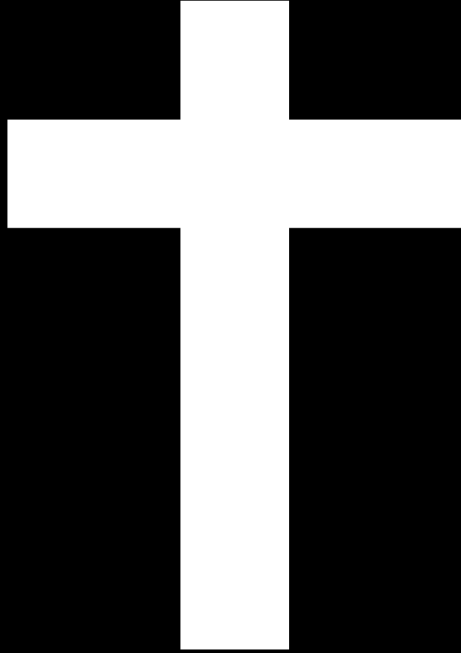

Tte Pa'ali Me
Skököl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

Tte Pa'ali Me' Skököl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri (CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca

Contents

Génesis	1
Éxodo	56
Jonás	78
Mateo	81
Marcos	124
Lucas	150
Juan	196
Hechos	229
Romanos	270
1 Corintios	288
2 Corintios	306
Gálatas	317
Efesios	325
Filipenses	332
Colosenses	337
1 Tesalonicenses	342
2 Tesalonicenses	346
1 Timoteo	349
2 Timoteo	355
Tito	359
Filemón	362
Hebreos	364
Santiago	379
1 Pedro	384
2 Pedro	390
1 Juan	394
2 Juan	399
3 Juan	400
Judas	401
Apocalipsis	403

Íyi ulitane e' wì tkënewami

Génesis

Si'kuaie yëkkuö i' kiè *Génesis*, e' wà kiane chè, *íyi ulitane e' wì tkënewami*. Yëkkuö i' blatëule böt tsíní. Et tsíní e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kí et (1–11). Iët tsíní e' dör capítulo dabom eyök kí böt dō capítulo dabom skeyök (12–50). Et tsíní e' tō se' a íyi kōs e' wì pakè. Ká jai ena ká i' e' yöne kewe. Ñies ñiwe, nañewe, diwö, si'wö ena bëkwö e' yöne tsawe. Es ñies dayë, ká sí, iyiwak, se' wëpa ena alakölpá, e' kōs yö' Skëköl tō, e' pakè yëkkuö et tsíní tō. Ñies wës s'ditsö tsá e'pa tō ì sulu wamblë' ena ì ǒ' Skëköl tō ie'pa tsatkoie inuí yökí, e' tso' kitule yëkkuö et tsíní kí. Ñies wës s'ditsö pone'mi ká wa'ñe senuk ditséwö wa ditséwö wa ena ì kuekí s'ttö tso' taië kuá'kí kuá'kí, e' kōs pakè yëkkuö et tsíní tō.

Yëkkuö iët tsíní tō ikkachè se' a tō wës Israel aleripa e'pa dé'bitü wëm eköl kiè Abraham e' wa. Israel aleripa wa Skëköl tō ibikeitsétke ká ulitane wakpa tsatkök inuí yökí. As e' wà tkö, e' kuekí Skëköl tō Abraham klöög' iwák a. Abraham erblë' Skëköl mik buaë, e' kuekí Skëköl tō ittè me' ie' a. E' tso' kitule yëkkuö iët tsíní kí.

Ttè me' Skëköl tō Abraham a, e' è me'itö Abraham alá Isaac ena Isaac alá Jacob e'pa a. Jacob ñe' è kiè ñies Israel. E' kuekí ie' aleripa kièsö Israel aleripa. Yëkkuö iët tsíní è kí itso' kitule tō wës Skëköl tō Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa tsatkë'bitü ibolökpá kōs yöki as ttè me'itö ie'pa a e' wà tkö wake'.

Skëköl tō íyi ulitane yö'

¹ Tsawe ta ká jai ena ká i', e' yö'at Skëköl tō.

² Mik ie' tō íyi ulitane tsá yö'mi, etá ká wa'ñe kë kí ì ku' yës. Ká sí kë ta'. Di' è me'r iskië. Ká dör ttsettseë. Erë Skëköl Wiköl shkōar di' tsaka.

³ Etá Skëköl tō iché: “¡Ká ñinú!”

Etá ká ñine.

⁴ Ie' tō isué tō ká ñiwe e' dör buaë, e' méatitö ñiweie. Ká ttsettse, e' méatitö nañeweie.

⁵ Ñiwe, e' kiéitö ñiwe. Ká ttsettseë, e' kiéitö nañewe. Ekkë kanewéitö ká tsawe a.

⁶ E' bule es ta ie' tō iché: “¡Iyönú wës skátke kkö dapee es di' shüa iblatoie as kë iwöierwane ñi a!”

⁷ Etá es iyuéitö di' blatoie. Es di' atë ká jaishet ena ká i' kí.

⁸ Ì yuéitö, e' kiéitö kakölttö. Ekkë kanewéitö etá ká de böt.

⁹ E' bule es ta ie' iché: “¡Di' atë ká i' kí, e' e' dapa'úka ek tsíní ème as iyök poppo dōka!”

Etá es iyöne.

¹⁰ Wé iyök poppo deka, e' kiéitö iyök. Wé di' dapaneka, e' kiéitö dayë.

Ie' isué tō e' kōs dör buaë.

¹¹ E' ukuökí ta ie' tō iché: “¡Íyök kí íyi kuá ulitane tskinú! Kakö wör ta' ese, ñies kal ulitane wör ta' ese kōs tskinú iwakmik iwakmik.”

Etá es ekkëpa tschine.

¹² Es iyök kí íyi kuá ulitane tschine kakö wör ta' iwakmik iwakmik, ñies kal wör ta' iwakmik iwakmik. Ie' tō isué tō ekkëpa kōs, e' dör buaë.

¹³ Ekkë kanewéitö etá ká de mañat.

¹⁴ E' bule es ta ie' iché: “¡Ì dalöburta' yönú ká jai a! Ekkëpa dör buaë ká blatoie ñiwe nañewe, ñies ikkachoie mik ta' diwö de kawö tköwoie, ñies ká shta'woie ena duas tköke e' jchënoie.

¹⁵ Ekkëpa kōs dalöburke taië ká i' kí.”

Etá es iyöne.

¹⁶ Es ie' tō ì dalöburta' taië ese yuéat bök. Ikibiie dör ká ñiwoie ñiweie. Wéne dalöbur diöshet e' dör olo'bunoie nañeweie.

¹⁷ Ekkëpa méatitö ká jai a dalöbunoie ká i' kí

¹⁸ ñië nañeë, ñies ká ñiwe ká nañewe e' blatoie. Ie' tō isué tō ekkëpa dör buaë.

¹⁹ Ekkë kanewéitö etá ká de tkël.

²⁰ E' bule es ta ie' tō iché: “¡Iyiwak serke di' a dayë a, e' kōs yönú taië! ¡Ñies dù ulitane yönú as iur kashuk a!”

²¹ Etá es iyiwak blubluë serke dayë a, ekkëpa yuéitö. Ñies iyiwak kōs serke di' a ena dayë a ekkëpa yuéitö iwakmik iwakmik. E' sù dù ulitane yuéitö, iwakmik iwakmik.

Ie' isué tō ekkëpa kōs dör buaë.

²² Etá iyiwak yuéitö e'pa a ie' er buaë ché ttè i' wa: “a' alönú taië, di' kōs, dayë kōs, e' wà iöká taië. Ñies as dù alör taië ká wa'ñe.”

²³ Ekkëpa kanewéitö etá ká de skel.

24 E' bule es ta ie' tö iché: “ÿiyiwak serke ká sí kî, e' ulitane yönú iwakmik iwakmik! ÿiyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuqe ÿskî, ekkê kos yönú iwakmik iwakmik!”

25 Eta es ie' tö iyiwak ulitane yué ká sí kî iwakmik iwakmik. Ie' tö isué tö ekkêpa kos dör buaë.

26 E' ukuöki ta ie' tö iché: “Ditsö yuösö wes se' es as ie'pa tkökasö ká i' kos wökirie. Nima, dù, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuqe ÿskî, ekkê kos tso' ká i' kî, e' atdaë ie'pa ulà a.”

27 Mik Skököl tö s'ditsö tsá yö', eta iyuéitö wes ie' es; Ie'pa yuéitö wëm eköl ena alaköl eköl.

28 Ie' er buaë ché ie'pa a i' es: “A' ala'r köka tajë, a' alönú tajë ká ulitane kî. Ká i' kos e' kané ú a' tö. Nima, dù, ena iyiwak ulitane ekkêpa kos wökir a' dör, e' wà ú.”

29 E' ukuöki ta Skököl tö iché ie'pa a: “Ye' ttö ttsö. ÿyi kuá kos wörtá' ñarta', ese méatyö a' a ñè. Ñies kalwö ulitane katarta' ku'yarta' ese kos méatyö a' a katè ku'yè.

30 Erë iyiwak kañiru, iyiwak uru ena dù, ekkêpa kos a kakö méatyö katè.” Eta es iate.

31 Ie' isué tö ekkê kos dör buaë shute. Ekkê kanewéitö eta ká de teröl.

2

1 Es ká jai ena ká i', ñies ÿyi ulitane tso' ikî, e' yöne one se.

2 Ká de kul eta ì kos yö'bituitö e' yöne one, e' kueki diwö e' wa ie' kë kanëblëne.

3 E' diwö wa kë ie' kanëblëneia ká i' yuök e' kueki ie' iché tö diwö e' dör buaë. Ñies ie' iché tö semana bit e' diwö bata e' dör batse'r se' a.

Skököl Jehovahá tö s'ditsö tsá yué

4 I' dör ká jai ena ká i' tsá yöneat, e' pakè.

Mik Skököl Jehovahá tö ká jai ena ká i' e' yö',

5 e' kéwö ska' ta kam ie' tö kalî patkö ká i' kî, ñies kë yi ku' ká kanëuk. E' kueki kam kal kuá tskir ena kam kakö tskir.

6 Erë di' tskirke ÿyök a, e' tö ÿyök kos nuweke.

7 Eta Skököl Jehovahá tö ÿyök yué s'ditsöie eköl wák dör wëm. Eta ie' tö iwöké iyik a ta yöne se'ie ttsë'ka.

8 E' ukuöki ta ie' tö ká buaala yué ekwöki diwö tskirke e' ëka, ká kiè Edén ee. Eta wëm yö'itö, e' méatitö ká buaala e' a senuk.

9 Ee ie' tö kal ulitane wër bua'buaë, ñies iwö dör buaë katano ese tské. Ká buaala e' shusha, ie' tö kal tské bölka. Kal elka dör sene michoë e' kéli. Kal iëlka e' dör ÿyi buaë ena ÿyi suluë ese jchënoie e' kéli.

10 Edén ká shua di' tskirke etö, e' tö ká buaala nuweke. Wé ká e' kkö döwa ee di' e' ulà jchërke döka tkëtö.

11 Di' ulà etö kiè Pisón. E' tkökemi ká kiè Havilá, e' kos a. Ká e' kî oro tso'.

12 Oro e' dör oro bua'bua. Ñies kiö masmas bua'bua, ese tso' ena ák bua'bua kiè ónice ese tso'.

13 Di' ulà etö tkökemi ká kiè Cus, e' kos a. E' kiè Guihón.

14 Iulá etö skà mir ká kiè Asiria diwö tskirke, e' ëka. E' kiè Tigris. Eta di' ulà bataie, e' kiè Éufrates.

15 Mik Skököl Jehovahá tö wëm tsémi méat ká buaala ate Edén e' shua as ikaneütö, as ikkö'nütö,

16 eta ie' tö ttè dalöiëno i' mé ia: “Ká buaala e' kéliwö ulitane katëmibö.

17 Erë ÿyi buaë ena ÿyi suluë ese jchënoie e' kéliwö kë katar. Mik kal e' wö katébö, eta be' duöwaraë. E' kueki kë ikatar.”

18 E' ukuöki ta ie' tö iché: “Kë idör bua' wëm a senuk ekörla. Súyö ie' a wapie yué eköl ikimuk buaë.”

19 Eta iyiwak yö'itö ÿyök wa ekkê kos debitu iwa wëm a sué tö ima ie' tö ikiè mekami. Ta wes wëm tö ikiè méka es iate.

20 Es wëm tö iyiwak uru ena iyiwak kañiru, ñies dù, ekkê kos kiè méka. Erë kë ie' kimuk kune buaë ie' wapieie.

21 Eta Skököl Jehovahá tö wëm kapöwéwa tajë, e' dalewa ie' tö ichane yéttsa etö, e' chkà wöiéwaneitö.

22 Ichane e' yuéitö alakölie ta idebitu iwa wëm a.

23 Mik wëm tö isué, eta ichéitö:

“ÿi' je' dör ye' wák dichéwö ena ye' wák chkà! Alaköl dë'ka wëm wa, e' kueki ikirdaë alaköl.”*

* 2:23 Hebreoie ttè kiane yënuke wëm e' dör ish ena ttè kiane yënuke alaköl e' dör isha.

24 E' kueki wëpa kë serpaia iyé ena imì e'pa dapömik, iserdawa alaköl ta. Ie'pa böl serdaë ñita, ta imía wes wák eköl ë es.

25 E' këska' ta wëm ena alaköl iëter sume, erë ie'pa kë wä jaë jcher.

3

S'ditsö tö Skëköl ttö dalösewéwa

1 Tkabë tso' etö, e' erbikö taië s'kitö'woie iyiwak kañiru yö' Skëköl Jehová tö, ëkkë kos tsata. Kä et ta ie' tö alaköl a ichaké:

—¿Moki Skëköl tö iyë'at a' a tö ká buaë shua kal ulitane tso', e' wö kë katar yës?

2 Alaköl tö iüté:

—Au, e' kë dör es. Ie' tö sa' a iché tö kal ulitane wö katarmi.

3 Erë kal ar ká i' shushaë, e' wö kë katanuk, kë e' kanuk sa' a. E' wamblé sa' tö, eta sa' duoralur.

4 Eta tkabë tö iché alaköl a:

—Au, e' dör kache. A' kë duöpawa.

5 Ie' wä ijcher buaë tö mik kalwö e' katéwa a' tö, eta i dör buaë, i dör suluë e' jcherdaë a' wä wes ie' wák wä ijcher es.

6 Eta alaköl isuë tö kalwö e' wër buaë katè. Ie' éna ikatak iyi jchenoie buaë. E' kueki ie' tö kalwö batsée, katéwaitö. E' ukuöki ta ie' tö imé iwëm a, eta iwëm ikatéwa ñies.

7 E' bet ta i dör sulu, i dör buaë ese ane ie'pa éna, eta ie'pa wä ijchenewa tö ie'pa iëter sume. Eta ie'pa tö kal kiè higuera, e' köyök yué banoie e' wa ie'pa e' patréwa.

8 Siwa' bitsirke tsáli, eta wëm ena ilaköl tö Skëköl Jehová shkokedur ká buaë shua, e' ttsé. E' yöki ie'pa e' blélur kal tso' taië ese shua.

9 Erë Skëköl Jehová tö wëm kié ta ichaké:

—¿Wé be' tso'?

10 Wëm tö iüté:

—Ye' tö ittse tö be' shkokedur ká buaala shua. Ye' dur sume, e' kueki ye' suane be' yöki. E' kueki ye' e' bléwa be' yöki.

11 Eta Skëköl tö ie' a iché:

—¿Yi be' a iché tö be' dur sume? Ichö ña tö kalwö yë'yö be' a tö kë ikatar ¿e' katébö?

12 Ie' tö iüté:

—Be' tö ye' a alaköl me', ye' wapieie, e' tö ye' a kalwö mé katè. E' katéwayö.

13 Eta Skëköl Jehová tö alaköl a ichaké:

—¿Iök bö iwamblé?

Ie' tö iüté:

—Tkabë tö ye' kitéka, e' kueki ye' tö kalwö e' katéwa.

14 Eta Skëköl Jehová tö tkabë a iché:

—I wamblé be' tö, e' kueki ye' tö be' a iché tö iyiwak kos shua be' ë weirdaë michoë. Kekraë be' shkoraë e' kuule be' batsi' ki ta be' kkö a ká po mirawa.

15 Be' ena alaköl meraatyö ñi bolökíe. Be' aleripa kos ena alaköl aleripa kos, e'pa ate ñi bolökíe ñies. Alaköl aleri eköl tö be' wökir shka'weraë ena be' tö ie' klö kaniñak shka'weraë.

16 E' ukuöki ta ie' tö iché alaköl a:

—Mik be' alà kurketke eta be' weirdaë siarë, idalë'r taië e' ttseraëbö. Erë be' ki be' wëm kiardaë ena ie' doraë be' wökirie.*

17 E' ukuöki ta ie' tö iché wëm a:

—Be' tö be' alaköl ttö iüté, kalwö yë'yö be' a tö kë ikatar, e' wä katébö. E' kueki be' weirdaë ñies. Be' kueki iyök sulu'werawayö. Be' kanëblöraë darërëë be' chkè yuloie.

18 Íyök ki dika'chka ena kakö sulusi, alördaë. Ñies kalwö kañiru katerabö.

19 Be' kawöta kanëblök darërëë chkoie dö mik be' duowa, miáne iyökíe wes be' dör kuaë es eta. Be' yöne iyök wa, e' kueki be' dörane iyökíe.

20 Wëm tsá yöne, e' kié Adán. Ilaköl dör se' mi tsá. E' kueki Adán tö ikié méka Eva.†

21 Eta Skëköl tö datsi' yué ie'pa a iyiwak kkuölit wa, ta ie'pa paiéitö.

22 Eta ie' tö iché: “I'ñe i dör buaë ena i dör suluë, e' jcher ditsö wä wes se' wä ijcher es. E' kueki dö' ie'pa mi, sene michoë e' kéli wöbatsök katè ta iser michorak.”

23 E' kueki ie' tö wëm ena ilaköl yéttsa ká buaala tso' Edén e' a, ta ipatkémiitö iyök wakanéuk. Íyök wa wëm yöne e' ki ipatkémi kanëblök.

24 Ie' tö itrë'wëshka, e' ukuöki ta i ttsé'ka pik ta' tso' ká jai a kiè kërüb, e'pa tuléwaitö ká buaala e' ñalé ska' diwö tskirke e' éka ikkö'nuk. Ñies tabè wöñarke dalölöë ratkear siwa' ki, e' méatitö as kë yi döwaia sene michoë kéli ska'.

* **3:16 Mik be' alà kurketke...ie' doraë be' wökirie:** Ñies ttè e' mane'wëmisö i' es: *Be' éna e' alakka be' wëm ki, erë ie' e' alöraka be' ki.* † **3:20 Eva:** Hebreoie s'kié e' wä kiane chë ttsé'ka.

4

Caïn tö iël kiè Abel, e' ttéwa

1 Età Adán sené Eva ta. Eva duneka ta ilà kune wëm. Ikiè mékaitö Caïn.* Mik alà kune, età Eva tö iché: “Jehová tö ye' kimé, e' kueki ye' alà kune eköl wëm.”

2 E' ukuöki ta ilà skà kune ek, e' kiè Abel, Caïn èl tsirla. Abel tö obeja alöweke. Caïn tö dalì kuatkeke.

3 Ká et ta, Caïn wa idali wöne, ese kak mí mè Jehová a idalöioie.

4 Età Abel wa ie' icha mí ñies. Ie' obeja tsá bua' bua, ese kak mí ie' wa mè Jehová a. Abel ena i méitö e' wër buaè Jehová wa.

5 Erè ie' kë wa Caïn ena i méitö e' sune es, e' kueki Caïn uluneka taië, iwö yée suluë.

6 E' kueki Jehová tö Caïn a ichaké: “¿Iök be' ulune wö yée sulu?”

7 Be' tö i bua' úpa, e' ma be' jañuke tsuleë. Erè i sulu wamblébö, e' kueki i sulu e' métër bër be' panuk namuie e' alökä be' ki. Erè be' ké e' alökä iki.”

8 Ká et ta, Caïn tö iël Abel kiémi kañika. Mik ie' pa demi kañika, età eë Caïn ñippéka iël ta età iël ttéwaitö.

9 E' ukuöki ta bet, Jehová tö Caïn a ichaké: —¿Wé be' èl Abel?

Caïn tö iüté:

—Ye' kë wa ijcher. Ye' kë dör ie' kkö'nukwak.

10 Skököl tö ie' a iché:

—¿Iök bö iwamblé es? Be' èl ttéwabö, e' pé tène taië iyök ki, e' nuí tso' be' ki. E' ki ye' kawöta be' we'ikök.

11 E' kueki be' weirdaë iyök ki wé be' tö be' èl pé tkö'wé, e' ki be' yerattsayö.

12 Be' kanablömi taië, erè kë wà wörpa buaë. Be' kawöta shkök ká wa'ñe, kë a eno ta' yës.

13 Età ie' tö Jehová iüté:

—E' darërè ye' a. Kë ye' a idalè'ttsë nuk.

14 I'ñe be' tö ye' uyéttsa ká i' ki, e' ukuöki ta ye' kawöta shkök ká wa'ñe kamië, kë a eno ta'. Be' kë ku'ia ye' ta, e' kueki yi ye' kuéwa, ese tö ye' tterawa.

15 Erè Jehová tö iüté:

—Yi be' ttéwa, ese kí weirdaë siarè taië iskéie.

Età Skököl tö iwakyuée iwà kkachoie as yi tö ikuéwa, ese kë tö ittöwa.

* 4:1 *Caïn*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ye' ulà a ide. † 4:25 *Set*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ie' tö imé.

16 Età Caïn e' yéttsa Jehová wörki ta imía ká kiè Nod eë, ká e' atë Edén diwö tskirke e' kke.

17 Età Caïn sené ilaköl ta. Iduneka ta ilà kune wák dör wëm, e' kiè Enoc. E' ukuöki ta Caïn tö ká yué et, kiè mékaitö ilà kiè wa Enoc.

18 Enoc dör Irad yë. Irad dör Mehujael yë. Mehujael dör Metusael yë. Metusael dör Lámec yë.

19 Età Lámec senéwa alakölpa bül ta. Eköl kiè Adá, eköl kiè Silá.

20 Età Adá dë' alàè kiè Jabal. E' aleripa dör iyiwak alökwakpa e' serke úla yöule datsi'tak wa ese a.

21 Ie' èl kiè Jubal. E' aleripa dör ma'ma kicha ta' guitarra sù ena ma'ma pulë sù ese bla'ukwakpa.

22 Silá dë' alàè ñies kiè Tubal-Caïn. E' aleripa dör tabechka kiè bronze ena hierro ese sté. E' kutà kiè Naamá.

23 Ká et ta Lámec tö iché ilakölpa a:

“A Adá, a Silá, ye' ttö ttsö:

Wëm eköl duladula tö ye' shkaö',

e' kueki ye' tö ikötwa.

24 Yi tö Caïn ttéwa, e' tö iské tueraë siarë, erè yi tö ye' ttéwa, e' tö iské kí tueraë jaishet shütë.”

25 Adán alà skà kékane ilaköl ta wák wëm. Eva tö iché: “Skököl tö ye' a alà ské mé eköl, Caïn tö Abel kötwä, e' skéie.” E' kueki ie' tö ikiè méka Set.†

26 Ñies Set de alàè wák wëm kiè mékaitö Enós. E' kèwö ska' ta s'ditsö tö Skököl a íyi tsá ki'mi ena idalöie'mi ikiè Jehová e' wa.

5

Adán aleripa

1-2 Mik Skököl tö s'ditsö tsá yö', età iyuéitö wes ie' wák es. Ie' pa yuéitö wëm ena alaköl. Ie' er buaë ché ie' pa a. Ie' tö ie' pa yué, e' diwö shà ta ikiè mékaitö s'ditsö. I' dör Adán aleripa e' pa kiè.

3 Mik Adán kí duas de cien eyök kí dabom mañayök (130), età ie' alà kune eköl, e' dör wes ie' wák es, ikiè mékaitö Set.

4 E' ukuöki ta ie' kí seneia duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpa.

⁵ Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i dabom mañayök (930) eta ie' blënewa.

⁶ Mik Set k_i duas de cien eyök k_i skel (105), eta ie' alà wëm kiè Enós, e' kune.

⁷ E' ukuök_i ta ie' k_i seneia duas cien kuryök k_i kul (807). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

⁸ Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i dabom eyök k_i bök (912) ta iblënewa.

⁹ Mik Enós k_i duas de dabom suliyök (90), eta ie' alà wëm kiè Cainán, e' kune.

¹⁰ E' ukuök_i ta ie' k_i seneia duas cien paryök k_i dabom eyök k_i skel (815). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

¹¹ Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i skel (905) ta iblënewa.

¹² Mik Cainán k_i duas de dabom kuryök (70), eta ie' alà wëm kiè Mahalalel, e' kune.

¹³ E' ukuök_i ta, ie' k_i seneia duas cien paryök k_i dabom tkëyök (840). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

¹⁴ Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i dabom (910) ta iblënewa.

¹⁵ Mik Mahalalel k_i duas de dabom teryök k_i skel (65), eta ie' alà wëm kiè Jéred, e' kune.

¹⁶ E' ukuök_i ta, ie' k_i seneia duas cien paryök k_i dabom mañayök (830). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

¹⁷ Es ie' k_i duas deka seraa cien paryök k_i dabom suliyök k_i skel (895) ta iblënewa.

¹⁸ Mik Jéred k_i duas de cien eyök k_i dabom teryök k_i bök (162), eta ie' alà wëm kiè Enoc, e' kune.

¹⁹ E' ukuök_i ta, ie' k_i seneia duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

²⁰ Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i dabom teryök k_i bök (962) ta iblënewa.

²¹ Mik Enoc k_i duas de dabom teryök k_i skel (65), eta ie' alà wëm kiè Matusalén, e' kune.

²² Ie' tō Skëköl ttō ã dalöieke. Matusalén kune, eta ie' k_i seneia duas cien mañayök (300). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

²³ Es ie' k_i duas deka seraa cien mañayök k_i dabom teryök k_i skel (365).

²⁴ Ie' sene' buaë Skëköl ta, e' kuëki ká et ta Skëköl wa ie' mítser ttsë'ka, e' kuëki kë ie' ku'ia.

²⁵ Mik Matusalén k_i duas de cien eyök k_i dabom paryök k_i kul (187), eta ie' alà wëm kiè Lámec, e' kune.

²⁶ E' ukuök_i ta, ie' k_i seneia duas cien kuryök k_i dabom paryök k_i bök (782). E' shua ie' ala'r k_i kune wëpa ena alakölpa.

²⁷ Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i dabom teryök k_i sulitu (969) ta iblënewa.

²⁸ Mik Lámec k_i duas de cien eyök k_i dabom paryök k_i bök (182), eta ie' alà kune wëm.

²⁹ E' kiè mékaitō Noé.* Mik ie' tō ilà kiè méka, eta ie' tō iché: “Jehová tō íyök sulu'wa. E' kuëki se' kawōta kanëblök darërë ikuatkoie; erë alà i' tō se' keraë enuk.”

³⁰ Noé kune, e' itōki Lámec k_i seneia duas cien skeyök k_i dabom suliyök k_i skel (595). E' shua ila'r k_i kune wëpa alakölpa;

³¹ Es ie' k_i duas deka seraa cien kuryök k_i dabom kuryök k_i kul (777) ta iblënewa.

³² Noé k_i duas de cien skeyök, e' itōki ila'r kune mañal. Ikibi kiè Sem. Ishu êk kiè Cam. Ibata êk kiè Jafet.

6

S'ditsö ì sulu ë wambleke këkraë

¹⁻² Mik s'ditsö alönëmi taië ká i' k_i, eta Skëköl ala'r* tō isué tō s'ditsö alà busipa dör bua'buāala. E' kuëki ie'pa tō busipa wa ie'pa wöbatse ese tsélur.

³ Erë Jehová tō iché: “Ditsö dör duōta'wa ese wakpa. I'ñe ta ye' kë tō kawō mepaia ditsö a seno ká taië. Es iserdaë duas cien eyök k_i dabom böyök (120), ekkë ulat.”

⁴ Mik Skëköl ala'r bak senuk s'ditsö alà busipa ta alà koka ie'pa ta, eta e' këska' ta wëpa blubluë, kakkeë, esepa wëlepa bak ká i' k_i. Nies e' ukuök_i wëpa esepa bakia. E'pa dör pë' darërë kkeauleka taië ia'chki ta ese.

* **5:29 Noé:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *enuk*. * **6:1-2 Skëköl ala'r:** Kë s'wā ijcher mok_i tō yi chéitō es. Wëlepa tō ibikeitsè tō e' dör Skëköl biyöchökwakpaie ò aknamaie erë Jesús tō iché tō esepa kë a senukwa s'ditsö ta (Marcos 12.25). Wëlepa skà tō ibikeitsè tō e' dör s'ditsö wësele ser suluë. Ì wamblekerakitō ese kë wër buaë Skëköl wa, e' ã ijcher se' wa.

5 Jehovah tö isuë tö s'ditsö tö ì sulu ë wambleke tajë shütë. Ì suluë ë bikeitseke ie'pa tö kekraë.

6 E' kueki Skëköl er a idalënene tajë. Ie' tö ibikeitsé: “Kë yö ditsö yuöpa.”

7 Eta ie' iché: “Ditsö yö' ye' tö ká i' kî, súyö e'pa ewëwa. Nies iyiwak kos serke ká sí kî, e' ewerawayö. ¿Iie ye' tö ie'pa yö'?”

8 Erë wëm tso' eköl kië Noé, e' sueke Jehovah tö er bua' wa.

Noé tö kanò bërie yuë

9 Ttè ikkë dör Noé pakè.

Noé dör wëm yësyësë Skëköl wörki. Kekraë ie' tö Skëköl ttö dalöieke buaë. Ie' eköl ë serke wës Skëköl kî ikiane es.

10 Ie' ala'r dör mañal wëpa kië Sem, Cam, ena Jafet.

11 Skëköl wörki s'ditsö tso' e' wamblök sulu ëme, ñippök tajë shütë.

12 Ie' tö isuë tö tajë iyi suluë ë tso' íyök kî.

13 E' kueki ie' tö Noé a iché: “Ye' tö ibikeitsétke tö ditsö kos tso' ká i' kî e' ewerawayö se. Ie'pa ñippöke tajë shütë ká i' kî. E' kueki ye' tö ditsö kos tso' ká i' kî e' ewerawa seraa di' tajë wa.

14 E' kueki kanò yuö etö bërie kal bua' bua ese wa, e' shü blató. Kanò wöar tso' ipamik, e' wötö kiöchka dalolo bötsböts ese wa u'rki ena ishüa as di' kë tköwaja.

15 Kanò yuö batsí metro döka cien eyök kî dabom mañayök kî skel (135 metros) ekkë. Nies ishóló yuö metro döka dabom böyök kî böt kî shaböts (22,5 metros) ekkë. E' sù ispé yuö metro döka dabom eyök kî mañat kî shaböts (13,5 metros) ekkë.

16 Kanò kî u yuöka, erë kanò kkö kî iulat múat metro shaböts. Kanò shü blató mañat kuö. Nies iwékkö yuö et kanò spé mik shkowaie kanò a.

17 Di' patkerayö iyi tso' ttsë'ka ká i' kî e' kos ewowa. Ekkë duörawa seraa ká wa'ñe.

18 Erë ye' ttè meraë be' a tö be' tsatkeraëyö kanò a di' yöki. Be' ala'r ena be' alaköl ena be' yakpa, e'pa tsúmi e' ta kanò a.

19 E' sù iyiwak kua'kî kua'kî tso' ká sí kî, e' iömi kanò a etö wë'ñe etö alaki as itsatkër wës be' es.

20 Iyiwak kos iö kanò a. Iyiwak kua'kî kua'kî urta', iyiwak uru, dö iyiwak e' kuke iski, e' kos iömi kanò a, etö wë'ñe etö alaki, as kë iduölor.

21 Nies chkë ulitane dapa'ú blö be' a ena iyiwak a katè.”

22 Eta ekkë kos wakanewé Noé tö se wës Skëköl tö iché ia es.

7

Di' bak tajë ká i' kî

1-4 E' ukuöki ta Jehovah tö Noé a iché: “I'ñe kuiki ta ye' tö kalí patkeraë ká i' kî döka ká dabom tkëyök (40) ñië nañeë. I' wa iyi ulitane yö' ye' tö tso' ttsë'ka ká sí kî, e' kos ewerawayö yës! Erë ye' tö isuë tö ditsö ulitane shüa be' ë serke buaë yësyësë wës ye' kî ikiane es. E' kueki be' e' iöka kanò a be' yamipa kos ta. Nies iyiwak batse'r* kos ese tsúmi döka kuktö wë'ñe kuktö alaki. Erë iyiwak kë dör batse'r, ese tsúmi etö wë'ñe etö alaki. E' sù ñies dù kua'kî kua'kî tsúmi döka kul wë'ñe kul alaki as kë ierwa. Kos ttè chëyö be' a, e' wakaneü es.”

5 Eta e' kos wakanewé Noé tö yësyësë wës Jehovah tö ie' a iché es.

6 Mik di' bak tajë ká i' kî, eta Noé kî duas tso' cien teryök (600).

7 Ie' e' iéka kanò a ila'r ena ilaköl ena iyakpa e'pa kos ta e' tsatkök di' alörke tajë e' yöki.

8-9 Iyiwak batse'r, e' sù iyiwak kë dör batse'r, iyiwak e' kuke ibatsí' kî ñies dù, ekkë kos dewa kanò a Noé ta bölka bölka wës Skëköl tö iché ia es.

10 Ká de kul, eta di' tö ká katémitke.

11 Noé kî duas de cien teryök (600), kî si' et kî ká dabom eyök kî kul (17). E' diwö shà ta íyök tskiolone ta di' tso' idikia e' deka tajë ká wa'ñe. Nies ká jaishet kköburolone ta di' biteshka tajë kaliie ká i' kî.

12 Eta kalí yëne darërëë döka ká dabom tkëyök (40) ñië nañeë.

13 Kalí yënëmi, e' diwö shà ta Noé e' iéka kanò a ila'r ta. Ila'r kië Sem, Cam ena Jafet. E' sù ilaköl, iyakpa mañal, e'pa e' iéka ñies ie' ta kanò a.

14 Ie'pa ta iyiwak ulitane dewa kanò a, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke

* 7:1-4 **Iyiwak batse'r**: E' wà kiane chë iyiwak kë dör ñá ie'pa a. Se' welepa tö ichë iyiwak skítane.

iski k̄i ena dù ulitane. Ekkē k̄os dewa kanò a ie'pa ta.

¹⁵ Iyiwak k̄os ekkē dewa kanò a bölka bölka.

¹⁶ E' shua imí wē'ñe etö alaki etö, wes Skëköl tö iché ia es. E' one yēs ta, Skëköl tö kanò wékkö wötéwa.

¹⁷ Eta kal̄i yēnemiie dōka ká dabom tkëyök (40). Wes di' alör mirka es kanò batsemirkaitö.

¹⁸ Es di' k̄i alönèmi taië ta kanò batsemirkaitö buaë.

¹⁹⁻²⁰ Es di' alöneka taië kabata k̄os blubluë, e' tsata jaishet dö metro kul ekkē.

²¹ Es k̄os iyi tso' ttsé'ka ká sí k̄i, ekkēpa duolur di' a se. Dù k̄os, iyiwak uru k̄os, iyiwak kañiru k̄os, iyiwak e' kuke iski k̄os, ñies s'ditsö ekkēpa k̄os duolur yēs.

²² Ì k̄os tso' ká sí k̄i ttsé'ka, e' enewa se.

²³ Erë Noé ena ì tso' ie' ta kanò a, e'pa ë tsatkēne. Eta imalepa k̄os e' enewa. Es ñies iyiwak ulitane ewéwa di' tö. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak kañiru dö iyiwak e' kuke iski, ekkē k̄os enewa seraa.

²⁴ Es di' atē iyök k̄i ká dōka cien eyök k̄i dabom skeyök (150) ekkē.

8

Di' sinewane

¹ Erë Skëköl kë éna Noé chē'wa. Ñies iyiwak ulitane tso' Noé ta kanò a e' kë chē'wa ie' éna. Ie' tö siwa' patké as itö di' siüwane ká wa'ñe. Eta di' pasinemine énaena.

² Íyök tskiolone e' wötēnene. Ñies ká jaishet kköburo lone e' wötērulunene. Eta kal̄i wöklōnewa kë yērku'ia.

³ Di' tso'ia e' pasirmirne énaena. Ká de cien eyök k̄i dabom skeyök (150), eta di' sirmir ème.

⁴ E' k̄i si' de teröl (6) diwö de dabom eyök k̄i kul (17), eta erpa kanò sineka kabata kiè Ararat e' k̄i.

⁵ Eta di' pasinemiie. Si' de dabop (10), e' tsá diwö, eta kabata kakkeë ese wēnemitke.

⁶ E' k̄i ká de dabom tkëyök (40), eta Noé tö kanò wékkö tsitsir kköppé.

⁷ Ie' tö dù ölö sù, e' émi et. Erë dù e' kë dē'iane kanò a ie' urke w̄ishw̄ish dö mik di' sine eta.

⁸ E' ukuök̄i ta ie' tö nuböl émi et isuöie tö ká sinene.

⁹ Erë di' tso'ia iyök k̄i, kam isirwa, e' kuëki nuböl dene kanò a. Kë ie' wa ká ulat poppo kune e' tkowa. Noé tö nuböl klō'wéwa ulá wa ta itséwaneitö kanò a.

¹⁰ Ie' tö iska pané dōka ká kul, eta ie' tö nuböl ská émine.

¹¹ Ká tuinemitke ta nuböl dene, e' wa kal ulatska debitu iká k̄i. Es Noé éna iane tö iyök k̄i sirmir.

¹² Ie' tö iska pané dōka ká kul, eta ie' tö nuböl ská émine. Nuböl e' kë dē'iane.

¹³ Mik Noé k̄i duas tso' cien teryök k̄i et (601), eta iyök pasinene. Eta si' kewe, e' tsá diwö, ie' tö kanò k̄i u tso' e' kléttsa. Eta ie' isué tö iyök pasinene.

¹⁴ Kawö de si' et k̄i diwö dabom böyök k̄i kul (27), eta ie' isué tö iyök pasinene seraa.

¹⁵ Eta Skëköl tö ie' a iché:

¹⁶ “Be' e' yöttsa kanò a, be' alaköl ta, be' ala'r ta, be' yakpa ta ñies.

¹⁷ Es iyiwak ulitane yölrübö se. Dù ena iyiwak uru ena iyiwak e' kuke iski e' k̄os yölrübö kanò a, as imi' ká wa'ñe alönuk taië ká wà iökne.”

¹⁸ Es Noé alaköl ena ila'r ena iyakpa, e'pa e' yélur kanò a.

¹⁹ Es ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru ena iyiwak e' kuke iski, ñies dù e' k̄os e' yéttsa kanò a se.

²⁰ E' ukuök̄i ta ie' tö ák kataté ka'ie* et Jehová a. E' bata k̄i ie' tö iyiwak batse'r ese jché ña'wéitö etö etö Jehová dalöioie. Ñies dù batse'r jchéitö ña'wéitö Jehová a etk etk.

²¹ Mik ishklé alar buaë, e' demi Jehová ska' ta ittseitö ta ibikeitséitö: “Erë ditsö ià duladula dōka këchke, eta ì sulu ë bikeit-sekeitö. Erë kë yö ká sulu'wepawaia ie'pa kuëki. Es ñies kë yö ì k̄os tso' ttsé'ka e' ewéwaia wes yö iewéwa es.

²² “Ká i' tso'ia, eta dali kuatkërmi, iwà wörmi; kaba tso', kase tso' ñies; kal̄i tso', duas tso' ñies; ká ñiwe tso', ká nañewe tso' ñies.”

9

Skëköl Jehová tö ittè mé Noé a

* 8:20 *Ák kataté ka'ie*: E' wà kiane chē si'kuaie altar.

¹ Età Skèköl er buaë ché Noé a ñies ila'r a ta ichéitö ie'pa a: “A' alönú taië. Ká wa'ñe wà iõne a' ala'r wa.

² Ditsö yöki iyiwak ulitane suardaë. Iyiwak ulitane urke kashuk a ena iyiwak serke ká sí ki ena iyiwak serke dayë a, e' kos ate a' dikia.

³ Iyiwak ulitane ena kalwö ena kakö e' katèmi a' tö wé kiane a' ki ese. E' kos méatyö a' a katanoie.

⁴ Chkè ulitane katèmi a' tö, erë kè ikatar ipé ta, se' serke s'pé mik e' kuëki.

⁵ Se' serke s'pé mik, e' kuëki kè se' meneat ñi ttökwa, e' nuí ta'. Yi tö eköl ttéwa, ese kichatërdaë. E' sù iyiwak wé tö s'ttéwa, ese kawötä ttéwa ñies. A' wé tö s'ttéwa, ese nuí patuëraëitö ye' a.

⁶ “Skèköl tö s'ditsö yö' wes ie' es, e' kuëki yi tö se' ttéwa, ese wák kawötä ttéwa wake'.

⁷ Erë a' alönú taië, ká wa'ñe wà iõ ala'r wa.”

⁸ Ñies Skèköl tö iché Noé a ena ila'r a:

⁹⁻¹⁰ “I'ñe ye' ttè mukeat a' a ena iyiwak e' yétsa kanò a' a' ta, e' kos a.

¹¹ Mokië ye' tö a' a ichè tö ye' kè tö ditsö ena iyiwak tso' ká wa'ñe, e' kos ewepawaiä di' wa. Di' kè döpaia ká wa'ñe sulu'ukwa wes itka es.”

¹²⁻¹³ Ye' tö shkaba' tkekear mò shua iwà kkachoie a' a ena ditsö ulitane a tö ye' ttè méatyö a' a ena iyiwak kos a kekraë.

¹⁴ Mik ye' tö mò patké ta e' shua shkaba' tkène e' wèrmi,

¹⁵ età ye' éna iane tö ye' ttè me'atbak a' a ena iyiwak kos a tö kè ye' tö ditsö ena iyiwak ulitane ewepawaiä di' wa.

¹⁶ Es mik shkaba' tkène mò shua e' suéyö, età bet ye' éna idaa tö ye' ttè me'at ditsö a ena iyiwak kos a michoë kekraë.

¹⁷ E' dör iwà kkachoie tö ye' ttè me'atbak ditsö ulitane a ñies iyiwak tso' ká i' ki e' kos a.” Es Skèköl tö Noé a iché.

Noé alà kiè Cam e' kè wa iyé dalö ta'

¹⁸ Noé ala'r e' yè'lur kanò a, e'pa kiè Sem, Cam ena Jafet. Cam dör Canaán yé.

¹⁹ E'pa mañal dör Noé ala'r. Ie'pa aleripa tö ká wà iéne.

²⁰ Noé dalì kuatkémi. E' shua uva kuatkéitö.

²¹ Ká et ta ie' tö uva diö shköshkö e' yé ta e' tö ie' ttéka taië. Ie' datsi' yétsa ta ianewa jski sume iu a.

²² Cam dör Canaán yé, mik e' tö iyé sué sume, età ie' mia ibiyö chök ièlpa böl e'pa a.

²³ Erë Sem ena Jafet e'pa kè éna iyé tär sume e' suak. E' kuëki ie'pa tö datsi' klö'wéwa, imékarakitö e' o' bataki ta ie'pa shkémi tsikka iwötrélur bánet dö wé iyé tär ee ta ipabakéwa datsi' e' wa.

²⁴ Noé tté taië blo' tö e' tì'neka. Mik ie' wa ijchenewa ilà tsirla èk kè wa ie' dalöiène',

²⁵ età ichéitö:
“i'As Canaán kawö tkö suluë!
i'ie' weirdaë siarë shute klöulewa ièlpa böl e'pa kanè mésoie!”

²⁶ E' ukuöki ta ikí chéitö:

“i'Jehová dör Sem Kèköl as e' kikarka!
As Canaán aleripa kanèblö Sem aleripa a ikanè mésopaie.

²⁷ As Skèköl kawö buaë mù Jafet a as ie' alör michoë.

As Jafet ditséwöpa ser Sem yamipa ska'.
As Canaán aleripa kanèblö ie' a klöulewa ikanè mésopaie.”

²⁸ Di' bak taië ká i' ki, e' ukuöki ta Noé sene'ia duas cien mañayök kí dabom skeyök (350).

²⁹ Mik ie' blénewa, età ie' ki duas tso' cien suliyök kí dabom skeyök (950).

10

I' dör Noé aleripa kiè

¹ Noé ala'r kiè Sem, Cam ena Jafet. Di' bak taië e' ukuöki ta ie'pa wák ala'r kune. Ikképa dör Noé aleripa kiè.

² Jafet ala'r wépa dör Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec, ena Tirás.

³ Gómer, e' ala'r wépa dör Asquenaz, Rifat, ena Togarmá.

⁴ Javán e' ala'r wépa dör Elisá, Tarsis, Quitim ena Rodanim.

⁵ E'pa kos dör Jafet aleripa. Ie'pa ñi blatérak ulawa ulawa. Es iká yuérakitö tseé iwakpa a dayë kkömik. Ittö kua'ki kua'ki iwakpamik.

6 Cam ala'r wëpa dör Cus, Misraim, Fut, ena Canaán.

7 Cus ala'r wëpa dör Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ena Sabtecá. Raamá ala'r wëpa dör Sebá ena Dedán.

8 Cus dör wëm kiè Nimrod, e' yë. Nimrod de keweie blu' darërëë ká i' kî.

9 Jehová ttö wa Nimrod dör yëria poë. E' kuëki ttè i' meneat se' a: “Be' dör yëria poë Skëköl ttö wa wës Nimrod es.”

10 Mik Nimrod bak ká kiè Sinar, e' wökirie etá ká e' shuá ká tso' tkël kiè Babel, Érec, Acad, ena Calné. E' kôs dör ká bua'ie ese.

11 Wëm e' yëttsá Sinar á eköl kiè Asur. E' míá ká bánet. Etá eë ie' ká yué tkël kiè Nínive, Rehobot-ir, Quélah ena Resen.

12 Resen dör ká bërie. E' atë Nínive ena Quélah, e' shushá.

13 Etá Misraim aleripa míá ie'pa ikké wakpaie: ludeowak, anameowak, lehabiwak, naftuhiwak,

14 patruseowak, casluhítawak, ena caftoritawak. Filisteowak datse caftoritawak wa.

15 Canaán dör Sidón yë. Sidón dör ie' alà tsá. Ie' alà skà kiè Het.

16 Canaán aleripa míá ie'pa ikké wakpaie: jebuseowak, amorreowak, gergeseowak,

17 heveowak, araceowak, sineowak,

18 arvadeowak, semareowak ena hama-teowak. Ká taië tá e' wakpa kôs ñi blabatsérak ponemi ká kua'kî kua'kî.

19 Canaánwak ká atë ká kiè Sidón dôwa ká kiè Gaza. Gaza atë ká kiè Guerar e' kke. Ñies ie'pa ká atë dôwa ká kiè Lesa diwö tskirke e' kke. Lesa atë ká tkël kiè Sodoma, Gomorra, Admá ena Seboím e' kke.

20 E' wakpa kôs dör Cam aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéitörak tseë iwakpa á. Ittö kua'kî kua'kî iwak-pamik.

21 Ñies Sem dë' alàë, e' dör Jafet ël kibi ëk. Heber ala'r kôs dör Sem aleripa.

22 Sem ala'r dör Elam, Asur, Arfaxad, Lud ena Aram.

23 Aram ala'r dör Uz, Hul, Guéter ena Mas.

24 Arfaxad dör Sélah yë. Sélah dör Heber yë.

* 10:25 Péleg: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë ñi blabatsè.

25 E' ukuökî tá Heber alà de böl. Eköl kiè Péleg.* E' këwö ska' tá sulitane ñi blabatsérak, e' kuëki ikiè mékaitö es. Iëköl kiè Joctán.

26 Joctán ala'r dör Almodad, Sélef, Hasar-mávet, Jérah,

27 Hadoram, Uzal, Diclá,

28 Obal, Abimael, Sebá,

29 Ofir, Havilá, ena Jobab. E'pa kôs dör Joctán ala'r.

30 Ie'pa serke ká micho ká kiè Mesá tkörö ká kiè Sefar e' shuulat á. Sefar atë kabata á, wé diwö tskirke, e' kke.

31 E' wakpa kôs dör Sem aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéakitö tseë iwakpa á. Ittö kua'kî kua'kî iwak-pamik.

32 Pë' kôs ekkëpa dör Noé aleripa kiè kitule wës iditséwö kua'kî kua'kî ena wé iserke ká kua'kî kua'kî es. Di' bak taië, e' ukuökî tá se' alönene taië e' ñi blabatsérak ká wa'ñe.

11

Skëköl tö s'ditsö ké ttök kua'kî kua'kî

1 Kuaë tá sulitane ttöke ttè etökicha ë wa.

2 Mik ie'pa míyaldak diwö tskirke, e' ëká, demirak kakkue kiè Sinar eë, etá eë ie'pa e' tséat senuk.

3 Ká et tá ie'pa iché ñi á: “Mishkarak skauchka yuök blok sù, e' kukuësö bö' á as imi'á darërëë u yuoie.” Es iwakanewérakitö ák skéie. Ñies kiöchka dalolo bötsböts ese wa ibatsérakitö ì tso' shutuule ese skéie.

4 E' ukuökî tá iskà chénerakitö ñi á: “Mishkarak ká blublu yuök. E' shuá u yuösö kakkëë dôka ká jai á. Es se' e' chömi buaë kékëpa taië ena kë se' kawötá ñi blabatsök ká wa'ñe.”

5 Erë Jehová e' éwa isaukrak tö ie'pa ká blublu yueke ena u kakkëë yuekerakitö.

6 Etá ie' tö ibikeitsé: “Ie'pa dör ká etkë wak ena ittörak etkë ñies, e' kuëki ie'pa tö kanè i' kékami. E' ukuökî tá kë ì á ie'pa wöklönuk. Ie'pa sermi wës ie'pa kî ikiane es.

7 E' kuëki súyö ie'pa kè ttök kua'kî kua'kî as kë ñi ttö ania.”

⁸ Es Jehová tō iblabatsérak ká wa'ñe. Ee ie'pa ká yué e' kané wōpanere.

⁹ Ká e' kī Jehová tō ie'pa ké ttök kuá'kī kuá'kī ena iblabatsérakitō ká wa'ñe. E' kuéki ká e' kinewá Babel.*

Sem aleripa

¹⁰ I' dōr Sem aleripa kiè. Di' bak taië, e' ukuöki duas bök, e' kéwō ska' ta Sem kī duas tso' cien eyök (100). Eta ie' alà kune wēm kiè Arfaxad.

¹¹ Arfaxad kune, e' ukuöki Sem kī seneia duas deka cien skeyök (500), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

¹² Mik Arfaxad kī duas tso' dabom mañayök kī skel (35) eta ie' alà kune wēm, e' kiè Sélah.

¹³ Sélah kune, e' ukuöki ta Arfaxad kī seneia duas cien tkëyök kī mañal (403), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

¹⁴ Mik Sélah kī duas tso' dabom mañayök (30), eta ilà kune, e' kiè Heber.

¹⁵ Heber kune, e' ukuöki ta Sélah kī seneia duas cien tkëyök kī mañal (403), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

¹⁶ Mik Heber kī duas tso' dabom mañayök kī tkel (34), eta ilà kune, e' kiè Péleg.

¹⁷ Péleg kune, e' ukuöki ta Heber kī seneia duas cien tkëyök kī dabom mañayök (430), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

¹⁸ Mik Péleg kī duas tso' dabom mañayök (30), eta ilà kune, e' kiè Reú.

¹⁹ Reú kune, e' ukuöki ta Péleg kī seneia duas cien böyök kī sulitu (209), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

²⁰ Mik Reú kī duas tso' dabom mañayök kī bök (32), eta ilà kune, e' kiè Serug.

²¹ Serug kune, e' ukuöki ta Reú kī seneia duas cien böyök kī kul (207), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

²² Mik Serug kī duas tso' dabom mañayök (30), eta ilà kune, e' kiè Nahor.

²³ Nahor kune, e' ukuöki ta Serug kī seneia duas cien böyök (200), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

²⁴ Mik Nahor kī duas tso' dabom böyök kī sulitu (29), eta ilà kune, e' kiè Téräh.

²⁵ Téräh kune, e' ukuöki ta Nahor kī seneia duas cien eyök kī dabom eyök kī

sulitu (119), eta ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

²⁶ Mik Téräh kī duas tso' dabom kuryök (70), e' ukuöki ta ie' ala'r kune mañal. Ala'r e'pa kiè Abram, Nahor ena Harán.

Téräh ala'r

²⁷ E'pa dōr Téräh ala'r. Téräh dōr Abram, Nahor ena Harán, e'pa yé. Harán, e' dōr Lot yé.

²⁸ Harán blēnewá kewe iyé Téräh e' yöki ká kiè Ur ee. Ká e' ate Caldea. Ie' blēnewá wé ie' kune ee.

²⁹ Abram senéwá alaköl kiè Sarai, e' ta. Nahor senéwá alaköl kiè Milcá, e' ta. Milcá dōr Harán alà busi ena Iscá kutà.

³⁰ Sarai ké dōtá' alàè.

³¹ Téräh e' yéttsa Ur, dōr caldeawak ká e' a. Ie' alà Abram ena itala kiè Lot dōr Harán alà ena iyäk kiè Sarai e'pa mía ie' ta. Warma ie'pa mīrō dōka ká kiè Canaán ee, erè ie'pa demi ká kiè Harán, eta ee ie'pa e' tséat senuk.

³² Ee Téräh blēnewá. Ie' kī duas tso' cien böyök kī skel (205).

12

Jehová tté Abram ta

¹ Mik Abram bak senuk ká kiè Ur ee, eta Jehová tō ie' a iyé': "Be' ká ena be' ditséwōpa ena be' yé yamipa, e' múat ta be' yúshka senuk, ká kkachekeyö be' a ee.

² Ká e' kī ye' tō be' aleripa alōweraë taië. Ie'pa dōraë ká taië wakpaie. Ye' er buaë chōraë be' a. Ye' tō pè' taië keraë be' kkeökka taië. Ñies be' er buaë chōraë pè' taië a.

³ Wēpa er buaë ché be' a, esepa a ye' er bua' chōraë. Wēpa tō alibché be' kī, esepa we'ikerayö. Be' batamik ye' er buaë chōraë ká ulitane wakpa a."

⁴ Eta Abram e' yéttsa ká kiè Harán wes Jehová tō ie' a iyé' es. E' késka' ta ie' kī duas tso' dabom kuryök kī skel (75). Ie' mía Canaán.

⁵ Eta ie' wá iyamipa mítser seraa. Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot ena iyi ulitane tso'rak iwá, ekké qos mítserak iwá. Ñies Harán wakpa welepa tso' ie' wá kané mésoie, e' mítser ie' wá. Mik ie' demi Canaán,

* **11:9 Babel:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *chilineka*.

6 etā ie' tkami ká kōs ekkē dōmi ká kiè Siquem atē Canaán eē. Eē ká atē kiè Moré. Eē kōs klō àr elka. Canaánwakpa a ká e' dōr ká dalōiērtā' ese. (E' kēwō ska' tā Canaánwakpa serkeiā eē.)

7 Etā eē Jehová e' kkaché Abram a tā ichéitō iā: “Ká i' meraēyō be' ditséwō a.”

Etā Abram tō ák kataté ka'ie et iyiwak jchoie Jehová dalōioie eē Jehová e' kkeyē' ie' a e' kueki.

8 E' ukuōki tā imiā ká dōr kabataie atē Betel diwō tskirke e' ēka. Etā eē ie' sené ekuölō. Ká e' atē Betel ena ká kiè Ai e' shuulat a. Eē ie' tō ák skà kataténe et. Eē ie' tō Jehová dalōiē.

9 E' ukuōki tā Abram miā enaena Négueb kke.

Abram miā Egipto

10 E' kēwō ska' tā ketba tkēnewā poē ká e' ki. Kē i' ta' katé wé Abram serke eē. E' kueki ie' miā Egipto senuk ekuölō.

11 Abram dökemitke Egipto etā ilaköl Sarai, e' a ichéitō: “Ye' ttō ttsō. Ye' wā ijcher buaē tō be' dōr buaala.

12 Mik Egipto wakpa tō be' sué tō be' dōr buaala, etā ie'pa tō ichēmi: ‘Wì dōr wēm wì alaköl.’ Etā ye' tterawā ie'pa tō be' kueki erē ie'pa be' meraat senukwā ie'pa tā.

13 E' kueki, be' we'ikèyō, ichō ie'pa a tō ye' dōr be' akē as kē itō ye' ttōwā be' kueki as ye' kawō tkō buaē.”

14 Mik Abram demi Egipto, etā Egipto wakpa isué tō Sarai dōr alaköl buaala.

15 Ká e' blú kueblupa tō isué ñies tō Sarai dōr alaköl buaala. E' kueki ie'pa miā ichök blu' a tō alaköl e' dōr buaala. Etā imítserak iwā blu' wé a.

16 Etā Egipto blú tō Abram kkō'né buaē Sarai dalērmik. Tajē ie' tō Abram a iyiwak uru kakmé. Obeja, baka, burro ena kameio e' kakméitō ie' a. Se' ñies kakméitō ie' a kané mésoie wēpa ena alakölpa.

17 Erē Sarai kueki Jehová tō Egipto blú ena iyamipa we'iké tajē. Duè méka tajē ie'pa ki. Kawō darērēé mékaitō ie'pa ki.

18 E' kueki Egipto blú tō Abram tsuk patké tā ichéitō iā: “¿Iōk bö iwamblé ye' tā es? ¿I' kueki be' kē wā ye' a iyēne tō alaköl i' dōr be' alaköl?”

19 Be' tō ye' a iyē' tō ie' dōr be' kutà. E' kueki tsir etā ye' senéwā ie' tā. I' be' alaköl, itsūmine tā be' yúshka.”

20 Etā Egipto blú tō ishkēkpa patké Abram yōktsā ká e' ki ilaköl tā ena i' kōs tso' ie' wā ekkēpa tā.

13

Abram ena Lot ñi blabatsélor

1 E' ukuōki tā Abram ena ilaköl e' yélur Egipto miāne Négueb. Ie' iyi kōs mítserak iwā seraa. Ie' alayök Lot e' miā ie'pa tā ñies.

2 Abram dōr iyi blu' tajē. Ie' wā oro tso'. Ie' wā inuköl tso' tajē. Ñies ie' wā iyiwak tso' tajē.

3 Négueb eē tā ie' miāne enaena dō Betel. Betel eē tā ie' miāne tkörō wé ie' bak senuk kewe eē. Ká e' atē Betel ena Ai e' ulat shushā.

4 Ká e' a ie' wā ák katatēulebak ka'ie, eē ie' tō Jehová dalōiēne.

5 Lot dōr ñies iyi blú tajē wēs iyēla Abram es. Iyiwak tso' tajē ie' wā obeja ena baka. Se' tso' ie' wā ñies kané mésopaie.

6 Erē wé ie'pa serke ká e' ki kakō kē ku'ia ie'pa iyiwak kōs a katé. Ie'pa kē chē'kaia ñi o'mik.

7 Abram ena Lot e'pa iyiwak kkō'nukwakpa ñippōke, ñi wōñatkōke. Ñies pē' tso'tke kenet ká e' ki. E' wakpa dōr canaánwak ena fereseowak.

8 Ká et tā Abram tō iché Lot a: “Se' dōr ñi yami. Kē imēne buaē tō se' ñippō. Ñies se' iyiwak kkō'nukwakpa ñippōke ēme e' kē dōr buaē.

9 Ká saú wì ká bua' tso'. Be' ishushtō wēne wa be' wōbatse, e' a be' yúshka. Be' mí wì ēka, e' tā ye' mí dià ēka. Etā be' mí dià ēka, e' tā ye' mí wì ēka.”

10 Etā Lot ká kì sué kamiē, etā kōs di' kiè Jordán, e' kkōmik ká buaē tso', e' kì sué ie' tō. Etā ie' tō isué tō ká e' dōr buaē dō ká kiè Sóar eē. Buaē di' tso' wēs ká buaē yō' Jehová tō es ena wēs Egipto es. (E' kēwō ska' tā kam Jehová tō ká kiè Sodoma ena ká kiè Gomorra, e' bōt eūwa.)

11 Etā kakkue tso' Jordán di' kkōmik e' shushté Lot tō, etā e' wa ie' miā. Es ie'pa ñi blabatsélor.

¹² Abram e' tséat senuk Canaán. Lot mía senuk Jordán kačkue ki, ee ká tso' tseë. Ie' sené tsinet ká kiè Sodoma e' o'mik.

¹³ Sodoma wakpa, serke suluë. Ie'pa i sulu ë wambleke kekraë Jehová wöa.

¹⁴ Lot mía e' ukuöki ta, Jehová tö iché Abram a: "Wé be' tso' ee ká kí saú bua'ie shkit wówí wöiá dià ëka jaì ëka ká wa'ñe tö çis idör?"

¹⁵ Ká kos kí suébö, e' meraëyö be' a ena be' aleripa a kekraë.

¹⁶ Ye' tö be' aleripa alöweraë tajë wes íyök po tajë es. Wes íyök po kë shtarpa' es be' aleripa alördaë kë ishtarpa yi a.

¹⁷ Ká i' kos meraëyö be' a. E' kueki be' yú iweblök seraa."

¹⁸ Eta Abram e' yéttsa ta imía senuk kós klö wökir àr tajë dör wëm kiè Mamré e' icha ee. E' ate tsinet ká kiè Hebrón ee. Eë Abram tö ák ská kataté ka'ie Jehová dalöioie.

14

Abram tö ilayök Lot, e' tsatké

¹ E' kéwö ska' ta blu'pa tso' tkël. Eköl kiè Amrafel, e' dör ká kiè Sinar, e' blú. Iëköl kiè Arioc, e' dör ká kiè Elasar, e' blú. Iëköl ská kiè Quedorlaómer, e' dör ká kiè Elam, e' blú. Eta ibata ëk kiè Tidal, e' dör ká kiè Goím, e' blú.

² Blu'pa skà tso' döká skel e' eköl kiè Bera, e' dör ká kiè Sodoma, e' blú. Iëköl kiè Birsá, e' dör ká kiè Gomorra, e' blú. Iëköl kiè Sinab, e' dör ká kiè Admá, e' blú. Skà kiè Seméber, e' dör ká kiè Seboím, e' blú. Ibata ekkë e' dör ká kiè Bela, e' blú. Ká e' kiè Sóar ñies. E' kéwö ska' ta blu'pa döká tkël ñe' e' kéká ñippök blu'pa skà döká skel ñe' ta.

³ Blu'pa skel e'pa tö ñippök wakpa dapa'wé ek tsiní ñippök blu'pa tkël e'pa ta kačkue kiè Sidim ee. Eë dayë wöló me'r bërie kiè Mar Muerto.

⁴ Blu'pa döká skel e'pa bak senuk iwakpa ta döká duas dabom eyök ki bök (12), blu' kiè Quedorlaómer, e' dikia. Mik e' ki duas de dabom eyök ki mañal (13) eta ie'pa kë éna Quedorlaómer ttè dalöiakia. Ie'pa e' kakká ñippök ie' ta.

⁵ E' ki duas de ek eta Quedorlaómer e' yéttsa mía ñippök ibolökpá ta. Blu'pa döká mañal dör ie' klépa, e' míyal ie' ta ñippök. Ie'pa mía ká kiè Astarot Carnaim ta eë ie'pa

e' aléka refaítawak ki. E' ukuöki ta ie'pa e' aléka zuzitawak ki, ká kiè Ham ee. E' ukuöki ta ie'pa e' aléka emiwak ki, e' wakpa ká kiè Savé-quiriataim.

⁶ E' ukuöki ie'pa e' aléka horeowak ki kabata kiè Seír ee. Eta itötiémi ie'pa tö dö tkörö ká kiè El-parán ee. Ká e' ate ká sir poë, e' kkömik.

⁷ Eta ee ie'pa bitene itö wane dö ká kiè En-míspat. Ká e' kiè Cadés ñies. Ie'pa e' aléka Amalec aleripa ki ta iká klö'wéwarakitö. Ñies ie'pa e' aléka amorreowak ki. E' wakpa ká kiè Hasesón-tamar. E' ukuöki ta ie'pa mi'ke ñippök blu'pa skel ta. E' kueki blu'pa skel e' dapa'wéká Sidim kékue ki blu'pa tkël kinuk ñippoie.

⁸⁻⁹ Eta Sodoma blú ena Gomorra blú ena Admá blú ena Seboím blú ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies), blu'pa skel ekképa ñi dapa'wéká Sidim kékue ki ñippoie, Quedorlaómer, e' dör Elam blu', e' ta ena blu'pa tso' ie' ta e'pa ta ñies. Blu'pa e'pa dör Tidal, e' dör Goím blu'. Iëköl dör Amrafel, e' dör Sinar blu'. Bata ëk dör Arioc, e' dör Elasar blu'. Es blu'pa tkël míyal ñippök blu'pa skel ta.

¹⁰ E' kéwö ska' ta Sidim kékue ki kiöchka dalolo bötsböts ese dapé tso' tajë. Mik Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa tkayal ñippè yökí eta ie'pa shaböts anemi kiöchka dapé tso' tajë ese a. Imalepa tkayalmi kabata shua.

¹¹ Es blu'pa döká tkël e'pa e' aléka blu'pa skel ki. Eta ie'pa tö chkewö ena íyi bua'buá tso' Sodoma ena Gomorra e' kos klö'wéwarakitö ta iponemirak.

¹² E' kéwö ska' ta Abram alayök Lot serke Sodoma. E' mítserak iwá, es ie' dali kos e' mítserak iwá ñies.

¹³ Eta ñippè shua wëm tkashkar eköl, e' wa ibiyó mí Abram a. Abram e' dör hebreowak. Ie' serke tsinet wëm kiè Mamré dör amorreowak e' kós klö wökir àr ee. Mamré dör Escol ena Aner ël. Ie'pa wa Abram wër buaë.

¹⁴ Mik Abram tö ibiyó ttsé, eta ie' kané mésopa kune ie' u a, e'pa dapa'wéitö döká cien mañayök ki dabom eyök ki páköl (318) ilayök tsatkoie. Eta ie'pa míyal blu'pa tkël itökí döká ká kiè Dan ee.

¹⁵ Eta nañewe ie'pa demi me'ie ñippémiie blu'pa ta. Eta ie'pa tö blu'pa töiémi tkörö

ká kiè Hobá ee. Hobá atè ká kiè Damasco e' wöwí.

¹⁶ Età ì kòs minetsèr blu'pa wà, e' kòs yélur ie'pa tò blu'pa ulà a. Es Abram tò ilayök Lot e' tsatkée. Ñies ì tso' ilayök wà e' kòs dene iulà a. Ñies alakölpa ena pè' malepa tso' klöulewà e'pa kòs tsatkée ie' tò.

Melquisedec er buaë ché Abram a

¹⁷ Mik Abram e' aléka Quedorlaómer kì, e' sù blu'pa mañal shkòke ie' ta, e'pa kì. E' ukuökì ta ie' bitene de Savé kékkué kì. Kakkue e' kiè ñies Blu' Kékkué. Età ee Sodoma blú de ie' ñaletsuk ie' shké'uk.

¹⁸ Ñies ká kiè Salem, e' blú kiè Melquisedec, e' dör Skèköl dör íyi ulitane tsata e' sacerdote. Ie' tò pan ena vino yéttsa.

¹⁹ Età ie' er buaë ché Abram a tte' i' wa:

“Skèköl dör íyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yö'.

Ie' tò be' kímè as be' kawö tkö buaë kekraë.

²⁰ Ie' dör íyi ulitane tsata, e' kikökasö.

Ie' tò be' kímé e' alökka be' bolökpa kì, e' kuekì ikikökasö.”

Età íyi kòs de Abram ulà a ñippè shua, e' mú blatèsö dökà dabop ta e' tsá eyök yéttsaitö méitö Melquisedec a Skèköl dalöioie.

²¹ E' ukuökì ta Sodoma blu' tò iché Abram a:

—Sa' yamipa tsatkée be' tò, e'pa múne ye' a. Erè dalì kòs e' tsúmi be' tò be' a.

²² Erè Abram tò iiuté:

—Au. Jehová dör Skèköl íyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yö', ie' a ye' kablétke

²³ tò ì kòs dör be' icha, e' kè tsepaatyö yès. Dö be' datsi'takla ö be' klökkuö kicha kè tsepaatyö etkla wè'ia as kè be' ichö tò be' íyi wa ye' blune.

²⁴ Kè ì kiane ye' kì ye' wák a. Chkò kòs ñétke ye' kanè mésopa tò, e' è dör wè' ye' a. Erè wépa dare ye' ta ñippök bulu'pa ta kiè Aner ena Escol ena Mamré, as ie'pa wà dalì kakmi' kòs ikawötà tsukmi eköl eköl ekkè.

15

Jehová tò ittè mé Abram a

¹ E' ukuökì ta Jehová tté Abram ta kab-sueie, età ichéitö ia:

—A Abram, kè be' suanuk. Ye' dör be' tsatkökwak. Íyi buaë merayö be' a tajè shütè.

²⁻³ Erè Abram tò iiuté:

—A Skèköl, ye' wák alà kè ta', e' kuekì ì kòs memibö ye' a e' kè dör ìie bua' ye' a. Ye' íyi kòs atdaë ye' kanè méso kiè Eliézer dör Damasco wak e' ulà a. Erè ie' dör o'ka.

⁴ Età Jehová tò iiuté:

—Be' wák alà kurdaë, e' kè dör o'ka.

⁵ Età Jehová wà Abram mítser u'rki, ta ichéitö ia:

—Ká saú buaë siwà kì. Bèkwö saú ta ishta'ú. ¿Be' a ishtarmi? E'ma bua', es be' aleripa alördaë tajè.

⁶ Età Abram erblé Jehová mik, e' kuekì iklö'wéitö wés pè' buaë yèsyèsè es.

⁷ Età ichéitö ia:

—Ye' dör Jehová. Ye' tò be' yè'ttsa caldeawak ká kiè Ur e' a ká i' moie be' a ena be' aleripa kòs a.

⁸ Età Abram ie' a ichaké:

—A Skèköl, ¿wés e' jchermi ye' wà yèsyèsè tò ká i' dömi ye' ulà a?

⁹ Jehová tò iiuté:

—Baka ena chibo ena obeja e' kòs kì duas tso' mañal, ese tsúbitu ña etö etö. Ñies nuböl et ena ipupula et, e' tsúbitu ña.

¹⁰ Età Abram wà iyiwak kòs ekkè debitu Jehová a. Età ie' tò iyiwak e' ttélur télor shushaë. Shaböts méwaitö wí wa shaböts méwaitö i' wa. Es iate ñi wöshaë. Erè dù kè ténane ie' wà es.

¹¹ Età ölö dettsa iyiwak chkà dalèrmik, erè Abram tò ibukueke chkè kì.

¹² Ká tuinemitke, età Abram kapowa tajè. E' bet Abram pamik ká mía ttsettsee shütè se' suawè ekkè.

¹³ Età Jehová tò iché ia:

—Be' wà ijchenú buaë tò be' aleripa serdaë ká kua'kì kì wés ká kua'kì wakpa es. E' ie'pa klördawà kanè mésopaie kè patueta'. Ie'pa weirdaë dökà duas cien tkéyök (400), ekkè ulatök.

¹⁴ Erè ká wé wakpa tò ie'pa we'ikera, e' wakpa ské we'ikerayö siarè. E' ukuökì ta be' aleripa yèrdattsa ká e' a. Ie'pa wà íyi bua'bu tuè darèrèè ese miraë tajè iwákpa a.

15 Etā mik be' kēnewā etā be' duōwami buaē, kē weir tā'. Es be' michoē be' dēuṭōpa itōki.

16 Etā mik be' aleripa tso' ká kuā'kī ñe' a e'pa de dōka tkētōkicha, etā ie'pa dōrane ká i' kī. Ká i' wakpa, kiè amorreowak, kam e'pa tō ì sulu wamblō dō wē' ishuloie. E' kuēki be' aleripa kē dōpane ká i' kī bet.

17 Katuine de kamiē, etā ì dettsa tabechka ukuōie, e' shuā shkle batrōke tajē. Ñies kuàtak sí wōñarke tajē ese dettsa tā itkami iyiwak chkà blatēule tkēter ee, e' shusha.

18 Etā Jehovah tō ttè mé Abram a i' es:

—Ká i' meraëyō be' aleripa a. Di' kiè Egipto di* eēmi dōka di' kibi kiè Éufrates, ká ekkē kos meraëyō be' aleripa a.

19 I'ñe tā ká e' dōr quenitawak, queniz-itawak, cadmoneowak,

20 hititawak, fereseowak, refaitawak,

21 amorreowak, canaánwak, gergeseowak ena jebuseowak e'pa kos wakpa ká.

16

Abram alà kune kiè Ismael

1 Abram alakōl Sarai, e' kē dōtā' alàē. Ie' wā alakōl tkēr ekōl kanè mésoie kiè Agar. E' dōr egiptowak.

2 Etā Sarai tō iché Abram a:

—Isaū tō Jehovah kē wā ye' a alà mène. E' kuēki be' senú ye' kanè méso Agar tā. Etā isalema ie' batamik alà dōmi ye' ulā a.

Etā Abram tō Sarai ttō iūtē.

3 Etā Sarai tō egiptowak tso' ie' wā kanè mésoie, e' tsébitu, mé iwēm a alakōlie. E' kēwō ska' tā ie'pa sené Canaán e' kī duas de dabop.

4 Etā Abram senéwā Agar tā, etā Agar duneka. Mik ie' isué tō ie' duneka, etā ie' tō iwōkir Sarai suémi suluē.

5 Etā Sarai tō iché Abram a:

—iBe' iane iwiie tō Agar tō ye' sueke suluē! Ye' wák tō be' a Agar me' alakōlie i' tā idurtke e' wā kurdaē, etā ie' e' ttsōke jaishet ye' tsata. iAs Jehovah tō se' a ichō tō yi iane iwiie, ye' ö be'!

6 Etā Abram tō iūtē:

—Ye' ttō ttsō, be' kanè méso tso' be' ulā a. Be' iú wes be' éna iwak es.

E' ukuōki tā Sarai tō ikanè méso we'ikémi tajē. E' kuēki Agar tkashkar.

7 Etā Jehovah biyōchōkwak bua'ie, e' tō ikué di' tum o'mik ká wé kē yi ku' ese ska'. Di' tum e' tso' ñalā micho ká kiè Sur e' kkōmik.

8 Etā Jehovah biyōchōkwak bua'ie tō ie' a ichaké:

—A Agar, Sarai kanè méso, ¿Wé be' bite? ¿Wé be' micho?

Ie' iūtē:

—Ye' tkashkar ye' wōkir Sarai yōki.

9 Etā ie' iché ia:

—Be' dakōne be' wōkir ska' tā idalöiö bërē.

10 Ie' tō ikí ché ia:

“Ye' be' aleripa alōweraē tajē. Kē yi a ishtanuk ekkē.

11 Be' eriarke, e' ttsé Jehovah tō, e' kuēki se' be' dur, e' wā kune, tā ikiè múkabō Ismael.*

12 Be' alà dōraē wes burro pupula kē urutērtā' es.

Ie' ñippōraē darērē sulitane tā. Ñies sulitane ñippōraē ie' tā.”

Ie' serdaē kekraē ñippök iēlpa tā.

13 Jehovah tté Agar tā, e' ukuōki tā Agar tō iché: “Skékōl ye' sué, e' wák suéwayō.” E' kuēki ie' tō Skékōl kié i' es: “Skékōl tō ye' sué e'.”

14 E' kuēki ñies di' tum e' kiè mékaitō: “Skékōl tso' e' ye' sueke”. Di' tum e' tso' Cadés ena Béred e' shushaē.

15 E' ukuōki tā Abram alà kēka Agar tā e' wā kune wák wēm. Abram tō ikiè méka Ismael.

16 Ismael kune, e' kēwō ska' tā Abram kī duas tso' dabom paryök kī teröl (86).

17

Jehová tō ittē mé Abraham a, e' wā kka-cho méatitō

1 Mik Abram kī duas tso' dabom suliyök kī sulitu (99), etā Jehovah e' kkaché ie' a tā iché ia:

—Ye' dōr Skékōl Diché Tā' Íyi Ulitane Tsata e'. Be' senú yēsēsē ye' wōrkī kekraē,

2 e' tā ye' ttè meraē be' a tō be' aleripa alōrdaē tajē be' itōki.

* **15:18 Egipto dí:** E' kē dōr di' bērie tso' Egipto kiè Nilo e'. E' dōr di' tsitsirla tso' Egipto ena Canaán e' shusha. * **16:11 Ismael:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē Skékōl tō ittē.

³ Età ie' e' téwà iski iwötsa méwà íyök kî. E' dalewa Skëköl tso' ttök ie' ta, ta ichéitö ia:

⁴ —Ye' ttè meke be' a e' dör i' es: Be' dōraē ká taiē wakpa yéie.

⁵ E' kuëki i' ñne ta be' kē kièia Abram. Ye' tō be' tkéka ká taiē wakpa yéie, e' kuëki be' kiè mékayö Abraham.*

⁶ Ye' tō be' aleripa alöweraē taiē. Ie'pa dōraē blu'paie ena ká taiē wakpaie.

⁷ Këkraē ye' dör be' Këköl ñies be' aleripa Këköl. Kawö e' mekeyö be' a.

⁸ I'ñne ta be' serke Canaán, ká e' kos meraëyö be' a ena be' aleripa a. E' atë ie'pa ulà a këkraē. Ye' dör ie'pa Këköl.

⁹ Skëköl tō iskà chéne Abraham a:

—Erë be' ena be' aleripa kos e' kawöta ttè muk ye' a ñies.

¹⁰ E' dör i' es: A' wëpa kos kawöta itóttola kkuölitla tök tsir.

¹¹ E' kuëki a' wëpa kos e' wakyuö es. E' tō ikkacheraē tō se' ttè me' ñi a.

¹² Këkraē kos a' ala'r kurke wëpa, ñies a' kanè mésopa ala'r wëpa, mik e' kî ká de pàköl, età a' kawöta iwakyuök es.

¹³ A' kawöta iuk kröröë ala'r kos kurke a' u a ekkëpa ta. Es ttè me'tkeyö a' a, e' atë wakyöule a' chkà kî këkraē.

¹⁴ Wëm kē wakyöule, ese kē wà ye' ttö dalöiëne, e' kuëki kē ikawö ta'ia senuk a' shüa.

¹⁵ Ñies Skëköl tō iché Abraham a:

—Be' alaköl kē kièia Sarai. I'ñne ta ikirdaē Sara.†

¹⁶ Ye' er buaë chōraē ie' a as ie' alà kōka be' a. Mokî ye' er buaë chōraē ie' a. Ie' dōraē ká taiē wakpa mîie. Ñies ie' aleripa shü dōraē blu'paie.

¹⁷ Abraham skà e' téwane iski iwötsa méwaitö íyök kî. E' dalewa ijañéka ta ibikeitséitö: “¿Ye' kî duas tso' cien eyök (100), wes e' dömi yéie? ¿Sara kî duas tso' dabom suliyök (90), età wes ie' dömi alàè?”

¹⁸ Erë ie' tō iché Skëköl a:

—jBe' mú er buaë chö Ismael a!

¹⁹ Erë Skëköl tō iüté:

—Au, e' kē dör es. Be' alaköl Sara, e' dōraē alàè ta ikiè múkabö Isaac. Ttè me'yö be' a e' è meraneyö ie' a ena ie' aleripa a këkraē.

²⁰ Kē ye' éna Ismael chë'wa. Ye' tō ie' kimeräë ñies. Ye' tō ie' ala'r alöweraē taiē as ileripa dö taiē ká i' kî. Ismael dōraē s'blu'pa dōka dabom eyök kî bül e'pa yéie. Ie' aleripa alördaē taiē.

²¹ Erë ttè me'tkeyö be' a e' atdaē be' alà kurdaē kiè Isaac e' a. Be' alà e' keraka Sara tō duas iëk wa kawö ikkë ta.

²² Mik Skëköl ttè one Abraham ta, ta imía.

²³ E' wöshaë Abraham tō ilà Ismael e' tottola kkuölitla téé tsir. Ñies ie' wà kanè mésopa tso' kune ie' u a ena wëpa toule ese, e'pa kos tottola kkuölitla tééitö tsir wes Skëköl tō iyë'ia es.

²⁴⁻²⁵ Mik Abraham kî duas tso' dabom suliyök kî sulitu (99) ena ilà kî itso' dabom eyök kî mañal (13) età ie'pa tottola kkuölitla téne tsir.

²⁶⁻²⁷ Es e' diwö è wa Abraham ena ilà tottola kkuölitla téne tsir. Ñies wëpa dör ie' kanè mésopa, e'pa kos tottola kkuölitla téne tsir.

18

Jehová tō iché Abraham a tō alà meraëyö be' a

¹ Ká et dibata a ta Abraham tkër ie' ukkó a. Ie' u tso' wé wëm kiè Mamré e' kós klö wökir àr eë. Ie' tkër eë età Jehová e' kkaché ie' a.

² E' wà pakè i' es: Abraham wökéka ta ie' isué tō wëpa de iëter ie' wörki mañal. E' sué ie' tō ta bet ie' e' kéka, mia ie'pa ñaletsuk ta ie' e' téwà iski ta iwötsa méwà íyök kî ie'pa shké'woie.

³ Ie' tō iché:

—A këképa, be' we'ikèyö, kē be' minuk bet.

⁴ Ye' mi' di' tsuk a' klö skuoie, e' ukuökî ta a' enú bèrè kal i' dikia.

⁵ A' detke ye' ska', età ilè mekeyö a' a ñè as a' diché iërne shkoie.

Età ie'pa tō ie' iüté:

—E'ma iú wes be' tō iché es.

⁶ Abraham tkawà iu a, ta ichéitö Sara a:

—Bet, harina bua'buá yulö kilo dōka dabom böyök (20) ekkë, e' wa pan yuö.

⁷ E' ukuökî ta bet ie' wák tunemi baka pupula shushtök wé bua'buá ese

* **17:5 Abraham:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë ká wakpa taië, e' yë. † **17:15 Sarai:** Erë s'kiè e' ena Sara ttsër bèrè kuá'kî, erë iwà dör ñies. Iwà kiane chë blu' alà busi ö alaköl dalöiërta' taië ese. Skëköl tō ie' kiè mane'wé es iwà kkachöie tō ttè mène Abraham a e' wà dōraë ie' kî ñies.

klö'wéwaitö. E' mítser ie' wa méitö ikanè méso eköl a. Bet ta ikanè méso tö ikanewé ie' a katè.

⁸ Abraham tö baka chkà ena baka tsu'diö wösi ena baka tsu'diö pa'ali e' mé ie'pa a. Ie'pa tulur chkök kal àr ukkö a e' dikia. E' dalewa Abraham dur ie'pa tiök ee.

⁹ E' dalewa ie'pa tö ichaké Abraham a:

—¿Wé be' alaköl kiè Sara e'?

Ie' iüté:

—Ie' tkër weshke.

¹⁰ Eta ie'pa eköl tö iché ia:

—Duas ièk e' wa ye' döne be' pakök. E' kéwö ta be' alaköl Sara alà ta'tke.

E' dalewa Sara tkër Abraham tsikka u wékkö a. Ie' tso' ie'pa ttöke, e' ttsök.

¹¹ Abraham ena ilaköl, e' dewatke kéképala. Bànet Sara kë tö alaköpa duè suéta'ia.

¹² E' kueki Sara kë a jañè wöklönuk ta ibikeitsé: “¿Wes ye' tö ttè i' klö'wèmi tö sa' kèrulunetke e' dömi alàè?”

¹³ Jehovah tö iché Abraham a:

—¿Ì kueki Sara jañéka? ¿Ì kueki ie' tö iché: “¿Wes ye' kënewatke e' dömi alàè?”

¹⁴ Kè ì ta ye' a darèrè. Duas ièk ye' döne, eta ie' alà ta'tke.

¹⁵ Sara suane e' kueki ichéitö: “Kè ye' jañine'.”

Erè Jehovah tö iché ia:

—E' kë dör es. Moki be' jañéka.

Abraham kköché Jehovah a Sodoma wakpa tsatkö

¹⁶ E' ukuöki ta ipakökwakpa e' duékarak ta imiyal dö wé Sodoma kí wène ee. Abraham tö iñalé mére e' choat ie'pa a.

¹⁷⁻¹⁹ Eta Jehovah tö ibikeitsé: “Abraham aleripa alördaè taiè diché ta' taiè. Ye' tö iyè'at ie' a tö ie' batamik ye' er buaè chöraè ká ulitane wakpa a. Ye' tö ie' shukit as ie' tö ila'r ena ileripa a ichö tö ye' ttè dalöiö ñies tö ì kos buaè yèsyèsè e' ú. Es ì kos yè'yö ie' a e' weraëyö. E' kueki ye' kawötä ichökia tö iök ye' mí Sodoma.”

²⁰ E' kueki ie' tö iché Abraham a:

—Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa e' wamblökerak suluè taiè shute, e' ché silitane tö.

²¹ E' kueki ye' mia ee isauk tö yène ie'pa e' wamblöke suluè ichök wes ye' a ikkatène es.

²² Eta Abraham pakökwakpa böi e' yéttsa mia Sodoma. Erè Abraham ate dur Jehovah ta.

²³ Ie' e' skéwa tsinet Jehovah ska' ta ichakéitö ia:

—¿S'ser mokiè esepa ewèwamibö se' sulusipa ta?

²⁴ Isalema s'ser mokiè esepa tso' Sodoma döka dabom skeyök (50), eta ¿ká e' wakpa ewèwamibö sèraa? ¿Kè be' tö ilo'yepa ie'pa ki s'ser mokiè tso' döka dabom skeyök (50), e'pa kueki?

²⁵ ¿Moki be' kë tö s'ser yèsyèsè esepa ewepawa se' sulusipa ta ñita! Kè bö iwamlepa es. ¿E' kë wamblèrpa! Be' dör silitane shulökwak e' kueki ¿wes e' kë tö se' shulepa yèsyèsè?

²⁶ Jehovah tö iüté:

—S'ser mokiè esepa kuéyö döka dabom skeyök (50) e' ta e'pa dalèrmik kë ye' tö imalepa ewepawa.

²⁷ Eta Abraham tö iskà chéne ia:

—Be' dör Skököl. Ta ye' dör wes ká po ena muluchka es be' wöa. E' tö be' chakè taiè kë suane. Isalema s'ser mokiè esepa kianeia skel (5) as idöka dabom skeyök (50).

²⁸ Skel e' kianeia, e' ta e'pa è kueki ¿ká e' wakpa ewèwamibö?

Jehová tö iüté:

—S'ser mokiè esepa kuéyö döka dabom tkéyök ki skel (45), e' ta kë ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

²⁹ Abraham tö iskà chaké:

—Dö' dabom tkéyök (40) è tso', e' ta ¿be' tö ká e' wakpa ewèwami?

Jehová iüté:

—Au, kë yö ká e' wakpa ewepawa dabom tkéyök (40) e' dalèrmik.

³⁰ Eta Abraham tö ikí ché ia:

—Taiè be' tsiriwéyö, e' kueki kë be' ulunuk ye' ki. Dö' s'ser yèsyèsè tso'ia dabom mañayök (30) è.

Jehová tö iüténe:

—Au, dabom mañayök (30), e'pa dalèrmik kë yö iwepawa.

³¹ Abraham tö ikí chaké ème:

—A ye' Kèköl, taiè yö be' dalösewéwa be' chakök i' es, erè ká ki s'ser mokiè tso' dabom böyök (20) è, e' ta e'pa kueki, ¿ká e' wakpa ewèwamibö?

Jehová tö iüté:

—Au, ie'pa dabom böyök (20), e' ð dalërmik kë ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

³² Abraham tö ikí chaké ta ichéitö ia:

—Kë be' ulunuk ye' kī. I' ð chakekeyö be' a. S'ser mokie esepa tso' döka dabom eyök (10) ð, e' ta ¿wes bö iwëmi? ¿ká e' wakpa ewëwamibö?

Jehová tö iüté:

—Dabom eyök ð dalërmik kë ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

³³ Mik ie'pa tté one ñita eta Jehovah míane. Abraham biteane ie' u a.

19

Skëköl tö Sodoma ena Gomorra wakpa ewéwa

¹ Ká tuinemitke ta Skëköl biyöchökwakpa bö l e'pa demi ká kië Sodoma ee. Abraham alayök kië Lot, e' tkër ká e' kköiëulewa e' wëkkö a.* Mik ie' tö Skëköl biyöchökwakpa sué, eta ie' e' kéka ie'pa shke'uk. Ie' e' téwa iski iwötsa méwaitö iyök kī.

² Ie' tö iché ie'pa a:

—A këkëpa, ye' kköchö a' a tö a' kapörö ye' ska'. Ee a' klö skuömi eta bule bla'mi a' mi'mine.

Ie'pa iüté:

—Au. Kë be' tkinuk. Sa' kapömi u'rki.

³ Erë Lot kköché taië ie'pa a. Bata ekkë ta ie'pa míyal ie' u a. Mik ie'pa dewa weshke, eta ie' tö ie'pa a chke yulé buaë. Pan kë wötuule iwölöwoka wa ese yuëitö ie'pa a. Ie'pa chké.

⁴ Kam ie'pa kapödur e' yöki Sodoma wakpa wëpa debitu taië. E'pa tö Lot u kköiëwa shkit. Ie'pa ulitane, duladulapa dö këkëpaë, e'pa kulémi Lot wöa.

⁵ Ie'pa tö ichaké aneule:

—I'ñe wëpa bö l debitu be' u a ¿wé e'pa? Ie'pa yödur ie sa' a u'rki as sa' serka ie'pa ta kësik wa!

⁶ Lot e' yëttsa ttök ie'pa ta. Ukkö wötéwaitö buaë itsikka.

⁷ Ie' tö ie'pa a iché:

—A yamipa, ye' kköchö a' a tö i sulu e' kë wamblar ie'pa ta.

⁸ Ye' alà busipa tulur bö l kam ser wëpa ta, e'pa yekeluryö a' a as a' tö iwamblö ie'pa ta

wes a' kī ikiane es. Erë kë i wamblar sulu ye' pakökwakpa dewa ye' ska', e'pa ta.

⁹ Erë ie'pa iüté:

—¡Be' e' sköu bänet! Be' kë dö r ká i' wak. Be' kë a i' yënu sa' a. ¡E' kuëki be' we'ikeraë sa' tö ie'pa se tsata!

E' ukuöki ta iwe'ikémi ie'pa tö ta idemirak u wëkkö batsökök.

¹⁰ Eta Lot pakökwakpa ulà tiéwa u'rki ukkö a Lot tséwa weshke. Eta ie'pa tö ukkö wötéwa.

¹¹ Pë' sulusi kos wöbla sulu wélur ie'pa tö, kë wawëneia. Duladulapa dö këkëpaë e'pa kos wöbla sulurulune. E' kuëki ie'pa shtrinewa ukkö yulök. Kë ie'pa wa iküne.

¹²⁻¹³ Lot pakökwakpa tö iché ia:

—Taië ká i' wakpa kkatëne e' tté demi Jehovah wö kī. E' kuëki sa' patkéitö ie'pa eukwa. Ie'pa ewekewa sa' tö yës. E' kuëki be' yamipa ekká kī tso' ká i' kī, e' ta e'pa yödur. Be' alà duladulapa ta' ö be' alà busipa ta' ö be' nuakipa ta', ö be' yamipa ská tso' ká i' kī, e' ta jiyölur bet tsúmi kamië!

¹⁴ Eta Lot mía wëpa tté meule senukwa ila'r busipa ta e'pa weblök ta iché iarak:

—¡A' e' koka! ¡A' yúshka! Jehovah tö ká i' ewekewa.

Erë ie'pa tö ibikeitsé tö ie' kalöke ie'pa ta.

¹⁵ Ká ñirketke, e' ulatök ta Skëköl biyöchökwakpa tö iché Lot a:

—Sa' tö ká i' ewekewa. Kë be' duakwa, e' ta ¡bet, be' e' koka! ¡Be' alaköl ena be' ala'r busipa tsúmi!

¹⁶ Erë ie' e' ukeia enaë. Erë Jehovah er buaë ché ie' a, e' kuëki Skëköl biyöchökwakpa tö iklö'wéwa iulà a yëttsa. E' sù ñies ilaköl ena ilà busipa yélur ie'pa tö Sodoma a itsatkoie.

¹⁷ Mik ie'pa tö iyëttsarak bänet eta Skëköl biyöchökwakpa tö iché ie'pa a:

—¡A' tunú as a' tsatkër! ¡Kë a' ká i' saukia tsikkané yës! ¡E' sù kë a' e' wöklö'uk kakkue i' kī! ¡A' éna e' tsatkak, e' ta a' yúshka etkëme kabata a!

¹⁸ Erë Lot tö iché ia:

—¡A këkëpa, au, a' we'ikëyö!

¹⁹ A' tö ye' kimé taië. A' tö ye' tsatké duöwa ulà a, erë kë ye' shkak kabata a. Ye' ibikeitsé tö i sulu datse ká i' eukwa, e' tö ye' kuëmi ñalá kī eta ye' duöwami.

* 19:1 ká e' kköiëulewa e' wëkkö a: E' këwö ská ta ká ulitane dö r kköiëule ese ké wëkkö tso'.

20 Ká tsitsir tso' íe tsinet, eē ye' tkōshkarmi. Kawō mú ña shkowa eē e' tsatkoie. Moki e' dör ká tsir.

21 Eta ie'pa eköl tö iüté:

—Ye' be' ttō ttsé, e' kuēki yö iweke wes be' tö ye' a ikié es. Ká chébö ye' a e' kē eweku'wayö.

22 Erë be' yú etkēme eē. Kē ye' a i wamblēnuk kam be' dömi e' dalewa.

E' kuēki ká e' kiè Sóar.†

23 Mik ká ñine eta Lot demi Sóar.

24 Eta azufre wōñarke bö'ie e' patkébitu Jehová tö taië Sodoma ena Gomorra ki.

25 Ká e' wakpa ewéwa bö' tö yēs. Ñies dalikua kos tskirke ká e' ki e' ñanewa seraa.

26 Erë Lot alaköl dami itöki. E' tö ká sué itsikka. Bet ie' yönane dayë wōsiie shkē'ka.

27 Bule es bla'mi ta Abraham míane wé ikapaké Jehová ta eē.

28 Sodoma ena Gomorra kí suéitö ta ishklé batröke taië wes të blublu ña'wēsö es.

29 Es Skököl tö ká e' wakpa ewéwa. Erë i ki' Abraham tö ie' a, e' ska' ie' er de, e' kuēki ie' tö Lot tsatkée.

Lot alà busipa alà kéka ie' ta

30 Sodoma ena Gomorra ewéwa Skököl tö, e' ukuöki ta Lot suane senukia Sóar. E' kuēki imía senuk kabata a ila'r busipa böl ta. Eē ie'pa mañal sené ákuk a.

31 Ká et ta ilà busi kibi tö iché itsirla a:

—Se' yé kēnewatke eta kē wé wēpa ta' senuk se' ta wes alakölpa malepa wēpa ta' es.

32 E' kuēki se' yé ttōkasö blo' wa eta se' ser ie' ta, eta es se' ulà a alà dömi.

33 E' nañewe ta ie'pa tö iyé ttéka blo' wa taië, eta ilà busi kibi êk sené ie' ta. Erë ie' tteke blo' tö taië, e' kuēki kē ie' éna i aneia.

34 Bule es ta ilà busi kibi tö iché itsirla a:

—Bö ittso, ye' sené se' yé ta. I'ñe nañewe iskà ttōkasö blo' wa. Eta be' senu' ie' ta. Eta es se' böl ulà a alà dömi.

35 E' nañewe ta ie'pa tö iyé skà ttéka blo' wa. Eta ilà busi tsirla sené ie' ta. Erë ie' tteke blo' tö taië, e' kuēki kē ie' éna i aneia.

36 Es ilà busipa böl e' bukluwéka iyé wa.

37 Eta ikibi êk alà kune kiè mékaitö Moab. I'ñe ta Moab aleripa datse e' batamik.

38 Ñies itsirla de alàë, kiè mékaitö Benamí. I'ñe ta amonwak datse e' batamik.

20

Abraham ena Abimélec

1 Abraham e' yéttsa Mamré a, mía tkörö ká kiè Négueb eē. Eta ie' e' tséat senuk ká kiè Guerar eē. Guerar ate Cadés ena Sur e' shushaë.

2 Ie' tö ká e' wakpa a iché tö Sara dör ie' kutà. Ká e' blú kiè Abimélec, e' tö Sara tsuk patké alakölie e' a.

3 Erë nañewe ta ie' kapowa e' dalewa, Skököl tté ie' ta kabsuè a ta iché ia:

—Alaköl tsuk patkébö e' wēm ta', e' kuēki be' duōwami.

4 Erë kam ie' ser Abraham alaköl ta, e' kuēki ie' iüté:

—A kēkēpa, ye' kē ki e' nuí ku' ¿wes e' ttēwamibö?

5 E'ma Abraham wák tö ye' a iché tö alaköl e' dör ie' kutà. Ñies ilaköl tö ye' a iché tö Abraham dör ie' akē. E' kuēki ye' tö i kos wé er bua' wa. Kē ye' wa iwamblēne er sulu wa.

6 Skököl tö iskà iüténe kabsuè a ta ichéitö ia:

—Ye' éna iane buaë tö be' tö iwé er bua' wa. E' kuēki kē ye' wa be' kane ie' kōkwā as be' kē tö i sulu wamblö ye' ki.

7 Abraham dör ye' tteköl, e' kuēki bet be' yö ilaköl mukne ia. Ie' tö ye' a ikieraë as be' seria ttsé'ka. Erë be' kē dē'ne imukne, e' ta be' ena be' yamipa kos duōralur.

8 Bule es bla'mi ta Abimélec shkēne ikanè mésopa kiéitö ta i suéitö kabsuè a e' kos pakéitö ie'pa a. Mik e' ttsé ie'pa tö eta taië ie'pa suanéka iyöki.

9 Eta Abimélec tö Abraham kié ta iché ia:

—¿Iök be' tö iwamblé sa' ta es? Be' kuēki Skököl tö sa' pauñé ewéwa, erë Skököl tö sa' pauñé es, eta ¿i sulu wambléyö be' ta? Íyi ese kē kawö ta' wamblēnuk.

10 Be' tö i sulu wamblé ye' ta, eta ¿i dör iwà?

11 Abraham tö iüté:

—Ye' tö ibikeitsé tö ká i' ki kē yi tö Skököl dalóietā'. Ye' suane dö' a' ye' ttēwa ye' alaköl yottsā ye' ulà a.

12 Erë iyēne tö ie' dör ye' kutà. Ie' yé dör ye' yé, erë ie' mī kē dör ye' mī. Ñies ie' dör ye' tayë.

† 19:22 Sóar: Hebreoie ká kiè e' wà kiane chē ká tsir.

13 Mik Skëköl tō ye' a iyë' tō be' e' yōttsa be' yě ká a, etā yō iché ye' alaköl a: “Ká wa'ñe wé se' demi, etā ichö tō ye' dör be' akë.”

14 Etā Abimélec tō Sara méne iwëm Abraham a. Ñies iyiwak kakméitō Abraham a obeja ena baka. Ñies kanè mésopa kakméitō ie' a wëpa ena alakölpa.

15 Etā ie' iché Abraham a:

—Ye' ká saü sera wé wa be' wöbatse e' kī be' yú senuk.

16 Etā Sara a ichéitō:

—Ye' tō inuköl wömule kakmé be' akë a dōka mil ekkë. E' dör ì sulu wambléyō be' tā be' wakpa ulitane wōa e' patuoie. Es be' kē jaëneia.

17 Etā Abraham tō Skëköl a ikié tō Abimélec ena ilaköl duöke, e' bua'üne. Etā Skëköl tō ie'pa bua'wéne.

18 Alakölpa kos tso' Abimélec u a, e'pa shū mo'wā Jehová tō as kē idöiarak alàë Sara kueki. Ie'pa kos shū wötséene Jehová tō.

21

Sara alà kékā Abraham a

1 Ì yë' Jehová tō Sara a tō be' alà kōraka, e' wà tka wes iyëne bak es.

2 Erë Sara ena iwëm dör kēkēpalatke, erë ie' dunekā e' wà kune. Alà e' kune mik Skëköl tō ikéwō yë' ie' a etā.

3 Sara alà kune wëm e' kiè mékā Abraham tō Isaac.

4 Mik Isaac kī ká de pāköl, etā Abraham tō itóttola kkuölitla téé tsir wes Skëköl tō ie' a iyë' es.

5 E' kēwō ska' tā Abraham kī duas tso' cien eyök (100).

6 Etā Sara tō ibikeitsé: “Skëköl tō ye' jañawéka. Mik sulitane wā ijchenewā tō ye' de alàë etā tajë ie'pa jañumi ye' tā.

7 Kam ye' alà kōkā etā kē yi a iyënuke tō ye' dōmi alàë. Erë i' tā ye' alà kékā Abraham a, ie' kēnewatke etā.”

Agar ena Ismael uyéttsa bánet

8 Etā Abraham alà Isaac de bérie tā itsu'batsée e' kēwō tkö'wé Abraham tō tajë.

9 Etā Sara tō isué tō Abraham alà kune egiptowak kiè Agar e' tā kiè Ismael, e' tō Isaac wayueke sulué.

10 E' kueki Sara míā ichök Abraham a: “Ì kos tso' be' wā mè se' alà Isaac a, e' kē kawō tā' blatè se' kanè méso e' alà a. E' kueki iyuōshkar alàë.”

11 Ismael dör Abraham alà ñies e' kueki ì ché Sara tō e' tō ie' eriawé tajë.

12 Erë Skëköl tō iché ia: “Be' aleripa chökke e'pa dōraë Isaac wa. E' kueki kē be' tkinuk be' alà kibi êk kī ena imì kī. Ì kos ché Sara tō e' ú.

13 Be' alà kune a' kanè méso tā, ñies e' aleripa alōweraëyō tajë, ie' dör be' alà e' kueki.”

14 Etā bule es bla'mi tā Abraham tō Agar a chkè mé. Ñies di' méitō ia iyiwak kkuölit yöule di' tsoie ese a. E' tiékā ie' tō sera itsi kī tā iyuëshkar ilà Ismael e' tā. Agar míā shkëmi éanas wé kē yi serku' ese ska' ká kiè Beerseba e' éka.

15 Mik idi' enewa, etā ilà tkéseritō kal dikia.

16 Ie' kē kī ilà kiane suè duökwa, e' kueki imía e' tkéser kukuie. Mik ie' e' tkéser iski etā ilà iémi.

17 Ilà iuke e' ttsé Skëköl tō tā bet Jehová biyöchökwak bua'ie e' tō Agar a ichaké ká jai a: “¿A Agar wes be' de? Kē be' suanuk. Be' alà tkër iuk e' ttsé Skëköl tō.

18 Be' yú be' alà yulök. Ikōkā ulà a kē arwa. Ye' tō ie' aleripa alōweraë tajë.”

19 Etā Skëköl tō Agar a di' tum kkaché et. Ie' míā di' e' tsuk, iyiwak kkuölit a e' méitō Ismael a yè.

20 Skëköl tō Ismael kkö'né buaë. Ie' talane sené ká wé kī kē yi ku' kiè Parán eë. Ie' de sulëname buaë.

21 Ie' kibine tā imì tō iulabatséwā alaköl dör egiptowak ese tā.

Abraham ena Abimélec tō kawō mé ñi a

22 E' kēwō ska' tā blu' kiè Abimélec míā ttök Abraham tā. Ie' ñippökwapka wökir, kiè Ficol, e' mí ie' wapie. Etā Abimélec tō iché Abraham a:

—Sa' wā ijcher tō Skëköl be' kimeke tajë ì kos wekebō e' wa.

23 E' kueki be' ttè mú ye' a íe Skëköl wō wa tō be' kē tō ì sulu wamblepa ye' kī ñies ye' ala'r kī ena ye' aleripa kos e'pa kī. Be' ttè mú ye' a tō be' er bua' chōraë ye' a wes ye' er buaë ché be' a es. Ñies be' ttè mú ye'

a tö be' er buaë chöraë ká i' wé be' serke e' wakpa a.

²⁴ Abraham tö iüté:

—Tö. Es ye' tté mé be' a.

²⁵ Erë Abimélec wakpa tö di' tum biule yë'ttsa et Abraham wakpa ulà a. E' chaké Abraham tö ie' a.

²⁶ Ie' tö iüté:

—Erpa be' ye' tkiwéwä tté e' wa. Kë bö ichöpa ye' a, e'ma kë ye' wä ijcher. Brör çyi tö e' wamblé be' kî?

²⁷ Abraham tö baka ena obeja kakmé Abimélec a etä ie'pa böi kawö mé ñi a.

²⁸ E' ukuökî ta Abraham tö iobeja alakipa pupula e' dapa'wé dökä kuktö ek tsinî.

²⁹ Mik e' sué Abimélec tö etä ie' tö Abraham a ichaké:

—ÇÏ kuëkî be' iyiwak kuktö dapa'wé ek tsinî?

³⁰ Abraham tö iüté:

—Iyiwak kuktö, e' meke ye' tö be' a iwà kkachoie tö mokî ye' tö di' tum e' bi'.

³¹ Ie'pa böi kawö mé ñi a eë e' kuëkî ká e' kinewä Beerseba.*

³² Ie'pa kawö mé ñi a, e' ukuökî ta Abimélec ena Ficol e'pa biteyal filisteowak ká a.

³³ Etä Abraham tö kal kuá kiè tamarisco ese kuatké elka Beerseba. Eë ie' tö Jehová dör Skököl yöbië e' dalöié.

³⁴ Eë ie' sené ká taië filisteowak ká a.

22

Skököl tö Abraham ma'wé ilà wa

¹ E' ukuökî ta Skököl tö Abraham ma'wé tö mokî ie' tö idalöieta'. Ie' chakéitö:

—A Abraham.

Abraham tö iüté:

—ÇÏ?

² Etä Skököl tö iché ia:

—Be' alà eköl ë kiè Isaac e' dalër be' éna taië, e' tsümi Moria. Mik be' demi eë, etä ye' tö be' a kabata kkacheke, e' kî be' alà ttöwä ta iña'üwa ye' a ye' dalöioie.

³ Bule es bla'mi ta Abraham e' kéka ta burro payuéitö. Bö' jchéitö tsëmi. Etä ie' mia wé Skököl tö ie' a iyë' eë ilà ena ikanè mésopa böi e'pa ta.

⁴ E' böiki es ta Abraham tö ká yëne ie' a e' kî sué kamië.

⁵ Etä ie' tö iché ikanè mésopa a:

—Ïe a' e' tsúat burro i' ta. Ye' ena ye' alà, sa' micho kabata jaì a Skököl dalöiök, e' wa sa' döne.

⁶ Etä Abraham wa bö' mí e' ppékaitö Isaac kuli' kî. Tabela ena bö'ka bö' batsoie e' mí Abraham wa. Etä imíyal ñita.

⁷ Etä Isaac tö iché iyé a:

—A, yëwö.

Abraham tö iüté:

—A alà, çì kiane be' kî?

Isaac tö iché ia:

—A Yëwö, bö' tso' se' wä, ñies bö'ka, erë çwé obeja pupula ttekewä Skököl a e'?

⁸ Iyé tö iüté:

—A alà, Skököl wák tö e' meraë se' a.

Ie'pa mir ñita.

⁹ Mik ie'pa demi wé Skököl tö iyë' Abraham a ee, etä Abraham tö ák kataté et ka'ie. E' ukuökî ta ibö' dapa'wéka ka' e' kî ta ilà klö'wéwaitö payuéwa mékaitö bö' bata kî.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tabela klö'wéwä ilà ttowä ña'wé Jehová a. E' wöshä ta Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö Abraham chaké siwä' kî:

—¡A Abraham, a Abraham!

Ie' tö iüté bet:

—ÇÏ?

¹² Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö iché ia:

—¡Be' alà kë shka'war, kë ittarwä! Be' wák alà eköl ëme e' kë kkëone be' wä ye' yöki. E' wa ye' wä ijcher tö mokî be' tö ye' dalöieta' taië.

¹³ E' wöshä Abraham tö isué tö obeja wë'ne e' malítséwä idula' a kal tsitsir chale a. Ie' tö iyiwak e' klö'wéwä jché ña'wéwä ilà skéie Jehová dalöioie.

¹⁴ Ie' tö ká e' kiè méka i' es: “Ï kiane se' kî e' mera Jehová tö.” E' kuëkî i'ne ta se' tö ichekeia: “Ï kiane se' kî, e' merdaë se' a Jehová kébata a.”

¹⁵⁻¹⁶ Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö Abraham skà kié ká jaì a ta ichéitö ia:

—Jehová tö iché: ‘Buaë be' tö ye' dalöieke, be' alà eköl ë, e' méttsabö ye' a.

¹⁷ E' kuëkî ye' er buaë chöraë be' a taië. Be' aleripa alöwëraëyö taië wes bëkwö tso' taië ká jaì a es, wes tsa'wö tso' taië dayë

* **21:31 Beerseba:** Hebreoie ká kiè e' wà kiane chë tté mène ñi a e' di' tum biule ö Obeja kuktö e' di' tum biule.

kkömik es. Ñies ie'pa e' alörakā ibolökpa kī kekraë.

¹⁸ Be' tö ye' ttö dalöié, e' kuëkī be' aleripa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.'

¹⁹ Eta Abraham biteane wé ikanè mésopa atéat ee ta imíyal sēraa ñita dömine Beerseba wé ie' serke ee.

Nahor ala'r

²⁰⁻²³ E' ukuökī ta biyö debitū Abraham kī tö ie' èl kiè Nahor, e' alaköl kiè Milcá, e' ala'r de pāköl (8). E' alà ko'k kiè Uz. Imalepa kiè dör Buz, Quemuel, e' dör Aram yé, Quésed, Hazó, Pildás, Idlaf ena Betuel e' dör Rebeca yé.

²⁴ Nahor alaköl skà tso' kiè Reumá, e' ta ie' ala'r kēka tkēl. E'pa kiè dör Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

23

Sara blēnewa

¹ Mik Sara kī duas tso' cien eyök kī dabom böyök kī kul (127),

² eta ie' blēnewa ká kiè Quiriat-arbá ate Canaán ee. Ñies ká e' kiè Hebrón. Abraham schöne e' ieitséitö siarë.

³ Ie' tkēr idēütö nu o'mik e' e' kēka ta imía ttök hititawakpa ta, ta ichéitö ie'pa a:

⁴ —Erë ye' dör ká kuā'kī wak serke a' shua e' è, erë ká wataú ña pöie ye' dēütö blowa.

⁵ Ie'pa tö iüté:

⁶ —A kēkēpa, be' we'ikè sa' tö, sa' ttö ttsö. Sa' a ta be' dör kēkēpa tajë e' serke sa' shua. E' kuëkī be' dēütö nu blö sa' pö bua'ie ese a. Sa' ulitane kē tö ichepa be' a tö kē iblar sa' pö a.

⁷ Ie' e' duéka ie'pa wörki ta ie' e' tkéwa kuchë kī ie'pa dalöiök

⁸ ta ichéitö ie'pa a:

—Mokī a' kī ikiane tö ye' dēütö nu blēwayö ie' a' ká a, e' ta wēm kiè Efrón dör Sóhar alà, e' a ichö

⁹ tö ákuk tso' ie' ká kkö a kiè Macpelá e' wataútsa ye' a ye' yamipa pöie. Ye' tö ipatuëmi ie' a kos ituë ekkë. Es ákuk e' ate ye' ulà a a' shua.

¹⁰ Eta Efrón dör hititawak e' tkērñak ie'pa shua, e' tö Abraham iüté darërë as iyamipa

* **23:16** Es ie'pa wöblar íyi watauk ñi a. Erë Efrón tö iché tö ká e' kakméitö Abraham a erë e' kē yēne. Ñies e' ane Abraham éna, e' kuëkī ie' tö Efrón patué bërë kos Efrón ie' a iché ekkë.

ena kos daparke ká e' wékkö a e'pa tö ittö ttsö. Ie' tö iché Abraham a:

¹¹ —A kēkēpa, kē ye' tö ákuk watuepa be' a. Ká e' ñies ákuk tso' ia, e' kakmekeyö be' a è. Ye' yamipa kos tso' ie' e'pa tö ye' ttö ttsé tö ká e' kakméyö be' a. Be' dēütö nu blö ee.

¹² Erë Abraham e' tkéwane kuchë kī ká e' wakpa wörki

¹³ ta ichéitö ie' a sulitane wörki:

—Ye' ttö ttsö. Be' pablèyö tö ká e' ské klö'ú ye' ulà a. E' ukuökī ye' dēütö nu blekewayö.

¹⁴ Ie' tö iüté:

¹⁵ —A kēkēpa, ye' ttö ttsö. Ká e' ské dör inuköl wömulë döka cien tkëyök (400), erë inuköl ekkë è, kē e' kī se' tkinuk. Be' dēütö nu blö ee.

¹⁶ Eta kos ie' tö ká ské ché imalepa wörki e' mēne buaë Abraham a, ekkë patuëttsaitö.*

¹⁷⁻¹⁸ Es Efrón ká tso' Macpelá ate Mamré diwö tskirke e' èka e' de Abraham ulà a iákuk ta ena kal tso' kos iki e' ta. Hititawak ena sulitane dami ká e' wékkö a e'pa kos dör ká tone e' ttekölpā.

¹⁹ E' ukuökī ta, Abraham tö idēütö nu bléwa ákuk tuéitö Macpelá ee. Ká e' ate Mamré ate Canaán e' o'mik tsinet (Mamré kiè ñies Hebrón).

²⁰ Ká e' watuëttsa ie' a hititawak tö. Es ká e' ena ákuk e' de Abraham ulà a iyamipa pöie.

24

Abraham tö alaköl yulök patké Isaac a

¹ Abraham dewa kēkēpalaie. Ie' a Jehová er buaë ché íyi ulitane wa.

² Ká et ta ie' tö ikanè méso kibi kié. E' dör ie' íyi kos e' kuëblu. Ie' tö iché ia:

—Be' ulà múwa ye' tu' dikia iwà kkachoie tö mokī i kiekeyö be' a e' waweraëbö.

³ Jehová dör ká jaí ena ká i' e' Kēköl e' wörki be' tté mú ye' a mokjé tö ye' alà kē kar senukwā Canaán ie' se' serke e' alékölpa ta.

⁴ Be' yú ká wé ye' manét ee, eta ee alaköl yulö eköl ye' yamipa shua senukwā ye' alà ta.

⁵ Ie' tö iüté:

—Dö' alaköl kë bitu ye' ta, e' ta ¿wes ye' iwëmi? ¿Buaë idir be' a tö be' alà mi' ye' wa dö wé be' manét ee?

⁶ Ie' iüté:

—¡Au, kë ye' alà tsarmi ee!

⁷ Jehovahä dö'r ká jai Këkö'l, e' tö ye' yé'ttsa ye' yé u a ena ye' yamipa ká a. Ie' tö itte me' ye' a tö ká i' meraëitö ye' aleripa a. Ie' tö ibiyöchökwak patkeraë be' kimuk alaköl tsukbitu ye' yäkie.

⁸ Alaköl kë shkak be' ta, e' ta kë be' tkinuk. Kë be' kàne iska yulök. Erë kë ye' alà tsarmi ee.

⁹ Eta ikanè méso ulà méwa ie' tu' dikia ta itte mé ia tö iweraë wes iuk patkéitö es.

¹⁰ E' ukuökj ta ie' tö iwökir íyi kos bua' bua, ese shtë tsëmi kakmè. Ekkè kos payuéitö iyiwak kiè kameio e' kī dōka dabop. Eta ie' mia iyiwak wëttsë tkörö Nahor ate Mesopotamia ee.

¹¹ Mik ie' demi tsinet Nahor, eta ká tuirketke. Diwö ekkè ta ká e' alékölpa mi'ke di' tsuk. E' wōshā ta ie' de di' tum biule e' kkōmik ta ikameio kéitö e' tulöksēr enuk ee.

¹² Eta ie' tö iché Skëkö'l a: “A Jehovahä, be' dö'r ye' wökir Abraham e' Këkö'l. Ye' kimú i'ñe ñies er buaë chō ye' wökir a.

¹³ Íe di' tum biule o'mik ye' e' tsukeat bërber è ká i' busipa tso' di' tsuk e' dalewa.

¹⁴ Kawö mú ña tö wéne èk a ye' iché: ‘Be' kakö' öwa ye' a di' kakmú yè', as e' tö ye' iütö: ‘Be' di' yō ñies be' kameio a ikakmekeyö. Es ye' éna iane tö e' èk shushtë be' tö Isaac a alakölie. Es ye' wa ijchermi tö be' er bua' ché ye' wökir a.”

¹⁵ Eta kam i' chekeitö e' or, eta ie' isuë alaköl datse eköl kakö' bune kuli' kī di' tsoie. E' dö'r Rebeca, ie' dö'r wëm kiè Betuel e' alà busi. Betuel mi dö'r Milcá ena iyé dö'r Nahor. Nahor dö'r Abraham èl.

¹⁶ Rebeca dö'r busi buaala kam iser wëm ta. Ie' mia dö'ttsa di' tum biule e' a ikakö' wä iök.

¹⁷ Mik imítke eta Abraham kanè méso tunemi itöki ta iché ia:

—Be' we'ikèyö, di' dami be' wa e' kakmú ña yè.

¹⁸ Ie' tö iüté,

—A këkëpa, be' di' yö.

E' bet ie' kakö' éwa klö'wéwa ulà a ta di' méitö ia yè.

¹⁹ Mik ie' di'yé one ta Rebeca tö iché ia:

—Ye' mí di' tsuk ñies mè be' kameio a.

²⁰ Bet ikakö' wä ka'wëitö wé iyiwak di'yöke e' a ta imí di' kī tsuk iyiwak a. Es iwëitö kameio ulitane a.

²¹ E' dalewa Abraham kanè méso tso' isauk bërè, wä dö'r tö ie' kī ikiane jchenowa yësyësë tö Jehovahä tö ie' kimé i' dalërmik ie' shkō e' wa as idöttsa buaë ö au.

²² Mik kameio di'yé one, eta ie' tö ula'tsio sù es dö'r gramo teröl ese tkéwa busi yik a. Ñies ulaio méitö böt, e' es dö'r cien gramos tsata.

²³ Eta ie' tö iché ia:

—Be' we'ikèyö, ichö ña ¿Yi alà busi be' dö'r? ¿Ye' chōmi i'ñe nañewe be' yé u a kapökrö ye' kanè méso pa ta?

²⁴ Ie' iüté:

—Ye' dö'r Betuel alà busi, e' dö'r Milcá ena Nahor alà wëm.

²⁵ Sa' u a a' chōmi. Ñies a' kameio a chkè tso'.

²⁶ Eta Abraham kanè méso e' tkéwa kuchë kī Jehovahä dalöiök

²⁷ ta ichéitö: “Jehová dö'r ye' wökir Abraham e' Këkö'l. E' kikökka ye' tso'. Këkraë ie' tö ye' wökir Abraham kimeke buaë. Këkraë ie' er buaë chöke ye' wökir a. Ie' wa ye' debitu buaë ñala kī dö' íe ye' wökir yamipa u a. E' kuekī ikikèkayö.”

²⁸ Rebeca tunemi shkalaläë imi u a i' kos tka ie' ta e' pakök.

²⁹⁻³⁰ Ie' akè kiè Labán, e' tö ula'tsio sué ena ulaio sué ikutà ulà a. Ñies i' ché Abraham kanè méso tö e' ttë ttséitö. E' kuekī ie' bitea iñaletsuk di' tum biule a. Ie' de Abraham kanè méso ska' e' tso'ia ikameio ta di' tum biule ska'.

³¹ Eta Labán tö iché ia:

—Jehová tso' be' ta buaë. ¡Mishka ye' ska'! ¿Wes be' e' tsukeat u'rki? Ye' u kanewétke be' a ñies kameio a.

³² Es Abraham kanè méso bitea ie' ta. Ee ie' tö dali tso' kameio kī e' éwa ta itiéitö. E' ukuökj ta ie' wa di' debitu Abraham kanè méso a ena iwapiepa a klö skuoie.

³³ Mik ie' pa tö itié, eta Abraham kanè méso tö iché:

—Kë ye' chköpa kam ye' tö iök ye' debitu e' wä pakö a a eta.

Labán tö iüté:

—E'ma ichö. ¿Í dö'r iwà?

³⁴ Ie' tö iché:

—Ye' dör Abraham kanè méso.

³⁵ Jehová tò ikimé taië. Ie' tò iblu'wé taië. Obeja, baka, orochka, inukölchka, kanè mésopa wëpa ena alakölpa, kameio ena burro, e' kos méitö ia taië.

³⁶ Ñies ilaköl Sara e' tò alà mé ia eköl wák wëm ikënewatke eta. Ì kos tso' ye' wökir wa e' méitö ilà a.

³⁷ Ie' tò ye' ké ttè muk ie' a. Ye' a ichéitö: 'Ye' alà kë kar senukwä Canaán wé ye' serke e' alékölpa ta.

³⁸ Be' yú wé ye' yëpa tso' eë ta alaköl yulö eköl ye' yàkie ye' ditséwö shüa.'

³⁹ Ye' tò iüté: 'A ye' wökir Abraham, ¿dö' alaköl kë bitü ye' ta?'

⁴⁰ Ie' tò ye' iüté: 'Këkraë ye' serke buaë Jehová wöa, e' kueki ie' tò ibiyöchökwak patkeraë be' ta as be' kawö tkö buaë ñala ki, ñies as alaköl kübö ye' yàkie ye' yamipa ye' yé wa e'pa shüa.

⁴¹ Erë ye' yamipa kë éna ilà busi patkak be' ta, e' ta kë be' tkinuk. Kë ì tté ta'ia be' ki.'

⁴²⁻⁴⁴ "E' kueki ye' debitu i'ñe di' tum biule ska'. Eë ye' tò ikié Jehová dör ye' wökir Abraham e' Këköl e' a: 'tò mokü be' ye' kimeke alaköl yulök ye' wökir Abraham yàkie, e' ta as e' bitü ye' ska' ie di' tum biule ska'. Mik ye' tò ie' a di' kakkié, eta as imütö ye' a ena ichéitö: Ñies ye' tò be' kameio a ikakmeke. Es ye' isuëmi tò alaköl e' shüshtë be' tò ye' wökir yàkie.'

⁴⁵ Mik e' chekeyö e' erketke, eta ye' isuë tò Rebeca datse ikakö' bune ikuli' ki.

⁴⁶ Mik ie' di' yinetke eta ye' tò ie' a iché: 'Be' we'ikéyö, di' dami be' wa e' kakmú ña yé.' E' bet ikakö éwaitö ta ichéitö: 'Be' di' yö. Ñies imekeyö be' kameio a.' Ie' ye' a di' mé ñies ye' kameio a.

⁴⁷ E' ukuöki ta ye' tò ie' a ichaké: '¿Yi alà busi be' dör?' Ie' iüté: 'Ye' dör Betuel alà busi e' dör Nahor ena Milcá alà.' Eta ula'tsio sü e' tkéwayö iyik a ena ulaio tkéwayö böt iulà a.

⁴⁸ E' ukuöki ta ye' e' tkéwa kuchë ki ta Jehová dalöiéyö. Ie' dör ye' wökir Abraham e' Këköl e' kikékayö. Ie' wa ye' debitu buaë yësyësë busi shükítitö ye' wökir yamipa shüa ilà a e' ska'.

⁴⁹ Es ¿a' er buaë chöke ye' wökir a? ¿A'

e' chöke ikimuk er bua' wa? Ichö ña i' ta yësyësë ima a' tò iché, es ye' éna iarmi tò ì wëmiyö."

⁵⁰ Eta Labán ena Betuel e'pa tò iüté:

—E'ma i' kos debitu Jehová ttö wa. E' kueki kë wes sa' a ì onuk. Kë sa' a ì yënuke yës.

⁵¹ I' Rebeca. Itsúmi be' wökir a senukwä ilà ta wes Jehová ki ikiane es.

⁵² Mik Abraham kanè méso tò tté e' ttsé, eta ie' e' tkéwa kuchë ki iwötsa méwa iyök ki Jehová dalöiök.

⁵³ E' ukuöki ta ie' tò iyi yöule orochka wa ena inukölchka wa ñies datsi' bua' bua e' taië yélur méitö Rebeca a. Ñies ie' tò ikakmé Rebeca akë a ena imi a.

⁵⁴ E' ukuöki ta ie' ena iwapiepa chké di'yé ta ikapere eë. Bule es ta itü'nerak ta Abraham kanè méso tò iché:

—Ye' miáne ye' wökir ska'.

⁵⁵ Erë Rebeca akë ena imi e'pa tò iché ia:

—Rebeca kë tsarmi bet. Kawö mú ie' a as ie' e' tsuat sa' ta ká dabop, e' wa wë' be' wa imi'mi.

⁵⁶ Erë ie' tò iché ie'pa a:

—Kë ye' wöklö'ukia a' tò. Jehová tò ye' kimé as ì kos dötsa buaë ye' a. E' kueki ye' ömi ye' wökir u a.

⁵⁷ Ie'pa tò iüté:

—Sa' mí Rebeca kiök chakë ¿ima ichëmiitö?

⁵⁸ Eta Rebeca kiérakitö ta ichakérakitö ia:

—A Rebeca ¿be' shkak wëm i' ta?

Ie' tò iüté:

—Tö.

⁵⁹ Es ie'pa tò Rebeca ena alaköl tso' ie' kkö'nuk këkraë e'pa a kawö mé as imi'rak. Ñies Abraham kanè méso ena iwapiepa kos e'pa a kawö méraitö as imi'rak.

⁶⁰ Ie'pa mitke ta Rebeca yamipa er buaë ché ie' a tté i' wa:

"A sa' yami,

As be' alör taië shuteë.

As be' aleripa e' alöka ibolökpa kos ki."

⁶¹ Eta Rebeca ena ikanè mésopa e' tuléka ie'pa kameio ki ta imiyal Abraham kanè méso itöki.

⁶² E' kéwö ska' ta Isaac serke Négueb wé di' tum biule tso' kié "Skëköl tso' e' tò ye' sueke" eë, e' dene iyé ska'.

⁶³ Tsáli ta Isaac e' yéttsa shkök kabikeitsörami. E' wöshā ta ie' isué tö kameio datse tsee.

⁶⁴ E' wöshā Rebeca tö ie' sué ñies ta ie' e' éwa kameio ki.

⁶⁵ Rebeca tö ichaké Abraham kanè méso a:

—¿Wēm doā wì se' kke, e' dör yi?

Ie' iüté:

—E' dör ye' wökir Isaac.

Etā Rebeca wö pabakéwā datsi'tak wa.

⁶⁶ Abraham kanè méso tö ì kos tka ie' ta e' paké Isaac a.

⁶⁷ E' ukuöki ta Rebeca mítser Isaac wā imì Sara blēnewā e' u a. Es Isaac senéwā ie' ta. Isaac éna Rebeca dalër taië, es ie' er pabléne imì blēnewā e' kuëki.

25

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

¹ Abraham alaköl ské tséwā kiè Queturá.

² Ie' ala'r kékā Abraham ta wēpa dōka teröl. E'pa kiè dör Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ena Súah.

³ Jocsán dör Sebá ena Dedán, e'pa yé. Dedán aleripa e' ditséwö dōka mañal kiè asurwak, letuswak ena leumwak.

⁴ Madián ala'r wēpa kiè Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena Eldaá. E'pa kos dör Queturá aleripa.

⁵⁻⁶ Ì kos tso' Abraham wā e' atē Isaac ulā a. Erē kam Abraham duōwā, e' yöki ie' tö iyi kakmé ilakölpa malepa ala'r a. Ie'pa patkemiitö senuk ká bánet atē diwö tskirke e' éka kamië as ké iku'rak Isaac ska' tsinet.

Abraham blēnewā

⁷ Abraham sené' duas cien eyök kí dabom kulyök kí skel (175) seraā

⁸ etā iblēnewā buaë ikēnewatke ké weine siarë. Es ie' michoë idēütöpa itōki.

⁹⁻¹⁰ Ila'r Isaac ena Ismael e'pa tö inú blé ilaköl Sara pō e' o'mik ákuk kiè Macpelá eē. Ákuk e' atē Mamré diwö tskirke e' wa. Ká e' bak hititawak kiè Efrón dör Sóhar alà e' ulā a. Ká e' wato'ttsā hititawak tö Abraham a.

¹¹ Abraham blēnewā, e' ukuöki ta Skököl er buaë ché Isaac a. Ie' e' tséat senuk tsinet di' tum biule kiè “Skököl tso', e' ye' sueke” eē.

* **25:25 Esau:** Esau kiè ñies Seír. Hebreoie Seír wà kiane ché pakö. Génesis 36.8 saú.

Ismael ala'r

¹² Ismael dör Abraham alà Agar ta. Agar dör Abraham alaköl Sara, e' kanè méso e' dör egiptowak. Ikké dör Ismael ala'r e'pa kiè

¹³ wes ikunerak es: Nebaiot, e' dör ilà tsá. E' itōki Quedar, Adbeel, Mibsam,

¹⁴ Mismá, Dumá, Masá,

¹⁵ Hadar, Temá, Jetur, Nafis ena ibata kiè Quedmá.

¹⁶ E'pa kos dör Ismael ala'r dōka dabom eyök kí bōl (12). Ie'pa ká kiérak iwákpa kiè wa. Ie'pa kos dör iwakpa ká wökirpa.

¹⁷ Ismael kí duas de cien eyök kí dabom mañayök kí kul (137) ta iblēnewā. Es ie' michoë idēütöpa itōki.

¹⁸ Ie' aleripa míā senuk Havilá ena Sur e' shushā. Ká e' atē Egipto wöshāe Asiria ñalé kke. Ie'pa serke eē bánet Abraham aleripa malepa yöki.

Jacob ena Esau kune

¹⁹ Ttè i' dör Isaac dör Abraham alà, e' paké.

²⁰ Isaac kí duas de dabom tkéyök (40) ta isenéwā Rebeca ta. Rebeca dör Betuel e' alà busi ena Labán kutà. Ie'pa dör arameowak serke ká kiè Padán-aram eē.

²¹ Rebeca ké dö alàè. E' kuëki Isaac tö Jehová a ikié as Rebeca dö alàè. Jehová tö ittö ttsé ta Rebeca dunekā e' wakpa dör klö.

²² Erē klöpa ñippöke taië ie' shūā. E' kuëki ie' ibikeitsé: “Ye' weirke i' es, e'ma ¿iök ye' sermiia?” E' kuëki ie' míā iwà chakök Jehová a.

²³ E' tö ie' a iché:

“Be' shūā ala'r tso' bōl.

Mik ie'pa de kéchke, etā ikibi ék dōraë itsirla kanè mésoie.

Ie'pa aleripa dōraë ká böt ñi bolökpa ese wakpa.

Itsirla aleripa dōraë diché kibiie ikibi aleripa tsatā.

E' kuëki ie'pa ñippémitke kam ikur e' yöki.”

²⁴ Rebeca kéwö de, etā klöpa kune wēpa.

²⁵ Ikewe ék kune e' tsà dör mashmash ipàkö shamamaë. Ie' kiè mékaitö Esau.*

²⁶ Alà tsá kune e' klöulewā iël tsirla wā iklö kaniñak a iulà et wa. E' kuëki ikiè

mékaitö Jacob.† Mik Rebeca klöpa kune eta Isaac kî duas tso' dabom teryök (60).

Iyë wä ì tso' mekeat Esau a e' kèwö watuéttsaitö

²⁷ Klöpa kibinetke. Esau dör yëria poë. Ie' wöbatsö sulu yëble wa. Erë iël Jacob, e' kë dör es. Ie' serke bërë. Ie' wöbatsö senuk u a ë.

²⁸ Iyiwak kañiru tteke Esau tö e' chkà wa Isaac wöbatsö suluë. E' kueki Isaac kî Esau kiar kibiie Jacob tsata. Erë Rebeca kî Jacob kiar kibiie Esau tsata.

²⁹ Kä et ta Jacob tso' ulök. E' dalewa Esau debitu shtrinewa taië datse kañika.

³⁰ Ie' iché Jacob a:

—Be' we'ikèyö, ì alé be' tö mat se kakmü ye' a ñè. Sulu ye' dué bli wä. E' kueki Esau kiè Edom‡ ñies.

³¹ Jacob tö iüté:

—Keweie ì mekeat se' yë tö be' a be' dör ilà kibi e' kueki, e' kèwö múttsa ye' a chkö i' skéie.

³² Esau tö iché:

—Ye' tteke bli tö dö' e' tö ye' ttèwa, e' ta ì mekeat se' yë tö ye' a çie bua' e' dör ye' a?

³³ Jacob tö ikí ché ia:

—I' ta be' ttè mú ye' a tö mokî be' tö ye' a imeke.

Eta Esau tö ittè mé Jacob a yësyësë Skëköl wöa. Es ì mekeat iyë tö ie' a, e' kèwö métttsaitö Jacob a.

³⁴ Jacob tö chkö mé ia pan ta. Mik Esau chké one di' yé one, ta ie' e' kéka ta imía. Ie' dör ilà kibi e' ulà a iyi bua' kèwö tso', e' kë kî ie' tkine yës.

26

Isaac miá Guerar

¹ E' kèwö ska' ta ketba ane taië ká e' kos kî wes ibak Abraham kèwö ska' ta es. E' kueki Isaac miá Guerar wé filisteowak blú serke kiè Abimélec ee.

² Eë Jehová e' kkaché ie' a ta ichéitö ia: “Kë be' minuk Egipto. Be' e' tsúat wé ye' be' a iché eë.

³ Be' senúia ká i' kî. Ye' tso' be' ta. Ye' er buaë chöraë be' a. Kä i' kos meraëyö be' a ñies be' aleripa a. Es ye' ttè muke be' a wes kewe ime'yö be' yë Abraham a es.

⁴ Be' aleripa alöweraëyö taië wes bëkwö tso' taië es. Kä i' kos merayö be' aleripa a. Ñies ie'pa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.

⁵ Abraham tö ye' ttè kos e' iütë' buaë. Ttè mé ye' tö ie' a e' kos blë' buaë ie' tö e' kueki ye' tö ttè buaë e' meke be' a ñies.”

⁶ Isaac e' tséat senuk Guerar.

⁷ Kä e' wakpa tö Isaac a ichaké: “çRebeca dör be' yaie?” Erë ie' suane ichök: “Ie' dör ye' alaköl.” E' kueki ie' iché: “Ie' dör ye' kutà.” Ie' tö ibikeitsé tö ká e' wëpa tö ie' ttèwami ilaköl buaala kueki.

⁸ Isaac kî ká de taië eë. Kä et ta, ká e' blú kiè Abimélec, e' tö isuë ukkö tsitsir a tö Isaac tso' ilaköl Rebeca peñuk.

⁹ Bet itsuk patkémiitö ta ichéitö ia:

—çMokî tö alaköl se' dör be' alaköl? çI kueki be' tö iyë' kuaë tö ie' dör be' kutà?

Isaac tö iüté:

—Ye' ibikeitsé tö isalema a' ye' ttèwami ie' kueki.

¹⁰ Erë Abimélec tö iché ia:

—çI kueki i' wamblébö sa' ta? Tsir eta wëm wele senéwa ie' ta, e' ta iekkë ta be' tö sa' ké ì sulu wamblök Skëköl wöa.

¹¹ Abimélec tö iché sulitane a:

—A' isie tö Isaac tsiriwé ö ilaköl tsiriwé, e' ta e' tterawa.

¹² Duas e' wa Isaac tö dalì kuatké, wä wöne buaë, Jehová er buaë ché ie' a e' kueki.

¹³ Ie' de iyi blú taië. Taië iyi tso' ie' wä.

¹⁴ Ie' wä obeja ena baka tso' taië. Ñies kanè mésopa tso' taië ie' wä. E' kueki filisteowak er ttsë'r suluë ie' kî.

¹⁵ E' kueki ie'pa tö di' tum bi' iyë Abraham e' kanè mésopa tö, e' kos wötéwa iyök wa.

¹⁶ Bata ekkë ta Abimélec tö iché Isaac a:

—Be' yöne iyi blu' taië sa' tsata, e' kueki jbe' yúshka!

¹⁷ Eta Isaac miá senuk Guerar kakkue kî.

¹⁸ Eë di' tum bi' iyë tö, e' wötë'wa filisteowak tö iyë blënewa ukuökî ta, e' kos biéneitö ta ikiè mékaitö wes iyë tö ime'ka es.

¹⁹ Kä et ta ie' kanè mésopa tso' di' tum biök ká e' kî, eta ie'pa tö di' tum a di' tuökeka taië ese kué et.

† 25:26 **Jacob:** Hebreoie s'kiè e' wä kiane chè s'klö kaniñak.

‡ 25:30 **Edom:** Hebreoie s'kiè e' wä kiane chè mat.

20 Erë ká e' obeja kkò'nukwakpa debitu ñippök Isaac obeja kkò'nukwakpa ta. Ie'pa tö iché tö di' tum e' dör ie'pa icha. E' kueki Isaac tö di' tum biule e' kiè méka “Ñippök.”

21 E' ukuöki ta Isaac kanè mésopa di' tum skà bié et, e' ki iskà ñippérak. E' kueki di' tum biule e' kiè mékaitö “Se' ñi bolök.”

22 Ie' mía kamië ká e' ki, eë di' tum skà biéitö et. E' kè ki ñi bunerak. Ie' iché: “I'ñe ta Jehovahá tö ká bua' mé se' a wè' ta se' serdaë buaë.” E' kueki ká e' kiè mékaitö “Ká tso' taië se' a.”

23 E' ukuöki ta ie' mía Beerseba.

24 E' nañewe Jehovahá de ie' ska' ta ichéitö ia:

“Ye' dör be' yé Abraham e' Këköl. Ye' tso' be' ta, e' kueki kè be' suanuk. Abraham dör ye' kanè méso e' dalërmik ye' er buaë chöraë be' a, ñies be' aleripa alöwëraëyö taië.”

25 Eë Isaac tö ák kataté et ka'ie iyiwak jchoie Jehovahá dalöioie. Eë ie' sené ta ikanè mésopa tö di' tum bié et eë.

Isaac ena Abimélec kawö mé ñi a

26 Ká et ta, Abimélec datse Guerar debitu ttök Isaac ta. Iyamipa debitu böi ie' ta. Eköl kiè Ahuzat. Iëköl kiè Ficol. E' dör Abimélec ñippökwaipa wökir.

27 Isaac tö iché ia:

—A' éna ye' ar suluë. A' ye' yö'shkar a' ká ki. Eta çïök a' do ye' ska'?

28 Ie'pa tö iiuté:

—Sa' isuë tö Jehovahá tso' be' ta. E' kueki sa' bitea be' a ichök tö kawö mùwasö ñita.

29 Sa' kè wa be' tsirioule i wa. Këkraë sa' tö be' kimé. Mik be' manetwa, eta sa' kè wa i tté ku' a' ki. I'ñe ta iwënëwa tö be' a Jehovahá er buaë chöke taië. E' kueki be' tté mú sa' a tö be' kè tö i sulu wamblepa sa' ki.

30 Eta Isaac tö kawö buaë tkö'wé ie'pa ta, chkè wa di'yè wa.

31 Bule es bla'mi ta ie'pa tö ikawö mé ñi a tö kè ñippöiarak. E' ukuöki ta ie'pa e' chéat ñi a er bua' wa.

32 E' diwö shà ta Isaac kanè mésopa tso' di' biök, e'pa wa ibiyö de tö sa' di' kué.

33 Ie' tö di' e' kiè méka Sebá.* E' kueki i'ñe ta ká e' kiëia Beerseba.

* 26:33 Sebá: Hebreoie di' biule kiè e' wà kiane chè tté mène ñi a.

34 Mik Esaú ki duas de dabom tkëyök (40), eta ie' senëwa alakölpa böi ta. Eköl kiè Judit e' yé kiè Beerí, e' dör hititawak. Iëköl kiè Basemat e' yé kiè Elón, e' dör hititawak ñies.

35 Alakölpa böi e'pa tö Isaac ena Rebeca eriawéka tsiriwéka taië.

27

Isaac er buaë ché Jacob ena Esaú a

1 Isaac dewa këkëpalatke. Ie' kè wöbla wawëria. Ká et ta ilà kibi Esaú e' kiéitö ta ichéitö ia:

—A alà!

Esaú tö iiuté:

—A yëwö, çì?

2 Eta Isaac iché ia:

—Be' tö isuë tö ye' kënewatke dö' wekkè alè ta ye' duöwa.

3 E' kueki ye' ki ikiane tö be' kuaböt klö'ú ta be' yú ye' a yëblök.

4 Eta iwakaneú ña buaë wës ye' wöbatsö iwa es, ta itsúbitu ña katè. E' wa ye' er buaë chöke be' a kam ye' duöwa e' yöki.

5 Erë Isaac ttöke Esaú ta e' ttsé Rebeca tö. E' kueki mik Esaú mía yëblök kañika

6 eta bet ie' tö iché Jacob a:

—A alà, ye' ttö ttsö. Ye' tö be' yé ttsé ttök be' èl Esaú ta, ta iché ia:

7 “Be' yú yëblök, e' wakaneú ña buaë ta itsúbitu ña katè. E' ukuöki ta ye' tö be' a iyi kos bua' e' kèwö mekeyö be' a Jehovahá wörki kam ye' duöwa e' yöki.”

8 E' kueki ye' ttö ttsö buaë.

9 Be' yú chibo pupula bua' bua ese tsúbitu ña böitö ta ikanewëkeyö buaë wës be' yé wöbatsö iwa es.

10 E' ukuöki ta be' tö chkè tsúmi be' yé a as ññitö. Es iyi kos e' kèwö atmi be' a be' èl skéie.

11 Erë Jacob tö iché imi a:

—Ye' èl pa shamamaë. Ye' kè dör es.

12 Ye' yé tö ye' kèmi, e' ta ittëwami tö ye' idir, eta ie' ichèmi tö ye' tso' ie' dalöseukwa. Ie' kè er buaë chepa ye' a. E' skéie ie' er sulu chöraë ye' ki.

13 Erë imi tö iiuté:

—A alà, as ie' er sulu chö ye' ki. Ye' ttö iütö. Be' yú chibola chéyö be' a e' tsuk.

14 Etā Jacob míā chibola tsuk e' debitu iwā imì a. E' kanewé imì tò buaë wēs Isaac wōbatsō iwā es.

15 Ilà kibi Esau datsi' tso' blēule u a e' bua' bua yéttsa iékaitō ilà tsirla kī.

16 E' ukuōkī tā chibola kkuōlit wa Jacob ulà ena ikuli' patrēwaitō.

17 Chkō bua' ena pan yuétkeitō, e' méitō Jacob a tsēmi iyē a.

18 Jacob dewā iyē ska' tā ichéitō ia:

—A yēwō.

Isaac tò iiüté:

—A alà, ¿be' dör ye' alà wēne ěk?

19 Ie' iiüté:

—Ye' dör Esau, be' alà kibi ěk. Ì chébō ña, e' kanewétkeyō. Be' e' tkōser iyiwak ttéyō e' katök. E' ukuōkī tā be' íyi buaë e' kéwō mekebō ye' a, e' mú ye' a.

20 Erē Isaac tò ichaké ia:

—A alà, ¿wēs be' ulà de iyiwak e' ska' bet?

Ie' iiüté:

—Jehová dör be' Këköl e' tò ye' kímé e' wa ikuéwayō bet.

21 Isaac tò iché ia:

—Be' e' skōwā ye' o'mik pattsèyō tò mokīe be' dör ye' alà Esau.

22 Ie' e' skéwā iyē o'mik as ipattsōitō. Isaac tò iché:

—Be' ttō e' dör Jacob ttō. Erē be' ulà e' dör Esau ulà.

23 Jacob ulà kō shamamaë wēs iël kibi ulà es, e' kuēkī Isaac kë éna iane buaë tò e' dör Jacob. Mik ie' er buaë chōketke ilà a,

24 etā iskà chakéneitō:

—¿Mokī be' dör ye' alà Esau?

Ie' iiüté:

—Tō, ye' dör Esau.

25 Iyē tò iché ia:

—A alà, iyiwak ttébō kanewébō e' mú ña katè as ye' er buaë chō be' a.

Ie' tò iyē tié ñies vino mé ia yè. Isaac chké, vino yé.

26 E' ukuōkī tā ichéitō ia:

—A alà, be' e' skōwā ye' o'mik ye' wōalattsō.

27 Mik Jacob e' skéwā iyē wōalattsök, etā iyē tò idatsi' alattsé tā ier buaë ché ilà a ttē ikkē wa:

“Tō, ipaalar wēs ye' alà paalar es.

Ie' paalar buaë wēs kañikā kkō'nè Jehová tò e' alar ě.

28 As Skëköl tò be' a mò wōli mè kekraë be' dalikua kī.

As ie' tò be' dalikua kōs e' wōū buaë as be' wā trigowō tā' taië ena vino tā' taië.

29 Ká kuā'kī wakpa taië as e' dō be' kanè mēsopaie.

As ie' pa e' tulōwarak kuchē kī be' wōrkī be' dalōiök.

As be' mú dō be' ělpa wōkirie.

As ie' pa e' tulōwā kuchē kī be' wōrkī be' dalōiök.

Wépa er sulu ché be' kī, esepa kī Skëköl er sulu ské chōraë.

Ñies wépa er buaë ché be' a, esepa a Skëköl er buaë ské chōraë.”

30 Isaac er buaë chétke Jacob a tā Jacob míatke. E' bet tā Esau tso' yēblök e' dene.

31 Ñies ie' tò chké alé buaë, e' mí iwā iyē a tā ichéitō ia:

—A yēwō, dúla ttéyō e' alí katō. E' ukuōkī tā be' er buaë chōke ye' a e' chō ña.

32 Isaac tò ichaké:

—¿Yi dör be'?

Ilà tò iiüté:

—Ye' dör Esau be' alà kibi.

33 Isaac tkinewā painéka taië tā ichéitō:

—E'ma ¿yi dare yēblök, e' wā chké debitu ña? E' katéwayō sēraa kam be' dō e' yōkī. E' a ye' er buaë chétke. Es ie' a ye' er buaë ché e' atetke.

34 Mik Esau tò ì ché iyē tò e' ttsé, etā ie' erianekā anekā taië tā ichéitō:

—¡A yēwō, ye' a er buaë chō ñies!

35 Erē Isaac tò iiüté:

—Be' ěl datke ye' kitō'uk e' a ye' er buaë chétke be' skéie.

36 Esau tò iiüté:

—Wēe' ie' kiè Jacob. I' tā bötökicha iwambléitō ye' tā i' es. Be' íyi kéwō mekebō ye' a ye' dör be' alà kibi e' kuēkī, e' kéwō yē'ttsa ye' ulà a ie' tò kuaë. I'ñe tā be' er buaë chōke ye' a e' yéttsaitō ye' yōkī. ¿Warma be' er buaë chōke ye' a e' kë tā'ia?

37 Isaac tò iiüté:

—Ittsō. Ye' tò ie' mékatke be' wōkirie. Ye' tò be' aleripa kōs e' métke ie' kanè mēsopaie. Ñies ye' tò ichétke as chkewō ena vino dō ie' ulà a taië. A alà, ¿ì memiia ye' tò be' a i' tā?

38 Erē Esau tò ikī ché iyē a:

—A yěwö ꞑbe' er buaë chöke sa' a e' dör etkë? ꞑYe' a er buaë chö ñies! Eta Esau iꞑka tajë.

³⁹ Isaac tö iché ia:

“Be' serdaë wé mò wöli kë ta' tajë ese ska'. Ee be' dalikua kë wörpa buaë.

⁴⁰ Be' ñippöraë tabè wa o'ka ta iꞑi kuëꞑi, e' mik be' serdaë.

Be' döraë be' ël kanè mésoie.

Erë mik be' ñippémi ie' ta,

eta be' e' yörattsä ie' ulà a.”

Jacob tkashkar Esau yöki

⁴¹ Isaac er buaë ché Jacob a Esau skéie. E' kuëꞑi Esau éna suluë Jacob arke. Ie' ibikeitsé: “Ye' yé duökewatke. Mik iduowa e' kéwö tka, eta ye' ël tterawayö.”

⁴² Mik Rebeca wa ijchenewa tö Esau tö iël bikeitsé ttèwa, eta Jacob tsuk patkëitö ta iché ia:

—A alà, ittsö. Be' ël Esau e' pablöke tö ie' be' tterawa.

⁴³ E' kuëꞑi ye' ttö ttsö. Be' tköshkar bet ye' akë kiè Labán serke Harán e' u a.

⁴⁴⁻⁴⁵ Be' e' tsuät ie' ska' ká tajë dö mik be' ël er buanene be' ki ena i sulu wamblébö e' chowane ie' éna eta. E' ukuöki ta ye' tö be' tsuk patkeraë, e' wa be' döne. ꞑYe' kë ki ikiane tö ye' ala'r böi e' duöwa diwö etkë a!

⁴⁶ E' ukuöki ta Rebeca tö iché Isaac a:

—Esau alakölpä dör hititawak e'pa tö ye' shtriwétke tajë. Jacob senéwa alaköl ese ta, e' ta ye' mú duöwa.

28

¹ Eta Isaac tö Jacob kié ta ishke'wéitö ta ichéitö ia:

—Kë be' senukwa canaánwak ta.

² Be' yú be' duöchke kiè Betuel serke Padán-aram e' ska'. Ee be' senúwa be' nau Labán alà busipa e' eköl ta.

³ Skököl Diché Ta' Ýyi Ulitane Tsata as e' er buaë chö be' a. Ñies as ie' tö be' aleripa alöu tajë ká wa'ñe.

⁴ Ie' tö iyë'atbak Abraham a tö ká i' meraëitö ie' a. E' ki se' serke shkal. As ie' er buaë chö be' a ena be' aleripa a wës ie' er buaë yé' Abraham a es as ká i' dö a' ulà a.

⁵ Es Isaac tö Jacob patkëmi Padán-aram. Jacob demi inau Labán ska'. Labán dör

arameowak kiè Betuel, e' alà. Ie' dör Rebeca akë. Rebeca dör Jacob ena Esau e'pa mi.

Esau senéwa Mahalat ta

⁶ Esau wa ijchenewa tö Isaac er buaë ché Jacob a ñies tö ipatkëmiitö ká kiè Padán-aram senukwa ee. Ñies ie' wa ijchenewa tö mik iyé er bua' ché Jacob a eta ichéitö ia:

—Kë be' senukwa canaánwak ta.

⁷ Ñies ie' wa ijchenewa tö Jacob míä ká kiè Padán-aram wës iyé ena imi tö iché ia es.

⁸ Es ie' éna iane tö iyé kë ki ikiane tö ie'pa serwa canaánwakpa ta.

⁹ E' kuëꞑi ie' míä alaköl ská yulök Ismael dör Abraham alà e' ska'. Ee ie' senéwa Ismael alà busi kiè Mahalat e' ta, e' dör Nebaiot kutà. Es alaköl ká tséwaitö eköl e' kë dör canaánwak wës imalepa es.

Jacob kabsué Betel

¹⁰ Eta Jacob e' yéttsä Beerseba michoë Harán.

¹¹ Ie' michoë wé katuine iki ta ee ikapere. Ák méwaitö wökir kataie, e' ki ie' kapöwa.

¹² Ee ie' kabsué. Ie' isué tö klökata batsië tkër iski ibata döka ká jaì a. E' ki ie' isué tö Skököl biyöchökwakpa shköke wo'k wa'k.

¹³ Ñies ie' isué tö Jehová dur ie' o'mik ta ichéitö ia: “Ye' dör Jehová. Ye' dör be' talà, Abraham, ena be' yé, Isaac, e'pa Këköl. Ká i' wé be' tär, e' meraëyö be' a ena be' aleripa a.

¹⁴ Ie'pa alördaë tajë wës ká po es. Ie'pa michoë senuk ká wa'ñe. Ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a be' ena be' aleripa e'pa batamik.

¹⁵ Ye' tso' be' ta. Ye' tö be' kkö'neraë ká wa'ñe wé be' mir ee. Be' dörane ye' wa ká i' ki. Kë yö be' we'ikepa. Ttè kos méyö be' a, e' waweraëyö es.”

¹⁶ Mik Jacob ti'neka, eta ie' ibikeitsé: “Mokí Jehová tso' ká i' ki, e' kë jcher ye' wa.”

¹⁷ Tajë ie' suane ta ibikeitséitö: “Ká i' dör batse'r tajë. ꞑIe' dör Skököl wé! ꞑIe' dör ká jaì wékkö!”

¹⁸ Bule es ta Jacob e' kéka bla'mi. Ák méwaitö iwökir kataie, e' kékaitö duékaatitö iwà kkachoie tö ká e' dör batse'r. Kiö téitö ák bata ki iwà kkachoie tö ká e' tso' Skököl dalöioie.

* **28:19 Betel:** Hebreoie kiè e' wà kiane chè Skököl wé.

19 Ká e' kiè mane'wéttsane ie' tō Betel*
Kewe ta ká e' kiè Luz.

20 Ee ie' tō ittè mé Jehová a i' es: “Be' tso'
ye' ta ena ye' kkō'né be' tō i' ye' mir eta, ena
be' tō chkè ena datsi' mé ye' a,

21 ñies ye' dene buaë ye' yě ska', e' kōs
wébō ye' a, e' ta be' klō'weraëyō ye' Këkölie.

22 Ák duékayō i', e' dör iwà kkachōie tō ie
be' dalōiërdaë. A Skëköl, i kōs mekebō ye'
a, e' mú blatèsō dōkà dabop ta e' tsá eyök
meraneyō be' a.”

29

Jacob demi Labán ska'

1 E' ukuökì ta, Jacob míā pē' serke diwō
tskirke e' ëkā.

2 Ee ie' tō di' tum biule sué et kañikā. E'
pamik obeja daparke mañayök enuk ee di'
e' yekerakitō e' kuekì. Di' tum biule kkō kì
ákkue bërie me'r et.

3 Iyiwak kkō'nukwakpa wöblanewatke tō
as iyiwak ulitane daparkā ee, e' ukuökì ta
ákkue skeuke di' tum biule kkō kì as iyiwak
di'yō. Iyiwak di'yane one ta ie'pa tō ikkō
pabakéwane ákkue wa.

4 Jacob tō iyiwak kkō'nukwakpa a ichaké:

—A yamipa, ¿ká wé wakpa a' dör?

Ie'pa tō iiüté:

—Sa' dör Harán wakpa.

5 Ie' tō iskà chakéne:

—¿A' wā wëm kiè Labán dör Nahor alà, e'
suule?

Ie'pa tō iiüté:

—Tō, e' suule sa' wā.

6 Ie' tō ichaké:

—¿Is ie' tso'?

Ie'pa tō iiüté:

—Ie' tso' bua'. Isaú. Wì busi datse e' dör
ie' alà kiè Raquel e'. Ie' datse iyé iyiwak
wéttsë.

7 Ie' tō iché:

—Ká tso'ia ñiwe. Diwō tso'ia kākkeë iyi-
wak dapa'wowā ek tsiní. Ì kuekì a' kē tō di'
mè ia ta iëmirak chkök.

8 Erë ie'pa tō iiüté:

—Kē sa' a e' wamblë nuk. Sa' kawōta
ipanuk. Mik obeja de seraa, eta sa' tō di'
tum kkō ppekeka ta di' meke sa' tō iyiwak
a.

9 Ie' ttōke ie'pa ta, e' dalewa Raquel deb-
itu iyé iyiwak wéttsë, ie' dör iyé iyiwak
kkō'nukwak e' kuekì.

10 Jacob tō Raquel sué inau iyiwak
wéttsë, e' bet ie' tunemi di' kkō kēka ta
iyiwak a di' méitō.

11 E' ukuökì ta Raquel shkë'wéitō
wöalatséitō ta ie' iékaie ttsë'ne buaë kuekì.

12 Ie' tō iché ia: “Ye' dör Rebeca alà ena
Labán nauyō.” E' bet ta Raquel tunemi
ichök iyé a.

13 Mik Labán tō inauyök tté ttsé, eta
bet itunemi iñaletsuk. Ipaklō'wéwaitō ta
iwöalattséitō ta imítser iwā iu a. Ì kōs tka
Jacob ta e' pakéitō inau a.

14-17 Ta Labán tō iché ia: “Mokië be' dör
ye' yami ëkka.”

Jacob senéwā Lía ena Raquel ta

Labán alà busi bōl, ikibi ëk kiè Lía, itsirla
ëk kiè Raquel. Lía wöbla e' kē dör buaala*
erë Raquel dör buaala wa'ñe.

Jacob sené Labán ska' dō si' et. E' ukuökì
ta Labán tō iché ia:

—Be' dör ye' yami, erë be' kē kawōta
kanëblök ye' a éme. Ichō ña ¿kōs be' tō ye'
ña'wëmi?

18 Jacob wöbatse Raquel wa, e' kuekì ie' tō
Labán iüté:

—Be' tō kawō mé ye' a senukwā Raquel
ta, e' ta e' skéie ye' kanëblöke be' a dōkà duas
kul.

19 Labán tō iiüté:

—Ye' a ta e' dör buaë. Be' je' a ye' tō imëmi
buaë. Ye' kē éna imak o'ka a. Be' e' tsúat ye'
ska'.

20 Es Jacob kanëblë' dōkà duas kul Raquel
dalërmik. Erë ie' kì Raquel kiane taië, e'
kuekì kawō ekkë e' ttséitō ká bërbër ë.

21 Mik duas kul tka, eta Jacob tō iché
Labán a:

—Kawō yë'yō be' a, e' detke. Kawō mú ye'
a senukwā be' alà busi Raquel ta.

22 Eta Labán tō sulitane a ishkeñé tō a'
shkō ulabatsè e' kēwō tkō'uk.

23 Erë katuine, e' shuā Lía mí ie' wā Jacob
a Raquel skéie ta Jacob kapé ie' ta.

24 Labán tō ikanè méso eka kiè Zilpá, e'
me'tke Lía a ikanè mésoie.

* 29:14-17 *Lía wöbla e' kē dör buaala*: Hebreoie tté e' wà kē jcher se' wā bua'iewā. Isalema e' wà kiane chë Lía wöbla dör buaala.

25 Bule es bla'mi ta Jacob tö isuéwa tö e' dör Lía. Ie' mía Labán ska' ta ichéitö ia:

—¿I wamblé be' tö ye' ta? Ye' kanéblé be' a Raquel dalërmik. ¿Iók be' tö ye' kitö'wé es?

26 Labán tö iiuté:

—Íe sa' wöblar tö alà busi kibi ese serkéwa kéweie, e' itöki itsirla êk.

27 Se' kawöta Lía ulabatsöke e' kéwö tkö'uk döka ká kul. Mik kéwö e' tka, eta ye' tö be' a Raquel meke ñies. Erë be' kawöta skà kanéblökne ye' a duas kul Raquel dalërmik.

28 E' dör buaë Jacob a. Mik Lía ulabatsè kéwö e' diwö tka, eta Labán tö Raquel mé Jacob a alakölie ñies.

29 Ñies ie' tö ikanè méso eka kiè Bilhá e' mé Raquel a ikanè mésoie.

30 Es Jacob senéwa Raquel ta ñies. Erë ie' kawöta kanéblökne skà Labán a döka duas kul, erë ie' éna idalër kibiie Lía tsata.

Jacob ala'r

31 Jehová tö isué tö Jacob kë ki Lía kiane bua'ie. E' kueki Lía a alà méitö. Erë Raquel kë döta' alàè.

32 Lía duneka alà kune ta ie' tö iché: “Ye' eriarke taië e' sué Jehová tö, e' kueki i'ñe ta ye' dalërdaë ye' wëm éna.” E' kueki ikiè mékaitö Rubén.†

33 E' ukuöki ta ie' alà skà kune eköl ta ichéitö: “Ye' wëm kë tkine ye' ki e' sué Jehová tö e' kueki alà skà méitö ye' a.” E' kueki ikiè mékaitö Simeón.‡

34 Ie' alà skà kéka ta ichéitö: “Ire' ye' ala'r deka mañal e' kueki ye' wëm éna ye' dalërmi kibiie.” E' kueki ikiè mékaitö Leví.§

35 E' ukuöki ta ie' alà skà kéka ta ichéitö: “I'ñe ta ye' tö Jehová kikekeka.” E' kueki ikiè mékaitö Judá.* Eta ekkë ë ie' alà dë'.

30

Raquel ala'r

1 Mik Raquel tö isué tö ie' kë dö alàè, eta ie' sibineka iël ki. Ie' tö iché iwëm a:

—Be' kë tö ye' a alà mè, e' ta ye' duörawa.

2 Jacob uluneka ie' ki ta ichéitö ia:

—Ye' dör Skëköl kali, e'ma ye' a alà mermi be' a. Ie' wák tö be' méat kë dö alàè.

3 Ie' tö iiuté:

—Ittsö, ye' kanè méso kiè Bilhá, e' ta be' senú. Mik ie' alà kéka eta e' dör wes ye' alà es. Es ye' döraë alàè ie' batamik.

4 Es ie' tö ikanè méso Bilhá e' mé iwëm a alakölie, e' ta Jacob sené.

5 Ie' ta Jacob alà kéka.

6 Raquel tö iché: “Skëköl tö ye' tsatké buaë. Ie' tö ye' ttö tse ta alà méitö ye' a wëm.” E' kueki ie' tö ikiè méka Dan.*

7 E' ukuöki ta Bilhá alà skà kune Jacob ta.

8 Raquel tö iché: “Ye' ñippé taië ye' ël ta eta ye' e' aléka iki.” E' kueki ikiè mékaitö Neftalí.†

9 Mik Lía tö isué tö ie' kë dë'ia alàè, eta ie' tö ikanè méso kiè Zilpa, e' mé Jacob a alakölie.

10 Zilpa alà kéka Jacob ta.

11 Lía tö iché: “¡Edaa ì mène ye' a!” E' kueki ilà kiè mékaitö Gad.‡

12 E' ukuöki ta Zilpa alà skà kéka Jacob ta.

13 Lía tö iché: “¡Ye' tse'r buaë! Ire' alaköpa qos tö icheraë tö be' tse'r buaë.” E' kueki ilà kiè mékaitö Aser.§

14 Trigo wö alirke e' késka' ta Rubén mía kañika. Eë ie' tö kalwö kiè mandrágora* e' alí kué. E' bite iwä imì Lía a. Mik Raquel tö kalwö e' sué ta ichéitö Lía a:

—Be' we'ikéyö, kalwö debitu be' alà wa be' a, e' karmú ña.

15 Lía tö iiuté:

—¿Be' kë a wë' idir tö be' wa ye' wëm mítser? ¡Kíie ta be' éna kalwö debitu ye' alà wa ye' a, e' yaktsa ye' ulà a!

Erë Raquel tö iché ia:

—Kalwö e' skéie i'ñe nañewe ye' wëm patkekeyö be' ta kapök.

16 Katuirketke ta Jacob tso' kanéblök e' debitu ta Lía mía inaletsuk ta ichéitö ia:

—Ye' tö ye' alà mandrágora e' mé Raquel a, e' skéie be' kawöta kapök ye' ta i'ñe nañewe.

† 29:32 **Rubén:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ye' eriane e' suéitö. ‡ 29:33 **Simeón:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè

ittsök. § 29:34 **Leví:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ñita. * 29:35 **Judá:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè Skëköl

kikëkasö. * 30:6 **Dan:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè Skëköl tö s'tatké buaë. † 30:8 **Neftalí:** Hebreoie s'kiè e' wà

kiane chè ñippök. ‡ 30:11 **Gad:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè kawö buaë mène. § 30:13 **Aser:** Hebreoie s'kiè e'

wà kiane chè ittse'r buaë. * 30:14 **mandrágora:** Ká e' kéwöska ta ie'pa tö ibikeitseke tö mandrágora wö katé alakölpá

tö, e' ta e' tö ie'pa kímèmi dök alàè.

E' nañewe Jacob kapé ie' ta.

17 Eta Skëköl tö Lía ttö tssé ta iduneka ta ilà skà kune Jacob ta. Es ie' alà deka skël.

18 Lía tö iché: “Ye' tö ye' kanè méso mé ye' wëm a e' skéie Skëköl ye' a alà i' mé.” E' kueki ilà kiè mékaitö Isacar.†

19 E' ukuöki ta Lía alà skà kéka Jacob ta, e' ta ideka teröl.

20 Ie' iché: “Skëköl tö ye' a i' buaë kakmé. Ire' ye' ala'r de teröl. E' kueki ye' wëm éna ye' dalërdaë jaishet.” E' kueki ilà kiè mékaitö Zabulón.‡

21 Bata ekké ta ie' alà skà kune alaköl. E' kiè mékaitö Dina.

22 Erë ñies Raquel kimé Skëköl tö. Ie' tö ala'r mé ia wes Raquel tö ikié ia es.

23 Ie' duneka ta ilà tsá kune kiè mékaitö José. Ie' tö iché: “Ye' jaëne' siarë e' yéttsa Skëköl tö ye' ki.

24 Jehovah mú tö ye' a alà kí mè ia eköl.” E' kueki ikiè mékaitö José.§

Jacob iyiwak alöne taië

25 José kune e' ukuöki ta Jacob tö iché Labán a:

—Ye' ömine ye' kaska'.

26 Ye' alakölpa ena ye' ala'r e'pa mú ye' a as imi'rak ye' ta. Ye' kanéblétke be' a ie'pa skéie. Be' wa ijcher buaë tö kos ye' kanéblé be' a.

27 Erë Labán tö iüté:

—Be' we'ikèyö. Be' e' tsúatia senuk ye' ska'. Ye' tö itótké tö Jehovah er buaë ché ye' a be' batamik.

28 Ichö ña kos be' ki inuköl kiane be' kanè skéie, e'ma ekké ye' be' patuëmi.

29 Ie' tö iüté:

—Be' wa ijcher tö ye' kanéblé buaë be' a. Ñies ye' tö be' iyiwak kkö'né buaë be' a.

30 Mik ye' dé'bitü be' ska', eta be' kë wa i kü' taië. I'ñe ta be' wa iyi tso' taië. Jehovah er buaë ché be' a ye' kueki. Erë ¿mik ye' kanéblömi ye' wák a? Ye' wöché yamipaë.

31 Labán tö iskà ché ia:

—¿Kos be' ki ikiane tö be' patuëyö?

Ie' tö iüté:

—Be' kë tö ye' patauk. Erë ì chekeyö be' a e' iütö, e' ta ye' tö be' iyiwak kkö'nemi.

32 I'ñe ye' mi'ke be' iyiwak shushtök. Obeja kos dalolo ena chibo kos wöaule shk-itshkit ö ulaula ese klö'wekeyö ye' wák a e' patuöie.

33 Mik be' de ye' iyiwak sauk ta ee be' isuëmi tö obeja dalolo ö chibo wöaule shk-itshkit ö ulaula ese ë tso', e' ta be' wa ijcherwami tö ye' dör wëm yësyësë. E' kë dör es, e' ta be' wa ijcherdaë tö ye' tö be' iyiwak ekiblë.

34 Labán tö iüté:

—Tö, buaë idir. Iüsö wes be' iché es.

35 Erë e' diwö shà ta ie' mía ie' iyiwak shushtök. Ie' chibo kos tso' wöaule skëkshkëk ö ulaula ese yéluritö. Ñies ie' obeja kos tso' dalolo ese yéluritö ta iméitö ila'r wëpa a kkö'nè.

36 E' ukuöki ta iyiwak yélur ie' tö e' wëttsé ie' mía shkè dö ká mañat Jacob yöki. Eta Jacob kawöta Labán iyiwak malepa e' kkö'nuk.

37 Erë Jacob tö kal kua'ki kua'ki dö mañalka e' ulà aki téé. Elka kiè álamö, skà kiè almendro, skà kiè castaño. Kal ulà kkuölit takla jchéloritö as iwër wöaule saruru skëkshkëk.

38-39 E' ukuöki ta kal ulà e' tuléwaitö wé iyiwak daparke di'yök e' wöshaë. Ee iyiwak wöbatsöke ñi wa. Iyiwak wöbatsöke ñi wa kal ulà ñe' wöshaë e' ala'rla kos tskirke wöaule skëkshkëk ö shkitshkit ö ulaula.

40 Iyiwak tskirke wöaule e' kos dapa'wéitö bánet ie' wák a. Ese wë'ñe kos uyéwaitö Labán iyiwak kos wöaule ö dalolo ese a as itskir wöaule ö dalolo. Es ie' iyiwak alörke taië bánet, kë kü' Labán icha ta ñita.

41 Mik iyiwak bua'buá ese wöbatsöke ñi wa, eta ie' tö kal ulà ñe' tuléwa wé iyiwak di' yöke ee. Es ie'pa tö kal ulà wöaule e' sué mik iwöbatsöke ñi wa e' dalewa. E' ala'rla tskirke kos e'pa dör wöaule.

42 Erë mik iyiwak sí po ese datse, eta ie' kë tö kal ñe' tuléwa. E' kueki iyiwak sí po ese ala'rla kos tskirke e' dör Labán icha. Erë wé bua'buá ese dör ie' icha.

43 Es ie' de iyi blú taië. Obeja ena kanè mésopa wëpa ena alakölpa ñies kameio ena burro e' kos tso' ie' wa taië.

† 30:18 **Isacar**: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ské. ‡ 30:20 **Zabulón**: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè kakmeule.

§ 30:24 **José**: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ilè kímú.

31

Jacob tkakshkar Labán yöki

1 Erë Jacob tö ittsé tö Labán ala'r du-lakölpa tö icheke: “Jacob tö se' yé iyi qos e' klö'wéwa, e' wa ie' e' blu'wé tajë.”

2 Nies ie' tö isué tö Labán kë tö ie' suëia buaë wës kenet es.

3 Eta Jehovahä tö ie' a iché: “Be' yúne be' yépa kaska' wé be' yamipa tso' eë. Ye' michoë be' ta be' kkö'nuk.”

4 Jacob tö Raquel ena Lía tsuk patké dö wé ie' tso' obeja wëttsë eë

5 ta ichéitö ia:

—Ye' wa ijchenewa tö a' yé kë ki ye' kianeia wës kenet es. Erë ye' yé e' Këköl tso' ye' ta kekraë ye' kimuk.

6 A' wa ijcher buaë tö ye' kaneblé a' yé a moki.

7 Erë ie' tö ye' kitö'wé kekraë ye' kanè ské wa. Erë Skëköl kë wa ie' a ikéwö mène as i sulu wamblöitö ye' ki.

8 Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iyiwak wöaule shkitshkit ese wa”, eta iyiwak ulitane pane wöaule shkitshkit éme. Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iyiwak wöaule shkëkshëk ese wa”, eta iyiwak ulitane pane wöaule shkëkshëk éme.

9 Es Skëköl tö a' yé iyiwak yé'lur mē ye' a.

10 “Iyiwak wöbatsöke ñi wa e' kéwö ska' ta ye' kabsué tö iyiwak wé'ñe wöbatsöke iláki wa, e' qos wák dö'r wöaule shkëkshëk ena shkitshkit ena ulaula.

11 Kabsuë e' a, Skëköl biyöchökwak ye' chaké ye' kiè wa ta ye' iüté: ‘ÿ?’

12 Ie' ye' a iché: ‘Isaü bua'ie ta be' isuëraë tö iyiwak wé'ñe wöbatsöke iláki wa, e' qos dö'r wöaule shkëkshëk ena shkitshkit ena ulaula. I sulu qos wamblé Labán tö be' ki, e' suéyö, e' kueki ye' tö iwé es.

13 Ye' dö'r Këköl dë'bitu be' wörki ká kiè Betel eë e'. Eë be' tö ák du'kaat ye' dalöioie. Eë be' tö kawö me' ye' a. Be' e' köka bet, be' e' yöttsa ká i' a. Be' yúne wé be' kune eë.’ ”

14 Eta Raquel ena Lía e'pa tö iüté:

—Kë sa' a sa' yé daliukuö ta'ia.

15 Nies sa' sué sa' yé tö suluë wës o'ka es. Kíie ta sa' wato'ttsaitö be' a, sa' ské klöo'itö buaë e' ewéwaitö yës.

16 E'ma qos Skëköl tö iyi yé'lur sa' yé ulà a, e' dö'r sa' icha ena sa' ala'r icha. E' kueki i qos ché Skëköl tö be' a e' iütö.

Jacob e' yéttsa Padán-aram

17-18 E' ukuöki ta Jacob tö ila'r ena ilakölpa e'pa ké e' tkökka kameio ki. Ie' iyiwak qos ena ie' iyi qos dë' ie' ulà a Padán-aram ikanè skéie, e' patkëmitö keweie ie' yöki. Eta ie' e' yéttsa micho iyé Isaac ska' Canaán.

19 Labán mía ká bánet ioveja köyök tök, e' dalewa ie' wa iyi diököl tso' dalöie e' qos bléwami Raquel tö.

20 Jacob kë wa iyëne Labán a tö ie' mi'kea. Es ie' tö ikité buaë.

21 Ie' tkashkar. İyi tso' ie' wa e' qos wëttsë. Bet ta ie' tkattsa di' kiè Éufrates, e' wishet. Eë ta ie' micho ká kiè Galaad e' ká köwö ki.

Labán tö Jacob tötié

22 Jacob bakshkar e' ki ká de mañat, eta Labán wa ijchenewa tö ie' bakshkar.

23 Eta ie' mía itöki iyamipa ta. Ká de kul ta ie' tö ikué Galaad ká köwö ki.

24 E' nañewe Labán kabsuë tö Skëköl de ie' wörki ta ichéitö ia: “Ye' ttö ttsö. Kë be' kàne ttök Jacob ta kësik wa.”

25 Ie' de wé Jacob úla tulur Galaad ká köwö ki eë. Eë ie' ena iyamipa, e'pa tö iúla tuléka kapowaie ñies.

26 Ie' tö iché Jacob a:

—ÿ! wamblé be' tö i' es? ÿ!ök be' tö ye' kitö'wé i' es? Be' wa ye' alá busipa bitëtser wës ñippökwakpa tö s'tsëmi es.

27 ÿ! kueki be' ye' kitö'wé? Be' tkashkar akir ye' yöki. Be' e' biyö chöpa ye' a, e'ma kawö buaë tkö'wé ye' tö a' wëttsë ttsëne buaë wa, ma'ma kicha ta' ese wa ena sabak blar buaë ese wa.

28 Kë be' wa kawö mēne ye' a ena ye' ala'r busipa ena ye' duöchkepa e'pa a as sa' e' chöat ñi a. Be' tö iwamblé wës pē' suluë es.

29 Ye' wa diché tso' a' ulitane tsajioie buaë, erë enia nañewe be' yé e' Këköl tö ye' a iché: ‘Ye' ttö ttsö. Kë be' kàne ttök Jacob ta kësik wa.’

30 Be' mitkene be' yé u a wës be' ki ikiane tajë es, eta ÿlie be' tö ye' wa iyi diököl tso' dalöie e' ekiblé?

31 Eta Jacob tö iüté:

—Ye' suane be' yöki. Ye' ibikeits dö' be' ye' yöki be' ala'r busipa yéttsane er sulu wa.

32 Yi wā be' íyi diököl tso' dalöie e' tso', e' tã as e' wák duōwā. Se' yamipa kōs tso' íe se' sauk, e'pa wörki be' yú be' íyi yulök. E' kuébö, e' tã itsúmi.

Erë ie' kē wā ijcher tö Raquel tö iyé íyi diököl e' blë'wabitu.

33 Eta Labán tkawā Jacob úla a ie' íyi yulök. E' ukuöki tã ie' tkawā Lía úla a. Nies Lía ena Raquel kanè mésopa böl e'pa úla shuyuléitö. Erë kē ie' wā ikune. Ie' e' yéttsa Lía úla a mía Raquel úla shuyulök.

34 E' dalewa Raquel tö iyé íyi diököl bléwa kameio tsikkuö dikia tã ie' wák e' tkéka ibata ki. Labán tö ie' úla ulitane shuyulé erë kē iwā ikune yēs.

35 Raquel tö iché ia:

—A yēwö, kē be' ulunuk ye' ki. Ye' e' kōkami be' wörki, erë ye' duöke sik duè wā.

Labán tö ie' íyi diököl yulé taië. Erë kē ie' wā ikune.

36 E' kueki Jacob uluneka taië tã ichéitö Labán a:

—¿Ì sulu wambléyö be' ki, e' kueki be' ye' tötie dö íe?

37 Be' tö ye' íyi kōs e' shuyulé tã ¿be', i kuébö? E' tuló íe se' yamipa wörki as ie'pa tö ichö tö yi ttè dör mokie, be' ö ye'.

38 Ye' kanëblë' be' a duas döka dabom böyök (20), e' dalewa tã be' chibo ena be' obeja e' kōs tskirke bua'buä. Be' iyiwak bobokpa kē tkëulettsa yēs. Nies kē ye' wā be' obeja pupula ë kataulewa.

39 Namu tö be' iyiwak ttéwa, e' tã kē ye' wā inú dë'bitu. E' nuí pato' ye' tö be' a. Niwe ö nañewe be' iyiwak ekiblélur akblökwakpa tö, e' patauk be' tö ye' ka'.

40 Niwe ye' tteke kaba tö. Nañewe tã ye' tteke kase tö. Kē ye' kapowa buä.

41 Ye' kanëblë' be' a duas dabom böyök (20) eta es ye' bak weinuk kekraë. Ye' kanëblë' duas dabom eyök ki tkël (14) be' alà busipa dalërmik. E' ukuöki tã ye' skà kanëblë' duas teröl be' iyiwak kueki, erë be' bak ye' kitö'uk kekraë ye' kanè ské wa.

42 Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Këköl kē kupa ye' tã, e'ma be' ye' patkë'bitu ulà wöchka. Erë Skëköl tö isué tö ye' siarla, e'

kanëblë' taië, e' kueki ie' tö be' wöuñé ena nañewe.

Jacob ena Labán e'pa kawö mé ñi a

43 Eta Labán tö Jacob iuté:

—Be' alakölpa dör ye' alà busipa. Be' ala'r dör ye' duöchkepa. Obeja kōs e' dör ye' icha. Ì kōs suébö íe, e' dör ye' icha ë. ¿Wes ye' a ye' alà busipa ena ye' duöchkepa e'pa ormi?

44 E' kueki be' shkö. Mishka kawö muk ñi a. Es se' wā ijcherdaë tö wes se' kawötã ñi dalöiök.

45 Ee tã Jacob tö ák duéka ek ie'pa kawö muke ñi a e' wā kkachoie.

46 Ie' tö iché iyamipa a:

—Ák dapa'ú íe.

Ie'pa ulitane tö ák dapa'wé tã ichkérak ák dapaule e' o'mik.

47 Eta Labán tö ká e' kiè méka iwák ttö wa “Jegar Sahadutá”. Nies Jacob tö ikiè méka iwák ttö wa “Galaad.”*

48 Labán tö iché:

—I'ñe ák ikkë dapa'wéatsö kawö mésö ñi a e' wā kkachoie.

E' kueki Jacob tö ká e' kiè méka es.

49 Ká e' kine nies Mispá, wā dör tö Labán tö iché:

—Mik kē se' ñi suneia, eta as Jehová tö se' saú tö wes se' ñi wamblöke.

50 Be' tö ye' ala'r busipa we'iké ö be' senéwa alakölpa kua'ki tã, e' tã e' sueraë Skëköl tö. Erë kē yi ku' e' sauk chène ye' a, erë Skëköl wák tö isueraë.

51 Eta Labán tö iki ché Jacob a:

—Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dapa'wéyö se' böl shushä.

52 Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dör se' böl a iwā kkachoie tö íe ë se' kawötã dökwā. Kē ye' tköpami be' kker ñippök be' tã. Nies kē be' tköpami ye' kker ñippök ye' tã.

53 Abraham dör be' duöchke ena Nahor dör ye' duöchke, e'pa Këköl eköl ë, as e' tö se' shulö.

Eta Jacob tö kawö mé mokie Labán a Skëköl dalöieke iyé Isaac tö e' wörki.

54 E' ukuöki tã ie' tö iyiwak jché ña'wé Skëköl dalöioie ee. Ie' tö iyamipa kié chkök. Ie'pa ulitane chké tã ikaperö ee.

55 Bule es bla'mi tã Labán tö iduöchkepa ena ila'r busipa e'pa wöalattsé e' choat ie'pa

* 31:47 **Galaad:** Ká e' kiè dör böt erë iwā kiane ché nies. E' dör ák dapaule kawö mène e' wa kkachoie.

a. Ie' tō iché iarak: a' mú kawō tkō buaë kekraë. E' ukuōki tã imichone ikaska'.

32

Jacob tō Esaú ma'wé er bua'wè

¹ E' ukuōki tã Jacob mir ë wé imírō ee. Ñala kī Skëköl biyöchökwakpa de ie' ska'.

² Mik e'pa suéitō, etã ichéitō: "I'pa dör Skëköl ñippökwakpa." E' kueki ie' tō ká e' kiè méka Mahanaim.*

³ Etã ie' tō ikanè mésopa patkémī biyō muk ie' ël Esaú a tō ie' datse. Ie' ël serke ká kiè Seír atë EDOM ee.

⁴ Ie' tō ichémi ikanè mésopa a: "A' tō ichō ye' ël a: 'Be' ël Jacob datse be' wōki be' kanè mésoie. Ie' tō ichébitu be' a: Duas ikkë kōs ye' sené Labán ska'.

⁵ Ye' wã baka tso' ena obeja tso' ena burro tso' taië. Ñies kanè mésopa tso' ye' wã taië wëpa ena alakōlpa. Be' dör ye' kékëpa. Be' a ttè i' patkémīyō as be' tō ye' kiōwã er bua' wa.' "

⁶ Mik ibiyō wakpa dene, etã ie' a ichéitō: —Sa' dare be' ël ska', e' wák datse bet be' shké'uk. Etã ie' wã wëpa datse e' tã dōka cien tkëyök (400).

⁷ Mik e' ttséitō, etã taië ie' suane. Taië ie' kabikeitséka wës ye' e' ùmi. E' kueki ie' tō iyamipa ena ikanè mésopa ena iobeja ena ibaka ena ikameio e' kōs blabatsélor böl tsíní.

⁸ Ie' ibikeitsé tō isalema ye' ël ñippōmi ek tsíní tã, e' dalewa iëk tsíní tkōshkarmirak. E' kueki ie' iblabatsélor es.

⁹ E' ukuōki tã ie' tō iché Skëköl a: "A Jehová, be' dör ye' talà Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Këköl. Be' ye' a iyë': 'be' yúne be' yamipa ska', etã ye' tō be' kimeräe as be' kawō tkō buaë'.

¹⁰ Be' er bua' ché ye' a. Be' kë wã ye' meätule bërber ë. Warma e' kë dör ye' siarla e' a. Ye' bakmi di' Jordán wã a kë wã ì tã', e' kèwō ska' tã ye' wã shko kéli ë dami. Erë ñne tã ye' wöché taië iyiwakie ena se'ie blabutsule böl tsíní.

¹¹ Be' we'ikèyō, ye' tsatkö ye' ël Esaú e' ulã a. Ye' suane ie' yōki dö' ie' datse ñippök ye' tã; ñies dö' ye' alakōlpa ena ye' ala'rla e'pa kōs ewëwa ie' tō.

¹² Be' tō ye' a iyë'atbak yësyësë tō be' tō ye' kimeräe as ye' kawō tkō buaë. Ñies be' tō iyë' tō ye' aleripa alördaë taië wës dayë tséwō kë shtarta' es."

¹³ E' nañewe ie' kapéere ee. Iyiwak tso' ie' tã ee e' shushté ie' tō kakmè ie' ël a.

¹⁴ Ikkë shushté ie' tō: chibo alaki dōka cien böyök (200); chibo wë'ñe dōka dabom böyök (20); obeja alaki dōka cien böyök (200); obeja wë'ñe dōka dabom böyök (20);

¹⁵ kameio alaki pane ñiköl ilã tã, ese dōka dabom mañayök (30); baka alaki dōka dabom tkëyök (40); baka wë'ñe pupula dōka dabom (10); burro alaki dōka dabom böyök (20); burro wë'ñe dōka dabom (10).

¹⁶ E' ukuōki tã iyiwak ekkë kōs tuléitō ikanè mésopa a iwakmik iwakmik ulawa ulawa tã ichéitō iarak:

—A' yú ye' yōki kewe. Ká ulat múat iyiwak a ulat ulat as kë iwöierwã ñita.

¹⁷ Etã kanè méso kewe patkémīitō e' a ichéitō:

—Mik be' tō ye' ël kué tã ie' tō be' chaké: "¿Yi be' wōkir? ¿Wé be' micho? ¿Sëkkë dör yi iyiwak?"

¹⁸ etã iütō: "A kékëpa, iyiwak i' kōs e' kak patké be' kanè méso Jacob tō be' a. Ie' wák datse sa' itōki."

¹⁹ E' sù ikanè mésopa malepa patkémīitō iyiwak wëttsë, e'pa a ichémīitō ñies:

—Mik a' tō Esaú kué, etã ichō iã es ë.

²⁰ Kë a' éna ichökwa chë iã: "A kékëpa, be' kanè méso Jacob e' datse sa' itōki."

Ie' tō ibikeitsé: "Iyiwak patkémīyō keweie ye' ël a e' dör as ie' er buarne ye' kī. E' ukuōki tã ye' wák tō isuëmi. Es ie' tō ye' kiëwami er bua' wa."

²¹ Es iyiwak kak patkémīitō keweie ie' yōki. Erë ie' wák e' tséat kapökrö ie' úla a.

Jacob ñippé kapa wa Skëköl tã

²²⁻²³ E' nañewe Jacob e' kéka. Ie' tō ilakōlpa böl ena e'pa kanè mésopa böl ena ila'r dōka dabom eyök kī eköl e'pa kōs dapa'wéitō tã iuyöksa ké di' Jaboc wışhet ñies ì kōs tso' iwã ekkë uyéttsaitō.

²⁴ Ie' e' tséat eköl. Eë tã wëm de eköl ie' ska' tã ie'pa ñippé kapa wa darëre dö ká ñine etã.

* **32:2 Mahanaim:** Hebreoie ká kiè e' wã kiane chë ñippökwakpa böltepa.

25 Erë wëm e' tō isué tō kë ie' e' alōpaka Jacob k̄i. E' kuēk̄i ie' tō itéwa itu' wōiēr̄kewa e' k̄i t̄a itu' wōyēnettsa.

26 Et̄a wëm ñe' tō iché ie' a:

—Ká ñirkewatke e' kuēk̄i ye' ōwa.

Ie' tō iiuté:

—Kě be' tō ye' a kawō bua' mè, et̄a kë ye' tō be' epamine.

27 Wëm tō ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' tō iiuté:

—Ye' kiè Jacob.

28 Wëm tō iché īa:

—Kě be' kièīa Jacob. Be' kirdaē Israel.† Be' ñippé Skéköl t̄a ñies s'ditsö t̄a et̄a ì kiane be' k̄i e' de be' ulà a, e' kuēk̄i be' kiè mékayö es.

29 Jacob tō ie' a ichaké:

—Ichö ña, ¿ima be' kiè?

Ie' iiuté:

—¿Iȫk be' k̄i ye' kiè kiane jchenuk?

Ee t̄a wëm ñe' er bua' ché ie' a.

30 Ie' tō ká e' kiè méka Penuel.‡ Ie' tō iché: “Erë ye' tō Skéköl wák suéwa ye' wöbla wa, erë kë ye' du'w̄a.” E' kuēk̄i ká e' kiè mékaitö es.

31 Mik ie' tkökemitke Penuel, et̄a diwö tskine. Erë ie' tu' wōyēnettsa, e' kuēk̄i ie' shkōrami shaotshaot.

32 Ie' tēnewa itu'kicha k̄i, e' kuēk̄i dō ikkē t̄a ie' aleripa k̄os kë tō iyiwak tu'kicha kateta'.

33

Esau er buanene Jacob k̄i

1 Mik Jacob tō isué tō ie' èl datse ena wēpa tajē datse ie' w̄a dōka cien tkëyök (400), et̄a ie' tō ila'rla blabatsé. E'pa méitö Lía a ena Raquel a ena e'pa kanè mésopa bōl a.

2 Kanè mésopa bōl e'pa patkémiiitö keweie ila'r t̄a. E' ukuöki t̄a ie' tō Lía ena ila'r patkémí. Bata ekkē Raquel ena ilà José e'pa patkémiiitö.

3 Et̄a ie' wák tkami kewe ie'pa yöki. Ie' mirw̄a ie' èl wörki e' dalewa ie' wōémi dō iski es iwöömir dōka kuktökicha (7 veces). Es ie' demi tsinet iël wörki.

4 Et̄a Esau t̄unebitū ie' wōki, t̄a ipaklō'wéw̄aitö ikuli' a t̄a iwöalattséitö t̄a iérak ñita.

5 E' ukuöki t̄a Esau tō Jacob alakölpa ena ila'rla e'pa sué t̄a ichakéitö īa:

—¿Wikkēpa dör yi?

Jacob tō iiuté:

—A këkēpa, Skéköl tō ala'rla wikkēpa mé ye' a.

6 Et̄a ilakölpa kanè mésopa e'pa de ila'rlaē t̄a iwö éwarak dō iski.

7 E' ukuöki t̄a Lía de ila'rē t̄a ie'pa wōéwa iski ñies. Bata ekkē t̄a Raquel de ilà José t̄a et̄a ie'pa wōéwa dō iski ñies.

8 E' bet t̄a Esau tō ie' a ichaké:

—Iyiwak kuéyö ñala k̄i ulawa ulawa ¿ie e' dör?

Ie' iiuté:

—E' dör as be' er buarne ye' k̄i.

9 Esau tō iiuté:

—Au, kë be' tkinuk ye' k̄i. Ye' w̄a itso' taiē. E' tsúat be' wák tō.

10 Erë Jacob tō iskà ché īa:

—Au, kë be' tō ye' ttē watöktsa. Be' er buanene ye' k̄i e' t̄a íyi kakmekeyö be' a e' klö'ú. Be' tō ye' kiéwa buaē. Be' suéneyö e' dör buaē ye' a wes Skéköl wák suéyö es.

11 Tajē Skéköl tō ye' blu'wé. Kě ì kianeia ye' k̄i. E' kuēk̄i ye' be' pablè tō íyi kakméyö be' a e' tsú ye' ulà a.

Jacob tō iyiwak watké īa tajē, e' kkēpa iël Esau tō iyiwak tsé iulà a.

12 Esau tō iché īa:

—E'ma mishka ñita. Ye' mi'ke kewe.

13 Erë Jacob tō iiuté:

—A këkēpa. Be' w̄a ijcher bua' tō ye' ala'r ià tsitsirla. Ñies obeja ena baka tso' alàe e' bikeitséyö dō' ishtrirw̄a t̄a iduölurmi sēkka ká etkēme.

14 Ye' a t̄a buaē idir tō be' yu'tke kewe, et̄a wē' ye' do be' itöki enaena wes ye' iyiwak ena ye' ala'rla shkōmir es. Es ye' mir ie'pa t̄a dō be' serke Seír ee.

15 Et̄a Esau tō iiuté:

—E'ma buaē idir. Kawō mú ña ye' kanè mésopa wēlepa mukat be' a be' kimoie.

Erë Jacob tō iiuté:

—Au, ¿iök be' e' we'ikö ye' w̄a ekkē chökle?

16 E' è diwö t̄a Esau míane Seír iyamipa t̄a.

† 32:28 **Israel:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ñippé Skéköl t̄a. ‡ 32:30 **Penuel:** Hebreoie ká kiè e' wà kiane chè Skéköl wö. * 33:17 **Sucot:** Hebreoie ká kiè e' wà kiane chè u'yöule chalichali.

17 Erë Jacob míã ká kiè Sucot* ee. Ee ie' u yué iwák a. Ñies iyiwak wé chali'wéitö. E' kuekí ká e' kiè mékãitö Sucot.

18 Es Jacob manétat Padán-aram dö Canaán. Ie' dettsa buaë. Ie' sené ká kiè Siquem, e' wösha.

19 Wé ie' tö ká yué e' tuéttsa ie' tö. E' ské dör inuköl wömulé döka cien eyök (100). Hamor dör Siquem yé, e' ala'r tö ká watué Jacob a.

20 Ká e' a Jacob tö ák kataté et ka'ie iyiwak jchoie Skéköl dalöioie. E' kiè mékãitö El-ehohé-israel.†

34

Dina dalösewéwa Siquem tö

1 Jacob alà busi Lía ta kiè Dina, ká et ta e' míã ká e' wakpa busipa pakök.

2 Eta Hamor e' dör heveowak e' dör ká e' wökir, e' aladulaköl kiè Siquem e' tö Dina sué. Eta ie' tö iklö'wéwa ta isenékã itã késik wa.

3 Erë ie' wöbatse Dina wa taië ta ipabléitö taië.

4 Eta ie' tö iché iyé a:

—A yéwö, be' yú kékëpa Jacob ska' ilà busi kiöktsa ye' a as ye' serwa ie' ta.

5 Ì sulu wamblé Siquem tö Dina ta e' jchenewa Jacob wa. Erë ie' aladulakölpa tso' kañikã iyiwak kanéuk, e' kuekí ie' kè wa iyëne ie'pa a.

6 E' dalewa Hamor dör Siquem yé e' míã Jacob ska' ttök ie' ta.

7 Mik Jacob aladulakölpa dene u a, eta ì wamblëne Dina ta e' jchenewa ie'pa wa. E' tö ie'pa uluwéka taië. Siquem senékã Jacob alà busi ta e' dör iyi suluë Israel aleripa a. E' kè kawö ta' wamblè es.

8 Erë Hamor tté ie'pa ta, ta ichéitö ia:

—Ye' aladulaköl Siquem, e' wöbatse taië a' kutà wa. A' we'ikèyö kawö mú ie' a senukwa ie' ta.

9 Es a' yörmi sa' yamipaie. Es sa' serwami a' alà busipa ta. Ñies a' serwami sa' alà busipa ta.

10 A' e' tsúat senuk sa' shua. A' senú sa' ká a wé a' kí ikiane ee. A' tö iyi wataú ena iyi taú. A' tö ká taú. Kè yi tö a' wöklö'wëpa.

11 Ñies Siquem tté Dina yé ta ena ikëpa ta, eta ichéitö ia:

—Ye' a' pablè tö ye' tté klö'ú. Ye' tö a' a iyi kakmeraë kos a' kí ikiane ekkë.

12 Kos iské* dör e' tsata a' tö ye' a ikí kié, e' ta ekkë meraëyö a' a. E' kè kí ye' tkine. Ye' tö iyi meraë taië a' a, erë kawö mú ye' a senukwa be' kutà ta.

13 Erë Siquem tö ie'pa kutà dalösewéwa, e' kuekí ie'pa tö ie' ena iyé iüté kachè wa.

14 Ie'pa tö iché ia:

—Kè sa' a sa' kutà menuk wëpa kè tottola kkuölitla tëule tsir, esepa a. E' dör suluë sa' a jaë taië.

15 Es è sa' tö a' iütëmi. A' wëpa kos tottola kkuölit téë tsir wës sa' es, e' ta sa' tö a' ttö iütëmi.

16 Es a' serwami sa' alà busipa ta. Ñies sa' serwami a' alà busipa ta. Es sa' sermi a' ta ñita wës ká etkë wakpa es.

17 Erë kè a' wa a' tottola kkuölitla tëne wës sa' tö iché a' a es, e' ta sa' míyalne ká i' kí. Sa' kutà mítserne sa' wa.

18 Eta Hamor ena ilà Siquem e'pa a imène buaë.

19 Taië duladula e' kí Jacob alà busi kiane, e' kuekí bet iwéitö wës ie'pa tö iché es. Ie' dalö taië iyé ska' imalepa tsata.

20 E' kuekí ie' míã iyé ta ká kköiëule e' wékkö a. Ee ká e' wakpa ñi dapa'uke tté shuloie. Ee Siquem ena iyé míã ttök iká wakpa ta. Ta ichéitö iarak:

21 —Pè' debitú ie er buaë se' ta. Ie'pa de senuk se' ta, iyi taük ena iyi wataük se' shua. Ká tso' wè' ie'pa a. Se' serwami ie'pa alà busipa ta. Ñies ie'pa serwami se' ichapa ta.

22 Eta as se' dö ká etkë wakpaie ie'pa ta ñita, eta s'kawöta iük wës ie'pa tö iché es. Ie'pa tö iché tö se' wëpa ulitane kawöta itöttola kkuölitla tök tsir wës ie'pa wöblane iük es.

23 Eta kos ie'pa wa iyiwak tso', ì tso' e' doraë se' icha. Sö ichö ie'pa a tö. Eta es ie'pa e' tsukeat senuk se' shua.

24 Eta wëpa tso' ká e' kí kibinetke, e'pa ulitane a buaë idir. Eta ie'pa kos tottola kkuölitla télor tsir.

† 33:20 *El-elohé-Israel*: Hebreoie kiè e' wà kiane chè *Israel Këköl diché ta' taië*.

* 34:12 *iské*: E' kèwö ska' ta ie'pa wöblar tö ilà busipa watueke inuaki a.

25 E' ukuöki bökki es ta mik e' dalërkeia tajë kë wa ie'pa e' tsatkër, etä Jacob aladulakölpa dör Dina akëpa kiè Simeón ena Leví, e'pa míyal Siquem, etä ká e' wakpa wëpa télurdakitö seraa tabè wa.

26 Es ie'pa tö Hamor ena ilà Siquem e'pa ttéwa tabè wa. Ie'pa tö ikutà yéttsa Siquem u a ta imíyal.

27 Ká e' wëpa ttélur seraa. E' ukuöki ta Jacob aladulakölpa malepa debitu ta íyi kos tso' ká e' ki e' tsémirakitö.

28 Es ie'pa wä obeja ena baka ena burro ena íyi kos tso' ká kköiëulewä e' a, ñies ì kos tso' kañika e' mítser.

29 Ñies íyi tso' kos u a, e' mítser ie'pa wä seraa. Ala'rla kos ena alakölpa kos e'pa klö'wélur ie'pa tö ie'pa kanè mésopaie.

30 Etä Jacob tö iché Simeón ena Leví a:

—A' tö se' tsaié. A' kueki ká i' wakpa e' dör canaánwak ena fereseowak e'pa ulurdaë se' ki tajë. Ie'pa ñi dapa'uraë ñippök se' ta. Kë se' wä ñippökwakpa ta' tajë, e' kueki ie'pa e' alöraká se' ki. Ye' ena ye' yamipa kos ttelurdaë ie'pa tö.

31 Erë ie'pa tö iiüté:

—¿Ima ie'pa erbikö tö ie'pa wä sa' kutà mi'mitser wes alakölpa sulusi es?

35

Skököl er buaë ché Jacob a Betel

1 E' ukuöki ta Skököl tö iché Jacob a: “Be' yú senuk Betel. Eë ák katató ka'ie ye' dör be' Këköl e' kkayë' be' a mik be' bakshkar Esau yöki etä, e' dalöioie.”

2 Etä Jacob tö iché iyamipa a ena kos itso'rak ie' ta, e'pa a ñies:

—Íyi diököl tso' a' wä dalöie, ese kos tulóttsa bet. A' kuö ta a' datsi' mane'úlor.

3 Mishkarak bet Betel. Eë ye' tö ák katateke et ka'ie iyiwak jchoie Skököl dalöioie. Ie' tö ye' kime' mik ye' bak'erianuk tajë etä. Ie' tö ye' kköna' kos ye' káka're ekkë.

4 E' bet ta íyi diököl tso' ie'pa wä dalöie ese tulérakitö Jacob a. Ñies ikukuöio kos, e' tulérakitö Jacob a. E' kos wötéluritö kós klö ter tsinet Siquem e' dikia.

5 Etä ie'pa e' yélur. Erë ká tso' tsinet tsinet e' wakpa kos suawëka tajë Skököl tö, e' kueki e'pa kë wä ie'pa töiëne.

6 Etä Jacob ena iyamipa kos demi ká kiè Luz atë Canaán. Ká e' kiè ñies Betel.

7 Etä eë ák katatéitö et ka'ie iyiwak jchoie Skököl dalöioie. Eë Skököl e' kkayë' ie' a mik ie' bakshkar iël yöki etä. E' kueki ák katatéitö e' kiè mékaitö El-Betel.*

8 E' ukuöki ta ká e' a Rebeca kkö'nukwak bak kiè Débora, e' blënewä ta inú bléwarakitö kós klö ter eë e' dikia. Kal e' ter ká kiè Betel e' o'mik. Jacob tö ká e' kiè méka “Iè kéli”.

9-10 Mik Jacob biteane Padán-aram dene Canaán, etä Skököl e' kkachéne etökichane ie' a. Etä Skököl er buaë ché ie' a i' es:

“Be' kiè Jacob, erë be' kë kiëia es. I'ñe ta be' kiè mékayö Israel.”

Skököl tö ie' kiè mane'wéttsa,

11 e' ukuöki ta ichéitö ia:

“Ye' dör Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e'; Be' ala'r ena be' aleripa alónú tajë.

Be' aleripa alördaë tajë, e'pa döraë ká tajë wakpaie.

Ñies ie'pa shua blu'pa döraë.

12 Ká me'bakyö Abraham a ena Isaac a, e' méyö be' a ñies be' aleripa a.”

13 Mik Skököl tté one Jacob ta, ta imía.

14 Eë Jacob ák duéka ek së sù. Ák e' ki ie' tö kiö ena vino té iwà kkachoie tö e' dör batse'r Skököl a.

15 Ká e' kiè mékaitö Betel.

Raquel blënewä

16 E' ukuöki ta ie'pa e' yélur Betel míyal Efrata. Kam ie'pa dömi Efrata e' tso'ia elkeë, etä Raquel alà kurketke e' diwö de. E' tö Raquel kiri'wéwä tajë erë kë iwà kur yës.

17 Ie' tso'tke suluë ichök etä ikkö'nukwak dur eë, e' tö iché ia: “Kë be' suanuk. Be' alà kune. E' wák dör wëm.”

* **35:7 El-Betel:** Hebreoie kiè e' wà kiane chè Skököl tso' Betel. † **35:18 Benoni:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ye' eriane e' alé. ‡ **35:18 Benjamín:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ye' ulà bua'kka e' alé.

18 Eta Raquel wake' duökewatke, isiwa' bata tkökeia, e' shuá ilà kiè mékaatitö Benóní.† Erë ilà yé tö ikiè mane'wé Benjamín.‡

19 Es Raquel blënewa. Inú wötéwarakitö Efrata ñalé kî. I'ñe ta ká e' kiè Belén.

20 Eta wé Raquel nu bléwaitö e' kî ák duéka ek Jacob tö iwà kkachoie. I'ñe ta ák e' tkëria Raquel pö kkachoie.

21 Eta Israel§ michoë wé imi'kerö ee. Ie' e' tséat senuk ká kiè Migdal Éder e' wishke.

22 Ie' tö ká yué senoie ee, e' ukuökî ta ilà Rubén senéka ie' alaköl kiè Bilhá e' ta, e' jchenewa ie' wa.

Jacob aladulakölpa

Jacob aladulakölpa döká dabom eyök kî bül (12).

23 Ie' ala'r Lía ta e'pa dör Rubén, e' dör ikibi, ñies Simeón, Leví, Judá, Isacar ena Zabulón.

24 Ila'r Raquel ta e'pa dör José ena Benjamín.

25 Raquel kanè méso kiè Bilhá, e' ta ila'r dör Dan ena Neftalí.

26 Lía kanè méso kiè Zilpá, e' ta ila'r dör Gad ena Aser. E'pa dör Jacob aladulakölpa kune Padán-aram e'pa.

Isaac blënewa

27 Jacob minea iyé Isaac sauk ká kiè Mamré ee. Ká e' kiè ñies Arbá ö Hebrón. Ká e' a Abraham ena Isaac bak senuk.

28-29 Isaac kënewatke. Mik ie' kî duas tso' cien eyök kî dabom paryök (180), eta iblënewa míá idëütöpa itökî. Ila'r Esau ena Jacob e'pa tö inú wötéwa.

36

Esau aleripa

1 I'pa dör Esau aleripa. Esau kiè ñies Edom.

2 Esau senéwa canaánwak alakölpa mañal ta. Eköl dör Adá, e' dör hititawak kiè Elón, e' alà busi. Iëköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena heveowak eköl kiè Sibón, e' talà.

3 Bata ëk kiè Basemat, e' dör Ismael alà busi ena Nebaiot kutà.

4 Adá alà tsá kune e' kiè Elifaz. Basemat alà kiè Reuel.

5 Oholibamá ala'r kune mañal. E'pa kiè dör Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Esau

ala'r kune mik ie' bak senuk Canaán eta e'pa.

6 Esau wa ilakölpa ena ila'r wëpa ena ila'r busipa ena imalepa kos serke ie' ska' e'pa kos míyal ie' wa e' ta senuk ká bánet iël Jacob e' yöki. Ñies ie' wa iyiwak kos ena i kos dë' ie' ulà a Canaán, e' mítser seraa.

7 Esau ena Jacob wa iyi tso' taië. E' kueki ie'pa kë chë'kaia ñita. Kë i ku'ia wë' ie'pa bül iyiwak a katë.

8 E' kueki Esau (e' kiè ñies Edom) e' míá senuk Seír kébata a.

9 I' dör Esau aleripa bak senuk Seír ké köwö kî, e'pa kiè edomwak.

10 I'pa dör Esau ala'r: Elifaz e' dör Esau alà Adá ta, ena Reuel e' dör Esau alà Basemat ta.

11 Elifaz ala'r dör Temán, Omar, Sefó, Gatam ena Quenaz.

12 Elifaz alaköl skà bak eköl kiè Timná, e' ta ilà ta' eköl kiè Amalec. E'pa dör Esau alaköl kiè Adá e' uyökpa.

13 Reuel ala'r dör Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Esau alaköl kiè Basemat e' uyökpa.

14 Esau alaköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena Sibón talà. Ie' ala'r dör Jeús, Jaalam ena Coré.

15 I'pa dör Esau aleripa e'pa ditséwöpa wökirpa:

Esau alà kibi kiè Elifaz e' aleripa dör: Temán, Omar, Sefó, Quenaz,

16 Coré, Gatam ena Amalec. E'pa dör Elifaz aleripa e'pa ditséwöpa wökirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Adá uyökpa.

17 Esau alà kiè Reuel e' ala'r dör: Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Reuel ditséwöpa wökirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Basemat uyökpa.

18 Esau alaköl kiè Oholibamá e' dör Aná alà busi. Ie' ala'r dör: Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Oholibamá ditséwöpa wökirpa.

19 E'pa kos dör Esau (kiè ñies Edom) e' aleripa. E'pa dör ie'pa ditséwöpa wökirpa.

20 I'pa dör wëm dör horeowak eköl kiè Seír, e' ala'r. Ie'pa bak senuk Edom ñies. Ie'pa kiè dör: Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

21 Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör Seír ala'r wëpa. Ie'pa dör horeowak wökirpa bak senuk Edom.

§ 35:21 *Israel*: E' dör Jacob kiè pa'ali me'ka Skëköl tö iki e'.

22 Lotán ala'r dör Horí ena Hemam. Lotán kutà dör Timná.

23 Sobal ala'r dör Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam.

24 Sibón ala'r dör Aiá ena Aná. Ká e' ta Aná tso' iyé kiè Sibón e' burro kkö'nuk e' dalewa ie' tò di' tum kué taië ká sí po e' a.

25 Aná alà wëm kiè Disón. Ie' alà busi kiè Oholibamá.

26 Disón ala'r dör Hemdán, Esbán, Itrán ena Querán.

27 Éser ala'r dör Bilhán, Zaaván, ena Acán.

28 Disán ala'r dör Us ena Arán.

29 Horeowak wökirpa dör Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

30 Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör horeowak wökirpa iyamipa wa. Ie'pa bak senuk Seír.

31 I'pa dör Edom blu'pa, kam Israel aleripa blúpa dō e' yōki.

32 Bela, e' dör Beor alà, e' de Edom wakpa blúie. Ie' ká kiè Dinhaba.

33 Bela blēnewa e' skéie Jobab yöne blu'ie. Ie' dör Zérah alà. Ie' datse Bosrá.

34 Jobab blēnewa e' skéie Husam datse Temán e' yöne blu'ie.

35 Husam blēnewa e' skéie Hadad dör Bedad alà e' yöne blu'ie. Bedad e' ali'ka Madián wakpa ki ká kiè Moab ee. Husam ká kiè Avit.

36 Hadad blēnewa, e' skéie Samlá yöne blu'ie. Ie' ká kiè Masrecá.

37 Samlá blēnewa, e' skéie Saúl yöne blu'ie. Ie' ká dör Rehobot. Ká e' atē di' kkō a tsinet.

38 Saúl blēnewa, e' skéie Baal-hanán yöne blu'ie. Ie' dör Acbor alà.

39 Baal-hanán blēnewa, e' skéie Hadad yöne blu'ie. Ie' ká kiè Pau. Ie' alaköl kiè Mehetabel, e' dör Matred alà busi ena Mezaab talà.

40 I'pa dör Esaú aleripa kiè iyamipa wa ñies iká wa: Timná, Alvá, Jetet,

41 Oholibamá, Elá, Pinón,

42 Quenaz, Temán, Mibsar,

43 Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies Edom. E'pa kos dör Edom ká blu'pa wé isenerak iká ki ee.

37

1 Jacob e' tséat senuk Canaán wé iyé bak senuk ee.

2 Ttè i' dör Jacob aleripa e' pakè.

José ena iēlpa

Jacob alà kiè José, mik e' ki duas tso' dabom eyök ki kul (17) etā ie' tso' iyé obeja kkö'nuk iēlpa ta. Iēlpa dör iyé alakōlpa kiè Bilhá ena Zilpá, e'pa ala'r. Etā ì sulu kos wambleke iēlpa tò ie' wōwa, ese kkateke seraā ie' tò iyé a.

3 Ie' kune mik iyé Jacob kënewatke etā. E' kueki Jacob ki ie' kiar ila'r malepa tsata. E' kueki Jacob tò datsi' yué ie' a kitküle buaë.

4 Erē mik ie' ēlpa wā ijchenewa tò ie'pa yé ki ie' kiar ie'pa ulitane tsata etā ie'pa éna iar suluë, kë ishke'weta'.

5 Ká et ta ie' kabsué e' pakéitō iēlpa a. E' kueki ie'pa éna suluë ie' kí ane.

6 Ie' tò ikabsuë paké iēlpa a i' es:

—Ye' ttō ttsó. Ye' kabsué e' pakekeyō a' a.

7 Ye' kabsué tò se' ulitane tso' kanēblök kañikā dali shua. Se' tso' dali wōshtök e' tsatésō ettsak ettsak. Ye' tò isuë tò bet ye' icha e' duéka bua' shkē'ka. A' ichapa e' dapa'wé ye' icha pamik shkit ta e'pa tò ye' icha dalöie.

8 Etā iēlpa tò iūtē:

—¿Be' éna iwà chak tò be' dōraë sa' blúie? ¿Sa' serdaë be' dikia?

Ie' kabsué ena wēs ipakéitō ie'pa a, e' kueki ie'pa éna suluë ie' kí ane.

9 E' ukuōki ta ie' skā kabsuëne, e' pakéitō iēlpa a ñies. Ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' kabsué tò diwō ena si'wō ñies bēkwō dōka dabom eyök ki et (11), e' kos tò ye' dalöieke.

10 Mik ie' tò ikabsuë e' paké iyé a ena iēlpa a, etā iyé tò iuñé:

—¿Ì kiane ché be' ki kabsuë e' wa? Ttseskua be' mì ena be' ēlpa ena ye', sa' kawōta be' dalöiök.

11 Ie' ēlpa éna iar suluë. Erē iyé tò ibikeitsé taië: ¿ì kébisuë José tò es?

José watuēttsq iēlpa tò

12 Ká et ta José ēlpa míyal dō Siquem iyé iyiwak wēttsé kakō yulök.

13 Etā Jacob tò iché José a:

—Be' ēlpa tso' tsinet Siquem iyiwak kkö'nuk. Ye' ki ikiane tò be' yú isaük.

Etā José tò iūtē:

—E' buaë. Ye' mí isaükkrak.

14 Jacob tò iūtē:

—Èkèkè. Be' yú be' èlpa sauk, is itso'rak, is iyiwak tso' ñies. E' wa be' wà ye' a itté dömine.

Età Jacob tö ie' patkèmi. Ie' e' yéttsa Hebrón ké kkue kī míā Siquem.

¹⁵ Ee ie' shködur chò kañikā, e' kuéwā wēm eköl tö tā e' tö ie' a ichaké:

—¿Ì yulök be' tso'?

¹⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' tso' ye' èlpa yulök. ¿Be' ké wā ijcher wé ie'pa tso' ye' yé iyiwak kkò'nuk?

¹⁷ Wēm e' tö iüté:

Ie'pa ké ku'ia ie. Ie'pa mineyalbak. Ye' ittö ttsérak tö ie'pa mi'keā Dotán.

Età ie' míā ièlpa yulök. Età ie'pa kuéitö Dotán.

¹⁸ Età ièlpa tö ie' sué kamië tö ie' datse. Kam idö e' dalewa ièlpa kawö mérak ñi a ie' ttowa.

¹⁹ Ichérakitö ñi a:

—Kabsaukwak datse.

²⁰ Ittöwasö. Inú batröomisö kauk ké a di' tā ese a. Età ichösö tö iyiwak sulusi ie' katéwa. Es ie' kabsuè e' ké wà tköpa yès.

²¹ Mik Rubén tö ttè e' ttsé, età ie' éna ièl tsatkak. E' kueki ie' tö iché ièlpa a:

—Kè ittarwā.

²² Kè a' tö ie' pé tkö'uk. A' tö iömi kauk i' a. Kè a' ulà mukka iki.

Rubén éna José tsatkak tsèmine iyé a, e' kueki ie' tö iché ie'pa a es.

²³ Erè mik José debitu ièlpa ska', età ie'pa tö ie' datsi' kitkèule bua', e' yéttsa.

²⁴ Età iklö'wéwarakitö batréemi, kauk tso' di' blóie, erè ké iwà tā' ese a.

²⁵ E'ukuökī tā ie'pa e' tuléwā chkök, e' shuā ie'pa isué tö tajë Ismael aleripa datse. E'pa datse Galaad michoë Egipto dalì dami iwā e' watauk. Kameio kī ie'pa wā kiö alar buaë e' dami. Ñies kiö masmas kiè bálamo ena mirra e' dami iwā.

²⁶ Età Judá tö iché ièlpa a:

—Se' èl ttéwasö tā e' tté blésö, e' tā e' wa ¿i buaë dömi se' ulà a?

²⁷ Ye' ichè buaë idir tö iwatauttsasö Ismael aleripa a. Ie' dör se' èl se' yamī ekka, e' kueki ké sö ittowa.

E' mène buaë ièlpa a.

²⁸ Mik iyi wataukwakpa datse Madián e'pa tkami ee, età ie'pa tö ièl yéttsa kauk a watuéttsarakitö Ismael aleripa a inuköl

wömule döka dabom böyök (20) ské ekkè. Es Ismael aleripa wā José minetser Egipto.

²⁹ Mik Rubén debitu kauk kkö kī, età ké ièl ku'ia. E' tö ie' eriauwé tajë. E' kueki idatsi' jchélor.

³⁰ E' ukuökī tā, ie' míā ièlpa ska' tā ichéitö ie'pa a:

—Se' èl tsirla ké ku'. ¿Wes ye' e' ùmi?

³¹ Età ie'pa tö chibola ttéwā tā e' pé wa José datsi' patiékarakitö.

³² Età datsi' e' patkèmiitö iyé a tā ichémi ia: “Datsi' i' kué sa' tö. Ì saú bua'ie. ¿Kè idör be' alà datsi'?”

³³ Età Jacob tö iché: “ÌTö, i' dör ye' alà datsi'! Iyiwak sulusi wésele tö ye' alà ttéwā katéwa.”

³⁴ Età Jacob tö idatsi' jchéloyar eriane kueki. Età datsi' tso' ièno mik schönewā ese iékaitö. Età ilà blènewā e' eriaitséitö ká tajë.

³⁵ Età ila'r, wépa ena alakölpa, e'pa kos de ie' pablök, erè ké ie' pablër yès. Iki iuke tajë shute ilà dalèrmik. Ie' tö iché: “Ye' schö eriaitséraë dö mik ye' duowā ekkè, es ye' döraë ie' ska'.”

³⁶ Età madiánwakpa demi Egipto. Ee ie'pa tö José watuéttsa wēm kiè Potifar e' a. Wēm e' kanèblöke Egipto blú a. Potifar dör Egipto blú tsatkökwakpa e' wökir.

38

Judá ena Tamar

¹ E' kéwö ska' tā Judá e' batséttsa ièlpa yöki míā senuk wēm kiè Hirá e' ska'. E' serke ká kiè Adulam.

² Ee Judá tö alaköl sué eköl. E' dör wēm canaánwak kiè Súah e' alà busi, e' tā ie' senéwā.

³ E' ukuökī tā idunekā tā ilà kune wēm, e' kiè mékaitö Er.

⁴ E' ukuökī ilà skà kune wēm, e' kiè mékaitö Onán.

⁵ E' ukuökī tā ilà skà kune wēm, e' kiè mékaitö Selá. E' kune mik ie' serke ká kiè Quezib, ee età.

⁶ Judá tö alaköl yulé senowāie ilà kibi kiè Er e' tā. E' kiè Tamar.

⁷ Età Er serke sulué shute Jehová wōa. E' kueki Jehová tö ittéwā.

⁸ Età Judá tö iché Onán a:

—Be' kawöta senukwā be' dabököt tā alà kōka be' èl blènewā e' a wes se' wakpa a imeneatbak es.

⁹ Onán éna iane tö ie' alà kurmi kos ischö ta, e' kë döer ie' wák ala'r. E' kueki mik ie' serke ischö ta, eta bet ta ie' e' skéu bánet as kë alà kōkã ischö ta. Es ie' kë wã iël a iditséwō meneat.

¹⁰ E' döer suluë ichök Jehová a, e' kueki ie' tö Onán ttéwã ñies.

¹¹ Eta Judá tö iché iyak Tamar a:

—Be' yú senuk be' yé u a wes schö es dö mik ye' alà Selá talane eta.

Erë Judá tso' Tamar kitö'uk. Ie' ibikeitsé tö Selá duöwãmi wes iëpa duolur es. Es Tamar mineã senuk iyé ska'.

¹² Kã de taië ta Judá alaköl döer Súah alà busi e' blënewã. Ie' schö kéwö tka ta ie' mia kã kië Timnat, wé itso'rak ie' obeja köyök tök ee. Ie' yami kië Hirá e' döer adulamwak, e' mí ie' ta ie' wapiöuk.

¹³⁻¹⁴ Tamar tö isuë tö Judá alà kië Selá, e' detke këchke erë kë ie' senèwã ie' ta. E' wa ie' wã ijchenewã tö Judá tö ie' kitö'wé Selá wa. E' kueki mik ie' wã ijchenewã tö inuaki mia Timnat iobeja köyök tök, eta ie' e' paiöke schöie e' mane'wëttsaneitö. Iwö pabakéwã datsi'tak wa as kë yi a iwërwa. Eta imía kã kië Enaim. Eë ie' e' tkéser Timnat ñalé kkö a.

¹⁵ Mik Judá tö Tamar sué ta ie' ibikeitsé tö e' döer alaköl sulusi iwö pabakéwã e' kueki.

¹⁶ Eta ie' mia iwöki. Kë ie' wã ieri ta tö e' döer ie' yäk. Eta ichéitö ia:

—¿Se' ser ñita?

Eta Tamar tö iché ia:

—¿Ì meke be' tö ye' a iskéie?

¹⁷ Eta Judá tö iüté:

—Ye' chibo patköke be' a etö iskéie.

Ie' iüté:

—Èkékë. Erë be' iyi tsá múat ye' a dö mik be' tö chibola patké eta.

¹⁸ Judá tö ie' a ichaké:

—¿Ì kiane be' ki tö ye' imèat be' a?

Eta ie' tö iüté:

—Be' tabechka tso' e' kië shtoie, e' múat ye' a ikichaë. Ñies be' shko kéli múat ye' a.

Judá tö imé ia ta ie' sené ie' ta. Eta alaköl duneka.

¹⁹ E' ukuöki ta Tamar mia iu a eta idatsi'tak wa iwö pabakéwã e' yëttsaitö. Eta ie' e' paiéne schö es.

²⁰ E' ukuöki ta Judá tö chibo patkemi iyami adulamwak e' ulà a as ie' tö imü alaköl a as alaköl e' tö ie' iyi méat alaköl ulà a e' mübitüne. Erë ie' yami kë wã alaköl e' kuneia.

²¹ Eta ie' tö kã e' wakpa a ichaké:

—Alaköl sulusi e' döer enaimwak atéat ñala ska', ¿wé e'?

Eta ie'pa tö iüté:

—Íe alakölpa sulusi kë dë'.

²² Eta ie' biteane Judá wörki ta ichéitö ia:

—Kë ye' wã alaköl kune. Ye' tö ichaké kã e' wakpa a. Ie'pa tö ye' a iché: 'Íe alakölpa sulusi kë dë'.

²³ Judá tö iüté:

—As ye' iyi tsúatitö es kë yi tö sa' jaëwepa. Kë ye' iane iwiie. Ye' tö ichibo patkemi be' ulà a, erë kë be' wã alaköl kune.

²⁴ Eta si' mañat ulatök ta Judá ki biyö de tö:

—Be' yäk Tamar e' sene' wëpa kuã'ki ta. Ie' duneka.

Eta Judá tö iché aneule:

—¿lyöttsã ta ñã'úwa!

²⁵ Erë mik ie' yekettsã ie'pa tö ttëwã, e' wöshã ie' ttë mémi inuaki a: “Yi iyi a'tser ye' ulà a i', e' wák tö ye' duéka. Be' isaú. ¿Yi kië shto tabechka i' ikichaë ena shko kéli i'? ¿e' suule be' wã?”

²⁶ Mik Judá tö ie' iyi suéwã iyak ulà a ta ichéitö: “Alaköl i' döer buaë. Kë ye' wã iulabatse ye' alà Selá ta. Ye' e' wamblé sulu ie' ki.” Eta kë ie' seneia ie' ta.

²⁷ Tamar alà kune klö wák döer wëpa.

²⁸ Itsörke e' wöshã, eta eköl ulà dettsa kewe. Eta ie' kkö'nukwak tö datsi'kicha batsë e' muéwã ilà ulà mik ta ichéitö: “T' ék kune kewe.”

²⁹ Erë e' wöshãë bet ta alà ulà tiéwãne etökichane eta iëk kune keweie. Eta ikkö'nukwak tö iché ia: “¿Wes be' kune keweie?” E' kueki ikië mékaitö Fares.*

³⁰ E' ukuöki ta, iulà a datsi'kicha tkër batsë e' kune, e' kië mékaitö Zérah.

39

José tkashkar Potifar alaköl ulà a

¹ José minetserak iwã Egipto. Kã e' ki wëm tso' eköl kië Potifar, e' tö ie' tuëttsã

* **38:29 Fares:** Hebreoie s'kië e' wã kiane chë tkabitü keweie.

Ismael aleripa a. Wëm e' kanēblöke Egipto blú a. Ie' dör Egipto blú tsatkökwakpa wökir.

² Erë Jehová tso' José ta, e' kuëki ì kos kanewëkeitö e' dökettsa buaë iwökir egip-towak e' ska'.

³ Iwökir tö isuë tö Jehová tso' José ta, e' kuëki ì kos kanewëkeitö e' dökettsa buaë.

⁴ E' kuëki iwökir ki ikiarke taië. Ie' tö iméka ie' wák kimukwakie. Nies imékaitö ie' íyi kos e' kuëbluie. Ie' wá íyi kos tso' e' kkö'nekeitö.

⁵ Mik Potifar tö ie' méka íyi kos kuëbluie, etá Jehová er buaë chémi Potifar a. Ie' íyi kos tso' iu a ena kañika e' kos mir buaë.

⁶ José tö Potifar íyi ulitané kkö'neke buaë. E' kuëki Potifar kë wöki ì wëneia yës. Ì ñak ie' éna e' ë bikeitsekeitö.

José wák dör bua'bluka.

⁷ Ká de iki taië etá iwökir alaköl wöbatseka iwa. Ká et ta ie' iché ia:

—Be' senúka ye' ta.

⁸ Erë José kë wá ie' ttè iütëne ta ichéitö ia:

—Ye' ttö ttsö. Ye' wökir íyi ulitane méat ye' ulà a sunoie. Ye' tso' íe, e' ta kë ie' tkine ie' íyi kos ki.

⁹ Ye' tso' ie' u kuëblu kibiie. Ye' wökir kë wá ì kkëone ye' ki. Be' ë kë meneat iwa ye' a be' dör ie' alaköl e' kuëki. ¿Wes ye' tö ì sulu i' wamblèmi be' ta? ¿Wes ye' tö ì sulu wamblèmi Skëköl ki?

¹⁰ Kekraë alaköl tö ie' a icheke: “Be' senú ye' ta.” Erë ie' kë tö iüteta' yës. Ie' tö iulawaté kekraë.

¹¹ Ká et ta ie' tkawa weshkë íyi kanéuk etá iwökir alaköl e' ë tkër.

¹² Etá iwökir alaköl tö ie' klö'wéwa idatsi' a ta ichéitö ia:

—Be' senú ye' ta.

Erë ie' tkashkar iulà a mía tuneule. Ie' datsi' yënettsaat alaköl ulà a.

¹³ Mik iwökir alaköl tö isuë tö José datsi' atë ie' ulà a

¹⁴ etá ie' tö ikanè mésopa kié ta ichéitö ie'pa a:

—Isaú, ye' wëm wá hebreowak dë'bitu e' tso' se' wayuök. Ie' dewa ye' ska'. Ie' senakka ye' ta kësik wa erë ye' aneká taië.

¹⁵ Mik ie' ittse tö ye' aneká taië ta ie' tkashkar tuneule. Ie' datsi' yënettsaat e' atë ye' ulà a.

¹⁶ E' ukuöki ta ie' tö José datsi' blé kkeyënoie iwëm a mik idene etá.

¹⁷ Mik iwëm dene, etá ipakéitö ia ta ichéitö ia:

—Be' wá hebreowak dë'bitu kanè mésoie, e' tkawa weshkë ye' ska'. Ie' senakka ye' ta.

¹⁸ Erë mik ye' aneká taië, etá ie' tkashkar tuneule ta idatsi' atë tër íe.

¹⁹ Es be' kanè méso tö ye' dalösewéwa.

Mik iwökir tö ttè e' ttsé etá iluneka taië.

²⁰⁻²¹ José klö'wéwaitö wötökwa patkéitö wé Egipto blú bolökpa tso' wötëule eë. Erë Jehová tso' José kimuk s'wöto wé a nies. Ie' er bua' chöke ia. Ie' tö s'wöto wé wökir ké er buaë chök ia.

²² S'wöto wé wökir tö iméka s'tso' wötërulewa malepa kos kuëbluie. José tö ì kos weke s'wöto wé a e' kéwö meke.

²³ Jehová tso' José ta. Ie' tö ikimeke as ì kos dötsa buaë ie' a. E' kuëki ì kanewëke José tö e' kë sueku'ia s'wöto wé wökir tö tö is imir.

40

Kabsuë böt e' wá paké José tö

¹⁻² E' ukuöki ta wëm dör Egipto blú a vino mukwakpa e'pa kuëblu ena wëm dör blu' a pan yuökwakpa e'pa kuëblu, e'pa bül tö iblú tsiriwéka. E' kuëki ie' uluneka ie'pa ki

³ ta ie'pa patkéitö wötëwa ikkö'nukwakpa kuëblu e' u a s'wöto wé tso' e' a. Eë José tso' wötëule nies.

⁴ Eta Egipto blú kkö'nukwakpa e' kuëblu tö José ké wëpa bül ñe'pa kkö'nuk. Eë ie'pa sené wötëule ká taië.

⁵ Ká et nañewe ta ie'pa bül kabsuë ku'ki ku'ki. E' wá dör ku'ki ku'ki.

⁶ Bule es bla'mi ta José debitu isauk. Ie' tö isuë tö ie'pa eriane.

⁷ E' kuëki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Iök i'ñe ta a' wö wër siar?

⁸ Ie'pa tö iüté:

—Sa' kabsuë, erë kë yi ku' sa' a iwà pakök. Ie' tö iché ie'pa a:

—¿A' kë wá ijcher tö Skëköl tö s'kabsuë e' wá chëmi se' a? ¿Ima a' kabsuë? E' chö ña.

⁹ Etá blu' a vino mukwakpa kuëblu e' tö ikabsuë paké ia ta ichéitö:

—Ye' kabsuë tö uva kicha me'r ye' wösha

¹⁰ e' ulà tso' mañat. E' dapënekà e' wörkua bune tajë tã iwörkua míane iwöliie e' yua' tso' tajë.

¹¹ Egipto blú tka' a'tser ye' ulà a. E' a uvawöli diö tuéeyö. E' ukuökí tã ye' wák tö imé blu' a. Es ye' kabsuë.

¹² José tö iché ia:

—Be' kabsuë e' wà kiane yënu*k* i' es: Be' tö uva kicha ulà kébisuë mañat. E' wà kiane yënu*k* ká mañat.

¹³ Ká mañat tã blu' tö be' shuleraë. Be' kané meraneitö be' a. Vino meranebö ie' a wes be' tö io' kuaë es.

¹⁴ Be' we'ikèyö, mik iwà tka, etã kè be' éna ye' chökwa. Ye' tté chö blu' a as itö ye' yöttsã íe. ¡Be' er buaë chö ye' a!

¹⁵ Ye' dör hebreowak e' ekiblë'wabitu ie'pa tö. Ye' kè wã ì sulu wamblëne. Ye' tso' wötëule ë.

¹⁶ Mik blu' pan yuökwakpa kuëblu e' tö isuë tö José tö iyami kabsuë e' wà paké tã idettsã buaë etã ie' tö ie' icha paké ia ñies. Ie' iché:

—Ye' kabsuë tö ye' wã kkö dami mañal ye' wökir kí, e' a pan saruru dami.

¹⁷ Kkó tkër kákke ék e' a pan dami blu' a daklili. Erë pan dami ye' wã kkó a ye' wökir kí e' ñeke dù tö.

¹⁸ Etã José tö iché ie' a:

—Be' kabsuë e' wà kiane yënu*k* i' es: kkó mañal e' dör ká mañat.

¹⁹ E' wà kiane chë tö ká mañat tã blu' tö be' kuli' tökök patkeraë, tã be' nu kichatk-erakã kal ulà a. Dù tö be' nu katerawã.

²⁰ Ká de mañat tã blu' tö iduéswo tkö'wé chké wa di'yè wa tajë ikueblupa ulitane kanëblöke ie' a e'pa a. E' shuã ie' tö ivino mukwakpa kuëblu ena ipan yuökwakpa kuëblu e'pa bö*l* tsukbitu patké s'wöto wé a ikueblupa ulitane wörki.

²¹ Vino mukwakpa kuëblu e' a ikané méneitö. Ie' tö blu' a itka' méne wes kuaë es.

²² Erë pan yuökwakpa kuëblu, e' patkémi nu kichatkéka wes José tö iyë' es.

²³ Erë vino mukwakpa kuëblu e' kè er a*neia* José ska'.

41

Egipto blú kabsuë bötökicha e' wà paké José tö

¹ Duas de bö*k*, e' ukuökí tã Egipto blú kabsuë tö ie' dur di' kiè Nilo e' kkömik.

² Ie' isuë tö baka deyal di' a kuktö. E' dör baka bua'bu*ae* jani'janila. E' iëter chkök kuachka shuã.

³ E' itökí baka skà deyal kuktö di' a. Erë e' dör suluë sí sulula. E' míyal di' kkömik baka malè o'mik.

⁴ Etã baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'bu*ae* kuktö e' katélur.

Eë tã blu' t*ineka*.

⁵ E' ukuökí tã bet ie' kapowane tã ikab-suéne tö ì talarke kuö sù kiè trigo e' klö elka ë a ila'k deka kul. Ila'k e' dör bua'bu*ae* iwö blubluë.

⁶ E' itökí iskà tskine e' klö elka ë a ila'k deka kul ñies, erë sulula idir. Siwã datse diwö tskirke e' kke e' tö isiwéwã ña'wéwa suluë míã wö yabé ë.

⁷ Etã ila'k kul siulewã sulu e' tö ila'k bua'bu*a* katélur seraã.

Blu' t*ineka* tã iéna iane tö ie' kabsauke moki.

⁸ Erë bule es bla'mi tã ie' kabsuë e' tö ie' er*ia*wéka. E' kuëki ie' tö Egipto íyi tötkökwakpa ena íyi jcher tajë ese wakpa, kos tsuk patké. Ie' kabsuë e' pakéitö ie'pa a. Erë ie'pa ulitane kè a ie' kabsuë e' wà ane.

⁹ Etã vino mukwakpa kuëblu e' tö iché blu' a:

—A blu', erpa ye' éna idaa tö sulu ye' e' wamblë.

¹⁰ Mik be' ulunekã tajë be' pan yuökwakpa kuëblu kí ena ye' kí, etã be' tö sa' wötökwã patké' be' kkö'nukwakpa kuëblu e' wé a.

¹¹ Ká et nañewe tã pan yuökwakpa kuëblu kabsuë. Ye' kabsuë ñies. Sa' kabsuë e' wà tã' ulawa ulawa.

¹² Eë wëm dur eköl duladula hebreowak, e' dör s'wöto wé wökir e' kané méso. Ie' a sa' tö sa' kabsuë e' paké tã ie' tö iwà ché sa' a.

¹³ ¡Iwamblëne yësyësë wes ie' tö sa' a iyë' es! Ye' dene ye' kané a tã iëkö*l* nu kichatkéka kal ulà a.

¹⁴ Etã blu' tö José tsuk patké tã iyëttsarakitö bet s'wöto wé a. José tsã té*e* buaë, e' pa*ie* buaë, tã ide ie'pa wã blu' wörki.

¹⁵ Blú tö iché ia:

—Ye' kabsuë erë kè yi éna iwà ane. Erë ie'pa tö iché ye' a tö buaë be' tö s'kabsuë e' wà paké.

16 Ie' tō iūtē:

—A kēkēpa e' kē yēnuk ye' a. Erē Skēkōl tō e' chēmi be' a be' kīmoie.

17 Blu' tō iché iā:

—Ye' kabsuē tō ye' dur di' kiē Nilo e' kkōmik.

18 Ye' isuē tō baka deyal di' a kuktō. E' dōr baka bua'buāē jani'janila. E' iēter chkōk kuachka shūa.

19 E' itōkī baka skà deyal di' a kuktō. Erē e' dōr suluē sí pola. jkē ye' wā baka suule sí poē suluē ká i' a ekkē chōkle!

20 Etā baka sí sulula kuktō, e' tō baka bua'buāē kuktō e' katélur.

21 Baka sí suluē e' tō baka bua'buāē katélur erē kē iwēr tō ikatélur. Itso'ia sí poē wes kenet es.

“Ee tā ye' tī'neka.

22 Etā bet ye' skà kapowāne tā ye' skà kabsuēne tō ì talarke kuō sū e' klō elka ē a ila'k deka kul. Ila'k e' dōr bua'buāē iwō blubluē.

23 E' itōkī iskà tskine e' klō elka ē a ila'k deka kul ñies. Erē e' ala'k dōr sulula. Siwā' datse diwō tskirke e' kke e' tō isiwéwā ña'wéwa suluē míā wō yabé ē.

24 Etā ila'k kul siulewā sulu e' tō ila'k bua'buā katélur seraa. E' kōs pakéyō s'tōtkōkwakpa a erē ie'pa shūa kē yi a iwā ane yēs.”

25 Etā José tō blu' iūtē:

—A kēkēpa, be' kabsuē bōtōkicha, e' wà dōr etkē. Ì weraē Skēkōl tō kukuie e' chōk ie' tso' be' a kabsuē a kam iwā tkō e' yōkī.

26 Baka bua'buāē ena ala'k bua'buāē e' wà dōr etkē, e' dōr duas kul.

27 Baka sulula sí poē deka ibua'buāē itōkī ena ala'k suluē siulewā siwā' wā, e' wà dōr etkē. E' dōr duas kul skà. E' duéswō wa ketba ardaē s'kī dō duas kul e'.

28 Ì weraē Skēkōl tō kukuie e' chōk ie' tso' be' a wes ye' tō be' a ichétke es.

29 Kewe dali wōrdaē tajē Egipto kōs a dōka duas kul.

30 E' ukuōkī tā duas skà datskene kul e' dōr ketba tajē duéswō. Bli e' tō Egipto kōs sulu'werawā. E' kuekī duas kul buāē e' a dali wōne tajē e' kē arpaia yi éna.

31 Bli ardaē tajē darērē, e' kuekī dali wōnebak tajē e' peli kē wērpaia yēs.

32 A kēkēpa, be' kabsuē bōtōkicha, e' wà kiane chē tō Skēkōl tō iweraē mokiē. Bli dōraē se' kī bet.

33 A kēkēpa, be' kawōtā wēm yulōk ekōl erbikō buāē wā iyi jcher tajē ese. E' múka ká kuebluie.

34 Ikaneú i' es: wēpa yulō as ie'pa mi' Egipto kōs a daliwō kak blōk daliwō tso' tajē duas kul e' dalewa. Mik daliwō tso' dōka saco skel etā ikiō iā saco et blēnoie ketba yōkī.

35 Ie'pa a ichō tō daliwō ñe' kōs dapa'ú bānet bānet ká tso' kōs Egipto e' a. E' kkō'nuk patkō be' wák tō sulitane tioie.

36 Es daliwō blērdaē a' wakpa ulitane a as ie'pa kē ttō ketba tō mik ketba duéswō de s'kī etā.

José yōne Egipto wōkirie

37 Ì ché José tō ie' a e' mēne buāē ie' a ena ikueblupa kōs e'pa a.

38 E' kuekī ie' tō iché ie'pa a:

—Wēm i' a Skēkōl Wikōl tso'. Kē se' a wēm skà kurpa wes ie' es.

39 Etā ie' tō iché José a:

—Skēkōl tō iyi ulitane ikkē e' kkaché be' a. E' kuekī be' erbikō buāē, be' wā iyi jcher tajē sulitane tsata.

40 Be' tkekekayō ye' ká kōs e' wōkirie. Sa' wakpa kōs tō be' ttō dalōieraē. Ye' ekōl ē dōr kibiie be' tsata, ye' dōr blu' e' kuekī.

41 Ì ñe ye' tō ichē tō be' dōr Egipto wōkir kibi.

42 Etā blu' tō iulatsio tso' iwā ikka shtoie, e' yétsā iéwā José ulatska a. José paiérakitō datsi' bua'buā ese wa. Ñies bulē dōr oro ese iéwāitō José kuli' a et.

43 E' ukuōkī tā ie' tō José ké e' tkōkka shkōk karreta shkōke ie' karreta itōkī e' kī. Ie' tō ie'pa welepa patkēmi kewe ichōk pē' a aneule: “jA' e' skō! jKawō mú se' wōkir kibi datse as e' tkōmi!” Es ie' tō José yué Egipto wa'ñe e' wōkirie.

44 Etā blu' tō iché José a:

—Ye' dōr Egipto blú erē kē yi a ì onuk ká i' kī, be' kē wā ikéwō mēne e' tā.

45 Ie' tō José kiē méka Safenat-panéah egiptowak ttō wa. Ie' tō tayē kiē Asenat e' mé José a senowaie. E' dōr wēm kiē Potifera e' alà busi. Potifera dōr egiptowak

* 41:45 **sacerdote:** Sacerdote i' kē dōr wes j'ñe itso' es. E' skéie ie'pa dōr egiptowakpa siwā' e' wà kaneukwakpa.

sacerdote* eköl. Ie' kanēblöke ká kiè On ee. Es José atē Egipto wa'ñe e' wökirie.

46 Mik ie'pa wa José dē'bitu blu' ska', e' kēwō ska' ta ie' kī duas tso' dabom mañayök (30).

José e' chéat blu' a ta imítke ikaneuk Egipto kos a.

47 Duas kul tsá shua dali wöne tajē shute.

48 Daliwö e' kos kak dapa'wé José tö ta ibléitö ká wa'ñe. Wé dali e' wöne ese wakpa ká a ibléat u tso' daliwö blóie ese a. Es ibléitö ká ulitane tso' Egipto e' a.

49 Ie' tö daliwö dapa'wé tajē wes dayē tséwö kē ishtar es. E' kuēki ie' kē wa ishtaneia.

50 Ketba kēwō kam döwa e' yöki José alaköl kiè Asenat, e' alà kune böl wēpa.

51 Mik ilà tsá kune, etā José tö iché: “Skököl tö ye' bak erianuk ena ye' yamipa e' kos chōwéwa ye' éna.” E' kuēki ikiè mékaitö Manasés.†

52 Mik ilà skà kune, etā ie' iché: “Skököl tö ye' a alà mé ká wé ki ye' bak weinuk tajē ee.” E' kuēki ikiè mékaitö Efraín.‡

53 Duas kul dali wöne tajē Egipto e' tka.

54 E' ukuöki ta duas kul skà debitü e' dör ketba poè duéswo wes José tö iyē' es. Ketba de ká wa'ñe erē Egipto kos a chkewö tso'.

55 Mik Egipto wakpa teketke ketba tö, etā ie'pa míā iblú a chkewö kiök. Ie' tö iché iarak: “A' yú José ska' ta i kos chéitö a' a e' wà iütö.”

56 Mik ketba de ká wa'ñe, etā José tö dali tso' bléule iwé a e' kos kköppée chkewö watuō Egipto wakpa a. Ketba kī datse tajē shute.

57 Ká ulitane wakpa a kē i ku'ia katanoie, e' kuēki ie'pa de Egipto chkewö tauk José ska'.

42

José elpa míā Egipto

1 Mik Jacob wa ijchenewa tö chkewö tso' Egipto watuè, etā ila'r a ichéitö: “iLöc a' ieter ñi sauk è?”

2 Ye' a iyène tö chkewö tso' Egipto. A' yú ee chkewö tauk as kē se' duödur ketba wa.”

3 Etā José elpa döka dabop, e'pa míyal Egipto chkewö tauk.

4 Erē Jacob kē wa ilà Benjamín, e' dör José el táie imi wa, e' patkēnemi iēlpa ta ie' ibikeitsé dö' i tkö itā ñala kī.

5 Ketba tso' tajē Canaán e' kuēki tajē Canaánwakpa míyal chkewö tauk Egipto. Esepa shua Jacob ala'r mirwarak chkewö tauk ñies.

6 José dör Egipto ká kuēblu. Ie' tö chkewö watuēke sulitane datse itauk e'pa a. Mik iēlpa demi iwörki, etā ie'pa wöéwa dö' iski ie' dalöiök.

7 Ie' tö ie'pa suéwa bet tö ie'pa dör iēlpa. Erē ie' e' éwa iyöki wes kē ie' wa isuule es. Kē ie' e' kkayēnewa ie'pa a tö ie' dör ie'pa el. Etā ie' tö iēlpa chaké kēsik wa:

—¿Wé a' sekkēpa bite?

Ie'pa tö iüté:

—Sa' bite Canaán chkewö tauk be' ska'.

8 Ie' tö ie'pa suéwa, erē ie'pa kē wa ie' sunewa.

9 Ie' tö iēlpa kēbisu' e' anewa ie' éna. Ie' tö iché ie'pa a:

—A' dör sa' bolökpa datse sa' sauk tö wes a' döwami ñippök sa' ta e' aloka sa' kī.

10 Ie'pa iüté:

—A' kēkēpa, e' kē dör es. Sa' kē dör a' bolökpa. Sa' debitü chkewö è tauk.

11 Sa' kos i' e' yé dör eköl è. Sa' serke buaè yēsyesè. Kē sa' dör yi bolökpa.

12 Ie' tö ichéne ie'pa a:

—Au. A' sekkē tso' kachök. A' datse sa' ká sauk tö wes a' döwami ñippök sa' ta e' aloka sa' kī.

13 Erē ie'pa tö iüté:

—Sa' tso' be' wörki wes be' kanè mésopa es. Sa' döka dabom eyök kī böl (12). Sa' yé dör eköl è. Sa' serke Canaán. Sa' el tsirla èk e' atē sa' yé ta. Iököl blēnewatke.

14 Erē ie' tö iska chénerakia:

—Ye' ichétke tö a' dör sa' bolökpa.

15 Egipto blú ttö wa yö iché a' a tö a' kē wa a' el tsirla e' dē' ié, e' ta a' kē mi'pa ká i' kī. Es ye' isuèmi tö a' ttö mokī.

16 A' eköl yú a' tsirla tsukbitü. A' malepa atē wötēule. Es ye' wa ijchermi tö a' ttöke e' dör mokī. E' kē yēne, e' ta a' dör sa' bolökpa. E' chéyö Egipto blú ttö wa.

17 Ie' tö ie'pa wötéwa sekkā döka ká mañat.

† 41:51 *Manasés*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché ichōwéwa ye' éna. ‡ 41:52 *Efraín*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché alà kéka ö dali wör.

18 Ká de mañat eta ie' tö iché iarak:

—Ye' tö Skéköl dalötseta'ka. Ì cheke ye' tö a' a e' ú, e' ta ye' kë tö a' ttökwa patkepa.

19 Yëne tö a' dör wëpa ttö mokì ese, e' ta a' eköl múat wötëule. A' malepa yúne, chkewö tsúmi a' yamipa tteke ketba tö e'pa a.

20 E' ukuökì ta a' èl tsirla e' tsúbitu ye' a suè. Es ye' tö isuèmi tö a' ttöke e' dör mokì. E' kë dör es, eta a' duöralur.

Eta ie'pa tö iché: “E' dör buaë sa' a.”

21 Eta ichéraitö ñi a:

—Mokìe se' e' wamblè' suluë se' èl José ta. Mik ie' kköyè' taië se' a tö ì sulu kë wamblar ie' kì eré se' isu' tö taië ie' eriane, eré kë e' ska' se' tkine. E' nuí kì se' weirke ì'ñe.

22 Eta Rubén tö iüté:

—Ye' tö iyè' a' a: “Kè ì wamblar José kì.” Eré a' kë wa ye' ttö iütëne. E' kuëkì ì'ñe ta se' kawöta idu'wa e' nuí patauk.

23 José ttöke iëlpa ta egiptowak ttö wa e' pakekene o'ka tö ie'pa a iwakpa ttö wa. E' kuëkì ie'pa kë wa ijcher tö ie'pa ttöke e' ane ie' éna.

24 Mik ie' tö ie'pa ttöke e' ttsé, eta ie' e' skéttsa mía bánet iuk. Mik ie' er dekane ttoie, eta ie' dene ie'pa ska'. Ie' tö Simeón yöktsa patké ta ipayuéwarakitö iëlpa wörki.

25 E' ukuökì ta ie' tö ikanè mésopa patké iëlpa sku' wà iök chkewö wa. Ñies ichéitö iarak: “Ie'pa chkewö e' ské iöwa iwakpa bil ekkè sku' a. Ñies chkè bakömirakia ñe ñala kì.” Eta ie'pa tö iwé wes ie' tö iché iarak es.

26 E' ukuökì ta ie'pa tö ichkewö méka iburro kì ta imiyal.

27 Mik ie'pa demi ñala kì wé ie'pa kapökerö eë eta ie'pa eköl tö isku' a burro chkö tso' e' kkö wöttsée iburro tioie ta isué tö inuköl àr sku' shua.

28 Ie' tö iché iëlpa a:

—ìIsaú! Ye' inuköl mébitune ie'pa tö e' àr sku' a.

Ie'pa ulitane suane taië eriane taië. Ichéraitö ñi a:

—Ì wamblök Skéköl tso' se' ta?

29 Mik ie'pa demine Canaán, eta ì tka ie'pa ta Egipto e' kos pakéraitö iyé a. Ie'pa tö iché ia:

30 —Ká e' wökir e' tté sa' ta kësik wa. Ie' tö iché tö sa' dör ie'pa bolökpa.

31 Sa' tö iché ia: “Sa' serke buaë. Kè sa' dör yi bolökpa.

32 Sa' döka dabom eyök kì bül. Sa' yé dör eköl è. Sa' èl eköl blënewatke, iëköl atë sa' yé ta Canaán.”

33 Eta ie' tö sa' iüté: “A' ttö mokì, e' ta a' èl eköl e' múat ië ye' ska' eta chkewö tsúmi a' yamipa a.

34 Eré a' èl tsirla èk e' tsúbitu ña suè. Es ye' wa ijchermi tö a' ttö mokì. A' tö iwé es, e' ta ye' tö a' èl èmimine. Ñies a' iyi tuèmi bua' sa' ká i' kì.”

35 Mik José èlpa tso' isku' wakkauk, eta ie'pa isué sku' a inuköl deyal parratulewa. Mik e' sué, eta ie'pa tkirulune iyé ñies.

36 Jacob tö iché iarak:

—A' tso' ye' mukat alà kë ta'. José blënewa se' yöki. Simeón ñies, kë ku' se' ta. I' ta Benjamín kiane tsèmi a' kì darë wa. Kekraë ye' weirke.

37 Rubén tö iché iyé a:

—Bejamín múmi ye' a. Ye' tö ikkö'neraë buaë. Ye' wa idörane be' a. Ye' kë wa idè'ne, e' ta ye' alà bül e' ttölur.

38 Ie' tö iüté:

—Ye' alà kë mène a' ta. Ièl José du'wa ta ie' è dawaiä. Dö' ì sulu tkö ie' ta ñala kì, e' ta kékela ì' duömiwa ilà dalèrmik ta a' iane iwiie.

43

Benjamín èlpa wa imítser Egipto

1 Ketba tkëneia darèrè Canaán.

2 Chkewö dè'biturak iwa Egipto, e' enewa. Eta Jacob tö iché ila'r a:

—A' yúne chkewö skà tauk se' a.

3 Eré Judá tö iüté:

—Wëm tso' eë e' tö iyè' sa' a yësyësë: “A' kë wa a' èl tsirla dè' ië, e' ta a' kë tö ye' suepa.”

4 Be' tö sa' èl tsirla émi sa' ta, e' ta sa' mi'mi chkewö tauk be' a.

5 Eré be' kë tö ièmi sa' ta, e' ta kë sa' mène. Wëm e' tö sa' a iché: “A' kë wa a' èl tsirla dè' ië, e' ta kë a' tö ye' suepa.”

6 Jacob tö iüté:

—Ì iök a' tö ì sulu wambleke taië ye' kì? Ì iök a' tö iché wëm e' a tö a' èl skà tso'ia eköl?

7 Ie'pa tö iüté:

—Wëm e' tö sa' chakéwaie darë wa: “¿A' yé tso'ia ttsè'ka? ¿A' èl skà tso'?” Kè wes sa' a ionukia. Sa' kawöta iütök yësyësë. Sa' kë

wa ijcher tö wëm e' tö sa' a ichémi: “A' ël tsúbitu ye' a suè.”

⁸ Judá tö iché ie' a:

—Se' senakia, e' ta be' alà ömi ye' ta. Ye' tö ikkö'neraë. Es be' ena sa' ena se' ala'r kos kë duöpalur ketba wa.

⁹ Ye' e' chö ie' skéie. Ì de wes ie' ta, e' nuí tueraëyö. Ye' kë wa ie' dë'ne be' ska', e' ta ye' iane iwiie këkraë.

¹⁰ Kë sö kawö chöuk tajë. Warma i' ta sa' daretke bötökicha.

¹¹ Iyé tö iüté:

—E'ma kë wes ionuk. A' tö iú i' es: A' sku' a íyi bua'buatso' se' ká a, ese kak tsúmi wëm e' a. Bálsamo elkela ena bul alí elkela ena kiö masmas ena mirra ena kalwö wödalo katanoie ese kos kak tsúmi ia elkela.

¹² Nies inuköl tsúmi ia jaishet döka bötökicha. Wé a' wa idë'ne e' tsúmine múne ia a' wák ulawa dö' ie' wöa ká chë'wa.

¹³ A' yúne wëm e' ska'. Alà tsúmi.

¹⁴ Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e' a ikiéyö as wëm ñe' tö a' saù er siarë wa ta imú tö be' ël ena Benjamín öbitune. Ye' ate alà kë ta', erë ¿wes ye' e' ùmiia?

¹⁵ Eta Jacob ala'r tö íyi kak ié, ñies inuköl ié jaishet döka bötökicha. Nies Benjamín mirak iwa ta imíyal. Mik idemirak José ska'

¹⁶ eta ie' isué tö Benjamín debitü ie'pa wa. Ie' tö iché iu kueblu a:

—Wëpa wikkë tsúmi ye' u a. Be' yú baka ttökwa elka e' kaneú se' a. Ie'pa chköke i'ñe ye' ta dibata a.

¹⁷ Eta iu kueblu tö iwakanewé wes ichéitö ia es. Imítserak iwa e' ta José u a.

¹⁸ Erë tajë ie'pa tkinewa imítserak iwa José u a e' kueki. Ie'pa ttöramirak ñita: Ie'pa tso' se' kitö'uk. Ie'pa tö inuköl ië'mi se' sku' a e' nuí tkëne se' mik. E' nuí kueki ie'pa tö se' klö'werawa kanëblök ie'pa a kanë mésopaie kë patuè ta' ese. Nies se' iyiwak klö'werawarakitö nuí ki.

¹⁹ Mik ie'pa demi u wëkkö a, eta ie'pa de tsinet u kueblu wörki

²⁰ ta ichéraitö ia:

—A këkëpa, suköt sa' dë' ie' chkewö taük.

²¹ Erë sa' dë'mi wé sa' kapökerö eë ta sa' sku' kos kkö wöttsee ta e' a kos sa' tö chkewö to' e' inuköl kuéne sa' tö seraa. E' debitune sa' wa mène.

²² Nies sa' wa inuköl skà de chkewö kí tuoie. Erë kë sa' wa ijcher yi tö sa' inuköl ië'kane sa' sku' a.

²³ U kueblu tö iüté:

—Kë a' tkinuk. Kë a' suanuk. Ye' tö a' chkewö pato' e' inuköl klö'. A' Këköl dö'r a' yé Këköl ñies, e' tö inuköl e' ië'wa a' sku' a.

E' ukuöki ta ie' tö Simeón yéttsa tsémi wé iëlpa tso' eë.

²⁴ E' ukuöki ta imítserak iwa seraa José u a. Eta di' méitö iarak klö skuoie. Nies iburro tiéraitö.

²⁵ Ie'pa wa ijchenewa tö eë ie'pa chköke José ta dibata a. E' kueki ie'pa wa íyi kak de ie' a e' dapa'wérakitö më ie' a.

²⁶ Mik ie' dewa weshkë, eta ie'pa wa íyi kak de e' mé ia. Ie'pa wöéwaie dö iski idalöiök.

²⁷ Ie' tö ie'pa shkë'wé ta ichakéitö:

—A' yé de këképalatke yé' a' tö ye' a suköt ¿is e' tso'? ¿Idobyërkeia?

²⁸ Ie'pa skà wöéwane dö iski ta ichéitö:

—A këkëpa, tö, sa' yé tso' buaë. Ie' dobyërkeia.

²⁹ Eta José ká sué ipamik shkit, ta Benjamín dö'r iël ekka imi wa ena iyé wa e' suéitö. Eta ichéitö ie'pa a:

—A' ël tsirla yé' a' tö ¿e' dö'r wí?

Ie' tö iché Benjamín a:

—A alà, Skököl er buaë chö be' a.

³⁰ Ie' tö iël suéwa e' tö ie' ttsé'wé buaë ta ie' iakka. Bet ta ie' e' skéttsa mia wé ikapöke eë iük.

³¹ Mik ie' ié one ta ier pablëne ta iwö skuéé ta imíane iëlpa skà ta ichéitö: “Chkë watiö bet.”

³² José tiéraitö bánet. Iëlpa tiéraitö bánet. Egiptowak chköke José u a e'pa tiéraitö bánet ñies. Hebreowak dö'r ñá egiptowak a e' kueki ie'pa kë a kawö ta' chkök ie'pa ta ñita.

³³ José tö ie'pa tulökwa patké chkök ñi o'mik wes duas tso' iki es dö ibataë. Ie'pa tö ibikeitsé: “¿Wes ie'pa wa se' duéswö jcher?” E' kueki ie'pa tkinewa tajë ta ñni suéka.

³⁴ Ie'pa dëne chkë tso' José mesa ki e' wa. Es iméitö ulitane a. Erë Benjamín a chkë méitö kibiie döka skëtökicha iëlpa dëne e' tsata. Ie'pa chké tajë blo'yé José ta ttsé'ne buaë.

44

José tkā' tso' iwa wayè

¹ E' ukuökì tã iu kueblu kiére José tò tã ichéitö ia:

—Ie'pa sku' kôs wà iökã chië chkewö wa. Ñies ie'pa inuköl iökãne isku' kôs kkö kî.

² Ñies ye' tkã' yöule inukölchka wa tso' ye' wã wayè e' iökã ie'pa èl tsirla e' sku' kkö kî, inuköl chkewö patuö e' tã ñita.

Etã u kueblu tò iwakanewé wës José tò iché ia es.

³ Bule es bla'mi diwö tskine tã José tò iëlpa a kawö mé shkökne iu a iburroë.

⁴ Kam ie'pa dömi kamië, etã ie' tò iché iu kueblu a:

—Be' yú ie'pa itökî. Mik be' ikué, etã ichö ia: 'Ye' e' wé buaë a' tã, ¿iök a' e' wamblé sulu ye' kî? ¿iök a' tò ye' wökir tkã' yöule inukölchka wa,

⁵ e' dör wayè ena íyi tötkoie, e' bléwãbitu a' tò? A' e' wamblé sulué.'

⁶ Mik ie' ikuérak, etã ichéitö wës iwökir tò iché ia es.

⁷ Etã ie'pa tò iüté:

—¿iök be' tò ttè e' ché sa' a es? Kë ekkè chök sa' e' wamblöpa.

⁸ Sa' bite Canaán tkörö íe inuköl mine sa' sku' a e' mukne. ¿Wës be' ibikeitsèmi tò sa' tò inukölchka ö orochka e' bléwãmi be' wökir u a?

⁹ Sa' sku' shuyulö. Yi icha a ikuébö, as e' wák duöwã. Sa' malepa atè be' kanè mésopaie.

¹⁰ Ie' tò iché ie'pa a:

—Iwà tköraë wës a' tò iché es. Erë wé èk sku' a ikunewã e' è döraë ye' kanè mésoie. A' malepa kë iane iwiie. A' mi'mine buaë.

¹¹ E' bet ie'pa ulitane tò isku' éwa iski tã ikkö wöttsélor.

¹² U kueblu tò sku' shuyulérak ikibi èk kewe dö itsirla Benjamín ska'. Etã Benjamín sku' kkö a tkã' àr.

¹³ Ie'pa datsi' jchélor eriane taië kueki. Ie'pa dali payuéne burro kî tã ibiteyalne José ska'.

¹⁴ Mik Judá ena iëlpa demine José ska', etã José duriã. Ie'pa wöewa iski iwörki.

¹⁵ E' dalewa ie' tò iché iarak:

—¿iök a' e' wamblö es? ¿A' kë wã ijcher tò wëm dör wës ye' es, e' s'tötkè buaë?

¹⁶ Judá tò iüté:

—¿Ima sa' tò be' iütèmi? ¿Ì wa sa' tò be' a ikkachèmi tò sa' kë wã ì sulu wamblène? Ì wamblèule sulu sa' wã e' sué Skèköl tò. I' sa' ièter be' wörki. Sa' klö'ú be' kanè mésoie. Yi sku' a be' tkã' kune e' klö'ú ñies.

¹⁷ Erë ie' tò iüté:

—Kë ye' a e' wamblènik es. Yi sku' a ye' tkã' kune, e' è atè ye' kanè mésoie. A' malepa mi'mine buaë a' yé ska'. Kë yi tò a' tsiriwepa.

Judá kköché siarla Benjamín dalèrmik

¹⁸ Etã Judá debitu José wörki tsinet, etã ichéitö ia:

—A këkèpa, be' we'ikèyö, mishka ttök se' böl è. Be' dalö dör wës Egipto blú dalö es e' kueki kë be' ulunuk ye' kî.

¹⁹ Be' tò sa' a ichaki' tò sa' yé tã', sa' èl skà tã'.

²⁰ Sa' tò be' iütè' tö, sa' yé tã' këkèpalatke, ñies sa' èl tã' eköl iã duladula. E' kune mik sa' yé kënewatke etã. Sa' be' a iyè' tò sa' yé kî taië ilà tsirla èk kiar. Alà e' è atéat imì a. Ie' èl blénewã.

²¹ Be' tò sa' a iyè' tò alà e' tsúbitu suèyö.

²² Sa' tò be' a iyè' tò kë ie' döpa. Kë ie' a iyè' menukat ekörla. Mik ie' tò iyè' méat eköl, etã iyè' duöwãmi ie' dalèrmik.

²³ Erë be' sa' a iyè' tò sa' kë wã ie' dè', e' tã be' kë sa' kiepawã.

²⁴ “Mik sa' dè'mine sa' yé wörki, etã ì kôs yè' be' tò sa' a, e' paké sa' tò ie' a.

²⁵ Ie' tò sa' a iché: 'A' yúne chkewö tauk.'

²⁶ Erë sa' tò iüté: 'Sa' kawötã sa' èl tsirla tsukmi. Sa' kë wã ie' mine, e' tã wëm e' kë tò sa' kiepawã.'

²⁷ Ie' tò sa' iüté: 'A' wã ijcher buaë tò ye' alaköl e' tò ye' a alà mé böl è.

²⁸ Iaiã eköl mineã ye' yöki, kë ye' wã isuneia. Ye' iklö'wé tò ie' kötã iyiwak sulusi tò.

²⁹ A' wã ye' alà bata i' mítser tã ì sulu tka ie' tã ñalã wa, e' tã wö'kela i' duörawã eriar è wã. Itka es, e' tã a' iane iwiie.'

³⁰⁻³¹ “Sa' yé éna ilà dalèr taië. E' kueki sa' demine ie' ska', erë ie' isué tò ilà tsirla kë dè'ne sa' wã, e' tã ie' duörawã eriar è wã. E' wiie sa' iardaë.

³² Ye' tò ye' yé a iyè': 'Ye' e' chö be' alà tsirla kkö'nuk. Ye' kë wã idè'ne, e' tã ye' iane iwiie këkraë.'

³³ E' kuëki ye' kköchō be' a tō ye' tsúat be' kanè mésoie, alá tsirla skéie. Ie' ōmi as imi' iëlpa ta.

³⁴ Alà tsirla kë minene ye' ta, e' ta ¿wes ye' mi'mine ye' yé ska'? Ye' kë kī ye' yé kiane suè weinuk siarë.”

45

José e' chéka iëlpa a

¹ José kë a iwöklōneia ikanè mésopa ulitane tso' kanëblök eë e'pa wörki. E' kuëki ie' tō iché ie'pa a aneule: “A' kōs yúshka bánet. Sa' múat sa' wakpa ě.” Es mik José e' chéka iëlpa a, e'pa ikanè mésopa kë ku' yēs ie' ta.

² E'pa ie' iéka taië, e' ttsé Egipto wakpa tō. Egipto blú a itté demi tō José tso' iuk.

³ José tō iché iëlpa a:

—Ye' dör José. ¿Se' yé tso'ia ttsë'ka?

Ie'pa tkirulune taië suane José yōki, e' kuëki kë ie'pa a ie' iütēneia.

⁴ José tō iché ie'pa a:

—A' shkōwa tsinet ye' o'mik.

Mik ie'pa e' skéwa tsinet, e'pa ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' dör a' èl José watō'ttsa a' tō tsèmi Egipto e'.

⁵ Skëköl tō ye' patkë'bitu ië a' yōki kewe s'tsatkoie ketba ulà a. E' kuëki kë a' erianuk, kë a' tkinuk ye' watō'ttsa a' tō e' kuëki.

⁶ Ketba de e' kī duas de bök. E'pa duas skel kianeia. E' shuā íyi kōs kuatkëmisō erë kë itskirpa yēs.

⁷ Erë Skëköl tō ye' patkë'bitu ká i' kī a' yōki kewe as a' aleripa kë erwa as Skëköl tō a' tsatkō ie' diché taië e' wa.

⁸ Es Skëköl wák tō ye' patkë'bitu ië, e' kë dör a' ye' watō'ttsa e' kuëki. Skëköl tō ye' méka Egipto blú pattōkwakie. Ye' dör ie' u kuëblu ena Egipto wa'ñe wōkir.

⁹ A' yúne bet ye' yé ska' ta ichō ia: ‘Be' alà José ttè i' patkébitu be' a: Skëköl tō ye' méka Egipto ká kōs, e' wōkirie. Be' shkō ye' sauk bet. Kë bö ipanuk taië.

¹⁰ Be' serdaë ká kië Gosen eë be' yamipa kōs ta, ñies be' iyiwak kōs ena ì kōs tso' be' wa ekkë ta.

¹¹ Ketba duéswō kianeia skel. E' kuëki ye' tō chkewō meraë a' ulitane a as a' wa chkewō tso' wë'.

¹² Ye' èl Benjamín ena a' ulitane tō ichèmi ye' yé a tō mokī ye' wák ttè a' ta.

¹³ Ipakō ye' yé a tō ye' dör Egipto wōkir. Ñies ì kōs sué a' tō ië, e' pakō ia. ¿Ye' yé tsúbitu bet ië!

¹⁴ E'pa José tō iël Benjamín paklō'wéwa ta ijëka. Es Benjamín tō José paklō'wéwa ta ijë ñies.

¹⁵ E'pa José tō iëlpa kōs wöalattsé, ñi paklō'wéwarak ta ijërak. E'pa erpa iëlpa er deka ttök ie' ta.

¹⁶ E'pa Egipto blú u a ttè demi tō José èlpa debitu ie' ska', e' tō Egipto blú ena ikueblupa kōs e'pa ttsë'wé buaë.

¹⁷ E'pa Egipto blú iché José a:

—Ichō be' èlpa a: ‘A' chkewō payuō iyi-wak kī ta a' yúne Canaán.

¹⁸ E'pa a' yé ena a' yamipa kōs e' tsúbitu ye' a. Ká tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' a. Ñies chkewō tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' a.'

¹⁹ Ñies ichō ie'pa a: ‘karreta tsúmi taië a' alakōlpa ena a' ala'r ena a' yé e'pa kōs tsobitu.

²⁰ Egipto íyi tso' bua'bu a' kakmeraëyō a' a. E' kuëki kë a' tkinuk ì tso' a' wa e' kī.'

²¹ E'pa Jacob ala'r tō iwé i' es. José tō karreta mé ie'pa a wes Egipto blú tō iché es. Ñies chkō méitō ie'pa a ñè ñala kī.

²² Ñies datsi' pa'ali mé iarak e' mane'woie. Erë Benjamín a datsi' kakméitō skëtökicha iënoie. Ñies inuköl wömule méitō ia dōka cien mañalyök (300).

²³ Íyi bua'bu a' tso' Egipto e' kak patkémi iyë a payōule burro kī dōka dabop. Ñies trigowō ena pan ena chkewō skà e' payuëitō burro dabop skà kī iyë a ñè ñala kī.

²⁴ Mik José èlpa mitke, e'pa José tō iché ie'pa a:

—Kë a' mía ñippök ñala kī.

²⁵ Ie'pa e' yétsa Egipto a demi Canaán iyë ska'.

²⁶ E'pa ie'pa tō iché iyë a: “Be' alà José tso'ia ttsë'ka. Ie' tso' Egipto ká kōs e' wōkirie.” Ttè e' tō Jacob wōkrawéwa taië. Kë uteia. Ie' kë wa ttè e' klōne.

²⁷ Erë mik ie'pa tō ì kōs yé José tō ie'pa a e' paké iyë a, ñies mik Jacob tō karreta patké José tō ie'pa tsōmi e' sué, e'pa ie' er dekanë ttsë'ne buaë.

28 Età ie' iché: “E' è kata ye' a, ye' alà José tso'ia ttsè'ka. Ye' mi'ke isaṽuk kam ye' blērwa, e' dalewa.”

46

Jacob míḗ Egipto

1 Età Jacob e' yéttṣa iu a. Ì kōs tso' iwā e' mítser seraa. Mik idemirak ká kiè Beerseba ee, età iyiwak ña'wéitō iyé Isaac, e' Kéköl dalöioie.

2 E' nañewe Skéköl tté ie' tḗ kabsueie tḗ ikiéitō ikiè wa:

—A Jacob.

Jacob tō iiuté:

—¿Ì?

3 Età Skéköl iché ia:

—Ye' dör be' Kéköl. Ye' dör be' yé Kéköl. Kè be' suanuk shkökmi Egipto. Ee ye' tō be' aleripa alöweraè taiè.

4 Ye' mi'ke be' tḗ Egipto. Ñies ye' wák tō be' aleripa yerattsane ká e' a. Ñies mik be' duökewatke età José tso' be' o'mik.

5 E' ukuökḗ tḗ Jacob e' yéttṣa Beerseba a. Età ie' ala'r tō ie' iéka karreta patkè' Egipto blú tō ie'pa tṣomi e' a. Ñies ie'pa ala'r ena ie'pa alakölpa e'pa iékarakitō karreta a.

6 Età Jacob míḗ Egipto iyamipaè sḗ. Ie' baka kōs ena ie' obeja kōs e' mítser ie' wā. Ñies ì kōs dè' ie' ulà a Canaán e' mítser ie' wā seraa.

7 Ìla'r kōs ena isibayökpa kōs e'pa míḗ da'a Egipto.

8 Ikképa dör Israel aleripa mineyal Egipto. E'pa dör Jacob ena ìla'r.

Rubén, e' dör Jacob alà kibi èk.

9 Età Rubén ala'r kiè: Hanoc, Falú, Hesrón, ena Carmí.

10 Simeón ala'r kiè: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena Saúl. Saúl mì dör canaánwak.

11 Leví ala'r kiè: Guersón, Quehat ena Merarí.

12 Judá ala'r kiè: Er, Onán, Selá, Fares ena Zérah. (Er ena Onán, e'pa blénewa Canaán.) Fares ala'r kiè Hesrón ena Hamul.

13 Isacar ala'r kiè: Tolá, Puvá, Job ena Simrón.

14 Zabulón ala'r kiè: Séred, Elón ena Jahleel.

15 E'pa kōs dör Jacob ala'r kune Padán-aram Lía tḗ. Ie'pa kutà kiè Dina, e' kune ee

ñies. Jacob aleripa kōs wēpa ena alakölpa e' dōka dabom mañayök kḗ mañal (33).

16 Gad ala'r kiè: Sefón, Haguí, Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí.

17 Aser ala'r kiè: Imná, Isvá, Isví ena Beriá. Ie'pa kutà kiè Sérah. Beriá ala'r kiè Heber ena Malquiel.

18 E'pa dör Jacob aleripa Zilpá tḗ, e' mé Labán tō ìla busi Lía, e' a ikanè mésoie. Ie'pa kōs dōka dabom eyök kḗ teröl (16).

19 Jacob alaköl kiè Raquel, e' ala'r kiè José ena Benjamín.

20 José ala'r dör ilaköl Asenat tḗ e'pa kiè Manasés ena Efraín. Ie'pa kune Egipto. Asenat dör wēm kiè Potifera, e' alà busi. Potifera dör egiptowak awá eköl. Ie' kaneblöke ká kiè On ee.

21 Benjamín ala'r kiè Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ena Ard.

22 E'pa dör Jacob aleripa Raquel tḗ. Ie'pa kōs dōka dabom eyök kḗ tkël (14).

23 Dan alà kiè Husim.

24 Neftalí ala'r kiè: Jahseel, Guní, Jezer, ena Silem.

25 E'pa dör Jacob aleripa ilaköl Bilhá tḗ, e' mé Labán tō ìla busi Raquel a ikanè mésoie. Ie'pa dōka kul (7).

26 Jacob tḗ iyamipa ekka mīne Egipto, e' wakpa dōka dabom teryök kḗ teröl (66). Ie' ala'r e' alakölpa, kè shtane ishūa.

27 José ala'r kune Egipto e'pa dör böl. Jacob yamipa dè'mi Egipto dōka dabom kuryök (70) seraa.

28 Età Jacob tō ìla Judá patkēmi kewe José a ibiyöchök: “Be' shkō Gosen ye' ñaletṣuk.” Età mik ie'pa demi Gosen,

29 età José tō ikanè mésopa ké ie' karreta yökṣa tsèmi iyé ñaletṣoie. Mik idemi iyé ska' età iyé paklö'wéwaitō età ie' ié taiè.

30 Età Jacob tō iché José a:

—¡Ire' ye' blérwami buaè! Ye' be' suéne buaè, be' serkeia e' kuekḗ.

31 Età José tō iché iyamipa kōs a:

—Ye' míḗ Egipto blú a a' biyöchök tō 'ye' èlpa ena ye' yé yamipa kōs serke Canaán e'pa debitṽ e' tsukat ye' ska'.

32 Ie'pa dör iyiwak alökwakpa. E' kuekḗ ie'pa baka kōs ena ie'pa obeja kōs ena ì kōs tso' ie'pa wā e' debitṽ ie'pa wā.'

³³ Mik Egipto blú tö a' chaké: '¿Ì dör a' kanè?',

³⁴ e' ta' ichö ia: 'Kekraë sa' kanè dör iyiwak alöuk wes sa' tsá bak es.' Egiptowak kë kàne senuk obeja alöukwakpa ta' ñita, e' kueki Egipto blú kawö mèmi a' a senuk Gosen.

47

¹ Eta José mía ibiyö muk Egipto blú a ta' ichéitö ia: "Ye' yé ena ye' elpa serke Canaán, e'pa debitu ie. I' ta' ie'pa tso' Gosen. Ie'pa obeja ena baka ena ì kos tso' iwa e' debiturak iwa seraa."

² José tö ielpa shushtë döká skel ta' imítser iwa Egipto blú ska' as ie' tö iwakpa saü.

³ Eta Egipto blú tö José elpa a' ichaké:

—¿Ì dör a' kanè?

Eta ie'pa tö iiüté:

—A këkëpa, sa' dör obeja alöukwakpa wes sa' tsá bak es.

⁴ Ketba meneká tajë sa' kaska'. Sa' iyiwak a kë chke ta' ia, e' kueki sa' bitea senuk ká i' ki. Be' we'iké sa' tö, kawö mú sa' a senuk Gosen.

⁵ Eta Egipto blú tö iché José a:

—Be' yé ena be' elpa de senuk be' ta.

⁶ Ká tso' Egipto e' wé kiane be' ki e' mú ie'pa a' senoie. Kos ká tso' Egipto e' bua'ie dör Gosen e' mú ie'pa a' senoie. Be' yamipa shua wëpa tso' iyiwak kkö'nè buaë, e' ta' esepa múka ye' iyiwak kkö'nuk.

⁷ Ñies José wa' iyé Jacob mí kkachè Egipto blú a. Jacob tö Egipto blú shke'wé er bua' wa.

⁸ Eta Egipto blú tö ie' a' ichaké:

—¿Kos duas tso' be' ki?

⁹ Jacob iiüté:

—Ye' ki duas de cien eyök ki dabom mañayök (130) shkök wì a' dià a. Kawö e' kë dör tajë. E' tka ye' ki darërë. Erë kam ye' ki duas dö kos ye' yëpa ki duas bak ekkë.

¹⁰ E' ukuöki ta' Jacob e' chéat Egipto blú a ta' imía.

¹¹ Eta José tö ká bua' bua' tso' Egipto, e' mé iyé ena ielpa a' senoie wes Egipto blú tö iché es. Ká e' atë Ramsés.

¹² Ñies ie' tö chkewö meke iyamipa a' kos ila'rla tso' u a' u a' ekkë.

José tö chkewö watué Egipto wakpa a

¹³ Ká ulitane kë íyi wöria, e' kueki ketba kí tkërke poë. Ketba tö s'tteke tajë Canaán ena Egipto.

¹⁴ Chkewö tué Egipto wakpa tö ena Canaánwakpa tö, e' ské kos blé José tö Egipto blú u a.

¹⁵ Mik Egipto wakpa ena Canaánwakpa inuköl enewa seraa, eta Egipto wakpa mía José ska' ta' iché ia:

—jBe' sa' a' chkewö mú! Kë sa' inuköl ta' ia. Kë idör bua' tö e' è kueki be' tö sa' métsa duökwa ketba a.

¹⁶ Eta ie' tö ie'pa iüté:

—A' kë wa' inuköl ta' ia, e' ta' a' iyiwak tsúbitu ña, e' skéie ye' tö a' a' chkewö meke.

¹⁷ Egipto wakpa wa' kabaio ena obeja ena baka ena burro e' kos mí ie' a. E' skéie ie' tö chkewö mé ie'pa a' dö duas ek.

¹⁸ Duas e' tka eta' ie'pa míyalne ie' ska' ta' iska' ché ia:

—Be' wa' ijcher buaë tö kë sa' wa' inuköl ta' ia. Ñies sa' iyiwak kos, e' dör be' icha. Sa' ká è tso' ia sa' wa' ena sa' wakpa, e' è tso' ia sa' wa' mè be' a

¹⁹ Sa' wákpa taü. Sa' ká taü ñies. E' skéie iyiwö mú sa' a. Sa' kanablömi sa' wákpa ká a' Egipto blú a. Es sa' atë Egipto blú kanè mésopaie. Eta chkewö è memibö sa' a' as kë sa' duölur ketba wa' ena sa' ká kë weir è ichök.

²⁰ Egipto wakpa tö iká watuéttsa José a ketba kueki. Es Egipto ká kos de Egipto blú ulà a.

²¹ Ñies Egipto wakpa kos atë blu' kanè mésopaie.

²² Ie'pa sacerdotepa ká e' è kë tone José wa'. Egipto blú tö chkewö kakmeke ie'pa a, e' kueki ie'pa kë wa' iká watonettsa.

²³ E' ukuöki ta' José tö iché Egipto wakpa a:

—A' wákpa kos ena a' ká kos e' töttsa ye' tö se' blú a, e' kueki i'ñe ta' a' kos atë ie' ulà a. Iyiwö i' tsúmi a' tö ta' ikuatkö.

²⁴ Mik iwöne ta' iyiwö tso' döká sacco skel, eta' itsá yötttsa sacco et mè Egipto blú a. Iyiwö eyök atë e' dör a' a' kuatkè, ñies a' yamipa ulitane a' ñanoie.

²⁵ Eta ie'pa tö iiüté:

—Be' tö sa' tsatké ketba ulà a. Be' er bua' sa' ta. E' kueki sa' e' chöke Egipto blú kanè mésopaie.

26 Es José tō kawō mé Egipto wakpa a tō iyiwō tso' dōka saco skel e' tsá yōttsa sacco et mè Egipto blú a. I'ñe ta e' wekeia ie'pa tō es. Egipto sacerdotepa è kē kawōta iyiwō tsá muk Egipto blú a, ie'pa ká kē dē' Egipto blú ulà a e' kueki.

Jacob tō itte bata ché José a

27 Es Israel aleripa e' tséat senuk Gosen, ká e' atē Egipto. Ká e' kos de ie'pa ulà a. Ee ie'pa alōne tajē.

28 Jacob sene'ia ká e' a duas dōka dabom eyök ki kul (17). Duas de ie' ki cien eyök ki dabom tkëyök ki kul (147).

29 Mik ie' tō ittsé tō iduökewatke, etā José tsuk patkëitō tā ichëitō ia:

—Moki be' er buaë chak ye' a, e' ta be' ulà múwa ye' tu' dikia iwà kkachoiē tō moki i kiekeyō be' a e' waweraëbö. Ye' nu kē wōtarwa Egipto.

30 Mik ye' blēnewa mia ye' dëutōpa itōki, etā ye' nu yōttsa ká i' ki tsúmi wōtëwa ie'pa pō a.

Eta José tō iüté:

—Es yō iweraë.

31 Iyë tō iché ia:

—Ichō ña moki Skëköl wörki tō be' iweraë es.

Eta José tō itte mé moki iyë a. Eta Jacob wómëwa ika' ki ta Skëköl kikékaitō.

48

Jacob er buaë ché José ala'r a

1 E' ukuöki ta ie'pa wa biyō debitu José a: “Be' yë duöke tso' suluë.” Eta José mia isauk ila'r böl mí iwā e' ta.

2 Mik ie'pa tō iché Jacob a tō José debitu be' sauk, etā ie' e' tkéka isulú wa ika' ki.

3 Eta ie' tō iché José a:

—Skëköl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e' e' kkayë' ye' a ká kië Luz atē Canaán ee. Ee ie' er buaë yë' ye' a

4 ta ichëitō ña: “Ye' tō be' aleripa alōweraë tajē. Ie'pa dōraë ká tajē e' wakpaie. Ká i' meraëyō ie'pa a, e' atdaë ie'pa ulà a kekraë michoë.”

5 Be' ala'r böl, Efraín ena Manasés, e'pa kune kam ye' dō Egipto e' yōki. Ie'pa tsétköyō wes ye' wák ala'r es wes ye' ala'r Rubén ena Simeón dör ye' ala'r es.

6 E' kueki ká meraëyō ie'pa a wes ye' wák ala'r a es. Ie'pa itōki be' ala'r skà kurmi, e'pa dör be' wák a. Erë ie'pa dör Efraín ena Manasés ëlpa, e' kueki ká ñe' kak dōraë ie'pa ulà a ñies.

7 Mik ye' manét Padán-aram e' demi Canaán döketsatke Efrata, etā ee ñala ki be' mī blēnewa ye' yōki. Ee ye' tō ie' nu blë'waat Efrata ñalé ki. (I'ñe ta ká e' kië Belén.)

8 Mik Jacob tō José ala'r suë etā ichakëitō: —¿Sepa dör yi?

9 Ie' tō iüté:

—I'pa dör ye' ala'r mé Skëköl tō ye' a ká i' ki.

Eta iyë tō iché ia:

—Ie'pa tsúbitu ye' ska' as ye' er bua' chō ie'pa a.

10 Jacob kënewatke e' kueki iwōbla kē wawëria buaë. E' kueki José tō ila'r patkëmi tsinet iyë o'mik. Eta Jacob tō italapa paklō'wé wōalattsé.

11 E' ukuöki ichëitō José a:

—Ye' ibikeits tō ye' kē tō be' suepaia, erë Skëköl tō kawō mé ye' a be' ena be' ala'r suie.

12 Eta José tō ila'r skëttsa iyë o'mik ta iwöëwa dō iski iyë dalöioie.

13 E' ukuöki ta ila'r böl klö'wëwaitō iulà a. Efraín mí José ulà bua'kka, Manasés mí José ulà bakli'kka. Es itsëmiitō iyë ska'. Eta Efraín atē Jacob ulà bakli'kka, Manasés atē Jacob ulà bua'kka.

14 Erë Jacob ulà bua'kka méka Efraín dur ie' ulà bakli'kka e' wökir ki. Erë e' dör alà tsirla. Eta iulà bakli'kka mékaitō Manasés dur ie' ulà bua'kka e' wökir ki. Erë e' dör alà kibi. Es Jacob ulà tsétkö w'kë io'kë.

15-16 Eta ier bua' ché José a i' es:

“As Skëköl er buaë chō ala'r böl i' a kekraë. Ye' yëpa bak Abraham ena Isaac, e'pa bak Skëköl e' dalöiök,

e' tō ye' kkö'nami kuaë dō ikkë ta.

Ie' tō ye' tsatké kekraë íyi sulusi ulà a.

As ala'r i' wa kē ye' chōwa sulitane éna kekraë.

Ñies ye' yëpa bak Abraham ena Isaac as e'pa kē chōwa sulitane éna kekraë.

As ala'r i' alör tajē ká ulitane ki.”

17 Jacob ulà bua'kka méka Efraín wökir k̄i, e' k̄e mène José a buaë. E' kuek̄i ie' tō iyē ulà bua'kka e' klö'wéwā mèka ilà kibi dör Manasés e' wökir k̄i.

18 E' dalewa ichéitō ia:

—jA yéwō, k̄e idör es! I' dör alà kibi. Be' ulà bua'kka múka i' wökir k̄i.

19 Erē iyē k̄e wā iḡne es. Ie' tō iché ia:

—jA alà, e' jcher ye' wā, e' jcher ye' wā! Ie' alördaë tajē, ie' dōraë k̄ek̄epa tajē. Erē itsirla ěk e' dōraë k̄ek̄epa tajē shute ikibi tsata. Nies ie' aleripa dōraë k̄a tajē e' wakpaie.

20 Es e' ě diwō wa Jacob er buaë skà ché italapa a i' es:

—Mik Israel aleripa er buaë cheke ñi a eta ie'pa tō icheraë ñi a i' es: 'As Skököl er buaë chō be' a wes Efraín ena Manasés e'pa a er buaë yēne es.'

Es Jacob er buaë ché Efraín a, Manasés a imène, e' tsata.

21 E' ukuök̄i tā José a ichéitō:

—Ye' duökewatke erē Skököl tō a' kkö'neraë. Ie' wā se' aleripa mirane Canaán wé se' yēpa bak senuk eē.

22 Ye' tō k̄a bua'ie méat be' a ime'bakyō be' ělpa a e' tsata. K̄a e' kiè Siquem. E' yē'ttsa ye' tō amorreowak ulà a ñippè wa.

49

Jacob tō ittè bata ché ila'r kos a

1 Jacob tō ila'r kiè e' ska' tā ichéitō ie'pa a: "A' e' skōwā ye' o'mik. Ì tkōraë a' tā e' wā chekeyō a' a:

2 "A ala'rla, a' e' skōwā tsinet ye' ttō ttsök, ye' dör a' yē. Ye' ttō ttsö.

3 "A Rubén, be' dör ye' alà kibi.

Be' dör ye' diché tsá e' alé.

Be' dalöiërta' tajē, be' diché tā' tajē be' ělpa tsata.

4 Erē i'ñe tā k̄e idör es.

Be' dör wes di' yöliie es k̄e iwöklör yēs.

Be' tō ye' dalöseō'wā. Be' sene'ka ye' alaköl ta.

E' kuek̄i be' k̄e dalöiërpaia wes ko'k es.

5 "Simeón ena Leví, e'pa dör ñi ělpa;

ie'pa tabè tso' ñippoie ě.

6 jWé ie'pa e' dapa'uke eē ye' k̄e shkak!

Ie'pa tō wēpa kötulur k̄esik ě kuek̄i.

Baka wē'ñe klökicha blublu e' télorakitō ēanas.

7 Ie'pa k̄esik dör suluë ichökle

e' kuek̄i ie'pa kawō tkōraë suluë.

jYe' tō ie'pa aleripa powerami senuk iēlpa malepa aleripa shua w̄i a dià a!

8 "A Judá, be' ělpa tō be' k̄ikerakā tajē.

Be' bolökpa klö'wewaraë be' tō ikuli' a,

es be' e' alörakā ie'pa k̄i.

Be' ělpa ěkka e' wöōrawa ĩsk̄i be' dalöioie.

9 jA Judá, be' dör ye' alà!

Be' dör wes ma'name alà es.

Mik ì ttéitō tā ikaté one,

eta ie' e' wöēwa e' téwā ĩsk̄i wes ma'name k̄echke es.

¿Yi dömi ie' tsiriuk?

10 Judá aleripa dōraë blu'paie tajē k̄ekraë dö mik iblú chök de eta.

Blu' e' ttō iüteraë sulitane tō.

11 Ie' tō iburro pupula mueke uva shua.

Ñies idatsi' skuöke uva diō wa.

12 Ie' wöbla dör daloloë uva diō tsata.

Ie' k̄a dör saruruë baka tsu'diō tsata.

13 "Zabulón serdaë dayē kkömik.

Eē tajē kanò irirke ese k̄e tso'.

E' k̄a kkö dōrawā Sidón kkömik.

14 "Isacar dör wes iyiwak tso' dali oie diché tā' tajē ese e' müter enuk iwé a es.

15 Mik ie' isué tō k̄a e' dör buaë senoie ñies enoie,

eta ie' tsjwō k̄i dali dekane kanablök.

Ie' e' mēttsa kanablök kanè mésoie, k̄e tkine e' k̄i.

16 "Dan ditséwō shua s'shulirdaë buaë yēsyesē wes Israel aleripa e' ditséwō malepa es.

17 Dan dōraë wes tkabē chök tso' ñala kkö a tō kabaio kuè iklö a tā iwák brutane itsiwökka ese es.

18 "jA Jehová, ye' tso' be' panuk tō ye' tsatkö!

19 "Gad ppök ñippökwa kpa dōraë tajē.

Erē ie' tō ie'pa pperaë, itötieraë.

20 "Aser k̄a k̄i chkè kata' buaë tskirdaë.

Ì wörke kos e' dör buaë shute mène buaë blu'pa a.

21 “Neftalí dör wes suli alaki dur áie ala'rla ta' bua'buuála ese es.

22 “José dör wes burro kañiru suè dur di' tum kkömik es, wes burro pupula kañiru suè dur ká tukir ki es.*

23 Kuaböt namépa éna sulu iar, ie' ki kuaböt uyérakitö kësik wa.

24 Erë ie' ulà diché darërë; e' wa ie' wā ishkame' shurikar darërëë, kē ulā shtrirtā'wā yēs.

Skököl tö ie' a diché e' mé. Skököl e' dör Jacob Kököl e' diché tā' taië. Skököl e' dör Israel aleripa kkö'nukwak. Ie' tö Israel aleripa tsatkeke.

25 A José, be' yé e' Kököl tö be' kimeke kekraë.

E' dör Skököl Diché Tā' İyi Ulitane Tsata, Ie' er buaë chöraë be' a.

Kalī buaë patkeraë ie' tö be' daliwö ki.

Ñies be' a di' atdaë buaë iyök ki as be' dalikua talar buaë.

Be' aleripa alakölpā ala'r döraë taië, ñies be' iyiwak döraë taië.

Es Skököl er buaë chöraë be' a.

26 Be' yé er buaë yé' be' a, e' tkökā ye' yé er buaë yé' ye' a e' tsata.

Skököl tö José shukit iēlpā shuā iwökirie, e' a ie' er buaë chō michoë wes kabata yöbië kē erta'wa es.

27 “Benjamín dör wes chichi kañiru kësikie ese es;

bla'mi tā iyiwak ttéwāitö katè, tsāli tā ibata watiéwāitö.”

28 E'pa dör Israel ditséwöpa daia itöki dökā dabom eyök ki böt (12), e' yépa tsá. Es ie'pa yé tö ie'pa a iché mik ie' tö ittè bata ché ie'pa a etā.

Jacob blēnewā

29 Jacob tö iché ila'r wēpa a: “Ye' blērkwā e' kēwö dökewatke. Mik ye' blēnewā, etā ye' nu blōwā ákuk a ká wé ye' yamipa nu blēne eē. Pö e' atē wēm kiè Efrón dör hititawak e' ká a.

30 Ká e' atē Macpelá Mamré wōshaë. Ká e' atē Canaán. Ká e' ena ákuk e'

watō'ttsā Efrón tö Abraham a as Abraham tö iyamipa nu blö eē.

31 Eē Abraham ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ilaköl Rebeca, e'pa nu blēne. Eē ye' tö ye' alaköl Lía, e' nu blē'wā ñies.

32 Ká e' ena ákuk e' watō' hititawak tö.”

33 Mik Jacob tö ttè e' kōs ché one etā ie' e' téwāne ika' ki tā iblēnewā míā idēütöpa itöki.

50

1 Etā José tö iyé nu paklö'wēwā wōalattséitö tā iie' taië.

2 E' ukuöki tā ie' tö egiptowak dör s'nu kanéukwakpa e'pa kié iyé nu kapeyökwa as kē inurwā. Etā es ikanewérakitö.

3 Ikanewérakitö dökā ká dabom tkéyök (40 días), ekkē kawö kiane ikanewoie e' kueki.

Egiptowak tö ischö eriaitsé kawö dökā dabom kuryök (70 días).

4 E' ukuöki tā José ttè Egipto blú kueblupa tā, tā ichéitö ie'pa a:

—A' éna er bua' chak ye' a, e' tā a' yú ichök Egipto blú a

5 tö mik ye' yé duökewatke, etā ie' tö ye' ka' ie' a ttè muk Skököl wörki tö inú blerawayö ákuk kaneō'at ie' wák tö atē Canaán e' a. E' kueki kawö mú ña ie' nu tsomi blēwā eē. Mik ye' ibléwā tā ye' dotkene.

6 Etā Egipto blú tö iitüé:

—Be' yú be' yé nu blökwa wes ie' tö be' a iki' es.

7 Etā José míā iyé nu blökwa. Egiptowak kueblupa kōs e'pa míyal ie' tā.

8 Jacob yamipa ekka ena José yamipa ekka ena iēlpā e'pa kōs mí ñies. Ie'pa ala'r ena ie'pa iyiwak e'pa è atēat Gosen.

9 Ñies pē' mí taië karreta ki ena kabaio ki. Es pē' mí taië José tā.

10 Mik ie'pa demī ká kiè Goren-ha-atađ atē tsinet di' Jordán diwö tskirke e' kker eē, etā eē ie'pa ulitane tö Jacob nu wötérkwā e' kēwö tkö'wé dalö taië wa. Eē José tö iyé eriaitsé dökā ká kul.

11 Mik canaánwak serke eē, e'pa tö Jacob nu wötérkwā kēwö tkö'wé e' sué, etā ie'pa tö iché: “Moki egiptowak tö s'nu wötérkwā e' kēwö tkö'wē dalö taië wa.” E' kueki ká

* 49:22 José dör wes burro...ká tukir ki es: Ñies hebreoie ttè e' mane'wēmisö i' es: José dör wes kal tskirke di' kkömik es; tkakā iké kköiëule e' mik buaë, ñies iwördaë taië.

e' kiè méka ie'pa tō Abel-Misraim.* Ká e' atē tsinet di' kiè Jordán e' kkömik.

¹² Es Jacob ala'r tō iyé nu kanewé wēs ie' tō iyé' ie'pa a es.

¹³ Ie'pa wā inú mítser Canaán ibléwarakitō ákuk yöule Abraham wā iyamipa pöie e' a. E' atē Macpelá. E' watō'ttsa hititawak kiè Efrón tō Abraham a. Ká e' atē Mamré wōshaë.

¹⁴ Mik José dēutō nu blēne one, etā ie' biteane Egipto. Ie' ēlpa ena pē' ulitane mīne ie' tā e'pa kōs biteyalne ie' tā.

José ēlpa suanékane ie' yöki

¹⁵ Jacob blēnewa e' ukuōki tā José ēlpa tō ibikeitsé: “Isalema José éna sulu se' arke. Ì kōs wamblé' se' tō ie' kī e' skéie se' we'ikeraëitō.”

¹⁶ E' kueki ie'pa ttè mémi ie' a: “Kam be' yé blérwa,

¹⁷ etā ie' tō sa' a iché tō ichö be' a: ‘Ì kōs suluë wamblé' sa' tō be' kī, e' olo'yö sa' kī.’ E' kueki sa' kköchö be' a tō e' olo'yö sa' kī. Sa' tō be' yé e' Kéköl dalöieke e' kueki.”

Mik biyö e' demi José a, etā ie' ié siarë.

¹⁸ Etā iēlpa demi iwōki. Ie'pa wöéwa dö iski idalöioie tā ichérakitō:

—I' sa' de be' wörki. Sa' dör be' kanè mésopa.

¹⁹ Etā ie' tō ie'pa iüté:

—Kë a' suanuk. Ye' kë a' shulinuk Skéköl skéie.

²⁰ A' iyi sulu bikeits wamblé ye' kī, erë e' mane'wéttsane Skéköl tō buaë se' kī. E' wa taië pē' tsatkēne i'ñe tā.

²¹ E' kueki kë a' suanuk. Chkewö meraëyö a' a' ena a' ala'r kōs a.

Es ie' tō ie'pa a' iché er buaë wa. E' tō ie'pa ttsë'wéne buaë.

José blēnewa

²² José ena iyé alikpö yamipa e'pa sene'ia Egipto. Ie' sene' dōka duas cien eyök kī dabom eyök (110).

²³ Ie' tō ilà Efraín talapa e' ala'r suéia. Nies ie' tō ilà Manasés e' alà kiè Maquir e' ala'r suéia.

²⁴ Ká et tā ie' tō iché iēlpa a: “Ye' duökewa e' kēwö kianeia tsir. Erë Skéköl wák tō a' kīmeraë. Ie' tō a' yelurdaë ká i' kī. Ká

yë'bakitō mè Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' a' a' tsemiraëitō.”

²⁵ Etā ie' tō iēlpa kié as ie'pa ttè mù ie' a Skéköl wörki. Ie' tō ie'pa a' iché: “Skéköl tō a' yerattsa ká i' kī. Mik e' tka, etā ye' sik tso' blēule e' tsúmi e' ta.”

²⁶ Mik ie' blēnewa Egipto, etā ie' kī duas de cien eyök kī dabom eyök (110). Ie' nu kapeyanewa as kë inurwa e' iēnewa s'nu kélkuö a.

* **50:11 Abel-mizraim:** Hebreoie ká kiè e' wà kiane chè egiptowak schö eriaitsè.

Israel aleripa yërulune Egipto

Éxodo 1.1–20.21

Yëkkuö i' kiè si'kuaie *Éxodo*, e' wà kiane chè *yërulune*. Kam sa' tō yëkkuö i' mane'ù seraä se'ie, ishābōts maneō' sa' tō dō capítulo 20.21. Ì maneō' sa' tō e' blatëule mañat tsiní. Et tsiní e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kí skel (1-15). Iët tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí teröl dō capítulo dabom eyök kí pàköl (16-18). Ibata èk tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí sulitu dō capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsiní e' tō se' a ipakè tō ì bak Israel aleripa ta' ie'pa mía Egipto e' tsatkök ketba yöki e' ukuöki. Kewe ie'pa kawö tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne tajë. Kä tka tajë ta' egiptowak suanémi dō' Israel aleripa e' alöka ie'pa ki. E' kueki ie'pa tō Israel aleripa sué suluë ta' iwe'ikérakitö siarë. Ie'pa kërakitö kanëblök darërëe kë patuëta'. Erë Skëköl tō ie'pa weirke e' sué ta' wëm këkaitö eköl ie'pa yöksa egiptowak ulà a. Wëm e' kiè Moisés, e' è tō yëkkuö i' kit. Skëköl e' kkayë' ie' a ta' iwák kiè yë'itö ia. E' ukuöki ta' ipatkéitö Israel aleripa yöksa Egipto. Moisés tō iché Egipto blú a tō Israel aleripa ömine. Erë Egipto blú kë éna Skëköl ttö iutak. E' kueki Skëköl tō egiptowak we'iké siarë tsakïë ie' diché tajë wa. E' wa ie' tō ikkaché ie'pa a ena Israel aleripa a tō yi dör ie'. Skëköl tō Israel aleripa tsatkée yëttsa Egipto ie' diché tajë wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölíe. Ie'pa yënëttsa Egipto e' këwö tkö'uk ie' tō ie'pa patké duas bit ekkë.

Iët tsiní e' tō se' a ipakè tō wës Skëköl tō ie'pa wëttsë' ena ie'pa kime'itö shkötkö ká sir poë wé kë yi serku' ee. Erë ie'pa tō ie' tsiriwé tajë kabene wa, erë ie' tō ie'pa tié ena ie'pa tsatkéitö ibolökpa yöki er bua' wa.

Ibata èk tsiní e' tō se' a ipakè tō Skëköl ena Israel aleripa ttè me' ñi a. Mik ie'pa de Sinai kébata a, eta' ie' tō ittè dalöiëno mé ie'pa a dökä dabop. Ie' tō iché ie'pa a tō ie'pa tō ie' ttè dalöiëno e' kôs iuté buaë, e' ta' ie'pa döraë

ie' wák icha chökíe ena ie'pa a ie' er buaë chöraë ká malepa wakpa tsata.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine tajë

¹⁻⁴ Israel kiè ñies Jacob e' ala'r dë'mi Egipto ie' ta, e'pa kôs yamipa ta'. Ie'pa kiè Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad ena Aser.

⁵ Jacob yamipa mène ie' ta Egipto e'pa dökä dabom kuryök (70) seraä. Erë José, e' tso'tke Egipto kewe iyamipa yöki.

⁶ Kawö tka tajë, eta' José ena iëlpa blërulune. Ñies iyamipa dë'mi Egipto ie'pa ta, e'pa kôs blërulune se.

⁷ Erë Israel aleripa alöne tajë, e' kueki ie'pa de diché ta' tajë. Ie'pa tso' Egipto wa'ñe.

⁸ E' ukuöki ta' blu' ské tkënekä eköl e' kë wa José paké jcher. Ie' tō iché egiptowak a:

⁹ “Ye' ttö ttsö. Israel aleripa dör tajë. Ie'pa diché tkökä se' diché tsata, dō' ie'pa e' alöka se' ki.

¹⁰ Mik se' bolökpa ñippömi se' ta, e' ta dō' ie'pa ñi wöiökä se' ppök se' bolökpa ta, ta es imi'miyal se' yöki. E' kueki se' tō ibikeitsö bua'iewa tō wës se' tō ie'pa wöklö'wëmi as kë ikí alör tajë.”

¹¹ E' kueki egiptowak tō iwökirpa patké Israel aleripa we'ikök kanë darërë wa as ieriardak. Ie'pa tō ikérak ká yuök böt chkewö dapa'woie Egipto blú a. Ká e' kiè Pitón ena Ramsés.

¹² Israel aleripa we'ikeke ie'pa tō siarë, erë ikí alörkerak tajë. E' kueki egiptowak suarke tajë ie'pa yöki.

¹³ Egiptowak tō ie'pa ké kanëblök kësik wa.

¹⁴ E' tō ie'pa eriawé tajë. Ikérakitö skauchka yuök shtrót shtrót u yuoie. Ñies ikérakitö kanëblök kañikā kanë ulitane uk. Es Israel aleripa kôs we'ikérakitö siarë.

¹⁵ E' kiië ta' Egipto blú tté alakölpa kiè Sifrá ena Puvá e'pa ta. Ie'pa dör hebreowak* alakölpa alà kurke e' kanëukwakpa. Ie' tō iché ie'pa a:

¹⁶ —Mik a' tō hebreowak alakölpa alà kurke, e' kaneweke, eta' isaú ñi iwák dör? Iwák wëm e' ta ittöwa. Iwák dör alaköl, e' ta imuat, kë ittarwa.

* **1:15 hebreowak:** E' kiè ñies *Israel aleripa*.

¹⁷ Erë alakölpa e'pa tō Skëköl dalöieta'. E' kueki ie'pa kë wā Egipto blú ttō iūtēne wes itō iché es. Ie'pa ala'r wēpa méat ttsē'ka.

¹⁸ Etā Egipto blú tō ie'pa kiére tā ichéitō iarak:

—ǀIók a' tō iwamblé es? ǀIók a' tō ala'rla wēpa e' méat ttsē'ka?

¹⁹ Ie'pa tō iiuté:

—Hebreowak alakölpa kë alà kur wes egiptowak alakölpa es. Ie'pa alakölpa dör darërë. Ie'pa alà kur bet buaë. Mik sa' demi, etā ie'pa alà künetke.

²⁰⁻²¹ Es Israel aleripa kí alönëmi taië. Ie'pa diché kí iërke taië. Sifrá ena Puvá e'pa tō Skëköl dalöieta'. E' kueki Skëköl tō ie'pa kimé, ala'r méitō ie'pa a taië.

²² Etā Egipto blú tō ikueblupa ulitane a kawō mé tō hebreowak ala'rla wēpa kune kos e' ömi di' ki. Alakölpala ë múat.

2

Moisés kune'

¹ E' kéwō ska' tā wēm eköl dör Leví aleri, e' senéwā alaköl dör Leví aleri ñies ese tā.

² Etā ie' alà skà kéka e' dör wēm. Etā imi tō isué tō alala buaala, e' kueki ibléwāitō dō si' mañat.

³ Mik imi kë a ilà blëneia, etā ie' kkō yulé et, patië buaë kiöchka tso' chkuā'chkuā ese wa as kë a di' tkōwā. E' ukuōki tā alala iéwāitō kkō a, méreitō di' kië Nilo e' kkōmik kakō tso' e' shuā.

⁴ Etā alala kutà e' duésër kamië ikí sauk tō wes idömi.

⁵ E' ukuōki tā Egipto blú e' alà busi mía kuök di' a. E' dalewa tayëpa tso' ie' wā ikanè mésopaie e'pa shkō iëter ákitō ki. Etā ie' tō kkō sué kakō shuā. Ikanè mésopa eköl patkëmiitō itsukbitu.

⁶ Etā ie' tō ikkókéka tā isué tō alala wēm a'ria eköl e' iuke. Ie' isué er siarë wa tā ichéitō:

—Bëbëla i' dör hebreowak.

⁷ E' wōsha bëbëla kutà de tā ichéitō ia:

—ǀBe' ki ikiane tō ye' mi' tayë hebreowak yulök eköl be' a alala sē kkō'noie as itala'ùitō itsu' wa?

⁸ Etā Egipto blú alà busi tō iiuté:

—Be' yú iyulök.

Etā bëbëla kutà mía imi yulök tā idebitu iwa.

⁹ Etā Egipto blú alà busi tō iché alà mi a:

—Alà i' tsúmi kkō'nú ña tala'ú ña buaë. Ye' tō be' patuëke iki. Etā imi wā ilà mítser tala'wè.

¹⁰ Mik alà de bërie, etā imi wā ibitetserne Egipto blú alà busi a. Etā ie' tō iklö'wé wes ie' alà ekka es. Ikië mékaitō Moisés.* Ie' tō iché:

—Ye' tō iyë'ttsa di' a.

E' kueki ie' tō ikië méka es.

Moisés tso' Egipto e' tkashkar

¹¹ Moisés kibineone. Ká et tā ie' mía iyamipa hebreowak, e'pa pakök. Etā ie' tō isué tō iyamipa weirke siarë kanëblök darërë. Etā ie' isué tō egiptowak eköl tso' iyami hebreowak eköl e' ppök siarë.

¹² Etā ie' ká sué ká wa'ñe. Kë ie' wā yi sune. E' dalewa ie' tō egiptowak e' ttéwā inú wötéwā ie' tō tsa'wō a.

¹³ Bule es tā ie' skà e' yéttsa, etā ie' isué tō hebreowak bōl tso' ñippök ñita. Ie' tō iëköl tso' eköl ppök, e' a iché:

—ǀIók be' tso' be' yami ppök?

¹⁴ Etā hebreowak e' tō iiuté:

—ǀYi tō be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie? ǀBe' tso' ye' bikeitsök ttéwā wes egiptowak kötwa bö es?

Mik ttë e' ttsé Moisés tō, etā e' tō ie' suawé. Ie' ibikeitsé: “Ie'pa wā ijchenewā tō ye' tō egiptowak kötwa.”

¹⁵ Mik e' jchenewā Egipto blú wā, etā ie' tō Moisés ttökwa patké. Erë Moisés tkashkar ie' yöki, mía senuk ká kië Madián eë. Eë ie' e' tkére di' tum biule kkōmik.

¹⁶ Ká e' a sacerdote† serke eköl kië Reuel. E' alà busipa dōka kul. E' diwō wa alà busipa e'pa dë'bitu di' chkök kulë' a mè iyë iyiwak a yè.

¹⁷ Etā iyiwak kkō'nukwakpa skà wēpa debitu busipa trë'wëmi. Etā Moisés e' kéka e' tō busipa tsatkée. Etā ie' tō di' mé iyiwak a.

¹⁸ Mik ie'pa demine iyë ska', etā iyë tō ie'pa a ichaké:

—ǀ wa i'ñe a' dene bet?

¹⁹ Ie'pa tō iiuté:

* **2:10 Moisés:** Hebreoie s'kië e' wà kiane chë iyëulettsa. wése e' dör, erë kë idör wes i'ñe itso' es.

† **2:16 sacerdote:** Kë se' wā ijcher yësyësë tō sacerdote

—Egiptowak eköl tö sa' tsatkée iyiwak kkö'nukwakpa ulà a. Ie' di' yéttsa mé iyiwak a.

²⁰ Iyé tö iché ia:

—¿Wé wëm e'? ¿Iók a' iméat ekörla? A' yú itsukbitu as ichkō se' ta.

²¹ Es Moisés e' tséat senuk wëm e' ska'. E' ukuökj ta Reuel tö ilà busi kiè Séfora, e' mé Moisés a senowaie ita.

²² Eta Moisés alà kéka eköl kiè mékaitō Guersón† wà chéitō: Ká i' kī ye' dör o'ka.

²³ Duas tka taië, eta Egipto blú blēnewa. Erë Israel aleripa kköchökeia taië kekraë kanè darërëe kueki. Ie'pa kköchöke taië e' ttsé Skököl tö.

²⁴ Ttè me'bak ie' tö Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' wà tsá detke kanewë. E' kueki ie' tö ibikeitsé tö Israel aleripa kimeräyö i' ta.

²⁵ Ie' tö ie'pa sué ta ie' éna iane tö ì tköke ie'pa ta.

3

Skököl tö Moisés patké Israel aleripa tsatkök

¹ Ká et ta Moisés tso' inuaki Jetró,* e' iyiwakkkö'nuk. Inuaki kanēblöke sacerdotie Madián. E' dalewa ie' wà inuaki iyiwak mítser ká sir po, e' jaishet, demi Skököl kēbata kiè Horeb† eē.

² Eta eē Jehová biyöchökwak bua'ie e' e' kkachéwa ie' a bö' wörkueie taië kal tsir elka shuā. Moisés tö isuwā bua'ie ta isué tö kal wöbatsekā taië bö'ie, erë kē ñarwa.

³ Eta Moisés tö ibikeitsé: “¿Wì dör ì? Ye' mí isaük ì kueki kal wì kē ñarwa.”

⁴ Mik Jehová tö isué tö Moisés dökewatke tsinet bö' ñarke e' o'mik isaük, eta Skököl tö ichaké:

—¡A Moisés! ¡A Moisés!

Moisés tö iiuté:

—¿Ì?

⁵ Eta Skököl tö iché ia:

—Kē be' dökwa tsinet. Wé be' dur e' ké dör batse'r, e' kueki be' klökkuö yöttsa.

⁶ Ye' dör be' yé e' Kököl ena be' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kököl.

Moisés suane Skököl saukwa, e' kueki ie' e' wöpabakéwa.

⁷ Erë Jehová tö iché ia:

—Ye' isué tö wépa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke siarë. Ie'pa kköchöke taië ikanè wökirpa ulà a e' ttséyö. Ye' wà ijcher buaë tö iweirkerak siarë.

⁸ E' kueki ye' dē'ttsa ie'pa tsatkök egiptowak ulà a. Ye' tö ie'pa yerattsa ká e' kī. Ye' wà ie'pa miraë ká taië buaë ese kī. Ká e' kī íyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shute.† Ká e' kī pē' tso' taië. E'pa ditséwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fere-seowak, heveowak, ena jebuseowak.

⁹ Ittsö, ye' tö Israel aleripa kköchöke e' ttsé. Ye' tö isué tö egiptowak tö ie'pa we'ikeke siarë.

¹⁰ E' kueki ye' tso' be' patkök Egipto blú ska' Israel aleripa dör ye' icha e'pa yökulur Egipto a. Be' yú Egipto.

¹¹ Erë Moisés tö iché ie' a:

—¿Yi ye' dör e' döwami Egipto blú wörki Israel aleripa yökulur ie' ulà a?

¹² Ie' tö iiuté:

—Be' kē mi'pa ekörla. Ye' tso' be' ta be' kimuk. Mik be' tö Israel aleripa yélur Egipto a, eta a' tö ye' dalöieraë kabata i' kī. E' wa be' wà ijcherdaë tö ye' wák tö be' patkē'.

¹³ Erë Moisés tö ie' iuté:

—Dö' ye' miā ta ye' tö iché ie'pa a: “A' yépa bak iaiaë e' Kököl tö ye' patkē' a' tsatkök.” Dö' ie'pa tö ye' a ichaké: “¿Ima e' kiè?”, e' ta ¿ì chēmi ye' tö ie'pa a?

¹⁴ Eta ie' tö iiuté:

—Ye' dör yi tso'tke e'. Ichö ie'pa a tö Ye' Tso'tke e' tö ye' patké a' ska'.

¹⁵ Skököl tö ikí ché Moisés a:

—Ñies ttè i' chö Israel aleripa a: ‘Se' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl kiè JehováŠ e' tö ye' patké a' tsatkök.’ Ttè e' chö ie'pa a. Ye' kiè dör Jehová i' dör ye' wák kiè kekraë. Kiè i' wa ye' kirdaë aishkuö ta kekraë.

¹⁶ Be' yú Israel aleripa kueblupa dapa'uk ta ttè i' ichö ie'pa a: ‘Jehová, dör se' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob

† **2:22 Guersón:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē ká bānet wakpa. * **3:1 Jetró:** E' dör Moisés nuaki. Ie' kiè ñies Reuel ena Hobab. † **3:1 Horeb:** E' kiè ñies Sinaí. ‡ **3:8 Ká e' kī íyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shute:** Ttè e' dör Hebreoie i' es: Wé baka tsu'diö ena bul alí shköke di'ie. § **3:15 Jehová:** Hebreoie kiè e' wì dör ye' tso'tke.

e'pa Këköl e' e' kkayë' ye' a ta ye' a iyë'itö tö ie' tö a' weirke siarë egiptowak ulà a e' sué.

17 Ñies ye' a iyë'itö tö a' tsatkeraëitö egiptowak tso' a' we'ikök e'pa ulà a. Ie' wa a' miraë ká buaë ese kî. Ká e' kî iyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shute. Ká e' wakpa ditséwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak. Ttè e' chö ie'pa a.

18 Israel aleripa kueblupa tö be' ttö ttersaë ta be' yú ie'pa ta Egipto blú ska' ta ttè i' chö ie' a: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' dë'bitu sa' wöki. E' kueki sa' ömi ká mañat shkar ekkë wé kě yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk Jehová dör sa' Këköl e' dalöioie.' Ttè e' chö ie' a.

19 Erë ye' wa ijcher buaë tö ie' kě tö ie'pa a kawö e' mepa éanas. Ye' kawöta ie'pa yöktsa ye' diché taië e' wa.

20 E' kueki ye' diché taië e' kkacheraëyö egiptowak a. Ì weraëyö ie'pa shua e' tö ie'pa tkiweraë. E' wa ie'pa we'ikeraëyö siarë. E' ukuöki ta Egipto blú tö Israel aleripa erami as imi'yal.

21 Ñies ye' tö egiptowak keraë ie'pa dalöiök taië. E' kueki mik a' e' yökettsa Egipto a, eta a' kě minuk ulà wöchka.

22 Israel aleripa e' alakölpa kos e'pa tö iyi yöule inukölchka wa ö orochka wa ö datsi' ese kak kieraë egiptowak alakölpa serke bānet ö iserkerak Israel aleripa u a esepa a, e' kos ieraë a' ala'r tö. Es a' tö iyi bua'buatso' taië Egipto e' yerattsā ie'pa ulà a.

4

1 Erë Moisés tö iüté:

—Ie'pa kě tö ye' ttö klö'wepa. Kě itö ye' ttö iütepa. Ie'pa tö ye' a icheraë: "Jehová kě dë'bitu be' ska'."

2 Eta Skëköl Jehová tö ie' a ichaké:

—¿Ì a'tser be' wa ulà a?

Moisés tö iüté:

—Ye' shko kéli.

3 Jehová tö iché ia:

—¡Iuyömi iski!

Eta Moisés tö iuyémi iski. E' wösha ta ishko kéli yönane tkabëie. Moisés e' skéu iyökî bet

4 erë Jehová tö iché ia:

—¡Iklö'üwa ikirë bata a ulà wa!

Eta Moisés tö iklö'wéwa eta imiane shko kéliie.

5 Eta Jehová tö iché ia:

—Mik be' dene Egipto, eta be' tö iü es as ie'pa tö iklö'ü mokî tö ye' dör a' yépa bak ká iaiaë kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkaché be' a.

6 I' ta be' ulà tiüwa be' batsi' a.

Eta Moisés ulà tiéwa ibatsi' a. Mik ie' ulà yéttsa, eta ie' isué tö iwölineka saruruë duë kië lepra e' wa.

7 Eta Skëköl tö iché ia:

—Be' ulà skā tiüwane be' batsi' a.

Eta Moisés tö iwé es. Mik ie' ulà yéttsane, eta ie' ulà buanene buaë.

8 E' ukuöki ta Skëköl tö iché ia:

—Ì kkachéyö be' a kewe e' kě klönerak iwa, ñies ie'pa kě wa be' ttö iütene, e' ta iët skā ü. Isalema e' klö'wëmi ie'pa tö.

9 Erë e' kos wa ie'pa kě wa be' ttö klöne be' ttö iütene e' ta di' chköka di' kibi a e' töttsa ká sí kî. Mik e' tēnettsā ká sí kî eta di' miaraë pëie.

10 Moisés tö iüté:

—¡Ayëwë! ¡A ye' Këköl! Ye' siarala, kě tto buaë. E' kě dör i'ñe ëme be' ttöke ye' ta eta. Es ye' wák dër ká iaiaë. Ye' ttö enaë. Ye' kě a s'iütër buaë.

11 Erë Jehová tö iüté:

—¿Yi tö a' a kkö méat? Ye' wák tö a' méat kě tto ö kě kukuö wattsër. Ñies a' wöbla kě wawër ö a' wöbla wawër e' kos méat ye' wák tö a' a.

12 E' kueki be' yú. Mik be' ttöke, eta ye' tso' be' ta. Ì kiane ye' kî tö be' tö ichè, e' kkacheraë ye' tö be' a.

13 Erë Moisés tö iché ia:

—¡A këkëpa! Ye' kköchö be' a tö o'ka patkömi ye' skéie.

14 Eta Jehová uluneka ie' kî ta ichéitö ia:

—E'ma be' ël Aarón dör Leví aleri ¿ima e' bikeitsè be' tö? Ye' wa ijcher tö ie' ttö buaë. Ie' tso'tke ñala kî datsë be' ska'. Mik ie' tö be' sué, eta e' tö ie' ttsë'wëmi buaë.

15 Ì kos chak be' éna e' kos chö Aarón a as ie' tö ichöne. Ye' wák tö a' böi kimeraë as a' ttö buaë. Ì kiane ye' kî tö a' tö iwè e' kkacheraë ye' tö a' a.

16 Aarón ttöraë be' skéie. Ie' döraë be' ttekölie wes be' dör ye' tteköl es. Ì cheke ye'

tö be' a e' cherane be' tö ie' a ta e' cherane ie' tö a' yamipa a.

¹⁷ Shko kéli se tsúmi. E' wa ì kē or yi a ese weraëbö. Ie'pa wökrardawa iweblök.

Moisés míane Egipto

¹⁸ E' ukuöki ta Moisés míane inuaki, Jetró ska' ta ichéitö ia:

—Kawö mú ña. Ye' kawöta shkökmine Egipto ye' yamipa sauk tö itso'iarak ttsë'ka.

Etä Jetró tö iüté:

—Èkëkë. Be' shkö wöbla wa.

¹⁹ Moisés tso'ia Madián, etä Jehová tö iché ia:

—Yi kī be' kiarke ttëwa Egipto, e'pa blërulune. Kē ì dalö ta'ia be' kī ee. E' kueki be' yüne Egipto.

²⁰ Etä Moisés tö ilaköl ena ila'r tkéka burro kī ta imiyal Egipto. Ie' wa Skéköl shko kéli dami ulà a.

²¹ Jehová tö ie' a iché:

—Mik be' demi Egipto, etä ye' tö diché me'bak be' a ì kē or yi a ese woie, e' wakaneú kröröë Egipto blú wörki. Erë ye' tö ie' a er suluë meraë as kē ie' tö Israel aleripa ömine.

²² Etä ttë i' chö ie' a: 'Jehová tö iché be' a: Israel aleripa dör wes ye' alà wëm tsá es.

²³ Ye' tö be' a ichétke tö ie'pa ömine as imi'yalne ye' kikökka. Erë be' kē wa ie'pa a kawö mène as imi'yal. E' kueki be' alà wëm tsá e' tterawayö. Ttë e' chö ie' a.

²⁴ Moisés ena iyamipa miniä ñalä kī etä wé ie'pa kapökerö ñalä kī, ee Jehová debitu Moisés ska' ittökwa.

²⁵ Erë Moisés alaköl Séfora e' tö ák di'dië klö'wéwa e' wa ilà tottola kkuölit téé tsir. E' kkuölit takla pé wa ie' tö Moisés klö'patië ta ichéitö Moisés a: "Mokī be' tso'ia ye' wémie pé i' wa."

²⁶ Etä Jehová tö Moisés émi. (Séfora tö ilà tottola kkuölit téé tsir e' kueki ie' tö iché Moisés a tö "be' tso'ia ye' wémie pé i' wa.")

²⁷ Etä Jehová tö Aarón a iché: "Be' yú Moisés ñalé yulök wé kē yi serku' ee." Aarón míä Moisés ñalé yulök ta ie' ikué Skéköl kébata a. Eë ishke'wéitö wöalattsë wa.

²⁸ Etä ì kos chök Jehová tö Moisés patkë', e' pakéne Moisés tö Aarón a. Ñies ì kē or yi a ese kkayë' Jehová tö Moisés a wawë e' kos pakéneitö Aarón a.

²⁹ E' ukuöki ta ie'pa bül míyal Israel aleripa kueblupa dapa'ukka kapakök ie'pa ta.

³⁰ Ì kos yë' Jehová tö Moisés a e' pakéne Aarón tö Israel aleripa kueblupa a. Ñies ì kē or yi a ese kkayë' Jehová tö Moisés a e' kos wé Moisés tö Israel aleripa ulitane wörki.

³¹ Israel aleripa tö Aarón ttë klö'wé. Mik ie'pa éna iane tö Jehová éna ie'pa dalërke, ñies tö ie'pa weirke siarë e' suéitö, etä ie'pa e' wöéwa iski ie' dalöiök.

5

Moisés ena Aarón ttë Egipto blú ta

¹ E' ukuöki ta Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' ta ichéitö ia:

—Jehová dör Israel aleripa e' Kéköl, e' tö iché be' a tö e'pa dör ie' icha. Ie'pa ömi as imi'yal wé kē yi serku' ee kawö tkö'uk ie' dalöioie.

² Erë Egipto blú tö iüté:

—¿Yi dör Jehová? Ye' kē wa ie' suule. Ye' kē kawöta ie' ttö iütök. Ye' kē kawöta Israel aleripa ökmi. E' kueki kē ye' tö Israel aleripa epami.

³ Etä ie'pa tö iché:

—Hebreowak Kéköl e' dë'bitu sa' wöki. E' kueki sa' ömi ká mañat shkar ekkë wé kē yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk sa' Kéköl Jehová e' a idalöioie dö' ie' tö sa' wömëttsä duökwa duë a ö tabè a.

⁴ Erë Egipto blú tö iüté:

—A Moisés. A Aarón. ¿Iök a' kī ie'pa kiane wöklö'wé ikanè a? ¡A' ena a' yamipa yúshka kanëblök!

⁵ Ñies Egipto blú tö iché ie'pa a:

—I'ñe ta Israel aleripa tso' taië ká i' kī, etä ¿wes a' kī ikiane tö ie'pa kē kanëblöia?

⁶ E' diwö wa Egipto blú tö iché ikanè wökirpa a:

⁷ —Tala'chka kösi e' kē tsarbituiä Israel aleripa a skauchka shtrót shtrót yuoie wes se' tö ikanewèrö es. As ie'pa wákpa mi' itsuk.

⁸ Erë ikörak iyuök kos kekraë iyuekerakitö ekkë, kē wöarwa yës. Ie'pa bikënak ë taië, e' kueki ie'pa arkerak: '¡Mishka iyiwak ña'uk se' Kéköl a!'

⁹ Ie'pa kī kö kanëblök darërëë. Kanè mú ie'pa a taië as kē itö kachè iütö.

10 Età ikanè wökirpa míyal ta ichéitörak Israel aleripa a: —Egipto blu' tō kawō mé tō kē a' a tala'chka kōsi tsarbituia.

11 I'ñe ta a' wakpa kawōta iyulök wé a' ikué, e'ma ee itsúbitu. Erē a' kawōta iyuök kōs a' iyueke kenet ekkē, kē wōarwa.

12 Età Israel aleripa mía Egipto ká wa'ñe kachka ēse yulök tala'chka skéie.

13 Kanè wökirpa tō ikérak kaneblok kēsik wa ta ichekerakitō ie'pa a kekraē: “A' tō iyuō kōs a' tō iyueke kenet mik sa' tō tala'chka mekeia a' a ekkē.”

14 Egiptowak tō Israel aleripa welepa me'ka ñi wökirie. E'pa ppeke egiptowak tō tsa' bata wa ta ichekerakitō ie'pa a:

—¿I kuēki a' kē wā iyōne chki ena i'ñe wēs kenet es?

15 Età Israel aleripa kanè wökirpa míyal kköchök Egipto blú wōa. Ie'pa tō iché ia:

—A kēkēpa. ¿I kuēki be' tō be' kanè mēsopa we'ikē es?

16 Tala'chka kē mēneia sa' a, erē ie'pa ki ikiane tō sa' tō iyue kōs sa' a tala'chka merkeia ta iyörke ekkē. Ie'pa tō sa' kē kaneblok kēsik wa. Ñies sa' ppekeitō siarē. ¡A kēkēpa, be' wakpa iane iwiie!

17 Egipto blú tō ie'pa iutē:

—¡A' dör bikēwakpa wōchka! E' kuēki a' icheke kekraē: “¡Mishka ká bānet iyiwak ña'uk Jehová a!”

18 ¡A' yúshka kaneblok! Erē kē tala'chka kōsi merku'ia a' a, erē a' kawōta iyuök kōs kenet a' tō iyueke ekkē.

19 Mik Israel aleripa kanè wökirpa a iyēne tō ie'pa kawōta iyuök kekraē kōs iyuekerakitō kenet ekkē, etā ie'pa eriane taiē.

20 Ie'pa e' yélur Egipto blú ska' de wé Moisés ena Aarón tso' ie'pa panuk ee.

21 Ie'pa tō iché iarak:

—¿I wamblé a' tō sa' ki e' kuēki as Jehová tō a' we'ikō. Egipto blú ena ikuēblupa e'pa éna sa' ar suluē. A' iane iwiie. E' dör wēs a' wakpa tō tabè mé ie'pa a as sa' ttōwā ie'pa tō es.

Moisés kköché Skököl a

22 Età Moisés tō iché Jehová a:

—A Jehová. ¿Iök be' tō Israel aleripa we'ikeke siarē? ¿Iök be' tō ye' patkē'bitu iē?

23 Mik ye' dē'bitu ttök Egipto blú ta' be' ttō wa, etā ie' tō wēpa dör be' icha e'pa ki

we'ikē siarē. Dō ikkē ta iweirkeia iwák suē. Erē be' kē wā i one yēs ie'pa tsatkoie.

6

1 Età Jehová tō ie' iutē:

—Kukuie bö isuēraē tō wēs ye' tō Egipto blú we'ikeraē. Ye' diché taiē e' wa ye' tō ie' keraē ie'pa ökmi. Ye' diché wa ye' tō ie' keraē ie'pa patkökmi iká ki.

Skököl tō Moisés skà patkémine Egipto blú ska'

2 Ñies Skököl tō iché Moisés a:

—Ye' dör Jehová.

3 Mikā ye' e' kkayē' Abraham a ena Isaac a ena Jacob a, etā ye' iché tō ye' dör Skököl Diché Ta' Ýi Ulitane Tsata e'. Erē ye' kiē Jehová, e' kē yēne ye' wā ie'pa a.

4 Ye' tō ttē me' ie'pa a. Ye' tō iyē'at ie'pa a tō ká kiē Canaán e' merayō a' aleripa a. Eē ie'pa bak senuk wēs o'ka ká es.

5 I'ñe ye' wā ijcher tō ie'pa weirke siarē. Egiptowak tō ie'pa keke kaneblok darērēē kēsik wa. E' kuēki ttē me'bak ye' tō ie'pa a e' wawēkeyō i'ñe ta.

6 E' kuēki be' yú ichök ie'pa a tō ye' dör Jehová. Egiptowak tō a' we'ikeke siarē kanē darērēē wa, e' kōs ulā a a yerattsa ye' tō. Ye' tō egiptowak we'ikeraē siarē ye' diché taiē e' wa. Es a' tsatkeraē ye' tō egiptowak ulā a.

7 Ye' tō a' klō'weraē ye' ichapaie. Ye' dōraē a' Kököl. A' wā ijcherdaē tō ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kököl. A' wā ijcherdaē tō ye' tō a' yē'lur egiptowak bak a' we'ikök kanē darērēē wa e' ulā a.

8 Ye' wā a' miraē ká muk ye' kablē' Abraham, Isaac ena Jacob e'pa a ee. Ká e' meraē ye' tō a' a. E' atdaē a' a. Ye' dör Jehová e' tō iché es.

9 Etā Moisés tō ttē e' skà chéne Israel aleripa a. Erē ie'pa eriarke taiē kanē darērē kuēki. E' kuēki ie'pa kē wā ittō iutēne.

10 Età Jehová tō iché Moisés a:

11 —Be' yú ichök Egipto blú a tō kawō mú ye' ichapa a e' yöktsa Egipto a.

12 Erē Moisés tō Jehová iutē:

—Israel aleripa kē tō ye' ttō iutē, etā ¿wēs Egipto blú ye' ttō iutēmi? Ye' kē tto buaē.

13 Etā Jehová tō Moisés ena Aarón e'pa patkēmi ichök Israel aleripa a ena Egipto

blú a tö “Jehová tö sa' patké Israel aleripa yökulur Egipto.”

Moisés ena Aarón ditséwöpa

14 I' dör Moisés ena Aarón ditséwö datse iyépa wa:

Rubén e' dör Jacob alà wëm tsá, e' ala'r dör Hanoc, Falú, Hesrón ena Carmí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Rubén aleripa.

15 Simeón ala'r wépa dör Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena Saúl. Saúl mì dör cananeawak. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Simeón aleripa.

16 Leví sene' duas döká cien eyök kī dabom mañayök kī kul (137). I'pa dör ila'r wépa ikibi ék dō ibata ék: Guersón, Quehat, ena Merarí.

17 Guersón ala'r wépa dör Libní ena Simí.

18 Quehat sene' duas cien eyök kī dabom mañayök kī mañat (133). Ie' ala'r wépa dör Amram, Ishar, Hebrón ena Usiel.

19 Merarí ala'r wépa dör Mahli ena Musí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Leví aleripa.

20 Amram sene'wá iyéchke kiè Jocabed e' ta. E' dör Moisés ena Aarón mì. Amram sene' duas cien eyök kī dabom mañayök kī kul (137).

21 Ishar ala'r wépa dör Coré, Néfég ena Zicrí.

22 Uziel ala'r wépa dör Misael, Elsafán ena Sitrí.

23 Aarón sene'wá alaköl kiè Eliseba e' ta. E' dör Aminadab alà busi ena Nahasón kutà. E' ala'r wépa kiè Nadab, Abihú, Eleasar ena Itamar.

24 Coré ala'r wépa dör Asur, Elcaná ena Abiasaf. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Coré aleripa.

25 Eleasar dör Aarón alà, e' sene'wá Futiel alà busi ta. E' alà kune kiè Finees. E'pa kos datse iyé tsá kiè Leví e' wa.

26 Aarón ena Moisés e'pa patké' Jehová tö Israel aleripa yökulur Egipto a dapaulekà wes ñippökwakpa tajë e' dapa'ù es.

27 Aarón ena Moisés e'pa ut Egipto blú ta as ie' tö kawö mù ie'pa a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

Aarón tté Egipto blú ta Moisés skéie

28 Mik Jehová tté Moisés tso' Egipto e' ta,

29 etá ichéitö ia:

—Ye' dör Jehová. Ì kos chekeyö be' a e' skà chöne Egipto blú a.

30 Erë Moisés iiüté:

—A Jehová, ye' kë tto buaë, etá ¿wes Egipto blú ye' ttö iütèmi?

7

1 Etá Jehová tö iché Moisés a:

—Ye' ttö ttsö. Be' èl Aarón ttöraë Egipto blú ta be' skéie wes ye' ttekölpa ttöke ye' skéie es.

2 Ì kos chekeyö be' a, e' cherane be' tö Aarón a ta Aarón tö icherane Egipto blú a as ie' tö kawö mù a' a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

3 Erë ye' tö Egipto blú er darë'wekewa. Ì kë or yi a ese werayö Egipto ye' diché tajë e' wà kkachoie. Ie'pa wökrardawá isaük.

4 Egipto blú kë tö a' ttö iütépa. Erë ye' tö egiptowak we'ikeraë siarë ye' diché tajë e' wa. Es ye' tö Israel aleripa yeralur. Ie'pa dör ye' a wes ñippökwakpa tso' tajë es. Ie'pa dör ye' icha.

5 Egiptowak we'ikéyö siarë ye' diché tajë wa ñies Israel aleripa yéttsayö e' ukuökī ta egiptowak tö isuëraë tö mokië ye' dör Jehová.

6 Moisés ena Aarón e'pa tö iwakanewé wes Jehová tö iché ie'pa a es.

7 Mik ie'pa tté Egipto blú ta etá Moisés kī duas tso' dabom paryök (80). Aarón kī duas tso' dabom paryök kī mañat (83).

Aarón shko kéli yönane tkabëie

8 Jehová tö iché Moisés ena Aarón a:

9 —Egipto blu' tö a' a iché: 'Ì kë or yi a ese ú', e' ta ichö Aarón a tö ishko kéli iuyömi iski as iyönar tkabëie Egipto blú wörki.

10 Etá Moisés ena Aarón mía Egipto blú ska' etá ie'pa iwé wes Jehová tö iché ie'pa a es. Aarón tö ishko kéli uyémi iski Egipto blú ena ikueblupa e'pa wörki ta iyönane tkabëie.

11 Etá Egipto blú tö wépa wa íy jcher tajë ena ie'pa awápa esepa tsuk patké. Ie'pa tö ikanewé ñi suë isiwé wa.

12 Ie'pa shko kéli uyémi iski ñies ta iyönane ñies tkabëie. Erë Aarón shko kéli tö Egipto shko kéli katéwarak seraa.

13 Erë Egipto blú er téwa darërëë wes Jehovahá tò iyë' es. Ie' kě wạ ie'pa ttõ iutëne yës.

Jehová tò di' yuée pëie

14 E' ukuökì tạ Jehovahá tò iché Moisés ạ:

—Egipto blu' er téwa darërëë. Kě ie' éna Israel aleripa akmine.

15 Bule bla'mi mik ie' mía di'kka, etạ be' yú ttök ie' tạ. Ie' panú di'kka. Shko kéli yönane tkabëie e' kéli tsúmi.

16 Ie' ạ ichõ: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' tò ye' patké ichök be' ạ tò ie' ala'r òmine as imi'rak ie' kikökka kạ wé kị kě yi serku' ee. Ikkë tạ kam bö ie' ttõ iutõ yës.'

17 E' kuekì Jehovahá tò ye' patké ichök be' ạ: 'Ire' bö isueraë tò mokì ie' dör Jehovahá. Mik ye' tò di' ppé shko kéli a'tser ye' wạ e' wa, etạ di' miaraë pë wöchka.

18 Nima duölurdaë. Di' alaburdaka suluë. Egiptowak kě ạ di' e' yanuk, taië ie'pa dako'wëkaraëitõ.'

19 Nies Jehovahá tò iché Moisés ạ:

—Ichõ Aarón ạ tò ie' shko kéli klõ'ú tạ ikõka di' kọs tso' ie'pa wạ yè ese tsaka. Di'la, batsõri, di' wöblë, di' bló tso' ese kọs tsaka ie' ulà kõka as imi'ạ pëie. ¡Es imiaraë pë wöchka di' bló ulitane yöule kal wa õ ák wa ese ạ!

20 Etạ Moisés ena Aarón iwakanewé wes Jehovahá tò iché ie'pa ạ es. Aarón tò ishko kéli kẹka e' wa di' ppéitõ Egipto blú ena ikuëblupa wõshaë. Etạ di' kọs ekkë mía pëie.

21 Nima kọs duolur. Di' alanewạ suluë kě yar egiptowak ạ. ¡Kạ wa'ñe di' mía pë wöchka!

22 Erë egiptowak awápa tò iwé ñies isiwé wa. E' kuekì Egipto blú er téwa wes Jehovahá tò iyë' es. Ie' kě wạ Moisés ena Aarón ttõ iutëne yës.

23 Ie' míane iu ạ. Kě tkine íyi kọs kị.

24 Egiptowak kọs kě ạ di' yar e' kuekì ie'pa tò di' wöblë bié di' kkömik di' manene yottsaië.

Jehová tò egiptowak we'iké siarë bukuë' wa

25 Jehovahá tò di' kiè Nilo e' suluo'wạ e' kị kạ de kul,

—Be' yú Egipto blú ska' tạ ichõ ia: 'Jehová tò ye' patké ichök be' ạ i' es: Ye' ichapa òmine as imi' ye' dalõiök.

2 Kě be' tò ie'pa èmi, e' tạ ye' tò bukuë' alõweraka taië a' kạ kị a' we'ikoie.

3 Di' Nilo ạ bukuë' alõrdaë taië shuteë. E' e' yöralur di' ạ mirawạ be' u ạ. Idõrawạ weshkẹ wé be' kapõke ee, be' kạ kị. Nies idõrawạ be' kueblupa u ạ ena be' yamipa kọs e'pa u ạ. Ie' tiurawạ wé a' ulõke ese ạ ena wé a' pan wõtuõke ese kọs ạ.

4 Bukuë' urdaka be' kị ena be' kueblupa kị ena kọs be' kạ wakpa tso' e'pa kị.'

5 Etạ Jehovahá tò Moisés ạ iché:

—Ichõ Aarón ạ tò ie' ulà ena ie' shko kéli kõka di' kibi ena di' tsitsir ena batsõri kọs ekkë tsaka as bukuë' dõka di' ạ Egipto kọs wà iõkka.

6 Aarón tò ishko kéli kẹka Egipto di' kọs tsaka. Etạ Egipto kạ wa'ñe bukuë' alõneka taië.

7 Erë egiptowak awápa tò iwé ñi suë isiwé wa. Ie'pa tò bukuë' alõwéka ñies.

8 E' ukuökì tạ Egipto blú tò Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké tạ ichéitõ ie'pa ạ:

—A' tò ikiõ Jehovahá ạ tò bukuë' yölor ye' kị ena ye' kạ wakpa kọs kị ñies. E' yéluritõ etạ ye' tò a' yamipa émimi as imi' iyiwak ña'uk Jehovahá dalõioie.

9 Etạ Moisés tò Egipto blú iutë:

—Ichõ ña tò ¡Mik be' kị ikiane tò ye' tò ikië Jehovahá ạ be' kị ena be' kueblupa kị ena be' kạ wakpa kọs kị as bukuë' kě tò a' tsiriwëia tạ iatdaë di' è ạ?

10 Egipto blú iutë:

—Ikiõ Jehovahá ạ bule.

Etạ Moisés tò iché ie' ạ:

—E' wà tkõraë wes be' kị ikiane es as be' wạ ijcher tò kě yi dör wes sa' Këköl Jehovahá es.

11 Bukuë' e' yölurdane be' u ạ atdaë di' è ạ. Kě itõ be' tsiriwëpaia. Nies be' kueblupa ena be' kạ wakpa kọs kě tsiriwëpaiaitõ.

12 Etạ Moisés ena Aarón e' yéttsạ Egipto blú wõwa. E' ukuökì tạ Moisés ikië Jehovahá ạ tò bukuë' patké'bitụ Egipto blú kị e' trë'úmi ie' yökì.

13 Etạ Jehovahá tò iwakanewé wes Moisés tò ikië ia es. Bukuë' tso' egiptowak u ạ iupamik u'rki e' kọs duolur.

8

1 etạ ie' tò iché Moisés ạ:

14 Egiptowak tö bukuë' nu kos shtë dapa'wé tajë. E' nu alabuneka suluë ká e' kos a.

15 Erë mik Egipto blú tö isuë tö ie' tsatkëne bukuë' ulà a, eta ier tēwane darërëë wēs Jehovahä tö iyë' es. Kë ie' wā Moisés ena Aarón ttō iutēne.

Mulū'shwak patké tajë Jehovahä tö ie'pa kī

16 E' ukuökī tā Jehovahä tö iché Moisés a:

—Ichö Aarón a tö ie' shko kéli kōka siwā kī e' wa íyök po ppö as imi'a mulū'shwakie Egipto wa'ñe.

17 Eta iwakanewérakitō es. Aarón tö shko kéli kēka tā íyök po ppéitō iwa eta íyök po tso' Egipto wa'ñe e' mīa mulū'shwakie e' iēneka se' kī ñies iyiwak kos kī.

18 Egiptowak awápa ima'wé mulū'shwak alōukka isiwé wa, erë kë iwà yōne ie'pa a. E' dalewa mulū'shwak iēneka tajë ie'pa kī ñies iyiwak kī.

19 Eta iwépa tö iché Egipto blú a:

—i' dör Skököl kanè mokī!

Erë ie' er tēwā darërë wēs Jehovahä tö iyë' es. Kë ie' wā ie'pa ttō iutēne.

Ö iéka tajë Skököl tö ie'pa kī

20 E' ukuökī tā, Jehovahä tö iché Moisés a:

—Bule bla'mi Egipto blú mi'ke di'kka, e' kuekī be' e' kōka bla'mi tā be' yú ñi kukwā itā. Ichö ie' a: 'Jehová tö ye' patké ichök be' a i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

21 Kë be' tö ie'pa èmine, e' tā ye' tö ö tajë patkeraë be' kī ena be' kueblupa kī ena kos be' ká wakpa tso' e'pa kī. Ö iērdaka egiptowak u kos ekkē kī dö íyök kī.

22 Mik e' wà de a' kī, eta ö patkeraëyö a' ë kī. Wé ye' ichapa serke Gosen eë ö kë suepasö yēs. Es be' éna iarmi tö mokī ye' dör Jehovahä, e' durse ká i' kī.

23 Be' ká wakpa e'pa ë we'ikeraë ie' tö. Erë ye' ichapa kë we'ikepayö. E' wà tkōraë bule.'

24 Es Jehovahä tö iwakanewé. Ö dettsa chkaie Egipto blú u a ena ikueblupa u a ñies Egipto wa'ñe e' a. Ö tö Egipto ká kos klö'wēwā se, sulu'wēwā yēs.

25 Eta Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patké tā ichéitō ie'pa a:

—A' yú, e'ma a' Kököl a iyiwak ña'uk. Erë kë a' e' yökulur Egipto a.

26 Moisés tö iuté:

—Kë e' dör buaë es. Sa' iyiwak ña'weke sa' tö sa' Kököl Jehovahä e' a, e' dör iyiwak dalöieke a' tö skököliese. A' tö sa' suë iyiwak ese ña'uk, e' tā a' tö sa' ttēwami ák wa.

27 Sa' kawōta shkök dö ká mañat dö wé kë yi serku' ese ska'. Eë sa' tö iyiwak ña'weke sa' Kököl Jehovahä a wēs kawō méatitō sa' a es.

28 Egipto blú tö iché:

—A' kë mīne kamië shute, e' tā ye' tö a' èmimirak wé kë yi serku' ese ska', iyiwak ña'uk a' Kököl Jehovahä e' a. A' Kököl Jehovahä a ikiö ye' kī.

29 Moisés tö iuté:

—Mik ye' e' yéttsa íe, eta ye' mīa Jehovahä a ikiök be' kī as ö pormi be' yökī ena be' kueblupa yökī ena be' ká wakpa kos e'pa yökī. Erë kë be' tö sa' kitö'ukia. Kë be' tö Israel aleripa wöklö'uk as imi' iyiwak ña'uk Jehovahä a.

30 Mik Moisés e' yéttsa Egipto blú wōwa, eta ie' ikié Jehovahä a.

31 Eta Jehovahä tö iwé wēs Moisés tö ikié ie' a es. Es ö po'wémiitō Egipto blú yökī ena ikueblupa yökī ena iká wakpa kos e'pa yökī. Kë ö ateia etkla wē'ia.

32 Erë Egipto blú er skà tēwane darërëë. Kë ie' wā Israel aleripa anemi.

9

Jehová tö egiptowak iyiwak ttélur

1 E' ukuökī tā Jehovahä tö iché Moisés a:

—Be' yú ttök Egipto blú tā, tā ichö ia: 'Jehová dör hebreowak Kököl, e' tö ichè i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

2 Be' kë tö ie'pa èmine, be' tö ie'pa wöklö'wekeia,

3 e' tā ye' tö duë mekaraë be' iyiwak kos e' kī ye' diché tajë wa. Be' kabaio, be' burro, be' kameio, be' baka ena be' obeja ekkē kos duölurdaë.

4 Erë Israel aleripa iyiwak ulitane kë duöpalur etö wē'ia. Es ye' tö ikkacheraë tö ie'pa dör ye' ichapa.'

5 Eta Jehovahä tö ikéwö méwā i' es:

—E' kos weraëyö bule.

6 Bule es tā Jehovahä tö iwé. Egiptowak iyiwak kos e' duolur. Erë Israel aleripa icha kë du'wā etö wē'ia.

⁷ Egipto blú tō Israel aleripa icha sauk patké etā ie' isué tō mokī Israel aleripa icha kē du'wā etō wē'ia. Erē ie' er kitéwā daréréē. Kē ie' wā Israel aleripa a kawō mēne as imi'rak.

Jehová tō duè méka egiptowak kī skuēkie

⁸ E' ukuōkī tā Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

—Muluchka tso' bö'kkō a e' klō'ú tā as Moisés tō iuyō siwā' kī Egipto blú wōrki.

⁹ Muluchka e' po ardaē Egipto kos e' kī. E' tskirdane ie'pa kī skuēkie ñies iyyiwak kī.

¹⁰ Etā Moisés ena Aarón muluchka klō'wē bö'kkō a tā imía Egipto blú skā' tā e' wōrki Moisés tō muluchka uyé siwā' kī. Etā egiptowak mik imoneka skuēkie. Ñies iyyiwak kos mik imoneka skuēkie.

¹¹ Egipto awápa kī skuēk tskineka tajē wes imalepa es, e' kuekī ie'pa kē dē' Moisés wōrki.

¹² Erē Jehová tō Egipto blú er darē'wéwā as kē itō Moisés ena Aarón ttō iutō wes ie' tō iyē' es.

Mò wōsi sēsēē ese patké Jehová tō egiptowak kī

¹³ E' ukuōkī tā Jehová tō iché Moisés a:

—Be' e' kōka bule bla'mi etā be' yú Egipto blú a ichök: 'Jehová dōr hebreowak Kēkōl, e' tō ichē be' a i' es: Ye' ichapa ōmi as imi'rak ye' kikōkka.

¹⁴ Kē be' wā ye' ttō iutēne i' tā, e' tā ye' tō íyi sulusi kos patkeraē be' kī ena be' kueblupa kī ena a' wakpa kos e' kī. Es be' wā ijcherdaē tō kē yi ku' ye' tsatā ká wa'ñe.

¹⁵ Ye' mú kī ikiane, e'ma ye' tō íyi sulusi me'kabak be' kī ena be' yamipa ulitane kī a' eukwa ká i' kī.

¹⁶ Erē ye' wā be' tso'ia ttsē'ka as be' tō ye' diché tajē e' saū, ñies as yi dōr ye' e' ttē pakar ká wa'ñe.

¹⁷ Erē be' er dōr suluē kekraē. Kē bö ye' ichapa Israel aleripa émi.

¹⁸ Bule ikkē mò wōsi sēsēē ese patkeraēyō a' kī tajē. E' dardaē tajē a' kī tkōka kenet idarke Egipto e' tsatā.

¹⁹ Mò wōsi ardaē e' tō a' tso' u'rki ena a' iyyiwak kos tso' kañika e' ttēmilor sē. E' kuekī a' iyyiwak ena i' kos tso' a' wā kañika e' blök patkō u' dikia as itsatkēr.

²⁰ Etā Egipto blú kueblupa welepa suane Jehová ttō yōkī. E'pa tō iyyiwak blé, ñies ikanē mēsopa blé u' dikia.

²¹ Erē imalepa kē wā Jehová ttō klōne, e'pa tō icha méat u'rki.

²² Etā Jehová tō Moisés a' iché:

—Be' ulā kōka siwā' kī as mò wōsi sēsēē ese dar tajē Egipto kos a. E' ardaē ie'pa kī ena iyyiwak kī ñies idaliwō tso'rak iwā e' kī.

²³ Mik Moisés tō shko kéli kéka siwā' kī, etā Jehová tō alá bla'wé tajē wōñawéitō tajē dōttsa íyök kī etā mò wōsi sēsēē ákwōie e' patkéitō Egipto kos a.

²⁴ Es Jehová tō mò wōsi sēsēē ese patké tajē Egipto ká wa'ñe a. Etā mò wōsi ese darke tajē ena ká wōñarke tajē, kē iwōklōrta'. Kē yi wā e' suule yēs Egipto.

²⁵ Etā mò wōsi e' biteshka tajē i' kos tso' ká áie a e' kī, se' kī ena iyyiwak kī ñies. Dalī kuá kos péluritō sulu'wéluritō. Kal tso' ká wa'ñe e' ulā jchērolone.

²⁶ Erē ká kiē Gosen, wé Israel aleripa serke, e' a' mò wōsi kē dane yēs.

²⁷ Etā Egipto blú tō Moisés ena Aarón tsuk patké tā ichéitō ia:

—Ire' yō isué tō ye' e' wamblé suluē. Jehová e' ttē dōr mokīē. Etā ye' ena ye' ká wakpa sa' iane iwiie.

²⁸ Tajē alá blarke ñies mò wōsi darke tajē e' kē dalē'ttsēneia sa' a. Jehová a' ikiō tō iwōklō'úne, e' tā ye' tō a' ekemi. Kē yō a' wōklō'wēia.

²⁹ Etā Moisés tō iuté:

—Ye' e' yétsa ká i' a tā bet ye' ikieke Jehová a, etā mò wōsi ena alá wōñarke kos e' wōklōrdawā as be' wā ijcher tō Jehová dōr ká wa'ñe e' wák.

³⁰ Erē ye' wā ijcher buaē tō be' ena be' kueblupa kam tō Sa' Kēkōl Jehová e' dalōiō.

³¹ Etā daliwō kiē lino e' tso' wōrkuaie ena cebada e' wō tā'tke, e' kuekī iweinewa sē.

³² Erē daliwō kiē trigo ena centeno, kē e' dē' wes kam iwōrkua bur e' kuekī.

³³ Mik Moisés e' yétsa ká e' a' mía bānet, etā eē ie' tō ikié Jehová a. Etā bet tā mò wōsi kē daneia ñies ká kē wōñaneia. Kalī tajē e' kē yēneia.

³⁴ Mik Egipto blú tō isué tō kalī kē yērku'ia, mò wōsi kē darku'ia ena alá kē blarku'ia, etā ie' e' wambléne suluē. Kē ie' e' er darē'newā ñies ikueblupa.

³⁵ Es Egipto blú er téwa darërëë. Kë iwa Israel aleripa a kawö mène as imi'yal wes Jehovahä tö iyë'ia Moisés ttë wa es.

10

Jehová tö ditski patké taië Egipto

¹ E' ukuöki ta Jehovahä tö Moisés a iché:

—Be' yüne Egipto blú ska'. Ye' tö ie' ena kueblupa er téwa darërëë as ie'pa tö isaü tö ye' diché taië, e' wa ì kë or yi a ese wè ye' tö taië.

² Ye' tö ie'pa er téwa darërëë as be' tö ipakö be' ala'r a ena be' talapa a tö wes egiptowak we'ikéyö ñies wes ì kë or yi a ese wéyö taië ie'pa wörki. Es a' ulitane wa ijcher tö ye' dör Jehovahä.

³ Eta Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' eta ichéitö ia:

—Jehová dör hebreowak Këkö, e' tö iché i' es: “¿Mik be' tö ye' ttö dalösewemirö? Ye' ichapa ömi as imi' ye' kikökka.

⁴ Kë be' tö ie'pa èmi bule, e' ta ditski patkeraëyö a' ká ki.

⁵ Ditski tö a' ká wà ierawa taië, kë a íyök ulat wëneia. A' daliwö bata méat mò wösi tö e' kos katerawaitö yës. Ñies kal ulitane katerawaitö seraä.

⁶ Ñies ditski dörawa taië be' u kos a ena be' kueblupa u a ena egiptowak kos u a. ¡Íyi i'se kë sùle a' yépa bak ká iaiaë e'pa wa ie'pa tsá dë'bitu ká i' ki dō ikkë ta!”

Moisés ttë one ta ie' e' wötrée ta imía.

⁷ E' bet ta Egipto blú kueblupa tö iché iblú a:

—¿Mik ta wëm e' kë tö se' we'ikèia? A blu', ie'pa ömi ie'pa Këkö dör Jehovahä, e' kikökka. A blu', ¿be' kë wa isune tö se' ká sulunewatke seraä?

⁸ Eta Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patkéne eta ichéitö ia:

—A' yúshka Jehovahä dör a' Këkö, e' kikökka. Erë keweie a' tö ye' a ichö tö ¿a' wënepa è mi'ke?

⁹ Moisés tö iuté:

—Sa' kawöta shkökmi sekka. Sa' kawö taië tkö'uke Jehovahä a. E' kuëki sa' ala'r ena sa' këkëpa, e'pa kos kawöta shkökmi. Ñies sa' obeja kos ena sa' baka kos e' mi'ke sa' wa.

¹⁰ Eta Egipto blú tö iché ia:

—¡Wënewa wöshak tö a' erbiköke suluë ye' ki! ¿Ima a' erbikö tö Jehovahä tö a' kimëmi as ye' tö a' ömi a' alakölpäë ena a' ala'rë?

¹¹ Kë iwamblërpa es. A' wëpa kibineone esepa è yú Jehovahä kikökka es a' ki ikiane e' kuëki.

Eta Egipto blú tö ie'pa tsukmi ké ie' yöki.

¹² Erë Jehovahä tö iché Moisés a:

—Be' ulà kōka Egipto ki as ditski bitu Egipto kos wà iōkka ñies dalikua bata méat mò wösi tö e' kos katōkwa.

¹³ Eta Moisés tö ishko kéli kēka Egipto ki eta Jehovahä tö siwa' patkébitu diwö tskirke e' kke Egipto kos ki ñië nañëë. Bule es bla'mi ta siwa' wa ditski debitu.

¹⁴ Ditski tö Egipto ká kos e' wà iéwa taië. Ekkë kë sùle yi wa ká iaiaë es kë yi tö isuepaiane.

¹⁵ Es ditski dapaneka ká kos ekkë ki. Kë a íyök ulat ta'ia. Dalì kuá ena kalwö e' kos bata méat mò wösi tö e' katélur ditski tö yës. Egipto kos a' kakö kos kal kō kos e' kë ateia yës.

¹⁶ E' bet ta Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké ta iché ia:

—Ye' e' wamblé sulu a' Këkö dör Jehovahä e' ki ñies a' ki.

¹⁷ Ye' kköchö a' a' i'ñe è tö a' tö e' olo'yö ye' ki. Ikiö a' Këkö dör Jehovahä e' a' ye' ki tö ditski è trë'úlur ye' ki as kë sa' duölur.

¹⁸ Moisés e' yéttsa Egipto blú u a ta bet ikiéitö Jehovahä a.

¹⁹ Eta Jehovahä tö siwa' e' wötréene tsikka darërë e' wa ditski mítser anene dayë kiè Dayë Mat, e' ki. Eta ditski kë atë yës Egipto.

²⁰ Erë Jehovahä tö Egipto blú er sulu téwane darërëë. Ie' kë wa Israel aleripa a kawö mène as imi'rak.

Jehová tö ká ttsettseë patké Egipto ki

²¹ Eta Jehovahä tö Moisés a iché:

—Be' ulà kōka siwa' ki as ká tserwa ttsettseë shüteë.

²² Eta Moisés ulà kēka eta ká tsenewa mia ttsettseë Egipto ká wa'ñe ki dōka ká mañat.

²³ Kë yi wa iyami serke tsinet e' sune yës. Kë yi a e' yënuksa wé itkër eë dōka ká mañat. Erë Israel aleripa u a, eë je' ká olo tso' dalölö.

²⁴ Eta Egipto blú tö Moisés tsuk patké ta iché ia:

—A' yúshka Jehová kíkōkka. A' ala'r kōs tsúmi. Erë a' obeja ena a' baka e' kōs múat.

²⁵ Eta Moisés tō iüté:

—Au. Be' kawōtā kawō muk sa' a sa' iyiwak tsukmi ña'wē sa' Kēkōl dōr Jehová e' a idalōioie.

²⁶ E' kīie tā sa' icha kōs, e' michoē sa' wakpa wā. Sa' iyiwak shushteke sa' tō ña'wē sa' Kēkōl Jehová a ikikokaie. Kam sa' dōmi ee eta kē sa' wā ijcher iyiwak isie etō kiane sa' kī ña'wē Jehová a. E' kueki kē sa' tō sa' iyiwak mepaat yēs.

²⁷ Eta Jehová tō Egipto blú er sulu téwa darērēē. E' kueki ie' kē wā kawō mēne Israel aleripa a as imi'rak.

²⁸ E' kīie tā Egipto blú tō iché Moisés a:

—Be' e' yōttsā iē. Be' e' kō'nú ye' yōki. Be' dene ye' sauk, e' tā be' duōrawā.

²⁹ Eta Moisés tō iüté:

—Buaē bö iché es. Kē ye' dē'iane be' sauk.

11

Ala'r wēpa kibi esepa duōralur e' biyōché Moisés tō

¹ E' ukuōki tā Jehová tō iché Moisés a:

—Ye' tō Egipto blú ena egiptowak ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuōki tā Egipto blú tō a' erami, e' kīie ie' wák tō a' ulitane uyerattsa da'aie iká ki.

² Eta ichō Israel aleripa ulitane a, wēpa ena alakōlpa tō iyi yōule orochka wa ena inukōlchka wa, ese kak kiō egiptowak serke ie'pa pamik esepa a.

³ Eta Jehová tō egiptowak ké Israel aleripa dalōiök taiē. Egipto blú kueblupa ena egiptowak ulitane e'pa tō iklō'wé tō Moisés dōr kēkēpa taiē.

⁴ Eta Moisés tō iché Egipto blú a:

—Jehová tō iché i' es: Ká shābōts nañewe ye' mi'ke Egipto kōs a.

⁵ Ala'r wēpa kibipa e' kōs duōralur. Egipto blú tso' s'wōkirie e' alā wēm kibi duōrawā, ñies egiptowak malepa icha kōs dō s'siarēpa tso'rak iwā iyiwō woie esepa icha duōralur ñies. Ñies iyiwak uru alā wē'ñe kibi ese kōs duōralur.

⁶ Sulitane iuraē taiē Egipto kōs a. Kē ese ttsēule yi wā es, ñies kē yi tō ese ttsepaia es.

⁷ Erë Israel aleripa shūā kē chichi isie arpa yēs se' wōā ena iyiwak wōā. Es a' wā ijcherdaē tō ye' dōr Jehová e' tso' Israel

aleripa kimuk, erë egiptowak we'ikōk ye' tso'.

⁸ Eta Moisés tō ikí ché ia:

—Be' kueblupa kōs dōraē ye' ska', eta ie'pa e' tkōrawā kuchē kī ye' wōrki tā ikkōchōarak ye' a: 'Be' yúshka. Be' yamipa tso' kōs be' tā e'pa tsúmirak ñies.'

Eta Moisés ulune taiē e' yéttsa Egipto blú wōrki.

⁹ E' ukuōki tā Jehová tō iché Moisés a:

—Egipto blu' kē tō a' ttō iūtepa as ye' tō i kē or yi a ese kī ù taiē Egipto.

¹⁰ İyi ekkē kōs wé Moisés ena Aarón tō Egipto blú wōrki, erë Jehová tō ie' er daré'wéwā as kē itō ittō iūtō. E' kueki ie' kē wā kawō mēne Israel aleripa a as imi'yal.

12

Israel aleripa tsatkēne e' kēwō

¹ Jehová tō iché Moisés ena Aarón tso' Egipto e'pa a:

² "Si' i' dōraē a' a duas si' tsawe kēkraē.

³ Israel aleripa ulitane a ichō: 'Si' i' e' diwō dabop (10) eta u bitkue ekkē wakpa tō obeja ö chibo ese wē'ñe pupula yulō etō katē ila'r tā.

⁴ U wakpa wēlepa kē dōr taiē, kē a chkē ekkē katarwā, e' tā ie'pa tō iyamipa tso' iupamik esepa kiō chkōk ie'pa tā ñita kōs iwakpa dōkā ekkē ena kōs ie'pa a ikatar ekkē.

⁵ Obeja ö chibo wē'ñe bua'buā, kē kī ì sulu ku' kī duas tso' ek ese yulō etō.

⁶ E' blō. Si' i' e' diwō de dabop kī tkēl (14) e' tsālī eta a' wā iyiwak tso' blēule ese ttō u a a.

⁷ E' ukuōki tā a' tō iklō'ú tā u wé a a' tō ikateke, e' wékkō kátke patiúka a' tō ipē wa.

⁸ Ká e' nañewe chkē e' katō katuule bö' a ár bacha'bacha tā ñies pan kē yōule iwölōwōka wa, ese tā.

⁹ Kē ikatar aki ena paliule elkela wē'ia. Ichka kōs, iwōkir, ikla'tska, ena inattse e' kōs kawōtā kakuēwā bö' a.

¹⁰ Kē a' tō ibata mukat dō bule es. Ibata ateia, e' tā inā'úlor bö' a.

¹¹ Mik a' chkōketke eta a' e' paiō, a' klōkkuō iō, a' shko kēli klō'ú. Ye' dōr Jehová e' tō a' tsatkeke e' kēwō tkō'weke a' tō, e' kueki a' chkō bet.

12 “ ‘Iñe nañewe ye' tköraë Egipto ká kōs a egiptowak ala'r tsá wēm esepa ttökulur. Nies ie'pa iyiwak ala'rla tsá dör wēñe e' kōs tteralur ye' tō. Es kēkōlpa kōs tso' egiptowak wā dalōiè e' we'ikeraë ye' tō tajē. Ye' wák dör Jehová e' tō ichè es.

13 U kōs a wé a' tso' e' wékkō ta'oule ipamik iyiwak pē wa e' dör a' wakpa a ikkachoie. Mik ye' tō pē e' sué, etā ye' damitkō u e' ttōmik. Mik ye' tso' egiptowak we'ikōk siarē, etā e' kē dōpa a' ska'.

14 “ ‘A' kawōta kawō e' tkō'uk. A' kawōta itkō'uk kekraë duas bit ekkē ye' dör Jehová e' dalōioie.

15 Ká dōka ká kul e' shūa a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk. E' kueki kawō tkō'weke e' diwō tsá etā pan wölöwōka kōs ese tulōttsa a' u a. Yi tō pan yöule iwölöwōka wa ese ñé ká kul e' shūa, e' ta' ese wák kē kawō ta' senuk Israel aleripa shūa.

16 Kawō tkō'weke e' tsá diwō etā a' e' dapa'uka ek tsini ème ye' dalōioie. Nies e' diwō bata ta' a' e' dapa'ukanē. Ká tsá ena ibata, e' diwō kē a' kawō ta' kanēblök yēs, ù è alirmi a' a.

17 Kawō kiè Pan Kē Yöule Iwölöwōka Wa, e' kēwō tkō'uk a' kawōta. E' è kēwō wa ye' tō a' yerattsa Egipto a' seraa. E' kueki a' kawōta e' kēwō tkō'uk. E' kēwō tkō'weraë a' tō kekraë. E' meneat dalōiè a' a' ena a' ditséwōpa datse a' itōki aishkuō ta' e'pa kōs a.

18 Si' i' dör duas si' tsá, e' diwō dabom eyök ki tkēl (14) e' tsáli a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk dō si' i' ki diwō de dabom böyök ki et (21), e' tsáli etā a' tō inēmine.

19 Kawō kul e' shūa a' kē kawō ta' pan wölöwōka seuk u a. Yi tō pan yöule iwölöwōka wa ese ñé ká kul e' shūa, ká kuak'ki wakpa ö Israel aleripa, e' ta' ese wák kē kawō ta' senuk Israel aleripa shūa.

20 E' kueki i' kōs yöule pan wölöwōka wa, ese kē ñar yēs. Wé a' tso'rō eē ta' a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa, ese ñuk. ”

21 Etā Moisés tō Israel aleripa kueblupa dapa'wé ta' ichéitō ia: “A' wakpa bil ekkē yú obeja ö chibo klō'uk etō etō, tsúmi a' u a' a' yamipa a. Ittōwā, Jehová tō se' tsatkere i'ñe, e' kēwō tkō'woie.

22 Ipé klō'ú tka' a. Etā kakō kiè hisopo e' ulà klō'ú eyök, e' nuúka pē wa, e' wa u wékkō kátke patiúka. Kē a' e' yökulur u a kam ká ñir e' yöki.

23 Mik Jehová tkōmi egiptowak ttökulur, etā ie' tō u wékkō e' kátke sué iauleka pē wa etā ie' damitkō u e' ttōmik. Es Jehová kē kawō mēpa ibiyöchökwak tō s'ttekelur e' a' a' ttökulur weshke.

24 A' kawōta tte i' kōs dalōiök kekraë, ñies a' aleripa kōs datse a' itōki e'pa kawōta idalōiök.

25 Mik a' demi ká ye' Jehová tō tō imeraë se' a' eē, etā a' kawōta kawō i' tkō'uk.

26 Mik a' ala'r tō ichaké a' a: ‘¿Iök se' tō kawō i' tkō'weke?’,

27 etā a' kawōta iiütök: ‘Iyiwak i' ttekesö Jehová dalōioie ie' tō se' tsatkē' egiptowak ulà a' e' kueki. Mik ie' bakmi egiptowak ttökulur, etā ie' bakmi se' Israel aleripa u ttōmik kē dē'wā. Es ie' tō se' yamipa tsatkē'lor.’ ”

Etā Israel aleripa e' tkélur kuchē ki Jehová dalōioie.

28 E' ukuōki ta' ie'pa mía iwakanewé wes Jehová tō iché Moisés ena Aarón a' es.

Ala'r wēpa kibipa esepa duolur

29 Ká shabōts Jehová tō egiptowak ala'r wēpa kibipa esepa kōs ttélur seraa. Egipto blú tso' s'wōkirie e' alà wēm kibi e' duowā. Egiptowak malepa icha kōs dō s'tso' wötēule s'wōto wé a' e'pa ala'r wēpa kibipa e'pa duolur ñies. Nies iyiwak alà wēñe kibi e' kōs duolur.

30 E' nañewe Egipto blú ena ikueblupa ñies egiptowak kōs e'pa e' kēkarak seraa iük ème. Kē u ku' yēs e' kē a' s'nu ku'.

31 E' nañewe Egipto blú tō Moisés ena Aarón tsuk patké ta' ichéitō ia:

—A' yúshka a' yamipaë. A' e' skō bánet sa' yöki. A' yúshka Jehová kikōkka wes a' tō iyē' kuaë es.

32 Iyiwak kōs tsúmi wes a' ki ikiane es. A' yúshka sa' yöki. Nies a' kköchö Jehová a' as ie' ye' kimù.

33 Etā egiptowak tō iché Israel aleripa a: “A' yúshka betbet sa' yöki. A' kē mīne e' ta' sa' ulitane duöralur.”

34 Israel aleripa tō harinachka, kē wötuule iwölöwōka wa, ese patrēwā tka'è idatsi' a' iéka ppéka kuli' ki ta' imíyal.

³⁵ Ie'pa tö orochka ena inukölchka ena datsi' e' kos kak kié egiptowak a wes Moisés tö iyè' ia es.

³⁶ Jehová tö egiptowak ké Israel aleripa dalöiök e' kueki ie'pa tö iyi kos kak kiérakitö e' mé Israel aleripa a. Es Israel aleripa tö egiptowak iyi bua'buwa e' kos tsémi.

Israel aleripa e' yélur Egipto a

³⁷ Israel aleripa e' yélur Ramsés, míyal Sucot. Ie'pa wépa kibineonetke döká 600.000. Alakölpa ena ala'rla kë shtaoule.

³⁸ Ie'pa ta pé' kuá'kípa mí ñies taië. Ñies iyiwak mirak iwá taië obeja ena chibo ena baka.

³⁹ Egiptowak tö Israel aleripa ka' e' yöktsá bet kë wá kawö meneat ie'pa a uloie, e' kueki ie'pa wá harinachka mir kë iwölöwoka ta'. E' wa ie'pa pan yué ñalá kí.

⁴⁰ Israel aleripa bak senuk Egipto duas döká cien tkéyök kí dabom mañayök (430).

⁴¹ Ie'pa sené Egipto duas döká cien tkéyök kí dabom mañayök (430) tas, eta e' nañewe wöshäe ta ie'pa e' yélur Egipto a iditséwö wa iditséwö wa wes ñippökwakpa taië es.

⁴² E' nañewe Jehová tö ie'pa kkö'né buaë as ie'pa e' yölur Egipto a. E' kueki nañewe e' kéwö kawöta tkö'wè wöñine wa duas bit ekké kekraé Jehová dalöioie.

Wes Israel aleripa ké itsatkéne e' kéwö tkö'uk

⁴³ Jehová tö iché Moisés ena Aarón a:

“Ye' tö a' tsatkeke egiptowak ulá a e' kéwö tkö'uk a' kawöta i' es: Ká kuá'kí wakpa esepa kë kawö ta' obeja ö chibo tteke a' tö e' kéwö ska' ta ese chká katök.

⁴⁴ Erë ká kuá'kí wakpa wépa ena alakölpa wépa to'ttsatke a' tö kanè mésoie ena e' wépa tottola kkuölit tëule tsir, esepa ë tö ikatèmi.

⁴⁵ Erë ká kuá'kí wakpa tso' shkar ö kanéblök inuköl klö'uk, esepa kë kawö ta' ikatök.

⁴⁶ A' kawöta chkè e' katök weshké. A' kë kawö ta' chkè e' tsukmi u'rkí yës. Ñies a' kë kawö ta' idichéwö pukwa.

⁴⁷ Israel aleripa ulitane kawöta kawö e' tkö'uk.

⁴⁸ Erë a' shua ká kuá'kí wak tso' senuk esepa éna kawö e' tkö'wak a' ta Jehová dalöioie e' ta as itö itkö'ùñak. Erë kewe ie'pa

tö iyamipa wépa ulitane tso' ie' u a e'pa keraé itóttola kkuölit tök tsir. E' ukuöki ta ie'pa kawö tkö'wèmi a' ta a' yamipaie. Erë wépa kë tottola kkuölit tëule tsir esepa kë kawö ta' a' kawö tkö'uke e' chkè katök.

⁴⁹ A' ulitane ena ká kuá'kí wakpa serke a' shua e' kawöta ttè i' dalöiök ñikkèë.”

⁵⁰ Israel aleripa tö ttè i' kos iuté wes Jehová tö iché Moisés ena Aarón a es.

⁵¹ E' diwö Jehová tö Israel aleripa yélur Egipto iditséwö wa iditséwö wa wes ñippökwakpa taië es.

13

1 Jehová tö iché Moisés a:

2 “Israel aleripa ala'r wépa kibi esepa kos dör batse'r ye' a. Ñies a' iyiwak alà tsá wè'ñe e' kos dör batse'r ye' a. E' kueki e' kos blö ye' a.”

3 Eta Moisés tö iché Israel aleripa a: “I'ñe Jehová tö a' yekettsá Egipto a ie' diché taië e' wa. Ká i' a a' weine siarè kanéblök egiptowak a kë patuè ta'. E' kueki a' er anú diwö i' ska'. A' kë kawö ta' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk.

4 I'ñe a' e' yökettsá, si' i' kiè Abib e' a.

5 Mik a' demi ká muk Jehová kablè' se' yépa bak ká iaiaë e'pa a ee, eta a' kawöta kawö i' tkö'uk si' i' a. Ká e' kí iyi ulitane tskir buaë, iwá wör buaë shute. Ká e' dör canaánwak, hititawak, amorreowak, heveowak ena jebuseowak, e'pa ká.

6 A' kawöta kawö i' tkö'uk i' es: Ká kul shua a' kë kawö ta' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. Kawö e' diwö bata, eta kawö tkö'weraë bua'ie Jehová dalöioie.

7 Kawö kul e' shua a' kë kawö ta' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. Pan wölöwoka ena pan yöule iwölöwoka wa ese kos kë kawö ta' se'wè a' tö a' ká kos e' a.

8 E' diwö ta' a' tö ichö a' ala'r a: Kawö e' tkö'weke se' tö, e' wá dör tö Jehová tö se' yè'lur Egipto a.

9 Ie' tö se' yè'ttsá Egipto a idiché taië wa, e' kueki se' dör ie' icha. Mik se' tö kawö e' tkö'weke, eta e' tö se' ulitane a ieri meraë as Jehová ttè kí se' er me'rie. E' dör wes se' e' wakyuö se' wötsá kí ena se' ulá kkue kí es.

10 E' kueki a' kawöta kawö e' tkö'uk duas bit ekké idiwö i' ë wa.

11 “Ká iaiäe Jehovahá tö iyë'at a' yëpa a tö ie' tö canaánwak ká meraë a' a. Mik ie' wä a' demi ká e' a,

12 etä a' kawötä a' ala'r wëpa kibi esepa kos blök ie' ë a e'pa kos dör ie' icha, e' kuëki. Nies a' iyiwak parke kos wë'ne, e' kibi kos e' dör ie' icha, e' kuëki ese kawötä blè ie' ë a.

13 Etä obeja wë'ne pupula ö chibo wë'ne pupula e' mú a' tö burro alaki e' alä wë'ne kibi e' skéie burro alä tsatkoie. Erë a' kë a' patuak es, e' tä burro alä wë'ne kibi e' kuli' púwä. Es a' kawötä a' ala'r wëpa tsá kune esepa kos skéie iyiwak muk itsatkottsä.

14 Aishkuö tä mik a' ala'r tö a' chakeke tö: ‘¿Iök a' tö ikanewë i' es?’, etä iütö: ‘Jehová tö se' yë'ttsä Egipto a idiché taië e' wa. Eë se' bak weinuk siarë kanablök kë patuë tä'.

15 Mik Egipto blú er tē'wä darërëë, ie' kë wä kawö mène se' a e' yöktsane ie' ká a, etä Jehovahá tö egiptowak ala'r wëpa tsá kune e'pa kos ttélur. Nies iyyiwak alä wë'ne kibi e' kos ttéluritö. E' kuëki se' tö se' iyiwak alä wë'ne kibi, ese kos meke Jehovahá a. Nies se' ala'r wëpa tsá kune, ese skéie iyiwak mekesö Jehovahá a itsatkottsä.

16 E' kuëki kawö i' tkö'ú as kë a' éna ichöwa tö Jehovahá tö a' yë'ttsä Egipto a idiché taië e' wa. E' dör wës se' e' wakyuö se' wötsä ki ena se' ulä kkue ki es.’ ”

Jehová tö Israel aleripa wëttseke mò wa

17 Mik Egipto blú tö Israel aleripa émi, etä Skéköl tö ibikeitsé tö Israel aleripa mú kë ñippö filisteowak tä, e' tä ie'pa bitumiane Egipto. E' kuëki ie' kë wä ie'pa wëttsenemi ñalä michoë filisteowak ká a e' wa, e' dör ñalä yësyësë.

18 E' kuëki ie' tö ie'pa wëttseme bánet kamië ñalä tköke ká sir po e' shuä döttsä dayë kië Dayë Mat e' ska'.

Israel aleripa e' yë'lur dapaulekã wës ñippökwakpa taië e' e' dapa'ù es.

19 Moisés wä José sik këchke e' mítser ie'pa tä ñita. Kam José blërwa e' yöki ie' tö iyë' ië'pa a: “Moki Skéköl dörane a' tsatkök. Mik e' wä tka, etä ye' sik tsümi a' tä.” Es ie'pa tö kawö mé ñi a. E' kuëki Moisés wä José sik mítser ie'pa tä.

20 Etä Israel aleripa e' yélur ká kië Sucot míyal ká kië Etam, eë ie'pa e' tséat. Ká e' atë ká sir po e' kkömik tsinet.

21 Níwe tä Jehovahá tö ie'pa wëttseke mò är taië alabo e' wa. E' mir ie'pa yöki këwe ñalä kkachoie ie'pa a. Nañewe tä mò e' wöñarke bö'wöie dalöburke. E' wa ie'pa shkömir wës ká ñiwe es.

22 Níwe tä mò e' mir këkraë ie'pa yöki këwe. Nañewe tä mò e' wöñarke bö'wöie e' mir ie'pa yöki këwe.

14

Israel aleripa tkattsä Dayë Mat a

1 Etä Jehovahá tö iché Moisés a:

2 “Ichö Israel aleripa a: A' yúne a' itö wane tä a' e' tsúat ká kië Pi-hahirod e' wöshä. Ká e' atë ká kië Migdol ena dayë kkömik e' shusha, ká kië Baal-sefón, e' wöshä. E' wöshä dayë kkömik tsinet úla yuö.

3 Es Egipto blú tö ibikeitseraë: ‘Israel aleripa kë wä ijcher wé imi'mirö. Ie'pa cholurmi ká sir po, e' shuä.’

4 Erë ye' tö ie' er terawä darërë as ie' tö a' tötiümi. Ye' e' alörakã ie' ki ena iñippökwakpa kos ki, e' wa ye' dalöierdaë taië. Egiptowak ulitane wä ijcherdaë tö moki ye' dör Jehovahá.”

Etä Israel aleripa tö iwakanewé es.

5 E' dalewa Egipto blú wöki ibiyö demi tö Israel aleripa tkayal. Ie' ena ikueblupa erbikéne kuä'ki tä ichérakitö ñi a: “¿Wës se' tö i wamblé i' es? ¿Ie se' tö Israel aleripa émi tä yi kanablömiia se' a?”

6 E' ukuöki bet tä Egipto blú tö ikarreta tso' ñippoie e' tsuk patké tä iñippökwakpa patkéitö ñi dapa'uk.

7 Etä imiã Israel aleripa itöki karreta ñippoie ibua'buã döka cien teryök (600) ekkë. Egipto karreta ñippoie e' malepa kos mírak iwä ñies. Karreta kos e' a ñippökwakpa wökir shköke ek ek.

8 Jehovahá tö Egipto blú er darë'wëwä as ie' mi' Israel aleripa itöki erë ie'pa yënettsä Egipto a Jehovahá diché taië wa.

9 Etä Egipto ñippökwakpa mirwä kabaio ki, karreta ki, e'pa kos tö Israel aleripa tötiëmi kuérakitö wé Israel aleripa tso' dayë kkömik ká kië Pi-hahirod e' o'mik ena ká kië Baal-sefón, e' wöshä.

10 Mik Israel aleripa isuë tö egiptowak datse, e' tö ie'pa suawé taië. Ie'pa kköché taië Jehovahá a tö sa' tsatkö.

11 Moisés a ichérakitö:

—¿Ima be' iklö'wé pö kë ta' Egipto, e' kuëki be' tö sa' yë'ttsa duökwa íe ká sir po shua? ¿Iök bö iwamblé es sa' ta? ¿Ie be' tö sa' yë'lur Egipto a?

12 Kuaë sa' tö be' a iyë' Egipto: 'Sa' múat kanablök bërë egiptowak a. ¿Sa' weirke siarë kanablök egiptowak a, e' dör bua' sa' a duökulur íe ká sí poë a e' skéiel'?

13 Erë Moisés tö iüté:

—Kë a' tö egiptowak suepaia. E' kuëki kë a' suanuk. A' e' tköwa darërëë. I'ñe Jehovah tö a' tsatkeräe e' saú.

14 Kë se' tkinuk i ki. Jehovah ñippöraë se' skéie.

15 Jehovah tö iché Moisés a:

—¿Kë be' kköchökia ye' a! Ichö ie'pa a tö a' shkó wöwí ë.

16 Be' shko kéli kóka dayë tsaka as dayë blatënar ñaläie shkotkó poppo dayë shua.

17 Erë ye' tö ie' er terawa darërë as ie' tö a' tötiümi. Ye' e' alöraka ie' ki ena iñippökwakpa kos ki, e' wa ye' dalöierdaë taië. Egiptowak ulitane wa ijcherdaë tö mokí ye' dör Jehovah.

18 Egiptowak ulitane wa ijcherdaë tö mokí ye' dör Jehovah.

19 E' wöshaë ta Skököl biyöchökwak mirwa Israel aleripa yöki kewe e' e' mane'wëttsane ie'pa tsikkane. Ñies mò àr taië alabo e' mia ie'pa tsikkane.

20 Es mò e' ate Egipto ñippökwakpa ena Israel aleripa e' shusha. Egiptowak kke mò ettaie dör ttsettseë, e' kuëki ie'pa tso' ká ttsettse a. Erë Israel aleripa kke mò e' dalöburke taië ká ñiwe sù. E' kuëki egiptowak kë ulà dë' Israel aleripa ska' e' nañewe.

21 Eta Moisés ulà kéká dayë tsaka ta Jehovah tö siwa' bitsiwéka darërëë datse diwö tskirke e' éka. E' bitsine nañeë dayë ki. E' tö dayë blatée shusha. Es Jehovah tö ká ulat poppo yué ñaläie dayë shua ie'pa a shkotkó.

22 Ie'pa tkami ká poppo a. Es dayë wötuki ate wí'kë io'kë.

23 Eta egiptowak ñippökwakpa mirwa kabaio ki ena karreta ki e'pa kos tö Israel aleripa tötiémi dayë a.

24 E' bla'mi ká ñirketke eta mò wöñarke bö'wöie e' shua Jehovah tso' egiptowak sauk.

Ie' tö ie'pa suawéka taië e' tö ie'pa wöa ká chöwéka taië.

25 Ñies ie' tö ie'pa karreta wöshki kos e' wötélur dö a as kë ishkö bet. Ie'pa tö iché ñi a:

—Mishka Israel aleripa yöki. Jehovah tso' ñippök se' ta ie'pa tsatkoie.

26 Jehovah tö iché Moisés a:

—Be' ulà kóka dayë tsaka as iwöierwane Egipto ñippökwakpa ki.

27 Moisés ulà kéká dayë tsaka. Mik ká ñine, eta dayë wöienewane es. Mik egiptowak mí tkökshkar, eta dayë wöienewa ie'pa ki. Es Jehovah tö ie'pa ewéwa dayë a.

28 Es Egipto ñippökwakpa mineyal Israel aleripa itöki e'pa kos durulune sera dayë a ikabaioë. Egipto blú ñippökwakpa e' kë ate yës ttsë'ka.

29 Erë Israel aleripa tkami buaë dayë a dö wishet ká sí ki, dayë wötuki wí'kë io'kë e' shusha.

30 E' kéwa Jehovah tö Israel aleripa tsatkée egiptowak ulà a. Ie'pa tö egiptowak nu sué dayë kkömik.

31 Mik ie'pa tö isué tö wes Jehovah tö egiptowak ewéwa idiché taië e' wa, eta ie'pa tö ie' dalöie taië. Ie'pa er blé ie' mik ñies itteköl Moisés e' mik.

15

Moisés tö Jehovah kikéka ttsè wa

1 Moisés ena Israel aleripa ttsé Jehovah kikóka ttsè i' wa:

“Ye' ttsöke Jehovah dalöioie.

Kabaio taië ena iwákpa kos e' ewéwaitö dayë a.

Es ie' e' alé taië shute ie'pa ki.

2 Ye' tso' ttsök Jehovah ë a.

Ie' tö ye' a idiché mé. Ie' tö ye' tsatkée.

Ie' dör ye' Kököl. Ye' kawöta ie' kikökka buaë.

Ie' dör ye' yë Kököl. Ye' tö ie' dalöieraë er mokí wa.

3 Ie' dör ñippökwak darërëë bua'ie.

Jehová e' dör ie' kië.

4 Egipto blú karreta tso' ñippoie ena ie' ñippökwakpa

e'pa kos émi dayë a Jehovah tö.

Egipto blú ñippökwakpa bua'bu

e'pa kōs duolur se Dayë Mat a.

⁵ Ie'pa katsirulune dayë shūa wes ak es.
Dayë įskjē e' ě me'r ie'pa kī.

⁶ A Jehová, be' ulà bua'kka diché tajē,
e' wa be' tō be' bolōkpa batsélor.

⁷ Ie'pa demi ñippök be' ta,
erē ie'pa kōs ewéwa be' tō be' diché tajē, e'
wa.

Be' uluneka ie'pa kī,
ta ie'pa ñanewa wes kākō sí es.

⁸ Dayë wōikébō darērēē
ta iwōklōnewaie wī'kē iō'kē
mía wes ká ukuō es.

Dayë wōklōnewa, kē shkōku'ia.

⁹ Be' bolök e' tšéka tajē ta iché:
'Ye' mi' ie'pa itōkī wéyō ikuérō
ta eē ì mirwarak iwā e' yerattsayō iulā a,
e' wà tierayō kōs ye' kī ikiane ekkē.

Ye' tabè yerattsa ñnaléka,
e' wa yō ie'pa tterawa.'

¹⁰ Erē be' tō dayë wōiké ta e' tō ie'pa ttélur.
Ikatsinewa dayë a wes tabechka es.

¹¹ A Jehová,
įWépa skà kiekerakitō “skököl”, esepa kōs
tsata be' dör!

įKē yi dör batse'r tajē wes be' es!

įKē yi diché ta' tajē wes be' es!

į' kē or yi a ese wē be' tō buaë, e' tō sulitane
tkiwèwa!

įSulitane kawōta be' kīkōkka!

¹² Be' ulà bua'kka kéka
ta iyök tō ie'pa maléwa.

¹³ Be' tō sa' tsatkée. Be' éna sa' dalër tajē,
e' kuekī be' tso' sa' wēttsuk.

Be' wā sa' mi'ke be' diché wa dō wé be' wák
serke ee.

¹⁴ Mik ká ulitane wakpa wā e' jchenewa,
eta ie'pa painuraë suane ě wā.

Filisteowak krardawa suane ě wā,

¹⁵ Edomwak wōkirpa chkerdawa suane ě
wā,

Moabwak wōkirpa painuraë tajē.

Canaánwak ulitane kēsik kōs e' chōrawa yēs.

¹⁶ A Jehová, įas ie'pa tkirwa! įas ie'pa suar
tajē!

Be' diché wa as ie'pa at kē tiriā suane kuekī
dō mik sa' ulitane dör be' icha e'pa tka eta.

¹⁷ A Jehová,

Sa' tseramibō dōka be' kabata buaë e' a.

Eē sa' serdaë buaë kekraë.

Kabata e' shukitbō be' a senoie.

Eē be' wák e' wé yué e'dör yöbië.

¹⁸ Jehová tso' se' wēttsuk s'blúie kekraë.”

María tō Jehová kīkéka ttsè wa

¹⁹ Mik Egipto blú ñippökwakpa tkawa
dayë a kabaiō kī, karreta kī, eta Jehová tō
dayë wōiéwane ie'pa kī erē Israel aleripa
tka buaë ká poppo a.

²⁰ E' ukuōkī ta Jehová tteköl kiè María,
e' dör Aarón kutā, e' tō ma'ma klō'wéwa
ttsoie, ta alakōlpa kōs mí ie' itōkī klötokerak
es ima'ma blardami.

²¹ E' dalewa María tšōke i' es:

įA' ulitane tšō Jehová kīkoka!

Kabaiō ena iwákpa uyéwaitō dayë a.

Es ie' e' aléka ie'pa kī.

Jehová tō di' bacha'bachaë e' bua'wéne.

²² Moisés tō Israel aleripa ké e' yōktsa
Dayë Mat e' kkōmik. Ie'pa míyal ká sir poë
kiè Sur e' a. Eē ie'pa shkére ká mañat eta kē
ie'pa wā di' kune yè yēs.

²³ Mik ie'pa demi ká kiè Mará, eta eē di'
tso' bacha'bachaë, kē yar ie'pa a. E' kuekī
ká e' kiè mékarakitō Mará*

²⁴ Eta Israel aleripa tō Moisés chémi su-
luë. Moisés chakerakitō: “į' yémisō?”

²⁵ Eta Moisés tō Jehová a ikié tō sa' kimú.
Eta Jehová tō ie' a kal tsitsir kkaché elka e'
iéwaitō di' a eta di' baché chowa de buaë yè.

Eē Jehová tō ittè dalöiëno mé ie'pa a, ñies
ie'pa ma'wéitō isuoie tō ie'pa tō idalöiëmi.

²⁶ Ie' tō iché ie'pa a: “Ye' dör Jehová. Ye'
dör a' Kököl. Ye' dör a' bua'ukwak. Į cheke
ye' tō a' a e' tšé a' tō, e' iuté a' tō ñies a' sené
buaë wes ye' kī ikiane es, e' ta ye' kē tō a'
we'ikepa ì sulu patkē'yō egiptowak kī ese
wa.”

²⁷ E' ukuōkī ta ie'pa demi ká kiè Elim. Eē
di' tum tso' dōka dabom eyök kī bōt (12).
Ñies ì klō tso' dikó klō sū ese tso' dabom
kuryök (70). Eē ie'pa e' tšéat di' kkōmik
tsinet.

* **15:23 Mará:** Hebreoie Mará e' wà kiane chè ì bacha'bacha.

16

Jehová tö Israel aleripa tié chkè kiè maná e' wa

¹ E' ukuöki ta Israel aleripa ulitane e' yélur ká kiè Elim míyal ká sir poè kiè Sin ee. Ká e' ate Elim ena Sinaí, e' shusha. Ie'pa e' yé'ttsa Egipto e' ki si' de et ki shaböts.

² Eta ee ká sir poè shua ie'pa ttémi taië késik wa Moisés ena Aarón ki.

³ Ie'pa tö iché iarak:

—Jehová tö sa' ttópalur Egipto! Ee sa' e' tulökeser ù tulturka wà iëule chikchiè chkè wa e' o'mik ta sa' bak iwà katök wè' kos sa' ki ikiane ekkè. Erè a' wa sa' dé'bitu ká sir po i' a sa' ulitane ttowa bli wa.

⁴ Jehová tö iché Moisés a:

—Súyo pan da'wè siwa' ki a' a. E' shtë ká bit ekkè. Erè ishtë kos iñar ká etkè ekkè è. Ye' ki ikiane suè tö wépa tö ye' ttö iütèmi ena wépa kë tö ye' ttö iütepa.

⁵ Ká de teröl e' bule es ta a' tö chkè ki shtë wè' katar ká böt ekkè. Es a' tö iü kekraè.

⁶ Eta Moisés ena Aarón tö iché Israel aleripa a:

—I'ne tsáli ta a' tö isueraè tö mokí Jehová tö se' yè'lur Egipto a.

⁷ A' ttöke késik wa e' ttsé ie' tö, e' kueki bule bla'mi ta ie' wák olo taië dalölöè e' sueraè a' tö. I cheke ie' tö sa' a e' è chökne sa' tso' a' a. E' kueki a' kë ulurku' sa' ki. A' ulurke ie' ki.

⁸ Nies Moisés tö iché iarak:

—A' ulurke taië e' sué Jehová tö. E' kueki i'ne tsáli ta ie' tö iyiwak chkà patkeraè a' a. Bule bla'mi ta pan patkeraèitö a' a nè taië kos a' ki ikiane ekkè. Sa' kë dör yi, as a' ulur sa' ki. A' ulurke Jehová ki.

⁹ E' ukuöki ta Moisés tö iché Aarón a:

—Ichö Israel aleripa a tö a' ttöke késik wa e' ttsé Jehová tö e' kueki a' e' dapa'ü Jehová wörki.

¹⁰ Aarón tso' ttök ie'pa ta, e' dalewa ie'pa ulitane ká sué ká sir po e' éka. Ie'pa isué tö Jehová olo dalölöè dettsa mò tso' ie'pa wëttsuk e' a.

¹¹ Eta Jehová tö iché Moisés a:

¹² —Israel aleripa ttöke késik wa, e' ttséyo. Be' ttö ie'pa ta, ta ichö iarak: 'I'ne tsáli a' tö iyiwak chkà kateraè. Bule bla'mi ta a' tö pan ñeraè kos a' ki ikiane ekkè. Es a' wa ijcherdaè tö ye' dör Jehová, e' dör a' Kèköl.'

¹³ Ká e' tsáli ta taië dù debitu kaklö sù. E' tö wé ie'pa serke e' wà iéwa seraa. Eta bla'mi ta upa kos shkene mò wöli è.

¹⁴ Mik mò wöli kaneka, eta itöa iski i' ate taklaie sabubula.

¹⁵ E' kë sule Israel aleripa wa. E' kueki mik ie'pa tö isué, eta ie'pa tö iché ñi a: “¿Diö dör i'?” Eta Moisés tö iché iarak:

—E' dör pan mé Jehová tö a' a ñè.

¹⁶ Ie' tö ichè tö a' kawöta iuk i' es: A' tö ishtë eköl eköl kos a' tso' u a e' a iñar ekkè è. Ishtë skátke böt ulatök wák eköl eköl a.

¹⁷ Eta Israel aleripa ishtë wes ikéwo mène es. Welepa tö ishtë bërèbèrè, welepa tö ishtë kibiie.

¹⁸ Mik ie'pa tö ima'wé, eta wé tö ishtë taië ese icha kë bata ate. Wé tö ishtë bërèbèrè ese icha deka wè'. Ie'pa ulitane tö ishtë eköl eköl kos iñar ekkè è. Es sulitane iñé wè'.

¹⁹ Moisés tö iché ie'pa a: “Kè a' kawö ta' pan e' blök dö bule es.”

²⁰ Erè welepa kë wa Moisés ttö iütène. E'pa tö icha bata blé dö bule es. E' a öña iëneka ena ilabuneka suluè. E' kueki Moisés uluneka ie'pa ki.

²¹ Mik diba ba'nebitu, eta pan e' di- arolone, e' kueki ie'pa wakpa bik tö ishteke bla'mi kos iñar ekkè.

²² Erè mik ká de teröl, eta ie'pa ishtë dö iñar ká böt ekkè. E' dör skátke tkèl wák eköl eköl a. Eta Israel aleripa wökirpa mía ichök Moisés a.

²³ Eta Moisés tö iché ia:

—Jehová tö ichè tö a' kawöta iuk i' es: Bule dör eno diwö. Diwö e' dör se' a ie' dalöioie. A' kë kawö ta' ulök e' diwö wa. E' kueki i' aleke a' tö e' alö i'ne. Ibata ate e' blö ñè bule.

²⁴ Eta ie'pa tö iwé wes Moisés tö iché es. Ie'pa tö chkè bata e' blé dö bule es. Eta kë ilane sulu, kë ia öña iëneka.

²⁵ Eta Moisés tö iché ie'pa a:

—I'ne dör eno diwö e' dör se' a Jehová dalöioie. I'ne kë i' kuepa a' tö ñè u'rki. E' kueki chkè bata ate e' è ñú.

²⁶ A' ishtëmi kekraè dö ká teröl. Erè e' bule es dör eno diwö, e' diwö kë a' tö i' kuepa u'rki.

²⁷ Eta eno diwö shua ie'pa welepa míyal chkè shtëk, erè kë iwà i' kune yés.

²⁸ Eta Jehová tö iché Moisés a:

—¿E'ma kos a' tö ye' ttè dalösewemirö?

29 A' éna ianú tö ye' dör Jehová, ye' tö eno diwö me'atbak a' a. E' kueki eno diwö e' chki es ye' tö a' a chke meke taië ñè ká böt ekkè. E' kueki a' ulitane kawöta senuk weshke è eno diwö wa. Kè a' patkène bánet.

30 E' kueki Israel aleripa enuke diwö e' wa, kë kaneblënerak.

31 Israel aleripa tö chke shteke e' kiè méka maná* Iwà chka dör saruruë wes suiyök es. E' dör blo'bloë wes pan yöule bul alí wa es.

32 E' ukuöki ta Moisés tö iché:

—Kanè i' me' Jehová tö se' a: 'Maná e' iö skátke böt ekkè ta iblö a' aleripa a kkachè as ie'pa tö chke me' ye' tö a' a ká sir poë e' a mik a' yè'ttsayö Egipto etä, e' saù.'

33 Etä Moisés tö iché Aarón a:

—Tka' klö'ú et, e' a maná iö skátke böt ekkè. E' blö Jehová wörki as a' aleripa tö isaù.

34 Etä Aarón tö maná e' blé wé Jehová a iyi tso' bléule, e' kélkuö wöshaë wes Jehová tö iyè' Moisés a es.

35 Israel aleripa bak maná ñuk dō mik ie'pa demi wé pè' serke eë etä. E' dör Canaán kkömik. Ie'pa bak maná ñuk duas dōka dabom tkéyök (40) seraä.

36 (Ì wa Israel aleripa tö maná ma'wè, e' kiè ie'pa tö gomer. E' wà dör skátke blublu böt ekkè. E' dör litro böt ulatök.)

17

Ák a di' dettsa

1 Israel aleripa ulitane e' yélur ká sir po kiè Sin eë ta imíal ñalä ki enaena wes Jehová tö iyè' iarak es. Ie'pa demirak ká kiè Refidim, eë ie'pa e' tséat. Erë eë di' kë ta' ie'pa a yè.

2 E' kueki ie'pa tö Moisés a di' kiè kësik wa. Ie'pa tö iché ie' a:

—iSa' a di' mú yè!

Moisés iiüté:

—¿I kueki a' tö ye' a di' kiè kësik wa? ¿Iök a' tö Jehová wöñatkeke?

3 Ie'pa ersine taië e' kueki ie'pa tö di' kiekerak kësik wa Moisés a. Ie'pa tö iché ie' a:

—¿Iök be' tö sa' ena sa' ala'r ena sa' iyiwak e' yè'lur Egipto a ttéwa ersir wa?

4 Etä Moisés kköché taië Jehová a ta ichéitö ia:

—¿Wes ye' ie'pa i' wèmi? ¿Tsir etä ie'pa ye' ttéwa ák wa!

5 Jehová tö iiüté:

—Be' yú ie'pa wëttsë keweie. A' kueblupa welepa tsúmiñak. Be' shko kéli wa be' tö di' kiè Nilo e' buk, e' tsúmi.

6 Be' yú Horeb kébata* a. Eë ye' be' paneke ák bérie tso' e' ska'. Mik be' tö ák e' ppé be' shko kéli wa, etä di' dörattsa taië ie'pa a yè.

Etä es Moisés tö iwakanewé Israel aleripa kueblupa wörki.

7 Israel aleripa tö di' ki' kësik wa, e' kueki Moisés tö ká e' kiè méka Meribá.† Nies ie'pa tö iyè', "Sa' kë wä iklöne tö Jehová tö sa' kimèmi." E' kueki Moisés tö ká e' skà kiè méka Masá.‡ Eë ie'pa tö Jehová wöñatkè' e' kueki.

Amalec aleripa ñippé Israel aleripa ta

8 Amalec aleripa debitu ñippök Israel aleripa ta Refidim.

9 Moisés tö iché Josué a:

—Be' tö se' wëpa welepa shushtö tsúmi ñippök Amalec aleripa ta. Bule ye' tso' kabata wöbata ki Skéköl shko kéli yaar.

10 Etä Josué tö iwakanewé wes Moisés tö iché ia es ta imíal ñippök Amalec aleripa ta. E' dalewa Moisés ena Aarón ena Hur míal kabata wöbata ki.

11 Mik Moisés ulà kéka, etä Israel aleripa e' alöke ibolökpa ki. Erë mik ie' ulà éwa, etä Amalec aleripa e' alöke ie'pa ki.

12 Ie' ulà shtrinewä taië, e' kueki ie'pa ák yulé ie' a e' tkoie. Nies Aarón ena Hur e'pa tö ie' kímé iulà böt kökka siwa' ki as kë ishtrirwä. Es ie' ulà se'wé ñië siwa' ki dō katuine ekkè.

13 Es Josué ena Israel aleripa e' aléka Amalec aleripa ki tabè wa.

14 Etä Jehová tö iché Moisés a:

—A' ñippè i' e' pakè shtökä yëkuö ki as a' wakpa kë éna ichöwa kekraë. Ichö Josué

* 16:31 maná: Hebreoie maná e' wà kiane ché ¿Diö dör i?

† 17:7 Meribá: Hebreoie kiè e' wà kiane ché ñippé.

* 17:6 Horeb kébata: Kabata e' kiè nies Sinaí kébata.

‡ 17:7 Masá: Hebreoie kiè e' wà kiane ché s'ma'wè.

a tö ye' tö Amalec aleripa ulitane ewerawa yës.

¹⁵ Eta Moisés tö ák dapa'wéka ka'ie et iyiwak ña'woie Jehovahá dalöioie. E' kiè mékaitö “Jehová diché wa se' e' aléka.”§

¹⁶ Ie' tö iché:

“¡Ye' ulà kéká Jehovahá a ikiök as ie' tö se' kimù!
¡Jehová ñippöraë Amalec aleripa ta kekraë!”

E' kueki ie' tö ikiè méka es.

18

Jetró de Refidim Moisés pakök

¹ Jetró dör ká kiè Madián e' sacerdoté ena Moisés nuaki.* Kos Skököl tö Moisés ena Israel aleripa kime', e' jcher ie' wa. Nies ie' wa ijcher tö wes Jehovahá tö Israel aleripa yè'lur Egipto a.

² Moisés tö ilaköl Séfora e' patkè'mi iyé ska'.

³ Ie' tö ilà busi kiéwa buaë ila'r böl ta. Séfora alà eköl kiè Guersón. Moisés tö iyè': “Ye' sene' ká kua'ki ki wes ká kua'ki wakpa es.” E' kueki Moisés tö ikiè méka Guersón†

⁴ Ilà eköl kiè Eliézer. Moisés tö iyè': “Ye' yé Kököl e' dè'bitu ye' kimuk. E' tö ye' tsatkè' Egipto blú ulà a.” E' kueki ie' tö ikiè méka Eliézer‡

⁵ Moisés úla yuéka Skököl kébata o'mik tsinet. Eta ee inuaki Jetró e' de Moisés alaköl ena ila'r böl, e'pa ta.

⁶ Jetró tö iché Moisés a:

—Ye' dör Jetró, be' nuaki, ye' debitu be' pakök. Be' alaköl ena be' ala'r böl e'pa de ye' ta ñies.

⁷ Moisés e' yéttsa ta inuaki shké'wéitö buaë dalöie wa wöalattsé wa. E' ukuöki ta idewarak weshké.

⁸ Wes Jehovahá tö Israel aleripa tsatkè' Egipto blú ena egiptowak ulà a ñies wes ie' tö ie'pa kkö'nè ñi sulu tka ie'pa ta ñala wa eta, e' kos paké Moisés tö inuaki a.

⁹ Kapakè e' tö Jetró ttsè'wé buaë. Jehovahá er bua' ché taië Israel aleripa a. Ie' tö ie'pa

tsatkè'lor egiptowak ulà a. E' kueki Jetró ttsè'ne buaë.

¹⁰ Ie' tö iché Moisés a:

—As sulitane tö Jehovahá kiköka. Ie' tö be' ena be' wakpa kos tsatkè'lor buaë Egipto blú ena egiptowak ulà a.

¹¹ Ire' ye' tö isué tö moki Jehovahá dör wépa kiekerakitö “skököl” esepa ulitane tsata. Yi bak a' we'ikök kèsik wa, e'pa kos we'ikéitö siarë.

¹² Eta Moisés nuaki, Jetró, e' tö iyiwak klö'wéwa etö ña'wéitö Jehovahá a idalöioie. Nies íyi skà méitö ie' a idalöioie. E' ukuöki ta Aarón ena Israel aleripa kueblupa debitu chkök Moisés nuaki ta Jehovahá dalöioie.

Moisés tö s'shulökwakpa kí yulé

¹³ Bule es ta Moisés e' tkésér ikula' ki Israel aleripa shulök. Ie'pa e' dapa'wé iéter ie' wörki ñiè bla'mi dö tsáli as Moisés tö ishulörak.

¹⁴ E' kos sué Moisés nuaki tö ta ichéitö Moisés a:

—¿Ì wamblök be' tso' ie'pa ta? Be' è e' tkésér ie'pa shulök ta ie'pa iéter ñiè be' panuk.

¹⁵ Moisés tö iüté:

—E'ma ie'pa wák de ye' ska' ittök tö ima Skököl tö iché.

¹⁶ Mik ie'pa welepa ñippöke ñita, eta ie'pa datse ye' ska' ta ye' tö ie'pa ttè shuleke. Nies ye' tö ie'pa patteke Skököl ttè wa.

¹⁷ Moisés nuaki tö iché ia:

—Wes be' tö iweke e' kë dör buaë.

¹⁸ Be' shtrirwami. Nies ie'pa tso' be' wörki e'pa shtrirwami. Kanè e' e' alökami be' ki. Kè be' a iwöklönuk ekörla.

¹⁹ A Moisés, ye' tö be' patteke e' ttsö. As Skököl tö be' kimù. Be' kawöta ttök Skököl ta ie'pa skéie. Be' kawöta ie'pa ñippöke e' chök Skököl a as ie' tö ichö be' a tö wes ishuleke.

²⁰ Ie'pa wöbla'ú Skököl ttè wa. Ikkachö ie'pa a wes ie'pa kawöta senuk yësyësë. Ichö ie'pa a tö ñi kiane Skököl ki tö ie'pa tö iwè.

²¹ Erè be' kawöta a' wépa shushtök tseë be' kimuk ttè shuloie. Wépa serke yësyësë,

§ 17:15 *Jehová diché wa se' e' aléka*. Iwakpa ttö wa Moisés tö ikié *Jehová nisi*, e' wa kiane ché *Jehová dör ye' bandera*. Wësua e' kiéitö es ie' ulà kéká Jehovahá a wes bandera kéká es, e' wa ie'pa e' aléka e' kueki. * 18:1 *Jetró*: E' kiè ñies Reuel, e' dör Moisés tayè kiè Séfora e' yé. Éxodo 2.21 saú. † 18:3 *Guersón*: Hebreoie s'kiè *Guersón* wa kiane ché *ká kua'ki wak*. ‡ 18:4 *Eliézer*: Hebreoie s'kiè *Eliézer* wa kiane ché *ye' Kököl dör ye' kimukwak*.

Skëköl dalöieta' taië, kë e' watauta'ttsa ì sulu wambloie, esepa shushtë Israel aleripa shulök be' ta. Ishulökwakpa blatö i' es. Israel aleripa mil biyök (1000) e' kos kî ishulökwakpa múka eköl eköl. Mil biyök e' kos blabatsölor cien eyök (100) cien eyök doka dabop. Cien biyök e' kos kî ishulökwakpa múka eköl eköl. Cien biyök e' kos blabatsölor dabom skeyök (50) dabom skeyök. E' kos kî ishulökwakpa múka eköl eköl. Dabom skeyök kos e' blabatsölor dabom eyök dabom eyök doka skel. E' kos kî ishulökwakpa múka eköl eköl.

²² Ie'pa tö Israel aleripa kos ttè shuleraë kekraë be' skéie. Erë ttè wé kë shulinuk ie'pa a ese bituraë ie'pa wa be' ska' shulè. Ttè wé shulirmi ie'pa a e' ta ese shuleke ie'pa tö. Eta es be' kî kanè e' öshtëmi. Ie'pa tö be' kimèmi kanè e' wa.

²³ Skëköl tö be' ké iwakanéuk, ñies be' tö iwakanewé es, e' ta be' a ikatatkërmi. Ñies Israel aleripa kos mi'mine iu a ttsë'ne buaë.

²⁴ Eta Moisés tö inuaki ttö iüté. Iwakanewéitö wes inuaki tö iché ia es.

²⁵ Ie' tö Israel aleripa shua wëpa didir ese shushtë. E'pa mékaitö Israel aleripa shulökwakpaie. Welepa meneka mil biyök e' kos kî ishulökwakpaie. Welepa skà meneka cien biyök e' kos kî ishulökwakpaie. Welepa skà meneka dabom skeyök e' kos kî ishulökwakpaie. Welepa meneka dabom eyök e' kos kî ishulökwakpaie.

²⁶ Ie'pa tö Israel aleripa ttè shuleke kekraë. Ttè wé darërëë, ese mí ie'pa wa Moisés a shulè. Eta ttè wé tottola, ese shuleke ie'pa tö.

²⁷ E' ukuöki ta Moisés nuaki e' chéat ie' a ta imiane ikaska'.

19

Israel aleripa demi Sinaí

¹⁻² E' ukuöki ta Israel aleripa e' yélur Refidim a demirak Sinaí. Ie'pa e' ye'lur Egipto, e' kî si' de böt kî ká et. Sinaí dör ká sir poë. Eë ie'pa e' tséat Sinaí kébata o'mik tsinet.

³ Eta Moisés mí kabata a ttök Skëköl ta. Eë Jehová tö ikié ta ichéitö ia:

—Ttè cheke ye' tö be' a e' chöne Israel aleripa a. E'pa dör Jacob aleripa.

⁴ Ichö ie'pa a: 'Ye' tö egiptowak we'ik e' su' a' tö. Ñies a' wa ijcher tö wes ye' wa a' dë'bitu buaë ie ye' wörki wes pu wa ilala mi' ipik kî es.

⁵ Ká ulitane wakpa dör ye' icha. Erë ye' ttö iüté a' tö seraa, ñies ttè mekesö ñi a e' wà iüté a' tö buaë, e' ta ká ulitane wakpa shua a' döraë ye' icha chökíe.

⁶ A' döraë ye' sacerdotepaie. A' döraë batse'r ye' a.' Ttè i' kos chö Israel aleripa a.

⁷ Eta Moisés biteane, e' tö Israel aleripa kueblupa kos dapa'wé. Ì ché Jehová tö ie' a e' kos chéneitö ie'pa a.

⁸ Ie'pa ulitane tö iüté ñikkëë:

—Ì kos ché Jehová tö e' wà iüteraë sa' tö.

Eta Moisés míane ttè e' chökne Jehová a.

⁹ Eta Jehová tö iché ia:

—Ye' ttö ttsö. Mochka tërdawa kabata kî taië e' shua ye' datse ttök be' ta as Israel aleripa ulitane tö ye' ttöke be' ta e' ttsö. Es ie'pa tö be' ttè klö'weraë kekraë.

Eta ima Israel aleripa tö iüté e' chéne Moisés tö Jehová a.

¹⁰ Jehová tö iché ia:

—Be' yú Israel aleripa batse'uk i'ñe ena bule. Ñies ichö iarak: 'a' datsi' skuölor.'

¹¹ Ye' dör Jehová, e' datse böiki Sinaí kébata a ie'pa ulitane wörki, e' kueki ie'pa batse'ú as ie'pa tso' batse'r böiki yöki.

¹² Kabata wakyuö shkit as kë yi mi'tkö e' wishet. Ichö iarak: 'A' kë a kawö ta' shkökwa iwakyöne e' wishet. Ñies a' kë a kawö ta' shkökwa tsinet ipamik. Wëpa tkawa e' wishet esepa duörawa.

¹³ Yi míwa eë ese kë kawö ta' kè ulà wa. Ese kawöta ttëwa ak wa ö sulè wa. Kë a' tkinuk tö se' idir ö iyiwak idir, a' kawöta ittökwa. Mik a' tö duk blar ttsé e' ë ta' a' dömiwa tsinet kabata o'mik.'

¹⁴ Eta Moisés biteane tö Israel aleripa batse'wé ta ie'pa ulitane datsi' skuélor.

¹⁵ Moisés tö iché ia:

—A' ulitane e' kkö'nú batse'ne böiki yöki. E' dalewa kë a' senukka alakölpa ta.

¹⁶ Böiki es bla'mi ta kabata a ká wöñane alá blane taië. Mò taië dettsa kabata e' kî. Ie'pa tö ittse tö duk blane taië, e' tö ie'pa suawé taië painékaie.

17 Eta Moisés tö Israel aleripa tso'rak iwákpa u a e'pa yélur tsémi Skéköl wörki. Ie'pa e' wökló'wérak kabata kuli' a tsinet.

18 Jehová dettsa Sinaí kébata ki bö' shua, e' kueki kabata e' mía shkle éme. Shkle e' wër wës të shkle butrö es. Kabata qos wötirke daréréë.

19 Duk ki blarke taië shute. Moisés ttöke ta Skéköl tö ie' iuteke alá blar ttsëë.

20 Jehová dettsa kabata kakkeë, e' wöbata ki ta Moisés kiékaitö eë. Moisés tkaka eë,

21 ta Jehová tö iché ia:

—Be' e' öwane ta ichö ie'pa a: 'Kë a' tkökbitu wé iwakyöule e' ioshet ye' weblök dö' ie'pa duölur taië.'

22 Nies wépa kanebloke ye' a sacerdotepaie esepa kawöta e' batse'uk buaë dö' nies ye' tö ie'pa ttélurmi.

23 Eta Moisés tö Jehová iuté:

—Be' tö sa' ké iwakyuök as kë ie'pa döwa kabata a tsinet. E' kueki kë ie'pa bitúpa kabata i' a.

24 Eta Jehová tö iché Moisés a:

—Be' yúne ta Aarón tsúbitu e' ta. Erë a' sacerdotepa ena Israel aleripa malepa e'pa kë kawö ta' shkökbitu wé ye' tso' eë dö' ye' tö ie'pa ttélur.

25 Eta Moisés biteane Israel aleripa ska' ta i ché Jehová tö ie' a e' chéne ie' tö ie'pa a.

20

Ttè dalöiëno döka dabop

1 Skéköl tté ta ichéitö i' es:

2 "Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kéköl. Ye' tö a' yé'lur Egipto wé a' bak weinuk siarë kané wa eë.

3 "Kë a' kawö ta' kékölpa skà dalöiök. Ye' ë dalöiö a' Kékölie.

4 "Kë a' kawö ta' i diököl yuök dalöië yës. I' kos tso' ká jai a ena ká i' a ena dayë a ena iyök dikia, e' kos diököl kë yuar a' tö dalöië.

5-6 Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kéköl. A' tö kékölpa kuak'ki dalöië, e' kë dalé'ttsénuk ye' a. Wépa ye' sué suluë esepa we'ikeraëyö, nies ileripa dö inukököpaë e'pa we'ikeraëyö. Erë wépa tö ye' dalëritseke ena ye' ttè dalöiëno e' iuteke, esepa ena iëtkuöpa döka mil e' dalëritseraëyö. E' kueki kë a' e' tulökwa kuchewö ki iyi ñekkë qos wörki idalöioie.

7 "Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kéköl. Ye' kië kë aritsar éanas iyi sulu wambloie. Yi tö e' wamblé ese wák we'ikeraëyö.

8 "Eno diwö e' blö Ye' ë dalöioie. E' kë chökwa a' éna.

9 Semana bit e' a kawö tso' kul. Kawö teröl e' dör a' wákpa a kanebloie.

10 Erë kawö teröl e' bule es e' dör eno diwö ye' dalöioie. E' kèwö a a' kë kawö ta' kaneblok. Nies a' ala'r ena a' kané mésopa ena a' iyiwak ena ká kuak'ki wakpa serke a' ska', e'pa qos kë kawö ta' kaneblok e' diwö a.

11 Ye' dör Jehová. Ye' tö ká i' ena ká jai ena dayë ena iyi ulitane e' qos yö' ká teröl shua. E' bule es ta ye' eni', e' kueki kawö e' batse'yö me'atyö a' a eno diwöie ye' dalöioie.

12 "A' yé ena a' mi e'pa dalöiö as a' ser ká taië ká mekeyö a' a e' a.

13 "Kë a' kawö ta' s'ttökwa.

14 "Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa.

15 "Kë a' kawö ta' akblök.

16 "Kë a' kawö ta' s'kkatök kachè wa.

17 "Kë a' kawö ta' o'ka u kkechök. Nies ilaköl ena ikané mésopa, alakölpa ö wépa, ena iyyiwak qos ena i' qos tso' iwa, ese kë kkechar."

Israel aleripa suane Skéköl yöki

18 Mik Israel aleripa ulitane tö alá blarke e' ttsé ena iwöñarke e' sué nies duk blarke taië e' ttsé ena shkle butrökeka taië kabata a e' sué, eta e' yöki ie'pa suane taië painékarak taië. Ie'pa iëter isaük kamië.

19 E' kueki ie'pa tö iché Moisés a:

—Be' ttö sa' ta, eta sa' tö be' ttö dalöieraë. Erë kë sa' ki ikiane tö Skéköl ttö sa' ta dö' sa' duölur.

20 Moisés tö iuté:

—Kë a' suanük. Skéköl dettsa a' ma'uk isuöie tö mok'ki a' tö ie' dalöieke. Ie' ki ikiane tö a' tö ie' ttö dalöië as kë a' tö i' sulu wamblö.

21 Ie'pa ate isaük kamië. Moisés ë mía tsinet mò taië wé Skéköl tso' eë.

Jonás dör Jehová ttéköl e' pakè Jonás

Yëkkuö i' tö se' a ipakè tö ì bak Israel aleri eköl kiè Jonás e' ta. Ie' kanèblè' Skèköl ttekölíe duas cien paryök ena duas cien kuryök kî dabom skeyök (800-750 AC) e' shü ulatök kam Jesucristo kur e' yöki.

Skèköl kè wä ie' patkène Israel aleripa malepa pattök wes Skèköl ttekölpa malepa patkéitö es. E' skéie ie' tö ie' patkè' ká kiè Nínive, e' wakpa pattök. Nínive dör ká kiè Asiria e' ká kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolökpa kibi. Ie'pa serke suluë tajë shütë Skèköl wöa. E' kueki ie' tö Jonás patké ichök ie'pa a tö ká de dabom tkëyök etä ie'pa erdawa. Jonás wä ijcher tö Skèköl tö s'suè er siarë wa. Ie' ibikeitsé: "Nínive wakpa er mane'wé, e' ta ie'pa nuí olo'yeraë Skèköl tö ie'pa kî." Erë ie' kî ikiane tö Skèköl tö ie'pa ewëwa, e' kueki ie' kè shkakmi ie'pa pattök. E' skéie ie' tö ima'wé tkökshkar bánet Skèköl yöki. Erë Skèköl tö ie' wöklö'wé ta ipatkémi Nínive wakpa pattök wake'. Ie'pa er mane'wé, e' kueki Skèköl kè wä ie'pa eonewa.

Yëkkuö i' wa se' éna iane tö Skèköl tö ká ulitane wakpa suè er siarë wa. Ì sulu wamblekesö ese nuí olo'yak ie' éna se' kî. Ie' kî ikiane tö se' er mane'ù ie' a as kè ie' tö se' we'ikö.

Jonás kè éna Jehová ttö iutak

¹ Etökicha ta Jehová tö iché itteköl kiè Jonás dör Amitai alà, e' a:

² "Be' yú ká kibi kiè Nínive eë, ta ichö ká e' wakpa a wes a' e' wamblö e' dör suluë ye' wöa, e' kueki ye' tö a' ewerawa."

³ Erë ie' kè éna Jehová ttö iutak. E' kueki ie' tkashkar iyöki. Ie' mía dayë kkömik ká kiè Jope wé kanò irirke eë. Eë ie' tö kanò kué etö mitke ká kiè Tarsis e' patuéitö shkomi ta ie' e' iéka ikî ta imía.

⁴ Erë Jehová tö sèrkè patké ie'pa kî tajë darërëë. E' tö kanò uyé tajë dö wësua it-skirwami.

⁵ Etä kos ie'pa tso' kanò a, e'pa suane tajë. Ie'pa eköl eköl tö ikieke aneule iwák

kèköl a: "¡Sa' tsatkö, sa' tsatkö!" Etä dalì kos tuléttsami dayë kî as kè kanò katsirwa.

Erë Jonás e' a'wa kanò shüa dalì bló wé a, eë ie' kapötër tajë.

⁶ Etä kanò ñakökwak mía dö wé ie' kapötër eë ta iché ia:

—¿Iök be' kapötër? ¡Be' e' kóka! Be' kèköl a ikiö as ie' tö se' tsatkö. Isalema ie' se' suèmi er siarë wa ta se' tsatkèmiitö.

⁷ E' dalewa kanò wakpa malepa tö iché ñi a:

—Mishka itötkök isuöie yi iane iwiie e' kueki se' weirke i' es.

Etä iwëne tö Jonás idir.

⁸ E' kueki ie'pa iché ie' a:

—Ichö sa' a, ¿i kueki ì sulu i' tköke se' ta? ¿Iök be' e' iébitu kanò i' a? ¿Wé be' datse? ¿Yi ditséwö be' dör?

⁹ Ie' iüté:

—Ye' dör hebreowak. Jehová dör Skèköl tso' ká jaì a e' dalöiökwa ye' dör. Ie' tö dayë ena ká i' yö'at.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tö ie'pa a ipaké tö ie' tso' tkökshkar Jehová yöki. Mik e' ttsé ie'pa tö ñies isuérakitö tö dayë kî ulune tajë, etä ie'pa suane tajë shütë. Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Ì wèmi sa' tö be' ta as sèrkè wöklörwa?

¹² Ie' tö iüté:

—Ye' wä ijcher buaë tö ye' kueki sèrkè i' bitsineka tajë a' kî. E' kueki ye' uyömi dayë a etä sèrkè wöklördawa.

¹³ Erë kanò wákpa tö kanò iklémi darërëë as irirka. Erë kè ie'pa diché dè'ka, dayë kî ulune tajë e' kueki.

¹⁴ Etä ie'pa tö Jehová a ikié i' es: "A Jehová, kè sa' maktsa duökwa wëm i' kueki. I' uk be' tso' sa' ta, e' wekebö wes be' kî ikiane es. E' kueki wëm i' kè kî ì nuí ta', e' ta sa' tö ie' uyekemi dayë a e' nuí kè marka sa' kî."

¹⁵ E' ukuöki ta ie'pa tö Jonás uyémi dayë a, etä sèrkè wöklönewa ta dayë míane almië.

¹⁶ Mik kanò wákpa tö e' sué, etä ie'pa suane tajë Jehová yöki ta idalöierakitö tajë. E' ukuöki ta ie'pa tö iyiwak jché ña'wé mè Skèköl a idalöioie, ñies ie'pa tö ttè mé ie' a tö sa' tö be' dalöieraë.

¹⁷ Etä Jehová tö nima bërie shütë patké etö Jonás mulukwa. Etä nima e' tö imuléwa ta eë nima shüa ie' sené döka ká mañat ñië nañeë.

2

Jonás tté Jehovah tá

¹ Etá Jonás tté Jehovah dör ie' Këköl e' tá nima shua,

² tá ichéitö ia i' es:

“A Jehovah, ye' eriarke siarë, e' shua ye' tö be' a ikié tö ye' tsatkö, etá be' tö ye' iuté.

Ye' tso'tke ká dià kaska' s'duulewá ké a, eé ye' be' a ikié tö ye' kímú, etá ye' ttö ttsébö.

³ Be' ye' uyémi dayë a iskië dayë dikia, ye' kitëulewá dayë wá.

Dayë urke taië e' patkébö, e' tka ye' kikke.

⁴ Ye' ittse tö ye' kë ku'ia be' wörki.

Ye' ibikeitsé tö ye' kë dë'iane be' wé buaë e' a.

⁵ Dayë taië, e' shua ye' anemi.

Ye' kikke, ye' pamik, ye' dikia, e' dör dayë ëme.

Dayë a itö'könu tso', e' malitséka ye' wökir mik taië dayë shua.

⁶ Ye' anemi dayë a dö iskië, dö wé kabata bitukeka eé.

Ye' ittse tö ye' wötënewá da'a ká dià kaska'.

Erë, a Jehovah, be' dör ye' Këköl, be' dör ye' yëttsane s'duöwá ulá a dekane ttsë'ka.

⁷ A Jehovah, mik ye' ittse tö ye' duökewatke, etá ye' be' a ikié tö ye' tsatkö,

etá i' kiéyö, e' ttsébö be' wé buaë e' a.

⁸ Wépa tö iyi diököl dalöieke be' skéie, e'pa kë tö be' dalöieku'ia.

⁹ Erë ye' tö wéstela cheraë be' a kekraë, iyiwak jcheraë ña'weraëyö be' a be' dalöioie. Ye' tté mé be' a, e' waweraëyö.

¡A Jehovah, be' ë a sa' tsatkërmi!”

¹⁰ E' ukuöki tá Jehovah tö nima patké Jonás tuöktsa ká sí ki, tá ituëttsaitö.

3

Jonás tö Jehovah ttö iuté

¹ Etá Jehovah tö iská chéne Jonás a:

² “Be' yú ká kibi kië Nínive eé tá i' chekeyö be' a, e' chö ká e' wakpa a.”

³ Etá ie' tö Jehovah ttö iuté. Ie' míá Nínive. E' dör ká bërie. Shkotkö ká e' shua, e' dör ká mañat wa'ñe.

⁴ Jonás shkë ká e' shua ká et wa'ñe tá ie' tö icherami ká e' wakpa a aneule: “Ká i' ki ká de dabom tkëyök (40), etá a' erdawa.”

⁵ Etá Nínive wakpa kos erblé Skëköl mik. E' kueki ie'pa kos, ësepala ena dalöiërta', e'pa kos tö iché: “S'kawöta batsök, ñies s'kawöta datsi' ajaë ese iök iwà kkachöie tö se' er mane'wé.” Etá es ie'pa tö iwé.

⁶ Mik tté e' ttsé Nínive blú tö, etá ie' e' kéka ikulé ki, tá idatsi' bua'buäë iëtkër iwá, e' yëttsa skéie datsi' ajaë iékaitö tá ie' e' tkésër iski muluchka ki.

⁷⁻⁹ Etá ie' tö tté patké ká e' ulitane wakpa a. Tté e' tö iché i' es: “A' ulitane kë kàne chkök di'yök yës. Ñies kë a' kàne a' baka ena a' obeja tiök. A' ulitane kawöta datsi' ajaë iökka. A' kköchö Skëköl a' a' diché kos wa as a' e' wamblö suluë ese kos nuí olo'yöitö a' ki. Ñies a' e' wamblö suluë, ese kos olo'yö. Isalema ie' er mane'umine, etá ie' er buarmine se' ki, etá ie' kë tö se' ewepawa. Tté i' dör ye' dör a' blú e' tté ena a' wökirpa tté, e' kueki a' ulitane kawöta idalöiök.”

¹⁰ Etá ie'pa tö tté e' iuté buaë. Ie'pa e' wamblö suluë ese kos olo'yérakitö. Mik e' sué Skëköl tö, etá ie' ibikeitséne kë yö ie'pa we'ikepa wes ye' ibikeits es.

4

Jonás uluneka Skëköl ki

¹ Erë e' kë dör bua' Jonás a tá ie' uluneka taië.

² Ie' iché Jehovah a:

—A Jehovah, be' isuë. Mik ye' tkëria ye' kaska', etá ye' iyë' tö be' er buaë chöraë Nínive wakpa a. Ye' wá ijcher tö be' dör es, e' kueki ye' bakshkar Tarsis. Ye' wá ijcher tö be' kë ulurta'ka bet. Be' er tottoë. Be' sa' sué er siarë wa. Mik sa' tö i' sulu wamblé tá sa' er mane'wé, e' tá bet e' nuí olo'yé be' tö sa' ki, kë sa' we'iké wes be' sa' pauñe es.

³ A Jehovah, e' kueki ye' be' a iché ye' ttöwá, e' dör bua'ie ye' a.

⁴ Erë Jehovah tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' ibikeitsé tö be' wá kawö tá ulunukka se es?

⁵ Etá Jonás e' yëttsa Nínive míá diwö tskirke e' kke tá eé úla yuékaitö e' blóie diba yöki. Eé ie' e' tkésër i' tkömi Nínive wakpa tá e' wá panuk.

⁶ Etā Skēkōl Jehová tō kalkua tskéka elka tala'wékaitō Jonás tsaka as ikí ttsè'r buaë. E' tō ie' ttsè'wé buaë.

⁷ Erē bule es bla'mi ká ñine etā Skēkōl tō í patké kalkua katōkwa tā isinewā duowā.

⁸ Mik diwō deka, etā ie' tō siwā' darērēē ba'baë e' patké diwō tskirke e' kke Jonás ki. Diba ane darērēē Jonás wōkir ki, tā ie' tō ittse tō ie' siwā'arkewā. Ibikeitséitō “iYe' mú duōwā!” Ie' iché, “Ye' duowā, e' dör bua'ie ye' a.”

⁹ Erē Skēkōl tō iché ie' a:

—¿Ima be' ibikeitsè tō be' wā kawō tā ulunukka kalkua sinewā e' kueki?

Ie' iiuté:

—Tō, ye' wā kawō tā'. iYe' ulune taië mik ye' duowā etā e' olone!

¹⁰ Etā Jehová tō iché ie' a:

—Kal kuá kē tkēne be' wā, kē talane kē kaneone be' wā. E' tskine talane ká et nañewe ě, bule es nañewe tā iduowā, e' dalēne be' éna.

¹¹ Etā ¿wes ye' kē éna Nínive wakpa dalēnuk? Ie'pa dör taië, ie'pa ala'rla tso' taië dōka 120.000 kē wā ijcher ì dör buaë, ì dör suluë. Ñies ie'pa iyiwak tso' taië.

Jesús Tté Buaë Kit Mateo tö Mateo

Wëm bak eköl kiè Mateo e' tö yëkkuö i' kit. Ñies ie' kiè Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tö ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 saú), erè e' yöki ie' bak kanablök inuköl patuëke Roma wökirpa a ese shtök. Erè mik Jesús tö ie' ki' ittökataie, etä ie' mineaie Jesús ta.

Ì o' Jesús tö su' Mateo tö iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkkuö i' ki. Ñies ì su' ie' tö ena ì ttsè'itö Jesús tö s'wöbla'wëke e' a, ese kit ie' tö.

Ká iaiaë Skëköl tö iyë' tö wëm döraë eköl Israel aleripa tsatök e' paneke ie'pa tö. S'tsatökökwak e' kiè Mesías hebreoie ena griegoie ikiè Cristo. Se'ie kiè e' mane'wésö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Mateo tö yëkkuö i' kit bua'ie Israel aleripa a ikka-choie tö s'tsatökökwak ñe' dör Jesús.

Jesucristo yëpa bak (Lucas 3.23-38)

¹ Jesucristo dör se' blú bak kiè David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yëpa bak kos e'pa wëpa kiè dör i' es:

² Abraham alà dör Isaac, e' alà dör Jacob, e' ala'r dör Judá ena iëlpa.

³ Judá ala'r dör Fares ena Zérah, e'pa mì dör Tamar. Fares alà dör Hesrón, e' alà dör Aram.

⁴ E' alà dör Aminadab, e' alà dör Nahasón, e' alà dör Salmón.

⁵ E' alà dör Booz, e' mì dör Rahab. Booz alà dör Obed, e' mì dör Rut. Obed alà dör Jesé,

⁶ E' alà dör se' blú bak David e'.

Se' blú bak David, e' alà dör Salomón, e' mì bak Urías ta kewë.

⁷ Salomón alà dör Roboam, e' alà dör Abías, e' alà dör Asá.

⁸ E' alà dör Josafat, e' alà dör Joram, e' alà dör Ozías.

⁹ E' alà dör Jotam, e' alà dör Acaz, e' alà dör Ezequías.

¹⁰ E' alà dör Manasés, e' alà dör Amón, e' alà dör Josías.

* **1:16 wé pairine'bitu idi' wa s'blúie:** E' dör Mesías si'kuaie. † **1:21 Jesús:** S'kiè e' wà kiane chè S'tsatökökwak.

‡ **1:23** Isaías 7.14

¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena iëlpa. E' kéwö ska' ta Israel aleripa klö'wélur Babilonia wakpa tö ta itsémirakitö Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuöki ta Jeconías alà kiè Salatiel e' kune. Ie' alà dör Zorobabel,

¹³ E' alà dör Abihud, e' alà dör Eliaquim, E' alà dör Azor.

¹⁴ E' alà dör Sadoc, e' alà dör Aquim, e' alà dör Eliud.

¹⁵ E' alà dör Eleazar, e' alà dör Matán, e' alà dör Jacob.

¹⁶ E' alà dör José, e' dör María wëm. María dör Jesús mì. Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

¹⁷ Es Abraham kéwö ska' dökä David kune', etä Jesús ditséwö alöne dökä dabom eyök kí tkëtökicha (14). Ñies David kéwö ska' dökä Israel aleripa minetsër Babilonia, etä Jesús ditséwö alöne dökä dabom eyök kí tkëtökicha (14). Ñies Israel aleripa minetsër dökä wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' de, etä Jesús ditséwö alöne dökä dabom eyök kí tkëtökicha (14).

Jesucristo kurke e' biyö yëne (Lucas 2.1-7)

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakè: Ie' mì kiè María. E' bakia busi kam ser wëm ta, erè ittè me'bak senukwä wëm kiè José e' ta. Kam ie'pa serwä ñita, kam ie'pa ñi köwä, etä María buklunekä Wiköl Batse'r diché wa.

¹⁹ José dör wëm buaë yësyësë, e' kuëki ie' kë éna María jaëwäkkä sulitane wörki. E' kuëki ie' tö ibikeitsé: “Súyö imèat bërë.”

²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök ta ikapowä ta ikab-sué tö Skëköl biyöchökwak de eköl e' tö ie' a iché: “A José, David aleri, María buklunekä e' dör Wiköl Batse'r diché wa. E' kuëki kë be' suanuk senukwä ie' ta.

²¹ Ie' alà kurdaë eköl wák wëm. Ikiè múkabö Jesús† Ie' tö iwakpa tsatkeräë sene sulu nuí yöki, e' kuëki ikiè múka es.” Es Skëköl biyöchökwak tté José ta.

²² E' kos tka es as ì yè'atbak Skëköl tö itteköl wa e' wà tkö, e' tö ichè:

²³ “Busi eköl kë wä wëm kaule e' buklur-dakä,

e' alà kurdaë wák wëm,

ikirdaë Emanuel.”†

(s'kiè e' wà kiane chè: “Skëköl tso' se' ta”).

²⁴ Mik José ti'nekane, eta ie' tö iwé wes Skëköl biyöchökwak tö ie' a iché es. Ie' ulabatséwa María ta.

²⁵ Erë alà kam kur, e' yöki ie'pa kë ñi kànewa. Mik alà kune, eta José tö ikiè méka Jesús.

2

Wëpa yöule iyi tötkök bëkwö wa esepa de Jesús sauk

¹ Jesús kune' ká kiè Belén aṭe Judea ee. E' kéwö ska' ta wëm eköl kiè Herodes e' dör ká e' blú. Eta wëpa wëlepa datse ká kamië aṭe diwö tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dör iyi tötkök bëkwö wa esepa.

² Ie'pa tö ichaké:

—¿Wé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tö ibëkwö su' sa' kaska', e' kueki sa' de ierö idalöiök.

³ Mik Herodes tö ttè e' ttsé, eta e' tö ie' ena Jerusalén wakpa kos tsiriwëkarak taië.

⁴ E' kueki ie' tö sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kiëttsa seraṭa ta ichaké ie'pa a:

—¿Ima a' ichè? Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, ¿wé e' kurmi?

⁵ Ie'pa tö iutérak:

—Ie' kurdaë Belén aṭe Judea ee. Skëköl tteköl tö ikitat i' es:

⁶ Skëköl tö iché:

Belén aṭe Judea, e' wakpa a ye' ichè tö a' shuṭa blu' kardaka eköl,

e' tö ye' icha dör Israel aleripa e'pa wëttseraë.

E' kueki a' ká dör ká bua'ie

wes Judea ká bua'ie malepa tso' es.*

⁷ Mik Herodes tö ttè e' ttsé, eta ie' tö wëpa tö iyi tötkök bëkwö wa ñe'pa kié akir ijchenowa tö mik ie'pa tö bëkwö e' su'mi, kos e' ki ká de.

⁸ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' yú Belén. Alala e' yulö bua'ie. Mik a' tö ikué, eta ibiyö chö ye' a as ñies ye' mi' idalöiök.

⁹⁻¹⁰ Mik blu' tö ttè e' ché one, eta ie'pa míyal. Eta bëkwö su' ie'pa tö ikaska', e'

suéne ie'pa tö ñala wa. E' tö ie'pa ttsé'wéne buaë shute. Wé bëkwö mirwa e' wa ie'pa mi'ke dö wé bëkwö e' wöklö'wéwa ee. Bëkwö e' wöklö'wéwa wé alala e' tso' e' u tsaka.

¹¹ E' ukuöki ta ie'pa dewa u a ta ie'pa tö alà ena imi María kué. Ie'pa e' tuléwa kuché ki ta idalöierakitö. Kalkuöla dérak iwa e' kköyëttsarakitö ta orochka ena i masmas ña'wé ena mirra, ese mérakitö alà a.

¹² E' ukuöki ta ie'pa a iyéne kabsuë a tö ie'pa kë minukne Herodes ska'. E' kueki ie'pa míyalne iká ki ñala kua'ki wa.

José ena María tkashkar míyal Egipto

¹³ Wëpa tö iyi tötkök bëkwö wa e'pa pone-mine, e' ukuöki ta José kabsuë tö Skëköl biyöchökwak eköl tö ie' a iché: “Be' e' koka, María ena ilà klö'ú ta be' tköshkar Egipto. Blu' Herodes tö alala se yuleraë ttèwa, e' kueki be' e' tsuat senuk ee dö mik ye' tö be' a iché eta.”

¹⁴ Eta ie' ti'neka e' kaka ta alà ena María klö'wéitö ta e' nañewe imíyal Egipto.

¹⁵ Eë ie'pa sené dö mik Herodes blënewa ekkë. E' tka es as itkö wes Skëköl tö iyè' itteköl wa es. Ie' tö iyè': “Ye' alà tso' Egipto, e' kiéne ye' tö.”†

Herodes tö kawö mé ala'rla ttökulur

¹⁶ Mik Herodes wa ijchenewa tö wëpa tö iyi tötkök bëkwö wa, e'pa kë wa ie' ttö dalöiëne', eta e' tö ie' uluwéka taië. Belén ena ká tso' ipamik e' a ala'rla wëpa kurke kos, e'pa ttökulur patké ie' tö seraṭa kam ki duas dö bök e' yöki. Wëpa tö iyi tötkök bëkwö wa e'pa tö bëkwö su' kos e' ki ká de, e' ye' ie'pa tö Herodes a. E' wa ie' tö ikéwö yé'ttsa tö duas döketke bök e' ki. E' kueki ie' tö ala'rla wëpa kurke e' kéwö ulatök, esepa kos ttökulur patké.

¹⁷ Es i yè' Skëköl tteköl kiè Jeremías e' tö, e' wà tka. Ie' tö iyè':

¹⁸ “Ká kiè Ramá ee ittseñe tö taië ie'pa iuke aneule kköchöke siarë.

Eë alakölpa dör Raquel aleripa e'pa iuke ila'rla iëitsök.

Ila'rla kos ttélur, e' kueki ie'pa kë er pablërta'.”

* 2:6 Miqueas 5.2 † 2:15 Oseas 11.1

María ena ilà ena José e' yéttsa Egipto biteyalne Israel

¹⁹ Blu' Herodes blènewa, e' ukuöki ta José tso' Egipto, e' kabsué tö Skëköl biyöchökwak eköl tö ie' a iché:

²⁰ “Wépa éna alà ttakwa, e'pa blërulunetke. E' kueki be' e' kôka ta María ena ilà klö'ú ta a' yúshkane Israel.”

²¹ Eta José e' kéka ta María ena ilà klö'wéitö ta ie'pa biteyalne Israel.

²² Erë mik ie' wa ijchenewa tö Herodes alà kiè Arquelao e' tso'ne Judea blúie iyé skéie, eta ie' suane senuk ee. Eta ie' kabsué tö Skëköl tö ie' a iché: “A' yúshkane Galilea.” E' kueki ie'pa míyalne Galilea.

²³ Mik ie'pa de Galilea, eta ie'pa míyal senuk ká kiè Nazaret ee. E' tka es as ì yé' Skëköl ttekölpa tö e' wà tkö wé ichéitö: “Ie' kirdaé Nazaret wak.”

3

Juan S'wöskuökwak tö s'patté (Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ E' kéwö ska' ta Juan S'wöskuökwak de Skëköl ttè pakök ká sir poë wé ké yi serku' atë Judea ee.

² Juan tö ie'pa a icheke: “Ì blúie Skëköl tso' e' kéwö dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a.”

³ Skëköl tö Juan yé' itteköl Isaías wa i' es: “Ká sir poë wé ké yi serku' taië, ee yile ttöraé aneule, e' tö icheraé: ‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yöki, e' dör wes ñala yuèsö yësyësë ie' yöki es.’”^{*} Es Isaías tö iyë'at.

⁴ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo e' dör iyiwak kkuölit. Ie' chkè dör ditski ena bulali.

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa de taië ie' ttöke e' ttsök. Ñies ká tso' di' Jordán kkömik, e' wakpa de.

⁶ Ì sulu kos wambleke ie'pa tö e' chekekarakitö ta Juan tö iwöskueke Jordán a.

⁷ Erë mik Juan tö isué tö fariseowakpa ena saduceowakpa de taië as ie' tö ie'pa wöskuölor eta ie' tö ie'pa a iché: “ÌA' dör s'kitö'ukwakpa sulué wes tkabë es! ¿Yi tö a'

a iché tö a' tkömishkar Skëköl tö a' we'ikeraé siarë e' ulà a?

⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërwaami tö moki a' er mane'wétke Skëköl a.

⁹ Kë a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa, e' ë kueki Skëköl ké tö a' we'ikepa. Ye' tö a' a iché tö Skëköl ki ikiane, e' ta ie' tö ák ikkë yuèmi Abraham aleripaie.

¹⁰ Ie' dör wes kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane ké wörtä' ese kos bikökök ña'wëwa bö' a.

¹¹ Moki ye' tö a' wöskueke di' a iwà kka-choie tö a' er mane'wétke Skëköl a. Erë ye' itöki idatse eköl, e' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör kékëpa taië ye' tsata, e' kueki ie' klökkuö ë tsëmi e' ké dör ye' siarla e' a.

¹² Ie' tö s'wöpperaé wes iyiwö wöppèsö es. Ibua'buwa bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uyerawaitö bö' ké wöittä'wa e' a.”

Jesús wösune

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Jesús e' yéttsa Galilea demi Jordán di'kka wé Juan tso' ee as e' tö iwöskuö.

¹⁴ Kewe ta Juan ké éna ie' wöskuak, ie' tö iché ia:

—Warma be' kawöta ye' wöskuök. ¿Wes be' do ye' ska' as ye' be' wöskuö?

¹⁵ Ie' tö iüté:

—Ì dör yësyësë Skëköl wöa, ese kos kawöta wè se' tö es, e' kueki imuatsö es ì'ñe ta.

Eta Juan tö ie' ttö iüté.

¹⁶ Jesús wösune e' e' duékane di' a e' wösha ta ká jai kköbunane ta ie' isué tö Skëköl Wiköl bite ie' ki nuböl sù.

¹⁷ Eta ttö ttsëne datse ká jai a e' tö iché: “Së dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër buaë shütë ye' wa.”

4

Bë tö Jesús erkiöwé

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ E' ukuöki ta Skëköl Wiköl tö Jesús tsëmi ká sir poë wé ké yi serku' ee as bë tö ie' erkiöù ì sulu wamblök.

² Eë ie' sené dökä ká dabom tkëyök (40), ké chkane yës. Ekkë ta ie' dué bli wa.

³ Bë debitu ie' ska' ta ichéitö ia:

—Be' dör Skëköl Alà, e'ma ichö ák sekkëpa a tö a' yönú chkeie.

* 3:3 Isaías 40.3

⁴ Jesús tò iüté:

—Au. Skëköl yëkkuö tò ichè: ‘Kë se' senuk chkè ë mik. E' skéie ì kôs cheke Skëköl tò e' mik se' serke.’*

⁵ E' ukuöki ta bë wa ie' mítser Jerusalén dör ká batse'r ee ta itsémikaitö Skëköl wé kakkëe e' bata ki

⁶ ta ichéitö ia:

—Be' dör Skëköl Alà, e'ma be' e' batröömi döttsa iski. Skëköl yëkkuö tò ichè:

‘Skëköl tò ibiyöchökwakpa patkerae be' kkö'nuk.

Ie'pa tò be' klö'weraká iulà a as be' klö kë tërwa ák ki yës.†

E' kueki be' e' batröömi döttsa iski.

⁷ Eta Jesús tò iüté:

—Au. Nies Skëköl yëkkuö tò ichè: ‘A' kë kawö ta' Skëköl dör a' Këköl e' wötsiriuk.‡

⁸ E' ukuöki ta bë tò ie' tsémi kabata kakkëe a, ta ee ká kôs wes ká tköke ekkë, nies iyi bua'buae tso' iki, ese kkachéitö ie' a seraa bet.

⁹ Ie' tò iché ia:

—Be' e' tkéwa kuchewö ki ye' wörki ye' dalöiök Skëkölíe, e' ta ì kôs sué be' tò e' meraeyö be' a.

¹⁰ Erë Jesús tò ie' iüté:

—A Satanás, Skëköl yëkkuö tò ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö a' tò Skëkölíe, ie' ë a a' senú.§ E' kueki be' yúshka.

¹¹ Eta bë tò Jesús méat wák mía bánet. Ta Skëköl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

Kanè mène Jesús a e' tsá wéitö Galilea

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Mik Jesús wa ijchenewa tò Juan S'wöskuökwak wötéwarakitö s'wöto wé a, eta ie' dene Nazaret ate Galilea ee.

¹³ Erë kë ie' ate senuk Nazaret. Ie' mía senuk Cafarnaúm, e' ate batsöri kiè Galilea e' kkömik. Cafarnaúm ate zabalónwak ena neftalíwak e'pa ké a.

¹⁴ Itka es as ì kit Skëköl tteköl Isaías tò yëkkuö ki e' wà tkö es. Ie' tò iyè':

¹⁵ “Zabalónwak ena neftalíwak, e'pa serke di' kiè Jordán e' wíshet batsöri kkömik.

Ie'pa serke Galilea wé nies pè' kë dör judiowak esepa serke ee.

¹⁶ Ie'pa serke wes se' serke stui a es e' kë wa Skëköl suule.

Ie'pa dör wes s'duulewa es.

Erë eköl doia, e' tò ie'pa er ñi'werae Skëköl ttè wa

wes ká olo tò ká ñiwe es.”*

Es Isaías tò iyè'at.

¹⁷ E' ukuöki ta Jesús tò s'pattémitke ta ichéitö: “Ì blúie Skëköl tso' e' kewö dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a.”

Jesús tò nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié ittökatapaie

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Jesús shkörami batsöri kiè Galilea e' kkömik, ee ie' tò wëpa sué böi ñi' elpa. Eköl kiè Simón, e' kiè nies Pedro. Iëköl kiè Andrés. Ie'pa kanè dör nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a nima klö'woie.

¹⁹ Ie' tò ie'pa a iché:

—A' shkö ye' ta. A' yueraeyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

²⁰ E' bet ta ie'pa tò ikla' tuléat ta imíyal ie' ta.

²¹ E' wí'kie ie' tò wëpa skà sué böi ñi' elpa kiè Santiago ena Juan, e'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a iyé ta kla' wöyuök, ie'pa kiémi ie' tò e' ta.

²² E' wöshá ta ie'pa tò ikanò ena iyé méat ta imíyal ie' ta.

Jesús tò s'wöbla'wé tajë

(Lucas 6.17-19)

²³ Jesús shké Galilea kôs a s'wöbla'uk judiowak ñi' dapa'wo wé kôs a. Ì blúie Skëköl tso', e' tté buaë pakekeitö, nies s'duöke kôs, ì dalërke s'mik kôs, ese bua'wekeitö.

²⁴ Ie' tté buneká Siria kôs a. E' kueki pè' wa tajë iyamipa duöke duè daklilië wa ese debitu ie' ska'. Welepa a aknama tso', welepa siwa' arke iröirö, welepa kraulewa, esepa kôs bua'wéneitö.

²⁵ Eta pè' datse Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea ena ká ate Jordán wíshet, e'pa mi'ke tajë ie' ta.

5

Jesús tò ittökatapa wöbla'wé kabata a

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:6 Salmo 91.11-12 ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16 § 4:10 Deuteronomio 6.13 * 4:16 Isaías 9.1-2

1 Mik Jesús tō isué tō pē' dapanē tajē, etā ie' mīa kabata tukir kī tā eē ie' e' tkēsēr tā ittōkatapa de ie' ska'.

2 Ie' tō ie'pa wōbla'wémitke ttē i' wa:

*Ì wēr buaë Skëköl wa
(Lucas 6.20-23)*

3 “Wépa morke Skëköl ē mik, esepa tso' i' blúie ie' tso' e' a, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

4 “Wépa eriarke siarē, esepa er pablërdaë, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

5 “Wépa e' wōökewa diōshët, esepa a ká i' merdaë, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

6 “Wépa tō sene yësyësë ese kōs iëitseke chkè ena di'yè tsata, esepa ulà a iwà dōraë, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

7 “Wépa tō s'malepa suëke er siarē wa, esepa suëraë Skëköl tō er siarē wa, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

8 “Wépa er maneneë, esepa tō Skëköl suëraë, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

9 “Wépa tō s'er bua'wëkene ñi kī, esepa kieraë Skëköl tō ila'r, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

10 “Wépa weirke iserke yësyësë e' kuëkī, esepa tso' i' blúie Skëköl tso' e' a, e' kuëkī ayëcha buaë esepa.

11 “Ayëcha buaë mik pē' tō a' cheke suluë, a' we'ikeke, a' kkateke kachè wa ye' dalërmik.

12 Ká jai a i' buaë merdaë a' a' iskéie, e' kuëkī mik ese tköke a' tā, etā a' ttsë'nú buaë kanëë. Es ñies Skëköl ttekölpa bak a' yōki kewe e'pa weine.

*A' dör wës dayë katanoie es
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)*

13 “A' dör wës dayë es ká i' wakpa a. Erë dayë kē kke tā'ia, e' tā kē ibuarpaiane. Kē iia' ië bua' tā ikeükemi ñala kī tā pē' dakölör iki.

A' dör wës bö'wö es

14 “A' dör wës bö'wö es ká i' wakpa a. U tso' tajë kabata kī, e' kē blënukwā, e' wëne kamië.

15 Kē yi tō bö'wö tskepaka tā ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie

itkekekaitö kákke sulitane tso' u a esepa wö a ká ñi'woie.

16 Es ñies a' senú buaë yësyësë sulitane wörki as e' saü ie'pa tō tā a' Yé tso' ká jai a e' kikarka.

Ttē dalöiëno kit Moisés tō e' ché Jesús tō

17 “Kē a' tō ibikeitsök tō ye' dē'bitu i' kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tō yëkkuö kī, e' wöshtökwā. E' skéie ye' dē'bitu as iwà tkō wës itso' kitule es.

18 Moki ye' tō a' a' ichè tō ttē e' kē watërpattsa etkla wë'ia kam ká jai ena ká i' erwa e' yōki; ttē e' kōs wā tkōraë.

19 E' kuëkī yi tō ttē e' wële dalösewëkewa, erë ttē tsir idir, ena o'ka wōbla'wëkeitö idalöseukwā, ese dōraë s'ësela imalepa blúie Skëköl tso' esepa dikia. Erë yi tō ttē e' dalöieke ena o'ka wōbla'wëkeitö idalöiök, ese dōraë kéké tajë imalepa blúie Skëköl tso' esepa tsata.

20 E' kuëkī ye' tō a' a' ichè tō a' kē ser yësyësë tkōka s'wōbla'uk ttē dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tsata, e' tā a' kē dōpa i' blúie Skëköl tso' e' a.

*S'ulurke ñi kī ese ché Jesús tō
(Lucas 12.57-59)*

21 “A' wā ittseüle tō iyënebak ká iaiaë a' yépa a: ‘Kē a' kawö tā' s'ttökwa,’ ñies ‘Yi tō s'ttéwa, ese wák kichatërdaë.’

22 Erë ye' tō a' a' ichè tō yi uluneka iyami kī, ese kichatërdaë. E' kīie tā yi tō iyami ché suluë, ese kichatërdaë. Ñies yi tō iyami kichatëttsa, ese kī inuí tso' tajë tō ipatkërami bö' ké a.

23 “E' kuëkī a' wā ilè mí mè ka' tso' íyi moka Skëköl a' e' kī tā eē a' éna ianewa tō a' yami wële wā ilè tté tso' a' kī,

24 e' tā i' mí a' wā mè e' múat eē, kē imar. A' yú a' yami er bua'ukne a' kī. E' ukuökī tā a' yúne i' meke a' tō e' mú.

25 “Yile wā a' mí kkatè s'shulo wé a, e' tā mik a' dami ñala kī ie' tā, etā ishulö ie' tā as ie' kē tō a' müttsa s'shulökwak ulà a. A' kē tō iwè es, e' tā s'shulökwak tō a' merattsa s'shkëkipa ulà a tā esepa tō a' wöterawa s'wöto wé a.

26 Moki ye' tō a' a' ichè tō a' kē dōpattsa dō mik a' tō inuí patuëttsa seraä etā.

S'senewabak dalösewëwā ese ché Jesús tō

27 “A' wā ittšēule tō iyēnebak: ‘Kē a' kawō ta' s'senewabak dalōseukwa.’

28 Erē ye' tō a' a' ichē tō yi tō o'ka alakōl suē ta' ikkechéitō, e' ta' e' wa isenewabak dalōsewēwaitō ier a.

29 “E' kueki a' wōbla bua'kka tō a' keke i sulu wamblök, e' ta' iyōttsa kōumi bánet. A' yese alē kéu a' tō, e' dör bua'ie a' uyèwā bö' ké a' wa'ñe e' tsata.

30 A' ulā bua'kka tō a' keke i sulu wamblök, e' ta' itōō uyōmi bánet. A' yese alē kéu a' tō, e' dör bua'ie a' uyèwā bö' ké a' wa'ñe e' tsata.

Se' ñi òwa ese ché Jesús tō

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

31 “Ñies iyēnebak: ‘Wēm tō itayē éwa, ese wák kawōta ñi owa yēkkuō muk ia.’

32 Erē ye' tō a' a' ichē tō wēm tō itayē éwa, kē dör itayē trēr kueki, e' ta' e' wa ese tō itayē wōmēttsami isenewabak dalōseukwa* Ñies wēm wele senéwā tayē ese ta', e' wa e' tō tayē senewabak dalōsewēwā.

S'ttē mē ñi a Skēkōl wōrkī ese ché Jesús tō

33 “Ñies a' wā ittšēule tō iyēnebak ká iaiaē a' yēpa a: ‘A' ttē mé Skēkōl wōrkī, etā e' wā uk a' kawōta mokiē.’

34 Erē ye' tō a' a' ichē tō kē a' kawō ta' ttē muk ñi a Skēkōl wōrkī ö ilē skā wa. Kē a' kawō ta' ttē muk ñi a ká jai wa, e' dör wē Skēkōl tkēr s'blúie e' kueki.

35 Kē a' kawō ta' ttē muk ñi a ká i' wa, e' dör Skēkōl klō tkokaie e' kueki. Kē a' kawō ta' ttē muk ñi a Jerusalén wa, e' dör Skēkōl dör s'blú, e' ké, e' kueki.

36 Ñies a' wakpa kē a' a' tsà ē manenuk saruru ö dalolo, e' kueki a' kē kawō ta' ttē muk ñi a i' es: “Í chéyö e' kē yēne, e' ta' ye' wōkir tōö.”

37 E' kueki mik a' ttē meke ñi a, ta' a' tō icheke, “tō”, etā e' dör tō; mik a' tō icheke, “au”, etā e' dör au. A' tō i' skā chéne bánet, e' ta' e' dör suluē.

Se' e' tsatkō s'sulusipa yōkī ese ché Jesús tō

(Lucas 6.29-30)

* **5:32 itayē wōmēttsami...e' dalōseukwa:** Ttē i' wā armi se' éna ñies i' es: “e' ta' ie' tso' itayē sauk wēs alakōl trērtā' es. † **5:41** E' kēwō skā ta' Roma ñippōkwakpa wā kawō ta' judiowak kōk idali tsukmi dō kilómetro etk.

38 “A' wā ittšēule tō iyēnebak: ‘Yi tō o'ka wōbla tskéwa, ese wák kawōta wōbla ské tskéwa. Yi tō o'ka kà péwā, ese wák kawōta kà ské péwā.’

39 Erē ye' tō a' a' ichē tō kē a' e' tsatkōk pē' sulusipa yōkī. E' skéie yi tō a' ppé a' aswō bua'kka kī, e' ta' a' aswō etta mú ia ppé.

40 Yi tō a' kkaté s'shulōkwakpa wōrkī a' paio kiane ikī e' kueki, e' ta' a' paio mú ia, ñies a' paio kikkē mú ia.

41 Yi tō a' ké idali tsukmi kēsik wa dō kilómetro et†, e' ta' ikī tsúmi dō kilómetro böt.

42 Yi tō a' a' ilē kak kié, e' ta' imú ia. Ñies yi tō a' a' iyi kié peitule, e' ta' ipeitō ia.

S'bolōkpa ché Jesús tō

(Lucas 6.27-28,32-36)

43 “Ñies a' wā ittšēule tō iyēnebak: ‘S'yamipa dalēritsō erē s'bolōkpa saú sulu.’

44 Erē ye' tō a' a' ichē: A' bolōkpa dalēritsō. Wēpa tō a' we'ikeke, esepa kī ikiō S'yé a' tō ikimú.

45 A' tō iweke es, e' ta' e' wa a' tso' ikkachök tō moki a' dör a' Yé tso' ká jai a' e' ala'r. Ie' tō dība patkeke s'ser buaē ena s'ser sulu esepa kī. Ñies ie' tō kalī patkeke s'ser yēsyesē ena s'ser sulu esepa kī.

46 Wēpa tō a' dalēritseke esepa ē ské dalēritseke a' tō, e' ta' ¿wēs Skēkōl tō i' buaē mēmi a' a' iskéie? Ñies inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa a' e'pa tō iweke es.

47 A' tō a' yamipa ē shké'weke, e' ta' ¿i' buaē weke a' tō s'sulusipa tsata? Ñies pē' kē tō Skēkōl dalōie esepa tō iweke es.

48 A' senú buaē yēsyesē wēs Skēkōl dör S'yé tso' ká jai a' e' ser buaē yēsyesē es.

6

Jesús tō s'wōbla'wé tō wēs se' ké s'siarēpa kīmik

1 “¡A' e' kkō'nú! Mik a' tō i' buaē weke s'kimoie, etā kē iwar sulitane wōrkī as ie'pa tō a' kkeōka. A' tō iwé es, e' ta' Skēkōl dör S'yé tso' ká jai a, e' kē tō i' mēpa a' a' iskéie.

2 “E' kueki mik a' tō s'siarēpa kīmeke, etā kē e' ttē pparkā sulitane kukua wēs e' ökwakpa es. Ie'pa tō iweke ie'pa ñi dapa'wō wé a' ena ñalā wa as sulitane tō

ie'pa kkeðka. Moki ye' tò a' a ichè tò pè' tò ie'pa kkeekëka e' ã dör ie'pa icha ské.

³ Erë mik a' tò s'siarëpa kimeke, etä a' tò iü bërë, kë ichar yi a.

⁴ Es Skëköl tò ì kôs tso' blëule ese sueke, e' tò ì buaë meraë a' a iskieie.

Jesús tò s'wöbla'wé tò wes se' ké ttök S'yë ta
(Lucas 11.2-4)

⁵ “Mik a' ttöke S'yë ta, etä kë a' ttök sultane wörki wes e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wöbatsö e' duöksër ttök S'yë ta ie'pa ñi dapa'wo wé a ena wé pè' daparke taië ká áie ese ska' as ikkearka. Moki yö ichè a' a tò ie'pa icha ské detke iulà a seraa.

⁶ Erë mik a' ttöke S'yë ta, etä a' yúwa a' úshu a, ukkö wötowa ee a' ttö Skëköl dör a' Yë e' ta bërë. A' tò iweke es, e' ta Skëköl tò ì kôs tso' blëule ese sueke, e' tò ì buaë meraë a' a iskieie.

⁷ “Ñies mik a' ttöke S'yë ta, etä kë a' ttök wes pè' kë tò ie' dalöie e'pa ttöke ie'pa këkölpa ta es. Ie'pa ttöke ttè etkë wa taië batsië kë wà ta'. Ie'pa tò ibikeitseke tò ikëkölpa tò ie'pa ttö ttsëmi ie'pa tté taië e' kueki.

⁸ Kë a' tò iuk wes ie'pa es. Ì kiane a' ki e' jcher Skëköl wa kam a' tò ie' a ikiö e' yöki.

⁹ A' ttö ie' ta i' es:

‘A Sa' Yë tso' ká jai a,
as be' dalöiö sa' tò ì ulitane tsata.

¹⁰ As be' dö sa' blúie da'áie.

Ì kiane be' ki as e' or ká i' ki
wes iorke ká jai a es.

¹¹ Chkè kiane sa' ki i' ñe sënóie e' mú sa' a.

¹² Sa' nuì olo'yö sa' ki
wes sa' tò s'malepa ki inuì olo'yeke es.

¹³ Kë sa' marttsa tò ì sulu tò sa' erkiöü,
e' skéie sa' tsatkó yi dör sulu ichök* e' yöki.'

¹⁴ “S'malepa nuì olo'yeke a' tò ie'pa ki, e' ta ñies S'yë tso' ká jai a, e' tò a' nuì olo'yeraë a' ki.

¹⁵ Erë a' kë tò s'malepa ki inuì olo'yè, e' ta S'yë kë tò a' nuì olo'yepa a' ki.

Jesús s'wöbla'wé tò wes se' ké batsök

¹⁶ “Mik a' batsöke Skëköl a, etä kë a' e' ök siarë wes e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke

siarëla as s'malepa tò isaü ta ikkeökarakitö ibatsökerak e' kueki. Moki ye' tò a' a ichè tò ie'pa icha ské detke ie'pa ulà a.

¹⁷ Erë mik a' batsöke, etä a' wöskuö, a' tsaiklö,ö,

¹⁸ as s'malepa kë tò isaü tò a' tso' batsök. S'yë kë wërta' e' tò íyi ulitane tso' blëule e' sueke. A' batsö ie' ã wöa ta ie' tò iské meraë a' a buaë.

Íyi bua'buá blö ká jai a
(Lucas 12.33-34)

¹⁹⁻²¹ “Wé a' íyi bua'buá tso' blëule ee a' er me'rie. E' kueki kë a' tò íyi bua'buá blök ká i' ki. Ká i' ki powak se' íyi sulu'wekewa, ñies akblökwakpa tò iekibleke. E' skéie, a' íyi bua'buá e' blö ká jai a. Eë powak kë döpa íyi sulu'ukwa ñies akblökwakpa kë döpa íyi ekiblök.

S'wöbla buaë ena s'wöbla suluë
(Lucas 11.34-36)

²² “S'wöbla dör wes bö'wö es s'chkà kôs a. E' kueki s'wöbla dör buaë, e' ta se' chkà kôs e' a ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, ì kôs dör buaë yësyësë ese ki se' er me'rie.

²³ Erë s'wöbla kë dör bua', e' ta s'chkà kôs e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, ì sulu kôs ese ki se' er me'rie. Erë se' er buaë e' míane suluë stuiie, e' ta e' dör suluë ichökle.

¿Yi dör a' wökir?
(Lucas 16.13)

²⁴ “Wé klöulewa kanè mésoie, ese kawöta iwökir ã ttö dalöiök. Ie' wökirpa chópa bö, e'ma ie' kawöta eköl ã dalöiök ena iëköl watöktsa. Es a' kë a er menukwa Skëköl ki ena inuköl ki ñita.

Kë a' tkinuk ì ki
(Lucas 12.22-31)

²⁵ “E' kueki ye' tò a' a ichè: Ì kiane a' ki sënóie chkeie, di'ie, datsi'ie ñie, ese kôs kë ki a' tkinuk. S'tso' ttsé'ka e' kë dör chkök ëme, ñies s'chkà kë dör datsi' ã ioie.

²⁶ Dù saü a' tò. Ie'pa kë tò ì kuatketa' ì wösheta', ie'pa kë tò chkè bleta', erë S'yë tso' ká jai a e' tò ie'pa tieke. Ie' éna a' dalër taië dù kôs tsata.

²⁷ A' tkirke taië e' ki, e' kë tò a' a kawö ki mepa sënóie ekuölö ã.

* **6:13 Yi dör sulu ichök:** E' dör bë kië Satanás e'.

28 “¿Ì kuekì a' tkirke datsi' kì? Ma'ma wörkua bua'buāala ese saŭ wes italar, kē kanēblōtā', kē datsi' yueta'.

29 Erē blu' bak kiē Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buāē bak tajē, erē ye' tō a' a' ichē tō ie' datsi' bua'buā kē wēr buāē wes ma'ma wēr es.

30 Kākō suēsō j'ñe, bule tā iñanewa, erē Skēkōl tō ikītkeke buāala iwörkua wa. Ie' tō kākō kītkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia erblök buāē ie' mik, esepa paieraē!

31 E' kuekì kē a' tkinuk. Kē a' e' chakök, ¿Ì ñēmi sa' tō? ö ¿Ì yēmi sa' tō? ö ¿Ì wa sa' e' paiōmi?

32 Pē' kē tō Skēkōl dalōiē esepa tkirke tajē íyi kōs ekkē kì. Erē ì kōs kiane a' kì e' jchertke a' Yē tso' ká jai a' e' wā.

33 E' kuekì ì kōs blúie ie' tso' ena ì dör yēsýesē ie' a' ese kì a' er múwā kewe. A' tō iwēke es, e' tā ñies íyi ñekkē kōs dōraē a' ulā a'.

34 Diwō bit ekkē íyi tso' kì tkine e' dör wē' se' a. Bulebök se' tkirmi ì tkōmi eē e' kì, e' kuekì kē a' tkinuk ikì i' tā.

7

Kē a' tō s'kichatök (Lucas 6.37-38,41-42)

1-2 “Ttē wa a' tō s'malepa kichaté e' ē wa Skēkōl tō a' kichateraē. Wes a' tō s'malepa wēke e' sū a' weraē Skēkōl tō. E' kuekì kē a' s'kichatök as Skēkōl kē tō a' kichatō.

3 Kaltak jchēla tsir tso' a' yami wōbla a, e' suē a' tō, erē ¿ì kuekì kaltak bērie tso' a' wák wōbla a, e' kē sūne a' wā?

4 ¿Wes a' tō ichēmi a' yami a: 'súyō be' wōbla a kaltak jchēla tsir tso' e' yēttsā? Erē kaltak bērie tso' a' wōbla a, ¿e' kē sūne a' wā?

5 jA' e' öke suluē! Kaltak bērie tso' a' wōbla a e' yōttsā kewe, es a' yami wōbla a kaltak jchēla tsir tso' e' wērmī a' a' buāē yēttsā.

6 “Ì dör batse'r ese kē tularittsā chichi a' dō' ie'pa bitūne a' jchōklor. Ñies a' íyi bua'buā*, ese kē tularittsā kōchi a, ie'pa tō iñateraē ikla'tska wa.

Ì kiane a' kì, ese kiō Skēkōl a (Lucas 11.9-13; 6.31)

7-8 “Wēpa tō íyi kieke Skēkōl a, esepa a imeraē ie' tō; wēpa tō íyi yuleke ie' ska' esepa tō ikueraē; wēpa tō ie' chakeke, esepa

kierawā ie' tō weshke. E' kuekì ì kiane a' kì e' kiō ie' a, etā ie' tō a' a imeraē; e' yulō ie' ska', etā a' tō ikueraē; ie' chakō, etā ie' tō a' kierawā weshke.

9 “Kē a' wēne tō ák mēpa ilā a' pan kiētō e' skēie.

10 Ñies kē a' tō tkabē mēpa a' alā a' nima kiētō e' skēie.

11 A' dör pē' suluē erē e' tō íyi buāē meke a' alā a. jE' yitā buāē S'yē tso' ká jai a, e' tō íyi buāē meraē yi tō ie' a' ikieke ese a!

12 “A' senú s'malepa tā wes a' kì ikiane tō ie'pa ser a' tā es. Ttē e' a' ì kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa tō yēkkuō kì e' kōs wōiēulewā. E' kuekì a' senú es.

Senē michoē wékkō e' dör tsir (Lucas 13.24)

13 “Senē michoē e' wékkō dör tsir, e' a' a' shkōwā. S'weir micho e' ñalē ena iwékkō dör shoē; tajē s'mi'ke ikì.

14 Erē senē michoē e' wékkō dör tsir ena iñalē kì darērēē shka', wēpa tō ikuē esepa kē dör tajē.

Kal buāē ena kal suluē (Lucas 6.43-44)

15 “A' e' kkō'nú kachōkwakpa e' chō tō ie'pa dör Skēkōl ttekōlpa esepa yōkì. Ie'pa e' ö tō ie'pa dör buāē wes obeja urula es, erē ie'pa er suluē wes iyiwak sulusi es.

16 Wes ie'pa e' wamblōke, e' wa a' tō isuērawā pē' wēse idir. ¿Wé a' wā isuēle tō uvawō ö higowō e' shtetā'sō dika' kicha mik?

17 Kal buāē kōs ese wō dör buāē, erē kal sulusi kōs ese wō dör suluē.

18 Kal bua'buā kē wōrtā' kalwō sulusiie. Ñies kal sulusi kē wōrtā' kalwō bua'buāie.

19 Kal kōs kē wör buāē, ese bikeeke tā iña'wēkewa bö' a.

20 Es a' tō kachōkwakpa suērawā wes ie'pa e' wamblō e' wa.

Jesús tō icheraē 'kē ye' wā a' sūle' (Lucas 13.25-27)

21 “Wēpa tō ye' a' icheke: 'A Skēkēpa, a Skēkēpa', kē esepa dōpawā seraa ì blúie Skēkōl tso' e' a. Erē wēpa serke wes ye' Yē tso' ká jai a e' kì ikiane es, esepa ē dōrawā.

22 Aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuì kì e' kēwō de, etā tajē ie'pa tō ye' a' icheraē i' es: 'A Skēkēpa, be' ttō wa sa' ut Skēkōl

* 7:6 íyi bua'buā: E' dör perla si'kuāie.

ttekölíe, be' ttõ wa sa' tã aknama uya'lur, be' ttõ wa ì kě or yi a ese o' sa' tã tajë.

²³ Erë ye' tã ie'pa iuteraë: 'Kě ye' wa a suule yës. A' e' wamblõ suluë. ¡A' yúshka bánet ye' yõkí!'

Uyuõkwak bõl

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ "E' kuekí yi tã ye' ttõ tse tã iwà iuteke, ese dõr wes wëm ekõl tã u yuë es. E' tã u chkí tãbië iskië kã dõr ák ã ese a.

²⁵ Kãlì yëne tajë, di' pone tajë, sërke tka tajë, e' kõs tene u e' mik, erë u kě anerõ, ichkí tuluulewã ák a e' kueki.

²⁶ Erë yi tã ye' ttõ tse, erë kě iwà iuteku', ese dõr wes wëm ekõl kě kabikeitsõtã es. E' tã u yuë tsa'wõ a tã chkí ate jalëjalë.

²⁷ Kãlì yëne tajë, di' pone tajë, sërke tka tajë, e' kõs tene u e' mik tã anerõ iski tã kě ì tã'ia iwã."

²⁸ Mik Jesús tte one tã wes ie' tã s'wõbla'weke e' tã sulitane tkiwëwã.

²⁹ Ie' tã ie'pa wõbla'weke tte mokí, diché tã tajë, ese wa. E' kě dõr wes s'wõbla'uk tte dalõiëno wa wakpa s'wõbla'weke es. E' kuekí ie'pa wõkranewã ittsõk.

8

Wëm ekõl kiri'weke lepra tã e' bua'wë Jesús tã

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

¹ Mik Jesús biteatkene kabata a, etã tajë pë' dami ie' itõkí;

² e' shuã wëm debitu ekõl ie' ska' kiri'weke lepra* tã. Ie' e' tkëwã kuchë kí Jesús wõrkí tã ichéitõ:

—A kékëpa, be' kí ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

³ Jesús tã ikëwã ulà wa tã ichéitõ ia:

—Tõ, ye' kí ikiane. Be' dene batse'r.

E' wõshã tã ie' buanene, kě kí lepra ku'ia.

⁴ Jesús tã iché ie' a:

—Ittsõ, kě ichar yi a. Be' yú e' kkachõk sacerdote a. Ì muk Moisés tã a' ka' e' batse'woie, e' tsúmi mē Skëkõl a iwã kka-choie tã be' buanene.

Kanë méso ekõl bua'wëne Jesús tã
(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)

⁵ Mik Jesús de Cafarnaúm, etã Roma ñippõkwakpa dõkã cien ese wõkir de ekõl ie' ska' kkõchõk,

⁶ tã ichéitõ ia:

—A kékëpa, ye' kanë méso duladula ekõl kirinewã tajë. Ie' me'r u a kã kí pa dalërke tajë kranewã.

⁷ Jesús tã iuté:

—Ye' mí ibua'ukne.

⁸ Ñippõkwakpa wõkir tã iuté:

—A kékëpa, be' dõwã ye' u a e' kě dõr ye' siarla e' a. Erë ikëwõ ã mú tã ye' kanë méso buardane.

⁹ Ye' wõkirpa tã, e'pa ttõ iutõk ye' kawõtã.

Ñies ye' dõr ñippõkwakpa tajë e'pa wõkir, ie'pa kawõtã ye' ttõ iutõk. Mik ye' tã ekõl a icheke: 'Be' yú', tã imí. Ekõl a ye' tã icheke: 'Be' dou', tã ide. Ñies ye' tã icheke ye' kanë méso a: 'Íyi ú' tã iwéitõ. Ye' ikló'wé tã be' wã kawõtã tã íyi ulitane tsata, e' kuekí ye' wa ijcher tã be' tã ikëwõ mé, e' tã ye' kanë méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tã e' tse tã e' tã ie' tkiwëwã. Ichéitõ pë' dami ie' itõkí e'pa a:

—Mokí ye' iché a' a tã Israel aleripa kõs shuã kě ye' wã yi kune erblõk ye' mik wes wëm i' es.

¹¹ Ye' tã a' a iché tã mik ì blúie Skëkõl tso' e' këwõ de da'aie, etã pë' kě dõr judiowak tso' kã wa'ñe, esepa dõraë tajë e' tkõkser chkõk se' yëpa bak kië Abraham ena Isaac ena Jacob e'pa tã.

¹² Erë warma wëpa e' tulõkeser ee esepa uyardattsa bánet stui kě a. Eë ie'pa iurã siarë ikã yilitdawã weine kuekí.

¹³ Etã Jesús tã iché ñippõkwakpa wõkir a:

—Be' yú u a tã itkõraë wes be' erblé ye' mik es.

E' wõshã tã ikanë méso buanene.

Jesús tã Pedro yãk bua'wëne

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Jesús miã Pedro u a tã ie' isuë tã Pedro yãk me'r kã kí kiri'weke duë dalõlõ tã.

¹⁵ Ie' tã iké iulã kí tã duë dalõlõ tã iéwa tã ie' e' kékã tã ilè yuléitõ ie' a ñe.

Jesús tã s'duõke tajë esepa bua'wëne
(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

* **8:2 Lepra:** E' dõr duë s'mëwõie ese. Judiowak tã ikló'wé tã duë e' tã yi tteke ese dõr ñã. Esepa batsekettã bánet kě a kawõtã tã senuk pë' malepa shuã. Ñies ie'pa kě a kawõtã tã shkõkwã Skëkõl wé a.

16 Ká tuirketke ta taië ie'pa wa pë' a aknama tso' esepa debitu Jesús ska'. Ittö ë wa ie' tö wimblupa ñe' trë'wéyal seraa. Ñies s'kirirke e'pa bua'wéneitö seraa.

17 E' tka es as ì yë'at Skëköl tteköl kië Isaiás e' tö, e' wà tkö. Ie' iyë':

“Se' duë kos e' yéttsa ie' tö se' ki,
Se' weirke kos e' mítser ie' wa se' yöki
bánet.”†

*Wëpa bül e' yuak Jesús ttökatapaie
(Lucas 9.57-62)*

18 Mik Jesús tö isuë tö pë' dapanekä taië ipamik, etä ie' tö iché ittökatapa a: “Mishka batsöri wishet.”

19 Etä s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa eköl de ie' ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ye' shkak be' ta be' ttökataie ká wa'ñe wé be' mirö eë.

20 Jesús tö iüté:

—Bakli' u ta' ñies dúla u ta', erë ye' dör S'ditsö Alà e' kë wa u ta' senoië.

21 Etä wëm skà dör ie' klé eköl e' tö ie' a iché:

—A këkëpa, kawö mú ña, mik ye' yë blënewa ta inú wötökwa, e' ukuökü ye' mi'ke be' ta.

22 Jesús tö iüté:

—I' ta be' shkó ye' ta. Wëpa dör wes s'duulewa es Skëköl wöa, as esepa tö iyamipa nu blö.

*Sërkë wöklö'wé Jesús tö
(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)*

23 Etä Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imiyal batsöri ki.

24 Ie'pa mirwaia e' shua siwa' batsineka taië tö di' uyéka taië ta kanò a di' iënekami. Erë ie' kapöme'r.

25 Etä ittökatapa de ie' ska' ta iti'wéka ta ichéitörak ia:

—Ja Skëkëpa, se' tsatkö! ;Se' duölurmi!

26 Ie' tö ie'pa iüté:

—ÿI kuëki a' suane sekkë? Wësua a' kë erblöku' ye' mik bua'ie.

Etä ie' e' kéka ta siwa' ena di' yöli uñéitö ta iwöklönëwa miáne alamië.

27 Ie'pa tkinëwa taië ta iñi chakéka:

—ÿYi dör wëm wj? ;E' ttö dalöiëke siwa' tö ena di' tö!

*Jesús tö wëpa bül a aknama tso' e'pa
bua'wé*

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

28 Mik Jesús demi batsöri wishet ká kië Gadara eë ta wëpa bül a aknama tso', e'pa e' yéttsa pö ké a de ie' ska'. Ie'pa e' wamblörak suluë e' kuëki kë yi shkötä' ñala e' wa.

29 Ie'pa tö ichémi aneule:

—Be' dör Skëköl Alà. ;Iök be' de sa' tsiriuk? ;Be' debitu sa' we'ikök kam sa' kéwö dö e' yöki?

30 Eë tsinet köchi iëter taië chkök.

31 Aknamapa tso' taië e'pa kköché Jesús a:

—Be' tö sa' uyekettsa, e' ta kawö mú sa' a e' tiukwa köchi tso' taië jai a.

32 Ie' tö iché ie'pa a:

—A yúshka eë.

Etä aknamapa kos e' yélur wëpa a ta e' tiélur köchi a. E' bet ta köchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

33 Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi ki, etä ie'pa tö i kos tka wëpa a aknamapa bak e'pa ta, e' tté ppéka.

34 Etä ká e' wakpa kos miá Jesús ska'. Mik ie'pa de, etä ie'pa kköché ie' a: “Be' e' yöttsa sa' ká a.”

9

*Jesús tö wëm eköl kraulewa e' bua'wéne
(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)*

1 E' ukuökü ta Jesús e' iéka kanò a ta imiáne ittö wa demi Cafarnaúm wé ie' serke eë.

2 Etä eë ie'pa wa wëm kraulewa eköl mítser Jesús ska' ka'la ki. Mik Jesús tö isuë tö mokü ie'pa erblé ie' mik, etä ie' tö iché wëm kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, i sulu kos wamblébö, e' nuí olone be' ki.

3 Etä s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa wëlepa tö ibikeitseke: “ÿ ché ie' tö e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë.”

4 Erë i bikeitsök ie'pa tso' e' suéwa Jesús tö bet. E' kuëki ie' tö ie'pa a ichaké:

—ÿI kuëki a' tso' iyi sulu bikeitsök?

5 Ye' tö wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' ta ;wes a' tö iklö'wëmi tö ye' kë a inuü olonuk iki?

6 Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tö a' a ikkachè tö ye' wa kawö ta' ká i' a nuü olo'yoie.

† 8:17 Isaiás 53.4

Etā ie' tō iché wēm kraulewā e' a:
—Be' e' kōkā, be' ka'la kōkā tā be' yūne be' u a.

⁷ Etā ie' e' kéka tā imiāne iu a.

⁸ Mik e' sué pē' tso' eē e'pa tō, etā ie'pa suane tajē. Ie'pa tō isué tō Skēkōl tō diché tajē mé s'ditsō ekōl a, e' kuēki ie'pa tō Skēkōl kīkéka tajē.

*Jesús tō Mateo kié ittōkataie
(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)*

⁹ E' ukuōki tā Jesús e' yéttsa tā imiā, e' tō wēm sué ekōl kié Mateo,* e' dör inukōl shtōkwak Roma wōkirpa a. Ie' tkēr ikaneblōke e' wé a. Tā Jesús tō ie' a iché:

—Be' shkō ye' tā ye' ttōkataie.

Etā ie' e' kéka tā imiā Jesús tā.

¹⁰ E' ukuōki tā Jesús de ittōkatapa tā Mateo u a chkōk. Ie'pa tulur chkōk, e' dalewa inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa a esepa tajē ena pē' sulusipa skā deyalñak e' tulésēr chkōk Jesús tā.

¹¹ Mik e' sué fariseowakpa tō, etā ie'pa tō Jesús ttōkatapa a ichaké:

—ǰIōk a' wōbla'ukwak chkōke inukōl shtōkwakpa ena pē' sulusipa skā tā?

¹² Jesús tō ittse tā ichéitō iarak:

—Wépa kē kirirku' esepa kē ki s'kapeyōkwak kiane. Erē wépa kirirke, esepa ki ikiane.

¹³ Skēkōl tō iyē' iyēkkuō ki: 'Iyiwak jchēule mē ye' a, ese kē kiane ye' ki. Ye' ki ikiane tō a' ñi saù er siarē wa.† A' e' yuō ttē e' wa. Ye' kē dē'bitu wépa e' ttsō tō ie'pa ser buaē yēsyesē esepa kiōk ye' ttōkataie; ye' dē'bitu pē' sulusipa kiōk ye' ttōkataie.

*I' kuēki Jesús ttōkatapa kē batsōta'
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)*

¹⁴ Juan S'wōskuōkwak ttōkatapa de Jesús ska' tā ichakérakitō ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsōke tajē. ǰI kuēki be' ttōkatapa kē batsō?

¹⁵ Jesús tō ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsē ese kēwō tkō'uk tā ǰwes ie'pa eriarmi wēm ulabatske e' tso'ia ie'pa tā e' dalewa? Erē ikēwō dōraē etā ie' miratsēr ie'pa yōki. E' je' tā ie'pa batsōraē.

* **9:9 Mateo:** E' dör yēkkuō i' shtōkwak. Ie'pa wōblane e' chōk wes o'ka chē es, e' kuēki ie' kē wā iyēne ye'. † **9:13** Oseas 6.6 ‡ **9:27 David aleri:** Es ie'pa tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kitulebak tō idatse e' ē kiē. E' wā kiane chē si'kuaie *El Mesías*.

¹⁶ “Kē yi tō datsi' kēchke wōyuepawa datsi'tak pa'ali wa. Datsi'tak pa'ali wōklōneka, e' tō datsi' kēchkela shukueēke tā iki jcheeke tajē.

¹⁷ Ñies vino kē tērtā'ka iyiwak kkuōlit yöule ibloie ese kēchke a. Itékasō es, e' tā mik ibacha'nebitu, etā ikkuōlit kēchke jchēemiitō. Es vino ena ikkuōlit weirwami éme. E' kuēki vino tekeka ikkuōlit pa'ali a, es vino ena ikkuōlit kē weirpawa.”

*Jesús tō Jairo alà busi shkē'wékane ñies
alakōl ekōl bua'wéneitō*

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús tso'ia ttōk, e' dalewa judiowak wōkir debitu ekōl ie' ska' tā ie' e' tkéwa kuchē ki tā ichéitō:

—Ñikōl ye' alà busi blēnewa. Erē be' shkō, be' ulā mūka iki tā ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kéka tā imiā ittōkatapa tā judiowak wōkir itōki.

²⁰⁻²¹ E' shūa alakōl ekōl dewa tsinet Jesús tsj kker. E' du'mi alakōlpa duē wā e' ki duas de dabom eyōk ki bōk (12). Ie' tō ibikeitseke: “Jesús datsi' bata ē kéwayō, e' tā ye' buanene.” E' kuēki idatsi' bata kéwaitō.

²² Erē Jesús wōtrée tā isuéitō tā ichéitō ia:
—A alà busi, be' er kuú. Be' erblé ye' mik, e' kuēki be' buanene.

E' wōsha tā ie' buanene buaē.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, etā ie' tō isué tō ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blērketke e' kuēki, ñies pē' iuke tajē.

²⁴ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' e' yölur, busila kē du'wā, ikapōme'r ē. Ie'pa tō Jesús jañeitséka tajē,

²⁵ erē ie' tō ie'pa ké e' skōkmi bánet. E' ukuōki tā ie' dewa weshke tā busila ulā klō'wéwaitō tā busila e' kéka.

²⁶ E' ttē buneka ká e' kōs a.

*Wépa bōl kē wōbla wawēr e'pa bua'wéne
Jesús tō*

²⁷ Jesús e' yéttsa eē tā wépa bōl kē wōbla wawēr mirwā ie' itōki, e'pa arke:

—ǰA Jesús, s'blú David bak e' aleri,‡ sa' saù er siarē wa!

²⁸ Mik Jesús de u a, etā ie'pa bōl de ie' ska'. Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿A' tō iklō'wé tō ye' a a' buarmine?
Ie'pa tō iūté:

—A kēkēpa, tō, sa' tō iklō'wé.

²⁹ Etā Jesús tō ie'pa wōbla ké tā ichéitō ie'pa a:

—Wes a' erblōke ye' mik es iwà ordaë.

³⁰ Etā ie'pa wōbla buanene. Tā Jesús tō iché ie'pa a:

—Kē a' kane ichök yi a yēs.

³¹ Erē ie'pa míyal tā ì wé Jesús tō e' paké ie'pa tō ká e' wakpa ulitane a.

Wēm kē tto eköl e' bua'wé Jesús tō.

³² Wēpa bōl wōbla buanene e'pa míyal, e' bet tā pē' welepa wā wēm kē tto, ese debitu eköl Jesús ska', e' a aknama tso'.

³³ Mik Jesús tō aknama trē'wéshkar, etā wēm ttékane buaë. Pē' tso' eē e'pa tkirulune tā ichérakitō:

—Kē yi wā íyi wīse suule Israel aleripa shuā.

³⁴ Erē fariseowakpa tō iché:

—Bē, e' wák diché wa ie' tō ie'pa trē'wéyal.

Jesús tō pē' sué er siarē wa

³⁵ Jesús shkōke ká kōs tso' Galilea blublu ñies tsitsir e' a. Ie' s'wōbla'weke judiowak ñi dapa'wō wé kōs tso' e' a. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakekeitō. Ñies s'kirirke kōs, idalērke s'mik kōs, e' bua'wekeitō.

³⁶ Ie' tō isué tō ie'pa eriarke siarē, weinetke siarē wes obeja kē kkō'nukwak tā' es, e' kueki ie'pa suéitō er siarē wa.

³⁷ Ie' tō iché ittōkatapa a:

—Moki, ye' a tā ie'pa dör wes iyiwō tso'tke wē'iäë shtë es, erē ishtōkwakpa kē dör tajē.

³⁸ E' kueki a' tō ikiö kanè wák a tō ishtōkwakpa patkō.

10

*Jesús tō ittekōlpa tsá e'pa a kawō mé
(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)*

¹ Jesús tō ittōkatapa dabom eyök kí bōl (12), e'pa kié e' ska' tā kawō méitō ie'pa a wimblupa sulusi trē'woyal ñies s'kirirke dué ulitane wā esepa bua'wōne.

² Ie'pa ekkēpa dör ñies Jesús ttekōlpa tsá, e'pa kié i' es: kewe dör Simón, e' kié ñies Pedro ena ie' el kié Andrés; Santiago ena iël kié Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r;

³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inuköl shtōkwak Roma wōkirpa a e'; Santiago dör Alfeo alà, ena Tadeo;

⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tō Jesús wōmekettsa aishkuō tā ibolōkpa a e'.

*Jesús tō ittōkatapa patkēmi s'wōbla'uk
(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)*

⁵ Wēpa dabom eyök kí bōl (12), ñe'pa patkēmi Jesús tō tā ipattéitō i' es: “Kē a' minuk pē' kē dör judiowak esepa ká a. Ñies kē a' minuk Samaria.

⁶ A' yú Israel aleripa ká a, ie'pa dör wes obeja chōwa es.

⁷ A' yú ipakök tō ì blúie Skéköl tso' e' kēwō dewatke.

⁸ S'kirirke bua'üne, s'duowa shkē'úkane, s'kiri'weke lepra tō, esepa bua'üne as ibatse'rne. Ñies aknamapa yōttsa. E' diché mène a' a' éme, e' kueki kē yi ña'war iki.

⁹⁻¹⁰ “Kē ì tsarmi. A' kē kawō tā' inuköl tsukmi yēs. Ñies sku', datsi' skà, klökkuö, shko kéli ese kōs kē tsarmi. Kaneblōkwak chkōmi ì kanewekeitō e' ské wa, e' kueki kē ì tsarmi.

¹¹ “Mik a' demi ká tsitsir ö ká blublu a, etā yi tō a' kiēwami er bua' wa ese yulö. Mik a' ikué, etā e' ē u a a' kapörö a' tso' eē e' dalewa.

¹² Mik a' dewa u e' a, etā ie'pa kōs serke eē e'pa shkē'ú er bua' wa.

¹³ Ie'pa tō a' kiēwā er bua' wa, e' tā Skéköl er buaë chōraë ie'pa a. Erē ie'pa kē wā a' kinewā er bua' wa, e' tā kē Skéköl er buaë chōpa ie'pa a.

¹⁴ U wele wakpa ö ká wele wakpa kē wā a' kinewā buaë ö kē éna a' ttō ttsak, e' tā a' e' yōlur u e' a ö ká e' a tā kapo tso' a' klöttō mik e' ppōö iwà kkachoie ie'pa a tō ie'pa dör Skéköl bolōkpa.

¹⁵ Moki, ye' tō a' a' iché tō aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuì ki, etā ká e' wakpa wōmerdatssa weinuk tajē Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk sulué e'pa tsatā.

Jesús ttōkatapa weirdaë ie' kueki

¹⁶ “¡Ye' ttō ttsö! Ye' tō a' patkekemi pē' shuā wes obejala èmi namu tso' tajē, e' shuā es. E' kueki a' senú wōsh wa wes tkabē es; erē ñies a' senú bēre wes nuböl es.

17 A' tso' erki. A' miraë ie'pa wa s'shulökwakpa ulà a, ñies a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wo wé a.

18 Ie'pa wa a' miraë duëser s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kueki. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a, ñies ká ulitane wakpa a.

19 Mik ie'pa tö a' méttsa s'shulökwakpa ulà a, eta kë a' tkinuk ì chëmi a' tö e' tsatkoie. E' wöshä ta Skëköl tö tté eraë a' er a chë ie'pa a.

20 Es kë a' ttöpa a' wák er wa, e' skéie S'yé Wiköl tö tté eraë a' er a chë.

21 “Mik e' kèwö de, eta welepa tö iël wömerattsä ttèwä, iyé tö ilà wömerattsä, ñies ala'r e' kōrakā iyé ena imì kkatök as ittōwä.

22 Sulitane tö a' sueraë suluë ye' tté kueki. Erë a' isie e' tkéwä darërëë dōkā bata ekkë, e' tsatkërdaë.

23 Mik ie'pa tö a' we'ikeke ká wele ki, eta a' tkōshkar iyōki, a' yú ká kuā'ki a. Moki ye' tö a' a' ichè tö kam ye' dör S'ditsö Alà e' dōne, e' yōki a' kë dōpa Israel ké kōs a.

24 “Wé wöblarke e' kë dör iwöbla'ukwak tsata. Ñies kanè méso kë dör iwökir tsata.

25 E' dör wè' wé wöblarke e' a' tö idō wēs iwöbla'ukwak es. Ñies e' dör wè' kanè méso a' tö idō wēs iwökir es. U wökir kiérakitō Beelzebú* je' yitā iyamipa cherarakitō suluë!

*Yi yōki se' ké suanuk
(Lucas 12.2-7)*

26 “E' kueki kë a' suanuk ie'pa yōki. Kë ì ku' blèulewä e' kë kkayërpa aishkuö ta, ese kōs jcherdane.

27 Ì chéyō a' a' akir bërë, e' chōne sulitane kukua. Ñies ì kōs chéyō bërë asas a' kukuö a, e' chōne aneule sulitane a.

28 Kë a' suanuk yi tö s'tteta'wä esepa yōki. Ie'pa tö s'chkā è ttèwami erë ie'pa kë a' s'wiköl duökwa. E' skéie Skëköl yōki a' suanú. Ie' tö s'chkā ñies s'wiköl ewèwami bö' ké a.

29 “Dúla böt tuè tottola inuköl etk wöshkila è, erë dúla kë arta'wa iski S'yé kë wä ikéwö mène e' ta.

30 E' yitā a' kkō'neraëitō buaë dō a' tsakō bitō tso' shtaoule ie' wa.

31 Ie' a' ta a' tuè taië tkōkā dúla tso' taië ese tsata. E' kueki kë a' suanuk.

* 10:25 **Beelzebú:** E' dör bé, e' è kiè Satanás.

*Wépa kë jaëne Jesús ki
(Lucas 12.8-9)*

32 “Yi e' chō sulitane wörki tö ie' dör ye' ttökata, e' ta ñies ese cheraëyō ye' Yé tso' ká jaì a e' wörki tö ie' dör ye' ttökata.

33 Erë yi tö iblé s'malepa wörki tö ie' kë dör ye' ttökata, e' ta ñies ibleraëyō ye' Yé tso' ká jaì a e' wörki tö ie' dör ye' ttökata.

*Jesús tté kueki se' ñi blabatsölordaë
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

34 “Kë a' tö ibikeitsök tö ye' dè'bitu as a' ser bërë ñita ká i' ki. Ye' kë dè'bitu as a' ser bërë ñita, e' skéie ye' dè'bitu a' mukka ñippök.

35 Ye' dè'bitu as ilà wëm ñippō iyé ta, as ilà busi ñippō imì ta ena as iyāk ñippō iyāk ta.

36 Es yamipa ekka dōraë ñi bolökpaie ye' tté kueki.

37 “Yi éna iyé ö imì dalër tkōkā ie' éna ye' dalër e' tsata, ese kë dōpa ye' ttökataie. Ñies yi éna ilà wëm ö ilà busi e' dalër tkōkā ie' éna ye' dalër e' tsata, ese kë dōpa ye' ttökataie.

38 Yi kë e' chō weinuk dō ittèwä krus mik ta iser wēs ye' ttökata es, ese kë dōpa ye' ttökataie.

39 Yi e' tsatkak ittèwä yōki, ese kë ulà a' sene michoë dōpa. Erë yi e' mettsä ttèwä ye' dalërmik, ese ulà a' sene michoë dōraë.

*Wēs Skëköl tö iské meraë se' a
(Marcos 9.41)*

40 “Yi tö a' kiéwä er bua' wa, e' dör wēs ye' kiéwaitō er bua' wa es. Ñies yi tö ye' kiéwä er bua' wa, e' dör wēs yi tö ye' patké' e' kiéwaitō er bua' wa es.

41 Yi tö Skëköl tteköl kiéwä er bua' wa Skëköl tteköl idir e' kueki, e' ta ese a' ì meraë Skëköl tö ittekölpa a, ese merdaë ñies. E' sù yi tö s'ser yësyësë ese kiéwä er bua' wa iserke yësyësë e' kueki, e' ta ese a' ì meraë Skëköl tö s'ser yësyësë esepa a, ese merdaë ñies.

42 Yi isie tö di' kakla è mé ye' ttökata ësela a' yè, ye' ttökata idir e' kueki, e' ta moki ye' tö a' a' ichè tö ese a' iské patōrdaë buaë.”

11

*Juan S'wöskuökwak ttökatapa e'pa de ilè
chakök Jesús a
(Lucas 7.18-35)*

1 Mik Jesús tö ittökatapa dabom eyök k_i bö_l (12) e'pa wöbla'wé one, eta ie' m_ía ká tso' tsinet ese a s'wöbla'uk ena Skököl ttè buaè e' pakök.

2 Juan S'wöskuökwak tso' wötëule s'wöto wé a, ee ie' tö ì weke Cristo tö e' tté ttsé. E' kuek_i ie' tö ittökatapa welepa patké iska'.

3 Ie'pa tö ichaké ia: “¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule idatse e' ö yi skà panèia sa' tö?”

4 Jesús tö ie'pa iuté: “A' yúne Juan ska' ta ì kos sué a' tö, ì kos ttsé a' tö, e' paköne ie' a’.

5 Ipakö ie' a tö s'wöbla kè wawër, esepa wöbla wawënene; s'kraulewa kè shko, esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tö, esepa buanene batsé'nene; s'kukuö kè watsér, esepa watsénene; s'duowa shkenekane; ñies Skököl ttè buaè e' pakane s'siarépa a’.

6 ¡Yi kè yök_i ye' sulune, ayècha buaè ese!”

7 Mik ie'pa m_íyalne, eta Jesús tö Juan tté pakémitke pè' a, ta iché ie'pa a: “Mik a' dè'rö ká sir poè wé kè yi serku' ee Juan sauk, eta ¿ima a' erbikö wëm wése suèmi a' tö? A' kè dè'rö wëm èse, kabikeitsö w_i a dià a wes kua'kö wöppè siwa' tö es, ese sauk.

8 A' kè dè'rö wëm ese sauk, e' ta ¿wëm wése sauk a' dè'rö? A' kè dè'rö wëm e' paið datsi' bua'buwa wa ese sauk. A' wa ijcher tö wépa e' paið es esepa serke blu' u a’.

9 Erè ¿wëm wése sauk a' dè'rö? A' dè'rö wëm dör Skököl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a' ichè tö mok_i Juan dör Skököl tteköl, erè ie' kè dör ese è. Ie' dör Skököl tteköl tsata’.

10 Skököl yëkkuö k_i itso' kitule wé Skököl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a: ‘Ye' tso'tke ye' tté pakökwak patkök be' yök_i kewe be' ñalé yuök.’*

Skököl ttè pakökwak e' dör Juan.

11 Mok_i, ye' tö a' a' ichè tö s'ditsö ulitane tso'tke dö ikkè ta, e'pa shua kè yi ku' Juan S'wöskuökwak tsata. Erè ì blúie Skököl tso' e' a wé dör èsela shuteè e' dör Juan tsata’.

12 “Mik Juan S'wöskuökwak s'tsá pautmi dö ikkè ta, wépa blúie Skököl tso' esepa weirke siarè. Pé' kèsik suluè esepa éna ie'pa ewakwa.

13 Kam Juan tö s'pattömi e' yök_i Skököl ttekölpa kos ena Moisés, e'pa tö iyè'bak tö Skököl datse se' blúie.

14 A' éna iklö'wak es, e' ta Juan dör Skököl tteköl kiè Elías yëuletke tö idatskene e’.

15 ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

16 “¿Ima a' chèmi ye' tö? ¿Wes a' dör? A' dör wes ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itök_i. Shabötspa arke taiè ta icheke iyamipa a’:

17 ‘Sa' tö pulè bla'wé, erè a' kè klötène'; sa' tö s'eriar tseittsé, erè a' kè jine'.’

18 E' wà dör tö Juan de batsöta', blo' kè yöta', ta a' tö iché tö aknama tso' ie' a’.

19 E' ukuök_i ta ye' dör S'ditsö Alà, e' de kè batsöta', blo' yetá', ta a' ye' cheke tö ye' chkö taiè, ye' blo' yè taiè ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tö ye' cheke es, erè isuerasö bulebök ta tö wépa serke wes Skököl siwé tö ichè es esepa dör yësyësè.”

Ká mañat wakpa weirdaè siarè (Lucas 10.13-15)

20 Eta ká wépa k_i Jesús tö ì kè or yi a ese o' taiè ká malepa tsata, e' wakpa kè er maneone Skököl a. E' kuek_i ie' tö ie'pa ché ttè i' wa:

21 “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwëstela ina a' ta! Ì kè or yi a ese o' ye' tö taiè a' wörki, erè a' kè er maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón wakpa wörki, e'ma ká iaiaè ie'pa er maneobak. Ie'pa tö eriane datsi' ajaè iè'kabak, ñies ie'pa e' tkè'kabak muluchka k_i iwà kkachöie tö ie'pa er mane'wé Skököl a’.

22 E' kuek_i ye' tö ichè tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nu_i k_i, eta a' wömerdatssa weinuk taiè shute Tiro ena Sidón wakpa tsata’.

23 A Cafarnaúm wakpa, kè a' tö ibikeitsök tö Skököl wa a' mi'mitser ká jaì a. Ie' tö a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee. Ì kè or yi a ese wéyö taiè a' wörki, erè a' kè er maneone. E' úpa ye' tö Sodoma wakpa suluè wörki, e'ma ie'pa tso'ia dö ikkè ta’.

24 E' kuek_i ye' tö ichè tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nu_i k_i, eta a' wömerdatssa weinuk taiè shute Sodoma wakpa tsata’.”

A' kos erblö Jesús mik (Lucas 10.21-22)

* 11:10 Malaquías 3.1

25-26 Eta Jesús tò iché: “A ye' Yé, be' dör íyi ulitane tso' ká jaì a ena ká i' a e' Kèköl. Ttè buaë blè'wà be' tò pè' wà siwà' jcher iskië ena erbikö tajë esepa yöki, erë ikkachébö s'ësepala a. Es be' kî ikiane, e' kuëki be' tò iwé es. E' kuëki be' kîkékayö.”

27 Jesús tté iYé ta òne ta ichéitö pè' tso' ee e'pa a: “Ye' Yé tò íyi ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skèköl Alà, kè yi wà ijcher mokî tò wes ye' dör, e' jcher ye' Yé ë wà. Nies kè yi wà ijcher mokî tò wes ye' Yé dör, e' jcher ye' ë wà. Nies wépa a ye' éna ikkachak esepa wà ijchermi.

28 A' eriarke tajë, weirke siarë íyi ulitane dikia wes dali ekkeë dikia s'shtrirwà es. A' shkó ye' ska', eta a' enuraë ye' batamik.

29-30 Ye' ser bërë, ye' er buaë, e' kuëki a' e' tiúwà ye' tté dikia. Ttè wa ye' tò a' wöbla'weke, e' kè dör darërëë, e' kè tò a' we'ikepa wes. E' kuëki a' e' wöbla'ú ye' wa ta a' enuraë buaë.”

12

Jesús ttökatapa tò trigo wöikléé eno diwö a (Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

1 E' kéwö ska' ta, eno diwö a, Jesús dami trigo shua ta ittökatapa dué bli wà. E' kuëki ie'pa tò trigo wöiklérami ta ikatéramirakitö.

2 Mik fariseowakpa tò isué, eta ie'pa tò iché Jesús a:

—Isaú, be' ttökatapa tso' ì kè kéwö ta' wè eno diwö a, ese uk.

3 Ie' tò ie'pa iuté:

—Ì o' David tò ká iaiaë ze' kè aritsule a' wà Skèköl yèkkuo kî? Etökicha ta ie' ena iklépa dué bli wà.

4 E' kuëki ie' dewa Skèköl wé a ta pan meule Skèköl a e' klö'wéitö ta inéitö. Pan e' kè kéwö ta' në ie' ena iklépa a, sacerdotepa ë a ikéwö ta' në. Erë a' éna iane tò e' kè dör suluë Skèköl wöa.

5 Nies za' kè wà iaritsule tté dalöieno kit Moisés tò e' kî tò erë sacerdotepa kanéblöke Skèköl wé a eno diwö a, erë e' kè wa ie'pa tò idalöseweku'wà?

6 Ye' tò iché a' a tò íerö se' dur eköl, e' dör Skèköl wé tsata.

7 Skèköl tò iyé' iyèkkuo kî: 'Iyiwak jchëule mè ye' a, e' kè kiane ye' kî. Ye' kî ikiane tò a'

ñi saù er siarë wa.* Ttè e' wà anúpa a' éna mokie, e' ma kè s'ki ì nuí ta' ese kè kkatépa a' tò.

8 Ye' dör S'ditsö Alà, e' wà kawö ta' ichök tò ì dör buaë ö ì dör suluë wè eno diwö a.

Jesús tò wëm eköl ulà siulewà e' bua'wéne (Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

9 E' ukuökî ta Jesús dewa ie'pa ñi dapa'wo wé a.

10 Eta ee wëm tkër eköl ulà etk siulewà. Ie'pa éna Jesús kkaták ilè kî e' kuëki ie' a ichakérakitö:

—¿Ima be' tò ibikeitsè? ¿Kawö meule se' a Moisés tté a s'buawone eno diwö a ö au?

11 Ie' tò ie'pa iuté:

—A' obeja anemi etö kauk a eno diwö a, e' ta a' miraë iyöktsa.

12 E' yita se' tueta' tajë obeja tsata, e' kuëki kawö tso' se' a s'kimoie eno diwö a.

13 Eta ie' tò iché wëm ulà siulewà e' a:

—Be' ulà shulöö.

Ta ie' ulà shuléé ta ibuanene buaë wes iulà iët es.

14 Fariseowakpa e' yéttsa ta ileritsérakitö “¿wes sö Jesús ttèwami?”

Jesús dör Skèköl kanè méso bua'ie e'

15 E' jchenewa Jesús wà, e' kuëki ie' mía bánet. Tajë pè' dami ie' itökî e'pa shua ikirirkerak e'pa kos bua'wéne ie' tò.

16 Ie' tò iché ie'pa a:

—Kè ye' tté pparka.

17 Ie' tò iché ie'pa a es as iwà tkö wes Skèköl tteköl kiè Isaías tò iyé' es, e' tò iyé' i' es:

18 Skèköl tò iché: “T' dör ye' kanè méso shukit ye' tò, e' dalër tajë ye' éna, ie' wër ye' wa buaë shute.

Ye' Wiköl meraëyö ie' a, ta ie' tò sene yësyësë wà pakeraë ká ulitane wakpa a.

19 Ie' serdaë bërë. Kè yi wöñaktkepa ie' tò. Kè ì chepa ie' tò aneule. Kè yi tò ie' ttö tsepa ñalá kî.

20 S'weirke siarë, esepa kè kî we'ikepa ie' tò, Se' kè diché ta'ia esepa kimeräe ie' tò dö mik ie' e' alöraká ì sulu kos kî sene yësyësë wa eta.

21 Ká ulitane wakpa tò ie' ë paneraë e' tsatkoie.”†

* 12:7 Oseas 6.6 † 12:21 Isaías 42.1-4

Fariseowakpa tö Jesús kkaté

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

22 Eta ie'pa wa wëm eköl a aknama tso' ese debitu Jesús ska', e' kë wöbla wawër, kë tto. Jesús tö ibua'wëne ta iwöbla wawënene ñies ittékane.

23 Ie'pa kos tkirulune iweblök ta iñi chakerak: “¿A' ichè wí dör s'blú bak David, e' aleri?”

24 Mik ì ché ie'pa tö, e' ttsé fariseowakpa tö, eta ie'pa tö iché: “Beelzebú dör bé, e' diché wa ie' tö ie'pa trè'wekeyal.”

25 Erè ì bikeitseke ie'pa tö e' suéwaitö, e' kuëki ie' tö iché ie'pa a:

“S'serke ká etkë ki e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kë wöklör, e' ta ie'pa wákpa è ñi eurawa. Ñies ñi yamipa e' kéká ñippök ñita, kë wöklör, e' ta ie'pa mir wa'k ème.

26 Es ñies Satanás mú tö iklépa trè'wèyal, e' ta ie' tso' ñippök iwakpa è ta. ¿Wes ì blúie ie' tso' e' sermiia?

27 Ye' tö aknamapa trè'úpaya Beelzebú diché wa, e' ta ¿yi diché wa a' klépa tö itrè'wèmiyal? Ie'pa kë a itrènukeyal Beelzebú diché wa, e' kuëki ¿wes a' tö ye' kkatèmi tö ye' tö itrè'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa tö iwà kkacheraè tö a' ttè kë dör mokì.

28 Ye' tö aknamapa trè'wéyal Skèköl Wiköl diché wa, e' ta e' wà kiane chè tö ì blúie Skèköl tso', e' kèwö detke a' a.

29 “¿Wes yi mi' miwa wëm diché taiè[‡] ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tö iwák maüwa e' yöki? Es ème íyi ekiblèrmi.

30 “Yi kë a ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kë tö ye' kimè imalepa tsukbitu Skèköl ska', ese tö ie'pa po'wekemi.

31 “E' kuëki ye' tö ichè tö ì sulu kos wambleke a' tö ñies Skèköl chè sulu kos e' nuí olo'yèmiitö a' ki. Erè yi tö Wiköl Batse'r ché suluè, e' nuí kë olorpa iki.

32 Ñies yi tö ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluè, e' nuí olo'yèmi Skèköl tö iki. Erè yi tö Wiköl Batse'r ché suluè e' nuí kë olorpa iki ì ñe ta ñies aishkuö ta.

Kal buaè ena kal suluè

(Lucas 6.43-45)

33 “Kal wèrkewa iwö ki. Kal buaè, ese wö dör buaè; kal sulu, ese wö dör sulu.

34 ¿A' dör suluè wes tkabè chök es! A' er dör suluè, ¿wes a' ttömi buaè? Ì bikeitsekesö, e' è chekesö.

35 Wëm dör buaè ese serke buaè, ttö yèsyèsè ie' er dör buaè e' kuëki. Wëm dör suluè, ese serke suluè, ttö suluè ie' er dör suluè e' kuëki.

36 Ye' tö a' a ichè tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí ki e' kèwö de, eta ttè sulu chè a' ulitane tö shabatshabat e' ki a' wöchakirdaè.

37 A' wakpa ttè wa a' shulirdaè. A' tö ttè buaè cheke, e' ta Skèköl tö icheraè tö kë a' ki ì nuí ta'. Erè a' tö ttè sulu cheke, e' ta ie' tö icheraè tö a' ki nuí tso'.”

Fariseowakpa tö ì kë or yi a ese kié suè

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

38 Eta fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa welepa tö iché Jesús a:

—Ì kë or yi a ese ú sa' a iwà kkachoie tö mokì be' patkè'bitu Skèköl tö.

39 Ie' tö ie'pa iuté:

—A' dör pè' suluè e' kë tö Skèköl dalöiè wes trèr wakpa kë tö imaso dalöiè es. A' tö ye' a ikié tö ì kë or yi a ese uyö iwà kkachoie tö mokì Skèköl tö ye' patkè'bitu. Erè ye' tö ilè weraè etökicha ème iwà kkachoie e' dör wes ibak Jonás dör Skèköl tteköl e' ta es.

40 Ie' sene' nima bërie e' shua doka ká mañat ñiè nañeè, es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' serdaè íyök shua ká mañat ñiè nañeè.

41 Mik Jonás tö Nínive wakpa paut, eta ie'pa er mane' Skèköl a. Erè ì ñe ta ye' dur íe e' dör ie' tsata, erè a' kë er mane' Skèköl a. E' kuëki aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí ki, eta Nínive wakpa e' kóraká ie' wörki a' kkatök.

42 Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí ki, eta alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik, bak iká blúie, e' e' kóraká ie' wörki a' kkatök tö a' dör pè' suluè. Ká íaiäè alaköl e' dè'bitu datse kamiè se' blú bak Salomón wa íyi jcher taiè e' ttö kíttsök. Erè ì ñe ta ye' dur a' shua e' dör Salomón tsata, erè a' kë tö ye' ttö iuté. E' kuëki alaköl e' tö a' kkatèraè.

Wimblu sulusi dene wëm a

(Lucas 11.24-26)

43 “Mik wimblu sulusi trèneshkar yile a, eta imía ká sir poè wé kë yi ku' ese ska'. Ie'

‡ 12:29 Wëm **diché taiè**: E' wà kiane chè Satanás. Jesús dör wé dör ie' íyi ekibleke e'.

tso' ká yulök senoie erë kë ie' wá ikune. E' kueki ie' ibikeitsè:

⁴⁴ 'Ye' míane wé ye' trëneshkar ee senuk.' Mik ie' demine wëm e' a, eta ie' tó isué tó wëm dör wës u shuiriule buaë maneneë kë a yi ku' es.

⁴⁵ Eta ie' mía iyamipa kí yulök dōka kul suluë shute ie' tsata ta ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluë shute kenet tsata. Es iwamblërdaë a' dör pë' sulusipa e'pa ta."

*Jesús mì ena iëlpa debitu ie' weblök
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)*

⁴⁶ Jesús ttōkeia pë' ta e' shua ie' mì ena iëlpa ena ikutapa e'pa iëter u'rki. Ie'pa ttak ie' ta.

⁴⁷ Yile tó ibiyö ché ie' a:

—Be' mì ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblök.

⁴⁸ Erë Jesús iüté:

—¿Yi dör ye' mì ena ye' ëlpa ena ye' kutapa?

⁴⁹ Eta Jesús tó ie' a ittōkatapa kkaché ulà wa ta ichéitō:

—Isaú, ie'pa dör wës ye' mì ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

⁵⁰ Yi serke wës ye' Yë tso' ká jaì a e' kí ikiane es, esepa dör wës ye' ël ena ye' kutà ena ye' mì es.

13

*Të kuatkōkwak tté
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ E' ë diwō wa Jesús e' yéttsa u a mía batsōri kkōmik ta ee ie' e' tkéser.

² Pë' debitu taië ie' ska', e' kueki ie' e' iéka kanò a ta ee ie' e' tkéser ie'pa wōbla'uk. Ie'pa ulitane aṭe ká sí kí batsōri kkōmik.

³ Ie' tó tté tsakië kleé ie'pa a. E' et dör i' es: "Wëm eköl mía të kuatkōk ppé ululu ëme"

⁴ Mik ie' tso' iwō ppök, eta ditsōwō wele anewa ñala ska' ta dù debitu tó ikatéwa.

⁵ Ditsōwō wele anewa áklo a wé iyök kë ta' taië ese ska'. Íyök kë ta' taië, e' kueki bet ta itskineka.

⁶ Erë kë iwí kicha ta' taië, e' kueki mik dība anekā iki eta isinewa.

⁷ Ditsōwō wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsōwō talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki.

⁸ Erë ditsōwō wele anewa iyök bua'buaki, e' tskine talane wōne buaë. Wele wōne dōka cien eyök (100) elka elka, wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).

⁹ 'A' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!"

*Ì kueki Jesús tó s'wōbla'weke kleaule
(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Eta Jesús ttōkatapa debitu ie' ska' ta ichakérakitō ia: "¿Ì kueki be' tó ie'pa wōbla'weke kleaule?"

¹¹ Ie' tó ie'pa iüté: "Ì blúie Skéköl tso' e' tté blëulewa e' kéwō meneat a' a wà jchenoie, erë pë' malepa a kë imeneat es.

¹² Yi wá tté e' jcher ese a imerdaë as ie' wá iki jcher bua'ie. Erë yi kë éna ianāk, ese wá ì jcher bërëbërë e' yerattsane iyōki.

¹³ Ì weke ye' tó e' suëke ie'pa tó, erë ie'pa kë éna iwà ane. Ì cheke ye' tó e' ttseke ie'pa tó, erë ie'pa kë tó ittseku' er mokī wa, ie'pa kë éna iwà iütak. E' kueki ye' kapakōke ie'pa ta es.

¹⁴⁻¹⁵ Es iwà tkōke ie'pa ta wës Skéköl tteköl kiè Isaías tó iyë' es, e' tó iyë' i' es:

'Ká i' wakpa er mía darërë, kë ì dë'waja. Ie'pa kukuōña wötéwa darërë as kë iwattsër,

ie'pa tó iwōbla tsimiwéwa as kë iwawër.

Ie'pa tó iwé es as ie'pa kë éna iwà ar, as ie'pa kë er mane'ù ye' ska' ta ye' tó ie'pa bua'wè.

E' kueki ie'pa tó ittseraë je', erë kë ie'pa éna iwà arpa,

ie'pa tó isueraë je', erë kë ie'pa tó iklō'wepa.†

Es Isaías tó iyë'.

¹⁶ "Erë a' wōbla wawër buaë, a' kukuōña wattsër buaë, e' kueki ayëcha buaë a'.

¹⁷ Mokī ye' tó a' a ichè tó Skéköl ttekōlpa taië ena ká iaiaë s'bak ser yësyësë e'pa tó ì sué a' tó ena ì ttsé a' tó e' kkeyë' siarë suë ena ttsé, erë ie'pa kë wá isune ittse.

*Të kuatkōkwak tté e' wà paké Jesús tó
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

* **13:3 të kuatkōk ppé ululu:** E' kéwō ska' ta pë' wōblar të kuatkōk wō ppélur të kos e' kí. † **13:14-15** Isaías 6.9-10

18 “Ittsö, ì kleéyö të kuantkëkwak tté wa, e' wà pakekeyö a' a.

19 Pè' welepa ta itkõmi wes ditsöwö arwa ñala ska' es. Esepa tö ì blúie Skëköl tso' e' tté tssé, erë ie'pa kë éna iwà ane. Bé de ta tté buaë yéttsa ie'pa er a.

20 Welepa skà ta itkõmi wes ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tö Skëköl tté tssé ta iklö'wérakitö tssé'ne buaë wa.

21 Erë ie'pa kë wì kicha ta' taië, e' kueki ie'pa tö iklö'wé ekuölö è. Mik ie'pa weine-mitke Skëköl tté kueki, eta' ie'pa anemine bet.

22 Welepa skà ta itkõmi wes ditsöwö arwa dika'chka shua es. Esepa tö Skëköl tté tssé, erë ie'pa tö iyi tso' ká i' kî ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl kî ena ì tso' ká i' kî tö s'ttsé'weke buaë ese kî. E' kos tö Skëköl tté kui'wéwa ie'pa er a ta kë idé'ttsa buaë wes ikiane es.

23 Erë welepa skà ta itkõmi wes ditsöwö arwa iyök bua'buwa kî es. Esepa je' tö Skëköl tté tssé ta iwà ane buaë ie'pa éna ta iwà dettsa buaë wes ikiane es. Ie'pa dör wes iyi kuá wör buaë es wele wöne döká cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).”

Kakö kua'kî tkëne trigo shua e' tté

24 Jesús tö tté skà kleéne ie'pa a i' es: “Ì blúie Skëköl tso' e' ta itkõke wes itka wëm eköl tö trigowö kuantké iká a e' ta itka es.

25 Nañewe ie'pa kapolur e' dalewa ibolök debitu eköl kakö dör trigo suë ese wö kuantké trigo shua ta iwák mía.

26 Mik trigo wöne, eta' iwënewa tö ñies kakö kua'kî tso'.

27 Ikanè mésopa mía ta iché kanè wák a: ‘Akëkëpa, be' tö trigowö bua'buwa kuantké be' ká a ta çwes e' a kakö kua'kî tso'?’

28 Ie' tö ie'pa iüté: ‘Ye' bolök wele tö iwamblé ye' kî.’ Ie'pa tö ie' a ichaké: ‘çBe' kî ikiane tö sa' mi' kakö ñe' yökulur?’

29 Erë ie' tö ie'pa iüté: ‘Au, imúat es. A' tö kakö yéttsa e' ta trigo yérttsami ita ñies.

30 Imúat as italar ñita dö mik itërketke eta. E' wa ye' tö itökwakpa patkeke kakö tök kewé muë eyök eyök ña'wëwa bö' a. E' ukuökî ta ye' tö trigowö tök patkeke blé wé ye' iyiwö blöke e' wé a.’ ”

Mostaza wö tté

(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

31 Tté skà kleéne Jesús tö ie'pa a i' es: “Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes mostaza wö kuantkësö ká a es.

32 E' wö dör tsirlala iyiwö ulitane dikia. Erë mik italane ta e' dör iyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' mía kalie ta dù datse u yuök iulà tsaka.”

Pan wölöwoka tté

(Lucas 13.20-21)

33 Jesús tö ie'pa a tté skà kleéne i' es: “Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes pan wölöwoka wötué tayë tö harinachka mañayök a es. E' tö harinachka e' kos wölöwëka taië.”

Jesús tö s'wöbla'weke kleaule

(Marcos 4.33-34)

34 Tté e' kos kleé Jesús tö ie'pa a. Moki ie' kë wa ì pakane ie'pa a kë kleaule.

35 Ie' tö s'wöbla'wé es, e' wa ì yë'bak Skëköl tteköl eköl tö e' wà tka, e' dör i' es:

“Ye' tö s'wöbla'wëraë kleaule. Tté tso' blëule ká iaiaë ká i' yöne e'tami, ese kkacherayö ie'pa a.” †
Es Skëköl tteköl tö iyë'.

Kakö kua'kî tté e' wà paké Jesús tö

36 Eta Jesús e' chéat pè' a ta imía u a. Ittökatapa de ie' ska' ta iché ie' a: “Kakö kua'kî waklébö, e' wà pakö sa' a.”

37 Ie' tö ie'pa a iché: “Yi tö trigowö kuantké, e' dör ye' dör S'ditsö Alà e'.

38 Të wé kî ikuatkëne e' dör ká i'. Trigowö e' dör wépa blúie Skëköl tso' esepe. Kakö kua'kî e' dör wépa dör bé icha esepe.

39 Ibolök tö kakö kua'kî kuantké e' dör bë è. Ilir kéwö e' dör ká i' erkewatke e' kéwö. Itökwakpa e'pa dör Skëköl biyöchökwakpa.

40 Wes ie'pa tö kakö kua'kî yéttsa uyéwa bö' a, es itköraë ká i' erkewatke eta.

41 E' kéwö ska' ta ye' dör S'ditsö Alà e' doraë iyi ulitane blúie da'aie. Ye' tö ye' biyöchökwakpa patkeraë wépa tö o'ka keke ì sulu wamblök ena wépa e' wamblö sulu esepe kos shtökka.

42 Ie'pa uyerawarakitö bö' taië a, ee iurarak ñies iká yilitdawarak iweir kueki.

43 Erë s'ser yësyësë, esepe dalöburdaë wes diwö es wé S'yé tso' ie'pa blúie ee. ¡A' éna ye' ttö tssak, e'ma ikukueblö bua'ie!

Íyi tuè darërëë blëulewà e' tté

44 “Ì blúie Skëköl tso' e' dör wës íyi tuè darërëë ese blëulewà yile ká a es. E' kuèki ie' tò ibléwane ta imía ta ì kòs tso' iwa, e' watuéttsaitö. E' ské wa ie' tò ká e' tué. Es íyi tuè darërëë e' de ie' ulà a.

Ákwöla bua'buwa tuè darërëë e' tté

45 “Ñies ì blúie Skëköl tso' e' dör wës ákwöla bua'buwa yuleke íyi wataukwak eköl tò tuè es.

46 E' tò ákwöla bua'buwa ichök tuè darërëë shütë ese kuéwa ta imía ta ì kòs tso' iwa e' watuéttsaitö. E' ské wa ie' tò ákwöla bua'buwa e' tuéttsa.

Kla' tté

47 “Ñies ì blúie Skëköl tso' e' dör wës kla' uyé wëpa wëlepa tò dayë a es. E' tò nima klö'wé tajë tsakië buaë ena suluë.

48 Mik ie'pa tò kla' yéttsa ká sí ki ta ie'pa e' tuléser nima shushtök; ibua'buwa iéka kkö a ta isulusi uyémi bánet.

49 Es itköraë mik ká i' erkewatke eta. Skëköl biyöchökwakpa bituraë s'shushtök; s'sulusipa michoë bánet, s'ser yësyësë mi-choë bánet.

50 S'sulusipa kòs uyerawà Skëköl biyöchökwakpa tò bö' tajë e' a, eë ie'pa iuraë siarë, kà yilitdawa iweir kuèki.”

Íyi pa'alí ena íyi këchke e' tté

51 Jesús tò ittökatapa a ichaké:

—¿Ttè ekkë kòs wà ane a' éna?

52 Ie'pa iitütë:

—Tö.

Ie' tò ie'pa a iché:

—E' kuèki mik s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ese eköl e' yué buaë ì blúie Skëköl tso' e' tté wa, eta ie' tò s'wöbla'wëmi buaë ttè këchke wa ñies ttè pa'alí wa. Ie' dör wës u wák wà íyi tso' blëule iblo a es. Ese wà ijcher mik ta ikëchke ö ipa'alí kiane yéttsa s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tò Jesús watéttsa

53 Mik Jesús ttè kleé one, eta imía

54 demi Nazaret, e' dör ie' wák ká. Eë ie' tò s'wöbla'wëmitke judiowak ñi dapa'wo wé tso' eë e' a. Wës ie' tò ie'pa wöbla'weke e' tò ie'pa tkiwéwa. Ie'pa tò iché ñi a:

—¿Wé ie' e' yué ttè tajë ekkë wa? ¿Wës ì kë or yi a ese wé ie' tò buaë?

55 ¿Ie' wí yé kë dör se' íyi yuök kaltak wa e'? ¿Ie' mì kë dör María? ¿Ie' ëlpa kë dör Santiago, José, Simón ena Judas?

56 ¿Ñies ie' kutapa kë serku' se' shua? Eta ì kòs weke ie' tò ¿wé e' bite ie' wà?

57 Ie'pa kë éna ie' ttè klö'wak. Erë ie' iché ie'pa a:

—Ká wa'ñe Skëköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká ki ena iwák u a eë kë idalöiërta'.

58 Ie'pa kë erblëne ie' mik, e' kuèki ì kë or yi a ese kë one ie' wà tajë eë.

14*Juan S'wöskuökwak kötëwa
(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)*

1 E' kéwö ska' ta Herodes dör Galilea blú, e' tò Jesús tté ttsé,

2 e' kuèki ie' tò iché ikanè mésopa a: “Wëm ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkenekane e'. E' kuèki ie' wà diché tso' ì kë or yi a ese woie.”

3 Herodes tò Juan klö'ukwà patkë wötë'waitö s'wöto wé a, e' kuèki ie' tò Jesús ché es. Ie' sene' Herodías ta, e' dör ie' ël kië Felipe e' alaköl.

4 E' yé' Juan tò ie' a: “Kë be' kawö ta senuk be' ël alaköl ta.” E' kuèki Herodes tò Juan wötökwa patkë'.

5 Herodes éna Juan ttakwà erë ie' suane pë' yöki, ie'pa tò iklö'wé tò Juan dör Skëköl tteköl e' kuèki.

6 Erë mik Herodes tò iduéswo kéwö tkö'weke, eta Herodías alà busi e' klöté s'kiule tso' tajë e'pa wörki. E' wër buaë Herodes wa.

7 E' kuèki ie' tò iché ie' a yësyësë Skëköl wörki: “Moki ye' tò iché, ì kië be' tò ye' a, e' meraëyö be' a.”

8 Eta ie' tò iché Herodes a wës imì tò ie' a iyë' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwa patkö ta iwökir mú ye' a kulë' a iwà kkachoie tò moki ittëwarakitö.

9 Eta blu' Herodes erianekà tajë, erë ie' tò ittë métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuèki ie' tò ikéwö mé.

10 Ie' tò Juan kuli' tökök patké s'wöto wé a.

11 E' ukuöki ta ie'pa wà iwökir debitu kulë' a mé busi a ta ie' tò imé imì a.

12 Juan ttökatapa de ta inú tsémirakitö wötéwa. E' ukuöki ta ie'pa mía ta ibiyö ché Jesús a.

Pë' dökä mil skeyök e' tié Jesús tö (Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

13 Mik Jesús tö biyö e' ttsé, eta ie' mía kanò ki ekörla bänet wé kë yi serku' ese ska'. Mik pë' wa ijchenewa tö ie' mía, eta ie'pa míyal itöki batsöri kkömik klö wa.

14 Mik Jesús e' yéttsa kanò a, eta pë' tso' tajë ipanuk e' suéitö. Ie'pa suéitö er siarë wa. S'kirirke kos demi ie'pa wa e' bua'wéitö.

15 Kä tuirketke, e' kueki ittökatapa de ie' ska' ta ichéraitö ie' a:

—Ká de tsáli, kë yi serku' íe. Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsinet ee ilè taük ñè.

16 Ie' tö ie'pa iüté:

—Ie'pa kë kawöta mi'kyal; ie'pa tiö a' tö.

17 Ie'pa tö iüté:

—Pan skel ena nima bötö e' ë tso' sa' wa.

18 Ie' tö iché:

—Itsúbitu ña.

19 Eta ie' tö pë' ké e' tulökser iski ta'tsi ki. E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitö Skököl a. Ta pan blatéitö mé ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pë' a.

20 Ie'pa ulitane chké de wë'. Ibata ate e' shtéraitö iéne dökä kköla dabom eyök ki bök.

21 Ie'pa chké e'pa dökä mil skeyök (5.000) wëpa ë, alakölpä ena ala'rla kë shtane.

Jesús shké di' kí (Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

22 E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: “A' e' iökä kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kewe batsöri wishet.” Ie' tö iché pë' malepa a: “A' yúne a' u a.”

23 E' ukuöki ta ie' mía ekörla kabata a ttök S'yé ta. Mik ká tuine, eta ie' tso'ia kabata a.

24 E' dalewa ittökatapa mirwa batsöri ki demitke elkeë. Siwa' bitsirke tajë ie'pa kke wöia, e' tö di' uyeke tajë térke kanò mik.

25 Kä ñirketke eta Jesús mía ie'pa ska' shkörami di' kí.

26 Erë mik ie'pa tö isué tö ie' shködatse di' kí, eta e' tö ie'pa tkiwéwa suawé tajë ta ianekarak:

—j Wimblu datse se' kker!

27 Erë ie' iché ie'pa a:

—jA' er kuú! Kë a' suanuk, ye' idir.

28 Eta Pedro tö iché ie' a:

—A Sköképa, moki be' idir, e' ta kawö mú ye' a shkök di' kí dö be' ska'.

29 Eta Jesús tö iüté:

—Be' shkö ye' ska'.

Eta Pedro e' yéttsa kanò a shkémi di' kí dö Jesús ska'.

30 Erë mik ie' isué tö siwa' bitsirke darerëë, eta ie' suanéka tajë ta iwötunewami di' a ta ianeka tajë:

—jA Sköképa, ye' tsatkö!

31 E' bet ta Jesús tö iklö'wé iulà a ta iché ia:

—jWësua be' erblöke ye' mik bërëbërë! jI kueki be' ibikeitséka bötböt?

32 Mik ie'pa bül e' iéka kanò a, eta siwa' wöklöne.

33 Ie'pa kos tso' kanò a, e'pa e' tuléser kuchë ki Jesús wörki idalöioie ta ichéraitö:

—jMoki be' dör Skököl Alà je'!

Jesús tö s'kirirkepa bua'wé Genesaret (Marcos 6.53-56)

34 Itkattarak batsöri wishet demirak Genesaret.

35 Mik ká e' wakpa tö isué tö Jesús idir, eta ie'pa tö itté ppéka ká e' kos a. Ie'pa wa s'kirirke mi'ke ie' ska' as ibua'ütö.

36 S'kirirke esepa kköchöke ie' a tö ie'pa a ie' datsi' bata ë mú kewa. Wëpa kos tö iké e'pa buanene.

15

Ì tö se' ia'wèmi ñáie (Marcos 7.1-23)

1 Fariseowakpa ena s'wöbla'uk tte dalöiëno wa wakpa serke Jerusalén, e'pa welepa debitu Jesús ska'. Ie'pa tö ie' a ichaké:

2—jI kueki be' ttökatapa kë tö se' yépa bak e'pa ser e' dalöië? Ie'pa chkö ulà kë pakoule.

3 Ie' tö ie'pa iüté:

—jI kueki Skököl tte dalöiëno e' dalösewëkewa a' tö a' wakpa ser dalöioie?

* 15:4 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 † 15:4 Éxodo 21.17; Levítico 20.9

4 Skëköl iyë'at: 'A' yë ena a' mì e'pa dalöiö,* ñies ie' tō iyë'at: 'Yi tō iyë ö imì ché suluë ese wák wömerdattsa ttëwä.'†

5 Erë a' icheke tō se' a iyërmi s'yë a ö s'mì a i' es: 'Ì kos tso' ye' wä a' kimoie, e' meuletke Skëköl a‡, e' kuëki kë ye' a a' kimenuk i wa'.

6 A' tō icheke tō yi isie e' ché, ese wák kë kawötaiä iyë ö imì kimuk. Es Skëköl ttë dalöiëno ñe' dalösewëkewä a' tō a' wakpa ser iutë wa.

7 ¡A' e' ö suluë! Buaë Isaías tō a' yë' mik ie' iyë':

8 Skëköl tō ichè: 'Pë' ikkëpa tō ye' dalöieke kkö ë wa, erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

9 È ichökle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök. Ttë wa ie'pa s'wöbla'wëke e' dör s'ditsö ttë dalöiëno ë. § Es Isaías tō iyë'at.

10 E' ukuöki tã ie' tō pë' tso' eë e'pa kié tã ie' iché iarak:

—A' tō ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna.

11 Ì ñeke a' tō ese kë tō a' ia'wëpa ñáie Skëköl wöä. Erë ì sulu wambleke a' tō tskirke a' er a ese je' tō a' ia'wëraë ñáie.

12 Etã ittökatapa de ie' ska' tã ie' a ichaké: —¿Be' wä ijcher tō ì chekebö e' tō fariseowakpa uluwé?

13 Ie' tō ie'pa iutë:

—Fariseowakpa esepa dör wës íyi kuá kë tkënewä ye' Yë tso' ká jaì a e' wä es, e' kuëki ie'pa yërdattsa wië.

14 Ie'pa múat es. Ie'pa dör wës s'wöbla kë wawër ese tō o'ka wöbla kë wawër e' ulaie es, e'pa böl tköaraë kauk a.

15 Etã Pedro tō iché ie' a:

—Ttë waklébö ñe' wà pakö sa' a.

16 Ie' tō iiutë:

—¿Ñies a' kë éna iwà ane?

17 ¿A' kë éna iane tō ì ñekesö ese mi'ke s'ñawi a e' ukuöki tã iwekettsasö?

18 Erë ì sulu tskirke a' er a ese tō a' ia'wëmi ñáie.

19 Ì sulu bikeitseke a' tō, s'ttëwä, senewabak dalösewëwä, trë, akblë, s'kkatë kachè wa ñies ñi ché sulu ese kos tskirke a' er a.

20 Ýyi ese tō a' ia'wëraë ñáie. Erë a' chkö kë ulä paköule e' kë tō a' ia'wëpa ñáie.

Tayë eköl kë dör judiowak e' erblé Jesús mik
(Marcos 7.24-30)

21 Etã Jesús ena ittökatapa míyal ká kië Tiro ena Sidón eë.

22 Etã tayë eköl serke eë dör cananwak, e' ardatse taië Jesús itöki:

—A këkëpa be' dör David aleri, ye' saü er siarë wa. Ye' alä busi kirirke taië a aknama tsö'.

23 Erë Jesús kë wä ie' iutëne yës. Etã ittökatapa kköché ie' a:

—Tayë ardatse taië se' itöki, ì kiane ie' ki e' mú ie' a as imi'a.

24 Ie' tō ie'pa iutë:

—Skëköl tō ye' patkë' Israel aleripa ë kimuk. E'pa dör wës obeja chöwa siarë es.

25 Etã tayë dewä e' tkëwä kuchë ki Jesús wörki tã ichéitö ia:

—¡A këkëpa, ye' kimú!

26 Jesús iiutë:

—Kë idör buaë ala'rla chkë yëttsä mè chichi a.

27 Tayë tō iché:

—A këkëpa, e' yëne; erë chkë mulé darke iski e' ñeke chichi tō.

28 Etã Jesús iché ie' a:

—A tayë, be' erblé mokí ye' mik, e' kuëki ì kiane be' ki e' de be' ulä a.

E' wöshä tã ilä busi buanene.

S'kirirke ese bua'wëne Jesús tō

29 Etã Jesús ena ittökatapa biteyalne batsöri kié Galilea e' kkömik. Etã ie' tkakä kabata tukir ki tã eë ie' e' tkéser.

30 Tã pë' de taië ie' ska', e'pa wä iduepa de Jesús wörki. Iduepa kë shko, kë wöbla wawër, kë tto, ulä ö klö suluulewä ñies s'kirirke duë ulitane wä ese kos bua'wëitö.

31 Pë' ulitane tso' eë isaük e'pa wökrarulune. Ie'pa tō isué tō kë s'tto esepa ttékane, s'ulä ena s'klö suluulewä esepa buanene, kë s'shko esepa shkëne, ñies kë s'wöbla wawër, esepa wöbla wawëne. E' kuëki ie'pa tso' Israel aleripa Këköl kikökka taië.

‡ 15:5 meuletke Skëköl a: Ie'pa tō iché es erë ie'pa ulä a itso'ia, e' wakanewëmi ie'pa tō wës ie'pa ki ikiane es. § 15:9 Isaías 29.13

*Wëpa dōka mil tkëyök e' tié Jesús tò
(Marcos 8.1-10)*

³² Età Jesús tò ittōkatapa kié tã ichéitō ie'pa a:

—Siarë ye' wa pë' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' tã e' kī ká de mañatk tã kē ie'pa wã ì ku' ñè. Kē ye' éna ie'pa patkak u a kē chkaule dö' isiwa'arwarak ñala kī.

³³ Età ittōkatapa tò iché ia:

—Erë ká i' a kē yi serku'. ¿Wes sa' tò pan kuëmi taië pë' ekkëpa tioie?

³⁴ Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Kos a' wã pan tso'?

Ie'pa iüté:

—Sa' wã pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Età ie' tò pë' ké e' tulökser iski

³⁶ tã pan kul ena nima e' klö'wéitō tã wëstela chéitō Skëköl a tã iblatéitō mé ittōkatapa a tã ie'pa tò iwatié pë' a.

³⁷ Pë' ulitane chké de wë' tã ibata a tã e' iëne dōka kkö kul.

³⁸ Ichkérak e'pa dōka mil tkëyök (4.000) wëpa ë, alakölpa ena ala'rla kē shtane.

³⁹ Jesús tò pë' yuëmine tã ie' e' iéka kanö a tã imía ká kié Magdala ee.

16

*Fariseowakpa tò ì kē or yi a ese uk ké suë
(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)*

¹ Fariseowakpa ena saduceowakpa welepa de Jesús ska'. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuëki ie'pa tò ikié ie' a tò ì kē or yi a ese ütö iwà kkachoie tò mokī ie' patkë'bitū Skëköl tò.

² Erë ie' tò ie'pa iüté: “Tsálij tã a' tò icheke, ‘Ká tanewa mat bule dība ardaë buaë’;

³ bla'mi tã a' icheke, ‘Ká tanewa mat kalī moneka ttsettseë tã kalī yërdaë’. A' éna iane buaë mik tã dība armi mik tã kalī yërmi, etã ¿wes ì tköke i'ñe tã e' kē wã ar a' éna?

⁴ A' dör pë' suluë e' kē tò Skëköl dalöie wes trër wakpa kē tò imaso dalöie es. A' ye' a ikié tò ì kē or yi a ese uyö iwà kkachoie tò mokī Skëköl tò ye' patkë'bitū. Erë ilë weraëyö etökicha ëme iwà kkachoie, e' dör wes Jonás tã ibak es.”

Etã ie' tò ie'pa méat tã imía bánet.

*Fariseowakpa pan wölöwoka e' pakë
(Marcos 8.14-21)*

⁵ Jesús ena ittōkatapa demi batsöri wışhet, erë ittōkatapa éna ilë chowa tsëmi ñè.

⁶ Ie' iché ie'pa a:

—Ye' ttö ttsö. A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwoka e' yökī.

⁷ Ittōkatapa iché ñi a:

—jKē se' wã ì dë' ñè!

⁸ Ì chök ie'pa tso' e' suëwaitö tã ichéitö ie'pa a:

—¿Ì kuëki a' tso' ichök ñi a tò kē se' wã ì dë' ñè? jKam a' erblö ye' mik mokīë!

⁹ ¿Kam a' éna iwà ar? Pan skel wadë'yö wëpa dōka mil skeyök (5.000) ekkë a, ¿e' chowa a' éna? Etã ¿kkö bik ibata kit a' tò?

¹⁰ Ñies pan kul wadë'yö wëpa dōka mil tkëyök (4.000) ekkë a, ¿e' chowa a' éna? E' ukuökī tã ¿kkö bik ibata kit a' tò?

¹¹ ¿Wes a' kē éna iane tò ye' kē ku' ì ñekesö ese chök? A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwoka ese yökī.

¹² Etã ie'pa éna iane tò Jesús kē ku' pan wölöwoka tso' se' wã ese chök. Ie'pa éna iane tò ttë wa fariseowakpa ena saduceowakpa tò s'wöbla'weke e' chök ie' tso'.

*Pedro tò iché tò Jesús dör wë pairine'bitū
idi' wa s'blúie e'*

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Mik ie'pa de ká kié Cesarea Filipino, etã Jesús tò ittōkatapa a ichaké:

—Ye' dör S'ditsö Alà, ¿ima e' cheke pë' tò ye' dör yi?

¹⁴ Ie'pa iüté:

—Welepa tò icheke tò be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skëköl tteköl bak kié Elías shkënekane e'. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skëköl tteköl bak kié Jeremías ö Skëköl ttekölpa skà bak e' wele.

¹⁵ Ie' tò ie'pa a ichaké:

—Erë ¿ima a' ichè, ye' dör yi?

¹⁶ Simón Pedro tò iüté:

—Be' dör wë pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'. Be' dör Skëköl chök Alà e'.

¹⁷ Jesús iché ie' a:

—A Simón, Jonás alà, ayëcha buaë be' dör. Ì ché be' tò e' kē mène s'ditsö wã be' a, e' mé ye' Yé tso' ká jai a e' tò be' a.

¹⁸ E' kuëki ye' be' a ichè tò be' dör Pedro (kié e' wã kiane chë ák). Be' dör wes ák dör u katabloie es, e' wa ye' ichapa kī döraë taië.

Ì kos tso' dō duèwā diché, e' kē e' alōpaka ie'pa kī.

¹⁹ Ì blúie Skéköl tso' e' wékkö kköppöo kéwö meke ye' tō be' a. Ye' tō kawö meke be' a ye' tté buaë pakök as Skéköl dō s'tso' taië e' blúie. E' dör wes blu' eköl kanè méso tō blu' wékkö kköppèe as s'dōwaiā es. Ì kē kéwö mène be' wā ká i' a, ese kē kéwö mène Skéköl wā. Ñies ì kéwö mé be' tō ká i' a, ese kéwö me'bak Skéköl tō.

²⁰ E' ukuöki tā Jesús kē wā ittōkatapa kàne yi a ichök tō ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

*Jesús e' biyö ché tō ie' tterawā
(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)*

²¹ E' ukuöki tā Jesús tō itsá ché ittōkatapa a:

—Ye' kawōtā shkōkmi Jerusalén, eē ju-diowak kueblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō ye' we'ikeraë taië. Ye' tterawā erë e' kī ká de mañat etā ye' shkerdakane.

²² Pedro tō ie' kiëmi bánet tā iuñémiitō:

—jA Skékēpa, kē e' char! jE' mú kē dör es! jKē e' wamblēnuk be' ta!

²³ Erë ie' e' wōtrée Pedro kke tā iché:

—jA Satanás, be' yúshka bánet ye' yōki! Be' tso' ye' wōklö'uk. Be' kē tō iyi suë wes Skéköl tō isuëke es; be' tō isuëke wes s'ditsö tō isuëke es.

²⁴⁻²⁵ Ie' tō iché ittōkatapa a:

—Yi e' tsatkak ittewā yōki, ese kē ulā a sene michoë dōpa. Erë yi e' mettsā ttewā ye' dalërmik, ese ulā a idōraë. E' kuëki yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kàne tkinukia e' kī. E' skéie ikawōtā e' chök dō ittewā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōki.

²⁶⁻²⁷ Ye' dör S'ditsö Alà, e' dōraë Skéköl olo ta' taië e' a, ñies Skéköl biyöchökwakpa tā. Ye' tō sulitane patuëraë eköl eköl wes iser es. E' kuëki iyi ulitane tso' ká i' a e' de a' ulā a, erë sene michoë kē dē' a' ulā a, e' tā e' dör jlie bua' a' a? Sene michoë kē patorpa ì wa.

²⁸ Moki ye' tō a' a ichè tō a' tso' ië, e'pa welepa tō ye' dör S'ditsö Alà, e' datse blu'ie e' suëraë kam iblērulur e' yōki.

17

*Jesús tō ilo taië e' kkaché ittōkatapa a
(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-30)*

¹ E' kī ká de teröl, etā Jesús wā Pedro ena Santiago ena Juan dör Santiago èl, e'pa mítser e' tā ká bata kakkeë ese kī.

² Eē ie'pa wō shaë ie' manenettsā miā kua'kī, iwö olobune wes diwö es, ñies idatsi' manenettsā miā saruruë wōñarke dalölöë.

³ E' bet tā ie'pa tō Skéköl ttekölpa bak ká iaiäë kiè Moisés ena Elías e'pa suë kapakök ie' tā.

⁴ Etā Pedro tō iché ie' a:

—A Skékēpa, buaë se' tso' ië. Be' kī ikiane, e'ma ye' tō úla yuëka mañatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁵ Ie' ttōkeia e' wōshā tā mochka wōñarke dalölöë ese tō ie'pa kitéwā. Mochka shua ie'pa tō ttō ttsé tō iché: “Sē dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër buaë shutē ye' wa. Ie' ttō iütö.”

⁶ Mik e' ttsé ittōkatapa tō tā ie'pa suanéka taië, e' kuëki ie'pa e' télur wōwakköt.

⁷ Jesús dewā ie'pa o'mik tā ie' tō ie'pa kéwā tā ichéitō ie'pa a:

—A' e' kōka; kē a' suanuk.

⁸ Mik ie'pa tō ká suë, etā ie'pa isuë tō kē yi ku'ia, Jesús è dur.

⁹ Ie'pa bitetkene wa'k, etā Jesús tō ie'pa a iché:

—Ì suë a' tō e' kē pakar yi a dō mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttewā shkenekane e' ukuöki.

¹⁰ Ie'pa tō ie' a ichakè:

—jÌ kuëki s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō ichéke tō Elías kawōtā dökne kewe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōki?

¹¹ Ie' tō ie'pa iüté:

—E' yène tō Elías datsekene kewe. Ie' tō ì kos kaneweketke kewe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōki.

¹² Erë ye' tō a' a ichè tō ie' dē'bak, erë ie'pa kē éna iane tō ie' idir. Ie'pa tō iwe'ik siarë wes ie'pa kī ikiane es. Es ñies ie'pa tō ye' dör S'ditsö Alà e' we'ikeraë.

¹³ Ie'pa éna iane tō ie' tso' Juan S'wōskuökwak e' chök.

Duladula eköl tteke aknama tō e' bua'wéne Jesús tō

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik Jesús ena ittōkatapa demine wé pè' daparke taië ie' panuk eē, etā wēm de eköl ie' ska' tā ie' e' tkéwā kuchë kī Jesús wörki tā ichéitō ia:

15 —A kəkəpa, ye' alà saú er siarè wa. Ie' kirirke siarè, wekkè alè ta ìlineka, mikle ta ie' anerö bö' a, mikle ta di' a.

16 Kam be' dö eta ye' wa idebitu be' ttökatapa a erè ie'pa kë a ibuarne.

17 Jesús tö iché:

—A pè' kë erblöta' Skököl mik, a' kë éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tö a' dalè'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitu ña.

18 Eta ie' tö aknama uné ta itrè'wéshkar duladula a. E' wösha ta duladula buanene buaë.

19 E' ukuöki ta ittökatapa tté ie' ta bánet. Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Ì kuëki sa' kë a aknama e' trèshkar?

20 Ie' iché ie'pa a:

—A' kë erblöku' Skököl mik mokië e' kuëki. Moki ye' tö a' a iché tö a' erblöpa Skököl mik tsir mostaza wö dör tsirla ekkè, e' ta a' tö ichèmi kabata wì a: 'Be' e' sköttsa yúshka bánet', ta imiraa bánet. A' erblöke moki Skököl mik, e' ma kë ì dör darèrè a' a wè.

21 *

*Jesús skà e' biyö ché tö itterawa
(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)*

22 Mik Jesús ena ittökatapa ñi dapa'wé Galilea, eta ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdatsa pè' ulà a,

23 ta ye' tterawarakitö, erè e' ki ká de mañat ta ye' shkerdakane.

Ttè e' tö ie' ttökatapa eriauwé taië.

Inuköl shteke Skököl wé kanéwoie ese patué Jesús tö

24 Mik Jesús ena ittökatapa de Cafarnaúm, eta pè' tö inuköl shteke Skököl wé kanéwoie e'pa de Pedro ska' ta ie' a ichaké:

—¿Be' wöbla'ukwak tö inuköl patuëkesö Skököl wé kanéwoie e' patueta'?

25 Pedro tö ie' iuté:

—Tö, ipatueta'.

E' ukuöki ta mik Pedro de weshke, eta Jesús tté ie' ta kewe ta ichéitö ie' a:

—A Simón, ¿ima be' ibikeitsè? ¿Yi ña'weke ká wökirpa tö, iká wakpa ekka ö pè' kua'ki?

26 Pedro tö iuté:

—Pè' kua'ki.

Jesús tö iché:

—E' yène, e' kuëki ila'r kë kawöta ipatauk.

27 Erè ipataüsö as ie'pa kë ulurka se' ki. E' kuëki be' yú batsöri kkömik eta biklö' uyömi di' a. Eta nima tsá kli'wé be' tö e' kkö shuppöö, eë be' tö inuköl kueraë et. E' tsúmi ie'pa patuoie, e' dör wè' se' böi nuì patuoie.

18

*Yi dör ibua'ie Skököl wöa
(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)*

1 E' kéwö ska' ta Jesús ttökatapa de ie' ska' ta ie' a ichakéraitö:

—Ì blúie Skököl tso' e' shua ¿yi dör ibua'ie imalepa tsata?

2 Jesús tö alala kié eköl duésér ie'pa shushaë

3 ta ichéitö ie'pa a:

—Moki ye' tö a' a iché tö a' kë er mane'ù as a' dö wes alala i' es, e' ta a' kë döpa'wa ì blúie Skököl tso' e' a.

4 Yi er mane'wé ta ie' e' wöéwa wes alala i' es, ese döraë ibua'ie ì blúie Skököl tso' e' a.

5 Yi tö alala i' se kiéwa ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéwa.

*A' tso' wösh wa ì tö s'ké ì sulu wamblök ese yöki
(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)*

6 “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë taië shutë tkökä ak wawoie muéwa ikuli' a batreëmi dayë a e' tsata.

7 Ýyi tso' taië s'erkiöwoie ì sulu wamblök, e' kuëki wéstela ina ká i' wakpa ta. Kekraë ì sulu tso' s'erkiöuk, erè yi tö s'ké ì sulu wamblök, wéstela ina esepa ta.

8 “A' ulà ö a' klö tö a' ké ì sulu wamblök e' ta itöo uyömi bánet. A' döwa sene micho a ulà etkë ö klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwa bö' ñar michoë e' a ulà bötkë ena klö bötkë e' dör suluë.

9 Nies s'wöbla tö s'ké ì sulu wamblök, e' ta iyöttsa uyömi bánet. A' döwa sene micho a wöbla ek è wa, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwa bö' ñar michoë e' a wöbla böké, e' dör suluë.

*Obeja chowa e' pakè
(Lucas 15.3-7)*

* 17:21 Yëkkuö këchke wele tö versículo 21 kí kuötkéka. E' tö iché i' es: Erè aknama ese yèmittsa ikiè S'yé a ena batsè e' è wa.

10-11 “A' e' kkö'nú, ikkëpala kë watarttsa. Ye' tö a' a' ichè tö Skëköl biyöchökwakpa tso' ie'pa kkö'nuk e'pa tso' kekraë ye' Yë tso' ká jai a' e' wörki ie'pa tté chök.

12 “¿Ima a' tö ibikeitsè? Wëm eköl wä obeja tso' dökä cien ta' e' etö chowa, e' ta' ¿i wëmi ie' tö? Obeja dökä dabom suliyök ki sulitu (99) e' meraat ie' tö kañika ta' imía obeja chowa e' yulök.

13 Mokí ye' tö a' a' ichè tö mik ie' tö ikué, eta' ie' ttsë'nene buaë tkökä imalepa kë chë'wa e' tö ie' ttsë'wë e' tsata.

14 Es Skëköl dör a' Yë tso' ká jai a, e' kë ki ikiane tö ikkëpala chöwa ekla wë'ia.

*Wes se' ké er buanukne ñi ki
(Lucas 17.3)*

15 “A' yami wele tö ì sulu wamblé a' ki, e' ta' a' yú ie' ska' ta' ì sulu wambléitö e' chö ie' a, e' shulö a' böl è tö. Ie' tö a' ttö iüté, e' ta' a' er buanene ñi ki.

16 Erë ie' kë wä a' ttö iütëne, e' ta' a' yamipa tsúmi eköl ö böl, ttè ki a' tö ie' kkatè e' ttekölíe as ior wes itso' kitule es. E' tö ichè, “Ttè kos shulekesö eta' ittekölpa kiane böl ö mañal ichoie tö mokí idir ö au.”

17 Erë kë ie' wä e'pa ttö ttsëne, e' ta' ichö ye' icha erule e' kukua. Ñies kë iwa ie'pa ttö iütëne, e' ta' isaú wes pë' kë tö Skëköl dalöie es ö wes inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a' e'pa sué es.

18 “Mokí ye' tö a' a' ichè tö ì cheke a' tö tö e' dör sulué ká i' a, ese cheraë Skëköl tö tö e' dör sulué. Ñies ì cheke a' tö tö e' dör buaë ká i' a, ese cheraë Skëköl tö tö e' dör buaë.

19-20 “Ye' tö ì skà chekene a' a: Wé a' böl ö mañal ñi dapa'wé ye' ttö wa, ee ye' tso' a' ta. E' kueki a' böl er méwa ñikkéë ká i' a ilè kiök ye' Yë tso' ká jai a' e' a, e' ta' imeraëitö a' a.”

21 Eta' Pedro dewa' Jesús ska' ta' ichakéitö:
—A Skëkëpa, ¿bitökicha ye' yami tö ì sulu wamblé ye' ki, e' olo'yèmiyö iki? ¿Mokí dö kul ekkë?

22 Ie' iüté:
—Kë ye' tö be' a' ichè kul è. Ye' ichè tö be' kawöta' inu' olo'yök iki kekraë bitökicha ekkë*

Blu' er buaë ché ikanè méso eköl a

* 18:22 kekraë bitökicha ekkë: Griegoie e' dör dabom kuryök dökä kuktökicha (70×7). † 18:24 nu' taië shute: Ttè i' dör inuköl kiè talento e' mil dökä dabop. I'ñe ta' e' ské dör dólares dökä millón dökä dabom skeyök (50,000,000) ‡ 18:28 elkela è: Ttè i' dör inuköl kiè denario ese dökä cien.

23 “Ì chéyö a' a' e' wä pakekeyö ttè i' wa. Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes blu' eköl éna nu' shulak ikanè méso pa ta' es.

24 Ie' tö ie'pa nu' shulémitke eta' ikanè méso eköl debitu' ie'pa wä ie' wörki, e' wä nu' tso' taië shute†

25 Ie' kë a' nu' ekkë patorpa, e' kueki blu' tö ie' ena ilaköl ena ila'r ena ì kos tso' iwa' e' watauktsa ké inu' ekkë patuoie.

26 Ikanè méso e' tkéwa kuchë ki blu' wörki ta' ikköché taië ie' a: ‘Be' we'ikèyö, ye' panú bërè tsir, e' wa ye' tö be' patuëttsa seraa.’

27 Blu' ie' sué er siarë wa, e' kueki ñarke kos e' olo'yéitö iki seraa ta' iémine bërè.

28 “Erë mik kanè méso e' mía, eta' ie' tö kanè méso iëköl kué ña'weke ie' tö elkela è‡ Ta' iklö'wéwaitö ikuli' a' tuéwa darërëe ta' ichéitö ia: ‘jBe' ñarke ye' ulà a, e' pataútsa ña!’

29 Ta' iëköl e' tkéwa kuchë ki ie' wörki ta' ikköché taië: ‘Be' we'ikèyö, ye' panú bërè tsir, e' wa yö be' patuëttsa seraa.’

30 Erë ie' kë wä iëköl kköchöke e' iütëne. Ie' tö iwötökwa patké s'wöto wé a' dö mik inu' patuëttsaitö seraa eta.

31 Mik kanè méso pa malepa tö ittse, eta' e' tö ie'pa eriawé taië. E' kueki ie'pa mía blu' ska' ta' ichéka seraa.

32 Eta' blu' tö kanè méso e' kiök patké ta' ichéitö ia: ‘jBe' dör pë' sulué! Ye' tö be' ki be' nu' taië e' olo'ya' seraa be' kköyè' ye' a' e' kueki.

33 ¿Ì kueki be' kë wä be' yami suné er siarë wa wes ye' be' su' es?”

34 Eta' blu' uluneka' taië, e' tö ikanè méso wötökwa patké as iwe'ikö ie'pa tö siarë dö mik inu' patonetta' seraa eta.

35 Es ñies a' yami tö ì sulu wamblé a' ki e' nu' kë olo'yè a' tö iki er mokí wa, e' ta' ye' Yë tso' ká jai a' e' tö a' we'ikeraë siarë.”

19

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö

(Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

1 Mik Jesús tö ttè ekkë ché one, eta' ie' e' yéttsa Galilea mía Judea ta' itkattsa Jordán a' wishet.

² Taië pë' dami ie' itökî e'pa shua wépa kirirke esepa kos bua'wéitö.

³ Eta fariseowakpa welepa de ie' ska' ta ie'pa tö ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wépa a kawö ta' itayë owa íyi ulitane kueki?

⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì tso' kitule Skëköl yëkküö ki, ¿e' kë sune a' wa? E' tö ichè tö tsawe ta Skëköl tö se' yö' wëm ena alaköl.

⁵ Ie' tö iyë': 'E' kueki wépa kë serpaia iyë ena imì e'pa dapömik, ta iserdawa alaköl ta. Ie'pa böl serdaë ñita ta ie'pa mia wes wák eköl ë es.* Es ikiteat

⁶ e' kueki ie'pa kë ià böl, ie'pa yöne wes wák eköl ë es. E' kueki wépa batséwa Skëköl tö esepa kë batsökök yi tö.

⁷ Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—E' dör es, e' ta ¿i kueki Moisés tö iyë'at tö wëm tö itayë éwa, ese wák kawöta ñi owa yëkküö muk ia?

⁸ Ie' iüté:

—A' er darërë, e' kueki Moisés tö kawö me' a' a' tayë ökwa, erë tsawe ta kë idör es.

⁹ Ye' tö a' a' ichè tö yi tö itayë éwa, kë dör itayë trër kueki, ese tö alaköl skà tséwane, e' ta e' wa isenewabak kewe e' dalösewéwaitö.

¹⁰ Jesús ttökatapa tö iché ie' a:

—E' dör es e' ta bua' idir sa' a tö kë sa' alaköl tsüwa.

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì ché a' tö e' kë dör sulitane a, e' dör wépa a imène esepa ë a.

¹² Wépa welepa dör kachir ie'pa wák dë'ka es e' kueki. Wélepa skà yueke s'kapeyökwakpa tö kachirie. Iskà tso' esepa serke kachirie i blúie Skëköl tso' e' kané kueki. Wépa sermi es, esepa senú es.

*Jesús tö ikié S'yë a ala'rla ki
(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)*

¹³ Pë' wa ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùka iki ena ikiö S'yë a iki. Erë ittökatapa tö pë' uñélor.

¹⁴ Erë ie' tö iché:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kueki kë iwöklö'wariä.

¹⁵ Eta ie' ulà méka ie'pa ki, e' ukuöki ta imia bánet.

*Inuköl blú eköl tö Jesús a ichaké
(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)*

¹⁶ Wëm eköl debitu Jesús ska' ta ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿i buaë wëmi ye' tö as sene michoë dö ye' ulà a?

¹⁷ Ie' tö iüté:

—¿Ì kueki be' tö ye' chaké i dör buaë ese ki? Skëköl eköl ë dör buaë. Be' ki sene michoë kiane, e' ta ttè me'atbak ie' tö dalöiëno e' dalöiö.

¹⁸ Ie' tö Jesús a ichaké:

—¿Ttè wéne?

Ie' iüté:

—'Kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' s'senewabak e' dalöseukwa, kë a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachè wa,

¹⁹ a' yë ena a' mi dalöiö, ñies a' malepa dalëritsó wes a' wákpa e' dalër es.†

²⁰ Duladula tö ie' a iché:

—Ttè e' kos dalöië'bitu ye' tö iaiaë. Eta ¿i skà kianeia?

²¹ Ie' iüté:

—Be' éna i buaë kos wak seraä, e' ta be' yú ta i tso' be' wa, e' wataüttsa seraä ta iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta be' shkó ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë taië döraë be' ulà a ká jai a.

²² Duladula dör inuköl blú taië, e' kueki mik ie' tö e' ttsé eta ie' erianeka taië ta imiatke.

²³ Eta Jesús tö iché ittökatapa a:

—Moki ye' tö a' a' ichè tö inuköl blúpa a darërëë idir dökwa i blúie Skëköl tso' e' a.

²⁴ Iskà chëneyö a' a' tö inuköl blúpa a dökwa i blúie Skëköl tso' e' a e' dör darërëë tkökä kameio tkömi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsata.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tö, eta ie'pa tkinewa taië ta ichéitörak:

—E' dör es e' ma ¿yi tsatkërmi?

²⁶ Ie'pa webléitö ta ichéitö:

—E' kë onuk s'ditsö a wes, erë Skëköl a íyi ulitane ormi.

²⁷ Eta Pedro tö iché ia:

—Sa' tö íyi ulitane me'at ta sa' bite be' ta. ¿Ì dömi sa' ulà a e' skéie?

²⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

* 19:5 Génesis 2.24 saú. † 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

—Mokij ye' tō a' a ichè tō mik ká i' manerketkene buaè aishkuō ta, eta ye' dör S'ditsö Alà e' dōraè ká ulitane blúie olo ta' taië. Nies a' dör ye' ttōkatapa, e'pa e' tulōraser blu' kulé dōka dabom eyök kī böt e' kī, Israel ditséwōpa dōka dabom eyök kī bōl e'pa wēttsuk.

²⁹ Wēpa kos tō iu ö iēlpa ö ikutapa ö iyē ö imì ö ila'r ö iká ese méat ye' tté kuēki, e' ta e'pa ulà a iské dōrane taië shuteē, nies aishkuō ta sene michoë dōraè ie'pa ulà a.

³⁰ Erë j'ñe ta se' taië tso' kewe esepa dōraè bataie ena se' tso' bataie j'ñe ta esepa dōraè keweie.

20

Kanè mésopa patuè e' tté

¹ “Ì blúie Skököl tso' e' ta itköke wes itka wēm eköl ta es. E' mía bla'mi kanè mésopa yulök ie' uva tso' tkēule e' kanéuk.

² Ie' tō iché ie'pa a: ‘Ye' tō a' patuēke kos s'patörke ká etk ekkē, e' dör denario etk.’ E' dör buaè ie'pa a ta ie' tō ie'pa patké kaneblök.

³ Diwö de sulitu (9) eta kanè wák míane kanè mésopa skà yulök eta eē ie' tō isuē tō wēpa tular ñala ska' kē ku' kaneblök.

⁴ Ie' tō ie'pa a iché: ‘A' yú kaneblök ye' kanè a ta ye' tō a' patuēke kos s'patörke mokij ekkē.’ Eta ie'pa mía kaneblök.

⁵ Diwö de bata a ta ie' mía kanè mésopa skà yulök eta ie' tō ie'pa patké kaneblök. Nies tsálij diwö de mañat eta ie' mía kanè mésopa skà yulök ta ie'pa patkéitö nies kaneblök.

⁶ Diwö dōketke skel eta ie' mía kanè mésopa skà yulök, eē ie' tō wēpa kué iēter kē ku' kaneblök. Ie' tō ie'pa a ichaké: ‘¿Iök a' iēter ñiē iē kē ku' kaneblök?’

⁷ Ie'pa tō iüté: ‘Kē yi wa sa' a kanè mēne.’ Eta ie' tō ie'pa a iché: ‘A' yú kaneblök ye' a.’

⁸ “Mik ká tuine, eta kanè wák tō iché ikanè mésopa pataukwak a: ‘Kanè mésopa kiö eta ie'pa pataú. Wēpa debitu bataie, e'pa pataúmi kewe, ta wēpa debitu kewe, e'pa pataú bataie.’

⁹ Eta kanè mésopa debitu kaneblök tsálij diwö skel, e'pa patōne kewe. Ie'pa kos patōne denario et et.

¹⁰ Mik kanè mésopa debitu kaneblök kewe, e'pa patörketke eta ie'pa tō ibikeitsé: ‘Sa' patörke aishet sa' malepa tsata.’

¹¹ Erë ie'pa kos patōne denario et et è.

¹² E' tō ie'pa kabewéka ta iché kanè wák a: ‘Wēpa ikkēpa debitu bataie kaneblé bērbērla è, e' skéie sa' kaneblé ñiē, ña'wé dība tō, nies shtrine taië. Eta ¿wes be' tō ie'pa patuē kos be' tō sa' patuē ekkē?’

¹³ Erë kanè wák tō ikanè méso eköl iüté: ‘A yami, ye' kē ku' i sulu wamblök be' ta. Se' tté mé ñi a tō ye' be' patuēke denario etk.

¹⁴ E' kuēki be' inuköl klö'ú ta be' yúshka. Wēm debitu kaneblök ibataie ese a ye' éna inuköl mak kos ye' tō be' a imé ekkē eta ¿wes ide?

¹⁵ Ye' a kawö ta' i wak ye' éna ye' inuköl wa, ese wōie. Ye' tō ilè kakmeke yile a, ¿e' tō be' ukyēweke ye' kī?’

¹⁶ “Es s'tso' bataie esepa dōraè keweie ena s'tso' keweie esepa dōraè bataie.”

Jesús e' biyö chéne tō ie' tterawa pē' tō (Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷ Jesús ena ittōkatapa dabom eyök kī bōl (12), e'pa mirka Jerusalén ta ie' tō ie'pa kié bānet ta ichéitö ia:

¹⁸ —Se' mirka Jerusalén i', eta eē ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk tté dalöiēno wa wakpa ulà a. Ie'pa tō ye' kichateraè.

¹⁹ Ye' merattsarakitö pē' kē dör judiowak esepa ulà a. E'pa tō ye' wayueraè pperaè siarè ta ye' tterawarakitö wötēule krus mik. Erë e' kī ká de mañat, eta ye' shkerdakane.

Santiago ena Juan e'pa mi tō kawö kié Jesús a (Marcos 10.35-45)

²⁰ Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mi de ie'pa ta Jesús ska' ta iē' tkéwa kuchē kī iwörki ilè kioie ie' a.

²¹ Jesús tō ie' a ichaké:

—¿Ì kiane be' kī?

Ie' tō iüté:

—Ye' tō be' a kawö kieke tō mik be' tkēneka s'blúie, eta ye' alà eköl tkōwa be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakli'kka s'wēttsuk be' ta.

²² Ie' iüté:

—Ì kieke a' tò e' kě wà jcher a' wà. ¿Ye' tka' wayarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wēs ye' weirdaē es?

Ie'pa tò iiuté:

—Tõ, sa' dirmi.

²³ Ie' iché:

—Mokì ye' tka' wayeraē a' tò, a' weirdaē wēs ye' es. Erē e' tköksēr ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakli'kka, e' kě kēwō menuk ye' a. E' tso'tke ye' Yē wà klöule yi a imekeitö esepa a.

²⁴ Mik ttè e' ttséwà ittökatapa malepa dōka dabom eyök (10) e'pa tò, etā ie'pa uluneka ie'pa bōl ñe' kī.

²⁵ Erē ie' tò ie'pa ulitane kié tã iché iã:

—A' wà ijcher tò pē' kě tò Skököl dalöie, esepa wōkirpa kos e' alökeka ie'pa kī kekraē, ñies iblúpa tò ie'pa patkeke kēsik wa.

²⁶ Erē a' kě kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wōkirie, ese kawōtã e' wōökwa imalepa dikia diöshet ikanè mésoie.

²⁷ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsatã, ese kawōtã e' muktsã imalepa a kanè mésoie.

²⁸ Ye' dör S'ditsö Alà, e' kě dē'bitu as yi tò ye' kimù. Ye' dē'bitu ie'pa kimuk ena e' muktsã ttèwã pē' tso' taiē e' nuì skéie. E' kueki a' kawōtã e' wōökwa a' malepa kanè mésoie.

Wēpa bōl wōbla kě wawēr e'pa bua'wē Jesús tò

(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

²⁹ Jesús ena ittökatapa e' yéttsã Jericó, e'pa itōkī pē' mirwã taiē.

³⁰ Etã wēpa bōl wōbla kě wawēr, e'pa tukur ñalã ska'. Mik ie'pa tò ittsé tò Jesús dami, etã ie'pa tò iché aneule:

—iA kēkēpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarē wa!

³¹ Pē' tò wēpa e' uñeke as ie'pa siwã'blōwã, erē ie'pa kī anekã taiē:

—A kēkēpa, David aleri, sa' saú er siarē wa

³² Jesús e' duésēr tã wēpa wōbla kě wawēr e'pa kiéitö tã ie'pa a ichakéitö:

—¿I kiane a' kī?

³³ Ie'pa iiuté:

—A kēkēpa, sa' wōbla bua'ú.

³⁴ Ie' tò ie'pa sué er siarē wa tã ie'pa wōbla kēitö. E' wō shã tã ie'pa wōbla buanene tã imíyal ie' tã.

21

Jesús demi Jerusalén

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa demi tsinet Jerusalén, kã kié Betfagé tso' Olivo kēbata a eē, etã ie' tò ittökatapa kié bōl

² tã ichéitö iarak:

—A' yú wì u wēne eruleē eē. Mik a' demi ee, etã bet tã a' tò burro alaki kueraē etö moulewã ena ilala dur io'mik. E' wōtsö tã itsúbitu ña.

³ Yile tò a' a ichaké, e' tã iiutö: 'Skökēpa kī ikiane, e' wa ie' tò imène.'

⁴ Itka es as i yē'atbak Skököl tteköl tò e' wã tkö es. Ie' tò iyē':

⁵ "Ichö Jerusalén wakpa a:

'Ye' ttö ttsö, a' blú datse a' ska' e' tkēuleka burro kī.

Ie' dör pē' bēre kě e' ttsötã'ka.

Ie' datse burro alala kī, e' dör iyiwak tso' dalì oie ese.' "

Es Skököl tteköl tò iyē'at.

⁶ Ittökatapa míyal tã iwérakitö wēs Jesús tò iché ie'pa a es.

⁷ Ie'pa wã burro alaki ena ilala bitetser Jesús a. Ie'pa tò ipaio kikke méka burro alala kī tã Jesús e' tkéka ikī.

⁸ Pē' tso' taiē e'pa tò ipaio kikke shuélor ñalã kī, ñies welepa tò kal kō télor shuélor ñalã kī Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pē' mirwã keweie Jesús yöki ñies itōkī, e'pa ulitane arke taiē:

—iIe' i' dör se' blú bak David e' aleri, e' kikökasö! Ayēcha buaē ie' datse Skököl ttö wa. iSkököl tso' kã jai a e' kikökasöl†

¹⁰ Mik ie' dewã Jerusalén, etã e' wakpa aláneka taiē tã ichaké:

—¿Yi dör ie'?

¹¹ Pē' datse taiē ie' tã, e'pa tò iuté:

—E' dör Jesús. Ie' dör Skököl tteköl datse Nazaret atē Galilea e'.

Jesús tò Skököl wé batse'wé

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

* **21:5** Zacarías 9.9 † **21:9** Salmo 118.26

¹² Eta Jesús dewa Skëköl wé a. Eta wépa tso' eë iyi taük ena iyi wataük e'pa kos tréwéyal ie' tö. Inuköl mane'uk‡ wakpa mesa trélurkaitö. Nies nuböl wataükwakpa kula' trélurkaitö.

¹³ Ie' iché ie'pa a:

—Skëköl tö iyë'at iyëkkuö ki: 'Ye' u kirdaë tto ye' ta wé', S erë a' tö iia'wéka akblo wéie.

¹⁴ Eta s'wöbla kë wawër ena kë s'shko bua' esepa debitu Jesús ska' Skëköl wé a ta ie' tö ie'pa bua'wé.

¹⁵ Ala'rla tso' eë e'pa tö iché aneule: 'js'blú bak David, e' aleri kikökasö!' Mik sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tö ì wé Jesús tö e' sué, ena ima ala'rla tö ie' ché e' ttsé, eta ie'pa uluneka tajë

¹⁶ ta ichéitörak Jesús a:

—Ì chök ala'rla tso', ¿e' ttsé be' tö?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Tö, e' ttséyö. Erë ima e' chë Skëköl yëkkuö tö, wësua e' kë suule a' wa. E' tö ichë: 'A Skëköl, ala'rla ena bëbëpala tsu'yökeia, esepa kébö e' kikökka.*

¹⁷ Eta ie' tö ie'pa méat ta imía ká kië Betania eë. Eë ie' kapére.

Higo klö siwéwa Jesús tö (Marcos 11.12-14,20-26)

¹⁸ Bule es bla'mi ta Jesús michone Jerusalén ta ie' mirwa ñala wa ta ie' dué bli wa.

¹⁹ Ie' tö higuera klö ter elka sué ta imía iwö yulök katè. Erë kë iwö ta', ikö ë arwa tajë. E' kuëki ie' tö iché kal e' a:

—jKë be' wörpaia yës!

E' wösha ta higuera klö sinewami.

²⁰ Mik e' sué ittökatapa tö, eta e' tö ie'pa tkiwéwa tajë, e' kuëki ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes higuera klö sinewā bet?

²¹ Ie' tö ie'pa iuté:

—Moki ye' tö a' a ichë tö a' erblé Skëköl mik moki, kë ibikeitsule bötböt, e' ta ì wé ye' tö, e' ormi a' a nies. E' kúie ta a' tö ichëmi kabata wí a: 'Be' e' sköttsa íe anúwa dayë a', e' ta es iwà tköraë.

²² A' erblé Skëköl mik moki, e' ta ì kos kië a' tö ie' a e' wà döraë a' ulà a.

¿Yi tö kawö mé Jesús a?

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ E' ukuöki ta Jesús dewa Skëköl wé a, eë ie' tso' s'wöbla'uk. Eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa de ie' ska' ta ichaké ia:

—¿Yi ttö wa be' tö iyi ikkë weke? ¿Yi tö e' kéwö mé be' a?

²⁴ Ie' iuté:

—Nies ye' tö a' a ilë chakeke, e' iuté a' tö, e' ta ye' tö a' a ichëke tö yi tö ikéwö me' ye' a.

²⁵ ¿Yi tö Juan patkë' s'wöskuök? ¿Skëköl tso' ká jaì a e' ö s'ditsö?

Ie'pa ñi iutémi ta ichérakitö: "Se' tö ichëmi tö Skëköl tö kawö mé Juan a, e' ta ie' tö se' iutémi: 'Eta ¿ì kuëki a' kë wa ie' ttë klöone?'

²⁶ Pë' ulitane tö iklö'wé tö Juan dör Skëköl tteköl. Se' suane ie'pa yöki, e' kuëki kë se' a iyënuök tö Juan a kawö mé s'ditsö tö."

²⁷ E' kuëki ie'pa tö iuté:

—Kë sa' wa ijcher.

Ie' tö ie'pa a iché:

—Es nies ye' kë tö a' a ichëpa tö yi tö ye' a kawö mé iyi ikkë woie.

Ala'r böl e' ttë

²⁸ Jesús tö ie'pa a iché:

—Ttë kleekeyö a' a e' ttsö a' tö. Wëm eköl alà dör böl wépa, e' debitu ilà eköl ska' kewe ta ichéitö ia: 'A alà, be' yú kanëblök ññe ye' uva tso' tkëule e' a.'

²⁹ Ilà tö iuté: 'Kë ye' mìnë.' Erë e' ukuöki ta ie' tö ibikeitséne kuä'ki ta imía.

³⁰ E' ukuöki ta iyë mía ilà iëköl ska' ta ichéitö ia: 'Be' yú kanëblök ye' uva tso' tkëule e' a.' Ilà iuté: 'Èkëkë ye' mi'ke.' Erë ie' kë mìnë.

Eta Jesús tö ie'pa a ichaké:

³¹⁻³² —¿Ima a' tö ibikeitsè? Ala'r böl, ¿e' wéne tö iyë ttö iuté?

Ie'pa tö ie'pa iuté:

—Wéne a' ichéitö kewe e'.

Ie' iché ie'pa a:

—Juan S'wöskuökwak dë'bitu sene yësyësë ñalé kkachök a' a, erë a' kë wa ie' ttë klöone. Erë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a ena alakölpā sulusipa, esepa tö ie' ttë klö'wé. E' sué a' tö erë kë a' er maneone ie' ttë klö'woie. E' kuëki moki ye' tö a' a ichë tö

‡ 21:12 inuköl mane'uk: Judiowak a inuköl tso' wakanewë Skëköl wé ë a, e' tuëkene ie'pa tö inuköl ëse wa. § 21:13 Isaías 56.7 * 21:16 Salmo 8.3

ie'pa esepa dörawa a' skéie ì blúie Skéköl tso' e' a.

*Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)*

³³ Iskà kleekeyö a' a, e' ttsö. Kanè wák eköl tö uva kuatké taië ta ikköiéwaitö buaë, kauk biéitö uva diö tuoie. Nies úla yuéitö kakkeë uva kkö'noie. E' ukuökí ta ie' tö ipeitéat wépa welepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökí ta ie' mía ká bánet.

³⁴ Mik uvawö aline tso'tke wé'iaë shtë, eta ie' tö ikanè mésopa welepa patkémi ie' icha tsuk.

³⁵ Erë kanéukwakpa tö ikanè mésopa klö'wéwa, eköl ppéraitö siarë, eköl ttéwarakitö, eköl shka'wérakitö taië ák wa.

³⁶ Eta kanè wák tö ikanè mésopa skà patkémine tköka kuaë ipatké'itö e' tsata. Erë kanéukwakpa tö iwamblé ie'pa ta wes ie'pa tö iwamblé' wépa dè'rö kuaë e'pa ta es.

³⁷ “Bata ekké ta ie' tö iwák alà patkémi ta ie' ibikeitsé: ‘Ye' alà idir, e' kueki ie'pa tö idalöieraë.’

³⁸ Erë mik ie'pa tö ilà sué, eta ie'pa iché ñi a: ‘Ie' wí dö'r ká i' wak alà, ká i' atdaë ie' ulà a. Ittöwasö eta es se' ulà a ká i' atdaë.’

³⁹ E' kueki ie'pa tö iklö'wéwa yéttsa bánet ta ittéwarakitö.”

⁴⁰ Eta Jesús tö iché:

—Ye' tö a' a ichakè: ¿Ima a' tö ibikeitsé? Mik kanè wák dene eta ¿ì weraë ie' tö kanéukwakpa e'pa ta?

⁴¹ Ie'pa tö iüté:

—Ie' tö pè' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa ta uva kané meraneitö kanéukwakpa kua'kipa tö ipatueraë buaë mik ikéwö döke bit ekké esepa a.

⁴² Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tté tso' kitule Skéköl yékküö kí, ¿e' kë sune a' wa? E' tö iché:

‘Ák waté'ttsa u yuökwakpa tö

e' yönene ák bua'buaié.

E' kaneq' Skéköl tö,

ta e' tö s'ttsé'weke buaë, s'tkinewa iwe-blök.†

Es Skéköl yékküö tö iyë'at.

⁴³ E' kueki yö iché a' a tö ì blúie Skéköl tso' e' kané mène a' a, erë e' yerattsaitö a' ulà a

ta imeraëitö pè' kua'kipa tö iwakaneweraë buaë esepa a.

⁴⁴ Es yi klastkëne ák e' mik ese parolordaë ena yi kí ák e' aneka ese yalitdawa idikia.

⁴⁵ Mik sacerdotepa wökirpa ena farise-owakpa tö ì kleé Jesús tö ñe' ttsé, eta ie'pa tö isuéwa tö ie' tso' ie'pa chök.

⁴⁶ E' kueki ie'pa éna ie' klö'wakwa ee. Erë pè' tö iklö'wé tö ie' dö'r Skéköl tteköl, e' kueki ie'pa suane pè' yöki ta kë ie'pa wa iklö'newa.

22

*Blu' alà ulabatske e' tté
(Lucas 14.15-24)*

¹ Eta Jesús tö tté skà kleé ie'pa a i' es:

² “Ì blúie Skéköl tso' e' ta itköke wes itka blu' eköl ta es. E' tö ilà ulabatske e' kéwö tkö'weke.

³ Ie' tö ikanè mésopa patké wépa kiule kos e'pa a ichök: ‘Blu' alà ulabatske e' diwö de, a' shkö ikéwö tkö'uk.’ Erë ie'pa kë shkak.

⁴ E' ukuökí ta blu' tö ikanè mésopa kua'ki skà patkémi e'pa a ichéitö: ‘Ichö wépa ki-ule kos a tö ye' iyiwak bua'buaié e' duotke alinetke, katè ë kianeia. E' kueki a' shkö ye' alà ulabatske e' kéwö tkö'uk.’ Eta ie'pa míyal e' chök wépa kiule e'pa a.

⁵ Erë wépa kiule kos e'pa kë wa blu' ttö iüténe. Ie'pa eköl mía ikanè kí, eköl mía íyi watauk

⁶ ta imalepa tö blu' kanè mésopa klö'wéwa ta iwe'ikéraitö siarë, nies welepa ttéwarakitö.

⁷ Eta blu' uluneka taië ie'pa kí ta ie' tö iché ñippökwaipa a: ‘A' yú ie'pa kos ttökulur, nies ie'pa u kos ña'úwa.’

⁸ E' ukuökí ta ie' tö iché ikanè mésopa a: ‘Íyi ulitane tso'tke ye' alà ulabatske e' kéwö tkö'woie, erë wépa kiule e'pa dö'r pè' suluë, e' kueki ye' kë tö kawö mepa ie'pa a ye' alà ulabatske e' kéwö tkö'uk.

⁹ E' kueki a' yú bet ñala kibi kos ese kí ta pè' kos sué a' tö e'pa a ishkeñú kawö tkö'uk ye' ta.’

¹⁰ Eta ikanè mésopa míyal ñala kos kí ta pè' kos kué ie'pa tö, pè' buaë ena pè' suluë, esepa dapa'wéka wé ie'pa tso' ikéwö tkö'uk e' wé a. Es iwé wà iëne taië.

11 “Erë mik blu' de wépa dapane e'pa sauk, eta wëm eköl suéitö kë e' paiëule wës ikawötä e' paiök ulabatsè kéwö tkö'wö es.

12 E' kueki blu' tö ie' a iché: ‘A yami, ¿wës be' dewä? Be' kë e' paiëule ulabatsè kéwö tkö'wö ese datsi' wa.’ Erë wëm e' kë wä blu' iütëne yës.

13 Eta blu' tö iché ichkö watiökwakpa a: ‘Wëm i' ulä ena iklö mouwä a' tö tä iuyöttsä bänet stui ké a, eë ie' iuraë siarë, ikä blardaë iweir tajë e' kueki.’

14 Ttë e' pakéyö a' a e' wä dör i' es. S'tso' tajë kiule as Skököl klö'urakitö iblüie, erë wépa shukitbakitö esepa kë dör tajë.”

S'wökirpa patauk, e' tté

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

15 E' ukuöki tä fariseowakpa míyal tä ittérak ñita: “ilë chakösö Jesús a as ie' tö ilë sulu chö ikkatoie.”

16 E' kueki ie'pa tö iklépa welepa ena Herodes klépa welepa patkëmi ie' a ichakök. Ie'pa tö ie' a iché:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wä ijcher tö kekraë be' ttö mokië. Be' tö sulitane sueke ñikkëë. Ima pë' tö be' cheke e' kë ki be' tkine. E' kueki be' tö s'wöbla'weke yësyësë Skököl ñälé tté wa.

17 E' kueki ichö sa' a, ¿ima be' tö ibikeitsè? Roma wökir kibi patuësö ¿e' dör buaë ö kë idör buaë?

18 Ie' tö isuéwä tö ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kueki ie' iüté i' es:

—A' e' ö suluë, ¿i' kueki a' tso' ye' ma'uk tsaië?

19 Inuköl tso' a' wä Roma wökir patuöie, e' kkachö ye' a et.

Tä ie'pa wä inuköl wöshki ese debituiä et.

20 Eta ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Yi diököl ena yi kië me'rka iki?

21 Ie'pa iüté:

—Roma wökir kibi.

Eta ie' tö ie'pa a iché:

—E' ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a, tä kos Skököl icha ese mú ie' a.

22 Mik ie'pa tö e' ttsé, eta ie'pa tkinewä. Ie'pa tö iméat tä imíyal.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

23 E' ë diwö wa, saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö s'duowä e'pa kë shkenukkane. Ie'pa tö ie' a ichaké:

24 —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö se' a iyë'at tö wëm blënewä kë alä ate, e' tä ie' ël kawötä ischö tsukwä as ilä kökä iël blënewä, e' a.

25 Etökicha sa' shüä wëpa bak döka kul ñi ëlpa. Ikibi alaköl tséwä, erë iblënewä kë alä ate. E' ukuöki tä ie' itöki iël tö ischö tséwä,

26 erë ñies e' blënewä kë alä ate. Es itka iël skä tä ñies imalepa kos e'pa tä. Ie'pa kul blërulune kë alä ate yës.

27 Bata ekkë tä ñies ilaköl blënewä.

28 Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl ë tä. Mik s'duowä e'pa shkenekane, eta ¿wëne dömi ie' wëm chökíe?

29 Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kë wä Skököl yëkküö suule, ñies ie' diché kë jcher a' wä, e' kueki a' wöä ká chowa.

30 Mik s'duolur e'pa shkenekane, eta wëpa ena alakölpa kë serpawaiä ñita. E'pa míyal wës Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a kë sarta'wä ñita es.

31 ¿A' ki kiane jchëno tö mokí s'duowä e'pa shkerdakane? I yë' Skököl tö a' a iyëkküö ki ¿e' kë aritsule a' wä? Ie' tö iyë' Moisés a:

32 ‘Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këkö!.* Ie' kë dör s'duowä e'pa Këköl. ¡Ie' dör s'ttsë'ka e'pa Këköl! E' kueki se' wä ijcher tö s'duowä e'pa shkerdakane.

33 Mik pë' tö ttë wa Jesús tö s'wöbla'weke ñe' ttsé, eta ie'pa tkirulune.

¿Skököl ttë dalöiëno e' isie dör ikibiie?

(Marcos 12.28-34)

34 Mik fariseowakpa wä ijchenewä tö Jesús tö saduceowakpa siwä'blöwewä ttë mokí wa,

35 eta ie'pa eköl dör s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tö ie' a ilë chaké itsaiöie:

36 —A S'wöbla'ukwak, Skököl ttë dalöiëno ¿e' wëne dör ibua'ie imalepa tsatä?

37 Ie' iüté:

—‘Këkö dör a' Këköl, e' dalëritsö a' er kos wa, a' wák kos wa ena a' erbike kos wa.’

* 22:32 *Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl*: Mik ttë e' ché Skököl tö Moisés a, eta Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak ká iaiäë. Wës ie' tö iché, e' wä kiane chë tö ie'pa tso' ttsë'ka Skököl tä. Éxodo 3.6 saü.

38 Ttè e' dör ibua'ie ttè dalöiëno malepa kos tsata.

39 Erë e' itöki ttè skà tso', e' dör wës iët ñe' es, e' tó ichè: 'A malepa dalëritsó wës a' wákpa e' dalër es.'

40 Ttè dalöiëno kos kitbak Moisés tó ena Skëköl ttekölpa tó yëkkuö ki, e' wöiënewa ttè böt ñe' è a.

¿Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

41 Fariseowakpa daparkeia,

42 e' dalewa Jesús tó ie'pa a ichaké:

—¿Ima a' tó wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ché, tó yi aleri idir?

Ie'pa ie' iüté:

—E' dör s'blú bak kiè David e' aleri.

43 Eta ie' iché ie'pa a:

—E' dör es, e' ta ¿wës David tó iki' ie' Këköl? David tó iyè' Skëköl Wiköl wa i' es:

44 'Skëköl tó iché ye' Këköl a:

Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dalöiëno taië, dö mik ye' tó be' bolökpa mérö be' klö dikia eta.†

45 Ie' dör David aleri, e' ta ¿wës e' kiëmi David tó ie' Këköl?

46 Ké yi a' ie' iütëneia yës. E' ukuöki ta ké yi kësik dë'kaia ie' a' à skà chakök.

23

Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté Jesús tó

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

1 E' ukuöki ta Jesús tó iché ittökatapa a ena s'tso' taië e' kukua:

2 S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa a kawö mène ttè dalöiëno me'atbak Moisés tó e' wà pakök se' a.

3 E' kueki i kos dalöiök a' ké ie'pa tó e' dalöiö. Erë i dalöiök ie'pa tó a' ké ese ké dalöieta' ie'pa wákpa tó. E' kueki ké ie'pa waköwar a' tó.

4 Ie'pa tó ttè dalöiëno taië darërëe ese meke s'malepa a wà dalöiè. E' dör wës dali ekkeè iè s'ki es, erë ie'pa ké tó iketa'wa iulatska è wa s'kimoie.

5 Ì kos weke ie'pa tó e' dör s'ditsö è wö wa e' oie tó ie'pa dör pè' buaè. Skëköl ttè wele kitule datsi'tak ki, ese mueke ie'pa tó

iwötsa ki ena iulà ki e' kitkoie. Ñies ie'pa wöbatsö idatsi' kitkök datsi'tak batsibatsi chalala buaala ese wa.

6 Wé ie'pa kawö tkö'uke ñies ñi dapa'wo wé a ese ska' kula' tso' skëkëpa dalöiërta' taië esepa a, ese ki ie'pa wöbatsö e' tkökser.

7 Ñies ie'pa ki ikiar tó pè' tó ie'pa shke'wè wës këkëpa dalöiërta' taië ese shke'wè es wé pè' tso' taië e'pa wöwa. Ie'pa wöbatsö tó pè' tó ie'pa kiè 's'wöbla'ukwak'.

8 "Erë a' ulitane dör ñies è, e' kueki ké a' ñi kiök 's'wöbla'ukwak.' A' wöbla'ukwak e' dör eköl ème e' kueki ké a' ñi kiök es.

9 Ñies a' ulitane yé dör eköl ème, e' dör Skëköl tso' ká jai a e'. E' kueki ké yi kiar ká i' a 'S'yé.'

10 Ñies a' wökir dör eköl ème, e' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. E' kueki ké a' ñi kiök 's'wökir.'

11-12 Yi e' ttséka taië, esepa wöardawa; erë yi e' wöéwa diöshet, esepa kikardaka. E' kueki wé dör ibua'ie a' shua ese kawöta e' wöökwa kanè mésoie imalepa kimuk.

13-14 "¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ¡A' e' ö suluè! Ì blúie Skëköl tso' e' wëkkö wötekewa a' tó s'malepa yökí as ké ie'pa döwa. A' ké mi'wa, ñies wépa shkakwa esepa wöklö'weke a' tó.

15 "¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ¡A' e' ö suluè! A' shköke ká kos ekké ki s'yulök as ie' yuö a' ttökataie. Mik a' ikué, eta iyué a' tó ì sulu wamblökwak taië tköka a' wákpa tsata. Es ie' weirdaè siarè bö' ké a wës a' es.

16 "¡A' dör wës sulaiökwakpa wöbla ké wawër es! ¡Wëstela ina a' ta! A' icheke: 'Yi tó ttè mé Skëköl wé wa, ese ké kawöta iütök kröröè. Erë yi tó ttè mé orochka tso' wötëule Skëköl wé mik e' wa, e' ta e' wà kawöta iüté.'

17 ¡A' ké er ta! ¡A' dör wës s'wöbla ké wawër es! ¿Ì dör ibua'ie, orochka tso' Skëköl wé mik e' ö Skëköl wé tó orochka batse'wé e'?

18 Ñies a' tó icheke: 'Yi tó ttè mé ka' tso' iyi moka Skëköl a e' wa, e' ta ese ké kawöta iütök kröröè. Erë yi tó ttè mé iyi me'rka ka' ñe' ki e' wa, e' ta e' wà kawöta iüté.'

† 22:44 Salmo 110.1

19 ĵA' dör wes s'wöbla kē wawēr es! Ĵ Ĵ dör ĩbua'ie, ĩyi me'rka ka' ñe' kĳ e' ö ka' tō ĩbatse'wé e'?

20 Yi tō ttē mé ka' ñe' wa, ese kē ku' ttē muk ka' ñe' ē wa, ñies ie' tso' ttē muk kos ĩ tso' ĩkĳ e' wa.

21 Yi tō ttē mé Skēköl wé wa, ese kē ku' ttē muk Skēköl wé ē wa. Ñies ie' tso' ttē muk Skēköl serke eē e' wa.

22 Yi tō ttē mé ká ĵai wa ese tso' ñies ttē muk Skēköl kulé wa. Ñies itso' ttē muk Skēköl wák tkēr ĩkulé kĳ e' wa.

23 “ĵA s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ĩna a' ta! ĵA' e' ö suluē! Kākōla tso' iēno chkē a kiē menta ena anís ena comino ese kos tsá meke a' tō Skēköl a. E' dör buaē erē ttē dalöiēno e' bua'ie kē dalöiē a' tō. E' dör sene yēsyesē, ena ñi saū er siarē wa ena erblō Skēköl mik mokĳ kē ilo'yeta'. Ñies e' kos dalöiök a' kawōta.

24 ĵA' dör wes sulaiökwakpa wöbla kē wawēr es! E' dör wes a' tō schö'wak wöppée tá a, erē kameio maléwa a' tō wa'ñe, kē ittse'ne a' wa.

25 “ĵA s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ĩna a' ta! ĵA' e' ö suluē! A' dör wes a' tka' kos pa skueke a' tō ĩkĳkē ē es. A' wēr buaē erē a' er suluē. A' dör akblökwakpa. A' kĳ s'yamipa ĩyi kos kianettsa a' ē a.

26 ĵA fariseowakpa, a' dör wes s'wöbla kē wawēr es! Tka' ttō skuöō kewe, es ñies ĩkĳkē pa sune.

27 “ĵA s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ĩna a' ta! ĵA' e' ö suluē! A' dör wes pō pateule saruruē es. Ese wēr buaē ĩkĳkē, erē ishua s'nu diché tso' taiē, e' dör ñá suluē.

28 A' dör wes pō ese es, a' e' ö tō a' dör pē' buaē yēsyesē, erē a' er dör suluē. A' dör e' ökwakpa.

29 “ĵA s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ĩna a' ta! ĵA' e' ö suluē! A' tō Skēköl ttekölpa bak ká ĩaiāē e'pa pō yuekene pa'ali. Ñies ĩ yué a' tō as s'ser yēsyesē bak e'pa kē chōwa a' éna, ese kitkeke a' dör buaē.

30 E' dalewa a' icheke: 'Sa' tkōpa sa' yēpa bak ká ĩaiāē e'pa kēwō ska' ta, e'ma kē sa' wa ĩe'pa sini'kune Skēköl ttekölpa ttökukur.'

31 Mik e' cheke a' tō, eta a' e' chōkeka tō a' dör wēpa tō Skēköl ttekölpa kōtukur, e'pa aleripa.

32 Wes a' mir e' wa iwēnewa tō ĩ sulu wamblē'mi a' yēpa tō ese kĳ wambleraē a' tō dö ĩbataie.

33 “ĵA' dör suluē wes tkabē es, wes tkabē ichök es! Ĵ Wes a' tkömishkar kē wömerpattsa weinuk bö' kē a?

34 Ittsō, ye' tō Skēköl ttekölpa ena s'pattökwakpa ena s'wöbla'ukwakpa ye' ttē wa, esepa patkeraē a' a. Erē a' tō ĩe'pa welepa tterawa, welepa skā wöterawa a' tō krus mik ttēwa, welepa skā pperaē siarē a' tō tsa'bata daloie wa a' ñi dapa'wo wé a. ĩe'pa yuleraē a' tō iwe'ikeraē a' tō ká wa'ñe.

35 E' kuekĳ s'ser yēsyesē kōtukur a' yēpa tō mik Abel kōtwa Caín tō döka mik Zacarías dör Berequías alá e' kōtwa a' yēpa tō ka' tso' ĩyi moka Skēköl a e' ena ĩe' wé e' shusha, e' nuĳ kos kierane ĩe' tō a' a.

36 Mokĳ ye' tō a' a ichē tō s'ser yēsyesē kos kōtukur a' yēpa tō, e' nuĳ kĳ a' ena wēpa dör wes a' es esepa weirdaē siarē.

Jesus eriane Jerusalén wakpa dalermik (Lucas 13.34-35)

37 ĵA Jerusalén wakpa, Skēköl ttekölpa kos ttekewa a' tō kekraē! Ñies ittē pakökwakpa patkeke ĩe' tō a' a, e'pa ttekewa a' tō ák wa. ĵWekkē ye' erkiē tō ye' mú a' dapa'wē e' ska' wes dakro mitchke tō ĩla'rla dapa'wē ĩpik dikĳa es, erē kē a' kĳ ĩkiane yē!

38 Ye' ttō ttsō, Skēköl kē tō a' ká kkö'nepaiā.

39 Ye' tō a' a ichē tō ĩ'tami a' kē tō ye' suepaiā dö mik ye' dene eta. E' kēwō ska' ta a' tō ye' cheraē: 'ĵAyēcha buaē yi datse Skēköl ttō wa e'!

24

Jesus tō iché tō Skēköl wé olordawa (Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

1 Jesús e' yéttsa Skēköl wé a' ta ĩmía ta ittökataka de ĩe' ska' ta Skēköl wé ena u bua'buā skā tso' ĩpamik, e' kkaché ĩe'pa tō ĩe' a.

2 Erē ĩe' iché:

—Mokĳ ye' tō a' a ichē tō u kos tso' bua'buāē suē a' tō ĩe, e' olordawa seraā, ĩékwō ē kē atpa ñi bāta kĳ.

¿I' wa sò isuèmi tò ká i' erkewatke?

(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuöki ta ie'pa míyal kabata kiè Olivo ee. Jesús e' tkéser ta ittökatapa de ie' ska' ta ie' è a ichaké:

—Ichö sa' a ¿mik íyi ekké wamblërmi? ¿I' wa sò isuèmi tò be' dotkene, ñies tò ká i' erkewatke?

⁴⁻⁵ Ie' tò ie'pa iuté:

—Tajë pè' datse e' chök tò ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', ta pè' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kè yi tò a' kitö'ù.

⁶ Ká tajë wakpa ñippöke tajë wì a dià a e' biyö ttersaè a' tò. E' wake' tköraè erë ká i' erwami e' kianeia. E' kueki kè a' tkinuk e' wa.

⁷ Ká kuà'ki kuà'ki wakpa ñippöraè ñita. Ñies í tò ká wötì'weraè ká wa'ñe. Ñies ká tseè wakpa tteraè bli tò tajë.

⁸ Erë íyi ekké kos dör erpa s'tsá weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wes alaköl alá kurketke ta ikirir es.

⁹ "A' merdatsa we'ikè. A' ttelurdaè pè' tò. Sulitane tò a' sueraè suluè ye' tté kueki.

¹⁰ E' kèwö ska' ta wépa erblé ye' mik, esepa tajë tò ye' waterattsá. Ie'pa ñi sauraè suluè, ñies welepa tò ieltépa wömerattsá ibolökpa ulà a.

¹¹ Kachökwakpa e' chö tò ie'pa dör Skököl ttekölpa esepa döraè tajë. Ie'pa tò s'kitö'weraè tajë.

¹² Ì sulu kí wamblërdaè tajë shüte, e' kueki s'kibiie kè tò imalepa dalëritsepaia.

¹³ Erë yi e' tkéwa darërèè döká bata ekké, esepa tsatkërdaè.

¹⁴ Ì blúie Skököl tso' e' tté buaè pakardaè ká wa'ñe as ká ulitane wakpa wa ijcher, e' ukuöki ta ká i' erdawa.

¹⁵ "Skököl tteköl bak kiè Daniel, e' tò ikit iyëkkuö kí tò ì sulusi tò ì dör batse'r e' ia'wé ñáie, e' dörawa Skököl wé a iia'ukka ñáie, (yi tso' yëkkuö i' sauk, e' éna iwà anú). Mik e' sué a' tò,

¹⁶ eta wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a;

¹⁷ yi tso' u bata kí* esepa tköshkar kè dökwane weshke iíyi tsukmi.

¹⁸ Ñies yi tso' kanablök kañika esepa kè dökwane weshke idatsi' yöktsa.

¹⁹ E' kèwö ska' ta alakölpa alá kurketke ena alakölpa tsu' muke ilà a iwéstela ina esepa ta!

²⁰⁻²¹ S'ditsö weirdaè tajë shüte. Mik ká i' yöne dö ikkè ta kè s'we'ikule ekké, ñies kè s'weirpa aishkuö ta ekké. E' kueki ikiö Skököl a as kè iwamblër a' ta yuèdiö këska' ö eno diwö a.

²² E' kèwö kè wööpawa Skököl tò, e'ma kè yi isie atukia ttsè'ka. Erë e' kèwö wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa dalërmik.

²³⁻²⁴ "Kachökwakpa e' kóraka e' chök tò ie'pa dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö Skököl tteköl wele. E'pa tò ì kè or yi a ese weraè s'kitö'woie tò ie'pa tté dör mokie. Dö wépa shukit Skököl tò, esepa mú kitërm, e'ma ikitërdaè. E' kueki yile tò a' a icheke: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur ie', ö 'Isaú, ie' dur wíe', e' ta kè a' tò iklö'war.

²⁵ Ittsö, íyi ekké biyö chétkeyö a' a kewie.

²⁶ E' kueki mik ie'pa tò icheke a' a: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tso' ká wé kè yi serku' ee', eta a' kè minuk isauk. Mik ie'pa tò icheke a' a: 'Isaú, ie' tso' ie' blëulewa', eta kè a' tò iklö'war.

²⁷ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta sulitane tò isueraè wes alá wöñar tò ká oló ppèe ká wa'ñe e' suèsö es.

²⁸ Sulitane wa ijcher tò wé ölö daparke tajë, ee ilè nu tër. Es ñies mik ye' dene, eta sulitane wa ijcherdaè.

Jesús dörane olo ta' tajë

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ "S'weine e' kèwö tka, e' bet diwö wötuirdawa, ñies si'wö kè wöñarpaia. Bëkwö darolordaè ena ì kos tso' ká jai a e' wötirdaè.

³⁰ Eta sulitane tò íyi sueraè ká jai a iwà kkachöie tò ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene bet. Ká ulitane wakpa suardaè tajë e' yöki, ie'pa iuraè tajë ta bet ie'pa tò isueraè tò ye' datse kashuk a mò a diché ta' tajë olo ta' tajë.

³¹ Duk blardaè tajë ta ye' biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa

* **24:17 u bata kí:** E' kèwö ska' ta ie'pa u tsabata dör kkuèie, e' kí ie'pa shköke.

dapa'ukka ek tsiní ěme. Ie'pa tō iyuleraë ká wa'ñe dō wé ká i' bata erkerö ee ena wé ká jai bata erkerö ee.

³² “A' e' wöbla'ú ttè ikkè wa iwà saú higo klō wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoka, eta a' wá ijcher tō duas dewatke tsinet.

³³ Es ñies mik a' tō isué tō íyi ekkè wamblërke, eta a' wá ijchenú tō ye' datskene, e' diwö dewatke tsinet.

³⁴ Mokí ye' tō a' a' ichè tō íyi ekkè wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

³⁵ Kashuk ena ká i' erdawa, erë ye' ttè michoë e' kè erpawa yës.

³⁶ “Erë e' kèwö e' diwö kè jcher yi wá. Skèköl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kè wá ijcher, ñies ye' dör Skèköl Alà e' kè wá ijcher. S'yë ě wá ijcher.

³⁷ “Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene eta e' kèwö dör wes Noé késka' es.

³⁸ E' késka' ta kam di' tajè tkö e' yöki, ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwá wes kekraë es dō mik Noé dewa ikanò bérie e' a eta.

³⁹ Erë ie'pa kè ku' ipanuk yës eta di' dettsa tajè ie'pa kí, e' tō ie'pa ulitane ttélur. Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà e' dene eta.

⁴⁰ E' kèwö ska' ta wëm bül tso' kaneblök ese eköl mira iwá ta ièköl atdaë.

⁴¹ Alakölpa bül tulur ák wawök, ese eköl mira iwá ta ièköl atdaë.

⁴² “E' kuëki a' tso' erki. A' kè wá ijcher tō diwö wekkè a' Kèköl dörane.

⁴³ A' wá ijcher buaë tō u wák mú wá ijcher tō wekkè akblökwak datse, e'ma kè ikapöpawá iyöki, kè itö kawö mepa yi a dökwa iyyi ekiblök.

⁴⁴ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene mik a' kè ku' ye' panuk eta, wes akblökwak es. E' kuëki a' tso' erki.

Kanè méso buaë ena kanè méso suluë e' tté (Lucas 12.41-48)

⁴⁵ “Kanè méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese meraka iwökir tō imalepa kuebluie ie'pa tiök kekraë mik kè iku' e' dalewa.

⁴⁶ Iwökir dene ta ikuéitö iwakanéuk wes iyëneia es, e' ta ayécha e' dör buaë ie' a.

⁴⁷ Mokí ye' tō a' a' ichè tō kanè méso ese merakaitö ie' wá íyi tso' kos e' kuebluie.

⁴⁸ Erë kanè méso ñe' dör suluë tō ibikeitsö tō kè iwökir dörane bet.

⁴⁹ E' kuëki ie' tō imalepa ppémi. Ñies ie' chkémi, blo' yémi bloblopa ta.

⁵⁰ Erë idiwö ena ikéwö kè wa ie' ku' ipanuk, eta iwökir dörane

⁵¹ ta iwe'ikeraitö siarë wömerattsa weinuk e' ökwakpa ta. Ie'pa iurarak siarë, ikà blardaë iweir kuëki.

25

Busipala dökä dabop e' tté

¹ “Í blúie Skèköl tso' e' ta itköraë wes itka ulabatsè a es. Busipala dökä dabop e' e' yélur ibö'wöla wa wëm ulabatsöke, e' ñaletsuk.

² Busipa skel e'pa dör kabikeitsöta' buaë esepa, erë imalepa skel kè dör es.

³ Wépa kè kabikeitsöta' buaë e'pa wa ibö'wöla ě mí, kè wá bö'wö diö kí mîne.

⁴ Erë wépa kabikeitsöta', e'pa wá ibö'wöla mí, ñies idiö kí mírak iwá.

⁵ Erë wëm ulabatsöke, e' kè dè' bet, iwötkèneká e' kuëki. E' dalewa busipa shtrine ta ikapolur.

⁶ Ká shaböts ta ie'pa tō ittsé tō iarkerak: ‘jwëm ulabatsöke, e' datse! jA' yú ñaletsuk!’

⁷ Eta busipa kos e' kéká ta ibö'wöla wötskémirakitö.

⁸ Eta busipa kè kabikeitsöta' e'pa tō iché imalepa a: ‘A' bö'wö diö kakmú sa' a as sa' bö'wöla kè wöitwá.’

⁹ Erë ie'pa iüté: ‘Au, sa' tō imé a' a, e' ta kè idöpaká se' ulitane kí. E' kuëki a' yú a' icha tauk wé iwatorke ee.’

¹⁰ Eta ie'pa míyal bö'wö diö tauk. E' dalewa wëm ulabatsöke e' de, eta wépa wa bö'wö diö kí mí e'pa dewa wëm ulabatsöke e' ta iulabatso wé a ta iwékkö wötënewa.

¹¹ E' ukuöki ta busipa malepa debitu ta ichakeke u'rki: ‘jA kékëpa, a kékëpa, ukkö kköppöo sa' a!’

¹² Erë wëm ulabatsöke e' tō ie'pa iüté: ‘Mokí ye' tō a' a' ichè tō kè ye' wá a' sùle.’

¹³ “Ye' tō a' a' ichè tō a' kè wá ijcher ì kèwö, ì diwö ye' dōmine e' kuëki a' tso' erki.

Inuköl mène wakanewè e' tté (Lucas 19.11-27)

¹⁴ “Ñies ì blúie Skèköl tso' e' ta itköraë wes itka wëm eköl mi'keá kamië ká kuá'ki a ese ta es. Ie' tō ikanè mésopa kié ta iché ie'pa a: ‘Ye' inuköl wakanéu ye' a buaë as ikí klör.’

15 Ikanè méso eköl a ie' tö inuköl kiè talento* ese mé mil skel (5.000). Iëköl a ie' imé mil böt (2.000). Eta iska a ie' tö imé mil et è (1.000). Ie' tö ie'pa a imé kos ie'pa a iwakaneor ekkè. E' ukuöki ta ie' mia.

16 Wéne a imène mil skel, e' tö iwakanewé buaë. Ie' tö ikí klö'wé mil doka skel.

17 Es ñies wéne a imène mil böt, e' tö ikí klö'wé mil doka böt.

18 Erè wéne a imène mil et, e' mia ta iyök biéitö e' a itö iwökir inuköl wötéwa.

19 “Ká de tajë eta ie'pa wökir dene e' tö ie'pa kié isuoie tö kos ie'pa tö inuköl kí klö'wé.

20 Wéne a imène mil skel, e' de kewe iwökir ska'. Ie' wa inuköl kí debitu mil doka skel. Ie' iché iwökir a: ‘A kékëpa, be' tö ye' a inuköl me' mil skel, e' kí klö'wéyö mil doka skel.’

21 Iwökir tö iché ie' a: ‘E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewé be' tö yësyësë. E' kueki ye' tö iyi skà meraë be' a tajë wakanewë. Be' shkōwa ttsë'nú buaë ye' ta.’

22 E' ukuöki ta wéne a imène mil böt e' de ta ichéitö: ‘A kékëpa, be' tö ye' a inuköl me' mil böt, e' kí klö'wéyö mil doka böt.’

23 Iwökir tö ie' a iché: ‘E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewé be' tö yësyësë. E' kueki ye' tö iyi skà meraë be' a tajë wakanewë. Be' shkōwa ttsë'nú buaë ye' ta.’

24 “Erè kanè méso a imène mil et, mik e' de, eta ie' tö iché iwökir a: ‘A kékëpa, ye' wa ijcher tö be' dör wëm er darërëe ese. Be' tö iyi wöshkeke wé kë be' wa ikuatkëne ee. Ñies ì kë dör be' icha ese klö'wëkewa be' dör.

25 E' kueki ye' suane be' yöki dö' ye' tö be' inuköl chōwëwa. E' kueki be' inuköl blé ye' tö iyök a. I' be' inuköl dene ye' wa be' a.’

26 Eta iwökir tö iüté: ‘Be' dör kanè méso suluë, bikër tajë ese. Be' iché tö ye' tö iyi wöshkeke wé kë ye' wa ikuatkëne ee ena ì kë dör ye' icha ese klö'wëkewayö,

27 e' ta be' tö ye' inuköl blöpa inuköl bló wé a as ee ikí klör. Be' ikaneúpa es, e'ma ye' dene eta ye' inuköl ena ikí klöne, e' de ye' ulà a.’

28-29 Eta ie' tö iché: ‘Wé wa iyi tso' e' a ikí merdaë. Erè wé kë wa ì ku', ì tso' e' wa elkela e' yerattsä iyöki. E' kueki inuköl me'yö ie' a, e' yöttsä ie' ulà a ta imú wé wa itso' doka 10.000 e' a.

30 Eta kanè méso suluë i' e' uyöttsä stui ké a, ee pé' suluë iurarak siarë ikà blardaë iweir kueki.’

Jesús tö ká ulitane wakpa shuleraë

31 “Ye' dör S'ditsö Alà, e' dörane s'blúie olo ta' tajë ye' biyöchökwakpa kos ta. Mik ye' dene, eta ye' e' tköraká blu' kulé kí ká ulitane wakpa shulök.

32 Ie'pa dapardaë ye' wörki ta ye' tö ie'pa blabatseraë wës iyiwak kkö'nukwak tö obeja ena chibo blabatsè es.

33 S'ser yësyësë esepa dör wës obeja es, ie'pa merawa ye' tö ye' ulà bua'kka. S'ser suluë esepa dör wës chibo es, ie'pa merawa ye' tö ye' ulà bakli'kka.

34-36 Eta ye' tö icheraë wépa tso' ye' ulà bua'kka e'pa a: ‘Ye' dör a blú. Ye' yë er bua' ché a' a. Mik ye' du' bli wa, eta a' tö ye' dè'; mik ye' bak ersinuk, eta a' tö ye' a di' me'; a' kë wa ye' suule, erè a' tö ye' kiéwa buaë a' u a. Ye' bak datsi' kë ta', eta a' tö ye' a datsi' kakme'; ye' bak duök siarë, eta a' dè' ye' kimuk; ye' bak wötëulewa s'wöto wé a, eta a' dè' ye' sauk. E' kueki a' shkōwa ì blúie ye' tso' e' a, e' kos yöulebak a' a kam ká i' yör e' yöki.’

37 Erè s'ser yësyësë e'pa tö ye' a ichakeraë: ‘A Skékëpa, sa' kë wa ijcher. ¿Mik sa' tö be' su' tö be' tteke bli tö, e' dè' sa' tö? ¿Mik sa' tö be' su' tö be' tteke ersi tö, e' a di' me' sa' tö?

38 ¿Mik be' dè' bitu sa' u a, kë suule sa' wa, e' ki'wa buaë sa' tö? ¿Mik sa' tö be' su' datsi' kë ta', e' a datsi' kakme' sa' tö?

39 ¿Mik sa' tö be' su' tö be' duöke ö be' wötëulewa s'wöto wé a, e' sauk sa' dè'?

40 Eta ye' tö ie'pa iuteraë: ‘Moki ye' tö a' a ichè tö mik a' tö iyi ekkè buaë o' ye' yamipa siarë ikkëpa a, eta e' dör wës a' tö ye' wák a iwè es.’

41-43 “E' ukuöki ta ye' tö icheraë wépa tso' ye' ulà bakli'kka e'pa a: ‘Ye' du' bli wa, erè a' kë wa ye' dene; ye' bak ersinuk, erè a' kë wa ye' a di' mène. Ye' dè' a' ska', kë suule a' wa, erè a' kë wa ye' kinewa a' u a; ye'

* 25:15 **talento**: E' dör ie'pa inuköl kiè denario e' mil teröl (6.000). Denario et e' dör s'kanablö ká et e' ské ekkè.

bak datsi' kě ta', erë a' kě wā datsi' mène ye' a; ye' bak duök ena wötëulewā s'wōto wé a, erë a' kě dē' ye' sauk. E' kueki a' wōmeulettsabak weinuk siarë. A' e' skōttsa ye' yōki. A' yúshka bō' ñar michoë yöule bé ena iklépa we'ikoie e' a.'

⁴⁴ Erë ie'pa tö ye' a ichakeraë: 'A Skëkëpa, e' kě jcher sa' wā. ¿Mik sa' tö be' su' tö be' duöke bli wā? ¿Mik sa' tö be' su' tö be' ersine? ¿Mik be' dē' sa' u a? ¿Mik sa' tö be' su' datsi' kě ta'? ¿Mik sa' tö be' su' duöke ö wötëulewā s'wōto wé a? ¿Mik sa' kě wā be' kimene?'

⁴⁵ Etā ye' tö ie'pa iüteraë: 'Moki ye' tö a a ichë tö mik a' kě wā iyi ekkë one s'siarëpa ikkëpa a, etā e' dör wës kě a' wā ye' wák a iõne es.'

⁴⁶ S'ser suluë esepa michoë weinuk, erë s'ser yësyësë esepa ser michoë buaë ye' ta.'

26

Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wèwā

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Mik Jesús tö s'wöbla'wé kos e' one, etā ie' tö iché ittökatapa a:

² –A' wā ijcher tö böiki se' tö Se' Yëpa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'weke. E' kèwö ska' ta, ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa ttèwā wötëulewā krus mik.

³ E' kèwö ska' ta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa ñi dapa'wé sacerdote kibi kiè Caifás, e' u a.

⁴ Eë ie'pa tö Jesús aleritsé kitö'wè iklö'wowā ttèwā.

⁵ Erë ie'pa iché ñi a:

–Kë sö iwamblë Se' Yëpa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'wekesö e' a as pè' kě shutirka tajë.

Kiö masmas téka alaköl eköl tö Jesús ki
(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a.

⁷ Ie' tkëria mesa ki chkök. Etā alaköl eköl de ie' ska', e' wā kiö masmas tuë darërëë ese debitu, e' mí ie' wā iukkuö yöule ák bua'buwa wa ese a. Etā kiö e' tékaitö Jesús wökir ki.

⁸ Erë mik e' suë ittökatapa tö, etā ie'pa uluneka ta iché:

–¿Iök kiö se we'ikéwa ie' tö éanas?

⁹ Iwatormittsa inuköl tajë skëie s'siarëpa kimoie.

¹⁰ E' ttsé Jesús tö ta ie' tö iché ie'pa a:

–¿Iök a' tso' alaköl i' tsiriuk? İyi buaë wéitö ye' a.

¹¹ S'siarëpa tso' kekraë a' shua, erë ye' kě ku' kekraë a' ta.

¹² Kiö tékaitö ye' ki ye' kanéwoie kam ye' nu wötërwa e' yōki.

¹³ Moki ye' a' a ichë tö ká wa'ñe wé Skëköl ttè buaë pakarke, eë ipakardaë ñies tö ie' tö i buaë o' ye' a. Es e' kě chöpawa yi éna.

Judas tö Jesús watké

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Jesús ttökatapa dabom eyök kí bøl, e'pa eköl dör Judas Iscariote, e' mía sacerdotepa wökirpa ska'

¹⁵ ta ie' tö iché ie'pa a:

–¿Kos a' tö ye' patuëmi Jesús wömottsā a' a?

Etā ie'pa tö inukölchka wöshki mé ie' a dökā dabom mañayök (30).

¹⁶ E'tami ie' tö kawö yulémi bua'iewā Jesús wömottsā.

Jesús tö Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kèwö bata tkö'wé

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Kawö kiè Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa* e' kèwö tsá diwö dewatke. Etā Jesús ttökatapa de ie' ska' ta ie' a ichaké:

–¿Wé be' ki ikiane tö sa' tö Se' Yëpa Yërulune Egipto kèwö tkö'wekesö e' chké kanewè?

¹⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

–A' yú Jerusalén, wëm yë' ye' tö a' a e' u a ta ichö ie' a: 'S'wöbla'ukwak be' a ichök ké: Ie' kèwö dökewatke. Ie' datse be' u a kawö tkö'wekesö e' tkö'uk sa' ta.'

¹⁹ Ie'pa tö iwé wës ie' tö ie'pa a iché es ta eë ie'pa tö ichké kanewé.

²⁰ Mik katuinetke, etā ie' tkër mesa ki chkök ittökatapa dabom eyök kí bøl e'pa ta.

²¹ Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tö iché ie'pa a:

* **26:17 Kawö kiè Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa:** Kawö e' tkö'weke Israel aleripa dö ká kul, e' diwö tsá kièrakitö Se' Yëpa Yërulune Egipto e' kèwö.

—Mok_i ye' tō a' a ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsä.

²² Ie'pa erianekä tajë tã ichakémi ie' a eköl eköl:

—A Skëképa, ¿ye' alè idir?

²³ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' tso' ye' tã pan nuuk tkã' etkë a ñè, e' eköl ye' wömerattsä.

²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, e' tã itköraë wes itso' kitule Skëköl yëkkuö k_i es. Erë wëstela ina yi ye' wömekettsä, e' tã. Buaë idir wëm e' a tō kè ikunúpa.

²⁵ Etã Judas tō iwömekettsä, e' tō ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ye' alè idir?

Ie' iüté:

—Be' wák e' chéka.

²⁶ Ie'pa tso'ia chkök, e' shua pan klö'wéitö tã e' k_i wëstela chéitö Skëköl a tã iblatéitö tã iwà tié ie'pa a tã ichéitö:

—Pan se dör ye' chkà, e' ñú a' tō.

²⁷⁻²⁸ E' ukuök_i tã tkã' a vino tso', e' klö'wéitö tã e' k_i wëstela chéitö Skëköl a tã iméitö ie'pa a tã ichéitö:

—Vino se dör ye' pë. Ye' tterawa e' pë tërdaë, e' wa ttèpa'alí me' Skëköl tō e' wà de. Ye' ttèwa, e' wa s'tso' tajë e'pa nuì olo'yarmi. E' kuek_i a' ulitane tō ikak yö.

²⁹ Ye' tō a' a ichè tō vino kè yepaiayö dö mik ì blúie ye' Yé tso' e' kèwö de da'aie, etã iskà yeraneyö a' tã.

*Pedro tō icheraë tō ie' kè wã Jesús suule
(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)*

³⁰ Etã ie'pa tō Skëköl tseittsé, e' ukuök_i tã ie'pa míyal Olivo kébata a.

³¹ Jesús tō iché ie'pa a:

—Í' nañewe a' ulitane tköyaldaë. A' ye' meraat ekörla. E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö k_i es, e' tō ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö tã obeja pordami w_i a dià a.'†

³² Erë mik ye' ttèwa shkenekane, e' ukuök_i tã ye' mirä Galilea a' yök_i kewe.

³³ Pedro tō ie' a iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiat ekörla, erë ye' kè tō be' mepaat.

³⁴ Ie' tō iüté:

—Mok_i ye' ichè be' a tō i' nañewe, kam dakro ar, e' yök_i be' icheraë mañatökicha tō be' kè wã ye' suule.

³⁵ Pedro tō ie' a iché:

—Erë ye' ttèmiwarakitö be' tã, erë kè ye' ichèpa tō kè ye' wã be' suule.

Etã ie'pa ulitane ttöke es ëme.

Jesús tté S'yë tã Getsemani

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ E' ukuök_i tã Jesús míã ittökatapa tã kã kiè Getsemaní eë. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' atë tultur íë, e' dalewa ye' míã wishke ttök S'yë tã.

³⁷ Etã ie' wã Pedro ena Zebedeo ala'r böl, e'pa mítser e' tã. Etã ie' erianemi chkenewami tajë.

³⁸ Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane tajë ttsëskua ye' ttèwamiitö ekkë. A' e' tsúat íë ye' tã, kè a' kapökwa.

³⁹ Ie' míã wishke tã ie' e' kéutër wöwakköt isk_i tã ikiéitö Skëköl a i' es: “A yëwö, ì tköraë ye' tã e' dör wes íyi bacha'bachaë yèwasö es. E' mú ulà a ye' yëmittsa, e'ma ye' yöttsa iulà a. Erë kè iwar wes ye' k_i ikiane es, iü wes be' k_i ikiane es.”

⁴⁰ E' ukuök_i tã ie' dene wé ittökatapa tultur eë tã ie'pa kuéitö kapödtultur tã ichéitö Pedro a:

—¿A' kè wã kapèwã wöklöne dö hora ek ë ye' tã?

⁴¹ Kè a' kapökwa. A' ikiö Skëköl a as ì sulu tō a' erkiöweke ese kè e' alöka a' k_i. Mok_i a' éna ì buaë wak, erë a' diché kè dè'ka iwà uk, e' kuek_i a' a darërëë idir.

⁴² Etã ie' skà míane wishke ttökne S'yë tã tã ichéitö: “A yëwö, ì tköraë ye' tã e' mú ulà a ye' yëmittsa, e'ma ye' yöttsa iulà a. Erë iü wes be' k_i ikiane es.”

⁴³ Mik ie' dene, etã ie'pa kuéneitö kapödtultur; ie'pa wöbla surirkewa kapè wã e' kuek_i.

⁴⁴ Ie' skà míane wishke ttök S'yë tã, i' tã idare mañatökicha. Etã itténe wes itté kuaë es.

⁴⁵ E' ukuök_i tã ie' dene wé ie' tō ittökatapa mañal méat eë tã ie' tō iché ie'pa a:

—¿A' kapödtuluria enukeia? Ye' dör S'ditsö Alà, e' diwö dekatke mëttsa pë' sulusipa ulà a.

⁴⁶ A' e' kōka, yi tō ye' wömekettsä, e' dotke i' tã. Mishka ie' panuk.

† 26:31 Zacarías 13.7

Jesús klö'wéwə ibolökpa tö
(*Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11*)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök k_i bö_l (12), e'pa eköl kiè Judas, e' debitu pè' t_a taië. E' wakpa debitu tabè k_i ena kal wölö k_i. Ie'pa patkè'mi sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa tö.

⁴⁸ Judas dör iwöméttsa e' tö ie'pa a iyè'bak: “Wé shkè'wekeyö wöalattsè wa, e' dör ie', iklö'úwə a' tö.”

⁴⁹ Eta ie' de Jesús ska' t_a iché ia:

—A S'wöbla'ukwak!

T_a iwöalattséwaitö.

⁵⁰ Jesús tö iché ie' a:

—A yami, i uk be' de, e' ú.

Eta pè' datse Judas t_a e'pa de Jesús ska' t_a iklö'wéwarakitö.

⁵¹ Eta ie'pa ieter ee Jesús t_a e'pa eköl tö itabè yéttsa t_a e' wa sacerdotè kibi e' kanè méso kukuöña téttsa.

⁵² Jesús tö iché ie' a:

—Wépa ñippöke tabè wa, esepa döraka tabè kkö a. E' kuek_i be' tabè blöwane ikkuölit a.

⁵³ ¿Be' kë w_a ijcher tö ye' k_i ikiane, e'ma ye' tö ikiemi ye' Yé a t_a ie' tö ibiyöchökwakpa taië döka 70.000 e' patkèmi ye' tsatkök?

⁵⁴ Erë ye' tö ikié es, e' t_a ¿wes Skököl yëkkuö k_i itso' kitule e' wà tkömi? E' tö iché tö i sulué tköke ye' t_a e' kawöt_a tkök es.

⁵⁵ Eta ie' tö ichaké pè' ekképa a:

—¿I kuek_i a' bite ye' klö'ukwə tabè k_i kal wölö k_i wes akblökwakpa klö'wéwə es? Kékraë ye' bak e' tköksèr Skököl wé a s'wöbla'uk, erë a' kë w_a ye' klönewə.

⁵⁶ Erë i tköke i' e' dör as iwà tkö wes Skököl ttekölpa tö ikitatbak Skököl yëkkuö k_i es.

E' wösh_a t_a ie' ttökatapa kos tkayalmi tö iméat ekörla.

Jesús demi ie'pa wə Caifás wörki
(*Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24*)

⁵⁷ Eta pè' tö Jesús klö'wéwə e'pa tö ie' tsémi sacerdotè kibi kiè Caifás e' u a. Ee s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa kos daparke.

⁵⁸ Erë Pedro datse ie'pa itök_i kamië döttsa sacerdotè kibi e' u pamik, ee ie' e' tséat tkèr Skököl wé shkëkipa t_a isauk tö i tkömi.

⁵⁹ Eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tö ttè yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tö iwömüttsa ttèwə.

⁶⁰ Taië pè' de ie' kkatök kachè wa, erë kë yi w_a ie' kkatène wé' ie' wömottsa ttèwə. Bata ekké t_a idebitu bö_l ikkatök kachè wa,

⁶¹ e'pa tö iché:

—Wém se tö iyè' tö ie' a Skököl wé olorwami, e' yuèkamineitö k_a mañat shua.

⁶² Sacerdotè kibi e' kék_a t_a ichaké Jesús a:
—¿Kè be' ie'pa iuteku' yès? ¿Ñe' ie'pa be' kkateke, e' dör i?

⁶³ Erë Jesús siwə'bléwə ie'pa yöki. Eta sacerdotè kibi tö ichaké ie' a:

—Ichö sa' a yèsyèsè Skököl chök e' wörki tö ¿be' dör ie' Alà? ¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'?

⁶⁴ Ie' iüté:

—Wes be' iché es idir. Ye' tö ichè a' a tö ye' dör S'ditsö Alà, e' sueraë a' tö tkërka Skököl diché t_a taië iyi ulitane tsat_a e' ulà bua'kka dalöiërta' taië. Ñies ye' datskene kashuk a mò a e' sueraë a' tö.

⁶⁵ Eta sacerdotè kibi e' datsi' jchéé ikka-choie tö ilunek_a t_a ichéitö:

—I ché ie' tö, e' wa ie' tso' Skököl chök sulué. ¿Ie se' k_i ikkatökwakpa k_i kiarmiia? Ttè sulué chéitö, e' ttsétkesö.

⁶⁶ ¿Ima a' tö ibikeitsè?

Ie'pa tö iüté:

—Ie' wák iane iwiie, e' kuek_i ikawöt_a ttèwə.

⁶⁷ Eta ie'pa wirituöke Jesús wö k_i t_a itek-erakitö taië. Welepa tö ippé iwö k_i

⁶⁸ t_a ichéraitö:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e'ma sa' a ichök_a ¿yi tö be' ppé?

Pedro tö iblé tö kë ie' wə Jesús suule
(*Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27*)

⁶⁹ Pedro tkèria sacerdotè kibi e' u pamik t_a alaköl kanèblöke u e' a, ese de eköl ie' ska' t_a ichéitö ia:

—Be' ñies dör Jesús Galilea wak e' klé eköl.

⁷⁰ Erë ie' tö iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tö iché:

—Ye' kë éna iane tö i chök be' tso'.

⁷¹ Ie' mí_a ukkö tkèr kañika ee t_a alaköl skà tö isué e' tö iché imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁷² Etökichane Pedro tö iskà ché:

—¡Ye' iché Skéköl wörki tö ye' kě wā wēm e' suule!

⁷³ E' kuölö tã wépa tso' eē e'pa debitu ie' ska' tã ichéitō:

—Mokī be' dör ie'pa eltē wak, be' ttō ie'pa ttō ttsēē.

⁷⁴ Etã ie' iché:

—Skéköl wörki yō ichè tö ¡wēm e' kě suule ye' wā! Kě idör es, e'ma as ye' kichatēr.

E' wōshaē dakro ane,

⁷⁵ tã ì yē' Jesús tö ie' a e' anewā ie' éna, e' dör i': 'Kam dakro ar, e' yōkī be' tö icheraē mañatōkicha tö be' kě wā ye' suule.' Etã ie' e' yéttsa mía kañikã tã eē ie' ié taiē siarē.

27

Jesús mítser Pilato wörki

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

¹ Mik kã ñine, etã sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa kōs ñi dapa'wéka ileritsök tö “¿wes sō Jesús ttèwami?”

² Ie'pa wā imítser moulewā mé Pilato a. Pilato tké'ka Roma wōkir kibi tö Israel aleripa ké wōkirie.

Judas e' ttéwa

³ Judas tö Jesús wato'ttsabak, mik e' wā ijchenewā tö mokī Jesús wōmenettsã ttèwã, etã e' tö ie' eriawéne taiē. E' kuēkī ie' mía sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa ska' tã inuköl mène ie' a mañayök (30), e' méneitō ie'pa a.

⁴ Ie' iché ie'pa a:

—Ì sulu wambléyō. Wēm kě kī ì sulu nuī tã', ese wōméttsayō ttèwã.

Erē ie'pa tö ie' iüté:

—¡E' kě kī sa' tkine! ¡E' wērke be' wōkī!

⁵ Etã ie' inuköl e' uyémine Skéköl wé shuã tã imía e' kuli' skéka tã, es ie' e' ttèwã.

⁶ Etã sacerdotepa wōkirpa tö inuköl e' shtékã tã ichérakitō:

—Inuköl i' dör s'kötulewã ské, e' kuēkī ñã idir. Kě iienukwã inuköl tso' Skéköl a ¡yi kanéwoie ese a.

⁷ E' kuēkī ie'pa ttè mé ñi a tö kã tauttsasō iwa yuè pōie pè' datse kã bánet blénewã íe, esepa nu blóie. Etã kã kiè Skauchka Yuökwak Ké e' tué ie'pa tö.

⁸ Ie'pa tö kã e' tué s'kötulewã ese ské wa, e' kuēkī dō ikkē tã kã e' kiè Kã Tone S'kötulewã Ské Wa.

⁹ ¡yi ekkē kōs tka wes Skéköl tteköl kiè Jeremías tö iyē'atbak es. Ie' tö iyē': “Israel aleripa tö iské méka inukölchka wōshki dōka dabom mañayök (30), ekkē klō'wé ie'pa tö,

¹⁰ tã e' wa ie'pa tö kã kiè Skauchka Yuökwak Ké e' tué wes Skéköl tö ye' a iyē' es.”*

Es Jeremías tö iyē'at.

Pilato tö Jesús a ichaké

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38*)

¹¹ Jesús mítser ie'pa wā Pilato dör kã e' wōkir e' ska' tã e' tö ie' a ichaké:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tō, wes be' iché, e'ma es idir.

¹² Sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa tö ie' kcateke Pilato a, erē Jesús kě wā ie'pa iütēne yēs.

¹³ E' kuēkī Pilato tö ie' a ichaké:

—Ie'pa tö be' kcateke taiē ¿e' kě ttsēne be' wā?

¹⁴ Erē ie' kě wā iütēne yēs, e' tö Pilato tkiwéwã darērēē.

Jesús méttsa ttèwã Pilato tö

(*Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16*)

¹⁵ Judiowak Yépa Yērulune Egipto, e' kēwō wa Pilato wōblar s'wötèulewã s'wōto wé a ese yōktsã eköl émine wé kiane pè' kī e'.

¹⁶ E' kēwō ska' tã wēm tso' wötèule eköl kiè Barrabás kkekaulekã taiē judiowak shuã.

¹⁷ E' kuēkī mik ie'pa e' dapa'wé taiē, etã Pilato tö ie'pa a ichaké:

—¿S'wötèulewã wéne kiane a' kī tö ye' tö iyéttsane a' a: Barrabás ö Jesús kiekerakitō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'?

¹⁸ Ie' tö isuéwã tö ukyéne wa sacerdotepa wōkirpa tö Jesús me'ttsã ie' ulã a. E' kuēkī ie' tö ie'pa a ichaké es.

¹⁹ Ie' tkērkaia s'shulo kulé kī, etã ilaköl tö ichök patké ie' a: “Nañewe ye' tö Jesús kébisué, e' tö ye' tsiriwétka taiē, e' kuēkī be' kě e' tiük wēm ser yēsyesē e' tã.”

* 27:10 Jeremías 19.1-13; 32.6-9

20 Erë sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa tö pë' ulitane dakiñé ta ichérakitö: “Ikiö Pilato a tö Barrabás ömine erë Jesús ttöwä.”

21 Pilato tö ie'pa a iska chakéne:

—¿Wëpa bül i', wé kiane a' kî tö ye' tö iëmine?

Ie'pa iüté:

—¡Barrabás ömine!

22 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Eta ¿wes Jesús kiekerakitö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' wëmiyö?

Ie'pa iüté:

—¡Ittöwä wötëulewä krus mik!

23 Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Ì kuëki? ¿Ì sulu wambléitö?

Erë ie'pa kî arke:

—¡Iwötöwä krus mik!

24 Ie' tö isué tö ie' kë a Jesús tsatkë nuk wes, pë' kî arkekä taië, e' kuëki ie' tö di' tsuk patké ta iulà skué ie'pa ulitane wörki iwä kkachoie tö ie' kë iane iwiie. Ie' iché:

—Wëm i' patkeraëyö ttëwä erë e' nuí kë ku' ye' kî. E' nuí ardaë a' ulitane kî.

25 Eta ie'pa ulitane iüté:

—Sa' ena sa' ala'r kos as e' kî inuí ar.

26 Eta Barrabás émi ie' tö. E' ukuöki ta ie' tö Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa, ta imëttsaitö ñippökwakpa ulà a wötëwä krus mik.

27 Eta Pilato ñippökwakpa wä Jesús mítser s'wökirpa wé kië Pretorio e' pamik ta ee ie'pa tö ñippökwakpa malepa kos kiëttsa dapa'wè ek tsiní Jesús pamik.

28 Ie'pa tö Jesús datsi' yëttsa ta datsi' mat daloshdalosh ese wa ipaiéraitö blu'ie.

29 Ñies dika'kicha yué wöshkie, e' tkékarakitö iwökir kî blu'ie. Kuaköl wölö méraitö ie' a iulà bua'kka wes blu' es. E' ukuöki ta ie'pa e' tkéwä kuché kî ie' wörki iwayuoie ta ichérakitö:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kükökka sa' tso'!

30 Ñies ie'pa wiritué iki taië, ta kuaköl wölö a'tser iulà a, e' yëttsarakitö, e' wa ippéraitö taië iwökir kî.

31 Mik iwayué one, eta datsi' mat daloshdalosh, e' yëttsarakitö ta iwák datsi' iékanerakitö iki ta imítserak iwä wötëwä krus mik.

Jesús wötëne krus mik

(*Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27*)

32 Mik ñippökwakpa wä Jesús dami e'pa e' yélur ee, eta wëm eköl kué ie'pa tö ñalä kî kië Simón, e' dör Cirene wak. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

33 Mik ie'pa de ká kië Gólgota ee (Gólgota wä kiane chë s'wökirdiche),

34 eta ie'pa tö vino shutuule kapöli bacha'bachaë wa, ese mé Jesús a yè. Erë mik ie' tö ipattsé, eta ie' kë wä iyanewa.

35 Mik ie'pa tö iwöté krus mik one, e' ukuöki ta ie'pa iné ñi ma'woie sué tö wes ie'pa tö ie' datsi' blatemi ñi a.

36 E' ukuöki ta ie'pa e' tuluésër ikk'o'nuk as kë yi itsatkö.

37 Kaltak kî itso' kitule tö iché: “I' dör Jesús dör judiowak blú e'”, e' batséwarakitö ie' wökir tsakä. E' kit ie'pa tö iwä kkachoie tö ñi kî ie' wötënewä krus mik.

38 Eta ñies wëpa bül akblökwakpa wötëwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakli'kka.

39 Pë' tköke ee e'pa tö icheke sulu, iwökir wötiukerak iwöa, es ichekerakitö:

40 —¡Be' se tö Skököl wé tkekettsa, ta ká mañatk ë ta be' tö iyuékane! Mokî be' dör Skököl Alà, e'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus se mik.

41 Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa, e'pa tö ie' wayueke. Ie'pa ñi a ichöke:

42 —O'kapa tsatkéitö erë ie' wák kë a e' tsatkër. Mokî ie' dör Israel aleripa blú, e'ma as ie' e' öwa krus wí mik, e' iarma ta sa' erblömi ie' mik.

43 ¿Ie' kë wä sa' a iyëne tö ie' dör Skököl Alà? ¡Ie' erblöke Skököl mik e' kî ikiane, e'ma as e' tö itsatkö!

44 Dö ñies akblökwakpa bül wötëulewä krus mik ie' o'mik, e'pa tö ie' cheke sulu.

Jesús duowa

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

45 Mik diwö de bata a, eta ká miä ttsettsee ká wa'ñe, dö tsáli diwö de mañat ekkë.

46 E' wöshä ta Jesús anekä taië ta iché: “Elí, Elí, ¿lemá sabactani?” (e' wä kiane

chè: A ye' Kèköl, a ye' Kèköl, ÿök be' ye' we'ikéttsa?)

47 Mik welepa tso' ee, e'pa tö ttè e' ttsé ta ichéraitö:

—Wëm wí tso' Skèköl tteköl bak kiè Elías, e' kiök.

48 Etä ie'pa eköl tunemi tö suiyök nuwéka vino shköshkö wa, e' tkéka kuaköl bata ki ta itkéwa ie' kkö mik as ikuyöitö.

49 Erë imalepa tö iché ie' a:

—Imúat bër, ipanusö suè tö Elías datse itsatkök.

50 Etä ie' skà anene tajë ta iwiköl émiitö. Es iduowa.

51 E' wösha ta Skèköl wé a ie'pa wa datsi' buririè ese shukuar u blatoie e' jchënane kákke döttsa iski. Nies ká wöti'neka ta ák blublu tskirilone.

52 Etä pö kköburolone ta s'batse'rpa blërulune, esepa tajë shkenekane

53 e' yélur ipö a. Ie' du'wa shkenekane, e' ukuöki ta ie'pa de Jerusalén dör ká batse'r ee, ta tajë pé' tö ie'pa sué.

54 Roma ñippökwak eköl dör capitán ena imalepa tso' ie' ta Jesús kkö'nuk, mik e'pa tö ká wöti'ne ena ì kos tka ee e' sué, etä ie'pa tkirilune ta iché ñi a:

—Moki wëm wí dör Skèköl Alà je'.

55 Nies alakölpa manetwa Galilea Jesús ta ikimuk, e'pa tso' ñak tajë ie' ki sauk kamiè.

56 E'pa eköl dör María Magdala wak, ièköl dör María dör Santiago ena José e'pa mì, ièköl dör Zebedeo ala'r, e'pa mì.

Jesús nu wötëne pö a

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

57 Wëm eköl tso' kiè José Arimatea wak, e' dör inuköl blú, ñies ie' dör Jesús klé eköl. Mik ká tuirketke,

58 etä ie' mía Pilato ska' Jesús nu kiök. Pilato tö imuk ké ie' a.

59 Ie' wa imítser patrëwa datsi' ukuö bua'buwa saruru maneneè ese wa.

60 E' ukuöki ta ie' tö ibléwa ákuk bine pa'ali iwák nu blóie e' a. Ie' tö ák bërie trémi dö pö kkö mik, e' wa iwötéwa. E' ukuöki ta imía.

61 Erë María Magdala wak ena María skà, e'pa atë tulur pö kkö wösha.

Jesús nu blëne e' kkö'né Shkëkipa tö

62 E' bule es e' dör eno diwö, etä sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa míyal ñita ttök Pilato ta.

63 Ie'pa iché ia:

—A kèkëpa, sa' éna ianewa tö mik kachökwak e' bak ttsé'ka, etä ie' tö iyè' tö ie' duowa e' ki ká de mañat etä ishkerdakane.

64 E' kueki sa' tö be' a ikié tö pö kkö'nuk patkö doka ká mañat dö' ittökatapa dö inú ekiblökwa ta i' ukuöki ta ichënerakitö sultane a tö ishkenekane. E' wëraitö es, e' ta e' dör kachè tajë shute tköka ikache kewe e' tsata.

65 Pilato tö iché ie'pa a:

—Se a' wa ñippökwakpa tso', a' yú ikkö'nuk bua'iewa kos a' a ikkö'narmi ekkè.

66 Etä ie'pa mía pö a ta iyi batsëwarakitö pö kkö mik as ké yi mi'waiä ee. Ie'pa tö ñippökwakpa méat pö kkö'nuk, etä iwákpa míyal.

28

Jesús shkenekane

(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

1 Eno diwö tka, e' bule es e' dör domingo e' ñirketke ta María Magdala wak ena María skà, e'pa míyal Jesús pö sauk.

2 E' wösha ta Skèköl biyöchökwak eköl tso' ká jai a e' de, etä i' tka darërëè. Ie' mía pö a ta ák bastkër e' tréuitö bánet ta ie' e' tkësér iki.

3 Ie' wöñarke dalölöè wës alá wöñar es, idatsi' damiwa saruruè wës suiyök es.

4 Mik ñippökwakpa tö e' sué, etä ie'pa tkirilune painékarak siwa' arulune suane è wa, atë wës s'duowa es.

5 Etä Skèköl biyöchökwak tö iché alakölpa a:

—Kè a' suanuk. Ye' wa ijcher tö a' tso' Jesús kótëwa krus mik, e' nu yulök.

6-7 Erë ye' de a' a ichök tö ké iku' íe, ishkenekane wës ie' tö iyè'atbak es. A' shkó wé ie'pa tö inú me'wa e' tö weblök. E' ukuöki ta a' yú bet ibiyö chök ittökatapa a: 'Ie' shkenekane, e' mir a' yöki kewe Galilea, ee a' tö isueraè.'

Jesús e' kkaché alakölpa a

8 Etä alakölpa míyal shkäläläè. Ie'pa suane erë ñies ie'pa ttsé'ne buaè. Ie'pa tunemirak ibiyö muk Jesús ttökatapa a.

⁹ E' wöshā tā Jesús de dur ie'pa wörki tā ie'pa shkē'wéitō. Ie'pa dewā ie' ska' tā ie'pa e' tuléwā kuchē ki tā iklō paklō'wéwarakitō tā idalöierakitō.

¹⁰ Ie' tō iché ie'pa a:

—Kě a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökatapa a tā a' yú Galilea tā ee a' tō ye' sueraë.

Ñippökwakpa patoule kachök

¹¹ Alakölpā míyal, e' dalewa ñippökwakpa tso' pō kkö'nuk e'pa welepa míyal Jerusalén tā ì kōs tka e' pakéraitō seraā sacerdotepa wökirpa a.

¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kueblupa tā. Ie'pa ttē mé ñi a: “Sú sō ñippökwakpa patuē inuköl tajē wa as ie'pa ichō wēs se' kī ikiane es.”

¹³ Ie'pa tō iché ñippökwakpa a:

—A' ichō tō nañewe a' kapolur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu e' wā inú mítser.

¹⁴ A' wökir kibi wā ijchēnewā, e' tā sa' ttöraë ie' tā a' tsatkoie. Es kë ì tkōpa a' tā.

¹⁵ Eta ñippökwakpa tō inuköl e' klō'wé tā ichéraitō wēs ie'pa ké ichök es. Dō ì'ñe tā kachè e' pakekeia judiowak tō.

Jesús tō ittökatapa patké ie' ttē pakök ká ulitane wakpa a

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Eta Jesús ttökatapa dabom eyök kī eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wé ie' tō ie'pa a iyē' ee.

¹⁷ Mik ie'pa tō isué, eta ie'pa tō idalöié, erē ie'pa welepa tō ibikeitséka bötböt.

¹⁸ Ie' de ie'pa ska' tā ichéitō:

—Skököl tō ye' tkē'ka íyi ulitane wökirie ká jai a ena ká i' a.

¹⁹ E' kueki a' yú ká ulitane a s'yuök ye' ttökatapaie. Ie'pa wöskuö S'yé ena ye' dör ilà ena Wiköl Batse'r e' ttō wa.

²⁰ Nies ttē kōs wā dalöiök a' ka' ye' tō, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tō iwà dalöiö. Ye' ser michoë a' tā kekraë. Erē ká i' enewatke, erē ye' kë tō a' mepaāt a' wakpa ē.

Jesús Tté Buaë Kit San Marcos tö Marcos

Yi tö yëkkuö i' kit e' kiè Marcos. Ñies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kè dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kī bōl e'pa ekōl. Erë wele tö ibikeitsè tö ie' dör Pedro klé. E' kuëki pë' tajë tö ibikeitsè tö Pedro tö ie' kime' yëkkuö i' shtök. Ñies ie'pa ibikeitsè tö Marcos bak senuk Jerusalén, e' kuëki i' o' Jesús tö ena i' yë'itö e' ane buaë ie' éna.

Jesús dör Skëköl alà e' dë'bitu ká i' kī e' tö iyi buaë o' tajë sulitane a' ie'pa wörki. E' kit Marcos tö yëkkuö i' kī. Ie' kī ikiane tö sulitane wā ijcherwā. Ñies wes Jesús weine tajë ena iwötënewā krus mik e' paké ie' tö tajë. Jesús weine tajë ena idu'wā, e' ukuöki ishkenekane, e' kuëki idiché ta' tajë tkōka se' bolök Satanás tsata. Iñe ta' kekraë ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos kī tö se' wā ijcher. E' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit.

Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' kī. Erë kè s'wā ijcher yësyësè tö mik ie' tö yëkkuö i' kit, erë se' tajë tö ibikeitsè tö ikittö Jesús kune' e' kī duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shu ulat.

Juan s'wöskuök tö s'patté

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' tté buaë dör i' es.

² Ká iaiaë Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö ikitat yëkkuö kī, e' ichè i' es:

Skëköl tö ichè: “Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yöki kewé, be' ñalé yuök.*

³ Ká sir poë wé kè yi serku' eë ie' ttöraë aneule:

‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yöki, e' dör wes ñalā yuësö yësyësè ie' yöki es.’ †
Es Isaías tö iyë'at.

⁴ Es Juan S'wöskuökwak tso' ká sir poë wé kè yi serku' eë, e' tö s'pattémi i' es: “A' er mane'ú Skëköl a' as a' nuì olo'yöitö a' kī ta' a' e' wöskuölor iwà kkachöie.”

* 1:2 Malaquías 3.1 † 1:3 Isaías 40.3

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa kos döke ie' ttöke e' ttsök. Ie'pa e' wamblö sulu kos e' chekekarakitö ta' Juan tö iwöskuekelor di' kiè Jordán e' a.

⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wā; ikipamo yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chkè dör ditski ena bulali.

⁷ Tté pakeke ie' tö ie'pa a' i' es: “Ye' itöki idatse eköl, e' dör kékëpa tajë ye' tsata, e' kuëki ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' a.

⁸ Ye' tö a' wöskueke di' a, erë ie' tö a' ierawā Wiköl Batse'r a.”

Juan tö Jesús wöskué

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ E' kèwö ska' ta' Jesús e' yëttsa Nazaret ate Galilea eë, e' de Jordán ta' eë Juan tö ie' wöskué.

¹⁰ Mik ie' wösune e' e' duékane di' a, e' wösha ta' ie' isué tö ká jai kköbunane ta' Skëköl Wiköl bite ie' kī nuböl sù.

¹¹ Eta' ttö ttsëne datse ká jai a, e' tö ichè: “Be' dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shute.”

Satanás tö Jesús erkiöwé i' sulu wamblök

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² E' ukuöki ta' Skëköl Wiköl tö Jesús ké shkökmi ká sir poë wé kè yi serku' eë.

¹³ Eë iyiwak sulusi tso' tajë. Eë ie' sené ká dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tö ie' erkiöwé i' sulu wamblök. Skëköl biyöchökwakpa tö ie' kímé.

Jesús tö ie' kanè wawémitke Galilea

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹⁴ Juan klö'wéwarakitö wötëwā s'wöto wé a, e' ukuöki ta' Jesús mía Galilea Skëköl tté buaë e' pakök.

¹⁵ Ie' s'patteke i' es: “I' blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet. E' kuëki a' er mane'ú ie' a ta' ie' tté buaë e' klö'ú.”

Jesús tö nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶ Mik Jesús shkörami batsöri kiè Galilea e' kkömik, eta' wëpa bōl suëitö. E'pa dör Simón ena iël Andrés. Ie'pa dör nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a' nima klö'woie.

17 Jesús tò ie'pa a iché:

—A' shkō ye' ta. A' yueraëyō s'ditsō klō'uk ye' a ye' ttōkataie.

18 E' bet ta ie'pa tò ikla' tuléat ta míyal ie' ta.

19 E' wí'kie Jesús tò Santiago ena ièl kiè Juan e'pa sué. Ie'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulus kanò a ikla' wöyuök.

20 E' wōshā ta Jesús tò ikiémirak e' ta. Eta ie'pa tò iyé méat ikanè mésopa ta kanò shua ta imíyal Jesús ta.

Jesús tò aknama trè'wéshkar wëm eköl a (Lucas 4.31-37)

21 Ie'pa demi ká kiè Cafarnaúm ee. Eno diwō a Jesús tkawā judiowak ñi dapa'wo wé a ta ie' tò s'wōbla'wémitke.

22 Ie' tò s'wōbla'weke ttè mokì diché ta tajè ese wa. E' kè dör wes s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tò s'wōbla'weke es. E' kuëki e' tò wépa tso' ittök e'pa tkiwéwa.

23 Eta ee wëm eköl tso' e' a wimblu sulusi tso' e' tò iché aneule:

24 —A Jesús Nazaret wak, ¿iie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wa be' suule. Ye' wa ijcher tò be' dör yi dör batse'r patkè'bitu Skëköl tò e'.

25 Jesús tò wimblu e' uñé:

—jBe' siwa'blōwa, be' e' yōttsa wëm se a!

26 Wimblu sulusi tò wëm siwa' éwa ta ianekā tajè ta ie' yéttsa ia.

27 Sulitane tkinewā iweblök ta iñi chakérak:

—¿Wí dör i? jIe' s'wōbla'weke ttè pa'alj wa ena diché wa dō wimblupa sulusi kèitō e' yöktsa ta ittō iutérakitō ekkè!

28 E' bet ta ie' tté bunekā Galilea kos a.

Jesús tò Simón yàk bua'wéne (Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

29 Mik ie'pa e' yélur ñi dapa'wo wé a ta Jesús míā Simón ena Andrés e'pa u a. Santiago ena Juan mí ie' ta.

30 Ee Simón yàk me'r ka' kī kiri'weke duè dalölö tò, e' ché ie'pa tò Jesús a.

31 Eta ie' e' skéwa ta iklō'wéitō iulà a ta ikimé e' tkökser. E' bet ta duè dalölö ie' éwa ta ie' e' kékā ilè yulök ie'pa a ñè.

Jesús tò tajè s'kirirke esepa bua'wéne (Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

32 Ká tuine diwō míwatke ta s'kirirke ena wépa a aknama tso' esepa kos debiturak iwa Jesús ska'.‡

33 Ká e' wakpa kos e' dapa'wéka ukkō a.

34 Eta ie' tò duè ulitane bua'wéne pè' tso' tajè e'pa a. Ñies aknamapa tajè trè'wéyalitō. Erè aknamapa wa ijcher yi dör ie', e' kuëki ie' kè wa kawō mène ie'pa a ttök.

Jesús tò Skëköl ttè paké judiowak ñi dapa'wo wé a

(Lucas 4.42-44)

35 Ká ñirketke ià ttsettseë, ta Jesús e' kékā míā bánet wé kè yi ku' ese ska' ttök S'yé ta.

36 Eta Simón ena iwapiépa míyal ie' yulök.

37 Mik ikuéwarakitō, eta ie'pa ie' a iché: —Sulitane tso' be' yulök.

38 Erè ie' tò ie'pa iuté:

—Mishka ká tso' tsinet tsinet ese a. Ñies ee ye' ké Skëköl ttè pakök, eseie ye' dè'bitu.

39 Es Jesús shké ká tso' Galilea e' kos a ttè pakök judiowak ñi dapa'wo wé kos a, ñies aknama trè'ukyal.

Wëm eköl kiri'weke lepra tò e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

40 Wëm eköl kiri'weke lepra tò, e' e' skéwa Jesús o'mik ta ie' e' tkéwa kuchè kī ta iché ia: —Be' kī ikiane, e' ta be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

41 Jesús tò ie' sué er siarè wa ta ikéwaitō ulà wa ta ichè:

—Tō, ye' kī ikiane. Be' dene batse'r.

42 E' wōshā ta wëm buanene batse'nene.

43-44 E' ukuökī Jesús tò ie' a iché:

—Ye' ttō ttsō, i tka be' ta e' kè char yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tò a' ka' e' batse'woie e' tsúmi mè Skëköl a iwa kkachoie.

45 Erè wëm míā ta ie' e' kékā i tka ita e' pakök sulitane a. E' kuëki Jesús kè a e' kkayënuke wé pè' tso' tajè ese ska'. Ie' kawōta e' tsukat kañikā wé kè pè' ku' ese ska', erè ká wa'ñe wakpa datse ie' ska'.

‡ 1:32 Diwō e' dör eno diwō, e' kuëki s'kirirke kos kè dè' ie'pa wa Jesús ska' ñiwe. Ie'pa kè a kawō ta' kanëblök eno diwō a. Ie'pa a ta íyi ö yile tsëmi e' dör kanè. E' kuëki ie'pa tò s'kirirke tsëmi Jesús ska' diwō míwatke e' ukuökī, ekkè eno diwō erkerō e' kuëki.

2

Wëm eköl kraulewā e' bua'wéne Jesús tō (Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Ká wekkē alē kuōki tā Jesús dene Cafarnaúm. Mik pē' wā ijchenewā tō ie' tkēr u a,

² etā taiē ie'pa e' dapa'wé ie' ska' kē chē'kaia weshkē, kē chē'kaia ukkō a ekkē. Ie' tso' Skēköl ttē pakök ie'pa a.

³ E' dalewa wēpa dōka tkēl wā wëm kraulewā kē karka debitu eköl ka'la ki.

⁴ Erē taiē s'tso', e' kuēki kē wēs ie'pa tkōmi weshkē Jesús ska'. E' kuēki ie' tsāka u tsabata jché* ie'pa tō tā iduē émirakitō enaē e' a dōttsa iski.

⁵ Mik Jesús tō isuē tō moki ie'pa erblé ie' mik, etā ie' iché ikirirke e' a:

—A alà, ì sulu kos wamblébō, e' nuí olone be' ki.

⁶ Erē s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa welepa tulur ee, e'pa ibikeitsē:

⁷ “¿Ì kuēki wëm wí ttō es? Skēköl ē a se' nuí olo'yarmi. Ì ché ie' tō e' wa ie' tso' Skēköl chök suluē.”

⁸ Erē ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwā Jesús tō bet. E' kuēki ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kuēki a' tō ibikeitseke es?

⁹ Ye' tō s'kraulewā diō bua'wèmine as ishkōne, e' tā ¿wēs a' tō iklō'wèmi tō ye' kē a inuì olonuk iki?

¹⁰ Ye' dör S'ditsō Alà, sù e' tō a' a ikkachè tō ye' wā kawō tā' ká i' a nuí olo'yoie.

Etā ie' tō iché wëm kraulewā e' a:

¹¹ —Be' e' kōka, be' ka'la kōka tā be' yúne u a.

¹² Bet tā ie' e' kēka, ika'la kēka, tā imía sulitane wörki. E' tō ie'pa kos tkiwéwā tā ie'pa tō Skēköl kikéka taiē tā ichérakitō:

—Kē se' wā íyi wíse suule yēs.

Jesús tō Leví kié ittökataie (Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ E' ukuōki tā Jesús míane batsōri kkōmik tā pē' e' dapa'wéka ie' ska' tā ie' tō ie'pa wōbla'weke.

¹⁴ Ie' domitkō tā ie' tō inuköl shtōkwak Roma wōkirpa a e' sué eköl tkēr ikaneblōke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulaköl. Ie' tō iché ia:

—Be' shkō ye' tā ye' ttökataie.

Etā ie' e' kēka tā imía Jesús tā.

¹⁵ E' ukuōki Jesús tso' chkök Leví u a. Pē' shkōke tsākiē Jesús tā, e' kuēki inuköl shtōkwakpa ena pē' sulusipa skā tulurñak chkök ie' ena ittökatapa tā.

¹⁶ S'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa welepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wele tō Jesús sué tō ichkōke pē' esepa tā, etā ie'pa tō ichaké ittökatapa a:

—¿Iōk a' wōbla'ukwak chkōke inuköl shtōkwakpa tā ena pē' sulusipa skā tā?

¹⁷ Jesús tō ittse tā ichéitō iarak:

—Wēpa kē kirirku' esepa kē ki s'kapeyōkwak kiane, erē wēpa kirirke esepa ki ikiane. Ye' kē dē'bitu wēpa e' ttsō tō ie'pa serke yēsyesē esepa kiök. Ye' dē'bitu pē' sulusipa kiök.

Ì kuēki Jesús ttökatapa kē batsōta' (Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Etōkicha tā Juan S'wōskuōkwak ttökatapa ena fariseowakpa tso' batsök, etā pē' welepa de Jesús ska' tā ichakérakitō ie' a:

—Juan S'wōskuōkwak ttökatapa ena fariseowakpa klépa batsōke. ¿Ì kuēki be' ttökatapa kē batsō?

¹⁹ Jesús tō ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsē kēwō tkō'uk, etā ¿wēs ie'pa batsōmi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa tā e' dalewa? Ie' tso'ia ie'pa tā, e' dalewa ie'pa kē batsōpa.

²⁰ Erē ikēwō dōraē etā ie' mi'datser ie'pa yōki. E' je' tā ie'pa batsōraē.

²¹ “Kē yi tō datsi' kēchke wōyuepawā datsi'tak pa'alī wa, datsi'tak pa'alī wōklōneka, e' tō datsi' kēchkela shukuēē tā iki jchēe taiē.

²² Ñies kē yi tō vino pa'alī tepakā iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kēchke a. Itékasō es, e' tā mik ibacha'nebitu, etā ikkuölit jchēemiitō. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kuēki vino pa'alī tekeka ikkuölit pa'alī a.”

Jesús ttökatapa tō trigowō butsé eno diwō a (Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Etōkicha tā eno diwō a, Jesús dami trigo shua tā ittökatapa tō trigowō butsémi ishkōrami e' dalewa katē.

²⁴ Fariseowakpa tō ie' a ichaké:

* **2:4 u tsabata jché:** Ie'pa u tsabata dör kkueie, e' ki ie'pa shkōke.

—Sa' ttō ttsō, ¿ì kueki be' ttōkatapa tso' ì kē kēwō ta' wē eno diwō a ese uk?

²⁵ Erē ie' iuté:

—Etōkicha ká iaiäe mik David ena iklépa du' bli wā tā kē ie'pa wā ì dami ñè, etā ì o' ie' tō ¿e' kē aritsule a' wā Skëköl yëkkuö kī?

²⁶ Mik Abiatar dör sacerdote kibi, e' kēwō ska' tā David dewā Skëköl wé a tā pan meule Skëköl a e' ñéitō tā ñies iméitō iklépa a ñè. Sacerdotepa è a pan ese kēwō ta' ñè. Erē a' éna iane tō ì o' David tō e' kē dör sulué Skëköl wōa.

²⁷ Ie' tō ikí ché:

—Eno diwō meneat s'ditsö kimoie, erē s'ditsö kē yöne eno diwō è batseitsök.

²⁸ E' kueki ye' dör S'ditsö Alà, e' wā kawō tā' ichoie tō ì dör buaë ö ì dör sulué wē eno diwō a.

3

Wēm ulà siulewā e' pakè

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Jesús skà dewāne judiowak ñi dapa'wo wé a, tā eē wēm tkër eköl ulà etk siulewā.

² Ie'pa éna ie' kkatak ilè kī, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tō wēm ñe' bua'wèmine ie' tō eno diwō a.

³ Ie' tō iché wēm ulà siulewā e' a:

—Be' e' kōkā tā be' e' duöser iē sultane wōshaë.

⁴ Ie' tō ie'pa a iché:

—¿Ì kēwō ta' se' a wē eno diwō a: ì buaë ö ì sulué? ¿S'tsätök ö s'ttökwa?

Erē ie'pa siwā'bléwā ie' yöki.

⁵ Ie' tō ie'pa weblé kēsik wa. Ie'pa er darerēe' tō ie' eriawé. Ie' iché wēm a:

—Be' ulà shulöö.

Tā ie' ulà shulée tā ibuanene.

⁶ Etā fariseowakpa ponemi, e' bet tā ie'pa ñi dapa'wéka Herodes klépa tā ileritsök Jesús ttowaie.

Taië pè' tso' batsöri kkömik

⁷ Etā Jesús míä ittōkatapa tā batsöri kkömik tā taië Galilea wakpa míyal ie' tā.

⁸ Ñies pè' tso' taië eē datse Jerusalén ena Judea ká malepa a. Ñies ie'pa datse Idumea ena Jordán wíshet ena ká wé Tiro ena Sidón atē eē. Ie'pa tō ì kōs weke Jesús tō e' tté ttsé' e' kueki ie'pa de iweblök.

⁹⁻¹⁰ S'kirirke taië bua'wétke Jesús tō, e' kueki imalepa taië e' uyökeka ie' kī ikökwa.

E' kueki ie' tō iché ittōkatapa a tō kanò tsúbitu tértke dö' ie'pa tō ye' tuèwā darerē.

¹¹ Mik wépa a wimblupa sulusi tso' esepa tō ie' sué, etā ie'pa e' tulélur kuchë kī ie' wōa tā iarkerak:

—jBe' dör Skëköl Alà!

¹² Erē ie' tō ie'pa a iché kēsik wa:

—jKē ye' tté pparka!

Jesús tō ittekölpa tsá dabom eyök kī böl e'pa shushté

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ E' ukuöki tā Jesús míä kabata a. Etā wépa kiane ie' kī kiè, e'pa kiéitō tā ibiterak ie' ska'.

¹⁴ Ie' tō ie'pa shushté dabom eyök kī böl shkök ie' tā ena patkèmi ie' tté pakök. E'pa kiè mékaitö ittekölpa tsá.

¹⁵ Ie'pa a diché méitö aknama trè'ukyal.

¹⁶ Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mékaitö Pedro;

¹⁷ Santiago ena iël Juan, e'pa dör Zebedeo aladulakölpa, e'pa kiè skà mékaitö Boanerges (kiè e' wā kiane ché “wépa dör wes alá es”);

¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dör Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote,

¹⁹ ena Judas Iscariote tō Jesús wömekettsa aishkuö tā ibolökpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ E' ukuöki tā Jesús dewā u a ittōkatapa tā. Etā taië pè' ñi dapa'wékane kē wa ie'pa chko ekké.

²¹ Mik Jesús yamipa ekka wā ijchenewā tō wes ie' tso', etā ie'pa de itsukmi iyërke tō ie' alíneka e' kueki.

²² Ñies s'wöbla'uk tté dalöieno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tō Jesús ché i' es: “Beelzebú dör bë e' tō wēm wí éna ká chówéwa, e' diché wa ie' tō aknama trè'wekeyal.”

²³ Etā Jesús ikiéttsarak tā ikleéitö iarak i' es: “¿Wes Satanás e' trè'ùshkarmi?”

²⁴ S'serke ká etkë kī e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kē wöklör, e' tā ie'pa wákpa mir wa'k ème.

²⁵ Ñies ñi yamipa e' kēka ñippök ñita, kē wöklör, e' tā ie'pa mir wa'k ème.

26 Es ñies Satanás klépa mú ñì blabatsélor ñippök ñita, e' ta idiché wöarwami ta ierdawarak.

27 “Kë yi mi'pawa wëm diché tajë ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tö iwák maüwa e' yöki. Es ëme íyi ekiblërmi.

28 “Moki ye' tö a' a ichè tö ì sulu kos wambleke a' tö, ñies Skëköl cheke a' tö sulu kos e' nuí olo'yëmitö a' ki.

29 Erë yi isie tö Wiköl Batse'r ché suluë, ese kë ki inuí olorpa, itso' iki këkraë.”

30 Ie'pa iyè' tö wimblu sulusi tö ie' éna ká chówéwa e' kueki Jesús tö e' ché ie'pa a.

Jesús mì ena iëlpa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

31 E' ukuöki ta Jesús mì ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' yulök, erë ie'pa kë dë'wa weshke. Ie'pa tö ikiök patké.

32 Pë' tulus ie' pamik e'pa tö iché ia:

—Be' mì ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkõ be' weblök.

33 Ie' iüté:

—¿Yi dör ye' mì ena ye' ëlpa ena ye' kutapa?

34-35 Wépa tulus ie' pamik e' suëitö ëk ta ichéitö:

—Yi isie tö ì kiane Skëköl ki ese wé, ese dör wes ye' ël ena ye' kutà ena ye' mì es. E' kueki ie'pa ikkëpa dör wes ye' mì ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

4

Të kuatkökwak tté

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

1 Etökicha ta Jesús s'wöbla'wémitke batsöri kkömik. Pë' dapane tajë ipamik, e' kueki ie' e' iéka kanò tkërki tsinet ese etö a. Eë ie' e' tkésër ie'pa wöbla'uk. Ie'pa kos atë batsöri kkömik ie' ttö ttsök.

2 Eë ie' tö ttè tsakië kleé ie'pa a iwöbla'woie, e' et dör i' es:

3 “A' tö ittso. Etökicha ta wëm eköl mía të kuatkök ppé ululu ëme*.”

4 Mik ie' tso' iwö ppök, etä ditsöwö wele anewa ñalà ska' ta dù debitu tö ikatéwa.

5 Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kë ta' tajë ese ska'. Íyök kë ta' tajë, e' kueki bet ta itskine.

6 Erë kë iwí kicha ta' tajë, e' kueki mik diba aneka iki, etä isinewa.

7 Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki, kë wöne.

8 Erë ditsöwö wele ane íyök bua'buwa ki ese tschine talane wöne buaë. Wele wöne doka dabom mañayök (30) elka elka, wele dabom teryök (60), wele cien eyök (100).”

9 Etä ie' tö ie'pa a iché: “¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!”

Ì kueki Jesús tö s'wöbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

10 Mik Jesús atë dur ekörla, etä ittökatapa dabom eyök ki bül ena iklépa welepa skà de ie' ska' ta ichakérakitö ia:

—Ttè wà kleébö, ¿ima e' wà dör?

11 Ie' ie'pa iüté:

—“Ì blúie Skëköl tso' e' tté blëulewa, e' kéwö meneat a' a iwà jchenoie. Erë pë' tso' tajë kë éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' ikleeke

12 as ie'pa tö iweblö je', erë kë ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tö ittso je', erë kë ie'pa a iwà ar as kë ie'pa er mane'ù ta inuí kë olor ie'pa ki.”†

Të kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tö

(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

13 Etä ie' tö ie'pa a iché: “Ttè kleéyö ñe' wà kë ane a' éna, e' ta ¿wes a' éna imalepa wà armi?”

14 Wé tö ditsöwö kuatké, e' dör wé tö Skëköl tté pakeke ese.

15 Pë' welepa tso' e'pa ta itkömi wes ditsöwö arwa ñalà ki es. Esepa tö Skëköl tté ttsé erë bet Satanás de iska' ta Skëköl tté yëttsa ier a.

16 Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tö Skëköl tté ttsé ta iklö'wérakitö ttsé'ne buaë wa.

17 Erë ie'pa kë wì kicha ta' tajë, e' kueki ie'pa tö iklö'wé ekuölö ë. Mik ie'pa weine-mitke Skëköl tté kueki, etä ie'pa anemine bet.

18 Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa dika'chka shua es. Esepa tö Skëköl tté ttsé,

19 erë ie'pa tö íyi tso' ká i' ki ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ki ena ì skà

* 4:3 të kuatkök ppé ululu: Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të kos e' ki. † 4:12 Isaiás 6.9-10

tso' ká iki tö s'ttsë'weke buaë ese kī. Ese kos tö Skëköl ttè kui'wéwa ie'pa er a ta kë idë'ttsa buaë wes ikiane es.

²⁰ Erë welepa skà ta itkōmi wes ditsōwō arwa íyök bua'buwa kī es. Esepa tö Skëköl ttè tse' ta iklō'wé ta iwà dettsa buaë wes ikiane es. Ie'pa dör wes íyi kuá wör buaë es. Wele wōne dōka cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30)."

Bö'wō tté
(Lucas 8.16-18)

²¹ Etā ie' tö iché iarak: "Kë yi tö bö'wō tskepaka ta ibléwaitō kalkuō dikīa ö ka' dikīa. E' skéie itkekekaitō kákke ká ñi'woie.

²² Es ñies kë ì ku' blëulewā kë jchenukwā aishkuō ta. Ese kos kkayërdaë.

²³ ¡Yi éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!"

²⁴⁻²⁵ Ñies ichéitō: "Yi e' yuak buaë ye' ttè wa, ese a ikī meraëyō as iéna iwà ar buaë. Erë yi kë e' yuak ye' ttè wa, ese yōki ì bikeitséitō tö ane ie' éna, ese kos yërdattsane. E' kueki ì cheke ye' tö a' a e' kukueblō. A' tö iwé es, e' ta a' éna iarui buaë, ñies Skëköl tö a' kimeræ as ikī ar a' éna."

Íyi kuatké tté

²⁶ Ñies Jesús tö iché: "Ì blúie Skëköl tso' e' ta itkōke wes itkō iyiwō kuatké wëm eköl tö ese ta es. Ie' tö ikuatké tē kī

²⁷ ta iméat bërë. Ká bit ekkë ie' kapökewa nañewe, ñiwe ta ie' tī'rke ta íyi kuatkéitō e' tskine, talane erë ie' kë éna iane tö wes itskine wes italane.

²⁸ Íyök è tö itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuōki ta iwörkuane, e' ukuōki ta iwōne.

²⁹ Mik ikéwō de shtë, etā wëm míā ishtōkka."

Mostaza wō tté
(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Ñies Jesús tö iché: "Ì blúie Skëköl tso' ¿wes e' dör? ¿Ttè wé wa ye' tö ikleëmi?

³¹ E' dör wes mostaza wō tkèsö es. E' wō dör tsirlala iyiwō ulitane dikīa.

³² Erë mik ikuatkënewā, etā italar íyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' ulà dōka wī'wīë, e' tsaka dù u yuōke."

³³ Es Jesús tö ie'pa a ikleé taië wes ttè i' es dō wé ie'pa éna iane ekkë.

³⁴ Ie' kë wā ì pakane ie'pa a kë kleaule. Erë iwà kos pakekeneitō ittōkatapa a bánet kë kleaule.

Siwa' taië e' wöklö'wé Jesús tö
(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ E' tsāli mik ká tuine, etā Jesús tö iché ittōkatapa a:

—Mishka batsōri wışhet.

³⁶ Pë' tso' taië e'pa méarakitō ta ië' iékarak kanò a Jesús tso' e' a ta imíyal. Kanò skà mirwā ie'pa ta tseë.

³⁷ E' bet ta siwā bitsineka taië tö di' uyéka taië e' tö kanò wā iekëka.

³⁸ Erë ie' kapōme'r kanò ñak a wōkir kata kī, eë ittōkatapa ie' tī'wéka ta iché ia:

—¡A s'wōbla'ukwak! ¿Se' duōkelur e' kë kī be' tkine?

³⁹ Etā ie' e' kéka tö siwā uñé ta iché di' a:

—¡Be' e' shtëwā bër!

Etā siwā wöklōne di' wöklōne míane alamië.

⁴⁰ Etā ie' tö ittōkatapa a iché:

—¿Ì kueki a' suane sekkë? ¿Kam a' erblō ye' mik?

⁴¹ Ie'pa kī tkinewā taië ta ñni chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? ¡E' ttō dalōieke siwā' tö di' tō!

5

Wimblu sulusi trë'wéyal Jesús tö
(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)

¹ Ie'pa demi batsōri wışhet ká kiè Gerasa* ee.

² Mik Jesús e' yéttsa kanò a, etā wëm eköl a wimblu sulusi tso' e' yéttsa de Jesús ska'.

³ Wëm e' serke pō ké a. Kë imonukwā tabechka kichaie wa ì wa.

⁴ Tseë imonere iulà a ena iklō a tabechka kichaie wa erë ibatséloritō. Kë yi diché ta' wë' iwöklö'woie.

⁵ Ñië nañeë ie' shkōke pō a ena kabata a arke taië, ñies ie' e' shka'uke ak wa.

⁶ Erë mik ie' tö Jesús sué kamië, etā ie' tunebitū e' tkésër kuchë kī Jesús wō shaë

⁷ ta ichéitō ia aneule:

—¡A Jesús, be' dör Skëköl dör íyi ulitane tsata e' Alà! ¿Iök be' de ye' tsiriuk?

* **5:1 Gerasa:** Yëkuō këchke wele tö ká e' kiè Gadara ö Gergasa. Mateo 8.28 saú.

¡Ye' kköchöke be' a Skëköl wörki tö kë ye' we'ikar!

⁸ Jesús tö ie' a ichétke: “¡A wimblu sulusi, wëm së öwa!” E' kuëki ie' tö iché Jesús a es.

⁹ Eta Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Tajë Wakpa, sa' dör tajë e' kuëki.

¹⁰ Eta ikköchöke tajë Jesús a: “Kë sa' patkar kamië.”

¹¹ Eë tsinet kabata kuli' a tajë köchi iëter chkök.

¹² Eta aknamapa kköché ie' a:

—Sa' patkömi köchi a. Kawö mú sa' a e' tiükwa ie'pa a.

¹³ Eta ie' tö kawö mé iarak ta wimblupa sulusi e' yélur wëm e' a ta ie' tiéwarak köchi a. Köchi ekkëpa dökä mil böyök ulatök (2.000). Eta köchi poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

¹⁴ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi ta itte ppëkarakitö ká e' wa'ne a. Tajë pë' de iweblök.

¹⁵ Mik ie'pa de Jesús ska' ta wëm a aknama bak e' suérakitö. E' tkër datsi' iéne éna ká anene buaë, e' tö ie'pa suawé.

¹⁶ Wépa tö ì tka wëm a aknamapa bak e' ta ena köchi ta e' sué, e'pa tö ipakéne imalepa a.

¹⁷ Eta ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yöttsa ká i' a, be' yú bánet.”

¹⁸ Mik Jesús dene kanò a ta wëm a aknama bak, e' kköché ie' a: “Ye' shkakmi be' ta.”

¹⁹ Erë Jesús kë wa ikéwö mène ie' a. Ie' iché ia:

—Be' yúne be' u a be' yamipa ska'. Ì buaë wé Skëköl tö be' a ena wës ie' tö be' sué er siarë wa, e' kos pakó ie'pa a.

²⁰ Eta wëm mía ta ì wé Jesús tö ie' a e' pakéitö ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ie'pa kos tkinewa ittsök.

Jesús tö Jairo alà busi shké'wékane ñies alaköl bua'wéneitö eköl

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Mik Jesús dene kanò ki batsöri ioshet, eta batsöri kkömik tajë pë' e' dapa'wëka ie' ska'.

²² E' dalewa wëm debitu eköl kiè Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir eköl.

Mik ie' tö Jesús sué, eta ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki

²³ ta ikköché tajë ie' a:

—Ye' alà busi duökewatke. Be' shkö ulà mukka iki as ibuarne ta iserne.

²⁴ Eta Jesús mía ie' ta. Tajë pë' dami Jesús ta e' tërdami ie' mik.

²⁵ E' shua alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wa e' ki duas de dabom eyök ki bok (12).

²⁶ Tajë ie' weine s'kapeyökwakpa ulà a ena ì kos tso' ie' wa e' ewéwaitö yës ie'pa ki, erë kë ibuanene, e' skéie imir wa'k éme.

²⁷⁻²⁸ Ie' wa Jesús tté ttsëule e' kuëki ie' ibikeitsé: “Jesús datsi' bata ë kéwayö e' ta ye' buanene.” E' kuëki ie' e' skéwa Jesús tsj kker pë' shua ta idatsi' kéwaitö.

²⁹ E' bet ta ipé wöklöne ta ie' ittsé e' ki tö ibuanene.

³⁰ E' bet Jesús ittsé tö ilè tka ie' diché wa, e' kuëki ie' tö pë' tso' ipamik e' kos sué ëk ta ichakéitö ia:

—¿Yi tö ye' datsi' ké?

³¹ Ittökatapa tö ie' a iché:

—¿Kë be' wa isune tö tajë ie'pa tërdami be' mik? Ta wës be' tö ichaké: “¿Yi tö ye' ké?”

³² Erë ie' tö wépa tso' ipamik e'pa kí weblé ia isuoie tö yi ie' ké.

³³ Alaköl buanene e' painéka tajë suane wa. Ì tka ie' ta e' ane ie' éna, e' kuëki ie' debitu e' tkéwa kuchë ki Jesús wörki. Ì kos tka ie' ta e' chékaiä yësyësë.

³⁴ Eta Jesús ie' a iché:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tö be' bua'wéne. Be' yúne bërë. Be' buanene.

³⁵ Ie' ttökeia alaköl ta e' dalewa welepa bite Jairo u a e'pa wa ibiyö de Jairo a ta ichéitörak:

—Be' alà busila blënewatke. ¿Iök s'wöbla'ukwak tsiriwèiabö?

³⁶ Erë ì cheke ie'pa tö e' kë ki Jesús tkine. Ie' tö Jairo a iché:

—Kë be' tkinuk. Be' erbló ye' mik ë.

³⁷ E' ukuöki ta ie' mía Jairo u a. Pedro ena Santiago ena Santiago ël kiè Juan e'pa ë mí ie' wa, kë ie' wa yi skà mène e' ta.

³⁸ Mik ie'pa demi Jairo u a, eta tajë pë' dapaneka e' tröke iüke tajë siarë.

³⁹ Jesús dewa weshke ta ichéitö ie'pa a:

—¿Ì tso' a' aláuk? ¿Ì kuëki a' iüke? Busila kë du'wa, ikapöme'r ë.

⁴⁰ Eta ie'pa tö ie' wayué ena ijañeitse, erë ie' tö ie'pa ké e' yökulur. Eta alá yé ena imi ena wépa de ie' ta, e'pa ë mí ie' wa e' ta úshu a wé alá nu me'rká ee.

⁴¹ Ie' tö iulà klö'wéwá ta ichéitö ia:
—Talíta kum. (ttè e' wà kiane chè: “A tayèla, ye' be' a ichè, be' e' kóká.”)

⁴² E' bet ta busila e' e' duéká shkë'ka ta ishkémi. E' tö ie'pa tkiwéwá tajë. (Tayë e' kî duas tso' dabom eyök kî bök.)

⁴³ Erë Jesús tö ie'pa a iché: “Ì tka i' e' ké char yi a.” E' ukuökî ta ie' iché: “Alà se tiö.”

6

Jesús dene Nazaret

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

¹ E' ukuökî ta Jesús e' yéttsá ká e' a mía ittökatapa ta iwák ká a.

² Mik eno diwö de, eta ie' tö s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wo wé a. Tajë pé' daparke ee. Mik ie'pa tö ie' ttö ttsé, eta itkirulune ta iñi chakérak:

—¿Wé ie' e' yué ttè tajë wa? ¿Wes ie' ulà de ttè buaë iskië ese ska'? ¿Wes ì ké or yi a ese wéitö?

³ ¿Ie' ké dör kaltak kanéukwak bak kanéblök íerö e'? ¿Ie' ké dör María alá? ¿Ie' ké dör Santiago, José, Judas ena Simón e'pa él? ¿Ñies ie' kutapa ké serku' se' shua?

E' kuekî ké ie'pa erblène ie' mik.

⁴ Erë ie' tö iché iarak:

—Ká wa'ñe Skéköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká kî ena iyamipa shua ena iwák u a ee ké idalöiërta'.

⁵ Eë iekkë ta ì ké or yi a ese ké one ie' wa. Ie' ulà méka welepa kirirke esepa kî ta ibuanerak, erë e' ké dör tajë.

⁶ Ká e' wakpa kibiiepa ké erblène ie' mik, e' tö ie' tkiwéwá.

Jesús tö ittökatapa patkëmi s'wöbla'uk

(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)

E' ukuökî ta Jesús mía ká tsitsirpa tso' tsinet ese a s'wöbla'uk.

⁷ Ie' ttökatapa dabom eyök kî bül e'pa kiéitö ta ipatkémirak bül bül. Ie' kawö mé iarak wimblupa sulusi trë'woyal.

⁸ Ie' tö iché iarak:

—Kë ì tsarmi, shko kéli e' ë tsúmi. Sku' ké tsarmi, chkö ké tsarmi, inuköl ké tsarmi.

⁹ Klökkuö ena datsi' iömi, e' ë mik a' mi'mi, erë datsi' kî ké tsarmi.

¹⁰ Ñies ie' iché ia:

—Mik a' dewá u wele a, eta a' e' tsúat ee dö mik a' míyal ká bánet ekkë.

¹¹ Ká wele wakpa ké wa a' kinewá buaë ö ké kî a' kapaköke e' kiane ttsé, e' ta a' e' yölur ee ta kapo tso' a' klöttö mik e' ppöö. E' tö ie'pa a ikkacheraë tö ie'pa dör Skéköl bolökpa.

¹² Eta ittökatapa míaal s'pattök i' es: “A' er mane'ú Skéköl a.”

¹³ Ñies ie'pa tö aknama trë'wéyal tajë. Ñies tajë s'kirirke esepa kî ie'pa tö kiö té ta ibuanenerak.

Juan S'wöskuökwak kötëwá

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Eta Jesús ttè buneká ká wa'ñe, e' kuekî ittè ttsé ñies blu' kiè Herodes e' tö. Welepa tö icheke:

—Jesús dör Juan S'wöskuökwak shkenekane e', e' kuekî ie' wa diché tso' ì ké or yi a ese woie.

¹⁵ Welepa skà tö icheke:

—Ie' dör Skéköl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane.

Welepa skà tö icheke:

—Skéköl tteköl idir wes Skéköl ttekölpa ia'chki es.

¹⁶ Erë ttè ekkë ttsé Herodes tö ta ichéitö:

—Ie' dör Juan kuli' tökök patkë' ye' tö e' shkenekane.

¹⁷ Herodes tö iché es ie' tö Juan S'wöskuökwak klö'ukwá patkë' wötëwá s'wöto wé a Herodías kuekî. Herodías dör Herodes èl kiè Felipe e' alaköl, erë Herodes sene'wá ie' ta.

¹⁸ Erë Juan tö iyë' Herodes a: “Kë be' kawö ta' senuk be' èl alaköl ta. E' wa be' tso' ttè dalöiëno dalöseukwá.”

¹⁹⁻²⁰ E' kuekî Herodías uluneká Juan kî ta ie' kî ikiane ttëwá. Erë Herodes wa ijcher tö Juan dör wëm yësyësë ena batse'r ese, e' dalöiekeitö tajë, e' kuekî ikkö'nekeitö. Ie' tö Juan kapaköke e' ttseke er bua' wa, erë ké iéna iane ì wëmiitö. Ie' tö Juan dalöieke es, e' kuekî Herodías ké a wes Juan or.

²¹ Erë mik Herodes tö iduëswö kéwö tkö'weke, eta Herodías isué wes iulà dömi Juan ska'. Herodes tö ikueblupa ena iñippökwapka wökirpa ena wépa dalöiërta' tajë serke Galilea esepa kiéttsa ikéwö tkö'uk.

22 Mik ie'pa tso' ikéwö tkö'uk, eta Herodías alà busi dewa ta iklöté ie'pa wörki. E' wër buaë Herodes ena imalepa tso' chkök ie' ta, e'pa wa, ta ie' iché tayë busi a:

—Ì kiane be' ki e' kiö ye' a ta ye' tö be' a imeraë.

23 Eta ie' tö iché ia ttè moki wa Skököl wörki sulitane kukua:

—Ì kos kiëbö ña, e' mekeyö be' a. Ká kos wökirie ye' tso', e' kiö ña ta e' merayö be' a shushaë.

24 Eta tayë busi mía, ta imì chakéitö:

—¿Ì kièyö?

Ta imì iuté:

—Juan S'wöskuökwak wökir kiö ia.

25 Ie' míane bet blu' tkër ee ta iché ia:

—Ye' ki ikiane tö írö Juan S'wöskuökwak wökir tsúbitu ña kulë' a iwà kkachoie tö moki ittëwarakitö.

26 Eta blu' erianeka tajë, erë ie' tö itte métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuëki kë ie' a ionuk wes.

27 E' kuëki bet ie' tö ñippökwak patkëmi eköl Juan wökir tsuk. Eta ñippökwak mía s'wöto wé a ta Juan kuli' té,

28 ta iwökir tsébitu kulë' a méitö tayë busi a, ta tayë busi tö imé imì a.

29 Mik Juan ttökatapa wa ijchënewa ta ie'pa debitu inú kökka tsémi wötëwa.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

30 Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene ie' ska', eta ì kos wé ie'pa tö ena ì kos wa ie'pa s'wöbla'wé e' pakérakitö ie' a.

31 Pë' datse tajë míyal iské datsene kë wa ie'pa chkoia ekkë, e' kuëki ie' iché ittökatapa a:

—Mishka enuk bánet wé kë yi ku' ese ska'.

32 Eta ie'pa míyal bánet kanò ki wé kë yi serku' ese ska'.

33 Erë ie'pa míyal e' sué pë' tö tajë ñies pë' tö isuëwa tö ie'pa e' idir. Eta pë' kos serke ee e'pa míyal tuneule ipanuk wé ie'pa irirke ee demi kewe.

34 Mik Jesús e' yéttsa kanò a, eta pë' tso' tajë ipanuk e' suéitö. Ie'pa wër ie' wa wes obeja kë kkö'nukwak ta' es, e' kuëki ie'pa suéitö er siarë wa. Eta ie' e' kékä ie'pa wöbla'uk ttè kua'ki kua'ki tajë wa.

35 Ká detke tsáli ta, ittökatapa de ie' ska' ta ichérakitö ie' a:

—Ká de tsáli, kë yi serku' ie.

36 Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsinet ena ká tso' tsinet ese ska' ilè taük ñè.

37 Erë ie' tö ie'pa iuté:

—Ie'pa tiö a' tö.

Ie'pa iuté:

—¿Be' ki kiane tö sa' mi' chkë taük ie'pa tioie? Chkë ekkë tuoie inuköl kiane s'kanëblömi dö ká cien böyök e' ské ekkë.

38 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Kos a' wa pan tso'? A' yú iweblök.

Ie'pa dare iweblök ta ichéitö ia:

—Pan tso' skel ena nima bötö.

39 Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Pë' kos kö e' tulöksër ta'tsi ki erule erule.

40 Eta pë' e' tulésër cien eyök, welepa e' tulésër dabom skeyök.

41 E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jaì a ta wéstela chéitö Skököl a. E' ukuöki ta ie' tö pan ena nima blaté ta iméitö ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pë' kos a.

42 Ie'pa ulitane chké de wé'.

43 Pan ena nima bata ate e' shtérakitö iëne döka kköla dabom eyök ki bök.

44 Wëpa këchkepa chké esepa döka mil skeyök (5.000).

Jesús shkë di' kí

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

45 E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: “A' e' iökä kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kewe batsöri wíshet Betsaida kker.” Ie' tö iché pë' malepa a: “A' yú a' u a.”

46 E' ukuöki ta ie' mía kabata a ttök S'yë ta.

47 Ká tuine ta kanò demi batsöri shushaë. Ie' e' tséat ekörla ká sí ki.

48 Ie' tö isué tö ie'pa kanëblöke darërë kanò patkoie siwa' bitsirke ie'pa kke wöia e' kuëki. Ká ñirketke ta ie' mía ie'pa ska' shkörami di' kí. Ie' tkökemitke tsinet ie'pa o'mik.

49-50 Erë mik ie'pa isué tö ie' shködatsë di' kí, eta ie'pa ibikeitsé tö wimblu idir, e' tö ie'pa tkiwëwa tajë ta ianëkarak. Erë bet ta ie' iché ie'pa a:

—¡A' er kuú! ¡Kë a' suanuk! Ye' idir.

51 Eta ie' e' iéka kanò a ta siwa' wöklöne. Ie'pa tkirulune tajë iweblök.

52 Ie'pa er dör daloie, e' kueki Jesús tö pë' tajë dë' pan skel ë wa, e' wà kē dë'wa ie'pa er a. E' kueki ie'pa tkirulune tajë ekkē.

Jesús tö s'kirirke bua'wé Genesaret (Mateo 14.34-36)

53 Itkattsarak batsöri wishet demirak Genesaret ta ee kanò muéwarakitö.

54 Ie'pa e' yélur kanò a ta e' wösha ta pë' tö Jesús suéwa tö ie' idir.

55 Eta itunerak ka e' wa'ne ibiyö chök. Mik pë' tö ittsé, eta ie'pa tö s'kirirke tsémi wé ittsérakitö tö Jesús tso' ee.

56 Ka wa'ne wé ie' mir, wé s'tso' tajë ö bërëbërë, eta pë' tö s'kirikepa tulekeser ñala shaë ta ikköchökerak ie' a tö ie'pa a idatsi' bata ë mú kèwa. S'kirirke kos tö iké, esepa buanene.

7

Ì tö se' ia'wèmi ñáie (Mateo 15.1-20)

1 Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa datse Jerusalén e'pa debitu Jesús ska'.

2 Mik ie'pa tö isué tö Jesús ttökatapa welepa chköke ulà kē paköule, eta e' ki ie'pa tö icheke suluë.

3 (Fariseowakpa ena judiowak malepa kos tö ie'pa yépa bak e' ser klö'wé darërë. E' kueki kē ichkötā'rak kē ulà paköule wes ie'pa a imeneat es.

4 Mik ie'pa dare chkewö taük, eta kē ichkötā'wa kam iulà pakör e' yöki. Es ie'pa wa íyi ese skà tso' tajë dalöiëno. Ñies tka', kulë', ù, ka' ekkëpa kos pakueke ie'pa tö.)

5 E' kueki fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús a ichaké:

—¿Ì kueki be' ttökatapa kē tö se' yépa bak e' ser e' ttè dalöië? ¿Iök ichkörak ñá ulé wa?

6 Ie' tö ie'pa iüté:

—Buaë Isaías tö a' e' ö sulu e'pa yë' mik ie' tö iyë':
'Skököl tö ichè: Pë' ikkëpa tö ye' dalöië kkö ë wa,
erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

7 È ichökke ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök. Ttè wa ie'pa s'wöbla'weke e' dör s'ditsö ttè dalöiëno ë.*

Es Isaías tö iyë'at.

8 A' tö Skököl ttè watéttsa s'ditsö ser e' ttè dalöioie.

9 Ñies ie' iché iarak:

—Skököl ttè dalöiëno e' méat a' tö bánet a' wákpa ser e' ttè dalöioie.

10 Moisés tö iyë': 'A' yë ena a' mì e'pa dalöiö.† Ñies ie' tö iyë'at: 'Yi tö iyë ö imi ché suluë ese wák wömerdattsa ttèwa.‡

11 Erë a' icheke tö se' a iyërmi s'yë a ö s'mì a i' es: 'Ì kos tso' ye' wa, e' dör corbán' (e' wà kiane chè tö imeulettsa Skököl a\$). E' kueki kē ye' a a' kimenuk ì wa.

12 Ñies a' tö icheke tö yi isie e' ché, ese kē kawötaiä iyë ö imi kimum.

13 Es a' wákpa ser e' ttè wa a' tö s'yueke, e' iütè wa a' tö Skököl ttè dalöiëno e' dalösewekewa. Ì sulu ese skà wambleke a' tö tajë.

14 E' ukuöki ta ie' tö pë' tso' ee e'pa kié ta ie' iché iarak:

—A' ulitane tö ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna.

15-16 Ì ñeke a' tö e' kē tö a' ia'wëpa ñáie Skököl wöa. Erë ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wëraë ñáie.*

17 Mik ie' tö pë' méat dewa weshke, eta ittökatapa tö ì kleé ie' tö e' wà chaké ie' a.

18 Ie' tö ie'pa iüté:

—¿Ñies a' kē éna iwà ane? ¿A' kē éna iane tö ì kos ñekewasö e' kē tö s'ia'wëpa ñáie?

19 Ì kos ñekewasö e' kē mi'ku'wa s'er a, e' mi'kewa s'ñawi a e' ukuöki ta iwëkettsasö. E' kueki e' kē tö s'ia'wëpa ñáie.

(Ttè e' wa ie' ki ikiane chè tö chkè ulitane dör batse'r.)

20 Ñies ichéitö:

—Ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wëraë ñáie.

21 Ì sulu bikeitseke a' tö, trë, akblè, s'ttèwa,

22 senewabak dalösewëwa, o'ka íyi kkechè, ì kos sulu wablè, s'malepa wöyuè, s'malepa wörieikè, ukyëne, ñi ché

* 7:7 Isaías 29.13 † 7:10 Éxodo 21.17 ‡ 7:10 Levítico 20.9 § 7:11 meuletke Skököl a: Ie'pa tö iché es, erë ie'pa ulà a itso'ia e' wakanewëmi ie'pa tö wes ie'pa ki ikiane es. * 7:15-16 Yëkuö këchke wele versículo 16 ki kuötkéka, e'

suluë, e' ttsèka, ì kòs dör yësyësë ese watëttsa,

²³ Ìyi ese kòs tskirke a' er a e' tò a' ia'weraë ñáie.

Tayë eköl kè dör judiowak e' erblé Jesús mik
(Mateo 15.21-28)

²⁴ E' ukuökì ta Jesús mía ká kiè Tiro e' kker. Ee ie' e' tséat yile ska'. Ie' kè kì ikiane tò yi wà ijcherwà tò ie' tso' ee; erë kè ie' a e' blëne.

²⁵ E' bet busila eköl a wimblu sulusi tso', e' mì wà ijchenewà ta imía ta ie' tkéwa kuchè kì ie' wörkì.

²⁶ Alaköl e' kè dör judiowak, e' dör ká kiè Sirofenicia e' wak. Età ikköché ie' wöa:

—Aknama tso' ye' alà busi a e' trè'úshkar.

²⁷ Erë ie' tò iché ia:

—Kè idör buaë ala'rla chkè yëttsa mè chichi a. E' kuekì as ye' ala'r chkö kewe.

²⁸ Erë tayë tò ie' iüté:

—A kékëpa, e' yëne; erë s'ala'r chköke e' kamulë darke ìski ese ñeke chichi tò.

²⁹ Jesús tò ie' a iché:

—Buaë be' iüté, e' kuekì be' yúne bërë. Aknama trëshkartke be' alà busila a.

³⁰ Mik alaköl e' demine u a, età ilà busila kuéitö ká kì. Aknama kè ku'ia ie' a.

Wëm eköl kukuö kè wattsër e' bua'wé Jesús tò

³¹ Jesús e' yëttsa Tiro tkami Sidón demi Galilea batsöri Decápolis kker.

³² Ee pè' wà wëm debitu eköl ie' ska' e' kè kukuö wattsër ena kè tto buaë. Ie'pa tò ikié Jesús a: “be' ulà múka ikì as ibuarne.”

³³ Jesús wà imítser bánet wé kè yi ku' ee, ta iulatska tiéwà wëm kirirke e' kukuök böc a ta iwiri wa iku' kéwà.

³⁴ E' ukuökì ta ká suéitö ká jaì a, isiwa' tkéka ta ichéitö wëm a:

“¡Efatá!” (e' wà kiane chë ie'pa ttö wa: “¡Kukuö shubunú!”)

³⁵ E' bet ta wëm kukuö ena ittö buanene ta ittéka buaë.

³⁶ Jesús tò iché iarak tò kè ichar yi a. Erë kòs e' ché ie' tò ie'pa a, e' tsatà ie'pa tò ikì chekeia.

³⁷ Ie'pa tkirulune tajë iweblök, ta ichéakitö, “¡ì kòs weke ie' tò buaë dö s'kukuö kè wattsër ese bua'wéitö ta

iwattsëne buaë, ñies s'me' bua'wéitö ta ittékane buaë!”

8

Pè' dökà mil tkëyök e'pa tié Jesús tò
(Mateo 15.32-39)

¹ Etökicha ta pè' e' dapa'wéne tajë Jesús ska', e'pa kè wà ì ku' ñè. Ta ie' tò ittökatapa kié ta ichéitö ie'pa a:

² —Siarë ye' wa pè' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' ta e' kì ká de mañatk ta kè ie'pa wà ì ku' ñè.

³ Welepa datse kamië. E' kuekì dö' ye' tò ipatkéminerak u a kè chkaule ta isiwa'arwamirak ñala kì.

⁴ Età ittökatapa ie' iüté:

—Erë ì wa se' tò ie'pa tiëmi ká i'se a wé kè yi serku' ee?

⁵ Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Kòs a' wà pan tso'?

Ie'pa iüté,

—Kul (7).

⁶ Età ie' tò pè' ké e' tulöksër ìski ta pan kul klö'wéitö ta wéstela chéitö Skéköl a ta iblatéitö mé ittökatapa a watië pè' a, età es ie'pa tò iwé.

⁷ Ñies nima tsitsirla tso'rak iwa elkela e' kì wéstela chéitö Skéköl a ta ittökatapa patkéitö iwatiök.

⁸ Pè' ulitane chké de wé' ta chkè bata ate e' shtéakitö iëne dökà kkö kul.

⁹ Ichkérak e'pa dökà mil tkëyök (4.000) ulatök. E' ukuökì ta Jesús tò ie'pa yuémine

¹⁰ ta ie' e' iéka kanò a ittökatapa ta míyal ká kié Dalmanuta ee.

Fariseowakpa tò ì kè or yi a ese uk ké suè
(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Fariseowakpa debitu Jesús ska' ta ittémirak ie' ta kësik wa. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuekì ie'pa tò ie' a ikié tò ì kè or yi a ese wéitö iwà kkachöie tò mokì ie' patké'bitu Skéköl tò.

¹² Jesús siwa' tkéka ìskjë ta ichéitö:

—¿Ì kuekì ì kè or yi a ese kieke a' tò iwà kkachöie tò yi dör ye'? Mokì yö a' a ichè tò ese kè kkayërpa a' a.

¹³ Età ie' tò ie'pa méat ta ie' e' iékane kanò a ta imía batsöri wishët.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' pakè
(Mateo 16.5-12)

14 Eta Jesús ttökatapa éna ilè chowa tsèmi ñè. Pan etkè mírak iwà e' ta kanò a.

15 Jesús iché iarak:

—jA' tso' wòsh wa! A' e' kkö'nú farise-owakpa pan wölöwoka e' yöki. Ñies a' e' kkö'nú Herodes pan wölöwoka e' yöki.

16 Ittökatapa iché ñi a:

—jKè se' wà ì ta' ñè!

17 Jesús wà ijchenewa, ta ie' iché iarak:

—jÌ kueki a' tso' ichök ñi a tò a' kè wà ì ta' ñè? jKam a' éna iwà ar? jKam a' wà iwà jcherwà? jA' er darèrè dö ekkè?

18 A' wöbla ta' ze' kè wawër? A' kukuöña ta' ze' kè wattsër? jA' kè éna ianea?

19 Mik ye' tò pan skel wadè' wèpa döka mil skeyök (5.000) ekkè a, eta jkkö bik ibata kit a' tö?

Ie'pa iiuté:

—Dabom eyök ki bök (12).

20 —Ñies mik ye' tò pan kul (7) wadè' wèpa döka mil tkëyök (4.000) ekkè a, eta jkkö bik wà iè' a' tò ibata wa?

Ie'pa iiuté:

—Kul (7).

21 Eta ie' iché iarak:

—jKam a' éna iwà ar?

S'wöbla kè wawër eköl e' bua'wéne Jesús tö

22 E' ukuöki ta idemirak Betsaida ta wëm wöbla kè wawër ese debitu eköl pè' wà Jesús a ta ikköchökerak ie' a tò ikö ulà wa as ibuarne.

23 Eta ie' tò iklö'wéwa iulà a ta iyéttsaitö bánet. Ee ie' tò iwöbla bök nuwéka wiri wa ta iulà méka iki ta ichakéitö, “jBe' wöbla wawène?”

24 Eta wëm tò ká weblé ta iché:

—Pè' suékeyö erè ye' wa iwër wësua kal shköke suè.

25 Eta Jesús ulà mékane iwöbla ki ta wëm tò ká suè krereè ta iwöbla wawënene buaè. Íyi ulitane suéitö buaè.

26 Eta Jesús tò ipatkémine iu a ta iché ia:

—Kè be' mi'ktkö pè' shua.

Pedro tò iché tò Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

27 E' ukuöki ta Jesús ena ittökatapa míyal ká tso' tseè atè Cesarea Filipino e' a. Ñala ki Jesús tò ie'pa a ichaké:

—jIma pè' tò ichè, ye' dör yi?

28 Ie'pa iiuté:

—Welepa tò icheke tò be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skököl tteköl bak kiè Elías shkenekane e'. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skököl ttekölpa skà bak e' wele.

29 Ie' tò ie'pa a ichaké:

—Erè jima a' ichè, ye' dör yi?

Pedro tò iiuté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

30 Erè Jesús kè wà ie'pa kàne yi dör ie', e' chök yi a.

Jesús e' biyö ché tò itterawa

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

31 Jesús tò ie'pa a itsá ché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaè tajè. Judiowak kueblupa ena sacerdotepa wökirpa ñies s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tò ye' waterattsä. Ye' tterawa, erè e' ki ká de mañat eta ye' shkerdakane.

32 Ttè e' chéitö ie'pa a wöshak. Erè Pedro tò ie' kiémi bánet ta iuñémitö.

33 Erè Jesús e' wötrée ta ittökatapa weblé krereè ta Pedro uñéitö i' es:

—jA Satanás, be' yúshka bánet ye' yöki! Be' kè tò iyi suè wës Skököl tò isueke es; be' tò isueke wës s'ditsö tò isueke es.

34-35 E' ukuöki ta ie' tò ittökatapa ena pè' malepa kié e' ska' ta ichéitö:

—Yi e' tsatkak ittèwà yöki, ese kè ulà a sene michoè döpa. Erè yi e' mettsä ttèwà ye' dalèrmik ena ye' ttè buaè e' dalèrmik, ese ulà a idöraè. E' kueki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kè kàne tkinukia e' ki. E' skéie ie' kawöta e' chök dö ittèwà wötèulewà krus mik ekkè. Es ie' kawöta shkök ye' itöki.

36 Íyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erè sene michoè e' kè dè' a' ulà a, e' ta e' dör jìie bua' a' a?

37 Sene michoè kè patorpa ì wa.

38 Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' Yé olo ta, ñies ibiyöchökwakpa batsèr e'pa ta, eta wépa jaène ye' ki pè' sulusipa kè tò Skököl dalöiè wës trèr wakpa kè tò imaso dalöiè es esepa wörki, esepa ki ye' jaërdaè ñies.

9

1 Ñies ie' tò iché ie'pa a:

—Moki ye' tō a' a ichè tō a' tso' íe, e' welepa tō ì blúie Skèköl tso' e' kéwō de diché ta', e' sueraë kam iblērulur e' yōki.

Jesús tō ilo tajë e' kkaché ittōkatapa a
(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ká teröl ukuōki ta Jesús mía ká bata kakkeë e' ki. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwā e' ta. Eta eë ie'pa wō shaë ie' manenettsa mía kua'ki.

³ Ie' datsi' manenettsa mía dalölöe saruruë, kë yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idöttsa saruruë es.

⁴ Eta ie'pa tō Skèköl ttekölpa bak ká iaiaë kiè Elías ena Moisés e'pa sué kapakök Jesús ta.

⁵⁻⁶ Ie'pa tkinewā tajë. Pedro kë éna ì aneia chè, e' kuëki ichéitō Jesús a:

—iA S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe! Sú sa' tō úla yuëka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁷ Eta mochka tō ie'pa kitéwā ta e' shua ie'pa tō ttō tse tō ichè: “Se dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' ttō tso.”

⁸ E' bet ta ie'pa ká sué ipamik ta ie'pa isué tō kë yi ku'ia, Jesús ë dur ie'pa ta.

⁹ Ie'pa datskene wöwa'k ta Jesús tō ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tō e' kë pakar yi a dö mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttéwā shkenekane e' ukuōki.

¹⁰ E' kuëki ie'pa tté iwakpa ë ñi ta. Erë ie'pa ñi chaköke: “Ie' ttéwā shkenekane ¿ima e' wà dör?”

¹¹ Ie'pa tō Jesús a ichaké:

—¿Ì kuëki s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō ichèke tō Elías kawōta dökne kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yōki?

¹² Ie' iiütérak:

—E' yëne tō Elías datse kewe. Ie' tō ì kos kaneweketke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yōki. Erë ¿ì kuëki Skèköl yëkuö tō ichè tō S'ditsö Alà, e' weirdaë ena iwatërdattsa?

¹³ Ye' tō a' a ichè tō Elías dë'bak, eta ie'pa tō iwe'ik siarë wes ie'pa ki ikiane es. E' bak wes ie' tté tso' kitule Skèköl yëkuö ki es.

Kabëla eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik idenerak wé ittōkatapa malepa tso' eë, eta ie'pa isué tō tajë pë' tso' ipamik.

Ñies isuëitörak tō s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa ñi iütöke ie'pa ta.

¹⁵ Mik pë' tō Jesús sué, eta iwö krarulune ta itunemirak ishke'uk.

¹⁶ Ie' tō ichaké ittōkatapa a:

—¿Ì ki a' ñi iütöke?

¹⁷ Wëm eköl tō iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, íe ye' wā ye' aladulaköl debitu be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kuëki kë itto.

¹⁸ Ká wa'ñe wé ie' tso' eë wimblu tō ie' éna ká chöwékewa ta ikéure iski ta shuya deka ikkö a, ikà blarke ñi mik ena ikranewā. Be' ttōkatapa a ikiéyō tō wimblu e' trë'úshkar erë kë ie'pa a ione.

¹⁹ Jesús tō iiüté:

—iA pë' kë erblöta' Skèköl mik! ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tō a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitu ña.

²⁰ Eta ie'pa wā kabëla mítser Jesús ska'. Erë mik wimblu sulusi ñe' tō Jesús sué ta kabëla painuwékaitō tajë anerö iski e' tréka burup burup ta ikkö a shuya deka.

²¹ Jesús tō kabëla yé a ichaké:

—¿Mik i' wamblënemi ie' ta?

Iyé tō iüté:

—Mik ie' ià tsirlala e'tami.

²² Tajë wimblu tō ie' ma'wé ttéwā. Mikle ta iuyéwaitō bö' a ö di' a ittowaie. Sa' saú er siarë wa. Ilè ormi be' a, e'ma sa' kimú.

²³ Jesús tō iiüté:

—¿Wes bö ibikeitsèmi tō ye' kë a ionuk? Yi erblöke Skèköl mik, jese a ì kos ormi!

²⁴ Eta kabëla yé tō iché aneule:

—Ye' erblöke Skèköl mik. ¡Ye' kimú kí erblök imik!

²⁵ Mik Jesús tō isué tō tajë pë' daparke, eta wimblu sulusi uñéitō i' es:

—A wimblu, kabëla i' tteke be' tō kukuö kë wattsër, kë tto. Ye' tō be' ké e' yóttsa kabëla i' a. Kë be' e' tiukwane ie' a.

²⁶ Wimblu anekā ta kabëla skā éna ká chöwéwaneitō. E' ukuōki ie' e' yéttsa ta kabëla atë wes s'duowa es. E' kuëki pë' tajë tō ichè tō moki iduowa.

²⁷ Erë Jesús tō iklö'wéwā iulā a ta ikimé e' kökka ta ie' e' kéka.

²⁸ E' ukuōki ta Jesús dewā weshke ta ittōkatapa tō ie' a ichaké bánet.

—¿Ì kuëki sa' kë a wimblu e' trëneshkar?

²⁹ Ie' tō ie'pa iüté:

—Wimblu sulusi ese trëoshkarmi ikiè S'yě a e' ě wa*

*Jesús skà e' biyö ché tö itterawa
(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)*

³⁰⁻³¹ Jesús ena ittökatapa e' yéttsa eë tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wöbla'uk, e' kueki ie' kě ki ikiane tö wé ie'pa tso' e' jcherwā yi wā. Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsā pē' ulā a tā ye' tterawarakitō. Erē e' kī ká de mañat tā ye' shkerdakane.

³² Erē ì ché ie' tö, e' wà kě ane ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakök.

*Yi dör ibua'ie Skëköl wöa
(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)*

³³ E' ukuöki ie'pa demi Cafarnaúm. Mik ie'pa dewā weshke, eta Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì kī a' ñi iütöro ñalā kī?

³⁴ Erē ñalā kī ie'pa ñi iütöro tö wé dör ibua'ie imalepa tsata, e' kueki ie'pa siwa'bléwā.

³⁵ Eta Jesús e' tkéser tā ie'pa dabom eyök kī bōl e'pa kiéitō tā ichéitō ia:

—Yi kī ikiane tö idō ibua'ie imalepa tsata, e' tā ese kawōtā e' wöökwa imalepa dikia ikanè mésoie ikimoie.

³⁶ E' ukuöki tā alala duéseritō eköl ie'pa shushāe tā ikékaitō ulā a tā ichéitō iarak:

³⁷ —Yi tö alala i'se kiéwā ye' ttō wa, ese tö ye' wák kiéwā. Es ñies yi tö ye' kiéwā, ese kě wā ye' ě kinewā, yi tö ye' patkē'bitu, e' kiéwāitō ñies.

*Yi kě ku' ñippök se' tā ese tso' buaë se' tā
(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)*

³⁸ Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wēm sué sa' tö eköl, e' tö aknama trë'wéyal be' ttō wa. Erē ie' kě ku' se' tā, e' kueki sa' tö iché ia tö kě iwaria.

³⁹⁻⁴⁰ Ie' tö ie'pa iüté:

—Yi tö ì kě or yi a ese wé ye' ttō wa, ese kě a ye' yënu suluë. Yi kě ku' ñippök se' tā, ese tso' se' tā. E' kueki kě iwöklö'war.

⁴¹ Yi isie tö di' kakla ě mé a' a yè, ye' dör Cristo e' icha a' dör e' kueki, mokī ye' tö a' a ichè tö ese a iské patordaë buaë.

*A' tso' wösh wa ì tö s'ké ì sulu wamblök ese
yöki*

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, ese eköl kě ì sulu wamblök, esepa weirdaë tajë shütë tkökā ák wawoie muéwā ikuli' a ba-trëemi dayë a e' tsata.

⁴³⁻⁴⁴ A' ulā tö a' kě ì sulu wamblök, e' tā itöo. A' döwā sene micho a ulā etkë, e' dör buaë. E' skéie a' döwā bö' kě a ulā bötkë e' dör suluë. Eë bö' kě wöitta'wā.

⁴⁵⁻⁴⁶ A' klö tö a' kě ì sulu wamblök, e' tā itöo. A' döwā sene micho a klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwā bö' kě a klö bötkë e' dör suluë.

⁴⁷ A' wöbla tö a' kě ì sulu wamblök, e' tā iyöttsā. A' döwā ì blúie Skëköl tso' e' a wöbla ek ě, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwā bö' kě a wöbla bötkë e' dör suluë.

⁴⁸ E' kě a' öña tö s'kateke kekraë kě duötā'wā, ñies bö' wöñarke kě wöitta'wā.

⁴⁹ “S'weir e' dör s'paiklè wës iyiwak jchè ña'wè mè Skëköl a ese paiklè dayë wa es.

⁵⁰ Dayë dör buaë, erē kě ikke tā'ia, e' tā kě ibuarpaiane. Kě a' tö dayë kke chöukwa a' er a. A' senú bërë ñita.”

10

*Se' ñi öwa ese ché Jesús tö
(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)*

¹ Jesús e' yéttsā Cafarnaúm mía Judea tā itkattsa Jordán a wishet. Eë pē' e' dapa'wéne ie' ska' tā ie' tö ie'pa wöbla'wémitke wës ie' wöblar es.

² Eta fariseowakpa welepa de ie' ska' tā ie'pa tö ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wëpa a kawō tā' itayë owa ö au?

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—¿Ì uk Moisés tö a' ka' ttè dalöiëno kī?

⁴ Ie'pa tö ie' iüté:

—Moisés tö ikéwö me' se' a ñi owa yëkuö muk s'tayë a tā itrë'ukshkar.

⁵ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' er darërë, e' kueki Moisés tö ttè e' me'at a' a es.

⁶ Erē mik ká i' yöne, eta kě idir es. Itso' kitule i' es: ‘Skëköl tö se' yö' wëm ena alaköl.

⁷ E' kueki wëpa kě serpaia iyë ena imi e'pa dapömik tā iserdawā alaköl tā.

* 9:29 *ikiè S'yě a e' ě wa*: Yëkuö këchke wele tö iki kuötkéka i' es: *ena batsè wa*. * 10:8 Génesis 2.24

8 Ie'pa bōl serdaē ñita ta ie'pa mía wes wák ekōl ē es.* Es ikiteat, e' kueki ie'pa kē iā bōl, ie'pa yöne wes wák ekōl ē es.

9 E' kueki wépa batséwa Skékōl tō esepa kē batsökōk yi tō.

10 Mik ie'pa dene weshke, eta ittōkatapa tō ie' ichaké ttē e' ki.

11 Ie' tō ie'pa iüté:

—Wēm tō itayē éwa, ese tō alakōl ské tséwane, e' ta e' wa ie' tō isenewabak kewe e' dalösewéwa.

12 Ñies tayē tō iwēm éwa, ese tō wēm ské tséwane, e' ta e' wa ie' tō isenewabak kewe e' dalösewéwa.

*Jesús tō ikié S'yě a ala'rla ki
(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

13 Eta pē' wa ala'rla debitu as Jesús ulà mùka iki. Erē ittōkatapa tō pē' e'pa uñélor.

14 Mik e' suéitō ta iluneka ta ichéitō ie'pa a:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, esepa blúie Skékōl tso', e' kueki kē iwöklö'wariä.

15 Mokí ye' tō ichè tō yi kē e' wöowa wes alala es i blúie Skékōl tso' e' kiowa, ese kē döpawa.

16 Eta ie' tō ala'rla paklö'wéwa ta iulà méka iki ta ier buaë ché iä.

*Inukōl blu' ekōl e' tō Jesús a ichaké
(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)*

17 Mik Jesús shkémítke, eta wēm debitu ekōl tuneule, e' tkérō kuchē ki ie' wörki, ta ie' a ichakéitō:

—A s'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wèmi ye' tō as sene michoë dö ye' ulà a?

18 Ie' tō iüté:

—¿I kueki be' tō ye' kié buaë? Skékōl ekōl ē dör buaë.

19 Ie' ttē dalöiēno e' jcher be' wa: 'Kē a' kawō ta' s'ttökwa, kē a' kawō ta' s'senewabak dalöseukwa, kē a' kawō ta' akblök, kē a' kawō ta' s'kkatök kachè wa, kē a' kawō ta' s'kitö'uk, a' yē ena a' mi e'pa dalöiö.†

20 Wēm ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ttē e' kos dalöiē'bitu ye' tō ye' iä duladula e'tami.

21 Jesús ie' sué er bua' wa ta ichéitō:

—Íyi etkē kianeia be' a wè, e' dör i': Be' yu ta i tso' be' wa, e' wataúttsa seraä ta iské múttsa s'siarépa a. E' ukuökí ta be' shkō ye' ta ye' ttökataie. Es ta iyi buaë taië döraë be' ulà a ká jaì a.

22 Ie' dör inukōl blu' taië, e' kueki mik e' ttséitō, eta iwö éwa iski ta imía eriane taië.

23 Jesús tō ká sué ipamik ta ichéitō ittōkatapa a:

—iInukōl blúpa a darèrèè idir dökwa i blúie Skékōl tso' e' a!

24 Ttē e' tō ittōkatapa tkiwéwa, erē ie' tō ie'pa a iskà chéne:

—iA ala'r, darèrèè idir dökwa i blúie Skékōl tso' e' a!

25 Inukōl blu'pa a dökwa i blúie Skékōl tso' e' a, e' dör darèrèè tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wökla a e' tsata.

26 Mik e' ttsé ie'pa tō, eta ie'pa kí tkinewa taië ta ie'pa ñi chaké:

—E' dör es, e'ma ¿yi tsatkèrmi?

27 Ie'pa webléitō ta ichéitō:

—E' kē onuk s'ditsö a wes, erē kē dör es Skékōl a, ie' a iyi ulitane ormi.

28 Pedro tō ie' a ichémi:

—Sa' tō iyi ulitane me'at ta sa' bite be' ta.

29 Jesús iüté:

—Mokí ye' tō a' a ichè tō yi tō iu ö ièlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká méat ye' dalèrmik ena ye' ttē buaë dalèrmik,

30 e' ta ká i' ki ese ulà a iské dörane taië dōka u cien eyök. Es ñies ièlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká ese döraë iulà a dōka cien eyök. Erē ñies iweirdaë siarè ye' ttē buaë kueki. Erē aishkuö ta sene michoë döraë iulà a.

31 Erē i'ñe ta s'tso' taië keweie esepa döraë bataie, ena s'tso' bataie i'ñe ta esepa döraë keweie.

*Jesús skà e' biyö chéne tō itterawa
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)*

32 Eta ie'pa mirka ñalä ki micho Jerusalén. Jesús shkōrami ittōkatapa yöki kewe. Ittōkatapa mir tkirulewa ena pē' mir ie'pa itöki e'pa suane. Ie' ttōkatapa dabom eyök kí bōl, e'pa kiémiitō bánet ta i tkōraë ie' ta e' pakémiitō ie'pa a. Ichéitō:

33 “Se' mirka Jerusalén i', eta eē ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa

† 10:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ulà a. Ie'pa tö ye' kichateraë ta ye' wömerattsa pè' kè dör judiowak esepa ulà a ttèwa.

³⁴ Ye' wayueraë ie'pa tö, iwiri tuöraë ye' ki, ye' pperarakitö, ena ye' tterawarakitö; erë e' ki ká de mañat eta ye' shkerdakane."

Santiago ena Juan tö kawö kié Jesús a (Mateo 20.20-28)

³⁵ Santiago ena Juan e'pa dör Zebedeo ala'r e'pa dewa Jesús o'mik ta ichéitö ia:

—A s'wöbla'ukwak, sa' ki ikiane tö ì kieke sa' tö be' a e' mú sa' a.

³⁶ Ie' tö ichakérak:

—¿Ì kiane a' ki?

³⁷ Ie'pa tö iiüté:

—Mik be' tkëneka s'blúie olo ta' taië, eta kawö mú sa' a e' tköksër be' o'mik, eköl be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakli'kka s'wëttsuk be' ta.

³⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kè wa ijcher ì kiök a' tso'. ¿Íyi yeraë ye' tö bacha'bachaë, e' yarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wës ye' weirdaë es?

³⁹ Ie'pa tö iiüté:

—Tö, sa' dirmi.

Ie' tö iché ia:

—Ye' tká' wà yeraë a' tö. A' weirdaë wës ye' es.

⁴⁰ Erë e' tköksër ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakli'kka, e' kè kéwö menuk ye' a. E' tso'tke klöule yi a imeke esepa a.

⁴¹ Mik ttè e' ttséwa ittökatapa malepa doka dabom eyök (10) e'pa tö, eta ie'pa uluneka Santiago ena Juan ki.

⁴² Erë ie' tö ie'pa kié seraa ta ichéitö:

—A' wa ijcher tö pè' kè tö Skököl dalöie, esepa wökirpa kos e' alökeka ie'pa ki kekraë, ñies iblúpa tö ie'pa patkeke kësik wa.

⁴³ Erë a' kè kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak s'wökirie, ese kawötä e' wöökwa s'malepa dikia diöshet ikanè mésoie.

⁴⁴ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie s'malepa tsatä, ese kawötä e' muktsa s'malepa a kanè mésoie.

⁴⁵ Ye' dör S'ditsö Alà, e' kè dè'bitu as yi tö ye' kimù, ye' dè'bitu s'kimuk ena e' muktsa ttèwa s'tso' taië e' nuì skéie. E' kueki a' kawötä e' wöökwa s'malepa kanè mésoie.

Bartimeo bua'wéne Jesús tö (Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yöketsatke ittökatapa ta ena pè' dami taië itöki e'pa ta, eta eë wëm eköl siarë tkër ñala ska'. E' dör inuköl kak kiökwak kië Bartimeo dör Timeo alà, e' wöbla kè wawër.

⁴⁷ Mik ie' ittse tö Jesús Nazaret wak damitkö, eta ie' iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁸ Taië pè' tö ie' uñeke as isiwa'blöwa, erë ie' ki arkeka:

—¡A David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁹ Eta Jesús e' duésër ta ichéitö:

—Ie' kiöttsa.

Eta wëm wöbla kè wawër, e' kiëttsa ie'pa tö ta ichérakitö ia:

—Be' er kuú. Be' e' kóka. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰ Eta wëm tö ipaio kikké yéttsa ppéumi ta ie' e' kéka bet dewa Jesús ska'.

⁵¹ Ta Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ì kiane be' ki tö ye' tö iwè be' a?

Ta ie' tö iiüté:

—A s'wöbla'ukwak, ye' ki ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁵² Jesús tö iché ia:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yúne.

E' wösha ta ie' wöbla buanene ta imía Jesús ta ñala wa.

11

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa dökemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kébata kuli' a ta eë ie' tö ittökatapa kié böl

² ta ichéitö iarak:

—A' yú wì u wéne eruleë eë. Mik a' demi eë, e' bet ta burro pupula moulewa kueraë a' tö etö kè ki yi e' tkëuleka ese. E' wötsöo ta itsúbitu ña.

³ Yile tö a' a ichakeke: '¿Ì uk a' tso?', e' ta iiütö: 'Skökëpa ki ikiane', e' wa ie' tö imène.

⁴ Eta ie'pa míyal tö burro ñe' kué, motër ukkó a ñala shaë. Iwötsée ie'pa tö tsëmi.

⁵ Eta welepa iëter eë e' tö ichakérak:

—¿Ì uk a' tso'? ¿Ìie a' tö burro sè wötsée?

⁶ Ittökatapa tö iüté wēs Jesús tö iché ia es ta ie'pa tö iébitu.

⁷ E' ukuöki ittökatapa wa burro bitetser Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikke méka burro ki ta Jesús e' tkéka iki.

⁸ Tajé pé' tö ipaio kikke shuélor ñala ki, iskà tö kal kō tē'lor kañika tsèmi ese shuélor ñala ki Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pé' mirwa keweie Jesús yöki ñies itöki, e'pa ulitane arke tajé:

—iSkököl kikokasö! Yi datse ie' ttö wa, ayécha buaé e'.

¹⁰ E' datse s'wëttsukne s'blúie wēs se' yé David bak es. Ayécha buaé ie'. iSkököl tso' ká jaì a e' kikokasö!*

¹¹ Jesús dewa Jerusalén ta imía dewa Skököl wé a. Ie' tö íyi weblé seraá. Ká tuirketke, e' kueki imía Betania ittökatapa dabom eyök ki böi, e'pa ta.

Jesús tö higowö yulé

(Mateo 21.18-19)

¹² Bule es ta mik ie'pa e' yélur Betania, eta Jesús dué bli wa.

¹³ Kamié ie' tö higuera klö sué kō arwa buaé. Ie' mia iweblök tö iwö ta'. Eré kē ie' wa iwö kune. Kam iwö kéwö döwa, e' kueki ikö ē arwa tajé.

¹⁴ Ie' tö iché higo klö a:

—iKē yi tö be' wö katepaia!

E' ttsé ittökatapa tö.

Jesús tö Skököl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ie'pa demi Jerusalén ta Jesús dewa Skököl wé a. Ee ie' e' kéka wépa tso' íyi tauk ena íyi watauk e'pa tré'ukyal. Inuköl mane'ukwakpa† mesa trélurkaitö. Ñies nuböl wataukwakpa kula' trélurkaitö.

¹⁶ Ñies ie' kē tö yi a kawö mè íyi tsuktö Skököl wé shua.

¹⁷ Eta ie' tö s'wöbla'wémitke ta ichéitö:

—Skököl tö iyé'at iyékuö ki: 'Ye' u kirdaé tto ye' ta wé ká ulitane wakpa a, ‡ eré a' tö iia'wéka akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa tö, eta ie'pa ileritsémi Jesús ttowaie. Ie' tö

s'wöbla'weke e' tö pé' kos tkiwéwa, e' kueki judiowak wökirpa suane iyöki.

¹⁹ Eré mik ká tuine, eta ie' e' yéttsa Jerusalén ittökatapa ta.

Higo klö sinewa

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klö o'mik, eta ie'pa tö isué tö isinewa dö iwí kicha ē.

²¹ Eta i bak e' anewa Pedro éna, e' kueki ie' tö Jesús a iché:

—A S'wöbla'ukwak, isaú higuera klö wayé'abö e' sinewa.

²² Jesús iüté:

—A' erblö Skököl mik.

²³ Mokí ye' tö a' a iché tö yi tö iché kabata wí a: 'iBe' e' sköttsa íe anúwa dayé a!' ta iklö'wéitö mokí kē ibikeitseká bötböt tö i chéitö e' wà tköraē, e' ta es iwà tköraē.

²⁴ E' kueki ye' tö a' a iché tö iklö'ú tö i kié a' tö Skököl a e' wà detke a' ulà a, eta iwà döraē.

²⁵⁻²⁶ Ñies mik a' tso' ikiök ie' a, eta ilè tté tso' a' wa yile ki, ese nuí olo'yö iki as S'yé tso' ká jaì a e' tö a' icha olo'yö a' ki ñies.

¿Yi tö kawö mè Jesús a?

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ E' ukuöki ta ie'pa dene Jerusalén. Jesús shködur Skököl wé a. Eta sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de ie' ska'

²⁸ ta ichaké ia:

—¿Yi ttö wa be' tö íyi ikké weke? ¿Yi tö e' kéwö mé be' a?

²⁹ Ie' tö iüté:

—Ñies ye' tö a' a ilè chakeke, e' iüté a' tö, e' ta ye' tö a' a icheke tö yi tö ikéwö me' ye' a.

³⁰ ¿Yi tö Juan patké' s'wöskuök? ¿Skököl tso' ká jaì a e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

³¹ Ie'pa ñi iütémi ta ichekerakitö: "Sö ichèmi tö Skököl tö ipatké'bitu, e' ta ie' tö se' a ichèmi: '¿I kueki a' kē wa ie' ttè klöone?' "

³² Pé' ulitane tö iklö'wé tö Juan döer Skököl tteköl chökle, e' kueki ie'pa suane pé' yöki. E' kueki ie'pa tö icheke ñi a: 'Kē se' a iyènuK tö s'ditsö tö ie' patké'.

³³ E' kueki ie'pa tö iüté:

* **11:10** Salmo 118.25-26 † **11:15 inuköl mane'uk:** Judiowak a inuköl tso' wakanewè Skököl wé ē a, e' tuékene ie'pa tö inuköl èse wa. ‡ **11:17** Isaías 56.7

—Kě sa' wā ijcher.
 Ie' tō ie'pa a iché:
 —Es ñies ye' kě tō a' a ichepa tō yi tō ye' a
 kawō mé íyi ikkě woje.

12

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹ Jesús tō tté kleé ie'pa a i' es: “Wēm eköl tō uva kuatké tajē tā ikkōiēwaitō buaē, kauk biéitō uva diō tuoie. Ñies úla yuéitō kakkeē uva kkō'noie. E' ukuōkī tā ie' tō ipeitéat wēpa wēlepa a as ie'pa tō ipataù ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuōkī tā ie' mía ká bānet.

² Mik uva wōline tso'tke wē'iaē shtë, etā ie' tō ikanè méso patkémī eköl ie' icha tsük.

³ Erē ie'pa tō ikanè méso klō'wēwā ppé tajē patkémīne ulā wōchka.

⁴ Etā kanè wák tō ikanè méso skā patkémīne eköl, erē e' shka'wé ie'pa tō iwōkir kī tā iché suluē.

⁵ E' ukuōkī tā eköl skā patkémīne ie' tō tā e' ttéwā ie'pa tō. E' ukuōkī ikanè mēso pa skā patkémīitō tajē, erē ie'pa tō wēlepa ppélor wēlepa ttélur.

⁶ “Bata ekkē tā iateia eköl ě. E' dör iwák alā, e' dalēr tajē ie' éna. E' patkémīitō tā ie' ibikeitsè: ‘Ye' alā idir, e' kuēkī ie'pa tō idalōieraē.’

⁷ Erē ie'pa tō iché ñi a: ‘Ká i' atdaē ie' wī ulā a. Ittōwasō, es ká i' dōraē se' ulā a.’

⁸ E' kuēkī ie'pa tō iklō'wēwā ttéwā tā inú kéumi ie'pa tō uva ké a bānet.”

⁹ Etā Jesús tō ie'pa a chaké:

—¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ì weraē kanè wák tō? Ie' mira kanéukwakpa ttökulur tā uva kané meraneitō pē' kua'kī a.

¹⁰ Ye' tté tso' kitule Skéköl yēkkuō kī, ¿e' kě sune a' wā? E' tō iché:

‘Ák watéttsa u yuōkwakpa tō e' yōnene ák bua'buaiē.

¹¹ E' kaneq' Skéköl tō, tā e' tō s'ttsē'wēke buaē, s'tkinewā iwe-blök.*

Es Skéköl yēkkuō tō iché.

¹² Ie'pa tō isuēwā tō kleè e' wa Jesús tō ie'pa ché, e' kuēkī ie'pa éna iklō'wakwā. Erē ie'pa suane pē' yōkī, e' kuēkī ie'pa tō iméat tā iponemi.

S'wōkirpa patauk, e' tté

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ E' ukuōkī tā ie'pa tō fariseowakpa wēlepa ena Herodes klépa wēlepa patkémī Jesús ska'. Ie'pa kī ikiane tō ie' tō ilè ché ikkatoie.

¹⁴ Ie'pa demi ie' ska' tā ichérakitō ia:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō kekraē be' ttō moki. Be' tō sulitane sueke ñikkēē. Ima pē' tō be' cheke e' kě kī be' tkine. E' kuēkī be' tō s'wōbla'wēke yēsēsē Skéköl ñalé tté wa. Ichō sa' a, Roma wōkir kibi patuēsō ¿e' dör buaē ö kě idör buaē?

¹⁵ Erē ie' tō isuēwā tō ie'pa e' öke er sulu wa, e' kuēkī ie' tō iché iarak:

—¿Ì kuēkī a' tso' ye' ma'uk tsaiē? Inuköl wōshki tsúbitu ña et suē.

¹⁶ Etā ie'pa tō inuköl wōshki tsémi ie' a et tā ie' tō ichaké ie'pa a:

—¿Yi diököl ena yi kiè me'rka iki?

Ie'pa tō iüté:

—Roma wōkir kibi.

¹⁷ Etā ie' tō iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' a, tā kos Skéköl icha ese mú ie' a.

Ie' tō ie'pa iüté es, e' tō ie'pa tkiwēwā.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Etā saduceowakpa wēlepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wé tō s'duowā e' kě shkenukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

¹⁹ —A s'wōbla'ukwak, Moisés tō tté dalōiēno kitat yēkkuō kī e' tō iché i' es: Wēm blēnewā kě alā atē, e' tā ie' èl kawōtā ischō tsukwā as ilā kōka iël blēnewā, e' a.

²⁰ Etōkicha wēpa bak dōka kul ñi èlpa, ikibi alaköl tséwā, erē iblēnewā kě alā atē.

²¹ Ie' itōkī iël tō ischō tséwā, erē e' ñies blēnewā kě alā atē. E' sù iwamblēne iël tā

²² ena imalepa tā. Ie'pa kul blērulune kě alā atē alaköl e' tā. Bata ekkē tā ñies alaköl e' blēnewā.

²³ Wēpa kul e' bak alaköl eköl ě tā. Mik s'duowā e' shkenekane, etā ¿wéne dōmi ie' wēm chōkie?

²⁴ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kě wā Skéköl yēkkuō suule, ñies ie' diché kě jcher a' wā, e' kuēkī a' wōa ká chowa.

* 12:11 Salmo 118.22-23

25 Mik s'duolur e' shkenekane, eta wëpa ena alakölpä kē serpawaiä ñita. E'pa míyal wes Skököl biyöchökwa kpa tso' ká jaì a kē sarta'wä ñita es.

26 ¿A' kī kiane jchēno tō mokī s'duowa e'pa shkerdakane? Skököl ut Moisés tā kal tsir wōñarke bö'ie, e' shua, ¿e' pakē kē aritsule a' wä Moisés yēkkuō kī? E' kēwō ska' tā Skököl tō iyē': 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl.'†

27 E' wä kiane chē tō ie' kē dör s'duowa, e'pa Kököl. ¡Ie' dör s'ttsē'ka, e'pa Kököl! Tajē a' wōä ká chowa.

¿Skököl ttē dalöiēno e' isie dör ibua'ie?
(Mateo 22.23-40)

28 Eta s'wöbla'ukwak ttē dalöiēno wa dur eköl ie'pa tso' ñi iütök e' ttsök. Ie' tō ittsē tō Jesús tō ie'pa iütē buaē, e' kueki ie' ichaké ia:

—Skököl ttē dalöiēno, ¿e' wēne dör ibua'ie imalepa tsata?

29 Ie' iütē:

—Skököl ttē dalöiēno kibiie imalē tsata e' dör i': 'A Israel aleripa, a' tō ittsō. Kēkē dör se' Kököl, e' ē dör Skököl.

30 E' dalēritsō a' er kōs wa ena a' wák kōs wa ena a' erbikē kōs wa ena a' diché kōs wa.'

31 E' itōki e' dör i': 'A' malepa dalēritsō wes a' wákpa e' dalēr es.' Kē ttē tā' dalöiēno tkōkā ttē böt e' tsata.

32 Eta s'wöbla'ukwak ttē dalöiēno wa, e' tō iché ia:

—A s'wöbla'uk, be' iütē buaē. Ì ché be' tō e' dör mokī. Skököl dör eköl ēme. Kē e' skā tā.

33 Ñies s'kawōtä ie' dalēritsök se' er kōs wa ena se' kabikeitsō kōs wa, ena se' diché kōs wa, ñies s'kawōtä s'malepa dalēritsök wes se' wák e' dalēr es. E' wēsō, e' tā e' dör buaē se' a' tkōkā iyiwak jchēule ña'wē wa'ñe ena iyiwak jchēule skā mēsō Skököl a' e' kōs tsata.

34 Mik ie' isuē tō s'wöbla'ukwak ttē dalöiēno wa, e' tō ie' iütē buaē yēsyesē, eta ie' tō iché ia:

—Ì blúie Skököl tso' e' o'mik tsinet be' tso'.

Eta kē yi kēsik dē'kaia ie' a' ñ skā chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

35 Jesús tso' ie'pa wöbla'uk Skököl wé a' ta ie'pa a' ichakéitō:

—¿Wes s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa tō ichēmi tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiē David e' aleri?

36 Erē David wák tō iyē' Wiköl Batse'r wa i' es:

'Skököl tō ichē ye' Kököl a:

Be' e' tkōser ye' ulā bua'kka dalöiēno tajē, dō mik ye' tō be' bolökpa mērō be' klō dikia eta.'‡

37 Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör David aleri, e' tā ¿wes e' kiēmi David tō ie' Kököl?

Eta pē' tso' tajē, e'pa tō Jesús ttō ttseke er bua' wa.

Jesús tō s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesús tō s'wöbla'weke e' shua ie' tō iché: "A' e' kkō'nú s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa yōki. Ie'pa wöbatsō shkök datsi' batsjē ese mik wé pē' tso' tajē ese ska' as pē' tō ie'pa shkē'ù wes kēkēpa dalöiērtā' tajē es.

39 Ñies se' ñi dapa'wo wé a' ena wé ie'pa kawō tkō'wekerakitō, ese ska' kula' tso' kēkēpa dalöiērtā' esepa a, ese yuleke ie'pa tō e' tkoie.

40 Ie'pa tō alakölpä schō u yeta'ttsa iulā a, eta ittōkerak S'yé tā braraē sulitane wōwa idikiñoie tō ie'pa dör pē' buaē yēsyesē. Ie'pa weirdaē siarē s'malepa tsata."

Alaköl siarē tō inuköl mé Skököl a
(Lucas 21.1-4)

41 Etökicha tā Jesús tkēr kalkuō tso' inuköl ioie mē Skököl a e' wōshā pē' tso' inuköl iök kalkuō a e' sauk. Inuköl blúpa tso' tajē esepa tō inuköl ieke tajē.

42 E' wōshāē tā alaköl siarē dör schō debitu eköl, e' tō inuköl wōshkila yōule cobre wa tuē tottola ese iéwā böt kalkuō ek a.

43 Jesús tō ittōkatapa kié tā ichéitō ia:

—Mokī ye' tō a' a' ichē tō alaköl siarēla dör schō wī tō inuköl iéwā kibiie imalepa tō ié kōs e' tsata.

† 12:26 *Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl*: Mik ttē e' yē' Skököl tō Moisés a, eta Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blērulunebak ká iaiaē. Wes ie' tō ichē, e' wä kiane chē tō ie'pa tso' ttsē'ka Skököl tā. Éxodo 3.6 saú. ‡ 12:36 Salmo 110.1

44 Ie'pa ulitane tö inuköl kuõ atę ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wā itso' senoie e' kōs méttša. E' kueki ye' tö ie' ché es.

13

*Jesús tö iché tö Skököl wé olordawā
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)*

1 Mik Jesús e' yéttsā Skököl wé ā, etā ittökata eköl tö iché ie' ā:

—jA s'wöbla'uk, isaú! U bua'buāē yöule āk bua'buāala wa.

2 Ie' iiuté:

—U kōs tso' bua'buāē sué a' tö ié, e' olordawā sēraā, iékwō ē kē ātpa ñi bata kī.

*¿I wa sō isuēmi tö ká i' erkewatke?
(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)*

3 E' ukuōki tā ie'pa míyal kabata kiè Olivo tkērka Skököl wé wōshāē ee. Jesús e' tkéser tā Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tö ie' ā ichaké bānet:

4 “Ichō sa' ā: ¿mik íyi ekkē wamblērmi? ¿I wa sō isuēmi tö iwamblērketke?”

5-6 Ie' iiuté: “Tajē pē' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitō: ‘Ye' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e’, tā pē' kīterarakitō tajē. E' kueki a' tso' wōsh wa ās kē yi tö a' kītō'ù.

7 “Mik a' tö ibiyō ttsé tö ká tajē wakpa ñippōke tajē wī ā diā ā, etā e' kē tö a' tkiuk. E' wake' tkōraē, erë ká i' erwami e' kianeia.

8 Ká kuā'kī kuā'kī wakpa ñippōraē ñita. Ñies í tö ká wōtī'weraē ká wa'ñe. Ñies ká tseē wakpa tteraē bli tö tajē. Íyi ekkē dör erpa s'tsā weirketke kam ye' dōne e' yöki ese. E' dör wēs alaköl alā kūrketke tā ikirirke es.

9 “A' e' kkō'nú. A' merdattsa s'shulōkwakpa ā tā a' burdaē siarē judiowak ñi dapa'wo wé ā. Ie'pa tö a' keraē e' duōkser shulē s'wōkirpa ena s'blúpa wōrkī ye' tté kueki. Es a' tö ye' tté pakeraē ie'pa ā.

10 Erë kam ká i' erwa e' yöki ye' tté buāē e' kawōtā pakē ká ulitane wakpa ā.

11 Mik a' menettsā tté shulōkwakpa ā, etā kē a' tkinuk ima a' e' tsatkōmi. Mik e' kēwō de, etā kē a' ttōpa a' wákpa er wa, e' skéie Wiköl Batse'r ttōraē a' wa. E' kueki tté eraē Skököl tö a' ā chē e' chō.

12 Etā welepa tö iël wōmerattsa ttēwā, iyē tö ilā wōmerattsa, ñies ala'r e' kōrakā iyē ena imi kkatōk ās ittōwā.

13 Sulitane tö a' suēraē suluē ye' tté kueki. Erë yi e' tkēwā darērēē dōkā bata ekkē, esepa tsatkērdaē.

14 “Íyi sulusi tö ì dör batse'r ia'wē ñáie e' tkērdakā wé kē ikawōtā tkēkā ee* (yi tso' yēkkuō i' sauk, e' éna iwā anú). Mik e' sué a' tö, etā wēpa sērke Judea e'pa tkōyalmi kabata ā.

15 Yi tso' u bata kī ese kē dōkwāne wēshke íyi yöktsā, itkōshkarmi.

16 Ñies yi tso' kanēblök kañikā ese kē dōkwāne wēshke idatsi' yöktsā.

17 E' kēwō ska' tā alakōlpa alā kūrketke ena alakōlpa tsu' muke ilā ā jwēstela ina esepa tā!

18-19 S'ditsō weirdaē tajē shutę kōs kē s'we'ikule ekkē mik ká yö' Skököl tö dō ikkē tā, ñies kōs kē s'weirpa aishkuō tā ekkē. E' kueki ikiō Skököl ā ās kē e' wamblēr a' tā yuēdiō kēska'.

20 E' kēwō kē wōōpawa Skököl tö, e'ma kē yi isie atūkiā ttsē'ka. Erë e' kēwō wōerawaitō, wēpa shukitbakitō esepa dalērmik.

21-22 “Kachōkwakpa e' kōrakā e' chök tö ie'pa dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' ö ie'pa dör Skököl tteköl wele. E'pa tö ì kē or yi ā ese wēraē s'kitō'woie tö ie'pa tté dör mokjē. Dō wēpa shukit Skököl tö, esepa kitō'wēmi e' mú kītēmi e'ma. E' kueki yile tö iché a' ā: ‘Isaú, wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' dur ié', ö ‘Isaú, idur wīe', e' tā kē a' tö iklō'war.

23 jA' tso' erkī! Íyi ekkē biyō chétkeyō a' ā keweie.

Jesús dōrane olo tā' tajē

(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)

24 “Erë s'weine e' kēwō tka, etā diwō wōtuirdawā, ñies si'wō kē wōñarpaia.

25 Bēkwō darolordaē ena ì kōs tso' ká jai ā e' wōtirdaē.

26 Etā ye' dör S'ditsō Alā, e' datse mò ā diché ta' tajē olo tā' tajē, e' wērdaē.

27 Skököl biyōchōkwakpa patkeramiyō wēpa shukitbakyō, esepa dapa'ukkā ek tsjini ēme. Ie'pa tö iyuleraē ká wa'ñe dō

* 13:14 Íyi sulusi...tkēkā ee: Mateo 24.15 saú.

wé ká i' bata erkerö eē ena wé ká jaì bata erkerö eē.

²⁸ “A' e' wöbla'ú ttè ikkè wa iwà saú higo klö wa: Mik iulatska tso' ulölä ena erpa iköyök tskirdoka, eta a' wá ijcher tö duas dewatke tsinet.

²⁹ Es ñies mik a' tö isué tö íyi ekkè wamblërke, eta a' wá ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsinet.

³⁰ Mokí ye' tö a' a' ichè tö íyi ekkè wamblërdaē wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

³¹ Kashuk ena ká i' erdawa, erë ye' ttè michoë e' kē erpawa yēs.

³² “Erë e' kēwö e' diwö kē jcher yi wá. Skököl biyöchökwakpa tso' ká jaì a, e'pa kē wá ijcher, ñies ye' dör Skököl Alà e' kē wá ijcher. S'yé è wá ijcher.

³³ “A' kē wá ijcher wekkè ta idiwö de, e' kueki a' tso' erkí, a' senú wösh wa.

³⁴ E' dör wes wēm eköl mi'keā kamiē ká kua'kí a es. Ie' tö iché ikanè mēsopa a: ‘U kkö'nú ña.’ Eta kanè tuléatitö ie'pa bik ekkè a. Ie' tö iché ie' ká wékkö kkö'nukwak a: ‘Be' tso' wösh wa.’

³⁵ Es ñies a' tso' erkí. A' kē wá ijcher mik ye' dör wes u wák es e' dotkene. Ye' dömibitü ká tuinetke ekkè alè, ká shaböts alè, dakro ane ekkè alè ö ká ñine alè ta.

³⁶ A' tso' wösh wa dö' a' kuèwayö kapè a.

³⁷ Ttè chéyö a' a, e' chekeyö sulitane a: ¡A' tso' wösh wa!”

14

Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wèwá

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Ká böt è kianeia Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kēwö tkö'woie. Ñies e' kēwö ska' ta Pan Kē Yöule Iwölöwoka Wa e' kēwö tkö'weke judiowak tö. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús aleritsé kitö'wè iklö'wowa ttèwa.

² Ie'pa welepa tö iché:

—Kē sō wamblö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kēwö a as pè' kē shutirka. E' kueki ie'pa éna iklö'wakwá ikité wa.

* **14:12 Pan Kē Yöule Iwölöwoka Wa e' kēwö:** Kawö e' tkö'weke judiowak tö dö ká kul, e' tsá diwö kiërakitö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kēwö.

Jesús klö kí kiö masmas téka alaköl eköl tö

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús minea Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkëria mesa kí, e' dalewa alaköl debitü eköl e' wá kiö masmas kiè nardo ese chökke tuè darërè, ese debitü. Kiö e' ukkuö yöule ák kiè alabastro e' wa. Kiö ukkuö kuli' péwaitö ta itéka Jesús wökir kí.

⁴ Welepa uluneka ie' kí ta iñi a ichérak:

—¿Í kueki alaköl tö kiö we'ikéwa?

⁵ Ituè darërè döka s'kanéblö duas ek ské ekkè. Iwatormittsa s'siarëpa kimoie.

Eta suluë ie'pa tö alaköl e' paké.

⁶ Erë Jesús tö iché:

—Imúat bërè. ¿Í kueki a' itsiriweke? Íyi buaë kanewé ie' tö ye' a.

⁷ S'siarëpa tso' kekraë a' shua, eta e'pa kimèmi a' tö mik a' kí ikiane e' ta. Erë ye' kē ku' kekraë a' ta.

⁸ Ie' tö iwé ye' a kos ie' a ior ekkè. Ie' kiö té ye' kí ye' kanéwoie kam ye' nu wötërwa e' yöki.

⁹ Mokí ye' tö a' a' ichè tö ká wa'ñe wé Skököl ttè buaë pakarke eē ipakardaē ñies tö ie' tö ì buaë o' ye' a. Es e' kē chöpawa yi éna.

Judas tö Jesús wöméttsa

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Jesús ttökatapa dabom eyök kí bül, e' eköl dör Judas Iscariote, e' miá sacerdotepa wökirpa ska' ichök tö ye' a Jesús mermittsa a' a.

¹¹ Mik e' ttsé ie'pa tö, eta ittse'nerak buaë ta ikablé ie' a inuköl muk. Eta ie' tö kawö yulémi bua'iewa Jesús wömottsá.

Jesús bata chkéia ittökatapa ta

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Kawö kiè Pan Kē Yöule Iwölöwoka Wa e' kēwö tsá diwö dewatke* E' diwö wa ie'pa obeja pupula jcheke Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kēwö tkö'woie. Eta Jesús ttökatapa tö ie' a ichaké:

—¿Wé be' kí kiane tö sa' mi' kawö tkö'wekesö e' chké kanéuk be' a?

¹³ Ie' tö iché ie'pa bül a:

—A' yú Jerusalén. Mik a' demi eē, eṭa wēm kueraē a' tō eköl, e' wā di' dami skaũña a. E' itōkī a' yú.

14 Tā u wé a ie' demi e' wák a ichö: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tō kawö tkö'wekesö e' chké ñèmi ie' ttökatapa tā?'

15 Ie' tō úshu bērie tso' kákke tso'tke kanoule buaē, e' kkacheraē a' a. Eē ichké kanéú se' a.

16 Eṭa ie'pa bōl míyal Jerusalén tā iyi ulitane kuérakitö wēs ie' tō iché es. Eē chké kanewérakitö kawö tkö'woie.

17 Mik ká tuine, eṭa ie' debitu ittökatapa dabom eyök kī bōl, e'pa tā.

18 Mik ie'pa e' tulésēr chkök, eṭa ie' tō iché ie'pa a:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsā. E' wák tso' ye' tā chkök.

19 Eṭa ie'pa erianekā taiē tā ie'pa tō ie' a ichakémi eköl eköl:

—¿Ye' alé idir?

20 Ie' tō iiüté:

—E' dör a' dabom eyök kī bōl tso' ye' tā pan nuuk tka' etkē a' ñè, e' eköl.

21 Ye' dör S'ditsö Alà e' tā itköraē wēs itso' kitule Skököl yēkkuö kī es. Erē wēstela ina yi ye' wömekettsā e' tā. ¡Buaē idir wēm e' a tō kē ikunúpa!

22 Ie'pa tso'ia' chkök, e' shua pan klö'wéitö, e' kī wēstela chéitö Skököl a tā iblatéitö watié ie'pa a tā ichéitö:

—Pan sē dör ye' chkà, e' ñú a' tō.

23 E' ukuökī tka' a vino tso', e' klö'wéitö, e' kī wēstela chéitö Skököl a tā ie'pa ulitane tō tka' e' wayé.

24 Ie' tō iché ie'pa a:

—Vino sē dör ye' pē. Ye' tterawā e' pē' tērdaē taiē, e' wa ttè pā'alī me' Skököl tō, e' wà de. E' wa pē' taiē tsatkērdaē.

25 Mokī ye' a' a ichè tō vino kē yepaiayö dö mik ì blúie Skököl tso' e' kēwö de eṭa. Mik ide, eṭa iskà yeraneyö a' tā.

Pedro tō icheraē tō ie' kē wā Jesús suule (Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

26 Eṭa ie'pa tō Skököl ttseittsé, e' ukuökī tā ie'pa míyal Olivo kébata a.

27 Jesús tō iché ie'pa a:

—A' ulitane tköyaldaē. A' ye' meātdaē ekörla. E' dör wēs itso' kitule Skököl yēkkuö kī es, e' tō ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraēyö, eṭa obeja pordami wī a dià a.†

28 Erē mik ye' ttewā shkenekane, e' ukuökī tā ye' miraē Galilea a' yökī kewe.

29 Pedro tō ie' a iché:

—Erē ie'pa ulitane be' memiat ekörla, erē ye' kē tō be' mepaāt.

30 Ie' iiüté:

—Mokī ye' tō be' a ichè tō i' nañewe, kam dakro skà arne, e' yökī be' tō icheraē mañatökicha tō be' kē wā ye' suule.

31 Erē Pedro tō ikī ché ia kröröë:

—Erē ye' ttewamirakitö be' tā, erē kē ye' ichepa tō kē ye' wā be' suule.

Eṭa ie'pa ulitane ttöke es ñeme.

Jesús tté S'yé tā Getsemaní (Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

32 E' ukuökī tā ie'pa míyal ká kiē Getsemaní eē. Jesús tō iché ittökatapa a:

—A' atē tulur iē, ye' mía ttök S'yé tā.

33 Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwa e' tā. Eṭa ie' erianemi chkenewami taiē.

34 Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane taiē ttseskua ye' ttewamiitö ekké. A' e' tsuat iē, kē a' kapökwa.

35 E' ukuökī ie' mía wishke tā ie' e' kéütēr wöwakköt iski tā ikiéitö Skököl a tō ì tköraē ie' tā, e' diwö tköami ie' kī, e' tā itköúu.

36 Ie' ichè: “A yéwöla, iyi ulitane ormi be' a. Ì tköraē ye' tā e' dör wēs iyi bacha'bachaē yèwasö es. E' ulà a ye' yöttsā. Erē kē iwar wēs ye' kī ikiane es, iú wēs be' kī ikiane es.”

37 E' ukuökī tā ie' dene wé ittökatapa tulur eē tā ie'pa kuéitö kapödtulur. Ie' tō iché Pedro a:

—A Simón, ¿be' kapowa? ¿Kē be' wā kapèwā wöklöne dö hora ek ñ?

38 Kē a' kapökwa. A' ikiö Skököl a as ì sulu tō a' erkiöweke ese kē e' alöka a' kī. Mokī a' éna ì buaē wāk, erē a' diché kē dé'ka iwà uk, e' kuëkī a' a daréréé idir.

39 Ie' míane tā tté Skököl a wēs kewe itté es.

40 Mik ie' dene tā ie'pa kuéneitö kapödtulur; ie'pa wöbla surirkewa kapè wā e' kuëkī. Ie'pa kē wā ttè kune ie' iutoie.

41 Ie' skà míane ttök S'yé tā e' dene, i' tā idare mañatökicha, eṭa ie' tō iché iarak:

† 14:27 Zacarías 13.7

—¿A' kapōtuluria enukeia? Wē' a' kapowa. Ye' dör S'ditsö Alà, e' diwö dekatke mēttsa pē' sulusipa ulà a.

⁴² A' e' köka, yi tö ye' wōmekettsa, e' dotke i' ta. Mishka ie' panuk.

Jesús klō'wēwa ibolōkpa tö

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa ittōkatapa dabom eyök kī bōl, e' eköl kiè Judas, e' debitu pē' ta tajē. E' wakpa debitu tabē kī ena kal wölö kī. Ie'pa patkē'mi sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ena judiowak kuēblupa ekkēpa tö.

⁴⁴ Judas dör iwōmēttsa e' tö ie'pa a iyē'bak: “Wé shkē'wēyö wōalattsē wa, e' dör ie', iklö'úwa a' tö ta itsūmi kkō'naule buaē as kē itkōshkar.”

⁴⁵ Eta ie' e' skéwa Jesús o'mik ta iché ia:

—¿A S'wōbla'ukwak!

Ta iwōalattsēwaitō.

⁴⁶ Eta Jesús klō'wēwa pē' tö.

⁴⁷ Erē ie'pa iēter eē, e' eköl tö itabē yēttsa ta e' wa sacerdotē kibi e' kanē méso kukuōña tēttsa.

⁴⁸ Eta Jesús tö ichaké pē' ekkēpa a:

—¿I' kuēki a' bitē ye' klō'ukwa tabē kī kal wölö kī wēs akblōkwakpa klō'wēwa es?

⁴⁹ Kēkraē ye' bak a' shua s'wōbla'uk Skököl wé a, erē a' kē wa ye' klō'newa. Erē i' tköke as itkō wēs itso' kitule Skököl yēkkuō kī es.

⁵⁰ Eta ittōkatapa kos tkayalmi tö imēat ekōrla.

⁵¹ Erē duladula eköl dowā ie' itōki e' patréwabitu ka' kishuo wa, e' klō'wēwarakitō,

⁵² erē idatsi' ppéeatitō wak tkashkarmi sume.

Jesús demi ie'pa wa Judiowak wōkir kibipa wōrki

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵³ Jesús tsémirakitō sacerdotē kibi ska'. Eta eē sacerdotepa wōkirpa malepa ena judiowak kuēblupa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa kos daparke.

⁵⁴ Pedro datse ie'pa itōki kamiē dōttsa sacerdotē kibi u pamik, eta eē ie' e' tséat tkēr Skököl wé shkēkpa ta bö' baiklök.

⁵⁵ Eta sacerdotepa wōkirpa ena judiowak wōkirpa malepa tö ttē yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tö iwōmēttsa ttēwa, erē kē ie'pa wa i' ttē kune ikkatoie.

⁵⁶ Tajē pē' de ie' kkatök kachē wa, erē ie'pa ttē kē dē'ttsa ñittsēē.

⁵⁷ Wēlepa tö ie' kkatēmi kachē wa ta ichérakitō:

⁵⁸ —Sa' tö ie' ttsē'wa ichök tö Skököl wé yö' s'ditsö tö i', e' olo'yerawaitō ta iské, kē yöne s'ditsö wa, ese yuérakanēitō ká mañat shua.

⁵⁹ Erē ie'pa ttē kē dē'ttsa ñittsēē.

⁶⁰ Eta sacerdotē kibi e' kēka iyamipa shua, ta Jesús a ichakéitō:

—¿Kē be' ie'pa iuteku' yēs? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dör i'?

⁶¹ Erē Jesús siwa'bléwa ie'pa yöki, kē ie' wa i' iutēne.

Sacerdotē kibi ie' skà chaké:

—¿Be' dör wé pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'? ¿Be' dör Skököl kikauleka tajē e' Alà?

⁶² Jesús ie' iuté:

—Tö, ye' idir. Ye' dör S'ditsö Alà e' sueraē a' tö tkērka Skököl diché ta' iyi ulitane tsata e' ulà bua'kka dalōiērtā' tajē. Ñies ye' datskene kashuk a' mō a' e' sueraē a' tö.

⁶³ Eta sacerdotē kibi e' datsi' jchéé ikkachōie tö iluneka ta ichéitō:

—¿Ie se' kī ikkatōkwakpa kī kiarmiia?

⁶⁴ A' ittse tö ie' e' chō tö ie' dör Skököl Alà, e' wa ie' tso' Skököl chök suluē. ¿Wēs a' iweke?

Ie'pa ulitane ñi sini'kuē tö ie' iane iwiie, e' kuēki ikawōta ttēwa.

⁶⁵ Ie'pa wēlepa wirituēmi iki ñies iwōbla pabakéwarakitō ta itérakitō ta ichakérakitō:

—Be' dör Skököl tteköl, e' ma sa' a' ichōka ¿yi tö be' té?

Eta Skököl wé shkēkpa tö ippé iwō kī tajē.

Pedro tö iblé tö kē ie' wa Jesús suule

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Pedro tkēria iski u pamik, e' dalewa tayēla debitu e' dör sacerdotē kibi e' kanē méso eköl.

⁶⁷ Ie' Pedro suē bö'iklök, ta isuēitō krereē ta ichéitō ia:

—Be' ñies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁶⁸ Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—Kě ye' wā ie' suule. Ye' kě éna iane tö ì chök be' tso'.

Etā ie' e' yéttsa ukkō a. E' wōshaë dakro ane.

⁶⁹ Kanè méso ñe' tö Pedro suéne tā ie' e' kékā ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.

⁷⁰ Erë Pedro tö iskà bléne. E' kuölö tā wépa tso' eë ñies e'pa tö iché ie' a:

—Be' dör Galilea wak, e' kuékī mokī be' dör ie'pa éltē wak.

⁷¹ Ie' tö iché:

—¡Skéköl wörkī ye' iché tö wēm chök a' tso' e' kě suule ye' wā! Kě idör es, e'ma as ye' kichatēr.

⁷² E' wōshaë tā dakro ane etökichane, tā ie' éna ianewā tö Jesús tö ie' a iyē': 'Kām dakro skā arne e' yökī be' icheraë mañatökicha tö be' kě wā ye' suule.' Etā ie' iékā tajē.

15

Jesús mítser Pilato wörkī

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Mik ká ñine, etā sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa ñi dapa'wékā tā Jesús aleritsétke. Ie'pa wā imítser moulewā mé Pilato a.

² Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wēs be' iché, e'ma es idir.

³ Sacerdotepa wökirpa tö ie' kkaté tajē.

⁴ Etā Pilato tö iskà chakéne:

—Ñekkē ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿Ì kuékī e' kě iütébö?

⁵ Erë ie' kě wā iüténe, e' tö itkiwéwā darërē.

Jesús méttsa ttèwā

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kēwō wa Pilato wöblar s'wötèulewā s'wōto wé a ese yöktsā eköl émine wé kié pē' tö e'.

⁷ Wēm kié Barrabás e' tso' wötèulewā s'wōto wé a imalepa sulusipa tā. Ie'pa wā s'kötulewā mik ie'pa e' ka'ká ñippök romawakpa tā etā.

⁸ Tā pē' debitū Pilato ska' e'pa tö ikié ie' a tö iú wēs iwöblar es.

⁹⁻¹⁰ Ie' tö isuéwā tö ukyéne wa sacerdotepa wökirpa tö Jesús me'ttsā ie' ulā a. E' kuékī ie' tö ichakérak ia:

—A' judiowak blú ¿e' émineyö?

¹¹ Erë sacerdotepa wökirpa tö pē' shutiwékatke as ie'pa tö kiö Pilato a tö Barrabás yötttsā Jesús skéie.

¹² Pilato tö ichakéne:

—Etā ¿wes a' kī kiane tö ye' tö wēm kié a' tö judiowak blú e' wè?

¹³ Ie'pa iüté aneule:

—¡Iwötōwā krus mik!

¹⁴ Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Ì kuékī? ¿Ì sulu wambléitö?

Erë ie'pa kī arke:

—¡Iwötōwā krus mik!

¹⁵ Ie' atāk buaë ie'pa tā, e' kuékī Barrabás yéttsaitö. Etā Jesús ppök patkémiitö ttsa' bata daloie wa. E' ukuökī tā ie' tö iméttsa wötèwā krus mik.

¹⁶ Etā iñippökwakpa wā Jesús mítser ká e' wökir u kié Pretorio e' shuā wé ulat tso' áie eë. Eë ie'pa tö iñippökwakpa malepa kiéttsa dapa'wè ek tsjini éme.

¹⁷ Ie'pa tö datsi' mat daloshdalosh ese iékā Jesús kī blu'ie. Ñies dika'kicha yuérakitö wōshkiie tkékarakitö iwökir kī blu'ie iwayuoie.

¹⁸ E' ukuökī tā ie' wayuémirakitö aneule:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kikökka sa' tso'!

¹⁹ Etā ippémirakitö tajē iwökir kī kuaköl wölö wa ena iwiri tuérak ikī ena ie' e' tulésarak kuchē kī iwörkī iwayuök tö sū sa' be' dalöie.

²⁰ Mik iwayué one, etā datsi' mat daloshdalosh, e' yéttsarakitö tā iwák datsi' iékanerakitö ikī tā imítserak iwā wötèwā krus mik.

Jesús wötène krus mik

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹ Ñippökwakpa tö wēm kié Simón dör Cirene wak, e' kué ñalā kī, e' datse bānet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yé. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

²² Ie'pa wā Jesús mítser ká kié Gólgota eë. (Gólgota e' wā kiane chē s'wökirdiche.)

²³ Etā vino shutuule kapöli kié mirra e' wa, ese mé Jesús a yè, erë kě ie' wā iyanewa.

24 Eta iwötérakitö krus mik. E' ukuöki ta ie'pa iné ñi ma'woie suë tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a.

25 Mik ie'pa tö iwötéwa krus mik, eta diwö de sulitu (9).

26 Kaltak tso' e' ki itso' kitule tö ichè: "I' dör judiowak blú e'", e' dör iwà kkachoie tö ì nuí ki ie' wöténewa krus mik.

27-28 Ñies wépa bül akblökwakpa wötéwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakli'kka.

29 Pè' tköke ee e'pa tö icheke sulu, iwökir wötiukerak iwöa, es ichekerakitö:

—Íkëta, be' se tö Skököl wé tkekettsa eta ká mañat è ta be' tö iyuekane!

30 ¡E'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus se mik!

31 Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús wayueke. Ie'pa tö icheke ñi a:

—O'kapa tsatkéitö erè ie' wák kë a e' tsatkër.

32 Mokí ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, mokí ie' dör se' Israel aleripa e' blú, e'ma as ie' e' öwa krus wí mik, e' iarma ta se' erblömi ie' mik.

Wépa wötène ie' ta krus mik e'pa tso'ñak ie' chök suluë.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

33 Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsetsee ká wa'ñe dö tsáli diwö de mañat ekkè.

34 E' wöshá ta Jesús aneká taië ta iché: "Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?" (e' wà kiane ché: A ye' Kököl, a ye' Kököl, ¿iök be' ye' we'ikéttsa?)

35 Welepa tso' ee, mik e'pa tö ttè e' ttsé ta ichérakitö:

—¿A' ittsé? Ie' tso' Skököl tteköl bak kiè Elías, e' kiök.

36 Eta ie'pa eköl tunemi tö suiyök nuwéka vino shköshkö wa e' tkékaitö kuaköl bata ki ta itkéwa ikkö mik as ikuyöitö. Ie'pa tö iché:

—Imúat bër, ipanusö suë tö Elías datse iökwa.

37 Jesús aneká taië ta isiwa' bata tké.

* 15:42-43 *Ká tuirketke*: Judiowak ttè dalöiëno tö ichè tö s'nu kë tsertami eno diwö a. Eno diwö e' tkèrkewami Viernes ká tuine ekkè. Ñies kë idör buaë ie'pa a tö s'nu at áie nañewe. E' kuëki José Arimateawak éna Jesús nu akwa bléwa bet kam ká tuir e' yöki.

38 Eta Skököl wé a ie'pa wa datsi' buririë ese shukuar u blatoie e' jchënane kákke dötsa iski.

39 Eta Roma ñippökwakpa eköl dör capitán e' durshkö Jesús wömik. Mik e' tö isuë tö wes Jesús duowa, eta ichéitö:

—Mokí, wëm wí dör Skököl Alà je'.

40 Ñies alakölpa iëter ee ie' kí sauk kamië. E' shua eköl dör María Magdala wak. Iëköl dör María e' dör Santiago tsirla êk ena José, e'pa mî. Iëköl dör Salomé.

41 Alakölpa e'pa bak shkök Jesús ta ena ikime' mik ibak Galilea eta. Ñies alakölpa ská tso' taië dë'bitu Jesús ta dö Jerusalén.

Jesús nu wötène

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

42-43 E' diwö dör judiowak a iyi kanéwoie eno diwö yöki. Ká tuirketke* e' kuëki wëm eköl kiè José Arimateawak, e' kësik iéwa ta imía Jesús nu kiök Pilato a bléwa. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl dalöiërta' taië ese. Ñies ie' tso' ì blúie Skököl tso' e' kéwö panuk.

44 Pilato tkinewa tö Jesús duowatke, e' kuëki ie' tö icapitán kié chakè tö mokí Jesús duowatke.

45 Mik ie' wa ijchënewa, eta ie' tö Jesús nu kéwö mé José a tsëmi.

46 E' ukuöki ta José tö datsi' ukuö bua'buasaruru ese tué et. Jesús nu éwaitö krus mik, e' patrëwaitö datsi' ñe' wa bléwa ákuk biule s'nu blóie ese a. Eta ákuk kkö wötëwaitö ák bërre wa.

47 Wé Jesús nu menewa e' suë María Magdala wak ena María dör José mî, e'pa tö.

16

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

1 Mik eno diwö tka, eta María Magdala wak ena María dör Santiago mî ena Salomé e'pa tö kiö masmas bua'buasaruru ese tué mí ie'pa wa tèka Jesús nu ki.

2 Eta domingo bla'mi erpa diwö tskine ta ie'pa míyal wé Jesús nu blène ee.

3 Ie'pa ñi a iché:

—¿Yi tö se' a ák yèmittsa ákuk kkö a?

⁴ Erë mik ie'pa tö iweblé, eta ie'pa tö isué tö ák rratune bánet. Ák e' dör bérie.

⁵ Mik ie'pa dewa ákuk a, eta ie'pa tö isué tö duladula tkër eköl ulà bua'kka, e' datsi' saruruë batsië. Ie'pa tkinewa iyöki.

⁶ Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' tkinukwa. Ye' éna iane tö a' tso' Jesús Nazaret wak kote'wa krus mik e' nu yulök. Erë kë iku' ie, ie' shkenekane. Wé ie'pa tö ime'wa e' tö webló.

⁷ A' yú Pedro ena ittökatapa malepa a ibiyö chök tö ie' mitke a' yöki kewe Galilea. Ee a' tö ie' sueraë wes ie' tö a' a iyè' es.

⁸ Alakölpä tkinewa painéka taië, e' kueki ie' e' yélur ákuk a tkayalmi. Ie'pa suane, e' kueki kë wa i yène yi a.

María Magdala wak tö Jesús sué

[
⁹ Jesús shkenekane domingo bla'mi, e' ukuöki ta ie' e' kkaché kewe María Magdala wak a, e' a ie' tö aknamapa bak kul (7) e' trëo'yal.

¹⁰ Eta alaköl e' mía ibiyö chök wépa bak shkök Jesús ta e'pa a. Ie'pa eriarke iü tulus siarë.

¹¹ Erë mik ie'pa ittsé tö Jesús shkenekane ñies tö alaköl ñe' tö isué, eta kë ie'pa wa iklöone.

Jesús ttökatapa böle'pa tö ie' sué (Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuöki ta ittökatapa böle'pa shkörämi mi-cho bánet, eta ñala ki Jesús e' kkaché ie'pa a, erë iwër ku'ki.

¹³ Eta ie'pa míyal ibiyö chök imalepa a, erë ñies kë ie'pa wa ittö klöone.

Jesús tö ittökatapa patké s'wöbla'uk (Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuöki ta Jesús e' kkaché ittökatapa dabom eyök ki eköl e'pa a. Ie'pa tulus chkök e' dalewa ie' de. Wépa tö ie' shkenekane e' sué, e'pa ttö kë klöone ie'pa wa, ie'pa er darerë e' kueki. E' ki ie' tö ie'pa uñélor.

¹⁵ Eta ie' iché ie'pa a: “A' yú ká wa'ñe ye' tté buaë e' pakök sulitane a.

¹⁶ Yi erblé ye' mik ta ie' e' wöskuée esepa tsatkërdaë. Erë yi kë erbléne ye' mik esepa kichatërdaë.

¹⁷ Wépa erblöke ye' mik esepa tö i kë or yi a ese weraë iwà kkachöie. Ye' ttö wa ie'pa tö aknamapa trë'werattsa, ñies ie'pa a imeraë ttoie s'ttö ku'ki ku'ki wa.

¹⁸ Tkabë chök klö'wéwa ie'pa tö ulà wa ö kapöli sulusi yéwarakitö, e' ta kë ie'pa döpa wes. Ñies ie'pa ulà muraka s'kirirke esepa ki ta ibuardane.”

Jesús míkane ká jai a (Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Skëképa Jesús tté e' ché one, eta ibutséka mía ká jai a ta ee ie' tkésër Skëköl ulà bua'kka.

²⁰ Eta ittökatapa míyal ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök. Skëképa Jesús tö ie'pa kímé, i kë or yi a ese uk. E' wa ie' tö iwà kkaché tö ie' tté dör mokij.*

* 16:20 Yëkkuö këchke wele tö 16.9-20 ki kuötkéka. Tté e' kë ku' yëkkuö këchke bua'ie ese ki.

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tö Lucas

Wëm tö yëkkuö i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tö ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tö ibikeitsè tö Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa tajë ese. Lucas tö ie' a yëkkuö i' kit as i' o' Jesús tö ena i' wa s'wöbla'itö e' jcherwä ie' wä yësyësë.

Yëkkuö i' kī Lucas tso' ikkachök tö Jesús dë'bitū sulitane tsatkök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kē dë'bitū Israel aleripa ē a. Lucas tö ichè tö Jesús kune' ká i' kī sulitane kimoie. Nies Lucas kī ikiane tö s'wä ijcherwä tö Jesús dë'bitū iYë kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wä ijcher tö Lucas bak Pablo wapiöyuk. Welepa tö ibikeitsè tö ie' kē dör Israel aleri. Ie' bak kaneblök s'kapeyökwakie. Nies welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit ká kiè Roma eë Jesús kune' e' kī duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kī sulitu (79) e' shū ulat.

Ttè tsá kitule

1-3 A kékëpa tajë Teófilo, i' o' Jesús tö sa' shūa mik ibak ká i' kī etā, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitū dō ibata ekkē e'pa tö. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanéukwakpa. Tajë sa' malepa imao' shtë yëkkuö kī, erë kē idë'ttsa wes ikiane shtë es. E' kuekī ye' tö iwā chakéwā bua'iewā itsá dō ibataë. Es ye' isué tö buaë idir shtëmi be' a yëkkuö i' kī seraa wes ibak es

⁴as be' éna iar tö ttè wa be' wöblane, e' dör moki.

Juan S'wöskuökwak kurke e' biyö yëne

⁵ Mik Herodes bak judiowak blúie etā sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kaneblök Skéköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör ñies sacerdotepa ditséwö wes iwëm es.

⁶Ie'pa bül serke yësyësë Skéköl wöa. Ie'pa tö Skéköl ttè me'bak dalöieno, e' dalöieke buaë, kē kī i' sulu ttè ta'.

⁷Erë Elisabet kē dōta' aläe. Nies ie'pa bül dör kékëpalatke.

⁸Etökicha ta' mik Zacarías ena imalepa kane iwakanéuk Skéköl wé a,

⁹etā ie'pa iné ilè wa wes ie'pa wöblar es isuoie tö yi kane shkökwa Skéköl wé shūa íyi masmas ña'uk Skéköl a. Etā idettsa tö Zacarías kawötā shkökwa.

¹⁰Mik ie' tso' Skéköl wé shūa íyi masmas ña'uk, e' dalewa tajë s'daparke u'rki ttök S'yé ta.

¹¹E' wöshā ta' Skéköl biyöchökwak eköl e' kkachéwā ie' a ka' tso' íyi masmas ña'woie Skéköl a e' ulā bua'kka.

¹²Mik ie' tö Skéköl biyöchökwak sué ta' ie' tkinewā suane tajë iyöki.

¹³Etā biyöchökwak tö iché ie' a:

—A Zacarías, kē be' suanuk. Ì kié be' tö Skéköl a, e' meraëitö be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' dōraë aläe, e' wák wëm. Ie' kiè múka a' tö Juan.

¹⁴⁻¹⁵Ie' dōraë kékëpa tajë Skéköl wöa. E' kuekī e' be' ttsë'weraë buaë kaneë. Nies ie' tö tajë pë' ttsë'weraë buaë. Ie' kē i' shköshkö yepa. Kam ie' kur etā Wiköl Batse'r dōraë ie' kī tajë.

¹⁶Ie' tö Israel aleripa tajë, e' kerane ie'pa Kéköl yulökne.

¹⁷Ie' dōraë Skéköl yöki kéwe itté pakök. Ie' tö ipakeraë Wiköl Batse'r diché tajë e' wa wes Skéköl tteköl kiè Elías bak ká iaiaë es. Ie' ipakeraë as iyé er buarne ila'r kī ena ila'r er buarne iyé kī. Nies ipakeraëitö as wépa tö Skéköl ttè dalösewéwā, esepa e' wöbla'ù senuk yësyësë. Es ie' tö ie'pa patteraë Skéköl datse e' panoie.

¹⁸Etā Zacarías tö Skéköl biyöchökwak a ichaké:

—¿Ì wa be' ye' a ikkachèmi tö ttè e' dör moki? Ye' dör kékëpalatke. Nies ye' alaköl dewatke kékëpalatke, ta' ¿wes sa' alala kökamiiā?

¹⁹Ie' iiüté:

—Ye' dör Gabriel. Ye' kaneblöke Skéköl a. Ie' ye' patké ttè buaë i' chök be' a.

²⁰Erë be' kē wä ye' ttè klöone, e' kuekī be' ttö wöblärdawā kē ttöpaia dō mik be' alā

kune eta. Mik ì chéyö be' a e' kèwö de, eta be' ttörane.

²¹ E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tö ibikeitsé, “¿Ì tö ie' wöklö'wé, e' kè döttsa bet Skéköl wé a?”

²² Mik ie' dettsa, eta ie'pa tö isué tö ie' ttö wöblenewa, kè ie' ttoia ta ulà ë wa ie' tö iwà kkaché ie'pa a. Eta ie'pa éna iane tö ilè suéitö kabsueie. Es ie' ate me'ie.

²³ Mik ie' kanè one Skéköl wé a, eta imíane iu a.

²⁴ E' ukuöki ta ie' alaköl Elisabet duneka. Ie' e' tkéwa iu a dö si' skel, kè dè'ttsa wérö.

²⁵ Ie' tö iché, “Ikképa Skéköl tö alà mé ye' a. Es ie' er buaé ché ye' a, ekké ye' jaéne.”

Jesús kurke e' biyö yéne

²⁶ Elisabet duneka e' ki si' de teröl, eta Skéköl tö ibiyöchökwak kiè Gabriel, e' patké Nazaret, ká e' ate Galilea.

²⁷ Ee busi serke eköl kiè María. Ie' kam ser wëm ta, erè ie' ttè meule wëm eköl kiè José e' a senowa ie' ta. José dör blu' bak kiè David e' aleri eköl.

²⁸ Eta Skéköl biyöchökwak dewa wé María tker ee, ta ichéitö ie' a:

—¿Is be' shkene? Skéköl er buaé ché be' a. Ie' tso'ie be' ta.

²⁹ Ttè e' tö María tkiwéwa ta ibikeitséitö, “¿Iók ye' shké'wé es?”

³⁰ Eta Skéköl biyöchökwak tö iché ie' a:

—A María, Skéköl er buaé ché be' a, e' kuéki kè be' suanuk.

³¹ Be' durkaraé, be' alà kurdaé wák dör wëm, ikiè múkabö Jesús.

³² Ie' döraé kèkè taié, dalö taié. Ie' kirdaé Skéköl dör iyi ulitane tsata, e' Alà. Skéköl tö ie' meraka blu'ie wes iyé bak kiè David es

³³ as Jacob aleripa wëttsùitö blu'ie kekraé kè erta'wa.

³⁴ Eta María tö ichaké Skéköl biyöchökwak a:

—Kam ye' ser wëm ta, eta ¿wes ì ché be', e' wà tkömi ye' ta?

³⁵ Skéköl biyöchökwak iüté:

—Wiköl Batse'r döraé be' ki, Skéköl dör iyi ulitane tsata e' diché ardaé be' ki. E' kuéki be' alà kurdaé, e' serdaé Skéköl ë a. Ie' kirdaé Skéköl Alà.

³⁶ Nies be' yami kiè Elisabet kèképalatke cheke tö kè idöta' alàé, e' alà kurdaé. Si' i' wa ta ie' ki ide si' teröl.

³⁷ Ì kos or Skéköl a, kè ì ku' darère ie' a wè.

³⁸ Eta María tö iché:

—Ye' dör Skéköl kanè méso, as ie' tö iü ye' ta wes be' iché es.

Eta Skéköl biyöchökwak mía.

María míq Elisabet pakök

³⁹ E' ukuöki ta María dali ié ta imía bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea ká dör kabataie ee.

⁴⁰ Mik ie' dewa Zacarías u a, eta ie' tö Elisabet shké'wé.

⁴¹ Mik e' ttsé Elisabet tö, eta ilà wöti'ne taié ie' shua ta Wiköl Batse'r de iki taié.

⁴² Ie' ttémi darèreé ta ichéitö María a:

—Skéköl er buaé ché be' a alakölpa ulitane tsata. Nies ie' er buaé ché be' alà kurmi e' a.

⁴³ Ye' siarè ¿wes e' a ie' er buaé ché tö ye' Kéképa mi e' de ye' pakök?

⁴⁴ Mik be' tö ye' shké'wé e' ttsé yö, e' bet ta ye' alà wöti'ne ye' shua ittsé'ne buaé e' kuéki.

⁴⁵ Ì ye' Skéköl tö be' a, e' klö'wébö tö iwà tköraé, e' kuéki ayécha buaé be' dör.

⁴⁶⁻⁴⁹ María tö iché:

“Ye' dör Skéköl kanè méso esela siarè ese ë, erè e' ska' ie' er de.

E' kuéki ie' kikekaka ye' tö.

Ie' dör ye' tsatkökwak, e' tö ye' ttsé'weke buaé.

Ie' diché taié iyi ulitane tsata, e' tö ì buaé shütéé wé ye' a.

E' kuéki i'tami ye' yërdaé: ¡Ayécha buaé!

¡Skéköl dör batse'r!

⁵⁰ Wépa tö ie' dalöieke, esepa sueke ie' tö kekraé er siarè wa.

⁵¹ Ì kè or yi a ese wéitö idiché taié wa:

Pè' e' ttsöka taié esepa tö ì bikeitseke wè ese wöklö'wéitö.

⁵² Ká wökirpa uyéttsaitö ikulé ki,

e' skéie s'siarépa tkékaitö.

⁵³ Wépa siarè kè wa ì ku' ñè,

esepa a ì buaé méitö taié.

Erè inuköl blúpa esepa patkémiitö ulà wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa dör ie' kanè mésopa.

Ká iaiaé ie' tö ie'pa a iyé' tö ie' tö ie'pa sueraé er siarè wa.

Ttè e' kè ché'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tö iyé'bak Abraham a,

ñies ie' aleripa kos daia ie' itöki e'pa a.”

Es María tö iché.

⁵⁶ María sené Elisabet ska' dö si' mañat ta imíane iu a.

Juan S'wöskuökwak kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alà kurke e' kèwö de, eta iwà kune wëm.

⁵⁸ Mik pè' serke tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyö ttsé tö Elisabet sué Skéköl tö er siarè wa, eta ie'pa kos ttsé'ne buaë wës Elisabet es.

⁵⁹ Mik ilà kune' e' ki ká de pàköl (8), eta ie'pa debitu ilà tottola kkuölit tërke tsir, e' kèwö tkö'uk wës ie'pa wöblane es iwà kkachöie tö alà e' dör judiowak. Ie'pa éna iyé kiè Zacarías, e' kiè makka iki.

⁶⁰ Erè imì tö iché:

—Au, ie' kirdaé Juan.

⁶¹ Ie'pa tö iché:

—Kè yi ku' be' yamipa shua kiè es. Eta ¿i kueki be' ikiè mekeka es?

⁶² Eta ie'pa ulà kkaché ichakoie alà yé a, “¿Ima be' éna ikiè makka?”

⁶³ Eta iyé tö kaltak kié, e' ki ie' tö ishtë tö “ikiè Juan.” E' tö ie'pa kos tkiwéwa.

⁶⁴ E' wösha ta Zacarías ttékane, eta Skéköl kikéka ie' tö taié.

⁶⁵ Pè' serke tsinet, e'pa kos tkirulune taié. Nies pè' kos serke Judea kébata a, e'pa shua itté buneka taié.

⁶⁶ Ie'pa ulitane tö itté ttsé e'pa tö ibikeitsé: “Alà e' döraé kéképa taié.” Ie'pa isué tö Skéköl tso' ie' ta, e' kueki ie'pa tö ibikeitsé es.

Zacarías tö Skéköl kikéka

⁶⁷ Eta Wiköl Batse'r de taié Zacarías ki, e' wa ie' ttémi Skéköl ttekölie ta ichéitö:

⁶⁸ “Skéköl dör Israel aleripa Kéköl, e' de ie' icha kos tsatkök, e' kueki ikikökasö taié.

⁶⁹ Ie' tö S'tsatkökwak diché taié, e' patké eköl,

e' dör ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

⁷⁰ E' dör wës Skéköl ttekölpa batse'r bak ká iaiaë e'pa tö iyé'at es.

⁷¹ Skéköl tö iyé'atbak tö ie' tö se' tsatkeraë s'bolökpa ulà a,

ñies wépa éna se' ar suluë esepa kos yöki.

⁷² Ie' tö itté batse'r me' se' yépa bak ká iaiaë e'pa a

tö ie' se' sueraë er siarè wa,

e' kè ska' ie' er ché'wa.

⁷³ Ie' tö iyé' se' yé bak ká iaiaë kiè Abraham e' a

⁷⁴ tö se' tsatkeraëitö s'bolökpa ulà a as se' ser ie' a kè suarta',

⁷⁵ ñies as se' ser batse'r ena yësyësë ie' wöa se' tso'ia ttsé'ka e' dalewa.

⁷⁶ A ye' bēbēla, mik be' de kēchke,

eta be' miraë kewe s'pattök as se' tö Skéköl kiöwa buaë mik ide eta.

E' kueki be' kirdaë Skéköl dör iyi ulitane tsata, e' tteköl.

⁷⁷ Israel aleripa a be' tö ttè pakeraë

as ie'pa wa ijcher tö ì sulu wambleke ie'pa tö,

e' olo'yèmi Skéköl tö ie'pa ki itsatkoie.

⁷⁸ Skéköl tö se' sueke er siarè wa,

e' kueki ie' tö S'tsatkökwak patkekebitu se' a datse ká jaì a

olo ta' taié wës diwö tskir bla'mi es.

⁷⁹ Wépa tso' klöulewa ì sulu ulà a wës s'tso' stui a es,

wépa tso' iduökewatke e' è kinuk,

esepa wöa ká ñi'weraë ie' tö as itsatkërdak.

Ie'pa wëttseraitö sene bërë ie' ta e' ñalé ki.”

Es Zacarías tö iché.

⁸⁰ Juan talane de kēchke ta Wiköl Batse'r tso' taié ie' a. Ie' sené ká wé kè yi serku' ee dö mik ikéwö de e' kkachöie Skéköl ttekölie Israel aleripa a eta.

2

Jesús kune'

(Mateo 1.18-25)

¹ Juan kune', e' kèwö ska' ta, Roma wökir kibi kiè Augusto, e' tö ká kos tso' ie' ulà a, e' wakpa kiè shtök ké seraa.

² (Ì dör s'kiè tsá kite mik Cirenio dör ká kiè Siria e' wökir e' kèwö ska' ta.)

³ Sulitane kawöta shkökne ká wé iyépa datse ee e' kiè shtök.

⁴⁻⁵ José dör David bak Israel blú e' aleri. David kune' Belén ate Judea ee. Erè José serke Nazaret ate Galilea ee. E' kueki ie' mia María ta Belén e' kiè shtök. Ie'pa ttè meuletke ñi a senowaie, erè kam ie'pa serwa ñita. María batsö dur.

⁶ Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alà kurke, e' diwö de.

⁷ Wé s'kapökerö, e' wé a, kè ká kuneia ie'pa a kapoie. E' kueki ie'pa míyal iyiwak

wé a kapökrö. Etā eē ie' alà tsá kune wák wēm, ipatrēwaitō datsi'tak batsi wa mékaitō iyyiwak tioie ese kulé' a ka' skéie.

Skököl biyöchökwakpa tö ttè buaë ché obeja kkö'nukwakpa a

⁸E' nañewe tsinet Belén obeja kkö'nukwakpa tso' iyyiwak kkö'nuk.

⁹E' bet tā Skököl biyöchökwak de eköl ie'pa ska' tā Skököl olo taië e' olo buneka ie'pa pamik, e' yöki ie'pa suane taië.

¹⁰Erë Skököl biyöchökwak tö iché ie'pa a: “Kë a' suanuk, ttè buaë datse ye' wā a' a, e' tö pē' ulitane ttsē'weraë buaë.

¹¹Iñe a' tsatkökwak kune David ká a, e' dör Skökëpa pairine'bitu idi' wa a' blúie e'.

¹²A' tö ie' kueraë parratulewā datsi'tak batsi wa tër kulé' tso' iyyiwak tioie ese a. E' wa a' wā ijcher tö ì ché ye' tö a' a, e' dör moki.”

¹³E' bet tā Skököl biyöchökwakpa kí de taië shute, e' tö Skököl kikekëkā tā ichekerakitō:

¹⁴“iSkököl tso' ká jai a, e' kikökasō!

iÑies wēpa a Skököl er buaë chō as esepa ser bërë ñitā ká i' ki!”

¹⁵Mik Skököl biyöchökwakpa míyalne ká jai a, etā obeja kkö'nukwakpa tö iché ñi a:

—Mishka Belén, ì ché Skököl tö se' a, e' wā sauk.

¹⁶Etā ie'pa míyal bet, tā María ena José kuérakitō, tā iyēne tö alà àr iyyiwak tio kulé a.

¹⁷Mik ie'pa isué, etā ì kos ché Skököl biyöchökwak tö ie'pa a alà e' ki, e' pakéne ie'pa tö itso'rak eē e'pa a.

¹⁸Mik wēpa tö, ì ché obeja kkö'nukwakpa, e' ttsé, etā e'pa kos tkirulune.

¹⁹Ttè e' kos bleke María tö ier a tā ie' iwà bikeitseke ë.

²⁰Etā obeja kkö'nukwakpa míyalne. Ì kos ttsé ie'pa tö, sué ie'pa tö, e' ki ie'pa tö Skököl kikekarami.

Alala Jesús tsémi Skököl wé a

²¹Mik alala ki ká de paköl (8), etā ie'pa itóttola kkuölit téé tsir tā ikië mékarakitō Jesús wēs Skököl biyöchökwak iyë' María a kam ie' buklurka e' yöki es.

²²Mik Jesús kune' e' ki ká de dabom tkëyök (40), etā María ena José míā e' batse'uk* wēs ttè dalöiëno kit Moisés tö e' tö iché es. Ie'pa wā ilà mí mè Skököl a Skököl wé ate Jerusalén eē.

²³Skököl ttè dalöiëno e' ki itso' kitule e' tö iché: “Alaköl alà tsá kune wēm, e' kirdaë batse'r Skököl a.” E' kuëki ie'pa wā ilà mí mè Skököl a.

²⁴Ñies ie'pa míā iyyiwak muk jchë Skököl a e' batse'woie wēs Skököl ttè dalöiëno tö iché es: e' dör dù kië tórtola, et wēñe ena et alaki ö nuböl pupula böt.

²⁵E' kēwö ska' tā wēm serke Jerusalén kië Simeón. Ie' serke yësyësë wēs Skököl ki ikiane es. Skököl tö Israel aleripa tsatkeke e' kēwö paneke ie' tö. Wiköl Batse'r tso' ie' a,

²⁶e' tö ie' a iyë': “be' kë blërpawā kam be' tö wé pairine'bitu idi' wa a' blúie patkeraë Skököl tö e' saü e' yöki.”

²⁷Ie' ittse Wiköl Batse'r wa tö ie' kawöta shkök Skököl wé a, e' kuëki ie' míā demi eē. Eē ñies José ena María demi. Ie'pa wā ilala Jesús mí wakanewë wēs Moisés ttè dalöiëno tö iché es.

²⁸Simeón tö alala kēka ulā a tā Skököl kikékaitō tā ichéitō:

²⁹“A Skököl, ye' dör be' kanè méso, ì yë' be' tö ye' a, e' wā suéyö.

E' kuëki ire', ye' duöwami bërë.

³⁰Sa' tsatkökwak patké be' tö e' wā suéiyö ye' wák wöbla wa.

³¹E' patké be' tö ká ulitane wakpa a.

³²Ie' döraë wēs ká olo es, pē' kë dör judiowak esepa er ñi'woie as ie'pa éna be' ttè mokië e' wā ar.

Ñies Israel aleripa dör be' icha, e'pa kikardakā taië ie' batamik.”

Es Simeón tö iché.

³³Jesús ché Simeón tö Skököl a, e' tö Jesús mi ena iyë tkiwéwā.

³⁴Ie' tö ikië Skököl a as e' er buaë chō ie'pa a tā ichéitō María dör Jesús mi e' a:

—Skököl ibikeitsbak tö alà i' kuëki se' Israel aleripa taië tsatkërdaë ñies e'pa taië

* **2:22 e' batse'uk:** E' batse'wë i' e' kë dör wēs se' bribriwak e' batse'ü es awá wa ì wa.

weirdaë. Ie' tö Skëköl olo kkacheraë se' a, erë taië pè' tö ie' waterattsä.

³⁵ E' tö ì bikeitsekese' e' wà kkacheraë. Be' er a idalërdaë taië wës tabè tiëwä be' wák er a es.

³⁶⁻³⁸ E' wöshä tä alaköl debitu eköl ie'pa ska' kiè Ana, e' dör Skëköl tteköl. Ie' yë kiè Fanuel, e' dör Aser aleri. Ie' dör këkëpalatke. Ie' sene'wä mik iiä busi etä. Ie' sene' wëm e' tä duas kul (7) ë tä iwëm blënewä. Ie' schönewä e' kī duas de dabom paryök kī tkël (84). Ie' serkeie Skëköl wé a idalöiök ñie nañeë S'yë tä ttè wa ena batsè wa. Ie' tö wëstela chëmi Skëköl a alala Jesús kuekī. Ñies ipakéitö taië Israel aleripa malepa tso' itsatkè panuk esepa a.

José ena María míyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tö ì kōs kanewé wës Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es, etä ie'pa míyalne Nazaret atë Galilea ee, e' dör iwakpa ká.

⁴⁰ Alala talar ë, e' tso' buaë, ñies ie' yörke buaë, ikäbikeitsöke taië tä Skëköl er buaë chöke ie' a.

Jesús atë Skëköl wé a

⁴¹ Duas bit tä Jesús mī ena iyë mi'ke Jerusalén Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kēwō tkō'uk.

⁴² Mik Jesús kī duas de dabom eyök kī bök (12), etä ie'pa míyal kawō e' skà tkō'uk wës ie'pa wöblar es.

⁴³ Mik ikéwō tka, etä ie'pa míyalne iu a, erë Jesús atë Jerusalén, e' kë jcher imi wä iyë wä.

⁴⁴ Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dami iyamipa tä. Ie'pa shkë ká et tä ie'pa isuë tö Jesús kë ku' ie'pa tä. E' kuekī ie'pa iyulémi iyamipa dami taië e'pa shüa.

⁴⁵ Erë ie'pa kë wä ie' kune, e' kuekī ie'pa míyalne Jerusalén iyulökne.

⁴⁶ Ká de böiki es, etä ie'pa tö Jesús kué Skëköl wé a. Ie' tkër s'wöblä'uk ttè dalöiëno wa wakpa shüa ikittsök ena ichakök.

⁴⁷ Jesús tö iuteke e' ttsé ie'pa kōs tö e'pa wökrarulune ittök ena isaük tö wës ie' wä iyi jcher taië.

⁴⁸ Mik imi ena iyë tö ie' sué ee, etä ie'pa tkinewä. Etä imi tö iché ia:

—A alà, žiök be' e' wamblé sa' tä es? žiök be' tö be' yë ena ye' eriawé ekkë? Sa' be' yulé taië.

⁴⁹ Jesús tö ie'pa iutë:

—žiök a' ye' yulé taië? žWës a' kë wä ijcher tö a' ye' kueraë ye' Yë u a?

⁵⁰ Erë ì ché ie' tö, e' wä kë ane ie'pa éna.

⁵¹ Etä imiáne ie'pa tä Nazaret tä ie' tö ie'pa ttö iuteke buaë këkraë. E' kōs bleke imi tö ie' er a.

⁵² Jesús talarke buaë, ñies ie' kī yörke taië, kabikeitsöke buaë, wër buaë Skëköl wa, ñies s'ditsö wa.

3

Juan S'wöskuökwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹⁻² Ká et tä Skëköl tté Juan dör Zacarías alà e' tä wé kë yi serku' ee ipatkoie ittè pakök. E' kēwō ska' tä wëm kiè Tiberio e' dör Roma wökir kibi. Ie' tkënekä ká e' wökirie, e' kī duas de dabom eyök kī skel (15). Ie' dikia ká tsitsirpa wökirpa tso'. E'pa kiè dör i' es: Poncio Pilato dör Judea wökir, Herodes dör Galilea wökir, e' ël kiè Felipe e' dör Iturea ena Traconítide e' wökir ena Lisaniás dör Abilinia wökir. E' kēwō ska' tä Anás ena Caifás e'pa dör judiowak sacerdotepa wökirpa. E' kēwō ska' tä Skëköl tté Juan tä ká sir poë wé kë yi serku' ee.

³ Etä Juan mía di' kiè Jordán kkömik pè' serke ee, e'pa a Skëköl ttè pakök. Ie' tö iché ie'pa a: “A' er mane'ú Skëköl a as a' nuì olo'yöitö a' kī tä a' e' wöskuölör iwä kkachoie.”

⁴ Isaías dör Skëköl tteköl e' tö Juan tté kit ká iaiaë Skëköl yëkkuö kī, e' tö ichè:

“Ká sir poë wé kë yi serku', ee yile ttöraë aneule, e' tö icheraë:

‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yöki, e' dör wës ñalä yuèsö yësyèsë ie' yöki es.

⁵ Káblë kōs kawōtä wä ièkä seraa, ñies kabata ena kakuö kōs kawōtä wë ñikkëë,

ñalä shkuli'shkuli', e' kōs kawōtä yëttsa yësyèsë,

ñies ñalä suluë, e' kōs kawōtä paiklëttsa buaë.

⁶ Skëköl tö s'itsatkè, e' sueraë sulitane tö.' ”*

* 3:6 Isaías 40.3-5

Es Isaías iyë'.

⁷ Pë' debitu tajë Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuð ta ie' tö ie'pa a iché: “jA' dör s'kitö'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tö a' a iché tö a' tkömishkar Skëköl tö a' we'ikeraë siarë e' ulà a'?

⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërmiwa tö moki a' er mane'wétke Skëköl a. Kë a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa e' ë kueki Skëköl kë tö a' we'ikepa. Ye' tö a' a iché tö Skëköl ki ikiane, e' ta ie' tö ák ikkë yuëmi Abraham aleripaie.

⁹ Ie' dör wes kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörtä' ese kos bikökök ña'wëwa bö' a.”

¹⁰ Eta ie'pa tö Juan a ichaké:

—¿E'ma ì wëmi sa' tö?

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Yi wa datsi' tso' böt, e' etka mú wé kë wa itä' ese a. Es ñies yi wa chkè tso', ese tö chkè kakmú wé kë wa itä' ese a.

¹² Inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa welepa debitu Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuð, ie'pa tö ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wëmi sa' tö?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë a' tö inuköl shtök kos ikawötä shtë e' tsatä.

¹⁴ Ñies ñippökwakpa welepa ie' a ichaké:

—Ñe' ta ¿ì wëmi sa' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë a' s'pauñuk inuköl yottsäie. Kë a' kachök s'ña'woie. Kos a' patörke, ekkë ë klö'ú, ta a' ttsë'nú buaë iwa.

¹⁵ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wä panuk sulitane tso'. E' kueki ie'pa tso' ibikeitsök tö isalema Juan dör e'.

¹⁶ Erë Juan tö iché ie'pa ulitane a: “Moki ye' a' wöskueke di' wa. Erë ye' itöki idatse eköl, e' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör këkëpa tajë ye' tsatä, e' kueki ie' klökkuö kicha ë kë wötsënanuk ye' siarla e' a.

¹⁷ Ie' tö se' wöpperaë wes iyiwö wöppë es. Ibia'bia bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uyerawaitö bö' kë wöitta'wa e' a.”

¹⁸ Es Juan ie'pa pattë ttë ese wa tajë. Es ie' tö S'tsatökökwak ttë buaë e' pakeke ie'pa a.

¹⁹ Ñies Juan tö Herodes dör Judea wökir, e' uñé. Herodes serke ie' wák ël e' alaköl kië

Herodías e' ta. Ñies ie' tö ì sulu skà wamblé tajë. E' kueki Juan ie' uñé.

²⁰ Herodes tö ì sulu wamblé tajë, erë e' kië ta ie' tö Juan wötökwä patké s'wöto wé a.

Jesús wösune

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Mik Juan bak sulitane wöskuð, eta ñies ie' tö Jesús wöskué. Mik Jesús tso'ia ttök S'yë ta, e' dalewa ká jai kköbunane

²² ta Wiköl Batse'r de ie' ki wër nuböl sù. Eta ttö ttsëne ká jai a, e' tö iché:

—Be' dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shütë.

Jesús yëpa bak e'pa kië

(Mateo 1.1-17)

²³ Mik Jesús ki duas de dabom mañayök (30) ulatök, eta ie' tö Skëköl ttë pakémitke. Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dör José alà. José dör Elí alà†,

²⁴ e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà,

²⁵ e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Eslí alà, e' dör Nagai alà,

²⁶ e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà,

²⁷ e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Nerí alà,

²⁸ e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà,

²⁹ e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà,

³⁰ e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eliaquim alà,

³¹ e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà,

³² e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà,

³³ e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà,

³⁴ e' dör Jacob alà, e' dör Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör Nahor alà,

† 3:23 Kië ikkëpa kos dör wëpa ë kië.

³⁵ e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Sélah alà,
³⁶ e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámeç alà,
³⁷ e' dör Matusalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà,
³⁸ e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skëköl alà.

4

Bë tö Jesús erkiöwé

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. E' tö ie' tsémi ká sir poë wé kě yi serku' ee.

² Eë ie' sené döká ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bë tso' ie' erkiöuk ì sulu wamblök. E' kèwö kos ta ie' kě chkane yës, e' ukuöki ta ie' dué bli wá.

³ Eta bë tö ie' a iché:

—Be' dör Skëköl Alà, e' ma ichö ák se a tö iyónú chkeie.

⁴ Jesús tö iiuté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: “Kě se' senuk chkè ë mik.”*

⁵ E' ukuöki ta bë tö ie' tsémi kabata kakkeë a, ta eë ká kos wes ká tköke ekké kkachéitö ia bet.

⁶ Ie' tö iché ia:

—Ká kos suébö e' meule ye' ulà a, e' kueki yi a ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuëmi ká kos e' blúie. Nies íyi buaë tso', inuköl tso', ì tso' ká ulitane ki, e' kos wákie be' yuëmi ye' tö.

⁷ Be' e' tkéwá kuchëwö ki ye' wörki ye' dalöiök, e' ta e' kos doraë be' ulà a.

⁸ Erë Jesús ie' iuté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: ‘Skëköl dör a Këköl, e' ë dalöiö; ie' ë a a' senú.’† E' kueki be' e' sköttsa ye' yöki bánet.

⁹⁻¹¹ E' ukuöki ta bë wá imítser Jerusalén ta iduékaitö Skëköl wé e' bata ki kakkeë ta ichéitö ia:

—Skëköl yëkkuö tö ichè:

‘Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk be' tsatkök.

Ie'pa be' klö'wëraká iulà a as be' klö kě tërwa ák ki.’‡

Es Skëköl yëkkuö tö ichè, e' kueki be' dör Skëköl Alà, e' ma be' e' ppöomi döttsa iski.

¹² Erë Jesús iiuté:

—Nies Skëköl yëkkuö tö ichè: ‘A' kě kawö ta' a' Këköl wötsiriuk.’§

¹³ Mik bë kě wá ì skà kune Jesús erkiöwoie, eta ie' iméat dö iëttökicha.

Jesús dene Galilea

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús minea dene Galilea. Kekraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a tajë. Ie' tté buneka ká e' kos a.

¹⁵ Judiowak ñi dapa'wo wé kos tso', e' a ie' tö s'wöbla'weke Skëköl tté wa ta sulitane tö ie' kikekëka buaë.

Nazaret wakpa tö Jesús uyéttsa iká ki

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik judiowak eno diwö de, eta ie' dewa ie'pa ñi dapa'wo wé a wes ie' wöblane es. Eta eë ie' e' duéser Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua.

¹⁷ Yëkkuö kit Skëköl tteköl kië Isaías e' tö, e' mé ie'pa tö ie' a suë. Ie' ishuppée ta ikuéitö wé Skëköl kanè méso bua'iewa e' tté tso' kitule eë. E' tö ichè i' es:

¹⁸ “Skëköl Wiköl tö ye' pairi'bitu idi' wa tté buaë pakoie s'siarëpa a,

e' kueki ie' tso' ye' a.

Ie' tö ye' patkë'bitu ichök s'tso' klöulewa ì sulu ulà a esepa a tö ‘a' yërdattsa.’

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa wöbla kě wawër esepa wöbla bua'ukne.

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa weirke siarë s'sulusipa ulà a, esepa tsatkök.

¹⁹ Ie' tö ye' patkë'bitu ipakök sulitane a tö Skëköl er buaë chöke se' a, e' kèwö detke.”*

²⁰ E' ukuöki ta Jesús tö yëkkuö wötréwane mé judiowak ñi dapa'wo wé e' kimukwak a, ta ie' tkéser iwà pakök. Kos s'daparke eë e'pa tö ie' suéwá krereë.

²¹ Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuö aritsé ye' tö ñe', e' wá tka i' ta.

²² Ie'pa ulitane tö icheke ie' dör pë' buaë. Nies tté bua'buä chekeitö, e' tö sulitane tkiwéwá. Ie'pa tö iché ñi a:

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:8 Deuteronomio 6.13 ‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12 § 4:12 Deuteronomio 6.16 * 4:19 Isaías 61.1-2

—A'ka, ¿ie' kē dör José alá?

²³ Ie' tō iūtē:

—Ye' wā ijcher buaē a' tō ye' cheraē ttē i' wa: 'A s'kapeyökwak, be' wák e' bua'úne.' Ñies a' tō ye' a' icheraē: 'Sa' ittsé tō ì kē or yi a' ese wé taiē be' tō Cafarnaúm, ese ú ñies íe be' wák ká a.'

²⁴ Ie' tō ikí ché ie'pa a:

—Mokí ye' a' a' ichè tō Skèköl ttekölpa kōs kē dalöiērtā iwakpa ká kī.

²⁵ Mokí ye' a' a' ichè tō mik Skèköl tteköl kiè Elías bak, etā kalí kē yēne yēs dōka duas mañal kī shabōts tā bli bak poē Israel. E' kēwō ska' tā alakōlpa schōpa tso' taiē Israel,

²⁶ erē Skèköl kē wā Elías patkēne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tō Elías patké alaköl dör schō eköl serke Sarepta, ká e' atē tsinet Sidón, e' kimuk.

²⁷ Es ñies mik Skèköl tteköl kiè Eliseo e' bak, e' kēwō ska' tā lepra tō s'teke taiē Israel. Erē ie'pa kōs kē buaone. Wēm kiè Naamán dör ká kiè Siria e' wak, e' ē buaone Eliseo tō Skèköl batamik.

²⁸ Mik ie'pa tō ttē e' ttsé, etā ie'pa kōs tso' judiowak ñi dapa'wō wé a, e'pa uluneka taiē ie' kī.

²⁹ Ie'pa iēneka ie' kī tā iuyéttarakitō ká e' a' bānet. Ká e' tso' kabata kakkeē e' kī, ie'pa wā ie' mītser dō katte kakkeē e' kōmik batrèmi as iduōwa.

³⁰ Erē ie' tkami ie'pa shūa tā imía.

Wēm eköl a' aknama tso' e' bua'wéne Jesús tō
(Marcos 1.21-28)

³¹ Jesús mía Cafarnaúm, ká e' atē Galilea. Eno diwō bit ekkē tā ie' tō s'wōbla'weke judiowak ñi dapa'wō wé a.

³² Ie' tō s'wōbla'weke ttē mokí diché tā taiē ese wa, e' kuēkī ie'pa tkinewa.

³³ Ká et tā ie'pa ñi dapa'wō wé a wēm dur eköl e' a' aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tō iché aneule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bēre. ¿Ie' be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wā be' suule. Ye' wā ijcher tō yi' be' dör. Be' dör batse'r patkē'bitū Skèköl tō e'.

³⁵ Jesús tō aknama e' uñé:

—jBe' siwā'blōwā, be' e' yōttsa wēm se a!

Etā aknama tō wēm e' érō iskī sulitane wörki, tā ie' e' yéttsa ía kē wā wēs wēm one.

³⁶ Sulitane tkinewa iweblök tā ñi chakérak:

—¿Ttē wése dör ñe'? Ttē diché tā' taiē e' wa wēm wī wimblupa sulusi kē e' yōktsa tā ie' yélur je'.

³⁷ Etā Jesús ttē buneka taiē ká e' kōs a.

Jesús tō Simón yāk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús e' yéttsa judiowak ñi dapa'wō wé a tā imía Simón u a. Ee Simón yāk kiri'weke duē dalölö tō taiē. Ie'pa kōché Jesús a' tō ibua'úne.

³⁹ Etā Jesús e' wōéwa ie' kī tā duē dalölö uñéitō tā ibuanene. E' bet tā ie' e' kēka tā ilē yulémiiitō ie'pa a' ñe.

Jesús tō s'kirirke taiē esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Diwō mi'kewatke tā taiē pē' wā iyamipa kiri'weke duē tsakíē tō, esepa debitu taiē Jesús ska'. Ie' ulā méka ie'pa kirirke kōs kī eköl eköl, tā es ie' tō ibua'wenerak seraa.

⁴¹ Ñies e' shūa taiē s'tso' tteke aknamapa tō. Mik ie' tō ie'pa bua'wéne, etā aknama e' yélur ie'pa a' tā aknamapa tō iché ie' a' aneule:

—jBe' dör Skèköl Alà chök!e!

Erē ie' tō ie'pa uñé. Ie'pa wā ijcher tō ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. E' kuēkī kē ie' wā ie'pa káne ttök.

Jesús tō Skèköl ttē paké judiowak ñi dapa'wō wé kōs a

(Marcos 1.35-39)

⁴² Bule es ká ñine tā Jesús e' yéttsa mía bānet wé kē yi ku' ese ska'. Erē ie'pa tō ie' yulé. Mik ie'pa tō ikué, etā ie'pa tō ima'wé wöklö'wé as kē imi'.

⁴³ Erē ie' tō ie'pa iūtē:

—Í blúie Skèköl tso' e' ttē buaē pakök ye' kawōtā ñies judiowak serke ká malepa a' esepa a, eseie ye' patkēne'bitū.

⁴⁴ E' kuēkī ie' mía ttē pakök judiowak ñi dapa'wō wé tso' taiē Judea e' a.

5

Jesús ttō wa nima klōne taiē

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Etökicha tā Jesús dur s'wōbla'uk batsöri kiè Genesaret e' kōmik (batsöri e' kiè ñies

Galilea). Tajë pë' dapanë ie' ska' Skëköl ttë pakekeitö e' küttsök, e' kë wa ie' shkoia.

² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanò àr bötö, e' sué Jesús tö.

³ Tà ie' e' iéka kanò etö a, e' dör Simón kanò. Ie' tö ikié Simón a: “Be' we'ikèyö, kanò patkömi bërë wöwik.” Ie' e' tkéser kanò a tã ie'pa wöbla'wéitö.

⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, etã ie' tö iché Simón a:

—Kanò patköumi di' shua tã a' tö kla' uyömi nima klö'woie.

⁵ Simón tö ie' iuté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeë sa' ima'wé, erë kë sa' wã iwà klöne yës. Erë be' ttö wa ye' tö kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tö ikla' uyémi tã iwà klö'wérakitö tajë, e' tö kla' batseeketke.

⁷ Tã iulà kkaché iyamipa tso' kanò etö a e'pa a tö a' shkó sa' kimuk. Iyamipa debitu ie'pa kimuk tã kanò bötö wà iérakitö chië, tsir etã kanò wöturkewatke di' a.

⁸ Mik e' sué Simón Pedro tö, etã ie' e' tkéwa kuchë ki Jesús klö ska' tã ichéitö ia:

—iA Skëkëpa, ye' dör pë' sulusi, be' e' sköttsa ye' yöki!

⁹ Nima klöne tajë, e' tö Simón Pedro ena iyamipa kos tso' ie' tã, e'pa tkiwéwã tajë, e' kueki ie' tö iché es.

¹⁰ Nies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kaneblöke Simón tã nima klö'uk. Etã Jesús tö iché Simón a:

—Kë be' suanuk. Be' kë tö nima klö'wëpaia. I' tãmi be' wã s'ditsö bituraë ye' ska'.

¹¹ Etã ie'pa tö kanò ikléka, tã iyi kos tuléat ie'pa tö eë tã imiyal Jesús tã.

Wëm eköl kiri'wëke lepra tö e' bua'wëne Jesús tö

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etökicha tã Jesús tso' Judea ké et a. Etã eë wëm debitu eköl kiri'wëke lepra* tö. Mik ie' tö Jesús sué, etã ie' wöéwa dö iski tã ikköché tajë Jesús a:

—A këkëpa, be' ki ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tö ikéwã ulà wa tã ichéitö ia:

—Tö, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

E' wösha tã ie' buanene, kë ki lepra ku'ia.

¹⁴ Etã Jesús tö ie' a iché:

—Kë ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacer-dote a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie, ese tsúmi më Skëköl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Erë Jesús ttë tineka tajë shute. Tajë pë' döke ie' ska' ie' ttë küttsök, nies as ie' tö ie'pa bua'üne.

¹⁶ Erë tajë ie' mi'ke bánet ttök S'yé tã wé kë yi ku' ese ska'.

Jesús tö wëm eköl kraulewã e' bua'wëne (Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Etökicha tã Jesús tso' s'wöbla'uk tã eë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tular Jesús tso' s'wöbla'uk e' küttsök. Ie'pa datse kã kos tso' Galilea nies Judea ena Jerusalén. Jesús wã Skëköl diché tso' s'kirirke ese bua'wone.

¹⁸ Etã wëpa wëlepa debitu e'pa wã wëm kraulewã debitu eköl ka'la ki. Ie'pa éna iduë tsakmi u shua wé Jesús dur eë as ie' tö ibua'üne.

¹⁹ Erë tajë s'tso', e' kueki ie'pa kë a itkömi wes u shua. E' kueki ie'pa mika u bata ki† tö u jchéë tã iduë émirakitö énaë döttsa iski wé Jesús dur pë' tso' tajë e' shua eë.

²⁰ Mik Jesús tö isué tö moki ie'pa erblé ie' mik, etã ie' tö iché wëm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu kos wamblébö, e' nuí olone be' ki.

²¹ Etã s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tö ibikeitsè: “¿Ima wëm wí erbikö tö ie' dör yi e' tö Skëköl ché suluë es? Skëköl ë a se' nuí olo'yarmi.”

²² Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwã Jesús tö bet. E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì kueki a' ibikeitseke es?

²³ Ye' tö wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' tã ¿wes a' tö iklö'wëmi tö ye' kë a inuí oloyanuk iki?

²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tö a' a ikkachè tö ye' wã kawö tã kã i' a nuí olo'yoie.

Etã ie' tö iché wëm kraulewã e' a:

—Be' e' kókã, be' ka'la kókã tã be' yúne u a.

* **5:12 lepra:** E' dör duë s'méwöie ese. Judiowak tö iklö'wé tö duë e' tö yi tteke ese dör ñá. Esepa batsekettã bánet kë a kawö tã senuk pë' malepa shua. Nies ie'pa kë a kawö tã shkowã Skëköl wé a. † **5:19 u bata ki:** Ie'pa u kë dör wes se' bribriwak u es. Ie'pa u tsãbata dör kkueie klökata tã'.

²⁵ E' wösha ta ie' e' kéka sulitane wörki ta ka'la a ie' debitu, e' kékaitö ta imíane iu a Skéköl kíkékaramiitö tajë.

²⁶ Ie'pa wökrarulune iweblök ta Skéköl kíkékarakitö tajë. Ie'pa suane ta ichéitörak:

—Ì sué se' tó ì ñe, e' ké suule se' wá yës.

Jesús tó Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuöki ta Jesús mía, e' tó wëm sué eköl kié Leví, e' dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Ta Jesús tó ie' a iché:

—Be' shkó ye' ta ye' ttökataie.

²⁸ Eta Leví e' kéka tó ì kos méat ta imía Jesús ta.

²⁹ E' tsáli ta Leví tó ikéwö tkö'wé buaë chké wa di'yé wa Jesús dalöioie. Inuköl shtökwakpa de tajë. Nies pè' kua'kipa de, e'pa tulur chkök Jesús ena ittökatapa ta.

³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tó isué, eta ie'pa tó ichémi Jesús ttökatapa a:

—¿Iök a' chköke di' yöke inuköl shtökwakpa ta ena pè' sulusipa malepa ta?

³¹ Jesús tó ie'pa iüté:

—Wépa ké kirirku' esepa ké ki s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke esepa ki s'kapeyökwak kiane.

³² Ye' ké dè'bitu wépa e' bikeitsö tó iserke yësyësë esepa kiök. Ye' dè'bitu pè' sulusipa kiök as ie'pa er mane'ù.

Ì kueki Jesús ttökatapa ké batsöta'

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Judiopa wökirpa welepa tó iché Jesús a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa batsöke tajë, ttöke S'yé ta tajë, wes fariseowakpa klépa tó iweke es, erë be' ichapa chköke ena di'yöke kekraë ké batsöta'.

³⁴ Jesús tó ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk ta ¿wes ie'pa batsömi wëm ulabatske ese tso'ia ie'pa ta e' dalewa?

³⁵ Erë ikéwö döraë eta ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

³⁶ Nies Jesús tó ie'pa wöbla'wé tó judiowak ttè kéchke e' ké shuturpaká ie' ttè pa'alí ta. E' kleítö ttè i' wa:

—Ké yi tó datsi' pa'alí tak teepa batsèwá datsi' kéchke wöyuowaie. Iwésö es, e' ta e'

tó datsi' pa'alí we'ikéwa, ñies itak pa'alí ké mène buaë datsi' kéchke ki.

³⁷ Nies vino pa'alí ké terta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kéchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, eta ikkuölit kéchke jchëemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme.

³⁸ E' kueki vino pa'alí tekeka ikkuölit pa'alí a.

³⁹ Yi tó vino bacha'bacha yeke, ese tó ibikeitseke tó e' ya' bua' vino pa'alí tsata. E' kueki ie' ké éna vino pa'alí yakiá. Es ñies a' tó ibikeitseke tó ye' ttè pa'alí e' ké dör buaë.

6

Jesús ttökatapa tó trigo wöikléé eno diwö a

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Etökicha ta eno diwö a Jesús dami trigo shua ta ittökatapa tó trigo wöiklérami ta iwösiéitö irikirik ulá wa ta ikatéramirakitö.

² Eta fariseowakpa welepa tó ie'pa a ichaké:

—¿Ì kueki a' tso' ì ké kéwö ta' wè eno diwö a ese uk?

³ Jesús tó ie'pa iüté:

—Ì o' David tó ká iaiaë ¿e' ké aritsule a' wa Skéköl yëkkuö ki? Etökicha ta ie' ena iklépa dué bli wa.

⁴ Ie' dè'wá Skéköl wé a ta pan meule Skéköl a e' klö'wéitö ñéitö. Nies ie' tó iblaté iklépa a ta inérakitö. Sacerdotepa é a pan e' kéwö ta ñè. Erë a' éna iane tó ì o' David tó ñe' ké dör sulué Skéköl wöa.

⁵ Nies Jesús tó iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alá, e' wá kawö ta' ichoie tó ì dör buaë ö ì dör sulué wè eno diwö a.

Wëm eköl ulá siulewá e' bua'wéne Jesús tó

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Eno diwö ská ta Jesús dewá judiowak ñi dapa'wo wé a ta eé ie' tó s'wöbla'wémitke. Ta eé wëm detkër eköl e' ulá bua'kka siulewá.

⁷ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkaták ilè ki, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tó wëm ñe' bua'wëmineitö eno diwö a.

⁸ Erë ì bikeitseke ie'pa tó, e' suéwá ie' tó, e' kueki ie' tó iché wëm ulá siulewá e' a:

—Be' e' kóka ta be' e' duóser íe sulitane wöshaë.

—Eta wëm e' duéser.

⁹ Jesús tò iché ie'pa a:

—A' chakèyö: ¿Ì kèwö ta' se' a wè eno diwö a: ì buaë ö ì suluë? ¿S'tsatskök ö s'ttökwa?

¹⁰ E' ukuöki ta ie' tò ie'pa ulitane weblé e' pamik ta ichéitö wëm ulà siulewa e' a:

—Be' ulà shulöö.

Ta ie' tò iwé es eta iulà buanene.

¹¹ E' tò ie'pa uluwéka taië, ta ñni chakérak, ¿wes se' tò Jesús wëmi?

Jesús tò ittekölpa tsá dabom eyök kí böl e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² E' kèwö ska' ta Jesús mía kabata a ttök S'yé ta, ee ie' tté ie' ta nañeë.

¹³ Mik ká ñine, eta ie' tò ittökataka kié dapa'wé ie' ta. E' shua ie' tò wépa shushtë dabom eyök kí böl (12), e'pa kiéitö ittekölpa tsá.

¹⁴ Ie'pa kié i' es: Simón, e' kié méka Jesús tò Pedro; Andrés dör Simón ël, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör Alfeo alà, Simón kine Celote,

¹⁶ Judas dör Santiago alà ena Judas Iscariote tò Jesús wömekettsa ibolökpa a e'.

Jesús tò s'wöbla'wé ñies s'buawéne

(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekölpa tsá e'pa ta, e' e' wöklö'wé kakkue ki. Ee iklépa tso' taië ie' panuk. Ñies pè' datse Judea ena Jerusalén, esepa de taië. Ñies pè' de taië datse Tiro ena Sidón. Ká böt e' ate dayë kkömik.

¹⁸ Ie'pa ekképa kos debitu Jesús tò s'wöbla'wéke e' kïttsök ñies as ikirirkerak e' bua'üneitö. Ñies wépa tteke wimblupa sulusi tò esepa bua'wéitö.

¹⁹ Taië diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kos e' buanene, e' kueki sulitane éna ie' kakwa.

Ì wër buaë Skéköl wa

(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tò ittökataka weblé ta ichéitö ie'pa a:

“A' wépa dör siarë kë wa ì ta' taië, esepa tso' ì blúie Skéköl tso' e' a, e' kueki ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wépa tteke bli tò ká i' a, esepa tsë'rdaë dö wë', e' kueki ayëcha buaë a'.

“A' wépa iuke ká i' a, esepa jañurane buaë, e' kueki ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pè' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tò a' dör pè' sulusipa ye' dör S'ditsö Alà e' tté kueki.

²³ Mik e' tköke a' ta, eta kë a' erianuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë. Aishkuö ta ká jai a ì buaë merdaë a' a iskéie e' kueki a' ttsë'nú kaneë. Kë a' éna ichökwa tò ká iaiaë ie'pa yépa bak Skéköl ttekölpa we'ikök es.

²⁴ “Erë wéstela ina a' wa iyi tso' taië ká i' a esepa ta, e' ukuöki ta kë ì skà ta'ia a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wéstela ina a' wa iyi tso' taië ñè wè i' ñe ta esepa ta, e' ukuöki ta a' tterane bli tò.

“Wéstela ina a' jañuke buaë ká i' a e'pa ta, e' ukuöki ta a' eriardaë, iuraë siarë.

²⁶ “Wéstela ina a' ta mik sulitane tò a' kikéka, es ie'pa yépa bak ká iaiaë e'pa tò kachökwakpa e' chö tò ie'pa dör Skéköl ttekölpa, e'pa kika'ka.

S'bolökpa ché Jesús tò

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erë a' tso' ye' ttö kïttsök, esepa a ye' tò ichè: a' bolökpa dalëritsö. Wépa éna sulu a' ar, esepa a ì buaë ú.

²⁸ Wépa alibchöke a' ki, esepa a a' er buaë chö. Wépa tò a' cheke suluë esepa ki ikiö S'yé a tò ikimú.

²⁹ Yi tò a' ppé a' aswö ki, e' ta a' aswö etta mú ia ppè. Yi tò a' paio kiké tsémi, e' ta ñies a' paio mú ia.

³⁰ Yi tò ilè kak kié a' a, e' ta imú ia. Yi wa a' iyi mítser, e' ta kë a' tò ikiökneia.

³¹ A' senú s'malepa ta wes a' ki ikiane tò ie'pa ser a' ta es.

³² “Wépa tò a' dalëritseke, esepa ë ské dalëritseke a' tò, e' ta ¿e' ki Skéköl tò wéstela chémi a' a? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tò wépa tò ie'pa dalëritseke, esepa ské dalëritseke.

³³ Wépa tò ì buaë wéke a' a, esepa ë a a' tò iské wéke buaë, e' ta ¿e' ki Skéköl tò a' kikékami? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tò iweke es.

³⁴ A' tò iyi peiteke, wépa klö'wé a' tò to imeraneitö, esepa ë a, e' ta ¿e' ki Skéköl tò a' kikékami? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tò iyi peiteke ñi a, mik ie'pa tò iklö'wé tò imerdane eta.

35 A' bolökpa dalëritsö. Ì buaë ú ie'pa a, íyi peitö ie'pa a, kë iské panane. A' tö iweke es, e' ta Skëköl tö a' a iské merane buaë. Ie' er buaë chöke s'sulusipa a ena wépa kë tö wéstela cheta' ie' a esepa a. A' tö iweke es, e' ta a' tö ikkacheraë tö mokjë a' dör ie' dör íyi ulitane tsata, e' ala'r.

36 S'malepa saú er siarë wa wes S'yé tö a' sueke er siarë wa es.

*Kë se' kàne s'kichatök
(Mateo 7.1-5)*

37 “Kë a' s'kichatök, e' ta Skëköl kë tö a' kichatepa. Kë a' ichök yi a' tö Skëköl mú tö be' tsaiö, e' ta Skëköl kë tö a' tsaiëpa. Ì sulu kos wamblé ie'pa tö a' kï, ese nuí olo'yö ie'pa kï, e' ta a' nuí olo'yeraë Skëköl tö a' kï.

38 Kos a' tö ì mé s'malepa a, ekkë a' a imerdane. E' kueki íyi kakmú s'malepa a, eta iské merane Skëköl tö a' a. Erë ie' tö imerane a' a taië wes dakö'ukuö wà ièsö chië wötioule buaë ikí wà iè doka ikkō a katötöë tsá tkënettsamítke es.”

39 Nies Jesús tö ttë kleé ie'pa a i' es: “¿Wé a' wa isuule tö s'wöbla kë wawër, ese tö eköl wöbla kë wawër ese ulà ièmi? ¿E'pa kë brutarmi bölë kauk a?

40 Wé wöblarke ese kë dör iwöbla'ukwak tsata. Mik iwöblaone, e' je' ta idöraë wes iwöbla'ukwak es.

41 “Kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tö, erë ¿ì kueki kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, ese kë sune a' wa?

42 ¿Wes a' ichèmi a' yami a: ‘A yami, súyö kaltak jchela tsir tso' be' wöbla a, e' yëttsa’? Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, e' kë sune a' wa. ¡A' e' ð suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a, ese yöttsa kewe, es kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese wërmi a' a buaë yëttsa.

*Kal buaë ena kal sulusi
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)*

43 “Kal buaë kë wörta' kalwö suluie, nies kal sulusi kë wörta' kalwö bua'ie.

44 Kal wërkewa iwö kï. Higowö ö uvawö ese kë shteta'sö dika' kicha mik.

45 Ì bikeitsekese, ese è chekesö. E' kueki wëm dör buaë, ese er dör buaë, e' kueki ie' serke buaë, ttö yësyësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e' kueki ie' serke suluë, ttö suluë.

*Uyuökwak böl
(Mateo 7.24-27)*

46 “¿Ì kueki a' tö ye' kieke: ‘A Skëköpa, a Skëköpa,’ erë kë a' tö ye' ttë iuteku’?

47 Yi datse ye' ska', ta ye' ttö tseke ta iwà iuteke, súyö a' a ichè tö wes ese dör.

48 Ese dör wes wëm eköl tö u yué es. E' tö u chkí töbié iskië, ká dör ák è, ese a. Mik di' pone taië, tkami u kï taië, erë u kë minetser iwa, iyöule buaë e' kueki.

49 Erë yi tö ye' ttö ttsé erë kë iwà iuteku', ese dör wes wëm eköl tö u yué, erë kë wa itöbinewa iskië, tkékaitö jalëjalë íyök è bata kï es. Mik di' pone taië e' tkami u kï, eta u mítser iwa, kë ì ateia.

7

*Jesús tö ñippökwakpa wökir eköl e' kanè méso bua'wéne
(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)*

1 Mik Jesús tö s'wöbla'wé one, eta imía demi Cafarnaúm.

2 Eta ee Roma ñippökwakpa doka cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewa taië duökewatke. Iwökir éna ie' dalër taië.

3 Mik ñippökwakpa wökir tö Jesús ttë ttsé, eta ie' tö iché judiowak kueblupa welepa a: “A yú Jesús ska' ta ichö ie' a: ‘Be' we'ikè sa' tö, be' shkō ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke taië, e' bua'ukne.’ ”

4-5 Mik ie'pa demi Jesús ska' ta ikköcherak taië ie' wöa:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër taië. Ie' wák tö se' ñi dapa'wo wé e' yuök patkè se' a. E' kueki sa' a ta buaë idir tö be' ie' kimè.

6 Eta Jesús mía ie'pa ta. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, eta ie' tö iyamipa welepa patké ichök Jesús a: “A këköpa, kë be' e' tsiriuk. Be' dör këkö taië, e' döwa ye' u a, e' kë dör ye' siarla e' a.

7 E' kueki ye' kë dè'rö be' ska'. Erë ikéwö è mú ta ye' kanè méso buardane.

8 Ye' wökirpa ta', e'pa ttö iutök ye' kawöta. Nies ye' dör ñippökwakpa taië e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttö iutök. Mik ye' tö eköl a icheke, ‘Be' yú' ta imí. Eköl a ye' tö icheke, ‘Be' dou' ta ide. Nies ye' tö icheke ye' kanè méso a, ‘Íyi ú' ta iwéitö. Ye' iklö'wé tö be' wa kawö ta' íyi ulitane tsata, e' kueki ye' wa

ijcher tö be' tö ikéwö mé, e' ta ye' kanè méso buardane.”

⁹ Mik Jesús tö ttè e' ttsé, eta e' tö ie' tkiwéwa. Ie' wötréene ta ichéitö pè' dami ie' itöki e'pa a:

—Ye' ichè a' a tö Israel aleripa kos shua, kë yi kune ye' wa erblök ye' mik wes wëm i' es.

¹⁰ Eta mik ñippökwakpa wökir yamipa dene u a, eta ie'pa tö isué tö ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schö alà blënewa e' shké'wékane Jesús tö

¹¹ E' ukuöki ta Jesús mia ká kiè Naín ee. Ie' dami ittökatapa ta, ñies pè' dami ie'pa ta taië.

¹² Mik ie'pa de tsinet ká e' a, eta ie'pa isué tö taië pè' datse, e' wa s'nu datse micho wötëwa. Dëütö e' mi dör schö, ie' alà eköl ëme wëm, e' blënewa. Taië ká e' wakpa tö ie' pablerami.

¹³ Mik Skëkëpa Jesús tö isué, eta ie' wa iwër siarë ta ichéitö ia:

—Kë be' iukia.

¹⁴ E' bet ta ie' dewa tsinet ka'la ki s'nu dami e' o'mik ta ka'la kéitö. Wépa wa idami e'pa e' wöklö'wéwa. Jesús tö iché s'nu a:

—A duladula, be' a ye' tö ichè, iBe' e' kôka!

¹⁵ E' bet ta s'nu shkenekane e' tkésër ta itté. Eta Jesús tö imé imi a.

¹⁶ Kos pè' tso' ie'pa ta e'pa suane taië, Skëköl kikéka ie'pa tö taië ta ichéraitö:

—Skëköl tteköl chök eköl, e' de se' shua.

Ñies ie'pa tö iché:

—Skëköl de se' dör ie' icha esepa kimuk.

¹⁷ Eta i wé Jesús tö e' ttè buneka taië Judea ké kos e' a, ñies ká tso' Judea pamik e' a itté tinea.

Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ichakök

(Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttökatapa tö i kos weke Jesús tö, e' paké Juan tso' s'wöto wé a e' a. E' kueki ie' tö ie'pa böi kié

¹⁹ ta ichéitö ie'pa a:

—A' yú Skëkëpa Jesús a ichakök tö çbe' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tö idatse e', ö yi skà panèia sa' tö?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' ta ie'pa tö iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tö sa' patké be' a ichakök tö çbe' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tö idatse e', ö yi skà panèia sa' tö?

²¹ E' wösha ta Jesús tö s'kirirke duè tsakië wa, esepa bua'wé taië. Ñies s'tteke wim-blupa sulusi tö, ena s'wöbla kë wawër esepa bua'wéitö taië.

²² E' ukuöki ta ie' tö iché Juan ttökatapa böi a:

—A' yúne Juan ska' ta i sué a' tö, i ttsé a' tö, e' kos pakö ie' a. Ichö ie' a tö s'wöbla kë wawër esepa wöbla wawënene; s'kraulewa kë shko esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tö esepa buanene batse'nene; s'kukuö kë watsër esepa watsënene; s'duowa shkenekane; ñies Skëköl ttè buaë e' pakane s'siarëpa a.

²³ iYi kë yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!

²⁴ Mik ie'pa míyalne, eta Jesús tö Juan ttè pakémitke pè' a, ta ichéitö ie'pa a: “Mik a' dë'rö ká sir poë wé kë yi serku' ee Juan sauk, eta çima a' erbikö wëm wése suëmi a' tö? A' kë dë'rö wëm ëse, kabikeitsö wi a dià a wes kua'kö wöppè siwa' tö es, ese sauk.

²⁵ A' kë dë'rö wëm ese sauk, e' ta çwëm wése sauk a' dë'rö? A' kë dë'rö wëm e' paið datsi' bua'buwa, ese sauk. A' wa ijcher tö wépa e' paið es ena iyi bua'buwa tso' iwa taië e' ttsé'woie buaë, esepa serke blu' u a.

²⁶ Erë çwëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a ichè tö moki Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kë dör e' ë. Ie' dör Skëköl tteköl ese tsata.

²⁷ Skëköl yëkkuö ki itso' kitule wé Skëköl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a, e' tö ichè i' es:

‘Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yöki kewe be' ñalé yuök.*’

Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan.

²⁸ Ye' ichè a' a tö s'ditsö ulitane shua, kë yi ku' Juan tsata. Erë i blúie Skëköl tso', e' shua yi dör ësela, ese dör ie' tsata.”

²⁹ (Mik pè' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tö Jesús s'wöbla'weke e' ttsé, eta ie'pa tö iché tö Skëköl ttè dör yësyësë. Ie'pa dë' as Juan tö ie'pa wöskuö iwà kkachoie tö ie'pa tö Juan ttè klö'wé, e' kueki ie'pa tö iché es.

* 7:27 Malaquías 3.1

30 Erë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kë wä Juan ttè klöone, e' kueki ie' kë wä ie'pa wösune, es ie'pa tö Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watëttsa.)

31 Jesús tö iché: “¿Ima a' chëmi ye' tö? ¿Wes a' dör?”

32 A' dör wes ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shabötspa arke taië ta' iché iyamipa a: 'Sa' tö pulë bla'wé, erë a' kë klötëne'; sa' tö s'eriar tseittsé, erë a' kë iine'.

33 E' wà dör tö Juan S'wöskuökwak de batsöta', kë blo' yetä' ta' a' tö iché tö aknama tso' ie' a.

34 E' ukuöki ta' ye' dör S'ditsö Alà, e' de kë batsöta', blo' yetä', ta' a' tö ye' cheke tö ye' chkö taië, blo' yè taië, ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa malepa, esepa sini'.

35 A' tö ye' cheke es erë isuërasö bulebök ta' tö wépa serke wes Skëköl siwé tö ichè es, esepa dör yësyësë.”

Jesús miá upakök Simón dör fariseowak e' ska'

36 Fariseowak eköl kiè Simón, e' tö Jesús kié chkök ie' u a. E' kueki Jesús miá ie' ska' ta' ie'pa e' tulëser chkök.

37 Eta' alaköl sulusi serke ká e' a, e' wä ijchenewä tö Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wä kiö masmas de e' ukkuö yöule ák bua'buä kiè alabastro ese wa.

38 Ie' de dur Jesús ska', e' iuke Jesús tsikka, iwöriö yënane taië Jesús klö ki, e' pasiwéitö itsà wa, ta' Jesús klö wöalattsémiitö ta' kiö masmas téitö Jesús klö ki.

39 Mik fariseowak tö Jesús kié chkök e' tö alaköl sué, eta' ibikeitséitö: “Wëm wí mú dör Skëköl tteköl mokí, e'ma ie' éna iarwi alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwami tö e' dör alaköl sulusi.”

40 Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wä yönoie be' a.

Ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ña.

41 Jesús tö iché:

—Wëm böi ñarke inuköl peitökwak ulà a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköl ñarke dabom skeyök (50).

42 Ie'pa böi kë a ipator, e' kueki inuköl peitökwak tö inu' olo'yé ie'pa ki. Ye' tö be'

a ichakè tö ie'pa böi, ¿wéne ék éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

43 Ie' iüté:

—Ye' a ta, wéne nu' olone kibiie e' ék.

Jesús tö iché:

—Buaë be' iüté.

44 Eta' Jesús tö alaköl sué ta' ichéitö Simón a:

—Alaköl i' saú. Mik ye' dewä be' u a, eta' be' kë wä ye' a di' mène ye' klö skuoie, erë alaköl i' tö ye' klö skué iwöriö wa ta' ipasiwéitö itsà wa.

45 Be' kë wä ye' shkeone wöalattsè wa wes s'wöblar es. Erë ie' dewä ie, eta' ie' tö ye' klö wöalattsémi taië.

46 Be' kë wä kiö ësela, e' tène ye' wökir ki wes s'wöblar es. Erë ie' tö kiö masmas tuë darërëe ese té ye' klö ki.

47 E' kueki ye' ichè be' a tö ie' éna ye' dalër taië e' wa iwënewä tö i' sulu wamblé ie' tö taië, e' nu' olone ie' ki. Erë wépa kë éna ye' dalërta' taië, e' wa iwënewä tö esepa ki inu' olone elkela ë.

48 E' ukuöki ta' ie' iché alaköl e' a:

—I' sulu qos wamblé be' tö e' nu' olone be' ki.

49 Imalepa kiule chkök ñies tso' ee, e'pa ñi chakérak:

—A' ichè ¿yi ie' dör e' ttö es? Skëköl ë a se' nu' olo'yarmi.

50 Erë ie' tö alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tö be' tsatkée. Be' yüne bèrë.

8

Alakölpä tö Jesús kimé

1 E' ukuöki ta' Jesús miá i' blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ká blublu ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekölpä tsá dabom eyök ki böi, e'pa shköke ie' ta.

2 Ñies alakölpä welepa bua'ne ie' tö, e'pa shköke ie' ta. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wä, ñies duè wä. Ie'pa eköl, kiè María Magdala wak, e' a aknamapa yé'ttsaitö döka kul.

3 Ñies Juana dör Cuza alaköl, e' shköke ie' ta. Cuza dör Herodes dali kkö'nukwak. Ñies Susana ena alakölpä malepa taië shköke ie' ta. Ie'pa tö Jesús ena ittökatapa kimeke taië, i' tso' ie'pa wä ese wa.

*Të kuatkökwak, e' paké**(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)*

⁴ Pë' e' yélur iká kî debitü tajë Jesús ska'.
Ie' tò ie'pa a ittë kleé i' es:

⁵ Wëm míā eköl të kuatkök ta ie' tò iwö
ppé ululu të kî* Mik ie' tso' iwö ppök, etā
ditsöwö wele anewa ñala ska' ta pë' dakélor
iki, e' tò iñatélur, ñies dù debitü tò ikatéwa.

⁶ Ditsöwö wele anewa áklo a ta e' kuölö ta
itskine buaë. Erë ká tsabe kē ta' ee, e' kueki
bet ta isinewa.

⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua.
Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë
dika'chka e' aléka iki.

⁸ Erë ditsöwö wele ane iyök bua'buā kî,
ese tskine talane wöne buaë. Iklö wele
wöne döka cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tò iché one, etā ikí chéitö ie'pa
a aneule: “¡A' éna ye' ttö tsak, e'ma ikukue-
blö bua'ie!”

*Í kueki Jesús tò s'wöbla'weke kleaule**(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)*

⁹ Jesús ttökatapa tò ie' a ichaké:

—Ttë waklébö, ¿ima e' wà dör?

¹⁰ Ie' tò iché ie'pa a: “Í blúie Skéköl tso' e'
tté blëulewa, e' kéwö meneat a' a ijchenoie.
Erë pë' tso' tajë kē éna ye' tté klö'wak, esepa
a ye' tò ikleeke as ie'pa tò iweblö je', erë kē
ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tò ittö je', erë
kē ie'pa a iwà ar.†

*Të kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tò**(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)*

¹¹ “Ttë wakléyö e' wà dör i' es: Skéköl tté
pakèsö e' dör wës ditsöwö kuatkèsö es.

¹² Pë' welepa ta itkömi wës itka ditsöwö
anewa ñala ska' ñe' ta itka es. Esepa
tö Skéköl tté ttsé, erë bé de ie'pa ska' ta
iyéttsaitö ie'pa er a as ie'pa kē tò iklö'ù ta
itsatkër.

¹³ Welepa skà ta itkömi wës itka ditsöwö
anewa áklo a ñe' ta itka es. Esepa tò Skéköl
tté ttsé ta iklö'wérakitö ttsé'ne buaë wa erë
ekuölö é. Ie'pa kē a e' tkërwa darërë Skéköl
tté a. Mik ie'pa weinemitke ie' tté kueki, etā
ie'pa anemine tottola.

¹⁴ Welepa skà ta itkömi wës itka ditsöwö
anewa dika'chka shua ñe' ta itka es. Esepa
tö Skéköl tté ttsé, erë ie'pa tò íyi tso' ká i' kî
e' bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl

ena ì tso' ká iki tò s'ttsé'weke buaë ese kî.
Ese kos tò Skéköl tté kui'wéwa ie'pa er a, ta
ie'pa kē sene buaë Skéköl tté a.

¹⁵ Erë welepa skà ta itköke wës itka
ditsöwö anewa iyök buaë kî ñe' ta itka es.
Esepa tò Skéköl tté ttsé ta iklö'wé er buaë
wa moki. Ie'pa tò iuteke buaë ta iwà
dalöiekerakitö kekraë. E' kueki ie'pa tò ì
buaë kos ese wé wës Skéköl kî ikiane es.

*Bö'wö tté**(Marcos 4.21-25)*

¹⁶ “Mik bö'wö wötskékasö, etā kē sö
ipabikepawa, kē sö ipatkepawa ka' dikia.
E' skéie itkekeka kákke s'yamipa datse es-
epa wö a ká ñi'woie.

¹⁷ Es ñies tté tso' blëulewa i'ñe ta, ese
jcherdawa sulitane wa aishkuö ta. Í ché ye'
tö, e' kē wà ane ie'pa éna i'ñe ta, erë e' wà
ardaë ie'pa éna aishkuö ta.

¹⁸ “Yi e' yuak buaë ye' tté wa, ese a ikí
meraëyö as ie' éna iwà ar buaë. Erë yi kē
e' yuak ye' tté wa, ì bikeitse ese tò tò ane
iéna, e' kos yërdattsane iyöki. E' kueki ye' ttö
kukueblö a' tò bua'ie.”

*Jesús mî ena ie' elpa debitü ie' weblök**(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)*

¹⁹ Etā Jesús mî ena iëlpa ena ikutapa e'pa
debitü ie' weblök. Erë ie' tkër wé pë' tso'
tajë e' shua, e' kueki ie'pa kē dë'wa ie' ska'.

²⁰ E' biyö ché yile tò ie' a:

—Be' mî ena be' elpa ena be' kutapa e'pa
shkö be' weblök.

²¹ Ie' tò iüté:

—Èkëkë, erë ye' tò a' a ichè tò wépa tò
Skéköl tté ttsé ta iwà iütéitö, esepa dör wës
ye' mî ena ye' elpa ena ye' kutapa es.

*Siwa' tajë e' wöklö'wé Jesús tò**(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)*

²² Etökicha ta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa
ta, ta ichéitö ie'pa a:

—Mishka batsöri wîshet.

Etā ie'pa míyal.

²³ Ie'pa mirwaia ta ie' kapowa kanò a. E'
dalewa siwa' batsineka tajë tò di' uyéka tajë
ta kanò a di' iënekami katsirkewatke.

²⁴ E' kueki ie'pa tò itü'wéka ta ichéraitö
ia:

* **8:5 të kuatkök ppé ululu:** Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të kos e' kî. † **8:10** Isaías 6.9

—jA s'wöbla'ukwak! jA s'wöbla'ukwak!
jSe' duölurmi!

Etä ie' e' kéka tā siwa' ena di' yöli uñéitö
tā iwöklönewa míane alamië.

²⁵ E' ukuöki tā ie' tö iché ie'pa a:

—¿Wes a' erblöke ye' mik, e' de?

Erë ie'pa suanéka tajë, tkinewa tajë tā iñi
chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? jE' ttö dalöie di' tö ena
siwa' tö!

*Wëm eköl a aknamapa tso' tajë e'
bua'wéne Jesús tö*

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ E' ukuöki tā ie'pa mía demi ká kië
Gerasa ate batsöri wishet Galilea wöshäe
ee.

²⁷ Mik Jesús e' yéttsa de ká sí ki, etä wëm
eköl de ie' ska', e' a aknamapa tso'. Ie' dör
Gerasa wak. Iaiäe ie' sene'mi sume, kë
serku'ia u a, ie' serke pö a.

²⁸ Mik ie' tö Jesús sué, etä ie' anekā tajë tā
ie' tkéwa kuchë ki. Ie' iché Jesús a:

—A Jesús, be' dör Skököl dör íyi ulitane
tsata e' alà. ¿jök be' de ye' tsiriuk? Ye' múat
bërë. Ye' kköchö tajë be' a tö kë ye' we'ikar.

²⁹ Jesús tö ichétke wimblu sulusi a kewe:
“Be' e' yöttsa wëm se a.” E' kueki wimblu
tö ie' a iché es. Iaiäe ie' we'ikbitu aknama
tö. Kékrae aknama tö ie' wö aliweke. E'
kueki pé' tö ie' mueke iulà a iklö a tabechka
daloie wa, erë e' batsélor ie' tö tottola tā
aknama tö ie' kí aliwéka patkemi wé kë yi
serku' ese ska'.

³⁰ Etä Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kië?

Ie' iüté:

—Ye' kië Tajë Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' tajë, e' kueki ie' tö
iüté es.

³¹ Ie'pa kköchöke tajë Jesús a: “Kë sa'
patkarmi kauk tajë tso' iskië e' a.”

³² Tsinet kabata kuli' a köchi iëter tajë
chkök, e' kueki wimblupa kköchöke Jesús
a: “Kawö mú sa' a e' tiukwa köchipa jai a.”
Jesús tö ikéwö mé ie'pa a.

³³ Etä ie'pa e' yélur wëm a tā ie' tiélur
köchipa a. Köchi qos poneka tunemirak
ká spé mik brutolonemi batsöri a tā ee
iduolur.

³⁴ Mik köchi kkö'nukwakpa tö isué, etä
itkayalmi tā ittë pékarakitö ká e' wa'ñe.

³⁵ Pé' de tajë iweblök tö ì tka. Mik ie'pa
de Jesús ska', etä wëm a aknamapa yërulune
tajë, e' sué ie'pa tö itkër Jesús wörki datsi'
iéne éna ká anene buaë. E' tö ie'pa suawé.

³⁶ Wépa tö ì tka e' sué, e'pa tö ipaké ie'pa
a tö wes wëm a aknamapa bak e' buanene.

³⁷ Ká e' wakpa ulitane suane tajë, e' kueki
ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yöttsa sa' ká
a.” Etä Jesús e' iéka kanö a ittökatapa tā ta
imiatke.

³⁸ Etä wëm a aknamapa yërulune e'
kköché Jesús a: “Ye' shkakmi be' tā.” Erë
Jesús tö iüté:

—Au, be' e' tsúat.

³⁹ Be' yúne be' u a tā ì qos wé Skököl tö be'
a, e' pakö sulitane a.

Tā ie' mía, tā ì qos buaë wé Jesús tö ie' a,
e' pakéitö sulitane a.

*Jesús tö Jairo alà busi shké'wékane ñies
alaköl bua'wéneitö eköl*

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Mik Jesús dene batsöri iöshet, etä pé'
tso' tajë ie' panuk, e' kueki ie'pa tö ie' kiéwa
ttsë'ne bua'wa.

⁴¹ Etä wëm eköl kië Jairo e' de. Ie' dör
judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir eköl. Ie'
e' téwa wöwakköt Jesús wörki tā ikköchöke
tajë ie' a: “Mishka bet ye' u a.”

⁴² Jairo alà dör ekla ë wák dör alaköl ki
duas tso' dabom eyök ki bök ulatök (12), e'
duökewatke.

Jesús miria, e' dalewa tajë pé' dami, e'
tërdami ie' mik.

⁴³ E'pa shua alaköl dami eköl e' du'mi
alakölpa duè wa e' ki duas de dabom eyök
ki bök (12). Ì qos tso' ie' wa e' ewéwaitö yës
s'kapeyökwak ki, erë kë yi a ibuanene.

⁴⁴ Ie' dewa tsinet Jesús tsi kker tā idatsi'
bata kéwaitö. E' wöshā tā ipé wöklöne tā
ibuanene buaë.

⁴⁵ Etä Jesús tö ichaké:

—¿Yi tö ye' ké?

Sulitane tö iché:

—Kë sa' wa be' kàne.

Pedro tö iché ia:

—A s'wöbla'ukwak, pé' tso' tajë e' tërdami
be' mik.

⁴⁶ Erë Jesús tö iché:

—Ye' ittse tö ilè tka ye' diché wa. E' kueki
ye' wa ijcher tö yile tö ye' ké.

⁴⁷ Mik alaköl buanene, e' tö isué tö kë ie' a e' blënukiä tã ide Jesús ska' painéka taië suane wa. Ie' e' tkéwa kuchë kî Jesús wörki tã ie' e' chéka sulitane kukua tö i' kueki Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: “Mik ye' tö be' kéwa, e' wöshaë tã ye' buanene.”

⁴⁸ Jesús tö iché ia:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene. Be' yüne bërë.

⁴⁹ Ie' ttökeia alaköl tã, e' dalewa eköl bite Jairo u a, e' debitu tã iché Jairo a:

—Be' alà busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kë tsiriwaria.

⁵⁰ Mik e' ttsé Jesús tö, etã ie' tö iché Jairo a:

—Kë be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ë, be' alà busila buardane.

⁵¹ Mik ie'pa de Jairo u a, etã Jesús kë wã yi kàne shkëkwã wé busila nu me'r ee. Pedro ena Santiago ena Juan ena alà yé ena imì, e'pa ë kiéwaitö e' tã.

⁵² E' dalewa sulitane ijuke alárke taië. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Kë a' ijukia. Busila kë du'wã, ikapöme'r ë.

⁵³ Sulitane wã ijcher tö busila duowa, e' kueki ie'pa tö ie' wayuéka jañeitséka taië.

⁵⁴ Erë Jesús tö busila ulà klö'wéwã, tã iché ie' a:

—jA tayëla, be' e' kôka!

⁵⁵ Etã ishkenekane, e' bet tã ie' e' kéka tã Jesús tö iché ie'pa a:

—Itiö.

⁵⁶ Iyë ena imì tkirulune iweblök. Etã Jesús tö iché ie'pa a:

—Ï tka íe, e' kë char yi a.

9

Jesús tö ittökatapa patké s'wöbla'uk
(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Jesús tö ittökatapa dabom eyök kî bül e'pa dapa'wé tã diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane trë'woyal. Ñies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone.

² Ipatkérak ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ñies s'bu'ukne.

³ Tã ie' tö iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, etã kë ì tsarmi. Shko kéli, sku', íyi ñanoie, inuköl, datsi' skã, ese kos kë tsarmi.

⁴ Mik yile tö a' a iché a' kapörö, etã a' tso' kã e' a e' dalewa a' kapörö ie' u ë a.

⁵ Etã kã wele wakpa kë wã a' kinewã, e' tã a' e' yöllur kã e' a, tã kapo tso' a' klöttö mik, e' ppöo a' tö. E' tö ie'pa a ikkacheraë tö ie'pa dör Skëköl bolökpa.

⁶ Etã ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kos a Skëköl tté buaë pakök ñies s'kirirke bua'ukne.

Herodes tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús
(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷⁻⁸ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tö ì kos weke Jesús tö e' tté ttsé, etã ie' tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús. Welepa tö icheke tö Jesús dör Juan S'wöskuökwak kótewã e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skëköl tteköl bak kië Elías e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skëköl ttekölpa skã bak esepa wele shkenekane.

⁹ Erë Herodes tö iché:

—Ye' wák tö Juan kuli' tökök patké', e' tã wëm tté ttséyö tso' íyi uk taië s'tkiwë ekkë ÷e' dör yi?

E' kueki Herodes éna suluë Jesús suakwã.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, etã ì kos wé ie'pa tö, e' pakéne ie'pa tö Jesús a. Etã Jesús tö ie'pa kiémi e' tã dö tsinet kã kië Betsaida wé kë yi serku' ee.

¹¹ Erë mik pë' malepa wã ijchenewã, etã ie'pa mí itökî tã ie'pa kiéwaitö buaë. Ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ie' tö ie'pa a ñies s'kirirke bua'wéneitö.

¹² Mik kã tuirketke, etã Jesús ttökatapa dabom eyök kî bül (12) e'pa de ie' ska' tã ichéakitö ia:

—Kã i' kî kë ì ku' katanoie ñanoie, e' kueki ie'pa yuömi as ie'pa mi' kã tso' tsinet ena pë' serke tsinet esepa ska' chké tauk ñë ena kapökrö.

¹³ Jesús tö ie'pa a iché:

—Ie'pa tiö a' tö.

Ie'pa tö iiuté:

—Sa' wã pan skel ena nima bötö e' ë tso'. Kë sa' mène ikí tauk, e' tã ì tso' sa' wã e' kë dökkã ie'pa taië ekkëpa tioie.

14 Wēpa tso' ee dōka mil skeyök (5000), e' kueki ittökatapa tö iché es. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—A' tö ie'pa kō e' tkökser iski ek tsini ek tsini dabom skeyök (50) dabom skeyök.

15 Es ie'pa tö iwé ta pé' ulitane e' tkéser.

16 E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö, e' klö'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitö Skököl a. E' ukuöki ta ie' tö pan ena nima blaté mé ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pé' a.

17 Mik ie'pa chké de wé', eta ibata ate, e' shtérakitö iéne dōka kkōla dabom eyök ki bök (12).

Pedro tö iché tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

18 Etökicha ta Jesús tso' ittökatapa ē ta. Ie' tso' S'yé ta ttök, ta ee ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ima pé' tö iché tö ye' dör yi?

19 Ie'pa tö iüté:

—Welepa tö icheke tö be' dör Juan S'wöskuökwa. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skököl tteköl bak kié Elías e' shkenekane. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skököl ttekölpa bak ká iaiaé e' wele shkenekane.

20 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Erë ¿ima a' iché, ye' dör yi?

Pedro tö iüté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyö ché tö ie' tterawa

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

21 Erë Jesús kë wa ie'pa kàne yi a ichök yi dör ie'.

22 Nies ie' tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaé taié. Judiwak kueblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiéno wa wakpa tö ye' wateratssa. Ye' tterawa, e' ki ká de mañat eta ye' shkerdakane.

23-24 E' ukuöki ta ie' tö iché ie'pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittèwa yöki, ese kë ulà a sene michoé dōpa. Erë yi e' mettsa ttèwa ye' dalèrmik, ese ulà a idōraé. E' kueki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' ki. E' skéie kekraé ikawōta e' chök dō ittèwa wötèulewa krus mik ekké. Es ie' kawōta shkök ye' itöki.

25 Ýyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erë sene michoé kë dè' a' ulà a, e' ta e' dör ¿ie bua' a' a?

26 Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' olo wa, nies ye' Yé olo wa, nies ibiyöchökwa kpa batse'r e'pa olo wa, eta wépa jaéne ye' ki, esepa ki ye' jaërdaé nies.

27 Moki ye' tö a' a iché tö a' tso' íe, e' welepa tö i blúie Skököl tso' e' sueraé kam iblèrurur e' yöki.

Jesús tö ilo ta' taié e' kkaché ittökatapa a
(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

28 E' ki ká de pàköl (8) ulatök, eta Jesús mía kabata a ttök S'yé ta. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mítser iwa e' ta.

29 Ie' tso' ttök S'yé ta, eta iwö manenettsa mía kua'ki dalölöé nies idatsi' mía sarurué wöñarke dalölöé.

30 E' wösha ta wépa de iéter bül tso' ttök ie' ta. Ie'pa dör Skököl ttekölpa bak ká iaiaé kié Moisés ena Elías e'pa.

31 Ie'pa olo buneka taié dalölöé. Ie'pa iéter kapakök Jesús ta wes ie' tterawa pé' tö Jerusalén as iwà tkö wes Skököl ki ikiane es.

32 Pedro ena iyamipa bül, e'pa tteke kapèwa tö taié. Erë mik ie'pa t'nekane bua'ie, eta ie'pa tö Jesús olo taié e' sué, nies wépa bül iéter ttök ie' ta e'pa suérakitö.

33 Mik Moisés ena Elías mitkene, eta Pedro tö iché Jesús a:

—A S'wöbla'ukwak, buaé se' tso' íe. Sú sa' tö úla yuèka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erë i cheke Pedro tö e' wà kë ane ie' éna.

34 Pedro ttökeia, e' wö sha ta mochka tö ie'pa kitéwa. E' tö ie'pa suawé taié.

35 Mochka shua ie'pa tö ttö ttsé tö iché: “Se dör ye' alà, e' pairi'bitubak ye' tö idi' wa a' blúie. Ie' ttö iütö.”

36 Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa tö isué tö Jesús ate dur ekörla. Erë i ttsé ie'pa tö, i sué ie'pa tö, e' blé ie'pa tö ier a, kë ie'pa wa ipakane yi a dō aishkuö ta.

Duladula eköl tteke aknama tö e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

37 Bule es ta ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, eta taié pé' de Jesús ñaletsuk.

38 E' shua wém tso' eköl, e' tö iché aneule:

—A s'wöbla'ukwak, be' we'ikèyö, ye' aladulaköl saü, e' dör ye' alà eköl ë.

³⁹ Mik wimblu sulusi tö ie' éna ká chówéwa, etá ie' aneká tajë, painéka katötöë, tá ikkõ á ishuya deka tajë. Këkraë ie' we'ikekeitö siarë. Wimblu kë éna ie' akwa.

⁴⁰ Ye' kköché tajë be' ttökatapa á tö wimblu trë'úshkar erë kë ie'pa á ionë.

⁴¹ Jesús tö iché ie'pa ulitane á:

—A' wakpa kë erblöta' Skëköl mik, a' kë éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' tá? ¿Kos ye' tö a' dalë'ttsemirö? Be' alà tsúbitu ña.

⁴² Mik duladula de tsinet, etá aknama tö ie' éna ká chówéwa kéu iski tá ipainéka tajë. Erë Jesús tö wimblu sulusi uñé trë'wéshkar tá duladula bua'wéneitö méneitö iyé á.

⁴³ Ì buaë wé Skëköl tö idiché tajë wa e' tö ie'pa ulitane tkiwéwa.

*Jesús skà e' biyö chéne tö itterawa
(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)*

Ì buaë wé Jesús tö, e' chekeia ie'pa tö ñi á, e' dalewa ie' tö iché ittökatapa á:

⁴⁴ —Ì cheke ye' tö a' á, e' ttsö buaë, kë a' éna ichökwa: Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdatsá pé' ulá á.

⁴⁵ Erë ì ché ie' tö e' blëulewá ie'pa yöki, e' kueki ie'pa kë éna iwà ane. Ñies ie'pa suane ichakök tö ima iwà dör.

*Yi dör ibua'ie Skëköl wöa
(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)*

⁴⁶ E' ukuöki tá Jesús ttökatapa ñi iütökerak tö ie'pa shüa yi dömi ibua'ie imalepa tsata.

⁴⁷ Ì bikeitsök ie'pa tso', e' suéwá Jesús tö, e' kueki ie' tö alala kié eköl duésër ie' o'mik

⁴⁸ tá ichéitö ie'pa á:

—A' shüa yi e' wöéwa imalepa dikia diöshet ese dör ibua'ie. E' kueki yi tö alala i'se kiéwa ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéwa. Es ñies yi tö ye' kiéwa, ese tö yi tö ye' patkë'bitu, e' kiéwa.

*Yi kë ku' ñippök se' tá ese tö se' bikeitseke er bua' wa
(Marcos 9.38-40)*

⁴⁹ Juan tö iché Jesús á:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama trë'wéyal be' ttö wa. Erë ie' kë ku' se' tá, e' kueki sa' tö iché ia tö kë iwaria.

⁵⁰ Jesús tö iüté:

—Yi kë ku' ñippök se' tá, ese tso' se' tá. E' kueki kë iwöklö'war.

Santiago ena Juan e'pa uñé Jesús tö

⁵¹ Jesús mi'kekane ká jai á, e' kéwö dökewatke, etá Jesús tö ibikeitsé tö ye' mía diché wa Jerusalén, tá imía.

⁵² Ie' tö wépa welepa patkëmi ie' yöki kéwe u yulök kaporöie. Ie'pa mía demi ká tso' etk Samaria eë.

⁵³ Erë Samaria wakpa wá ijcher tö Jesús ena ittökatapa mi'ke Jerusalén, e' kueki ie'pa kë wá ikinewa.

⁵⁴ Mik Jesús ttökatapa kié Santiago ena Juan e'pa tö isué tö Samaria wakpa kë wá ie'pa kinewa, etá ie'pa tö Jesús á iché:

—A Skëképa, ¿be' ki ikiane tö sa' tö bö' kié ká jai á ie'pa ewowa?

⁵⁵ Erë Jesús wötréene ie'pa sauk tá ie'pa uñéitö.

⁵⁶ E' ukuöki tá ie'pa mía ká skà tso' tsinet eë.

*Wépa mañal e' yuak Jesús ttökatapaie
(Mateo 8.19-22)*

⁵⁷ Ie'pa mirwá ñalá ki tá wëm eköl tö Jesús á iché:

—A këképa, ye' mi'ke be' tá ká wa'ñe wé be' mörö eë.

⁵⁸ Jesús tö iüté:

—Bakli' u tá', ñies dúla u tá', erë ye' dör S'ditsö Alà, e' kë wá u tá' senoie.

⁵⁹ Jesús tö iché wëm eköl skà á:

—Mishka ye' tá.

Erë wëm tö iüté:

—A këképa, kawö mú ña, mik ye' yé blërkewa e' nu wötökwa, e' ukuöki tá ye' mi'ke be' tá.

⁶⁰ Jesús tö iüté:

—Wépa dör wes s'duulewá es Skëköl wöa, as esepa tö iyamipa nu wötö. Erë be' yú, ì blúie Skëköl tso' e' tté pakök sulitane á.

⁶¹ Wëm eköl skà tö iché Jesús á:

—Ye' e' yuak be' ttökataie, erë kéwe kawö mú ña shkoie e' chökät ye' yamipa á.

⁶² Jesús tö iüté:

—Yi e' yué ye' ttökataie tá ì kos méatitö ye' dalërmik, erë ibikeitséneitö tajë, etá ese kë ki ì blúie Skëköl tso' e' mène.

10

Jesús tö ittökatapa dabom kuryök ki böl (72) e'pa patké

¹ E' ukuöki ta Skëkëpa Jesús tö ittökatapa skà shushtë doka dabom kuryök ki böl (72) patkëmi ie' yöki kewe böl böl wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tö iché ie'pa a: "Moki pë' tso' taië e' ki Skëköl ttè buaë kiane ttsè. Esepa dör wes iyiwö tso'tke wë'iaë shtë es, erë ishtökwakpa kë dör taië. E' kueki a' tö ikiö kanè wák a' tö ishtökwakpa patkö."

³ A' yú. Ye' tso' a' patkök ye' ttè pakök pë' shua wes obejala èmi namu tso' taië, ese shua es.

⁴ Inuköl skúla ena dalì skú ena klökkuö skà, ese kos kë tsarmi yës. Nies yi kué a' tö ñala wa, ese kë ta a' ttök taië.

⁵ Mik a' dewa yile ska', eta kewe ichö ie'pa a' tö 'Skëköl er buaë chö a' a'.

⁶ Ie'pa tö a' kiéwa er bua' wa, e' ta Skëköl er buaë chöraë ie'pa a'. Erë kë idör es, e' ta Skëköl kë er buaë chöpa ie'pa a'.

⁷ Ie'pa tö a' kiéwa buaë, e' ta a' e' tsuat u e' a'. Ttè tso' e' tö iché i' es: 'Kaneblökwak chkömi i kanewekeitö e' ské wa.' E' kueki i meke ie'pa tö a' a' ñè yè, e' ñú, e' yö. U e' é a' a' e' tsuat a' tso' ká e' a' e' dalewa.

⁸ Ká wé a' demi ta ká e' wakpa tö a' kiéwa buaë, e' ta i mekeitö a' a' ñè e' ñú.

⁹ Ie'pa duöke, e' ta e'pa bua'üne. Nies ichö ie'pa a: 'I blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet a' o'mik.'

¹⁰ Erë ká wele wakpa kë wa a' kinewa, e' ta a' yú ie'pa ñala wa ta ichö ie'pa a:

¹¹ 'A' kapo tso' sa' klöttö mik, e' ppée sa' tö iwà kkachoie tö a' dör Skëköl bolökpa. Erë a' wa ijchenú tö i blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet a' o'mik.'

¹² Ye' tö a' a' iché tö mik Skëköl tö a' chakeketke inuí ki aishkuö ta, eta ká e' wakpa weirdaë siarë Sodoma wakpa bak senuk suluë e'pa tsata.

Ká mañat wakpa weirdaë siarë (Mateo 11.20-24)

¹³ "A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwëstela ina a' ta! I kë or yi a' ese wé ye' tö taië a' wörki, erë kë a' er maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón e' wakpa wörki, e'ma ká iaiaë ie'pa er maneobak. Ie'pa

tö eriane datsi' ajaë ese ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka ki iwà kkachoie tö ie'pa er mane'wé Skëköl a.

¹⁴ E' kueki ye' tö iché tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí ki e' kèwö de, eta a' wömerdattsa weinuk taië shute Tiro ena Sidón wakpa tsata.

¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kë a' tö ibikeitsök tö a' mi'mitser ká jai a. Ie' tö a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee."

¹⁶ Eta Jesús tö iché ittökatapa a: "Yi tö a' ttö ttseke ta iutekeitö, ñies ese tö ye' ttö ttseke ta iutekeitö. Yi tö a' wateke, ñies ese tö ye' wateke. Nies yi tö ye' wateke, ese tö Skëköl tö ye' patké', e' wateke."

Jesús ttökatapa dabom kuryök ki böl (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuöki ta Jesús ttökatapa doka dabom kuryök ki böl (72) patké' ie' tö, e'pa dene ttsë'nerak buaë. Ie'pa tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, aknamapa tö sa' ttö dalöie be' ttö wa.

¹⁸ Ie' tö ie'pa iuté:

—Tö. A' e' aléka Satanás ki je'. Ye' isuë tö ie' bateshkar ká jai a wes alá wöñar es.

¹⁹ Ye' tö a' a' diché mé e' aloka tkabë ki ena bachë' ki ñies e' aloka Satanás diché ki. Es kë i tö a' we'ikepa.

²⁰ Kë a' ttsë'nuk buaë wimblupa sulusi tö a' ttö dalöie, e' é kueki. E' skéie a' kiè tso' kitule ká jai a sene michoë yëkküö ki, e' kueki a' ttsë'nú buaë.

Jesús ttsë'ne buaë (Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesús tso'ia' ttök ittökatapa ta, e' shua Wiköl Batse'r tö ie' ttsë'wé buaë shute. Ie' tö iché: "A ye' Yé, be' dör iyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a' e' Këköl. Be' tö ttè ikkë blé'wa pë' wa siwa' jcher iskië ena erbikö taië esepa yöki. Erë ikkachéwabö s'ësela a. Es be' ki ikiane, e' kueki be' iwé es. E' kueki be' kikékayö."

²² Jesús tté S'yé ta one ta ichéitö pë' tso' ee e'pa a: "Ye' Yé tö iyi ulitane méat ye' ulá a. Ye' dör Skëköl Alá, kë yi wa ijcher moki tö wes ye' dör, e' jcher ye' Yé é wa. Nies kë yi wa ijcher moki tö wes ye' Yé dör, e' jcher ye' é wa. Nies wépa a' ye' éna ikkachakwa esepa wa ijchermi."

23-24 Età Jesús wötréene ittökatapa kke ta ichéitö ie'pa ã a: “Ye' tō a' a ichè tō Skèköl ttekölpa taië ena blu'pa bak ká iaiaë esepa taië tō, ì sué a' tō, e' kkeyë' siarë suë, erë ie'pa kë wà isune. Ñies ì ttsé a' tō, e' kkeyë' siarë ie'pa tō ttsè, erë ie'pa kë wà ittšene. E' kueki wépa tō ì sué a' tō e' sué, ayëcha buaë esepa.”

Samariawak buaë e' pake

25 Etökicha ta s'wöbla'ukwä tte dalöiëno wa ese eköl debitu Jesús ska', e' tō ie' a ichaké itsaioie:

—A s'wöbla'ukwä, ¿Ì wëmi ye' tō as sene michoë dö ye' ulà a?

26 Jesús tō ie' a ichaké ñies:

—¿Ì tso' kitule Skèköl yëkkuö ki? ¿Ìma e' wà dör be' a?

27 Età s'wöbla'ukwä tō iüté:

—Skèköl yëkkuö tō iché: ‘Skèköl dalëritšö a' er kōs wa, a' wák kōs wa, a' diché kōs wa, ena a' erbikè kōs wa.’ Ñies e' tō iché: ‘A malepa dalëritšö wës a' wákpa e' dalër es.’

28 Jesús tō iché ie' a:

—Be' tō iüté buaë. Be' tō iwé es, e' ta sene michoë doraë be' ulà a.

29 Erë ie' e' tsatkak tte e' yöki, e' kueki ie' tō Jesús a ichaké:

—Età s'yamipa chë Skèköl yëkkuö tō, ¿es-epa dör s'yamipa wëse?

30 Età Jesús tō iüté tte i' wa:

—Wëm eköl datšë Jerusalén, e' micho Jericó, età ñalà wa akblökwakpa tō ie' klö'wëwä. Ì dami iwä kōs dö idatsi' e' bléwarakitö. Ie' ppéraitö taië ta imíyal. Ie' méat tër ie'pa tō ñalà ska', tsir età iduowä.

31 Età judiowak eköl dör sacerdote e' dami ñalà e' ki. Mik ie' tō wëm tër shkã'ule e' sué, età ie' tkami bánet iyöki.

32 Es ñies judiowak skà eköl dör Leví aleri kaneblöke Skèköl wé a, e' dami ñalà e' ki. Mik ie' tō wëm tër shkã'ule, e' sué, età ie' ñies tkami bánet iyöki.

33 Erë samariawakpa kë mik a' wödör, suëke a' tō suluë, esepa eköl dör wëm, e' dami ñalà e' ki. Mik ie' tō wëm tër shkã'ule e' sué, età ie' wa iwër siarë.

34 Ie' de iska', ta wé ishka'ne e' paskuëitö vino wa, paikléitö kiö wa, ta ipatréwaitö datsi'tak wa. E' ukuöki ta ie' tō itkéka iwák

burro ki tsémi wé s'kaporö ese wé a, ta ee ie' tō ikkö'neia ipasuëia buaë.

35 Bule es ta samariawak tō s'kaporö wé, e' wák patué inuköl döka s'kaneblö ká böt e' ské ekkë, ta iché ie' a: ‘Wëm shkã'ule i' kkö'nú ña. Ilë kí tué be' tō ie' a, e' ta e' ki ye' tō be' patuerane mik ye' dene etä.’

36 Età Jesús tō ichaké s'wöbla'ukwä a:

—Wëm shkã'wé akblökwakpa tō e' sué ie'pa mañal tō, ¿ie'pa wé tō idalëritšé moki wës s'kawötä s'yamipa dalëritšök es?

37 S'wöbla'ukwä tō iüté:

—Wé tō isué er siarë wa e'.

Jesús tō ie' a iché:

—Es be' yú ta iú wës samariawak tō iwé es.

Jesús míq Marta ena María ska' upakök

38 Jesús ena ittökatapa míyal ñalà wa dö Jerusalén, ta ie'pa de ká tsir ese a. Eë alaköl serke eköl kië Marta, e' tō Jesús kiëwä buaë ie' u a.

39 Marta ël, kië María, e' e' tkéwä tsinet Jesús ska', ta ì cheke Jesús tō e' ttsök ie' tkër.

40 Erë Marta wä kanè tso' taië iu a kanewè, e' kueki ie' de Jesús ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skèkëpa, ye' ël tō ye' méat ekörla u kanëuk, ¿e' kë ki be' tkine? Ichö ie' a tō ye' kimú.

41 Erë Jesús tō iüté:

—A Marta, a Marta, taië be' e' tkiuke kanè tso' taië be' u a e' ki,

42 erë iyi etkë, e' dör ibua'ie, e' shushtë María tō wè. Kë yi tō iyepattsä iulà a.

11

Jesús tō ittökatapa wöbla'wé ttök S'yë ta (Mateo 6.9-15; 7.7-11)

1 Etökicha ta Jesús tso' ttök S'yë ta. Mik ie' tte one, età ie' ttökatapa eköl tō ie' a iché:

—A Skèkëpa, Juan S'wöskuökwak tō ittökatapa wöbla' ttök S'yë ta. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yë ta.

2 Jesús tō ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yë ta, età ichö ie' a i' es: ‘A Sa' Yë, as be' dalöiö sa' tō ì ulitane tsatä. As be' dö sa' blúie da'aie.

3 Chkë kiane sa' ki sënioie, e' mú sa' a ká bit ekkë.

4 Sa' malepa kōs e' nuì olo'yeta' sa' tō ie'pa ki,

e' kueki sa' nuì olo'yó sa' ki.
Kè sa' marttsa tò ì sulu tò sa' erkiöü.'

5-6 Ñies ie' tò ie'pa wöbla'wé ttè i' wa:

—Sö ichèmi tò a' wele wà yami tso' eköl, ese ska' a' mía nañewe ká shaböts, ta' a' tò iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bānet, e' debitu ye' ska', erë ye' kè wà ì ta' mè ie' a. Be' we'ikèyö, pan peitö ña mañat.'

7 Be' yami e' tò a' iütèmi i' es: 'Kè ye' tsiriwar. Ukkö wötènewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' téwatke kapökwa. Ye' kè e' köpaka ì muk be' a.'

8 Jesús tò iché ie'pa a' tò u wák e' kè e' köpaka chké muk a' a, a' dör iyami e' è kueki. Erë a' tò ikié kröröe, kè wöklör ekkè, e' ta' ie' e' kōrakā ta' ì kōs kiane a' ki, e' meraëitö a' a, a' tò ie' a' ikié kröröe e' kueki.

9-10 "Wépa tò íyi kié Skëköl a, esepa a imeraëitö. Wépa tò íyi yulé ie' ska' esepa tò ikueraë. Wépa tò ie' chaké, esepa kierawaitö weshke. E' kueki ì kiane a' ki e' kiö ie' a, etā ie' tò a' a imeraë; e' yulö ie' ska', etā a' tò ikueraë; ie' chakö, etā ie' tò a' kierawa weshke.

11 "Kè alà yé wéne tò tkabè mepa ilà a nima kiéitö e' skéie.

12 Ñies kè a' wéne tò bachè' mepa ilà a dakro sia' kiéitö e' skéie.

13 A' dör pè' suluë erë e' tò íyi buaë meke a' alà a. ¡E' yitā buaë S'yé tso' ká jai a e' tò Wiköl Batse'r meraë yi tò ie' a' ikié ese a!"

Judiowak tò Jesús kkaté

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

14 Etökicha ta' Jesús tso' aknama trè'ukshkar wëm eköl a. Aknama tò wëm e' ttö wöblëo'wā. Mik aknama mía, etā wëm ttékane buaë. Wépa kōs tò isuë, e'pa tkirulune iweblök.

15 Erë ie'pa welepa tò iché: "Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tò ie'pa trè'wekeyal."

16 Ie'pa welepa skà éna Jesús tsaiak, e' kueki ie'pa tò ikié ie' a' tò ì kè or yi a' ese ütö iwà kkachoie tò mokí ie' patkè'bitu Skëköl tò.

17 Erë ì bikeitseke ie'pa tò, e' suëwā ie' tò, e' kueki ie' tò ie'pa a' iché:

"S'serke ká etkè ki, e' ñi blabatsélor ta' inippöke iwakpa è ñita, kè wöklör, e' ta' ie'pa wákpa è ñi eukewa kè diché ta'ia. Ñies ñi

yamipa è e' kéka ñippök ñita, kè wöklör, e' ta' ie'pa sulunewa mía siarë.

18 Es ñies Satanás mú tò aknamapa trè'wéyal, e' ta' ie' tso' ñippök iwakpa è ta. ¿Wes ì blúie ie' tso' e' sermiia? A' icheke tò aknamapa trè'wéyal ye' tò Beelzebú diché wa, e' kueki e' ché ye' tò.

19 Ye' tò itrè'úpayal Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa tò itrè'wéyalmi? Ie'pa kè a' itrènukyal Beelzebú diché wa. E' kueki ¿wes a' tò ye' kkatèmi tò ye' tò itrè'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tò iwà kkacheraë tò a' ttè kè dör mokí.

20 Aknamapa trè'wéyalyö Skëköl diché wa, e' ta' e' wà kiane yénoie tò ì blúie Skëköl tso', e' kéwö dewatke a' a.

21 "Mik wëm diché taië tò iu kkö'neke buaë tabè wa, ì wa, etā ie' íyi kōs tso' blëule buaë.

22 Erë mik wëm skà datse diché ta' taië shute ie' tsata, ñippök ie' ta, etā e' e' aléka iki ta' íyi mik ierblöke e' tsatkoie ena ì skà kōs tso' ie' wā, e' yéttsa seraā iyöki, ta' ikakmémiitö iyamipa a.*

23 "Yi kè dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kè tò ye' kimè obeja kkö'nuk buaë, ese tò obeja po'wékemi.

Aknama dene wëm a

(Mateo 12.43-45)

24 "Mik wimblu sulusi trèneshkar yile a, etā imía ká sir poë wé kè yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök sènoie, erë kè ie' wā ikune. E' kueki ie' ibikeitsé: 'Ye' míane wé ye' trèneshkar ee senuk.'

25 Mik ie' demine wëm e' a, etā ie' tò isuë tò wëm dör wes u shuiriule buaë maneneë es.

26 Etā ie' mía iyamipa kí yulök döka kul suluë shute ie' tsata ta' ie'pa kōs de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluë shute kenet tsata."

Ayëcha buaë e' dör yi

27 Jesús tso' ttök, etā alaköl eköl dur ee, e' tò iché aneule:

—¡Alaköl tò be' tsöo', be' talao', ayëcha buaë e'!

28 Erë ie' iüté:

—¡Ayëcha buaë shute, wépa tò Skëköl ttè ttsé ta' idalöiekerakitö esepa!

* 11:22 Ttè i' wa kiane ché tò Jesús e' aléka Satanás ki, e' kueki ie' tò aknamapa trè'wekeyal.

Wépa dör pè' suluë esepa kë të Jesús tté klö'weta'

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Ie'pa kí ñi dapa'wé Jesús pamik, eta ie' tö iché ie'pa a: "A' dör pè' suluë. A' tö ye' a ikieke tö ì kë or yi a ese uyö iwà kkachoie tö mokì Skèköl tö ye' patkè'bitu. Erë ye' tö ilè weraë etökicha ìme iwà kkachoie, e' dör wes Jonás ta ibak es.

³⁰ Ì bak Jonás ta e' tö iwà kkayë Nínive wakpa a tö Skèköl tö ie' patkè'bitu ie'pa pattök. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' tö iwà kkacheraë a' a tö mokì Skèköl tö ye' patkè'bitu.

³¹ Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì kì, eta alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik† bak iká blúie, e' e' kōrakā Skèköl wōrkì a' kkatök tö a' dör pè' suluë. Ká iaiaë ie' dè'bitu datse kamië shute se' blú bak kiè Salomón wa íyi jcher taië, e' ttō kittsök. Erë ì'ne ta ye' dur a' shua, e' dör Salomón tsata, erë a' kë tö ye' ttō iütè. E' kuëkì alaköl e' tö a' kkatēraë.

³² Mik Jonás tö Nínive wakpa paut, e' tö ie'pa er maneottsa Skèköl a, erë ì'ne ta ye' dur íerö, e' dör Jonás tsata, erë a' kë er mane'ù Skèköl a. E' kuëkì aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì kì, eta Nínive wakpa e' kōrakā Skèköl wōrkì a' kkatök.

Se' wöbla buaë ena se' wöbla suluë
(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ "Kë yi tö bö'wö tskepaka ta ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie se' tö itkekeka kákke se' yamipa datse e'pa wö a ká ñi'woie.

³⁴ Se' wöbla dör wes bö'wö es se' chkà kos a. E' kuëkì se' wöbla dör buaë, e' ta se' chkà kos e' a ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, ì kos yësyësë buaë, ese kì se' er me'rie. Erë se' wöbla dör suluë, e' ta se' chkà kos e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, ì kos suluë, ese kì se' er me'rie.

³⁵ A' e' kkö'nú buaë as a' kë e' kitö'ù tö a' wöbla wawër buaë, erë kë iwawër buaë.

³⁶ A' wöbla dör buaë, e' ta ì kos buaë, ese wër buaë a' wa. E' dör wes a' serke wé bö'wö ñarke kekraë ee es, kë ku' stui a."

Wéstela ina fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ta

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Mik Jesús tté one, eta fariseowak eköl tö ie' kiëmi chkök iu a. Eta ie' mia demi ee e' tkéser mesa kulé kì.

³⁸ Erë fariseowak e' tö isuë tö kë ie' wa iulà pakōne wes ie'pa wöblar es, e' tö ie' tsiriwéka.

³⁹ E' kuëkì Jesús tö iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wes a' tka' kos pa skueke a' tö ikikë è es. A' wër buaë, erë a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' kì s'yamipa íyi kos e' kianettsa a' è a.

⁴⁰ ¡A' kë éna ì ane yës! ¿A' kë wa ijcher tö Skèköl tö se' chkà yö', e' è tö se' er yö'?

⁴¹ S'siarëpa kimú a' íyi wa, eta ì kos atdaë maneneë a' a.

⁴² ¡A fariseowakpa, wéstela ina a' ta! Kákōla tso' iëno chkè a kiè menta ena ruda ena iskà tso', ese kos tsá meke a' tö Skèköl a. Erë a' kë serku' yësyësë s'malepa ta. A' kë tö Skèköl dalëritseta', e' uk a' kawōta ñies.

⁴³ ¡A fariseowakpa, wéstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wo wé a kékëpa dalöiërta' esepa a, ese kì a' wöbatsö e' tkökser. A' kì ikiar tö a' shké'wè wes kékëpa taië shké'wè es, wé pè' tso' taië, e'pa wöwa.

⁴⁴ ¡Wéstela ina a' ta! A' dör wes pö tso' kë jcher yi wa e' bata kì s'shkōrami es. Ishu dör ñá taië alar suluë, e' kë alar ttsëne s'wa.

⁴⁵ S'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, ese tso' eköl ee, e' tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tö e' ché fariseowakpa a, eta ñies be' tso' sa' chök suluë.

⁴⁶ Jesús tö iüté:

—¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, wéstela ina a' ta ñies! A' ttè dalöiëno taië darërëë, ese meke a' tö s'malepa a wà dalöie wes dali ekkeë iè s'kì es, erë a' ulatska è kë tietā'wa a' tö ie'pa kimoie.

⁴⁷ "¡Wéstela ina a' ta! A' tö Skèköl ttekōlpa bak ká iaiaë e'pa pö yuekene pa'ali, erë a' yépa tö ie'pa kōtular.

⁴⁸ Es a' tso' iwà kkachök tö ì wamblè' a' yépa tö, e' dör buaë a' a. A' yépa tö ie'pa kōtular, ta ì'ne ta a' tö ie'pa pö yuekene buaë.

† 11:31 *diwö tskirke e' o'mik*: Si'kuaie ttè e' dör sur. Kë se' wa ijcher tö ima e' chëmisö bua'ie se' ttö wa.

49 “E' kueki Skëköl wä iyi jcher taië, e' tō iyë'atbak: ‘Ye' tō ye' ttekölpa ena ye' tte pakökwakpa patkeraë Israel aleripa a, eta e'pa welepa tterawä ie'pa tō, ñies welepa skà we'ikeraë ie'pa tō.’

50 Skëköl ttekölpa taië kötulur a' yëpa tō. Mik ká i' yöne kuaë,

51 eta Abel kötwä Caín tō. E' itöki a' yëpa bak tō Skëköl ttekölpa taië kötmi. Ibata kötwarakitō e' dör Zacarías. E' kötwä ie'pa tō ka' tso' iyi moka Skëköl a e' ena iwé e' shushä. Skëköl ttekölpa kos kötulurbak a' yëpa tō, e' nuí kierane ie' tō a' ena wépa dör a' es, e'pa a. Moki ye' tō a' a ichè tō Skëköl ttekölpa kos kötulur a' yëpa bak e'pa tō, e' nuí kueki a' ena wépa dör wes a' es, esepa weirdaë siarë.

52 “iA s'wöbla'uk tte dalöiëno wa wakpa, wëstela ina a' ta! A' wä Skëköl yëkkuö tso', e' dör wes ukkö yottsä tso' es as se' wä ijcher tō wes Skëköl dör. Erë e' kkëuk a' tso' a' malepa yöki. A' kë wä ijcher moki tō wes Skëköl dör, ñies wépa ki e' kiane jchenoie, esepa wöklö'weke a' tō as ie'pa kë wä ijcher.”

53 Eta Jesús e' yëttsä u e' a. S'wöbla'uk tte dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa uluneka taië ie' ki. Ie'pa tō ie' chakémi taië tte darërëë wa.

54 Ie'pa éna ie' klö'wakwä itte ki ikkatoie.

12

*A' e' kkö'nú fariseowakpa yöki
(Mateo 10.26-27)*

1-3 Eta pë' dapane taië Jesús ska' döka miles, e'pa tërke ñi mik taië. Jesús tō ichémi ittökatapa a kewe: “A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka yöki. E' wä kiane ché tō a' e' kkö'nú wes ie'pa ser e' yöki. Ie'pa e' wamblö suluë, erë ie' örak tō ie'pa dör buaë s'malepa tsata. Kë i ku' blëulewä ese kë kkayërpawä aishkuö ta. Ese kos jcherdane. Ì cheke a' tō bikeitsè a' tō tō kë ittsëne, ese tterane sulitane tō. Ì kos cheke a' tō asas ukkö wötëulewä shua, ese yërdane aneule sulitane kukua. E' kueki a' e' kkö'nú as a' kë e' ö wes ie'pa es.

*Yi yöki s'kawötä suanuk
(Mateo 10.28-31)*

4 “A ye' yamipa, kë a' suanuk yi tō s'tteta'wä esepa yöki. Ie'pa tō s'ttëwä, erë e' ukuöki ta kë wes ie'pa a se' onukia.

5 Erë súyö a' a ichè tō yi yöki a' ké suanuk. A' suanú Skëköl yöki. Ie' tō a' ttëwämi, e' ukuöki ta ie' wä diché ta' a' uyowä bö' ké a. Ye' tō iskà chène a' a, a' suanú ie' yöki.

6 “Dúla skel tuë tottola, inuköl böt wöshkila ë, erë ie'pa kë ska' Skëköl er chötä'wa.

7 Ñies a' kë ska' ie' er chöpawa. Dö a' tsakö bitö tso' shtaoule ie' wä. Ie' a' ta' a' tuë taië tköka dúla tso' taië ese tsata, e' kueki kë a' suanuk.

*Wépa kë jaëne Jesús ki
(Mateo 10.32-33; 10.19-20)*

8 “Yi e' chö sulitane wörki tō ie' dör ye' dör S'ditsö Alà, e' ttökata, e' ta' ese cheraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tō ie' dör ye' ttökata.

9 Erë yi tō iblé sulitane wörki tō ie' kë dör ye' ttökata, e' ta' ñies ibleraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tō ie' kë dör ye' ttökata.

10 “Yi tō, ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yëmi Skëköl tō iki. Erë yi tō Wiköl Batse'r ché suluë, e' kë ki inuì olorpa.

11 “Mik pë' tō a' klö'wëwä tsémi kkatè ye' tte kueki judiowak ñi dapa'wo wé a' ö s'shulökwakpa wörki ö s'wökirpa wörki, eta kë a' tkinuk tō ì chémi a' dör e' tsatkoie.

12 E' wöshä ta' Wiköl Batse'r tō tte eraë a' a' ché ie'pa a.”

Inuköl blú eköl e' er me'rie inuköl ë ki

13 Pë' dapane taië e' eköl tō Jesús a' iché: —A s'wöbla'ukwak, ichö ye' èl a' tō sa' yë iyi ukuö atë kos e' blatöo, ye' icha mú ye' a.

14 Jesús tō iüté: —A wëm, ye' kë dör a' iyi shulökwak, ñies ye' kë dör a' iyi blatökwak.

15 Ñies Jesús tō iché: —Sene chök e' kë döku' s'ulä a' iyi tso' s'wä taië ese wa. E' kueki a' e' kkö'nú iyi kkeché taië ese kos yöki.

16 Eta Jesús tō tte kleé ie'pa i' es: “Wëm eköl dör inuköl blú taië, e' tō iyi wöwé taië shütë iká ki.

17 Ie' tō ibikeitsè: ‘Ye' iyi wöne taië ¿wes e' wëmi ye' tō? Kë ichë'kaia iwé a.’

18 Eta ie' tō ichè: ‘Ye' éna iane tō wes ye' tō iwëmi. Súyö iwé tkëttsä ské yuëkane pa'ali,

bërie shütë, e' a ye' iyiwö kōs ena ì kōs tso' ye' wā e' blekeyö.

¹⁹ E' ukuöki tã ie' tö ibikeitsé: íyi tso' taië ye' wā blëule, e' mik ye' sermi dö duas taië. E' kuëki sú ye' enù, chkö, di'yö, ttsë'r buaë.'

²⁰ Erë Skëköl tö iché ie' a: 'Be' kukuö darërëë, bëre nañewe be' duöwaraë, eta ì kōs tso' be' wā blëule, e' atë pë' kuä'ki ulà a.'"

²¹ Eta Jesús tö iché: "Es itköraë wé tö íyi blé taië iwák a ká i' a, erë kë serku' wës Skëköl ki ikiane es, ese wák dör siarë Skëköl a."

*Kë a' tkinuk ì ki
(Mateo 6.25-34)*

²² E' ukuöki tã Jesús tö iché ittökatapa a: "Ye' tö a' a iché: Kë a' tkinuk ì kiane a' ki sënöie, chkeie, datsi'ie, iie, ese kōs ki.

²³ S'tso' ttsë'ka e' kë dör chkök ëme, ñies s'chkà kë dör datsi' ë ioie.

²⁴ Dù saü a' tö. Ie'pa kë tö ì kuatketã' ì wöshtetã' kë tö chkë bletã', erë Skëköl tö ie'pa tieke. E' yitã ie' a tã a' tuë taië dù kōs tsãta.

²⁵ A' tkirke taië e' ki, e' kë tö a' a kawö kí mepa sënöie ekuölö ë.

²⁶ E' dör tottola erë kë a' a ior. ¿Wës a' tkirke íyi malë ki?

²⁷ "A' tö ma'ma wörkua bua'buala ese saü wës italar, kë kanëblöta', kë datsi' yueta'. Erë blu' bak kië Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buäë bak taië, erë ye' tö a' a iché tö ie' datsi' bua'buä, e' kë wër buaë wës ma'ma wër es.

²⁸ Kakö suésö i'ñe, bule tã iñanewa, erë Skëköl tö ikitkeke buaala iwörkua wa. Ie' tö kakö kitkeke es, je' yitã ie' tö a' kianeia erblö buaë ie' mik, e' paieraë!

²⁹ E' kuëki kë a' er mukwã chkë ki, di'yë ki, ese kōs kë ki a' tkinuk.

³⁰ Pë' kë tö Skëköl dalöie esepa tkirke taië íyi kōs ekkë ki. Erë ì kōs kiane a' ki e' jchertke a' Yë wā.

³¹ E' skéie ì kōs blúie Skëköl tso' e' ki a' er mú kewëie. A' tö iwé es, e' tã ñies íyi ñëkkë döraë a' ulà a."

*Íyi buaë bleke ká jai a
(Mateo 6.19-21)*

³² "A ye' obejapala, kë a' suanuk ì yöki. A' kë dör taië, erë S'yë er buaë chöke a' a. Ie' tö a' shushtë as ì blúie ie' tso' e' dö a' ulà a ie' tã ñita.

³³ Ì tso' a' wā, e' wataüttsã tã iské mú s'siarëpa a. Ì dör buaë Skëköl a, e' ú, eta es a' a íyi bua'buä blërdaë ká jai a wës inuköl blësö, ì kë nurta'wā, ese a es. Ee akblökwakpa kë a iekiblënu, ñies powak kë a ikatanukwā.

³⁴ Wé a' íyi bua'buä tso' eë a' er me'rie ñies, e' kuëki a' íyi blö ká jai a."

A' tso' erkí Jesús datsene e' panuk

³⁵⁻³⁶ "A' tso' erkí wës kanë mésopa tö iwökir tso' ulabatsë këwö tkö'uk datsene, ese panë es. Ie'pa tso'tke ie' panuk datsi' iënetke ikanewoie, ibö'wö tskëkatke buaë. Mik iwökir de tã ichaké ukkö a, eta bet tã ie'pa ukkö ppée ie' a.

³⁷ Wëpa kuë iwökir tö ttsë'ka ie' panuk mik ide eta, ayëcha bua esepa. Mokí ye' tö a' a iché tö ie' e' paiöraë wës chkë watiökwak es tã ikanë mésopa keraëitö e' tköksër kula' ki tã ie'pa tieräitö chkë buaë wa.

³⁸ Kanë mésopa kuë iwökir tö ttsë'ka ie' panuk ká shaböts alè ö ká ñirketke alè eta, ayëcha buaë esepa.

³⁹ Erë a' éna ianú tö u wák mú wā ijcher tö wekkë akblökwak datse, e'ma ie' kë tö kawö mepa yi a dökwa íyi ekiblök.

⁴⁰ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene mik a' kë ku' ye' panuk eta, wës akblökwak es. E' kuëki a' tso' erkí."

*Kanë mésopa bül eköl dör buaë, eköl dör suluë
(Mateo 24.45-51)*

⁴¹ Pedro tö Jesús a ichaké:

—A Skëképa, ttë wakleébö ¿e' dör sa' ë a ö sulitane a?

⁴² Ie' iüté: "Kanë méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese mekeka iwökir tö imalepa kuëbluie ie'pa tiök këkraë mik kë iku' e' dalewa.

⁴³ Iwökir dene tã ikuëitö iuk wës iyëneia es, e' tã ayëcha e' dör buaë ie' a.

⁴⁴ Mokí ye' tö a' a iché tö kanë méso e' merakaitö, ie' wā íyi tso' kōs, e' kuëbluie.

⁴⁵ Erë kanë méso ñe' erbikö tö 'ye' wökir kë döpane bet.' E' kuëki ie' tö imalepa wëpa ena alakölpa ppëmi darërëë. Ñies ie' chkémi, di'yémi taië ena ie' ttëmi blo' wa.

⁴⁶ Erë idiwö ena ikëwö kë wa ie' ku' ipanuk, eta iwökir dörane tã iwe'ikeraitö

siarë wömerattsä weinuk wes pë' kē erblöta' Skëköl mik esepa es.

47 “Kanè méso wé wä ì kiane iwökir kī, ese jcher buaë, erë ie' kē wä ì one yēs, kē tō ittō dalöie, ese we'ikeraë iwökir tō siarë.

48 Erë kanè méso wé kē wä ijcher tã e' tō ì suluë wamblé, e' tã ese we'ikeraë iwökir tō erë kē tajë. Wépa a imène tajë kanebloie Skëköl a, esepa a ikieraëitō tajë. E' sù wépa a imène tajë shütë, esepa a ikieraëitō tajë shütë. Kos se' a imène e' mik se' a ichakir-daë.

*Jesús ttë kueki se' ñi blabatsöraë
(Mateo 10.34-36)*

49 “Ye' dë'bitu ká i' a s'aláuk wes bö' tajë wöbatskä ese tō s'aláwè es, e' mú wöbatskatke.

50 Erë kewe tã ye' weirdaë siarë, e' kawöta dalë'ttsèyö, e' tō ye' eriawëke tajë dö mik itka etã.

51 ¿A' ibikeitsé tō ye' dë'bitu ká i' a as a' ser bërë ñita? Ye' ichë, au. E' skéie ye' dë'bitu a' blabatsök.

52 I' tã iñak tkënewamitke, se' serke skel ñita, e' ñi blabatsöraë ye' ttë kueki, bö' ñippöraë mañal tã, mañal ñippöraë bö' tã.

53 Iyë ñippöraë ilà wëbie tã ena ilà ñippöraë iyë tã; imì ñippöraë ilà busi tã ena ilà ñippöraë imì tã; yàk ñippöraë iyàk tã.”

*I' weke Jesús tō e' wà kē ane ie'pa éna
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)*

54 Ñies Jesús tō ie'pa a iché: “Mik a' isuë tō kalì moneka diwö m'ke e' ëka, etã a' tō icheke 'kalì yërdaë', etã mokì iwà yërdaë.

55 Mik a' ittsé tō siwã' datse ká sir poë e' ëka, etã a' tō icheke 'dìba ardaë', etã mokì iwà ane.

56 ¡A' e' ö suluë! A' éna iane mik kalì yërmi, mik dìba armi, erë ì uk ye' tso' iwà kkachoie tō yi dör ye', ¿wes kē e' wà ane a' éna? ¡A' kē wä ì jcher tajë wes a' ibikeitseke es!”

*A' ñi shulö
(Mateo 5.25-26)*

57 “¿Ì kueki a' kē a' ibikeits tō ì dör buaë, ì dör suluë Skëköl a?

58 Yile tō a' kkaté nuì kueki e' wä a' mí s'shulök wé a, e' tã ima'ù shulè ie' tã ñala kī as ie' kē tō a' wömüttsä s'shulökwak ulà a we'ikè. A' kē tō iwè es, e' tã s'shulökwak

tō a' wömerattsä s'shkëkipa ulà a tã e'pa tō a' wöterawä s'wöto wé a.

59 Ye' tō a' a' ichë tō kē a' döpattsä dö mik a' tō nuì e' patuëttsä seraä etã. E' kueki a' er mane'ù Skëköl a kam iwà dö a' kī e' yöki.”

13

S'kawöta er mane'uk Skëköl a

1 E' ë kèwö tã pë' welepa tso' ee, e'pa tō iché Jesús a tō Galilea wakpa wëpa welepa tso' iyiwak jchök mè Skëköl a iwé a. E' dalewa Pilato tō ie'pa ttökulur patké tã ipë shütuéka iyiwak jchëne e' pë tã.

2 Jesús tō iché ie'pa a: “¿Ìma a' erbikö? ¿Galilea wakpa kötulur ñe'pa dö'pë' sulusipa tköka imalepa tsata, e' kueki ie'pa weine es?”

3 Ye' tō iché au, kē idör es. Erë a' kē er mane'ù, e' tã ñies a' wákpa kos duölurdaë.

4 Ñies u tso' Jerusalén kiè Siloé, e' yöule kakkeë ák wa, mik e' anebitu aneka ie'pa kī, etã ie'pa duo döka dabom eyök kī pàköl (18). ¿Ìma a' erbikö? ¿Ie'pa duolur ñe'pa kī inuì tso' tköka Jerusalén wakpa malepa tsata?

5 Ye' tō a' a' iché au, kē idör es. Erë a' kē er mane'ù Skëköl a, e' tã ñies a' duölurdaë.”

Higuera klö ttë wà pakè Jesús tō

6 Jesús tō ttë kleé ie'pa a i' es: “Wëm eköl wä kal kiè higuera tso' tkëule elka idali shua. Ie' mía iwö yulök, erë kē iwö tã yës.

7 E' kueki ichéitö idali kkö'nukwak a: 'I' tã duas mañal, ye' de kekraë higuera wö yulök, erë kē iwö tã'. E' kueki itöobö as kē iku' àr éanas.'

8 Erë idali kkö'nukwak tō iché: 'A kékëpa, as iariã duas ek. Súyö iwì paiklè kapöli tkëka iki.

9 E' wa sö isuë tō duas ètö tã iwörmi e' ma buaë idir. Erë kē iwöne, e' tã iteerasö.' ”

Alaköl eköl wököulewä e' bua'wéne Jesús tō

10 Eno diwö et a Jesús tso' s'wöbla'uk Skëköl ttë wa ñi dapa'wo wé etkue a.

11 Etã ee alaköl tso' eköl tteke wimblu sulusi tō wököulewä. Ie' kirirke es, e' kī duas de dabom eyök kī pàköl (18). Kē ie' a e' wödurka yësyësë.

12 Mik Jesús tō isuë, etã ikiéitö e' ska' tã ichéitö ia:

—A tayë, be' buanene. Duè tò be' kiri'wëke, e' ulà a be' tkashkar.

¹³ Età ie' ulà méka iki ta iwödunekane yësyësë ta Skëköl kikékamiitö tajë.

¹⁴ Erë Jesús tò alaköl bua'wëne eno diwö a, e' kuëki judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir uluneka iki tajë. E' kuëki ie' tò iché pë' dapane eë e'pa a:

—Domingo etö shuà ká tso' kul. Ká teröl dör se' a kanebloie. Ká teröl shuà a' shkõ íe bua'wëne. Kë a' kine eno diwö a bua'wëne.

¹⁵ Jesús tò iché ie' a:

—¡A' e' õ suluë! Eno diwö a a' ulitane tò a' iyiwak wöttseke ta itsekemi di' yök.

¹⁶ Tayë i' dör Abraham aleri, e' tso' klöulewà Satanás ulà a dökà duas dabom eyök ki pàköl (18) wës iyiwak moulewà es. Erë i'ñe dör eno diwö, erë ¿wës a' kë ki ikiane tò iwötsëeyö aknama yöki?

¹⁷ Mik Jesús tò e' ché, età ibolökpa jaëneka tajë. Erë pë' malepa ttsë'nerak buaë, i' buaë kos wé Jesús tò e' kuëki.

Mostaza wö tté (Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ñies Jesús tò iché: “Í blúie Skëköl tso' ¿wës e' dör? ¿Ttë wé wa yö ikleëmi?”

¹⁹ E' dör wës mostaza wö tkéwà wëm eköl tò íyök a es. Mostaza wö dör tsirlala, erë itskine talane bërie kalie, ese ulà tsakà dù u yuöke.”

Pan wölöwoka tté (Mateo 13.33)

²⁰ Ñies Jesús tò iché: “Í blúie Skëköl tso' ¿ttë wé wa yö ikleëmi?”

²¹ E' dör wës pan wölöwoka wötué tayë tò harinachka mañayök a es. E' tò harinachka, e' kos wölöwëka tajë.”

Ukkö tsitsir (Mateo 7.13-14,21-23)

²² Jesús dami Jerusalén ñalé wa, età eë ká tso' tseë, ká blublu ena ká tsitsir, e' wakpa wöbla'wëke Jesús tò.

²³ Età yile tò ie' a ichaké:

—A këkëpa ¿yëne tò kë yi tsatkërpa tajë?
Ie' iüté:

²⁴ —Tsatkë wëkkö dör tsir. Tajë pë' tò ima'wëraë shkökwaia, erë kë ie'pa döpa. E' kuëki a' e' diché iö shkökwaia.

²⁵ Mik u wák e' kéka tò ukkö wötéwà, età a' tso' u'rki, e'pa tò ie' kieke ukkö a. A' tò

ichakeke: ‘A këkëpa, be' ukkö kköppöö sa' a.' Erë ie' tò a' iütëraë: ‘Kë ye' wà a' suule.’

²⁶ Età a' tò ichëraë ie' a: ‘Sa' chka' be' ta. Sa' di'ya' be' ta. Be' tò sa' wöbla' sa' ká a.’

²⁷ Erë ie' tò a' iütëraë: ‘Kë ye' wà a' suule. A' dör i' sulu wamblökwakpa, a' yúshka bánet ye' yöki.’

²⁸ Mik a' tò Abraham, Isaac, Jacob ena Skëköl ttekölpa kos e'pa sué i' blúie Skëköl tso' e' a, erë a' uyanettsa bánet, età a' iüraë siarë a' kà yilitdawà weine kuëki.

²⁹ S'ditsö datse ká wa'ñe, esepa döraë chkök buaë i' blúie Skëköl tso' e' a.

³⁰ Es se' wëlepa kë dalöiërta' ká i' a, esepa dalöiërdaë tajë aishkuö ta. E' sù se' wëlepa dalöiërta' tajë ká i' a, esepa atdaë ibataie aishkuö ta.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik (Mateo 23.37-39)

³¹ E' wösha ta fariseowakpa wëlepa de Jesús ska' ta ichéitörak ia:

—Herodes éna be' ttakwà, e' kuëki be' yúshka ká bánet.

³² Jesús tò ie'pa iüté:

—A' yú ta ichö s'kitö'ukwak ñe' a: ‘Íñe ena bule ye' tso' aknamapa trë'ukyal, ñies s'bu'ukne, böiki ta ye' kanè ene.’

³³ Ye' mitke i'ñe, e' shkõmi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skëköl ttekölpa bak e'pa ttökulur eë, e' kuëki ye' kë ttepawà íe.

³⁴ ¡A Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpa kos ttekewà a' tò këkraë! ¡Ñies ittë pakökwakpa patkeke ie' tò a' a, e'pa ttekewà a' tò ák wa! ¡Wëkkë ye' erkië tò ye' mú a' dapa'wë e' ska' wës dakro mitchke tò ila'rla dapa'wë ipik dikia es, erë kë a' ki ikiane yës!

³⁵ Ye' ttö ttsö, Skëköl kë tò a' ká kkö'nepaia. Ye' tò a' a iché tò a' kë tò ye' suepaia dö mik ye' dene età. E' kéwö ska' ta a' tò ye' chëraë: ‘¡Ayëcha buaë yi datse Skëköl ttö wa e'!’

14

Wëm eköl iëneka tajë e' bua'wé Jesús tò

¹ Etökicha ta eno diwö a Jesús mia chkök fariseowakpa wökir eköl, e' u a. Età eë fariseowakpa wëlepa tso' iweblök krereë ikkatoie ilë ki.

² Età wëm eköl kirirke iëneka tajë, e' de dur Jesús wörki.

3 Età Jesús tò ichaké s'wöbla'uk tètè dalöiëno wa wakpa a ena fariseowakpa a:

—¿Kawö ta' se' a s'buawukne eno diwö a?

4 Erë ie'pa kë wä ie' iutëne yës. Età Jesús tò wëm e' klö'wé ta' ibuawéitö ta' ichéitö ia: 'Be' yúshka.'

5 Età ie' tò iché fariseowakpa a:

—A' alà ö a' baka anemi di' biule uk a eno diwö a, e' ta' bet a' mía iyöktsa.

6 Ie'pa kë a ie' iutëne yës.

Skawöta e' ökwa s'malepa yöki

7 Jesús isué tò pë' shkeñaule chkök, e'pa welepa tò kula' tso' këkëpa dalöiërta' taië, esepa a ese shushtë e' tkoie. E' kueki ie' tò ie'pa patté i' es:

8 —Mik yile tò a' wele shkeñé ulabatsé kéwö tkö'uk, etä kë a' e' tköksër kula' tso' këkëpa taië a ese kulé ki. Isalema këkëpa dalöiërta' taië a tsata ese de,

9 etä yi tò a' shkeñé, e' tò iché a' a: 'Be' we'ikéyö, kula' se' mú këkëpa i' a e' tkoie.' Etä a' jaërkami taië, miraë e' tköksër kula' tso' se' ësepa a ese ki.

10 E' skéie, mik yi tò a' shkeñé, etä a' e' tköksër kula' tso' se' ësepa a ese kulé ki. Es mik yi tò a' shkeñé, e' de a' ska', etä ie' tò iché be' a: 'A yami, be' yú e' tköksër kula' tso' këkëpa a, ese kulé ki.' Es pë' kos tso' ee, e'pa tò a' dalöieraë wës këkëpa taië es.

11 Yi e' ttsökä taië, ese ardawa diöshet, erë yi e' wöëwa, ese kikardaka taië.

12 Wëm tò ie' shkeñé chkök, e' a Jesús tò iché ñies:

—Mik be' tò pë' shkeñeke chkök be' ska' ö di'yök be' ska', etä be' sini'pa ena be' ëlpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsinet be' pamik, esepa kos kë shkeñar. Ie'pa tò be' shkeñëmine, etä es be' ulà a iské detke.

13 E' skéie mik be' kawö tkö'uke, etä s'siarëpa ena s'yulépa ena s'klö bachiulewa ena s'wöbla kë wawër, esepa shkeñú.

14 Ie'pa kë a iské menukne be' a. Erë mik s'sër yësyësë, esepa duowa shkeneka aishkuö ta, etä Skököl tò be' a iské meraë, e' tò be' ttsë'weraë buaë.

Kéwö taië e' tkö'wé (Mateo 22.1-10)

15 Wëm eköl tkër chkök mesa ki ie'pa ta, mik e' tò ì ché Jesús tò e' ttsé, etä ie' tò iché ia:

—Wépa kawö tkö'weraë buaë aishkuö ta ì blúie Skököl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

16 Jesús tò ie' a iché:

—Wëm eköl tò kawö tkö'weke taië ta ie' tò taië pë' shkeñé.

17 Mik ikawö tkö'uke e' diwö de, etä ie' tò iché ikanè méso a: 'Se' kawö tkö'uke, e' tso'tke kanequle e' kueki be' yú s'kiule kos e'pa a ichök tò a' shkó kawö tkö'uk.'

18 Erë ie'pa ulitane tò iché kanè méso a: 'Wéstela be' ta, erë sa' wötkërke taië, kë sa' döpa.' Itsá tò iché ie' a: 'Erpa ye' tò ká tué e' sauk ye' mi'ke, e' kueki ye' kë döpa. Ye' kköchö be' a tò e' olo'yö ye' ki.'

19 Iskà tò iché: 'Baka wë'ne tuéyö kanebloie dabop, e' wà ma'uk ye' mi'ke, e' kueki ye' kë döpa. Ye' kköchö be' a tò e' olo'yö ye' ki.'

20 Iëköl tò iché: 'Írö ye' ulabatséwa, e' kueki kë ye' döpa.'

21 Ikanè méso biteane iwökir ska' ta ì kos ché ie'pa tò ie' a e' chéne ie' tò. Etä u wák uluneka taië ta ichéitö ia: 'Be' yú bet ñala kibi ki, ñies ñala malepa ki, ta s'siarëpa ena s'yulépa ena s'wöbla kë wawër ena s'klö bachiulewa, esepa tsúbitu ie' kawö tkö'uk ye' ta.'

22 Bërë ta kanè méso dene, e' tò iché iwökir a: 'A këkëpa, ì uk be' tò ye' patké, e' wétke ye' tò, erë be' u kam wà iër.'

23 Etä iwökir tò iché ie' a: 'Be' skà yúne u tso' bänet ese ñalé kos wa, etä pë' kö shkökwa ye' u a as iwà iërka.

24 Ye' tò iché tò wépa shkeña' ye' tò kewe, e'pa kë wéne kawö tkö'upa ye' ta.'

Jesús ttökataie sene e' dör darëre (Mateo 10.37-38)

25 Taië pë' mir Jesús itöki ta ie' e' wötrée ta ichéitö ie'pa a:

26 "Yi senak ye' ttökataie, erë kë iëna ye' dalër iyë, imì, ilaköl, ila'r, iëlpa, ikutapa tsata, ñies iwák tsata, e' ta ese kë döpa ye' ttökataie.

27 Yi kë e' chö weinuk dö ittëwa krus mik ta iser wës ye' ttökata es, ese kë döpa ye' ttökataie.

28 Ichösö tö a' wele éna u yuak bërie. Kewe ie' e' tkökeser ibikeitsök tö kos u e' tué isuöie tö inuköl dömiä ö kë idöpaka iyuoie.

29 Erë ie' kë wä ibikeitse kewe, e' tä ie' tö ichki tuléwä tä inuköl kë tä'ia iyuoie. Sulitane tö isuëmi, e'pa tö ie' wayueraë.

30 Ie'pa tö ichëmi: 'Wëm wí u yuëmi, erë kë ie' a iyönea.'

31 Nies ká blu' wele wä ijcher tö ká kuä'ki blu' datse ñippök ie' tä, e' tä ie' e' tköraser ibikeitsök kewe: 'Ye' wä ñippökwakpa tso' döka 10.000. Ye' bolök wä ñippökwakpa tso' döka 20.000. ¿Ye' e' alömika iki ö kë ye' e' alöpaka iki?'

32 Ie' isué tö ie' kë e' alöpaka ibolök ki, e' tä kam ibolök dö tsinet, e' yöki ie' tö ibiyöchökwakpa patkeraë ibolök a ichök tö '¿wes sö ishulëmi as se' ser bëre ñita?'

33 E' kuëki yi senak ye' ttökataie ese tö iwä bikeitsö kewe. Es a' kë e' chö i kos tso' a' wä e' mukat, e' tä kë a' döpa ye' ttökataie.

Dayë kë kke tä'ia

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

34 "Dayë döer buaë, erë kë ikke tä'ia, e' tä kë ibuarpaiane.

35 Kë ibua'ia iyök kapeyoie. Kë ibua'ia iie. E' döer buaë këumi ë. ¿Yi éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!'"

15

Obeja kkö'nukwak e' tté

(Mateo 18.10-14)

1 Kekraë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, esepa döke tajë Jesús ska' ikittsök. Nies pë' malepa cheke fariseowakpa tö tö e'pa döer pë' sulusipa, esepa döke tajë Jesús ttöke e' kittsök.

2 Fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tö Jesús chëmi suluë ñi a. Ie'pa tö iché:

–Ie' tö pë' sulusipa sueke buaë, ñies esepa tä ie' chköke.

3 E' kuëki tté kleé ie' tö ie'pa a i' es:

4 "A' isie wä obeja tso' döka cien, e' etö chowa, e' tä a' tö imalepa döka dabom suliyök ki sulitu (99), e' meraat iké a tä a' miraë ichowa e' yulök dö wé a' tö ikué ee.

5 Mik a' tö ikué, eta a' ttsë'rdaë buaë tä a' tö ikeraka peraka kuli' ki.

6 Mik a' dene iu a, eta a' yamipa ena pë' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tö a' u a tä a' tö icheraë ie'pa a: 'Ye' obeja chë'wa, e' kuëneyö. A' ttsë'nú buaë ye' tä.'

7 Es ñies ye' tö a' a iché tö mik pë' sulusi eköl, ese er mane'wé Skököl a, eta e' tö Skököl tso' ká jaì a, e' ttsë'wé buaë shute tköka imalepa döka dabom suliyök ki sulitu (99) e' bikeitsö tö ie'pa döer yësyësë, kë kawöta er mane'uk, esepa tsata.

Inuköl chowa, e' tté

8 "Ñies alaköl wä inuköl tso' döka dabop, e' chowa etk, e' tä ie' tö bö'wö tskéka iushkléttsa tä iyulé bua'iewä tä iwä kuëitö.

9 E' ukuöki tä ie' tö iyamipa ena pë' serke io'mik e'pa kié iu a tä ichéitö ie'pa a: '¿A' ttsë'nú buaë ye' tä! Ye' inuköl chë'wa, e' kuëneyö, e' kuëki e' kéwö tkö'üsö ñita.'

10 Es ñies ye' tö a' a iché tö mik pë' sulusi eköl er mane'wé Skököl a, eta e' tö Skököl biyöchökwakpa ttsë'weke buaë shute."

Alä e' wamblö suluë e' nuí olo'yé iyë tö iki, e' tté

11 Nies Jesús tö ikleé ie'pa a tté i' wa: "Këkëpa eköl alä döer bö' wëpa.

12 Ilä tsirla tö iché iyë a: 'A yëwö, i mekeat be' tö ye' a mik be' duökewatke eta, e' mútke be' tö ye' a.' Eta iyë iyi kos, e' blabatséitö méitö ila'r bö' a eköl eköl kos ikawöta imuk ia ekkë.

13 Ká kë bak tajë, eta i kos méitö ilä tsirla a, e' watuéttsa ilä tö, e' ské klö'wéitö tä imia ká kuä'ki. Eë ie' tö ie' inuköl kos we'ikéwa iyi sulu ë ki.

14 Mik ie' inuköl enewa, eta bli ane tajë ká e' ki, e' kuëki ie' ttémitke bli tö.

15 Eë tä ie' mia kanè yulök ká e' wakpa eköl ska'. Eta wëm e' tö ie' a kanè mé köchi tiök.

16 Ie' duéwä bli wä suluë. Köchi chkë kë ñano se' a ese ñakwä ie' éna, erë kë yi tö ie' a imè.

17 Bata ekkë tä ie' tö ibikeitsé: '¿Jök ye' e' tötkër bli wä íe? Wëkkë ye' yë u a kanè mésopa tso', e'pa wä chkë tso' tajë.

18 Ye' miáne ye' yë ska', tä ye' tö icheraë ie' a: A yëwö, ye' tö i sulu wamblé Skököl ki, ñies be' ki.

19 Ye' jaëne tajë. Ye' kiök be' alä, e' kë döer ye' siarla e' a. E' skéie ye' saú wes be' kanè mésopa suekebö es.'

20 Eta ie' e' kéka míā iyě ska'.

“Mik idökemitke iyě ska', eta iyě wö de iska' ta idoia kamiē ta ie' wa iwēr siarē. Ie' tunemi iñalətsuk ta ipaklö'wəwəitō iwōalattséitō.

21 Eta ilā tō iché ie' a: ‘A yěwō, ye' tō ì sulu wamblé Skéköl kī ñies be' kī. Ye' jaēne taiē. Ye' kiök be' alā, e' kē dör ye' siarla e' a.’

22 Erē iyě tō iché ikanè mėsopa a: ‘Datsi' bua'ie yulō iōka ie' kī bet, ta ula'tsio iōwa ta klökkuō iōka iki.

23 Baka pupula bua'buā yulō ta ittōwa. Ye' alā dene e' kəwō tkō'wəkesō.

24 Ye' alā i' dene, e' dör wəs ie' du'wa e' shkənekane es. Ye' alā minea ye' yōkī kē tté ttsēneia ye' wa, e' dene e' kuəkī ikéwō tkō'ūsō.' Eta ie'pa tō ikéwō tkō'wémi taiē.

25 “E' dalewa ilā kibi tso' kanēblök kañika. Mik ie' datse e' de tsinet u a, eta ie' tō ittse tō iyamipa alárkerak taiē blarkerak, klötōke taiē.

26 Eta ie' tō kanè méso kié eköl ta ichakéitō: ‘¿Ì kéwō tkō'wəke a' tō ekké?’

27 Eta kanè méso tō ie' iüté: ‘Be' èl dene, e' kuəkī be' yě tō sa' patké baka pupula bua'ie ttökwa be' èl dene buaē, kē wəs ie' dē', e' kəwō tkō'woie.’

28 Erē e' tō ilā kibi uluwéka taiē. Ie' kē shkakwa wəshkə. E' kuəkī iyě e' yéttsa u'rki ta iwöpablé taiē ta iché ie' a: ‘Be' shkōwa sa' ta, kē be' ulunuk.’

29 Erē ie' tō iyě iüté: ‘Ye' kanēblē'mi be' a e' kī duas de taiē. Ye' kē wa be' ttō dalōseoulewa yēs. Erē chibola ē kē meule be' wa ye' a katano ye' sini'pa ta.

30 Erē i'ñe ta be' alā e' dene. Ie' tō be' inuköl we'ikwa alakölpa sulusipa ta eta be' tō baka bua'ie ttökwa patké ie' dene e' kəwō tkō'woie.’

31 “Iyě tō ie' iüté: ‘A alala, be' tkēria ye' ta kəkraē. Ì kos tso' ye' wa e' dör be' icha.

32 Erē be' èl dene buaē, e' dör wəs ie' du'wa e' shkənekane es. Ie' minea ye' yōkī kē tté ttsēnene ye' wa, e' dene, e' kuəkī s'kawōta e' kəwō tkō'uk chkè wa, di'yè wa, ttsē'ne bua' wa.’ ”

16

Inuköl blú iyi kuēblu e' erbikō buaē, e' tté

1 Ñies Jesús tō tté kleé ittōkatapa a i' es: “Wēm bak eköl kanēblōke inuköl blú a íiyi

kuēbluie. Etökicha ta pē' welepa tō ie' kkaté iwökir a tō ie' tso' iwökir inuköl we'ikōkwa.

2 Iwökir tō ie' kié ta iché ia: ‘Ye' wa ijchənewa tō be' tso' ye' inuköl we'ikök. Be' kē a kanè ta'ia. Ye' be' trē'wəkeshkar. E' yōkī ì kos kanewé be' tō, e' yēkkuō kkachō ye' a.’

3 Ie' ibikeitsé: ‘Ye' wökir tō ye' trē'wəkeshkar, ¿wəs ye' e' ùmi? Kē ye' diché ta'ia kanè darērē woie ena ye' jaēne inuköl kakkiök.

4 Ye' éna ianetke tō wəs ye' e' ùmi mik ye' trēneshkar eta as yile tō ye' kkō'nù.

5 Eta ie' tō pē' kos ña'wəke iwökir tō e'pa kiéttsa eköl eköl. Mik e' tsá de, eta e' a ie' tō ichaké: ‘¿Kos be' ñarke ye' wökir ulā a?’

6 E' tō iüté: ‘Ye' ñarke ie' ulā a kiō dōka galon cien (100) ekké.' Ie' iché ia: ‘T' be' yēkkuō. Be' e' tkōser bet ta yēkkuō se kī be' ñarke se, e' mane'üttsa ta ishtōka tō be' ñarke galon dōka dabom skeyök ē (50).’

7 E' ukuōkī ta ie' tō ichaké iēköl ñarke a: ‘¿Ñe be', kos be' ñarke ye' wökir ulā a?’ E' tō iüté: ‘Ye' ñarke trigowō dōka saco cien (100) ekké.' Ie' tō iché ia: ‘T' be' yēkkuō. Se kī be' tō imane'üttsa ta ishtō iki saco dōka dabom paryök ē (80).’

8 Mik ì wambléitō, e' jchənewa iwökir wa ta ibikeitséitō: ‘Ye' iyi kuēblu kē wa ikanè one yēsyesē, erē ie' kabikeitso buaē e' kimoie. E' ē kuəkī ikikekekayō.’ ”

Jesús tō ichéne: “Es ñies yō ichè tō wépa kē tō Skéköl dalōiè esepa kabikeitsō buaē e' kimoie tkōka wépa dör ie' olo ta' taiē e' icha esepa tsata.

9 E' kuəkī yō ichè a' a tō inuköl kē dör ibua'ie. E' wa s'malepa kimú as ie'pa tō Skéköl dalōiō. A' tō iwé es e' ta aishkuō ta ie'pa tō a' kierawa buaē wəshkə sēno wé yōbiē e' a.

10 “Yi tō kanè tsitsir wəke yēsyesē, ñies ese tō kanè taiē wēmi es. Erē yi kē tō kanè tsitsir wəku' yēsyesē, ñies ese kē tō kanè taiē wépa yēsyesē.

11 E' kuəkī inuköl kē wakanewè a' tō yēsyesē, e' ta ¿yi erblōmi a' mik ì tuēta' chōkle, ese wakanéwoie?

12 Ñies a' kē tō o'ka icha wakanewè yēsyesē, e' ta ¿yi tō a' icha mēmi a' a wakanewè?

13 “Wé klōulewa kanè mésoie, ese kawōta iwökir ē ttō dalōiök. Iwökirpa chōpa bōl,

e' ma ie' kawöta eköl ë dalöiök ena ieköl watöktsa. Es a' kë a er menukwa Skëköl ki ena inuköl ki ñita.”

14 Ì ché Jesús tö e' ttsé seraä fariseowakpa tö. Ie' pa éna inuköl dalër tajë, e' kueki ie' pa tö iwayué.

15 Ie' tö iché ie' pa a: “A' e' ð sulitane wörki tö a' dör pë' buaë yësyesë, erë a' er sùle buaë Skëköl wa. Ì kikekëka s'ditsö tö tajë, ese wër suluë ie' wa.

Ì kôs kitule Skëköl yëkkuö ki e' wà tköraë

16 “Ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkkuö ki, e' wa s'wöblaonebitu dö mik Juan S'wöskuökwak dë'bitu eta. Erë e' itöki ta ì blúie Skëköl tso' e' ttë buaë pakarke ta suli-tane tso' ima'uk darërëë diché wa dökwa e' a.

17 “Ká jai ena ká i' erta'wa. Erë Skëköl yëkkuö kitule, e' kë erta'wa yës, e' wà tköraë seraä döwa ttë bataë.

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö

(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

18 “Wëm tö itayë éwa ese tö tayë skà tséwane, e' ta e' wa ie' tö isenewabak kewe e' dalösewéwa. Ñies tayë a'wa iwëm tö, ese tséwane wëm o'ka tö, e' ta e' wa ie' tö tayë e' senewabak kewe e' dalösewéwa.

Inuköl blú ena Lázaro, e' tté

19 “Inuköl blú bak eköl e' e' paið datsi' bua' bua ë wa. Këkraë ie' chköke, di' yöke buaë.

20 Ñies s'siarë bak eköl kië Lázaro, e' e' tkökeser blu' e' u wëkkö a. Ie' pa dör smewö ëme.

21 Ie' éna blu' chë po darke, e' ñakwa suluë. Chichi döke ie' smewö pakuyök.

22 Ká et ta ie' siarla blënewa, ta Skëköl biyöchökwakpa tö ie' wimblu tsémi ká jai a chkök Abraham ta. Ñies inuköl blú ñe' blënewa ta inú wötënewa.

23 “Eta ie' tso' weinuk siarë wé s'wimblu weirke eë ta iwökéka ta Abraham suéitö kamië ká bánet, e' batsi' a Lázaro tkër.

24 Eta ie' ar tajë Abraham wöa ta ichéitö: ‘ja këkëpa Abraham, ye' saü er siarë wa! Ye' weirke tajë bö' i' a. Be' we'ikëyö, Lázaro patkö iulatska bata nuukka di' a ta ipatkö ye' ku' nuukka as ipaser.’

25 Erë Abraham tö iüté: ‘Be' éna ianú tö mik be' bak ttsë'ka, eta ÿyi buaë kôs bak

be' wa. E' skéie Lázaro bak weinuk siarë. Erë ÿñe ta ie' wöpablëne buaë, e' skéie be' weirkene siarë.

26 Kíie ta, káblë iskië e' tso' se' shushaë. E' kueki sa' shkak a' ska', esepa kë döpa a' ska'. Ñies a' shkak sa' ska', esepa kë döpa sa' ska'.

27 “Inuköl blú tö iché: ‘A yëwö Abraham, ye' kköchö be' a, Lázaro patkö ye' yë u a

28 ye' ëlpa döka skël, e' pa pattök as ie' pa kë dö ká i' a wé s'weirke siarë eë.’

29 Abraham tö iché ie' a: ‘Ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa malepa e' pa tö yëkkuö ki, e' tso' ie' pa wa, jas ttë e' iütö ie' pa tö!’

30 Blu' tö iüté: ‘A yëwö Abraham, e' kë dör wë'. Erë se' duowa eköl shkenekane ese tö ie' pa patté, e' ta ie' pa er manë'uraë.’

31 Erë Abraham tö iché ia: ‘Ttë kit Moisés ena Skëköl ttekölpa e' pa tö, e' kë iütëne ie' pa wa, e' ta s'du'wa shkenekane ese míä ie' pa pattök, e' ta ñies ie' pa kë tö ie' ttö iütëpa.’”

17

A' tso' wösh wa ì tö ské ì sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

1 Jesús tö iché ittökatapa a: “Këkraë se' erkiörke ì sulu wamblök; jerë yi tö se' erkiöweke, esepa tö inuí suëraë!

2 Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë siarë shutë tköka ak wawoie muéwa ikuli' a ba-trèemi dayë a e' tsata.

3 ja' tso' wösh wa!

“A yami tö ì sulu wamblé a' ki, e' ta iuñú. Ie' er manë'wëne, e' ta inuí olo'yö iki.

4 Erë ká etkë a ie' tö ì sulu wamblé a' ki döka kuktökicha (7), erë ie' iché döka kuktökicha: ‘ye' er manë'wëne,’ e' ta ilo'yö iki.”

S'kí erblö Skëköl mik

5 Eta Skëkëpa Jesús ttekölpa tsá e' pa tö ie' a iché:

—Sa' kimú ki erblök Skëköl mik.

6 Ie' tö ie' pa iüté:

—A' erblöpa Skëköl mik tsir wes mostaza wö dör tsirla ekkë, e' ma a' tö ichëmi kal bërie i' a: ‘Be' e' yöttsa ie' e' tköwa dayë a, ta iyërdatta.

Wes s'kawöta kanëblök Skëköl a

7 “Ichösö tö a' wele wā kanè méso tso' eköl, e' míā tē tōk alè ö a' iyiwak kkö'nuk alè. Mik idene u a, etā a' kē tō ichepa ie' a: ‘Weshkē, be' e' tkōser chkök, ye' tō be' tieke.’

8 A' kē tō ichepa iā es. E' skéie a' tō ichera ie' a: ‘Be' datsi' mane'ú, be' ulö ye' a tā ye' tiö. Ye' panú, ye' chké one, ye' di' yane one, e' wa be' mi' chkök.’

9 Ie' tō iwé wes a' tō ie' ké iuk es, e' kī a' kē tō wéstela chepa iā.

10 Es ñies mik ì uk Skököl tō se' ké, ese wésö seraa, etā ichösö ie' a i' es: ‘Ì uk sa' kàne, e' è wé sa' tō. Sa' dör kanè mésopa èsepala è.’ ”

Wēpa dabop kiri'weke lepra tō e'pa bua'wéne Jesús tō

11 Jesús michoë Jerusalén, e' damitkö Samaria ena Galilea.

12 Mik ie' dökemitke ká tsitsirla a tā ee wēpa dōkā dabop kiri'weke lepra tō, e'pa e' yéttsa ièter kamië

13 tā iarkerak Jesús tsākā:

—iA Jesús, a s'wöbla'ukwak, sa' saü er siarè wa!

14 Mik ie' tō ie'pa sué, etā ichéitö ie'pa a:

—A' yú e' kkachök sacerdotepa a as sulitane wā ijcher tō a' buanene. Ie'pa mirwaia ñalā kī e' dalewa ie'pa buanene.

15 Mik ie'pa eköl tō isué tō ibuanene, etā ibiteane Jesús ska' Skököl kikökka tajë aneule.

16 Ie' e' tkéwā kuchē kī iwö méwā íyök kī Jesús klö ska' wéstela chök. Wēm e' dör Samaria wak.

17 Jesús tō iché iā:

—iA' buanene e' kē dör dabop? ¿Wé be' malepa sulitu (9)?

18 Wēm dör ká kuā'kī wak ¿e' è biteane Skököl kikökka?

19 Ie' tō iché wēm a:

—Be' e' kōkā be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wéne.

Ì blúie Skököl tso', wes e' kēwö dör (Mateo 24.23-28,36-41)

20 Fariseowakpa tō ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skököl tso', ¿mik e' kēwö datse?

Ie' tō ie'pa iüté:

—Ì blúie Skököl tso' e' kē dör íyi suëmi sulitane tō ese.

21 Itso'tke a' shua, e' kuekī kē yi a iyërpa, ‘Íe itso’, ö ‘Wíe itso’.

22 Tā ichéitö ittökatapa a:

—Ikéwö dōraë mik a' tō ibikeitseraë: ‘Jesús dör S'ditsö Alà, e' mú dö i' tā s'blúie. E' diwö et è kkechekesö suè.’ A' tō bikeitseraë es, erè a' kē tō isuepa kam ye' dōne e' yöki.

23 Welepa tō icheraë: ‘Íe ie' de', ö ‘Diàe ie' de'; erè kē a' minuk isaük, kē a' minuk itöki.

24 Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etā sulitane tso' ká wa'ñe e'pa tō isueraë wes alá wōñar tō ká olo ppèe ká wa'ñe e' suèsö es.

25 Erè e' yöki kewe ye' kawōtā weinuk tajë ye' bolökpa ulā a, ie'pa tō ye' waterattsā.

26 Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etā e' kēwö dōraë wes Noé késka' es.

27 E' kēwö ska' tā ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwā wes kekraë es dö mik Noé dewa ikanò bërie e' a etā. E' bet tā di' dettsā tajë ie'pa kī, e' tō ie'pa ulitane ttélur.

28 Es ñies iwamblène wēm bak kiè Lot, e' kēwö ska' tā. Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie'pa tso' íyi tāk ena íyi wataük, ie'pa tso' íyi kuatök ena u yuök wes kekraë es.

29 Erè mik Lot e' yéttsā Sodoma, etā azufre datse ká jai a wōñarke bö'ie, ese yène ká e' kī wes kalī es, e' tō ie'pa kōs ttélur.

30 Es itkōraë mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene etā.

31 “Mik e' kēwö de, etā yi tso' u bata kī, ese kē dōkwane weshkē íiyi tsükmi. Ñies yi tso' kaneblök kañikā, ese kē dōkwane weshkē.

32 Ì bak Lot alaköl tā* e' ska' a' er anú. Ie' yōnane dayë wōsiie, ie' éna íyi dalër tajë e' kuekī.

33 Yi e' tsatkak ittèwā yöki, ese ulā a sene michoë kē dōpa aishkuö tā. Erè yi e' mettsā ttèwā ye' dalërmik, ese ulā a sene michoë dōraë aishkuö tā.

34 “Ye' tō a' a' ichè tō e' nañewe se' böl kapöke ká' etkē kī, tā eköl mira iwā tā ièköl atdaë.

35-36 Alakölpa böl tulur ák wawök ñitā tā eköl mira iwā tā ièköl atdaë.†

37 Jesús ttökatapa tō ie' a' ichaké:

—A Skökēpa, ¿wé e' wamblërmi?

* 17:32 Génesis 19.26 saü. † 17:35-36 Yëkkuö këchke wele tō versículo 36 kī kuötéké. E' tō ichè i' es: Wēpa böl tso' kaneblök tē a, eköl mítser tā ièköl atē.

Jesús tò ie'pa iüté ttè i' wa:

—Sulitane wà ijcher tò wé ölö daparke tajë, eë ilè nu tër. Es ilè sueraë a' tò iwà kkachöie tò wé iwamblërmi.

18

Alaköl dör schö ena s'shulökwak eköl, e' tté

¹ Jesús éna ikkachak ittökatapa a tò s'kawöta ikiök S'yë a kekraë kë shtrirta'wa, e' kleítö ie'pa a i' es:

² “Ká et k_i s'shulökwak eköl tso', e' kë suarta' Skëköl yöki, ñies ie' kë tò yi dalöieta'.

³ Ká e' a ñies alaköl dör schö tso' eköl, e' ñippöke ibolök ta. Kekraë ie' mía s'shulökwak ñe' ska' ta ichেকেিতö ia: ‘Ye' kimú. Ye' bolök tò ye' we'ikeke, e' shulö ye' a'.

⁴ E' tka ká tajë erë s'shulökwak kë wa iütëne. Bata ekkë ta s'shulökwak tò ibikeitsé: ‘Alaköl schö i' tso' ye' tsiriük ñie. Erë ye' kë suarta' Skëköl yöki, ñies kë ye' tò yi dalöieta',

⁵ erë ie' tté shuleraëyö as kë idöia ye' shtriük tajë ttè e' wa.’ ”

⁶ Skëképa tò ikí ché: “Ì ché s'shulökwak suluë ñe' tò e' bikeitsö buaë.

⁷ Wépa shukitulebak Skëköl wa, tso' ie' a ikiök ñie nañeë, ¿esepa kë tsatkepaitö? ¿Ie' tò ie'pa keraë ipanuk?

⁸ Ye' iché, au. Ie'pa tsatkeraitö bet, kë dör ká tajë. Erë ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta s'erblöke Skëköl mik, ¿esepa kuëmiyö ká i' a'?

Fariseowak ena inuköl shtökwak Roma wökirpa a, e' tté.

⁹ Pè' tso' Jesús ttö küttsök, e'pa welepa e' bikeitsö tò ie'pa serke yësyësë Skëköl wöa, erë ie'pa wöska sulu s'malepa wër. Esepa a ie' tò tté kleé i' es:

¹⁰ “Wépa böl mía Skëköl wé a ttök S'yë ta. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a.

¹¹ fariseowak ttödur S'yë ta, ie' iché i' es: ‘A Skëköl, wëstela chekeyö be' a tò ye' kë dör suluë wës s'malepa es. Ie'pa dör akblökwakpa ena pè' sulusipa ena s'senewabak e' dalöseukwa wakpa. Ñies ye' kë dör suluë wës inuköl shtökwak dur wí es.

¹² Domingo bit ta ye' batsöke ká böt ká böt kekraë. Ñies i' kos de ye' ulà a, e' blatekeyö döka dabop, e' tsá eyök mekeyö be' a.’

¹³ Erë inuköl shtökwak e' dur bánet, ie' eriane tajë, ie' wö ë kë kaneka ká jai sauk, ie' batsi' ë töke iulà wa ie' eriane tajë kueki. Ie' tò iché: ‘¡A Skëköl, ye' dör pè' sulusi, ye' saú er siarë wa!’

¹⁴ Jesús tò ichéne: Ye' tò a' a iché tò yi e' ttsöka tajë ese wöardawa, erë yi e' wöéwa ese kirkardaka tajë. E' kueki inuköl shtökwak ñe' míane iu a klö'wé Skëköl tò wës pè' buaë yësyësë es. Erë fariseowak kë minene es.

Jesús tò ikié S'yë a ala'rla ki

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Pè' wà ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà muka iki. Erë mik e' sué ittökatapa tò, eta ie'pa tò pè' uñélor.

¹⁶ Erë ie' tò ittökatapa kié ta ichéitö:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wës ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kueki kë iwöklö'waria.

¹⁷ Mokí ye' tò iché tò yi kë e' wööwa wës alala es, i' blúie Skëköl tso' e' kiowa, ese kë döpawaiä.

Inuköl blú eköl tò Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiowak wökir eköl tò Jesús a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wëmi ye' tò as sene michoë dö ye' ulà a'?

¹⁹ Ie' tò iüté:

—¿Ì kueki be' ye' kié buaë? Skëköl eköl ë dör buaë.

²⁰ Ttè me'atbak ie' tò dalöiëno, e' jcher be' wa buaë. E' tò iché: ‘Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa, kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachè wa, a' yë ena a' mi dalöiö.’*

²¹ Wëm e' tò ie' a' iché:

—Ttè e' kos dalöië'bitu ye' tò, ye' iä du-ladula eta.

²² Ie' tò ttè e' ttsé ta ie' iüté:

—Íyi etkë kianeia be' a wë, e' dör i': i' tso' be' wa, e' wataúttsa seraä ta iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta be' shkó ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë tajë döraë be' ulà a ká jai a.

²³ Erë wëm e' dör inuköl blú tajë e' kueki mik ie' tò e' ttsé, eta ie' erianeka tajë.

* 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

24 Jesús tò isué tò ieriane ta ichéitö ia:
—jInuköl blúpa a darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a!

25 Esepa a dökä ee, e' dör darërëë tkökä kameio tkömi datsi' yuo diké ese wökla a e' tsata.

26 Wépa tso' ittök e'pa tò ichaké Jesús a:
—E' dör es, e'ma çyi tsatkërmi?

27 Ie' tò ie'pa iuté:

—Ì kë or s'ditsö a, ese ormi Skëköl a buaë.

28 Eta Pedro tò ie' a iché:

—Ittsö, sa' íyi kos me'at sa' tò ta sa' bite be' ta.

29 Ie' tò iché ie' a:

—Mokí ye' tò a' a iché tò yi isie tò iu ö ilaköl ö iépa ö iyé ö imí ö ila'r, e' méat ì blúie Skëköl tso' e' dalërmik,

30 ese ulà a iské dörane taië shute ká i' a, ñies aishkuö ta sene michoë döraë iulà a.

Jesús skà e' biyö ché tò itterawa

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

31 Jesús tò ittökatapa dabom eyök kí böl (12), e'pa kiémi bánet ta ichéitö ie'pa a: “Se' mirka Jerusalén i', eta ee ì kos kitat Skëköl ttekölpa tò yëkkuö kí e' wà tköraë, ye' dör S'ditsö Alà, e' ta.

32 Ie'pa tò ye' wömerattsa pè' kë dör judiowak esepa ulà a. E'pa tò ye' wayueraë, cheraë suluë, iwiri tuöarak ye' kí.

33 Ie'pa tò ye' pperaë, ye' tterawa; erë e' kí ká de mañat eta ye' shkerdakane.

34 Erë ì ché ie' tò ittökatapa a, e' wà blëulewa ie'pa yöki, e' kueki ie'pa kë a iwà ane.

Wëm eköl wöbla kë wawër tso' Jericó e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

35 Mik Jesús demi tsinet Jericó, eta ee wëm tkër eköl ñala ska' inuköl kak kiök. Ie' wöbla kë wawër.

36 Mik ie' tò ittésé tò pè' dami taië ñala kí, eta ie' tò ichaké tò çì wamblërke?

37 Ie'pa tò iché ie' a tò Jesús Nazaret wak dami ñala kí.

38 E' kueki ie' tò iché aneule:

—jA Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarë wa!

39 Pè' dami Jesús yöki kewe, e' tò wëm e' uñeke as isiwa'blöwa. Erë ie' tò ikí ché aneule:

—jA David aleri, ye' saú er siarë wa!

40 Jesús e' duéser ta itsuk patkéitö. Mik ide, eta Jesús tò ie' a ichaké:

41 —jÌ kiane be' kí tò ye' tò iwè be' a?

Ie' iüté:

—A këkëpa, ye' kí ikiane tò ye' wöbla buarne.

42 Jesús tò ie' a iché:

—jBe' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

43 E' wösha ta ie' wöbla buanene ta imía Jesús ta e' tò Skëköl kikekarami taië. Ñies wépa kos tò isué e'pa tò Skëköl kikekarami taië.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakè

1 Jesús de Jericó, e' shködur ee.

2 Ee wëm eköl serke kié Zaqueo, e' dör inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa wökir. Ie' dör inuköl blú taië.

3 Ie' kí Jesús kiane suë, erë ie' dör tsirlala iskila, taië pè' tso', e' kueki ie' kë wö dè'ka Jesús sauk.

4 E' kueki ie' tunemi wé Jesús tkökemi ee tkaká kal ulà a ipanuk suë.

5 Mik Jesús dökemitke kal e' dikia, eta iwökéka ta iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' öwa bet. Ìñe ye' mi'ke be' ska' kapökrö.

6 Zaqueo e' éwa bet ta Jesús kiéwaitö iu a ttsë'ne buaë.

7 Mik pè' ulitane tò isué, eta ie'pa tò Jesús ché suluë. Ie'pa tò iché ñi a: “jLökö ie' mi'ke pè' sulusi u a?”

8 Zaqueo e' duéka ta iché Skëkëpa Jesús a:

—A këkëpa, ye' ttö ttsö. Ì kos tso' ye' wa, e' shaböts meraëyö s'siarëpa a. Ñies yile íyi ekiblëyö, e' ta e' mekeneyö ie' a dökä tkëtökicha.

9 Jesús tò iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erë be' erblé Skëköl mik mokí wës Abraham es, e' kueki i'ñe ta be' de Abraham alà chökíe. E' kueki i'ñe be' tsatkëne, ñies wépa tso' be' u a erblé Skëköl mik e'pa tsatkëne.

10 Ye' dör S'ditsö Alà, e' dè'bitu, wépa chë'ulur ì sulu ulà a esepa yulök tsatkë.

Inuköl mène wakanewè, e' tté

11 Jesús dökemitke Jerusalén. Pè' tso' ie' ttö kittsök, e'pa tò ibikeitsé tò mik ie' de Jerusalén eta ì blúie Skëköl tso' e' kéwö

dewatke da'äie. E' kueki ie' tö ie'pa a iklee i' es:

12 “Wëm tso' eköl dör blu' ditséwö, e' mía kamië ká kua'ki a iblú kibi ska' as e' tö ie' tköka blu'ie, wé ie' bite eë. E' ukuöki ta ibitukeane.

13 Kam ie' mi', eta ie' tö ie' kanè mésopa kié dabop, e'pa a ie' tö inuköl mé taië ñikkëë eköl eköl a. Ie' tö iché ie'pa a: ‘A' tö inuköl se wakaneú dö mik ye' döne eta, isuoie qos a' tö ikí klö'wëmi.’

14 Erë pë' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluë. E' kueki ie'pa welepa patkérakitö blu' kibi ska' ichök: ‘Sa' kë kí ie' kiane sa' blúie, e' kueki kë itkarka.’

15 “Erë blu' kibi tö ie' tkéka blu'ie ta ie' míane wé ibite eë. Mik ie' dene, eta ie' tö ikanè mésopa dabop, wépa a ie' tö inuköl me'at, e'pa kiök patké isuoie tö qos inuköl kí klö'wérakitö.

16 Itsá debitu tö iché iblú a: ‘A' këkëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klö'wéyö doka dabotökicha.’

17 Blu' tö ie' iuté: ‘E' dör buaë. Be' dör kanè méso buaë. Ì elkela wakanewébö yësyësë, e' kueki ye' tö be' tkekeka ká dabop, e' wökirie.’

18 Iskà debitu tö iché: ‘A' këkëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klö'wéyö doka sketökicha.’

19 Ñies blu' tö ie' iuté: ‘Ye' tö be' tkekeka ká skel, e' wökirie.’

20 “Erë iëköl debitu, e' tö iblú a iché: ‘A' këkëpa, i' be' inuköl. Ye' tö ipatréwa tsamo a ta ibléyö.

21 Be' dör wëm er darërëë ese. Ì kë dör be' icha ese klö'wekewabö. Ñies be' tö iyi wöshteke wé kë be' wa ikuatkëne eë. Ye' suane be' yöki, e' kueki ye' tö be' inuköl blé.’

22 Eta blu' tö ie' a iché: ‘Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tö be' kichaterattsä be' wák ttë wa. Be' tö iché tö ye' dör wëm er darërëë ese. Be' tö iché tö ì kë dör ye' icha ese klö'wekewayö, ñies tö ye' tö iyi wöshteke wé kë ye' wa ikuatkëne eë.

23 E' dör es, e' ta çì kueki be' kë wa ye' inuköl bléne inuköl bló wé a as eë ikí klör? Be' tö iúpa es, e'ma mik ye' dene, eta ye' inuköl ena ikí klöne e' de ye' ulà a.’

24 Eta blu' tö iché itso'rak eë, e'pa a: ‘Inuköl yöttsä ie' ulà a, ta imú wé wa itso' dabop, e' a.’

25 Erë ie'pa tö blu' a iché: ‘A' këkëpa, erë çì kueki be' tö ie' a ikí meke, ie' wa itso'tke dabop?’

26 Ie' tö ie'pa iuté: ‘Ye' tö a' a iché tö wé wa iyi tso', ese a ikí merdaë. Erë wé kë wa ì ku', ì tso' ese wa elkela, e' yerattsä iyöki.

27 Wépa kë kí ye' kiane blu'ie, e'pa dör ye' bolökpa; ie'pa tsúbitu ie' ta ittölor ye' wörki.’

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

28 Jesús ttë paké one, eta ie' mirkaia Jerusalén ñalé ki.

29 Mik idökemitke tsinet Betfagé ena Betania ate kabata kié Olivo kébata e' kuli' a, eta ie' tö ittökatapa bül kié

30 ta ichéitö iarak:

—A' yú kewe, u tso' se' wöshaë e' a, eta eë burro kueraë a' tö etö moule kë kí yi e' tkëuleka ese. E' wötsöo ta itsúbitu ña.

31 Yile tö a' a ichaké: çìie a' tö iwötseeke? e' ta iütö: Skëkëpa kí ikiane.

32 Ittökatapa míyal ta ikuérakitö wes Jesús tö iché ie'pa a es.

33 Ie'pa tso' burro wötsöök ta burro wakpa debitu ta ichakéitö:

—çìie a' tö burro se' wötseeke?

34 Ie'pa tö iuté:

—Skëkëpa Jesús kí ikiane e' kueki.

35 Eta ittökatapa wa burro bitetser Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikke méka burro kí, ta Jesús kimerakitö e' tkökka ikí.

36 Jesús mirkaia Jerusalén ñalé ki, eë pë' tso' taië, e'pa tö paio kikke shuelor ñala kí kewe Jesús yöki.

37 Ie'pa mirwa Olivo kébata kuli' a wö wa'k. Iklépa tso' taië, e'pa anemi ttsë'ne buaë wa. Skëköl kíkëkarakitö taië. Ì kë or yi a ese o' Jesús tö taië ie'pa wörki, e' kueki Skëköl kíkëkarakitö.

38 Ie'pa tö iché:

—Ayëcha buaë s'blú i' datse Skëköl ttö wa! Skëköl tso' ká jaì a olo ta' taië as e' ta se' ser bërë. Ie' kíkëkasö.*

* 19:38 Salmo 118.26

39 Pè' shua fariseowakpa welepa tso', e'pa tò iché Jesús a:

—Be' klépa uñú.

40 Erè ie' tò ie'pa iuté:

—Ye' tò iché a' a tò ie'pa siwa'bléwa, e' ta ák tò ye' kikeraka aneule.

41 Mik ie' de tsinet Jerusalén, eta ie' ikí sué ta ie' ié idalërmik.

42 Ie' tò ibikeitsé: ¡A' mú wa ijcher iñe tò wes a' sermi bèrè Skèköl ta! Erè e' tso' bléule a' yöki, e' kueki a' kè a isurpa.

43 Kawö sulu döraë a' ki. A' bolökpa döraë, e'pa tò a' ká köierawa shkit as a' kè tköyal. Ie'pa miraë ñippök a' ta.

44 Ie'pa tò a' ká ena a' wakpa kos ewerawa. A' u kos olordawa, e' éki kè atpa ñi bata ki. Skèköl de a' tsatkök, e' kèwö de a' ki erè iwatëttsa a' tò. E' kueki e' kos tköraë a' ta.

Jesús tò Skèköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

45 E' ukuöki ta Jesús de Skèköl wé a, ta ie' tò iyi wataukwakpa tré'wéyalmi,

46 ta ichéitö ie'pa a:

—Skèköl tò iyè' iyëkküö ki: 'Ye' u dör tto ye' ta wé', erè a' tò iia'wéka akblo wéie.

47 Këkraë Jesús tò s'wöbla'weke Skèköl wé a. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñies judiowak wökirpa malepa, e'pa tò ileritsekerak Jesús ttowaie.

48 Erè judiowak malepa ulitane tò ie' ttöke e' kittseke er bua' wa, e' kueki ibolökpa kè ulà dè'wa ittökwa.

20

¿Yi tò kawö mé Jesús a?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

1 Etökicha ta Jesús tso' s'wöbla'uk ena Skèköl ttè buaë e' pakök Skèköl wé a ta eë sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de.

2 Ie'pa tò ichaké ie' a:

—¿Yi ttö wa be' tò iyi ikkè weke? ¿Yi tò e' kèwö mé be' a?

3-4 Ie' iuté:

—Ñies ye' tò a' a ilè chakeke: ¿Yi tò Juan patkè' s'wöskuök? ¿Skèköl tso' ká jaì a e' ö s'ditsö? Ye' iutö.

5 Eta ie'pa ichémi ñi a: “Se' tò ichémi tò Skèköl tò Juan patkè', e' ta ie' tò se' iutémi: ‘¿I kueki a' kè wa ie' ttè klöone?’”

6 Ñies pè' ulitane tò iklö'wé tò mokië Juan dör Skèköl tteköl, e' kueki kè se' a iyënuök tò ipatkè' s'ditsö tò. Se' tò iché es, e' ta ie'pa tò se' ttewami ák wa.”

7 E' kueki ie'pa tò iuté:

—Kè sa' wa ijcher tò yi tò Juan patkè' s'wöskuök.

8 Ie' tò ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kè tò a' a ichepa yi tò ye' a kawö mé iyi ikkè woie.

Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

9 E' ukuöki ta Jesús ttémi pè' ta ta ttè kleitö i' es: “Wém eköl tò uva kuatké taië. Ie' tò ipeitëat wëpa welepa a as ie'pa tò ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuöki ta ie' mia ká kua'ki dö ká taië.

10 Mik uva wöline tso'tke wè'iaë shtë, eta ie' tò ikanè méso patkémi eköl ie' icha tsuk. Erè kanéukwakpa tò ikanè méso klö'wéwa, ppé siarë, ta ipatkémine ulà wöchka.

11 Eta iwák tò ikanè méso skà patkémine eköl. Ñies e' ché ie'pa tò suluë, ppé siarë, ta ipatkémine ulà wöchka.

12 Ikanè méso skà patkémine ie' tò eköl, eta ñies e' shka'wérakitö taië, ta itré'wëshkar.

13 “Bata ekkè ta iwák tò iché: ‘¿I wèmi ye' tò? Ye' alà dalër taië ye' éna, e' patkerami ye' tò. Isalema ie'pa tò ie' dalöiëmi.’”

14 Erè mik kanè mésopa tò kanè wák alà sué, eta ie'pa tò iché ñi a: ‘Ie' wì dör ká i' wak alà, e' a ká i' atdaë. E' kueki ittöwasö, eta es ká i' atdaë se' ulà a.’

15 E' kueki ie'pa tò iklö'wéwa yëttsa bánet ta ittëwarakitö.

“Ye' tò a' a ichakè: ¿Ima a' ibikeitsé? ¿I weraë kanè wák tò?”

16 Yö iché tò ie' miraë ta kanéukwakpa tteratulur, ta uva kané meraneitö pè' kua'ki a.”

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tò, eta ie'pa tò iché:

—E' mú kè wamblër es.

17 Erè ie' tò ie'pa sué krereë, ta ichéitö:

—¿Wes a' tò ibikeitsëmi tò e' kè tköpa a' ta? Skèköl yëkküö tò ye' ché i' es:

‘Ák watè'ttsa u yuökwakpa tö,
e' yönene ák bua'buaié.*

18 Yi klastkëne ák e' mik ese parolordaë ena
yi ki ák e' aneká ese yalitdawá idikjá.

19 Ie'pa tö isuéwá tö kleè e' wa Jesús tö
ie'pa ché. E' kueki ie'pa éna ie' klö'wakwá
eé, eré ie'pa suane pé' yöki.

S'wökirpa patuè, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

20 E' kueki ie'pa tso' Jesús weblök isuöie tö
ì ki ikkatèrmi. Ie'pa tö wëpa welepa patké
ie' chakök ittö yoktsá, e' wa ikkatè Roma
wökirpa á as e'pa tö iklö'ùwá. Wëpa e'pa e'
ö tö ie'pa dör pé' buaë yësyësë ese.

21 Ie'pa tö ie' a ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wá ijcher tö ì
cheke be' tö ena ttè wa be' tö s'wöbla'weke,
e' dör mokí. Be' a sulitane dör ñies ème. Be'
tö s'wöbla'weke yësyësë Skëköl ñalé tté wa.

22 ¿Ima be' tö ibikeitsè? Roma wökir kibi
patuësö ¿e' dör buaë ö kë idör buaë?

23 Ie' wá ijcher tö ie'pa tso' ie' chakök er
sulu wa, e' kueki ie' iüté i' es:

24 —Inuköl tso' a' wá Roma wökir patuöie,
e' kkachö ye' a et. ¿Yi diököl ena yi kiè
me'rka iki?

Ie'pa tö iüté:

—Roma wökir kibi.

25 Ie' iché ie'pa a:

—E' ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú
ie' a. Tã kos Skëköl icha, ese mú ie' a.

26 Ì kos ché ie' tö sulitane wörki, e' a
ie'pa kë wá ì kune ie' kkatoie. Ie' tö ie'pa
iüté es, e' tö ie'pa tkiwéwá. E' kueki ie'pa
siwá'blélur iyöki.

¿S'duolur e'pa shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

27 E' ukuöki tã saduceowakpa welepa
debitu Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö
s'duowá e' kë shkenukkane. Ie'pa tö ie' a
ichaké:

28 —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö ttè
dalöiëno kitat yëkkuö ki se' a, e' tö ichè i' es:
Wëm blënewá kë alá aṭe, e' tã ie' èl kawöta
ischö tsukwá as ilá kóká iël blënewá e' a.

29 Etökicha wëpa bak döká kul ñi èlpa.
Ikibi alaköl tséwá, eré iblënewá kë alá aṭe.

30 E' ukuöki tã ie' itöki iël tö ischö tséwá,
eré ñies e' blënewá kë alá aṭe.

31 Es itka iël ská tã ñies imalepa kos e'pa
tã. Ie'pa kul blërulune kë alá aṭe yës.

32 Bata ekké tã ñies alaköl e' blënewá.

33 Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl è tã. Mik
s'duowá e'pa shkenekane, etã ¿wéne dömi
ie' wëm chökíe?

34 Ie' tö ie'pa iüté:

—S'tso'ia ká i' a tã wëpa ena alakölpa ñi
tsukewá.

35 Eré aishkuö tã wëpa ki sene michoë
mène, esepa shkerdakane tã eé wëpa ena
alakölpa kë serpawáia ñita.

36 Ie'pa ser michoë kë duöta'wá wes
Skëköl biyöchökwakpa kë duöta'wá es.
Skëköl tö ie'pa shkeo'kane, e' kueki ie'pa
döraë ie' ala'rie. E' kueki ie'pa kë serpawáia
ñita.

37 Ñies Moisés wák tö se' a ikkayè'
tö s'duowá e'pa shkerdakane. Kal tsir
wöñarke bö'ie e' paka'itö, eé ie' tö iyè' tö
Skëköl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa
Këköl.† Es isuésö tö ie'pa tso'ia ttsë'ka
Skëköl a.

38 E' wá kiane ché tö s'tso' ttsë'ka ena
s'duowá, e'pa kos tso' ttsë'ka Skëköl a
kekraë. E' kueki ie' kë dör s'duowá e' Këköl.
Ie' dör s'ttsë'ka e' Këköl.

39 Etã s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa
welepa tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, ì ché be' tö, e' chébö
buaë yësyësë.

40 Etã saduceowakpa kë kësik dë'kaia ie' a
ì ská chakök.

*¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi
aleri?*

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

41 Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Wes ie'pa tö ichèmi tö wé pairine'bitu
idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiè David e'
aleri?

42 Eré David wák tö ie' yè'at yëkkuö kiè
Salmos e' ki. Ie' tö iyè'at i' es:

‘Skëköl tö iché ye' Këköl a:

Be' e' tköser ye' ulá bua'kka dalöiëno taië

43 dö mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klö
dikjá etã.‡

* 20:17 Salmo 118.22 † 20:37 Skëköl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl: E' ché Skëköl tö ie'pa
blërulunebak ká iaiaë e' ukuöki. ‡ 20:43 Salmo 110.1

44 Es se' isué tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kié David wák tö ie' Këkök, e' ta ¿wes ie' dör David aleri?

Jesús tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

45 Sulitane tso' Jesús ttöke e' kittsök, etä ie' tö iché ittökatapa a:

46 “A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsjë ese mik wé pè' tso' tajë ese ska' as pè' tö ie'pa shke'ù wes këkëpa dalöiërta' tajë es. Ñies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' këkëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie.

47 Ie'pa tö alakölpa schö u yekettsa iulà a ta iwökatekerakitö ittökerak S'yé ta braraë e' wa. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata.

21

Alaköl eköl siarë e' tö inuköl mé Skëkök a (Marcos 12.41-44)

1 Jesús tso'ia Skëkök wé a, etä ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie mè Skëkök a ese a e'pa sauk.

2 Ñies ie' tö alaköl eköl siarëla dör schö e' sué inuköl wöshkila yöule cobre* wa ese böt iökwa.

3 Etä Jesús tö iché:

—Moki ye' tö a' a iché tö alaköl wí siarëla dör schö e' tö inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsata.

4 Ie'pa ulitane tö inuköl kuö atë ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wa itso' senoie e' kos métsa. E' kueki ye' tö ie' ché es.

Jesús tö iché tö Skëkök wé olordawa (Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

5 Etä Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tö Skëkök wé wër buaala, kitkëule tajë ák bua'buwa wa ena iyi bua'buwa kakmeule Skëkök a tajë, ese wa. Jesús tö iché:

6 —Ikéwö döraë etä i kos sué a' tö i', e' olordawa seraä, iékwö è kë atpa ñi bata ki.

7 Etä ittökatapa tö ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, ¿mik e' wamblërmi? ¿I wa sö isuëmi tö iwamblërketke?

8 Ie' iüté: “Tajë pè' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e’’. Ñies icherarakitö tö s'erkewa e' kéwö detke. Erë kë a' minuk esepa itöki. Pè' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kë yi tö a' kitö'ù.

9 Mik a' tö biyö ttsé tö ká wele wakpa ñippöke tajë ká kuä'ki wakpa ta, etä e' kë tö a' tkiuk. Ñies mik a' tö ibiyö ttsé tö pè' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, etä e' kë tö a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yöki, erë ká i' erwa e' kam kéwö döwa.”

10 Ie' tö ie'pa a ikí ché ia: “Ká kuä'ki kuä'ki wakpa ñippöraë ñita.

11 Ñies í tö ká wöti'weraë tajë. Ñies ká kuä'ki kuä'ki ki bli tö ena duè tö pè' tteraë tajë. Ká jai a iyi sueraësö tajë suluë iwà kkachoie, e' tö ie'pa tkiweraë tajë.

12 Kam e' kéwö tkö, e' yöki ie'pa tö a' klö'weraä, we'ikeraë siarë. A' miraë ie'pa wa se' ñi dapa'wo wé a shulè, ñies a' wötërdawa s'wöto wé a. Ie'pa wa a' miraë duéser s'blúpa ena s'wökirpa wörki ye' ttè kueki.

13 Erë es ñies a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a.

14 Etä kë a' tkinuk tö ima a' e' tsatkömi.

15 Ye' tö ttè eraë a' a e' tsatkoie buaë, e' kueki kë a' tkinuk e' ki. A' bolökpa kë a iwöklönuk, ñies ie'pa kë a iyënuke tö e' dör kachè.

16 A yé, a' mì, a' èlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa welepa tö a' wömerattsä a' bolökpa ulà a. Ie'pa tö a' welepa tterawa.

17 Sulitane tö a' sueraë suluë ye' ttè kueki.

18 Erë kë a' tkinuk, a' kë weirpa këkraë, a' döraë buaë ká jai a aishkuö ta.

19 A' e' tkéwa darërè döka bata ekké, e' ta a' tsatkërdaë.

20 Mik a' isué tö ká kuä'ki ñippökwa iëne tajë Jerusalén kköiëule e' pamik shkit ñippök Jerusalén wakpa ta, etä a' éna ianú tö Jerusalén erdawa bet.

21-22 Mik e' kéwö de, etä wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a. Skëkök tö Jerusalén wakpa we'ikeraë tajë siarë. E' kueki wépa serke Jerusalén, e'pa e' yölor. Ñies wépa tso' kañika, esepa kë kinewane ee. E' kos tköraë wes itso' kitule Skëkök yëkküö ki es.

* 21:2 cobre: E' dör tabechka èse kë tuéta' darërè wes orochka ena inukölchka es.

23 Kawö suluë döraë ká i' k_i, iwakpa we'ikeraë siarë Skëköl tö. E' kuek_i e' k_ewö ska' ta' jwëstela ina alakölpa alá kurketke ena alakölpa tsu' muke ilà a esepa ta'!

24 Judiowak welepa tterawá tabè wa; welepa tserdami klöulewá ká wa'ñe. Eta pè' k_e dör judiowak, esepa tö Jerusalén klö'werawá wes iwákpa icha es, dö mik Skëköl tö ik_ewö mé ie'pa a ekkè.

Jesús dörane olo ta' taië

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

25 “Diwö a, si'wö a ena bëkwö a iyi wërdaë taië suluë iwà kkachoie tö ká i' erkewatke. Nies ká i' k_i dayë blardaë taië ena iyöli busdaká taië, ese yöki ká ulitane wakpa suardaë taië, k_e ie'pa a e' onukia wes.

26 Ì sulu tköraë ká i' k_i, ese yöki ie'pa suardaë taië, isiwa' ardawarak suane ë wa. Ì kos tso' ká jai a e' wötirdaë.

27 Eta ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a diché ta' taië olo ta' taië, e' wërdaë.

28 Mik iyi ikkè sué a' tö, eta bet ta' a' tsatkërkette, e' kuek_i a' er kuú, a' wö kóka siwa' k_i.”

29 Nies ie' tö ie'pa a ikleé ttè i' wa: “Kal kiè higuera ö kal ulitane, e' bikeitsö.

30 Mik a' isué tö erpa kal kó shlörkette, eta a' wa ijcher tö duas dewatke tsinet.

31 Es nies mik a' tö isué tö iyi ekkè wamblërke, eta a' wa ijchenú tö ì blúie Skëköl tso', e' k_ewö dewatke tsinet.

32 “Moki ye' tö a' a' ichè tö iyi ekkè wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

33 Kashuk ena ká i' erdawa, erè ye' ttè michoë e' k_e erpawa yës.

34 “iA' e' kkö'nú! K_e a' e' muktsá ì sulu ulà a. K_e a' e' ttökka blo' wa. K_e a' er mukwá ì tso' ká i' a, e' ë k_i. E' kos tö a' er darè'werawá Skëköl k_i. A' e' kkö'nú as ye' datskene, e' k_ewö k_e tö a' klö'ù

35 wes iyiwak klör sho' a es. Kawö e' döraë sulitane serke ká wa'ñe e'pa k_i, e' kuek_i a' e' kkö'nú e' yöki.

36 A' senú wösh wa. A' ikiö S'yé a kekraë as iyi suluë k_ewö datse, e' k_e dö a' k_i. Nies ikiö ie' a kekraë as a' e' duöser buaë ye' wörki mik Ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene sulitane shulök eta.”

37 N_iwe ta' Jesús tö s'wöbla'weke Skëköl wé a, nañewe ta' ie' mia kabata kiè Olivo e' a.

38 Bla'mi sulitane mi'ke Skëköl wé a Jesús tö s'wöbla'weke e' k_ittök.

22

Judas ena judiowak kueblupa tö Jesús aleritsé klö'wèwa

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

1 Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' k_ewö tkö'wekerakitö, e' dökewatke tsinet, ese k_ewö ska' ta' judiowak wöblar pan k_e yöule iwölöwoka wa ese ñuk.

2 Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa suane pè' yöki, e' kuek_i ie'pa tso' ik_ewö yulök Jesús ttowa.

3 Eta Satanás tkawá Judas er a. Judas e' kiè nies Iscariote. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök k_i bül e' eköl.

4 Ie' mia ttök sacerdotepa wökirpa ta' ena Skëköl wé shkëkipa wökirpa ta'. Wes ie' tö Jesús mëttsami ie'pa ulà a e' chéitö ie'pa a.

5 E' tö ie'pa ttsé'wérak buaë ta' ikablé ie' a inuköl muk.

6 E' dör buaë ie' a. E' kuek_i ie' tö kawö yulémi iwömottsá mik k_e yi ku' taië Jesús ta' e' dalewa.

Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' k_ewö tkö'wé Jesús tö ittökatapa ta'

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)

7 Eta Pan K_e yöule Iwölöwoka Wa e' k_ewö tsá de. E' diwö a judiowak tö obeja pupula jcheke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto, e' k_ewö tkö'woie.

8 Jesús tö Pedro ena Juan kié, ta' iché ie'pa a:

—A' yú kawö tkö'wekesö, e' chké kanéuk.

9 Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' k_i ikiane tö sa' mi' ikaneuk?

10 Ie' iiüté:

—Mik a' de Jerusalén, eta ee wëm kueraë a' tö eköl, e' wa di' dami skauña a. E' itöki a' yú dö u wé a ie' demi ee.

11 U e' wák a ichö: ‘S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tö kawö tkö'wekesö e' chké ñemi ie' ttökatapa ta'?

12 Ie' tö a' a' úshu bërie tso' kákke, ka-neuletke buaë, e' kkacheraë. Ee ichké kaneú se' a.

13 Età ie'pa mía ta iyi ulitane kuérakitö wes ie' tö iché es. Eë chkè kanewérakitö kawö tkö'woie.

14 Mik ichköketke e' diwö de, età ie' e' tkésér chkök mesa o'mik ittekölpa tsá e'pa ta.

15-16 Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö a' a ichè tö kawö i' kè tkö'wepaiayö a' ta dö mik iwà tka mik i' blúie Skököl tso' e' kèwö de età. E' kueki suluë ye' éna ikéwö bata tkö'wakia a' ta kam ye' ttöwà ie'pa tö e' yöki.

17 Età tka' klö'wéitö, ta wéstela chéitö Skököl a, ta ichéitö ie'pa a:

—Íkè, a' itsá yö eköl eköl.

18 Ye' a' a ichè tö vino kë yepaiayö dö mik i' blúie Skököl tso' e' kèwö de età.

19 E' ukuöki ta pan klö'wéitö, ta wéstela chéitö Skököl a ta iblatéitö wà tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan se dör ye' chkà wömeulettsa ttèwà a' skéie e'. A' tö inü kekraë as a' er arne ye' ska'.

20 Es ñies mik ie'pa chké one, età tka' klö'wéitö ta ichéitö:

—Vino i' dör ye' pé. Ye' tterawà e' pé tärdaë a' tsatkoie. E' wa ttè pa'alj me' Skököl tö, e' wà de.

21 Erë yi ye' wömekettsa, e' tkér ye' ta mesa i' o'mik.

22 Ye' dör S'ditsö Alà, e' ta itköraë wes isuletëneatbak es, erë iwéstela ina yi ye' wömekettsa, e' ta!

23 Età ie'pa ñi chakémitke: “A' ichè, ¿yi ie' wömekettsa?”

¿Yi dör këkëpa taië Skököl a?

24 Jesús ttökatapa ñi iütéka tö ie'pa wé èk dör këkëpa taië imalepa tsata.

25 Jesús tö iché ie'pa a: “Pè' kë tö Skököl dalöie, esepa blúpa e' alöka ie'pa ki kekraë, erë ie'pa e' chö tö ie'pa dör imalepa kimukwakpa buaë.

26 Erë e' kë dör es a' ta. E' skéie yi dör këkëpa taië imalepa tsata a' shua, ese kawöta e' ökwa se' eselaie. Ñies a' wökir kawöta e' ökwa wes kanè méso es.

27 E'ma ¿yi dör këkëpa taië? ¿Itkér chkök mesa o'mik ese ö wé tso' chkè watiök ese? Tö, itkér mesa o'mik ese dör këkëpa taië.

Erë ye' tso' a' shua wes kanè méso tso' chkè watiök es.

28 “Kos ye' weirke e' a a' tso' ye' ta ye' wapie.

29 E' kueki ye' tö a' tkekeka blu'paie, wes ye' Yé tö ye' tké'ka blu'ie es.

30 Aishkuö ta i' blúie ye' tso' e' a a' e' tulörasér chkök di'yök buaë ye' ta. Ñies a' e' tulörasér blu' kulé ki, Israel ditséwöpa döka dabom eyök ki böi (12), e'pa wëttsuk.”

Pedro tö icheraë tö ie' kë wä Jesús suule (Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

31 Ñies Skökëpa Jesús tö iché:

—A Simón, a Simón, ¡ye' ttö ttsö! Satanás tö a' kèwö kié ma'wè. Ie' tö a' ulitane wöpperaë darërëe wes iyiwö wöppè es.

32 Erë ye' ikiétke Skököl a as be' erblö ye' mik e' kë olo'yöbö. Mik be' erbléne buaë ye' mik, età ye' ttökatapa malepa kimú as ie'pa e' tköwà darërëe ye' mik.

33 Simón tö ie' a' iché:

—A Skökëpa, ye' e' chétke wötënuwà be' ta s'wöto wé a' dö ttèwà be' ta.

34 Ie' iüté:

—A Pedro, ye' ichè be' a' tö i'ñe kam dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kë wä ye' suule.

Jesús weirketke e' kèwö dökwatke

35 E' ukuöki ta Jesús tö ittökatapa a' ichaké: —Mik ye' tö a' patké'mi Skököl ttè pakök inuköl kë ta', chkewö kë ta', klökkuö kë ta', età ¿i' kianeia a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—Kè i' kianeia sa' ki.

36 Ie' tö iché ie'pa a:

—E' skéie, i'ñe ta, ye' tö a' a' ichè tö a' wé wa inuköl ta', e' tsúmi; a' wé wa chkewö ta', e' tsúmi; a' wé kë wä tabè ta' e' tsatkoie, età a' paio wataútsa ta' e' ské wa tabè taútsa.

37 Ye' tté kos tso' kitule Skököl yëkkuö ki, e' wà tköraë wes itso' kitule es, e' tö ichè: ‘Ie'pa tö ye' we'iké wes pé' sulusi we'iké es.* Ttè e' wà tköketke i' ta, e' kueki a' tö iü wes ye' tö a' a' ichè es.

38 Ie'pa tö iché ie' a:

—A Skökëpa, ¡e' tabè tso' böt.

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wè' idir, ¡kè a' ttökia!

* 22:37 Isaías 53.12

*Jesús tté S'yě ta Getsemani**(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)*

³⁹ E' ukuöki ta Jesús mía Olivo kébata a wes iwöblar es, eta ittökatapa míyal ie' ta.

⁴⁰ Mik ie'pa demi wé ie'pa mírö ee, eta ie' iché ie'pa a:

—A' ikiö Skököl a as ì sulu tö a' erkiöweke e' kě e' alöka a' kī.

⁴¹ Ie' mía bānet ie'pa yōki dö kos ak uyēmiso ekkē, ee ie' e' tkésēr kuchē kī ta itte S'yě ta i' es:

⁴² “A yěwö, ì tkōraē ye' ta, e' dör wes íyi bacha'bachaē yēwasō es. Be' kī ikiane, e'ma be' ye' yōttsa e' ulā a. Erē kě iwar wes ye' kī ikiane es, iū wes be' kī ikiane es.”

⁴³ [E' wōshā ta Skököl biyöchökwak de eköl ie' ska' idiché kī iök.

⁴⁴ Ie' eriane tajē, e' shūa ie' ttémitke S'yě ta taniniē, ta ipaali wēr s'pě es e' yērke tajē darke íyök kī.]†

⁴⁵ Mik ie' tté one, eta idene ittökatapa ska' ta ie'pa kuéitō kapötulur. Ie'pa shtrinewa eriar ē wa, e' kueki ie'pa kapolur.

⁴⁶ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Iök a' kapötulur? A' e' kōka, a' ikiö Skököl a' as ì sulu tö a' erkiöweke e' kě e' alöka a' kī.

*Jesús klö'wéwa ibolökpa tö**(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)*

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök e' dalewa tajē pē' de. Ie' ttökatapa dabom eyök kī bōl, e' eköl kiē Judas e' debitū ie'pa wēttsē. Ie' dewa Jesús ska' ishke'uk wōalattsē wa.

⁴⁸ Erē Jesús tö ie' a iché:

—A Judas, ¿wōalattsē wa be' tö ye' dör S'ditsö Alà, e' wōmekettsā?

⁴⁹ Mik Jesús ttökatapa tso' ie' ta, e'pa tö isué tö ie' klörkewatke, eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—A Skökēpa, ¿tabē yēttsā sa' tö ie'pa kī?

⁵⁰ Eta ie'pa eköl tö sacerdote kibi, e' kanē méso eköl kukōña ulā bua'kka tēttsā.

⁵¹ Jesús tö iché:

—Imúat; wē' idir.

Eta ie' tö kanē méso kukuōña kéwa ta ibua'wéneitō.

⁵² E' ukuöki ta sacerdotepa wökirpa ena Skököl wé shkēkipa wökirpa ena judiowak kueblupa debitū ie' tsukmi, e'pa a ie' iché:

—¿Ì kueki a' bite ye' ñalé kī tabē kī kal wölö kī ye' klö'ukwa wes akblökwakpa klö'wéwa es?

⁵³ Kēkraē ye' bak a' shūa Skököl wé a, erē a' kě wa ye' klönewa. Erē i' ta a' a ikéwö de ye' klö'wowaie. Ñies bē a ikéwö de ì sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

*Pedro tö iblé tö kě ie' wa Jesús suule**(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Eta ie'pa tö Jesús klö'wéwa tsémi sacerdotē kibi, e' u a. Pedro dami ie' itōki kamiē.

⁵⁵ Eta ee pē' welepa tö bö' batséka upa shushaē baiklè, eta Pedro e' tkésēr ie'pa ta.

⁵⁶ Eta alaköl eköl dör kanē méso, e' tö Pedro sué bö' kkō a ta isuéwa krereē ta ichéitō:

—Ñies ie' wī dör Jesús klé.

⁵⁷ Erē Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—A tayē, ye' kě wa wēm e' suule.

⁵⁸ E' ukuöki kukuie ta wēm eköl tö Pedro sué ñies ta ichéitō:

—Be' ñies dör Jesús klépa eköl.

Erē Pedro tö iüté:

—A wēm, kě ye' dör ie'pa eköl.

⁵⁹ E' ukuöki hora de et ta iskà tö iché:

—Wēm se dör Galilea wak e' kueki moki ie' dör Jesús klé eköl.

⁶⁰ Pedro tö iché:

—A wēm, ì cheke be' ye' a, e' kě jcher ye' wa.

Pedro ttökeia e' wōshā ta dakro ane.

⁶¹ Eta Skökēpa Jesús wōtrée, ta Pedro suéitō ék. Eta Pedro éna ianewa tö ttē i' yē' Jesús tö ye' a: “I'ñe kam dakro ar, e' yōki be' tö icheraē mañatökicha tö be' kě wa ye' suule.”

⁶² Eta Pedro e' yēttsā kañika ta iie' siarē.

*Jesús wayué ie'pa tö**(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)*

⁶³ Wēpa ulā a Jesús tso' klöulewa, e'pa tö ie' wayué suluē, ippé tajē.

⁶⁴ Ñies ie'pa tö iwöbla pamuéwa datsi'tak wa, eta ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tö ie' a ichakeke:

—Be' dör Skököl tteköl, e'ma sa' a ichōka ¿yi tö be' ppé?

⁶⁵ Eta ie'pa tö ie' skà cheke suluē ttē ulitane wa kuā'kī kuā'kī.

† 22:44 Ttē i' kě ku' yēkkuö kēchke wele kī.

Jesús mítser ie'pa wá judiowak kueblupa wörki

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Mik ká ñine, etá judiowak kueblupa ena sacerdotepa wókirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús tsémi wé judiowak wókir kibipa ñi dapa'uke ee. Tá ie'pa tö ie' a ichaké:

⁶⁷ —Ichö sa' a ¿moki be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö au?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö ichëmi tö, erë kë a' tö ye' ttö klö'wepa.

⁶⁸ Ñies ye' tö a' a ilè chakëmi, e' tá a' kë tö ye' iütépa.

⁶⁹ Erë ye' dör S'ditsö Alà, i' ukuökí tá ye' e' tköraser Skëköl diché dör íyi ulitane tsata, e' ulà bua'kka dalöiërta' tajë.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tö ie' a ichaké:

—¿E'ma be' e' chö tö be' dör Skëköl Alà?

Jesús tö ie'pa iüté:

—Tö, wes a' tö iché es idir.

⁷¹ Etá ie'pa iché:

—¿Iie se' kí ikkatökwakpa kí kiarmiia? Ì ché ie' tö, e' tse' se' wákpa tö.

23

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Etá ie'pa ulitane e' kéka tá Jesús tsémirakitö Pilato ska' as ishulöitö. Pilato dör ká e' wókir patké' Röma wókir kibi tö.

² Ie'pa tö Jesús kkatémi Pilato a tá ichéraitö:

—Sa' wá ijcher tö wëm i' tö tajë sa' judiowak mekeka ñippök s'wókirpa tá. Ie' iché tö sa' kë kawötá inuköl patauk Röma wókir kibi a. Ñies ie' iché tö ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chö tö ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

⁴ Etá Pilato tö iché sacerdotepa wókirpa a ena pë' tso' ee, e'pa a ñies:

—Ye' kë wá ñi nui kune wëm i' kí.

⁵ Erë ie'pa tö ikí kcateke aneule tá ichek-erakitö:

—Ttè wa ie' tö s'wöbla'weke, e' tö sa' wakpa mekeka ñippök ñita. Ie' tö itsá paka'bitu Galilea, i' ñe tá ide ie' Judea.

Pilato tö Jesús patkémi Herodes ska'

⁶ Mik e' tse' Pilato tö, etá ichakéitö: ¿wëm i' dör Galilea wak?

⁷ Mik ie' wá ijchenewa tö Jesús dör Galilea wak, etá ie' tö ipatkémi Herodes ska' as e' tö ishulö, e' dör Galilea wókir e' kueki. E' kéwö ska' tá ie' tso' Jerusalén.

⁸ Mik ie' tö Jesús sué, etá e' tö ie' tse'wé buaë. Bànet ie' éna isuak. Ie' wá itté jchenewa tö, ñ kë or yi a ese wekeitö, e' wá paneke ie' tö sué.

⁹ Ie' tö Jesús chaké tajë, erë Jesús kë wá ie' iüténe yës.

¹⁰ Ñies sacerdotepa wókirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tso'ñak ee. Ie'pa tö Jesús kcateke tajë ie' a.

¹¹ Ie' ena ñippökwakpa, e'pa tö Jesús sué suluë, tá ie'pa tö datsi' bua'buá, blu' datsi' sù, ese iéka ikí iwayuoie. E' ukuökí tá ie' tö ipatkémine Pilato ska'.

¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolökpa, erë e' diwö shà tá ie'pa er buanene ñi kí.

Jesús méttsa ttèwá

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wókirpa ena judiowak wókirpa malepa ena judiowak tajë, e'pa kiéttsa Pilato tö e' dapa'uk ek tsiní éme.

¹⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' wá wëm i' de ye' ska' kkatè. A' tö iché tö ie' tö a' wakpa mekeka ñippök sa' tá. Erë ye' tö ie' a ichaké a' wörki, etá ñ kí a' tö ie' kkaté, e' kë nui kune ye' wá ie' kí yës.

¹⁵ Ñies Herodes kë wá ñi nui kune ie' kí, e' kueki ie' tö ipatkébitune ye' ska'. E' kueki a' tö isué tö ie' kë wá ñi sulu nui kí ittewami ese wamblëne.

¹⁶⁻¹⁷ Súyö ippök patké tsa'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuökí tá ye' tö ie' ekemine.*

¹⁸ Erë ie'pa ulitane anemi ñikkëe:

—Jesús ttöwá tá Barrabás ömine sa' a!

* **23:16-17** Yëkkuö këchke wele tö kuótkéka. E' tö iché i' es: *Pilato wöblar s'wötëulewá e' ökmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk eta.*

19 Barrabás e' tō iyamipa dapao'ka ñippök ká e' wōkirpa tā, ñies ie' wā s'kōtulewā. E' kuēki ie' tso' wōtēulewā s'wōto wé a.

20 Pilato éna Jesús akmine, e' kuēki ie' tō iskà chéne Jesús tsatkoie.

21 Erē ie'pa kī arkeka tajē:

—¡Iwōtōwā krus mik! ¡Iwōtōwā krus mik!

22 Pilato tō iskà chéne ie'pa a, i' tā ide mañatōkicha:

—¿Ì kuēki? ¿Ì sulu wambléitō? Ye' kē wā ì sulu kune ie' wōmottsā ttēwā. Súyō IPPÖK patkè tsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuōki tā ye' tō ie' ekemine.

23 Erē ie'pa kī arkeka tajē shute: “¡Iwōtōwā krus mik!” Bata ekkē tā Pilato tō ie'pa ttē iūtē.

24 Ie' tō iwé wēs ie'pa kī ikiane es.

25 Es wēm tso' wōtēulewā ñippè s'wōkirpa tā kuēki, ñies s'ttēwā kuēki, e' émine Pilato tō. Etā Jesús ttōkwā patkéitō wēs judiowak kī ikiane es.

Jesús wōtēne krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

26 Mik Roma shkēkipa wā Jesús dami, e'pa tō isué tō ie' kē kī krus dē'kaia, etā ie'pa tō wēm eköl kiè Simón e' klō'wēwā tā iké krus ppōkka tsēmi Jesús itōki. Wēm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bānet, erpa e' de Jerusalén.

27 Tajē pē' mirwā Jesús itōki. E'pa shuā alakōlpa tso' tajē iuramirak tajē ie' ieitsök.

28-29 Jesús wōtréene ie'pa sauk tā ichéitō:

—A Jerusalén alékōlpa, kawō suluē dōraē a' kī, e' kuēki kē a' iuk ye' ieitsök. E' skéie a' wákpa e' ieitsö, ñies a' ala'r ieitsö. Aishkuö tā iyērdaē: ‘Ayēcha buaē alakōlpa kos kē dōtā' aläē. Ayēcha buaē alakōlpa kos kē alā tā'.

30-31 Ye' dör wēs kal pa'alī es e' weirke i' es, e' tā ¿ì kē wamblērpa a' dör wēs kal sí es, e'pa tā? E' kuēki e' kēwō ska' tā iyērdaē kabata a: ‘Be' anúka sa' kī as sa' duōwā wōtēulewā íyök a.'†

32 Ñies wēpa bōl dör pē' sulusipa e'pa mirwarak iwā Jesús tā wōtēwā krus mik.

33 Mik ie'pa demirak ká kiè S'wōkirdiche ee, etā ie'pa tō Jesús wōté krus mik. Ñies

wēpa bōl sulusipa wōtérakitō, eköl iulà bua'kka, eköl bakli'kka.

34 [Jesús tō iché: “A yēwō, ì wambleke ie'pa tō ye' tā, e' kē ane ie'pa éna, e' kuēki e' nuí olo'yō ie'pa kī.”]‡

Etā Roma shkēkipa iné ñi ma'woie suè tō wēs ie'pa tō Jesús datsi' blatemi ñi a.

35 Pē' iēter Jesús sauk. Dō judiowak wōkirpa tso' ie' wayuök suluē, ie'pa tō icheke:

—Mokī ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie shukit Skéköl tō e' e'ma as iwák e' tsatkō wēs o'kapa tsatkéitō es.

36 Ñies Roma shkēkipa tō ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' tā blo' shkōshkō watké ie'pa tō ie' a.

37 Ie'pa iché:

—¡Mokī be' dör judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkō!

38 Kaltak kī itso' kitule tō iché: “I' dör judiowak blú e'”, e' batsulewā Jesús tsaka.

39 Etā wēm eköl àr wōtēulewā ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chök suluē. Ichéitō ia:

—¡Mokī be' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkō, ñies sa' tsatkō!

40 Erē iéköl tso' wōtēulewā ie' o'mik, e' tō iéköl uñé tā ichéitō:

—Be' wōmenettsā ttēwā wēs ie' es, erē wēsua be' kē suar tā' Skéköl yōki.

41 Mokī se' weirke se' wák kuēki, se' nuí kuēki. Erē ie' kē wā ì sulu wambléne yēs.

42 E' ukuōki tā ie' tō iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, etā kē be' éna ye' chōkwa.

43 Ie' tō iūtē:

—Mokī ye' tō be' a iché tō i'ñe be' dōrawā ká buaala tso' ká jai a e' a ye' tā.

Jesús duowā

(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

44 Mik diwō de bata a, etā ká miá ttsetseē ká wa'ñe, dō tsālī diwō de mañat ekkē.

45 Diwō kē dalōbuneia, etā Skéköl wé a ie'pa wā datsi' buririē ese shūkuar u bla-toie, e' jchēnane shūshaē.

46 Etā Jesús tō iché aneule:

—A yēwō, ye' wiköl méat be' ulà a.

E' chéitō tā isiwa' bata tké.

† 23:30-31 Oseas 10.8 ‡ 23:34 Ttē tso' iwakyōule i' es...e' shuā, e' kē ku' yēkkuō kēchke wēle kī.

47 Roma ñippökwak eköl dör capitán, mik e' tö isué, etä Skëköl kikékaitö ta ichéitö:

—Moki, wëm wí sene' yësyësë.

48 Pë' daparke tajë isaük, mik e'pa tö isué tö wes Jesús blënewa, etä ie'pa erianeka tajë ta es imíyalnerak iu a.

49 Erë wëpa wa Jesús suule buaë ena alakölpa manetwa ie' ta Galilea, e'pa qos iëter ie' kí saük erë kamië.

Jesús nu wötëne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

50-51 Wëm tso' eköl kië José, e' dör ká kië Arimatea e' wak. Arimatea atë Judea. Ie' dör wëm buaë yësyësë. Ñies ì blúie Skëköl tso' e' këwö panuk ie' tso'. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl, erë ie' tö ibikeitsé tö wes imalepa tö Jesús wé e' dör suluë.

52 Ie' mía Pilato ska', etä Jesús nu kiéitö.

53 Ie' tö Jesús nu yéttsa krus mik éwa iski ta ipatréwaítö datsi' ukuö bua'buwa saruru ese wa. E' ukuöki ta ie' tö Jesús nu bléwa ákuk bine pa'ali s'nu blóie ese a.

54 Ká tuirketke etä eno diwö batseitsekemítke, e' kueki ie' kawötä Jesús nu wötökwä bet.

55 Etä alakölpa manetwa Jesús ta Galilea, e'pa mirwañak isaük tö wé Jesús nu mekewa. Ie'pa tö isué tö wes ie' nu blëne ákuk a.

56 Mik ie'pa dene u a, etä kiö masmas tso' të s'nu ki, ese kanewérakitö. Ie'pa tö eno diwö batseitsé wes Skëköl ttë dalöiëno tö ichè es.

24

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

1 Erë domingo ká ñirketke, etä alakölpa míane Jesús pö a kiö masmas kanewétke ie'pa tö, e' mí ie'pa wa të Jesús nu ki.

2 Mik ie'pa de, etä ie'pa tö isué tö ák bërie bastkër pö kkö a, e' rratune bánet.

3 Erë mik ie'pa dewa ákuk a, etä ie'pa tö isué tö Jesús nu kë ku'.

4 Ie'pa tso'ia ibikeitsök tö wëk Jesús nu mí, e' bet ta ie'pa tö isué tö wëpa bö de iëter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wöñarke dalölöe.

5 E' tö alakölpa suawéka tajë ta iwö éwarak dö iski. Erë wëpa e'pa tö iché ie'pa a:

—¿Iök a' tö ie' tso' ttsë'ka, e' yuleke s'nupa shua?

6 Ie' kë ku' íe, ishkenekane. Ì yë'bakitö a' a mik ibak Galilea etä, e' anú a' éna.

7 Ie' tö a' a iyë'bak tö ie' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsä pë' sulusipa ulà a ta iwötërdawa krus mik, e' ki ká de mañat etä ishkerdakane.

8 Etä ì yë' Jesús tö, e' anewane ie'pa éna.

9-10 Alakölpa dare Jesús pö a, e'pa kië María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mì. Ñies alakölpa skà tso'ñak ie'pa ta. Ì sué ie'pa tö pö a, e' pakéne Jesús ttekölpa tsá dabom eyök ki eköl (11) e'pa a, ñies imalepa a.

11 Erë ì paké alakölpa tö e' kë wà ta' ie'pa a, e' kueki ie'pa kë wa iklöone.

12 Erë Pedro tunemi pö a isaük. Mik ie' demi ta ie' tö isué ákuk shua, etä datsi' wa Jesús nu parratëwa, e' è tkëter. Etä ie' biteane u a, e' tö ibikeitsëro tö ¿wëk imí?

Jesús ttökatapa bö tö ie' suéne Emaús ñalé ki

(Marcos 16.12-13)

13 E' diwö wa Jesús ttökatapa bö e' yéttsa Jerusalén michoë ká kië Emaús eë. E' ñalé dör kamië kilómetro döka dabom eyök ki et (11), e' ulatök.

14 Ì tka Jesús ta Jerusalén, e' qos pakerami ie'pa tö ñi a.

15 Ie'pa kapakörami ñita, etä Jesús tö ie'pa kué etä ishkémi ie'pa ta.

16 Ie'pa tö isué, erë ie'pa kë a ikkayënewa tö yi idir.

17 Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakerami a' tö?

Etä ie'pa e' wöklö'wé iëter. Ie'pa eriarke tajë e' wënewa iwö ki.

18 Ie'pa eköl kië Cleofás, e' tö Jesús iüté: —Wësua se' qos dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shua be' è kë wa ijcher tö ì bak eë chki bökli.

19 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì bak?

Ie'pa iüté:

—Ì bak wëm kië Jesús dör Nazaret wak e' ta e'. Ie' dör Skëköl tteköl buaë, diché ta' tajë

Skëköl wöa. Ì kë or yi a ese wé ie' tō taië sulitane wörki. Ñies s'wöbla'wéitō ttè buaë moki wa.

²⁰⁻²¹ Sa' tō ie' pana' tō isalema Skëköl tō ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tō ie' wöméttsa ttèwā wötëulewā krus mik. E' kíie tā, ì kos wamblëne, e' kī ká de mañat etā ¿ì panemiā sa' tō?

²² Ñies alakölpā wēlepa tso' sa' ska', e'pa tō sa' tkiwéwā. Ìñe bla'mi ie'pa dare Jesús pō a

²³ erë ie' nu kë ku' ee. Ie'pa tō sa' a iché tō Skëköl biyöchökwakpa de ie'pa ska', tā ichéitō ie'pa a tō Jesús tso'ne ttsé'ka.

²⁴ E' ukuöki tā sa' wakpa wēlepa dare isaük tā ie'pa tō ikué wes alakölpā tō iché es, erë ie'pa kë wā Jesús sune.

²⁵ Etā Jesús tō iché ie'pa a:

—A' kuköña darërë. A' kë wöblar bet. Ì kos yé'atbak Skëköl ttekölpa tō e' kë klöne a' wā bet.

²⁶ Skëköl yëkkuö tō ichè tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawōtā weinuk es kam ie' dō sulitane wökirie olo tā taië e' yöki.

²⁷ Etā ie' wák tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kī, e' kos wā pakémitō ie'pa a. Kewe ì kit Moisés tō, e' wā pakéitō. E' ukuöki tā ì kit Skëköl ttekölpa kos e'pa tō, e' wā pakéitō ie'pa bōl a.

²⁸ Mik ie'pa demi wé ie'pa mīrō ee, etā iwër tō Jesús kí mi'keiā ñalā kī,

²⁹ erë ie'pa tō ie' kiémi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tō iché ia:

—Ká tuirketke, e' kueki be' e' tsúat sa' ska' kapökrö.

E' kueki ie' dewā ie'pa tā weshke.

³⁰ Mik ie'pa e' tuléwā mesa o'mik chkök, etā ie' tō pan klō'wé ulā a tā wéstela chéitō Skëköl a tā iblatéitō méitō ie'pa a.

³¹ E' wō shā tā ie'pa tō isuéwā tō Jesús idir; erë bet tā ie' kë ku'ia ie'pa tā.

³² Etā ie'pa tō iché ñi a:

—Wëe', mik ie' kapaköratse se' tā ñalā wa, Skëköl yëkkuö wā pakeratseitō, e' tō se' ttsé'wé buaë ichök.

³³ E' wōshā tā ie'pa e' yéttsā míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, etā ie'pa tō

Jesús ttökatapa tsá dōka dabom eyök kī eköl (11) ena imalepa, e'pa kué ee ñita.

³⁴ E' a ie'pa iché:

—Moki Skëképa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

³⁵ Etā wēpa bōl tō ì kos tka ie'pa tā ñalā wa e' paké imalepa a. Ñies wes ie'pa tō Jesús suéwā, mik ie' tō pan blaté etā, e' pakéitörak.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ie'pa tso'ia ipakök, etā Jesús de dur ie'pa shūa, e' tō ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—As a' kawō tkō buaë.

³⁷ Ie'pa tkirulune tō ibikeitsé tō ie'pa tso' s'wimblu saük.

³⁸ Erë Jesús tō iché ie'pa a:

—¿Ì kueki a' tkirulune? ¿Ì kueki a' ibikeitsé bötböt?

³⁹ Ye' ulā kī itō saú. Ye' klō kī itō saú. Ye' kō, e' wa a' isueraë tō ye' kë dör wimblu. S'wimblu kë chkā tā', kë dichéwō tā', erë a' isué tō ye' chkā tā' ye' dichéwō tā'.

⁴⁰ E' chök ie' tso' ie'pa a, tā ie' tō iulā ena iklō kkaché ie'pa a.

⁴¹ Ie'pa iëteriā ttsé'nerak buaë tkirulune taië, e' kueki darërë ie'pa a iklō' tō moki idir. E' kueki Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì tso' a' wā ñè?

⁴² Etā ie'pa tō nima katuule bö' a, e' mé ia.

⁴³ Tā ie' tō ikaté ie'pa wörki.

⁴⁴ Etā ie' tō iché ie'pa a:

—Ì tka ye' tā, e' yé' ye' tō a' a, mik ye' bak a' tā etā. Ye' tō a' a iyë' tō ye' tté kos kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tō yëkkuö kī ñies Salmos yëkkuö kī, e' kos kawōtā wā tkök.

⁴⁵ Etā ie' tō ie'pa er ñi'wé as ì ché Skëköl yëkkuö tō, e' wā ar ie'pa éna.

⁴⁶ Tā ichéitō ie'pa a:

—Itso' kitule Skëköl yëkkuö kī i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawōtā ttèwā, mik e' kī ká de mañat etā ishkerdakane.

⁴⁷ Ñies tō iché i' es: Ttè buaë pakardaë ye' ttō wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itöki ipakardaë ká ulitane wakpa a. Ttè buaë e' dör tō wēpa er mane'wé Skëköl a, esepa kī ie' tō ì sulu wamblérakitō e' nuí olo'yeraë.

⁴⁸ Ì kos tka ye' tā, e' sué a' tō, e' pakök a' kawōtā sulitane a.

⁴⁹ Ye' yě kablē' Wiköl Batse'r muk a' a,
e' patkeraë ye' tō a' a. Ie' datse ká jai a,
e' dōraë a' kī idiché taië wa, e' panú íe
Jerusalén.

Jesús míane ká jai a
(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ E' ukuöki ta Jesús wa ittökatapa mítser
tsinet Betania. Ee Jesús ulà kéka ta ie' er
buaë ché ie'pa a.

⁵¹ Ie' tso'ia ie'pa a er buaë chök ta ie'
butséka míá ká jai a ie'pa wörki.

⁵² Ie'pa tō ie' dalöié taië, e' ukuöki ta ie'pa
míane Jerusalén ttsë'nerak buaë.

⁵³ Kekraë ie'pa tso' Skököl kükökka iwé a.

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök k_i bö_l e' eköl. Yëkkuö i' k_i Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëtö "Jesús ttökata dalër taië iëna e'." Ibikeitsësö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kanablök nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri taië me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' k_i duas de dabom paryök ena suliyök e' shü ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachè tö iie ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skëköl Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Ñies ikitule as sene michoë dö a' ulà a a' erblö ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' k_i ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skëköl dör Jesús Yé.

Mik Juan wötënewa s'wöto wé a dayë nane kiè Patmos ee etä ie' dewatke kékëlaie. Mik ie' bak ee, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kiè Apocalipsis e' shtök. Ñies ie' tö yëkkuö tsitsirla skà kit dökä mañat.

Skëköl Ttö yöne s'ditsöie

¹ Tsawe ta eköl kiè Skëköl Ttö e' tso'tke. Ie' tso' Skëköl ta, ñies ie' dör Skëköl.

² Kenet ie' tso'tke Skëköl ta.

³ Skëköl tö iyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kë i ku' ká i' k_i, e' kë yöneñak ie' wa.

⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wes bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke.

⁵ Bö'wö ñe' tö se' er suluë tso' wes stui a es e' ñi'wemir. Kë i sulu e' alöpaká ik_i.

⁶ Wëm eköl patké'bitü Skëköl tö e' kiè Juan.

⁷ E' dë'bitü yi dör bö'wö ñe' ttekölíe itté pakök as sulitane erblö imik Juan tö itté pakeke e' wa.

⁸ Ie' wák kë dör bö'wö ñe', erë ie' dë'bitü itté pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chök_le datse ká jaì a sulitane er ñi'woie e'.

¹⁰ Ká i' kos yö' Skëköl tö ie' ta ñita, erë mik idë'bitü ká i' a, etä ká i' wakpa kë éna iane tö yi dör ie'.

¹¹ Ie' dë'bitü iwák ká a ena iwák ditséwöpa a, erë e'pa kë wa ikinewa.

¹² Erë wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëköl ala'rie.

¹³ Ie'pa de Skëköl ala'rie, erë e' kë dör wes se' ala'r kurke yé wa mi wa es. Ie'pa de Skëköl ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kiè Skëköl Ttö ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shua. Ie' dör Skëköl Alà eköl é e'. Ie' wa Skëköl er buaë chö se' a ena wes Skëköl dör moki, e' kos kkayëne se' a. E' su' sa' tö.

¹⁵ Juan tö ie' tté paka' ta ichéitö aneule: "Wëm i' yö'yö a' a mik ye' iché tö wëm eköl daia ye' ukuök_i s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiaë ye' yöki, e' kueki ie' dör buaë ichök_le ye' tsata."

¹⁶⁻¹⁸ Skëköl tté dalöiëno e' mène Moisés wa. Erë kos Skëköl er buaë chö se' a ena wes ie' dör moki e' jchenewa sa' wa Jesucristo wa. Kë yi wa Skëköl sule iwöbla wa, erë ilà eköl é tkërie iyé ta, e' dör ñies Skëköl, e' tö iyé kkaché se' a. E' kueki ie' dör er buaë chökwak. Ie' er buaë k_i ché se' a taië shute.

Juan dör S'wöskuökwak e' tö Jesucristo tté paké

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: "¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?"

²⁰ Juan kë wa iblène. Ie' tö ie'pa iuté yösyësë:

—Ye' kë dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tö iskà chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skëköl tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tö ie'pa iuté:

—Au, ye' kë dör ie'.

Ie'pa tö iskà chaké:

—¿Be' dör Skëköl tö iyé'at tö itteköl skà datse e'?

Etä Juan tö iuté:

—Au, ye' kë dör ie'.

²² Etä ie'pa tö iskà chaké ia:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' ki ikiane jchenowä yësyësè chène yi tò sa' patké e'pa a. E' kuëki ichö sa' a tò ¿yi dör be'?

²³ Juan tò ie'pa iüté:

—Ye' dör wé yé' Skëköl tteköl Isaías tò e'. Ie' tò iyè': 'Ká sir poë wé kë yi serku' eë yile ttöraë aneule, e' tò icheraë: A' er mane'ú Skëköl datse e' yökí. E' dör wes ñalä yuësö yësyësè ie' yökí es.'*

²⁴ Etä wépa patké fariseowakpa tò ttök Juan tä,

²⁵ e'pa tò ie' a iská chaké:

—Be' kë dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', be' kë dör Elías, be' kë dör Skëköl tteköl ñe', e'ma ¿i kuëki be' tò s'wöskueke?

²⁶ Ie' tò iüté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erë eköl dur a' shüä kë ijcher a' wä tò yi idir,

²⁷ e' döraë ye' ukuökí kanëblök ye' skéie. Ie' dör këkë taië ye' tsata, e' kuëki ie' klökkuö kicha ë kë wötsënanuk ye' siarla e' a.

²⁸ E' kos tka Betania. Ká e' atë di' kië Jordán e' wishët. Eë Juan tso' s'wöskuök.

Jesús dör Skëköl obeja jchène e'.

²⁹ Bule es tä Juan tò Jesús sué tò idatse ie' ska' tä ichéitö: "Isaü. Wì idatse e' dör Skëköl obeja pupula patkébitü jchë ì sulu wambleke sulitane tò e' nuí olo'yoie e'.

³⁰ Ie' wì paka' ye' tò a' a mik ye' tò iyè': 'Eköl doia ye' ukuökí, e' tso'tke ká iaiaë ye' yökí, e' kuëki ie' dör buaë ichökle ye' tsata.'

³¹ Ye' wák kë wä ijcher bua'iewä tò yi dör ie', erë ye' tò s'wöskueke as Israel aleripa wä ijcherwä tò yi dör ie'."

³² Ñies Juan tò iché: "Ye' isué tò Wiköl Batse'r datse ká jai a nubölie, e' atë ie' a.

³³ E' yökí ye' kë wä ijcher tò yi idir, erë Skëköl tò ye' patké' s'wöskuök di' a, e' tò ye' a iyè': 'Yi ki Wiköl batse'r de atë ie' a, e' dör wé tò a' iekewä Wiköl Batse'r a e' wák.'

³⁴ E' sué ye' tò, e' kuëki ye' tò iché a' a tò ie' dör Skëköl Alà ichökle."

Jesús ttökatapa tsä

³⁵ Bule es tä Juan durne eë tä ie' tä ittökatapa de böi.

³⁶ Mik Juan tò isué tò Jesús damiä e' wa, etä ie' tò iché ie'pa a:

—jWëm wì dör Skëköl obeja pupula patkébitü jchë se' skéie e'!

³⁷ Ì ché Juan tò, e' ttsé Juan ttökatapa böi tò, etä e'pa míyal Jesús itökí.

³⁸ Jesús e' wötréene tä isué tò idatserak ie' itökí tä ichakéitö:

—¿Ì kiane a' ki?

Ie'pa tò iüté:

—A Rabí (judioie ttè e' wà kiane chë s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

³⁹ Etä ie' tò ie'pa iüté:

—A' shkó isaük.

Etä ie'pa míyal ie' tä, tä wé ie' serke, e' sué ie'pa tò. Mik ie'pa míä ie' tä etä diwö detke tkël. Ie'pa e' tséat ie' ska' dö katuirketke ekkë.

⁴⁰ Ittökatapa böi tò Juan ttö ttsé' tä imineyal Jesús itökí, e' eköl kië Andrés, e' dör Simón Pedro ël.

⁴¹ E' ukuökí bet tä Andrés tò iël Simón e' kué tä ichéitö ia:

—Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' kué sa' tò. ("Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie" e' kië judioie "Mesías" ena griegoie ikië "Cristo".)

⁴² E' ukuökí tä Andrés wä Simón mítser wé Jesús tso' eë. Mik Jesús tò Simón sué, etä ie' tò iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erë be' kirdaë Cefas (griegoie s'kië Pedro, e' wà kiane chë ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tò ittökatapaie

⁴³ Bule es tä Jesús tò ibikeitsé tò "ye' mi'keä Galilea." Kam ie' mi' e' yökí tä ie' tò Felipe kué tä ichéitö ia:

—Be' shkó ye' tä ye' ttökataie.

⁴⁴ Felipe dör ká kië Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida.

⁴⁵ Felipe tò Natanael kué tä ichéitö ia:

—Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tò yëkkuö ki, e' wák kué sa' tò. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tò iché:

—¿Ì buaë döttsami Nazaret?

Felipe tò iché ia:

—Be' shkó sa' tä, tä iwà saü.

⁴⁷ Mik Jesús tò isué tò Natanael datse tä ichéitö:

* 1:23 Isaías 40.3

—Wëm wí e' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' kě kachöta'.

⁴⁸ Natanael tö ie' a ichaké:

—¿I be' a ichök tö ye' dör es?

Ie' tö iüté:

—Ye' kě ku' dur ee, erë kam Felipe tö be' kiö, e' yöki ye' tö be' su' higuera klö dikia.

⁴⁹ Natanael tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, ¡Be' dör Skököl Alá ichök! ¡Be' dör Israel aleripa blú ichök!

⁵⁰ Jesús tö ie' iüté:

—Ye' be' a iché tö “ye' be' su' higuera klö dikia,” ¿e' ě kuëki be' erblé ye' mik? Erë e' tsata be' tö ikí sueraia.

⁵¹ Ñies ie' tö iché:

—Mokí ye' tö a' a iché tö ká jai suerae a' tö áie ta' a' isuerae tö ye' dör S'ditsö Alá e' dör wes klökata† es shkokaie ká jai a, e' kí Skököl biyöchökwakpa shköke wö'k wa'k.

2

Ulabatsè kéwö tkö'weke Caná

¹ Böiki es ta' ulabatsè Caná ate Galilea ee, ee Jesús mì tso'.

² Ñies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kéwö tkö'uk.

³ Mik ie'pa vino enewa, eta Jesús mì tö iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴ Jesús tö ie' a iché:

—¿Iök be' tö e' ché ye' a? Kam ye' kéwö dö iwà kkachoie tö yi dör ye'.

⁵ Eta imì tö iché íyi watiökwakpa a:

—Ì kos chekeitö a' a, e' ú a' tö es.

⁶ Ee skau tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skököl a, e' dí dapa'woie. Skau ek ě a di' choka galon doka dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekké.

⁷ Jesús tö iché watiökwakpa a:

—Skau ikképa wà iökä chië di' wa.

Ta watiökwakpa tö iwà iékarak es.

⁸ Eta Jesús tö iché iarak:

—I' ta itsá yöttsa elkela ta itsúmi ikéwö tkö'uk wökir a pattsé.

Es ie'pa tö iwé.

⁹ Eta iwökir tö di' yöne vinoie e' pattsé. Ie' kě wa ijcher tö wé vino e' datse (erë watiökwakpa tö di' yéttsa, e'pa ě wa ijcher tö

wé idatse.) E' kuëki ie' tö wëm ulabatske, e' kié

¹⁰ ta ichéitö ia:

—Sulitane wöblane vino bua'iewa, ese watiök kewe. Mik s'kiulepa tö iyé taië, eta vino ěse watieke. Erë be' tö vino bua'ie blé, ikké erpa be' tö iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tö Caná ate Galilea ee, e' dör ì kě or yi a ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo taië, e' kkaché ie'pa a, ta ittökatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuöki ta ie' mía imì ta, iëlpa ta, ñies ittökatapa ta, ká kië Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tséat ká böt ká mañat ekké alè.

Jesús tö Skököl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wé dökewatke tsinet, e' kuëki Jesús mía Jerusalén kawö e' tkö'uk.

¹⁴ Mik ie' de Skököl wé pamik, eta ie' tö obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kué. Ñies inuköl mane'ukwakpa* kuëitö tulurdak imesa o'mik.

¹⁵ Ta ie' tö tsa' tréwa, e' wa ie' tö íyi wataukwakpa kos trë'wéyal iobeja ibakala tso' kos e' ta. Ñies inuköl mane'ukwakpa inuköl tuléttsaitö ta imesa trélurka.

¹⁶ Ie' tö iché nuböl wataukwakpa a:

—¡Íyi i' yölor sëraa! ¡Kě ye' Yé u klö'warwa a' íyi watuöie!

¹⁷ E' ukuöki ta ittökatapa éna ianewa tö Skököl yëkuö tö iché: “Be' u dalër taië ye' éna, e' tsatkeräe ye' tö dö ye' duöwa ekké.”

¹⁸ Judiowak wökirpa tö ichaké Jesús a:

—Ì kě or yi a ¿e' wése wëmi be' tö sa' a iwà kkachoie tö be' wa kawö ta' íyi ikké woie?

¹⁹ Ie' tö iüté:

—U i' tkéttsa a' tö, e' ta böiki es ta ye' tö iyuékane.

²⁰ Ie'pa tö iché ia:

—U i' kané dör duas dabom tkëyök kí teröl (46), eta ¿wes iyuékami be' tö ká mañatk ě?

²¹ Erë u cheke ie' tö, e' dör iwák e' chöke.

²² E' kuëki mik ie' shkenekane, eta ittökatapa éna ianewa tö ie' tö iyè' es. E'

† 1:51 Génesis 28.11 saú. * 2:14 inuköl mane'ukwakpa: Inuköl tso' Skököl wé a, e' dör ku'ki, kě dör inuköl tso' judiowak wa íyi tuöie bánet ese. E' kuëki yi tö íyi tueke ee, ese kawöta ie'pa inuköl mane'uk inuköl fie'se wa.

kuëki ie'pa tö Skëköl yëkkuö ena ì yë' Jesús tö e' klö'wé.

Jesús wä sulitane er suule buaë

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö tkö'uk, etä ì kē or yi a ese wëke ie' tö tajë. E' kuëki tajë pë' erblé ie' mik.

²⁴ Erë ie' wä ie'pa er suule buaë, e' kuëki kē ie' erbléne ie'pa mik.

²⁵ Ie' wák wa ijcher buaë wës sulitane er dör. E' kuëki kē yi a ì yënuke ie' a tö wës se' er dör.

3

Jesús ena Nicodemo tté ñita

¹ Wëm tso' eköl kië Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak.

² Ká et nañewe ie' de Jesús ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ì kē or yi a ese wëke be' tö. Skëköl kē kúpa be' ta, e'ma kē be' a ì onuk. E' kuëki sa' wä ijcher tö ie' tö be' patkë' sa' wöbla'uk.

³ Jesús tö iché ia:

—Mokí ye' be' a iché tö yi kē skà kunene etökichane, ese kē döpa wä ì blúie Skëköl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tö ie' a ichaké:

—Mik s'de këchke, etä ¿wës s'kurmine etökichane? ¿Wës s'mi'mi wane s'mi shua, e' kurmi etökichane?

⁵ Jesús tö iüté:

—Mokí ye' be' a iché tö yi kē kune di' wa ena Skëköl Wiköl wa, ese kē döpa wä ì blúie Skëköl tso' e' a.

⁶ S'kune s'mi wa s'yë wa ese ser wës s'ditsö ser es, erë yi kune Skëköl Wiköl wa, ese ser wës Skëköl ser es.

⁷ Ye' tö be' a iché tö be' kawöta kunukne etökichane. ¿Wës e' tö be' tkiwëmi?

⁸ Ì wakanewëke Skëköl Wiköl tö se' a, e' dör wës siwä' bitsirke ká wa'ñe es. E' blar ttsésö, erë wé idatse ena wé imíró e' kē jcher s'wä. Es itköke sulitane kune Skëköl Wiköl wa e'pa ta. Se' wä ijcher tö ie'pa kunene Skëköl Wiköl wa, erë kē se' wä ijcher wës iwà tköke.

⁹ Nicodemo tö iskà chaké:

—¿E'ma ima iwà dör?

¹⁰ Etä Jesús tö iüté:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöieräta' tajë Israel aleripa shua ese, erë ¿wës be' kē wä íyi ikkë jcher?

¹¹ Mokí ye' tö be' a iché tö ì jcher sa' wä, e' cheke sa' tö a' a, ñies ì sué sa' tö, e' pakeke sa' tö, erë a' kē éna sa' ttö klö'wak yës.

¹² Íyi tso' ká i' kí, ese wa ye' tö ikleeke a' a, erë e' kē klö'wë a' tö. Ye' mú tö ipakë íyi tso' ká jai a ese wa kē kleaule, e'ma ¿wës e' klö'wëmi a' tö?

¹³ “Kë yi mine'ka ká jai a ese dene ká i' a. Erë ye' dör S'ditsö Alà, e' datse ká jai a, e' kuëki íyi tso' ee e' jcher sëräa ye' wä buaë.

¹⁴ Mik Israel aleripa bak ká wé kē yi serku', ese kē a, etä Moisés tö tabechka yué tkabë diökölíe,* e' batséwaitö kalka mik ta itkéka. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' kawöta tkéka kal mik

¹⁵ as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dö sene michoë e' ska'.” Es Jesús tö iché Nicodemo a.

Skëköl éna sulitane dalër

¹⁶ Skëköl éna ká ulitane wakpa dalër tajë. E' kuëki ie' alà eköl ë, e' me'ttsaitö ttëwä se' skéie, as yi erblé imik esepa kē duöwä aishkuö ta, e' skéie sene michoë dö iulà a.

¹⁷ Skëköl kē wä ilà patkëne ká i' a se' kichatöktsa. E' skéie ipatkë'itö se' tsatkök.

¹⁸ “Yi erblé Skëköl Alà mik, ese kē kichatëne. Erë yi kē erbléne imik, ese kē erbléne Skëköl Alà eköl ë e' mik, e' kuëki ikichatënettsatke.

¹⁹ Skëköl Alà dë'bitü ká i' a, e' dör wës bö'wö es se' er ñi'woie. Erë s'tso' ì sulu wamblök, esepa dör wës s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie. Ie'pa kē kí ie' kiane. E' kuëki wépa kē erbléne ie' mik, esepa kichatënetke.

²⁰ Wépa tö ì sulu wambleke, esepa éna sulué Skëköl Alà ar. Ie'pa kē kí Skëköl Alà ttë kiane ttsè as ì sulu wamblekerakitö, ese wä kē kkayër wä. E' dör wës s'tso' stui a kē shkak wä bö'wö olo ska' es.

²¹ Erë wépa serke wës Skëköl ttë mokí tö iché es, esepa kí Skëköl Alà kiar buaë.

* **3:14 Moisés tö tabechka yué tkabë diökölíe:** Israel aleripa ukyëne Skëköl kí ena Moisés kí. E' nuñie Skëköl tö tkabë patkë' ie'pa ttökulur. Erë Skëköl tö iyë' Moisés a tö tabechka yuö tkabë diökölíe ta ibatsöwä kalka mik as wépa duökewatke esepa isaü ta ibuarne. Números 21.4-9 saü.

Ie'pa dewa buaë Skëköl Alà dör wes bö'wö es e' ska' iwà kkachoie tö ì weke ie'pa tö, e' wekerakitö Skëköl batamik.”

Juan S'wöskuökwak tö iché tö Jesús dör ie' tsata

²² E' ukuöki ta Jesús mía Judea ittökatapa ta. Ee ie' e' tséat ká taië ie'pa ta s'wöskuök.

²³ Nies Juan tso' s'wöskuök ká kiè Enón ee, ee di' tso' taië e' kueki. Ká e' ate tsinet Salim. Pë' döke ie' ska' ta ie' tö ie'pa wöskueke.

²⁴ (Íyi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wöto wé a, e' yöki.)

²⁵ Erë ie' ttökatapa welepa ñi iutémi judiowak eköl ta, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté ki.

²⁶ E' kueki ie'pa míyal Juan ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wishet yé' be' tö, e' wák tso' s'wöskuök ta sulitane mi'ke ie' ta. ¿E' kë tö be' tsiriwè?

²⁷ Juan tö iuté:

—Au, e' kë tö ye' tsiriwè. Skëköl kë wá se' a ikéwö mène, e' ta kë se' a ò onuk yës.

²⁸ Ye' tö iyé' tö 'ye' kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', erë ye' patkëne'bitu ie' yöki keweie, e' ttsé' a' wákpa tö buaë.

²⁹ Mik ulabatske, eta alaköl dör iwëm icha. Eta iwëm sini' tso' ee, ese tö wëm ttö ttsé, eta e' tö ie' ttsé'wé buaë. Ye' dör wes wëm sini' es. E' kueki ye' ttsé'ne buaë i'ñe tö sulitane mi'ke Jesús ta.

³⁰ Ie' kawöta kikëka taië ye' tsata, e' skéie ye' ké e' wöökwa diöshet.

Jesús datse ká jai a

³¹ Yi datse ká jai a, e' dör sulitane tsata. Wépa tso' ká i' ki, esepa dör ká i' wakpa, ò tso' ká i' ki, ese ë cheke ie'pa tö. Erë yi datse ká jai a e' dör sulitane tsata.

³² Ì sùule ie' wá ena ò ttséule ie' wá ká jai a ese pakekeitö, erë pë' kibiiepa kë wá ie' ttè klöone.

³³⁻³⁴ Yi patkë'bitu Skëköl tö e' a Skëköl Wiköl mène taië shute, e' kueki ie' tö Skëköl ttö pakekene. E' kueki wépa tö ie' ttè klö'wé, e' wa esepa tso' ichök tö Skëköl ttè dör mokië.

³⁵ S'yé éna ilà dalër taië, e' kueki íyi ulitane méatitö iulà a.

³⁶ Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser mi-choë. Erë wé kë tö Skëköl Alà ttö iuté, ese kë ulà döpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie iki.

4

Jesús tté alaköl eköl ta Samaria

¹⁻³ Fariseowakpa tö ittsé tö Jesús klépa kí iërke ena s'wösurkerak taië Juan tö s'wöskué e' tsata. (Erë Jesús wák kë wá s'wösune, ittökatapa tö s'wöskué.) Mik ì cheke ie'pa tö e' ttsé Jesús tö, eta ie' e' yéttsa Judea míane Galilea.

⁴ Erë ie' ittsé tö ie' kawöta shkötkö Samaria.

⁵ Ie' ena ittökatapa de ká ate Samaria kiè Sicar ee. Ee tsinet ká me' Jacob tö ilà José a, e' ate.

⁶ Di' bi' Jacob tö ká iaiäe e' tso' ee. Ee Jesús demi ta ishtrine'wa. Ie' e' tkésër di' biule e' kkömik eta diwö döketke bata a.

⁷⁻⁸ Jesús ttökatapa míyal Sicar chkewö tauk ñè. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitu di' tsuk ta Jesús tö iché ia:

—A tayë, be' we'ikèyö, di' kakmú ña yè.

⁹ Ie' tkinewa ta iutéitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wes be' tö ye' a di' kieke? (Judiowak ena Samaria wakpa kë wö dör ñi mik, kë döta'wá ñi ska', e' kueki alaköl tö iuté es.)

¹⁰ Jesús tö iuté:

—Ì meke Skëköl tö se' a éme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wá, e'ma be' tö ye' a di' kieraë ta di' tö sene meke siä ese meraëyö be' a.

¹¹ Alaköl e' tö Jesús a iché:

—A këkëpa, be' kë wá tka' ku' di' i' yottsä, ñies di' i' tso' iskië. ¿Wé be' tö di' e' kuëmi mè ye' a?

¹² ¿Ima be' tö ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tö di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tö ena ila'r tö ñies iyyiwak. ¿Be' tö ibikeitsè tö be' dör ie' tsata?

¹³ Jesús tö ie' iuté:

—Wépa tö di' i' yé esepa er sirdane.

¹⁴ Erë wépa tö di' meke ye' tö e' yé, esepa kë er sirpaiane yës. Di' e' dör ie'pa er a wes di' tskirke wötuö taië es, e' tö sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵ Eta alaköl tö iché ia:

—A këkëpa, di' e' mú ye' a as kë ye' er siria, ñies as kë ye' döia di' watsük ië.

¹⁶ Jesús tö iché ia:

—Be' yú, be' wëm kiök ta be' kiéne.

¹⁷ Eta alaköl tö iüté:

—Ye' kë wëm ta'.

Jesús tö iché ia:

—Buaë be' iché tö kë be' wëm ta'.

¹⁸ Be' ulabatsule skëtökicha ta i'ñe ta be' wa itso', e' kë ta' be' ulabatsule. Ì ché be' tö, e' dör moki.

¹⁹ Eta alaköl tö iché ie' a:

—A këkëpa, ye' tö isuë tö wësua be' dör Skëköl tteköl.

²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' këkëpa bak ká iaiaë, e'pa tö Skëköl dalöie e' wakaneo' kabata i' kï. Erë a' judiowak tö icheke tö s'kawöta e' kanëuk Jerusalén ë.

²¹ Eta Jesús tö iüté:

—A tayë, ye' ttö klö'ú. Kawö döraë ta Skëköl dalöie e' wakaneordaë ká wa'ñe, kë dör kabata i' ë kï ö Jerusalén ë a.

²² A' tö Skëköl dalöieke, erë e' kë jcher a' wa buaë. Erë s'atsäkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kuekï sa' wa ie' jcher buaë.

²³ S'yë dalöiökwakpa chökle, esepa tö ie' dalöieraë mokië iWiköl wa. E' kéwö döketke, moki idetke i' ta.

²⁴ Skëköl dör wiköl, kë wërta'wa, e' kuekï wépa tö ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokië wes ie' kï kiane es iWiköl wa.

²⁵ Eta alaköl tö iché:

—Ye' wa ijcher tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datse (e' kië “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de eta ie' tö íyi ulitane wà pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tö ie' a iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

²⁷ E' wösha ta ittökatapa debitune. E'pa tö Jesús suë kapakök alaköl ta, e' tö ie'pa tkiwéwa taië. Erë kë yi kësik dë'ka ichakök ie' a tö “¿ì kiane be' kï?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl se ta?”

²⁸ Eta alaköl tö iskau méat tkër ee ta imiáne wé iu tso'rak ee, ta ichéitö e' wakpa a:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' sauk. Ì sulu kos wamblë'yö, e' chéitö ye' a seraä. ¿Ie' alé dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?

³⁰ Eta ká e' wakpa biteyal Jesús weblök.

³¹ E' dalewa Jesús ttökatapa tö iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkö.

³² Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' wa chkè tso', e' kë suule a' wa.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wa chkè debitü ie' a ñè?

³⁴ Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' chkè dör, yi tö ye' patkë', e' ttö iütök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa seraä.

³⁵ A' wa ttè tso' e' tö iché: ‘Kawö kianeia si' tkël eta iyiwö tso'tke shtë'; erë ye' tö a' a iché tö pë' datse taië e'pa weblö. Ie'pa dör wes iyiwö alinetke tso'tke wë'iaë ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik.

³⁶ Wépa tö ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wes iyiwö shtökwakpa es, e' ské döraë ie'pa ulà a. Ñies wépa shteke ie'pa tö, esepa ulà a sene michoë döraë. Es wépa dör wes íyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wes iyiwö shtökwakpa es, esepa tse'rdaë buaë ñita.

³⁷ Pë' tö icheke: ‘wele tö ikuatkeke, skà tö iwöshteke.' Ttè e' dör moki.

³⁸ Ye' tö a' patkë'mi iyiwö shtök wé a' kë wa ikuatkëule ee. Eë o'ka kanëblë', erë iwà de buaë a' ulà a.

³⁹ Alaköl e' tö ipaké Samaria wakpa a: “Ì sulu kos wamblë'yö, e' chéitö ye' a seraä.” E' kuekï Samaria wakpa taië serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

⁴⁰ Eta mik Samaria wakpa de Jesús ska, eta ie'pa kköché ie' a ta ichéraitö ia:

—Be' e' tsúat sa' ta.

Ie' e' tséat ie'pa ta ká böt.

⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa ta, e' kuekï ie'pa kí dapané taië erblök ie' mik.

⁴² Eta ichéraitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kë dör be' tö sa' a iché, e' ë kuekï. I'ñe ta' sa' wákpa tö ittö ttsé, e' kuekï sa' tö iklö'wé tö moki ie' dör sulitane tsatkökwa.

Jesús tö blu' kanè kueblu eköl e' alà bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Böiki es ta Jesús e' yéttsa Samaria e' michone Galilea.

⁴⁴ Ie' tö iyë': Skëköl tteköl kë dalöiërta' iwák ká kï.

⁴⁵ Mik ie' demi Galilea eta ká e' wakpa tö ikiéwa er bua' wa. Mik ie'pa dë'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e'

kéwö tkö'uk, etä ì kōs buaë o' Jesús tö, e' su' ie'pa tö. E' kueki ie'pa tö ikiéwä er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná ate Galilea wé ie' tö di' yö' vinoie eë. Ká e' blú kanè kueblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewä tajë.

⁴⁷ Mik ie' wä ijchenewä tö Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, etä ie' mía Jesús ska' ta ikköché ia:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tö iüté:

—Wësua ì kë or yi a ese kë one ye' wä a' a iwä kkachoe tö yi dör ye', e' ta kë a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹ Erë blu' kanè kueblu tö iché ia:

—A këkëpa, mishka bet kam ye' alà duöwä e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tö iché ia:

—Be' yüne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tö Jesús ttö klö'wé mokië ta ie' míane iu a.

⁵¹ Kam idömine u a, etä ikanè mésopa tö ikué ñala ki ta ie'pa tö ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Diwö wekkë ye' alà buanémine?

Ie'pa tö iüté:

—Chki diwö bata rrate ekkë.

⁵³ Iyë éna iane tö diwö ekkë Jesús tö iyë' ie' a tö be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' ta, ì kë or yi a ese wéitö bötökicha eë.

5

Jesús tö wëm kraulewä bua'wéne

¹ E' ukuöki ta judiowak tso' kawö tkö'uk Jerusalén, eë Jesús mía.

² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkö kiè Obeja Ukkö e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiè hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skël.

³⁻⁴ Úla ekkë a tajë s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kë wöbla wawër, welepa kë shko, welepa kraulewä. Ie'pa tso' ipanuk tö as di' wötir.*

⁵ Ie'pa shua wëm tër eköl kraulewä. Ie' kirinemi e' ki duas de dabom mañayök ki pàköl (38).

* **5:3-4** Ttè i' kë ku' Juan yëkküö këchke kibipa e' ki. E' tö iché i' es: *Mikle ta mikle ta Skëköl biyöchökwak eköl e' ökewa di' wötiuk. Di' wötirke etä yi míwä di' a kewe, e' buanene. Kë itkine tö dué wése tö ie' tteke. E' kueki s'kirirke tso' ipanuk tö as di' wötir.*

⁶ Jesús tö isuë tër ee. Ie' wä ijchenewä tö ká iaiäe ikirinemi. Etä ie' tö wëm kraulewä e' a ichaké:

—¿Be' ki ikiane tö be' buarne?

⁷ Etä ikirirke tö ie' iüté:

—A këkëpa, kë yi ku' ye' kimuk e' iowä di' a mik iwötirke etä. Bitökicha ye' e' iakwa, etä yile e' iéwatke ye' yöki kewe.

⁸ Jesús tö ie' a iché:

—Be' e' kōka, be' ka'la kōka ta be' shkōmi.

⁹ E' bet ta wëm buanene ika'la kékaitö ta ishkémi ekka. Erë e' diwö dör judiowak eno diwö.

¹⁰ E' kueki judiowak wökirpa tö iché wëm buanene e' a:

—I'ñe dör eno diwö, e' kueki be' kë a kawö ta' ka' se tsukmi i'ñe.

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Yi tö ye' bua'wéne, e' tö ye' a iché: 'Be' ka' shtōka ta be' shkōmi.'

¹² Etä ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Yi tö be' a iché tö 'be' ka' shtōka ta be' shkōmi'?

¹³ Jesús mía pë' tso' tajë e' shua, kë wëneia, e' kueki wëm buanene e' kë wä ijcher yi tö ie' bua'wéne.

¹⁴ E' ukuöki ta Jesús tö ie' kué Skëköl wé a ta ichéitö ia:

—Ye' ttö tso. Be' buanene, e' kueki ì sulu kë wamblaria dö' ì sulu kí döbitüne be' ki.

¹⁵ Etä wëm e' mía judiowak wökirpa ska' ta ichéitö, 'Jesús tö ye' bua'wéne.'

¹⁶ Jesús tö ì kë or yi a ese wé eno diwö a, e' kueki judiowak wökirpa tö ie' suémitke suluë.

¹⁷ Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' yë kanëblöke këkraë, es ñies ye' kanëblöke.

¹⁸ Ttè e' tö judiowak wökirpa kí uluwéka, éna ie' ttakwa ëme. Ie'pa kë ulune ie' ki, ie' tö eno diwö dalösewéwä, e' ë kueki. Erë ie' icheke tö Skëköl dör ie' yë, es ie' e' chö tö ñies ie' dör Skëköl, e' tö ie'pa kí uluwé tajë ie' ki.

Skëköl tö ilà a diché tajë mé

¹⁹ Jesús tö iché ie'pa a: "Moki ye' tö a' a iché tö ye' dör Skëköl Alà, e' kë a ì onuk ye' wák er wa. Ì kos weke ye' Yë tö, e' sué ye' tö, e' ë weke ye' tö. Ì weke ye' Yë tö, e' kos weke ye' tö.

²⁰ S'yé éna ye' dör ie' Alà e' dalër tajë, e' kueki ì kos wekeitö, e' kkachekeitö ye' a. Nies ilè kî kkacheraëitö tajë ye' a, e' tö a tkiwerawä tajë.

²¹ S'yé tö s'duulewä e' shkeweta'kane tä sene mekeneitö ie'pa a. E' suë ye' dör ie' Alà, e' tö sene meke wépa a ye' kî ikiane mè esepa a.

²² Nies S'yé kë tö yi shuletä' ichoie tö yi kichatërdaë ö yi ser michoë, e' kèwö méitö ye' a as ye' tö s'shulö.

²³ Ie' tö iwé es as sulitane tö ye' dalöiö wes ie'pa tö ie' dalöieke es. Wépa kë wä ye' dalöiene, nies esepa kë wä S'yé tö ye' patkë'bitü e' dalöiene.

²⁴ “Mokî ye' tö a' a ichè tö wépa tö ye' tté iuteke ena ierblökerak yi tö ye' patkë'bitü, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kë kichatërpattsa. Ie'pa kë ku'ia wës s'duulewä es, ie'pa ulà detke sene chökle ska'.

²⁵⁻²⁶ Ye' Yé dör sene mukwak nies ye' dör sene mukwak, e' kèwö me' ie' tö ye' a e' kueki. Wépa kë wä sene michoë ku', esepa dör wes s'duulewä es Skëköl a. Kawö döraë tä ie'pa tö ye' dör Skëköl Alà e' ttö ttseraë. Wépa tö ye' ttö ttsé tä iklö'wéitö mokî, esepa ser michoë. Mokî ye' tö a' a ichè tö e' kèwö datse, nies e' de i' tä.

²⁷ Nies ye' dör S'ditsö Alà, e' kueki ie' tö kawö mé ye' a sulitane shuloie.

²⁸⁻²⁹ Kawö datse aishkuö tä, tä s'duulewä kos tö ye' ttö ttseraë tä ie' yörattarak pö a. Wépa tö ì buaë o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erë wépa tö ì sulu wamblë', esepa shkerdakane kichatënoie. Tté e' kë tö a' tkiukwä.

Wës se' wä ijcher tö Jesús tté dör mokîë

³⁰ “Kë ye' a ì onuk ye' wák er wa. Ye' kë kî ì kiane wè ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wè Skëköl tö ye' patkë'bitü, e' kî, ese wekeyö. E' kueki ye' tö s'shuleke wës ye' Yé tö ye' a icheke es. E' kueki ye' tö s'shuleke yësyësë.

³¹ Ye' wák e' chöpa tö ye' ttö dör mokî, e'ma e' kë wä tä'.

³² Erë itso' eköl e' tö ye' tté cheke, e' dör Skëköl. Ye' wä ijcher tö ima ie' tö ye' tté cheke, e' wä tä'.

³³ A' tö ye' chakök patkë' Juan a tä ie' tö ye' tté ye', e' dör mokîë nies.

³⁴ Erë s'ditsö tö ye' tté cheke, e' kë ska' ye' tkine. Erë ì yé' Juan tö, e' chéyö a' a as a' tsatkër e' ë kueki.

³⁵ A' a Juan dör wës bö'wö wönarke olo burke es. Kuaë a' tö ie' tté klö'wé buaë ttsë'ne bua' wa, erë ekuölö ë.

³⁶ Erë ì skà tso', e' tö ye' tté cheke buaë, ì yé' Juan tö, e' tsatä. E' dör, ì kë or yi a ese wekeyö tajë wës ye' Yé tö ye' patkë' iuk es. E' tö sulitane a' ikkacheke tö mokî ye' Yé tö ye' patkë'bitü.

³⁷ Nies ye' Yé tö ye' patkë'bitü, e' tö ye' tté cheke, erë a' kë wä ie' ttö ttsëule, nies a' kë wä ie' suule.

³⁸ Ie' tö ye' patkë'bitü, erë a' kë erblëne ye' mik. E' kueki a' kë tö ye' tté klö'weta' mokî a' er a'.

³⁹ A' tö ibikeitseke tö Skëköl yëkkuö tö ichèmi tö wës sene michoë dömi a' ulà a, e' kueki a' tö isuekewä bua'iewä. Erë yëkkuö e' tö ye' tté cheke.

⁴⁰ Erë a' kë erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulà a.

⁴¹ “S'ditsö tö ye' kikëka, e' kë ska' ye' tkine.

⁴² Erë ye' wä a' suule buaë tö wës a' dör. Ye' wä ijcher tö kë a' éna Skëköl dalër.

⁴³ Ye' dë'bitü ye' Yé ttö wa, erë kë a' wä ye' kinewä. Erë o'ka bitüpa iwák ttö wa, e'ma e' kiéwä a' tö buaë.

⁴⁴ A' wakpa ñi kikökeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kë kî ikiane tö Skëköl eköl ë, e' tö a' kiköka, e' tä çwës a' erblömi ye' mik?

⁴⁵⁻⁴⁶ Moisés tö ye' tté kität yëkkuö kî, e' kueki mokî a' tö ie' tté klö'wé, e'ma nies a' tö ye' tté klö'wëmi. E' kueki kë a' ibikeitsök tö ye' tö a' kkatëmi ye' Yé a. Ì kit Moisés tö ká iaiaë e' mik a' erblöke, e' je' tö a' kkatëraë.

⁴⁷ Erë ì kitbak ie' tö, e' kë klöne a' wä, e'ma çwës ì cheke ye' tö, e' klö'wëmi a' tö?”

6

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö (Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ E' ukuökî tä Jesús míä batsöri kiè Galilea e' wishet. Batsöri e' kiè nies Tiberias.

² Ì kë or yi a ese weke ie' tö tajë. Ie' tö s'kirirke esepa bua'wëne, e' sué pë' tö, e' kueki tajë pë' mir ie' itökî.

³ Ie' míä ittökätapa tä kabata a tä eë ie' e' tkëser ie'pa tä.

4 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kəwō dökewatke tsinet tkō'wè.

5 Mik ie' tō isué tō pē' de taië ie' itōki, etā ichéitō Felipe a:

—¿Wé se' mi'mi íyi taük pē' kōs ikkēpa a ñè?

6 E' chéitō Felipe a isuoie tō ima Felipe tō ie' iutēmi. Erë ie' wák wā ijcher buaë tō ì wèmi ie' tō.

7 Felipe tō iuté:

—S'kanablōmi dō ká cien böyök, erë e' ské kē dōr wè' íyi tuoie mè ie'pa a elke elke.

8 Ittökata eköl kiè Andrés dōr Simón Pedro èl, e' tō iché ia:

9 —Íe duladula tso' eköl, e' wā pan yöule cebada wa tso' skel ena nima bötö; erë e' kē dōpakā s'tso' taië e' kī.

10 Jesús tō iuté:

—Ichō ie'pa ulitane a tō a' e' tulúser iski.

(Ká e' a taië ta'tsi tso'.) Etā pē' ulitane e' tuléser. Ee wēpa è dōkā mil skeyök (5.000).

11 Jesús tō pan klō'wé tā wéstela chéitō Skéköl a. E' ukuōki tā iblatéitō méitō ittōkatapa a as iwatiörakitō. Nies iwéitō nima tā es. Etā ie'pa tō iñe kōs ie'pa kī ikiane ekkē.

12 Mik ie'pa chké de wè' etā Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Ibata atē e' shtō as kē iweirwa.

13 Etā ittōkatapa tō pan yöule cebada wa dōkā skel, e' bata atē, e' shté iëne dōkā kkōla dabom eyök kī bök (12).

14 Mik pē' isué tō, ì kē or yi a ese wé Jesús tō, etā ie'pa iché:

—Mokī wēm wī dōr Skéköl tteköl cheke ká iaiaë tō idatse e'.

15 Erë Jesús wā ijchenewa tō ie'pa wā ie' mi'ketser diché wa tkēka blu'ie, e' kueki ie' miáne kabata a e' tsukat ekōrla.

Jesús shké di' kī

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

16 Mik ká tuirketke, etā Jesús ttōkatapa biteyalne dō batsōri a.

17 Jesús ichétke ie'pa a tō kē ye' panar. Ká ttsenewatke etā Jesús kam dōne, e' kueki ie'pa e' iékarak kanò a tā imichorak batsōri wishet dō Cafarnaúm.

18 E' wōshā tā siwā bitsineka taië, e' tō di' uyeke taië.

19 Mik ishkérak dō kilómetro skel ö teröl e' ulatök, etā ie'pa isué tō Jesús shkōratse ie'pa kker di' kī. E' tō ie'pa suawé.

20 Ie' iché ie'pa a:

—¡Kē a' suanuk! Ye' idir.

21 Ie'pa ttsē'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wōshā tā idemirak wé imi'kerak ee.

Pē' tō Jesús yuleke

22 Bule es tā, pē' atē batsōri wishet, e'pa wā ijchenewa tō Jesús ttōkatapa mineyal kanò ar ee etō è, e' kī, erë Jesús kē minea ittōkatapa tā.

23 Etā kanò skà datse tseë Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wéstela yè' Skéköl a pan kī etā ee.

24 Mik pē' isué tō ie' ena ittōkatapa kē ku'ia, etā ie'pa e' iéka kanò demi taië ese kī tā imíyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dōr chkè tō sene michoë meke e'

25 Mik pē' demi batsōri wishet, etā ie'pa tō Jesús kué tā ie' a ichakérakitō:

—A S'wōbla'ukwak, ¿mik be' dē'bitu íe?

26 Ie' iuté:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō a' kē ku' ye' yulök, ì kē or yi a ese wéyö, e' wā ane a' éna e' kueki. A' tō chkè ña' taië, e' è kueki a' tso' ye' yulök.

27 Kē a' kanablök chkè erta'wa ese skéie. A' kanablō chkè kē erta'wa tō sene michoë meke a' a, ese skéie. Chkè e' meraë ye' dōr S'ditsö Alà e' tō, ye' Yé dōr Skéköl e' tō ikéwō me' ye' a e' kueki.

28 Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Ì wèmi sa' tō as ì kiane Skéköl kī ese ù sa' tō?

29 Ie' tō iuté:

—Skéköl tō ye' patkē' e' kī ikiane tō a' erblō ye' mik. E' è kiane ie' kī.

30 Ie'pa tō iché ie' a:

—Ì kē or yi a ¿e' wése wèmi be' tō as sa' tō isaù tā sa' erblō be' mik? ¿Ì wèmi be' tō?

31 Se' yépa bak ká iaiaë e'pa tō ì kiè maná e' ña' ká sir poë wé kē yi serku' ee. E' tso' kitule Skéköl yëkuö kī wé ichè: 'Moisés tō ie'pa dē' chkè datse ká jaì a e' wa.'

32 Jesús tō ie'pa iuté:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō Moisés kē wā chkè datse ká jaì a e' mène a' yépa bak e'pa a. Ye' yé tō chkè e' me' ie'pa a. Erë chkè chökke datse ká jaì a e' watkeke ie' tō a' a.

33 Chkè chökle meke Skëköl tö, e' dör yi datse eköl ká jaì a tö sene michoë mèmi sulitane a e'.

34 Ie'pa tö Jesús a iché:

—A këkëpa, chkè e' mú sa' a këkraë.

35 Ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' dör chkè tö sene michoë meke e'. Yi bituke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kë tepaia bli tö, ñies ese kë ersirpaia.

36 Erë e' dör wes ye' tö a' a ichétke tö erë a' wa ye' sule a' wöbla wa, erë a' kë erblöku' ye' mik.

37 Wépa me' ye' Yé tö ye' a, esepa kos bituraë ye' ska' ta wépa bituke ye' ska', esepa kë watpattsayö.

38 Ye' datse ká jaì a, e' kë dë'bitu i kiane ye' wák ki e' uk. Ye' dë'bitu i kiane yi tö ye' patkë' e' ki e' uk.

39 Yi tö ye' patkë', e' ki ikiane tö wépa kos me'itö ye' a, esepa kë wéne we'iköyö. E' kueki ie'pa kë watpattsayö. E' skéie ie' ki ikiane tö ie'pa kos shke'wëkaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' kéwö ska'.

40 Ye' Yé ki ikiane tö wépa tö ye' sué ena erblé ye' mik, esepa kos ser michoë këkraë. Ie'pa shke'wëkaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' kéwö ska'.

41 Jesús tö ichétke: “Ye' dör chkè datse ká jaì a e'.” E' kueki ie'pa ukyënemi ie' ki suluë.

42 Ie'pa tö iché:

—¿I' kë dör Jesús dör José alà e'? Iyé ena imi sule se' wa buaë. ¿Wes ie' tö ichèmi tö ie' datse ká jaì a'?

43 Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë a' ukyënukia ye' ta.

44 Kë yi bitupa ye' ska', ye' Yé tö ye' patkë', e' kë wa idë' e'ma. Wépa bite ye' Yé wa, e'pa shke'wëkaneyö mik ká i' erkewatke eta.

45 Skëköl yëkkuö kitule ittekölpa wa e' tö iché: ‘Skëköl tö ie'pa kos wöbla'weraë.’ Es wépa tö ye' Yé ttö ttseta', ñies e' wöblautä' ie' wa, esepa kos bituraë ye' ska'.

46 “Kë yi wa Skëköl sule. Erë ye' dë'bitu ie' ska', e' kueki ye' ë wa ie' sule.

47 Mokj ye' tö iché a' a tö wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë këkraë.

48 Ye' dör chkè tö sene michoë meke e'.

49 A' yépa bak ká iaiaë, e'pa tö chkè kié maná e' ña' ká wé kë yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune.

50 Erë chkè datse ká jaì a, e' cheke ye' tö a' a. Wépa tö chkè e' ñé, e'pa kë duöpa_wa.

51 Erë chkè tö sene michoë meke datse ká jaì a, e' dör ye'. Wépa tö chkè e' ñé, e'pa ser michoë. Chkè meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chkà, e' merattsayö ttëwa as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë.”

52 Eta ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' tö ichkà mèmi se' a katè?

53 Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokj ye' tö a' a iché tö a' kë tö ye' dör S'ditsö Alà, e' chkà katè, e' pé yé, e' ta sene michoë kë döpa a' ulà a.

54-55 Ye' chkà e' dör chkè chökle, ye' pé, e' dör di'yè chökle. E' kueki wépa tö ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa ulà a sene michoë detke. Aishkuö ta mik ká i' erkewatke, eta ie'pa shke'wëkaneyö.

56 Wépa tö ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa batsë buaë ye' mik. Ñies ye' batsë buaë ie'pa mik.

57 Ye' yé tö ye' patkë' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es ñies wépa tö ye' chkà katé esepa serke ye' mik.

58 Chkè dë'bitu ká jaì a, e' chök ye' tso' a' a. Chkè e' kë dör wes chkè kié maná ña' a' yépa bak ká iaiaë e'pa tö e' es. Ie'pa tö ñña' erë ie'pa durulune. Erë wépa tö chkè cheke ye' tö a' a e' ñé, esepa ser michoë.

59 Ttè e' wa Jesús tö ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wo wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttè batamik se' ser michoë

60 Pë' shköke taië Jesús ta, e'pa tö ttè ñe' ttsé ta ichérakitö:

—Ttè e' dör darërë. ¿Yi tö iklö'wèmi?

61 Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ttè e' kueki a' éna ye' wataksa?

62 Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane ká jaì a wé ye' datse ee, e' mú sué a' tö, e'ma e' je' ta ¿a' erblömi ye' mik?

63 Wiköl Batse'r tö sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tö, ese kë dör iie bua'. Ttè wa a' pattekeyö e' wà datse Wiköl Batse'r wa. Ttè e' klö'wé a' tö, e' ta a' ser michoë.

64 Erë a' welepa kë erblöku' ye' mik.

Wépa kë erblöku' ie' mik ena yi tö ie' mekettsa e' jchertke ie' wa kewe, e' kueki ie' tö iché es.

65 Ie' tö ikí ché:

—E' kuekí ye' tö a' a ichè tö kë yi bitúpa ye' ska', ye' Yé kë wá imène e' ta.

66 E' ukuökí ta taië pè' shkòke Jesús ta, e' kibiiëpa tö iméat, kë shkòia ie' ta.

67 Eta Jesús tö ittòkatapa dabom eyök kí bül (12), e'pa a ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yöki?

68 Eta Simón Pedro tö iüté:

—A Skékëpa, ¿yi ta sa' mi'mi? Be' ttè è wa sa' ser michoë.

69 Sa' erblétke be' mik. Sa' wá ijcher mokië tö be' dör yi dör batse'r patkè'bitu Skéköl tö e'.

70 Jesús tö ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kí bül (12), e' shukit ye' tö, erè a' eköl dör bë icha.

71 Mik Jesús tö e' ché eta Judas chéitö. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttòkatapa dabom eyök kí bül (12) e' eköl erè ie' tö Jesús wömekettsa.

7

Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik

1 E' ukuökí ta Jesús shkòke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwa, e' kuekí ie' kë shkak Judea.

2 Erè judiowak tö kawö tkö'weke kiek-erakitö Úla Kéwö, e' kéwö tkö'wekerakitö Judea, e' dewatke tsinet.

3 E' kuekí Jesús ëlpa tö ie' a iché:

—Kë be' e' tsukatíe. Be' yú Judea as i kë or yi a ese weke be' tö, e' wá saü be' ttòkatapa serke ee' e'pa tö.

4 Yi kí ikiane tö s'malepa tö ikikèka taië, ese tö íyi kos wé sulitane wörki. Moki i kë or yi a ese ormi be' a, e' ta iú sulitane wörki.

5 Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik, e' kuekí ie'pa tö iwayué es.

6 Ie' tö iché ie'pa a:

—Kam ye' kéwö döka, erè a' kawö kos ese dör buaë.

7 Wépa kë tö Skéköl dalöie esepa kë a' sunuk suluë. Erè ye' tso' ie'pa a ichök tö i wambleke ie'pa tö, ese dör suluë. E' kuekí ie'pa éna ye' ar suluë.

8 A' yúshka Úla kéwö tkö'wekerakitö e' a. Ye' kéwö kam döka, e' kuekí kam ye' mi'.

9 E' chéitö ta ie' e' tséat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla kéwö tkö'uk

10 Jesús ëlpa míyal, e' ukuökí ta ñies ie' mía. Erè ie' mía bëre, kë e' kkayëule.

11 Kéwö tkö'weke, e' shua judiowak wökirpa tso' ie' yulök. Ie'pa tö ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

12 Pè' dapane taië ee, e'pa tö Jesús cheke ñi a bër ñi kukuö a. Welepa tso' ichök: “Jesús dör buaë.” Erè welepa tso' ichök: “Ie' kë dör buaë. Ie' tö se' kiteke.”

13 Erè ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuekí ie'pa kë ttöku' darërë.

14 Mik ikéwö tkö'wekerakitö, e' döketke shaböts, eta Jesús dewa Skéköl wé a ta ie' tö s'wöbla'wémi.

15 Eta judiowak wökirpa tkirulune iwe-blök ikittsök ta ichéraitö:

—Ie' kë yöule ¿wes e' wá ttè jcher taië?

16 Jesús tö iüté:

—Ttè wa a' wöbla'weke ye' tö, e' kë dör ye' wák ttè, e' dör Skéköl tö ye' patkè' e' ttè.

17 Yi e' chétke i kiane Skéköl kí e' wá uk, ese wá ijcherdaë tö ttè wa s'wöbla'wekeyö, e' dör Skéköl ttè. Ie' kë tö ibikeitsepa tö e' dör ye' wák ttè è.

18 Yi ttöke iwák er wa, ese kí ikiane tö pè' tö ie' kikèka. Erè wé kí ikiane tö yi tö ipatkè' e' kikarka, ese ttö moki kë kachöta'.

19 “Sulitane wá ijcher tö Moisés tö Skéköl ttè dalöieno e' méat se' a. Erè a' ulitane kë tö iwà dalöie. ¿I' kuekí a' kí ye' kiane ttèwa?”

20 Eta pè' tso' taië ee, e'pa tö iüté:

—Be' a' aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

21 Ie' tö ie'pa a iché:

—I' kë or yi a ese wé ye' tö etökicha eno diwö a, e' tö a' ulitane tkiwéwa.

22 Moisés tö ttè dalöieno me'at a' a tö a' ala'r wépa kos wakyuö itóttola kkuölitla tèt tsir e' wa ká de ikí paköl (8) eta. (Ñermata se' wá ijcher tö ttè e' kë mène Moisés wá, imène a' yépa bak ká iaiaë Moisés yöki e'pa a.) Ñies Skéköl yëkkuö tö ichè tö kë a' kawö ta' kanëblök eno diwö a. Erè mik ká de ala'rla kí paköl, e' ane eno diwö a, eta a' tö a' ala'rla wakyueta' eno diwö a.

23 A' a' kawö ta' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttè dalöioie, e' ta ¿wes a' ulurmi ye' kí, ye' tö wëm eköl bua'wéne wa'ñe eno diwö a e' kí?

24 Kë s'kkatar is iwër e' è wa. E' skéie itö yulö yësyësë.

Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

²⁵ Jerusalén wakpa welepa tö ichaké:

—¿Wém wí kē yuleku' s'wökirpa tö ttèwà?

²⁶ Isaú, wí idur ttök sulitane wörki etā ie'pa kē tö ì chē ie' a yēs. ¿A' iché, s'wökirpa tö iklö'wé tö moki ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?

²⁷ Erē se' wā ijcher buaē tö wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datse, etā kē yi wā ijcherpa tö wé idatse.

²⁸ Jesús tso' s'wöbla'uk Skéköl wé a. Mik e' tö ttē e' ttsé, etā ichéitō aneule:

—A' ibikeitseke tö a' wā ye' suule buaē. A' ibikeitseke tö a' wā ijcher buaē tö wé ye' datse. Erē ye' kē dē'bitu ye' wák er wa. Yi tö ye' patkē'bitu e' mik s'erblömi, ie' kē suule a' wā.

²⁹ Erē ye' datse ie' ska', e' kueki ye' wā ie' suule buaē. Ie' tö ye' patkē'bitu.

³⁰ Ie'pa tö ima'wé klö'wèwā, erē kam ie' kēwö döka, e' kueki kē yi ulā dē'wā iska'.

³¹ Erē taiē pē' erblé ie' mik e'pa tö iché:

—Kē yi skā a ì kē or yi ese onuk tkōka Jesús tö iwé e' tsatā. Ie' wake' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klö'wakwā

³² Jesús cheke pē' tö bërē ñi kukuō a, mik e' ttsé fariseowakpa tö, etā ie'pa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö Skéköl wé shkékipa patké iklö'ukwā.

³³ Jesús tö iché:

—Ye' tso'ia a' tā bərbër ěme tā ye' míane yi tö ye' patkē'bitu e' ska'.

³⁴ A' tö ye' yuleraē, erē a' kē tö ye' kuepa. A' kē döpakā wé ye' mörö ee, e' kueki a' kē tö ye' kuepaia.

³⁵ Tā judiowak wökirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'keā, e' kē kuepa se' tö? ¿A' iché imi'keā wé judiowak minoyal senuk ká kua'ki wakpa shuā ese ska' pē' kē dör judiowak, esepa wöbla'uk?

³⁶ Ie' tö iché: 'A' tö ye' yuleraē, erē a' kē ye' kuepa. A' kē döpakā wé ye' mörö ee, e' kueki a' kē tö ye' kuepaia. ¿Ima e' wā kiane ché?

Se' er a ituöraē taiē wes di' klōka tuō es

³⁷ Ikéwö tkö'wēke judiowak tö, e' kēwö bata e' dör ibua'ie, e' kēwö Jesús e' kēka tā ichéitō aneule:

—Wépa ersine, esepa shkō ye' ska' di'yök.

³⁸ Wépa erblé ye' mik, esepa tā itkōraē wes Skéköl yēkkuō tö iché es, e' tö iché: "Ie'pa er a ituöraē taiē wes di' klōka tuō es."

³⁹ Mik Jesús tö di' klōka ché, etā ie' tso' Skéköl Wiköl merdaē wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erē e' kēwö ska' tā kam Jesús mi'kane iyē ska' olo tā taiē, e' kueki kam Skéköl Wiköl mer.

Judiowak ttē chilinekā Jesús batamik

⁴⁰ Wépa tö ttē e' ttsé, e'pa welepa tö iché: —Moki wém wí dör Skéköl tteköl datse e'.

⁴¹ Welepa skā tö icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Erē welepa skā tö icheke:

—Au, kē idör e'. Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kē bitupa Galilea.

⁴² Skéköl yēkkuō tö iché tö ibituraē se' blú bak David e' ditséwö wa, ñies ibituraē Belén wé David bak senuk ee.

⁴³ Es ie'pa ttē chilinekā Jesús batamik.

⁴⁴ Ie'pa welepa éna iklö'wakwā, erē kē yi ulā dē'wā ie' ska'.

Judiowak wökirpa kē erblēne Jesús mik

⁴⁵ Skéköl wé shkékipa dē'bitu Jesús klö'ukwā, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa ska', etā e'pa tö ichakérak ishkékipa a:

—¿Ì kueki a' kē wā Jesús dē'?

⁴⁶ Ishkékipa tö iüté:

—¿Sa' kē wā yi ttséule ttök wes wém e' ttō es!

⁴⁷ Fariseowakpa tö iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsā kitō'wè?

⁴⁸ ¿Ima a' ibikeitsè tö s'wökirpa ö fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik?

⁴⁹ Pē' èsepa kē wā Moisés ttē dalöiēno suule, esepa e' mukettsā kitō'wè. Erē ie'pa kichatēnettsatke.

⁵⁰ Erē fariseowak eköl kiē Nicodemo dē'rö Jesús sauk nañewe, e' tö iché ie'pa a:

⁵¹ —Ttē mēne se' a dalöiēno, e' tö iché kē se' kawö tā' yi wömuksā we'ikē kam itō yulöttsasö buaē e' yöki. Es se' wā ijcher tö ì sulu wambléitō ö kē iwā iwamblēne.

⁵² Ie'pa tö ie' iüté:

—¿Wēsua ñies be' dör Galilea wak! Skéköl yēkkuō saú bua'ie, etā be' isuēraē tö Skéköl tteköl kē karpakā yēs Galilea.

Alaköl eköl tö isenewabak dalösewéwa

⁵³ [Etā ie'pa ulitane míane iu a.]

8

¹ Erë Jesús mía Olivo kébata a.

² Bule es bla'mi ie' dene Skëköl wé a ta pë' ulitane debitu ie' ska'. Ie' e' tkésér ie'pa wöbla'uk.

³ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wa alaköl eköl kunewā isenewābak dalöseukwā e' debitu. Ie'pa tō iké e' duöksér sulitane wörki.

⁴ Ie'pa tō iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kunewā isenewābak dalöseukwā.

⁵ Ttè dalöiëno me'at Moisés tō se' a, e' tō se' ké alaköl i'se ttökwa ak wa. ¿Ima e' chë be' tō?

⁶ Ie'pa tō Jesús a ichaké ima'woie tō ima ie' tō iütëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöewa iski ta iulatska wa ishtëmiitö iski wës ýi shtësö yëkküö ki es.

⁷ Ie'pa tō iki chaké ia. Ie' wöduéka ta ichéitö:

—A wé ké wa ì sulu wamblëule yës, ese tō ák tsá uyö ie' ki.

⁸ Eta Jesús e' wöéwane iski ta ishtëmineitö iski.

⁹ Mik ie'pa tō ttè e' ttsé, eta ì sulu wambleke ie'pa tō, ese ane ie'pa éna ta imíyal eköl eköl. Ikëképa míyal kewe, e' itöki iduladulapa. Bata ekké ta alaköl ë atë dur Jesús wörki.

¹⁰ Eta Jesús e' wöduékane ta ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi atë be' kkatök?

¹¹ Ie' tō iüté:

—A këképa, kë yi atë.

Jesús tō iché ia:

—Ye' ñies kë tō be' kkatè. Be' yúshka. Kë ì sulu skà wamblaria.]*

Jesús dör wës ká olo es sulitane a

¹² Eta Jesús tō iskà chéne pë' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wës ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa sér michoë ká olo e' a. Ie'pa kë serpaia wës s'shkö stuí a es.

¹³ Fariseowakpa tō iché ie' a:

—Be' wák tso' e' ttè chök, e' kueki be' ttö kë wà ta'.

¹⁴ Ie' tō ie'pa iüté:

—E' yëne tō ye' e' ttè chöke, erë ima ye' e' chöke e' wà ta'. Ye' wa ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' kë jcher a' wa. E' kueki ima ye' e' chö e' wà ta'.

¹⁵ A' tō ye' bikeitseke wës a' wakpa kabikeitsö es, e' kueki a' tō ye' kkateke tō ye' dör kachökwak. Erë ye' kë tō yi bikeitseta' es. Ye' kë dë'bitu yi shulök, ye' dë'bitu s'tsatök.

¹⁶ Erë mik ye' tō s'shulè, eta ye' kë tō s'shuletä ekörla, e' kueki ye' tō s'shuleraë yësyësë. Ye' yë tō ye' patkë', e' tso' ye' ta s'shulök.

¹⁷ Ttè dalöiëno tō ichè tō s'ditsö böi tso' ittekölie, e'pa tō iché ñikkëë, e' ta ie'pa ttè wà ta'.

¹⁸ Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yë tō ye' patkë', e' dör ye' tteköl. E' kueki ye' ttekölpa dör böi.

¹⁹ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wé be' yë tso'?

Ie' iüté:

—A' kë wa ye' sùule, ñies a' kë wa ye' Yë sùule. A' mú wa ye' sùule, e'ma ñies a' wa ye' Yë sùule.

²⁰ Ttè ikkë ché Jesús tō itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skëköl wé a wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a eë. Erë kam ie' kéwö döka, e' kueki kë yi wa iklönewa.

A' kë döpa wé ye' mörö eë

²¹ Jesús tō iskà ché ie'pa a:

—Ye' mía ta a' tō ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu kos wambleke a' tō e' a. E' kueki kë a' döpakā wé ye' mörö eë.

²² Eta judiowak wökirpa tō iché:

—Ie' iché tō sa' kë döpakā wé ie' mörö eë. Ie' e' ttökewā alè, e' kueki ie' iché es.

²³ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' dör ká i' wakpa ë, erë ye' dör ká jai wak. A' dör ká ië wakpa, erë ye' kë dör ká ië wak.

²⁴ E' kueki ye' tō a' a ichè tō 'a' duöralur ì sulu kos wambleke a' tō e' a. A' kë wa iklöne tō ye' dör yi yë'bitu ye' tō a' a e', e' ta a' duöralur ì sulu kos wambleke a' tō ese a.

²⁵ Eta ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tō iüté:

* 8:11 Isalema ttè i' kë ku' yëkküö këchke kit Juan tō. E' ukuöki ta yile skà tō ime'ka iki.

—Ye' dör yi yé'bitu ye' tō a' a kuaë e'.

²⁶ Taië ye' wā ttè tso' a' kkatoie. Erë ì kōs cheke ye' tō sulitane a e' ttsëule ye' wā yi tō ye' patkë' e' kkō a. Ie' ttè dör mokïë.

²⁷ Erë ie'pa kē éna iwà ane tō ie' tso' iyë dör Skëköl, e' chök.

²⁸ E' kueki ie' tō iché ie'pa a:

—S'ditsō Alà, e' dör ye'. Mik a' tō ye' batséka krus mik, etā a' tō isuëraë tō yi dör ye'. Ye' kē tō ì wëpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yé tō ye' a tō ichö, e' ë chekeyö.

²⁹ Yi tō ye' patkë' e' tso' ye' tā. Ì wër buaë ie' wa, e' ë wëkeyö, e' kueki kē ie' wā ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tō, etā taië pë' erblé ie' mik.

Se' yënettsa ì sulu ulà a Jesús batamik

³¹ Jesús tō iché judiowak erblé ie' mik, e'pa a:

—A' serke kekraë ye' ttè dikia, e' je' tā a' dör ye' ttökatapa chökle.

³² A' wā Skëköl ttè mokï e' jcherdaë buaë tā e' tō a' yerattsa, ì ulà a' a' klöulewā e' yöki.

³³ Ie'pa tō ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kē klöulewā ì ulà a. ¿Wes be' tō ichèmi tō sa' yërdattsa?

³⁴ Ie' tō ie'pa iüté:

—Mokï ye' tō a' a' iché tō wëpa tō ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewā sene sulu ulà a.

³⁵ Erë s'klöulewā kanè mésoie ese serke iwökir ska', erë kē idör iwökir yami ëkka. Iwökir alà e' dör iyami ëkka kekraë.

³⁶ Ye' dör Skëköl Alà. Ye' tō a' yëttsa sene sulu ulà a, e' tā mokï a' yënettsa.

³⁷ Ye' wā ijcher tō a' dör Abraham aleripa, erë a' kē tō ye' ttè klö'wë, e' kueki a' ki ye' kiane ttëwā.

³⁸ Ì kkacheke ye' Yé tō ye' a, ese cheke ye' tō a' a. Es ñies a' tō iwambleke wes a' yé tō a' a' ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa tō iüté:

—Sa' yé bak ká iaiaë e' dör Abraham.

Erë ie' tō ie'pa a' iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e' ma' a' sermi wes ie' sene' es.

⁴⁰ Ye' tō ttè mokï ché a' a' wes Skëköl tō ye' a' ikkaché es. E' ë wëyö, erë a' ki ye' kiane ttëwā. Ese kē wamblëne Abraham wā.

⁴¹ A' e' wamblö wes a' yé e' wamblö es.

Ie'pa tō ie' a' iché:

—¡Sa' kē dör ñalā alé! ¡Sa' yé dör eköl ë e' dör Skëköl!

⁴² Ie' tō ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skëköl ska', e' tso' ië. Ye' kē dë' ye' wák er wa. Ie' tō ye' patkë'. E' kueki mokï ie' chöpa a' yé, e' ma' ye' dalërmi a' éna.

⁴³ ¿Ì kueki a' kē éna ye' ttè wā ane? A' kē ki ye' ttè kiane klö'wë, e' kueki a' kē éna ye' ttè wā ane.

⁴⁴ A' yé dör bë. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha tā a' e' wamblö wes ie' ki ikiane es. Kekraë ie' dör s'ttökwak. Ie' ttö kōs e' dör kachè wöchka, e' kueki Skëköl ttö mokï, e' kē wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachökwak, ie' wák dër es, e' kueki ie' kachö taië. Ie' dör kachè këköl.

⁴⁵ Erë ye' tō ttè mokï ché a' a, e' kueki a' kē tō ye' ttè klö'wë.

⁴⁶ ¿A' wé tō ikkachèmi tō ye' tō ì sulu wamblé? Ye' tō ttè mokï cheke a' a, e' tā ¿ì kueki a' kē tō ye' ttè klö'wë?

⁴⁷ Yi dör Skëköl icha, ese tō ie' ttè ttsè er bua' wa. Erë a' kē dör ie' icha, e' kueki a' kē éna ie' ttè ttsak.

Abraham kam kur e' yöki Jesús tso'tke

⁴⁸ Etā judiowak kē erblëne Jesús mik, e'pa tō iché ie' a:

—Mik sa' iché tō be' dör Samaria wak suluë, e' a' aknama tso', etā sa' tō iché yësyësë.

⁴⁹ Jesús tō ie'pa iüté:

—Au, kē ye' a' aknama ku'. Ye' tō ye' Yé dalöieke, erë a' kē tō ye' dalöie.

⁵⁰ Ye' kē ku' ì yulök ye' wák a' e' kikoka. Erë itso' eköl, e' ki ikiane tō a' tō ye' kikëka. E' dör s'shulökwak.

⁵¹ Mokï ye' tō a' a' iché tō yi tō ye' ttè iütëke mokïë, ese kē duöpawā.

⁵² Ie'pa tō iché ie' a:

—Ìñe je' sa' tō iklö'wé mokï tō be' a' aknama tso'. Abraham ena Skëköl ttekölpā kōs durulune. ¿Wes be' tō iché tō yi tō be' ttè iütëke, esepa kē duöpawā?

⁵³ ¿Ìma be' erbikö tō be' dör se' yé Abraham e' tsata? Ie' blënewā ñies Skëköl ttekölpā kōs blërulune. ¿Ìma be' erbikö tō be' dör yi?

⁵⁴ Ie' tō ie'pa iüté:

—Ye' wák e' kíkòkèkà, e'ma e' kě dör ìe bua'. Erë ye' Yě tò ye' kíkèkèkà, e' wák cheke a' tò e' dör a' Kèköl.

⁵⁵ Erë a' kě wà ie' sùule. Ye' je' wà isùule. Ye' ichõpa tò ye' kě wà ie' sùule, e'ma ye' kachõ suluë wës a' es. Mokì ye' wà isùule. Ie' ttè iutekeyö.

⁵⁶ Abraham dör a' yě bak ká iaiäe e' tò ye' datse, e' kèwö sueraë, e' kuekì ie' ttsë'ne buaë. Ie' tò isù' ta e' tò ie' ttsëo' buaë.

⁵⁷ Ie'pa tò ie' a' iché:

—Kam be' kì duas dõ dabom skeyök (50), eta ¿wes be' ichèmi tò be' wà Abraham sùule?

⁵⁸ Jesús tò ie'pa iuté:

—Mokì ye' tò a' a' ichè tò ye' tso'tke Abraham bak ká iaiäe e' yökì kewe.

⁵⁹ Eta ie'pa tò ak klõ'wé taië Jesús toie. Erë Jesús e' bléwà ie'pa shua e' yéttsa Skèköl wé a.

9

Jesús tò s'küne eköl wöbla kě wawër e' bua'wéne

¹ Jesús shkõrami e' tò wëm küne' wöbla kě wawër ese sué eköl.

² Eta ittökatapa tò ie' a' ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿yi tò ì sulu wamblè', e' nuí kuekì wëm i' küne' wöbla kě wawër, ie' wák ö iyë ö imì?

³ Ie' tò ie'pa iuté:

—Kě idör tò ie' ö iyë ö imì tò ì sulu wamblè' e' nuí kuekì. Ie' küne' es as Skèköl diché taië e' wawër ìkì.

⁴ Yi tò ye' patkè', e' kanè kawõtā wè se' tò kawö ta'ia se' a' e' dalewa. E' dör wës se' kanèblõ ñiwe es. Se' blènewā eta kě se' a' ì kaneoneia. E' dör wës katuine s'kì es, kě se' a' kaneblènikia.

⁵ Ye' tso'ia ká i' kì, e' dalewa ye' dör wës ká olo es sulitane er ñi'woie.

⁶ Ie' tò iché one ta' ie' wiritué íyök kì, e' wa ie' tò dõchka yué. Tā wëm kě wöbla wawër e' wöbla kì dõchka e' tiétö.

⁷ Tā ichétö ie' a':

—Be' yú wõskuök di'dape kiè Siloé ee. (Siloé e' wà kiane chè: “patkèule”).

Wëm wöbla kě wawër e' mía tā iwõskuée tā iwöbla wawënene buaë tā imía iu a.

⁸ Pè' serke ie' o'mik ena pè' wà ie' sùule inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wëm wí kě dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

⁹ Welepa tò iché:

—Tõ, ie' idir.

Erë welepa skà tò iché:

—Au, kě dör ie' erë ie' sù idir.

Erë ie' wák tò iché:

—Tõ, ye' je' idir.

¹⁰ Eta ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Wës i' ta be' wöbla wawënene?

¹¹ Ie' tò ie'pa iuté:

—Wëm kiè Jesús e' tò dõchka yué, e' tiétö ye' wöbla kì tā ichétö ña: 'Be' yú wõskuök di'dape kiè Siloé e' a.' Eta ye' mía wõskuée tā ye' wöbla wawënene.

¹² Eta ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Wé wëm e'?

Ie' tò ie'pa iuté:

—Kě ye' wà ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kì chaké taië fariseowakpa tò

¹³⁻¹⁴ Mik Jesús tò dõchka yué ena wëm wöbla kě wawër e' bua'wéneitö, e' kèwö dör eno diwö. E' kuekì wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'.

¹⁵ E'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Wës be' wöbla buanene?

Ie' tò ie'pa iuté:

—Wëm eköl tò dõchka tié ye' wöbla kì tā ye' wõskuée tā ye' wöbla buanene.

¹⁶ Ie'pa welepa tò iché:

—Wëm wé tò e' wé e' kě wà eno diwö dalöiene, e' kuekì e' wák kě patkène Skèköl wa.

Erë welepa skà tò iché:

—Ie' chõpa pè' sulusi, e'ma ¿wes ì kě or yi a' ese ormi ie' a'?

Es ie'pa ttè chilineka.

¹⁷ Ie'pa tò iskà chakéne wëm buanene e' a:

—Ie' tò be' wöbla bua'wéne, ¿ima e' wák bikeitsè be' tö?

Ie' tò ie'pa iuté:

—Ye' a' tā ie' dör Skèköl tteköl.

¹⁸ Erë ie'pa kě ena iklö'wak tò ie' bak wöbla kě wawër tā iwasuéitö. E' kuekì ie'pa tò imì ena iyë tsuk patké

¹⁹ tā ie'pa a' ichaké:

—¿Wëm i' dör a' alà? A' ichè tò ie' küne' wöbla kě wawër, e' tā ¿wes ì ñe tā iwöbla wasuéitö?

²⁰ Iyë ena imì tò iché ie'pa a:

—Sa' wā ijcher buaë tö ie' dör sa' alà. Ñies sa' wā ijcher tö ikune wöbla kë wawër.

²¹ Erë wës i'ñe tā ie' wöbla buanene e' kë ijcher sa' wā. Ñies kë sa' wā ijcher yi tö ie' wöbla bua'wéne. E' chakö ie' wák a. Ie' detke këchke. ¡Ie' wák tö ichèmi a' a!

²² Iyë ena imì e'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa tö iché es. Judiowak wökirpa tö iyë'bak ñi a tö wépa ikló'wé tö Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e' tā esepa yekelur ie'pa tö ie'pa ñi dapa'wo wé a, kë kièwàia yës.

²³ E' kueki iyë ena imì tö iché: “Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichèmi a' a.”

²⁴ Eta ie'pa tö wëm buanene, e' skà kiéne tā ie' a ichaké:

—Be' ttö mokië Skëköl wörki. Sa' wā ijcher tö wëm tö be' bua'wéne, e' dör pè' sulusi.

²⁵ Wëm tö iüté:

—Kë ye' wā ijcher tö wëm e' dör pè' sulusi ö au. Erë ye' wā ijcher buaë tö ye' bak wöbla kë wawër, erë i'ñe tā ye' tö iwasué. E' ë jcher ye' wā.

²⁶ Ie'pa tö iskà chakéne ie' a:

—¿Wës be' wéitö? ¿Wës ie' tö be' wöbla bua'wéne?

²⁷ Ie' tö ie'pa iüté:

—E' chétkeyö a' a, erë a' kë éna itt sak. ¿Iie a' ki ikiane tö ye' tö iskà ché? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸ Ie'pa tö ie' ché suluë tā ichérakitö ia:

—Be' dör wëm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökatapa.

²⁹ Sa' wā ijcher tö Skëköl ut Moisés tā, erë wëm e', kë jcher sa' wā wé ie' datse.

³⁰ Ie' tö ie'pa iüté:

—¡I ché a' tö, e' tö ye' wökrawéwā! Ie' tö ye' wöbla bua'wéne tā ¿wës a' kë wā ijcher wé ie' datse?

³¹ Se' wā ijcher tö pè' sulusipa ttö kë iütetā Skëköl tö. Erë wépa tö Skëköl dalöieke ena iserke wës ie' ki ikiane es esepa ë ttö iüteke ie' tö.

³² Ká i' tsá yöne e'tami kë yi wā ittseüle tö se' kune wöbla kë wawër esepa wöbla buarta'ne.

³³ Ie' kë patköpa Skëköl tö, e'ma kë ì orpa ie' a.

³⁴ Ie'pa tö iüté:

—Be' kune', be' talane ì sulu ë a. ¿Wës be' kësik deka sa' wöbla'uk?

Eta ie'pa tö itrè'wëshkar.

Wëm wöbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵ Jesús itt sé tö wëm wöbla buanene e' trè'wëshkar ie'pa tö Skëköl wé a. Mik ie' tö ikué tā ie' a ichakéitö:

—¿Be' erblé S'ditsö Alà mik?

³⁶ Ie' tö iüté:

—A këkëpa, ichó ña yi idir as ye' erblö imik.

³⁷ Jesús tö iüté:

—Be' wā isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' tā e'.

³⁸ Eta ie' e' tkéwā kuchë ki idalöiök tā iché ia:

—A Skëkëpa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuöki tā Jesús tö iché:

—Ye' dè'bitü ká i' a s'shulök as wépa dör wës s'wöbla kë wawër es esepa wöbla wawër. Ñies ye' dè'bitü wépa e' chö tö iwöbla wawër buaë esepa mukat wës iwöbla kë wawër es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa wélepa tso' ie' ska', e'pa tö tté e' ttsé, eta ichérakitö ia:

—¿Iima be' sa' bikeitsè? ¿Sa' dör wës s'wöbla kë wawër es?

⁴¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' mú wöbla kë wawër, e'ma ì sulu nuí kë ku' a' ki. Erë a' tö icheke tö a' wöbla wawër, e' kueki a' ki ì sulu nuí tso'ia.

10

Obeja kkö'nukwak e' tté

¹ Eta Jesús tö iché: “Moki ye' a' a iché tö obeja ekiblökwapka, esepa kë shkötā'wā wé obeja tso' wötëule, e' wékkö chökle a. E' skéie ie'pa shkökewā bánet. Esepa dör akblökwapka.

² Erë wé shkökewā obeja wékkö chökle a, ese dör obeja kkö'nukwak chökle.

³ Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tö obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a tā e' tö iobeja kieke ikiè wa etö etö. Obeja tö ie' ttö ttséwā buaë, tā ie' tö iyekelur wé itso' rak wötëule ee.

⁴ Obeja tö ie' ttö ttséwā buaë, e' kueki mik ie' tö iyélur seraa, eta imi'kerak ie' itöki.

⁵ Yi kë suule ie'pa wā, ese kë töie ie'pa tö. Ie'pa kë wā ese ttö ttséule, e' kueki ie'pa poneka iyöki.”

6 Ttè e' pakè Jesús tò judiowak a, erè ie'pa kě éna iwà aṅe.

Jesús dör wēs obeja kkö'nukwak buaë es

7 Ie' tò iskà ché ie'pa a: “Moki ye' tò a' a ichè tò ye' wák dör wēs obeja wõtëule ese wékkö es.

8 Pè' dē'bitu ye' yōki kewe s'wöbla'uk kache tté wa, esepa dör wēs obeja eki-blökwakpa es, ie'pa dör pè' suluë. Erè wépa dör wēs ye' obeja es, esepa kě wā ie'pa ttö ttsëne.

9 Ye' dör wēs obeja wékkö es, wépa shkökewā ye' wa, esepa tsatkërdaë. Ie'pa dōraë wēs obeja shkökewā dōkettsane chkök kkö'naule buaë ese es.

10 “Obeja ekiblökwakpa datse iekiblök ena ittökulur ie'ukwa, e' ë wamblök esepa datse. Erè ye' dē'bitu ká i' a sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoë chökle.

11 Ye' dör wēs obeja kkö'nukwak buaë es, e' e' murattsā ttèwā iobeja tsatkoie.

12 Erè wé kanëblöke inuköl dalërmik, ese kě dör ikkö'nukwak chökle. Ie' kě dör obeja wák, e' kueki mik chichi kañiru datse, etā ie' tò obeja méat tā itkashkar tā chichi kañiru tò obeja ttèwā tā imalepa ponekā.

13 Wëm e' kě tkine obeja ki. Ie' tkirke inuköl ë ki, e' kueki itkashkar.

14-15 “Ye' wák dör wēs obeja kkö'nukwak buaë es. Ye' Yé wā ye' sūule buaë, es ñies ye' wā ie' sūule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wēs ye' obeja es, ie'pa sūule ye' wā buaë, ñies ie'pa wā ye' sūule. Ye' e' murattsā ttèwā ie'pa tsatkoie.

16 Ñies ye' wā ye' icha skà tso' bānet, esepa dör ye' obejapa ñies, erè ie'pa kě dör a' ditséwö. Ie'pa dōraë ye' wā ye' ska' tā ie'pa tò ye' ttö iüteraë tā iërdawarak ye' icha tso' ië e'pa tā ñitā echka ëme. Ye' ë dōraë ie'pa kōs e' kkö'nukwakie.

17 “Ye' e' murattsā ttèwā e' shkerdakane, e' kueki ye' Yé éna ye' dalër tajë.

18 Kě yi a ye' duökwa. Ye' e' murattsā ttèwā ye' wák er wa. Ye' a kawö mène e' mottsā ttèwā ena shkenokane wēs ye' Yé tò ye' patkè iwà uk es.”

19 Mik judiowak tò ttè e' ttsé, etā ie'pa ttè chiliwékane.

20 Ie'pa kibiiepa tò icheke:

—Ie' dör aliie! Ie' a aknama tso'! ¿Ie' a tò ittö ttseke?

21 Erè imalepa tò icheke:

—Iyi a aknama tso', ese kě ttö es! Aknama kě a s'wöbla buanukne.

Judiowak kě erblëne Jesús mik e'pa tò iwatëttsa

22 Tskiri kèwö de, etā Jerusalén wakpa tso' Skëköl wé batse'one ká iaiäë, e' kèwö tkö'uk.

23 E' shūa Jesús shködur Skëköl wé ùle kiè Salomón ùle e' a.

24 Etā judiowak kě erblëne Jesús mik, esepa iënewā ie' pamik tajë tā ie'pa tò ie' a ichaké:

—¿Kos sa' tò be' ttè panemirö? Iwà chö sa' a yësyësë tò be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö kě be' dör e'.

25 Ie' tò ie'pa iüté:

—Ye' tò ichétke a' a, erè a' kě erblëne ye' mik. Ì kě or yi a ese wéyö ye' Yé ttö wa. E' tò ikkaché buaë sulitane a tò yi dör ye'.

26 Erè a' kě dör ye' obeja, e' kueki a' kě erblökü' ye' mik.

27 Ye' obeja tò ye' ttö ttseke. Ye' wā ie'pa sūule buaë ena ie'pa datse ye' itöki.

28 Sene michoë mekeyö ie'pa a tā ie'pa kě duöpawā aishkuö tā. Ie'pa kě yërpattsāia yi a ye' ulà a.

29 Ye' Yé tò ie'pa me' ye' a e' dör íyi ulitane tsata. E' kueki kě yi a ie'pa yërpattsā ie' ulà a.

30 Ie' ena ye', sa' dör eköl ë.

31 Etā judiowak kě erblëne Jesús mik, e'pa tò ák skà klö'wéne tajë ie' toie.

32 Ie' tò ie'pa a iché:

—Ye' Yé batamik íyi buaë wé ye' tò tajë a' wörki ¿e' wé kueki a' ki ye' kiane ttèwā ák wa?

33 Ie'pa tò iiüté:

—Sa' kě éna be' ttakwā íyi buaë wé be' tò ese kueki. Sa' éna be' ttakwā be' tò Skëköl ché suluë e' kueki. Be' dör s'ditsö ë, erè be' e' chö tò be' dör Skëköl.

34-36 Ie' iiüté:

—¿Wēs a' tò ye' kkateke ttè e' ki? ¿A' kě éna iane tò ká iaiäë Skëköl tò iyè' a' shulökwakpa bak e'pa a: “a' dör kékölpa”?* Ttè e' tso' kitule Skëköl yëkkuö ki. Se' wā ijcher tò yëkkuö e' dör moki kekraë. Ie'pa

* 10:34-36 kékölpa: Si'kuaië ttè e' dör dioses.

wépa a Skëköl tö ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tö këkölpä, e' yita ye' kirmi buaë ie' alà. E' wà dör tö ie' wák tö ye' klöo' ta ye' patkë'bituitö ká i' a. ¿Wes a' ichèmi tö ye' tö ie' ché suluë mik ye' iché tö ye' dör ie' alà eta?

³⁷ Ì kiane ye' Yé kî tö ye' tö iwè, e' mú kë uk ye' ku', e'ma kë a' erblök ye' mik.

³⁸ A' kë erblöku' ye' mik, erë ì wekeyö, e' mik a' erblö as a' wä ijcher mokî tö ye' Yé ena ye' sa' dör eköl ë.

³⁹ Judiowak tö Jesús skà ma'wé klö'wèwä, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

⁴⁰ E' ukuöki ta Jesús míane Jordán wíshet wé Juan bak s'wöskuök ee. Eë ie' e' tséat.

⁴¹ Tajë pè' de ie' ska' ta ichekerakitö:

—Juan kë wä, ì kë or yi a ese one, erë wëm i' paka' Juan tö kos e' dör mokî.

⁴² Eta tajë pè' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

11

Lázaro blënewä

¹ Wëm tso' eköl duöke kiè Lázaro serke Betania. Eë María ena iël kiè Marta e'pa serke.

² María e' dör Lázaro kutà tö Skëkëpa Jesús klö kî kiö masmas të'ka ta ipasiö'waitö itsakö wa e'.

³ Ie' ena Marta e'pa tö Jesús a ichök patké:

—A Skëkëpa, Lázaro dalër tajë be' éna, e' duöke.

⁴ Mik Jesús tö ittse ta ichéitö:

—Duè e' kë e' alöpaka iki da'a. E' dör buaë Skëköl olo kkachöie, ñies ye' dör ie' Alà e' olo kkachöie.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër tajë Jesús éna.

⁶ Erë mik ie' ittse tö Lázaro duöke, eta ie' kë mine iska'. Ie' e' tséatia dö ká böt wé itso' ee.

⁷ E' ukuöki ta ie' iché ittökäta a:

—Mishkane Judea.

⁸ Ie'pa tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dë'rö ee, ta judiowak kî be' kiane ttèwä ák wa. ¿Wes ee be' shkakne?

⁹ Ie' tö ie'pa a iché:

—Kë a' tkinuk e' kî. Kam ye' kéwö döka, e' kueki kë ì tköpa ye' ta. E' dör wes ttè i' tö iché es: Ká ñiwe a diwö tso' döka

dabom eyök kî böt (12). Ñiwe ta ká olo buaë, e' kueki se' shköke ñiwe, e' ta kë se' klastkërpawä.

¹⁰ Erë s'shköke ká ttsettse a, e' ta se' klastkërdaë. Ye' tso'ia shkök wes s'shköke ñiwe es, e' kueki kë ì tköpa ye' ta.

¹¹ E' ukuöki ta ie' tö ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowä, erë ye' mi'ke ishke'ukkane.

¹² Eta ittökäta tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, ie' kapowä, e' ta ibuarmine.

¹³ Ie' tö Lázaro blënewä e' ché ie'pa a es. Erë ittökäta tö ibikeitse tö ë ikapowä.

¹⁴ E' kueki ie' tö ie'pa a iché yësyësë:

—Lázaro blënewä.

¹⁵ Erë a' kueki ye' tse'ne buaë tö ye' kë ku' ee as a' erblö ye' mik. Mishka isaük.

¹⁶ Eta Tomás (e' kiè ñies Dídimo) e' tö iché imalepa a:

—Mishka as se' ttöwä ie'pa tö Jesús ta.

Jesús dör s'duulewä ese shke'ukkane wak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, eta Lázaro nu wötënewä, e' kî ká de tkël.

¹⁸ Betania atë tsinet Jerusalén o'mik kilómetro mañat ekkë.

¹⁹ Marta ena María akë blënewä, e' kueki tajë judiowak dë'bitu ie'pa pablök.

²⁰ Mik Marta wä ijchenewä tö Jesús döketke ta imía ñaletsuk, erë María atë u a.

²¹ Ie' tö iché Jesús a:

—A Skëkëpa, be' chöpa tkër íe, e'ma ye' akë kë blënewä.

²² Ie' blënewatke, erë ye' wä ijcher tö ì kiè be' tö Skëköl a, e' meraeitö be' a.

²³ Ie' tö ie' a iché:

—Be' akë blënewä e' shkerdakane.

²⁴ Marta tö iché ia:

—Ye' wä ijcher tö ie' shkerdakane aishkuö ta mik ká i' erkewatke eta.

²⁵ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewä e' shke'ukkane wak. Ye' dör sene michöe e' mukwak. Yi erblé ye' mik erë iblënewatke, erë ishkerdakane ta iser michöe.

²⁶ Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kë duöpawä aishkuö ta. ¿E' klö'wé be' tö?

²⁷ Marta tö iüté:

—A Skëkëpa, iklö'wéyö. Ye' tö iklö'wé tö be' dör Skëköl Alà, be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie cheke ká iaiaë tö idatse ká i' kî e'.

Jesús ié wé Lázaro nu blène ee

28 Marta tō ttē e' ché one, tã imiã iël Mariã kiök, tã iché ie' kukuõ a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tō be' kié.

29 Mik e' ttsé Mariã tō, etã bet ie' e' kéka miã Jesús sauk.

30 Jesús tso'ia wé ie' ttē Marta tã ee. Kam ie' döwã wé ie'pa serke ee.

31 Mik wépa tso' Mariã u a ipablök, e'pa tō isué tō ie' e' kéka miã bet, etã ie'pa miã itöki. Ie'pa ibikeitsé tō ie' miã iuk idëtö nu blène ee.

32 Mik Mariã demi Jesús ska', etã ie' e' tkéwã kuchë ki iklö ska' tã ichéitö ie' a:

—A Skëképa, be' chöpa tkër ié, e'ma ye' akë kë blënewã.

33 Mik Jesús tō isué tō Mariã iuke ena wépa debitu ie' tã e'pa iukeñak, etã e' tō ie' chkwéwã taië shütë.

34 Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Wé a' tō inú blé'wã?

Ie'pa tō iiüté:

—A Skëképa, be' shkõ isauk.

35 Etã Jesús ié.

36 Ie'pa tō iché:

—Isaú. Ie' éna Lázaro dalër taië.

37 Erë ie'pa welepa tō iché:

—Ie' tō wëm wöbla kë wawër, e' buaõ'ne tã ¿i kueki ie' kë wã i one as Lázaro kë blërwa?

Jesús tō Lázaro shké'wékane

38 Etã Jesús skã erianekã tã idemi wé Lázaro nu blène ee. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewã.

39 Jesús tō iché:

—Ák bastkër ákuk kkõ mik, e' sköttsa bánet.

Marta dör dëtö kutã e' tō iché:

—A Skëképa, kã detke tkël inú ki, e' kueki suluë inú alanewatke.

40 Ie' tō iiüté:

—Ye' tō be' a ichétke tō be' erblé ye' mik, e' tã mokí be' tō Skëköl olo taië e' sueraë.

41 Etã ie'pa tō ák skéu bánet tã Jesús wökéka kã jai a tã ichéitö:

—A yëwö, i kiéyo be' a e' ttsébö. E' kueki wëstela chekeyö be' a.

42 Ye' wã ijcher tō kekraë i kiekeyö be' a, e' tsekebö. Erë ikiéyo be' a pë' tso' taië ié, e'pa kukua as ie'pa tō iklö'ü tō mokí be' ye' patkë'.

43 E' chéitö one tã ie' iché aneule:

—A Lázaro, jbe' e' yöttsa see!

44 Etã Lázaro blënewã e' dettsã ttsë'ka. Ie' ulã, ie' klö parratulewã datsi'tak wa. Nies iwö parratulewã datsi'tak wa. Jesús tō iché iarak:

—Iparratulewã datsi'tak wa, e' wötsöö as imi'a.

Judiowak tō Jesús ileritsé klö'wèwã

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

45 Judiowak dë'bitu Mariã wapiöuk, e'pa tō i wé Jesús tō e' sué, e' kueki ie'pa taië erblé ie' mik.

46 Erë ie'pa welepa miã, i wéitö, e' chök fariseowakpa a.

47 Etã fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō judiowak wökirpa kié tã iñi dapa'wékã tã ichéakitö ñi a:

—¿Wes se' tō Jesús wëmi? I kë or yi a ese wekeitö taië.

48 Se' tō ie' méat es, e' tã sulitane erblöraë ie' mik tã itkërdakã se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tō, e'ma ie'pa bituraë tã Skëköl wé tskerawarakitö, ñies se' judiowak ewerawarakitö.

49 Erë ie'pa shuã wëm tso' eköl kié Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' kë wã i jcher yës.

50 Ttsëskua a' kë éna iane tō wëm eköl ë duöwã se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' kos erwa e' skéie.

51 Erë e' kë yëne Caifás wã iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kueki Skëköl tō ie' ké ichök es ittekölie. Ie' tō iché Skëköl ttekölie tō Jesús tterawã judiowak ulitane skéie.

52 Kë idör judiowak ë skéie, ñies itterawã Skëköl ala'r ulitane serke kã wa'ne e'pa skéie as ie'pa dö judiowak tã ñita wes wakpa etökicha ë es.

53 E' diwö tã judiowak wökirpa tō kawö mé ñi a Jesús ttowã.

54 E' kueki ie' kë shkõia sulitane wöshã judiowak shuã. Ie' e' yëttsã miã kã kié Efraín ee. Kã e' atë kã sir poë wé kë yi serku' ese ska' tsinet. Eë ie' e' tséat ittökatapa tã.

55 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö dökewatke tsinet tkö'wè. Judiowak serke bánet e'pa taië dökemitke Jerusalén e'

batse'ukne ikawö tkö'uke e' yökì wes ie'pa wöblar es.

⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skököl wé a:

—¿Ima a' tö iché, Jesús dömi kawö tkö'uk ö kë idöpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö iché sulitane a tö yi wa ijcher tö wé Jesús tso', e' ta ibiyö chö sa' a iklö'wowa.

12

Alaköl eköl tö kiö masmas téka Jesús klö ki

¹ Kawö kianeia teröl Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'woie ta Jesús mia Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wa e' shkeo'kane ie' tö e' ska' ie' mia.

² Ee ie'pa ulérak, chkérak buaé Jesús kikoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkér ie'pa shua mesa ki chkök Jesús ta.

³ Eta María wa kiö masmas kiè nardo chökle tuè darërè, ese debitu litro shaböts, e' téitö Jesús klö ki. E' ukuöki ta ipasiwéwaitö itsakö wa. Kiö e' tö úshu kos alappöwéka buaé jamamaè.

⁴ Eta Jesús ttökata eköl kiè Judas Iscariote tö iwömekettsa e' tö iché:

⁵ —Kiö masmas se tuè kanè duas ek ské ekké. ¿I kuéki kë iwatonettsa s'siarépa kimoie?

⁶ Erè e' kë yëne ie' wa, ie' éna s'siarpa dalër taië e' kuéki. Ie' dör akblökwak, e' kuéki ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttökatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a.

⁷ Jesús tö iché ia:

—Imúat. Kiö e' bleke të se' nu ki, erè ité ie' tö ye' ki kam ye' ttöwa e' yökì.

⁸ S'siarépa tso' kekraë a' shua as a' tö ikimù, erè ye' kë ku' kekraë a' ta.

Sacerdotepa wökirpa ki Lázaro kiane ttèwa

⁹ Taië judiowak wa ijchenewa tö Jesús tso' Betania ta imiyal ee, kë dör Jesús è sauk. Ñies ie'pa ki Lázaro shkeo'kaneitö e' kiane suè.

¹⁰⁻¹¹ Lázaro batamik taië ie'pa erblé Jesús mik, ta sacerdotepa wökirpa ttè kë iütèia

ie'pa tö. E' kuéki sacerdotepa wökirpa tö ibikeitsétke Lázaro ttowa ñies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Taië pé' de Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk. Bule es ta ie'pa wa ijchenewa tö Jesús datse ñies Jerusalén.

¹³ E' kuéki ie'pa sí kö télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé ki idalöioie ta imiyal iñaletsuk. Ie'pa tö iché aneule:

—¿Skököl kikokasö! ¡Ayécha buaé se' Israel aleripa blú datse Skököl ttö wa e'!*

¹⁴ Eta Jesús tö burro pupula kué etö, e' ki ie' e' tkéka wes ikitule Skököl yëkkuö ki es, e' tö iché:

¹⁵ A Sión wakpa, kë a' suanuk.

Isaú, a' blú datse

e' tkéuleka burro pupula ki.†

Es Skököl yëkkuö tö iché.

¹⁶ Ima Jesús tté tso' kitule Skököl yëkkuö ki e' wà tka ie' ta. Erè e' kéwö ska' ta ie' ttökatapa kë éna iwà ane tö Skököl yëkkuö kitule ká iaiaë e' tö Jesús tté pakeke. Erè ie' míkane ká jaí a olo ta' taië, e' ukuöki ta ie'pa éna iwà ane tö i kos wé pé' tö ie' ta, e' tso'tke kitule Skököl yëkkuö ki.

¹⁷ Wépa tso' mik Jesús tö Lázaro shkeo'kane eta, e'pa tö tté e' pakeke imalepa a.

¹⁸ E' kuéki pé' wa taië tté e' jchenewa, e' kuéki imiyal Jesús ñaletsuk.

¹⁹ Erè fariseowakpa tö iché ñi a:

—¿Isaú, sulitane mi'ke Jesús è itökì! ¡Se' tsaiëne buaé!

Griegowak welepa tö Jesús yulé

²⁰ Pé' mine Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, e' shua griegowak welepa tso'ñak.

²¹ Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' ate Galilea. Ie'pa kköché taië:

—A këképa Felipe, sa' ki Jesús kiane suè.

²² Eta Felipe mia ichök Andrés a ta ie'pa böl miyal ichök Jesús a.

²³ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' olo taië e' kkayérketke.

* 12:13 Salmo 118.25 † 12:15 Zacarías 9.9

24 Moki ye' tō a' a ichè tō iyiwō etkla kē tkēnewa íyök a, e' ta iatdaë ekōrla, kē wō ta'. Erè iyiwō etkla tkēnewa íyök a, ese shölōne ta iwōdaló duowa, e' ta itskine wōrdaë tajë.

25 Wé e' dalër tajë kē duakwa, ese weirdaë aishkuō ta. Erè wé e' mettsa ttèwa ká i' a, ese tsatkërdaë ser michoë.

26 Yi kaneblak ye' a, ese kawōta shkōk ye' ta; wé ye' tso' eë ye' kanè mēsopa tso' ñies. Yi kaneblōke ye' a, ese kikeraka ye' Yé tō.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tō

27 “Ye' ittse i' ta, tajë ye' eriane. ¿Ì chēmiyō? ¿Yō ichèmi ye' Yé a: ‘A yéwō, ye' tsatkōō ì tkōetke ye' ta e' yōki’? Au, e' kē chepayō. ¡Ye' wák e' dē'bitu ttèwa!

28 A yéwō, be' olo tajë e' kkachō as be' kikarka.”

Etā ká jai a ttō ttsēne e' tō iché: “Ye' olo tajë e' kkachétkeyō be' ki, ta iskà kkacheraneyō.”

29 Pè' tso' ittsoök eë, e'pa tō iché tō alá blane, erè welepa tō iché:

—Skököl biyōchōkwak wele tté ie' ta.

30 Jesús tō iché ie'pa a:

—Ttō ttsé a' tō, e' kē dör ye' a, e' dör a' kimoie.

31 Ká i' wakpa shulè kéwō detke. Bè dör ká i' wakpa wōkir, e' uyardatssa i' ta.

32 Mik ye' wötēnewa krus mik e' tkēneka, etā ye' wa sulitane bituraë ye' ska'.

33 Es ie' tō wes itterawa e' ché.

34 Pè' tō iüté:

—Se' wa ijcher tō Skököl yēkuō ki ikitule tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ser michoë. ¿Wes be' tō ichè tō S'ditsō Alà, e' kawōta tkēka krus mik? S'ditsō Alà ¿e' dör yi?

35 Jesús tō iché ie'pa a:

—Yi shkōke stui a, ese kē wa ijcher wé imirō. Ye' dör wes ká olo es, erè ye' tso'ia a' shua ekuölö ë. E' kuëki a' shkō ye' olo a as kē stui tō a' kùwa.

36 Ye' dör wes ká olo es, e' tso'ia a' shua. Ye' mik a' erblō as a' dō ye' ichaie.

E' ché one Jesús tō ta imía e' bléwa ie'pa yōki.

Ì kuëki judiowak kē erblō Jesús mik

37 Ì kē or yi a ese wé Jesús tō tajë judiowak wörki, erè ie'pa kē erblēne ie' mik.

38 E' kos wamblēne wes Skököl tteköl Isaías e' tō ikit Skököl yēkuō ki es, e' tō iché: “A Skököl, ttè paka' sa' tō wēsua kē yi wa iklōne.

Be' diché tajë e' kkayë' be' tō ie'pa a, erè ie'pa kē wa sa' ttō iütēne.”‡

39 Es ie'pa kē a Skököl ttè klör. Ñies Isaías ikitat tō ì kuëki ie'pa kē wa Skököl ttè klōne. E' tō iché:

40 “Ie'pa er darërëë, kē éna Skököl ttè klō'wak yēs.

E' kuëki ie'pa wōa Skököl tō ká chōwéwa.

Ie' tō ie'pa méat wes s'wōbla kē wawër es.

Ie' tō ie'pa er darë'wéwa as ie'pa kē éna iwà ar.

Skököl tō iché tō ye' tō iwé es

as ie'pa kē er mane'ù ye' a ta ie'pa bua'wēneyō.”§

41 Isaías tō Jesús olo tajë e' su' ena ie' tō Jesús cheke, e' kuëki ie' tō iché es.

42 Erè tajë judiowak wōkirpa erblé Jesús mik. Erè ie'pa suane fariseowakpa yōki, e' kuëki kē ie'pa ichéka sulitane kukua. Ie'pa kē ki ikiane tō fariseowakpa tō ie'pa trè'wèshkar ie'pa ñi dapa'wo wé a.

43 S'ditsō tō ie'pa kikekeka e' wa ie'pa wōbatsō bua'ie, Skököl tō ie'pa kikekeka e' skéie.

Ì ché Jesús tō e' wa se' kichatërdaë

44 Jesús tō iché aneule: “Wépa erblé ye' mik, esepa kē erblēne ye' ë mik. Ie'pa erblé ye' Yé tō ye' patkè' e' mik ñies.

45 Wépa tō ye' sué, esepa tō ye' Yé tō ye' patkè' e' sué ñies.

46 Ye' dör wes ká olo es. Ye' dē'bitu ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kē ku'ia wes s'tso' stui a es.

47 Wépa tō ye' ttō ttsé, erè kē iwà iwà iütēne, esepa kē kichatepa ye' wák tō. Ye' kē dē'bitu ká i' a s'ditsō kichatök. Ye' dē'bitu s'ditsō tsatkök.

48 Wépa tō ye' wateketssa, kē tō ye' ttō dalòie, esepa kkatōkwak tso'tke, e' tō ie'pa kichateratssa. Ttè yè'bak ye' tō, e' kē klōne ie'pa wa, e' kuëki mik ká i' erkewatke, etā ie'pa kichatërdatssa.

49 Ye' kě wā ì yēule ye' wák er wa. Ì cheke ye' tō, e' chekeyō wēs ye' Yě tō ye' patkē'bitū, e' tō ye' patkē' ichök es. E' kuēkī ye' ttō dör mokiē.

50 Ye' wā ijcher tō ì ché ie' tō e' tō sene michoë mé. Es ì chekeyō, e' chekeyō wēs ye' Yě tō ye' ké ichök es."

13

Jesús tō ittōkatapa klō skué

1 Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō dōkewatke bule es. Jesús wā ijcher tō ie' tō ká i' mekeattke tā imichone iyě ska', e' kēwō dewatke. Wēpa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalēr kekraë ie' éna. Es ie'pa dalēr michoë ie' éna kekraë.

2 Jesús ena ittōkatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kiè Judas, e' dör Simón Iscariote e' alà. Bě tō ie' kětke ibikeitsök Jesús wömúttsa.

3 Erë Jesús wā ijcher tō iyě tō ì kōs kēwō mé iulà a. Ñies ie' wā ijcher tō ie' dē'bitū Skököl ska' e' mitkene eē.

4 Es ie' e' kēka wé ie'pa tso' chkök eē, tā ipaio kikkē yéttšaitō tā datsi' ukuō e' pasiwoie, ese muéwaitō e' kipa mik.

5 E' ukuōkī tā di' téitō kulē' a tā ie' tō ittōkatapa klō skuémi. Datsi' ukuō tso' iwā moule e' kipa mik, e' wa ittōkatapa klō pasiwéitō.

6 Mik Jesús mi' Simón Pedro klō skuök, etā e' tō ie' a iché:

—A Skökēpa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wēs e' tō ye' klō skuémi?

7 Jesús tō iiüté:

—Ì uk ye' tso' e' wà kě ane be' éna i'ñe, erë i' ukuōkī tā be' éna iwà ardaë.

8 Etā Pedro tō iché ie' a:

—i'kě ye' tō kawō mepa be' a as be' tō ye' klō skuō!

Jesús tō iiüté:

—Ye' kě tō be' klō skuè, e' tā be' kě dōpaia ye' ttōkataie.

9 Simón Pedro tō iché ia:

—A Skökēpa, e' dör es e'ma ye' klō skuō. Ñies ye' ulà ena ye' wōkir e' kōs skuō!

10 Erë Jesús tō iiüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kě kawōtā kuōwēne, iklō ě kiane skuè.

A' kibiiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shūa, e' kě dör manene.

11 Ie' wā ijcher tō yi tō iwōmekettsa, e' kuēkī ie' tō iché: “eköl dur a' shūa, e' kě dör manene.”

12 Jesús tō ittōkatapa klō skué one tā ipaio kikkē iékaneitō tā imía e' tkéseerne mesa o'mik tā ichéitō:

—¿Ì wé ye' tō a' a, e' wà ane a' éna?

13 A' tō ye' kiè S'wöbla'ukwak ö Skökēpa, es je' idir, ye' dör e'.

14 Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' kēkēpa, erë ye' e' wöewa dō diōshet a' klō skuök wēs kanè méso es. E' yita a' ké e' wöökwa dō diōshet ñi yöki ñi kīmuk.

15 Ì wé ye' tō a' wörki, e' wà kkachéyō a' a as a' tō iwakaneü es.

16 Moki ye' tō a' a iché tō kanè mésopa kōs, ese pa kě dör iwōkirpa tsata. Ñies yi patkéule, ese kě dör yi tō ipatké ese tsata.

17 Ttē e' wà ane a' éna tā iwawé a' tō es, e' tā ayēcha e' dör buaë a' a.

18 “Kě ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tō a' shukitbak, e' kuēkī ye' wā ijcher buaë wēs a' dör. Erë Skököl yēkkuō tō iché: ‘wēpa chköke ye' tā, e' isie alè eköl míane ye' bolökīe.’ Ttē e' kawōtā wà tkök es.

19 E' ché ye' tō a' a kam iwà tkō e' yöki. Es mik iwà tka, etā a' tō iklō'weraë moki tō Skököl tō ye' patkē'bitū.

20 Moki ye' tō a' a iché tō yi tō yi patkekeyō, ese kiekewā er bua' wa, ese tō ye' kiekewā er bua' wa. Ñies yi tō ye' kiekewā er bua' wa, ese tō yi tō ye' patkē'bitū e' kiekewā er bua' wa.”

*Jesús tō iché Judas tō ye' wömerattsā
(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)*

21 Jesús tō iché one tā ichkenewā tā ichéitō ittōkatapa a' yēsyesē:

—Moki ye' tō a' a iché tō a' eköl tō ye' wömerattsā.

22 Ittōkatapa ñi suéka. Ie'pa kě wā ijcher tō yi chök ie' tso'.

23 Ie'pa eköl dalēr tajē Jesús éna, e' tkēr io'mik tsinet ie'pa chköke e' dalewa.

24 Ie' a' Simón Pedro ulà kkaché tō ichakō yi cheke Jesús tō.

25 Ie' kī e' skéwā tsinet Jesús skà tā ichakéitō ia:

—A Skëkëpa, çyi idir?

²⁶ Jesús tö iüté:

—Ye' tö pan takla nuweke udiö a, ta yi a yö imé e' idir.

E' bet ta ie' tö pan takla nuwëka ta iméitö Judas dör Simón Iscariote alà e' a.

²⁷ Judas tö pan takla ñé ta bet Satanás tkawä ie' er a. Jesús tö iché ia:

—Ï weke be' tö e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kë éna iane ì kuëki Jesús tö iché es.

²⁹ Judas dör inuköl blökwak, e' kuëki Jesús ttökatapa welepa tö ibikeitsé tö Jesús tö Judas ké ilè taük ikawö tkö'wekerakitö e' a ö ilè kakmuk s'siarëpa a.

³⁰ Es Judas tö pan ñé ta imía. Mik imía, eta ká detke nañewe.

Jesús tö ttè dalöiëno pa'ali mé ittökatapa a

³¹ Judas mía e' ukuöki ta Jesús tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà e'. Ï ñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' ki.

³² Skëköl olo wërdaë ye' ki, e' ta ie' wák tö ye' olo kkacheraë sulitane wörki, e' weraëitö bet.

³³ A ala'r, kë ye' serpaia a' ta ká taië. A' tö ye' yuleraë, erë ì yë'bak ye' tö judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tö a' a ñies: a' kë döpa wé ye' mi'ke ee.

³⁴ Ye' tö ttè pa'ali meke a' a dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsö. A' kawöta ñi dalëritsök wës ye' tö a' dalëritseke es.

³⁵ A' ñi dalëritsöke es, e' ta sulitane wa ijcherdaë tö a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tö ie' kë wa Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tö ichaké Jesús a:

—A Skëkëpa, çwé be' mi'ke?

Ie' tö iüté:

—Kë be' döpami ye' itöki wé ye' mi'ke ee, erë aishkuö ta be' dömi ye' itöki.

³⁷ Pedro tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, çì kuëki ye' kë mi'pa be' itöki i' ta? çYe' e' chétke duökwä be' tsatkök!

³⁸ Jesús tö iüté:

—çMoki be' e' chétke duökwä ye' tsatkök? Ye' be' a ichè yësyësë tö kam dakro ar, e' yöki bö icheraë mañatökicha tö be' kë wa ye' suule.

14

Shkowä Skëköl ska' e' ñalé dör Jesús

¹ E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a:

“Kë a' tkinuk. A' erblö Skëköl mik. Ñies a' erblö ye' mik.

² Ye' yë u blatëule taië. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yöki. E' kë chöpa es, e'ma kë ye' wa iyëne.

³ Ye' mía ta mik iwakaneone, eta ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër ee.

⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wa buaë.”

⁵ Tomás tö ie' a' ichaké:

—A Skëkëpa, kë sa' wa ijcher wé be' mi'ke ta çwës sa' a' ñalé armi?

⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' dör ñala e'. Ï dör mokië ena sene michoë e' dör ye'. Kë yi döpa S'yë ska', e' kë dör ye' wa e' ta.

⁷ A' wa ye' suule mokië, e' ta es a' wa ye' Yë suule. I' tami a' wa ie' suule, mokië isuétke a' tö.

⁸ Felipe tö iché ia:

—A Skëkëpa, S'yë kkachö sa' a' ta e' ë dör wë'.

⁹ Jesús tö iüté:

—A Felipe, ká taië ye' sené a' ta, çwës kë be' wa ye' suule? Yi tö ye' sué, ese tö S'yë sué ñies. çWës be' ichëmi, 'S'yë kkachö sa' a'?

¹⁰ A Felipe, çbe' kë wa iklöone tö ye' ena S'yë, sa' böi dör eköl ë? Ï chekeyö a' a, e' kë cheku' ye' wa ye' wák er wa. Ï kos kanewekeyö, e' kaneweke S'yë serke ye' a e' tö.

¹¹ Iklö'ú tö ye' ena S'yë sa' böi dör eköl ë. Ï chekeyö a' a, e' kë klö'wë a' tö, e' ta iklö'ú ì kë or yi a, ese wéyö e' wa.

¹² Moki ye' tö a' a ichè tö wëpa erblö ye' mik, esepa tö ì weke ye' tö, e' weraë ñies. Erë ye' mi'ke S'yë skà e' kuëki ì oule ye' wa, ese weraë ie'pa tö, ye' wa ioule e' tsata.

¹³ Ï kos kieke a' tö ye' ttö wa, e' weraëyö as S'yë olo taië e' kkayër ye' dör ilà e' wa.

¹⁴ Ï kos kieke a' tö ye' a, e' weraëyö.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkök

¹⁵ “A' éna ye' dalër, e'ma ye' ttè dalöiëno e' dalöieraë a' tö.

¹⁶ Ye' tö ikieraë S'yë a' ta ie' tö iskà patkeraë eköl a' kimuk, e' dör Sulaiökwak, ie' tso'ie a' ta këkraë.

17 Ie' dör Skëköl Wiköl. Ie' tö S'yë ttö moki e' kkacheraë a' a. Wépa kë tö Skëköl dalöie esepa kë a iWiköl wënuke ena ie'pa kë wä isuule, e' kuëki ie'pa kë a ikinukwä e' kimoie. Erë a' wä ie' suule. Ie' serke a' ta, ñies ie' serdaë a' er a.

18 “Ye' kë tö a' mepaat s'jchu'rlaie. Ye' datskene a' ska'.

19 Kukur ta wépa kë dör ye' icha esepa kë tö ye' suepaia. Erë a' tö ye' suerane. Ye' duowa shkenekane, e' batamik sene michoë döraë a' ulà a.

20 Mik e' kéwö de, eta' a' wä ijcherdaë tö ye' ena S'yë sa' böi dör eköl ë. Ñies a' wä ijcherdaë tö a' ena ye', se' dör wes wák eköl ë es.

21 Wépa tö ye' ttè dalöieno klö'weke ta iwà iuteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaë ye' Yë éna. Ñies ye' éna ie'pa dalërdaë ena ye' e' kkachöraë ie'pa a.

22 Eta' eköl skà kiè Judas, kë dör Judas Iscariote, e' tö ie' a' ichaké:

—A Skëkëpa, ¿wes be' e' kkachömi sa' a, erë be' kë e' kkachöpa sulitane a?

23 Ie' iüté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tö ye' ttè iüteraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yë tö. Ie' ena ye', sa' döraë ie'pa ska' senuk ie'pa ta.

24 Wépa kë éna ye' dalër, esepa kë tö ye' ttè iütepa. Ttè chekeyö a' a, e' kë dör ye' wák ttè, e' dör Skëköl tö ye' patkë', e' ttè.

25 “I' kos chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia a' ta e' dalewa.

26 Erë Sulaiökwak, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkeraë Skëköl tö a' a ye' ttö wa. I' kos yë' ye' tö a' a, e' wa ie' tö a' wöbla'weraë as a' éna iarne.

27 “Sene bëre méatyö a' a, e' datse ye' wa. E' dör ichök kë dör wes sene bëre cheke wépa kë tö Skëköl dalöie esepa tö es. E' kuëki kë a' tkinuk, kë a' suanuk.

28 A' wä ittseule tö ye' tö a' a' iché tö 'ye' mi'ke erë ye' datskene a' ska'.' A' éna ye' dalër moki, e' ta a' ttsë'rdaë buaë tö ye' mi'ke S'yë ska', e' dör ye' tsata e' kuëki.

29 I' ta ye' tö ichétke a' a kam iwà tkö e' yöki as mik iwà tka, eta' a' erblö ye' mik.

30 “Bë dör ká i' wökir, e' datsetke bet, e' kuëki ye' kë a' kawö ta'ia ttök a' ta taië. Ie' kë diché ta' e' aloka ye' ki yës.

31 Erë ye' tö iwé wes ye' Yë tö ye' ka' iuk es as sulitane tö isaü tö ye' Yë dalër ye' éna. “Se' e' yölor ié, mishkatke.

15

Jesús dör wes uva kicha es

1 “Ye' dör uva kicha chökle, e' kaneweke ye' Yë tö.

2 Iulà wé kë wör, ese télor ye' Yë tö. Iulà wör ta' kos, ese paikléloritö buaë maneneë as iki wör taië.

3 A' pairiuletke maneneë ttè wa ye' tö a' wöbla'wé e' wa.

4 A' senú ye' ta' ñita, eta' ye' serdaë a' ta' ñita. Mik ulà kë ku'ia iwí mik, eta' kë iwöria. Kë iwönuk iwák ë mik. Es ñies a' kë ku' ye' mik, eta' kë a' wörpa.

5 “Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kë ku' ye' mik, eta' kë i' onuk a' a yës. E' kuëki wépa serke ye' mik, ñies ye' serke e'pa a, esepa wörke taië.

6 Wépa kë serku' ye' mik, esepa tërdattsa kéu bänet ta isinewa wes uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekeka uyëwa bö' a ta' ñanewa.

7 “A' serke ye' mik, ñies ye' ttè tso'ie a' er a, e' ta' i' kos kiane a' ki, e' kiö Skëköl a' ta imeraëitö a' a.

8 Mik i' kiane Skëköl ki, ese wé a' tö, eta' e' dör wes uva wör es. E' tö ye' Yë kikekëka taië. E' wa iwënewa tö moki a' dör ye' ttökatapa.

9 Ye' éna a' dalër wes ye' Yë éna ye' dalër es. A' senú kekraë ye' mik as ye' tö a' dalëritsö kekraë.

10 Ye' ttè dalöieno e' dalöieke a' tö, e' ta ye' tö a' dalëritsè michoë. E' dör wes ye' tö ye' Yë ttè dalöieno e' dalöieke ta' ie' tö ye' dalëritsè michoë es.

11 “I' kos chekeyö a' a as a' ttsë'r buaë wes ye' es. Ye' ki ikiane tö a' ttsë'r buaë shute.

12 Ye' ttè dalöieno e' dör i': a' ñi dalëritsö wes ye' tö a' dalëritseke es.

13 Se' e' mettsa duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' ta' kë se' éna yi dalënuke e' tsata.

14 I' uk ye' tö a' ké, ese weke a' tö, e' ta' a' dör ye' sini'pa.

15 I' bikeitseke i' kaneweke kanè wökir tö, ese kë jcher ikanè méso wa. Iwökir kë tö ipaketa' ie' a. Erë i' kos yë' ye' Yë tö ye' a, e' chéneyö a' a, e' kuëki a' kë kiëiyö ye' kanè mésopa, a' kiekeyö ye' sini'pa.

16 A' kě wā ye' shukite, e' skéie ye' tō a' shukit. Ye' tō a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wes uva ulà es, erë iwö ese tso'ie kekraë. Es ì kōs kié a' tō ye' Yé a ye' ttō wa e' meraëitō a' a.

17 Ye' ttè dalöiëno dör i': a' ñi dalëritsö.

Pë' kě erblëne Jesús mik esepa tō Jesús ttökatapa sueraë suluë

18 “Wépa kě tō Skëköl dalöië esepa tō a' suëke suluë, e' tã a' éna ianú tō ie'pa tō ye' su'bak suluë a' yökí kewe.

19 A' chōpa wes ie'pa es, e'ma ie'pa tō a' dalëritsëmi wes ie'pa ñi dalër es. Erë ye' tō a' shukit ie'pa shuā, e' kuëki i'ñe tã a' kě dör wes ie'pa es. E' kuëki ie'pa éna suluë a' ar.

20 Ye' tō iyë'bak a' a' tō 'ikanè méso kě dör iwökir tsata,' e' anú a' éna. Ie'pa tō ye' we'iké siarë, e' tã ie'pa tō a' we'ikeraë siarë. Ie'pa tō ye' ttō dalöië, e' tã ñies ie'pa tō a' ttō dalöieraë.

21 A' dör ye' ichapa. Ie'pa kě wā ye' Yé tō ye' patkë' e' suüle. E' kuëki ì kōs suluë wambleraë ie'pa tō a' kí.

22 “Ye' kě dōpa ká i' a, ye' kě ttè pakōpa ie'pa a, e'ma ie'pa kě kí ì sulu nuí tã'. Erë i'ñe tã ie'pa kě tkōpashkar inuí ulà a.

23 Wépa tō ye' suëke suluë, esepa tō ye' Yé suëke suluë ñies.

24 Ì kě or yi a ese kě úpayö ie'pa wörki, e'ma ie'pa kě kí ì nuí tã'. Erë ie'pa tō isu'bak erë ie'pa tō ye' sué suluë, ñies ye' Yé sué suluë ie'pa tō.

25 Erë itka es as ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kí, e' wà tkö es, e' tō ichè: 'Ie'pa tō ye' sué suluë kě wà tã'.*

26 “Ye' tō Sulaiökwak tso' ye' Yé ska', e' patkeraë a' a, e' dör Skëköl Wiköl. Ie' dör Skëköl ttō mokí chökwak. Mik ie' de, etã ie' tō ye' tté cheraë.

27 A' manetwā ye' tã kuaë, e' kuëki a' tō ye' tté cheraë ñies.

16

1 Ttè e' kōs chéyö a' a as a' erblö ye' mik e' kě olo'yö a' tō.

2 Ie'pa tō a' uyerattsa se' ñi dapa'wo wé a. Mokí kawö dökewatke tã yile tō a' ttéwa, e' tã e' tō ibikeitseraë tō es ie' tso' Skëköl kanè uk.

* 15:25 Salmos 35.19; 64.4

3 Ie'pa kě wā ye' ena ye' Yé suüle mokí, e' kuëki ie'pa e' wamblö es.

4 Erë ttè e' chéyö a' a as mik ikéwö de, etã a' éna iar.

Ì wëke Wiköl Batse'r tō, e' pakè

Ye' tso'ia a' tã, e' kuëki kuaë ttè e' kě yëne ye' wā a' a.

5 Erë i'ñe tã ye' mitkene, ye' Yé tō ye' patkë', e' ska'. Erë a' kě tō ye' a' ichakè tō '¿Wé be' mi'ke?'

6 E' skéie a' erianekã taië, ì ché ye' tō a' a e' kuëki.

7 Mokíë ye' tō a' a' ichè tō buaë idir a' a tō ye' míã. Ye' kě mîne, e'ma Sulaiökwak kě dōpa a' a. E' kuëki ye' tō a' a' ichè tō buaë idir a' a tō ye' míã. Ye' míã, e' tã ye' tō Sulaiökwak patkeraë a' a.

8 Mik ie' de, etã ie' tō ikkacheraë wépa kě tō Skëköl dalöië esepa a' tō ie'pa e' wamblö sulu. Ñies ie' tō ikkacheraë ie'pa a' tō ye' eköl è dör yësyësë Skëköl wöã. Ñies ie' tō ikkacheraë ie'pa a' tō ie'pa kichatërdaë aishkuö tã.

9 Ie'pa kě erblöku' ye' mik, e' kuëki ie'pa dör ì sulu wamblökwakpa.

10 Ye' mi'kene ye' Yé ska', e' kuëki kě ye' suëpaia a' tō. E' wa ikkayëne ie'pa a' tō ye' eköl è dör yësyësë Skëköl wöã.

11 Bë dör ká i' wakpa wökir e' kichatënetke, e' wa ikkayëne tō ñies ie'pa kichatërdaë.

12 “Taië ye' wā íyi tso'ia ché a' a, erë i' tã kě a' a iwà anuk.

13 Erë mik Skëköl Wiköl ttō mokíë e' de, etã ie' kě ttōpa iwák er wa. Ì ttseke ie' tō Skëköl ska', ese cherane ie' tō a' a. E' kuëki ie' tō a' wöbla'weraë ttè mokí kōs ese wa. Ì tköraë aishkuö tã, ese cheraëitō a' a.

14 Ì tso' ye' er a, ese cheraneitō a' a. Es ie' tō ye' kikerakã.

15 Ì kōs tso' ye' Yé er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuëki ye' tō a' a' iché tō, ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tō a' a.

Ittökatapa eriane e' manerdattsane ttsë'rdane buaë

16 “Bërbër setcha, etã kě a' tō ye' suëpaia. Erë e' ukuökí setcha, etã a' tō ye' suëmíne.”

17 Ie' ttökatapa wëlepa ñi chaké:

—Ie' tō iché, 'Bërbër setcha etā a' kē tō ye' suepaia. Erē ekuölō tā a' tō ye' suëmine.' ¿I cheke ie' tō es? ¿Ima iwà dör? Ñies ie' tō iché tō 'Ye' mi'ke ye' Yé ska'.

18 Ie' iché 'Bërbër setcha' ¿ima e' wà kiane ché? ¿I ché ie' tō, e' wà kē ane se' éna!"

19 Jesús wā ijcher tō ie'pa éna ie' chakak, e' kueki ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tō iché a' a: 'Bërbër setcha, etā a' kē tō ye' suepaia. Erē e' ukuökj setcha, etā a' tō ye' suëmine.' ¿E' wà chakeke a' tō ñi a?

20 Moki yö iché a' a tō a' iuraë kköchöraë siarë, erē wépa kē tō Skököl dalöie esepa ttsë'rdaë buaë. Erē a' eriaräe, erē e' manerdattsane ttsë'rdane buaë.

21 Mik alaköl alà kurketke, etā ieriane tajë, ikirine e' kèwö de, e' kueki. Erē mik ilà kune, etā ittsë'nene buaë. Ie' alà kune e' tō ie' ttsë'wëke buaë. E' kueki ikirine weine siarë e' chowa ie' éna.

22 E' sù i'ñe tā a' eriarke siarë, erē se' ñi saurane, e' tō a' ttsë'werane buaë shute. Ttsë'ne buaë e' kē yënuksa yi a a' er a.

23 "Mik e' kèwö de, etā kē i' kiepaia a' tō ye' a. Moki ye' tō a' a' iché tō i' kos kié a' tō ye' Yé a ye' ttö wa, e' meraëitö a' a.

24 Ikkë tā a' kē wā i' kiule Skököl a ye' ttö wa, erē i' tā ikiömitke ie' a, ikiö ie' a' kekraë etā imerdaë a' a' as a' ttsë'r buaë shute.

Jesús e' alékatke pë' kē erblëne ie' mik esepa ki

25 "I' kos chéyö a' a, e' chéyö ttè kleaule wa. Erē kawö döraë etā kē ye' tō ichéia a' a es. Ye' tō ye' Yé ttè pakeraë a' a wës idör es kē kleaule.

26 Mik e' kèwö de, etā i' kiane a' ki e' kieraë a' wákpa tō ye' Yé a ye' ttö wa. E' wà kiane ché tō kē ikianukia tō ye' tō i' kos kiane a' ki e' kiö ye' Yé a. Ie' wák éna a' dalër tajë, e' kueki i' kiane a' ki, ese kiëmi a' wákpa tō ie' a ye' ttö wa.

27 Ie' éna a' dalër, e' kueki a' wákpa tō ikiëmi ie' a. A' éna ye' dalër, ñies a' tō iklö'wëke tō ye' dë'bitu ie' ska', e' kueki ie' éna a' dalër.

28 Ye' datse ie' ska' e' dë' ká i' a, i'ñe tā ye' mitkene ie' ska'."

29 Ittökatapa tō iché ie' a:

—I' tā be' tso' ichök sa' a wës idör es kē kleaule. Be' kē ku' ichökia ttè kleaule wa.

30 Ire' sa' wā ijcher tō be' wā íyi kos e' jcher. Dö i' chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wā. E' kueki sa' tō iklö'wé tō be' datse Skököl ska'.

31 Jesús tō iüté:

—¿Ire' a' tō iklö'wé?

32 A' tō ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. Kawö e' datse, e' detke i' tā. Erē moki ye' kē ku' ekörla. Ye' Yé tso' ye' tā.

33 E' kos chéyö a' a' as a' ser bèrë a' bat-sulewā ye' mik e' wa. Ká i' ki a' weirdäë siarë. Erē a' er kuú, iye' e' ali'kabak i' sulu diché ki!

17

Jesús ikié S'yé a ittökatapa ki

1 Ttè ekké ché Jesús tō one tā iká sué ká jai a tā ichéitö: "A Yëwöla, ye' kèwö detke. Ye' dör be' alà, e' olo kkachö as be' olo kkayër sulitane a ye' wa.

2 S'ditsö ulitane kèwö me' be' tō ye' a' as sene michoë mù ye' tō, wépa kos me' be' tō ye' a, esepa a.

3 Sene michoë e' dör tō ie'pa bats buaë be' dör Skököl chökle eköl ë e' mik, ñies ye' dör Jesucristo patkë' be' tō e' mik.

4 "Kanë me' be' tō ye' a' wè ká i' a, e' wétkeyö. E' wa ye' tō be' olo kkayë'bitu.

5 E' kueki i' tā, a yëwöla, ye' tō be' a' ikië tō mik ye' dene be' ska', etā ye' olo kkachö, wës be' tō ye' olo kkayë' mik ye' bak be' ta kam ká i' yör e' yöki etā es.

6 "Wépa shukitbak be' tō ká i' wakpa shua më ye' a, e'pa a ye' tō ikkaché tō be' dör yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tō ye' a. Ie'pa tō be' ttè iuteke.

7 I'ñe tā ie'pa wā ijcher tō i' kos wéyö, ñies i' kos chéyö, e' me' be' tō ye' a.

8 Ttè me' be' tō ye' a' pakë, e' pakéyö ie'pa a, tā ie'pa tō iklö'wé. Ie'pa wā ijcher tō moki ye' datse be' ska' patkë' be' tō.

9 "Ye' tso' be' a' ikiök ie'pa ki. Ye' kē ku' ikiök wépa kē tō be' dalöieta' esepa ki. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tō ye' a' esepa ki, ie'pa dör be' icha e' kueki.

10 Wépa kos dör ye' icha, esepa dör be' icha. Ñies be' icha kos esepa dör ye' icha. Ie'pa wa ye' olo tajë e' kkayëne.

11 "Kë ye' serpaia tajë ká i' ki. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erē ie'pa atë ká i' ki. A

Yéwöla batse'r, be' dalö taië, be' diché taië me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkö'nú as ie'pa ser ñita wes wák eköl ë es wes be' ena ye' es.

¹² Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa ta, eta ye' tö ie'pa kkö'né tsatké diché me'bö ña e' wa. Ie'pa kos tsatkéyö. Wé wömenettsabak weinuk, e' ë e' yé'ttsa sa' shua. Ie' ë weinewa as iwá tkö wes be' yëkkuö tö ichè es.

¹³ “Író ye' mitke be' ska', erë ttè i' chekeyö, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, as ie'pa ttsë'r buaë mokië wes ye' es.

¹⁴ Be' ttè yë'yö ie'pa a, erë wépa kë tö be' dalöie esepa tö ie'pa sueke suluë. Ye' kë dör wes ká i' wakpa es, e' sù ye' ttökatapa kë dör wes ie'pa es. E' kueki ká i' wakpa tö ie'pa sueke suluë.

¹⁵ Ye' kë ku' ikiök be' a tö ie'pa yöttsa ká i' ki. Ye' tso' be' a ikiök tö ie'pa blö bë yöki.

¹⁶ Ye' kë dör wépa kë tö be' dalöie esepa eköl, ñies ye' ttökatapa kë dör ie'pa es.

¹⁷ Ie'pa klöúbö be' wák ë a be' ttè wa. Be' ttè dör moki.

¹⁸ Ye' tso' ie'pa patkók ká i' wakpa shua, wes be' tö ye' patké ká i' wakpa shua es.

¹⁹ Es ye' e' müttsa be' a as ie'pa e' müttsa moki be' a ñies.

²⁰ “Ye' kë ku' ikiök be' a ie'pa ë ki. Erë wépa erblömi ye' mik ie'pa ikképa ttö batamik, ñies esepa ki ye' tso' be' a ikiök.

²¹ Ye' tö be' a ikië as ie'pa dö wes wák eköl ë es. Be' ena ye', se' dör wák eköl ë. Es ye' tö be' a ikië tö ie'pa dö wes wák eköl ë es se' ta wes se' dör eköl ë es, as ká i' wakpa tö iklö'ü moki tö be' tö ye' patké'.

²² Diché me' be' tö ye' a, e' mé ye' tö ie'pa a as ie'pa dö wes wák eköl ë es, wes be' ena ye', se' dör eköl ë es.

²³ Ye' bàtse buaë ie'pa mik, ñies be' bàtse buaë ye' mik. Es idir as ie'pa dö mokië wes wák eköl ë es. E' dör es, e' ta ká i' wakpa wa ijcherdaë tö be' tö ye' patké'. Ñies ie'pa wa ijcherdaë tö be' éna ye' ttökatapa dalër taië wes be' éna ye' dalër es.

²⁴ “A yéwö, be' tö ie'pa me' ye' a. Ye' ki ikiane tö aishkuö ta ie'pa dömi ye' ta, wé ye' tso' eë, as ie'pa tö olo me' be' tö ye' a, e' saü. Kam ká i' yör, eta wake' be' éna ye' dalër taië, e' kueki olo e' me'bak be' tö ye' a.

²⁵ A Yéwö, be' dör yësyësë. Wépa kë tö be' dalöie esepa kë wa be' suule, erë ye' wa be' suule. Ñies ie'pa ikképa wa ijcher tö be' tö ye' patké'bitü.

²⁶ Ye' tö ie'pa a ikkayë' tö be' dör yi, e' kkachekeiayö ie'pa a as ie'pa ñi dalëritsö wes be' tö ye' dalëritseke es, ñies as ye' dö senuk ie'pa er a.”

18

Judiowak tö Jesús klö'wéwa
(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesús tté S'yé ta one, ta imía ittökatapa ta di'la kiè Cedrón, e' wishet. Ie'pa de wé kal klö tso' tkéule eë.

² Eë Jesús krá ñi dapa'uk ittökatapa ta, e' kueki Judas tö ie' wömekettsa, e' wa ká e' suule buaë.

³ E' itöki Judas demi eë Roma ñippökwakpa ta taië. Ñies Skököl wé, e' shkëkipa de ie' ta. E'pa patké judiowak sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa tö. Ie'pa de Judas ta bö'wö ki ena kuatak sí wöñarke taië ese ki, ñies tabè damirak iwá taië.

⁴ I wamblërkette ie' ta, e' kos jcher buaë ie' wa, e' kueki ie' dettsa ta ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tö?

⁵ Ie'pa iüté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tö.

Jesús tö iché:

—Ye' idir.

Judas tö ie' wömekettsa, e' tso' ñippökwakpa ta.

⁶ Mik Jesús tö iché: “Ye' idir”, e' wösha ta ie' skéurak tsikka ta ianerörak iski.

⁷ Jesús tö iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tö?

Ie'pa tö iüté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tö iskà iüté:

—Ye' tö ichétke a' a tö ye' idir. A' ye' yuleke, e'ma wépa tso' ye' ta, e'pa múat bër.

⁹ Ie' tö iché es as ttè yë'itö iyé a, e' wá tkö. Ie' tö iyé': “wépa mé be' tö ye' a, esepa kë weinuk yës.”

¹⁰ Eta Simón Pedro wa tabè shkö, e' yéttsaitö ta sacerdote kibi kanè méso, e' kukuöña ulà bua'kka téttsa, e' kiè Malco.

¹¹ Jesús tö iché Pedro a:

—Be' tabè blōwāne ikkuölit a. Ye' Yě tö íyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' tā ¿wes e' kě yepawayö?

Jesús mítser Anás wörki

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Etā Roma ñippökwapna ena iwökir kibi ena Skëköl wé shkëkpa tö Jesús klō'wéwā muéwā iulā a.

¹³ Tā itsémirakitö kewē Anás u a. Anás dör Caifás nuaki. Duas e' wa Caifás dör judiowak sacerdote kibi.

¹⁴ Caifás e' tö iyè' judiowak wökirpa a tö buaè idir ie'pa a tö wëm eköl è ttèwā ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tö kě ie' wā Jesús suule

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skà eköl, e'pa bōl mirwā Jesús itōki. Ittökata tso' Pedro wapieie, e' suule buaè sacerdote kibi wā, e' kuëki ie' dewā buaè Jesús tā sacerdote kibi upa a.

¹⁶ Erë Pedro aṭe dur u'rki ukkō tkër kañika ee. Etā ittökata suule sacerdote kibi wā, e' biteāne ttök tayè tso' ukkō kkō'nuk e' tā aš Pedro dōwā. Etā es Pedro dewā.

¹⁷ Etā tayè dur ukkō kkō'nuk, e' tö Pedro a ichaké:

—¿Yëne be' dör wëm klōnewā e' klé?

Ie' tö iiüté:

—Au, ye' kě dör iklé.

¹⁸ Ká dör seseë, e' kuëki sacerdote kanè mésopa ena Skëköl wé shkëkpa tö bö' batséka baiklè. Eë Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa tā.

Sacerdote kibi tö Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdote kibi e' tö Jesús chaké ittökatapa ki ena ttè wa ie' s'wōbla'wēke, e' ki.

²⁰ Jesús tö iiüté:

—Kekraë ye' tté sulitane kukua. Kekraë ye' tö s'wōbla'wé se' ñi dapa'wo wé kos a ena Skëköl wé a wé sulitane ñi dapa'uke eë. Kě ye' wā ì yèule akir.

²¹ ¿Iök be' tö ye' chaké? Ì chéyö e' jcher wépa wā ye' ttsèule ichök, esepa wā. Ie'pa a ichakö.

²² Mik e' ché Jesús tö, etā Skëköl wé shkëkpa eköl tö ie' ppé iwö ki iulatö wa tā iché ia:

—¿Wes be' tö sacerdote kibi iütèmi es?

²³ Jesús tö iiüté:

—Ì chéyö, e' dör suluë, e'ma ichö wé isulune. Erë ì ché ye' tö e' dör moki, e' tā ¿ì ki be' tö ye' ppé?

²⁴ E' ukuöki tā Anás tö Jesús patkèmi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tö ibléne tö kě ie' wā Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duria bö' baiklök tā ichakéraitö:

—¿Yëne be' dör wëm klōnewā e' klé eköl?

Ie' iiüté:

—Au, ye' kě dör ie' klé.

²⁶ E' ukuöki tā sacerdote kibi kanè méso kukuöña tēa' Pedro tö, e' yami eköl tö ie' a iché:

—Ye' tö be' sué ie' tā, kal klö tso' tkèule eë.

²⁷ Pedro tö iskà bléne tā e' wōshā tā dakro ane.

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Bla'mi, diwö tskirketke, etā Jesús yéttarakitö Caifás u a tsèmi judiowak wökir kiè Pilato, e' ska'. E' kě dör judiowak. Ie' tkèuleka Roma wakpa wā judiowak wökirie. Eë ie'pa tö Jesús tsèmi. Judiowak éna Ie'pa Yépa Yèrulune Egipto e' kéwö tkō'wak, e' kuëki ie'pa kě e' ia'wakka. Ie'pa a tā shkèwā yi kě dör judiowak ese u a e' dör ñá, e' kuëki ie'pa kě dē'wā Pilato u a.

²⁹ E' kuëki ie' dettsā ie'pa tā ttök, tā ie'pa a ichakéitö:

—¿Ì ki a' tö wëm e' kkateke?

³⁰ Ie'pa tö iiüté:

—Wëm e' kě tö íyi sulu wamblōpa, e'ma sa' kě wā ie' mène be' ulā a.

³¹ Ie' tö ie'pa a iché:

—Itsumine tā ishulö wes a' wakpa ttè dalöiëno e' tö ichè es.

Erë judiowak wökirpa tö iché:

—Kě sa' a kawö mène s'ttökwa.

³² Mik e' ché ie'pa tö es, etā e' wa Jesús tö wes ie' duōrawā e' yè', e' wā tka.*

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

³³ Pilato míane weshke ta Jesús kiéitö ta ichakéitö:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴ Jesús tö iché ie' a:

—¿E' chaké be' tö be' wák er wa, ö yile tö ye' ché be' a e' kueki?

³⁵ Pilato tö iiuté:

—¿Ttseskua ta ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdote wökir kibipa, e'pa wa be' debitu ye' a shulé. ¿Ì sulu wamblébö?

³⁶ Jesús tö iiuté:

—Moki ye' dör blu', erë ì blúie ye' tso' e' kë dë'ka ká i' ki. Imú dör es, e'ma ye' ttökatapa ñippömi as judiowak wökirpa kë tö ye' klö'wëwa. Erë ì blúie ye' tso' e' kë dë'ka ká i' ki.

³⁷ Etä Pilato tö ie' a ichaké:

—¿E'ma moki be' dör blu'?

Jesús tö iiuté:

—Tö, wes be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a ttè moki e' choie, e' kueki ye' dë'bitu. Wëpa éna ttè moki dalër esepa kos tö ye' ttè iuteraë.

³⁸ Pilato tö ie' a ichaké:

—¿Ì dör ttè moki?

Pilato tö iché tö Jesús ttöwa

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tö ichaké one ta ie' skà dettsa ttök judiowak ta, ta ichéitö ie'pa a:

—Ye' kë wa ì sulu kune Jesús ki.

³⁹ Erë a' wöblanewatke tö mik A' Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'weke, etä s'wötëule e' yekettsa èmine ye' tö eköl. ¿A' ki ikiane tö a' blú e' èmiyö?

⁴⁰ Ie'pa tö iiuté aneule:

—¡Ie' kë wöttsaar! ¡Barrabás wöttsöö sa' a! (Barrabás e' dör akblökwak.)

19

¹ Etä Pilato tö Jesús ppök patké tssa' bata daloie wa.

² Roma ñippökwakpa tö dika'kicha yué wöshkie ta itkékarakitö Jesús wökir ki blu'ie. Ñies ie'pa tö datsi' daloshdalosh ese iéka iki blu'ie iwayuoie.

³ E' ukuöki ta idewarak tsinet ie' o'mik ta iché ia:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawö tkö buaë!

Taië ie'pa tö ippé iwö ki.

⁴ Pilato dettsane ta iskà ché judiowak a:

—Isaú, ye' mía itsukbitu as a' wa ijcher tö ye' kë wa ttè kune ie' kkatoie.

⁵ Etä Jesús dettsa dika'kicha yöule wöshkie, e' tkëuleka iwökir ki ta ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tö iché:

—I' dör wëm e'. A' tö isaú.

⁶ Mik sacerdotepa wökirpa ena Skëköl wé shkëkpa tö Jesús sué, etä ie'pa tö iché aneule:

—¡Iwötöwa krus mik! ¡Iwötöwa krus mik!

Pilato tö iché ie'pa a:

—Ye' kë wa ì ttè kune ie' ki, e' kueki itsúmine, iwötöwa a' wákpa tö krus mik.

⁷ Judiowak wökirpa tö iché ie' a:

—Sa' wa ttè dalöieno tso', e' tö iché ie' kawöta ttëwa, ie' e' yé' tö ie' dör Skëköl Alà e' kueki.

⁸ Mik e' ttsé Pilato tö, etä ie' kí suane taië.

⁹ Ie' míane u shua ta Jesús a' ichakéitö:

—¿Wé be' datse?

Erë Jesús kë wa iiütene yës.

¹⁰ Pilato tö iché ie' a:

—¿Iök be' kë ttö ye' ta? ¿Be' kë wa ijcher tö ye' a kawö tso' be' wötöwa krus mik ö be' omine?

¹¹ Jesús tö iiuté:

—Skëköl kë wa kawö meule be' a, e'ma be' kë a wes ye' onuk. E' kueki wëpa tö ye' me'ttsa be' ulà a, e'pa ki inuí tso' be' tsata.

¹² Etä Pilato tö ibikeitséka taië tö wes ie' a Jesús armimine, erë judiowak tö iché ie' a aneule:

—Be' ie' émine, e' ta be' mía romawak wökir kibi e' bolökie. Wé e' chö tö ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³ Mik e' ttsé Pilato tö, etä Jesús tsuk patkéitö u'rkí. E' ukuöki ta ie' e' tkéser s'shulo kulé ki. E' atë uitö ki kiè hebreoie Gabatá eë (e' wà kiane ché uitö yöule ak wa).

¹⁴ E' dör Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'weke e' chki es, diwö detke bata a ekké. Etä Pilato tö iché ie'pa a:

—¡I' dör a' blú!

¹⁵ Erë ie'pa tö iché aneule:

—¡Ittöwa! ¡Ittöwa! ¡Iwötöwa krus mik!

Pilato tö ie'pa a' iché:

¿Ima a' ibikeitsè tö ye' tö a' blú ttëwami?

Sacerdotepa wökirpa tö iiuté:

—Sa' blú eköl ë, e' dör romawak wökir kibi.

¹⁶ Etä ie' tö iwé Jesús tã wës ie'pa kî ikiane es. Ie' tö iméttsa ñippökwakpa ulà a wötèwa krus mik tã ie'pa wã imítser.

Jesús wötèwarakitö krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Etä Jesús e' yéttsa Jerusalén, krus kueramitö michoë ká kiè S'wökirdiche ee (ká e' kiè hebreoie Gólgota).

¹⁸ Eë ie'pa tö iwöté krus mik. Ñies wëpa bül sulusipa wötène krus mik wî'kë iö'kë, Jesús atë ie'pa shushäë.

¹⁹ Pilato tö ishtök patké kaltak kî, e' batséwarakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tö ichè: “I' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'.”

²⁰ Wé ie' wötèwarakitö krus mik, e' atë Jerusalén tsinet, e' kuekî tajë judiowak tö ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie.

²¹ E' kuekî judiowak sacerdotepa wökirpa tö iché Pilato a:

—Kë ishtar tö ie' dör judiowak blú. Ishtö tö ie' e' chö tö ie' dör judiowak blú.

²² Erë Pilato tö iüté:

—Ï shtétke ye' tö, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

²³ Roma ñippökwakpa tö Jesús wötèwa krus mik, e' ukuökî tã ie'pa tö idatsi' blatélor ie'pa tkël a. Erë Jesús datsi' batsië e' atë. Datsi' e' yöule alabo,

²⁴ e' kuekî ie'pa tö iché ñi a:

—Kë se' tö ijchëlor. Mishka inuk ákwöla wa isuöie tö yi ulà a iatmi.

Es itka wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tö ichè: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tö ñi a, tã inérak ákwöla wa isuöie tö yi ulà a ye' datsi' batsië e' atmi.”* Es Roma ñippökwakpa tö iwé.

²⁵ Krus o'mik Jesús mì ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëter.

²⁶ Mik Jesús tö imì ena ittökata dalër tajë ie' éna, e'pa sué iëter ee, etã ichéitö imì a:

—A tayë, se be' alà dur.

²⁷ Etä ie' tö iché ttökata ñe' a:

—Se be' mì dur.

Es ittökata ñe' wã Jesús mì mítser kkö'ne ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wã ijcher buaë tö ì uk ie' dë'bitü, e' wakaneone. Ñies ttè kitule Skëköl yëkkuö kî, as e' wã tkö, e' kuekî ie' tö iché: —Ye' er sine.

²⁹ Etä eë tka' tkër, e' a vino shköshköë tso'. E' wa ie'pa tö suiök nuwëka, tã itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska kî, tã itkéwa ie' kkö a.

³⁰ Ie' tö ikuyé tã ichéitö:

—Ï kos uk ye' dë'bitü, e' wakaneonetke.

E' ukuökî tã ie' e' wöéwa tã iwiköl émiitö, es iduowa.

Jesús nu tkéraitö ichane a kuaböt wa

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wekerakitö bule es, e' yöki. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseiteke tajë shütë ie'pa tö, e' kuekî ie'pa wökirpa kë kî ikiane tö pë' wötèulewa krus mik, esepa nu mèat dö bule es. E' kuekî ie'pa tö ikié Pilato a tö itu' puklor patkö as iduölur bet tã inü öwarakitö iski wötèwa.

³² Etä Roma ñippökwakpa mía, tã wëm kewe e' tu' péwa, e' ukuökî tã ñies iëköl wötènewa Jesús tã krus mik, e' tu' péwa.

³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', etã ie'pa tö isué tö iduowatke. E' kuekî ie'pa kë wã itu' panewa.

³⁴ Erë ñippökwak eköl, e' tö Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a tã pé ena di' dettsa.

³⁵ E' kos tka, e' sué ye' tö ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ì chekeyö, e' dör moki. Ye' wã ijcher tö e' dör moki. Ipakekeyö a' a as a' erblö ie' mik.

³⁶ E' kos tka as ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kî e' wã tkö, e' tö ichè: “Ie' diché kë pãpawa yës.”†

³⁷ Ikitule skà tö ichè: “Ie' tkëule kuaböt wa, e' suëraë ie'pa tö.”‡

Jesús nu wötèwa ie'pa tö pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuökî tã wëm de eköl kiè José Ari-matea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie'

* 19:24 Salmo 22.18 † 19:36 Salmo 34.20 ‡ 19:37 Zacarías 12.10

suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie' dör iklé eköl kë jcher yi wä ese. Ie' tö Pilato a kawö kié Jesús nu tsukmi blè. Pilato tö ie' a ikéwö mé, eta ie' mía ta Jesús nu mítser iwa.

³⁹ Nicodemo dë'rö ttök Jesús ta nañewe, e' wák debitu José ta. Kapöli tso' s'nu patioie as kë inurwa bet, e' debitu Nicodemo wa dö kilo dabom mañayök (30) ekkë. Kapöli e' shutule kiö masmas kiè mirra ena áloe ese wa.

⁴⁰ Ie'pa bül tö Jesús nu patrëwa datsi'tak batsië bua'buasaruru nuuleka kapöli e' wa wes judiowak wöblar es.

⁴¹ Wé Jesús du'wa krus mik, ee tsinet kal klö tso' tkëule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erë kam s'nu blëria.

⁴² Pö e' atë tsinet wé Jesús dunewa ee, ñies judiowak eno diwö döketke, e' kueki ie'pa tö Jesús nu blé ee.

20

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Eno diwö, e' bule es bla'mi, ká ià ttsettseë ta María Magdala wak mía wé Jesús nu bléne ee. Ie' tö isué tö ák wa ákuk kkö wötëule, e' sinettsa bánet.

² Ie' tunemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttökata skà tso' ee. Ittökata e' dalëritsök ie' bak tajë. Ta ichéitö ie'pa a:

—iYile wa Skëkëpa nu minetsër! iKë sa' wa ijcher tö wes ie'pa tö iwé!

³ Ie'pa míyal pö a.

⁴ Ie'pa bül tunemirak, erë Jesús ttökata ñe' tunemi bet Pedro tsata, e' kueki ie' demi kewe pö a.

⁵ Eë ie' e' wöéwa ta iká sué ákuk shua. Jesús nu kë ku'. Ie' tö datsi' wa Jesús nu parratewa e' ë sué, erë kë ie' minewa ákuk a iweblök.

⁶ Ie' itöki Simón Pedro debitu míwa ákuk a ta ñies e' ë suéitö.

⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wökir monewa, e' suéitö wörrat tër bánet.

⁸ Jesús ttökata de kewe, e' míwañak ákuk a ta isuéitö ta iklö'wéitö tö mokí Jesús shkenekane.

⁹ Kam ie'pa éna iwà arwa tö Jesús kawöta shkenukkane wes ikitule Skëköl yëkkuö ki es.

¹⁰ E' ukuöki ta ittökatapa bül míyalne wé ikapökerö ee.

María tö Jesús sué shkeulekane (Marcos 16.9-11)

¹¹ María iü dur ákuk kkö a. Ie' iukeia ta ie' e' wöéwa ká sauk ákuk a.

¹² Eta Skëköl biyöchökwakpa suéitö bül idatsi' saruruë, e'pa tular wé Jesús nu bak tër ee. Eköl tkër wé iwökir bak tër ee, iëköl tkër wé iklö bak tër ee.

¹³ Ie'pa tö María a ichaké:

—A tayë, iëitseke be' tö?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Ye' Këkëpa nu minetsër yile wa. Kë ye' wa ijcher tö wes ie'pa tö iwé.

¹⁴ E' wösha ta María wötrée ta ee Jesús dur. Ie' tö isué erë ie' kë wa isunewa tö Jesús idir.

¹⁵ Jesús tö ie' a ichaké:

—A tayë, iëitseke be' tö? iYi yuleke be' tö?

María tö ibikeitsé tö ee idur e' dör kal klö tso' tkëule, e' kanéukwak, e' kueki ie' tö iché ie' a:

—A këkëpa, be' wa iminetsër, e' ta ichö ña wé be' tö iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Eta Jesús tö iché ie' a:

—iA María!

Ta María e' wötrée ta ichéitö ie' a hebreoie:

—iRabuni! (e' wà kiane chë: “S'wöbla'ukwak”)

¹⁷ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' öwa. Kam ye' mi'ka ye' Yë ska', e' kueki kë ye' wöklö'waria. Erë be' yú ichök ye' ttökatapa a tö ye' mi'kekane ye' Yë ska', e' dör a' Yë ñies. Ie' dör ye' Këköl, a' Këköl ñies.

¹⁸ Eta María Magdala wak mía Jesús ttökatapa ska', ta ichéitö: “Ye' tö Skëkëpa sué.” Ñies i kos ché Jesús tö ie' a, e' pakéneitö Jesús ttökatapa a.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Eno diwö, e' bule es nañewe ta Jesús ttökatapa tular ñita u etkue ë a. Ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa u wëkkö wötë'tkër darërë. Erë e' bet ta ie'pa tö isué tö Jesús de dur ie'pa shua. Ie' tö ie'pa shke'wé ttë i' wa:

—iA' senú bërë!

20 Mik e' ché one ta ie' tö iulà ena ichane shka'ule, e' itö kkaché ie'pa a. Eta ittökatapa ttsë'ne buaë tö Skëkëpa suéne ie'pa tö ttsë'ka.

21 Ie' tö iskà ché ie'pa a:

—jA' senú bërè! Wës ye' Yé tö ye' patkë'bitu ká i' a ie' ttè pakök, es ye' tö a' patkëmi ye' ttè pakök.

22 Ie' tö ie'pa wöiké siwa' wa ta ichéitö ie'pa a:

—Wiköl Batse'r kiöwa buaë a' tö a' er a.

23 Yi kî iyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tö, e' ta ñies Skëköl tö ilo'yeraë iki. Yi kî iyi sulu nuí tso', ese kë olo'yane a' wa, e' ta ñies Skëköl kë tö ilo'yepa iki.

Tomás tö Jesús suéne ttsë'ka

24 Jesús ttökatapa dabom eyök kî böi (12), e' eköl kié Tomás, e' kié ñies Dídimó. Ie' kë ku' imalepa ta mik Jesús dë'dur ie'pa shua eta.

25 E' kueki ie'pa tö iché ie' a:

—Sa' tö Skëkëpa sué.

Erë Tomás tö ie'pa a iché:

—Ye' kë wa iulà shka'ule clavo wa, e' itö sune, ye' kë wa ye' wák ulatska patkënewa itö a, ye' kë wa ye' ulà patkënewa ichane shka'ule e' a, e' ma ye' kë tö yi ttè klö'wepa yës.

26 Ká de pàköl, eta Jesús ttökatapa skà iënene iu a, eta Tomás tso'ñak ie'pa ta. U wëkkö wötë'tkër, erë Jesús skà dedurne ie'pa shua, ta ichéitö ie'pa a:

—jA' senú bërè!

27 E' ukuöki ta ichéitö Tomás a:

—Be' ulatska patköwa ye' ulà shka'ule a, eta isaú. Be' ulà patköwa ye' chane shka'ule e' a. Kë ibikeitsaria bötböt. jiklö'ú!

28 Eta Tomás tö iüté:

—jBe' dör ye' Blú! jBe' dör ye' Këköl!

29 Jesús tö iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kueki be' erblé ye' mik. Erë wépa erblé ye' mik, erë kë iwa ye' sune, jayëcha buaë esepa!

Yëkkuö i' wà dör i' es

30 Ì kë or yi a ese o' taië Jesús tö ittökatapa wörki ikkachoie tö yi dör ie', ese kibiie kë kitule yëkkuö i' kî.

31 Erë yëkkuö i' shtekeyö as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skëköl Alà pairine'bitu idi' wa

s'blúie e'. Ñies ishtekeyö as sene michoë dö a' ulà a, a' erblö ie' mik e' wa.

21

Ittökatapa kul tö Jesús suéne ttsë'ka

1 E' ukuöki ta Jesús e' kkachéne ittökatapa a batsöri kié Tiberias, e' kkömik. E' pakè dör i' es:

2 Ittökatapa ñi dapa'wé ee, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kié ñies Dídimó), Natanael (e' dör ká kié Caná ate Galilea e' wak), Zebedeo ala'r böi tso'ñak, ñies Jesús ttökatapa skà böi tso'ñak.

3 Simón Pedro tö iché ie'pa a:

—Ye' mía nima klö'uk kla' wa.

Ie'pa tö iüté:

—Sa' mi'keñak be' ta.

Eta ie'pa míyal ta ie' iékarak kanò a. Erë e' nañewe ie'pa kë wa nima klöone yës.

4 Mik ká ñirketke, eta Jesús demi batsöri kkömik, erë ittökatapa kë wa ijcher tö ie' idir.

5 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—A wëpa, ¿a' nima klöne?

Ie'pa tö iüté:

—Au, kë sa' wa iklöne yës.

6 Eta ie' iché:

—A' kla' uyó ulà bua'kka kke, eta nima klördaë.

Eta ie'pa tö iuyé ta iwà klöne taië, kë dë'kaia ie'pa kî.

7 Eta ittökata dalër taië ie' éna, e' tö iché Pedro a:

—jSkëkëpa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tö ittés tö Skëkëpa Jesús idir, eta bet idatsi' iékanéitö, ie' dur kiparuó è mik kanéblök e' kueki. Eta ie' e' ppée di' a ulaiklémi dömi Jesús ska'.

8 Jesús ttökatapa malepa wa kanò datse batsöri kkömik, kla' wà deka chië, e' kueratse enaena. Ie'pa tso' kukuie batsöri kkö a, cien metro ekkë, e' kueki ie'pa tö kla' kueratse.

9 Mik ie'pa e' yëttsa kanò a, eta ie'pa tö isué bö' ñarke, e' kî nima me'r etö. Ñies pan tso'.

10 Eta Jesús tö iché:

—Nima klö'wé a' tö, e' wële tsúbitu.

11 Simón Pedro e' iéka kanò a ta ikla' wà deka chië nima blublu è wa, e' yëttsaitö ká sí kî. Nima döka cien eyök kî dabom skeyök

kí mañatö (153). Nima e' dör tajë, erë ikla' kë butsolone.

¹² Jesús tö ie'pa a iché:

—A shkõ chkök.

Ie'pa wa ijcher tö Skëkëpa Jesús idir, e' kuëki ie'pa kë wa ie' a ichakine tö ¿be' dör yi?

¹³ E' ukuöki ta ie' mía bö' kkömik ta pan ena nima klö'wëitö blaté méitö ittökatapa a.

¹⁴ I' ta mañatökicha Jesús e' kkachéne ittökatapa a ishkenekane e' ukuöki.

Jesús tté Pedro ta

¹⁵ Ie'pa chké one ta Jesús tö ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne, ye' ttökatapa malepa éna ye' dalër, e' tsata?

Pedro tö iüté:

—A Këkëpa, be' wa ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁶ Jesús tö iskà chakéne:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne?

Pedro tö ie' a iché:

—A Skëkëpa, be' wa ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁷ Jesús tö Pedro a iskà chakéne i' ta ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne?

Jesús tö Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro erianeka. Ie' tö Jesús iüté:

—A Skëkëpa, i' kos jcher be' wa. Be' wa ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁸ Mokí ye' tö be' a ichè tö mik be' bak du-ladula, eta be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak eë. Erë mik be' dewa wö'kela siarëla, eta be' ulà shulöraë ta o'ka tö be' ki datsi' ieraë ta be' tseramiitö wé be' kë shkak eë.

¹⁹ Ttè e' wa Jesús tö iwaché Pedro a tö wës ie' duörawa, e' wa ie' tö Skëköl kikeraka. E' ukuöki ta Jesús tö iché ia:

—Be' e' tköwa darërë ye' ttökataie këkraë.

Ittökata dalër tajë Jesús éna, e' pakè

²⁰ Pedro e' wötrée tö isué tö Jesús ttökata dalër tajë ie' éna, e' datse ie'pa itöki. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' ta, eta ittökata e' e' tkéser tkër Jesús o'mik ta ie' a ichakéitö, “A Skëkëpa, ¿yi tö be' wömerattsa?”

²¹ Mik Pedro tö isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, eta ie' tö Jesús a ichaké:

—A Skëkëpa, be' ttökata datse se' itöki ¿i tkömi e' ta?

²² Ie' tö iüté:

—Ye' ki ikiane tö ie' at ttsë'ka dö mik ye' döne ekkë, e' ta ¿wës e' de be' yöki? Be' e' tköwa darërë ye' ttökataie këkraë.

²³ Ttè e' kuëki Jesús ttökata e' tté tinekã iyamipa shua, tö kë iduöpawa. Erë Jesús kë wa iyëne tö kë iduöpawa. È ie' tö iché: “Ye' ki ikiane tö ie' at ttsë'ka dö mik ye' döne ekkë, e' ta ¿wës e' de be' yöki?”

²⁴ Jesús ttökata e' tso' ttè i' pakök a' a, e' tso' ttè i' shtök yëkkuö i' ki. Sa' wa ijcher tö ttè i' dör mokíë.

²⁵ Jesús tö i' skà o' tajë, e' kos shtöpa yëkkuö ki, e'ma ye' iklö'wé tö yëkkuö kitule e' kos kë chöpaka ká i' a.

Ì o' Jesús ttekölpa tsá e'pa tö e' pakè Hechos

Yëkkuö i' dör yëkkuö skà kit Lucas tö Teófilo a e', i' ta ide böt. Itsá kite ie' a e' dör ì o' Skëképa Jesús tö e' pakè. Ie' mine'ka ká jai a e' ukuöki ta ì kì o' ie' tö ká i' kì ittekölpa tsá e'pa wa Wiköl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tö yëkkuö i' kì.

Kam Jesús mi'kane ká jai a e' yöki ie' tö ittekölpa tsá e'pa patké ttè i' wa: Mik Wiköl Batse'r de a' kì, etá ie' tö diché meraë a' a ye' ttè pakoie. A' miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tö s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dö wé íyök erkerö ee. E' tso' kitule yëkkuö i' kì 1.8 ee. E' ukuöki ta ì o' Skëköl tö Pedro wa Jerusalén ena Judea ká malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yëkkuö i' kì.

E' ukuöki ta Pablo tö Jesús tté buaë paka' ká taië wakpa a e' ttè kit Lucas tö yëkkuö i' kì. Yëkkuö i' wa Lucas tö se' a ikkachè tö Jesús dör sulitane tsatkökwak.

Lucas bak s'kapeyökwakie. Iekkè ta ká kos wé Pablo dè'rö ee Lucas mir ie' ta. E' kuëki Lucas tö isu' iwák wöbla wa tö wës Skëköl kanëblè' Pablo wa. E' ttè tso' kitule yëkkuö i' kì.

Skëköl tö iWiköl patkeraë

1-2 A kékè Teófilo, ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöbla'itö kuaë dö mik imineka ká jai a, e' kos paka' ye' tö be' a yëkkuö tsá kityö e' kì. Kam ie' mi'kane ká jai a, e' yöki ì kiane ie' kì tö ittekölpa tsá shukitbakitö, e'pa tö iwè, e' uk ie'pa kèitö Wiköl Batse'r wa.

3 Ie' kötwä shkenekane, e' ukuöki ta ie' wák e' kkayëne taië ie'pa a döká ká dabom tkëyök (40) ekkè. Es ie' tö ie'pa a ikkachè tö moki ie' tso'ne ttsë'ka. Nies ie' tö ì blúie Skëköl tso' e' ttè paké ie'pa a.

4 Ká et ta ie' tso' ittekölpa tsá e'pa ta, ta ichéitö iarak:

* **1:6 Israel aleripa e' wökirpaie:** Jesús ttekölpa tso'ia ibikeitsök tö ie' e' tkökeka Israel aleripa blúie ie'pa ká kì ta ie'pa tkekeka ie' kayuapaie. † **1:12 shkoie eno diwö a ekkè:** E' dör kilómetro etk ulatök.

—A' kè kàne e' yöktsa Jerusalén. Ye' Yë kablè' iWiköl patkök a' a ye' ye' tö a' a, e' panú dö mik ide etá.

5 Juan tö s'wösuk di' a, erë ká kè tköpa taië ta Skëköl tö a' ierawä iWiköl Batse'r a.

Jesús mineka ká jai a

6 Mik Jesús ttekölpa tsá ñi dapa'wéka ie' ta, etá e'pa tö ie' a ichaké:

—A Skëképa, ¿i' ta be' tö se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wökirpaie?*

7 Ie' tö iiuté:

—E' kèwö kè mène a' a jchenoie. E' kèwö tso' ye' Yë wä klöuletke.

8 Erë mik Wiköl Batse'r de a' kì, etá ie' tö diché meraë a' a ye' ttè pakoie. A' miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tö s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dö wé íyök erkerö ee e'pa a.

9 Mik ie' tö e' ché one, etá ibutséka míá ká jai a ie'pa wörki ta ichowa mò shua kè wër ta'ia.

10 Ie'pa tso' ká sauk ká jai a krereë tö wës imichoka, e' dalewa bet wëpa bül datsi' saruruë de iëter ie'pa o'mik.

11 E'pa tö iché iarak:

—A Galilea wakpa ¿iök a' iëteria ká sauk ká jai a? Jesús bak a' shua e' mítser Skëköl wä. Wës a' tö isuë tö imía ká jai a, e' suë idörane ká i' kì.

Matías aqë Judas skéie

12 Etá Jesús ttekölpa tsá e'pa tso' Olivo kébata a, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wekkè ulat kawö mène judiowak a shkoie eno diwö a ekkè.†

13 Mik ie'pa dene Jerusalén ta ie'pa tkaka u etkuö kì wé ikapökerak ee. Eë itso'rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alà, Simón Celote, nies Judas Santiago alà.

14 Ie'pa ulitane ñi dapa'uke kekraë ttök S'yë ta. Alakölpa welepa ena María, Jesús mì, ena Jesús èlpa, e'pa tso'ñak ie'pa ta ttök S'yë ta.

15 Jesús mik erblökwakpa e' dapa'uke e'pa döká cien eyök kì dabom böyök ekkè ulatök

(120). E' k_éwö ska' t_a Pedro e' k_éka ie'pa wörk_i t_a ichéitö:

16 “A yamipa, ima Judas y_é' Wiköl Batse'r t_ö se' blú bak David e' wa, e' wà tka w_{es} itso' kitule Sk_éköl y_ékkuö k_i es. Judas w_a p_é' míne Jesús klö'ukw_a.

17 T_a ie' bak Jesús kléie w_{es} se' es, ie' bak kaneblök Jesús t_a w_{es} se' es.

18 (Ie' t_ö ì sulu wambl_é', e' ské wa ie' t_ö k_a tué et. E' ukuöki t_a ie' anebit_u wöwakköt ñawi tskinew_a t_a ñattse y_érulune.

19 Mik Jerusalén wakpa t_ö tt_é e' ttsé, et_a k_a e' kiè mékarakitö iwákpa tt_é wa Hacéldama e' wà kiane ch_è S'p_é K_é).

20 Es itso' kitule Sk_éköl y_ékkuö kiè Salmo e' k_i e' t_ö iché i' es:

‘As ie' u weir

ñies as kë yi seri_a e' a.’ ‡

Ñies ichéitö:

‘Q'ka múk_a iskéie ie' kanè méat e' kanéukne.’” §

Es itso' kitule Sk_éköl y_ékkuö k_i.

21 “W_épa tso' í_e e'pa manetw_a se' t_a kekra_é Jesús baki_a se' shu_a et_a.

22 Mik Juan t_ö Jesús wösuk e' k_{os} t_a ie'pa tso' ñak se' t_a dö mik Jesús mine_a k_a jai a et_a. Se' kawöt_a w_épa ekk_épa shushtök eköl se' k_iie as itö Jesús shkenekane, e' tt_é pakö se' t_a.”

23 Es ie'pa t_ö w_épa shushté b_{öl}. Eköl kiè José, e' kiè Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. I_éköl kiè Matías.

24 Et_a ie'pa t_ö ikié S'y_é a i' es: “A Sk_éköl, be' w_a sulitane er suule bua_é. E' kuek_i ikkachö sa' a w_éne shushté be' t_ö

25 as iat Jesús ttekölpa tsá e' k_iie Judas skéie. Judas e' wamblé sulu, e' kuek_i ie' t_ö kanè e' méat t_a imía weinuk w_é ikawöt_a weinuk e_é.”

26 Et_a ie'pa iné isu_oie t_ö w_épa b_{öl} shushtétke ie'pa t_ö e' w_éne kiè dömittsa. Et_a Matías kiè dettsa. Es ie' at_e Jesús ttekölpa tsá e' k_iie imalepa dök_a dabom eyök k_i eköl (11) e'pa t_a.

2

Wiköl Batse'r de Jesús mik erblökwakpa k_i

1 Mik Pentecostés k_éwö* de, et_a Jesús mik erblökwakpa k_{os} tso' dapaule ek tsiní ñme.

2 E' bet t_a k_a jai a ì blane tai_é w_{es} siw_a' darer_{éé} es, e' blane u sh_u k_{os} a w_é ie'pa tso' e_e.

3 Et_a ie'pa t_ö isu_é t_ö idebit_u tai_é ku'ie bö' wörkua su_é, e' ane ie'pa ulitane k_i et et.

4 Et_a ie'pa a Wiköl Batse'r i_énew_a t_a eköl eköl tt_émi k_a b_ánet wakpa tt_ö wa ku_a'k_i ku_a'k_i w_{es} Wiköl Batse'r t_ö ie'pa ké ttök es.

5 E' k_éwö ska' t_a judiowak t_ö Sk_éköl dalöiet_a' datse k_a ulitane k_i, esepa tso' tai_é Jerusalén.

6 Mik ie'pa t_ö Jesús mik erblökwakpa aláneka tai_é e' ttsé, et_a ie'pa e' dapa'wéka ik_i ttsök bua'ie. Ie'pa t_ö itt_{sé} eköl eköl iwákpa tt_ö wa ku_a'k_i ku_a'k_i es. E' kuek_i ie'pa tkinew_a tai_é.

7 Ie'pa wökranew_a t_a ich_érakitö ñi a:

—¿A'k_a ie'pa kë dör Galilea wakpa tso' ttök?

8 ¿W_{es} se' ulitane tso' itt_{sök} t_ö ie'pa ttöke se' ulitane tt_ö ku_a'k_i ku_a'k_i wa?

9 Í_e se' shu_a se' tso' datse Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,

10 Frigia, Panfilia, Egipto ena k_a tso' Libia at_e tsinet Cirene kke. Ñies p_é' datse Roma serke í_e esepa tso' í_e.

11 Se' w_élepa dör judiowak chökle. W_élepa kë dör es, esepa e' y_ö'bak judiowakie. Ñies se' tso' í_e datse Creta ena Arabia. Er_é ì k_{os} kane_o' Sk_éköl t_ö bua_é e' chök ie'pa tso' e' ane bua_é se' éna se' wákpa tt_ö ku_a'k_i ku_a'k_i e' wa.

12 E' kuek_i ie'pa ulitane wökrarulune tai_é ikitt_{sök}. Ie'pa w_öa k_a chowa. Ie'pa ñi chak_érak:

—Íyi ikk_é, ¿ima e' wà kiane ch_è?

13 Er_é w_élepa t_ö Jesús mik erblökwakpa wayu_é sulu t_a ich_érakitö:

—Ie'pa tteke blo' t_ö.

Pedro t_ö tt_é paké

‡ 1:20 Salmo 69.25 § 1:20 Salmo 109.8 * 2:1 Pentecostés k_éwö: Pentecostés wà kiane ch_è K_a Dabom Skeyök k_éwö. Judiowak t_ö Ie'pa Y_épa Y_érulune Egipto e' k_éwö tkö'w_é one, e' k_i k_a de dabom skeyök, et_a kawö skà tkö'w_éke ie'pa t_ö e' kiekerakitö Pentecostés. Ñies e' k_éwö ki_érakitö Iyiwö Shtök K_éwö. Kawö e' dör w_éstela choie Sk_éköl a iyiwö kite e' k_i. Éxodo 23.16 sa_u.

14 Eta Pedro e' duéka shkë'ka Jesús ttekölpa tsá malepa döka dabom eyök ki eköl (11), e'pa ta. Ie' tö iché sulitane a aneule: “A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. Íyi ikkë e' wà pakekeyö a' a. Ye' ttö ttsö buaë a' tö.

15 Sa' kë tteku' blo' tö wes a' tö ibikeitsè es. Erpa diwö de sulitu (9) bla'mi, diwö ikkë kë yi e' ttötä'ka blo' wa.

16 Erë ì tköke sa' ta, e' dör wes Skëköl tteköl kiè Joel, e' tö iyë'atbak es. Ie' tö iyë'at i' es:

17 ‘Skëköl tö ichè tö mik ká i' erkewatke, eta ye' tö ye' Wiköl patkeraë sulitane ki.

E' kueki a' ala'r, wëpa ena alakölpa, ekkëpa kos ttöraë wes ye' ttekölpa es. A duladulapa a' ilè kkayërdaë kabsueie ie'pa kë ku' kapökwa e' dalewa.

Ñies a' këkëpa a' ilè kkayërdaë kabsuë a'.

18 Ñies e' kèwö ska' ta ye' Wiköl patkeraëyö ye' kanè mésopa ki, wëpa ena alakölpa.

Es ie'pa tö ye' ttè pakerane imalepa a'.

19 Ká jai a' ye' tö íyi taië suluë kkacheraë, kë suule a' wä ese.

Ká i' ki ñies íyi kkacheraëyö as a' isaù: s'pë sueraë a' tö, bö' sueraë a' tö, shkle taië sueraë a' tö ñies.

20 Diwö tterdawa. Si'wö iardawa batsè wes s'pë es.

E' kos tköraë kam Skëköl kèwö dö e' yöki.

Kawö e' dör buaë shutë, e' olo ta' taië.

21 E' kèwö ska' ta yi kos tö e' tsatkè kiè Skëköl a,

esepa ulitane tsatkërdaë.' †

Es Joel tö iyë'at.

22 “A Israel aleripa, ye' ttö ttsö. A' wä ijcher tö mik Jesús Nazaret wak sene' ká i' ki, eta ì kë or yi a' ese wëitö taië se' shua Skëköl batamik kkayënoie. Es Skëköl tö se' a' ikkaché tö ie' tö ipatkë'.

23 Erë Jesús menettsa a' a' klö'wëwa wes Skëköl tö isuletë'atbak kuaë es, ñies wes ie' ki ikiane es. A' tö wëpa sulusipa ké ie' ttökwa wötëulewa krus mik.

24 Ie' weine siarë ie' kötëwa, erë Skëköl tö ie' shkeo'kane. Duewa kë a' ie' wöklöne yës.

25 E' kueki ká iaiäë blu' David ut Skëköl ta ima Jesús ttömi e' yë'itö i' es:

‘Ye' wä ijcher tö kekraë be' tso' ye' ta.

Be' tso' ye' ta ye' ulà bua'kka ye' kimuk,

e' kueki kë ì a' ye' orpa wes.

26-27 E' kueki ye' ttsë'r buaë, ye' ttsö kaneë.

Be' kë tö ye' mepaat pö a,

e' kueki ye' enuraë iwà panuk bërë.

Ye' dör be' kanè méso batse'r e',

e' kueki be' kë tö imepaat as ye' nurwa.

28 Be' tö sene michoë ñalé e' kkayë' ye' a.

Ye' tso' be' wörki, e' kueki be' tö ye' ttsë'weraë buaë.' ‡

Es David tö iyë'at.

29 “A yamipa, ye' tö icheke a' a' yësyesë. Se' blú këkë David bak ká iaiäë, e' du'wabak ta inú wötënewa. Ie' pö tso'ia dö ikkë ta ie'.

30 Erë David bak Skëköl ttekölle. E' kueki ie' wä ijcher tö Skëköl kablè' ie' a' iwák ttö wa ttè i' wa: ‘Ye' tö be' aleri tkeraka eköl blu'ie wes be' es.’

31 E' jcher David wä, e' kueki ie' tö Cristo shkenekane e' yë'. Ie' tö iyë' tö inú kë atuk pö a, kë inurpawa.

32 Es iwà tka. Skëköl tö Jesús shkeo'kane, e' suë sa' ulitane tö sa' wákpa wöbla wa.

33 Skëköl tö ie' tsémika ta itkékaitö iulà bua'kka dalöiërta' taië. Ie' Yé tö iWiköl mé ie' a' wes ikablè' imuk es. E' ukuöki ta' ie' tö iWiköl Batse'r patké sa' ki. E' suë a' tö, e' ttsé a' tö enia.

34 Erë David kë mine'ka ká jai a' wes Jesús es. Ie' wák tö iyë'at:

‘Skëköl tö ichè ye' Këköl a:

Be' e' tkökä ye' ulà bua'kka,

35 e' dalewa ye' tö be' bolökpa merarö be' klö dikia.' §

Es David tö iyë'.

36 “A Israel aleripa ulitane. Ijchenú buaë a' wä tö ye' tso' Jesús chök. E' kötwa a' tö wötëulewa krus mik, erë e' wák tkéka Skëköl tö se' wökirie ñies se' blúie.”

37 Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa erianeka taië. Ie'pa tö Pedro ena imalepa a' ichaké:

—A yamipa, ¿wes sa' e' ùmi?

38 Ie' tö iiüté:

—A' er mane'ú Skëköl a' ta a' e' wöskuöököl eköl Jesucristo ttö wa as a' nuì olo'yar a' ki. A' tö iwé es, e' ta Skëköl tö iWiköl Batse'r meraë a' a.

39 Kablè e' dör a' a' ena a' aleripa ulitane a' ena sulitane serke ká kamië, esepa a' ñies.

† 2:21 Joel 2.28-32 ‡ 2:28 Salmo 16.8-11 § 2:35 Salmo 110.1

Kablè e' dör wépa kōs kieke Kēkē dör Se' Kēkōl e' tō esepa a.

⁴⁰ Es ttè e' wa ena ttè skà tajē wa Pedro tō iché iarak darērēē, ipatté tajē tā ichéitō iarak:

—A' e' tsatkō ì tkōraē pē' sulusipa tā e' yōki.

⁴¹ Es wépa tō ì ché Pedro tō, e' klō'wé, e'pa wōskuérakitō. E' diwō Skēkēpa Jesús icha erule e' kī iēne tajē dōka mil mañayōk ulatōk (3000).

⁴² Eta ie'pa e' ché ttè wa Jesús ttekōlpa tsá e'pa tō s'wōbla'wēke, e' ttsōk kēkraē er bua' wa. Nies ie'pa e' ché ñi kī muk ì tso' ie'pa wā e' wa. Nies kēkraē ie'pa e' dapa'ūke pan ñuk Jesús kōtēwa e' kēwō tkō'woie. Nies ie'pa e' ché ttōk S'yē tā.

Wes Jesús mik erblōkwakpa tsá e'pa ser

⁴³ Eta ì kē or yi a ese wēke tajē Jesús ttekōlpa tsá e'pa tō Skēkōl batamik. E' tō pē' ulitane wōkrawé tajē.

⁴⁴ Wépa erblé Jesús mik e'pa kōs serke wes wák ekōl ē es. Ì tso' ie'pa wā ese kakmekerakitō ñi a.

⁴⁵ Es iyi tso' ie'pa wā, ká ö ilè skà, ese watueke ie'pa tō tā iské blatekerakitō imalepa kīmè kiane esepa a.

⁴⁶ Diwō bit tā ie'pa ulitane e' dapa'ūkerak Skēkōl wé a. Nies u a u a ie'pa chkōke ñita er bua' wa ttsē'rdak buaē. Jesús kōtēwa e' kēwō tkō'wēke pan ñè wa ñita.

⁴⁷ Skēkōl kīkekeka ie'pa tō. Sulitane wa ie'pa wēr buaē. Ká bit ekkē Skēkōl tō s'tsatkeke tajē, e' kueki ie'pa kī daparke tajē.

3

Pedro tō s'kraulewā ekōl e' bua'wéne

¹ Ká et tsáli diwō de mañat tā Pedro ena Juan míyal ttōk Skēkōl tā iwé a. Diwō e' dör ttoie ie' tā.

² Eta eē wēm tkēr ekōl kune' klō kraulewā. E' datse iyamipa wā itkekeser kēkraē Skēkōl wé wékkō kiè Wékkō Buaala e' a as inukōl kak kiōitō sulitane dōkewā eē esepa a.

³ Mik ie' tō Pedro ena Juan dōkewatke e' sué, eta inukōl kak kiéitō ie'pa a.

⁴ Eta ie'pa tō ie' suéwā krereē iwō kī tā Pedro tō iché ia:

—Sa' saú.

⁵ Eta ie' tō ie'pa sué tā ibikeitséitō tō ilè kakmekeitō ye' a.

⁶ Erē Pedro tō iché ia:

—Kē ye' wā inukōl tā'. Kē ye' wā oro tā'. Erē ì tso' ye' wā e' mekeyō be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttō wa, be' e' kōka tā be' shkō.

⁷ Eta Pedro tō iklō'wéwā iulà bua'kka tā ibatséka. E' wōshā tā iklō a idiché iēne

⁸ tā ituneka e' duékaie tā ishkémi wī'kē io'kē. E' ukuōki tā imiwa Skēkōl wé a Pedro ena Juan tā iwák klō wa. Ie' turkeka, es Skēkōl kīkekaramiitō.

⁹ Eta pē' tso' kōs e'pa tō isué tō ishkōrami tā Skēkōl kīkekaramiitō.

¹⁰ Ie'pa tō ie' suéwā tō ie' dör wēm e' tkōke inukōl kak kiōk Skēkōl wé wékkō kiè Wékkō Buaala e' a e'. E' tō ie'pa tkiwéwā tajē. Ie'pa wōkranewā iweblōk.

Pedro tō s'patté Skēkōl wé a

¹¹ Skēkōl wé e' ùle kiè Salomón ùle, eē wēm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan paklō'uk. E' dalewa pē' kōs datse tuneule wé ie'pa tso' eē tā ie'pa tkinewā tajē isauk.

¹² Mik e' sué Pedro tō, eta ie' tō ie'pa a iché: “A Israel aleripa ¿ì kueki a' tkirke? ¿Ì kueki a' tso' sa' sauk krereē wēsua sa' wák tō wēm i' bua'wéne shkōwéne sa' wák diché wa ö sa' serke yēsyesē Skēkōl a' e' kueki?”

¹³ Erē Skēkōl dör Abraham, Isaac, Jacob ena se' yēpa malepa bak ká iaiaē, e'pa Kēkōl, e' tō ie' kanè méso kiè Jesús, e' kīkéka iyi ulitane tsata, e' dör yi me'ttsa ttēwā a' tō e'. Ie' watē'ttsa a' tō Pilato wōrkī erē e' tō ibikeitsbak iōkshka.

¹⁴ Jesús dör batse'r ena yēsyesē warma a' tō iki' tō e' yōttsa. Erē e' skéie a' tō pē' suluē e' yōktsa ka'.

¹⁵ Es sene mukwak e' kōtwā a' tō, erē ishkeo'kane Skēkōl tō. E' kōs su' sa' tō sa' wōbla wa.

¹⁶ Wēm i' kraulewā e' sūle a' wā buaē. Ie' diché iēnene sa' erblōke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblé, e' tō wēm i' bua'wéne buaē a' wōrkī.

¹⁷ “A yamipa, ye' wā ijcher tō mik a' ena a' wōkirpa tō Jesús kōtwā, eta a' kē wā ijcher moki tō ì wamblōk a' tso'.

¹⁸ Erē ì yē'atbak Skēkōl tō ittekōlpa ulitane kkō wa tō wé pairine'bitū idi' wa

s'blúie e' kawöta ttëwa es, e' wawé Skëköl tö es.

¹⁹ E' kueki ì sulu watöttsa. A' er mane'ú Skëköl a as a' nuì olo'yöitö a' ki.

²⁰ Eta es ie' tö a' er pablëraë ta Jesús pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' patkeraneitö se' a.

²¹ Erë i' ta ie' kawöta senuk ká jai a dö mik Skëköl tö ì kos yuëne buaë wes kenet es eta. Es Skëköl tö iyë'bak ká iaiaë ittekölpa batse'r e'pa wa.

²² Moisés tö Jesús yë' se' yëpa bak ká iaiaë, e'pa a i' es: 'A' shua Skëköl tö itteköl keraka eköl wes ye' es. E' ttö kos dalöio a' tö.

²³ Wëpa kë wa ie' ttö dalöiëne, esepa ulitane skerattsä se' wakpa yöki bánet, ie'pa erdawa seraa.* Es Moisés tö iyë'at.

²⁴ "Es ñies Samuel ena Skëköl ttekölpa malepa dë'bitü ie' itöki, e'pa kos tö ì tköke kawö ikkë ta, e' yë'atbak.

²⁵ Ì uk Skëköl kablë' ká iaiaë ittekölpa wa, e' wà döraë se' ulà a. Ñies ttë me'atbakitö se' yëpa bak ká iaiaë e'pa a, e' wà döraë se' ulà a. Ie' tö iyë'atbak Abraham a i' es: 'Be' aleripa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.'

²⁶ E' kueki mik ie' tö ilà Jesús shkë'wëkane, eta ipatkëitö se' a kewe se' a er buaë choie as se' ser sulu ese olo'yösö eköl eköl."

4

Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wökirpa wörki

¹ Eta Pedro ena Juan tso'ia s'pattök, e' shua sacerdotëpa bitëshka Skëköl wë shkëkipa wökir ta ena saduceowakpa ta.

² Pedro ena Juan tso' s'wöbla'uk tö Jesús kötëwa e' shkenekane. E' wa iwà kkachëitö tö s'duowa e'pa shkerdakane. E' tö sacerdotëpa ena ie'pa malepa uluwëka tajë.

³ Ie'pa tö Pedro ena Juan klö'wëwa. Ká detke tsáli, e' kueki imëarakitö s'wöto wé a dö bule es.

⁴ Erë wëpa tso' Pedro ttö ttsök, e'pa shua tajë ie'pa tö Jesús ttë buaë klö'wé. Es Jesús mik erblökwakpa wëpa ë esepa deka mil skeyök e' ulatök (5000).

⁵ Bule es ta judiowak wökirpa ena ikueblupa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa e' dapa'wëka Jerusalén.

⁶ Ñies sacerdote kibi kië Anás e' tso'. Ñies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa döer sacerdote kibi e' ditsëwö e'pa kos tso'.

⁷ Ie'pa tö Pedro ena Juan tsuk patké ta iduëserak ie'pa wörki ta iwà chakërakitö:

—¿Yi diché wa, yi ttö wa wëm klö kraulewa e' bua'wëne a' tö?

⁸ Eta Pedro a Wiköl Batse'r iënewa tajë ta iütëitö:

—A s'wökirpa, a s'kueblupa.

⁹ Sa' tö s'kirirke e' kime' er bua' wa, e' chaké a' tö sa' a. A' ki ikiane jchenuk tö wes ibuanene.

¹⁰ I'ñe ta sa' tö ichë a' wörki, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wörki tö wëm i' buanene sulitane wörki Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa. E' wák kötwä a' tö krus mik erë Skëköl tö ishkeo'kane.

¹¹ Skëköl yëkkuö ki itso' kitule: "Ák watë'ttsä u yuökwakpa tö, e' yönene ák bua'buaië."* Ák e' döer Jesucristo chë.

¹² Ie' döer S'tsätökowak. Skëköl kë wa yi skä patkëule ká i' ki s'tsätkoie. E' kueki Jesucristo eköl ë wa s'tsätkërmi.

¹³ Mik iwökirpa tö isuë tö Pedro ena Juan döer skle siarla, kë wöblaule yëkkuö wa erë ittöke buaë kë suane, eta ie'pa tkinëwa. Ie'pa éna ianëwa tö ie'pa bak shkök Jesús ta ittökatapaie.

¹⁴ Wëm buanene e' dur Pedro ena Juan ta, e' kueki ie'pa kë a iyënuke tö e' döer kache.

¹⁵ Eta ipatkëmirakitö u'rki ta ie'pa atë iler-itsök.

¹⁶ Ie'pa iché ñi a:

—¿Wes sö wëpa i' wëmi? Kos Jerusalén wakpa wa ijcher tö ì kë or yi a ese wé ie'pa tö etk. E' kë yënuke se' a tö e' döer kache.

¹⁷ Erë ipauñusö as i'tami Jesús ttë i' kë paköia ie'pa tö yi a, es kë ittë bunukka ká wa'ñe.

¹⁸ Eta ikiërakitö ta iché iarak:

—Kë a' kawö ta'ia Jesús ttë pakök yi a. Ñies a' kë kawö ta'ia yi wöbla'uk ttë e' wa.

¹⁹ Erë Pedro ena Juan tö iütëarak:

—A' wákpa tö ibikeitsö tö Skëköl wöa yi ttö dalöië döer buaë sa' a, a' ttö ö ie' ttö.

* 3:23 Deuteronomio 18.15,18-19 * 4:11 Salmo 118.22

20 Erë ì su' sa' tō ena ì ttsè' sa' tō, e' pakeraë sa' tō kekraë sulitane a.

21 Eta iwökirpa tō ie'pa kī pauñé darërëë ta iémirakitō. Wëm kraulewa buanene e' kueki pè' kos tso' Skëköl kīkōkka. E' kueki iwökirpa kë ulà dè'wa Pedro ena Juan we'ikök.

22 Wëm buanene Skëköl diché wa e' kī duas tso' dabom tkëyök (40) kīta.

Jesús mik erblökwakpa tō ikié Skëköl a

23 Eta Pedro ena Juan émirakitō ta imíyal wé imalepa tso' ee. Ì kos yè' sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa e'pa tō e' pakérakitō imalepa a seraa.

24 Mik e' ttsé ie'pa tō, eta ie'pa ulitane kköché ñita Skëköl a i' es: “A Skëköl, ká jai ena ká i' ena dayë ena ì kos tso' iki, e' yō' be' tō.

25 Ká iaiaë be' tō sa' këkëpa David dör be' kanè méso, e' ka' ttök Wiköl Batse'r wa. Ie' tō iyë' i' es:

¿Iök ká malepa wakpa uluneka taië troka taië Skëköl kī?

¿Iök ie'pa ileritseke ñippök ie' ta? Kë e' wamblënuke ie'pa a.

26 Ká wökirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakka ie' ta.

Ie'pa ileritseke ñippök ie' ta ena wé pairi'bitütö idi' wa s'blúie e' ta.†

Es David tō iyë'.

27 “Ttè e' dör mokië. Iwà sué sa' tō tō s'wökirpa kiè Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wéka ká i' a Israel aleripa ta ena pè' kë dör Israel aleripa esepa ta ñita Jesús we'ikök. Ie' dör be' kanè méso batse'r pairi'bitü be' tō idi' wa s'blúie e'.

28 Es ì kos wé ie'pa tō ie' ta e' wé ie'pa tō wes be' tō isuletè'atbak es.

29 A Skëköl, e' kueki ie'pa tso' sa' pauñuk darërëë, e' ttsö. Sa' dör be' kanè mésopa e'pa a diché kī mú Jesús tté pakoie kë suane.

30 Be' diché kkachö. S'kirirke bua'üne, ì kë or yi a ese ú iwà kkachoe, ñies íyi ese ú taië Jesús dör be' kanè méso batse'r e' ttö wa.”

31 Mik ie'pa tō ikié one, eta wé ie'pa tso' e' ké wötí'ne. Eta ie'pa ulitane a Wiköl Batse'r iënewa ta ie'pa tō Skëköl tté paké kë suane.

Jesús mik erblökwakpa ñi kímé

† 4:26 Salmo 2.1-2

32 Jesús mik erblökwakpa dör taië. Ie'pa kabikeitsöke ñikkëë, ulitane er ttsè'r ñittsëë. Kë yi tō icheku' tō ie'pa íyi e' dör ie'pa ë icha, e' skéie e' dör ie'pa icha ñikkëë.

33 Jesús ttekölpa tsá e'pa tō Jesús shkenekane, e' tté kī pakeke diché taië wa. Skëköl tō ie'pa kos kimeke taië.

34-35 Yi wá ká tso' ö ilè skà tso'rak iwa, ese watuëkerakitō ta iské mekerakitō Jesús ttekölpa tsá e'pa a blatè wépa dör siarë esepa a wes e'pa kiane kímè eköl eköl es. E' kueki kë yi weirku' siarë ie'pa shua.

36 Ie'pa shua wëm tso' eköl dör Leví aleri datse ká kiè Chipre, e' kiè José. Jesús ttekölpa tsá tō ikié méka Bernabé (e' kiane yëno s'pablökwak).

37 Wëm e' wá ká tso'. E' watuëitō ta iské méitō Jesús ttekölpa tsá a as ie'pa tō s'siarëpa kímù iwa.

5

Ì sulu wamblé Ananías ena Safira e'pa tō e'paké

1 Erë wëm bak eköl kiè Ananías, e' tayë kiè Safira. E'pa tō ká watuéttsa.

2 Eta wëm e' tō iká ské tsá yéttsa iwákpa a ta iëyök méitō Jesús ttekölpa tsá a wes ká ské seraa es. E' jcher ilaköl wá seraa.

3 Eta Pedro tō iché ie' a:

—A Ananías, ¿iök be' e' mettsa Satanás a kitö'wè ta be' kéitō kachök Wiköl Batse'r a? Ká watuëbö e' ské kak tséatbö.

4 Kam be' tō iwataüttsa eta be' icha idir. Ta be' tō iwatuéttsa, eta iské dör be' icha. ¿Iök be' ibikeitsé wamblé es? Be' kë kayëne s'ditsö a. Be' kaché Skëköl a.

5 Mik e' ttsé Ananías tō eta ianewa duowaie. Eta ie'pa kos wá ijchenewa, e'pa suane taië.

6 Eta duladulapa welepa debitu ta inú patrëwarakitō tsémi blëwa.

7 Hora tka mañat e' ulatök, eta Ananías tayë dewa Pedro ska'. Wes iwëm de e' kë jcher ie' wa.

8 Ta Pedro tō ie' a ichaké:

—Ichö ña. ¿Moki a' tō ká watuë kos a' tō iché ekké?

Safira tō iiüté:

—Tö, ekké je'.

⁹ Pedro tö iché ia: ¿Iók a' tö kawö mé ñi a Skököl Wiköl wötsiriuk? Wépa wa be' wëm nu mí blèwa, se e' wakpa doyalne ta írö ie'pa wa be' nu michoë blèwa ñies.

¹⁰ E' bet ta Safira anewa ta iduowa Pedro klö ska'. Mik duladulapa dewa ta Safira nu tër ta ie'pa wa inú mítser blèwa iwëm o'mik.

¹¹ Eta Skökëpa Jesús icha erule ulitane ena sulitane wa ijchenewa, e'pa suanerak tajë.

Ì kě or yi a ese wé taië Jesús ttekölpa tsá tö

¹² Jesús ttekölpa tsá e'pa tö ì kě or yi a, ese weke taië pè' shua iwà kkachöie. Jesús mik erblökwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón ùle a.

¹³ Pè' èltëpa tö ie'pa dalöieta' erë kě diché dè'ka e' tiukwa ie'pa shua.

¹⁴ Erë wépa erblé Jesús mik, wépa ena alakölpa, esepa kî iërkerak taië kekraë.

¹⁵ Pè' tö s'kirirke tsémirak katà shuélor ñala kkömik as Pedro tkö ta ilo mú ar esepa wele kî as ibuarne.

¹⁶ Ñies ká tso' kos Jerusalén pamik, e' wakpa de taië s'kirirke wëttsë. Ñies wimblupa sulusi s'tteke esepa wëttsë. Eta e'pa ulitane buanene seraa.

Jesús ttekölpa tsá wötënewa s'wöto wé a

¹⁷ Eta sacerdote kibi ena iklépa kiè saduceowakpa, e'pa ukyëneka taië Jesús ttekölpa tsá e'pa kî.

¹⁸ E' kuëki iklö'wëwarakitö wötëwa s'wöto wé a.

¹⁹ Erë nañewe ta Skököl biyöchökwak eköl tö s'wöto wékkö ppée ta iyéttsarak ta iché ia:

²⁰ “A' yüne Skököl wé a. Eë a' e' duöka sene pa'alî Jesús ta, e' tté pakök sulitane a.”

²¹ Bule es bla'mi ta idewarak Skököl wé a ta ie' kékarak s'wöbla'uk wes ie'pa a iyëne es.

Eta sacerdote kibi ena iklépa tö Israel aleripa wökirpa ulitane kiéttsa e' dapa'ukka ie'pa ta. Eta Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkérakitö.

²² Erë mik ishkëkipa demirak s'wöto wé a, eta kë iwä ikunerak. Ta idebiturak ibiyö mukne

²³ ta ichérakitö:

—Sa' tö s'wöto wékkö kué wötëule buaë. Ñies shkëkipa tso'rak iwékkö kkö'nuk. Erë

mik sa' tö iwékkö ppée, eta kë sa' wa yi kune eë.

²⁴ Mik Skököl wé shkëkipa wökir ena sacerdote wökir kibipa, e'pa tö tté e' ttsé eta ie'pa éna ká chowa ta ñni chakérak: “¿Wes iwà döttsami?”

²⁵ E' ukuöki ta bet eköl de ibiyö muk ta iché iarak:

—Wépa wötë'wa a' tö s'wöto wé a, e'pa tso'ne Skököl wé a s'wöbla'uk.

²⁶ Eta shkëkipa wökir mía iyulök ishkëkipa ta. Iklö'wëwarak erë ie'pa suane dö' pè' tö s'té ak wa, e' kuëki ie'pa kë wa iweineia.

²⁷ Mik ideminerak eta itsémirakitö judiowak wökirpa wörki. Eta sacerdote kibi tö iché ie'pa a:

²⁸ —Sa' tö a' a iyë' etkëme tö wëm e' tté kë pakar yës. Eta ¿i wamblé a' tö? A' tö Jerusalén wakpa ulitane wöbla'weke tté e' wa. Ñies a' tso' ichök tö wëm e' kötëwa, e' nuí tkënewa sa' mik.

²⁹ Erë Pedro ena Jesús ttekölpa tsá malepa tö iiütérak:

—Sa' kawöta Skököl ttö dalöiök s'ditsö ttö tsata.

³⁰ A' tö Jesús ttökwa ka' wötëulewa krus mik. Erë se' wakpa bak iaiaë e' Këköl e' wák tö Jesús shkeo'kane.

³¹ Skököl tö ibatsékami e' ska' tkéser iulà bua'kka s'wökirie ena s'tsatkökwakie as Israel aleripa er mane'ù ta ie'pa kî ie'pa nuí olo'yarmi.

³² Ýi ikkë kos su' sa' tö e' pakök sa' tso' a' a. Ñies Wiköl Batse'r mène wépa tö Skököl ttö dalöieke esepa a, e' tso' a' a ipakök.

³³ Mik ie'pa tö e' ttsé eta ie'pa uluneka taië Jesús ttekölpa tsá e'pa kî. Ie'pa éna ittakulur.

³⁴ Erë ie'pa shua wëm tso' eköl e' dör fariseowak kiè Gamaliel. Ie' dör s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ese eköl. Sulitane tö ie' dalöieke taië. Ie' e' duéka ta iché: “Jesús klépa yölur kañika ekuölö.” Eta ie'pa tö iyélur.

³⁵ E' ukuöki ta ichéitö imalepa a:

—A yamipa Israel aleripa. A' isaü bua'ie tö ì weke a' tö wépa wikkëpa ta.

³⁶ A' éna ianú tö barbane wëm kiè Teudas e' e' ka'ka ichök tö e' dör wëm taië ese. Wépa döka cien tkëyök (400) e'pa e' yué ie' klépaie.

Ie' du'wā kötulewā tā iklépa pone'mi wī a dià a. Es ilone'.

³⁷ E' ukuökī tā mik s'wökirpa s'kiè shtök patkè', e' kèwö ska' tā wëm skà eköl kiè Judas Galilea wak e' e' ka'ka. Pè' welepa e' yué ie' klépaie. Erë ñies ie' kötewā tā iklépa pone'mi seraa wī a dià a tā ee ilone'.

³⁸ E' kuekī ye' tō ichè a' a tō wëpa wī múat bërè. Kè ì sulu wamblar ie'pa tā. Ì aleritseke ie'pa tō ena ì weke ie'pa tō e' dör ttè èsè, e' tā bet tā kè itā'ia.

³⁹ Erë Skèköl ttè idir, e' tā kè a' e' alöpakā ikī. A' isaū buaè dö' a' tso' ñippök Skèköl tā.

Ie'pa tō Gamaliel ttö iuté.

⁴⁰ Ie'pa tō Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkéne tā ippök patkérakitö tā iché iarak: "Kè a' a kawö tā'ia Jesús tté pakök." E' ukuökī tā iémirakitö.

⁴¹ Es Jesús ttekölpa tsá e'pa e' yélur judiowak wökirpa wé a. Skèköl tō ie'pa mé weinuk Jesús tté kuekī, e' tō ie'pa ttsè'wé buaè.

⁴² Es kekraë ká bit ekkè Skèköl wé a ñies u a u a ie'pa tō s'wöbla'weke s'patteke Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tté buaè wa.

6

Wëpa kul shushtérakitö Jesús ttekölpa tsá kimoie

¹ E' kèwö ska' tā Jesús ttökatapa kí daparke tajë e'pa dör judiowak. Ie'pa welepa ttöke griegoie, esepa tō imalepa ttöke iwakpaie e'pa cheke suluë. Ie'pa tō icheke:

—Mik chkè blatërke kekraë, etā sa' tayëpa schö, esepa kè a imène kos imalepa ttöke judioie esepa a imène ekkè.

² E' kuekī Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kí böi (12), e'pa tō Jesús ttökatapa ulitane kié e' dapa'uk tā ichéitörak:

—A yamipa, kè idör buaè sa' a s'wöbla'weke sa' tō Skèköl ttè wa e' kané mukat iyi watioie e' è kuekī.

³ E' kuekī a' shua wëpa yulö kul as kanè e' ù ie'pa tō. Wëpa suule sulitane wā tō ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë ena ikābikéitsö buaè, esepa shushtö tā sa' tō ie'pa mekekā kanè ñe' uk.

⁴ Etā sa' e' ché kekraë ttök Skèköl tā ena s'wöbla'uk ie' ttè wa.

⁵ E' wër buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa tō Esteban shushté. E' erblé buaë Skèköl mik ñies ie' a Wiköl Batse'r tso' tajë. Ñies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushté ie'pa tō. Nicolás dör Antioquía wak, e' e' yö'bak judiowakie.

⁶ Etā itsémirakitö wé Jesús ttekölpa tsá e'pa tso' ee. Etā ie'pa ulà méka wëpa ñekkëpa kī tā ie'pa tō ikié S'yé a tō ikimú.

⁷ Es Skèköl ttè kí pakanemi tajë. Ñies Jesús ttökatapa kí daparke tajë Jerusalén. Ñies judiowak sacerdotepa tajë tō ttè mik se' erblöke e' wā klö'wé.

Esteban klönewa

⁸ Etā Skèköl er buaë ché Esteban a tajë tā diché méitö ia tajë. E' wa ì kè or yi a ese wekeitö tajë pé' shua iwà kkachoie tō Jesús tté dör mokī.

⁹ Erë wëpa welepa tō Esteban chémi suluë. Ie'pa welepa dör judiowak ñi dapa'wo wé kiè Kanè Mésopa Auleshka Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klöulewā kanëblök erë iyërulunebak.) Ñies judiowak welepa tso' datse Cirene, Alejandría, Cilicia ena Asia, e'pa kos wöñarke Esteban kī.

¹⁰ Erë Wiköl Batse'r tō Esteban a ttè mé ttoie buaë, e' kuekī ie'pa kè a e' alirka ie' kī.

¹¹ E' kuekī ie'pa tō wëpa welepa patué kachök: "Sa' ittsé tō Esteban tso' Moisés ena Skèköl chök suluë."

¹² E' wa ie'pa tō pé' uluwéka tajë Esteban kī. Ñies judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa uluwékarakitö Esteban kī. E' kuekī ie'pa de Esteban ska' tā iklö'wéwarakitö tsémirakitö judiowak wökirpa ska'.

¹³ Ñies wëpa yulérakitö kachoie, e'pa tō iché:

—Kekraë wëm wī tō Skèköl wé dör batse'r i' ena Moisés ttè dalöiëno e' cheke suluë.

¹⁴ Ñies sa' tō ie'pa tō tsé ichök tō Jesús Nazaret wak e' tō Skèköl wé tskerawā ena sene me'at Moisés tō se' a e' mane'wekettsaitö.

¹⁵ Etā judiowak wökirpa kos tulur ee, e'pa tō isuë tō Esteban wö wër dalölöë wës Skèköl biyöchökwak wö wër es.

7

Esteban e' tsatké

¹ Sacerdote kibi, e' tō Esteban a ichaké:

—Ì k̄i be' kkatërke ʒe' dör mok̄i?

² Ie' iitüté: “A yamipa, a yépa, ye' ttö t̄tsö. Mik se' k̄ek̄epa Abraham bak iaiaë Mesopotamia, kam imi' senuk Harán, eta eë se' K̄eköl olo ta' tajë, e' e' k̄kayë' ie' a.

³ Eta ichéitö ia: ‘Be' ká ena be' yamipa, e' múat ta be' yúshka senuk, ká k̄kachekeyö be' a eë.’

⁴ Es Abraham e' yë'ttsa Caldea ate Mesopotamia eë, ta imía senuk Harán. Iyë blënepa e' ukuök̄i ta Sk̄eköl tö ie' patk̄e' senuk ië, wé se' serke i'ñe ta eë.

⁵ Kuaë Sk̄eköl k̄e wa ká i' mène ie' a yës, elkela wë'ia ë k̄e ie' a imène. Erë e' k̄ewö ska' ta ie' k̄e ala'r ta', erë Sk̄eköl kablë' ie' a ttè i' wa: ‘Ká i' meraëyö be' aleripa a be' blënepa e' ukuök̄i ta.’

⁶ Ñies Sk̄eköl tö iché ie' a: ‘Be' aleripa serdaë ká kua'k̄i k̄i wës ká kua'k̄i wakpa es. Eë ie'pa klördawa kanè mésoie k̄e patueta' ese. Iweirdarak siarë doka duas cien tkëyök (400).’

⁷ Erë Sk̄eköl tö iché ia: ‘Ká wé wakpa tö ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayö siarë. E' ukuök̄i ta ie'pa e' yörattsa ká e' a as ye' dalöiorakitö ká i' k̄i.’

⁸ Eta Sk̄eköl tö iché ia: ‘A' ala'r wëpa kurke kos esepa tottola kkuölitla töö tsir. E' ú kekraë iwà k̄kachoie tö ye' tö ttè me' be' a.’ E' kuek̄i mik ie' alà kiè Isaac k̄i ká de paköl, eta itóttola kkuölitla téeitö tsir. Es ñies Isaac tö iwé ilà Jacob* ta. E' sù Jacob tö iwé ila'rla dabom eyök k̄i böl (12), e'pa ta. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditséwöpa dabom eyök k̄i böl e' yépa tsá.

⁹ “Erë se' yépa tsá, e'pa ukyëne iël tsirla kiè José e' ta. E' kuek̄i ie'pa tö iwato'ttsa ta yi tö itué e' wa imítser Egipto. Erë Sk̄eköl tso' ie' ta.

¹⁰ Ie' tö itsatké kekraë kos iweirke e' shua. Ñies kabikeitsè buaë méitö ia. Ñies ie' tö Faraón ké isaük er bua' wa (Egipto wakpa tö iblúpa kos kiè Faraón). E' kuek̄i Faraón tö ie' tkéka Egipto iyi kos e' wökirie ñies ie' wák u wökirie.

¹¹ “E' ukuök̄i ta ketba anek̄a Egipto ena Canaán, e' kos a. E' wakpa weine siarë. Se' yépa tsá k̄e wa ì kune ñanoie katanoie.

¹² Erë mik Jacob wa ijchenepa tö iyiwö tso' Egipto, eta ie' tö ila'r dör se' yépa tsá,

e'pa patk̄emi iyiwö taük eë, e' dör ie'pa tsá dërö.

¹³ Mik ie'pa skà dërö eta José tö ie'pa a iché: ‘ye' dör a' èl.' Es Faraón wa ijchenepa tö yi ditséwö José dör.

¹⁴ E' ukuök̄i ta ie' tö iyë Jacob ena iyamipa kos tsuk patk̄e' as idöbitu Egipto. E'pa doka dabom kuryök k̄i skel (75).

¹⁵ Es Jacob minea senuk Egipto. Eë iblënepa. Eë ie' ala'r dör se' yépa tsá, e'pa blërlune ñies.

¹⁶ Ie'pa nu minene Siquem wötéwa iwakpa pö a. Ká e' watö' Hamor ala'r tö Abraham a pöie.

¹⁷ “Erë Sk̄eköl kablë' Abraham a ttè i' wa: ‘Be' aleripa yerattsa ye' tö Egipto.’ Mik e' k̄ewö dökewatke, eta se' yépa k̄i alöne tajë.

¹⁸ E' k̄ewö ska' ta Egipto blú ské tkënek̄a, e' k̄e wa José pakè jcher.

¹⁹ Blu' e' tö se' yépa kitö'wé we'iké siarë. Ie' tö ie'pa ké k̄esik wa ila'rla wëpa kune erpa esepa kos watöksa as iduölur.

²⁰ E' k̄ewö ska' ta Moisés kune', e' dör buaala shute. Iyë ena imi tö ikkõ'né u a doka sí mañat.

²¹ E' ukuök̄i ta ie'pa kawöta iwatöksa as iduöwa erë Egipto blú alà busi tö ikuéwa tsémi u a tala'wè wës iwák alà es.

²² Es Moisés yöne tajë iyi jcher Egipto wakpa wa, kos e' wa. Ittö ë k̄i ittšenepa, ñies ì wekeitö e' ë k̄i iwënepa tö ie' dör wëm tajë ese.

²³ “Mik ie' k̄i duas de dabom tkëyök, (40) eta ibikeitséitö: ‘Ye' mía ye' yamipa dör Israel aleripa e' weblök.’

²⁴ Eta ie' isué tö egiptowak eköl tso' Israel aleri eköl we'ikök. E' kuek̄i ie' mishka itsatkök ta egiptowak ttéwaitö iskéie.

²⁵ Ie' ibikeitsé tö iyamipa Israel aleripa éna iarmi tö Sk̄eköl tö ie' patk̄e' ie'pa tsatkök. Erë k̄e iwà ane ie'pa éna.

²⁶ Bule es ta ie' tö Israel aleripa kué böl ñippök. Ie' k̄i ikiane tö ie'pa mú er buarne ñi k̄i, e' kuek̄i ichéitö iarak: ‘A' dör ñi yamipa. ʒIök a' ñi we'ikö?’

²⁷ Eta eköl tö iyami we'ikeke, e' tö Moisés patk̄éumi ta ichéitö ia: ‘ʒYi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie?’

²⁸ ʒBe' éna ye' ttakwa wës chki be' tö egiptowak kötwa es?’

* **7:8 Jacob:** E' kiè ñies Israel.

29 E' ttséwā Moisés tō tā itkashkar ká bānet kiè Madián eē. Eē isené wēs ká kua'kī wak es. Eē ila'rla kēka bōl.

30 “Eē ie' sené dō duas dabom tkēyōk (40). Ká et tā Skēkōl biyōchōkwak ekōl e' kkaché ie' a Sinaí kēbata a tsinet ká sir poē wé kē yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché ia kal tsir wōnarke bō'ie e' shuā.

31 Moisés wōkranewā iweblōk. Erē mik ie' e' skéwā isaṭk bua'iewā tā Skēkōl ttō ttséitō, e' tō iché ia:

32 ‘Ye' dōr be' yēpa bak iaiaē kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kēkōl.’ Etā Moisés painéka taiē suane kuekī. Ie' kē diché dē'kaia isaṭk.

33 Etā Skēkōl tō iché ia: ‘Wé be' dur, e' kē dōr batse'r, e' kuekī be' klōkkuō yōttsa.

34 Mokī ye' isué tō wēpa dōr ye' icha tso' Egipto e'pa weirke. Ie'pa kkōchōke e' ttséyō. E' kuekī ye' dē'ttsa ie'pa tsatkōk. E' kuekī ittso: Ye' tō be' patkerami Egipto.’

35 “Israel aleripa tō iyē' Moisés a: ‘¿Yi tō be' tkéka sa' wōkirie sa' shulōkwakie?’ Erē ie'pa tō ie' watē'ttsa, erē Skēkōl tō patkē' ie'pa wōkirie ena ie'pa tsatkōkwakie. E' bak mik Skēkōl biyōchōkwak e' kkayē'wā ie' a kal tsitsirla shuā etā.

36 Es Moisés tō se' yēpa yē'ttsa Egipto a. Egipto ena dayē kiè Dayē Mat eē ie' tō ikē or yi a ese wé taiē. Nies e' wēitō duas dabom tkēyōk ekkē ká sir poē wé kē yi serku' eē.

37 Ie' wák tō iché ie'pa a: ‘Skēkōl tō ittekōl kerakā ekōl a' shuā wēs ye' es.’

38 Mik Israel aleripa tso'rak echkaie ká sir poē wé kē yi serku' eē, etā Moisés tso' ie'pa shuā. Nies Skēkōl biyōchōkwak ttē ie' tā Sinaí kēbata a. Skēkōl ttē tō sene meke sia e' yēne ie' a eē, e' pakéne ie' tō se' a.

39 “Erē se' yēpa kē wā ie' ttē dalōiēne'. Ie'pa tō ie' ttē watē'ttsa. Ie'pa shkakne Egipto.

40 E' kuekī ie'pa tō iché Aarón a: ‘Moisés tō se' yē'ttsa Egipto a. Kē sa' wā ijcher i tka ie' tā. E' kuekī iyi diökōl yuō se' a bōt mañat dalōiē skēkōlie as e' mi' se' wēttsuk.’

41 Es ie'pa tō baka pupula diökōl yuē dalōiē. Tā iyiwak jchérakitō mè baka diökōl a idalōioie. Ie'pa tō e' kēwō tkō'wé taiē, baka diökōl yuérakitō iwákpa ulà wa, e' dalōioie.

42 E' kuekī Skēkōl e' skéttsa ie'pa yōki. Ie' tō ie'pa méat as bēkwō dalōiōrakitō ie' skéie. Es Skēkōl ttekōlpa tō ikit iyēkkuō kī. Ie'pa tō ichè:

‘A Israel aleripa,

mik a' sene' ká sir poē wé kē yi serku' eē duas dabom tkēyōk (40) ekkē, etā a' tō iyiwak jchē' erē e' kē dōr ye' dalōioie.

43 Wé dalōieke pē' tō skēkōlie kiè Moloc, e' diökōl wéla dami a' wā.

Nies wé dalōieke pē' tō skēkōlie kiè Refán e' diökōl bēkwōie, e' dami a' wā.

E' kōs diökōl yuē a' wákpa tō, esepa dami a' wā dalōiē.

E' kuekī ye' tō a' patkeraē kamiē weinuk siarē Babilonia wī'kie.’†

Es ikiteat.

44 “Es mik se' yēpa bak senuk ká sir poē wé kē yi serku' eē, etā ie'pa wā datsi'kuō dami e' shukuekear Skēkōl wéie. E' a ie' bak e' kkachōk ie'pa a. U e' yōne wēs ie' tō Moisés ka' iyuōk es, wēs ie' tō ikkayē' ia es.

45 E' ukuōkī tā u e' méat se' yēpa bak e'pa tō ileripa a. Mik ie'pa demī Josué tā pē' kua'kī wakpa ká klō'ukwā, etā u e' mirwarak iwā. Skēkōl tō pē' kua'kī wakpa uyé'ttsa ie'pa yōki. E' ukuōkī ká taiē tā David tkēnekā blu'ie. E' kēwō ska' tā u yōne iaiaē datsi'kuō wa, e' tso'ia.

46 David wēr buaē Skēkōl wa tā ie' a David tō kawō kiè ie' dalōio wé yuoie Israel aleripa a.

47 Erē David alà kiè Salomón, e' tō Skēkōl wé e' yuē.

48 Erē Skēkōl dōr iyi ulitane tsata e' kē ser u yuē s'ditsō tō ese a. Es ittekōl ekōl tō iyē'at, e' tō ichè:

49-50 ‘Skēkōl tō ichè:

Ká jaì e' dōr ye' e' tkoie.

ká i' dōr ye' klō tkoser.

Ye' wák tō iyi kōs yō',

e' kuekī ¿wēs a' tō u yuēmi ye' a?

¿Wēs a' tō ká mēmi ye' a enoie?‡

Es ikiteat.

51 “Erē a' kē tō Skēkōl dalōieta'. A' er darerē. A' kukuōña darerēē. Kekraē Wikōl Batse'r wōklō'wē a' tō. A' dōr wēs a' yēpa bak ká iaiaē es.

† 7:43 Amós 5.25-27 ‡ 7:49-50 Isaías 66.1-2

⁵² Ie'pa tö Skëköl ttekölpa kos we'ik. Es ñies ittekölpa bak ichök tö yi dör Yësyësë Chökle e' datse, e'pa kötulur ie'pa tö. I'ñe ta yi dör Yësyësë Chökle ñe' detke, erë iwatuéttsa a' tö ttëwä.

⁵³ A' ulà a Skëköl ttë dalöiëno dë' ibiyöchökwakpa wa. Erë a' kë tö idalöië."

Esteban ttëwä ie'pa tö

⁵⁴ Mik iwökirpa tö ì pakè Esteban tö e' ttsé, etä ie'pa uluneka iki tajë. Ie'pa kà wötëwä ulune ë kueki.

⁵⁵ Erë Esteban ki Wiköl Batse'r kî de tajë ta iwö kékä ká jaì a ta Skëköl olo tajë e' suéitö. Ñies ie' tö Jesús sué dur Skëköl ulà bua'kka.

⁵⁶ Ie' tö iché:

—Isaú! Ye' tso' isaúk tö ká jaì wékkö àr áie. Ñies Jesús dör S'ditsö Alà e' saúk ye' tso' tö idur Skëköl ulà bua'kka.

⁵⁷ Erë ie'pa e' kukuöña wötëwä as kë iwattsër. Etä ianekararak tajë ta imishkararak seraa Esteban ki.

⁵⁸ Ta iyétsarakitö Jerusalén a mítser u'rki eë, ta ie'pa tö ie' témi ák wa ittowaie. Esteban kkatökwakpa tso' itök, e'pa datsi' me'itörak duladula kiè Saulo e' a blè.

⁵⁹ Ie'pa tso' Esteban tök ák wä, e' dalewa ie' tö ikié Skëköl a i' es: "A Skëképa Jesús, ye' wiköl tsúmi be' ska'."

⁶⁰ E' ukuöki ta ie' e' tkéwä kuchë ki ta ianeka tajë: "A Skëképa, ì sulu wamblök itso'rak, e' nuí olo'yö ie'pa ki."

Mik e' chéitö ta iduowa.

8

¹ Esteban ttëwä ie'pa tö e' tö Saulo ttsé'wé buaë.

Saulo tö Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shà ta Skëképa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pë' tö. Ie'pa kos tkayalmi dö Judea ena Samaria. Erë Jesús ttekölpa tsá e'pa kë mineyal.

² Wëpa wëlepa tö Skëköl dalöieke tajë, esepa tö Esteban nu bléwä ta ie' iëitsérakitö tajë.

³ Erë Saulo tö Skëképa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarë. Ie' mirwä u a u a ie'pa yöksa kuulemi patkëmi wötëwä s'wöto wé a wëpa ena alakölpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa a

⁴ Erë wëpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tö Jesús tté buaë pakémir ká wa'ñe wé imirwarak eë.

⁵ Es Felipe mía Samaria. Eë ie' tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tté pakémi ká e' wakpa a.

⁶ Mik ie'pa tö ie' ttöke e' ttsé ñies ì kë or yi a ese wëkeitö, e' suérakitö etä ie'pa tö ittö kittseke bua'iewä.

⁷ Es pë' a wimblupa sulusi tso', esepa bua'wéneitö tajë. Wimblupa sulusi yërulune arkekararak tajë. Es ñies s'kraulewa tajë ena s'bachülewä tajë, esepa buanene buaë.

⁸ E' kueki ká e' wakpa kos ttsé'ne buaë.

⁹ Etä ká e' a wëm tso' eköl kiè Simón. Ie' kanëblë'mi iaiaë wes awá es. E' wa ie' tö Samaria wakpa kitë' tajë. Es ie' e' kkeö tö ie' dör imalepa tsata.

¹⁰ Ká e' wakpa ulitane, siarëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tö ie' ttö klöo' buaë. Ie'pa tö iyë': "Skëköl kiè Diché Tajë, e' e' yué Simónie."

¹¹ Bànet ie' tö ie'pa kitë'bitü ikanè wa. E' kueki ie'pa tö ie' ttö iütë' buaë.

¹² Erë mik Felipe tö ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ñies Jesucristo tté buaë paké, etä ie'pa tö iklö'wé ta ie' wöskuélor wëpa ena alakölpa.

¹³ Ñies Simón wák erblé Jesús mik ta iwöskué. Ie' michoë Felipe ta kekraë. Es ie' isué tö ì kë or yi a ese wëke Felipe tö tajë, e' tö ie' tkiwéwä.

¹⁴ Mik Jesús ttekölpa tsá tso' Jerusalén, e'pa wä ijchenewä tö Samaria wakpa tö Skëköl tté klö'wé, etä ie'pa tö Pedro ena Juan patkëmi eë.

¹⁵ Mik idemirak, etä ikiérakitö S'yë a Samaria wakpa tö iklö'wé, e'pa ki as Wiköl Batse'r dö ie'pa ki.

¹⁶ Kam Wiköl Batse'r döbitü ie'pa ulitane ki. Ie'pa wösuule Skëképa Jesús ttö wa, e' ë o' ie'pa tö.

¹⁷ E' kueki Pedro ena Juan ulà méka ie'pa ki ta Wiköl Batse'r de ie'pa ki.

¹⁸ Simón tö isué tö mik Jesús ttekölpa tsá ulà méka ie'pa ki etä Wiköl Batse'r debitü iki. E' kueki ie' tö inuköl watké Pedro ena Juan a,

¹⁹ ta ie' tö iché iarak:

—A' wā diché tso' se, e' mú ye' a as yi kī ye' ulà mèkà tā ese kī Wikōl Batse'r dōbitū wēs a' tō iweke es.

²⁰ Pedro tō iūté:

—Be' tō ibikeitsé tō ì kakkè Skèkōl tō e' tōrmi inukōl wa, e' kuēkī be' inukōl weinú kekraē be' wák tā.

²¹ Be' er kē dōr yēsēsē Skèkōl wōa, e' kuēkī diché i' kē menuk be' a.

²² Be' er mane'ú ì sulu wamblekebō i', e' yōkī. Skèkōl a ikiō as ì bikeitsébō suluē isalema e' nuí olo'yèmiitō be' kī.

²³ Ye' tō isué tō be' er dōr suluē kēsik ěme. E' wā be' wák kōs tso' klōulewā.

²⁴ Simón tō iūté:

—Skèkōl a ikiō as ì kōs ché a' tō e' kē tkō ye' tā.

²⁵ Etā ì o' Skèkōl tō ie'pa tā e' ttè paké Pedro ena Juan tō. Nies s'pattérakitō Skèkēpa Jesús tté wa. E' ukuōkī tā ie'pa míyalne Jerusalén. Tā ñalā wa Samaria shuā ká tso' taiē, e' wakpa a ie'pa tō Jesús tté buaē pakerami wēs imirdak es.

Felipe tō Etiopía wák ekōl wōbla'wé

²⁶ E' ukuōkī tā Skèkōl biyōchōkwak ekōl tō iché Felipe a: “Be' yúshka dayē ñak kke Jerusalén ñalé wa dō Gaza.” Ñalā e' tkōkemi ká sir poē wé kē yi serku' e' kke.

²⁷ Etā Felipe míā tā ñalā e' kī wēm kuéitō ekōl, e' dōr Etiopía wak. Ie' dōr iká wōkirpa e' ekōl. Ie' dōr alakōl tso' Etiopía blúie, e' inukōl blōk wōkir. Ie' dare Jerusalén Skèkōl dalōiōk.

²⁸ Ie' mirwane ikaska' karreta kī, e' a itkēr yēkkuō kit Skèkōl ttekōl kiè Isaías tō, e' sauk.

²⁹ Etā Wikōl Batse'r tō iché Felipe a: “Be' yú, be' e' skōwā karreta sē o'mik.”

³⁰ Mik Felipe e' skéwā karreta o'mik, etā ie' tō ittsé tō Etiopía wak tō Skèkōl yēkkuō kit Isaías tō, e' aritserami. Felipe tō ie' a ichaké:

—Yēkkuō sē aritseke be' tō ¿e' wà ane be' éna?

³¹ Ie' tō iūté:

—Kē yi ku' ye' wōbla'uk tā ¿wēs ye' a iwà armi?

Ie' tō Felipe kié e' tkōkka ie' o'mik.

³² Ie' tō iaritserami wé ichéitō:

“Ie' dōr wēs obeja urula tsèmi ttèwā es. Wēs obeja pupula kē arta' mik ikōyōk tērke etā,

es ñies kē ie' wā ì yēne.

³³ Ie'pa tō ijaéwé siarē tā ikichatéttsarakitō, erē ì kī ikichatēnettsa e' kē dōr mokī. Ie' ttéwarakitō as kē iseriā ká i' kī, e' kuēkī kē ie' alà ate.”*

³⁴ Etiopía wak tō Felipe a ichaké:

—Be' we'ikèyō, ichō ña, ¿yi cheke Skèkōl ttekōl Isaías tō ttè i' wa? ¿Ie' wák e' chōke o'ka chekeitō?

³⁵ Etā ttè aritsétkeitō, e' wa Felipe tō ie' a Jesús tté buaē pakémi.

³⁶⁻³⁷ Es ittōramirak ñalā wa tā ee di' kuérakitō. Etā Etiopía wak tō iché Felipe a:

—Íe di' tso'. ¿Ì kuēkī be' kē tō ye' wōskuè?†

³⁸ Etā Etiopía wak tō iché karreta ñakōkwak a tō karreta wōklō'úwā. Tā ie'pa e' éwa tā imíyal bölē di' a. Eē Felipe tō Etiopía wak wōskué.

³⁹ Mik ie' yélune di' a etā Skèkōl Wikōl tō Felipe batsékami bet ká bánet a, Etiopía wak kē wā isuneia yēs, erē imía ttsé'ne buaē kaneē.

⁴⁰ Etā Felipe tō isué tō ie' demi dur ká kiè Azoto eē. Etā ie' míā Jesús tté buaē pakōk ká tso' ñalā kī ese wakpa a dōmi Cesarea.

9

Saulo er mane'wé Jesús a

¹⁻² E' dalewa Saulo tso'ia Skèkēpa ttōkatapa pauñuk ttèwā. E' kuēkī ie' míā sacerdote kibi ska' yēkkuō kiōk shkowaie judiowak ñi dapa'wō wé tso' Damasco eē. Yēkkuō e' kī kawō mēne ia s'tso' ttè kiè Jesús dōr Ñalā Pa'alī e' dikīā esepa yulōk klō'wōwā tsèmi Jerusalén, kē tkine tō alakōlpa o' wēpa idir.

³ Erē mik Saulo dōkemitke tsinet Damasco e' bet ibiteshka ká jai a bö'wōie e' olo bune taiē ipamik.

⁴ Tā ie' anere iski. Etā ttō ttséitō tō iché ia: “A Saulo, a Saulo, ¿iōk be' tō ye' we'ikeke?”

⁵ Saulo tō ie' a ichaké: “A Skèkēpa, ¿be' dōr yi?” Etā iūténeitō: “Ye' dōr Jesús we'ikeke be' tō e'.

* **8:33** Isaías 53.7-8 † **8:36-37** Yēkkuō kitule ká iaiāē keweie imalepa yōkī esepa kē wā 8.37 kiteka. Ttè e' tō ichè: *Felipe tō ie' a iché: —Be' tō ttè i' klō'wé mokīe e' tā be' wōsurmi. Etā wēm tō iūté: —Ye' tō iklō'wé tō Jesucristo dōr Skèkōl Alá e'.*

6 Erë be' e' kôka. Be' yú Damasco. Eë be' a iyërmi tò ì uk be' ké.”

7 Eta Saulo wapiepa tkirulune tajë. Ie'pa tò yile ttö tse, erë kë ie'pa wa yi sune.

8 E' ukuöki ta Saulo e' kékä ta iwöbla shuppée, erë kë iwawër. E' kueki itsémirakitö ulà iërüle dö Damasco.

9 Eë ie' sené ká mañat kë wöbla wawëne, kë wa ì ñane, kë wa ì yane yës.

10 Jesús ttökata eköl kiè Ananías serke Damasco e' a Skëképa Jesús e' kkachéwa kabsueie ta iché ia: “¡A Ananías!” Ie' iüté: “A Skëképa Jesús, ichö ña.”

11 Skëképa tò iché ia: “Be' yú ñala kiè Yësyësé e' ki dö Judas u a. Eë wëm tso' kiè Saulo datse Tarso, e' yulö. Ie' tso' ttök S'yé ta.

12 Ie' tò isué kabsueie tò wëm kiè Ananías dewa ie' ska' iulà méka iki as iwöbla wawërne, e' dö be'.”

13 Ie' iüté: “A Skëképa Jesús, erë ye' a iyëule tajë ie'pa wa tò wëm e' tò be' icha batse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarë.

14 I'ñe ta e' de ie. Sacerdotepa wökirpa tò kawö mé ie' a as wépa tò be' a e' tsatké kiè esepa kos klö'uluritö.”

15 Erë Skëképa Jesús tò iché ia: “Be' yú. Ye' tò wëm e' shukitbak as ie' tò ye' tté pakö pë' kë dö Israel aleripa esepa a ena iblúpa a ñies Israel aleripa a.

16 Ye' wák tò ikkacheraë ie' a tò ie' kawöta weinuk ye' tté kueki.”

17 Eta Ananías demi Saulo ska' ta iulà méka iki ta iché ia:

—A yami Saulo, Skëképa Jesús e' k kay'e'wa be' a ñala ki be' dë'bitu e' wa, e' tò ye' patké as be' wöbla wawërne ñies as Wiköl Batse'r iërwa be' a.

18 E' bet ta ì tso' Saulo wöbla mik nima kkuö sù, e' darolone ta iwöbla wawënene. Eta ie' e' kékä ta imía ta ie' e' wöskuée.

19 E' ukuöki ta ichkéne ta idiché iënene. Eta ie' e' tséat Jesús ttökatapa wélepa tso' Damasco e'pa ta ká elke ulatök.

Saulo tò Jesús tté paké Damasco

20 E' ukuöki ta bet Saulo tò Jesús tté pakémi judiowak a ie'pa ñi dapa'wo wé kos a. Ie'pa a ichekeitö tò Jesús dö Skëköl Alà chökle.

21 Wépa kos tò ie' ttö tse, e'pa wökrarulune ittök ta ñi chakérak:

—¿Ie' wí kë dö wépa tò e' tsatké kiè Jesús a tso' Jerusalén esepa we'ik siarë? ¿Kë ie' wëbi wí dë'bitu ie'pa esepa tso' ie' e'pa klö'ukwa wömëttsa sacerdotepa wökirpa ulà a?

22 Erë Saulo tò Jesús tté pakéwaie kita kita, kë suane. Ie' tò ikkaché judiowak serke Damasco e'pa a tò mokí Jesús dö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Ttè e' wa ie'pa siwa'blöwélur ie' tò.

Saulo tkashkar judiowak yöki

23 Ká tajë ukuöki ta judiowak tté ñita Saulo ttowa.

24 Erë e' jchenewa ie' wa. Ñië nañeë ie'pa tso' ipanuk ttéwa ká wékkö dökettsa ese ska'.

25 Erë nañewe iklépa tò ie' iékä kkö blublu a ta iíemi ká tso' kköiëule shkit kakkeë e' mik enaena. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

26 Mik ie' demi Jerusalén, eta ie' dapa'wak Jesús ttökatapa ta. Erë ie'pa kë wa iklöone tò mokí ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyöki.

27 Erë Bernabé wa ie' mítser kkaché Jesús ttekölpa tsá e'pa a. Bernabé tò ipaké ie'pa a tò Saulo tò Skëképa Jesús su' ñala ki ta eë itté ie' ta. Ñies ichéitö tò Saulo kapakétke Damasco Jesús ttö wa kë suane.

28 Es Saulo e' tséat Jerusalén dami Jesús ttekölpa tsá e'pa ta. Këkraë ie' tò Skëképa Jesús tté pakeke kë suane.

29 Ñies ie' tò itté pakeke judiowak ttöke griegoie esepa a. Erë ie'pa ñi iütéka tajë ie' ta. E' kueki ie'pa tò ima'wé ttéwa.

30 Mik e' jchenewa iyamipa wa, eta ie'pa wa imítser Cesarea, eë ta ipatkémi dö Tarso.

31 E' ukuöki ta Skëképa Jesús icha erule erule kos tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atene bërë, kë yi tò ie'pa we'ikéia. Ie'pa yörike buaë Skëköl tté dikia. Ñies ie'pa tò Skëköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tò ie'pa kimeke as iki iërdak tajë këkraë.

Eneas buanene

32 Pedro shköke ká wa'ñe ie'pa kos pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Eta ide ñies ká kiè Lida s'batse'rpa serke eë e'pa pakök.

33 Eta eë wëm eköl kuéitö kiè Eneas e' kraulewa me'r ka' ki e' ki duas de paköl (8).

³⁴ Pedro tö iché ia:
—Jesucristo tö be' bua'wéne. Be' e' kōka
ta be' ka' pashuō.

E' bet ta ie' e' kéka.

³⁵ E' ukuōki ta pé' tso' Lida ena Sarón, e' pa
ulitane tö ie' sué. E' kuēki ie' pa er mane'wé
Skēkēpa Jesús a.

Dorcās shkēnekane

³⁶ E' kēwō ska' ta ká kiè Jope eē alaköl
serke eköl dör Jesús ttökata, e' kiè Tabitá
(griegoie ikiè e' dör Dorcas*). Kēkraë ie'
bak i buaë uk ena s'siarēpa kimuk.

³⁷ Ká e' ulatök ta ie' kirinewa ta iduowa.
Inú pasunetke ta iméka úshu kākke ese a.

³⁸ Jope atē Lida o'mik wé Pedro tso' eē.
Jesús ttōkatapa serke Jope, e' pa wā ijcher tö
ie' tso' Lida, e' kuēki ie' pa tö wēpa patké bōl
ichök ie' a: “Be' shkō bet Jope.”

³⁹ Es ie' mīa ie' pa ta. Mik idemirak, etā
ie' tsémi u shuā wé Dorcas nu me'r eē.
Alakölpa schō† kos iuke tajē. E' pa iēnewā
ie' pamik. Etā ie' pa tö paio ena datsi' yō'
Dorcās tö mik ibak ttsē'ka etā, e' kkaché
Pedro a.

⁴⁰ Etā Pedro tö ie' pa ké e' yökulur ta ie' e'
tkéwā kuchē ki ta ittē S'yé ta. E' ukuōki ta ie'
tö inú sué ta iché:

—A Tabitá, be' e' kōka.

Etā ie' wōbla shuppée. Mik Pedro suéitō
etā ie' e' tkéser.

⁴¹ Pedro tö iklō'wéwā iulā a duéka. E'
ukuōki ta ie' tö alakölpa schō ena s'batse'r
malepa kié ta Tabitá kkachéitō ie' pa a
ttsē'ka.

⁴² E' jchenewā Jope wakpa kos wā ta ie' pa
tajē erblé Skēkēpa Jesús mik.

⁴³ Ta Pedro e' tséat tajē Jope wēm kiè
Simón e' ska'. Wēm e' dör iyiwak kkuōlit
kanéukwak.

10

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a

¹ Ká kiè Cesarea eē wēm serke eköl kiè
Cornelio, e' dör Roma ñippōkwakpa eruleé
kiè Italiano e' capitán.

² Ie' kē dör judiowak erē ie' dör wēm
yēsýesē Skēköl wōa. Ie' ena iyamipa ekka,
e' pa tö Skēköl dalōieke tajē. Ñies ie' tö inuköl

kakmeke tajē judiowak kimoie. Kēkraë ie'
ttōke Skēköl ta.

³ Ká et tsālī ta diwō de mañat, etā ie' tö
isué buaë kabsueie tö Skēköl biyōchōkwak
eköl dewā wé ie' tso' eē ta ichéitō ia: “A
Cornelio.”

⁴ Ie' tkinewā ta Skēköl biyōchōkwak
suéwaitō krereë ta ie' tö iché ia: “A kēkē,
¿i kiane be' ki?” Etā Skēköl biyōchōkwak tö
ie' iuté: “Be' ttōke Skēköl ta ena s'siarēpa
kimeke, e' wēr buaë ie' wa.

⁵ E' kuēki yile patkōmi Jope. Eē wēm tso'
kiè Simón, kiè ñies Pedro e' kiök patkō.

⁶ Ie' tso' wēm eköl kiè ñies Simón dör iyi-
wak kkuōlit kanéukwak, e' ska', ie' u me'r
dayē kkōmik.”

⁷ Mik Skēköl biyōchōkwak ttē one Corne-
lio ta e' mīa etā Cornelio tö ikanè mēsopa
kié bōl ena iñippōkwak kiéitō eköl ñies.
Ñippōkwak e' tö Skēköl dalōieke tajē. Ie' dör
Cornelio kimukwak bua'ie.

⁸ Cornelio tö i kos tka ie' ta e' paké ie' pa a.
E' ukuōki ta ie' pa patkēmitō dō Jope.

⁹ Bule es diwō de bata a ta Cornelio kané
mēsopa dami ñalā wa dōketke tsinet Jope. E'
dalewa Pedro tkakā u bata ki ttök Skēköl ta.

¹⁰ Pedro dué bli wā erē ulirkeia ie' a, e'
dalewa isuéitō kabsueie.

¹¹ Ie' tö isué tö ká jai kkōbunane ta datsi'
ukuō bērie sué iklōulewā ibata tkēl a, e'
bitewā dō iski.

¹² Datsi' ukuō e' shuā iyiwak klōka, e'
skōke ibatsi' ki ena dù dör ñá judiowak a
esepa tkērki tsakiē.

¹³ Etā ie' tö ttō ttsé ta ichéitō ia: “A Pedro,
be' e' kōka. Iyiwak sē ttō ta ikatō.”

¹⁴ Erē ie' tö iuté: “Au. A Skēköl, iyiwak
dör ñá ese kē kataule ye' wā yēs.”

¹⁵ Ta ttō e' tö ichéne Pedro a: “I
batse'wétke Skēköl tö e' kē kiariā ñá.”

¹⁶ E' tka mañatōkicha ta datsi' ukuō
mīkane ká jai a.

¹⁷ Pedro tso' ia ibikeitsök tajē i suéyō kab-
sueie ¿ima e' wā kiane chē? E' wōshāē ta
wēpa patké' Cornelio tö, e' pa tö Simón u kué
ta iēter Simón ukkō a.

¹⁸ Ie' pa tö ichaké: “¿Ie wēm kiè Simón
kiekerakitō ñies Pedro, e' tso'?”

* **9:36 Dorcas:** S'kiè e' wā kiane chē *sulī*. † **9:39 schō:** E' dör alakölpa wēm blēulewā kam serwane ese.

19 Pedro tso'ia ì suéitö kabsueie e' bikeitsök, etä Wiköl Batse'r tö iché ia: “Ittsö. Wëpa mañal tso' be' yulök.

20 Be' e' öwa ta be' yú ie'pa ta. Kë ibikeitsar bötböt. Ye' tö ie'pa patkébitu be' tsukmi.”

21 Etä Pedro e' éwa ta iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tö, e' dör ye'. ¿Ì dör iwà?

22 Ie'pa iiüté:

—Wëm kiè Cornelio dör Roma ñippökwakpa capitán eköl, e' tö sa' patké' be' yulök. Ie' dör wëm yësyësë. Skëköl dalöiekeitö taië. Judiowak ulitane ki ie' kiar taië. Skëköl biyöchökwak batse'r e' eköl tö iyë' ie' a: “Pedro kiö as ie' bitu be' u a. Ì kos cheke ie' tö be' a, e' ttsö.”

23 Etä Pedro tö ie'pa kiéwa weshke. Eë ie'pa kapére. Bule es ta ie' mía ie'pa ta. Ñies s'yamipa serke Jope e'pa welepa mía ie' wapieie.

24 Bökki es ta idemirak Cesarea. Eë Cornelio tö iyamipa ena pë' suule iwa buaë e'pa ki' e' dapa'ukka Pedro ttö ttsök. E'pa kos de ie' panuk.

25 Mik ie' de Cornelio u a etä Cornelio dettsa ishke'uk ta ie' e' tkéwa kuchë ki ie' wöshaë idalöioie.

26 Erë ie' tö iké e' duökka ta iché ia:

—Be' e' duökka. Ye' dör s'ditsö ñies wes be' es.

27 Pedro ttöramiia Cornelio ta etä idewarak weshke ta ie' isué tö taië pë' dapanewa.

28 Ie' tö iché ie'pa a:

—A' wa ijcher tö sa' judiowak kë a kawö ta' pë' kë dör judiowak esepa pakök ena shkök pë' esepa ta. Erë Skëköl tö ikkaché ye' a tö kë ye' kawö ta'ia ichök tö yile dör ñá.

29 E' kueki mik ye' kine, e' bet ta ye' bitea, kë wa ì chakine. Ye' tö a' a ichakë ¿iök a' tö ye' kié?

30 Cornelio tö iiüté:

—Tkali ikëkkë ta ye' tkër ttök Skëköl ta ye' u a wes ye' wöblar ká bit ekkë diwö de mañat etä. E' bet ta wëm eköl de dur ye' wörki, e' datsi' dör dalölöë.

31 E' tö ye' a iché: ‘A Cornelio, be' ttöke Skëköl ta e' ttsé ie' tö. Be' tö s'siarëpa kimeke e' wër buaë ie' wa.

32 Yile patkömi Jope Simón kiè ñies Pedro, e' kiökbitu. Ie' tso' wëm skà kiè Simón dör iyiwak kkuölit kanéukwak e' u a. E' u me'r dayë kkömik.

33 E' bet ta ye' tö be' tsuk patké ta be' debitu er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wé ie' Skëköl wöa ì chök ie' tö be' ké sa' a e' ttsök.

Pedro tö Skëköl tté buaë paké Cornelio ska'

34 Etä Pedro ttémi ta ichéitö ie'pa a:

—I' ñe ta ye' éna iane tö mokü sulitane dör ñies ëme Skëköl a.

35 E' kueki ká wa'ñe wépa tö ie' dalöieke ta iserke yësyësë esepa kiar ie' ki.

36 Ie' er buarmine se' ki Jesucristo dör sulitane Këköl e' batamik, e' tté buaë pakane sa' dör Israel aleripa e'pa a. E' jcher a' wa.

37 Ñies ì bak judiowak ké kos a e' jcher buaë a' wa. Juan tö iyë' tö s'kawöta e' wöskuök. E' ukuöki ta Jesús tö s'pattémi Galilea.

38 Ñies a' wa ijcher buaë tö Skëköl tö iWiköl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' ki idiché taië. Ie' shkë këkraë pë' ulitane shua iyi buaë kanéuk. Ñies s'we'ikeke bé tö esepa bua'wéneitö Skëköl tso' ie' ta e' kueki.

39 Ì wé ie' tö Jerusalén ena judiowak ká malepa a, e' kos sué sa' tö. E' ukuöki ta ittëwarakitö wötëulewa krus mik.

40 Erë e' ki ká de mañat ta Skëköl tö ishke'wékane ta ikkachéitö sa' a.

41 Ie' kë e' kkayëne sulitane a. Sa' ë a ie' e' kkaché. Skëköl tö sa' shukitbak as sa' tö Jesús saü sa' wák wöbla wa. Ie' shkenekane e' ukuöki ta sa' chké sa' di'yé ie' ta.

42 Ie' tö sa' patké ittë buaë pakök sulitane a ñies ichök iarak tö ie' tkéka Skëköl tö s'ttsé'ka ena s'duulewa, e'pa shulökwakie.

43 Ká iaiaë Skëköl ttekölpa ulitane tö Jesús paka'atbak ta iyë'atraitö tö yi erblé ie' mik esepa nuì olordaë ie'pa ki ie' batamik.

Pë' kë dör judiowak esepa ki Wiköl Batse'r de

44 Pedro tso'ia ipakök ie'pa a ta e' shua Wiköl Batse'r debitu ie'pa kos tso' ie' ttö kittsök, e'pa ki.

45-46 Etä Jesús mik erblökwakpa dör judiowak dë'bitu Pedro ta e'pa tö isué tö wes Wiköl Batse'r debitu pë' kë dör judiowak,

eseпа ki ñies. Ie'pa tö ittsé tö ittökerak ttö kua'ki kua'ki wa. Ñies Skëköl kïkökka itso'rak. E' tö ie'pa tkiwëwä.

⁴⁷ Etä Pedro tö iché:

—Wiköl Batse'r debitu ie'pa ki wës sa' ki itsá dë'bitu es. E' kueki kë yi a iwöklönuk tö kë ie'pa wöskuar di' a.

⁴⁸ Ie' tö ikérak e' wöskuök Jesucristo ttö wa. E' ukuöki tä ie'pa tö ie' a ikié tajë: “Be' e' tsúat sa' tä ká böt mañat.”

11

Pedro tö Cornelio tté paké Jerusalén

¹ Jesús ttekölpa tsá ena s'yamipa malepa tso' Judea, e'pa tö ittsé tö pë' kë dör judiowak, ñies esepa tö Skëköl tté klö'wé.

² Mik Pedro dene Jerusalén, etä Jesús mik erblökwakpa dör judiowak, esepa welepa tö ie' ché suluë.

³ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Iök be' dare pë' kë dör judiowak esepa pakök ena chkök ie'pa tä?

⁴ Ie' tö ì kos tka e' paké ie'pa a seraä tä iché ia:

⁵ —Ye' bak Jope tä ye' ttöke Skëköl tä, e' shua ye' tö ì sué kabsueie. Ì suéyö e' dör datsi' ukuö bërie sué klöulewä ibata tkël a. E' bitewä ká jai a dö wé ye' tso' eë.

⁶ Etä ye' tö isué bua'iewä isuöie tö ì tso' ishüa. Ye' tö iyiiwak klöka, iyiiwak kañiru, iyiiwak e' sköke ibatsi' ki ena dù, esepa sué.

⁷ Etä ye' tö ttö ttsé e' tö iché ye' a: ‘A Pedro, be' e' köka. Iyiiwak se ttö tä ikatö.’

⁸ Ye' iiüté: ‘Au. A Skëköl, ye' kë wä iyiiwak dör ñá ese kataule yës.’

⁹ Tä ttö datse ká jai a, e' tö ichéne ye' a: ‘Ì batse'wétke Skëköl tö ese kë kiaria ñá.’

¹⁰ E' tka mañatökicha tä imíkane sekka ká jai a.

¹¹ E' wöshaë tä, wëpa mañal patküle datse Cesarea ye' yulök, e'pa debitu wé ye' tkër e' wé a.

¹² Wiköl Batse'r tö ye' a iché: ‘Kë ibikeit-sar bötböt. Be' yú ie'pa tä.’ Ñies s'yamipa teröl i' dare ye' tä. Sa' kos dewä Cornelio u a.

¹³ Ie' tö sa' a ipaké tö wës ie' tö Skëköl biyöchökwak sué dur eköl ie' u a. E' tö iché ia: ‘Yile patkömi dö Jope eë wëm tso' kië Simón, e' kië ñies Pedro, e' kiöbitu.

¹⁴ Ie' tö icheraë be' a wës be' ena be' yamipa kos e'pa tsatkërmi.’

¹⁵ Mik ye' tö Jesús tté pakémi ie'pa a, etä Wiköl Batse'r debitu ie'pa ki wës idë'bitu sa' ki kuaë es.

¹⁶ Etä ì ye' Skëkëpa Jesús tö ye' a, e' ane ye' éna. Ie' tö ye' a iyë': ‘Juan tö s'wöskué di' a, erë a iërdawä Wiköl Batse'r a.’

¹⁷ Iwënewä tö Skëköl tö iWiköl mé ie'pa a wës imenebak se' a kuaë mik se' erblë' Skëkëpa Jesucristo mik etä es. E' kueki ¿ye' dör yi Skëköl wöklö'woie?

¹⁸ Mik ì ché Pedro tö e' ttsé ie'pa tö, etä isiwa'bléwarak tä Skëköl kïkékarakitö. Ie'pa tö iché:

—E' wa se' wä ijcher tö pë' kë dör judiowak, esepa a ñies Skëköl tö imé as ie'pa er mane'ù ie' a senoie michoë.

Skëkëpa Jesús icha eruleë tso' Antioquia e' paké

¹⁹ Esteban kötwarakitö e' ukuöki tä Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke tajë pë' tö. E' yöki ie'pa welepa tkayal. Wëlepa míyal dö Fenicia. Wëlepa míyal dö Chipre. Iskà mírial dö Antioquia. Ká ekkëpa a ie'pa tö Jesús tté buaë pakeke judiowak ë a.

²⁰ Erë Jesús mik erblökwakpa datse Chipre ena Cirene, ese welepa míyal Antioquia. Eë Skëkëpa Jesús tté buaë pakéraitö pë' kë dör judiowak esepa a.

²¹ Etä Skëkëpa tö ie'pa kimé tajë. E' kueki tajë ká e' wakpa erblë Skëkëpa Jesús mik tä ier mane'wérak ie' a.

²² Mik Skëkëpa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tö tté e' ttsé, etä Bernabé patkémirakitö tkörö Antioquia.

²³ Mik ie' demi, etä ie' tö isué wës Skëköl er buaë ché ie'pa a. E' tö ie' ttsé'wé buaë. Ie' tö ie'pa kï patté as ie'pa e' tköwä darërë këkraë ier kos wa ie'pa erblö Skëkëpa mik e' a.

²⁴ Ie' dör wëm yësyesë. Ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. Ie' tö Jesús bikeitseke bua'iewä. Es tajë pë' kï de erblök Skëkëpa mik.

²⁵ E' ukuöki tä ie' míä Tarso Saulo yulök.

²⁶ Mik ikuéitö, etä itsémi Antioquia e' tä. Eë ie' tséarak duas ek. Ie'pa e' dapa'uke Skëkëpa Jesús icha erule e'pa tä. Ká e'

wakpa tajë wöbla'wekerakitö. Kä e' a Jesús ttökatapa tsá kine Cristo wakpa.

²⁷ E' kéwö ska' ta Skéköl ttekölpa welepa tso' Jerusalén míyal Antioquía.

²⁸ E'pa shua eköl kiè Agabo, e' e' duéka ta ichéitö Wiköl Batse'r wa tö bli datse ka wa ñe ki. E' debitu mik Claudio bak Roma wökir kibi e' kéwö ska'.

²⁹ Eta Jesús ttökatapa tso' Antioquía e'pa tö iché ñi a: “Mishka inuköl shtök patké se' yamipa serke Judea, e'pa kimoie kos se' a imer ekké.”

³⁰ Es ie'pa tö iwé. Eta ipatkémirakitö Bernabé ena Saulo ulà a as ie'pa tö imü Skéképa Jesús icha wökir kibipa tso' Judea e'pa ulà a.

12

Pedro wötéwarakitö s'wöto wé a

¹ E' kéwö ska' ta blu' kiè Herodes, e' tö Skéképa Jesús icha welepa klö'wéwa we'iké.

² Ie' tö Santiago dör Juan èl, e' ttökwa patké tabè wa.

³ Mik ie' isué tö e' wër buaè judiowak wa, eta ie' tö Pedro klö'ukwa patké. E' wéitö mik judiowak tö Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kéwö tkö'wekerakitö eta.

⁴ Mik Pedro klönewa, eta Herodes tö iwötéwa s'wöto wé a. Ee ñippökwakpa doka dabom eyök ki teröl (16) e'pa tö ikkö'neke tkël tkël. E'pa mane'weke tkël tkël kukur kukur. Herodes tö ibikeitsé tö kawö tkö'wekerakitö, e' ukuöki ta iyekettsaneyö shulè sulitane wöa.

⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wöto wé a. Erë Skéképa Jesús icha erule e'pa tso' ikiök Skéköl a darërëe ie' ki kekraë.

Skéköl biyöchökwak tö Pedro yéttsa s'wöto wé a

⁶ Herodes tö Pedro yekettsa shulè, e' nañewe Pedro kapötër ñippökwakpa böl shusha moulewa tabechka kichaie bötö wa. Nies ñippökwakpa böl tso' s'wöto wé ukkö kkö'nuk.

⁷ E' bet Skéköl biyöchökwak de dur ie' ska' ta bö'wö olo buneka dalölöe s'wöto wé a. Eta ikéwaitö ichane a as iti'rika ta iché ia: “¡Be' e' koka bet!” E' bet ta imoulewa tabechka kichaie wa e' wöyerulune.

⁸ Eta Skéköl biyöchökwak tö iché ia: “Be' datsi' iöka, be' klökkuö iöka.” Ta ie' tö iwé

es. Skéköl biyöchökwak ikí ché ia: “Be' paio kikküö iöka ta be' shkó ye' itöki.”

⁹ Eta Pedro mía itöki, erë ie' kë éna iane tö ì weke Skéköl biyöchökwak tö e' dör mokí. Ie' tö ibikeitsé tö ie' tso' kabsauk.

¹⁰ Eta ie'pa tkami wé ñippökwakpa iëter ukkö kkö'nuk ee. E' ukuöki ta wé ñippökwakpa skà iëter ee itkamirak ñies. Mik ie'pa demi ukkö kibi a yöule tabechka wa ate ñala kke, eta e' kköbunane er wa. Eta ie'pa deyal u'rki shkémirak ekuölö ta Skéköl biyöchökwak tö iméat eköl.

¹¹ Ekké ta ie' éna iane tö ì suéitö e' dör mokí. Ie' ibikeitsé: “Iñe ta yö isué tö mokí Skéköl tö ibiyöchökwak patké ye' tsatkök Herodes ulà a ena ì kos wamblak judiowak éna ye' ki, e' ulà a ñies.”

¹² Mik ie' éna ianewa bua'iewa ta imía María u a. María dör Juan mì. Juan kiè ñies Marcos. Ee ie'pa daparke tajë ttök Skéköl ta.

¹³ Mik Pedro de dur ukkö a ie'pa chakök, eta busi eköl dör kanè méso kiè Rode e' mía iweblök tö yi idir.

¹⁴ Mik ie' tö ttséwa Rode tö, eta ittsé'neka buaè kë deia ukkö ppök ta itunemine weshké ichök tö Pedro de dur ukkö a.

¹⁵ Ie'pa tö iché ia:

—¡Be' alineka!

Erë ie' iuté:

—Mokí ye' ttöke.

Ie'pa ie' a iché:

—Au, e' kë dör ie'. E' dör Skéköl biyöchökwak patkéule ikkö'nuk e'.

¹⁶ E' dalewa Pedro tso'ia ichakök ukkö a. Mik ukkö kköppéerakitö, eta isuérakitö tö ie' e' idir ta itkinewarak tajë.

¹⁷ Erë ie' tö ikkaché ulà wa tö a' siwa'blö. E' ukuöki ta ie' tö ipaké ie'pa a tö wes Skéköl tö iyéttsa s'wöto wé a ta ichéitö:

—Ttè e' pakö Santiago a ena s'yamipa malepa a.

E' ukuöki ta ie' e' yéttsa mía bánet.

¹⁸ Mik ka ñine eta s'wöto wé a ñippökwakpa shutineka tajë Pedro kë ku' e' kueki.

¹⁹ Herodes tö Pedro yulök patké. Erë mik ie'pa kë wa ikune, eta ie' tö inuí tkéwa iñippökwakpa mik ta ie' tö ie'pa ttökwa patké.

E' ukuöki ta ie' e' yéttsa Judea mía senuk Cesarea.

Herodes du'wq

²⁰ E' kēwō ska' t̄a blu' Herodes ulurke tajē Tiro ena Sidón wakpa k̄i. E' kueki ie'pa kawō mé ñi a shkowaie ie' ska' ttök ie' t̄a. Ie'pa tō wēm kiè Blasto e' pablē'bak as ie' mi' ie'pa ttekölie ttök Herodes t̄a. Ie' kanēblöke Herodes a iu kuēbluie. Ie' ttō wa ie'pa tō kawō kié Herodes a tō ie'pa múat bēre, ie'pa tō chkewō tueke Herodes k̄a a e' kueki.

²¹ K̄a et t̄a Herodes tō ie'pa kiéttsa. Mik e' kēwō de, et̄a ie' tō blu' datsí iéka t̄a ie' e' tkéka s'shulo kulé tso' iwé a e' k̄i t̄a ee ikapaké ie'pa t̄a.

²² Ie'pa tō Herodes ché aneule i' es: “ittöke i', e' kē dör s'ditsö, e' dör kēköl wele ttöke!”

²³ E' ttsēr buaë ie' kukua t̄a ie' e' kikéka tajē, kē w̄a Skököl kikaneka. E' kueki e' wōshaë t̄a Skököl biyöchökwak eköl tō duè méka ik̄i. Ie' katéwa öña tō t̄a iduowa.

²⁴ E' dalewa t̄a Skököl ttè pakarke ãme k̄a wa ñe.

²⁵ Mik Bernabé ena Saulo e'pa tō ì uk ie'pa dē' Jerusalén e' wawé one, et̄a ie'pa míyalne Antioquia. Ie'pa w̄a Juan kiè ñies Marcos, e' mitsērñak.

13*Wiköl Batse'r tō Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök*

¹ Skökēpa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa shua Skököl ttekölpa ena s'wöbla'ukwakpa tso'rak ee. E'pa dör Bernabé ena Simón (Simón e' kiè ñies Dalo'riwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kiè Herodes e' t̄a ñita), ñies Saulo tso'ñak.

² K̄a et t̄a ie'pa tso' Skököl dalöiök batsè wa t̄a e' shua Wiköl Batse'r tō iché ie'pa a: “Kanè kuā'k̄i tso' ye' w̄a Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shushtétkeyö iwakanéwoie e' kueki ie'pa bōl yöttsa ye' a kanè e' woie.”

³ Ie'pa batsé ena tté S'yé t̄a one, t̄a iulà mékarak ie'pa bōl k̄i e' dalewa ikié S'yé a ik̄i. E' ukuök̄i t̄a ipatkémirakitö iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tō Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkéule Wiköl Batse'r w̄a. T̄a ee ie'pa e' iéka kanò a míyal k̄a kiè Chipre ee.

⁵ Idemirak Chipre wé kanò irirke ee, e' ké kiè Salamina. Mik idemirak ee, et̄a ie'pa tō Skököl ttè pakémi judiowak a ñi dapa'wo wé kos a. Juan mirw̄a ie'pa t̄a ie'pa kimuk.

⁶⁻⁸ Chipre kos a itkarak demirak k̄a kiè Pafos ee. Ee ie'pa tō judiowak kué eköl kiè Barjesús (e' kiè griegoie Elimas). E' dör ie'pa awá eköl. Ie' e' chō tō ie' dör Skököl tteköl. Ie' yè'arie kekraë k̄a e' wökir kiè Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsö buaë, ie' k̄i Skököl ttè kiane ttsè. E' kueki ie' tō Bernabé ena Saulo tsuk patké. Eré awá ñe' kē k̄i ikiane tō Sergio Paulo tō ttè mik se' erblöke e' klö'wè. E' kueki ie' tō Bernabé ena Saulo ma'wé wöklö'wè.

⁹ Et̄a Saulo, e' kiè ñies Pablo, e' k̄i Wiköl Batse'r debitū tajē. Et̄a Elimas suéwaitö krereë

¹⁰ t̄a iché ia:

—Be' kachö. Be' e' wamblö suluë. Be' dör wes bé es. Sene yesyésé kos, e' bolök be' dör. ¿Kos be' tō Skököl ñalé yesyésé e' shkuli'wémirö?

¹¹ I' t̄a Skököl tō be' we'ikeraë. Be' wöbla kē wawērpaia. K̄a tköraë tajē be' k̄i t̄a be' kē tō diwö olo suepaia.

E' bet t̄a Elimas wōa k̄a mía ttsettseë, iwöbla kē wawēneia, e' kueki yile yulekeitö as tō iulaiö.

¹² Mik k̄a e' wökir tō e' sué, et̄a ie' erblé Jesús mik. Ie' wökranewa wes Skökēpa ttè dör e' k̄ittsök.

Pablo ena Bernabé tō Jesús tté paké Antioquia atē Pisidia ee

¹³ Pablo ena ishköwapa e' iékarak kanò a Pafos t̄a imíyal Perge atē Panfilia ee. Et̄a Juan tō ie'pa méat ee, t̄a imíane Jerusalén.

¹⁴ E' ukuök̄i t̄a imíyal Antioquia atē Pisidia ee. Et̄a ee judiowak eno diwö t̄a ie'pa dewa judiowak ñi dapa'wo wé a e' tulésēr.

¹⁵ Et̄a wele tō ì kit Moisés ena Skököl ttekölpa tō yëkkuö k̄i, e' aritsé dō ekuölö. E' ukuök̄i t̄a ñi dapa'wo wé wökirpa tō ichök patké Pablo ena Bernabé a:

—A yamipa, a' w̄a ilè tso' sa' pattoie, e' t̄a sa' pattö.

¹⁶ Et̄a Pablo e' kék̄a t̄a ikkaché ulà wa tō a' siwa'blö t̄a ichéitö:

—A Israel aleripa ñies k̄a kuā'k̄i wakpa tō Skököl dalöieta', a' tō ye' ttö ttsö.

17 Skëköl dör Israel aleripa e' Këköl, kuaë e' tō se' bak ká iaiäë, e'pa shukitbak iwák a. Ie'pa sene' Egipto wes ká kua'ki wakpa es. Eë ie' tō ie'pa kímé taië alöne taië. E' ukuöki tã ie' tō ie'pa yéttsã ká e' ki idiché wa.

18 Ie' tō ie'pa dalë'ttsé ká sir poë wé kē yi serku' e' a dōkã duas dabom tkëyök (40).

19 Pë' ditséwöpa dōkã kul bak senuk Canaán e'pa eō'waitō ká mè se' yépa bak ká iaiäë, e'pa a.

20 E' kōs ki duas bak cien tkëyök ki dabom skeyök (450) ekkë.

“E' ukuöki tã Skëköl tō ie'pa shu kékã eköl eköl imalepa wëttsöie dō itteköl Samuel e' kēwö ska'.

21 E' ukuöki tã ie'pa tō Samuel a blu' kié eköl. Es Skëköl tō Saúl mékã ie'pa blúie, e' dör Quis aladulaköl. Ie' dör Benjamín ditséwö. Saúl sené ie'pa blúie dōkã duas dabom tkëyök (40).

22 E' ukuöki tã Skëköl tō Saúl uyéttsã tã David mékaitō blu'ie iskéie. David ché Skëköl tō i' es: ‘Ye' tō David dör Jesé alã, e' sué. Ie' wër buaë ye' wa, ie' erbikō wes ye' erbikō es. I kiane ye' ki wë, e' wakaneweraëitō.’

23 David aleri eköl dör Jesús, e' patké Skëköl tō se' dör Israel aleripa e'pa tsatkök wes ie' kablë' es.

24 Erë kam Jesús döbitu e' yöki Juan S'wöskuökwak tō se' Israel aleripa ulitane patté tō se' kawõtã er mane'uk Skëköl a. Nies se' kawõtã e' wöskuöklor di' a.

25 Mik Juan kanè erkewatke tã ie' tō iché: ‘Wëm datse eköl e' kīnuk a' tso', e' kē dör ye'. Ie' datseia ye' itöki. Ie' dör ye' tsatã, e' kueki ie' klökkuö kicha ë kē wötsënanuk ye' siarla e' a.’

26 “A s'yamipa, Abraham aleripa, nies a' wépa kē dör ie' aleripa erë Skëköl dalöieta' esepa, se' ulitane a s'tsatkè tté e' patkënetke.

27 Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kē wa ijcher tō Jesús dör S'tsatkëkwak. Nies eno diwö bit tã ie'pa tō ie' tté kitule yëkkuö ki Skëköl ttekölpa wã, e' aritseke, erë e' kē wã ane ie'pa éna. Mik ie'pa tō Jesús wöméttsã ttëwã etã e' wa ie'pa tō ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki e' wã tkö'wé.

28 Ie'pa kē wã i sulu kune iki ittowa erë ikkatërahitō Pilato a as ittökwa patkötō krus mik.

29 Es Jesús ttëwarakitō. Mik ie'pa tō i kōs kitule Skëköl yëkkuö ki, e' wawé one, etã inü éwarakitō krus mik tã iwötëwarakitō pō a.

30 Erë Skëköl tō ie' shkë'wékane.

31 E' ukuöki tã ie' e' kkachéne ká taië wépa manetwã ie' wapie Galilea dō Jerusalén, e'pa a. I'ñe tã e'pa kōs dör ie' ttekölpa judiowak ulitane wörki.

32 “Es sa' tso' ttë buaë i' pakök a' a. E' dör i uk Skëköl kablë' sa' yépa bak ká iaiäë e'pa a

33 e' wã tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörki. Itka mik Skëköl tō Jesús shkë'wékane etã. Itka wes itso' kitule Salmo böt ki es wé ichéitō: ‘Be' dör ye' alã. I'ñe yö ikkachétke tō ye' dör be' yë.’*

34 Nies Jesús yë'at Skëköl tō iyëkkuö ki: ‘Wes ye' tō ye' ttë yësyësë batse'r taië e' me' David a tō ye' er buaë chöraë ie' a, es ye' er buaë chöraë be' a.’† E' wã dör tō Skëköl tō ie' shkë'wërane as kē ichkã nurwã.

35 E' kueki nies itso' kitule: ‘Be' kanè méso batse'r, e' kē mepaãtbö as ichkã nurwã.’‡

36 Es David, se' blú bak iaiäë, e' tō imalepa bak e' kēwö ska', e'pa wëttsé wes Skëköl tō iyë'ia es. E' ukuöki tã idu'wã tã itöbinewã iyëpa pō a tã inunewã.

37 Erë wé shkë'kane Skëköl tō e' chkã kē nune'wã.

38 A yamipa, a' wã ijchenü tō se' nuì olö'yarmi se' ki Jesús batamik, e' ttë pakeke sa' tō a' a.

39 Ttë méat Moisés tō dalöiëno, e' kē a se' nuì olonuk. Erë wépa erblé Jesús mik esepa nuì olordaë ie'pa ki.

40 A' tso' erkí as a' kē tã itkō wes Skëköl ttekölpa tō ikit es wé Skëköl tō iché:

41 ‘A ye' wayuökwakpa, ye' ttö ttsó.

I' weraëyö a' kēwö ska' tã, e' dör taië kē klöönuk a' a ekkë.

Erë a' a ipakarmi erë kē a' tō iklö'wëpa.

E' kueki a' tkinú. A' enúwa.’”§

42 Etã Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wö wé a. Etã pë' tō iché ie'pa a' a' kiéne ttë ekkëpa skã pakökne sa' a' eno diwö ëtö wa.

* 13:33 Salmo 2.7 † 13:34 Isaías 55.3 ‡ 13:35 Salmo 16.10 § 13:41 Habacuc 1.5

⁴³ Mik ie' dapa'wérak e' one, eta judiowak, ñies pè' e' yué judiowakie esepa tajë míyal Pablo ena Bernabé ta. Pablo ena Bernabé tò ie'pa patté tò a' e' tkōwā darērēē Skëköl er buaë chōke se' a e' a.

⁴⁴ Eno diwō ètō wa eta ká e' wakpa iekkë ta idettsarak seraa Skëköl ttè kittsök.

⁴⁵ Erë mik judiowak tò isué tò pè' dapanè tajë Pablo ttō kittsök, eta ie'pa yōkī isulune ta ie' kékarak ichök tò ì cheke ie' tò e' dör kache. Ie'pa tò ie' ché suluë.

⁴⁶ Erë ie' ena Bernabé kë suane ta iché iarak:

—Sa' kawōta a' dör judiowak e'pa pattoie kewe Skëköl ttè wa, erë a' kë wā iklōne. Wësua a' ibikeitseke tò sene michoë kë mène a' kī. E' kuëkī sa' míyal ipakök pè' kë dör judiowak esepa a.

⁴⁷ Es Skëköl tò sa' patké. Ie' yëkkuō tò ichè: 'Be' tkékayō wës bö'wō wōñar stui a es.

Es ye' tò be' patkeraë ká ulitane wakpa pattök,

Ie'pa tsatkè e' ttè pakeraëbö ká wa'ñe dō wé ká i' erkerō ee.*

⁴⁸ Mik pè' kë dör judiowak e'pa tò ttè e' ttsé eta ie'pa ttsenekarak buaë. Ie'pa e' kékarak Skëkëpa Jesús tté kikökka. Wépa kos suletëneat senuk michoë, esepa erblé Jesús mik.

⁴⁹ Es Skëkëpa Jesús tté pakane ká e' wa'ñe a.

⁵⁰ Erë alakōlpa dalöiërta' tajë ká e' kī esepa tò judiowak ttè dalöieke buaë, ñies wépa dalöiërta' tajë ká e' kī, esepa shutiwéka judiowak tò as Pablo ena Bernabé we'ikōrakitō as ie' yōttsarak ká e' kī.

⁵¹ Eta Pablo ena Bernabé tò iklō po ppée ikkachoie ie'pa a tò ie'pa kī inuí ane ta imíyal Iconio.

⁵² Erë Jesús ttōkatapa ate e'pa ttsë'ne buaë ñies ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë.

14

Pablo ena Bernabé tò Jesús tté paké Iconio wakpa a

¹ Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, eta ie'pa dewā judiowak ñi dapa'wo wé a wës

* **13:47** Isaías 49.6 * **14:12** Zeus ena Hermes: E'pa dalöiök griegowak bak skëkölíe ká iaiä. Ie'pa a Zeus dör skëköl bua'ie imalepa tsata. Ie'pa tò iklō'wé tò Hermes dör Zeus teköl. Romawak tò Zeus kië méka Júpiter ena Hermes kië mékarakitō Mercurio.

ie'pa wöblar es. Ie'pa tò Jesús tté paké buaë. Es judiowak ñies pè' kë dör judiowak, esepa tajë erblé Jesús mik.

² Erë judiowak kë erblène imik, e'pa tò pè' kë dör judiowak, esepa shutiwéka ena iluwéka tajë s'yamipa kī as iwe'ikōrakitō.

³ Erë Pablo ena Bernabé e' tséat ká tajë ee. Ie'pa tò Skëkëpa tté pakeke kë suane. Skëköl tò diché mé ie'pa a ì kë or yi a ese woie iwā kkachoie tò ie' er buaë chōke sia e' tté dör mokī.

⁴ Erë ká e' wakpa ñi blabatsélor, shabōtspa wa judiowak ttè wër buaë, shabōtspa wa Jesús ttekōlpa tsá e'pa ttè wër buaë.

⁵ Judiowak ena pè' kë dör judiowak, e'pa tò kawō mé ñi a iwōkirpa ta Pablo ena Bernabé we'ikoie, tè ak wa ittowaie.

⁶⁻⁷ Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wa ijchenewa, eta ie'pa tkayalmi dömi ká kië Licaonia ee. Ká kië Listra ena ká kië Derbe ate ee. Ká e' wa'ñe ie'pa tò Jesús tté buaë paké.

Pablo tène ak wa ittowaie ká kië Listra ee

⁸⁻⁹ Eta wëm tso' eköl Listra, e' kune' klō bachiulewā. Ie' kë shko. Ie' tkër Pablo ttōke e' ttsök. Pablo tò isuéwā krereë. Ie' wā ijcher tò wé' ierblé Jesús mik as ibuarne.

¹⁰ Eta ie' tò iché ia aneule:

—jBe' e' kōka, be' e' duōka!

Eta wëm e' kēka tuneka tsut ta ishkémi.

¹¹ Mik pè' tò, ì wé Pablo tò e' sué, eta ie'pa tò ichémi aneule ie'pa Licaonia ttō wa:

—jWépa dalöiekesö skëkölíe e'pa dettsa se' shua s'ditsöie!

¹² Pablo kapaké kibiie, e' kuëkī ie'pa tò ie' klō'wé ie'pa kéköl kië Hermes e' skéie. Bernabé klō'wérakitō ie'pa kéköl kië Zeus e' skéie.*

¹³ Zeus wé merka ká e' ñalé ukuō o'mik tsinet. Zeus sacerdote wā baka wé'ñe ena ma'ma wörkua debitū tajë. Ie' ena pè' ulitane éna baka wé'ñe jchak mè Pablo ena Bernabé a idalöioie ikékōlpaie.

¹⁴ Erë mik Bernabé ena Pablo wa ijchenewa, eta ie'pa e' datsi' jchéé ikkachoie tò e' dör suluë ie'pa a. Ta ie'pa mia pè' shua ta ichérakitō aneule:

15 —A këkëpa, çì uk a' tso'? Sa' dör s'ditsö wes a' es. Sa' debitù ttè buaë pakök a' a as a' tō ìyi ikkë kë wà ta' ese kos watöttsa ta' a' er mane'ù Skëköl chök e' a. Ie' tō ká jaì ena ká i' ena dayë ena ì kos tso' iki e' yō'at.

16 Ká iaiaë dö ikkë ta sulitane serke wes iwák kī ikiane es, e' dalë'ttsë'bitu Skëköl tō.

17 Erë e' dör es, erë ie' dör buaë se' ta kekraë, e' wa ie' tō iwà kkaché sia tō ie' dör Skëköl chök. Ie' tō kalì patkeke a' a. Ie' tō iyiwö weke a' a. Ie' tō chkè meke a' a ñanoie a' ttsë'woie buaë.

18 Erë ie'pa tō ì kos ché iarak, erë iekké ta baka wë'ñe jchérakitō Pablo ena Bernabé dalōioie wes Zeus ena Hermes es.

19 E' shà ta judiowak welepa datse Antioquia ena Iconio, e'pa debitù ta Listra wakpa dakiñérakitō Pablo ttökwa. Iklō'wéwarakitō ta itérakitō taië ák wa. Ibikeitsérakitō tō iduowa, e' kueki ie'pa tō ikuémi méat tēr Listra ké kkō a wī'kie.

20 Erë mik Jesús ttōkatapa malepa e' dapa'wéka ipamik, eta ie' e' kéka míane Listra. E' bule es ta ie' mía Bernabé ta dö ká kiè Derbe eë.

21 Ie'pa demi Derbe ta Jesús tté buaë pakérakitō ká e' wakpa a. Taië ie'pa e' yué Jesús ttökataie. E' ukuöki ta ie'pa debitune Listra ena Iconio ena Antioquia.

22 Ká ekkë kos a ie'pa tō Jesús ttōkatapa er diché ié ena ipablérakitō as ie' tkōwarak darërëë ttè mik se' erblöke e' a. Ie'pa tō iché iarak: “Se' wake' weirdaë ká i' kī dowaje aishkuö ta ì blúie Skëköl tso' e' a.”

23 Ñies ká kos e' kī ie'pa tō wëpa shushtë kanëblök Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpaie. E'pa kī ie'pa ikié S'yë a ena batsé, e' ukuöki ta iméarakitō Skëkëpa mik ie'pa erblöke e' ulà a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquia atē Siria eë

24 E' ukuöki ta Pablo ena Bernabé tkami ká kiè Pisidia demirak Panfilia.

25 Ie'pa tō Jesús tté buaë paké ká kiè Perge e' wakpa a. E' ukuöki ta ie'pa mía ká kiè Atalía eë.

26 Eë ta ie'pa e' iéka kanò a míane Antioquia iyamipa tō ie'pa patkë'mi Jesús tté pakök e'pa ska'. Eë iyamipa tō ie'pa me' Skëköl er buaë chöke se' a e' ulà a ì kanëuk ie'pa dare e' woie.

27 Mik ie'pa demine Antioquia, eta Skëkëpa Jesús icha erule e' dapa'wékarakitō. Ta ì kos wé Skëköl tō ie'pa ta, ñies wes ie' tō ikkayë' pë' kë dör judiowak, esepa a tō ie'pa erblömi ie' mik wes judiowak es, e' kos pakérakitō iyamipa a.

28 Eta ie'pa e' tséat ká taië Jesús ttōkatapa tso' Antioquia, e'pa ta.

15

Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

1 E' kéwö ta, wëpa welepa e' yéttsa Judea demi Antioquia. Ie'pa tō s'yamipa wöbla'wémi ttè i' wa: “A' wëpa kos kawöta tottola kkuölit tē tsir wes Moisés ikitat es. E' kë kaneone a' wa, e' ta kë a' tsatkërpa.”

2 E' kueki Pablo ena Bernabé ñi iutéka darërëë ie'pa ta. E' kueki iyamipa tō Pablo ena Bernabé ena welepa skà, e'pa shushtë as imi'yal Jerusalén ttè ñe' shulök Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa ta.

3 Es Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa tō Pablo ena imalepa patkëmi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria. Eta ipakeramirakitō iyamipa a tō wes pë' kë dör judiowak, esepa er mane'wé Skëköl a. Ttè e' tō ie'pa ttsë'wé buaë.

4 Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, eta eë Skëkëpa Jesús icha eruleë e'pa kos ena iwökirpa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa tō ie'pa kiéwa buaë. Eta ì kos o' Skëköl tō ie'pa wa e' pakérakitō imalepa a.

5 Erë Jesús mik erblökwakpa dör farise-owakpa, esepa welepa e' kéka ta ichéitörak: —S'yamipa kë dör judiowak esepa wëpa kawöta itóttola kkuölit tē tsir. Ñies ie'pa a ikawöta ché tō Moisés ttè kitulebak e' dalōiök ie'pa kawöta.

6 Eta Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa ñi dapa'wéka ttè e' bikeitsök bua'iewa.

7 Ie'pa tō ipaké taië, e' ukuöki ta Pedro e' kéka ta ichéitō:

—A yamipa, a' wa ijcher tō ká iaiaë Skëköl tō ye' shukitbak a' shua Jesús tté buaë pakök, pë' kë dör judiowak, esepa a as ie'pa erblö imik.

8 Ie' wa se' er suule buaë, ie' tō Wiköl Batse'r mé ie'pa a wes se' a ime'itö es. Es

ie' tō se' a ikkaché tō ñies ie' tō ie'pa klō'wé ie' ichaie.

⁹ Ie' tō ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wā ijcher tō ie'pa ena se' dör ñies ěme ie' wōa.

¹⁰ A' tō ie'pa ké Moisés ttè darērēē e' dalōiök, erē e' kē dalōiēne' se' a, ñies se' bak ká iaiaē e'pa kē a idalōiēne'. I'ñe ta žiök a' tso' Skëköl wōñatkök es?

¹¹ E' kē dör es. Se' tō iklō'wé tō se' tsatkēne Skëkēpa Jesús er buaē chōke sia e' ě wa. E' suē ie'pa tsatkēne ñies.

¹² E' ukuōki ta ie'pa ulitane siwa' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapakōke e' ttsök. Ie'pa tso' ipakök tō wes i kē or yi a ese wérakitō Skëköl batamik pē' kē dör judiowak, esepa shua Skëköl diché kkachoie.

¹³ Ie'pa kapaké one eta Santiago tō iché:

—A yamipa, ye' ttō ttsó.

¹⁴ Simón tō se' a ipaké wes Skëköl tō, pē' kē dör judiowak, esepa tsá kímé er bua' wa as ie'pa welepa dō ie' wák ichaie.

¹⁵ Ñies e' sini'kué Skëköl ttekölpa bak ká iaiaē e'pa tō. Ie'pa tō iyē':

¹⁶ Skëköl tō iché: 'Aishkuō ta ye' datsene.

Eta David jchúlipa kerakayō iwák suē.

Ie'pa dörane diché ta' tajē wes iaiaē es

¹⁷ as pē' malepa kē dör judiowak dör ye' icha

esepa tō ye' yulō.

¹⁸ Es ye' tō ttè i' chétke.

Ká iaiaē ttè i' me'atbakyō a' a.*

¹⁹ "Ttè i' kueki ye' ibikeitsè tō, pē' kē dör judiowak er mane'wé Skëköl a, esepa kē tsiriuk s'kàne judiowak ser ese wa.

²⁰⁻²¹ E' kueki yëkkuō patkōmisō ie'pa a e' ki ichōsō tō íyi meule íyi diököl tso' dalōiē skëkölíe ese a, ese kē kar, ese kē katar. Ñies ie'pa kē kàne trënuK. Iyiwak ttéwā kuli' siulekā ese chkà kē katar ñies ipé kē katar. Ká iaiaē ttè i' pakanemi ká wa'ñe se' ñi dapa'wō wé a eno diwō bit ekkē. E' kueki íyi ekkē ě shtōmisō ie'pa a."

Yëkkuō patkēne s'yamipa kē dör judiowak, esepa a

²² Skëkēpa Jesús icha eruleē e'pa kos ena iwökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa wa iwër buaē tō wēpa welepa shushtë ie'pa shua as imi'rak Pablo ena Bernabé ta

dōmi Antioquía. Es ie'pa tō Judas kiē ñies Barsabás ena Silas, e'pa shushtë. Wēpa e'pa dalōieke tajē s'yamipa ulitane tō.

²³ Eta yëkkuō shtë iwökirpa tō e' mé ie'pa a as iwa imi'rak. Yëkkuō e' tō iché i' es:

"Sa' dör Skëkēpa Jesús icha eruleē e'pa wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, sa' dör a' yamipa. Sa' tso' yëkkuō i' shtök a' dör sa' yamipa erē kē dör judiowak serke Antioquía ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shke'wémi sa' tō.

²⁴ Sa' wā ijchenewa tō sa' yamipa welepa e' yē'ttsa sa' shua, e'pa dē'mi a' ska'. Ie'pa tō a' tsiriō' iwákpa ttè wa. E' tō tajē a' wökir tsiriwéka. Kē sa' wā kawō mēne ie'pa a a' wōbla'woie i' wa.

²⁵ E' kueki sa' ulitane wa iwër buaē wēpa welepa shushtëk sa' shua as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo ta. Sa' yami e'pa dalēr tajē sa' éna.

²⁶ Ie'pa e' me'ttsa weinuk tajē. Ie'pa kē suane ttéwā Skëkēpa Jesucristo tté kueki.

²⁷ Sa' tō Judas ena Silas patkēmi ttök a' ta. Ie'pa tō ipakeraē a' wōshāē yēsyesē wes yëkkuō i' ki ikitule es.

²⁸⁻²⁹ Buaē idir Wiköl Batse'r a, ñies sa' a, tō a' kē kawōta judiowak ser e' blök seraā. I' ě blök a' ké: Chkè meule íyi diököl tso' dalōiē ese a, e' kē katar. Ñies ipé kē katar ena iyiwak ttéwā kuli' siulekā ese chkà kē katar. Kē a' kàne trënuK. Íyi ekkē ě kawōta blè a' tō. A' tō iwé es, e' ta e' dör buaē. Skëköl tō a' kímé."

³⁰ Eta ie'pa e' chéat ta imíyal Antioquía. Mik ie'pa demi eē ta ie'pa iyamipa dapa'wéka, e'pa a yëkkuō mirdak iwa e' méitō.

³¹ Mik iyamipa tō yëkkuō aritsé, eta e' tō ie'pa er pablé tajē, e' kueki ittse'nerak buaē.

³² Judas ena Silas, e'pa dör Skëköl ttekölpa ñies, e' kueki ie'pa tō iyamipa patté tajē. E' tō iyamipa er pablé tajē, ikímé tajē.

³³⁻³⁴ Ie'pa sené eē kukuie. Mik ie'pa mitkene itō wane eta iyamipa tō iché iarak a' shkō wōbla wa.

³⁵ Erē Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquía. Ie'pa ena imalepa tajē e'pa tso'rak Skëkēpa Jesús tté buaē pakök. Ñies ttè e' wa

* 15:18 Amós 9.11-12

s'wöbla'uk ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kē kanēblöku'ia ñita

³⁶ Kawö tka taië, e' ukuöki ta Pablo tö iché Bernabé a:

—Mishkane etökichane ká kos ki se' bak Skékēpa Jesús tté pakök e' ane s'yamipa sauk tö is ie'pa tso'.

³⁷ Bernabé ki Juan kiane tsēmi ie'pa ta. Juan e' kiē ñies Marcos.

³⁸ Erē Marcos tö ie'pa me'at ká kiē Panfilia eē. Ie' kē kanēblēneia ie'pa ta. E' kuēki Pablo kē éna ie' tsakmi ie'pa ta.

³⁹ Iñi iutérak darērēē erē kē ishūline. E' kuēki ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wa Marcos mítser e' ta ta ie'pa míyal kanò ki dō Chipre.

⁴⁰ Pablo tö wēm kiē Silas e' kiēmi e' wapie. Iyamipa tö ie'pa méat Skéköl er buaē chō sia e' ulà a. Etā ie'pa e' yéttsa eē

⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skékēpa Jesús icha erule erule tso' ká e' ki e'pa diché kī iök Jesús tté wa.

16

Timoteo miá Pablo ena Silas wapie

¹ E' ukuöki ta Pablo ena Silas demi Derbe ta imíyal Listra. Eē wēm kiē Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mi dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erē iyē dör griegowak.

² S'yamipa serke Listra ena Iconio, e'pa tö icheke tö Timoteo dör pē' buaē.

³ Pablo ki ie' kiane tsēmi e' wapie. Erē judiowak serke ká e' ki e'pa ulitane wa ijcher tö Timoteo yē e' dör griegowak. E' kuēki Pablo tö ie' ké itóttola kkuölit tök tsir as judiowak kē ulurka iki.

⁴ Ká kos wé ie'pa dami eē ì uk patkē' Skékēpa icha erule tso' Jerusalén e'pa wökirpa ena Jesús ttekölpa tsá e'pa tö, e' wà paké ie'pa tö s'yamipa ulitane a.

⁵ Es Skékēpa Jesús icha erule erule e'pa kos diché kī iēne Jesús tté a. Ñies pē' kī iērke taië kekraē.

Pablo tö wēm dör Macedonia wak e' sué kabsueie

⁶ Etā Wiköl Batse'r kē wa kawö mēne ie'pa a Jesús tté buaē pakök ká kiē Asia eē. E' kuēki ie'pa tkami ká kiē Frigia ena Galacia

⁷ demi ká kiē Misia e' kköröwa eē. Etā ie'pa tö ima'wé shkökwa ká kiē Bitinia e' a, erē Jesús Wiköl kē wa kawö mēne ie'pa a.

⁸ E' kuēki ie'pa tkami yēsüsē Misia kker demi ká kiē Tróade dayē kkō a wé kanò irirke eē.

⁹ Etā nañewe Pablo tö ì sué kabsueie. Ie' tö wēm sué eköl, e' dör ká kiē Macedonia e' wak. E' dur shkē'ka ta ikköché ia: “Be' shkótkö Macedonia sa' kimuk.”

¹⁰ Pablo tö e' sué one ta bet sa' dalì iémi mitke Macedonia. Sa' wa ijcher buaē tö Skéköl ki ikiane tö sa' tö Jesús tté buaē paké ká e' ki.

Alaköl kiē Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Etā sa' e' iéka kanò a Tróade, míyal yēsüsē ká kiē Samotracia eē. Bule es ta sa' demi ká kiē Neápolis eē.

¹² Eē ta sa' míyal klō ki dō ká kiē Filipos eē. Ká e' a romawak tso' taië. E' dör ká bua'buatē Macedonia. Eē sa' sené ká tkēl ká skēl ulatök.

¹³ Judiowak eno diwö ta sa' e' yélur míyal di' kkömik wé sa' tö ibikeitsē isalema judiowak wa ká tso' ttoie Skéköl ta eē. Mik sa' tö ikué, etā eē sa' e' tulésér Jesús tté buaē pakök alakölpa ñi dapa'wéka e'pa a.

¹⁴ Ie'pa eköl kiē Lidia, e' dör ká kiē Tiatira e' wak. Ie' dör datsi' bua'buadaloshdalosh ese wataukwak. Ie' tö Skéköl dalöieke taië. Skékēpa tö ie' er ñi'wé as Pablo ttöke kos e' klō'uitö mokiē.

¹⁵ Etā ie' e' wöskué iyamipa tso' ie' u a e'pa ta. E' ukuöki ta ie' tö sa' a iché kröröe:

—A' ibikeitsē tö mokiē ye' dör Jesús mik erblökwak, e' ta a' klönüia ye' ska'.

Es ie' tö sa' ké klönukia ie' ska'.

Pablo ena Silas wötēnewa s'wöto wé a Filipos

¹⁶ Ká et ta sa' mirwane wé s'ttöke S'yé ta eē. Sa' mirwaia ta pē' busi kuéwa sa' tö eköl, e' a wimblu sulusi tso' eköl, e' wa íyi tötkekeitö. Wēpa wēlepa tö ie' to'ttsa ie'pa a kanēblök íyi tötök, e' ské klō'weke ie'pa tö taië e' a.

¹⁷ Busi e' shkēmi Pablo ena sa' itöki. Ie' ardatse:

—Wēpa ikkēpa dör Skéköl íyi ulitane tsata e' kanē mēsopa. Ie'pa tö s'tsatkē ñalé e' tté pakeke a' a.

18 E' wambléitō ká taië, bata ekkē tā Pablo ulunekā taië. Ie' e' wōtréene tā ichéitō wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttō wa ye' tō be' a ichè be' e' yōttsā ie' a.

E' wōshaë tā wimblu sulusi e' yétttsā ia.

19 Mik busi wōkirpa tō isuë tō inukōl kē dē'ia ie'pa ulā a busi batamik, etā ie'pa tō Pablo ena Silas klō'wēwā tsémirak wé ttē shulōkwakpa tso' eë.

20 Ie'pa tō ikkatérak ttē shulōkwakpa a tā ichérakitō:

—Wēpa ikkēpa dör judiowak. Taië ie'pa tso' sa' shūtiuk.

21 Sa' dör romawak, e' kuëki kē sa' a kawō mēne ie'pa tō s'wōbla'wēke sēne wa e' klō'uk ena e' wā uk.

22 Etā ká e' wakpa biteshka Pablo ena Silas kī. Etā ishulōkwakpa tō idatsi' yōktsā kē ikī tā ippōk kē darērēē kal wa.

23 Ibunerak siarē wōtēwarakitō s'wōto wé a. Tā ichérakitō s'wōto wé wōkir a tō ikkō'nú bua'iewā as kē itkōyal.

24 Mik ie' a kawō e' mēne, etā ie' tō Pablo ena Silas wōtēwā iwé wōtēulewā bua'iewā, ese a. Ie' tō ie'pa klō tiēwā kaltak wōbiule s'klō wōtowā ese a. Es iméarakitō.

25 Ká de ká shābōts etā Pablo ena Silas tso' ttōk Skēkōl tā ena ittseittsōk. Imalepa tso' itttsōk.

26 E' wōshā tā í tka darērēē. S'wōto wé wōppéitō darērēē. E' wōshaë tā ukkō ulitane kkōburolone. Ì kos wa ie'pa tso' moulewā, e' wōtsērolone.

27 S'wōto wé wōkir tī'neka. Mik ie' isuë tō ukkō kos tso' áie tā ibikeitséitō s'tso' wōtēule e' kos tkayal. E' kuëki itabē kuëttsaitō e' ttowaie.

28 Erē Pablo anekā:

—¡Kē be' e' ttōkwā! Sa' tso'ia ulitane.

29 Etā s'wōto wé wōkir tō bō'wō kié tā itunewā Pablo ena Silas ska'. Eë ie' e' tkēwā kuchē kī ie'pa wōā painékā suane taië.

30 Etā ie' tō ie'pa yétttsā u'rki tā ie'pa a ichaké:

—A kēkēpa, ÷ì uk ye' kawōtā e' tsatkoie?

31 Ie'pa ie' iüté:

—Skēkēpa Jesús mik be' erblō etā be' tsatkērdaë ñies be' yamipa tsatkērmi es.

32 Etā ie'pa tō Skēkēpa ttē paké ie' a ena iyamipa kos tso' iu a, e'pa a.

33 Etā e' nañewe ulatōk s'wōto wé wōkir tō ie'pa tsémi e' tā. Ie'pa shka'ule taië e' kapeyéitō. Etā ie' ena iyamipa kos e' wōskuélor.

34 E' ukuōki tā ie' tō itsémirak iu a tā itiérakitō. Ie' ena iyamipa e'pa erblé Skēkōl mik, e' kuëki ie'pa kos ttsē'ne buaë.

35 Ká ñine tā ishulōkwakpa tō ishkekīpa patkēmi ichōk s'wōto wé wōkir a tō Pablo ena Silas ömine.

36 S'wōto wé wōkir tō iché Pablo a:

—Sa' shulōkwakpa tō ye' a kawō mé a' ökmine. E' kuëki a' yüne bërē.

37 Erē Pablo tō iché ia:

—Sa' dör romawak* Ie'pa tō sa' buk suli-tane wōshaë kam sa' shulir e' yōki. Sa' wōtē'waitō s'wōto wé a. Ìñe tā ie'pa kī sa' kiane èmine akir. Ie'pa kē a kawō tā' iwoie es. As ie'pa wákpa bitu sa' ökmine.

38 Etā shkēkīpa tō ttē e' chéne ishulōkwakpa a. Mik ie'pa ittse tō Pablo ena Silas dör romawak, etā taië ie'pa suane.

39 Etā ie'pa míyal Pablo ena Silas ska' tā ichérakitō:

—Ì sulu wamblé sa' tō a' kī e' olo'yō sa' kī.

Etā iémine tā ikkōchérak ia: “A' e' yōlur sa' ká kī.”

40 Etā Pablo ena Silas yēnettsā s'wōto wé a míyal Lidia u a iyamipa weblök. Ie'pa pablérakitō etā imíyal.

17

Tesalónica wakpa tsirineka Jesús ttē kuëki

1 Pablo ena Silas tkami ká kié Anfípolis ena ká kié Apolonia demirak ká kié Tesalónica wé judiowak wā ñi dapa'wō wé tso' eë.

2 Etā Pablo dewā e' wé a eno diwō wa wēs ie' wōblar es. Eë ie' kapaké ie'pa tā Skēkōl yēkkuō wa eno diwō mañat.

3 Ie' tō ikkaché ie'pa a tō itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tterawā tā ishkerdakane. Ie' tō iché ie'pa a:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

* **16:37 Romawak:** Pablo ditséwō dör judiowak erē ie' yami bak e' wēle e' yō' romawakie, e' kuëki ñies ie' dör romawak.

4 Judiowak welepa erblé Jesús mik, ta ie'pa de Pablo ena Silas kije. Nies griegowak tö Skëköl dalöieke wes judiowak es, esepa tajë erblé Jesús mik ena alakölpä dalöiërta' esepa tajë erblé imik nies.

5 Erë e' tö judiowak malepa uluwëkä tajë. Eta wëpa sulusipa tso' éme ñala kî, esepa kiérakitö pë' dapa'uk tajë, e'pa kî uluwërakitö ta imiyal kësik wa pë' malepa uluukka. Eta itkawarak kësik wa Jasón u a Pablo ena Silas yulök yettsa më imalepa ulurke tajë e'pa ulà a.

6 Erë kë iwà ikunerak ee. E' kuekî Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuémirakitö ká e' wökirpa wöa ta ichéitörak aneule:

—Wëpa ikkëpa tö ká ulitane wakpa tsirio', e'pa de íe nies.

7 Jasón tö ie'pa kiéwa iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tö se' blú kibi dör kua'kî, e' kië Jesús. Ie'pa tö sa' blú kibi e' ttë dalösewëwa.

8 Mik pë' ulitane ena iwökirpa tö ttë e' ttsë, eta ie'pa shutineka tajë.

9 Erë Jasón ena iyamipa kërakitö inuköl mukat iwà kkachoie tö ie'pa datskene ishulök ta iéminerakitö.

Pablo ena Silas tö Jesús tté paké Berea wakpa a

10 Ká tuinetke eta bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tö Pablo ena Silas patkëmi ká kië Berea ee. Ie'pa demi Berea eta imiyal judiowak ñi dapa'wo wé a.

11 Judiowak e'pa er dör buaë judiowak tso' Tesalónica e'pa tsata. Ie'pa tö Jesús tté kî ttsé er bua' wa. Këkraë ie'pa tö Skëköl yëkkuo suëkëwa bua'iewa isuöie tö i ché Pablo tö e' yëne ö kë iyëne.

12 Es tajë ie'pa erblé Jesús mik. Nies tajë griegowak erblé imik alakölpä dalöiërta' ena wëpa nies.

13 Erë mik judiowak serke Tesalónica e'pa wa ijchenëwa tö Pablo tso' nies Berea Skëköl ttë pakök, eta imiyal ee. Ie'pa tö Berea wakpa dapa'wëmi shutiwëmi Pablo kî.

14 Erë s'yamipa tso' Berea, e'pa tö Pablo ké e' yöktsa ta ipatkëmi dayë kkömik. Erë Silas ena Timoteo e' tsëat Berea.

15 Wëpa wa Pablo mirwa, e'pa wa imí dö ká kië Atenas ee. E' ukuökî ta ie'pa biteyalne. Pablo tö ie'pa ka' ichök Silas ena Timoteo a tö “a' kië bet.”

Pablo tö Jesús tté paké Atenas wakpa a

16 Pablo tso' Silas ena Timoteo kinuk Atenas, e' dalewa ie' tö isuë tö ká e' wakpa wa iyi diököl tso' dalöie, ese tso' tajë. E' tö ie' tsiriwëkä tajë.

17 E' kuekî judiowak ñi dapa'wo wé a ie' kapaköke judiowak ta ena pë' kë dör judiowak erë Skëköl dalöieta' esepa ta. Nies ie' kapaköke këkraë Atenas wakpa ta wé ie'pa döke tajë iyi taük ee.

18 Nies ie'pa wöbla'ukwakpa welepa kiekerakitö epicúreo wakpa* ena estoico wakpa†, e'pa ñi iutëmi Pablo ta. Ie'pa welepa tö ie' cheke i' es:

—¿Ì kabeweke s'ñeñe diö tö?

Ie'pa welepa skà tö icheke:

—Ttsësquia e' dör këkölpä tsakîë dalöieke ká bár wakpa tö e'pa tté pakökwak.

Pablo tso' Jesús kötëwa shkenëkane e' tté buaë pakök e' kuekî ie'pa tö ie' ché es.

19 E' kuekî ie' tsëmirakitö wé ie'pa e' dapa'uke ttë tsakîë pakarke ese ttsök ee. Ká e' kië Areópago. Ta ichakërakitö:

—Ttë pa'alî pakeke be' tö, ¿e' pakëmibö sa' a?

20 Ttë pakeke be' tö, e' kë ttsëule sa' wa, e' kuekî e' kiane jchenukwa sa' kî ¿ima e' wà dör?

21 Atenas wakpa kos ena ká kua'kî wakpa serke Atenas, e'pa ulitane tö ttë pa'alî ttseke ese ë pakeke ñi a këkraë.

22 Eta Pablo e' duëkä ie'pa shua Areópago wé a ta ichéitö:

“A Atenas wakpa, i kos suéyö, e' wa ye' wa ijcher tö a' tö këkölpä tsakîë dalöieke.

23 Mik ye' tkami a' ká shua, eta wé a' tö këkölpä ñe' dalöieke ese ké suéyö tajë. E' shua ye' tö ka' tso' idalöioie ese kué et e' kî itso' kitule i' es: ‘Skëköl eköl kë jcher se' wa tö yi idir, e' dalöioie’. Ie' dalöieke a' tö, erë a' kë wa ijcher tö yi idir. Skëköl e' pakeke ye' tö a' a.

* **17:18 epicúreo wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wà bua'ie dör ttsë'ne buaë. Ttë e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö. † **17:18 estoico wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wà bua'ie dör se' e' kkö'nü i sulu kos e' yöki. Ttë e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö.

24 “Ie' tō ká ulitane ena íyi ulitane tso' iki e' yō'at. Ie' dör ká jaì ena ká i' e' kōs wák. Ie' kē serku' Skëköl wé yöule s'ditsö wa ese a.

25 Sulitane serke ie' mik. Ñies íyi ulitane kiane se' ki senoië, e' mekeitö se' a kekraë. E' kueki ie' kē ki iklar tō se' ie' kimè ì wa.

26 “Wëm eköl è wa ie' tō se' ditsöwö ulitane alöwé. Ie' tō se' ké senuk ká wa'ñe. Mik ie' tō ká i' yö', etä ie' tō se' katatë'atbak tō mik se' sermi, wé se' sermi ditséwö wa ditséwö wa.

27 Ie' tō se' katatë'at es as se' tō ima'u yulè isalema sö ikuëmi. Erë mokì ie' kē ku' kamië se' yöki.

28 E' dör wës yile tō iché es, e' tō iché: ‘Skëköl mik se' serke se' shköke, ie' wa se' tso'.’ Ñies e' dör wës a' wákpa ttsököl eköl tō iyë'at es, e' tō iché: ‘Sulitane dör Skëköl aleripa.’

29 Se' dör Skëköl ditséwö, e' kueki kē se' kàne ibikeitsök tō ie' dör wës íyi diököl yöule se' wä orochka wa ö inukölchka wa ö ákchka wa es. E' kōs yuésö wës se' ibikeitsè es wës se' wákpa a iyör es. Erë Skëköl kē dör es.

30 Iaiäë tã kē se' wä ijcher tō wës ie' dör, e' kueki e' nuí tköo'atbak ie' tō ie'pa ki. Erë i'ñe tã ie' tso' ichök ká ulitane wakpa a tō a kawöta er mane'uk.

31 Skëköl tō idiwö me'atbak wekkë alè tã ie' tō sulitane shuleraë yösyësë wëm eköl tkë'kaitö e' wa. Wëm e' kōtewä erë ishkeo'kane Skëköl tō, e' wa ie' tō iwà kkaché sulitane a tō mokìe wëm ñe' tkë'kaitö.”

32 Erë mik Atenas wakpa tō ittsé tō Pablo tō s'du'wä shkenekane e' ché, etä ie'pa welepa tō ie' wayué, erë welepa skà tō iché:

—Ì pakeke be' tō, e' skà ttsèmi sa' tō iëtökichane.

33 Etä Pablo mía.

34 Erë wëpa welepa míyal Pablo tã, tã e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shuä Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wökirpa eköl. Ñies alaköl eköl kiè Dámaris ena pè' skà tso'ñak ishüa.

18

Pablo mía Corinto

1 E' ukuöki tã Pablo e' yéttsa Atenas mía Corinto.

2 Eë wëm kuëwaitö eköl dör judiowak kiè Áquila, e' dör ká kiè Ponto e' wak. Ie' alaköl kiè Priscila. Ie'pa bak senuk Roma atë Italia eë. Ie'pa dë'bitü erpa Corinto. Ká tso' tseë romawak ttè dikia e' wökir kibi kiè Claudio, ie' tō judiowak kōs serke Roma e' yökulur patké. E' kueki Áquila ena ilaköl e' yë'lur Roma demi Corinto. Pablo mía ie'pa pakök.

3 Ie' kanè dör ie'pa kanè ese è, e' kueki ie' e' tséat ie'pa tã kanëblök. Kanè e' dör iyyiwak kkuölit yueke üie tsèmi ese kané.

4 Eno diwö bit ekkë Pablo mi'ke judiowak ñi dapa'wo wé a. Eë ie' tō Jesús tté pakeke ie'pa ulitane a. Ie' tō judiowak ena pè' kē dör judiowak e'pa ulitane pableke as ie'pa erblö Jesús mik.

5 Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, etä Pablo kē kanëblëneia Áquila tã. E' skéie ie' e' mé Jesús tté buaë e' è pakök kekraë. Ñies ie' tō judiowak pablé kekraë tō Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

6 Erë ie'pa wötkémi Pablo tã tã iché suluë. E' kueki ie' datsi' wöppée iwà kkachöie tō ie' kē ki inuí ku' tã iché iarak:

—A' weirdaë siarë, e' wiie a' wákpa iane. E' kē wëneia ye' wöki. I'tami ye' mía pè' kē dör judiowak esepa pattök.

7 Etä Pablo e' yéttsa judiowak ñi dapa'wo wé a mía wëm kiè Ticio Justo, e' u a senuk. Wëm e' tō Skëköl dalöieke tajë. Ie' serke judiowak ñi dapa'wo wé o'mik.

8 Wëm kiè Crispo, e' dör judiowak ñi dapa'wo wé, e' wökir. Ie' erblé Skëképa Jesús mik iyamipa kōs e' tã. Es ñies tajë Corinto wakpa tō Jesús tté ttsé tã ierblérak imik tã ie' wöskuélor.

9 Ká et nañewe Skëképa Jesús tō Pablo a iché kabsueie: “Kē be' suanuk. Ye' tté kí pakö kekraë. Kē be' siwä'blök.

10 Ye' tso' be' tã. Kē yi a ì sulu wamblënuk be' ki yës. Ye' wä pè' tso' tajë ká i' ki.”

11 Es Pablo atë duas ek ki shäböts Corinto ie'pa wöbla'uk Skëköl ttè wa.

12 Mik Galión bak Acaya wökirie, etä judiowak serke Corinto e'pa ñi dapa'wëka Pablo naméie ie' tsèmi ttè shulo wé a.

13 Ie'pa tō Pablo kkaté Galión a tã iché ia:

—Wëm i' tso' sa' pablök tö Skëköl dalöiö sa' tö, erë kë dör wës ttè dalöiëno meneat sa' a e' tö ichè es.

14 Pablo ttémitke ta Galión tö iché judiowak a:

—Mokjì sulu wamblöpaítö, e'ma ye' tö a' ttö ttsèmi.

15 Erë a' tso' ñi wöñatkök ttè kî ena wëpa welepa kiè kî, ena a' wákpa ttè dalöiëno e' kî, e' kuekî e' shulö a' wákpa tö. Ye' kë tö ttè ese shulè.

16 Eta Galión tö ie'pa uyéttsa ttè shulo wé a.

17 Eta pë' tso' taië e'pa tö wëm kiè Sóstenes dör judiowak ñi dapa'wo wé wökir, e' klö'wëwa ppéraitö ttè shulo wé wöshaë. Erë e' kî Galión kë tkine yës.

Pablo dene Antioquia

18 Pablo e' tséatia taië Corinto. E' ukuökî ta ie' e' chéat iyamipa a ta imía ká kiè Cencreas wé kanò irirke ee. Eta ee ie' e' iéka kanò mi'ke Siria ese a. Áquila ena Priscila mitke ie' ta ñies. Kam ie' e' iöká kanò a, eta ie' tsà téé manene. E' wéitö ittè me'itö Skëköl a e' blóie wës iyë'itö es.

19-21 Mik ie'pa demi ká kiè Éfeso ee, eta Pablo mía judiowak ñi dapa'wo wé a Jesús tté buaë pakök judiowak ñi dapa'uke ee, e'pa a. Ie'pa tö iché ia taië: “Be' e' tsúatia sa' ta.” Erë kë ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a ta ichéitö: “Skëköl kî ikiane, e'ma ye' skà dörane a' pakök.” Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuökî ta Pablo e' iéka kanò a ta imía.

22 Mik idemi Cesarea ta imía Jerusalén Skëképa Jesús icha erule e'pa shké'uk. E' ukuökî ta imía Antioquia.

23 Ee ie' sené ekuölö. E' ukuökî ta iska míane Galacia ena Frigia, ká e' kos a Jesús ttökatapa er diché kî iök.

Apolo tö Jesús tté paké Éfeso wakpa a

24 E' kéwö ska' ta wëm eköl kiè Apolo dör judiowak, e' de Éfeso. Ie' datse ká kiè Alejandría ee. Ie' dör wëm ttö buaë ese. Ie' wa Skëköl yëkkuö sule buaë.

25 Ie' yöule buaë Skëköl ñalé tté wa. Ie' tö s'wöbla'weke kaneë yësyësé Jesús tté wa. Erë ie' kë wa Jesús tté jcher seraa. Ie' wa Juan S'wöskuökwak, e' ttè ë sule.

26 Ie' ttémi judiowak ñi dapa'wo wé a, kë suane. Eta mik Priscila ena Áquila tö ie' kapaköke e' ttsé, eta ikiémirakitö iu a. Ta ee ie'pa tö ie' kî wöbla'wé buaë Skëköl ñalé tté wa.

27-28 E' ukuökî ta ie' shkak ká kiè Acaya ee. E' kuekî iyamipa serke Éfeso, e'pa tö ie' kímé. Yëkkuö shtéraitö Jesús ttökatapa tso' Acaya, e'pa a as ie'pa tö ie' kiöwa buaë. Mik ie' demi Acaya ta wépa erblë'bak Jesús mik Skëköl er buaë ché ie'pa a e' kuekî, esepa kímé taië ie' tö. Ie' e' alöke judiowak kî ie' ttè wa sulitane wörki. Ie' tö ie'pa siwa'blöweke. Ie' tö ikkacheke yësyësé Skëköl yëkkuö wa tö mokjì Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Es ie' tö iyamipa kímé.

19

Pablo tö Jesús tté buaë paké Éfeso wakpa a

1 Apolo tso'ia Corinto e' dalewa Pablo tkami kabata wa demi Éfeso. Ee ie' tö Jesús ttökatapa welepa kué.

2 Ie' tö ie'pa a ichaké:

Mik a' erblë' Jesús mik eta ¿Wiköl Batse'r dè' a' kî?

Ie'pa tö iiuté:

—Kë sa' wa ittseule tö Wiköl Batse'r tso'.

3 Pablo tö ie'pa a ichaké:

—Eta ¿wöskué wése wa a' wösune?

Ie'pa iiuté:

—Juan s'wöskué e' wa.

4 Ie' tö iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skëköl a, esepa wösuk Juan tö. Erë ie' tö iyë' ie'pa a tö wëm datse ie' itökî e' mik ie'pa ké erblök.

5 Ttè e' ttséraitö ta iwöskuélor Skëképa Jesús ttö wa.

6 Pablo ulà méka ie'pa kî ta Wiköl Batse'r debitu ie'pa kî ta ie'pa ttémi ttö kuakî kuakî wa. Ñies ñi mé Skëköl tö ie'pa a ché, e' ché ie'pa tö.

7 Seraa ie'pa döka dabom eyök kî böi (12) wépa.

8 Si' mañat Pablo shkére judiowak ñi dapa'wo wé a, ee Jesús tté pakéitö kë suane. Ie' tö ie'pa pableke taië as ie'pa e' tiüwa ñi blúie Skëköl tso' e' tté dikia.

⁹ Erë ie'pa wëlepa wökir darërëë, e' kueki ie'pa kë wä ttë e' klöne. Ie'pa tö Jesús dör se' ñala e' ttë ché suluë sulitane kukua. Eta Pablo e' skëttsä ie'pa yöki. Wëpa detke Jesús ttökatapaie e'pa tsémi e' ta dö wé wëm kië Tirano e' wä u tso' s'wöbla'woie eë. Eë Jesús ttë pakeke Pablo tö këkraë.

¹⁰ Es iwëitö dö duas bök. Sulitane serke Asia, judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa tö Skëkëpa Jesús ttë ttsé.

¹¹⁻¹² Ì kë or yi a ese wé Skëköl tö kibiie Pablo wa tköka imalepa tsata dö tsamo ena datsi' döne ie' mik ese mi'kerak iwä wëpa kirirke esepa ska' ta ibuanene ta wimblupa sulusi e' yélur ie'pa a.

¹³ Erë judiowak wëlepa shkörämi ñala ki wimblupa sulusi yökulur pë' a. E'pa tö iché 'ima'üsö Skëkëpa Jesús ttö wa.' Ie'pa ichémi wimblupa sulusi a i' es: "jA' e' yökur Jesús pakeke Pablo tö, e' ttö wa!"

¹⁴ Es wëm kië Esceva e' ala'r döka kul e'pa tö ima'wëmi ñies. Esceva dör judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl.

¹⁵ Erë etökicha ta wimblu sulusi tö ie'pa iuté: "Yi dör Jesús e' jcher ye' wä. Ñies yi dör Pablo e' jcher ye' wä. Erë za' dör yi?"

¹⁶ E' wöshaë wëm a wimblu sulusi tso', e' unekä ie'pa ki. Ie' e' aléka ie'pa ki idiché taië wa. Ie'pa ppéitö siarë. Ie'pa e' yélur tkayal sume shkä'ule taië.

¹⁷ Éfeso wakpa kos, judiowak ena kë judiowak, e'pa wä ijchenewä. Taië ie'pa suane. Es Skëkëpa Jesús ttë kí bunekä taië.

¹⁸ Taië pë' erblé Jesús mik esepa debitu i kos wamblë'rakitö suluë e' chökka sulitane kukua.

¹⁹ E'pa shua taië ie'pa awäpa tso'ñak. E'pa kos wä iyëkkuö tso'rak iwä wakanewë, ese debitu ta iña'wëwa sulitane wöshaë. Ie'pa tö iyëttsä kos yëkkuö e' ské dör ta idëttsä inuköl taië. E' dör ie'pa inuköl döka 50.000 ekkë.

²⁰ Es Skëkëpa Jesús ttë kí bunekä taië. Sulitane tö isuë tö ttë e' diché ta' taië.

²¹ E' ukuöki ta Pablo ibikeitsé: "Ye' mi'ke ká kië Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuöki ta ye' michoë dö Jerusalén. Eë ta ye' kawöta shkök dö Roma ñies."

²² E' ukuöki ta ie' kimukwakpa bül, Timoteo ena Erasto, e'pa patkëmiitö dö Macedonia, e' dalewa ie' atëia Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shutineka taië

²³ E' kéwö ska' Éfeso wakpa shutineka taië Jesús dör Se' ñala e' ttë kueki.

²⁴ Wëm tso' eköl kië Demetrio e' dör iyi diököl yuök inukölchka wa e' stë. E' tö Éfeso wakpa Këköl kië Artemisa wak dör alakölie, e' wé diököl yueke inukölchka wa. Kanë e' wa ie' ena ikanë mésopa inuköl klö'uke taië.

²⁵ Ikanë mésopa dapa'wëkaitö imalepa kanëblöke kanë ese ë a e'pa ta, ta ichéitö: "A këkëpa, a' wä ijcher tö kanë i' wa se' inuköl klö'uke."

²⁶ Erë a' isuë, a' ittsé tö Pablo e' tso' ichök tö iyi diököl yuekesö dalöie skëkölle, e' kë dör skëköl moki. Taië pë' tö ttë e' klö'wëtke ie Éfeso ñies Asia kos e' a.

²⁷ E' dör suluë. E' tö se' kanë sulu'wëmiwa. Ñies Artemisa, se' këköl taië, e' wé dalösewëwamiitö. Se' këköl taië dalöiërta' taië Asia ena ká wa'ñe, e' dalösewëwaraitö."

²⁸ Mik ttë e' ttsérakitö, eta ilunekararak taië. Eta ianekararak: "Artemisa dör Éfeso wakpa këköl, e' dör këköl taië."

²⁹ Eta Éfeso wakpa kos aláneka taië. Wëpa datse bül Macedonia. Eköl kië Gayo iëköl kië Aristarco, e'pa dör Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak eë. Éfeso wakpa tö ie'pa bül klö'wëwa kuëmi dö wé ie'pa ñi dapa'uke e' wé a.

³⁰ Eta Pablo shkakwä eë ttök ie'pa ta, erë Jesús ttökatapa malepa kë wä ianemi.

³¹ Ñies Asia wökirpa wëlepa éna Pablo dalër taië, e'pa tö ttë patké Pablo a: "Kë be' minukwä eë."

³² E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shutineka taië. Ie'pa arkekararak taië. Ikibiiepa kë éna iwä ane iök ie' dapa'wërak. E' kueki eköltëpa arke kuä'ki, iëköltëpa arke kuä'ki.

³³ Eta judiowak tö wëm kië Alejandro e' tsémi patkëule duéser sulitane wörki, e' kueki pë' wëlepa tö ibikeitsé tö ie' wöki iwërke. Eta ie' tö ikkaché ulä wa tö "A siwä'blö. Ye' ttöke judiowak tsatkoie."

³⁴ Erë mik ie'pa wä ijchenewä tö ie' dör judiowak, eta ie'pa skä e' kékane anak: "Artemisa dör Éfeso këköl. E' dör këköl taië." Es ie'pa arkerarak dö hora böt.

35 E' ukuöki ta ká wökirpa yëkkuö shtökwak, e' tö pë' ké siwa'blökwa. Ie' tö iché ie'pa a: “A Éfeso wakpa, ká ulitane wakpa wa ijcher tö se' dör Éfeso wakpa e'pa dör se' kéköl taië Artemisa e' wé kkö'nukwakpa, ñies ie' diököl anebitu ká jai a, e' kkö'nukwakpa.

36 Kë yi a iyërpa tö kë idör es. E' kueki a' siwa'blölor. Kë i wamblar kë bikeitsule buaë.

37 Wëpa i' debitu a' wa, e'pa kë wa i blëulewa se' kéköl wé a. Ie'pa kë wa se' kéköl yëule suluë.

38 E' kueki Demetrio ena ikanè mésopa, ie'pa éna yile kkatok, e' ta as imi'rak ikkatök ttë shulökwakpa a ena s'wökirpa a. E'pa tso' kanëblök ttë shulo wé a. Eë ie' tsatkömirak ñi wöshaë.

39 Erë i skà kianëia a' ki yënoie, e' ta e' choie a' kawöta mik se' daparke wës ikanewëkesö es eta.

40 I tka ierö i'ñe, e' ki s'wökirpa tö se' kkatëmi. Kë iwà ta' mokië, e' kueki ie'pa tö se' kkaté iki, e' ta kë se' a e' tsatkënuik iyöki.”

41 Ie' tté one ta ichéitö ie'pa a, “A yúshka.”

20

Pablo mía Macedonia ena Grecia

1 Éfeso wakpa shutineka, e' olone ta Pablo tö Jesús ttökatapa kiëttsa pattè. E' ukuöki ta ie' e' chéat ie'pa a ta imía Macedonia.

2 Ie' tkami ká e' wa'ñe iyamipa pattök, e' tö ie'pa er kuwé taië. E' ukuöki ta ie' mía Grecia.

3 Eë ie' sené si' mañat. Ie' tso'tke kanò klö'uk shkomi dö Siria, e' shua ta ie' wa ijchenewa tö judiowak ileritsétke ie' ttowa. E' kueki ie' míane klö wa tkamine Macedonia.

4 Ie' wapiepa dör kul. Eköl kiè Sópatro, e' dör Berea wak, iyé kiè Pirro. Iëköl kiè Aristarco. Iëköl kiè Segundo, e' dör Tesalónica wak. Iëköl kiè Gayo, e' dör Derbe wak. Iëköl kiè Timoteo. Ñies wëpa böi dör Asia wakpa, e'pa kiè Tíquico ena Trófimo.

5 Wëpa ekkëpa mía kewe sa' yöki sa' kinuk ká kiè Tróade eë.

6 Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tka, eta sa' e' yélur Filipos mía kanò ki dö Tróade. Ká skel ukuöki ta sa' demi Tróade, eta ie'pa kué sa' tö eë. Eë sa' e' tséat ká kul.

Pablo tö ttë bata paké Skëkëpa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa a

7 Eno diwö tuinetke ta sa' e' dapa'wëka ñita Jesús kötëwa e' kèwö tkö'uk. Pablo tso' iyamipa ta kapakök. Ie' kawöta e' yöktsa bule es, e' kueki ie' kapaké dö ká shaböts.

8 Sa' dapanëka u kakkëë e' a. Taië bö'wö tso' wötskiuleka eë.

9 Duladula tkër eköl ukkò tsitsir ki, e' kiè Eutico. Pablo tso' kapakök taië e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekkë ta ikapowa ta ibrutanëmi dötsa iski. Eta ikéka ie'pa tö erë iduowaie.

10 Eta Pablo dur kákke, e' e' éwa ta ie' e' méka duladula bata ki, ipaklö'wëwaitö ta ichéitö:

—Kë a' tkinukia. Itso' ttsë'ka.

11 E' ukuöki ta Pablo tkakane kákke ta Jesús kötëwa e' kèwö tkö'wëitö ie'pa ta. Eta ie' kapakëia dö ká ñine ekkë ta imía.

12 Eta duladula tsémirakitö ttsë'ka iu a. E' tö ie'pa ulitane ki ttsë'wëka buaë.

Pablo e' yëttsa Tróade mía Mileto

13 Sa' míyal kewe Pablo yöki kanò ki dö ká kiè Aso eë. Pablo wák shkak klö wa dö eë, e' kueki sa' kawö me'attke ie' ta ñi kinuk eë.

14 Mik sa' tö ie' kué, eta ie' e' iéka sa' ta kanò ki ta sa' míyal ká kiè Mitilene eë.

15 Ta sa' michoë. Bule es ta sa' tkami ká kiè Quío, e' wöshaë. E' bule es ta sa' demi wé kanò irirke kiè Samos eë. E' bule es ta sa' mía Mileto.

16 Pablo shkakmi bet dö Jerusalén Pentecostés kèwö tkö'uk, e' kueki sa' mineyal es. Pablo kë e' wöklö'wak taië Asia, e' kueki ie' kë dö Éfeso.

Pablo kapaké Skëkëpa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa ta

17 Pablo tso' Mileto e' tö Skëkëpa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' ta.

18 Mik idebiturak, eta Pablo tö iché iarak: —Wës ye' sené a' shua ye' tsá dö'bitu Asia e'tami, e' jcher buaë a' wa.

19 Erë judiowak ileritseke ye' tsaiök e' ye' rreweke taië, erë kekraë ye' e' wöawa diöshet ta Skëkëpa Jesús kanè uk ye' bak a' shua ië wa i wa.

²⁰ Ñies a' wā ijcher tō ttē buaē a' kimoie, ese kē blēnewā ye' wā yēs a' yōki. Ese wa ye' bak a' wōbla'uk sulitane wōrki, ñies u a u a.

²¹ Ye' bak ichök wō yēsyesē wa judiowak a ena pē' kē dōr judiowak esepa a: 'A' kē er mane'uk Skēkōl a. A' kē erblök Skēkēpa Jesús mik mokiē.'

²² Iñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittse tō es Wikōl Batse'r ki ikiane. Kē ye' wā ijcher wes ye' wēmirakitō ee.

²³ Ká wa'ñe wé ye' dē'ule ee Wikōl Batse'r tō ye' a icheke: 'be' wōtērdaē, be' weirdaē siarē, e' ē jcher ye' wā.

²⁴ Ye' a tā ye' ttēwā ö ye' tso' ttsē'ka, kē e' ki ye' tkine. Kanē me' ye' a Skēkēpa Jesús tō, e' ē ewākwa ye' éna er bua' wa. Kanē e' dōr Skēkōl er buaē chōke sia, e' ttē buaē pakök.

²⁵ Ì blúie Skēkōl tso' e' ttē pakéyō a' a. Iñe ye' wā ijcher buaē tō a' ulitane kē tō ye' suepaiane.

²⁶ E' kueki iñe tā yō ichè a' a mokiē tō a' wēpa kē tsatkēne, e' tā kē ye' iane iwiiē.

²⁷ Ì kiane kanewē Skēkōl ki, e' ttē pakéyō a' a se. Kē ye' wā ttē wēne blēnewā yēs a' yōki.

²⁸ E' kueki a' e' kkō'nú. Ñies Wikōl Batse'r tō a' tkē'ka Skēkōl ichapa erule e'pa wōkirpaie ikkō'nukrak, e' kueki ie'pa kkō'nú buaē a' tō. Ie'pa to'ttsa Skēkōl tō iwák pē wa.

²⁹ Ye' wā ijcher tō mik ye' mía e' ukuōki tā pē' dōraē s'yamipa eukwa wes chichi sulusi tō iyiwak ewēwa es.

³⁰ Ñies a' shuā wēlepa e' kōrakā s'wōbla'uk kache ttē wa as s'yamipa erblé Jesús mik e'pa mi' ie'pa ē itōki.

³¹ A' tso' erki. A' éna ianú tō duas mañal, ñiwe nañewe, kekraē ye' bak a' ulitane pattök eköl eköl iē wa i wa.

³² Es ye' tō a' méat Skēkōl ulà a. Ñies a' méatyō Skēkōl er buaē chōke se' a e' ttē a. Ie' wā diché tā' a' er diché kī ioie. Ñies ie' wā diché tā' i kos buaē moie a' a wes ikablē' imuk ie' icha batse'r esepa a es.

³³ Kē ye' wā yi inukōl ena yi datsi' kkeyeule yēs.

³⁴ Erē a' wā ijcher buaē tō ye' kē bak senuk yi ulà mik. E' skéie ye' kaneblē' ye' wák ulà i' wa e' kkō'noie. Ñies e' wa ye' tō ye' wapiepa kímé.

³⁵ Es ye' bak a' wōbla'uk kekraē tō s'kawōtā kaneblök darērēē wēpa kē a kaneblēr, esepa kimoie. Kē se' éna ichökwa tō Skēkēpa Jesús wák tō iyē': "Se' tō ikakmē e' dōr ibua'ie se' a, kē dōr ikaktsē."

³⁶ Mik Pablo ttē one, etā ie' e' tkéwā kuchē ki tā ittē Skēkōl tā ie'pa ulitane tā.

³⁷ Ie'pa ulitane tso' e' chōkat Pablo a iuke taiē tā ie'pa tō ipaklō'wēmi iwōalattsēmi.

³⁸ Pablo tō ichétke ie'pa a: "A' kē tō ye' suepaiane." E' tō ie'pa eriauwé taiē. E' ukuōki tā ie'pa mía iñalemuk dō wé kanò irirke ee.

21

Pablo mía Jerusalén

¹ Mik sa' tō sa' yamipa méat, etā sa' e' iéka kanò a. Sa' míyal yēsyesē ká kiè Cos ee. E' bule es tā sa' míyal ká kiè Rodas ee tā sa' míyal ká kiè Pátara ee.

² Etā sa' tō kanò kué Pátara mi'ke ká kiè Fenicia, e' a sa' e' iéka tā sa' míyal.

³ Sa' tkami tā sa' tō ká kiè Chipre e' sué, e' atē ulà bakli'kka. Etā sa' mir dō Siria. Dalí mir kanò a e' mekeat Tiro, e' kueki sa' demi ee.

⁴ Etā Jesús mik erblökwakpa serke ee, e'pa yulé sa' tō tā ikué sa' tō. Sa' sené ká kul ie'pa ska'. Ie'pa tō iché Pablo a Skēkōl Wikōl wa: "Be' mú kē mi' Jerusalén."

⁵ Erē ká kul tka sa' ki etā sa' e' yéttsane. Ie'pa kos, ilakōlpa ena ila'r, e' yéttsa ie'pa ká a míyal sa' ñalemuk dōmi dayē kkōmik. Ee sa' e' tuléwā kuchē ki ttök Skēkōl tā.

⁶ E' ukuōki tā sa' e' chéat ie'pa a tā sa' e' iéka kanò a. Etā ie'pa míyalne iu a.

⁷ Sa' e' yéttsa Tiro demi ká kiè Tolemaida ee. Sa' tō s'yamipa serke ee e'pa shké'wé. Sa' e' tséat ie'pa ska' ká et.

⁸ E' bule es tā sa' e' yéttsane demi klō wa Cesarea. Ee sa' mí Felipe dōr Jesús ttē buaē pakōkwak e' u a. Ie' dōr wēpa kul shukitulebak Jesús ttekōlpa tsá e'pa kímuk, e' eköl. Ie' ska' sa' e' tséat.

⁹ Ie' ala'r busipa dōka tkēl kam iserdak wēpa tā. Ie'pa kos dōr Skēkōl ttekōlpa.

¹⁰ Sa' sené ie' ska' elkeē etā wēm debitu eköl datsē Judea, e' kiè Agabo. Ie' dōr Skēkōl tteköl.

11 Ie' dewa sa' o'mik ta Pablo kipamo klö'wéwaitö. Ta e' wa ie' e' muéwa iklö a ena iulà a ta ichéitö:

—Wiköl Batse'r tö ichè: “I es judiowak tö kipamo i' wák, e' muerawa Jerusalén. Ta imerattsa ie'pa tö pé' kë dör judiowak, esepa ulà a.”

12 Mik sa' tö ttè e' ttsé, eta sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' ta, e'pa ulitane kköché taië Pablo a: “Kë be' minuk Jerusalén.”

13 Erë Pablo tö iüté:

—¿I kueki a' iuke? E' tso' ye' eriauk taië. Ye' e' métsatke monukwa, ñies ttèwa Skëképa Jesús tté kueki Jerusalén.

14 Ie' kë wa sa' ttö iütène, e' kueki kë sa' wa i' kí yène ia. Sa' iché:

—As Skëképa tö iü wes ie' ki ikiane es.

15 E' ukuöki ta sa' dali ié míyal Jerusalén.

16 Jesús ttökatapa tso' Cesarea, e'pa welepa míyal sa' ta. Ie'pa wa sa' mítser wëm kiè Mnasón, e' u' a kapökrö. Wëm e' datse ká kiè Chipre ee. Ie' dör wépa tsá erblè' Jesús mik esepa eköl.

Pablo mía Santiago pakök

17 Mik sa' deka Jerusalén, eta s'yamipa tso' ee, e'pa tö sa' kiéwa buaë, ittse'nerak buaë.

18 E' bule es ta Pablo mía sa' ta Santiago pakök. Ñies Skëképa Jesús icha e'pa wökir kibipa tso'ñak Santiago ska' serea.

19 Ie' tö ie'pa shke'wé ta i' kos wéitö Skëköl batamik, pé' kë dör judiowak, esepa shua, e' pakéitö ie'pa a yesyésè.

20 Mik e' ttsé ie'pa tö, eta Skëköl kikékarakitö taië. Ie'pa tö iché ia:

—A yami Pablo, be' isué buaë tö ie'pa judiowak döká miles e'pa erblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e' mettsa da'a Moisés ttè dalöiëno e' tsatkök.

21 Ie'pa a iyène tö be' tö judiowak tso' ká kua'ki kua'ki ki, esepa wöbla'weke tö ttè e' olo'yö. Ñies ichekerakitö tö be' tö icheke tö ila'r kurke wépa, esepa tottola kkuölit kë tar. Ñies ichekerakitö tö be' tö s'wöbla'weke tö se' judiowak ser e' kë dalöiaria.

22 Ie'pa ulitane wa ijcherdawa tö be' dè'bitu. E' kueki ¿i wëmi be' tö ie'pa siwa'blöwowa?

23 I' cheke sa' tö be' a e' ú. Ie' sa' shua wépa tso' tkël kawö me'bak Skëköl a, e' orketke.

24 E'pa tsúmi e' ta, ta be' e' batse'ú ie'pa ta. Kos e' patuè e' pataúbö as ie'pa tsà töttsa manene iwà kkachoie tö kawö me' ie'pa tö Skëköl a e' one. Be' tö iwé es, e' ta judiowak ulitane isueraè tö i' kos ki pé' tso' be' chök suluè e' dör kache. Ie'pa tö isuèmi tö Moisés ttè dalöiëno e' dalöieta' be' tö ñies.

25 Erë s'yamipa kë dör judiowak, esepa a i' bikeitsé sa' tö e' kitmibak sa' tö yëkuö ki. E' ki sa' tö ie'pa a iyè' tö ie'pa kë kàne chké meule iyi diököl tso' dalöie ese a ese katök. Iyiwak pé' kë katar. Iyiwak ttéwa kuli' siuleka ese chká kë katar. Ñies ie'pa kë kàne trënu.

Pablo klö'wéwarakitö Skëköl wé pamik

26 Es Pablo e' yéttsa wépa tkël, e'pa ta. E' bule es ta ie' e' batse'wé ie'pa ta. E' ukuöki ta ie'pa tkawa Skëköl wé a. Eë Pablo tö ibiyö ché tö mik ta ie'pa batse'ne e' diwö ene ta ie'pa iyi meke Skëköl a iwakpa bil ekkè.

27 Kawö kul shua ie'pa tso' batse'ne e' erkewatke eta judiowak welepa datse Asia, e'pa tö Pablo sué Skëköl wé a. Ie'pa tö imalepa shutiwéka ta imishkarak Pablo ki iklö'wéwarakitö.

28 Ie'pa anekarak: “A yamipa, sa' kimú. Wëm i' shköke ká wa'ñe s'wöbla'uk tö se' judiowak ser, e' kë dör buaë. Ie' icherami tö Moisés ttè dalöiëno ena Skëköl wé i' kë dör buaë. I'ñe ta pé' kë dör judiowak esepa welepa debitu ie' wa'ie Skëköl wé a. E' tö ká i' dör batse'r e' ia'wéka.”

29 Wëm kiè Tróximo e' su' ie'pa tö Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tö ibikeitsé tö Pablo wa imí Skëköl wé a, e' kueki ie'pa tö iché es.

30 Ká e' wakpa kos shutineka debitu tuneule. Ta Pablo klö'wéwarakitö kuémi u'rki. E' bet Skëköl wé wékkö ulitane wötéwarakitö.

31 Ie'pa tö ittekewatke eta ttè de Roma ñippökwakpa eruleè e' comandante a tö Jerusalén wakpa ulitane shutineka taië.

32 Eta ie' tö ñippökwakpa dapa'wé ikayuapa ta, eta itunemirak wé pé' da-parke ee. Mik pé' tö ñippökwakpa ena icomandante sué, eta ie'pa tö Pablo méat, kë ippèia.

33 Eta comandante debitu, e' tö Pablo klö'wéwa ta imaukwa ké tabechka kichaie

bötö wa. E' ukuöki ta ie'pa a ichakéitö: “¿I' dör yi? ¿I' wambléitö?”

³⁴ Erë welepa tö iché kua'ki aneule, ieltépa iché kua'ki aneule. Taië ie'pa arkerak kua'ki kua'ki, e' wa kë ishulir, e' kueki ie' tö itsukmi ké ñippökwakpa wé a.

³⁵ Pë' éna ie' klö'wakwa kësik wa, e' kueki mik idemirak ñippökwakpa wé klékata ki, eta ñippökwakpa tö Pablo batsékami.

³⁶ Pë' kos arke Pablo itöki: “iIttöwa!”

Pablo e' tsatké judiowak wörki

³⁷ Mik Pablo dökewatke ñippökwakpa wé a eta ie' tö comandante a iché:

—Kawö mú ña ttök be' ta.

Eta comandante tö iüté:

—Ye' kë wa ijcher tö be' ttö griegoie.

³⁸ E'ma be' kë dör Egipto wak dë'bitu eköl e' ka'ka ñippök sa' ta e'. Ie' mía ká wé kë yi ku' ee' s'ttökwa wakpa ta doka mil tkéyök (4000).

³⁹ Eta ie' tö iché ia:

—Au, ye' dör judiowak kune Tarso, ká e' dör ká kibi ate Cilicia. Kawö mú ye' a ttoie ie'pa ta.

⁴⁰ Eta comandante tö kawö mé ia. Eta ie' dur shkë'ka ñippökwakpa wé klékata ki ta iulà kkaché pé' tso' taië, e'pa a tö a' siwa'blölur. Mik isiwa'bléwarak, eta ie' tté ie'pa ta hebreoie. Ta ichéitö iarak:

22

¹ “A yamipa, a kékëpa, ye' e' tsatköke, e' ttsö.”

² Mik ie'pa tö ittsé tö Pablo ttöke ie'pa ta iwákpa ttö wa, eta ie'pa ki siwa'blélur. Ie' tö iché:

³ “Ye' dör ñies judiowak wes a' es. Ye' kune' Tarso ate Cilicia ee. Erë ye' talane ie' Jerusalén. Gamaliel tö ye' yö' yësyësë wes se' tté dalöiëno kiteat iaiaë e' tö iché es. Këkraë ye' tso'ie Skëköl dalöiök ye' er kos wa kos a' ulitane tö idalöieke i'ñe ekkë.

⁴ Mik se' wépa tö Jesús dör Se' ñala e' tté klö'wé, eta esepa tötiük ye' bak ttëwa, klö'wëwa, wötëwa s'wöto wé a. Kë ye' tkine tö wëm idir ö alaköl idir.

⁵ Ñies sacerdote kibi ena s'kueblupa ulitane, e'pa tö a' a ichëmi tö e' dör mokië. Ie'pa tö ye' a yëkkuö me' tsëmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yëkkuö e' tö kawö me' ye'

a Jesús mik erblökwakpa esepa tsobitu dö Jerusalén we'ikè.

⁶ “Erë ye' miria ñala ki. Diwö de bata a ta ye' dökemitke Damasco tsinet, e' bet ta i' bitëshka ká jai a bö'wöie e' olo bune taië ye' pamik.

⁷ Eë ye' anere iski. Eta ittö ttséyö tö iché ña: ‘A Saulo, a Saulo ¿iök be' tö ye' we'ikeke?’

⁸ Eta ichakéyö: ‘A Skëkëpa, ¿be' dör yi? Eta ie' tö iüté: ‘Ye' dör Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tö.’

⁹ Itso'rak ye' ta, e'pa tö bö'wö sué, erë i' yëne ye' a, e' wa kë ane ie'pa éna.

¹⁰ Eta ye' tö ie' a ichaké: ‘A Skëkëpa Jesús, ¿i wëmiyö?’ Ta ie' tö iché ye' a: ‘Be' e' koka. Be' yú Damasco. Eë i' kos wëmi be' tö, e' yërdaë be' a.’

¹¹ Bö'wö olo tö ye' wöbla batuwéwa, e' kueki ye' wapiepa tö ye' ulà iémirak dö Damasco.

¹² “Eë wëm tso' eköl kië Ananías, e' tö Skëköl dalöieke taië. Moisés tté dalöiëno kitule e' dalöiekeitö yësyësë. Judiowak kos serke Damasco e'pa tö ichëke tö ie' dör wëm buaë.

¹³ Ie' debitu ye' ska' ta ye' a iché: ‘A yami Saulo, be' wöbla buanú.’ E' wöshaë ta ye' wöbla buanene iwawënene Ananías suéyö iwa.

¹⁴ E' ukuöki ta ie' tö ye' a iché: ‘Skëköl dalöiök se' yépa bak ká iaiaë, e' tö be' shukitabak as i' kiane wë ie' ki e' jcher be' wa. Ñies be' shukititö as yi dör Yësyësë e' saübö ena ie' wák ttö ttsöbö.

¹⁵ Be' döraë ie' ttekölie. I' kos su' be' tö, i' kos ttsé' be' tö, e' cheraëbö sulitane a.

¹⁶ I' ta kë bö ipanukia. Be' e' koka. Be' e' wöskuö. Skëköl a ikiö as i' sulu kos wamblébö e' nuí olo'yöitö be' ki.’

¹⁷ “Mik ye' dene Jerusalén eta, ye' mía ttök Skëköl ta iwé a, ee' ye' tö i' sué kabsueie.

¹⁸ Skëkëpa Jesús suéyö ta ichéitö ña: ‘Be' tö ye' tté pakëmi judiowak a, e' kë klö'wëpa ie'pa tö. E' kueki be' e' yöttsa bet Jerusalén.’

¹⁹ Eta ye' iché ia: ‘A Skëkëpa, ie'pa wákpa wa ijcher tö ye' bak ie'pa ñi dapa'wo wé kos a, be' mik erblökwakpa, esepa yulök ppë, wötëwa s'wöto wé a.

²⁰ Mik Esteban dör be' kané méso bak be' tté pakök, e' kötwä ie'pa tö, eta ye' tso' ee. E'

wëne buaë ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkö'nuk.'

²¹ Erë ie' tö ye' a iché: 'Be' shkõmitke ñala ki. Ye' be' patkeke kamië pë' kē dör judiowak esepa a.' ”

Pablo aṭe comandante ulà a

²² Pablo ttöke e' ttsök ie'pa tso' buaë, erë mik pë' kē dör judiowak e' aritséitö, eta ie'pa ñi kéka anuk darërëë: “iWëm ese kē kawõtā senukiā! iṭtōwasö!”

²³ Ie'pa arkekarak taië, ta idatsi' wõtī'wekerakitö kashuk a, ñies ká po uyekerakitö kashuk a kēsik wa.

²⁴ E' kueki comandante tö Pablo tsukmi ké weshkē ñippökwakpa wé a ta ippök ké as itö ichökā i kueki pë' wõnarke ie' ki taië.

²⁵ Erë mik ie'pa tö Pablo muéwatke ppè tsa'bata daloie wa, eta ie' tö capitán dur ee, e' a ichaké:

—¿A' a kawö mène wépa dör romawak esepa ppök kam ishulir e' yöki?

²⁶ Mik e' tsé capitán dur ee e' tö, eta imía icomandante a ibiyö chök ta iché ia:

—¿Wes be' iwëmi? Wëm e' dör romawak.

²⁷ Eta comandante debitu Pablo ska' ta ie' tö ie' a ichaké:

—¿Moki be' dör romawak?

Pablo iüté:

—Tö, es idir.

²⁸ Eta comandante tö iché:

—Ñies ye' dör romawak, e' pato'yö inuköl taië wa.

Ta Pablo iüté:

—Erë ye' dör romawak ye' kune' es e' kueki.

²⁹ Mik ittserakitö, eta ippökwakpa tö Pablo méat bërë. Mik comandante wa ijchenewa tö Pablo dör romawak, eta ie' suane tö iök ie' tö imaükwa patkë'.

Pablo e' tsatké judiowak wökirpa wörki

³⁰ Comandante ki ikiane jchenowa mokië tö i ki Pablo kcateke judiowak tö. E' kueki bule es ta ie' tö sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökir malepa ké e' dapa'ukka. E' ukuöki ta ie' tö Pablo wötsöök patkë ta iyétsaitö tsëmi duésër ie'pa wörki.

23

¹ Eta Pablo tö ie'pa suéwa krereë iwö ki ta iché iarak:

—A yamipa, ikkë ye' senére, eta ye' er kē wa ye' kkatëne i ki Skëköl wöa.

² Eta sacerdote kibi kië Ananías, e' tö, itso'rak Pablo o'mik, e'pa ké Pablo ppök ikkë ki.

³ Erë Pablo tö iüté:

—iBe' dör e' ökwak, e' pperaë Skëköl tö! Se be' tkër ye' shulök Moisés ttë dalöiëno e' wa. Erë ¿iök ye' ppök kébö? E' wa ttë ñe' dalösewéwa be' tö.

⁴ Itso'rak ee, e'pa tö iché Pablo a:

—iBe' tso' Skëköl sacerdote kibi e' chök suluë!

⁵ Pablo tö iché:

—A yamipa, ye' kē wa ijcher tö ie' dör sacerdote kibi. Skëköl yëkkuö tö iché: 'Yi tso' s'wökirie, ese kē char suluë.'

⁶ Mik Pablo wa ijchenewa tö iwökirpa shabõtspa dör saduceowakpa, shabõtspa dör fariseowakpa, eta ie' tö ie'pa a iché aneule:

—A yamipa, ye' dör fariseowak. Ñies ye' yépa kos dör fariseowakpa. S'duowa shkerkane, e' wà panekeyö kröröë, e' ki a' tso' ye' kkatök.

⁷ Mik Pablo tö ttë e' ché, eta fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wõñanemi ñi ki. Eta ie'pa ñi blabatsélor.

⁸ Saduceowakpa tö icheke tö s'duowa kē shkerta'kane. Ñies ichekerakitö tö Skëköl biyöchökwakpa kē ta', wimblupa sulusi kē ta'. Erë fariseowakpa tö iyi ekkë kos klö'wé tö itso'. E' kueki ie'pa ñi blabatsélor.

⁹ Ie'pa ulitane arkerak taië. Fariseowakpa dör s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa welepa e' kéka ta ichéraitö:

—Wëm i' kē wa i sulu wamblëne. Isalema wimblu ö Skëköl biyöchökwak wele utule ie' ta.

¹⁰ Erë ie'pa ki shutirkeka taië kēsik wa, e' kueki comandante suane dö' Pablo ttëwarakitö. E' kueki iñippökwakpa tsuk patkëitö Pablo yottsā ee tsëmi ñippökwakpa wé a.

¹¹ E' nañewe ta Skëképa Jesús debitu e' tö Pablo a iché: “Be' er kuú. Wes be' tö ye' ttë paké ië Jerusalén es ñies be' kawõtā ipakök Roma.”

Judiowak kawö mé ñi a Pablo ttökwa

¹² E' bule es ta judiowak welepa tö kawö mé ñi a Pablo ttökwa. Ie'pa tö ittë mé Skëköl

a ttè i' wa: “Kě sa' chkōpa, kě sa' di' yōpa dō mik Pablo ttèwā sa' tō etā.”

¹³ Wēpa tō ittè mé es, e'pa dōkā dabom tkēyōk (40).

¹⁴ Etā ie'pa míyal sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa, e'pa ska' tā iché iarak:

—Sa' tō ttè me' Skēkōl a tō kě sa' chkōpa, Pablo kām ttōwā sa' tō e' yōkī. E' kě wā one sa' wā, e' tā as Skēkōl tō sa' we'ikō.

¹⁵ E' kuēkī a' ena s'wōkirpa malepa, a' ichō comandante a tō Pablo tsūbitū bule. A' e' ō tō a' kī ie' kiane chakē bua'iewā ishūloie. E' dalewa sa' tso'tke ikīnuk nīalā kī ttèwā kām idō a' ska' e' yōkī.

¹⁶ Erē Pablo nauyō wā ijchēnewā tā imía ñippōkwakpa wé a tā ibiyō méitō Pablo a.

¹⁷ Etā Pablo tō capitán kié ekōl tā iché ia:

—Duladula i' tsūmi comandante ska'. Ie' wā ilè tso' yēnoie ié' a.

¹⁸ Etā capitán e' tō itsēmi comandante ska' tā iché ia:

—Pablo tso' wōtēule, e' tō ye' kié tā ikkōché ye' a tō duladula i' tsūmi be' ska'. Ie' wā ilè tso' yēnoie be' a.

¹⁹ Etā comandante tō iklō'wéwā iulā a tā itsēmi bānet. Eē ie' a ichakéitō:

—¿I cheke be' tō ye' a?

²⁰ Ie' tō iché ia:

—Judiowak kawō métkē ñi a be' a ichōk tō bulepa Pablo tsūmi wé judiowak wōkirpa e' dapa'uke eē. Ie'pa e' ōke tō Pablo ttè kiane shulè bua'ie ie'pa kī.

²¹ Erē ie'pa ttè kě klō'war. Judiowak wēpa dōkā dabom tkēyōk (40) kītā, e'pa tso' blēule Pablo panuk. Ie'pa kablē' Skēkōl a ttè i' wa: “Kě sa' chkōpa, kě sa' di' yōpa dō mik sa' tō Pablo ttèwā etā.” Ie'pa tso'tke, ima be' icheke, e' ē panuk.

²² Etā comandante tō ipatkémine tā iché ia: “Kě yi a ichar tō e' ché be' tō ye' a.”

Pablo patkēmi Judea wōkir kié Félix e' ska'

²³ Etā comandante tō ikimukwakpa kié bōl tā ichéitō ie'pa a: “Ñippōkwakpa mi'ke klō wa esepa klō'ú dōkā cien bōyōk (200). Ñies ñippōkwakpa mi'ke kabaio kī esepa shtō dōkā dabom kuryōk (70). Ñies ñippōkwakpa wā kēt mi'ke esepa klō'ú dōkā cien bōyōk (200). Katuine de sulitu

(9:00 pm) etā e'pa kos dapa'ú as imi'rak Cesarea.”

²⁴ Ñies ichéitō: “Kabaio yulō Pablo tsōmi. Itsūmi kkō'nú buaē dōmi s'wōkir Félix ska'.”

²⁵ Ie'pa tā comandante tō yēkkuō patkēmi mè Félix a. Ikitule yēkkuō kī e' tō iché i' es:

²⁶ “A Félix, s'wōkir kibi. Ye' dōr Claudio Lisias. Yēkkuō i' shtéyō be' a. Be' shké'wéyō.

²⁷ Judiowak wōkirpa tō wēm i' klō'wā iminerak ittōkwā. Erē mik ye' wā ijchēnewā tō ie' dōr romawak, etā ye' mīa ye' ñippōkwakpa tā tā itsatkée sa' tō.

²⁸ Ye' kī ikiane jchēnukwā tō i' kī ie'pa tō ikkateke. E' kuēkī itsēmiyō judiowak wōkirpa wōrkī.

²⁹ Ie'pa tō ikkaté ie'pa ttè dalōiēno kitule, ese kī. Erē kě ye' wā i' sulu kune ie' kī ittowaie ō iwōtoie s'wōto wé a.

³⁰ Erē ye' wā ijchēnewā tō judiowak wēlepa kawō mé ñi a ittowaie, e' kuēkī ye' tō ipatkébitū be' a. Ñies ye' tō ichétke ikkatōkwakpa a tō i' kī ie'pa éna ikkatak, e' chō be' wōshaē.”

³¹ Etā ñippōkwakpa wā Pablo mítser nañewe wes ie'pa a ikéwō mēne es. Ie'pa demi ká kié Antípatris eē.

³² Bule es tā ñippōkwakpa dami klō wa, e' èltēpa biteane ñippōkwakpa wé a. Etā ièltēpa dami kabaio kī, e'pa wā Pablo mítser.

³³ Mik ie'pa demirak Cesarea eē, etā ie'pa tō yēkkuō mé iwōkir kibi a. Ñies Pablo méitōrak ia.

³⁴ Iwōkir kibi tō yēkkuō sué one etā ie' tō Pablo a ichaké: “¿Wé be' datse?” Mik ie' wā ijchēnewā tō idatse Cilicia,

³⁵ etā iché ia:

—Mik be' kkatōkwakpa debitū etā be' ttē tteraeyō.

Etā ie' tō Pablo wōtōkwā patké s'wōto wé tso' u bērie yō' blu' Herodes tō ká e' wōkirpa a e' a. Eē iwōtéwarakitō.

24

Pablo e' tsatké Félix wōrkī

¹ Ká de skēl etā sacerdote kibi kié Ananías, e' demi Cesarea judiowak kuēblupa wēlepa tā Pablo kkatōk. Ñies

wëm eköl kiè Tértulo, e' de ie'pa wà ie'pa ttekölíe Pablo kkatök Félix a.

² Mik Pablo debitù età Tértulo tò ikkatémi. Ie' tò Félix a iché:

A kéképa s'wókir kibi, be' ttè dikia ká tajë sa' serke bërë ñita. Be' erbikö buaë, e' wa be' tò sa' wakpa kímé tajë. E' kueki sa' tò wëstela chë be' a.

³ A Félix, kéképa tajë, be' tò sa' kimeke tajë, e' kueki kekraë ká ulitane kî sa' tò wëstela chë tajë be' a.

⁴ Kë ye' éna be' kawö chöwak tajë, erë be' we'ikëyö, sa' ttö ttsö bërber ë er bua' wa.

⁵ Sa' wà ijchenewa tò wëmi' dör pë' suluë. Ie' shköke ká wa'ñe judiowak shutiuk ñi kî as ñni blabatsölor. Ie' dör Jesús Nazaret wak e' klépa eruleë e' wókir eköl.

⁶⁻⁷ Ñies ie' éna Skököl wé ia'wakka ñáie. E' kueki sa' tò iklö'wéwa.*

⁸ Be' wák a ie' chakirmi, es be' wà ijchermi tò i kî sa' tò ikkateke, e' dör mokië.

⁹ Judiowak tso' ee, e'pa ulitane tò Pablo kcateke ñittsë.

¹⁰ Età Félix tò ie' a kawö mé ttoie tã ie' tò iché:

—Ye' wà ijcher tò ká iaiaë be' dör ká i' wakpa ttè shulökwak. E' kueki ye' ttsë'ne buaë e' tsatkök be' wörki.

¹¹ Be' wák wà ijchermi tò ye' dë'röka Jerusalén Skököl dalöiök, e' kî ká detke dabom eyök kî böt (12).

¹² Ie'pa kë wà ye' kune yi tã ñi chök. Ie'pa kë wà ye' sune pë' shutiukka Skököl wé a, ñies judiowak ñi dapa'wo wé malepa a, ñies Jerusalén kos a.

¹³ Ì kos kî ie'pa tò ye' kcateke, e' kë yërpa ie'pa a yësyësë be' a.

¹⁴ Erë ye' tò be' a iché tò Jesús dör ñala chökke, e' tté wa ye' tso' sa' yépa bak ká iaiaë e'pa Kököl dalöiök. Ie'pa tò iché tò tté e' kë dör buaë. Erë ñies ì kos kitatbak yëkuö kî Moisés ena Skököl ttekölpa tò, e' klö'wé ye' tò.

¹⁵ Ñies ye' erblöke Skököl mik wës ie'pa es tò se' yësyësë ena se' suluë duowa e' shkerdakane.

¹⁶ E' kueki kekraë ye' e' chöke senuk buaë Skököl wöa ena sulitane wöa as kë ye' er tò ye' kkatö i kî.

¹⁷ “Ye' mine sené duas tajë kë dë'ia ie, e' ukuöki tã ye' dene ie ye' wakpa shua inuköl kakmuk s'siarëpa a. Ñies ye' dene íyi muk Skököl a idalöioie.

¹⁸ E' kanéuk ye' tso' Skököl wé a e' dalewa ye' sué ie'pa tò. Ye' e' batse'wétke wës sa' tté kitule tò iché es. Eë pë' kë ku' tajë. Kë yi shutineka.

¹⁹ Erë judiowak welepa datse Asia, e'pa tso' ee. E'pa éna ye' kkatok ilè kî, e' ta warma ie'pa kawötã shkökrö ie ye' kkatök.

²⁰ Ie'pa kë shkakrö, e' tã as ie itso' rak e'pa tò ichö tò i sulu kué ie'pa tò ye' kî mik ye' dë' e' tsatkök judiowak wókirpa wörki etã.

²¹ Erë mik ye' bak ie'pa wörki, etã tté i' ë yë' ye' tò aneule: ‘S'duowa e' shkerkane e' klö'wéyö, e' kî a' tso' ye' kkatök i'ñe.’ ”

²² Jesús dör ñala chökke e' tté jchertke buaë Félix wà. E' kueki mik i ché Pablo tò, e' ttséitö tã ie' kë kî tté i' kianeia ttsè. Ie' iché ie'pa a:

—Mik comandante kiè Lisias, e' de, e' wa ye' tò a' tté shulè.

²³ Etã Félix tò capitán eköl ké Pablo wötökwane s'wöto wé a, erë ichéitö ia:

—Ikkö'nú er bua' wa wës kë s'wötëule es. Kawö mú ie' a as iyamipa bitu ikané uk.

²⁴ Bökkî es tã Félix debitune ilaköl kiè Drusila e' tã. E' dör judiowak. Félix tò Pablo tsuk patké. Pablo tò s'kawötã erblök Jesucristo ë mik e' wà paké Félix a. E' ttsök ie' tso'.

²⁵ Erë mik Pablo tò sene yësyësë ena e' kkö'nè sene sulu yöki ena s'shulir aishkuö tã e' wà paké, etã e' tò Félix tkiwéwa. Ie' tò iché Pablo a:

—Be' yüne. Mik ye' kawö kune e' wa ye' tò be' kiëne.

²⁶ Ñies Félix tò ipaneke tò Pablo mú tò inuköl watkè ia iomine bër, e' kueki ie' tò Pablo kiekerö kekraë ttök ie' tã.

²⁷ Es itka dö duas bök. E' ukuöki tã Félix kë kanëblöia s'wókirie. Ie' skéie wëm kiè Porcio Festo, e' de s'wókirie. Félix atak buaë judiowak tã, e' kueki Pablo méatitö wötëule s'wöto wé a.

* **24:6-7** Yëkuö kitule ká iaiaë welepa tò tté i' kî méka tté i' wa: Sa' kî ikiane shulè wës sa' tté dalöiëno tò iché es. 7 Erë shkëkipa wókir kibi kiè Lisias, e' debitù tã iyétsa sa' ulã a kësik wa. 8 Ie' tò sa' a iché tò Pablo kkatökwakpa kawötã ikkatök be' wörki.

25

Pablo e' tsatké Festo wörki

¹ Festo demi Cesarea kanablök s'wökirie e' k_i k_a de mañat t_a imía Jerusalén.

² Ee t_a sacerdotepa wökirpa ena judiowak wëpa kibipa, e'pa t_o Pablo kkaté Festo a.

³ Ie'pa t_o ikié ie' a: "Sa' kimú er bua' wa. Kawö mú Pablo tsobitu íe Jerusalén." E' dör Pablo ttowa ñala k_i.

⁴ Erë Festo t_o iüté:

—Pablo tso' Cesarea wötëulew_a s'wöto wé a. Ee ye' mi'ke kukuie.

⁵ Ì sulu wamblé ie' t_o, e' t_a as a' wökirpa mi' ye' t_a Cesarea ie' kkatök ee.

⁶ Festo sené Jerusalén k_a p_aköl (8) k_a dabom (10) e' ulatök t_a imíane Cesarea. E' bule es t_a ie' e' tkéka ikula' k_i ttè shulo wé a. Et_a Pablo tsuk patkéit_o shulè.

⁷ Mik Pablo dewa, et_a judiowak datse Festo t_a Jerusalén, e'pa dewa ie' o'mik t_a ikkaté íyi sulué taië ese k_i. Erë ie'pa k_e a iwöklönuk yës t_o e' dör mok_i.

⁸ E' ukuöki t_a Pablo tté e' tsatkoie. Ie' t_o iché ia:

—Ye' k_e w_a ì sulu wamblène yës judiowak ttè dalöiëno k_i, ñies Skököl wé k_i, ñies Roma wökir kibi e' t_a. Ekkëpa k_e yëule ye' w_a sulué.

⁹ Erë Festo atak buaë judiowak t_a, e' kuëki ie' t_o Pablo a ichaké:

—¿Be' shkak Jerusalén as ye' t_o be' shulö ee?

¹⁰ Ie' t_o iüté:

—Au. Ye' tso'tke Roma wökir kibi e' ttè shulo wé a. Íe a' kawöt_a ye' shulök. Be' w_a ijcher buaë t_o ye' k_e w_a ì sulu wamblëule judiowak t_a.

¹¹ Erë ilè sulu wambléyö, ese kué a' t_o, e' k_i ye' kawöt_a ttëw_a, e' t_a ye' ttöw_a. Erë ì kos k_i ie'pa t_o ye' k_kateke, e' k_e yëne, e' t_a k_e yi kawöt_a ye' mukts_a ie'pa ulà a. E' kuëki ye' t_o ikié t_o Roma wökir kibi as e' wák t_o ye' shulö*

¹² Et_a Festo tté ipattökwakpa t_a et_a ichéit_o Pablo a:

—Buaë be' ikiétke t_o Roma wökir kibi t_o be' shulö. E' kuëki ye' t_o be' patkekemi Roma as ie' be' shulö.

Festo t_o Pablo tté paké blu' Agripa a

¹³ K_a tka wekké alè e' ukuöki t_a blu' kiè Agripa e' demi Cesarea ikutà kiè Berenice e' t_a Festo tkënek_a k_a wökirie e' k_ewö tkö'uk.

¹⁴ Ie'pa e' tséat k_a taië. E' dalewa Festo t_o ì tköke Pablo t_a e' paké blu' Agripa a: Ie' t_o iché ia:

—Íe wëm tso' eköl méat Félix t_o wötëule s'wöto wé a.

¹⁵ Mik ye' bak Jerusalén, et_a sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa, e'pa debitu wëm e' kkatök ye' a. Ye' a ikiérakit_o as ye' iwömütts_a ttëw_a.

¹⁶ Ye' t_o ie'pa iüté t_o romawak wökirpa k_e yi tteta'w_a, kam ie' tsatkö ikkatökwakpa t_a ñi wöshaé e' yöki.

¹⁷ E' kuëki mik ie'pa debitu íe, et_a k_e ye' kawö chöone. E' bule es t_a ye' e' tkéka ye' kula' k_i ttè shulo wé a t_a wëm e' tsuk patkéyö.

¹⁸ Erë mik ikkatökwakpa debitu, et_a ie'pa k_e w_a ikkatëne íyi sulu k_i wës ye' ibikeits es.

¹⁹ Ie'pa t_o ikkaté wës ie'pa Skököl dalöieke ese k_i. Ñies wëm kötëw_a kiè Jesús, e' ché Pablo t_o t_o itso' ttsé'ka, ese è k_i ie'pa t_o ikkaté.

²⁰ Ye' k_e w_a ijcher wës yö ttè e' wè, e' kuëki ye' t_o Pablo a ichaké: "¿Be' shkak Jerusalén as ee be' shulir ttè i' k_i?"

²¹ Erë ie' ikié t_o as se' wökir kibi t_o ishulö. E' kuëki ye' t_o ikéwö mé t_o as itkër wötëule dö mik ye' t_o ipatkekemi et_a.

²² Et_a Agripa t_o iché Festo a:

—Ye' éna wëm e' ttö ttsak ñies.

T_a Festo t_o iüté:

—Bule bö ittseraë.

²³ Bule es t_a Agripa ena Berenice, e'pa debitu, tkaw_a u a shkörami wës kékè taië es. Ñippökwakpa wökirpa ena k_a e' kékëpa dalöiërta' taië, esepa debitu ie'pa t_a ñies. Et_a Festo t_o Pablo tsuk patké

²⁴ t_a ichéit_o:

—A blu' Agripa ena kékëpa ulitane tso' íe se' t_a, íe wëm dur eköl kiè Pablo. Judiowak kos t_o ie' k_kateke ye' a Jerusalén ñies íe Cesarea. Ie'pa k_e shtrirt_a'w_a ye' a ikiök aneule t_o ikéwö mütts_a ttëw_a.

²⁵ Erë ye' a t_a ie' k_e w_a ì wamblène ì k_i yö ittök_wa ipatkëmi. Erë ie' wák t_o ikié as

* **25:11** Pablo dör romawak e' kuëki ie' a kawö t_a ikiök Roma wökir kibi a t_o e' t_o ishulö. Roma wökirpa tsitsir k_e a iwöklönuk.

Roma wökir kibi tö ishulö. E' kueki ye' tö ibikeitsbak patkëmi ee.

²⁶ Erë kë ì kune ye' wä shtëmi yëkkuö kî mëmi s'wökir kibi a ikkatoie. A Agripa, e' kueki ye' wä idebitu a' wörki, bua'ie be' wörki, as be' ichakö. İma be' ichè, e' ukuöki ta iyëkkuö shtëmiyö.

²⁷ ¿Wes ye' tö yi patkemimi shulè kë wayëule tö ì kî ikkatërke?

26

Pablo e' tsatké blu' Agripa wörki

¹ E' ukuöki ta Agripa tö Pablo a iché:

—Be' ttö e' tsatkoie.

Etä Pablo ulä kékä ta ittëmitke i' es:

²⁻³ “A blu' taië Agripa. Se' judiowak ser, e' jcher buaë be' wä. Nies ttè i' kî sa' ñi chöke, e' jcher buaë be' wä. E' kueki i'ñe ta ye' tsë'ne buaë e' tsatkök be' wörki ì kos kî judiowak tö ye' kcateke, e' yöki. Es ikiéyö be' a tö ye' ttö tsö enaë.

⁴ “Se' wakpa kos wä ijcher buaë tö wes ye' ser ye' kaska' ena Jerusalén mik ye' bak duladula etä.

⁵ Nies ie'pa wä ijcher buaë tö këkraë ye' dör fariseowak. Ese wakpa e' tiuke Skököl ttè dikia yësyësë se' wakpa malepa tsata. Ie'pa kî ikiane, e' ta ie'pa tö ichëmi tö moki ye' dör fariseowak.

⁶ Skököl kablè' se' yëpa bak ká iaiaë e'pa a tö s'duowa e' shkerdakane, e' wä panekeyö moki, e' kî ie'pa tso' ye' kkatök i'ñe ta.

⁷ Se' dör Israel aleripa e' ditsëwöpa döka dabom eyök kî böi (12), e'pa tö iwä paneke nies er moki wa. E' kueki ie'pa tö Skököl dalöie e' wakanewekerakitö ñie nañeë këkraë. A blu' Agripa, s'duowa shkerdakane, e' panekeyö wes se' wakpa malepa es, e' ta ¿i kî ie'pa tso' ye' kkatök?

⁸ ¿I kueki a' ibikeitseke tö s'duowa e' kë shkenukkane Skököl a?

⁹ “Ye' wák bak ibikeitsök tö ye' kawötä ì kos or ye' a e' uk Jesús Nazaret wak e' ttè wöklö'woie.

¹⁰ Es ye' tö iwamblè' Jerusalén. Sacerdotepa wökirpa tö ye' a kawö me' iwambloie. S'batse'rpa taië wötë'wä ye' tö s'wöto wé a. Kë dör e' ë, nies mik ie'pa ttekerakitö, etä ye' a ta e' dör buaë.

¹¹ Taië ie'pa we'ikyö se' ñi dapa'wo wé ulitane a ie'pa koie ie'pa erblö Jesús mik e' olo'yök. Ye' kësik blè' ie'pa kî taië. Ye' tö ie'pa töte'rö tkörö ká bár kî we'ikè.

¹² “Sacerdotepa wökirpa tö ye' a kawö me' ena ye' patkè' ese wamblök Damasco, e' wakanéuk ye' mirwa.

¹³ Erë, a blu', ñala kî dibata a ta ká jaì a ye' tö ì sué bö'woie e' tkökä diwö olo tsatä. Bö'wö e' olo bune ye' pamik ena imirwarak ye' ta e'pa pamik ñies.

¹⁴ Sa' kos anere iski ta ittö ttséyö e' tö iché ña hebreoie: ‘A Saulo, a Saulo, ¿iök be' ye' we'ikeke? Ì sulu wamblekebö ye' kî e' wa be' wák e' mukettsa we'ikè wes iyiwak kë shkak ppèsö kal wa es.’

¹⁵ Ye' tö ie' a ichaké: ‘A Skökëpa, ¿be' dör yi?’ Ie' ye' iüté: ‘Ye' dör Jesús, e' we'ikekebö.

¹⁶ Erë be' e' duöka. Ye' e' kkaché be' a be' patkoie kaneblok ye' a. Ì kos suébö i'ñe ena ì kos kkacheraëyö be' a, e' pakerabö sulitane a.

¹⁷ Ye' tö be' patkeraë be' yamipa a ena pè' kë dör judiowak esepa a. Ye' tö be' tsatkeraë ie'pa ulä a.

¹⁸ Ye' tö be' patkeraë ie'pa wöa ká ñi'uk as ishkörak Skököl ta ká ñi a, kë ku'ia klöulewa stui a Satanás ulä a; nies as inuì olo'yardak iki as idörak Skököl icha bats'e'r e'pa kiië ierblérak ye' mik e' wa.’

¹⁹ “A blu' Agripa, ì yëne ña ká jaì a e' wawéyö.

²⁰ Jesús ttè buaë tsá pakéyö Damasco wakpa a, e' ukuöki ta yö ipaké Jerusalén wakpa a nies ká malè tso' Judea e' kos wakpa a. Nies ipakéyö pè' kë dör judiowak esepa a. Ye' tö ie'pa kos patté: “A' er mane'ú Skököl a. A' senú buaë yësyësë ikkachoie tö moki a' er mane'wétke ie' a.”

²¹ E' kueki se' yamipa judiowak e'pa tö ye' klöo'wä Skököl wé a ttëwa.

²² Erë dö ikkè ta Skököl tö ye' kimé, e' kueki ye' tso'ia ie' tté pakök sulitane a, s'dalöierä' taië esepa a, nies se' esepa a. Ì yë'atbak Skököl ttekölpa ena Moisés, e'pa tö tö itköraë, e' ë pakekeyö. Kë ye' wä ttè kua'kî pakane.

²³ Ie'pa tö iyë'at tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawötä ttëwa. E' ukuöki ta ie' shkerdakane këweie sulitane yöki, ta

s'tsatko tté pakeraëitö judiowak a ena ká ulitane wakpa a. Ttè e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie."

Pablo tö Agripa shkeñé erblök Jesús mik

²⁴ Es Pablo e' tsatköke e' shua Festo tö iché ie' a aneule:

—¡A Pablo, be' alíneka! Be' e' yué yëkkuö wa taië, e' tö be' alíwéka.

²⁵ Erë ie' iüté:

—A këkëpa Festo. Ye' kë alíneka. Ì chéyö e' kë dör alípa ttè, e' dör ttè mokí.

²⁶ Se blu' Agripa tkër. Ie' wa ttè ikkë sùule buaë. E' kueki kë ye' tkine ttök ie' wörki. Ýyi ikkë kos kë wamblëne blëulewa. E' kueki ye' wa ijcher tö ie' wa ýyi ikkë jcher buaë.

²⁷ A blu' taië Agripa, ye' wa ijcher buaë tö be' tö ì yé'atbak Skëköl ttekölpa tö, e' klö'wé.

²⁸ Agripa tö iüté:

—Kë be' ibikeitsök tö be' ye' kèmi e' mane'uk Cristo kléie i' ta.

²⁹ Pablo tö iché:

—I' ta ö i' ukuöki ta, erë Skëköl mú ki ikiar tö be' ena a' kos tso' i' ñe ye' ttö tso'k, e'pa mú dör wes ye' es, erë kë moulewa tabechka kicha wa wes ye' es.

³⁰⁻³¹ Eta blu' ena s'wökir kibi ena Berenice ena kos itulur ee, e'pa ulitane e' kéka míyal bánet ttök ñita Pablo tté ki. Ie'pa tö iché ñi a:

—Wëm i' kë wa ì sulu wamblëne ì ki ittëwasö, warma kë ie' kawöta wötëwa.

³² Eta Agripa tö iché Festo a:

—Wëm i' kë tö ichöpa: 'ye' patkömi Roma wökir kibi a shulè', e'ma sö iëmimi.

27

Pablo patkémirakitö Roma

¹ Mik ie'pa tö ibikeitsétke tö sa' patkekemi Italia, eta Pablo ena pè' skà tso' wötëule, e'pa méraikitö wëm eköl kiè Julio e' ulà a. Wëm e' dör ñippökwakpa eruleë kiè Emperador Icha, e' capitán.

² Eta sa' e' iéka kanò a. Kanò e' datse ká kiè Adramitio ee michoë Asia wé kanò irirke dayë kkömik ese a. Wëm kiè Aristarco, e' tso'ñak sa' ta ñies. Ie' datse Tesalónica ate Macedonia ee.

³ Bule es ta sa' demi Sidón. Julio tö Pablo sué er bua' wa. Ie' tö iémi s'yamipa serke

ee, e'pa pakök as ì kiane ie' ki e' mù ie'pa tö ie' a.

⁴ Sa' e' yéttsa Sidón mir wöwí, erë siwa' bitsirke darërëë wöiá. E' kueki sa' míyal dayë nane kiè Chipre e' kke wé siwa' kë bitsirku' taië e' ëka.

⁵ Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira ate Licia ee.

⁶ Eta ee capitán tö kanò datse Alejandría, e' kué etö. E' mi'ke Italia. Ee sa' e' mane'wé kanò e' etö a ta sa' míyal.

⁷ Siwa' kueki sa' mirwa kanò ki enaë, kanè taië wa. Ká böt ö ká mañat alë eta sa' demi ká kiè Cnido wöshaë. Siwa' bitsirkeia sa' kke, e' kueki sa' tkami Salmona wöshaë ta sa' tkami dayë nane kiè Creta e' wishet.

⁸ Sa' mí kanò ki dayë kkö ë wa kanè taië wa. Eta sa' demi ká kiè Buenos Puertos (kiè e' wà kiane chè wé kanò irirke buaë), e' ate tsinet ká kiè Lasea ee.

⁹ Sa' ki kawö chó taië ta yuëdiö dewatke. E' këska' ta kë se' a shkanukia dayë ki dö' ì sulu tkö s'ta. E' kueki Pablo tö ipattérak:

¹⁰ —A këkëpa, yö isué tö se' mirwa i' eta ì sulu tkömi. Kanò i' ena dali i', e' weirwami, ñies dö' se' wákpa duödur.

¹¹ Erë capitán kë wa Pablo ttö iütëne. Ie' tö kanò wák ena kanò ñakökwakpa wökir, e'pa ttö iüté.

¹² Wé ie'pa kanò irine e' kë dör buaë yuëdiö tkö'woie. E' kueki kanò wakpa kibi-iepa tö ibikeitseke tö se' mú dömi Fenice yuëdiö tkö'uk ee, e' dör bua'ie. Ká e' ate dayë nane kiè Creta ee. Ee dayë ate noroeste ena sudoeste.

Siwa' bitsirke taië dayë ki

¹³ Eta siwa' datse sur kke, e' bitsinemitke bërëbërë. Ie'pa tö ibikeitsè tö se' tkömimi, e' kueki ie'pa e' yéttsa míyal Creta dayë kkö ë mik kanò ki.

¹⁴ E' ukuöki bet ta sèrkë bitsineka taië datse nordeste kke, e' tërke kanò mik.

¹⁵ E' tö kanò uyémi. Sa' kë a kanò wöklöneia siwa' kke. E' kueki sa' tö iémi as siwa' wa imítser sa' ta.

¹⁶ Sa' tkami dayë nane tsitsir kiè Cauda, e' tsikka, wé kë siwa' bitsirku' darërë shute ee. Sa' kaneblé darërëë, e' wa sa' tö kanóla tso' s'tsatkoie e' muéwa buaë as kë imi'a dayë a.

17 E' ukuöki ta ie'pa tö kanò kibi ètö k_i payuéwa buaè tsa' wa. Ie'pa suane dö' kanò tkërka tsa'wö tso' taiè kiè Sirte, e' k_i. E' kuëki ie'pa tö datsi' ukuö tso' kanò shköwoie, e' iéwa dayè a kanò wöklö'woie as imi' enaè. Ta ie'pa tö iémi as siwa' wa imi'.

18 Bule es ta siwa' bitsirkeia taiè, e' kuëki ie'pa tö dali damirak iwa kanò a, e' tuléttsami dayè a.

19 Böiki es ta ie'pa tö iyi taiè tso' kanò shköwoie, e' kibiie tuléttsa dayè a iwákpa ulà wa.

20 Ká tka taiè eta diwö kë wëneia bëkwö kë wëneia. Sërkë taiè tërkeia sa' k_i. E' kuëki sa' tö ibikeitsé tö sa' duölrudaè, kë sa' tsatkërpaia.

21 Sa' tka ká taiè kë chkaule. E' kuëki Pablo e' kékä ie'pa tso' kos e' shua ta ichéitö:

—A këkëpa, a' tö ye' ttö tso'pa, e' ma kë se' e' yënettsa Creta ena i sulu tka se' ta, e' kë bak se' ta. Nies kë se' iyi weinewa.

22 Erë i'ne ta a' er kuú. Kë yi duöpawa. Erë kanò è weirwami.

23 Enia nañewe Skëköl dö' ye' blú dalöieke ye' tö, e' tö ibiyöchökwak patké ye' ska',

24 e' tö ye' a iché: 'A Pablo, kë be' suanukia. Be' kawöta shkökrö Roma wökir kibi e' ska'. Skëköl er buaè ché be' a. E' kuëki pè' kos tso' be' ta kanò a, e'pa tsatkëraèitö.'

25 A këkëpa, e' kuëki a' er kuú. Ye' erblöke Skëköl mik. Ye' wa ijcher buaè tö i kos tköraè wes Skëköl biyöchökwak tö ye' a iché es.

26 Erë siwa' tö se' patkeraè dö ká wele dayè kkömik.

27 Dayè kiè Adriático e' k_i sa' dami siwa' wa w_i'kè iö'kè. E' k_i ká de domingo bötö e' nañewe ká shaböts eta kanò ñakökwakpa éna iane tö sa' döketke ká sí k_i.

28 Ie'pa tö dayè shu ma'wé tö wekké idir dötsa iski ta ide metro döka dabom mañayök k_i teröl (36). E' ukuöki ta w_i'kie iska ma'wënerakitö ta ide metro dabom böyök k_i kul (27).

29 Ie'pa suane dö' ak tso' blubluè ese mik kanò tër, e' kuëki tabechka tso' kanò wöklö'woie e' émirakitö tkël kanò ñakka dayè shua. Ta ikiérakitö Skëköl a tö sa' kimú ká ñirke e' dalewa.

30 Erë kanò ñakökwakpa tö ibikeitsé: se' tköyalmi as se' e' tsatkö. E' kuëki ie'pa tö

kanóla éwami dayè a. Ie'pa e' é tö ie'pa mí tabechka tso' kanò wöklö'woie, e' ökmi kanò wökka dayè shua.

31 Erë i weke ie'pa tö e' biyö ché Pablo tö ñippökwakpa a ena capitán a. Ie' tö iché:

—Ie'pa tkayal, e' ta a' kë tsatkërpa.

32 Eta ñippökwakpa tö kanóla e' ttsé télor ta iémirak dayè a.

33 Ká ñirketke eta Pablo tö ie'pa ulitane a iché:

—Ilè ñú. A' tso' ipanuk tö i tkömi, e' k_i domingo de bötö e' dalewa kë i ñane a' wa yës.

34 A' keyö ilè ñuk. A' e' tsatkak, e' ta a' kawöta ilè ñuk. Kë a' weirpa yës.

35 Pablo tté one, eta pan klö'wéitö et, ta wëstela chéitö Skëköl a. Sulitane wörki iblatéitö ta ie' wák tö itsá ñé.

36 Eta e' tö imalepa erkiöwé ta ichkérak ñies.

37 Sa' döka cien böyök k_i dabom kuryök k_i teröl (276) seraa.

38 Ie'pa chké one kos ie'pa k_i kiane ekké ta dali éyök ate e' tuléttsarakitö dayè a as kanò at öböbla. Dali e' dö' trigowö.

Kanò jchënane

39 Ká ñine ta kanò ñakökwakpa kë wa dayè kkö suule. Erë ie'pa tö isué tö tsa'wö buaè ulat tër kanò ikloka. E' kuëki ie'pa tö ibikeitsétke tö kanò ma'üsö klëka ee.

40 Eta iyi tso' kanò wöklö'woie, e' ttsé télor ie'pa tö émi dayè a. Eta kaltak tso' kanò ñakoie, e' wöttse'lor ie'pa tö. E' ukuöki ta datsi'kuö skëkarakitö kanò wökka ta idökemitke dayè kkömik.

41 Erë tsa'wö tkërka dayè dikia, e' k_i kanò tkëne kuj. Ta kanò wökka bunewa tsa'wö a, kë yënettsaia. E' dalewa dayè tërke kanò ñakka e' tö kanò tskélor taiè.

42 Wépa mir klöulewa e'pa kiane ñippökwakpa k_i ttélur as kë itköyal ukule.

43 Erë capitán éna Pablo tsatkak, e' kuëki ie' kë wa ikéwö mène ittökulur. Ie' tö iché: "Wépa ukuo, e'pa e' ppölor kewe dayè a as e'pa dötsa ká sí k_i.

44 As imalepa mi' kanò tak k_i." Es sa' ulitane dettsa ká sí k_i buaè.

28

Pablo sené si' mañat ká kiè Malta ee

¹ Mik sa' dettsa eta sa' wa ijchenewa to ka e' kiè Malta.

² Ka e' wakpa to sa' kiéwa buaë seraä. Kase suluë ena kali yerke, e' kueki bö' batsékarakitö tajë ta sa' kiérakitö bö' baiklök.

³ Eta Pablo to bö' ulatska shtë, e' tuleke bö' a. E' wöshaë ta tkabë sulusi e' yëttsa bö'ba yöki, e' to Pablo kuéwa iulà kkue a, kë èwa.

⁴ Mik ka e' wakpa to isuë to tkabë moar Pablo ulà mik, eta ichérakitö ñi a: “Wëm i' wa s'kötlewa alè. Erë dayë a itsatkëne, erë s'shulökwak tso' ka jaì a e' kë wa kawö mène ia as iser.”

⁵ Erë Pablo ulà wöppé ta tkabë anewa bö' a. Kë wes Pablo dë'.

⁶ Wëkkë Pablo iërkeka ö wëkkë Pablo duömiwa etkëme, e' panuk ie'pa tso' seraä. Erë ie'pa to ipané tajë. Mik ie'pa to isuë to kë i bak ie' ta, eta ie'pa ibikeitséne kuä'ki. Ie'pa to ichémi to Pablo dör këköl wele.

⁷ Eë tsinet ka tso', e' dör Malta wökir kibi kiè Publio, e' icha. Ie' to sa' kiéwa ena sa' suë buaë dö ka mañat.

⁸ Ta Publio yë, e' duöke duè dalölö wa ena ishuterke tajë. E' ie' teme'r. Eta Pablo mia iweblök ta ie' to ikié S'yë a ta iulà méka iki ta ibua'wénéitö.

⁹ E' ukuöki ta imalepa kirirke tso' ka e' a, e'pa kos debitu ta ibuanerak ñies.

¹⁰ E' kueki ka e' wakpa to iyi kakmé sa' a tajë. Mik sa' mitkene kanò ki ta i kos kiane sa' ki shkoie, e' kakmé ie'pa to sa' a.

Pablo demi Roma

¹¹ Sa' sené ka e' a si' mañat ta sa' e' iéne kanò iëtö a. Eë kanò e' to yuëdiö tköo'. E' datse Alejandria. Kanò e' kiè ie'pa këkölpä dalöiekerakitö dör klö e'pa kiè wa.

¹² Sa' míyal kanò e' ki ka kiè Siracusa eë. Eë sa' sené ka mañat.

¹³ E' ukuöki ta sa' míyal ka kiè Regio eë. E' bule es ta sa' e' yélur Regio a. Siwa' bitsirke buaë datse sur kke, e' wa ka bö't ta sa' demi Pozzuoli wé kanò irirke eë.

¹⁴ Eë sa' to s'yamipa welepa kué. Ie'pa to sa' ké e' tsukat ie'pa ta domingo etö. Bata ekkë ta sa' demi Roma.

¹⁵ S'yamipa tso' Roma, e'pa wa ijchertke to sa' datse. E' kueki ie'pa de sa' ñaletsuk dö wé dalì wé tso' tajë kiekerakitö Apio

ee. Ñies ie'pa skà de sa' ñaletsuk ka kiè S'kaporö Wé Mañat eë. Mik Pablo to ie'pa suë ta wëstela chéitö Skëköl a ta ittse'neka buaë.

¹⁶ Mik sa' demi Roma, eta Roma wökirpa to ie' ké senuk u etkue a ekörla, erë ishköki méarakitö eköl Pablo kkö'nuk.

Pablo to Jesús tté paké Roma

¹⁷ Pablo demi Roma, e' ki ka de mañat, eta ie' to judiowak wökirpa tso' Roma, e'pa kiök patkë. Mik ie'pa e' dapa'wëka ie' ska' ta ie' to iché iarak:

—A yamipa judiowak, kë ye' wa i sulu wamblëne se' wakpa ki. Ñies kë ye' wa i sulu wamblëne se' yëpa bak ka iaiaë e'pa sene e' ki. Erë ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitö Roma wakpa ulà a.

¹⁸ Roma wakpa to ye' ichaké iskië, erë kë ie'pa wa i sulu kune ye' ki ye' ttowaie. E' kueki ie'pa éna ye' akmi.

¹⁹ Erë judiowak kë ki ikiane to ye' èmi ie'pa to. E' kueki ye' kawöta ikiök to ye' patkö Roma wökir kibi a as ie' to ye' shulö. Erë ye' kë wa i ta' se' judiowak kkatoie.

²⁰ I paneke se' dör Israel aleripa e'pa to, e' kueki ye' tkër ie moule. Ñies e' kueki ye' to a' kiök patké a' suoie ena ttoie a' ta.

²¹ Ie'pa to iché ia:

—Judea wakpa kë wa yëkkuö patküle sa' a be' choie yës. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa kë wa i sulu yëule sa' a be' ki.

²² Sa' wa ijcher to tté pa'ali i' paké be' to e' cheke suluë sulitane to ka wa'ne. E' kueki sa' ki ikiane ttsè to zima be' to ibikeitseke?

²³ Ie'pa to kawö skà mé ñi a kapakoie. Mik e' kéwö de, eta ie'pa dapaneka tajë Pablo ska'. Ie' to i blúie Skëköl tso' e' tté paké bla'mi dö tsáli. I kit Moisés ena Skëköl ttekölpa to yëkkuö ki e' wa ie' to ie'pa pablé tajë as ie'pa to iklö'ü to Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²⁴ Ie'pa welepa to tté paké Pablo to, e' klö'wé. Erë welepa kë wa iklö'one.

²⁵ Ie'pa kë wa ibikeitse ñikkëë, e' kueki imítkerak erë Pablo to tté i' bata ché iarak:

—I yë' Wiköl Batse'r to a' yëpa bak iaiaë, e'pa a, itteköl bak kiè Isaías e' wa, e' dör mokü. Skëköl to iché ia:

²⁶ 'Be' yü ta ichö ka i' wakpa a.

A' to ittseraë je', erë kë a' éna iwà anak.

A' tō iwebleraē je', erē kē a' tō isuepa.

²⁷ Es ie'pa dōr, ie'pa wōkir suluē, e' kueki.

Ie'pa tō ikukuō wōtéwā as kē iwattsēr.

Ie'pa tō iwōbla tsimiwéwā as kē iwawēr.

Ie'pa kē éna iwà anak.

Ie'pa kē shkakne ye' ska' as ye' tō
ibua'ùne.*

Es Isaías tō iyē'at.

²⁸⁻²⁹ A' wā ijchenú tō i' ukuōki tā Skököl
tō s'tsatkè e' tté tso'tke pakè pē' kē dōr
judiowak esepa a. Ie'pa e' tō iklō'weraē.

³⁰ Pablo e' tséat duas bök wa'ñe wé u
patuekeitō ee. Sulitane mi'ke ie' weblök tā
ee ie' tō ikiéwā.

³¹ Ie' tso'ie ì blúie Skököl tso' e' tté pakök
ena s'wōbla'uk Skökēpa Jesucristo tté wa.
Kē yi wā ie' wōklōne. Kē yi wā ie' tsirione
yēs.

* **28:27** Isaías 6.9-10

Yëkkuö kit Pablo tö Roma wakpa a Romanos

Yi tö yëkkuö i' kit, e' wák kiè Pablo. Welepa tö ibikeitsè tö yëkkuö i' kit ie' tö eta ie' wák tso' Corinto. Ie' tö ikit duas dabom skeyök ki kul (57) Cristo kune'bak e' ukuökij ta. Ie' ikkeyè' taië shkökmi Jesús mik erblökwakpa tso' Roma e'pa pakök. Erë kë ie' a kawö kune shkoie. E' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit patkèmi ie'pa a as ie'pa wa ijcher tö i' o' Jesús tö ie'pa dalèrmik. Ie'pa kibiiepa kë dör Israel aleripa erë Israel aleripa erblé Cristo mik esepa e' ie'wa ie'pa ta. Israel aleripa erblé Cristo mik esepa tö ibikeitsè tö ie'pa klö'bak Skëköl tö keweie e' kuëki ie'pa dör ibua'ie pè' kë dör ie'pa ditséwö esepa tsata. E' kuëki ie'pa kë ni sini'kune.

E' kuëki Pablo ki ikiane kkachè ie'pa a yëkkuö i' ki tö sulitane dör ñies è Skëköl wöa. Israel aleri ö kë idör ileri e' dör ñies ème. Kewe Pablo tö ie'pa a ikkaché tö sulitane tö Skëköl watè'ttsa e' kuëki e' nu' tso' sulitane ki. E' ukuökij ta ie' tö ie'pa a ikkaché tö Jesús tté buaè e' è wa Skëköl tö se' tsatkèmi ñikkèè, Israel aleripa ena kë idör ileripa esepa ñies. E' kkaché ie' tö ie'pa a. Ñies Pablo tö ikkaché tö erblé Jesús mik e' wa Skëköl tö se' klö'wèmi wës pè' buaè yësyèsè es. Israel aleripa tö ibikeitsè tö Moisés tté dalöièno e' dalöiè wa Skëköl tö se' klö'wèmi wës pè' buaè yësyèsè es. Erë Pablo tö ie'pa a iché tö e' kë dör es. Se' kë a i' onuk Skëköl tsé'woie buaè as se' tsatköitö. Erë Jesús mik erblé e' wa ie' tö se' tsatkeke. Es Pablo tö ichè yëkkuö i' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús kanè méso klöule ie' ttekölpa tsá e' ekölie. Ñies ye' klöule tté buaè kkayè' Skëköl tö e' pakök.

² Ká iaiaè Skëköl kablè' tö tté buaè ñe' kkayërdaè, e' kit ittekölpa tö iyëkkuö batse'r e' ki.

³ Tté buaè ñe', e' dör ilà Skëképa Jesucristo e' tté. S'ditsö wa ta ie' dör Israel blú bak kiè David e' aleri.

⁴ Erë mik ishkenekane, eta e' wa ikkayène Wiköl Batse'r wa tö ñies ie' dör Skëköl Alà diché ta' taië e'.

⁵ Ie' batamik Skëköl er buaè ché ye' a. Ie' ye' tkè'ka kaneblök Jesucristo a ittekölpa tsá e'pa ekölie as ká wa'ñe pè' kë dör judiowak esepa kur ie' ttö iütök erblé ie' mik e' wa.

⁶ Ñies a' tso' ie'pa shua. A' klöule Jesucristo ichaie.

⁷ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dalèr taië Skëköl éna serke Roma e'pa a. A' klöule ie' wa s'batse'rpa kíe. S'yé dör Skëköl ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaè chö ena sene bèrè mù a' a.

Pablo wéstela ché Skëköl a

⁸ Kewe ye' ichè tö a' erblé Jesús mik e' tté buneka ká wa'ñe. E' kuëki wéstela chekeyö Skëköl a Jesucristo ttö wa a' ulitane ki.

⁹ Skëköl a ye' kaneblöke ye' er kos wa ie' alà tté buaè e' pakök, e' wák wa ijcher tö kekraè ye' er arke a' ska'.

¹⁰ Kekraè ie' a ikiekeyö tö ie' ki ikiane, e'ma as bata ekké ta ie' kawö mù ye' a shkoie a' pakök.

¹¹ Sulu ye' éna a' suak. Ye' éna a' kimak as a' er diché kí ier buaè Skëköl Wiköl wa.

¹² E' wà dör tö se' erblöke Jesús mik eköl eköl, e' wa se' ni er diché iö buaè.

¹³ A yamipa, ye' ki ikiane tö a' wa ijcher tö taië ye' ileritsé shkoie a' pakök, erë dö ikké ta ye' wötkërke. Ye' ki ikiane tö kanè me' Skëköl tö ye' a e' wà dötsa buaè a' shua wës ká malepa wakpa shua idè'ttsa es.

¹⁴ Ye' ittsé tö ye' ki kanè tso'ia Jesús tté buaè pakök sulitane a. Kë ye' tkine tö s'dalöier ta' taië ese idir ö s'èsepa idir ö s'yöule ö kë s'yöule idir.

¹⁵ E' kuëki ñies ye' shkak Roma Jesús tté buaè pakök a' wakpa shua.

Jesús tté buaè dör Skëköl diché taië s'tsatkoie e'

¹⁶⁻¹⁷ Jesús tté buaè e' wa Skëköl a wépa kos tö iklö'wé esepa tsatkèrmi. E' kuëki ye' kë jaène tté e' ki. Tté e' pakane judiowak a kewe, e' itökij pè' kë dör judiowak esepa a. Tté e' tö ikkaché se' a tö wës Skëköl tö se' klö'wèmi wës pè' buaè yësyèsè es. Se' klö'wèitö es se' erblé Jesús mik e' wa. E' è wa ie' tö se' klö'wèmi es. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: "Yi dör

yësyësë ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë.”*

Sulitane kî i sulu nuî tso' Skëköl wöa

18 Skëköl tso' ká jaì a, e' tso' wépa tò i sulu wambleta' ena kë ser yësyësë esepa we'ikök. E' wa ie' tso' ikësik kkachök. Ì sulu kos wambleke ie'pa tò, ese tò ie' ttè mokî e' wöklö'weke.

19 Kos s'ëna iane tò wes ie' dör, e' kkayë' ie' wák tò ie'pa a, e' kuëkî buaë ie'pa wa ijcher.

20 Kewe ta ie' tò ká i' yö'at, e'tami sulitane wa ijcher tò wes ie' dör. Ie' kë wërta' erë ì kos yö'itö e' wa iwënewa buaë tò ie' dör Skëköl, ñies tò ie' diché kë erta'wa. E' kuëkî kë ie'pa a iyënuK tò kë sa' wa ijcher.

21 Erë ie'pa wa ijcher buaë tò ie' tso'tke, erë ie'pa kë wa ikikaneka wes ikawöta kikëka es. Ñies ie'pa kë wa wëstela yëne ie' a. E' skéie ì bikeitseke ie'pa tò ese kë wà ta'. Ie'pa erbiköke kos ese dör sulu ëme.

22 Ie'pa e' chö tò ie'pa wa íyi kos ese jcher buaë, ñermata ie'pa ianewa kë kabikeitsöta'.

23 Ie' olo ta' tajë kë erta'wa, e' kë dalöiëne' ie'pa wa. E' skéie ie'pa tò s'duöta'wa ese diököl dalöieke. Dö kal ö ák yöule düie ö bakaie ö talokie ese dalöiekerakitö ie' skéie.

24 E' kuëkî Skëköl tò ie'pa émi e' ia'ukka sene sulusi wa wes ie'pa kî ikiane es. Es ie'pa ñi dalösewéwa íyi s'jaëwè tajë ese wa.

25 Ie' ttè mokîe e' olo'yérakitö, e' skéie kache ttè ë klö'wekerakitö. Íyi yö'at ie' tò ese ë dalöiekerakitö skëkölíe, kë dör ie' wák dalöie. Ie' ë kî kikëka mène buaë këkraë. Es e' idir.

26 E' kuëkî Skëköl tò ie'pa émi e' ya'uk wes ie'pa er sulu kî ikiane es. Dö alakölpá e' mane'wéttsa kë senakia wépa ta wes ime-neat es. Ie'pa senéka ñita iwakpa ë.

27 Es ñies wépa kë senakia alakölpá ta. Ie'pa e' mane'wéttsa. Suluë ie'pa éna senakka iwákpa ë ñita. E' dör jaë tajë. Ie'pa e' ya'u sulu es, e' nuî kî iwákpa weirke siarë wes ikiane we'ikè es.

28 Ie'pa kë éna Skëköl bikeitsak, e' kuëkî ie' tò ie'pa émi ì suluë e' ë bikeitsök as ì kë wamblök s'kàne ese wamblörakitö.

29 Es ie'pa er sulunewa da'áie. Ì sulu kos e' wambleke ie'pa tò tajë. Ie'pa wöttsërke tajë. Ie'pa e' wamblöke suluë. Ie'pa ukyërke imalepa ta. Ie'pa s'ttekewa ena ñi wöñakköke suluë ena s'kitö'weke tajë. Këkraë ie'pa er me'rie ì sulu ë kî. Ie'pa biyöblöke ñi kî.

30 Ie'pa tò s'malepa cheke suluë. Sulu ie'pa éna Skëköl ar. Ie'pa e' kkeökeka tajë e' ttsökeka tajë ena kë tkirku' imalepa kî. Íyi sulusi bikeitseke ie'pa wákpa tò, ese wamblekerakitö. Ie'pa kë tò imi ena iyé ttö dalöieta'.

31 Ì dör buaë e' kë ane ie'pa éna. Ì uk ie'pa kablé e' kë waweta'itö. Ie'pa kë éna yi dalërta'. Kë yi sueta' er siarë wa.

32 Erë ie'pa wa ijcher buaë tò Skëköl ttè dalöiëno tò ichè tò wépa tò íyi ekkë wambleke esepa kî duëwa kiane, erë ie'pa tò iwamblekeia. E' kúie ta ie'pa wa buaë iwër tò s'malepa tò iwamblè.

2

Skëköl tò sulitane shuleraë ñikkëë

1 A' isie* tò pë' chéyö ñe'sepa kichatekettsa, esepa kë a ì yënuK e' tsatkoie Skëköl wörki. Ì sulu kos wambleke ie'pa tò ese wambleke a' tò ñies. E' kuëkî mik a' tò ie'pa kichatéttsa, eta e' wa a' wákpa tso' e' kichatöktsa. E' kuëkî kë a' a' e' tsatkënuK.

2 Se' wa ijcher tò Skëköl tò s'shulè yësyësë, e' tò se' e' wamblö sulu es esepa kos kichat-erattsa.

3 A' tò ì sulu wamblé wes wépa kichatéttsa a' tò es, e' ta ¿wes a' ibikeitsëmi tò Skëköl kë tò a' kichatepattsa ñies?

4 A' tò ibikeitseke es, e' ta e' wa ie' er buaë se' ta, e' watöktsa a' tso'. Ie' tò se' anewekeia tajë, ie' kë tò se' we'ikè bet. Ie' er buaë a' ta, e' tò a' dalë'ttsekeia buaë, e' wa ie' tso' a' ulaiök as a' er mane'ü ie' a, ¿e' kë jcher a' wa?

5 Erë a' er darërëë. A' kë éna er mane'wak ie' a, e' nuî kî a' tso' Skëköl kësik e' kî kiök e' kî. Mik ie' s'shuleraë e' këwö de eta ie' tò s'shuleraë yësyësë.

6-11 Sulitane dör ñies ëme ie' a, e' kuëkî ie' tò iské meraë eköl eköl a wes s'ser es. Wépa e' chöke këkraë ì buaë uk, tso' ilo

* 1:16-17 Habacuc 2.4 * 2:1 Versículo i' a Pablo ttökemi judiowak ta. E' wënewa bua'ie verículo 12 ena itökî itso' e' kî.

ena ikikèkà ena sene michoë yulök, esepa ulà a sene michoë döraë. Erë wépa tkirke iwák è kī, e' wamblō sulu, kë tō ie' ttè moki dalöië, esepa we'ikeraëitō kësik wa da'a. Wépa e' wamblō suluë esepa kos weirdaë siarë kewe judiowak e' ukuökī tā sulitane, e' dalërdarak imik taië. Erë wépa serke yësyësë esepa kos a ilo ena ikikèkà ena sene bërë e' merdaë taië kewe judiowak a e' ukuökī tā sulitane a.

12 Pë' kë dör judiowak esepa kë ku' Moisés ttè dalöiëno e' dikīa. Ie'pa tō ì sulu wamblé, e' tā iweirdaë siarë erë ie'pa kë shulirpa ttè ñe' wa. Erë judiowak tso' ttè e' dikīa, e'pa tō ì suluë wamblé e' tā ttè e' wa ie'pa shulirdaë.

13 Wépa tō ttè dalöiëno e' ttsé, e' è kuekī ie'pa kë klō'wépa Skëköl tō wës pë' buaë yësyësë es. E' skéie wépa tō ttè e' wà dalöië esepa klō'weraëitō es.

14-15 Pë' kë dör judiowak esepa kë wā Skëköl ttè dalöiëno kit Moisés tō yëkkuö kī e' jcher. Erë mik ie'pa tō ttè ñe' wà dalöië iwákpa wā ijcher e' kuekī, etā e' wa iwënewā tō ttè dalöiëno tso' ie'pa er a. Ttè e' dikīa ie'pa tso'. Ttè e' è wa ie'pa er tō ie'pa a icheke tō ì dör buaë ì dör suluë. Ttè e' wa mikle tā ie'pa er tō ie'pa kKateke, mikle tā ie'pa tsatkeke. Ttè e' wa ie'pa shulirdaë.

16 E' tköraë aishkuö tā mik Skëköl tō ì kos tso' blëulewā se' er a e' shuleraë Cristo Jesús batamik etā, wës ttè buaë pakekeyö e' tō ichè es.

17 Erë a' wëlepa dör judiowak, esepa erblöke Moisés ttè dalöiëno e' mik. A' e' ttsökā tō a' dör Skëköl icha.

18 Ì kiane ie' kī ese jcher buaë a' wā. A' yöule buaë ie' ttè wa, e' kuekī ì dör ibua'ie e' shukitmi a' a wë.

19 A' ibikeitseke tō o'ka pautmi a' a buaë. E' dör wës s'wöbla kë wawër esepa ulaië es ö wës se' tso' stui a esepa a bö'wö kKachè es.

20 A' wā ttè dalöiëno tso', e' dör ttè moki ena iyi jcher taië e' tté. E' kuekī a' ibikeitseke tō a' a se' kam yör esepa yörmi ena wépa kë wā ì jcher esepa wöblarmi.

21 E' dör es, e' tā ¿wes a' kë e' wöbla'ù? A' tō s'patteke tō kë s'kàne akblök tā ¿wes a' akblöke?

22 A' icheke tō kë s'kawötā s'senewābak dalöseukwā tā ¿wes a' tō idalösewëke? Ýi diököl tso' dalöië e' ar suluë a' éna tā ¿wes ýi tso' iwé a e' ekibleke a' tō?

23 Ttè dalöiëno meneat a' a, e' wa a' e' ttsökā taië tā ¿wes a' kë tō idalöië? E' wa a' tō ie' dalösewéwā.

24 Wëe' Skëköl yëkkuö tō ichè: “Pë' kë dör judiowak, esepa tō Skëköl cheke suluë a' ukuömik.”†

25 Moki wépa tō Moisés ttè dalöiëno e' iuteke, esepa a itóttola kkuölit tëule tsir e' dör buaë. Erë yi kë tō iütè, esepa a kë idör ìie bua', e' dör wës kë s'wakyöule es.

26-29 ¿Wépa dör judiowak chökke? E' kë dör iditséwö è wa. E' kë dör iwakyöule iyese alè kī e' wa. Judiowak chökke e' dör wépa er yësyësë Skëköl wōa esepa, e' dör wës ie'pa wakyöule ier a es. E' kë onuk ttè dalöiëno e' a. E' ormi Wiköl Batse'r è a. Esepa wër buaë Skëköl wa, kë dör s'ditsö wa. E' kuekī pë' kë dör judiowak, kë wakyöule, kë wā Moisés ttè dalöiëno e' ku', esepa tō idalöië buaë, e' tā ie'pa sueraë Skëköl tō wës judiowak wakyöule es erë kë iwakyöule moki. Pë' tō ttè dalöiëno e' dalöië, erë kë iwakyöule ichkà kī, esepa tō judiowak kë tō iütè esepa kKateraë ikī aishkuö tā, erë iwakyöule ena ttè dalöiëno tso' iwā.

3

1 Yile tō ichakèmi: “E' dör es, e' tā ¿lie bua' idir tō se' dör judiowak? Se' tottola kkuölit tëule tsir ¿lie bua' e' dör?”

2 Ye' iütè tō e' dör buaë shütè ena iwā dör taië. I'bu'ie dör tō Skëköl tō ittè me'atbak judiowak ulà a.

3 Yëne tō ie'pa wëlepa tō ttè ñe' dalösewéwā, erë e' è kuekī ¿ichèmisö tō Skëköl kë ttö mokië?

4 Au, kë idör es. Erë sulitane kachömi suluë, erë ie' ttö mokië kekraë. E' dör wës itso' kitule ie' yëkkuö kī es, e' tō ie' chë i' es: “Sulitane isueraë tō be' ttö mokië.

Be' ttè shulirmi, e' tā be' e' alörakā be' kkatökwakpa kī.”*

Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

5 Pë' wëlepa kë wā ijcher yësyësë, esepa tō icheke tō s'ser suluë, e' wa ikī

wënewa bua'ie tō Skëköl dör yësyësë sulitane tsata. E' kueki ie'pa tō icheke tō e' nuí kî s'we'ikéitō, e' kē dör yësyësë. ¿Es idir?

⁶ Au, kē idör es. Skëköl chōpa kē dör yësyësë, e'ma ¿wes ie' a sulitane shulirmi yësyësë?

⁷ Es yile tō ichakèmi: “Ye' kache wa Skëköl ttō mokië e' kîkarkeka tajë, e' ta ¿ì kueki e' nuí kî ye' kcatekeiaitō?”

⁸ E' chōpa es, e'ma sō ichèmi tō “ì sulu kî wamblösō as e' wa ì buaë kî dō tajë.” Welepa tō icheke tō ttè ese wa ye' tō s'wöbla'weke. Ie'pa éna ye' wöakwa, e' kueki ie'pa tō ye' cheke sulu es. Erë ie'pa esepa kichatëttsa kiane.

Kë yi dör yësyësë Skëköl wöa

⁹ E'ma ¿ì chëmisö? Sa' dör judiowak ¿esepa dör buaë sulitane tsata? Au, kē idör es. Ikkachétkeyö a' a tō sulitane, judiowak ena wépa kē dör judiowak, esepa kos tso' sene sulu dikia.

¹⁰ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tō ichè:

“¿Kë yi ku' eköl wë'ia dör yësyësë Skëköl wöa!

¹¹ Ì dör buaë Skëköl a ese kē ane yi éna yës. Kë yi ku' Skëköl yulök.

¹² Sulitane tsj tröuke ie' yöki;

Ie'pa er sulunewa suluë.

Kë yi ku' eköl wë'ia ì buaë ese uk.†

¹³ Ie'pa ttō suluë, e' dör wes s'nu kélkuö kköppëe alar suluë es.

Ie'pa kkö kî s'kitö'wë me'rie.‡

Ie'pa kapakö e' dör wes tkabë ichök kapöli es.§

¹⁴ Ie'pa tso'ie alibchök s'malepa kî kësik wa.*

¹⁵ Ie'pa er me'rie s'ttëwa ë kî.

¹⁶ Wë ie'pa dami ee s'we'ikè ena s'eriawè siarë ese mekearakitö.

¹⁷ Sene bërë ñalé e' kē sùle ie'pa wa.†

¹⁸ Skëköl dalöie e' kē eri ta' ie'pa wa yës.”‡

Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

¹⁹ Se' wa ijcher tō ì kos chë Skëköl ttè dalöiëno tō, e' chëitō wépa tso' idikia, esepa a. Ttè e' wa sulitane siwa'blöwekewa Skëköl tō. Ñies ttè e' tō ikkacheke tō sulitane kî nuí tso' ie' wöa.

²⁰ Ttè dalöiëno e' dör ikkacheke se' a tō se' dör ì sulu wamblökwakpa. E' kueki kē yi a iyënuka: “ttè dalöiëno iütéyö seraa, e' kueki Skëköl kawötä ichök tō ye' dör pë' buaë yësyësë.”

Wes Skëköl tō se' klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es

(3.21-31)

²¹⁻²³ Erë ì'ñe ta Skëköl tō se' a ikkachétke tō wes ie' tō se' klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es. E' kē dör ttè dalöiëno iütésö e' wa. E' dör se' erblé Jesucristo mik e' wa. Wépa kos erblé ie' mik, esepa klö'wë Skëköl tō wes pë' buaë yësyësë es. Ñies Skëköl yëkkuö kos e' tō isini'kué tō moki idir. Sulitane dör ì sulu wamblökwak. Kë se' serku' buaë yësyësë wes Skëköl olo ta' tajë e' ser es. E' kueki sulitane dör ñies ie' wöa.

²⁴ Erë Cristo Jesús tō se' yë'ttsa ì sulu ulà a. E' wa Skëköl tō se' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es. E' kē kî se' ñarku', e' dör éme. Es ie' er buaë ché se' a.

²⁵ Ie' tō Jesucristo me'ttsa ttëwa se' skéie e' pë tène tajë se' nuí olo'yoie. E' de se' ulà a se' erblé Jesús mik e' wa. E' wa ie' tō ikkaché tō ie' dör yësyësë. Ká iaiaë ie' tō sene suluë dalë'ttsë'bitu énaë.

²⁶ E' kéwö ska' ta' ie' kē wa se' weine wes s'kawötä weinuk es. Erë se' nuí patone Jesucristo weine e' wa. E' wa Skëköl tso' ikkachök ì'ñe ta' tō ie' dör yësyësë. Ñies ie' tso' ikkachök tō wes ie' tō wépa erblé Jesús mik esepa klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es.

²⁷ E' dör es, e' ta ¿ì wa se' e' ttsökami Skëköl wöa? ¿Kë ì wa! Se' erblé Jesús mik, e' kueki ie' tō se' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es. Kë idör ttè dalöiëno iütésö e' kueki. E' kueki kē se' a e' ttsënuka ì wa yës.

²⁸ Es se' tō ibata chéat tō Skëköl tō se' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es se' erblé Jesús mik e' kueki. Kë idör ttè dalöiëno e' iütésö e' kueki.

²⁹ Erë ¿Skëköl dör judiowak ë Këköl? ¿Ie' kē dör pë' malepa Këköl? Tö, ie' dör pë' kē dör judiowak esepa Këköl ñies.

³⁰ Ie' dör eköl éme. Wépa erblé Jesús mik esepa klö'wëitö wes pë' buaë yësyësë

† 3:12 Salmo 14.1-3; 53.1-3 ‡ 3:13 Salmo 5.9 § 3:13 Salmo 140.3 * 3:14 Salmo 10.7 † 3:17 Isaiás 59.7-8
‡ 3:18 Salmo 36.1

es. Kê ie' tkine tō judiowak idir ö kê idir judiowak.

³¹ Se' tsatkërmi se' erblé Jesús mik e' wa, etā çsö ichèmi tō Moisés ttè dalöiëno e' kê diché tã'ia? ¡Au, e' kê dör es! E' skéie se' tō ikí ché mokí tō idiché tso'ia iwák es.

4

Abraham erblé Skëköl mik

¹ Etā sa' judiowak yé bak kiè Abraham, çima e' chèmiso? ÇÌ jchenewā ie' wā erblé Skëköl mik e' wa?

²⁻³ Skëköl tō Abraham klö'úpa wes pè' buaë yësyësë es ì buaë wéitō e' kueki, e'ma buaë ie' a e' ttsërmika. Erë Skëköl yëkkuö tō ichè: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki iklö'wéitō wes pè' buaë yësyësë es.”* E' kueki ie' kê a e' ttsënučka yës Skëköl wōa.

⁴ E' dör wes s'kanebletke ese patuè es, e' kê dör kakmeule. E' dör ikanebletke e' ské.

⁵ Erë yile erblé Skëköl tō s'sulusipa klö'wèmi wes pè' buaë yësyësë es e' mik, e' tã ese klö'wëraë Skëköl tō es, eré kê iwā ì buaë one e' tsatkoie.

⁶ Nies e' sini'ku' David tō. Ie' iché tō ayëcha buaë wé klö'wé Skëköl tō wes pè' buaë yësyësë es, kê dör ì buaë wéitō e' kueki.

⁷ Ie' tō iyë':

“Wépa kî inuì olo'yé Skëköl tō ena itkōwée ikí, ¡ayëcha buaë esepa!

⁸ Wépa kê chakepaia Skëköl tō inuì kî, ¡ayëcha buaë esepa!”†

Es itso' kitule.

⁹ Ye' ichakè tō wépa yé' David tō ayëcha buaë çesepa dör wépa wakyöule itóttola kkuölit tēule tsir e' wa esepa ë? Au. Nies ie'pa dör wépa kê wakyöule esepa. Ye' ichétke tō Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki iklö'itō wes pè' buaë yësyësë es.

¹⁰ Erë çmik Skëköl tō iklö' es? ÇE' dör iwakyöne e' ukuöki ö e' yöki? Kê idör e' ukuöki, e' dör e' yöki.

¹¹ Ie' tō iklö'wé es ierblé imik e' kueki. E' ukuöki tã ie' kéitō e' wakyuök iwà kkachoie tō iklö'wéitō wes pè' buaë yësyësë es. Es ie' de wépa erblé Skëköl mik eré kê iwakyöule, esepa kos yé tsaweie. Es ie'pa kos klö'wé Skëköl tō wes pè' buaë yësyësë es.

¹² Nies ie' dör wépa wakyöule ena ierblö Skëköl mik wes ie' es kam iwakyuö e' yöki, esepa kos yé.

Skëköl tō ttè me' Abraham a

¹³ Skëköl kablè' Abraham a ttè i' wa: “Ye' tō ká ulitane meraë be' a ena be' aleripa a.” Erë ie' kê wā imène Abraham a ttè dalöiëno e' iutè wa. Iméitō ia ierblé imik e' wa. E' wa Abraham klöne wes pè' buaë yësyësë es.

¹⁴⁻¹⁵ Mik Skëköl ttè dalöiëno dalösewéwasö, etā e' nuí kî se' we'ikeraëitō. Erë ttè ñe' kê kunúpa, e'ma kê ì tã dalösewëwā. E' kueki ì uk Skëköl kablè' Abraham a e' wā mú dō wépa tō ttè dalöiëno e' wā iutè esepa a, e'ma erblé Skëköl mik ena ie' kablè' Abraham a e' kê dör ìie bua'.

¹⁶ E' kueki ì uk Skëköl kablè' Abraham a, e' wawéitō éme wes íyi kakmeule es ie' erblé imik e' wa. Ie' tō iwé es er buaë choie sulitane a as iwà dō Abraham aleripa ulitane ulà a. E' wā dör tō ì yène Abraham a, e' kê dör wépa tso' ttè dalöiëno dikia esepa ë a. Nies e' dör wépa kos erblé Skëköl mik wes Abraham es esepa a. Es Abraham de se' ulitane erblé Skëköl mik esepa yéie.

¹⁷ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es. E' kî Skëköl tō iché Abraham a: “Ye' tō be' tkéka ká tajë wakpa yéie.”‡ Skëköl dör s'duowa shke'ukkanewak e'. Ì kê ku' e' yuèmiitō ittö ë wa. Skëköl e' mik Abraham erblé.

¹⁸ Ì yé' Skëköl tō Abraham a wësua kê iwà tköpa suë. Erë Abraham tō iklö'wé mokie tã iwà panéitō. E' kueki ie' de ká ku' kî tajë e' wakpa yéie wes ie' a iyënebak es. Skëköl tō ie' a iyë': “Be' aleripa alördaë tajë.”§

¹⁹ Tsir etā ie' kî duas de cien eyök (100). Ie' wā ijcher tō ie' ena ilaköl Sara dewatke kékëpa alula kê döpaia aläë. Erë erblé Skëköl mik e' kê olo'yane ie' wā yës.

²⁰ Ie' kê wā ibikeitseka bötböt. Skëköl kablè' ie' a e' kê bikeitse ie' wā tō kê iwà tköpa. E' skéie ie' kî erblé Skëköl mik tã ikikékaitō.

²¹ Ie' tō iklö'wé mokie tō Skëköl wā diché tso' ì uk ie' kablè' ese woie.

²² E' kueki Skëköl tō iklö'wé wes pè' buaë yësyësë es.

* 4:2-3 Génesis 15.6 † 4:8 Salmo 32.1-2 ‡ 4:17 Génesis 17.5 § 4:18 Génesis 15.5

²³ “Skëköl tö iklö'wé wes pë' buaë yësyësë es.” Ttè e' kē kiteat yëkkuö kī Abraham ë a.

²⁴ Ñies ikiteat se' a. Skëköl tö Skëkëpa Jesús shkeo'kane e' mik se' erblé, e' ta ñies ie' tö se' klö'weraë wes pë' buaë yësyësë es.

²⁵ Jesús wömenettsa ttëwa se' nuì kī, e' ukuöki ta ishkeo'kaneitö as se' klör wes pë' buaë yësyësë es.

5

Skëköl er buanene se' kī

¹ Se' erblé Jesucristo mik e' wa Skëköl tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es. E' kueki i'ñe ta ie' er buanene se' kī Skëkëpa Jesucristo batamik.

² Jesucristo batamik ie' er buaë ché se' a, se' erblé ie' mik e' wa. Ie' er buaë chö se' a, e' a se' e' tkéwa darërë. Se' wa ijcher tö se' dörami ie' ska' olo ta' tajë ie' ta ñita. E' wa paneke se' tö kröröë, e' tö se' ttsë'weke buaë.

³ Erë kē dör e' ë, ñies se' ttsë'rke buaë mik se' weirke eta. E' wa dör tö se' wa ijcher tö mik se' weirke, eta e' tö se' kī diché ieke idalë'ttsök er bua' wa.

⁴ Ì kos dalë'ttsésö er bua' wa e' wër buaë Skëköl wa. Se' wër buaë ie' wa, e' ta e' tö se' ké iwà kī panuk kröröë. E' kueki se' ttsë'rke buaë se' weirke e' shuä.

⁵ Wiköl Batse'r mène se' a e' tö se' a ikkacheke tö Skëköl éna se' dalër tajë, e' kueki ipanë ñe' e' kē tö se' eriawëpa.

⁶ Mik Skëköl tö ikéwö me' e' de, eta Cristo kôtëwa se' nuì skéie se' tso'ia kē a e' tsatkër e' dalewa.

⁷ Darërë idir se' a e' muktsa ttëwa o'ka skéie, erë imú dör pë' buaë yësyësë ese. Isalema yile e' mumittsa ttëwa pë' buaë shute ese skéie.

⁸ Erë Cristo e' me'ttsa ttëwa se' skéie, se' bakia e' wamblök suluë e' dalewa. E' tö se' a ikkacheke tö kos Skëköl éna se' dalër.

⁹ Ie' kôtëwa ipé tène tajë e' wa Skëköl tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es. E' yita buaë ie' wa se' tsatkërdaë Skëköl kësik yöki.

¹⁰ Mik se' bak Skëköl bolökpaie, eta ie' wák tö ier bua'wéne se' kī ilà ttëwa e' batamik. Erë i'ñe ta ie' er buanene se' kī, e' yita buaë se' tsatkërdaë Cristo tso'ne ttsë'ka e' diché wa.

¹¹ Erë kē dör e' ë. Skëkëpa Jesucristo batamik Skëköl er buanene se' kī, e' kueki se' ttsë'rke buaë ie' batamik.

Adán ena Cristo

¹² Wëm tsá yöne kiè Adán, e' wa sene sulu tsá dë'bitu ká i' a. Ie' dör sulitane yëie. E' kueki mik ie' tö ì sulu tsá wamblë', eta e' dör wes sulitane tö iwamblë' ie' ta ñita es. E' tö sulitane wöme'ttsa ì sulu wamblök ena e' nuì kī duökwa. E' kueki duëwa de sulitane kī.

¹³ Kam ttè dalöiëno mer Moisés a, e' yöki ì sulu wamblënemibak je'. Erë e' këwö ska' ta ttè dalöiëno kē ta', e' kueki kē yi kkatëne inuì kī.

¹⁴ Erë Adán këwö ska' dö Moisés këwö ska' sulitane blërke. Ñies wëpa kē wa Skëköl ttö dalöseonëwa wes Adán es, esepa blërulune. Ie' dör wëm eköl doia ie' itöki e' klíla.

¹⁵ Ì sulu wamblë' Adán tö ena ì buaë o' Skëköl tö se' a e' dör kua'kī. Adán tö ì sulu wamblë', e' kueki tajë s'blërulune. Erë wëm eköl skà, e' dör Jesucristo, e' batamik Skëköl er buaë ché se' a ëme kē tuë ta'. E' dör buaë ichökle, e' wa s'tsatkërke tajë.

¹⁶ Adán tö ì sulu wamblë' etökicha ëme, e' nuì kī sulitane kichatë'ttsa Skëköl tö. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' kueki ie' tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es, erë se' tö ì sulu wambleke tajë. E' kueki ì buaë o' ie' tö se' a, e' kē dör wes ì sulu wamblë' Adán tö es.

¹⁷ Es wëm eköl ë tö ì sulu wamblë', e' wa duëwa e' aléka sulitane kī. E' yita ì o' Jesucristo tö, e' wa wëpa a Skëköl er buaë ché klö'wëitö wes pë' buaë yësyësë es, esepa kos ulà a sene pa'ali döraë ta ie'pa e' alöraka ie' ta ñita. E' dör tajë tköka ì wamblé Adán tö e' tsata.

¹⁸ Ì sulu wamblé Adán tö etökicha, e' wa sulitane kichatënettsa. Erë ì yësyësë wë Jesucristo tö etökicha, e' wa sulitane klörmi wes pë' buaë yësyësë es as iser michoë.

¹⁹ Adán tö Skëköl ttö tsá dalöse'wa e' wa sulitane wömenettsa ì sulu wamblök. Erë Jesucristo tö Skëköl ttö dalöié, e' wa se' tajë klördaë wes pë' buaë yësyësë es.

²⁰ Skëköl tö ttè dalöiëno mé se' a as ì sulu wamblekesö kos e' jcherwa se' wa yësyësë tö e' dör suluë. Erë mik ijchenëwa se' wa, eta se' éna iwà armi bua'ie tö kos Skëköl er buaë ché se' a. E' dör tajë ì sulu kos wamblekesö e' tsata.

²¹ Mik se' bak klöulewa duëwa ulà a, eta sene sulu e' ali'ka se' kī. Erë Skëköl er buaë

ché se' a, e' dikia se' tso' i'ñe ta wes se' bak kuaë sene sulu dikia es. Ie' er buaë ché se' a Skëkëpa Jesucristo batamik, e' wa se' klö'wëitö wes pë' buaë yësyësë es ta sene michoë méitö se' a.

6

Se' dör wes s'duulewā es sene sulu yōki

¹ E' dör es e'ma çima sö ichëmi? Çi sulu ki wamblëiasö as Skëköl er buaë ki chö se' a taië shütë?

² Au, e' kë dör es. Se' dör wes s'duulewā es sene sulu yōki. Çwes i sulu wamblëmiasö?

³ ÇA' kë wā ijcher tö se' wösune e' tö iwā kkacheke tö se' batsulewā Cristo Jesús mik? E' dör wes se' ttëwāñak ie' ta es.

⁴ Se' wösune e' wā kiane chë tö se' töbinewā ie' ta. E' dör es as se' serne kua'ki wes Cristo shkenekane S'yë olo ta' taië e' wa e' ser es.

⁵ Se' batsulewā ie' mik ie' dunewā eerö, es ñies se' shkerdakane wes ie' shkenekane es.

⁶⁻⁷ Se' wā ijcher tö s'duulewā kë ku'ia i sulu wamblök. Es ñies wes se' dör kuaë e' dunewā Cristo ta wötëulewā krus mik. E' tka es as s'wák dër suluë e' diché erwa ta s'tköshkar sene sulu ulā a kë ku'ia klöulewā.

⁸⁻⁹ Se' wā ijcher tö Cristo shkenekane, e' kueki ie' kë duöpawāne. Duewā kë e' alöpakaia ie' ki. E' kueki se' duulewatke ie' ta, e' ta se' tö iklö'wë mokië tö se' serdane ie' ta.

¹⁰ Mik ie' kötwa, etā ikötwa etökicha ëme se' nuì ki, kë iskā duöpawāiane. Erë ishkenekane serkene Skëköl a.

¹¹ Es ñies a' e' ttsö mokië tö a' duulewā sene sulu yōki, erë a' tso' ttsë'ka senoie yësyësë Skëköl a a' batsulewā Cristo Jesús mik e' wa.

¹² E' kueki kë a' kawö mukia sene sulu a as kë ie' alökā a' ki ta i sulu kos wamblak a' éna ese wamblë a' tö.

¹³ Kë a' e' muktsaia sene sulu ulā a as e' kë tö a' klö'üwā i sulu wamblöie. E' skéie a' e' múttsa Skëköl a wes s'duulewā shkenekane es. A' e' múttsa wa'ñe Skëköl a senuk yësyësë.

¹⁴ A' kë ku'ia Moisés ttë dalöiëno dikia. A' tso' Skëköl er buaë chöke se' a e' dikia. E' kueki a' e' múttsa senuk yësyësë ta es sene sulu kë e' alöpaka a' ki.

Skawöta senuk buaë yësyësë Skëköl a

¹⁵ E' dör es, e' ta çima sö ichëmi? Se' kë ku'ia ttë dalöiëno e' dikia. Se' tso' Skëköl er buaë chö se' a e' dikia. E'ma e' kueki çì sulu wamblösö? Au, kë idör es.

¹⁶ A' wā ijcher buaë tö yi ttö iutekesö, ese ulā a se' tso' klöulewā wes s'klöulewā kanë mésoie tso' iwökir ulā a es. Es sene sulu ttö iutekesö, e' ta e' ulā a se' tso' klöulewā wes kanë méso es ta e' nuì ki se' duöralur weir michoë. Erë Skëköl ttö iutekesö, e' ta e' ulā a se' tso' ta e' wa se' serdaë yësyësë.

¹⁷ A' bak klöulewā sene sulu ulā a wes kanë méso es. Erë wëstela Skëköl a tö i'ñe ta ttë buaë pakane a' a e' iuté a' tö er moki wa.

¹⁸ Es a' yëulettsatke sene sulu ulā a ta i'ñe ta a' de sene yësyësë e' ulā a.

¹⁹ (A' iā katötö Skëköl ttë a, e' kueki ttë i' kleekeyö a' a kanë méso ttë wa.) Kenet a' e' me'ttsa e' ia'ukka sene sulusi wa ena i sulu ë ki wamblök. Erë e' sù i'ñe ta a' e' múttsa senuk yësyësë as a' ser batse'r.

²⁰ Mik a' bakia klöulewā sene sulu ulā a, etā kë a' tkine sene yësyësë ki.

²¹ E' wa çì bua' dë' a' ulā a? E' ulā a a' mine duökulur weir michoë. I'ñe ta i sulu wamblë' a' tö ese tö a' jaëwëne.

²² Erë a' yënettsa sene sulu ulā a. A' de Skëköl kanë mésopaie. E' ulā a a' serke batse'r, e' bata dör sene michoë.

²³ I sulu wamblekesö ese skéie s'duörawā. Erë wépa batsulewā Skëkëpa Cristo Jesús mik, esepa a sene michoë meraë Skëköl tö ëme.

7

Se' du'ulur ttë dalöiëno yōki

¹ A yamipa, Moisés ttë dalöiëno, e' suule buaë a' wā. A' wā ijcher tö ttë e' dikia s'tso', s'tso'ia' ttsë'ka e' dalewa.

² E' dör wes alaköl senewabak es. Ese kë kawöta iwëm ökwa iwëm tso'ia' ttsë'ka e' dalewa. Erë mik iwëm blënewā, etā e' ttë olone ie' ki.

³ Alaköl ese sené wëm o'ka ta iwëm chökle tso'ia' ttsë'ka e' dalewa, e' ta ttë e' dalösewëwaitö. Erë iwëm chökle blënewā, e' ta ie' kë ku'ia ttë e' dikia. Ie' a serwamine buaë wëm skā ta, e' kë dör trë.

⁴ A yamipa, es idör se' a ñies. Se' batsulewā Cristo mik, e' kueki se' du'ulur ie' ta

ttè dalöiëno e' yöki. Nies se' shkenekane ie' ta as se' ser wes Skëköl wa iwër buaë es.

⁵ Mik se' bak senuk s'wák dër sulu e' dikia, eta ttè dalöiëno tö se' wörieikeke i sulu ki wamblök. E' ulà a se' mine duökulur.

⁶ Se' bak klöulewà ttè dalöiëno e' dikia, erë i'ñe ta se' durulune ttè e' yöki. Se' yënettsa ttè e' ulà a as se' kaneblö Skëköl a kuak'i sene pa'alì mé iWiköl tö se' a e' wa. E' kë dör wes se' bak kaneblök ie' a ttè dalöiëno kitule yëkkuö ki e' iutè wa es.

Sene sulu ta ñippök

⁷ Es idir, e'ma çima sö ichëmi? Moisés ttè dalöiëno kitule çe' dör suluë? Au, kë idör es. Ttè e' kë kunúpa, e'ma ye' kë wà ijcher tö i dör suluë. Ttè e' kë tö ichöpa: "Kë a' kawö ta' o'ka iyi kkechök," e'ma ye' kë wà ijcher tö e' dör suluë.

⁸ Erë ttè dalöiëno kë kunúpa, e'ma sene sulu kë diché ta'. E' kueki ttè dalöiëno e' wa sene sulu tö ye' erkiöwëka i sulu tsakjé wamblök.

⁹ Ká iaiäe kam ye' wà ttè dalöiëno jcherwà, e' yöki ye' ttsë'ne' buaë. Erë mik ye' wa ttè e' jchenewà, eta sene sulu tso' ye' a e' diché iëne ta' ye' éna ianewà tö ye' dör i sulu wamblökwak

¹⁰⁻¹¹ kichatëuletsa. Ttè dalöiëno batamik sene sulu tö ye' kitö'wé as i sulu wamblöyö, ese tö ye' kichatëttsa. Es ttè e' tö warma sene michoë mëmi ye' a, e' skéie ye' kichatëttsaitö.

¹² Es Moisés ttè dalöiëno e' dör buaë, e' dör yësyësë, e' dör batse'r.

¹³ Eta çe' yëne tö ttè buaë e' tö ye' kichatëttsa? Au, kë idör es. Ttè buaë e' batamik, i sulu wamblekeyö, ese tö ye' kichatëttsa. Ttè dalöiëno e' tö se' a ikkacheke mokjé tö i sulu wamblekesö, ese dör suluë ichök. Es ttè dalöiëno dör buaë, e' wa sö isuëmi tö mokjé i sulu wamblekesö ese dör sulu ëme.

¹⁴ Se' wà ijcher tö ttè dalöiëno e' dör Skëköl wák ttè. Erë ye' dör siarë kë diché ta' klöulewà sene sulu ulà a ikanè mésoie.

¹⁵ I wamblekeyö ese kë ane ye' wák éna. I buaë wak ye' éna ese kë wëyö. Erë i ar suluë ye' éna, ese wamblekeyö.

¹⁶ I kë wamblak ye' éna ese wambléyö, e' ta e' wa ye' icheke tö ttè dalöiëno e' dör buaë.

¹⁷⁻¹⁸ I buaë wak ye' éna, ese kë or ye' a, e' wa ye' wà ijcher tö i dör buaë e' kë ku' ye' er a. Sö ichöma kë i bua' ku' ye' wák dër sulu e' a. Es idir e' kueki ye' kë tö i sulu wambleku' ye' wák er wa. Sene sulu tso' ye' er a, e' tö ye' ké iwamblök.

¹⁹ I buaë wak ye' éna, ese kë wëyö. Nies i sulu kë wamblak ye' éna, ese wamblekeyö.

²⁰ Es i sulu kë wamblak ye' éna, ese wambléyö, e' ta e' kë dör tö ye' tö iwambleke ye' wák er wa. E' dör tö sene sulu tso' ye' éna, e' tö ye' keke iwamblök.

²¹ Es ye' éna iane tö erë i buaë wak ye' éna erë ye' a sene sulu tkër.

²² Ttè dalöiëno me'at Skëköl tö, e' wa ye' wöbatsö tajë.

²³ Erë ilè skà tso' ye' a, e' ttséyö tö e' tso' i buaë wak ye' éna ese wöklö'uk. E' dör sene sulu tso' ye' er a e', e' ulà a ye' tso' klöulewà.

²⁴ Ye' dör siarëla. I sulu tso' ye' er a, e' tö ye' kichatëttsa. E' yöki çyi tö ye' tsatkëmi?

²⁵ Skëköl tö ye' tsatké Skëköpa Jesucristo batamik. E' kueki wëstela chéyö ia.

Es ye' éna ttè dalöiëno me'at Skëköl tö e' ë iutak. Erë ye' wák dër suluë, e' tö ye' ké i sulu wamblök.

8

Se' sermi buaë yësyësë Skëköl Wiköl wa

¹⁻² Cristo Jesús batamik Skëköl Wiköl tö sene michoë meke se' a, e' tö ye' yëttsa sene sulu ena duèwà e' ulà a. E' kueki i'ñe ta wépa batsulewà Cristo Jesús mik, esepa kë kichatepa Skëköl tö yës.

³ I kë onuk Moisés ttè dalöiëno a, e' wé Skëköl tö. Se' wák dër sulu e' kë tö se' kë ttè dalöiëno iutök buaë, e' kueki e' kë a se' tsatkënuke. Erë Skëköl tö iwák alà patkë'bitu s'ditsöie ttèwà se' skéie se' nu' patuoie. Es ie' tö sene sulu tso' se' er a e' kichatëttsa.

⁴ E' wé ie' tö as se' klö'uitö wes pè' buaë yësyësë es wes ttè dalöiëno yësyësë e' tö se' a ikië es. Se' klöne es, esepa serke wes Skëköl Wiköl ki ikiane es. Ie'pa kë serku'ia wes s'wák dër sulu ki ikiane es.

⁵ Wépa serke wes s'wák dër sulu ki ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' ki ese ë ki. Erë wépa serke wes Skëköl Wiköl ki ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' ki ese ë ki.

6 Ì kiane s'wák dër sulu k_i, ese k_i se' er me'rie, e' ta e' bata dör se' duöwä. Erë se' er me'rie ì kiane Skëköl Wiköl k_i, ese k_i, e' ta e' bata dör sene michoë, ñies sene bërë Skëköl ta e'.

7 Erë wépa er me'rie ì kiane s'wák dër sulu k_i, ese k_i, esepa kë tö Skëköl ttë dalöiëno e' dalöië, mok_i ie'pa kë a idalöiër. E' kuëk_i ie'pa dör Skëköl bolökpa.

8 Wépa serke wes s'wák dër sulu k_i ikiane es, esepa kë a ì onuk wër buaë Skëköl wa.

9 Erë Skëköl Wiköl tso' se' a, e' ta se' kë ku'ia s'wák dër sulu ulà a. E' skéie se' tso' Skëköl Wiköl ulà a. Yi kë a Cristo Wiköl ku', ese kë dör ie' icha.

10 Erë Skëköl tö se' klö'wé wes pè' buaë yësyësë es, e' kuëk_i Cristo tso' se' a. E' dör es, e' ta erë s'chkà nurdawä se' nuì kuëk_i, erë se' wiköl ser michoë.

11 Skëköl tö Cristo Jesús shkeo'kane, e' Wiköl tso' se' a, e' ta aishkuö ta ie' tö se' nu shke'wërakä iWiköl tso' se' a e' wa.

12 A yamipa, e' kuëk_i kë se' kane senukiä wes s'wák dër sulu k_i ikiane es.

13 Se' serke es, e' ta se' duörawä. Erë se' e' aléka iki Skëköl Wiköl wa, e' ta se' ser michoë.

14 Wépa wëttseke Skëköl Wiköl tö, esepa dör Skëköl ala'r.

15 Skëköl kë wä iWiköl mène se' a se' klö'wowä kësik wä as se' suarne. E' skéie iWiköl wa se' de ie' ala'rie. Ie' Wiköl wa ie' a ichëmisö: "A yéwöla."

16 Ñies ie' Wiköl tö se' ké ittök se' er a tö se' dör ie' ala'r.

17 Es se' dör ie' ala'r. Se' weirke Cristo ta ñita, e' je' ta ñies se' kirdawä buaë ie' ta ñita ie' olo ta tajë e' ska'. Aishkuö ta ì kos tso' blëule Skëköl wä më se' a, e' döraë se' ulà a Cristo ta ñita.

Ì tso' se' a aishkuö ta e' dör buaë chökle

18 Ye' a ta ie' olo tajë e' a se' dörañak aishkuö ta, e' dör buaë shute. E' o'mik ta se' weirke kos ká i' k_i e' kë dör ì.

19 Aishkuö ta ikkayërdaë wöshäë tö se' dör Skëköl ala'r. E' kéwö paneke kröröë íyi ulitane yö'at Skëköl tö ese tö.

20 Íyi ulitane yö'at Skëköl tö ese kos sulunewä. Ì kos yöule e' kë wák e' sulunewä. Erë Skëköl wák tö iwöme'ttsa es. Erë ibua'wëneraëitö aishkuö ta.

21 Ie' wák tö iyë'at: "Aishkuö ta íyi kos yö'at ye' tö e' yerattsaneyö iweirke tajë e' ulà a as itsatkënar ena ilókarka tajë ye' olo wa ye' ala'r ta ñita." E' kuëk_i íyi ulitane yö'atitö e' tso' kawö e' panuk kröröë.

22 Se' wä ijcher tö dö ikkë ta íyi ulitane yö'atitö e' rrerkeia ena iweirkeia wes alaköl alà kurketke weir es.

23 Erë kë e' è rrerku' kawö e' panuk. Ñies se' a Skëköl Wiköl menetke wes íyi tsá kadmè sia es, e'pa rrerkeia kawö e' panekesö e' dalewa. E' kéwö ska' ta Skëköl tö se' tseratkö da'a ila'rie, ta se' chkà mane'werattsaneitö buaë kë duöta'wäia.

24 Se' tsatkëne erë se' tsatkërkette da'aie e' panekesö. Ì tso'tke s'wä ese kë paneku'sö. E' kuëk_i mik se' tö iché tö e' kéwö panekesö, eta e' wä kiane chë tö kam sö isaü.

25 Erë ì kam saüsö ese panekesö, e' ta se' kawöta ipanuk bërë s'weirke kos e' dalé'ttsë wa.

26 Es ñies se' kë diché ta', e' kuëk_i Skëköl Wiköl tö se' kimeke. Kë se' wöblar buaë ttök Skëköl ta wes se' ké ttök ita es. Erë ie' wák Wiköl tso' se' ttë chök ie' a tajë kköchë wa ena ttë kë yer sia ese wa.

27 Ie' wä se' er suule buaë. Ie' Wiköl tö ikieke ie' ichapa batse'r k_i wes ie' k_i ikiane es. E' kuëk_i ì cheke iWiköl tö ie' a e' ane buaë ie' éna.

Se' e' aléka íyi ulitane k_i Cristo batamik

28 Se' wä ijcher tö wépa éna Skëköl dalër, ñies iklö'bakitö wes ie' wák tö ibikeitsbak es, esepa ta ì kos tköke, e' a ie' ulà ter ie'pa kimoie as idöttsa buaë wes ie' k_i kiane es.

29 Wépa shukitbakitö e'pa bikeitsbakitö tö idöraë wes ie' Alà es as ie' Alà dö ie'pa tajë e' shua wes ikok es.

30 Wépa bikeitsbakitö e'pa kiéitö ñies. Wépa kiéitö e'pa klö'wéitö wes pè' buaë yësyësë es. Wépa klö'wéitö es, esepa döraë ie' ta ñita ilo tajë e' a.

31 E' dör es, e' ta kë ì kianeia chë. Skëköl tso' se' ta, e' ta çì e' alömika se' k_i?

32 Ie' kë wä iwák Alà kkëone, e' me'ttsaitö ttëwä se' ulitane skéie je' yita ì kos meraëitö se' a ilà ta ñita!

33 ÇYi tö wépa shukitbak Skëköl tö esepa kkatëmi? Kë yi. Ie' wák tö ie'pa klö'wétkë wes pè' buaë yësyësë es.

³⁴ ¿Yi a ie'pa kichatërmi? Kë yi. Cristo Jesús kötwa se' skéie, e' kîie ta ishkenekane tkër Skëköl ulà bua'kka se' tté chök.

³⁵ ¿Ì tò se' yettsami Cristo éna se' dalër tajë e' ulà a? ¿Se' weir tajë alè? ¿Ì darërë alè? ¿Se' weir Jesús tté batamik alè? ¿Se' duöke bli wa alè? ¿Kë se' datsi' ta' alè? ¿Ilè tkö se' ta alè? ¿S'ttèwa alè? Au. Kë i a se' yërpattsa ie' ulà a.

³⁶ E' dör wës Skëköl yëkkuö tò ichè es, e' tò ichè: Be' dalërmik wëkkë alè ta sa' tterawa pë' tò. Sa' sueke ie'pa dör wës obeja tsëmi ttèwa es.* Es Skëköl yëkkuö tò ichè.

³⁷ Erë e' shua se' dör e' alökwakpa tsata, Cristo éna se' dalër tajë e' batamik.

³⁸ E' kuëki ye' wa ijcher buaë tò kë i tò se' yepattsa Skëköl éna se' dalër tajë e' ulà a. Duewa, sene, ie' biyöchökwakpa, íyi wökir kë wërta'wa, i tköke se' ta i'ñe ta, i tkömi se' ta aishkuö ta, i skà tso' diché ta',

³⁹ i kos tso' ká jai a, i kos tso' ká diöshet, ekkë kos ena i skà yö'atitö, e' kos kë a se' yërpattsa ie' éna se' dalër tajë e' ulà a. Ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitö se' a Skëképa Cristo Jesús e' wa.

9

Skëköl tò Israel aleripa shukitbak ie' ala'rie

¹ I cheke ye' tò a' a e' dör mokië. Ye' dör Cristo icha, kë ye' kachö. Nies Wiköl Batse'r wa ye' er tò ye' a icheke tò e' dör mokië.

²⁻³ Moki ye' chkenewa siarë, tajë ye' eriarke këkraë ye' wák ditséwöpa kuëki. Ye' wák mú kichaté Skëköl tò yettsa Cristo ulà a as ie'pa tsatkër ye' skéie.

⁴ E'pa dör Israel aleripa. Ká iaiaë Skëköl tò ie'pa tse'tkö ie' ala'rie. Ie'pa a ie' tò ilo tajë e' kkayë'. Ie' ena ie'pa ttè me' ñi a tsakië ñies ittè dalöiëno e' me'itö ie'pa a. Wës íyi wakanewè ie' dalöioie e' wa ie'pa wöblaö'itö. Nies ie' kablë' ie'pa a er buaë chök.

⁵ Ie'pa dör sa' yëpa bak ká iaiaë dalöiërta' tajë, e'pa aleripa. Nies wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kune' ie'pa ditséwö wa, e'

dör Skëköl dör íyi ulitane tsata kïkarkeka këkraë e'. Es e' idir.

⁶ Kë ye' ku' ichök tò Skëköl kablë' er buaë chök ie'pa a e' kë wà bak. E' kë dör es. E' dör tò kë ie'pa seraä dör Israel aleripa chökle Skëköl a.

⁷ Nies Abraham aleripa, e'pa kibiiepa kë dör ie' aleripa chökle Skëköl a. Skëköl tò iyë' ie' a: “Be' aleripa chökle, e'pa döraë Isaac wa.”*

⁸ E' wà kiane chë tò kë yi dör Skëköl ala'r s'ditséwö wa. E' skéie wépa tò i uk Skëköl kablë' e' klö'wé wës Abraham tò iklö'wé es, esepa ë dör Abraham aleripa chökle Skëköl a.

⁹ Skëköl kablë' ie' a ttè i' wa: “Kawö ikké ta duas iëk ye' dörane ta be' alaköl Sara alà ta'tke.”† E' klö'wé Abraham tò.

¹⁰ Erë kë dör e' ë. Sara alà kune' ñe' dör sa' yë bak ká iaiaë kië Isaac e'. Ie' alà ka'ka itayë Rebeca ta e'pa dör klö'wakpa wëm.

¹¹⁻¹³ Erë kam ie'pa kur, kam ie'pa tò i buaë ü ö i sulu wamblö, e' yöki Skëköl tò iyë' Rebeca a: “Ikibi ëk döraë itsirla kanè mésoie.”‡ E' dör wës iskà tso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' ki ie' tò ichè: “Jacob dalëne ye' éna, erë Esau watéttsayö.”§ Es iaetetke tò wéne shushtak ie' wák éna, ese shushtéitö as iwà döttsa wës ie' ki ikiane es. Kë dör i wésö ese kuëki.

¹⁴ Es idir, e' ta ¿sö ichëmi tò Skëköl kë dör yësyësë? Au, kë idör es.

¹⁵ Ie' tò iyë' Moisés a: “Wé a ye' er buaë chak, ese a ye' er buaë chöraë. Nies wé suak ye' éna er siarë wa, ese suerayö er siarë wa.”*

¹⁶ E' kuëki ie' kë er buaë chö se' a, se' ki ikiane ö i wëkesö e' kuëki. Erë wépa sueke ie' tò er siarë wa, esepa a ie' er buaë chöraë.

¹⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es. E' ki Skëköl tò iché Egipto blú a: “Ye' tò be' tkéka ká i' blúie, e' wà ta' ye' wa. E' dör ye' diché kkachoie be' wa as yi dör ye' e' tté pakar ká wa'ñe.”†

¹⁸ Es yi suak Skëköl éna er siarë wa, ese sueraëitö er siarë wa. Nies yi er darë'wakwa ie' éna, ese er darë'wërawa ie' tò.

* 8:36 Salmo 44.22 * 9:7 Génesis 21.12 † 9:9 Génesis 18.10,14 ‡ 9:11-13 Génesis 25.23 § 9:11-13 Malaquías 1.2-3 * 9:15 Éxodo 33.19 † 9:17 Éxodo 9.16

19 Erë isalema a' wele tö ye' a ichèmi: "Mokì tö ì kiane wè Skèköl kì ese kè wöklönuk yi a ¿wes ie' tö se' chakèmi se' nuì kì?" 20 Erë ye' iütèmi: A wëm ¿ima be' erbikö be' dör yi, e' tö Skèköl iütè er sulu wa? Skaü kè tö ichepa iyuökwak a: "¿Ì kueki be' tö ye' yué i' es?"

21 Skaü yuökwak e' a iyörmi wes ie' éna iyuak es. Skaüchka e' è yörmi skaü bua'buaié ena skaü éseie ñies.

22 Es ñies Skèköl tö iwèmi wes ie' kì ikiane es. Ie' éna ie' kèsik ena ie' diché kkachak ì sulu wamblökwakpa wömeulettsa weinuk esepa ewèwa wa, e' ta e' wèmi ie' tö. Erë e'pa kos dalè'ttsekeia ie' tö bèrè enaè

23 as ie' olo tajè shuteë e' kkachöitö se' shukitbakitö e'pa a. Ká iaiaë ie' tö se' shukitbak suè er siarè wa ñies se' klöo'bakitö as se' dö ie' ska' olo ta' tajè ie' ta ñita.

24 Es judiowak ena pè' kè dör judiowak, e'pa shua ie' tö se' klöo'bak ie' wák a.

25 E' dör wes Oseas tö ikit iyèkkuö kì es. E' kì Skèköl tö ichè:

"Wépa kè dör ye' icha, esepa kieraëyö ye' icha.

Wépa kè dalèr ye' éna, esepa a icheraëyö: 'ye' éna a' dalèr.'‡

26 Ñies ká wé kì ye' tö iyè': 'a' kè dör ye' icha' ká e' è kì ye' icherane: 'Ye' dör Skèköl chök e' ala'r a' dör.' §

27-28 Isaías tö Israel aleripa yè' i' es:

"Ká wa'ñe wépa wömeulettsa kichatènk e' wakaneweraë Skèköl tö bet kè wötkènk yès.

E' kueki eré Israel aleripa dör tajè wes dayè tséwö es,

erë ie'pa welepa è tsatkèrdaë, kè dör tajè."*

29 E' dör wes Isaías tö iyè' es. Ie' iché:

"Skèköl diché ta' íyi ulitane tsata, e' kè tö se' aleripa múpaat,

e'ma se' enewa seraä wes Sodoma ena Gomorra wakpa enewa es."†

Jesús tté buaë e' dör Israel aleripa a ñies

30 Es sö isué tö pè' kè dör Israel aleripa, kè ku' sene yësyësë e' yulök, esepa klö'wé Skèköl tö wes pè' buaë yësyësë es ie'pa erblé Jesús mik e' wa.

31 E' skéie Israel aleripa kì ikiane tö Skèköl tö ie'pa klö'wè wes pè' buaë yësyësë es ttè dalöiëno e' dalöië wa, erë e' kè ska' ie'pa ulà dè'.

32 ¿Ì kueki e' kè dè' ie'pa ulà a? Ie'pa kè erblène Jesús mik e' kueki. Ie'pa erblé ì buaë wekerakitö e' mik. E' kueki ie'pa tène Jesús mik wes s'klastkèr ák mik es.

33 E' dör wes itso' kitule Skèköl yèkkuö kì es, e' tö ichè:

"Ye' ttö ttsö. Ák tkè'atyö et Sión, e' mik pè' klastkèrdaë, ák e' tö ie'pa eröraë iski.

Erë wépa erblé ák e' mik, esepa kè eriarpa."‡

Es Skèköl yèkkuö tö ichè. Ák e' tö Jesús chè.

10

1 A yamipa, Israel aleripa mú tsatkèr e' kkechekeyö tajè ye' er a, e' kiekeyö Skèköl a.

2 Ye' ichè tö mokì ie'pa kaneblak darèrëë Skèköl a. Erë ie' ttè mokìe e' wà kè ane ie'pa éna buaë.

3 Ie'pa kè éna iane tö ie' tö s'klö'weke wes pè' buaë yësyësë es s'erblé Jesús mik e' wa. Ttè e' watéttsa ie'pa tö. Ie'pa atak buaë yësyësë ie' wöa ie'pa serke es e' wa.

4 Erë Moisés ttè dalöiëno e' wà dör Cristo kkachè. E' kueki mik ie' de, etä ttè e' wà de. E' kueki wépa erblé ie' mik esepa ulitane klö'weraë Skèköl tö wes pè' buaë yësyësë es.

5 Se' wër yësyësë Skèköl wa sene yësyësë wa, e' yè' Moisés tö i' es: "Yi tö ttè dalöiëno e' dalöië yësyësë seraä, ese ser michoë ttè e' wa."*

6 Erë se' wër yësyësë Skèköl wa se' erblé Jesús mik, e' yè' Moisés tö i' es: "Kè a' tö ibikeitsar tö ¿yi mi'mi ká jai a?" —E' dör wes se' mú mi' Cristo yulök as ibitune ká i' kì.—

7 "Ñies ¿yi mi'mi ká dià kaska'?" —E' dör wes se' mú mi' Cristo yulök as ishkerkane s'duulewä tso' esepa shua.—

8 Erë ttè e' tö ichè: "Ttè buaë e' tso' tsinet se' ska' ena se' kkö a ena se' er a."† Ttè buaë e' dör as a' erblö Jesús mik, e' ttè pakeke sa' tö.

9-10 Se' er a ttè e' klö'wésö as Skèköl tö se' klö'ù wes pè' buaë yësyësë es. Ñies s'wák

‡ 9:25 Oseas 2.23 § 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaías 10.22-23 † 9:29 Isaías 1.9 ‡ 9:33 Isaías 8.14; 28.16 * 10:5 Levítico 18.5 † 10:8 Deuteronomio 30.14

kkō wa ichésō tō Jesús dör Skëkëpa eköl ë e' as se' tsatkër. E' kuëki iché a' tō a' wák kkō wa tō Jesús dör Skëkëpa eköl ë e', ñies iklō'wé a' tō a' er a' tō Skëköl tō ishkeo'kane, e' ta' a' tsatkërdaë.

¹¹ Skëköl yëkkuō tō ichè: “Yi erblé ie' mik esepa kë eriarpa.”‡

¹² Skëkëpa ñe' ë dör sulitane Këköl. Judiowak ena wépa kë dör judiowak, esepa kos Këköl ie' dör. E' kuëki ie'pa dör ñikkëë ie' wöa. Wépa kköchöke ie' a' as ie'pa tsatköitō, esepa a' ie' er buaë chō tajë.

¹³ E' dör wës Skëköl yëkkuō tō ichè es, e' tō ichè: “Yi kos tō e' tsatkè kié Skëköl a, esepa ulitane tsatkërdaë.”§

¹⁴ Erë kë s'erblène ie' mik, e' ta' ¿wës s'kköchömi ie' a? Ñies kë s'wä ie' tté ttsëule, e' ta' ¿wës s'erblömi ie' mik? Ñies kë yi wä ie' tté pakane sia, e' ta' ¿wës ittsemisö?

¹⁵ Ñies ie' tté pakökwakpa kë patkëne yi wä, e' ta' ¿wës e'pa dömi ie' tté pakök sia? E' dör wës Skëköl yëkkuō tō ichè es, e' tō ichè: “Wépa wä tté buaë datse sia, esepa de e' dör buaë shute.”*

¹⁶ Erë kë sulitane wä tté buaë e' klöne. Es Isaías tō iyë'bak: “A Skëköl, tté paka' sa' tō wësua kë yi wä e' klöne.”†

¹⁷ Es sö isuë tō se' erblé Skëköl mik, e' datse ie' tté ttsésö, e' wa. Ttè e' dör Cristo tté.

¹⁸ Erë ye' ichakè: ¿A' ichè, kë iwarak tté e' ttsëule? Erë ye' e' iutöne tō, ie'pa wä ittseule je'. E' dör wës Skëköl yëkkuō tō ichè es wé ichèitō:

“Skëköl tté pakökwakpa, e'pa tka ká wa'ñe, Ttè i' de dö wé ká i' erkerö ee.”‡
Es Skëköl yëkkuō tō ichè.

¹⁹ Ye' iskà chakè: ¿A' ichè Israel aleripa kam éna iwà ar? E' iutè' Moisés tō mik ie' tō iyé' ie'pa a' tō Skëköl tō iyé' i' es:

“Ye' tō a' keraë sbinukka pè' kë dör ì, esepa wa.

Ye' tō a' keraë ulunukka pè' kë éna ì ane, esepa ki.”§

²⁰ E' ukuöki ta' Isaías diché dè'ka ichök tō Skëköl tō pè' kë dör Israel aleripa esepa yé' i' es:

“Wépa kë ku' ye' payulök, esepa tō ye' kué.

Wépa kë ku' ye' chakök, esepa a' ye' e' kkaché.”*

²¹ Ñies Isaías tō iskà yé' tō Skëköl tō Israel aleripa yé' i' es:

“Ie'pa tō ye' ttö dalösewéwa ñippöke ye' ta, esepa a' kekraë ye' tō ikimè watkè.”†
Es Skëköl yëkkuō tō ichè.

11

Skëköl er buaë chöraë Israel aleripa a

¹ I' ta' ye' ichakè: ¿A' ichè, Israel aleripa watéttsa Skëköl tō seraa? Au, kë idör es. Ye' wák dör Israel alerí eköl. Ye' dör Abraham alerí eköl Benjamín ditséwö wa.

² Kuaë Skëköl tō Israel aleripa shukitbak iwák ichaie. Kë ie'pa watëulettsa ie' wä. Elías tté tso' kitule Skëköl yëkkuō ki wé Israel aleripa kkatè'kaitö Skëköl a, ¿e' kë jcher a' wä? Ie' iché Skëköl a:

³ “A Skëköl, ie'pa tō be' ttekölpa malepa kos ttélur. Ñies ka' tso' íyi moka be' a, e' kos tkéttsarakitö. Ye' ë atéat ttsè'ka erë ye' ttakwa ie'pa éna ñies.”*

⁴ Erë Skëköl tō ie' iuté: “Wépa dökä mil kuryök (7.000) e'pa kë e' tkëulewä kuchë ki Baal dalöioie ekkëpa tso'ia ye' wä.”†

⁵ Es ñies i'ñe ta' Israel aleripa tso' tajë, erë e' shua wépa a' Skëköl er buaë yé' ta ishukititö, esepa kë dör tajë.

⁶ Ie'pa shukititö ie' er buaë ché ie'pa a' e' kuëki, e' ta' e' wä kiane ché tō e' kë dör ì buaë wé ie'pa tō e' kuëki. Ichöpa es, e' ma kë ie' er bua' yëne.

⁷ E' kuëki sö isuë tō Israel aleripa bak tsatkè yulök, e' kë dè' ie'pa ulitane ulà a. Erë ie'pa welepa shukit Skëköl tō, e'pa ulà a' ide, erë imalepa er darërulune.

⁸ E' dör wës Skëköl yëkkuō tō ichè es. E' ichè: “Skëköl tō ie'pa ké er chöukwa ie' ska'. E' dör wës ie'pa wöbla ta', erë kë iwawër es. E' dör wës ie'pa kuköña ta' erë kë iwattsër. Dö i'ñe ta' ie'pa dör es.”‡

⁹ Es ñies David tō ie'pa yé' i' es:

“Mik ie'pa tso' kawö tkö'uk kaneë, eta' as ee ibolökpa tō iklö'üwä kësik wa as ie'pa klastkër ta' iweirdak.

¹⁰ Iwöbla mú kë wawëria.

‡ 10:11 Isaías 28.16 § 10:13 Joel 2.32 * 10:15 Isaías 52.7 † 10:16 Isaías 53.1 ‡ 10:18 Salmo 19.4 § 10:19 Deuteronomio 32.21 * 10:20 Isaías 65.1 † 10:21 Isaías 65.2 * 11:3 1 Reyes 19.10,14 † 11:4 1 Reyes 19.18 ‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10 § 11:10 Salmo 69.22-23

Itsiwö mú körwā dali ekkeë dikia kekraë.”Š

Pë' kë dör Israel aleripa esepa tsatkërdaë

11 I' ta ye' ichakè: A' ichè Israel aleripa tö Jesús watè'ttsa çe' wà kiane chë tö ie'pa kë tsatkërpa? Au, e' kë dör es. E' skéie ì sulu wamblé ie'pa tö ñe' batamik pë' malepa tsatkërmi. E' tka es as ie'pa sibirka pë' malepa ki ta ierkirdak erblök Jesús mik.

12 Ì sulu wamblé' ie'pa tö, e' batamik pë' malepa a Skëköl er buaë chë tajë ká wa'ñe. E' yita buaë sulitane a ie' er buaë kí chöraë tajë shute mik judiowak tajë erblé Jesús mik eta.

13 Erë a' kë dör judiowak, esepa a ye' tö ilè cheke. Skëköl tö ye' a kanè i' me' Jesús ttekölie pë' kë dör judiowak esepa a ttè pakök. Kanè e' dalër tajë ye' éna.

14 Isalema kanè e' wa ye' tö ye' wák ditséwöpa welepa mú ukyëwëka ta ie'pa ñies erblömi Jesús mik as itsatkër.

15 Ie'pa watéttsa Skëköl tö e' batamik ie' ena ká wa'ñe wakpa malepa er buarmine ñi ki. E' yita mik ie' tö ie'pa skà kiéwane buaë, eta e' dör buaë shute. E' dör buaë wes s'duulewā e' shkenekane es.

16 Harinachka tsá meule Skëköl a* e' dör batse'r, e' ta iëyök dör batse'r ñies. Ñies kal wikicha dör batse'r, e' ta kal e' kos dör batse'r ñies. Es judiowak yépa tsá dör Skëköl icha, e' kuëki ileripa dör ie' icha ñies.

17 Skëköl tö judiowak watéttsa, e' dör wes kal uru kiè olivo e' ulà téé es. Pë' kë dör judiowak esepa dör wes olivo klö kañiru ulà tkéwā olivo uru ulà tëule ese skéie es. E' batamik i'ñe ta a' serke buaë olivo klö uru e' wì mik.

18 E' kuëki olivo uru ulà tëule, e' kë ki a' e' ttsökka. Erë a' e' ttsakka, e' ta a' éna ianú tö ulà serke iwí mik; iwí kë serku' iulà mik.

19 Isalema a' ichèmi: “E' yëne erë iulà uru tërolone as sa' tkërwane iskéie.”

20 E' yëne erë ie'pa tërolone ie'pa kë erblène Jesús mik e' kuëki. Erë a' erblé Jesús mik, e' è kuëki a' tkëulewā olivo klö uru mik. E' kuëki kë a' e' ttsökka. Warma a' kawöta Skëköl dalöiök.

21 Ie' kë wā kal chök e' ulà meneat, e' yita kë ie' tö a' mepaat.

22 A' éna ianú tö wes Skëköl dör. Ie' er buaë chömi se' a, erë ñies ie' a' s'kichatërmi. Wépa anemi ì sulu a, esepa kichaterattsaitö. Erë ie' er buaë chë a' a. A' erblökeia ie' mik, e' ma buaë idir. Erë a' kë serku'ia es, e' ta a' tērdattsa ñies.

23 Judiowak kë erblène Jesús mik. Erë e' kë wambléia ie'pa tö ta ierblé imik, e' ta Skëköl wā diché tso' ie'pa tkowane iwákpa kéli mik, e' kuëki itkërdawarak.

24 E' wà dör i' es: a' kë dör judiowak, e'pa dör wes olivo kañiru ulà tëule tkëulewā olivo uru mik es. Erë e' kë weta'sö es, erë es Skëköl tö iwé a' a. E' yita buaë judiowak dör wes ulà chök es, esepa tkërwane buaë iwákpa kéli mik.

Israel aleripa tsatkërdaë tajë

25-26 A yamipa, kenet ta ttè tso' blèule, ese chekeyö a' a. Ye' ki ikiane tö ttè e' jcherwā a' wā as a' kë e' ttsökka tö a' wā iyi jcher Israel aleripa tsata. Ttè blèule e' dör i': i'ñe ta Israel aleripa kibiiepa er darërulune dö mik pë' malepa shukitbak Skëköl tö e' kos tsatkëne eta. E' ukuöki ta ie'pa kos tsatkërdaë wes Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè:

“S'tsatkökwa datse Sión,

e' tö sene sulu kos yerattsa Jacob aleripa shua.

27 Ttè e' meraëyö ie'pa a

mik ie'pa nuì olo'yéyö ie'pa ki eta.”†

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

28-29 Mik Skëköl tö s'shushtë er buaë choie sia, eta e' kë mane'wepaitö. Israel aleripa tö Jesús ttè buaë watéttsa, e' kuëki i'ñe ta ie'pa dör Skëköl bolökpa. Erë ká iaiaë ie'pa yépa bak e'pa shukititö er buaë choie ie'pa a. E' kuëki ie'pa aleripa dalërkeia ie' éna. E' tka es ie'pa ta as a' tsatkër.

30-32 Sulitane tö ie' ttè dalösewéwā, e' nuì ulà a se' tso' klöulewā. E' me'atbakitö es as ie' a sulitane sur er siarë wa ñikkëë. E' kuëki kenet a' tö ie' dalösewéwā, erë i'ñe ta a' suëitö er siarë wa, ie'pa tö ie' dalösewéwā e' kuëki. Es ñies i'ñe ta ie'pa tö ie' dalösewékewā, erë e' dör as a' saùitö er siarë wa, ñies as ie'pa saùneitö er siarë wa.

* **11:16 Harinachka tsá meule Skëköl a:** Pablo tso' ichök tö judiowak dör wes harinachka es. Harinachka tsá e' dör wes judiowak yépa tsá Abraham ena Isaac ena Jacob es. Harinachka iëyök e' dör wes ileripa datse itöki es. † **11:27** Isaías 59.20-21; 27.9

³³ Skëköl er buaë ché taië shute se' a. Ie' wa iyi ulitane jcher buaë sulitane tsata. Ie' kabikeitsō taië iskië. Ì bikeitseke ie' tō ese kë wà pakanuk yi a. Ì wekeitō ese kë anuk yi éna.

³⁴⁻³⁶ Ì kos e' wì dör ie'. Ì kos tso' ie' batamik. Ì kos tso' ie' wák a. E' kuëki Skëköl yëkkuō tō ichè:

“Skëköl erbikō e' kë jcher yi wa.

Kë yi a ie' pautuk.

Kë yi a ì menuk ie' a keweie

as ie' tō iské mune ia.”

¡Skëköl kíkōkasō këkraë! ¡Es e' idir!

12

Wes se' kawōta senuk Skëköl ala'rie

¹ A yamipa, Skëköl er buaë ché se' a taië, e' kuëki ye' kköchō a' a tō a' e' múttsa eköl eköl ie' a këkraë wes ì batse'r meule ie' a wër buaë ie' wa es. Es se' tō ie' daloië e' wakanewëmi mokië.

² Kë a' senukiä wes wépa kë tō ie' daloië esepa ser es. E' skéie a' erbikè mane'úttsa pa'alì tã e' wa a' sermi buaë yësyësë. Es ì kiane ie' kì ese jchermi buaë a' wã wawë. E' wã dör ì dör buaë, ì wër buaë ie' wa ena ì dör yësyësë ese.

³ Ie' er buaë ché ye' a, e' kuëki ie' tō kanë me' ye' a Jesús ttekölie. E' wa ye' tō a' kos a' ichè tō kë a' e' bikeitsökka tkōka kos s'ké e' bikeitsök e' tsata. E' skéie se' e' bikeitsō yësyësë kos Skëköl tō imé se' a' erbloie ie' mik ekkë.

⁴ E' dör wes se' dör es. Se' wöbla tã, ulã tã ena s'yese skà tso' taië kua'kì kua'kì, erë e' kos woiëulewã ñita s'wák eköl ë a.

⁵ E' sù se' erblöke Cristo mik esepa dör taië kua'kì kua'kì, erë se' kos dör wes wák eköl ë es, se' kos batsulewã ie' mik e' wa.

⁶ Es Skëköl tō imé se' a' kua'kì kua'kì ñi kimoie wes ie' kì ikiane es. E' kuëki wépa a' iméitō ttoie ittekölie, esepa ttō es, ie'pa erblō Skëköl mik e' wa.

⁷ Wépa a' imé Skëköl tō s'kimoie, esepa tō s'kimú. Wépa a' iméitō s'wöbla'woie Skëköl ttè wa, esepa s'wöbla'ú.

⁸ Wépa a' imène s'er diché ioie, esepa tō s'er diché iō. Wépa a' imène iyi kakmoie, esepa ikakmú er bua' wa kë dör ì skéie. Wépa a' imène s'wëttsöie, esepa s'wëttsú

kaneë. Wépa a' imène s'malepa suoie er siarë wa, esepa tō iwà ù ttsë'ne buaë wa.

Jesús mik erblökwakpa ñi dalër

⁹ A' ñi dalëritsō er moki wa. Sene sulu kos e' watöttsa. E' skéie sene yësyësë kos e' a' a' senú këkraë.

¹⁰ A' ñi dalëritsō wes ñi ëlpa ñi dalër es. A' ñi daloiō taië.

¹¹ Ì kos weke a' tō, e' ú kaneë. Kë a' bikë nuk. Skëköl kanë ù ttsë'ne buaë meke iWiköl tō se' a' e' wa.

¹² Ì buaë panekesō, e' kuëki a' senú ttsë'ne bua' wa. A' weirke e' dalë'ttsō er bua' wa. A' ttō S'yé tã këkraë.

¹³ S'batse'rpa malepa weirke kì ilè kiane, esepa kimú. Yi de a' pakök, ese kiōwã er bua' wa.

¹⁴ Wépa tō a' we'ikeke Jesús tté kuëki, kë esepa kì alibchök, e' skéie er buaë chō iarak.

¹⁵ Wépa ttsë'rke buaë, esepa tã a' ttsë'nú buaë. Wépa iuke, esepa tã a' iú.

¹⁶ A' senú bërë ñita. Kë a' e' ttsökka s'malepa tsata. E' skéie a' e' batsō se' èsepala tã buaë. Kë a' e' bikeitsökka tō a' wã iyi jcher taië.

¹⁷ Yi tō ì sulu wamblé a' kì, e' tã kë iské wamblarne. Ì kos dör buaë yësyësë suli-tane a' ese ú.

¹⁸ A' senú bërë sulitane tã kos a' dirmi ekkë.

¹⁹ A yamipa dalër ye' éna, kë ì sulu ské wamblarne yi kì. E' skéie imúat Skëköl kësik ulã a. Ie' tō ichè iyëkkuō kì i' es: “Ye' ë wöki iské wërke wë. Yi tō ì sulu wamblé, e' ské werayō iki.”*

²⁰ Ñies ichè: “A' bolökpa dué bli wã, e' tã itiō. Ie' er sine, e' tã di' mú ia yè. A' iwé es, e' tã ie'pa jaërdaë.”†

²¹ Kë sene sulu kar e' alökka a' kì. E' skéie a' e' alökã sene sulu kì sene yësyësë wa.

13

¹ Sulitane kawōta kã wökirpa ttè daloiök. Skëköl tō kawō me' ie'pa a' s'wëttsöie. Itso'rak kos e'pa tkë'ka ie' tō.

² E' kuëki wépa kë tō ie'pa daloië, esepa ñippöke wépa tkë'ka ie' tō esepa tã. Ese wakpa weirdaë iulã a.

* 12:19 Deuteronomio 32.35 † 12:20 Proverbios 25.21-22

3-4 S'wökirpa kë tkëneka s'ser yësyësë esepa we'ikök as isuardak. Ie'pa dör Skëköl kanè mésopa a' kimoie. Ie'pa tso' s'ser suluë esepa we'ikoie. Esepa je' kawöta suanuk. A' senak kë suar ta' s'wökirpa yöki, e' ta' a' senú yësyësë ta' ie'pa tö a' kikeraka. Erë wépa serke suluë, esepa je' kawöta suanuk. Kë é ichök ie'pa a' kawö mène s'we'ikoie. Ie'pa tso' kanëblök Skëköl a' s'ser sulu we'ikoie wes kawö meneat ie'pa a' es.

5 E' kueki se' kawöta ie'pa ttè iütök, e' kë dör as kë itö s'we'ikö e' é kueki. E' dör tö se' er tö se' a' icheke tö e' dör buaë yësyësë e' kueki.

6 E' kueki ñies inuköl patauk ie'pa tö se' keke ese patuekesö. Ie'pa dör Skëköl kanè mésopa kanëblöke ie' a' s'wökirpaie. E' dör ie'pa kanè, e' kueki ie'pa patuë e' dör buaë.

7 E' kueki imusö ie'pa a' eköl eköl wes s'kawöta imuk es. Ilè kawöta patuë eta ipataú. Wépa kawöta dalöië esepa dalöiö.

8 A' wa nuì tso' kos e' pataú. Erë nuì tso'ia se' ki kekraë, e' dör ñi dalëritsè, e' kë patonuktsa se' a. S'malepa dalëritsesö, e' ta' e' wa ttè dalöiëno me'at Moisés tö e' wà kos dalöiésö.

9 Ttè e' tö ichè: “Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa; kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' akblök; kë a' kawö ta' o'ka iyi kkechök.”* Ttè e' ena imalepa kos e' woiënewa ttè etkë a, e' dör i': “A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es.”†

10 S'malepa dalëritsesö, e' ta' kë ì sulu wamblepasö yi ta. Es ttè dalöiëno kos e' dalöiekesö mokië yësyësë.

11 A' senú es. S'tsatkë kéwö kí dewatke tsinet se' erblë' Jesús mik kuaë e' tsata. E' kéwö a' se' tso' i'ñe ta, e' anú a' éna. E' kueki kë a' senukia wes s'kapötër nañewe es.

12 Sene sulu kéwö erkewatke ta se' tsatkeke e' kéwö dökewatke wes ká ñirketke s'ki es. E' kueki kë se' e' wamblöia suluë wes pè' tso'ia stui a' e' wamblö es. E' skéie se' senú yësyësë, e' dör wes s'ser ká ñi a es. Se' e' duöser ñippök sene sulu ta wes ñippökwa es.

13 Se' senú buaë yësyësë wes s'ser ká ñi a es. Kë se' kàne e' wamblökia bloblopa es. Kë se' kàne trënuke, e' ya'uk sulu. Kë se' kàne ñippök. Kë se' kàne ukyënuke s'malepa ta.

14 E' skéie a' senú buaë yësyësë wes Skëképa Jesucristo ki kiane es. Kë a' tö ibikeitsök tö wes a' a' s'wák dër sulu e' wöpatërmi.

14

Kë a' ñi bikeitsök suluë

1 Wépa erblöke Jesús mik, erë kam ierblö bua'ie, esepa kiöwa er bua' wa. Ttè bikeitseke a' tö kua'ki kua'ki ese kë ki a' ñi iütök.

2 A' welepa tö ibikeitseke tö Jesús mik erblökwa a' iyi ulitane katarmi. Erë a' welepa skà kam erblö bua'ie Jesús mik, esepa tö iklö'wé tö iyiwak chkà kë katar.

3 Wépa tö iyi ulitane katé, esepa kë kàne wépa kë ikatè esepa chök iki. Ñies wépa kë ikatè, esepa kë kàne wépa tö ikatè esepa chök iki, Skëköl tö ie'pa klö'bak ie' ichaie e' kueki.

4 Se' dör Skëképa Cristo kanè mésopa. Wes se' wër ie' wa eköl eköl, e' wërke ie' wák wöki. Ie' a' se' kimermi as se' wër buaë ie' wa, e' kueki se' wërdaë ie' wa buaë. E' kueki ¿wes s'yamipa chëmisö suluë?

5 Ñies se' shua welepa tso' tö ibikeitseke tö s'kawöta diwö wele batseitsök imalepa tsata. Erë ieltëpa tö ibikeitseke tö diwö ulitane dör ñies éme. Se' kawöta wa ijchenuk eköl eköl tö ì klö'wésö e' dör yësyësë.

6 Wépa tö iklö'wé tö s'kawöta diwö wele batseitsök bua'iewa, esepa tö batseiteke Skëképa Cristo dalöioie. Ñies wépa tö iyi ulitane katé esepa tö ikateke Skëképa Cristo dalöioie ta wëstela chekeitö Skëköl a' iki. Wépa kë tö iyiwak chkà katëia, esepa tö ilo'yé Skëképa Cristo dalöioie ta wëstela chekerakitö Skëköl a' ñikerakitö e' ki.

7 Se' dör Skëképa Cristo icha, e'pa tso' ttsë'ka ö e'pa duowa e' dör ie' dalöioie, kë idör se' wák dalöioie.

8 Mik se' tso'ia ttsë'ka, eta se' serke ie' a. Mik se' duowa, eta se' duowa ie' a. Se' tso' ttsë'ka ö se' duowa, erë se' dör ie' icha.

9 Ie' kötëwa e' shkenekane as ie' dö s'durulune ena s'tso' ttsë'ka e'pa kos Këkölie.

10 Se' ulitane döraë Skëköl tkër s'shulo kulé ki e' wörki. E' kueki ¿iök a' ñi chö ö ñi saü suluë?

11 Skëköl tö ichè iyëkkuö ki i' es:

* 13:9 Éxodo 20.13-17 † 13:9 Levítico 19.18

“Ye' wák ser wa yö ichè:
Sulitane e' tulörawa kuchë ki ye' wörki.
Sulitane tö ye' kikeraka.”*
Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

12 Es sö süè tö wes se' serke e' ki Skëköl tö se' chakerane eköl eköl.

13 E' kueki kë se' kâne ñi chökia suluë. E' skéie a' e' tköwa darërè ì tö s'yamipa wöklö'wëmi ö ì tö iëmime sene sulu a, ese kë war.

14 Ye' wa ijcher buaë tö kë chkè wéne tö s'ia'wëpa ñaie Skëköl wöa. Ye' erblöke Skëköpa Jesús mik, e' wa ye' iklö'wé yësyësè tö es idir. Erë wëpa tö iklö'wé tö chkè wele tö s'ia'wëmi ñaie, e' ta es idir esepa a.

15 E' kueki a' tö s'yami wele siawëwa ì kateke a' tö e' batamik, e' ta e' kë dalëritseku'ia a' tö. Ñies ie' skéie Cristo kötwä, e' kë sulu'warwa ì kateke a' tö e' batamik.

16-18 Ì blüie Skëköl tso' e' wà kë dör chkè ena di'yè. E' wà dör sene yësyësè ena sene bërè ena ttsë'ne buaë Wiköl Batse'r wa. Yi tö Cristo kanè weke es, ese wër buaë Skëköl wa ñies sulitane wa. E' kueki ì tö a' yamipa kèmi a' chök suluë ì dör buaë a' a e' ki, ese kë war.

19 Es ì kos tö se' kimeke senuk bërè ñita ena ñi diché iök Skëköl a, ese üsö.

20 Ì buaë wétke Skëköl tö a' er a, e' kë sulu'warwa chkè è kueki. Moki chkè ena di'yè kos dör batse'r. Erë sulu idir tö s'yamipa armine sene sulu a se' ukuömik ì katésö ì yésö ese wa.

21 Buaë idir tö iyiwak chkà mú kë katésö ö blo' mú kë yésö ö ì kos mú kë wësö. Erë kë idör buaë tö s'yamipa armine se' ukuömik.

22 Ima a' ttè i' bikeitsè e' blö a' er a Skëköl è a. Wëpa tö ì wër buaë ie'pa wa ese wé ta ittse tö kë iki ì nuí ku', jayëcha buaë esepa!

23 Erë yi tö ì katé ta ibikeitsékaitö bötböt dö' ye' tso' ì sulu wamblök, e' ta e' nuí tso' iki. Ie' kë wa iklöne moki tö buaë idir, e' kueki e' dör suluë ie' a. Ì kos wësö e' kë one se' wa yësyësè wes iklö'wësö es, e' ta e' dör suluë se' a.

15

S'kawöta s'malepa kimuk

* 14:11 Isaías 45.23
§ 15:11 Salmo 117.1

* 15:3 Salmo 69.9
* 15:12 Isaías 11.10

† 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49

‡ 15:10 Deuteronomio 32.43

1 Se' wëpa erblöke buaë Cristo mik, esepa kë wëpa kam erblö buaë tso'ia katötö esepa sauk wes se' wák katörwa es. Kë se' kâne ì tö se' wák ttsë'weke buaë ese è bikeitsök.

2 Se' kos kë ì tö s'malepa ttsë'wëmi buaë ese bikeitsök eköl eköl ikimoie ena idiché ioie buaë Skëköl a.

3 Cristo wák kë wa ì tö ie' ttsë'weke buaë ese è bikeitse. E' skéie ie' ta itka wes Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: “A Skëköl, wëpa tö be' cheke suluë esepa tö ye' cheke suluë ñies.”*

4 Ì kos kite ká iaiaë Skëköl yëkkuö ki, e' kite s'wöbla'woie as se' e' tköwa darërè ena as se' er pablö. E' wa ì buaë panekesö e' kë olo'yepasö.

5 Skëköl tö se' ké e' tkökwa darërè ñies se' er pablekitö. As ie' tö a' kimu senuk bërè ñita wes Cristo Jesús ser es.

6 A' serke es, e' ta Skëköl dör Skëköpa Jesucristo Yë e' kikeraka a' ulitane tö sekka ñita.

7 Es a' ñi kiöwa er bua' wa wes Cristo tö a' ki'wa es as sulitane tö Skëköl kiköka.

8 Moki ye' ichè a' a tö Cristo dë'bitu judiowak kimuk ikkachoie ie'pa a tö ì uk Skëköl kablè' sa' yëpa bak ká iaiaë e'pa a, e' wawéitö.

9 Ñies idë'bitu as pè' kë dör judiowak, esepa tö Skëköl kiköka ie'pa suéitö er siarè wa e' kueki. E' dör wes Skëköl yëkkuö tö ichè es wé ichèitö:

“E' kueki ye' tö be' kikeraka pè' kë dör judiowak esepa ulitane shua.

Ye' ttsöraë be' kikokaie buaë.”†

10 Ñies itso' kitule i' es:
“iA' kë dör judiowak esepa ttsë'nú buaë wëpa dör Skëköl icha esepa ta ñita!”‡

11 Ñies ichéitö:
“iA pè' kë dör judiowak Skëköl kiköka!
iA ká ulitane wakpa, Skëköl kiköka!”§

12 Ñies Isaías tö ikitat iyëkkuö ki i' es:
“Jesé aleri eköl döraë se' shua,
e' tkërdaka ká ulitane wakpa wëttsöie.
Pè' kë dör judiowak esepa tö ie' è paneraë
e' tsatkoie.”*

Es itso' kitule.

13 Ì buaë kos doia se' a e' panekesö kröröe e' wì dör Skëköl. As e' tö ttsë'ne buaë ena

sene bërë mù a' kòs erblé ie' mik e'pa a. As ie' tò a' kimù iwà kī panuk buaë Wiköl Batse'r diché batamik.

¹⁴ A yamipa, moki ye' iklö'wé tò a' serke buaë yësyësë. Nies ye' iklö'wé tò a' wā íyi jcher tajë. A' a' ñi pautmi buaë.

¹⁵ Erë yëkkuö i' kī ye' er deka a' pattök wöshaë tté wésele wa as kē a' éna ichöwa. Skököl er buaë ché ye' a' e' wa kanè me'itö ye' a, e' kueki ye' a kawö ta' a' pattoie es.

¹⁶ Ye' dör Cristo Jesús kanè méso ie' tté buaë kkayë' Skököl tò se' a' e' pakoie pē' kē dör judiowak esepa moie Skököl a' batse'oule Wiköl Batse'r wā. E' dör wēs íyi mè sacerdotepa tò Skököl dalöioie wër buaë ie' wa es.

¹⁷ Ye' batsulewā Cristo Jesús mik, e' kueki ye' kaneblöke Skököl a' e' tò ye' ttsë'wēke buaë.

¹⁸ Ye' kē er dē'ka kabenukka i' kē one Cristo wā ye' wa ese kī. Ie' batamik ye' tò pē' kē dör judiowak esepa ulaié Skököl tté iütök. E' wé ye' tò ipakè wa ena iwakanewē wa

¹⁹ ena Skököl Wiköl diché wa. Nies i' kē or yi a' ese wéyö tajë ie'pa wörki ikkachoie tò i' chéyö e' dör moki. Es kanè mēne ye' a' Cristo tté buaë pakoie e' wawétkeyö ká tso' kòs Jerusalén dö Iliria e' shūa.

²⁰ Kekraë ye' e' mukettsa tté buaë e' pakök wé kē yi tò Cristo dalöieta' ese ska'. Ye' iwé es as ye' kē dör wēs yi tò u yuéka u chki tulu'wabak o'ka tò ese kī es.

²¹ E' skéie ye' éna iwāk wēs Skököl yëkkuö tò iché es, e' tò ichè:

“Wépa a' ie' tté kē pakaule, esepa a' ká ardaë;

Wépa kē wā ie' tté ttsëule, esepa éna iardaë.”†

Pablo shkak Roma

²² Kekraë ye' shkak a' weblök, erë kanè i' tò ye' wöklö'wēke.

²³ Erë i'ñe ta' ye' kaneone ká ikkēpa kī. Bànet ye' tò a' kkeyë'mi pakè,

²⁴ e' kueki ye' mú tkömi Roma a' pakök mik ye' mi'ke España etā. Erë ye' kē a' kawö kunuk tajë a' ska' senuk, erë ye' ttsë'rmi buaë. E' ukuöki ta' a' mú ye' kimè as ye' dö España.

²⁵ Erë i'ñe ta' ye' mitke Jerusalén s'batse'r malepa serke eē e'pa kimuk.

²⁶ E' dör tò s'yamipa serke Macedonia ena Acaya e'pa tò inuköl kitbak iwákpa er wa patkēmi s'batse'rpa dör siarë tso' Jerusalén e'pa kimoie.

²⁷ E' wé ie'pa tò iwákpa er wa, erë moki ie'pa kī inuí tso'. E' kueki buaë idir tò ie'pa tò judiowak kimè. E' dör tò i' buaë de judiowak ulà a' Cristo wa, e' de ie'pa ulà a' ñies judiowak wa. E' kueki buaë idir tò i' tso' ie'pa wā e' kakmè s'yamipa dör judiowak esepa a'.

²⁸ Es mik ye' tò inuköl kitule kòs ie'pa a' e' mé ie'pa ulà a, etā ye' miā España e' tkökemi a' pakök.

²⁹ Ye' wā ijcher tò mik ye' demi a' ska', etā se' ñi er diché iöraë buaë Cristo er buaë chö sia e' kòs wa.

³⁰ A yamipa, Skökēpa Jesucristo ttö wa, ñies se' ñi dalëritsöke Skököl Wiköl wa, e' wa ye' kköchö a' a' tò a' e' chö darërë ye' ta' ñita kanè mēne ye' a' e' wā uk. E' wēmi a' tò, a' tò Skököl a' ikië ye' kī e' wa.

³¹ Ikiö ie' a' as ie' tò ye' tsatkö Judea wakpa kē tò Jesús tté iütè esepa yöki. Nies ikiö ie' a' tò i' kòs mi'ke ye' wā s'batse'rpa tso' Jerusalén e'pa kimoie as ie'pa tò e' tsü er bua' wa.

³² Es ikiö ie' a' as ye' dömi a' ska' ttsë'ne buaë wa enuk a' pakekeyö e' dalewa, es ie' kī ikiane e'ma.

³³ Ie' dör sene bërë mukwak as e' tò a' wapiöü. Es e' idir.

16

Roma wakpa shké'wémi Pablo tò

¹ Tayë eköl kiè Febe dör s'yami, e' tté chekeyö a' a. Ie' dör Skökēpa Jesús icha erule tso' Cencreas e' kimukwak eköl.

² Ie' kiöwā buaë Skökēpa Jesús ttö wa wēs s'batse'rpa ñi kiöwā es. Ie' tò s'yamipa tajë e'pa kimé, ñies ye' wák kiméitö. E' kueki mik ie' kī ilè kiane etā ie' kimú.

³ Prisca ena Áquila e'pa shké'ú ña. Ie'pa bak kaneblök ye' ta' Cristo Jesús kanè a.

⁴ Ie'pa e' me'ttsa ye' tsatkök, kē tkine tò dö' ittewā. Wéstela chekeyö ie'pa a, erë kē dör ye' ë. Skökēpa Jesús icha erule erule kòs

† 15:21 Isaías 52.15

kě dör judiowak, e'pa tō wěstela cheke ie'pa a ñies.

⁵ Ñies Skëkëpa icha erule daparke Prisca ena Áquila u a, e'pa shke'ú ña. Ñies ye' yami dalër tajë ye' éna kiè Epéneto, e' shke'ú ña. Ie' dör s'tsá erblë' Cristo mik Asia e'.

⁶ María shke'ú ña. Ie' kanëblé tajë a' a.

⁷ Wépa bōl kiè Andrónico ena Junias, e'pa shke'ú ña. Ie'pa dör judiowak wës ye' es. Ie'pa bak wötëule s'wōto wé a ye' ta. Ie'pa dör Jesús ttekōlpa kkeauleka buaë imalepa wa. Ie'pa erblë' Cristo mik ye' yōki kewe.

⁸ Ampliato shke'ú ña. Ie' dör ye' yami Skëkëpa Jesús ttō wa, e' dalër tajë ye' éna.

⁹ Urbano shke'ú ña. Ñies ie' kanëblöke Cristo a wës sa' es. Ñies Estaquis shke'ú ña. Ie' dalër tajë ye' éna.

¹⁰ Apeles shke'ú ña. Ie' wër buaë Cristo wa. Ñies wépa dör Aristóbulo icha, e'pa shke'ú ña.

¹¹ Herodión, e' shke'ú ña. Ie' dör judiowak wës ye' es. Ñies wépa dör Narciso icha erblë Skëkëpa mik e'pa shke'ú ña.

¹² Tayëpa kiè Trifena ena Trifosa shke'ú ña. Ie'pa kanëblöke Skëköl a. Ñies tayë dalër se' éna kiè Pérside e' shke'ú ña. Ie' kanëblöke tajë Skëköl a.

¹³ Rufo shke'ú ña, e' dör Jesús mik erblökwa buaë suule sulitane wa. Ñies ie' mī e' shke'ú ña. Ie' dör wës ye' wák mī es.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ena s'yamipa kōs tso' ie'pa ta, e'pa kōs shke'ú ña.

¹⁵ Ñies Filólogo, Julia, Nereo ena ikutà, Olimpas ena s'batse'r malepa tso' ie'pa ta, e'pa kōs shke'ú ña.

¹⁶ A' ñi shke'ú ñi dalër wa. Cristo icha erule erule e' kōs tō a' shke'wémi.

¹⁷ A yamipa, ye' kkōchō a' a tō wépa éna se' blabatsak ena se' akmine sene sulu a, esepa yōki a' e' kkō'nú. Ie'pa se' a icheke tō ttè wa se' wōblaule kewe e' kë dör mokjë. Esepa yōki a' e' skō.

¹⁸ Ie'pa kë ku' Skëkëpa Cristo kanëuk. E' skéie ie'pa tso' iwákpa ë kanëuk. Se' kam éna iar buaë esepa dakiñekerakitō ttè ttsër buaë ese wa. E' kuëki esepa yōki a' e' skō.

¹⁹ Sulitane wa ijcher tō Skëköl ttè mokjë e' dalöieke a' tō buaë. E' tō ye' ttsë'weke buaë. Ye' ki ikiane tō a' mú wōblar ttè buaë

yësyësë wa wawë. Erë a' mú kë e' wōbla'ù kache ttè wa i sulu wambloie.

²⁰ A' serke es, e' ta betka Skëköl dör sene bërë mukwak, e' tō Satanás shtowerawa a' klō dikia. As Skëkëpa Jesús er buaë chō a' a.

²¹ Ye' yami Skëkëpa Jesús kanë a kiè Timoteo e' tō a' shke'wémi. Ñies Lucio ena Jasón ena Sosípatro, e'pa tō a' shke'wémi. Ie'pa dör judiowak wës ye' es.

²² Ye' dör Tercio, e' tso' Pablo ttōke e' shtök yëkkuō i' ki. Ñies ye' tō a' shke'wémi Skëkëpa ttō wa. I' ta i cheke Pablo tō e' shtekeneyō.

²³⁻²⁴ Gayo tō a' shke'wémi, e' u a ye' serke. Eë Skëkëpa Jesús icha erule tso' ká i' ki e'pa daparke. Erasto tō a' shke'wémi. Ie' dör ká i' inuköl kuëblu. Ñies s'yami kiè Cuarto, e' tō a' shke'wémi.

Pablo tō Skëköl kikéka

²⁵ ¡Skëköl kikōkasō! Ie' a a' kimermi e' tkōkwa darërë Jesucristo ttè buaë pakekeyō e' a. Ká iaiaë ttè buaë e' blëule se' yōki.

²⁶ Erë i'ñe ta ikkayënewa se' a i kit Skëköl ttekōlpa tō yëkkuō ki e' wa. Skëköl yöbië e' tō ie'pa ka' ishtök. Ttè buaë ñe' kkayënewa as ká ulitane wakpa erblō imik ta iwà iutō.

²⁷ Skëköl e' dör Skëköl eköl ëme e'. Ie' erbikō tajë sulitane tsata. ¡As e' kikarka kekraë Jesucristo wa! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a 1 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Éfeso eta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kèwö ska' ta Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pè' bak senuk iki doka 650.000. E'pa shua 400.000 klöulewa kanablök é. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaë paka'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' ki.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso eë. E' tö ie' a iyè' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke taië ena welepa tso' iyi sulusi wamblök taië, e' kueki ie' tö yëkkuö i' kit. Ñies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesús mik eta ie'pa tö iyi taië dalöieke Skököl skéie, e' dör kabene et. Ì dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyi-wakjcheke e' chkà katekerakitö iyamipa ta ì dalöiekerakitö e' dalöioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Ñies ì dalöieke ie'pa tö e' wé kos a alakölpa sulusi datse ta wëpa serkerak ita. Erè mik wëpa ñekkëpa erblè' Jesús mik eta ie'pa kë éna iane tö wes ie'pa ké senuk. E' kueki Pablo tö ikkaché tö wes wëpa alaköl ta' ena alaköl kë ta' e'pa kawöta senuk.

Kiie ta pè' wele bak ñi dapa'uk Jesús mik erblökwakpa ta, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skököl tö ye' klöo'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekölie. S'yami kiè Sóstenes tso' ye' ta.

² A' dör Skököl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewa Cristo Jesús mik e' wa. A' klöo' Skököl tö ie' icha batse'rpaie wëpa kos tso' ká wa'ñe tö e' tsatkè kiè Skökëpa Jesucristo a e'pa ta ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Kököl.

³ Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bère mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skököl a

⁴ Skököl er buaë ché taië a' a Cristo Jesús batamik, e' kueki ye' tso' wëstela chök ie' a kekraë.

⁵ A' batsulewa Cristo mik, e' wa ì kos kiane a' ki wakanewè Skököl a, e' mène a' a taië. Skököl tö ieri mé a' a iwà pakoie buaë, ñies iwà jchenowa buaë.

⁶ E' wa iwënewa a' shua tö mokì a' tö Cristo tté klö'wé buaë.

⁷ Es ì kos kiane a' ki kanebloie Skököl a, ese métke ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakanewëke a' tö a' tso' Skökëpa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa.

⁸ Ñies ie' tö a' kimeraë buaë as a' e' tköwa darèrèe ie' mik dö bata ekkè. Es a' kë ki ì nuí ta' ie' wöa mik Skökëpa Jesucristo datskene e' kèwö ska'.

⁹ Skököl ttö mokìe e' tö a' klöo'bak as a' ser batsulewa ie' alà Jesucristo dör Skökëpa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a ichè Skökëpa Jesucristo ttö wa tö a' kos erbikö ñikkè. Kè a' ñi blabatsök. A' senú buaë ñita. A' kabikeitsö ñikkè wes wák eköl é es.

¹¹ A yamipa, tayè kiè Cloe, e' yamipa welepa tö ibiyö ché ye' a' tö a' tso' ñippök tté ki. E' kueki ye' tso' a' a ichök es.

¹² Ie'pa tö ye' a' iché tö a' kos ñippöke ñita i' es: A' welepa tö icheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa skà tö icheke: "Ye' dör Apolo klé." Iëkölpä tö icheke: "Ye' dör Cefas* klé." A' skà tö icheke: "Ye' dör Cristo klé."

¹³ ¿Ima a' ibikeitsè tö Cristo tso' blabut-sule? Au, kë idör es. ¿Ye' köte'wa krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttö wa? Au.

¹⁴ Wëstela chekeyö Skököl a' tö ye' kë wa a' wösune taië. Wëpa kiè Crispo ena Gayo, e'pa é wösuk ye' tö.

¹⁵ Kè yi a' iyënu'k tö ye' tö a' wösuk ye' ttö wa.

¹⁶ Ye' éna ianewa i' ta tö ñies ye' tö wëm kiè Estéfanos e' wösuk ena ie' yamipa e'kka. Kè ye' éna iane tö yi skà wösuk ye' tö.

¹⁷ Cristo kë wa ye' patkéne s'wösukuök, ie' tö ye' patké ie' tté buaë pakök. Ye' kë tö tté e' paketa' tté iskié wa wes s'yöule taië esepa kapakö es. Ye' tö ipakeke tté wöshakla wa

* **1:12 Cefas:** E' é kiè ñies Pedro.

as Cristo kötəwə krus mik e' tté diché kě chōwa.

Skėköl diché tajė ena ie' siwé iskiė, e' wà dör Cristo

¹⁸ Wépa weirdaė aishkuö ta, esepa a Cristo kötəwə krus mik, e' tté dör alıpa ttėie. Erė se' tsatkərke, esepa a Skėköl diché tajė, e' tté idir.

¹⁹ E' dör wəs itso' kitule Skėköl yėkuö ki es, e' tō ichė:

“Skėköl tō ichė: Wépa wə siwə' jcher iskiė, esepa meraatyö wəs kě wə i' jcher es.

Wépa kabikeitsö tajė, esepa éna ká chōwərawayö.”†

Es Skėköl yėkuö tō ichė.

²⁰ Es idir e' kueki s'ditsö wə siwə' jcher iskiė, ¿wəs esepa de? S'wöbla'uk tté dalöiėno wa wakpa, ¿wəs esepa de? Wépa a s'ditsö íyi tté wə pakar ñi a buaė ¿wəs esepa de? Skėköl a ta siwə' iskiė jcher s'ditsö wə, e' kě wə ta', e' dör wəs alıpa tté es.

²¹ Ttė e' wə dör i' es: Skėköl wə íyi jcher iskiė, e' kueki ie' kě wə imeneat tō se' tsatkər i' jcher s'ditsö wə iskiė ese wa. E' skėie ie' tō ime'at tō wépa erblé Cristo mik itté pakarke e' wa, esepa ě tsatkərdaė erė ittsər alıpa ttėie.

²² İ kě or yi a ese kiane suė judiowak ki tté klö'woie. Griegowak tō siwə' iskiė ese yuleke tajė.

²³ Erė Cristo kötəwə krus mik, e' tté pakeke sa' tō. Ttė e' sulune judiowak yöki. Pė' kě dör judiowak, esepa a ta e' dör alıpa tté.

²⁴ Erė wépa kos klö'bak Skėköl tō iwák a, judiowak ö pė' kě dör judiowak, esepa a Cristo dör Skėköl diché tajė ena ie' siwé iskiė e'.

²⁵ İ wé ie' tō e' wər wəs i' wè alıwakpa tō es. Ñermata ie' wə siwə' jcher iskiė tköka sulitane tsata. İwər wəsua tō ie' kě diché ta', ñermata ie' diché ta' tajė tköka sulitane tsata.

²⁶ A yamipa, mik Skėköl tō a' klö'bak, etə ¿wəs a' dör? E' anú a' éna. Ká i' wakpa a ta a' kibiiepa kě wə siwə' iskiė jcher. A' kibiiepa kě ttö dalöiərta'. A' kibiiepa kě dör kėkəpa tajė ese ditsəwö.

²⁷ Erė wépa cheke ká i' wakpa tō tō kě iwə i' jcher, esepa shukit Skėköl tō wöbla wa,

wépa wə siwə' jcher iskiė, esepa jaėwoie. Wépa kě dör kėkəpa tajė ká i' wakpa a, esepa shukit ie' tō wöbla wa, wépa dör kėkəpa tajė, esepa jaėwoie.

²⁸ Wépa watəulettsə, wépa bikeitseke ká i' wakpa tō tō kě idör ìie bua', wépa kě dör i', esepa shukit ie' tō, wépa dalöiərta' tajė ká i' ki, esepa wöowaie diöshet.

²⁹ Es kě yi a e' ttsėnukka Skėköl wörki.

³⁰ Erė Skėköl wák tō a' bətswə Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tō se' kě siwə' moki jchenukwə iskiė. Ñies Cristo batamik ie' tō se' klö'wé wəs pė' buaė yėsyəsė es, ñies se' de ie' wák ichaie batse'r yėnettsə sene sulu ulə a.

³¹ E' kueki s'kawöta senuk wəs Skėköl yėkuö tō ichė es, e' tō ichė: “Yi e' ttsakka as ese e' ttsöka i' wé Skėköl tō ese wa.”‡

2

Cristo kötəwə wötəulewə krus mik, e' tté paké Pablo tō

¹ A yamipa, mik ye' dē' kewe Skėköl tté buaė pakök a' a, etə kě ye' wə iwə pakane siwə' iskiė ese wa wəs a' wakpa yöule tajė esepa tō s'wöbla'wəke es.

² Mik ye' bak a' shua, etə ye' kě ki i' bār tté kianeia. Ye' ibikeitsətke Jesucristo kötəwə wötəulewə krus mik e' tté ě pakök.

³ Mik ye' dē'bitu a' ska', etə ye' ttsərke alabėbė kě diché ta' tajė, ye' suarke tajė painuke tajė.

⁴ Ye' tō Skėköl tté buaė e' paké a' a, erė kě ye' wə ipakane siwə' iskiė s'ditsö a' ese wa a' dakiñoie. E' skėie i' pakéyo a' a, e' wə kkaché a' a Skėköl Wiköl tō idiché wa tō mokiė idir.

⁵ Skėköl tō iwé es as a' kě erblö siwə' iskiė ese mik, e' skėie as a' erblö ie' diché mik.

Se' wə Skėköl siwé jcher i'Wiköl wa

⁶ Erė wépa tkėulewatke darėrė Cristo mik, esepa je' éna iane tō tté pakeke sa' tō, e' dör siwə' iskiė chökle. Erė e' kě dör s'ditsö ena iwökirpa siwə' ese; esepa diché erkewatke.

⁷ Siwə' pakeke sa' tō, e' dör Skėköl siwə' bak blėulewə s'ditsö yöki e'. Ká iaiaė kam ká i' yör, e' yöki ie' tō ibikeitsbak tō sene michoė olo ta' tajė, e' meraeitö se' a' ie' siwə' wa.

⁸ Siwa' e' kē ane s'ditsö wökirpa éna. Ie'pa éna ianúpa, e'ma ie'pa kē wā Skékēpa Jesús olo tā' tajē e' kōtewā.

⁹ Erē e' dör wes itso' kitule Skéköl yēkkuö kī es, e' tō ichè:

“Í buaē kē suule yi wā,
ì buaē kē tsēule yi wā,
ì buaē kē bikeitsu yi wā,
ese tso' Skéköl wā mè wēpa éna ie' dalēr
ese pa a.”*

¹⁰ Erē e' kōs wā kkachéitö se' a iWiköl wa. Iwiköl tō iyi ulitane shuyulekettsā sēkkā dō Skéköl erbikō iskiē eseē.

¹¹ Se' wiköl tso' se' a, e' ē wā ijcher ì tso' se' er a. Es ñies Skéköl Wiköl ē wā ijcher ì tso' ie' er a.

¹² Ie' tō iWiköl mé se' a, e' kuekī kē se' kabikeitsōia wes s'ditsö kabikeitsō es. Ie' tō iWiköl mé se' a as ì buaē kōs méitö se' a er bua' wa e' wā ar se' éna.

¹³ E' kuekī kē sa' tō s'wöbla'wēku' ká i' a siwa' tso' ese wa. S'wöbla'wēke sa' tō ttē kkaché Skéköl Wiköl tō sa' a e' wa. Es sa' tō Skéköl Wiköl iyi e' wā pakeke ttē méitö sa' a ese wa.

¹⁴ Wēpa kē a Skéköl Wiköl ku', esepa a ie' iyi e' dör alīpa iyi, e' kuekī ie'pa kē kī ikiane. Ñies ie'pa kē éna iwā ar, ttē e' wā arke se' éna Skéköl Wiköl ē wa e' kuekī.

¹⁵ Erē wēpa a Skéköl Wiköl tso', esepa éna ie' iyi ulitane wā armi buaē. Erē ì wēke ie' tō ie'pa a e' kē wā anuk yi éna.

¹⁶ E' dör wes itso' kitule Skéköl yēkkuö kī es, e' tō ichè: “Skéköl erbikō e' kē jcher yi wā. Kē yi a ie' pautuk.”† Erē se' eltēpa wā Cristo erbikē tso'.

3

Se' kōs dör Skéköl kanè mésopa

¹ A yamipa, mik ye' bak a' shua, etā ye' kē a kapakar a' tā wes s'wēttsēke Skéköl Wiköl tō esepa tā kapakè es. E' skéie ye' kawōtā kapakök a' tā wes ye' kunúpa kapakök s'tso'ia s'wák dēr sulu dikia ö ala'r tsitsirla kē yöule buaē Cristo ttē wa esepa tā kapakè es.

² Ttē wa ye' tō a' wöblaö e' dör tottola wes tsu'diö mè ala'rla a es, kam a' a chké darērē katar e' kuekī. ¡Erē ikkē tā kam a' a chké darērēē katar,

³ a' serkeia wes s'wák dēr sulu kī ikiane es e' kuekī! A' ñippöke, a' ukyërke ñi kī tajē, e' wā kiane chē tō a' seria wes s'wák dēr sulu kī ikiane es, wes pē' kē a Wiköl Batse'r ku' es.

⁴ A' wēlepa tō icheke: “ye' dör Pablo klé.” A' wēlepa skà tō icheke: “ye' dör Apolo klé.” A' ttökeia es, e' wa iwēnewā tō a' dör wes pē' kē a Wiköl Batse'r ku' es.

⁵ Etā ichö ye' a tō ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skéköl kanè mésopa ē. Sa' tō Jesús ttē buaē paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanè me' ie' tō sa' bōl a kua'kī kua'kī, e' wakanewé sa' tō.

⁶ Jesús ttē buaē e' tsá tkéyö a' er a, wes iyi kuatkè es. Apolo tō ikkō'né as italar, erē Skéköl wák tō iwā tala'wēke.

⁷ Yi tō iyi kuatkeke, ñies yi tō ikkō'neke, esepa kē dör ì. Skéköl tō iwā tala'wēke, e' dör ibua'ie.

⁸ Yi tō iyi kuatkeke, ñies yi tō ikkō'neke, esepa dör ñies ēme ie' a. Ie' tō iské meraē ie'pa a eköl eköl wes iwakanewēkerakitö es.

⁹ A' dör wes ie' tē es, e' a sa' bōl kanēblöke ie' a. Ñies a' dör wes u yörke ie' a es.

¹⁰⁻¹¹ Ie' er buaē ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichkī tkökwa wes u yuökwak bua'bu es. E' ukuökī tā u yuökwakpa skà de ikī yuökmi. U yörke Skéköl a e' chkī tkēnewatke e' dör eköl ē, e' dör Jesucristo. Kē yi a ichkī kua'kī tkēnukwane. E' kuekī se' ulitane eköl eköl kawōtā e' kō'kō'nuk buaē tō wes iwā kī yuekemisö.

¹² Se' tō iwā yuèmi orochka wa, inukölchka wa ena ák bua'bu wa ö iwā yuémisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa.

¹³ Mik Jesucristo datskene, etā iwērdaē tō is iwā yuésö. E' kéwö ska' tā se' kanè ma'ordaē bö' wa isuöie tō is idir.

¹⁴ U chkī tulunewā, e' kī se' tō iwā yué, e' tā e' kē ñanewā bö' a tā esepa a iské merdaē.

¹⁵ Erē ì yuésö e' ñanewā, e' tā kanè e' weirdawa. Erē esepa tsatkērdaē bö' yöki, erē kē ì atē ie'pa ulā a wes s'tkōshkar u ñarkewa yöki es.

¹⁶ ¿A' kē wā ijcher tō a' wákpa dör Skéköl wé, ie' Wiköl serke a' shua e' kuekī?

¹⁷ Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wákpa. E' kuekī e' olo'yéwā yi isie tō, e' tā ese olo'yerawā ie' tō.

* 2:9 Isaías 64.4 † 2:16 Isaías 40.13

18 Kè a' e' kitò'ukia. A' welepa e' bikeitsö tò a' wa siwa' iskië jcher wes s'ditsö tò ibikeitseke es, e' ta esepa kawöta e' ökwa aliie as siwa' moki jcherwa iwa.

19 Ì dör siwa' iskië s'ditsö a, ese dör ali pa ttè Skököl a. E' dör wes ie' yëkkuö tò ichè es: “Wépa wa siwa' iskië jcher tajë, esepa klö'werawa Skököl tò iwákpa erbikö s'dakiñoie e' wa wes iyiwak klö'wewasö sho' wa es.”

20 Ñies ichéitö i' es: “Skököl wa ijcher buaë tò i' tso' ká i' a, ese siwé jchermi s'wa tajë, e' kè dör iie bua'.”

21-23 Erè a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skököl icha. E' wà kiane chè tò iyi ulitane mé Skököl tò a' a a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kimuk. E' kúie ta i' kos tköke i'ñe ta, ñies aishkuö ta, s'ser ena s'duöwa, ekké kos tso' a' kimuk. E' kueki kè a' kàne s'ditsö wele kkeökka tajë tò e' dör ibua'ie as s'mi' ikléie.

4

Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa kanè

1 Sa' bikeitsö tò sa' dör Cristo kanè mésopa. Skököl ttè bak blëulewa e' wà paké wërke sa' wöki wes iyi kueblu es.

2 İyi kueblu kawöta iwakanéuk yësyësé wes iwökir tò iuk patké es.

3 Es idir, e' kueki ima a' tò ö yile skà tò is ye' kaneblöke Cristo a e' bikeitseke, e' kè ki ye' tkine. E' kúie ta ima ye' wák tò ye' kanè bikeitseke, e' kè ki ye' tkine.

4 Ye' er kè wa ye' kkatène, erè kè e' wa yö ichepa tò kè i' sulu ku' ye' ki. Skökëpa Jesucristo tò ye' shuleraë, ima e' tò ye' bikeitseke, e' è ki ye' tkirke.

5 Mik ie' dene etá sulitane shuleraëitö. Ì kos tso' blëulewa se' er a, ñies ì dalërmik se' serke, ese kos kkacheraëitö wöshak sulitane wörki. E' kéwö ska' ta se' kos kaneblöke buaë ie' a, e'pa kikeraka ie' tò. E' kueki kè s'kkatar, kam s'shulir kéwö döka e' yöki.

6 A yamipa, ye' tò ye' wák ena Apolo ché a' a a' kimoie as e' wa a' tò iwà saü tò kè a' kàne ì tso' kitule Skököl yëkkuö ki chétkeyö ñe' dalöseukwa. Kè a' kàne e' ttsökä tajë sa' eköl wa ena sa' eköl wöökwa diöshet.

7 ¿Wes a' tò ichèmi tò a' dör s'malepa tsata? Ì kos tso' a' wa, ì buaë eri ta' a' wa,

wes a' kabikeitsö, e' kos me' Skököl tò a' a. ¿Iök a' e' ttsökä tajë tò wësua iyi kos e' de'bitu a' wákpa wa, a' wákpa er wa?

8 Wësua a' ibikeitseke tò Skököl siwa' jcher tajë a' wa, e' dör wë', kè i' ki kianeia a' ki. A' e' ttsö tò a' s'wëttsémitke blu'paie, erè kam sa' döka ekké. Moki a' mú s'wëttsémitke blu'paie, e'ma sa' detke a' ta ñita s'wëttsuk.

9 Erè ye' a' ta, wësua sa' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa méat Skököl tò s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tò ká ulitane wakpa ñies Skököl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e' weblök. Sa' dör wes s'bolökpa tò s'klö'wéwa tsëmi sulitane wörki ttéwa es.

10 Cristo tté kueki sa' wër aliie, erè a' e' bikeitsö tò a' wa siwa' iskië jcher buaë a' batsulewa Cristo mik e' kueki. Iyerke tò sa' kè diché ta', erè a' diché ta' tajë. A' dalöiërta' tajë, erè sa' kè dalöiërta'.

11 Dö ikké ta' sa' tekeia bli tò ersir tö; kè sa' datsi' ta' buaë; pé' tò sa' we'ikeke siarè; sa' wákpa kè wa u ta' senoie;

12 sa' kaneblöke darërëë sa' wák ulà wa dö sa' shtrinewa da'a ekké. Mik pé' alibchöke sa' ki, etá e'pa a' sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tò sa' we'ikeke, etá e' dalé'ttseke sa' tò er bua' wa.

13 Mik pé' tò sa' cheke suluë, etá e' iutekene sa' tò ttè bua' wa. Dö ikké ta' ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a' sa' dör wes ushña uyanettsa u'rkí es.

14 Ye' kè wa ttè i' kite a' a a' jaëwoie, è ye' tso' a' pattök wes iyé éna ila'r dalër ese pattèitö es.

15 Cristo Jesús tté buaë paka' ye' tò a' a kéwe, e' wa a' bàtsewa ie' mik. E' kueki moki ye' dör wes a' yé es. A' mú wa s'wöbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' döka 10.000, erè ye' eköl è dör wes a' yé es.

16 E' kueki ye' tò a' pattè tò a' senú wes ye' serke es.

17 E' kueki ye' tò Timoteo patkëmi a' ska'. Ie' dör wes ye' wák alà es Skökëpa wa. Ie' dör ye' ttökata yësyësé dalër tajë ye' éna. Wes ye' dör Cristo Jesús mik erblokwa e' ser, e' ttè wa ye' tò ie' icha kos tso' erule erule ká wañe, e'pa wöbla'weke. Ttè e' ska' Timoteo tò a' er erane.

18 A' welepa e' ttsékä tajë tò ibikeitseke tò ye' kè döpa a' ska'.

19 Erë Skëkëpa kî ikiane, e' ta ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de eta ye' tö isueraë tö a' wëpa e' ttsëka taië, esepa wa Skëköl diché ta' ö ie'pa kabërke ë.

20 Ì blúie Skëköl tso' e' wà wënewa idiché taië e' kî, kë dör ttè ë wa.

21 ¿Ì kiane a' kî? ¿A' kî ikiane tö ye' dö kësik wa a' uñuk? ö ¿a' kî ikiane tö ye' dö a' ska' er bua' wa, a' dalëritsè wa?

5

Sene sulu watöttsasö

1 Ye' itté ttsé tö a' shua wëm tso' eköl e' trërke suluë tköka pë' kë tö Skëköl dalöie, esepa tsata. Ie' wa iyë alaköl tso'.

2 Ì sulu e' tköke a' shua, erë e' wa a' e' ttsökekaia taië. E' skéie ¿wes e' kë wa a' jaëne? ¿Wes e' kë wa a' eriane? Warma wëm ñe' uya'ttsabak a' tö a' shua.

3-4 Erë ye' wák kë ku' a' ta, erë ye' ttöke wes ye' wák tso' a' ta es. Wëm ñe' shulétke ye' tö Skëkëpa Jesús ttö wa wes ye' wák tso' a' ta es. Mik a' ñi dapa'uke eta eë ye' tso'ñak a' ta Wiköl Batse'r wa. Ñies Skëkëpa Jesucristo diché tso' a' ta.

5 E' wösha ta wëm ñe' wömüttsa a' tö Satanás ulà a' as iwák dër suluë e' wöklör ta iwák tsatkër mik Skëkëpa datskene e' këwö ska'.

6 A' e' ttsöka taië sene sulu wa, e' kë dör buaë. ¿Kë a' wa ijcher tö pan wölöwoka elkela tö harinachka kos wölöwëka?

7 Sene sulu e' dör wes pan wölöwoka këchke* es, e' tö a' sulu'wekewa. E' kueki ese kos uyöttsa a' shua. Es a' döraë buaë yësyësë kë a' i sulu ta'ia wes pan yöule kë a' iwölöwoka iëne es. Cristo kötëwa se' nuì skéie. Ie' dör wes obeja jcheke Judiowak Yëpa Yërulune Egipto, e' këwö tkö'woie es. E' kueki ñermata a' batse'oule Skëköl wöa Cristo batamik.

8 Es kë se' kàne Cristo kötëwa se' skéie, e' këwö tkö'uk pan yöule iwölöwoka wa ese wa. Itkö'üsö pan kë yöule iwölöwoka wa ese wa. E' wà kiane chë tö itkö'üsö këkraë sene mokî yësyësë ese wa. Kë se' kàne itkö'uk sene sulu tö s'sulu'wekewa ese wa.

9 Yëkkuö iët patkë' ye' tö a' a, e' kî ye' iyë' tö a' kë kàne e' batsök trër wakpa ta.

* 5:7 pan wölöwoka këchke: Judiowak wöblar pan wölöwoka tso' ie'pa u a' e' kos uyöktsa Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' këwö tkö'wëketke ie'pa tö e' yöki.

10 Erë pë' kë tö Skëköl dalöie dör trër wakpa ö iyi kkechök taië ese wakpa ö akblökwakpa ö iyi diököl dalöiökwakpa, esepa kë chök ye' ku' a' a. Esepa chöpa ye' tö, e'ma a' kawöta duökwä as kë a' e' batsö esepa ta.

11 Wëpa yë' ye' tö a' a yëkkuö kî, esepa dör wëpa e' chö tö ie'pa erblöke Jesús mik esepa. Erë ie'pa dör trënukwakpa ö iyi kkechök taië wakpa ö iyi diököl dalöiökwakpa ö s'chök suluë wakpa ö bloblopa ö akblökwakpa. Kë a' e' batsök esepa ta, ñies kë a' chkök esepa ta.

12-13 Wëpa kë dör Skëkëpa Jesús icha ¿wes esepa shulëmi ye' tö? Skëköl wák tö ie'pa shuleraë. Erë wëpa dör Skëkëpa icha ñi dapa'uke a' ta, esepa kawöta shulë a' tö. E' kueki a' tö iú wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tö ichë: “Yi tö i sulu wamblé, e' uyöttsa a' shua.”

6

A' ñippöke e' shulö a' wákpa tö

1 Mik a' wele tö i sulu wamblé iyami eköl kî, eta ¿wes ese mi'ke ie' wa kkatè s'shulökwakpa kë tö Skëköl dalöie, esepa ska'? ¿Iök e' kë shulë a' wákpa dör batse'r e'pa tö?

2 ¿A' kë wa ijcher tö se' batse'r, e'pa tö ká i' wakpa shuleraë aishkuö ta? E' dör es, e' ta ¿wes i' ñe ta iyi tsitsirla ese ë kë shulir a' a?

3 ¿A' kë wa ijcher tö ñies Skëköl biyöchökwakpa shuleraësö? Ie'pa shuleraësö, e' ta ¿wes a' kë a' ñippè tso' ká i' kî ese shulir?

4 E' kueki a' welepa ñippöke ñita, e' ta ¿wes ese mi'ke a' wa shulë pë' bänet ska'?

5 I' chéyö a' jaëwoie. Yi a' a' shulirmi ¿ese kë ku' a' shua da'a?

6 Erë e' skéie a' mi'ke ñi kkatök s'shulökwakpa kë erblöta Jesús mik esepa ska'.

7 A' ñi kkatöke s'shulökwakpa ska', e' ë wa iwënewa tö sene sulu e' alékatke a' kî. Idalë'ttsök bërë ¿e' kë dör ibua'ie? ¿As itö se' iyi ekiblö!

8 Erë e' skéie a' wákpa tö i sulu ñe' wambleke ñi ta dö s'yamipa erblöke Cristo mik esepa iyi ekibleke a' tö.

⁹ ¿A' kě wā ijcher tō wépa dör ì sulu wamblökwakpa, esepa kě dōpa ì blúie Skéköl tso' e' a? Kě a' e' kitö'uk. Wépa dör trēnukwakpa, wépa dör íyi diököl dalöiökwakpa, s'senewabak dalöseukwā wakpa, wépa trēr wépa tā, alakölpa trēr alakölpa tā, esepa kōs kě dōpa ì blúie Skéköl tso' e' a.

¹⁰ Nies wépa dör akblökwakpa, wépa dör íyi kkechök taië wakpa, bloblopa, s'chök suluë wakpa, esepa kōs kě dōpa ì blúie Skéköl tso' e' a.

¹¹ A' welepa bak senuk íyi ekkē wamblök, erē Skéköl tō a' pakōa'bak, a' batseo'bak, a' klōo'bak wes pē' buaë yēsyesē es iWiköl wa Skékēpa Jesucristo ttō wa.

Skéköl kě wā se' tsatkēne as se' tō ì sulu wamblöia

¹² A' welepa tō icheke: “se' wā kawō tso', ì kōs kiane wē se' kī, ese woie.” Erē ye' ichē tō kě ì ulitane dör buaë se' a wē. Ye' wā kawō tā' ì ulitane woie, erē kě ye' e' mūpattsā as ilē e' alōka ye' kī.

¹³⁻¹⁴ A' welepa tō icheke: “chkē dör s'ñawi a, ñies s'ñawi dör chkē a.” E' yēne erē aishkuō tā íyi bōt ñe' ewerawa Skéköl tō. Erē s'chkā kě dör trēnoie. Skéköl tō s'chkā shke'werakane aishkuō tā idichē taië wa wes ie' tō Skékēpa Jesús shkeo'kane es. E' kuēkī s'chkā kě meneat trēnoie wes a' tō ibikeitseke es, imeneat ì buaë woie Skékēpa a, ñies ie' tō s'chkā kkō'neke.

¹⁵ ¿A' kě wā ijcher tō se' batsulewā Cristo mik, e' kuēkī se' chkā dör etkē ie' chkā tā? E' dör es, e' tā ¿wes se' tō s'chkā dör Cristo icha e' ia'wēmikā senukka alaköl sulusi tā ese wa? ¿Kě se' kane e' ia'ukka yēs!

¹⁶ ¿A' kě wā ijcher tō mik yi sené alaköl sulusi tā, e' tā ie'pa bōl mīa wes wák eköl ē es? E' dör wes itso' kitule Skéköl yēkkuō kī es. E' tō wēm ena ilaköl e' chē i' es: “Ie'pa bōl serdaē ñita tā ie'pa mīa wes wák eköl ē es.”*

¹⁷ Erē yi batsulewā Skékēpa Jesús mik, ese dör wes wák eköl ē es ie' tā.

¹⁸ E' kuēkī a' tkōshkar trē yōkī. Sene sulu skā kōs, e' kě tō s'chkā dalösewēwā wes trē es. Mik se' trērke, etā s'chkā dör Cristo icha, e' méttasā o'ka kě dör Cristo icha, ese a. E' wa s'wák chkā dalösewēwasō.

¹⁹⁻²⁰ ¿A' kě wā ijcher tō a' chkā dör Wiköl Batse'r e' wé? Skéköl tō iWiköl mé a' a, e' tso' a' a. Ie' tō a' tō'ttsabak, e' ské dör darērēē. A' kě dör a' wákpa icha, a' dör ie' icha. E' kuēkī a' kě senuk yēsyesē as ie' kīkarka.

7

Se' serwā ñita e' pakē

¹ Ì chaki' a' tō ye' a yēkkuō kī, e' wā iuteke ye' tō ì'ñe. A' tō ye' a ichaki' tō ¿buaë idör tō se' kě serwā alakölpa tā?

² Erē ye' ichē a' a tō taië trē tso', e' yōkī a' kōs maso tsúwā eköl eköl.

³ A' wépa kōs kawōtā senuk ilaköl tā, es ñies a' alakölpa kōs kawōtā senuk iwēm tā.

⁴ Alaköl chkā kě meneat ie' wák ē a, e' meneat ñies iwēm a. Es ñies iwēm chkā kě meneat ie' wák ē a, e' meneat ñies ilaköl a.

⁵ Ie'pa kě kane ichkā kkeuk ñi yōkī. Erē ie'pa kawō mé ñi a e' batsöktsā ñi yōkī ekuölō ē ttoie S'yē tā, e' tā e' ē dalewa kě ie'pa ñi kōpawā. Mik ká e' tka, etā ie'pa ñi kōwane dō' Satanás tō ie'pa erkiōwē trēnuk, kě ie'pa dichē dē'ka e' kkō'nuk e' kuēkī.

⁶ Erē ye' kě ku' a' a ichök tō a' kawōtā ñi batsöktsā ñi yōkī es, a' kī ikiane, e' tā a' tō iwēmi es.

⁷ Ye' a tā sulitane mú dör wes ye' es, kě alaköl tā'. Erē Skéköl tō imé sulitane a kua'kī kua'kī ñi kimoie.

⁸ A' wépa tso'ia ekōrla ñies a' wépa dör schō, esepa a ye' ichē tō buaë idör tō ie'pa mú ser kekraē ekōrla wes ye' es.

⁹ Erē ie'pa kě e' kkō'nuku' trē yōkī, e' tā ie'pa mú maso yulōne senowaie. S'serwā e' dör bua'ie maso kkechekesō ñiē e' tsata.

¹⁰ A' wépa senewabak, esepa a ye' tō ttē dalöiēno i' meke: a' kě kane ñi ökwa. Ttē e' kě dör ye' ttē, e' mé Skékēpa Jesús tō se' a. Alakölpa kě kane iwēm ökwa.

¹¹ Erē ie' tō iéwā, e' tā ie' kě kane senukwa wēm o'ka tā, ie' kawōtā senuk ekōrla kě wēm tā'. Ie' kě senak es, e' tā ie' kě er bua'ukne iwēm kī. Nies wépa alaköl tā', esepa kě kane ilaköl ökwa.

¹²⁻¹⁴ A' malepa senewabak, erē e' maso kě erblōtā' Jesús mik, esepa a ttē dalöiēno kě meneat Skékēpa Jesús wā. Erē esepa a ye' ichē tō a' masopa kě arwa. Iwēm

* 6:16 Génesis 2.24

kë erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi ilaköl olomik. Nies alaköl kë erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi iwëm olomik. Ie'pa ñi éwa, e' ta ie'pa ala'r dör wes pë' kë erblöta' Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkè e' dör darërë. Erë iyé ena imi serke ñita, kë ñi anewa, e' ta isalema ie'pa tsatkërmi iyé ö imi olomik. E' kueki ye' ichè tö a' maso senakia a' ta, e' ta kë iarwa.

15 Erë a' maso kë erblöta' Jesús mik, e' éna a' akwa krö wa, e' ta kë iwöklö'war a' kë klöulewa iulà a. Erë Skököl tö se' klöo'bak senuk bërë ñita.

16 E' kueki ibua'ie dör tö a' sermiiä bërë ñita. A wëm çì tö be' a ichök tö be' alaköl kë tsatkërpa be' olomik? A alaköl çì tö be' a ichök tö be' wëm kë tsatkërpa be' olomik?

17 E' dör wes ttè wa ye' tö Skökëpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wöbla'weke ká wañe es. Ye' tö ie'pa a ichè tö wes a' ku' Skököl tö mik a' klöo'itö iwák a eta, es a' atú bër. Ie' tö ieri mé a' a seno eköl eköl es.

18 Wëpa tottola kkuölit tēule tsir, mik ie'pa klöo' Skököl tö iwák a eta, esepa kë kàne e' mane'ukne wes. Es ñies wëpa kë wakyöule es, mik Skököl tö ie'pa klöo' eta, esepa kë kàne e' wakyuök.

19 Se' wakyöule ö kë se' wakyöule e' ska' Skököl kë tkine yës. Ie' ttè dalöiëno, e' dalöiëkesö, e' je' ki ie' tkirke.

20 A' kos e' tsuat wes a' dör mik ie' tö a' klöo' iwák a eta es.

21 Mik ie' tö a' klöo', eta ça' klöulewa kanè mésoie? e' ta kë a' tkinuk e' ki. Erë a' a kawö tso'ia e' yöktsa e' ulà a, e' ta a' e' yöttsa.

22 Mik ie' tö a' klöo', eta a' klöulewa kanè mésoie, e' ta e' yë'ttsa ie' tö sene sulu ulà a kanebloie Skökëpa Jesús a. Es ñies mik Skököl tö a' klöo', eta a' kë dör kanè méso ñe'se, e' ta e' klöo' Cristo tö ie' wák kanè mésopaie. E' kueki a' klöulewa kanè mésoie, e' ta kë a' tkinuk e' ki.

23 Skököl tö a' to'ttsabak, e' kueki kë a' e' tiukne yile skà ttè dikia.

24 A yamipa, wes a' ku' Skököl tö mik a' klöo'itö eta, es a' atú bër. A' senú buaë yösyësé ie' a, sene me'itö a' a e' a.

25 Ima a' tö ye' chaki' yëkkuö ki wëpa tso'ia ekörla, esepa ki, e' iuteke ye' tö i'ñe. Ese ttè kë mène ye' a Skökëpa Jesús wa. Erë ima ibikeitsyö, e' chekeyö a' a. Skököl ye'

sué er siarë wa e' wa ieri méitö ye' a iwà jchenowa buaë. E' kueki i chekeyö e' mik a' erblömi.

26 I'ñe ta se' serke kawö darërë a, e' kueki ye' a ta buaë idir tö se' kos e' tsuat wes s'tso' es.

27 Wëm senewabak, ese kë tö ilaköl ökwa. Wëm duriä ekörla, ese tayë kë yular.

28 Erë wëm senéwa, e' ta buaë idir. E' wa ie' kë wa i sulu wamblëne. Nies alaköl kam serwa, ese senéwa, e' ta e' dör buaë. E' wa ie' kë wa i sulu wamblëne. Erë wëpa senewabak, esepa we'ikëmi ká i' ki s'weirke ese tö tköka wëpa kë senewabak esepa tsata. E' yöki ye' éna a' tsatkak, e' è kueki ye' ichè tö buaë idir tö a' ser ekörla.

29-31 A yamipa, ye' ichè tö kë se' a kawö ta'ia taië. Wes ká i' dör i'ñe ta e' erkewatke. E' kueki i'ñe ta ena kekraë kë se' kàne senukia er me'rie i tso' ká i' ki ese ki. Se' senewabak, esepa kë er mukwa e' ki. Se' iuke siarë, esepa kë er mukwa e' ki. Nies se' ttsë'rke buaë, esepa kë er mukwa e' ki. Se' tö i tué ta', esepa kë er mukwa i tso'rak iwa ese ki. Se' serke buaë i tso' ká i' ki ese mik, esepa kë er mukwa ese ki.

32 Ye' ki ikiane tö a' mú ttsë'r buaë, kë tkir i ki. Wëpa serke ekörla, esepa wa kawö tso' kibiie Skököl iyi sauk ena i wër buaë ie' wa ese uk.

33 Erë wëpa senewabak, esepa kawöta i tso' ká i' ki ese sauk as iwër buaë itayë wa.

34 Es ie'pa ki iyi böt kané tso'. Es ñies alakölpä dör schö ena busipa wëm kë ta', esepa wa kawö tso' kibiie Skököl iyi sauk. Ie'pa e' mumittsa senuk batse'r. Erë alakölpä senewabak, esepa kawöta i tso' ká i' ki ese sauk as iwër buaë iwëm wa.

35 Ttè ekké chéyö a' kimoie, kë dör a' wöklö'woie. Ye' ki ikiane tö a' ser buaë yösyësé Skököl è a, kë wötkeku' i tö.

36 Wëpa ttè meuletke tayë a senukwa, esepa wele tö ibikeitsè: "Tayë duéswö detke senowa, ñies ye' kë a seneia ekörla. Bua idir ye' a senukwa ie' ta", e' ta esepa a ye' ichè tö a' senakwa, e' ta a' senúwa, e' kë dör suluë. A' senúwa.

37 Erë wëpa ttè meuletke tayë a senukwa, erë esepa kë éna senakwaa, e' ta esepa a ye' ichè tö e' dör buaë tö a' kë serwa. Erë a' kawöta ibikeitsökwa bua'iewa kewé

tö a' wákpa er wa a' kě senakwā. Nies a' kawōtā isauk buaē tö kě yi ku' a' a' ichök tö kě a' senukwā. A' tö ibikeitsétke tö a' senak ekōrla kekraē, e' ta' bua' idir tö a' kě serwā.

³⁸ Es ye' tö ichè tö wépa senéwa, esepa tö iwé buaē. Erè wépa kě sene'wā, esepa tö iwé bua'ie.

³⁹ Alaköl senewabak, e' kawōtā senuk iwēm ē ta' dö mik iwēm blēnewā etā. Iwēm blēnewā e' ta' ie' serwamine wēm o'ka ta'. Erè ie' kawōtā senukwā wēm erblé Skëkëpa mik ese ē ta'.

⁴⁰ Erè ye' ichè tö bua' idir ie' a' tö ie' mü ser ekōrla, kě senewane. E' tö ie' ttsē'weraē buaē shūte. Ye' tö iklö'wé tö ye' a' Skëköl Wiköl tso' n̄ies, e' kueki ye' tö a' a' ichè es.

8

Iyiwak jchëule íyi diököl tso' dalöie ese a, e' pakè

¹ Chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a, ese ki a' tö ye' a' ichaki' yëkkuö ki, e' iutekeyö i'ñe.

Ima a' tö íyi diököl ñe'se ché, e' dör moki e' jcher se' wā. Erè kě a' éna ichökwa tö se' wā íyi jcher, e' tö se' kèmi e' ttsökka tajë s'malepa ki. Erè s'malepa dalëritsesesö, e' tö ie'pa diché kí ieraē.

² Yi e' bikeitsö tö ie' wā íyi jchertke tajë, e' wa iwēnewā tö kam ie' wā ijcher wes ikawōtā jchenuk es.

³ Erè yi tö Skëköl dalëritseke, ese mik ie' bätse buaē.

⁴ Chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a ese katèsö, e' ki a' tö ye' a' ichaki'. Se' wā ijcher buaē tö íyi diököl ñe'se wák kě ta', e' kueki kě idör ñie bua'. Skëköl chökle, e' dör eköl ē.

⁵ Pè' kě tö Skëköl dalöie, esepa tö iklö'wé tö ñ dalöiekerakitö, esepa tso' tajë serke ká jaì a' ö ká i' a'. Esepa kiérakitö kéköl ö skëkëpa. Moki esepa tso',

⁶ erè Skëköl dalöieke se' tö, e' dör Skëköl eköl ème e'. Ie' dör S'yě. Ie' dör íyi ulitane wì, n̄ies se' tso' ie' ē a. Nies Skëkëpa dör eköl ē, e' dör Jesucristo. Íyi ulitane tso' ie' mik, n̄ies se' tso' ie' mik.

⁷ Erè kě s'yamipa ulitane éna iwà ane buaē tö íyi diököl tso' dalöie, ese kos kě wà ta'. Ie'pa bak íyi diököl ñe'se dalöiök, e' kueki e' tso'ia' ie'pa er a' dö ikkè ta'. Mik ie'pa

tö chkè meule íyi diököl a, ese katé, etā e' ki ier tö ikkaté. Ie'pa diché kě dē'ka ierbikö es, ese wöklö'woie. E' kueki ie'pa tö ittsé tö iianekane n̄aie.

⁸ Se' bats Skëköl mik e' kě dör chkè wa. Í katekesö ö ñ kě katèsö e' kě a' se' onuk buaē ö suluē ie' wōa.

⁹ E' jcher a' wā, e' kueki a' tö iklö'wé tö chkè kos katèmi a' tö. E' yène, erè a' e' kkö'nú as kě a' ukuömik s'yamipa kam éna iwà ar buaē, esepa ardöne sene sulu a.

¹⁰ Ichösö tö be' éna iane buaē, e' míā e' tkésér chkè meule íyi diököl a, ese katök iwé a. Erè e' dalewa s'yami kam éna iwà ar buaē ese eköl tö be' sué chkök ta' e' tö ie' erkiöwéka ta' imíā ta' ikatëitö n̄ies.

¹¹ Be' tö iwé es, e' ta' e' wa be' tö se' yami, kě diché dē'ka wē', e' émine sene sulu a ta' isulurdawā be' ukuömik. Ie' dör s'yami, n̄ies Cristo e' mettsā ttēwā ie' skéie. Be' tö iwé es, e' ta' be' tö ñ sulu wamblé s'yami ki.

¹² Se' tö s'yamipa kam éna iwà ar buaē, esepa ki ñ sulu wamblé es, e' ta' n̄ies se' tso' ñ sulu wamblök Cristo ki.

¹³ E' kueki ye' ichè tö s'yami wele armine sene sulu a ye' ukuömik, iyiwak chka katéyö e' kueki, e' ta' kě ye' tö ikatepaiāne.

9

Pablo tö ikanè tsatke

¹ ¿Wes a' tö ibikeitsèmi tö ye' kě a' kawō ta' ñ woie wes ye' ki ikiane es? Wēsua a' tö ibikeitseke tö ye' kě dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. Erè ye' tö Skëkëpa Jesús su' ye' wák wöbla wa, e' kueki moki ye' dör ie'pa eköl. A' dör ye' kanëblöke Skëkëpa a' e' wā.

² A' wakpa ki iwēnewā tö moki ye' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. O'kapa tö ichèmi tö ye' kě dör es, erè e' kě yēnuk a' a.

³ Wépa tö ye' ché es, esepa yöki ye' e' tsatköke i' es.

⁴ ¿Wes a' ibikeitsèmi tö wépa wöbla'wekeyö, esepa kě kawōtā ye' kimuk inuköl wa chkoie di' yöie?

⁵ Nies ¿ima a' ibikeitsè tö ye' kě a' kawō ta' senukwā tayë erblöke Jesús mik ese ta' tsèmi e' ta' wes Jesús ttekölpa malepa ena Jesús èlpa ena Pedro e'pa tö iwéke es?

⁶ ¿ima a' ibikeitsè tö ye' ena Bernabé, sa' böl ē kawōtā kanëblök sa' wákpa ulā wa e' kkö'noie?

⁷ ¿Wé a' wá isuule tö ñippökwakpa mi'ke, eré iwákpa e' kkö'nuke ichkè wa idi'yè wa? ¿Wé a' wá isuule tö iyiwö tkèsö, eré kè sö iwà katepa? ¿Wé a' wá isuule tö yi tso' chibo kkö'nuk, eré ese kè tö chibo tsu'diö yepa?

⁸⁻⁹ Ì chök ye' tso' a' a, e' kè bikeitse s'ditsö ë wá, ñies itso' kitule Moisés ttè dalöiëno ki, e' tö ichè i' es: “Baka wè'ñe tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kè kawö ta' kkö payuèwá itso' kaneblok e' dalewa as trigowö katöitö.” ¿Ima a' ibikeitse? ¿Ttè dalöiëno e' me'at Skököl tö baka wè'ñe ë kkö'noie?

¹⁰ Au, ie' tö ime'at se' a ñies. Wépa tö iyiwö tkeke ena wépa tö ishteke, esepa tö iwakaneweke ie'pa tö iwö kak paneke e' kueki.

¹¹ Es ñies sa' tö Wiköl Batse'r íyi tsá paka' a' a, e' dör wés iyiwö tkèsö es, e' kueki kè idör suluè tö a' tö sa' kimù i' tso' a' wá ese wa, e' dör wés iyiwö shtekesö es.

¹² A' wöbla'ukwakpa skà e' kkö'nuk a' kawöta, e' yita' buaë a' kawöta sa' kkö'nuk.

Eré e' wá kè kine sa' wá a' a. Mik sa' bak a' ska, etá sa' kè wá a' íyi kàne e' kkö'noie. Sa' kaneblé' sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie. E' dör darère sa' a, eré e' kos dalé'ttsè' sa' tö as kè i' tö a' wöklö'ü Cristo tté buaë e' klö'uk.

¹³ A' wá ijcher tö wépa kanebloke Skököl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke i' kaneweke ie'pa tö ese mik. E' wá dö tö iyiwak jcheke ie'pa tö ka' tso' imoka Skököl a' e' ki, ese chkà kak tsekeat ie'pa tö katè.

¹⁴ Es ñies Sköképa Jesús tö iyè'at tö wépa kanebloke ie' a ittè buaë pakök, esepa serdaë kanè e' mik.

¹⁵ Eré ye' kè wá íyi ikkè kine a' a yès. Ñies ye' kè ku' i' chök a' a as a' tö ye' a imù. Ye' tö Jesús tté buaë pakeke éme, e' tö ye' ttsè'weke buaë shute. E' kè yepattsá yi tö ye' ulà a. Ye' a ta' buaë idir tö ye' duöwá, eré ye' kè tö a' ulà a i' klö'wépa.

¹⁶ Eré ye' patküle Jesús tté buaë pakök, e' kueki e' wa ye' kè a e' ttsënuksá yès. Ye' kawöta iwà pakök. Ye' kè tö ipakè, e' ta' jwéstela ina ye' ta!

¹⁷ Ipakópayö ye' wák er wa, e' ma ye' wá kawö ta' s'ña'woie iki. Eré kanè e' me'at

Skököl tö ye' ulà a, e' kueki ye' kawöta ipakök.

¹⁸ E' dör es e' ma ¿i' dör iské ye' a? Ye' ttsè'ne buaë ipakök éme e' dör iské ye' a. E' wá kiane ché tö eré ye' wá kawö ta' senuk ye' kanè e' wa, eré e' kè ki ye' s'ña'weku' yès. E' tö ye' ttsè'weke buaë shute.

¹⁹ Eré ye' kè dör yi kanè méso, eré ye' e' mettsá sulitane kanè mésoie as kos ie'pa erblömi Jesús mik, ekképa dö erblök imik.

²⁰ Mik ye' tso' judiowak shua, etá ye' serke wés sa' judiowak ser Moisés ttè dalöiëno dikia es as ie'pa erblö Jesús mik. Eré ye' kè ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, eré mik ye' tso' ie'pa shua, etá idalöiekeyö as ie'pa erblö Jesús mik.

²¹ Es ñies mik ye' tso' pè' kè dör judiowak esepa shua, etá ye' serke wés ie'pa ser es as ie'pa erblö Jesús mik. (Eré kè i' sulu wambleku'yö. E' wá dör tö eré ye' kè ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, eré ye' tso'ia Skököl ttè dalöiëno e' dikia, ye' tso' Cristo ttè dikia e' kueki.)

²² Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús tté wá ar buaë, esepa shua, etá ye' serke wés ie'pa ser es, as ye' a ie'pa kimer as ie'pa éna iwà ar buaë. Es mik ye' tso' pè' shua etá ye' serke wés ie'pa es as wés alè ie'pa welepa tsatkër.

²³ Ì kos wekeyö e' dör Jesús tté buaë ki shkwoie as iwà döñak ye' ulà a.

²⁴ A' wá ijcher tö mik se' turke tseë isuöie tö wé e' alömi, etá iturkerak seraá, eré eköl ë e' alömi, ese ulà a iské döraë. E' sù a' senú Skököl a buaë as iské dö a' ulà a wés wé e' alé ese ulà a iské de es.

²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkö'nuke, e' yuöke kekraë e' aloka imalepa ki. Ì kos tö ie'pa wöklö'wèmi, e' olo'yeke ie'pa tö. E' kos weke ie'pa tö as kal kö yuekerakitö wöshkiie* tkèka iwökir ki, ese dö ie'pa ulà a ie' alérak e' skéie. Iské e' chklörta'wá, eré se' iyuleke, e' dör yöbië kè chklörta'wá.

²⁶ Ye' serke Skököl a wés yi tur e' aloka ese es, kè dör wés tunukwak turke éanas ese es. Ye' kè dör wés ñippökwak tö iulà tsiní uyeke é siwá' ki, kè wá ta' ese es.

²⁷ Ye' e' wöklö'uke darère, ye' chkà kekeyö

* **9:25 kal kö yöule wöshkiie:** E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tö tajë. Wé ki itkëneká ese wák dalöiërta' tajë.

kēsik wa as tō iù wes Skèköl kī ikiane es. E' wekeyö es dö' ye' s'patté tajë Skèkëpa ttë wa, erë ye' wák kē ulà a iské dö.

10

Kë a' minuk íyi diököl dalöie ese wé a

¹ A yamipa, ye' kē kī ikiane tō a' éna ichōwa tō i bak se' yamipa bak ká iaiaë Moisés kēwō ska' e'pa ta. Ie'pa kōs wēttsē' Skèköl tō mò ar tajë e' wa. Ñies Skèköl diché wa ie'pa kōs baktsā klō wa dayë kiè Dayë Mat, e' shūa kē nune'ka dayë wa.

² E' dör wes ie'pa wösunerak mò a ena dayë a es iwà kkachöie tō ie'pa batsulewa Moisés mik.

³ Es ñies chkè mé Skèköl wák tō ie'pa a, e' ë ñé ie'pa ulitane tō.

⁴ Ñies di' mé ie' wák tō ie'pa a, e' ë yé ie'pa ulitane tō. Di' e' dōwēttsaitō ákkuö a. Ákkuö e' tō Cristo wà ché, e' mir ie'pa ta kēkraë ikimukrak.

⁵ Erë ie'pa kibiiepa kē wër Skèköl wa buaë. E' kueki ie'pa kibiiepa durulune, nu ate tkëter ká wa ñe ká sir poë e' kī.

⁶ E' kōs tka ie'pa ta se' a iwà kkachöie tō kē se' kàne i sulu kkechök wes ie'pa tō ikkeyë' es.

⁷ Se' kē kàne íyi diököl dalöiök wes ie'pa welepa tō idalöie' es. I wamblë' ie'pa tō e' tso' kitule Skèköl yēkkuö kī. E' tō ichè: "Ie'pa e' tuléwa chkök di'yök tajë buaë íyi diököl dalöioie. E' ukuöki ta ie' kēkarak klötök trënuκ i sulu wamblök tajë e' ttsë'wōkarak buaë."*

⁸ Kē se' kàne trënuκ wes ie'pa welepa trënerak es, e' nuí kī ie'pa tajë e'pa durulune ká etkë a dōka 23,000.

⁹ Kē se' kàne Cristo wōñatkök i sulu wa wes ie'pa welepa iwōñatkë' es, e' nuí kī ie'pa kōtultur tkabë wa.

¹⁰ Kē se' kàne kköchökka Skèköl wōa wes ie'pa welepa kköyë'ka es, e' nuí kī S'ttökulurwak tō ie'pa kōtultur.

¹¹ Íyi ekkë kōs tka s'yamipa bak ká iaiaë, e'pa ta iwà kkachöie se' a tō se' kē kàne i sulu wamblök wes ie'pa es. E' kōs kiteat Skèköl yēkkuö kī se' serke i'ñe ta ká i' erkewatke e' kēwō ska', esepa a ikkachöie

tō wépa tō Skèköl watéttsa, esepa weirdaë inuí kī.

¹² A' welepa e' bikeitsö tō "ye' e' tkéwa darërë Jesús mik, kē ye' arpamine i sulu a." Ese wakpa kawōta senuκ erki as kē iarmine i sulu a.

¹³ Se' erkirke i sulu wamblök, ese kōs tköke sulitane ta. Erë Skèköl ttō mokië, ie' kē tō se' mepattsā tō i sulu tō se' erkiöwë tajë shute kē se' a iwöklör ekkë. Mik se' erkiöwëke i sulu tō, eta ie' tō se' a ikkacheraë wes se' tkōshkarmi iulà a as se' a iwöklör.

¹⁴ A yamipa, a' dalër tajë ye' éna, íyi diököl tso' dalöie ese kōs yöki a' tkōshkar bánet.

¹⁵ A' kabikeitsö buaë, e' kueki i chekeyö a' a, e' bikeitsö ta a' isueraë tō mokië idir.

¹⁶ Mik se' ñi dapa'uke Cristo kōtewa e' kēwō tkö'uk, eta wéstela chësö Skèköl a vino yēkesö ñita tka' etkë a e' kī. Vino ñe' tō ie' pë tēne tajë s'tsatkoie e' wà ché. E' wa se' kōs tso' batsulewa ie' mik. Ñies pan etö ë blatekesö ñi a e' ñekesö ñita. E' tō ie' chkà wà ché. E' wa se' kōs tso' batsulewa ie' mik.

¹⁷ Se' dör tajë, e' kōs tō pan etö ë e' ñeke, e' kueki se' kōs dör wes wák eköl ë es.

¹⁸ I weke Israel aleripa tō e' wà bikeitsö. Mik ie'pa tō iyiwak jcheke ka' tso' imoka Skèköl a e' kī, eta wépa tō ese chkà kak kateke, esepa kōs tso' ie' dalöiök ñita. Es ñies a' mi'ke íyi diököl dalöio wé a, ta chkè meule íyi diököl a, ese kak katé a' tō, e' ta a' tso' idalöiök ie'pa ta ñita.

¹⁹ E' wa ye' kē ku' ichök tō íyi diököl ese ena chkè meule ia ese diché ta'.

²⁰ Au, kē idör es. Ye' tso' ichök tō pë' kē tō Skèköl dalöie esepa tō iyiwak jcheke mè íyi diököl a, ñermata e' meule aknamapa a, kē meule Skèköl ichök e' a. Ye' kē kī ikiane tō a' e' tiù aknamapa íyi shūa yës.

²¹ A' kē a Skèkëpa Jesús tka' ena aknamapa tka' e' wà yanuk ñita. A' kē a Skèkëpa chkè ena aknamapa chkè katanuk ñita.

²² Iwésö es, e' ta s'tso' Skèkëpa tsiriuk as isibirka s'ki. Ie' uluneka s'ki, e' ta ¿wes e' dalë'ttsërmi sia?

I kōs ú Skèköl ë kikoka

* 10:7 Éxodo 32.6

²³ A' welepa tö icheke tö "se' wä kawö tso', ì kos kiane se' kî wè, ese woie." E' yène erè kè ì ulitane e' dör buaë se' a wè. Ì kos kiane se' kî wè, e' wèmiso, erè kè ì ulitane a s'yamipa er diché ië nuk.

²⁴ Se' kè kàne tkinuk se' wák è kî. Nies s'kawöta tkinuk s'malepa kî.

²⁵⁻²⁶ Skëköl yëkkuö tö ichè: "Ká i' ena íyi kos tso' iki, e' dör Skëköl icha."† E' kuekî iyiwak chkà watorke iwé a, ese kos katèmisö. Kè iwà chakar tö imeule íyi diököl a ö au as s'er kè tö s'kkatö iki.

²⁷ Yi kè erblöta' Jesús mik, ese eköl tö a wele kié chkök ie' ta, ta a shkak, e' ta a yú. Ì kos wà a' dène e' kató bèrè kè ichakar as a' er kè tö a' kkatö iki.

²⁸ Erè o'ka tö a' a' iché: "Iyiwak chkà se meule íyi diököl a", e' ta kè ikatar ie' dalèrmik, nies erbikè dalèrmik.

²⁹ Ye' tso' ie' erbikè chök, ye' kè ku' a' erbikè chök.

Ye' a' kawö ta' iyiwak chkà ulitane katök, ¿wes e' kè katepayö, imène sulu o'ka kî e' è kuekî?

³⁰ Ì kateke ye' tö, ese kî ye' tö wèstela cheke Skëköl a, e' ta ¿wes e' sulurmi o'ka yöki? ¿wes e' kî ie' tö ye' chèmi sulué?

³¹ E' kuekî ì kos yekesö, ñekesö, nies ì kos wekesö, e' usö as Skëköl kîkarka.

³² A' senú wösh wa as kè yi wöklör a' ukuömik. Judiowak idir ö kè idör judiowak ö wépa dör Skëköl icha ese idir, ese kos kè wöklö'war.

³³ A' senú wes ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraë as e' wër buaë sulitane wa. Ye' kè tkirkü' ye' wák kî. Ye' tkirke sulitane kî ie'pa kimoie as itsatkërdak.

11

¹ A' senú wes ye' serke es. Ye' serke wes Cristo ser es.

Wes alakölpa kawöta e' uk mik se' ñi dapa'uke eta

² Kekraë a' er arke ye' ska'. Nies ì kos wa ye' tö a' wöblao', e' wekeia a' tö. E' kuekî ye' tso' a' kikökka.

³ Erè ye' kî ikiane tö a' wa ijcher tö Cristo dör wépa dör ie' icha esepa kos wökir. Nies

wëm dör alaköl wökir. Nies Skëköl dör Cristo wökir.

⁴ Mik a' ñi dapa'uke ttök Skëköl ta, eta a' wépa welepa ttöke ie' ta ö ilè chekerakitö ie' ttekölíe ta iwökir pabakekewaitö, e' ta e' wa yi dör iwökir e' dalösewekewaitö.

⁵ E' skéie kè dör es alakölpa a. Ie'pa ttöke Skëköl ta ö ilè chekerakitö ie' ttekölíe, kè wökir pabakulewa, e' ta e' wa ie'pa tö yi dör iwökir e' dalösewéwa. Ie'pa dör wes alakölpa tsà tö dabebe esepa es.

⁶ Alaköl wele kè éna iwökir pabakakwa, e' ta ese mú tö itsà tée wes wëm es. Erè e' dör jaë tajé ie' a. E' kuekî buaë idir ie' a' tö iwökir pabaköwa.

⁷⁻⁹ Skëköl tö wëm yö' wes ie' wák es, e' kuekî wes ie' dör e' wërke wëm kî. E' kuekî wépa kè kàne iwökir pabakökwa mik ittöke ie' ta e' dalewa. Erè alaköl dè'ka wëm wa, e' kè dör tö wëm dè'ka alaköl wa. Nies alaköl yöne wëm kuekî ikimoie, e' kè dör tö wëm yöne alaköl kuekî. E' kuekî wes wëm dör e' wërke alaköl kî.

¹⁰ E' kuekî alakölpa ké e' wà kkachök iwökir pabakèwa wa. Nies ie'pa ké e' uk Skëköl biyöchökwakpa kuekî.

¹¹ Erè alakölpa ena wépa batsulewa Skëkëpa mik esepa kè meneat ulawa ulawa ñi yöki. E' skéie imeneat ñi kîmuk ñi dalöiök.

¹² Moki tö alaköl tsá dè'ka wëm tsá wa. Erè nies e' ukuökî ta wépa ulitane kurke alaköl wa. Erè se' kos ena íyi kos, e' dè'ka Skëköl wa.

¹³ A' wakpa tö ibikeitsö. ¿Buaë idir tö alakölpa ttöke Skëköl ta wökir kè pabakule?

¹⁴ Sulitane wa ijcher tö iwake' meneatbak tö wëm tsà batsì, e' dör jaë.

¹⁵ Erè alaköl tsà batsì, e' mène ie' a' iwökir pabakoie, e' kuekî e' mène buaë ie' kî ikikoka.

¹⁶ Yile kè wa ye' sini'küne, e' ta ese éna ianú tö se' dör Skëköl icha erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe, e'pa kos wöblar tö alakölpa ttöke Skëköl ta wökir pabakulewa.

Wes se' ké Skëkëpa kötëwa e' kèwö tkö'uk

¹⁷ Ì cheke ye' tö a' a' i' ta, e' kè kî ye' a' a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, eta e' wà dettsa sulué ichök ì buaë tsata.

† 10:25-26 Salmo 24.1

18 Keweie yō ichè tō ye' wā ibiyō jcher tō mik a' ñi dapa'uke, eta' a' ñi blabatsélor. Wele ta ye' iklō'wé tō e' dör moki.

19 Moki e' dör buaë tō a' ñi blabatsō as iwērwa a' shuā tō a' wépa wër moki Skëköl wa buaë.

20-21 Mik a' ñi dapa'uke Skëkëpa kötëwā e' kēwō tkō'woie chke wa di'yè wa, eta' a' wákpa tō a' chke ñéwā kē wā iyamipa kē wā i ta' esepa bikeitse. Bataie ta a' welepa atē kē chkaule welepa e' ttékā tajē blo' wa. E' wa i ché a' tō tō ikéwō tkō'wëke a' tō e' dalösewéwā a' tō.

22 Wësua a' kē u ta' chkoie di'yoie. Wësua se' dör Skëköl icha e'pa dalösewekewa a' tō. Wësua a' éna s'yamipa dör siarë, esepa jaëwakkā. ¿Ì chëmiyō a' a' iyi ekkë kuëki? ¿A' ki ikiane tō ye' tō a' peñè iki? Au, ye' kē tō iwëpa.

23 Skëkëpa Jesús tté meneat ye' a' paka'neyō a' a, e' dör i' es: Nañewe kam ie' merttsa, e' yöki ie' tō pan klō'wé.

24 E' ki wëstela chéitō Skëköl a. E' ukuöki ta iblatéitō ta iché: “Pan i' dör ye' chka merdattsa a' tsatkoie e'. I' ú kekraë as a' er arne ye' ska'.”

25 Es ñies mik ie'pa chké one ta tka' a' vino tkër, e' klō'wéitō ta iché: “Vino i' dör ye' pë. Ye' tterawā e' pë tërdaë, e' wa ttè pa'alī me' Skëköl tō, e' wā de. Bitökicha a' tō iyeke, eta' a' er anú ye' ska'.”

26 Es bitökicha a' tō pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichök tō ie' kötëwā se' skéie. Es a' tō ichè michoë dō mik ie' datskene eta.

27 E' kuëki yi isie tō pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erë kē iserku' wës kawō tkō'wëke ñe' wā kiane ché es, e' ta' esepa tso' Skëkëpa chka ena ipé dalöseukwā.

28-29 Inésō ena iyésō, erë s'yamipa malepa dör wës wák eköl è es se' ta' Skëkëpa batamik, esepa dalösewéwasō, e' ta' Skëköl wō kiekësō e' ki. E' kuëki se' kos eköl eköl kawōta e' sauk kewe tō is s'tso', e' ukuöki ta pan ñú ena vino yō.

30 Erë a' kē ku' iwā dalöiök es. E' kuëki a' tajē kirirke ianewā alabëbë, ñies a' welepa duolur.

31 Se' e' sué buaë, e' ma Skëkëpa kē tō se' shulepa.

32 Erë ie' tō se' shuleke, e' ta' e' dör se' kimoie as se' kē kichatër aishkuō ta wépa

kē tō ie' dalöieta' esepa ta ñita.

33 A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkök ñita Skëkëpa kötëwā e' kēwō tkō'woie, eta' a' ñi panú.

34 A' wépa dué bli wā, e' ta' esepa chköbitu iwák u a' as a' kē tō Skëköl wō kiō e' ki a' ñi dapa'uke chkök ñita e' wa. Ýi malë kianeia shulë, ese shulekeyō mik ye' dene a' ska' eta.

12

Ì merke Wiköl Batse'r wa e' pakè

1 A yamipa, i' ta' ye' tō i' merke Wiköl Batse'r wa se' a' e' tté pakeke a' a. Ye' ki ikiane tō a' éna ttè e' wā ar buaë.

2 A' wā ijcher buaë tō kenet ta kam a' tō Skëköl dalöiō, e' yöki a' bak e' muktsa wëttsè wës alè iyi diököl kē ttō ta', ese dalöiök.

3 E' kuëki i'ñe ta' ye' ki ikiane tō a' wā ijcher tō wépa ttöke Skëköl Wiköl wa, esepa kē tō ichëpa: “¡Jesús mú kichatër!” E' sù wépa kē ttökü' Wiköl Batse'r wa, esepa kē tō ichëpa moki: “¡Jesús dör sulitane Këköl!”

4 Ì mène se' a' ñi kimoie ese dör kuä'ki kuä'ki, erë e' wì dör Skëköl Wiköl eköl è.

5 E' sù kanè tso' se' wā s'kimoie ese dör kuä'ki kuä'ki, erë e' wì dör Skëkëpa Jesús eköl è.

6 E' sù i' wëkesō ese wā dökettsa kuä'ki kuä'ki, erë e' wì dör Skëköl eköl è, e' tō iwakanewëke se' a' as iwā döttsa wës ie' ki ikiane es.

7 Se' kos eköl eköl a' imène Skëköl Wiköl wa s'malepa kimoie.

8 Welepa a' imerke Skëköl Wiköl wa Skëköl siwé iskië e' pakoie. Welepa skà a' Wiköl e' è wa imerke ttè blëule ese wā pakoie.

9 Welepa skà a' imerke Wiköl e' è wa erbloie Skëköl mik bua'ie. Welepa skà a' imerke Wiköl e' è wa s'duöke ese bua'wone.

10 Welepa skà a' imerke i' kē or yi a' ese woie. Welepa skà a' imerke ttoie Skëköl ttekölie. Welepa skà a' imerke isuoie tō yile kapaköke ese dör Skëköl ttè moki ö au. Welepa skà a' imerke ttoie ttō kuä'ki kuä'ki wa. Welepa skà a' imerke wépa ttöke ttō kuä'ki kuä'ki wa, ese wā pakone.

11 Erë ekkë kos dör Skëköl Wiköl eköl è e' kanè. Ie' tō imeke se' kos a' eköl eköl wës ie' ki ikiane es.

12-13 Se' dör Cristo icha e'pa dör wes wák eköl ã es. Se' ulà ta', klõ ta' ena se' yese skà tso' tajë, erë e' kos wöiëulewà etkëme. Es ñies se' dör kuà'kì kuà'kì. Se' welepa dör judiowak, se' welepa skà kã dör judiowak, se' welepa klöulewà kanè mésoie, se' welepa skà kã dör es. Erë se' kos iënewà Skëköl Wiköl a, e' ã se' kos tso'. E' wa se' de wes wák eköl ã es Cristo ta' ñita.

14 S'chkà kã dör etkëme, iyese tso' tajë kuà'kì kuà'kì.

15 Ichõsõ tã s'klõ mú tã ichè: “Ye' kã dör ulà, e' kuekì ye' kã ku' chkà mik.” Ie' tã ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik.

16 S'kukuõña mú tã ichè: “Ye' kã dör wöbla, e' kuekì ye' kã ku' chkà mik.” Ie' tã ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik.

17 S'chkà kos e' mú dör wöbla ã, e'ma ¿wes ì ttsèmiso? S'chkà kos e' mú dör kukuõña ã, e'ma ¿ì wa íyi alar ttsèmiso?

18 Erë Skëköl kã wà se' chkà yöne es. Ie' tã ì kos tso' s'chkà mik, e' méat wé ie' kì ikiane méat eë as ikanablõ buaë ñita.

19 Es s'chkà ulitane mú dör wöbla ã ö kukuõña ã, e'ma s'chkà kã dör mokì.

20 Erë kã idör es. S'yese tso' tajë.

21 E' kuekì s'wöbla kã a iyënuq s'ulà a: “Be' kã dör ìie bua' ye' a.” Es ñies s'wökir kã a iyënuq s'klõ a: “Be' kã dör ìie bua' ye' a.”

22 E' skéie, s'chkà wésele bikeitsekese tã kã ìa ì or buaë, e' kã ta' etã kã se' serpa.

23 S'chkà wésele kì se' jaërke, kã kkayër ta', ese paiekese buaë datsi' wa kkõ'neke buaë.

24 Erë s'chkà wésele kã kì se' jaërkü', e' kã paieku'sõ datsi' wa. S'chkà wésele bikeitsekese tã kã idör buaë chõkle, ese kkõ'nekese bua'ie. Es Skëköl tã s'chkà tulu'wà.

25 Ie' tã iwé es as s'chkà kã ñi blabatsõ e' skéie ñi kkõ'nurak buaë ñikkëë.

26 Se' yese alè dalène s'mik, e' ta' s'chkà kos e' tã ittsé. Ñies se' yese alè peñarke buaë, e' ta' s'chkà kos e' ttsë'ne buaë.

27 A' kos eköl eköl tso' batsulewà Cristo mik wes wák eköl ã es.

28 Se' dör Skëkëpa Jesús icha e'pa shua Skëköl tã se' tkë'ka kanè kuà'kì kuà'kì uk. Kewe ie' tã Jesús ttekõlpa tsá, e'pa tkë'ka. E' ukuõkì ta' ittekõlpa malepa tkëneka. E' ukuõkì ta' s'wöbla'ukwakpa ittè

wa esepa tkëneka. E' ukuõkì ta' ì kã or yi a ese ukwakpa tkëneka, ñies s'duõke ese bua'ukwakpa ena s'kimukwakpa ena s'wëttsukwakpa esepa tkëneka. Ñies wépa ttõke ttõ kuà'kì kuà'kì wa, esepa tkëneka.

29 Se' ulitane kã dör Jesús ttekõlpa tsá. Se' ulitane kã dör Skëköl ttekõlpa. Se' ulitane kã dör s'wöbla'ukwakpa. Se' ulitane kã dör ì kã or yi a ese ukwakpa.

30 Se' ulitane kã dör s'duõke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kã ttõpa ttõ kuà'kì kuà'kì wa. Ì chekerakitõ ttõ kuà'kì kuà'kì wa, ese wà kã pakanukne se' ulitane a.

31 Erë ì merke se' a Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yulõ a' dör poë.

Se' ñi dalëritsõ e' dör ñalã bua'ie

Erë ñalã bua'ie shute, e' kkachekeyõ a' a ì ta.

13

1 S'ttõ kuà'kì kuà'kì dõ Skëköl biyõchõkwakpa ttõ e' kos mú yër ye' a, erë s'malepa kã dalër ye' éna, e' ta' ye' dör wes tabechka ppésõ ese blar es ö wes panakkuõ ppésõ ese blar es kã wà ta'.

2 Ye' mú ttõ Skëköl ttekõlie, ñies ie' siwé blëule e' kos mú ar ye' éna ñies íyi kos mú jcher ye' wà ñies ye' mú erblõ Skëköl mik tajë dõ kabata skéu ekkë, erë s'malepa kã dalër ye' éna, e' ta' ye' kã dör ì.

3 Ì kos tso' ye' wà e' mú mëttsayõ s'siarëpa a, ñies ye' wák mú e' müttsa we'ikè siarë Skëköl ttè kuekì e' ttsoka*, erë s'malepa kã dalër ye' éna, e' ta' e' kã dör ìie bua' ye' a.

4 Se' ñi dalëritsõke, e' ta' ì kos dalè'ttsekese bërë, ñies se' er buaë chõke s'malepa a. Se' ñi dalëritsõke, e' ta' kã se' ukyërta' ñi kì, kã se' e' ttsõtã'ka s'malepa kì, kã se' e' bikeitsõtã'ka tã se' dör pè' tajë.

5 Se' ñi dalëritsõke, e' ta' kã s'malepa suèsõ er sulu wa, kã se' er mutã'wà se' wák ã kì, kã se' ulurta'ka bet, ì sulu wamblërke se' ta, e' ta' ese nuí olo'yekese.

6 Se' ñi dalëritsõke, e' ta' ì sulu wamblërke ese kã tã se' ttsë'wëpa buaë. E' skéie mik s'malepa serke wes ttè mokì tã ichè es, e' ta' ese je' tã se' ttsë'wëke buaë.

* 13:3 ye' wák mú e' müttsa we'ikè siarë: Yëkuõ kèchke wële tã ichè: ye' mú e' müttsa ña'wëwa

⁷ Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì kòs dalë'ttsekös, se' erblö michoë Skëköl mik, ì buaë ye' Skëköl tö se' a ese kòs wà panekesö kröröë, ì kòs wöklö'wekesö.

⁸ Se' ñi dalëritsöke e' kë erta'wa. I'ñe ta imerke ttoie Skëköl ttekölie, erë aishkuö ta e' kë merpaia es. I'ñe ta imerke ttoie ttö kua'ki kua'ki wa, erë aishkuö ta e' kë ku'ia. I'ñe ta imerke íyi blëule ese jchenoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuö ta e' erdawa.

⁹ E' wà dör tö ì mène se' a jchenoie i'ñe ta ese kë dör Skëköl íyi wa'ñe, e' dör ikakla ë. Ñies ì chekesö Skëköl ttekölie, ese kë dör seraa.

¹⁰ Ese kòs erdawa mik ì dör ibua'ie e' de seraa eta.

¹¹ E' dör i' es: Mik ye' ià alala, eta ye' ttöke wes alala es, ye' erbiköke wes alala es, íyi suekeyö wes alala es. Erë mik ye' kibineone, eta ye' kë dör alala, e' kuëki ye' kë seria wes alala es.

¹² I'ñe ta se' wà Skëköl jcher wes íyi olo suèsö wösuö nula wa es. Erë aishkuö ta isuerasö ñi wöshaë. I'ñe ta ie' kak jcher ye' wà, erë aishkuö ta ijcherdawa ye' wà buaë wes ie' wà ye' jcher buaë es.

¹³ I'ñe ta se' erblöke Skëköl mik. Ñies ì yë'atbakitö, ese wà panekesö kröröë. Ñies se' ñi dalëritsöke. Íyi mañat ekkë wawekesö i'ñe ta, erë ibua'ie dör se' ñi dalëritsö.

14

Imène ttoie ttö kua'ki kua'ki wa, e' pakè

¹ A' e' chö ñi dalëritsök buaë. Ñies ì merke se' a Wiköl Batse'r wa ñi kimoie ese yulö poë. Erë ttök Skëköl ttekölie e' yulö bua'ie imalepa tsata.

² E' wà dör tö yi a imène ttoie ttö kua'ki wa ese kë ttökü' imalepa ta, ittöke Skëköl ë ta. Kë yi skà éna ittöke e' anuk. Erë ttè blëulewa ese chekeitö Skëköl Wiköl wa.

³ Erë yi a imène ttoie Skëköl ttekölie, ese ttöke imalepa ta ie'pa er diché kí ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie.

⁴ Yi ttöke ttö kua'ki wa Wiköl Batse'r wa, ese tö iwák ë er diché kí ieke. Erë yi ttöke Skëköl ttekölie, ese tö Skëképa Jesús icha malepa er diché kí ieke.

⁵ Ye' kí ikiane tö a' ulitane mú a imer ttoie ttö kua'ki kua'ki wa. Erë a' mú ttö Skëköl ttekölpaië, e' dör ibua'ie ttök ttö

kua'ki kua'ki wa ese tsata. Erë a' ttöke ttö kua'ki kua'ki wa ta yile tö iwà pakè imalepa a as ie'pa er diché kí iër, e' ta e' dör buaë wes yi ttöke Skëköl ttekölie ese es.

⁶ A yamipa, e' wà pakekeyö a' a i' es. Ichösö tö ye' de, e' ttöke a' ta ttö kua'ki wa, e' ta ¿e' tö a' kimèmi? Au, e' kë dör ìe bua'. Erë ilè kkayëne ye' a ese chényö a' a ö ilè jcher ye' wà ese pakényö ö ilè chéyö Skëköl ttekölie ö a' wöbla'wéyö ttè wésele wa ese kòs chéyö a' wákpa ttö wa, e' ta e' je' tö a' kimèmi buaë.

⁷ E' dör wes ma'ma tso' blarta' pulë sù ö ma'ma kicha ta' sù ese blar es. Kë iblane wes ikawöta bla'wë es, e' ta ¿ì se' a ichök tö ì bla'wekerakitö?

⁸ Ñies duk bla'weke ñippökwakpa kioie ñippök ibolökpa ta, e' kë blane wes ibla'weke es, e' ta ñippökwakpa kë bitúpa ñippök.

⁹ E' sù a' ta itköke. A' ttöke ttö kua'ki kua'ki wa, e' ta ¿wes e' wà armi yi éna? A' ttöke ë, wes yi ttö ekörla ese es.

¹⁰ S'ttö daklilië, e' tso' taië ká i' a, ese kòs wà ane iwákpa éna.

¹¹ Erë wele ttöke iwákpa ttö wa, kë wà ane ye' éna, e' ttséyö, e' ta ie' dör ká kua'ki wak ye' a, ñies ye' dör ká kua'ki wak ie' a.

¹² Ì meke Skëköl tö se' a iWiköl wa, ese kòs yuleke a' tö poë. E' kuëki yö ichè a' a, e' wése tö se' malepa dör Skëképa icha e'pa er diché kí ieke, ese kòs yulö bua'iewa.

¹³ E' kuëki yi ttöke ttö kua'ki wa ese wák tö ikiö Skëköl a as imütö ie' a iwà pakone imalepa a.

¹⁴ Ichösö tö ye' tso' ttök Skëköl ta ttö kua'ki wa, e' ta mokü ye' tso' ttök ie' ta, erë iwà kë ane ye' wák éna.

¹⁵ ¿Wes ye' iwèmi? Ye' iweke i' es: ye' ttöke Skëköl ta ttö kua'ki wa, ñies ye' ttöke ie' ta ttö ane ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsöke ie' kikokaie ttö kua'ki wa, erë ñies ye' ttsöke ttö ane ye' éna ese wa.

¹⁶ Ichösö tö a' wele tso' wéstela chök Skëköl a ttö kua'ki wa a' malepa kukua, erë iwà kë ane a' éna, e' ta ¿wes a' ichèmi, “Es e' idir”?

¹⁷ Mokü ie' tö wéstela ché buaë Skëköl a, erë e' kë wà a' er diché kí iëne.

¹⁸ Ye' ttöke ttö kua'ki wa taië a' tsata, e' kí ye' tö wéstela cheke Skëköl a.

19 Erë mik se' ñi dapa'uke, eta ee ye' a ta ye' kapaköke ttè böt mañat wà ane se' éna ese wa, e' dör buaë ye' kapaköke ttè tajë ttö kuä'ki wa döka 10.000 kë ane yi éna e' skéie.

20 A yamipa, kë a' kabikeitsökiä wes ala'rla es. A' kabikeitsö wes s'kibinetke es. Erë buaë idir tö sene sulu yöki a' kabikeitsö wes ala'rla es.

21 Skököl tö ichè iyëkkuö ki i' es: "Erë ye' ttöraë ká i' wakpa ta s'ttö kuä'ki kuä'ki wa ena ká kuä'ki kuä'ki wakpa wa, erë ie'pa kë tö ye' ttö iütepa."

22 E' wa isuésö tö s'ttöke ttö kuä'ki wa e' dör ilè kkachoie wépa kë erblöta' Jesús mik esepa a, kë idör se' erblö Jesús mik esepa a. Erë se' ttöke Skököl ttekölie e' je' dör se' erblö ie' mik esepa a.

23 E' wà dör i' es: A' ñi dapa'uke e' kos tso' ttök ttö kuä'ki kuä'ki kë ane yi éna ese wa, e' wösha pè' kë yöne Jesús ttè wa kë erblöta' ie' mik, esepa dewa a' shua, e' ta ie'pa tö ibikeitseraë tö a' dör aljie.

24 Erë e' skéie a' ulitane ttöke Skököl ttekölie wà ane sulitane éna ta pè' kë erblöta' Jesús mik kë yöne ie' ttè wa esepa dewa, e' ta ie'pa éna iardaë tö nuì tso' ie'pa ki ta ie'pa e' shulöraë.

25 Ì tso' blëule ie'pa er a, ese yëneka sulitane kukua ta ie'pa e' tköralur kuchë ki Skököl dalöioie ta icheraërakitö, "Moki Skököl tso' a' ta."

A' ñi dapa'ú bërë kë chiliwarka

26 A yamipa, ttè ikkë kos bata dör i' es: Mik a' ñi dapa'uke, eta a' ulitane wa ilè bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wele wa Salmo bitumi ttsoie. A' wele skà wa ttè tso' s'wöbla'woie. A' wele skà wa ttè kkaché Skököl tö ese tso' chë. A' wele wa ilè skà tso' chë ttö kuä'ki wa. A' wele wa ì yëne ttö kuä'ki wa, e' wà pakè tso'ne. E' kos ú ñi er diché ioie.

27 A' wépa ttöke ttö kuä'ki kuä'ki wa, e' ta buaë idir tö böl è ttö, isalema mañal, erë e' dör wè'. Ñies esepa kawöta ttök eköl eköl. Ñies ì chekerakitö e' wà pakökne yile kawöta.

28 Erë kë yi ku' iwà pakökne, e' ta ie'pa kawöta siwa'blökwa. As ie'pa ttö Skököl ta ttö kuä'ki wa bánet ekörla.

29 Es ñies wépa a imène ttoie Skököl ttekölie, esepa ttö böl ö mañal, e' ukuöki ta a' malepa tö iwà bikeitsö isuöie tö moki idir ö au.

30 Erë a' wele ttöke Skököl ttekölie, e' dalewa a' wele skà tkër ee, ese a' Skököl tö ittè é ñies, e' ta wé tso' ttök ese siwa'blö as iëköl tö icha chö.

31 Es a' ulitane ttömi Skököl ttekölie eköl eköl as a' ulitane wöblar ena a' ulitane a' diché kí iër.

32-33 Skököl dör sene bërë mukwak e' kë chilirta'ka. E' kueki ie' ki ikiane tö se' ñi dapa'ú bërë, kë chilirta'ka wes s'batse' rpa erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe es. E' kueki wépa a imène ttoie Skököl ttekölpaië, esepa a' e' wöklörmi as ittö eköl eköl.

34 Mik a' ñi dapa'uke, eta alakölpa kos ké siwa'blökwa. Ie'pa kë kàne ttök, e' skéie ie'pa ké ittök bërë wes Skököl ttè dalöiëno tö ichè es.

35 Ie'pa ttöke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kueki ie'pa éna ilè chakak, e' ta as ichakörakitö iwëm a' iu a.

36 ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Skököl ttè de a' batamik? ¿A' è ulà a' ide? Au. ¡A' e' kité!

37 Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skököl tteköl ö Wiköl Batse'r tö ie' ké ichök, e' ta ese kawöta ichök tö ì shteke ye' tö a' a' e' dör ì uk se' patkè Sköképa Jesús tö e'.

38 Erë yi tö ttè i' watéttsa, ese watërdattsa.

39 A yamipa, es ye' tö a' a' ichè tö ttök Skököl ttekölie, e' yulö poë. Ñies wépa ttöke ttö kuä'ki wa, esepa kë wöklö'war.

40 Erë iyi kos ese ú a' tö buaë yësyësë, kë chiliwarka.

15

Cristo shkënekane, e' pakè

1 A yamipa, Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a, e' skà pakekeneyö a' a' i' ta as e' ska' a' er döne. Ttè ñe' klöo'bak a' tö, e' a' a' tso' tkëulewa darërëë.

2 A' e' tkéwa michoë ttè buaë ñe' a' yësyësë wes ye' tö a' a' iwà paka' es, e' ta e' wa a' tsatkëne. Kë idör es, e' ta è ichök a' erblé imik.

3 Ttè meneat ye' a, e' è paka'neyö a' a. E' bua'ie dör i' es: Cristo kötëwa se' nuì ki wes itso' kitule Skököl yëkkuö ki es.

⁴ Ñies ie' wötënewa pö a, e' k_i ká de mañat, eta ishkenekane wes itso' kitule Skëköl yëkkuö k_i es.

⁵ Ñies ie' kkaché Cefas a. E' ukuöki ta ie' kkaché ittekölpa tsá dabom eyök k_i böi (12), e'pa a.

⁶ E' ukuöki ta ie' kkaché s'yamipa döka cien skeyök (500) k_ita, e'pa a mik iñi dapa'wé ek tsini éme eta. Ie'pa ekképa welepa blërulunetke, erë ikibiiepa dobyërkeia.

⁷ E' ukuöki ta ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuöki ta ie' e' kkaché ittekölpa kos a.

⁸ Bata ekké ta ie' e' kkaché ye' a. Ye' dör ittekölpa tsá e'pa yulé, erë ñies ie' e' kkaché ye' a.

⁹ Skëköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kueki ye' dör ittekölpa malepa dikia diöshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kë dör ye' siarla e' a.

¹⁰ Erë Skëköl er buaé ché ye' a, e' kueki ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaé ché ye' a e' kë dör éme. E' wakanewéyö taië ie'pa malepa tsata. Ñermata kë dör tö ye' wák tö iwakanewé. Iwakanewéyö Skëköl er buaé chö ye' a e' batamik.

¹¹ Erë Jesús tté buaé, e' dör etkéme, e' paka' sa' tö a' a, e' mik a' erblé. Ye' tö ipaké ö ie'pa tö ipaké, e' kë de' wes.

Se' duulewa shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kötëwa, e' shkenekane. Erë a' welepa tö icheke tö s'duulewa kë shkerta'kane. ¿Wes e' chëmi ie'pa tö?

¹³ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma Cristo kë shkenekane.

¹⁴ Ie' kë shkenúpakane, e'ma é ye' tö ie' tté buaé pakeke. Ñies é a' erblöke ie' mik.

¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skëköl tö ie' shkeo'kane, erë s'duulewa kë shkerta'kane, e'ma ie' kë shkenekane. E' mú dör es, e'ma tté pakeke sa' tö Skëköl ttö wa e' dör kache.

¹⁶ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma Cristo kë shkenekane.

¹⁷ Ie' kë shkenúpakane, e'ma é a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nuì ulà a.

¹⁸ Ñies e' mú dör es, e'ma wépa erblé' ie' mik blërulune, esepa tso'tke weinuk.

¹⁹ Se' tö Cristo paneke, e' kë wà tköpa aishkuö ta, e'ma se' dör siarë chökle s'malepa dikia.

²⁰ Erë moki Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerkane e'pa tsá, e' kueki se' wa ijcher tö ñies se' shkerdakane.

²¹ E' wà dör i' es: Wëm eköl wa s'duöwa e' ali'ka sulitane k_i. E' sù wëm skà eköl wa s'duulewa shkerdakane.

²² Sulitane de'ka Adán wa, e' kueki sulitane wömenettsa duökwa wes ie' es. Erë se' batsulewa Cristo mik e'pa kos shkerdakane wes ie' shkenekane es.

²³ Erë e' kos mir wes ikawöta minuk es. Cristo shkenekane kéwe. E' itöki mik idene, eta se' dör ie' icha, e'pa kos shkerdakane.

²⁴ Eta ká i' erdawa. E' kéwö ska' ta Cristo e' alöraka iyi wökir, iyi wák, iyi këköl wa diché ta' ese kos k_i. I kos blu'ie ie' tso' e' merattsaitö Skëköl dör S'yé e' ulà a.

²⁵ Erë i'ñe ta ie' tso'ia iyi kos wëttsuk blu'ie dö mik ibolökpa kos menewa ie' klö dikia eta.

²⁶ Ie' bolök bata, e' dör s'duöwa, e' k_i ie' e' alöraka bataie.

²⁷ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö k_i es, e' tö ichë: “Íyi ulitane menewa ie' klö dikia.” Erë se' éna iane tö mik iyëne “Íyi ulitane” eta Skëköl kë ku' e' shua, ie' wák tö i kos mérö Cristo klö dikia e' kueki.

²⁸ Erë mik iyi ulitane mérötke Skëköl tö Cristo dör ilà e' klö dikia, eta ñies Cristo e' murattsá iyé ulà a as iyi ulitane dö ie' dikia.

²⁹ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma wépa wösune s'duulewa skéie* ¿iök e' wekerakitö? S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma ¿iök ie'pa wösune esepa skéie?

³⁰ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma ¿iök se' e' mùmi weinuk kekraë tté e' pakök?

³¹ A yamipa, ká bit ta ye' k_i idalö me'rie ttsësquia ye' ttëmiwa yile tö. E' dör moki wes a' tso' batsulewa Skëképa Cristo Jesús mik, e' tö ye' ttsé'weke buaé e' dör moki es.

³² Ie' Éfeso ye' bolökpa tso' ñippök ye' ta wes iyiwak sulusi es. Kë se' shkerta'kane, e'ma ¿iök e' dalë'ttsekeyö? E' kë dör ñie bua' ye' a. Moki tö s'duulewa kë shkerta'kane, e'ma iüsö wes welepa tö icheke es. E' dör i'

* 15:29 s'wösune s'duulewa skéie: E' dör i' uk ie'pa welepa wöblar es. Kë iyëne Skëköl wa tö iü es.

es: “Bulepa s' duöralur, e' kueki i ñe se' chkö, se' di'yö buaë kaneë.”

33 Kë a' e' muktsa e' kitö'uk es. E' dör wes yile tö iyë' es, e' dör i' es. “S'yamipa e' wamblö sulu esepa tö s'ser yësyësë esepa sulu'wekewa.”

34 A' erbiköne buaë yësyësë. Ì sulu kë wamblaria a' tö. A' welepa kë bätse Skököl mik yës. E' chéyo a' a' jaëwoka.

Se' duulewa shkerdakane ¿is e' chkà dör?

35 Isalema a' welepa tö ichakëmi: “Se' duowa, ¿wes e' shkermikane? ¿Is e' chkà dör?”

36 Ì chaké a' tö wes kë s'kabikeitsö ese ì chaké es! Iyiwö tkësö, e' kë dë'kane, ikuala deka ta iwö dalola nunéwa.

37 Mik se' tö trigo wö tkéwa, eta kë se' wa itkëne kuáie. Se' tö iwö dalola tké.

38 E' ukuöki ta ikua deka wes Skököl ime'atbak es. E' sù iyiwö ulitane döraka iwakmik iwakmik wes imeneat es.

39 S'ditsö ena iyiwak klöka ena dù ena nima e' wák dör kua'ki kua'ki ñies ichkà dör kua'ki kua'ki.

40 Ñies ì meneat ká jai a ena ì meneat ká i' a e' dör kua'ki kua'ki. E' kos dör buaala, erë iwër kua'ki kua'ki.

41 Diwö si'wö bëkwö e' kos dalöburke kua'ki kua'ki. Ñies bëkwö kos e' wák dalöburke ek ek kua'ki kua'ki.

42 Mik se' shkenekane, eta se' manenettsatke wes iyiwö tkëne e' manerttsa es. Se' chkà i' nurta'wa, erë mik ishkenekane, eta kë inurpawaja.

43 S'chkà i' dör ësela, erë ishkerdakane olo ta' taië. S'chkà i' kë diché ta', erë ishkerdakane diché ta' taië.

44 S'chkà i' dör buaë senoie i' ñe ta, erë mik ishkenekane, eta imanenettsa senoie buaë aishkuö ta Wiköl Batse'r ta.

45 E' dör wes Skököl yëkküö tö ichè es, e' tö ichè: “Wëm tsá kiè Adán, e' yöne se'ie ttsë'ka.”† Erë wëm skà de eköl Adán es, e' dör Cristo, e' yöne sene michoë mukwak.

46 Erë s'chkà senoie aishkuö ta, e' kë mène Skököl wa se' a kewe. S'chkà i' me'itö se' a kewe. E' itöki chkà senoie aishkuö ta Wiköl Batse'r ta ese merdaë se' a.

47 Wëm tsá yöne íyök wa, e' kueki e' dör ká i' wak. Erë wëm skà de Adán es, e' datse ká jai a.

48 Wépa dör ká i' wakpa, esepa dör wes wëm tsá yöne íyök wa ñe' es. Erë wépa dör Skököl tso' ká jai a e' icha esepa dör wes wëm datse ee es.

49 Se' tö wëm datse ká jai a e' kitseraë wes wëm yöne íyök wa ñe' kitse'sö es.

50 A yamipa, ye' tö a' a ichè tö se' chkà i' duöta'wa nurta'wa e' kë döpa wa ì blúie Skököl tso' e' a.

51-52 Ye' ttö ttsö. Ttè bak blëulewa ese chekeyö a' a i' ta: Kë se' ulitane duöpawa erë mik Skököl duk blane iwà kkachöie tö kawö i' enewatke eta se' kos maneordattsä bet wes s'wöbla tsimiü es. Mik duk ñe' blane, eta s' duulewa kos shkerdaka, kë duöpawaja. Ñies se' tso'ia ttsë'ka, e' chkà maneordattsä.

53 Se' chkà i' nurta'wa, e' maneordattsä chkà kë nurta'wa ese wa. Se' chkà i' duöta'wa, e' maneordattsä chkà kë duöta'wa, ese wa.

54 Mik se' chkà i' manenettsa kë duöpawaja, kë nurpawaja, eta ì tso' kitule Skököl yëkküö ki, e' wà de, e' tö ichè: “Duewa ki Skököl e' aléka.‡

55 A Duewa, ¿wé be' diché taië e'? ¿wé be' e' alö taië e'? Be' kirébata tso' se' rrewoie taië, ¿wé e' i' ta?”§

56 Se' ser sulu kueki duéwa tö se' rrewëke ena sene sulu diché iëne ttè dalöiëno wa.

57 Erë se' nuì olo'yane se' ki Skökëpa Jesucristo batamik, e' kueki kë se' suaneaia s' duöwa yöki. E' kueki kekraë wëstela chekesö Skököl a.

58 E' kueki, a yamipa dalër ye' éna, a' e' tköwa darërë kekraë Skökëpa ttè a, kë a' e' sköktsa bánet. A' wa ijcher tö ì kos kanewé a' tö ie' a, e' kë weirpa éme. E' kueki a' kí kaneblö buaë kekraë ie' a.

16

Inuköl shteke s'siarëpa kimoie, e' pake

1 Inuköl shteke a' tö s'batse'rpa serke Jerusalén e'pa kimoie, e' pakeke ye' tö a' a i' ta. Inuköl shtë wes ye' tö iyë' Skökëpa icha erule erule tso' Galacia, e'pa a es.

² Domingo bit ta a wakpa bik ekkë tō a' inuköl shta'ú tō kos a' ulà a' ide. Eta kos a' a' imermi, e' blö bānet. A' tō iwé es, eta mik ye' de a' ska', eta kē a' kawōta inuköl shtök, a' wa itso'tke blēule e' kuēki.

³ Mik ye' de a' ska', eta wēpa shushtétke a' tō patkēmi Jerusalén inuköl ñe' muk, e'pa tté choie yēkkuō shtekemiyō e' mi'ke ie'pa wa. Es ye' tō ie'pa patkeke Jerusalén.

⁴ A' ibikeitsé tō buaē idir tō ye' mi'ñak ie'pa ta, e' ta ye' mi'mi.

Pablo tō ishkak e' aleritsé

⁵ Ye' kawōta minuk Macedonia, e' ukuōki ta ye' mi'ke a' ska'.

⁶ Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' böt ulatök ö isalema ye' e' tsūmiat dō yuēdiō tka ekkë. Es a' a' ye' kimermi i' kiane ye' ki shkoie ese wa as ye' mi' buaē wé ye' mi'mirö ee.

⁷ Ye' kē shkak a' pakök shkaule. Ye' mú ser a' ska' ká taiē, Skëkëpa ki ikiane e'ma.

⁸ Erē ye' e' tsukeat iē Éfeso dō Pentecostés kēwö tka ekkë.

⁹ Iē buaē ye' a' kawō kune Jesús tté buaē pakoie. Ye' bolökpa tso' taiē, erē ñies taiē pē' éna Jesús tté buaē tsak. E' kuēki kē ye' e' yaktsa i' ta iē.

¹⁰ Timoteo kanēblöke Skëkëpa a' wes ye' es, e' kuēki ie' de a' ska', e' ta ikiōwa buaē.

¹¹ Kē yi kane ie' dalöseukwa. E' skéie ie' kimú as ie' dōne bërē ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa urke ie' ta, e'pa panuk.

¹² Ye' tō s'yami Apolo e' cheke a' a' i' ta. Ye' kköyē' ie' a' taiē tō iē' yúñak s'yamipa mi'ke a' pakök e'pa ta. Ie' kē shkak i' ta, erē wëkkë alè ta ie' a' kawō kurmi, eta ie' mi'mi.

Pablo tō ie'pa bata patté

¹³ A' senú erkī. A' e' tkōwa darërē a' erblöke Jesús mik e' a. A' e' tkōwa wēbla suē, kē a' suanuk. A' erblö darërē ie' mik.

¹⁴ I' wëke a' tō kos ese ú ñi dalërítse wa.

¹⁵ A' yamipa, a' wa ijcher tō Estéfanos ena iyamipa e'pa dör Acaya wakpa tsá erblē' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaē s'batse'r malepa kimuk.

¹⁶ Ye' tō a' a' ikiē taiē tō ie'pa esepa ttō dalöiō er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kanēblök Skëkëpa kanè a' esepa ttō dalöiō.

¹⁷ Ye' ttsē'ne buaē tō Estéfanos ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' kimuk taiē a' kē ku' e' skéie.

¹⁸ Ie'pa tō ye' er pablé wes a' er pablérakitō es. Buaē idir ie'pa esepa kikökka.

Pablo e' chéat

¹⁹ Skëkëpa Jesús icha erule erule kos tso' Asia, e'pa tō a' shkē'wémi. Áquila ena Prisca ena Skëkëpa icha ñi dapa'uke ie'pa u a, e'pa tō shkēne patké taiē a' a' Skëkëpa ttō wa.

²⁰ S'yamipa kos tso' iē, e'pa tō a' shkē'wémi. A' ñi shkē'ú ñi dalër wa.

²¹ Ye' dör Pablo e' tō shkēne i' shté ye' wák ulà wa.

²² Yi kē éna Skëkëpa dalër, e' ta as ese kichatër. ¡A Skëkëpa, be' shkōne bet!

²³ As Skëkëpa Jesús er buaē chō a' a.

²⁴ Ye' éna a' dalër Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

Yëkkuö skà kit Pablo tò Corinto wakpa a, i' ta ide böt 2 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Macedonia etä ie' tò yëkkuö skà kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto ena ipamik e'pa a. Wëm kiè Tito e' kanablöke Pablo ta Jesús tté pakök. Ie' tso' Corinto, mik ie' dene Pablo ska' etä ie' tò Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kabërke ñita e' paké Pablo a. E' kueki Pablo tò yëkkuö i' kit. Ì tköke Corinto wakpa ta e' dör i': Welepa e' chö tò ie'pa dör Jesús ttekölpa erë kë idör moki. Esepa dë'mi Corinto ta Jesús mik erblökwakpa tò iki'warak buaë. Ie'pa ñekkëpa tò s'wöbla'weke kache tté wa. Ie'pa e' ù tò ie'pa dör buaë Pablo tsata. Ie'pa tò icheke tò Pablo dör siarë kë dör këkëpa tajë. Es ie'pa tso' Jesús mik erblökwakpa kitö'uk. Pablo éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë e' kë kiane ie' ki tò imi'yal ñalä sulusi ki kachökwakpa itöki. E' kueki ie' tò yëkkuö i' kit ie'pa a as ie'pa tso' ttsë'ka kachökwakpa yöki ena er bua' wa ì kkayëne ie'pa a e' dalöiök. Ñies ie' tò ie'pa a iché tò ie' dör Jesús tteköl moki.

E' kije ta kam ie' tò yëkkuö i' shtö etä ie' tò inuköl ki' ie'pa a Jesús mik erblökwakpa siarëpa tso' Jerusalén e'pa kimoie. S'kitö'ukwakpa tò iyë' tò Pablo tò inuköl e' tsekëtkö iwák a, erë ie' tò iché tò e' kë dör es. Ie' mi'ke betka Jerusalén pakök e' kueki Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kawöta inuköl ki' shtök tsëmi Jerusalén.

Shke'wë

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. S'yami kiè Timoteo, e' tso' ye' ta ie. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha erule serke Corinto, e'pa a. Ñies sa' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'r malepa serke ká malepa ate Acaya, e'pa ulitane a.

² Skëköl dör S'yé ena Skëkëpa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo weirke e' shua Skëköl kikékaitö

³ Skëköl dör Skëkëpa Jesucristo yé, e' kikökasö tajë. Ie' dör S'yé e' tò se' sueke er siarë wa ena se' er pableke këkraë.

⁴ Sa' weirke kos Cristo tté kueki, e' shua sa' er pableke Skëköl tò as s'malepa weirke esepa er pablö sa' tò wes ie' tò sa' er pableke es.

⁵ Cristo weine tajë, e' ukuö miria sa' ki tajë. Erë ñies ie' batamik sa' er pablërke tajë shute.

⁶ Sa' weine es, etä e' dör a' er pabloie, a' tsatkoie. Ñies Skëköl tò sa' er pablé, etä ñies e' dör a' er pabloie as a' weirke wes sa' es ese dalë'ttsö a' tò er bua' wa.

⁷ Sa' wa ijcher tò a' weirke wes sa' es, erë ñies a' er pablërke wes sa' er pablërke es. E' kueki sa' wa ijcher buaë tò a' kë tò sa' eriawëpa.

⁸ A yamipa, sa' ki ikiane tò a' wa ijcher tò sa' weine Asia e' dör darërë sa' a. Sa' diché kë dë'ka iwöklö'woie. Sa' ibikeits tò kë sa' döpattsa ttsë'ka.

⁹ Sa' e' ttsë' wes s'wömenettsa ttëwa es. Erë e' wamblëne sa' ta as kë sa' erblö sa' wákpa mik, e' skéie as sa' erblö Skëköl tò s'shke'wëkane e' wák mik.

¹⁰⁻¹¹ Sa' ttekelur ñe' e' ulä a ie' tò sa' tsatkë'ttsa ena sa' tsatkeraëitö. Ie' dapömik sa' moneka darërë. A' sa' kimé S'yé a ikiök sa' ki, e'ma ie' tò sa' tsatkë michoë. A' tajë tò iwé es, e' ta ie' tò sa' kimeraë e' ki wëstela cheraë ie' a se' tajë tò.

Ì kueki Pablo kë dë' Corinto

¹² Sa' er kë tò sa' kkatè ì ki, e' tò sa' ttsë'weke buaë. Këkraë Skëköl tò sa' a imë seno yësyësë e' batseitsök buaë er moki wa sulitane wö wa ena bua'ie a' wö wa. Sa' ser es, e' kë dör siwa' iski tso' ká i' a ese wa, e' dör Skëköl er buaë chö se' a e' wa.

¹³⁻¹⁴ Yëkkuö kos kitmi sa' tò a' a, e' wà kë dör tté blëulewa ese, iaritsmi a' a ena iwà armi a' éna. Erë wes sa' dör e' kë ane a' éna bua'ie, erë ye' ipaneke tò wëkkë alè ta a' éna iardaë seraa. E' dör es, e' ta mik Skëkëpa Jesús datskene, etä e' kéwö ska' a' e' ttsörakä buaë sa' wa wes sa' e' ttsörakä buaë a' wa es.

¹⁵ Ye' ibikeitsé tò a' e' ttséka ye' wa buaë, e' kueki warma ye' ibikeitsé tò ye' mi' a' pakök bötökicha as a' ttsë'r buaë bötökicha.

¹⁶ Ye' ibikeitsé tò mik ye' mi'ke Macedonia, etä warma ye' tkökemi a' pakök. Ye'

datskene, e' ta ye' damitköne a' pakök. Es a' a ye' kimermi shkoie Judea.

17 Erë kë ye' wa ñone es. Ye' dë' a' pakök etökicha ë, e' kueki ¿a' ibikeitsé tö ye' kë wa iwà bikeitse buaë kewe? ¿A' ibikeitsé tö ye' ttö bötböt wes s'ditsö ëse es?

18 Erë Skököl ttö mokïë, e' ttö wa ye' ichè a' a tö ye' kë ttö a' ta bötböt.

19 E' wà dör tö Jesucristo dör Skököl Alà, e' kë ttö bötböt, ie' ttö etkëme. Ie' tté buaë paka' ye' ena Silvano ena Timoteo, e'pa tö a' a.

20 Ì kos uk Skököl kablë', e' wéitö Cristo wa. E' kueki mik se' ñi dapa'uke Skököl kikökka, eta se' tö icheke: “Es e' idir” Cristo Jesús ttö wa.

21 Yi tö a' ena sa' kkö'neke as se' tulurie Cristo mik, e' dör Skököl. Ie' tö se' shukitbak iwák a.

22 Ie' tö se' er wakyué ie' wák a. Ñies iWiköl méitö se' a wes íyi tsá patuésö es ikkachoie tö se' tsatkeraitö da'a.

23 Ie' wa ye' sùle buaë e' wöwa ye' ichè a' a tö kam ye' done Corinto warma wes ye' ibikeitsé es, e' wà dör tö kë ye' éna a' kí eriawak.

24 Sa' wa ijcher tö a' erblöke buaë Jesús mik, e' wa a' tkënewa darërëë. E' kueki sa' tso' a' kimuk er bua' wa as a' ttsë'r buaë. Kë sa' ku' a' patkök kësik wa a' erblöke e' iütök.

2

1 E' kueki ye' ibikeits tö ye' kë shkakne a' pakök a' eriawoie.

2 A' ë tö ye' ttsë'wëmi buaë. Erë a' eriawéyö, e' ta ¿yi tö ye' ttsë'wëmi buaë?

3 Warma a' ye' ttsë'wë buaë, e' kueki yëkkuö iët kitmiyö a' a e' ki a' pautyö darërë as a' e' shulö, eta es a' kë tö ye' eriawepa. Ye' iklöo' yësyësë tö a' ulitane ttsë'rdaë buaë ye' ta ñita.

4 Mik ye' tö yëkkuö ñe' kit, eta ye' eriane siarë, ye' chkenewa taië dö ye' iëttsaie ekkë. Erë kë ye' wa ikite a' eriawoie. E' skéie ye' ikitmi as a' éna iar tö a' dalër taië ye' éna.

Yi tö ì sulu wamblë' e' nuí olo'yé Pablo tö

5 Wëm tö kabene tski'ka a' shua ì sulu wambléitö e' wa, e' kë wa ye' ë eriaone. Isalema ye' tso' ikí kuötkökka, erë ye' ichè tö wes alè ie' tö a' ulitane eriawé.

6 Kos a' kibiiepa tö ie' ki inuí métke e' dör wë'.

7 Ì ñe ta a' tö inuí olo'yö iki ta ikimú as kë ieriar taië kë er pablëneia ekkë.

8 E' kueki ye' kköchö a' a taië tö ikkachöne ie' a tö mokï a' éna ie' dalër.

9 Yëkkuö ñe' kitmiyö a' a isuöie tö ye' ttö iuté a' tö seraä ö au.

10 Yi isie nuí olo'yé a' tö iki, ñies ese ki ye' tö ilo'yeke. Mokï yö ichè Cristo wöwa ena a' dalërmik tö ilè nuí tso' kiane olo'yé, e' ta e' olo'yétkeyö

11 as Satanás kë e' alöka se' ki. Wes ie' éna se' sulu'wakwa, e' ane se' éna buaë.

Tito kë dë' Tróade

12 Mik ye' de ká kië Tróade Cristo tté buaë pakök ee, eta ye' isué tö Skökëpa tö ye' a' ñala yuétke buaë itté pakoie.

13 Erë s'yami Tito wa a' biyö done ye' a, e' kë kune ye' wa wes ikablë' es. E' tö ye' tkiwé kabikeitséka taië. E' kueki ye' e' chéat Tróade wakpa a' ta ye' mía Macedonia ie' yulök.

Íyi ulitane ki se' e' alökami Cristo wa

14 ¿Erë wëstela Skököl a! Kekraë ie' tö sa' wëttseke e' aloka íyi ulitane ki Cristo ta ñita. Sa' wa ie' tö Cristo tté buaë pakeke ka wa'ne, e' dör wes kiö masmas alabur es.

15 Sa' tö Cristo tté pakeke, e' dör wes íyi alar masmas ña'wë Cristo tö Skököl a' ikikoka es. Sa' dör wes kiö masmas alar es. Erë wépa tsatkërke ena wépa kë tsatkërkü' esepa böltëpa wöa ilàr kua'ki kua'ki.

16 Wépa kë tsatkërkü' esepa a' tté pakeke sa' tö e' dör wes s'nu alar es, e' wa ie'pa duöralur e' kueki. Erë wépa tsatkërke esepa a' e' dör wes íyi alar buaë es, e' wa sene michoë döraë ie'pa ulà a' e' kueki. ¿Yi dirmi tté i' wakanéuk?

17 Taië pë' tö Skököl tté pakeke inuköl ë klö'woie, erë sa' kë dör es. Ie' tö sa' patké ipakök, e' kueki sa' tö ipakeke er mokï wa ie' wöwa Cristo dalërmik.

3

Skököl tté pa'alì e' wakanéukwakpa sa' dör

1 ¿Ima a' ibikeitsè tö sa' wákpa e' tté chöke a' a? ¿Ima a' ibikeitsè tö sa' ki yëkkuö kiane sa' tté choie a' a ö a' tö yëkkuö mëmi sa' a sa'

tté choie wēs wele tö iweke es? Yēkkuō ese kē kiane sa' kī.

² A' wakpa dör wēs sa' tté choie yēkkuō es. E' kitule sa' er a sūule ena aritsule sulitane wa.

³ Iwēnewa wōshak tö a' dör wēs yēkkuō kitmi Cristo tö patkēne sa' ulā a es. Yēkkuō e' kē kitule tinta wa, e' skéie ikitule Skököl ichökle e' Wiköl wa. E' kē kitule ákkue kī wēs ttè dalöiēno kitē ákkue kī es. E' skéie ikitule a' er a.

⁴ Sa' erblöke Skököl mik Cristo batamik, e' ē kuekī sa' tö a' ché es.

⁵ Sa' kē a iyēnuk tö kanè wé sa' tö a' shua, e' dör sa' wákpa diché wa. Skököl tö sa' a ieri mé iwakanéwoie.

⁶ Ie' tö sa' a ieri mé ie' ttè pa'ali mène se' a e' wakanéuk. Ttè e' kē datse ttè dalöiēno mène ká iaiaē e' wa. E' skéie idatse Skököl Wiköl wa. Ttè dalöiēno ñe' tö s'kichateta'ttsa erē Skököl Wiköl tö sene michoē meke se' a.

⁷ Ttè dalöiēno kēchke kitule ákkue kī, e' mène ká iaiaē Israel aleripa a. Mik ttè e' tsá mène, eta Skököl olo bune taiē. E' klöne Moisés wō kī dalölöē dō imalepa kē wō dē'wa ie' wō sauk ekkē. Erē dalō e' chowamīne enaēna. Ttè ñe' mène olo ta' taiē ikkachoie tö e' dör ttè dalō ta' taiē ese.

⁸ Ie' yita Skököl Wiköl kanè e' olo tkōka taiē ttè ñe' tsata!

⁹ E' wà dör tö ttè tö s'kichateta'ttsa ñe' mène dalō ta' taiē, ie' yita ttè wa Skököl tö s'klō'wemi wēs pē' buaē yēsyesē es e' pakē olo ta' taiē shute tkōka ttè tsá mène e' tsata!

¹⁰ Mokī ttè pa'ali e' olo ta' taiē shute, e' o'mik ttè iēt olo kē dör i.

¹¹ Ttè kē dör yöbiē e' de olo ta' taiē, ie' yita ttè dör yöbiē e' olo ta' taiē shute!

¹² Ttè e' wà paneke sa' tö kröröē, e' kuekī sa' tö iwà pakeke sulitane kukua kē suarta'.

¹³ Sa' kē tö iweku' wēs Moisés tö io' es. E' wō pabakéwa datsi'tak wa as Israel aleripa kē tö isaù tö ie' wō dalō bune e' chowamīne seraa.

¹⁴ Erē ie'pa er darē'newa, kē éna iwà ane. Ie'pa er pabakulewa wēs Moisés wō pabakwa es. Es ñies i'ñe ta' ie'pa aleripa er pabakulewa mik ie'pa tso' ttè kēchke mène iyēpa bak e'pa a e' aritsök eta. Ie'pa er pabakulewa e' sirmittsa erblē Cristo mik, e' ē wa. E' kuekī ie'pa icha kam sirttsa.

¹⁵ Dō ikkē ta, mik ie'pa tö yēkkuō kit Moisés tö e' aritseke, eta ie'pa er tso'ia pabakulewa.

¹⁶ Erē mik se' er mane'wé Skökēpa a, eta se' er pabakulewa, e' sinettsa.

¹⁷ Skökēpa e' dör Skököl Wiköl. Wé e' tso', eta eē se' yēnettsa ttè dalöiēno ulā a.

¹⁸ Es se' dör wēs s'wō kē pabakulewa es, esepa kōs kī Cristo olo wērke buaē wēs wōsuō es. Se' maner michoē as se' dō wēs Skökēpa olo ta' taiē es. E' kōs wakaneweke Skököl Wiköl tö.

4

Sa' dör Jesucristo ttekölpa tsá

¹ Skököl tö sa' suē er siarē wa, e' batamik kanè i' méitō sa' a. E' kuekī kē sa' e' chkeuwa.

² E' skéie kē sa' tö iwakaneweku' blēule wēs i' dör jaē ese es. Sa' kē ku' s'kitō'uk. Sa' kē ku' Skököl ttè shutuökka kache tté wa. E' skéie ttè mokī pakeke sa' tö yēsyesē Skököl wōa as sulitane wa ijcher tö i' ché sa' tö, eta es idir.

³ Erē Jesús tté buaē pakeke sa' tö, e' pabakulewa, e' ta' ipabakulewa wēpa kichatērke esepa ē yöki.

⁴ Ie'pa kē erblōta' Cristo mik. Bē dör ká i' kēköl, e' tö ie'pa er pabakéwa da' aie as kē ie'pa éna Cristo dör Skököl wák suē olo ta' taiē e' tté buaē wà ar.

⁵ Sa' kē tö sa' wákpa tté pakeku'. Sa' tö Jesucristo dör Skökēpa, e' tté pakeke. Sa' e' chō tö sa' dör wēs a' kanè mēsopa es a' kimoie Jesús dalērmik.

⁶ Mik Skököl tö ká i' yö', eta ie' iyē': “ká ñinú,” eta ká ñine. Ie' wák tö se' er ñi'wé as ie' olo taiē burke Jesucristo wō kī, e' ar se' éna. E' kuekī sa' tö ie' tté buaē e' pakeke sulitane a.

Se' weirke ká i' kī, e' dör bērbēr ē

⁷ Jesús tté buaē, e' dör wēs iyi bua'buá ské darērē es, e' meneat sa' a wakanewē. Erē sa' kē diché ta'. Sa' dör tottola wēs skau es. E' dör iwà kkachoie tö diché wa sa' tö iwakaneweke e' meke Skököl tö sa' a, e' kē dör sa' diché.

⁸ Erē kabene tso' sa' kī taiē kekraē, erē e' kē e' alineka sa' kī. Erē sa' kē wa ijcher wēs sa' e' ùmi, erē kē sa' e' öwa e' yöki.

⁹ Eré sa' bolökpa tö sa' tötieke, eré Skököl kë wä sa' meneat. Eré sa' dettsa iski, eré sa' e' kökekane.

¹⁰⁻¹¹ Se' tso'ia ttsë'ka ká i' a, e' dalewa sa' chöke sa' bolökpa ulà a sa' ttekelur Jesús tté kueki wes ie' kötwarakitö es. Sa' weirke es as iwërwa sa' ki tö mokí ie' shkenekane, e' tso' sa' ta.

¹² Duewa dalö me'rie sa' ki, es sa' weirke a' dalërmik as sene michoë dö a' ulà a.

¹³ Itso' kitule Skököl yëkkuö ki wé yile tö iyë': "Ye' erblé imik e' kueki ye' iché."* Es ñies sa' erblöke Skököl mik wes yi ñe' es, e' kueki sa' tö ie' tté pakeke.

¹⁴ Sa' wä ijcher tö ie' tö Skökëpa Jesús shkeokane ñies ie' tö sa' shke'werakane wes Jesús shkeokaneitö es, sa' batsulewa Jesús mik e' kueki. Aishkuö ta ie' wä sa' miraë a' ta ñita wé ie' tso' ee.

¹⁵ Sa' weirke kos e' dör a' kimoie as se' tajë tö wëstela chö Skököl a' ier buaë ché se' tajë a' e' kueki. E' wa ie' kikardaka tajë.

¹⁶ E' kueki sa' kë e' chkeuwa. Eré sa' chkà mir wa'k ë, eré sa' er diché ki iërke kita kita ká bit ekkë.

¹⁷⁻¹⁸ I kos suekesö s'wöbla wa ese erta'wa. Eré i kos kë wërta' ese dör yöbië. E' kueki kë sa' er menewa i suekesö ese ki. E' skéie sa' er me'rie i kë wërta' ese ki. E' kueki sa' weirke siarë, e' kë dör tajë sa' a, e' dör ekuölö ë. E' wä dör tö e' wa i dör buaë, olo ta' tajë yöbië, e' doraë sa' ulà a tajë shute tkökä kos sa' weine e' tsata.

5

¹ S'chkà dör wes úla es, e' dör buaë senoië ká i' ki ë. Se' wä ijcher tö mik se' úla i' panane, eta u yöbië tso'tke Skököl wä se' a ká jai a. E' dör se' chkà pa'ali ser michoë yöule ie' wä e'.

² E' kueki mokí ká i' ki se' rrerke. S'chkà pa'ali merke se' a aishkuö ta ká jai a, e' kkecheke se' tö poë. Se' éna s'chkà i' mane'waktke s'chkà pa'ali wa wes datsi' mane'wësö es.

³ E' kiane se' ki as se' wiköl kë at aishkuö ta kë chkà ta' wes se' sume es.

⁴ Se' tso'ia se' úla i' a eta se' kköchöke se' serke chkeulewa wes dali ekkë e' dikia es. Kë dör tö se' duakulurtke senoië chkà kë ta'. E' skéie se' éna s'chkà i' mane'waktke chkà

pa'ali ñe' wa as i duöta'wa ese manerttsane i ser michoë ese wa.

⁵ Skököl wák tö se' kanewétke maneonuk ñe' es. Ie' tö iWiköl mé se' a wes iyi tsá patuësö es iwà kkachoie tö iwà doraë se' ulà a wake'.

⁶ E' kueki kë se' tkirku' i ki, eré se' wä ijcher tö se' tso' kamië Skökëpa yöki, se' tso'ia ttsë'ka ká i' a e' dalewa.

⁷ I ñe' ta ie' kë sunuk se' a, eré se' serke se' erblé ie' mik e' wa.

⁸ Kë se' tkirku' i ki. Se' a ta s'chkà i' mú mèatsö, e' ta es se' mia senuk ie' ska', e' dör ibua'ie.

⁹⁻¹⁰ Se' ulitane kawöta dökwa Cristo tkër s'shulo kulé ki e' wörki. Ee i kos wé se' tö ká i' ki, buaë ena suluë, ese kkayërdaë ta e' ské meraëitö se' a eköl eköl. E' kueki se' tso'ia ttsë'ka ö se' mia ie' ta, eré kekraë se' e' chöke senuk yösyësë as ie' wa iwër buaë.

Skököl er buarne se' ki e' pakë

¹¹ Sa' tö Skökëpa dalöieke tajë, e' kueki sa' e' chöke darërë s'malepa pablök as ñies ie'pa tö ie' dalöiö. Skököl wä ijcher buaë tö sa' er yösyësë, e' mú jcher a' wä ñies.

¹² Sa' kë skà ku'ne e' tté chök a' a. E' skéie sa' tso' a' a kawö skà mukne e' ttsökä sa' wa. E' wa a' tö sa' tsatkëmi wëpa tö sa' cheke suluë, esepa yöki. Ie'pa esepa e' ttsökä tajë is imalepa wa iwër ese wa, kë dör is ie'pa er dör Skököl wöa ese wa.

¹³ Sa' wër aliie, e' ta e' dör Skököl dalërmik. Kë sa' wër es, e' ta e' dör a' kimoie.

¹⁴ Sa' éna iane tö Cristo éna se' dalër tajë, e' tö sa' ké senuk ie' a. Sa' éna iane tö ie' eköl ë kötëwa sulitane skéie, e' wä kiane ché tö e' dör wes sulitane kötëwa es.

¹⁵ Ie' kötëwa sulitane skéie as se' tso'ia ttsë'ka esepa kë seriä wes se' ki ikiane es, e' skéie as se' ser wes ie' kötëwa shkenekane se' skéie e' ki ikiane es.

¹⁶ E' kueki kë sa' ku'ia s'malepa bikeitsök wes ká i' wakpa tö ibikeitseke es. Kenet sa' tö Cristo bikeits es. Sa' ibikeits tö ie' dör se' èse ë. Eré i ñe' ta sa' kë tö ie' bikeitseku'ia es.

¹⁷ E' kueki yi batsulewa Cristo mik, esepa er maneonetta yöne pa'ali. Wes ie'pa bak senuk e' kë ku'ia, e' skéie isenémine pa'ali.

¹⁸ E' kos wé Skököl tö. Ie' er buanene se' ki Cristo batamik. Ñies tté buaë pakë e' kané me'itö sa' a.

* 4:13 Salmo 116.10

19 Ttè buaë ñe' dör i' es: Skëköl er buarmine ká ulitane wakpa kī Cristo batamik kë ie'pa wöchakeku' inuì kī. Ñies ie' tò ttè buaë e' me' sa' a wà pakè sulitane a.

20 Sa' dör Cristo ttekölpa. E' dör wes Skëköl wák kköchöke a' a sa' wa es. E' kuekī sa' kköchöke a' a Cristo ttö wa tò a' er bua'üne Skëköl a.

21 Cristo kë wà ì sulu wamblène yës, erë Skëköl tò ie' su' wes ì sulu wamblökwak es se' skéie. Ie' tò iwé es as se' batsulewà Cristo mik e'pa saùitö wes iwák dör yësyësë es.

6

1 Sa' kaneblöke Skëköl ta ñita, e' kuekī sa' kköchöke a' a tò ie' er buaë ché a' a, e' kë tsar è.

2 E' wà dör tò ie' tò ichè iyëkkuö kī i' es:

“Mik ye' er buaë chö be' a e' kèwö de, età be' kköchöke e' ttséyö.
Mik be' tsatkè e' kèwö de,
età be' kíméyö.”*

Ye' ttö tso: Skëköl er buaë chö a' a, e' kèwö detke. Ie' tò a' tsatkè e' kèwö de ì ñe.

3 Sa' e' kkö'nuke buaë këkraë sulitane wörkī as kë yi tò Skëkëpa Jesús watöttsa sa' ukuömik. E' kë dör es, e' ta sa' kaneblöke Skëköl a e' yërmi suluë.

4-5 E' skéie ì ulitane wa sa' tò ikkacheke tò moki sa' dör Skëköl kanè mésopa. Mikle ta sa' weirke, mikle ta sa' kë wà ì ta, mikle ta kawö darërè tköke sa' ta. Mikle ta sa' burke siarë, sa' wötërke, pè' iërkeka taië sa' kī. Sa' kaneblöke darërëë taië shute, wöñirke taië, tteke bli tò. Erë e' kos dalè'ttseke sa' tò bërë.

6 Ñies sa' tò ikkacheke sa' ser batse'r ena ì jcher se' wà e' wa. Ì kos paneke sa' tò bërë er bua' wa. Sa' er buaë chöke s'malepa a. E' kos wa sa' tò ikkacheke tò moki sa' dör Skëköl kanè mésopa. Iwënewà tò Wìköl Batse'r tso' sa' ta. S'malepa dalëritseke sa' tò er moki wa.

7 Ttè moki pakeke sa' tò. Ì kos weke sa' tò diché meke Skëköl tò sa' a e' wa. Sa' serke yësyësë, e' dör sa' a wes tabè tso' ñippökwakpa wà ñippoie ena e' tsatkoie es.

8 Mikle ta sa' dalöierke, mikle ta kë sa' dalöierku'. Mikle ta sa' kikekeka buaë,

mikle ta sa' cheke suluë. Sa' ttö moki, erë mikle ta sa' sueke kachökwakpaie.

9 Ie'pa wà sa' suule buaë, erë ie'pa tò sa' sueke wes ie'pa kë wà sa' suule es. Wësua sa' duökelurtke, erë sa' tso'ia ttsè'ka. Ie'pa tò sa' we'ikè siarë, erë kë itö sa' ttélur.

10 Sa' eriarke taië, erë sa' ttsè'rke buaë këkraë. Wësua sa' dör siarëpa, inuköl kë ta', erë Skëköl ttè wa sa' tò s'blu'weke taië. Wësua sa' kë wà ì ta', ñermata ì ulitane tso' sa' wà.

11 A Corinto wakpa, sa' ttöke a' ta yësyësë. A' dalër taië sa' éna.

12 E' kë blène sa' wà a' yöki, erë a' je' tò iblé sa' yöki.

13 E' kuekī ye' kköchöke a' a wes alà a iyë kköchö es, sa' bikeitsö er bua' wa wes sa' tò a' bikeitseke es.

A' e' batsöttsa ì sulu kos e' yöki

14 Kë a' e' batsök wépa kë erblöta' Jesús mik esepa ta. ¿Wes sene yësyësë batsmi sene sulu ta? ¿Wes ká ttsettse ena ká ñi a e' shuirirmika ñita?

15 ¿Wes Cristo ena bé sermi bërë ñita? Yi erblöta' Jesús mik ena yi kë erblöta' imik ¿wes esepa batsmi ñi mik?

16 Se' dör wes Skëköl ichök e' wé moki es. E' kuekī ¿wes e' ñi sini'kumi iyi diököl tso' dalöie ese ta? E' ye' Skëköl tò i' es:

“Ye' serdaë ie'pa shua,
Ye' shkoraë ie'pa ta ñita;
Ye' doraë ie'pa Këköl
ena ie'pa doraë Ye' icha.”†

17 E' kuekī ñies Skëköl tò iyë':

“A' e' yöttsa, a' e' sköttsa banet pè' kë tò ye' dalöie esepa yöki.

Ì kos dör ñá ese kë kar e' ta Ye' tò a' kierawa buaë.

18 A' serke es, e' ta Ye' doraë a' yéie ena Ye' tò a' klö'weraë Ye' ala'rie. Ye' dör Skëköl diché ta' taië iyi ulitane tsata, e' wák tò ichè es.”‡

7

1 A yamipa dalër taië ye' éna, es se' a Skëköl kablé' e' kuekī se' e' paiklö sene sulusi kos tò se' er ena se' chkà ia'wëmi, e' yöki. Se' e' chö senuk batse'r këkraë, ie' dalöie taië e' wa.

* 6:2 Isaías 49.8 † 6:16 Levítico 26.12; Jeremías 32.38 ‡ 6:18 2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41

Pablo ttsë'wé buaë Corinto wakpa tö.

² Sa' bikeitsö er bua' wa! Kë sa' wä ì sulu wamblène yi ta. Kë sa' wä yi weine yës. Kë sa' wä yi kītēne kache tté wa.

³ A' dalër tajē sa' éna, e' kueki kë ye' ku' ttē i' chök a' kkatoie. Ye' tö a' a iyē' baktke kuaē tö sa' tö a' bikeitsè michoë dö sa' duolur ekkē.

⁴ Ye' erblöke buaë a' mik. A' wa ye' e' ttséka tajē. Sa' weirke kos e' shua ye' er kunene buaë. Ye' ttsë'ne buaë shute.

⁵ Sa' de Macedonia ta kë sa' wä kawö kune enoie. E' skéie kabene kí de tajē sa' kí. Tajē sa' tsiriwé sa' bolökpa tö. Nies sa' suane tajē.

⁶ Erë Skököl tö s'er pableke, e' tö sa' er pablé s'yami Tito de sa' ska' e' wa.

⁷ Kë dör tö ie' de e' ë kueki. Nies wes a' tö ie' er kuwé e' biyö tö sa' er pablé tajē. Ie' tö sa' a' iché tö sulué a' éna ye' suak. Nies ie' iché tö ì wamblé a' tö sulu, e' tö a' eriawé tajē ta i'ñe ta a' tso'ne ye' tsatkök. Ttē e' tö ye' kí ttsë'wé buaë.

⁸ Yëkkuö patkë'miyö a' a, eré e' tö a' eriawé, eré kë ye' tkine tö iök ye' tö ipatkë'mi. Tsawe ta ye' ttsë'wéitö sulu, eré i'ñe ta kë ye' ttsërku'ia es. Moki yëkkuö e' tö a' eriawé, eré e' dör ekuölö ë.

⁹ I'ñe ta ye' ttsë'ne buaë. E' kë dör tö ye' tö a' eriaq' e' kueki. E' dör tö a' eriane es, e' tö a' er mane'wéne Skököl a. A' eriane wes Skököl kí ikiane es, e' kueki sa' kë wä a' suluone yës.

¹⁰ Mik se' eriane wes ie' kí ikiane es, eta e' dör se' er mane'woie ie' a as se' tsatkër. E' kueki kë se' kàne ttsë'nuk sulué se' eriar ese kí. Erë se' eriar ëse, kë mène Skököl wä, ese tö duèwä tskeke.

¹¹ A' eriane wes Skököl kí ikiane es, e' saú, jiwà dettsa buaë! E' wä bikeitsö. E' batamik a' er téwä darërè ta a' ñi kéqarak wëm tö ì sulu wamblé a' shua, e' shulök. E' wa a' tö ikkaché tö a' kë ku' ì sulu e' a. Iwënewä tö a' e' tuléwäie darërè. Ì sulu e' tö a' uluwé a' suawéitö. Iwënewä tö a' éna ye' dalēne tajē. Iwënewä tö a' tso'tke ì sulu shulök. E' kos wa iwënewä tö moki a' kë ku'ñak ì sulu ñe' a.

¹² Ye' kë wä yëkkuö ñe' kitēmi a' a wëm tö ì sulu wamblé' ñe' kkatoie. Nies ye' kë wä ikitēmi yi ta iwambléitö e' tsatkoie. E' skéie

ye' tö ikitmi as a' wákpa éna iar buaë Skököl wöa tö moki a' tö sa' bikeitseke tajē.

¹³ Ì wé a' tö, e' tö sa' er kí kuwéne buaë.

E' kīie ta a' tö Tito er kuwé tajē. Ie' ttsë'ne buaë e' tö sa' kí ttsë'wé buaë.

¹⁴ A' kīka'kayö ie' a ta a' kë wä ye' jaëone. Këkraë sa' ttö moki a' ta, ñies ima sa' e' ttséka a' wa Tito kukua, e' suéitö tö e' dör moki.

¹⁵ A' tö ie' kiéwä suane wa painè wa ena a' tso'tke ie' ttö dalöiök, mik e' ska' ie' er ane eta e' tö ie' ké a' kí dalëritsök tajē.

¹⁶ Ye' erblömi a' mik e' tö ye' ttsë'wéke buaë.

8

Se' er buaë chö siarëpa kimoie

¹ A yamipa, sa' éna a' a ipakak tö wes Skököl er buaë ché Skökëpa icha erule erule ñi dapa'uke Macedonia kos a, e'pa a.

² Ie'pa weine siarë iyi ulitane ulä a, eré e' shua ie'pa ttsë'rke buaë. Ie'pa dör siarë, kë ì ta' tajē, eré ie'pa tö inuköl kakmé er bua' wa. Wësua ie'pa dör inuköl blúpa.

³ Ye' tö a' a' iché tö ie'pa imé kos ie'pa a imermi, e' tsata iwákpa er wa.

⁴ Ie'pa kköché tajē sa' a tö ñies kawö mú sa' a s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kimoie inuköl wa.

⁵ Ie'pa tö imé tajē shute, sa' kë wä ibikeitse tö ie'pa a imermi ekkē. Kewe ie'pa wákpa e' mé Skökëpa a, e' ukuöki ta ie'pa e' ché sa' a wes Skököl kí kiane es.

⁶ E' kueki sa' tö ikié Tito a tö ie' mi'ne a' ska' inuköl tsá kititö a' shu a e' bata shtöktsa s'siarëpa kimoie.

⁷ Ì kos weke Skököl a e' weke a' tö tajē. A' erblö buaë Jesús mik. A' tö ttē pakè buaë. A' wä iyi jcher tajē. Sulu a' éna s'malepa kimak. Sa' dalër tajē a' éna. E' sù sa' kí ikiane tö ñies a' er buaë chö tajē s'siarëpa a.

⁸ Ye' kë ku' ichök a' a' patkoie. E' skéie ye' éna isuak tö moki a' éna s'malepa dalër wes s'yamipa tso' Macedonia e'pa éna s'malepa dalër es.

⁹ A' wä ijchertke buaë tö Skökëpa Jesu-cristo er buaë ché a' a' tajē. Ie' iyi tso' tajē ká jai a, e' me'atitö dë'bitu ká i' a siarëpaie a' dalërmik as a' blur ie' iyi tajē wa.

10 A' tō ibikeits kewe sulitane yōki tō a' éna s'siarēpa kīmak. Duas sukōt bak e' wa a' tō iwà kīmēmi kewe. E' kueki ima ye' tō ibikeitsè, e' chekeyō a' a.

11 Kanè buaē o'mi a' tō, e' eūwa er bua' wa wēs tsawe a' tō ibikeits es. Inukōl shtō s'siarēpa kīmoie kōs a' a ikit ekkē.

12 Ì kē tā' se' wā, ese kē kieku' Skēkōl tō se' a. Erè ì tso' se' wā ese kakmēsō er bua' wa kōs se' a imer ekkē, e' tā e' wēr buaē ie' wa.

13 Ye' kē ku' ichök tō a' íyi kakmú etā a' atne weinuk kē wā ì tā'. E' skéie buaē idir tō a' ñi kīmù ñikkēē.

14 Ì ñe ta a' wā íyi tso' taiē, e' kueki buaē idir tō a' tō s'yamipa kē wā ì tā', esepa kīmù. Es aishkuō tā mik a' kē wā ì tā' taiē, erè ie'pa wā itso', etā ie'pa tō a' kīmēmi. Es a' ulitane ñi kīmùmi ñikkēē.

15 E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichè: “Wé tō ishté taiē, e' icha kē bata atē. Wé tō ishté bērebērē, e' icha deka wē!”*

Tito ena iwapiepa

16 Skēkōl tō Tito erkiōwé a' kīmuk wēs sa' éna a' kīmak es. E' kueki ye' tō wēstela cheke Skēkōl a.

17 Mik sa' tō ikié Tito a tō ie' mi' a' ska' a' kīmuk inukōl shtök, etā ie' éna a' kīmak taiē, e' kueki ie' e' ché iwāk er wa minuk a' ska'.

18 Tito tā s'yami skà patkekemi sa' tō ekōl. E' tō Jesús tté buaē pakeke buaē ká wa'ñe. E' kueki ie' tté cheke buaē Skēkēpa Jesús icha erule erule tso' ká wa'ñe e'pa tō.

19 E' kīie tā ie'pa kōs tō ie' shushté as imi' sa' tā Jerusalén, inukōl shteke sa' tō e' muk. E' kaneweke sa' tō buaē Skēkēpa kīkoka ena iwà kkachōie tō moki sa' éna ie'pa kīmak.

20-21 Sa' e' chōke iwakanéuk buaē Skēkēpa wōrki ñies sulitane wōrki. E' kueki wēm ñe' mi'ke sa' wā, e' wa kē yi a' sa' kkatēnuk inukōl shteke taiē sa' tō e' kī.

22 Ñies sa' tō s'yami skà patkeke ie'pa bōl tā. E' er me'rie kanēblök buaē kekraē. Bānet sa' tō ie' su'bitū, e' kueki ie' sūle buaē sa' wā. Ñies ie' isué tō a' dōr pē' buaē, e' kueki ie' e' ché sa' kīmuk kanè i' wa.

23 Tito dōr ye' wapie e' kanēblōke ye' tā a' kīmuk. S'yamipa bōl ñe' mi'ke ie' tā,

e'pa patké Skēkēpa Jesús icha eruleē tso' ká wa'ñe e'pa tō. Ie'pa wa Cristo kīkarkeka.

24 E' kueki ikkachō ie'pa a tō ie'pa dalēr a' éna as Skēkēpa icha eruleē tso' ká wa'ñe e'pa kōs wā ijcher tō moki a' tō s'dalēritsetā'. Ikkachō ie'pa a tō wēe' sa' e' ttsōka taiē a' wa.

9

1-2 Ye' wā ijcher tō s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kīmak a' éna er bua' wa. E' kueki inukōl shteke sa' tō ie'pa a, e' kī ye' kē kawōtā a' a yēkkuō skà shtökne. Kekraē ye' e' ttsōkeka a' tté pakök Macedonia wakpa a. Ye' iché ie'pa a tō duas sukōt bak e' wa a' dōr Acaya wakpa, e'pa éna inukōl mak er bua' wa. E' tō ie'pa kibiie erkiōwé.

3 Erè s'yamipa mañal ñe' patkekeyō a' ska' as ye' e' ttsōkeka a' wa e' kē dōr é. E' skéie ye' kī ikiane tō a' wā inukōl tso'tke kitule wā mè è wēs ye' tō a' pakè es.

4 Dō' Macedonia wakpa dōbitū ye' tā e'pa tō isuēwā tō kam a' tō inukōl e' shtō. E' tō sa' jaēweraē taiē sa' iklō'wé tō a' tō ishtétke e' kueki. ¿Wēs e' kē tō a' jaēwepañak?

5 E' è kueki ye' ibikeitsé tō buaē idir s'yamipa mañal ñe' a ikiök tō ie'pa mi' ye' yōki kewe a' kīmuk inukōl muk a' kablē e' shtōktsa. Es inukōl meke a' tō e' tso'tke kitule mik ye' de etā, iwà kkachōie tō a' imeke er bua' wa, kē dōr kkē'blè wa.

6 Ttè i' anú a' éna: “Yi tō ì kuatké elkela, ese ulà a iwà wōrdane elkela. Erè yi tō ì kuatké taiē, ese ulà a iwà wōrdane taiē.”

7 A' ulitane ekōl ekōl tō imú kōs a' ibikeitsé mè ekkē. Wēpa tō imeke ttsē'ne bua' wa esepa dalēr Skēkōl éna, e' kueki kē imar er sulu wa ö diché wa.

8 Kē a' tkinuk. Skēkōl er bua' kī chōmi a' a taiē as ì kōs kiane a' kī senoie ese dō a' ulà a wē' kekraē. Ñies ie' tō ikī mēmi a' a taiē shute as a' ulà a idō taiē ì buaē kōs e' wōie.

9 E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es. E' tō, yi tō ì meke er bua' wa, ese ché i' es:

“Ie' tō ikakme' taiē er bua' wa s'siarēpa a; Ì buaē wéitō e' ska' Skēkōl er arke kekraē.”* Es Skēkōl yēkkuō tō ichè.

10 Skēkōl tō iwō meke kuatké ena chkè mekeitō se' a ñe, ñies e' è tō ì kōs kiane se'

* 8:15 Éxodo 16.18 * 9:9 Salmo 112.9

kí s'kimoie, ese kí meraëitö a' a tajë as a' tö ì buaë ese kí ù tajë.

11 Kekraë ie' tö a' a íyi kí meraë buaë wë' as a' tö s'malepa kimù buaë kekraë. Ie' tö iwëraë es as wëstela yër tajë ie' a inuköl mëmi a' tö sa' ulà a e' kí.

12 Es ì meke a' tö i' Skëköl dalöioie, e' wa s'batse'r malepa kimè kiane, esepa ulà a ì kiane ie'pa kí ese döraë. E' kíie ta ie'pa tö wëstela cheraë tajë ie' a ttsë'ne bua' wa.

13 Ì buaë weke a' tö ie'pa kimoie, e' wa iwërdawā tö mokí a' tso' Cristo tté buaë cheke a' tö tö mokí idir e' wà iütök. Nies iwërdawā tö a' tö ie'pa ena sulitane kimeke tajë er bua' wa. E' kos kueki ie'pa tö Skëköl kikerakā tajë.

14 E' kíie ta ie' er buaë ché a' a tajë shute, e' kueki ie'pa tö ikieraë ie' a a' kí a' dalëritse tajë e' wa.

15 Wëstela chösö Skëköl a ilà méitö se' a e' kí, e' dör buaë shute kë se' a iyënukekë.

10

Pablo tö kanè me' Skëköl tö ie' a, e' tsatké

1-2 Ye' dör Pablo, e' wák kköchöke a' a bërë er bua' wa wes Cristo es tö ye' ttö ttsö. A' welepa tö sa' cheke tö sa' kanëblöke e' kë dör Skëköl a, e' dör sa' wákpa a wes s'ditsö malepa es. Ie'pa icheke tö mik ye' tso' a' ska', etā ye' kësik kë ta' a' uñoie. Erë mik ye' tso' yëkkuö shtök ká bánet, e' je' ta ye' kësik deka. Erë e' kë yëne. Ye' kësik ta' yi isie tso' ye' chök ese uñoie darërëë. E' kueki ye' kköchöke a' a' tö a' e' shulö as kë ye' kawöta a' uñuk darërëë mik ye' de a' ska' etā.

3 Mokí sa' dör s'ditsö wes sulitane es, erë kë sa' ñippöku' wes s'ditsö ñippöke es.

4 Ì tso' sa' wā e' aloka ì sulu kí, e' kë dör wes ì tso' s'ditsö wā e' aloka ibolökpa kí es. E' skéie e' dör ì meke Skëköl tö sa' a' diché ta' tajë e' aloka ì sulu diché kí ese. E' wa sa' tö kache tté ewekewa.

5 Nies tté kos pakarke e' ttsëka wa s'wöklö'woie as kë s'wā Skëköl jcher, ese chöwekewa sa' tö. Erbikè kos klö'wekewa sa' tö mekerö Cristo klö dikia as itö ittö iütö.

6 Mik a' de sa' ttö iütök buaë, etā sa' tso'tke wépa kë éna iütak, esepa kos we'ikök.

7 A' tö pé' sueke ikikke ë, e' kë dör buaë. A' welepa e' bikeitsö tö e'pa ë dör Cristo icha,

e' ta as esepa tö ibikeitsöne. Nies sa' dör Cristo icha wes ie'pa es.

8 Skëköl tö ye' a' ikéwö me' a' wöbla'woie. Isalema e' wa ye' e' ttsöka tajë shute. Erë e' kéwö mène ye' a' a' er diché kí ioie, kë dör a' sulu'woie. E' kueki kë ye' jaëne e' ttsökka ikéwö mène ye' a' e' wa.

9 Kë a' tö ibikeitsar tö ye' éna a' tkiwak yëkkuö shtekeyö a' a' e' wa.

10 Welepa tö icheke: “Yëkkuö kos kitbitu Pablo tö se' a, e' kí ie' tö se' uñébitu darërë ttsësquia ie' kësik deka buaë se' uñuk. Erë mik itso' se' ska' etā ikësik kë ta' yës. Wes ie' kapakö e' kë wa yi wā ie' dalöiëne.”

11 Wépa tö icheke es, esepa wā ijchenú tö mik sa' demi a' ska' etā ì kit sa' tö yëkkuö kí ká bánet, e' wawëraë sa' tö.

12 Ie'pa esepa ñi kikökeka tajë. Kë sa' diché dë'ka e' chök tö sa' dör buaë wes ie'pa e' chö es. Ie'pa wákpa tö itské ier wa tö ì dör buaë wë. Wes ie'pa wakpa serke e' wéwa ie'pa ñi saù. ¡E' kueki ie'pa dör me'ukuöie!

13 Kanè me' Skëköl tö sa' a, e' ë wa sa' a e' ttsërmika. Kë sa' a e' ttsënuka ì skā wā. Kanè mène sa' a' ñies e' wā dör a'.

14 E' kueki kë sa' ku' e' ttsökka tajë shute. Sa' kë döpa kewe kanëblök a' shua, e' ma' é sa' e' ttsöka. Erë sa' tö Cristo tté buaë e' paka' a' a' tsawe.

15 Nies sa' kë e' ttsöka o'ka kanè wa, e' kéwö kë mène Skëköl wā sa' a' e' kueki. E' skéie sa' kí ikiane tö sa' kanè a' shua e' mú kí ier buaë wes a' kí erblö mir Skëképa mik es. Erë kë sa' kanëblöpa kos sa' a' ikéwö mène e' tsata.

16 Nies Jesús tté buaë e' kí pakak sa' éna a' serke ee ká bánet tso' diwö mi'kewa e' kke ee. Erë kë sa' éna ipakak ká wé o'ka tso' ipakök ee as kë sa' e' ttsöka o'ka kanè wa.

17-18 Wépa e' ttséka tajë, esepa kë wër buaë Skëköl wa. Erë wépa kikéka ie' wák tö, esepa je' wër buaë ie' wa. Wëe' itso' kitule iyëkkuö kí i' es: “Yi e' ttsakka as ese e' ttsöka ì wé Skëköl tö ese wa.”*

11

Pablo tö s'kitö'ukwakpa ché

1 Ye' ttöke aliwakpaie erë a' mú tö ye' dalë'ttsëia bërbër ë. A' we'ikëyö, ye' ttö kí ttsö ekuölö ë.

* 10:17-18 Jeremías 9.24

² Ye' éna a' dalër taië. Ye' éna a' kkö'nak wës Skëköl tō se' kkö'neke es. Ye' kī ikiane tō a' e' tkōwā kekraë darërëë Jesús è a. E' dör wës ye' tō a' mé senukwā wëm eköl è tā es as a' dō wës busi batse'r dō imaso ulà a es. A' maso e' dör Cristo.

³ I'ñe tā a' tso' tkëulewā buaë darërëë Cristo è a, erë ye' suane dō' a' e' müttsā e' kītō'uk wës Eva kītō'ka Satanás e' a' tkabëie e' tō kache wa es. Ye' suane dō' a' er tso' buaë etkëme Cristo è a, e' watè a' tō.

⁴ Welepa de a' ska' Jesús tté pakök, erë kē idör imokī wës sa' tō ipakeke es. Erë e' ttseke a' tō buaë. Wiköl tté pakeke ie'pa tō, e' kē dör Wiköl Batse'r dē'wā a' er a e'. Ttē buaë pakeke ie'pa tō, e' kē dör imokī wës sa' tō ipaka' a' a es. Erë esepa kiekewā a' tō buaë. E' kuëkī ye' suane dō' a' erblō Cristo mik, e' olo'yène a' tō.

⁵ Ie'pa de a' ska' sa' itōkī e' chök tō ie'pa dör Jesús ttekölpa tsā bua'iewā, erë ye' kē e' ttsë'ne ie'pa dikīā diōshet yës.

⁶ Isalema ye' kē a' ipakar buaë wës ie'pa icha pakō es. Erë ttē pakeke ye' tō e' wā jcher buaë ye' wā. E' wā kkayë'bitū sa' tō a' a' taië iyi ulitane shūa.

⁷ Mik ye' tō Skëköl tté buaë e' paka' a' a, etā ye' kē wā a' ña'one e' kī yës. E' kuëkī isalema a' tō ibikeitsé tō ttē pakeke ye' tō a' a, e' kē dör buaë. Erë es ye' e' wöéwa diōshet as a' dalöier. ¿Ima a' tō ibikeitsè? ¿Ì wéyö es e' dör suluë?

⁸ Skëkëpa icha erule erule ñi dapa'uke ká bánet, e' dapömik ye' monekā kanebloie éme a' shūa. E' dör wës ie'pa iyi ekiblélyō a' kimoie es.

⁹ Mik ye' sene' a' shūa, etā ilè kiane ye' kī senoie, e' tā ye' kē wā a' tsirione ese wa. Erë s'yamipa datse Macedonia, e'pa wā ì kōs kiane ye' kī e' de ye' a. Es ye' kē wā ì kine a' a, ñies kē yō ì kiepa.

¹⁰ Ye' e' ttsō es e' kē yënuksā ye' ulà a a' dör Acaya wakpa e' kōs a. E' dör mokī wës Cristo tso' ye' a e' dör mokī es.

¹¹ Ye' ttō es, ¿e' dör tō ye' kē éna a' dalër? Au, e' kē dör es. ¿skëköl wák wā ijcher buaë tō ye' éna a' dalër!

¹² Ye' kanëblōraë a' shūa wës ye' iō'bitū es as ie'pa ñe' kē e' ttsōkā tō ie'pa kanëblōke wës sa' es.

¹³ Ie'pa kē dör Jesús ttekölpa tsā mokī esepa. Ie'pa dör s'kītō'ukwakpa. Ie'pa e' ò tō ie'pa dör Cristo ttekölpa tsā mokī, erë e' kē dör es.

¹⁴ E' kē dör ì kē suule se' wā ese. Satanás wák e' ò tō ie'pa dör Skëköl biyōchōkwak olo tā' taië ese.

¹⁵ E' kuëkī kē se' tkine tō ie' kanè mésopa e' ò tō ie'pa tso' sene yësyesè e' tsatkök. Bata ekkē tā ie'pa ulà a' iské dōraë wës ie' wamblōrak es.

Pablo weine ie' dör Cristo tteköl e' kuëkī

¹⁶ Ye' tō iskà chène a' a, kē a' tō ye' bikeitsök tō ye' dör aliie. Erë a' welepa tō ye' bikeitsè es, etā kawō mú ña bërber è e' ttsokā wës aliwak es.

¹⁷ Ye' e' ttsökekā, e' ttē kē mène Skëkëpa Jesús wā ye' a. Ye' wák tō icheke aliie.

¹⁸ Taië itso'rak e' ttsökā iwákpa iyi wa, es ñies ye' e' ttsökekā wës ie'pa es.

¹⁹ ¡Aj! A' dör iyi jcher taië ese wakpa. Erë s'kukuō darërë esepa dalë'ttseke a' dör er bua' wa.

²⁰ Wépa de a' ska' a' klö'ukwā wës ie'pa icha es, esepa kiekewā buaë a' tō. Ie'pa de a' kītō'uk a' iyi yottsā a' ulà a. Ie'pa e' ttsöke taië a' kī, a' ppeke a' wō kī, a' cheke erë ie'pa kiéwā a' tō er bua' wa.

²¹ ¡Aj! ¡Ye' wák e' jaëüne mik ye' ichè tō sa' diché kē dē'ka a' sauk es etā!

Ie'pa diché deka e' ttsokā taië, e' tā ñies ye' diché deka e' ttsokā. Ye' wák a' tā ye' ttō es, e' dör wës aliwakpa ttō es.

²² Ie'pa dör hebreowak, e' wa ie'pa e' ttsökekā taië. Erë ñies ye' dör ie'pa ditséwō. Ie'pa e' chō tō ie'pa dör Israel aleripa, erë ñies ye' dör Israel aleri. Ie'pa e' ttsökekā taië tō ie'pa dör Abraham aleripa. Ñies ye' dör Abraham aleri.

²³ Ie'pa e' chō tō ie'pa dör Cristo kanè mésopa. Es ye' dör ñies, erë ye' dör ikanè méso bua'ie ie'pa tsāta. Ye' ttō es e' dör wës aliwak ttō es, erë Cristo a' kanëblè e' wa ye' e' aléka taië ie'pa kī. Ye' wötëule s'wōto wé a' taië ie'pa tsāta. Ye' buule tsa'bata daloie ese wa taië shute ie'pa tsāta. Taië ye' bakshkar ye' duōwā e' ulà a.

²⁴ Sketökicha judiowak tō ye' buk tsa'bata wa. Bitökicha ie'pa tō ye' ppé,

eta ie'pa tö ye' ppé dö dabom tkëyök tsá yënettsa et ekkë*

²⁵ Mañatökicha romawak tö ye' buk kal wa. Etökicha ye' të'rakitö ák wa ye' ttowa. Mañatökicha kanò kǐ ye' mirwa, e' wötunewa dayë a. E' shua etökicha ye' bak àr kaltakla kǐ dayë kǐ ká et ñië nañeë.

²⁶ Ye' shkë tajë, e' shua di' tajë ena akblökwakpa tö ye' tkiwë siarë. Ye' wák ditsëwöpa ena o'kapa, e'pa tö ye' we'ikeke, e' dalö tajë e' shua ye' shkë. Wë pë' serke tajë ena wë pë' kërku' tajë, ñies dayë kǐ, ese ska' ye' shkë wösh wa. Ñies wëpa e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa, esepa dalö mène tajë ye' kǐ.

²⁷ Ye' kanëblé tajë darërëë. Ye' wöñine tajë, ye' bli dalë'ttsë' tajë, ye' ersi dalë'ttsë' tajë. Mikle ta ye' kër wa ì kune ñanoie, tteke kase tö tajë, kër datsi' ta' wë' e' patroie.

²⁸ E' kǐ skà tso', e' dör tö Skëkëpa Jesús icha erule erule, e'pa kos bikeitsekeyö kekraë tö is ie'pa mir.

²⁹ Mik ie'pa welepa diché kër dë'kaia buaë e' tkowa darërë Jesús mik, eta ye' mik e' dalëne. Mik yile tö ie'pa ké ì sulu wamblök, eta e' tö ye' uluwë suluë.

³⁰ Ye' mú e' ttsakka, e'ma ì tö ikkacheke tö ye' kër diché ta' ese wa ye' e' ttsömika.

³¹ Skëköl dör Skëkëpa Jesús Yë ena iKëköl kǐkarka kekraë, e' wa ijcher tö ye' kër ku' kachök.

³²⁻³³ Mik ye' bak Damasco, eta ká e' wökir kanëblöke iblú kië Aretas e' a, e' tö ishëkipa patké ye' klö'ukwa ká e' kköiëule shkit kakkeë, e' wëkkö a. Erë s'yamipa welepa tö ye' iëka kkö a ta tsa' wa ye' émi enaena iwëkkö tsitsir tso' ese a döttsa iski. Es ye' tkashkar ie' yöki.

12

Ì kkaché Skëkëpa tö Pablo a kabsueie

¹ Kër dör ìie bua', erë ye' kawöta kǐ e' ttsökkaia e' tsatkoie. Ì kkaché Skëkëpa Jesús tö ye' a kabsueie e' pakekeyö a' a i' ta.

² Wëm suule ye' wa eköl dör Cristo ttökata, e' minetser ká jai a, e' kǐ duas de dabom eyök kǐ tkël (14). Ye' kër wa ijcher tö ie'

mine'ka chkaë ö wikölie, e' jcher Skëköl ë wa.

³⁻⁴ Wëm e' suule ye' wa, e' minetser ká jai a e' dör ká buaala ee. Eë ttë kër yënuke se' a ena kër se' a ikëwö mène chë, ese ttsëitö. Iskà chekeneyö a' a tö ye' kër wa ijcher tö imine'ka chkaë ö wikölie, e' jcher Skëköl ë wa.

⁵ Wëm ese kǐkëmika ye' tö, erë ye' wák kër e' kǐköpaka. Erë ye' diché kër ta' e' ë wa ye' e' kǐkömika.

⁶ Ye' mú e' ttsakka, e'ma ye' a e' ttsërmika ttë moki wa, e' kuëki e' kër dör suluë. Erë kër ye' e' ttsöta'ka as kër yi ibikeitsö tö wes ye' wër ena wes ye' ttö e' tsata ye' dör.

⁷ Ýi tajë buaë kkayëne ye' a ká jai a, ñe' kuëki ilë mène ye' a ye' wöowaie as kër ye' e' ttsökä ì buaë su'yö e' wa. E' dör wes dika' tkërwa ye' chkà a es, e' wa ye' rreweke Satanás tö kekraë.

⁸ Mañatökicha ye' kköyë' Skëkëpa a tö iyöttsa ye' a.

⁹ Erë ie' ye' iüté: "Mik be' diché kër ta', eta e' kǐ Ye' diché wënëwa bua'iewa. E' kuëki ye' er buaë chö be' a, e' ë dör wë' be' a." E' kuëki buaë idir ye' a e' ttsökka ye' diché kër ta' e' wa as Cristo diché tajë e' wërwa bua'iewa ye' kǐ.

¹⁰ Mik ye' ttsë'r tö ye' diché kër ta', e' je' ta ye' diché ta' tajë. E' kuëki mik ye' diché kër ta', mik ye' yërke suluë, mik ye' kër wa ì ta', mik ye' we'ikeke siarë pë' tö, mik ye' kawö tköke suluë, mik ese kos tköke ye' ta Cristo dalërmik, eta ye' ttsë'ne buaë.

¹¹ Erë ye' kër dör yi, erë wëpa cheke a' tö tö e'pa dör Jesús ttekölpa tsá bua'iewa, e'pa kër dör ye' tsata. A' tö ye' tsatköpa ie'pa yöki erë e' kër one a' wa. E' kuëki a' tö ye' ké e' ttsökka tajë wes aliwak es.

¹² Mik ye' bak senuk a' shua, eta ye' weine kos e' dalë'ttsëyö bërë er bua' wa. Ñies ì kër or yi a ese wëyö tajë a' wörki Skëköl diché tajë wa s'tkiwë ekkë. E' wa iwënëwa tö moki ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl.

¹³ Ye' kër wa a' kàne ye' kanëuk. E' ë wa a' wöanewa Skëkëpa icha erule erule malepa e' dikia diöshët. A' we'ikëyö, e' nuí olo'yö ye' kǐ.

Pablo kablé ie'pa pakök

* **11:24 dabom tkëyök tsá yënettsa et:** E' kërwa ska' ta judiowak ttë dalöiëno tö ichë tö kër kawö ta' s'ppök döka dabom tkëyök tsata. Ie'pa wöblane pë' sulusipa ppök döka dabom mañayök kǐ sulitu as kër itköka dabom tkëyök tsata.

14 Ye' tso'tke shkök a' pakök. I' ta ide mañatökicha. I' etökicha wes kekraë kë ye' e' maupakā a' mik as a' tō ye' kkō'nū. Ye' kë tkirkū' a' iyi kī, ye' tkirke a' wākpa kī. A' dör wes ye' ala'r es. Ila'r kë kawōta iyē kkō'nuk, e' skéie iyē kawōta ila'r kkō'nuk.

15 E' kueki ye' e' chétke ì kos tso' ye' wa e' eukwa er bua' wa a' kimoie dō ye' wákē. Ye' tō a' dalëritseke kīta kīta, etā a' éna ye' dalër ¿e' mir wa'k ē?

16 A' ye' sini'kué buaë tō mik ye' bak a' ska', etā ye' kë e' moneka a' mik. Erē a' welepa tō icheke tō ye' tō a' kītō'wé a' inuköl klō'woie akir.

17 ¿Ima a' erbikō tō wépa patkē'yō a' ska', e'pa wa ye' tō a' kītō'wé?

18 Ye' kkōyē' tajē Tito a tō ie' mi' a' ska', etā s'yami skā eköl patkē'miyō ie' ta. ¿Tito tō a' kītō'? Au, ie' sene buaë yēsyesē a' shua wes ye' es. Sa' bōl sené a' shua ñi suē.

19 Isalema a' tso'ia ibikeitsök tō sa' e' tsatkōke a' yōki. E' kë dör es. Ñermata sa' tso' ttök Skököl wörki wes s'batsulewa Cristo mik esepa ttō es. A yamipa dalër ye' éna, ì kos weke sa' tō e' dör a' er diché kī ioie.

20 Mokī ye' suane dō' mik ye' de a' ska', etā ye' kë tō a' suē wes ye' kī a' kiane suē es. Ñies ye' suane dō' a' kë tō ye' suē wes a' kī ye' kiane suē es. Ye' suane dō' ye' ikué tō a' ñippōke, a' ukyërke ñi kī, a' ulurke ñi kī, a' er me'rie a' wākpa ē kī, a' biyöblöke ñi kī, a' ñi chōke suluē, a' e' ttsōkeka tajē, a' ñi chiliuke.

21 Ñies ye' suane dō' mik ye' dene a' ska' etā Skököl tō ye' jaewē a' kueki. Dō' a' tajē kë er maneone. Dō' a' e' ia'ukekaia sene sulusi wa. Dō' a' tso'ia trēnuk ena a' tso'ia ì sulu skā kukuéña a' wa e' a. E' dör es, e' ta Skököl tō ye' iuwéraë siarē a' wa.

13

1 I' ta mañatökicha ye' mi'ke a' pakök. Ì tso' a' wa shulè, e' shuleraësō wes itso' kitule Skököl yēkuō kī es, e' tō ichè: "Ttè kos shulekesō etā ittekölpa kiane bōl ö mañal ichoie tō mokī idir ö au."

2 Mik ye' bata dē'rō a' ska', etā wépa tō ì sulu wamblé, e'pa a ye' iyē' tō a' kawōta ilo'yök. I'ñe ta ye' kë ku' a' ska', erē ye' tō iskā chekene ekkēpa a ena a' malepa tso' ì sulu wamblök, esepa a tō mik ye' dene, etā a' shuleraeyō darērē.

3 A' ichè tō a' kī ikiane suē tō mokī ye' ttöke Cristo diché wa. Mik ye' de a' ska', etā a' isueraë tō es idir. Cristo diché ta' tajē, e' tso' iwakanéuk a' shua, ie' kë dör wes se' kë diché ta' es.

4 Mokī ie' kōtēwa wötēulewa krus mik wes se' kë diché ta' es, erē ie' serkene Skököl diché tajē e' wa. Es ñies sa' batsulewa ie' mik, e' kueki wēsua sa' kë diché ta', erē Skököl diché wa sa' serdaë a' kimoie.

5 A' wakpa e' saú tō mokī a' erblöke Jesucristo mik. A' ibikeitsō buaë. ¿A' kë wa ijcher tō ie' tso' a' er a? E' kë dör es, e' ta e' wā kiane chē tō a' kë dör ie' icha.

6 A' mú wōa iwēne tō sa' kaneblē' a' shua e' wā dettsa buaë.

7 Sa' tso' ikiök Skököl a tō a' kë tō ì sulu wamblökia. Sa' kë ku' e' kiök as iwēr tō ye' kaneblē' a' shua e' wā dettsa buaë. E' skéie sa' kī ikiane tō a' ser buaë yēsyesē wes Skököl kī ikiane es, erē welepa wa iwēr tō sa' kaneblē' e' kë wā dē'ttsa buaë.

8 Mik a' serke buaë wes Skököl ttē mokī tō ichè es, etā e' kī kë sa' a ì yēnuk. E' skéie e' kīkekeka tajē sa' tō.

9 Sa' kë diché ta', erē mik a' e' tkēulewa darērē Skökēpa ttē a, etā e' tō sa' ttsē'weke buaë. Sa' tō ikiē michoē Skököl a tō a' mú dō senuk buaë yēsyesē kekraë wes ie' kī ikiane es.

10 Mik ye' de a' ska', etā kawō mēne ye' a a' kī, e' kë wā shulak ye' éna darērē kēsik wa. Skökēpa Jesús tō e' kēwō me' ye' a, se' er diché ioie, e' kë dör se' sulu'woie. E' kueki ye' tso' yēkuō i' shtök a' a kam ye' dō a' ska' e' yōki as ì kos tso' shulè, e' shulō a' tō kam ye' dō e' yōki.

Pablo e' chéat

11 A yamipa, bataie yō ichè tō a' ttsē'nú buaë. A' e' chō senuk yēsyesē. A' er kuú. A' kabikeitsō ñikkē. A' senú bēre ñita. A' serke es, e' ta Skököl dör dalëritsökwak ena sene bēre mukwak, e' serdaë a' ta kekraë.

12 A' ñi shkē'ú ñi dalëritsē wa. S'batse'rapa kos tō a' shkē'wēmi.

13-14 As Skökēpa Jesucristo er buaë chō a' a. As Skököl tō a' a ikkachō tō a' dalër tajē ie' éna. Ñies as Wiköl Batse'r tō a' kō senuk wes wák eköl ē es.

Yëkkuö kit Pablo tö Galacia wakpa a Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shuá ká wa'ñe e'pa a ikimoie. Iekkëta ie'pa kos e' kè dör Israel aleripa. E' kueki kam ie'pa erblö Jesús mik eta ie'pa kè tö Moisés ttè dalöiëno e' dalöiè. Mik Pablo dë'rö Jesús ttè buaë kkachök ie'pa a eta ie' tö ie'pa a iché tö kè se' tsatkërpa Moisés ttè dalöiëno e' dalöiè wa.

Erë mik ie' mineane eta Israel aleripa shuá pë' demi e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wöbla'weke sulu ikitöwoie. Ie'pa tö iché tö se' kè tsatkërpa Jesús mik erblè e' è wa. E' kueki ñies se' kawöta Moisés ttè dalöiök. I sulu e' wöklö'woie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wöbla'uk kache tté wa, e'pa ki'wa buaë, e' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' tse'ka iyöki ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wöbla'uk kache tté wa e'pa tö icheke tö Pablo kè dör Jesús tteköl chökle ie' kè wa Moisés tté e' dalöiëne e' kueki.

Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa a tö Jesús wák tö ie' klö' kaneblok ittekölie. Nies ie' tö iché tö Jesús mik erblè e' è wa Skököl tö se' klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es. Kè dör Moisés ttè dalöiè wa Skököl tö se' tsatkeke. E' skéie ie' er buaë ché se' a e' wa ie' tö se' tsatkeke sènoie ie' a iWiköl wa. E' kkacheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' kè kine s'ditsö wa ñies ye' kè patkëne s'ditsö wa. E' skéie Skököl dör S'yé tö Jesús shke'kane, e' ena Jesucristo, e'pa tö ye' patkë' ie' tté buaë pakök.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skökëpa Jesús icha erule erule kos tso' Galacia e'pa a. Ye' ena s'yamipa kos tso' ye' ta ie, e'pa tö a' kos shke'wëmi.

³ Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

⁴ Jesucristo e' me'ttsa ttëwa se' nuì skéie wes Skököl dör S'yé e' ki ikiane es. E' o' ie'

tö se' yottsä sene sulu kos tso' ká i' a e' ulá a.

⁵ Ie' kikökasö kekraë! Es idir.

Jesús tté buaë, e' dör etkëme

⁶ Ye' tö a' me'at, e' itöki bet ta, Skököl olo'yé a' tö. Ie' tö se' klö'bak. Ie' er buaë ché taië se' a Cristo batamik. Erë ie' olo'yé a' tö. E' skéie a' tso'ne tté kua'ki klö'uk. E' tö ye' tkiwéwa eriwéka taië. Welepa tö icheke tö tté e' dör Jesús tté buaë,

⁷ erë e' kè dör es. Jesús tté buaë moki, e' dör etkëme. Pë' welepa de a' wökir a ká chökwa tté kua'ki wa. Ie'pa tö Cristo tté buaë, e' k' kuötkéka. Es ie'pa tö ie' tté buaë moki e' shkuli'weke.

⁸ Erë ye' tö a' a iché tö yi tö tté kua'ki pakeke a' a Jesús ttéie, kè dör wes sa' tö a' a ipaka' kuaë es, e' ta as ese wák kichatër. Kè ye' tkine tö ye' wák alè tö ipakè ö Skököl biyöchökwak wele datse ká jaì a, ese tö tté kua'ki pakè a' a, as esepa kichatër.

⁹ Ye' tö a' a iskà chène: Yi tö tté kua'ki pakè a' a Jesús ttéie, kè dör ie' tté buaë paka' sa' tö a' a e', kè dör tté klö' a' tö kewe e', e' ta as ese wák kichatër.

¹⁰ Ima a' ibikeitsè? Ye' ttöke es, e' wa ye' atak buaë Skököl ta ö s'ditsö ta? Ye' mú atak buaë s'ditsö ta, e' ma ye' kè dör Cristo kanè méso moki.

Jesús tté buaë, e' kè dë'bitu s'ditsö wa

¹¹ A yamipa, a' wa ijchenú tö Jesús tté buaë pakekeyö, e' kè dë'bitu s'ditsö wa.

¹² Ttè e' kè yëne yi wa ye' a, kè yi wa ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tö ikkayë' ye' a.

¹³ Wes ye' bak senuk judiowak tté dikia, e' ttsëule a' wa buaë. Ye' bak Skököl icha e'pa we'ikök siarè töiök kësik wa. Ye' éna ie'pa ewakwa sèraa.

¹⁴ Mik ye' bak judiowak tté dikia, eta ye' tö sa' yépa bak e' ser kos iuté buaë yësyësë, iwakpa bak kos ye' ta e' këska', e'pa taië tsata.

¹⁵⁻¹⁶ Erë Skököl er buaë ché ye' a taië, e' kueki ie' tö ye' shukitbak iwák a, kam ye' kur e' yöki. Ie' tö ye' klö'bak kaneblok ie' a. Mik ie' éna ilà kkachak ye' a, eta ie' tö ye' a ikkaché as ye' tö ilà tté buaë e' pakö pë' kè dör judiowak esepa a. Mik ie' tö ilà kkaché ye' a, eta ye' kè dë' s'ditsö ska' e' yuök.

17 Ñies ye' kě dē' Jerusalén, wēpa dōr Jesús ttekōlpa tsá ye' yōkī kewe, e'pa ska' e' yuōk ie'pa ttē wa. E' skéie bet ye' mía Arabia, e' ukuōkī tā ye' dene Damasco.

18 Dwas de mañal, e' ukuōkī tā ye' mía Jerusalén Pedro, kě suule ye' wā, e' sauk. Erē kě ye' sene ie' ska' ká tajē, domingo bōtō ē.

19 Ñies Santiago dōr Skēkēpa Jesús ēl, e' suéyō. Erē kě ye' wā Jesús ttekōlpa tsá, e'pa malepa sune.

20 Mokī ye' tō a' a' ichē Skēkōl wōrkī tō ì shtekyō yēkkuō i' kī, e' dōr mokī.

21 E' ukuōkī tā ye' mía bānet Siria ena Cilicia.

22 E' kēwō ska' tā Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wā ye' ttē jcher, erē ie'pa kě wā ye' suule.

23 Ie'pa tō ittsé: “Pablo bak se' we'ikōk, ttē mik se' erblōke e' olo'yakwā ie' éna, erē ì ñe tā ie' tso'ne ipakōk.”

24 E' kuēkī ie'pa tō Skēkōl kīkēka tajē ye' kuēkī.

2

1 Dwas de dabom eyōk kī tkēl (14), e' ukuōkī tā ye' skā míane Bernabé tā Jerusalén. Ñies Tito mía ye' tā.

2 Skēkōl tō ye' a' ikkayē' tō ye' kawōta shkōk Jerusalén ttōk Skēkēpa Jesús icha kōs e'pa wōkirpa tā, e' kuēkī ye' mía. Se' ulitane wā ie'pa suule tō ie'pa dōr se' wōkirpa. Mik ye' de Jerusalén, etā ttē buaē pakekeyō pē' kě dōr judiowak esepa a, e' wa pakéneyō se' wōkirpa ulitane e'pa ē a bānet isuōie tō iyēne ö kě iyēne. Ye' kě kī ikiane tō yi tō ichē tō Jesús kanē kōs o'bituyō, e' dōr ē.

3 Ie'pa tō ichē tō ttē pakekeyō, e' dōr buaē yēsyesē, kě ì skā kianeia. Tito mirwā ye' tā, e' dōr griegowak, e' kuēkī ie' tottola kě kkuōlit tēule tsir wes judiowak wōblar es. Erē ie'pa kě wā ie' kàne itóttola kkuōlit tōk tsir.

4 Erē pē' welepa tso' eē e' chō tō ie'pa dōr Jesús mik erblōkwakpa, erē kě idōr es. Ie'pa kě ichōpa tō Tito tottola kawōta kkuōlit tēe tsir, e'ma s'wōkirpa kě wā ì yēne. Pē' esepa tso' se' shuā se' weblōk bēr tō wes se' ser buaē, ttsē'r buaē Cristo Jesús ttē a. Ie'pa a tā kě idōr buaē tō kě se' tō judiowak

ttē dalōiēno e' iūtēia. Ie'pa kī ikiane tō se' klōrwāne ttē ñe' ulā a.

5 Sa' kī ikiane tō Jesús ttē buaē mokiē, e' ē klō'ū a' tō kekraē. E' kuēkī sa' kě wā ie'pa ttē iūtēne yēs.

6 Se' wōkirpa kiēsō skēkēpa tajē, e'pa ichē tō ttē pakekeyō e' dōr buaē. Ie'pa kě wā ikī kuōtkēne yēs. (Skēkōl a tā se' ulitane dōr ñies ēme, e' kuēkī ē yō ichē tō ie'pa dōr kēkēpa tajē ö kě idōr es, e' kě kī ye' tkine.)

7 Ie'pa éna iane tō Skēkōl tō kanē me'at ye' ulā a Jesús ttē buaē pakōk, pē' kě dōr judiowak, esepa a, wes ie' tō kanē me'at Pedro ulā a ipakōk judiowak a es.

8 Skēkōl tō Pedro patkē' Jesús ttē buaē pakōk judiowak a, e' ē tō ye' patkē' ipakōk pē' kě dōr judiowak esepa a.

9 Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa suule se' ulitane wā tō ie'pa dōr se' wōkirpa kibiie. Ie'pa éna iane tō Skēkōl er buaē yē' ye' a kanē i' wa. E' kuēkī ie'pa ulā mé ye' a ena Bernabé a iwā kkachōie tō ie'pa tō sa' klō'wé ie'pa kīie. Ie'pa éna iane tō Skēkōl tō sa' patkē' Jesús ttē buaē pakōk pē' kě dōr judiowak esepa a, erē ie'pa patkē' itō ipakōk judiowak a. Es buaē idir ie'pa a.

10 Íyi etkē kié ie'pa tō sa' a, e' dōr tō s'yamipa siarēpa serke Jerusalén, esepa kimē sa' tō. E' wawēkeyō kekraē er bua' wā.

Pedro uñé Pablo tō Antioquía

11-12 Erē e' ukuōkī tā mik Pedro demi Antioquía sa' pakōk, etā kewe ie' chkōke buaē Jesús mik erblōkwakpa kě dōr judiowak, esepa tā. Erē s'yamipa dōr judiowak datse Jerusalén, patkē' Santiago tō, e'pa de. E'pa tō iklō'wé tō s'yamipa kě dōr judiowak, esepa kawōta itóttola kkuōlit tōk tsir. Ñies ie'pa tō iklō'wé tō esepa kawōta senuk wes judiowak ser es. Pedro suane ie'pa yōkī, e' kuēkī mik ie'pa de, etā ie' e' batséttsa wēpa kě dōr judiowak, esepa yōkī. Ie' kě chkōia ie'pa tā ñita.

13 Ñies judiowak malepa tō Pedro e' a' ñe' es, e' wamblēñak dō Bernabé.

14 E' kuēkī, mik ye' isué tō Pedro kě ku' iwā iūtōk yēsyesē wes Jesús ttē buaē moki tō ichē es, etā ye' tō ie' a' ichē sulitane kukua: “Be' tso' e' ök. Be' dōr judiowak, erē be' kě serku' wes judiowak ser es. ĺōk be'

tö, pë' kě dör judiowak, esepa keke senuk wes judiowak ser es?

15 Se' bōl dör judiowak se' ditsewō wa. Se' kě dör pë' sulusipa kě tö Skëkōl dalöië esepa.

16 Erë se' wā ijcher tö Skëkōl kě tö se' klō'wepa wes pë' buaë yësyësë es, Moisés ttè dalöiëno e' iütèsö e' batamik. Se' wā ijcher tö se' erblé Jesucristo mik, e' kueki ie' tö se' klō'wé wes pë' buaë yësyësë es. Ie' ichè tö ie' kě tö se' klō'wepa wes pë' buaë yësyësë es, ttè dalöiëno e' iütèsö e' batamik. E' kueki se' bōl erblétke Jesucristo mik as Skëkōl tö se' klō'ù wes pë' buaë yësyësë es. E' kě dör tö Moisés ttè dalöiëno, e' iütèsö buaë e' batamik." Es ye' tö iché Pedro a.

17 E' ukuōki tā ye' tö ie'pa ulitane a iché: "Se' erblöke Cristo mik, e' batamik Skëkōl tö se' klō'g' wes pë' buaë yësyësë es, e' wà paneke se' tö. Es se' kě erblökü'ia Moisés ttè dalöiëno e' mik. E' kueki judiowak tö se' chëmi tö se' dör ì sulu wamblökwakpa wes pë' kě dör judiowak es. E' kueki çsö ichëmi tö Cristo tö se' ké ì sulu wamblök? Au, kě idör es.

18 Se' éna iane tö Skëkōl kě tö se' tsatkepa ttè dalöiëno e' batamik. E' kueki se' kě erblëneia ttè e' mik e' tsatkoie. Erë se' erblëne ttè dalöiëno e' mik e' tsatkoie, e' ta e' je' tö se' a ikkacheraë tö moki se' dör ì sulu wamblökwakpa, se' kě a iwà iütënuκ sera a e' kueki.

19 Mik ye' bak erblök Moisés ttè dalöiëno e' mik e' tsatkoie, etā ye' éna iane tö ye' kě a ttè e' iütënuκ yësyësë wes s'kawōtä iütök es. E' kueki ye' éna iane tö nuì tso' ye' ki, e' ki Skëkōl tö ye' kichaterattsā. E' kueki i'ñe tā ye' kě erblöia ttè dalöiëno e' mik e' tsatkoie. Ye' a tā e' dör wes ye' du'wā ttè dalöiëno e' yöki es. I'ñe tā ye' erblöke Cristo ë mik as ye' ser yësyësë Skëkōl a. Cristo kötëwā krus mik ye' skéie ye' nuì patuoie,

20 e' kueki e' dör wes ye' kötëwā ie' tā krus mik es. I'ñe tā e' dör wes kě ye' serku'ia es, erë Cristo serke ye' er a iWikōl wa. Ie' tö ye' dalëritsé, ie' e' mettsā ttëwā ye' skéie. E' ë mik ye' erblöke, e' mik ye' serke ká i' ki.

21 Es Skëkōl er buaë ché ye' a, e' kě watepa ye' tö yës. Erë sene yësyësë mú dō se' ulā a ttè dalöiëno e' iütë wa, e' ma e' wà kiane chë

tö Cristo kötëwā éme, kě wà tā'." Es ye' tö iché Jesús mik erblökwakpa tso' Antioquia, e'pa a.

3

Skëkōl tö iWikōl mé se' a, se' erblö Jesu-cristo mik, e' batamik

1 ¡A Galacia wakpa, wësua a' kě kabikeitsōtä! çYi alibché a' ki, e' tö a' wöliwëkä taië es? Jesucristo kötëwā krus mik se' skéie, e' ttè wa sa' tö a' wöblaç' buaë yësyësë, e' wà ane buaë a' éna kuaë. Etā çwes ttè e' olo'yakne a' éna?

2 I' chakeke ye' tö a' a, e' iütö: çI batamik Skëkōl Wikōl dë' a' ki? çE' dör Moisés ttè dalöiëno e' iüté a' tö e' batamik? Au, kě idör es. Ie' dë' a' ki mik a' tö Jesucristo ttè buaë e' ttsë' tā a' erblë' imik etā.

3 ¡A' kě kabikeitsōtä! Kuaë Skëkōl tö se' yuë ie' ala'rie iWikōl wa, erë çwes a' tö ibikeitsë i'ñe tā' tö se' kawōtä Moisés ttè dalöiëno e' iütök se' wákpa diché wa as se' at buaë yësyësë ie' wōa?

4 Es idör, e' tā éme se' weine taië Jesús ttè buaë kueki. ¡Ayëcha, e' kě weinewa éme!

5 Ye' tö iská chakéne a' a: çSkëkōl tö iWikōl me' se' a, ñies ì kě or yi a ese o'itö a' shua, e' dör Moisés ttè dalöiëno e' iütèsö, e' batamik? Au, kě idör es. E' kos o' Skëkōl tö, se' tö Jesucristo ttè buaë e' ttsë' tā se' erblë' imik e' kueki.

Abraham erblé Skëkōl mik, e' kueki Skëkōl tö ie' klō'wé wes pë' buaë yësyësë es

6 Es ibak ñies sa' yë bak kië Abraham e' tā. Skëkōl yëkkuö tö ichè: Abraham erblé Skëkōl mik, e' kueki iklō'wëitö wes pë' buaë yësyësë es.

7 E' kueki a' wā ijchenú tö wëpa erblö Skëkōl mik, esepa dör Abraham aleripa chök.

8 Kā iaiä Skëkōl ibikeitsbak tö mik pë' kě dör judiowak, esepa erblé ie' mik, etā ie' tö ie'pa klō'wëraë wes pë' buaë yësyësë es. E' kueki ttè buaë e' tso' kitule ie' yëkkuö ki wé ie' tö iyë' Abraham a i' es: "Be' batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a."*

9 Es se' isuë tö wëpa kos erblöke ie' mik wes Abraham es, esepa kos a' ie' er buaë

* 3:8 Génesis 12.3

chöraë wes ie' er buaë yë' Abraham a es. Esepa ë a ie' er buaë chöraë.

10 Skëköl yëkkuö tö ichè i' es: "Wépa kë tö ì kos tso' kitule ttè dalöiëno yëkkuö kî e' wà dalöieku' yësyësë, esepa kos kichateraë Skëköl tö."† Erë kë yi tö iwà iutepa es, e' kuekî se' wà ijcher tö wépa erblé ttè dalöiëno mik e' tsatkoie, esepa kos kichateraëitö.

11 Nies ie' yëkkuö tö ichè i' es: "Yi dör yësyësë ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë."‡ Es se' wà ijcher tö kë yi tsatkënuK Moisés ttè dalöiëno iutè wa.

12 Nies Skëköl yëkkuö tö ichè i' es: "Yi tö ttè dalöiëno e' dalöié yësyësë seraa, ese ser michoë ttè e' wa."§ Ttè e' tö se' a ikkachè tö ttè dalöiëno, e' tö se' ké idalöiök seraa. Erë se' erblö Cristo mik, e' kë dör es, e' kî erblè ë kiane ie' mik. E' kuekî ttè e' kë shutunukka Moisés ttè dalöiëno e' wa, e' dör ttè kuakî e' kuekî.

13 Skëköl yëkkuö tö ichè: "Yi ttéwa kichatkëule kal mik, e' wa iwënewa tö ese kichatëttsa Skëköl tö."* Es Cristo kötëwa krus mik, e' wà kiane chè tö ikichatëttsa Skëköl tö. Erë ikichatënettsa se' skéie, Skëköl ttè dalöiëno e' dalösewéwasö e' nuî kî. Es Cristo tö se' yë'ttsa se' nuî ulà a.

14 Es ibak ie' ta as Skëköl kablè' er buaë chök Abraham a, e' wà dö ñies pë' kë dör judiowak esepa ulà a Cristo Jesús batamik. E' dör tö Skëköl kablè' iWiköl muk se' a, se' erblö Cristo mik, e' batamik.

Skëköl er buaë ché se' a, e' kë dë' ttè dalöiëno e' batamik

15 A yamipa, se' a ta mik se' tö se' ttè mé ñi a, e' shtésö yëkkuö kî ta s'kiè shtésö iki, eta ttè e' kë maneorpattsane yës, kë ikî kuötkërpakaiä yës.

16 Es ì uk Skëköl kablè' Abraham a ena ileri eköl a, e' dör. Skëköl yëkkuö tö Abraham ditséwö eköl ë e' cheke, kë dör seraa. Abraham ditséwö chekeitö e' dör Cristo.

17 Ì chök ye' tso' e' dör i': Skëköl tö ittè me'tke Abraham a ta ikkachéitö ia tö moki iwaweraëitö. E' ukuökî ta duas tka doka cien tkëyök kî dabom mañayök (430) ta ie' tö ittè dalöiëno me' Moisés a as Israel aleripa tö idalöiö. E' wa isuésö tö ttè mène Abraham a, e' mène ia kewe, ttè dalöiëno

mène Moisés a e' yöki. E' kuekî ttè dalöiëno mène Moisés a, e' kë a ì uk Skëköl kablè' Abraham a, e' wöitukwa.

18 Ì uk Skëköl kablè' se' a, e' wà döpa se' ulà a, Moisés ttè dalöiëno e' iutésö e' batamik, e'ma e' kë dë'ttsa se' a wes ì kablëule es. Erë Skëköl kablè' Abraham a imuk ëme.

19 E' dör es, e' ta çì kuekî Skëköl tö ittè dalöiëno me' Israel aleripa a? Ie' kablè' Abraham a, e' ukuökî ta ittè dalöiëno méitö ie'pa a ì sulu wamblekerakitö, e' wà kka-choie dö mik Abraham aleri eköl yëne ie' a, e' de eta, e' dör Cristo. Ttè dalöiëno e' me' Skëköl biyöchökwakpa tö Israel aleripa a Moisés dör itteköl e' wa.

20 Erë Skëköl wák kablè' Abraham a, e' kë dör itteköl wele wa. E' kuekî se' wà ijcher tö ttè e' dör kibiie, ttè dalöiëno mène Moisés a e' tsata.

çì kuekî Skëköl tö ittè dalöiëno me' Israel aleripa a?

21 E' dör es, e' ta çe' wà kiane chè tö ttè dalöiëno, e' kë ñi sini'kune Skëköl kablè' Abraham a e' ta? ¡Au, kë idör es! Ttè dalöiëno tö sene michoë múpa se' a, e'ma se' dömi buaë yësyësë Skëköl wörkî ttè ñe' dalöiësö e' wa.

22 Erë e' kë dör es. Skëköl yëkkuö tö ichè tö s'ditsö kos klöulewa sene sulu ulà a, kë se' a e' tsatkënuK. E' dör es as Skëköl kablè', e' wà dö se' ulà a, se' erblö Jesucristo mik e' wa.

23 Kam Cristo döbitü s'tsatkök se' erblö ie' mik e' wa, e' yöki se' bak klöulewa ttè dalöiëno dikia wes s'wötëwa s'woto wé a es. Erë se' kë a e' yënuksa ttè e' dikia dö mik Cristo dë'bitü ikkachök se' a tö s'kawöta erblök ie' mik e' tsatkoie eta.

24 Nies ichëmisö tö Skëköl tö se' méwa ttè dalöiëno dikia s'kkö'noie dö mik Cristo de eta. E' dör wes alà yé tö yi yulè ilà kkö'noie es. Skëköl tö iwé es as ie' tö se' klö'ü wes pë' buaë yësyësë es, se' erblö Cristo mik e' wa.

25 I'ñe ta se' erblö Jesucristo ttè buaë e' mik, e' kuekî ttè dalöiëno kë ku'ia se' kkö'nuk wes alà kkö'nukwak es.

26 A' kos dör Skëköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa.

27 A' wépa kos wösune iwà kkachoie tö a' erblé Cristo mik, esepa kî Cristo ser iëne

wes se' datsi' iõ es. E' kueki a' serke buaë wes Cristo ser es.

²⁸ Se' kos batsulewá Cristo Jesús mik, e' kueki se' dör wes wák eköl ë es. E' kueki se' dör judiowak ö se' kë dör es, se' klöulewá kanè mésoie ö se' kë dör es, se' dör wëm ö se' dör alaköl, e' kë dë' wes Skëköl a.

²⁹ Se' dör Cristo icha, e' ta se' dör Abraham aleripa chök. Nies i uk Skëköl kablë' Abraham a e' wà döraë se' ulà a.

4

Se' kë ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia

¹⁻² Ye' tö ikleeke a' a ttè i' wa: Ichösö tö pë' eköl dör inuköl blu' taië e' blënewá. Ie' iyi kos méatitö ilà ulà a. Erë ie' alà ià tsirlala, kë a ikaneonuk. E' kueki o'ka tso'ne ie' kkö'nuk, ie' wëttsuk. Ie' kawöta ie'pa ttè iutök dö mik wekkë iyé tö ikéwö me'at ekkë. Erë ie' dör iyé blënewá e' dali kos e' wák, erë kam ikéwö dö e' yöki ie' dör wes s'klöulewá kanè mésoie tso' iu a es. Erë mik iyé blënewá e' tö ikéwö me'at e' deka, eta iyé dali kos döraë iulà a.

³ E' sù sa' judiowak bak wes alala ñe' es. Kam Skëköl tö ilà patkö e' yöki sa' bakia klöulewá ttè ëse tso' ká i' a ese dikia idalöiök.

⁴ Erë mik kawö bikeitsitö e' de, eta ie' tö ilà patké ká i' kï, e' kune' s'ditsöie sene' Moisés ttè dalöiëno e' dikia.

⁵ Ilà debitu sa' bak klöulewá ttè e' ulà a, e'pa yöksa as sa' dö Skëköl ala'rie.

⁶ A' erblé Cristo mik, e' kueki a' dör Skëköl ala'r nies wes sa' es. E' kueki ie' tö ilà Wiköl patké senuk se' er a, e' wa se' kköchöke buaë Skëköl ska', ie' wa se' tö icheke buaë Skëköl a: “¡A yéwóla!”

⁷ Es se' kë ku'ia wes s'klöulewá kanè mésoie es. E' skéie se' detke Skëköl ala'rie, e' kueki i kos tso' ie' wá e' dör se' icha nies.

⁸ Kenet ta a' kë e' batsöta' ie' mik, e' kéwö ska' ta a' bak klöulewá skëkölpa dalöiök a' bak esepa ulà a. Nermata ie'pa kë dör Skëköl ichökle e'.

⁹ Erë i'ñe ta a' bàtsë buaë Skëköl chök e' mik —ö ichëmisö bua'ie tö ie' bàtsë buaë a' mik— ¿wes i'ñe ta a' e' maktsane ttè ëse kos e' ane? Ttè ekkëpa kë a se' tsatkënu. Ttè e' kë dör iie bua' se' a. Kë se' senukne ttè ese dikia.

¹⁰ Judiowak tö idiwö tkö'weke, isi'wö tkö'weke, ikéwö tkö'weke ñies iduéswo tkö'weke. ¿Iök se' tö e' wakaneweke es?

¹¹ Ye' suane dö' kanè kos wéyö a' shuá, e' weirwa ë.

Kenet ta Galacia wakpa tö Pablo kiéwa buaë

¹² A yamipa, ye' dör judiowak erë ye' kë serku'ia judiowak ttè dikia. ¿Wes i'ñe ta a' e' tiakwá ttè e' dikia? E' kë war a' tö es. Ye' kköchö a' a tö a' senú wes ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaë, eta a' kë wá i sulu wamblëne ye' ta.

¹³ Mik ye' tö Jesús ttè buaë tsá paka' a' a, eta ye' kirirke taië, e' kueki ye' e' tséat a' ska'.

¹⁴ Ye' kirirke, e' dör darërëe a' a, erë e' kueki a' kë wá ye' watënettsá. E' skéie a' tö ye' sué buaë wes Skëköl biyöchökwak sué es. A' tö ye' kiéwa buaë wes Cristo Jesús kiéwa a' tö es.

¹⁵ A' ttsë'ne buaë ye' ta kuaë, ¿wes e' de i'ñe ta? Ye' ichè tö a' wák wöbla mú yërtsá a' a tkéwa ye' icha skéie, e' ma a' tö io' es. Es a' kikékayö.

¹⁶ Erë i'ñe ta wësua a' ye' sué a' bolökie, ttè mokï chéyö a' a e' ë kueki.

¹⁷ Pë' tso' a' wöbla'uk judiowak ttè wa, e'pa tö iché tö ie'pa kï a' kiar taië, erë e' kë dör er bua' wa. Ie'pa kï kiane tö a' tö sa' watöttsá ta es a' mi' ie'pa ë ttè iutök.

¹⁸ Ie'pa tö a' saúpa, a' kimúpa er bua' wa mik ye' tso' a' ta ö ye' kë ku' a' ta, e' ma buaë idir ye' a. Erë ie'pa tso' a' wöbla'uk ttè kë dör mokï ese wa. E' kueki ye' yöki isulune.

¹⁹ A ye' ala'r, ye' ská weirke taië a' dalërmik wes alaköl alà kurke weir es dö mik a' de senuk wes Cristo ser es eta.

²⁰ I' ta ye' mú dö a' ska' ttök bua'ie a' ta as a' isaù tö a' dalër taië ye' éna. I wambleke a' tö es, e' tö ye' tkiwéwa suawé taië.

Agar ena Sara, e' pakë

²¹ A' welepa senak judiowak ttè dikia, erë i tso' kitule Moisés yëkkuö kï, ¿e' jcher a' wa?

²² E' tö ichè tö Abraham ala'r böl. Eköl kune' alaköl kië Agar, e' ta. E' kië Ismael. Agar dör Abraham alaköl kië Sara e' kanè méso toulettsá ese. Iëköl kune Sara ta. E' kië Isaac. Sara kë dör yi kanè méso.

²³ Kanè méso ñe' alà kune' wes se' ësepa kur es. Erë Sara kë döta' alàë, e' alà kune'

mik idetke kéképalatke eta, wes Skéköl kablè' Abraham a es.

²⁴⁻²⁵ E' tò ilè kleeke se' a. Alakölpa böl ñe' tò ttè mène böt e' wà chè. Agar bak kanè méso e' tò ttè dalöiëno mène Israel aleripa a Sinaí kébata a Arabia, e' wà chè. E' wà dör tò Israel aleripa erblé ttè dalöiëno e' mik e' tsatkoie. E' dör wes ie'pa tso' klöulewà ttè e' dikia wes kanè méso tso' klöulewà iwökir ulà a es. E' kueki wépa kos tso' klöulewà ttè dalöiëno e' ulà a, esepa dör wes Agar ala'r es. Ñies Sinaí kébata, e' tò Jerusalén tso' ká i' kī i'ñe ta e' wà chè. Ee judiowak serke. Ie'pa tso' klöulewà Moisés ttè dalöiëno dikia wes kanè méso es.

²⁶ Erè Sara alà kune' e' tò ttè mène Abraham a, e' wà chè. Se' kē ku' klöulewà Moisés ttè dikia, e' kueki se' dör wes Sara alà es. Se' dör Jerusalén èt tso' ká jaì a e' wakpa.

²⁷ E' dör wes itso' kitule Skéköl yèkkuo kī es, e' tò ichè i' es:

A alaköl, be' kē dōta' alàè,
is alala kur, e' kī alakölpa weir, e' kē ttsēule
be' wa.

Erè be' dōraè alàè taiè
tkōka alaköl dōta' alàè e' tsata.
E' kueki be' ttsē'nú buaè.

Be' anú taiè ttsē'ne bua' wa.*
Es Skéköl yèkkuo tò ichè.

²⁸ A yamipa, se' dör wes Isaac es. Isaac kune' wes Skéköl kablè' Abraham a es. Es ñies se' erblé Cristo mik, esepa de Skéköl alarie wes ie' kablè' es.

²⁹ Agar alà kune' wes s'ditsö kur es, erè Isaac kune' Skéköl Wiköl batamik. E' kéwō ska' ta Agar alà tò Isaac we'ik taiè. E' sū i'ñe ta wépa tso' klöulewà Moisés ttè dikia, esepa tso' se' dör Skéköl ala'r, esepa we'ikök.

³⁰ Erè Skéköl yèkkuo tò ichè i' es: "Iyè iyi tso' mè alaköl kē dör kanè méso, e' alà a, e' kē kawō ta' blatè alaköl dör kanè méso e' alà a. E' kueki iyuōshkar alàè."†

³¹ E' kueki, a yamipa, se' kē dör wes alaköl dör kanè méso e' ala'r es. Se' dör wes alaköl kē dör kanè méso, e' ala'r es.

5

Se'yēnettsa ttè dalöiëno dikia

¹ Cristo tò se' yē'ttsa Moisés ttè dalöiëno e' yöki as se' kē ku'ia klöulewà ttè e' ulà a.

E' kueki se' e' tkōwā darërè erblök Cristo è mik. Kē se' e' tiukwane ttè dalöiëno dikia wes s'klöulewà kanè mésoie es.

² A' tò ye' ttö ttsö. Ye' dör Pablo. Ye' wák tò ichè a' a' tò a' wépa e' mettsa itóttola kkuölit tók tsir wes judiowak wöblar es e' tsatkoie, e' ta Cristo kē tò a' kimepa yēs.

³ Ye' tò iskà chène wépa ulitane e' mettsa itóttola kkuölit tók tsir, esepa a' tò ie'pa kawōta Moisés ttè dalöiëno e' wà dalöiök sēraa.

⁴ A' ulitane éna ttè dalöiëno, e' iutak as a' dō yēsēsē Skéköl wōa, esepa kos e' batséttsa bānet Cristo yöki. Es Skéköl er buaè ché se' a' Cristo batamik, e' watéttsa ie'pa tò sēraa.

⁵ Erè se' erblöke Cristo mik, esepa wa ijcher Skéköl Wiköl wa tò ie' tò se' klö'weraè wes pē' buaè yēsēsē es, se' erblé Cristo mik, e' batamik. E' wà panekesö ttsē'ne bua' wa.

⁶ Se' batsulewà Cristo Jesús mik, e' ta yi tottola kkuölit tëule tsir ö kē itëule e' kē ska' Skéköl tkine. Se' erblö Cristo è mik, e' tò se' kē ñi dalëritsök, e' dör ibua'ie.

⁷ Kuaè ta' a' mir buaè. ¿Yi tò a' wökl'wé as a' kē tò ttè mokī iutō?

⁸ E' kē dör Skéköl tò se' klö'bak iwák a e'.

⁹ A' taiè e'pa sulu'wērawa ttè suluè elkela è tò wes pan wölōwōka elkela tò hari-nachka kos wölōwekēka es.

¹⁰ Erè ye' erblöke Skékēpa Jesús mik tò a' kē mi'pa ttè sulu e' itōki. Wé tso' a' tsiriuk ttè ese wa, e' we'ikera Skéköl tò. Kē kī ie' tkine tò yi idir.

¹¹ Erè a yamipa, ye' mú tso'ia ipakök tò wépa kawōta itóttola kkuölit tók tsir, e'ma ¿i kueki judiowak tò ye' we'ikekeia taiè? Ye' tò ttè e' pakōpaia, e'ma ie'pa kē ulurku' ye' kī mik ipakekeyö tò Cristo kōtēwā krus mik se' skéie eta.

¹² Erè wépa tso' a' wökir a' ká chōukwa ttè ese wa, jesepa mú e' biöttsaie i' ta!

Ñi dalëritsè

¹³ A yamipa, Skéköl tò se' klö'bak as se' kē seriā ttè dalöiëno dikia. Erè e' kē dör i sulu wambloie wes s'wák dör sulu kī ikiane es. E' skéie se' ñi kīmù, ñi dalëritsè kueki.

* 4:27 Isaías 54.1,2 † 4:30 Génesis 21.10 * 5:14 Levítico 19.18

14 Moisés ttè dalöiëno kos e' wöiënewa ttè etkë a, e' tō ichè: "A' malepa dalëritsō wës a' wákpa e' dalër es."*

15 A' e' kkö'nú. A' ñi saukeia suluë, a' ñippökeia tajë wës iyiwak sulusi es, e' ta' a' wákpa ë ñi euraawa.

Sene Wiköl Batse'r wa

16 Es ye' tō a' a' ichè tō se' senù Skököl Wiköl wa. Se' serke es, e' ta' i sulu kiane s'wák dër sulu e' ki wamblè, ese kè wamblepasö.

17 Ì kiar s'wák dër sulu e' ki, ese kè kiar Skököl Wiköl ki. Ñies ì kiar Skököl Wiköl ki, ese kè kiar s'wák dër suluë e' ki. S'wák dër suluë ena Skököl Wiköl e'pa ñi wöklö'uke, e' kueki ì kiar se' ki wè ese kè or se' a.

18 Erë Skököl Wiköl tō se' wëttseke, e' ta' se' kè ku'ia ttè dalöiëno dikia.

19 Wépa tso' iwák dër sulu e' iütök, e' wërwa wöshak. Esepa trër ena e' ia'uke sene sulusi wa. Íyi sulu ese skà kakuetéwarakitö darërëë.

20 Ie'pa tō íyi diököl dalöieke. Ie'pa dör al-ibchökwakpa. Ie'pa ñi saù suluë, ñi wöñatkö ñië, ñippö tajë, ukyër ñi ki. Ie'pa ulurka bet. Ie'pa e' ttsöka imalepa tsata. Ie'pa dör s'blabatsökwakpa. Wépa e' batsöke ie'pa mik, e'pa ë ta' ie'pa ser buaë.

21 Ie'pa kè wöbatsö tō ì kiane ie'pa ki, ese tso' s'malepa wa. Ie'pa e' ttöke blo' wa, e' kueki ì sulu ki wamblekerakitö tajë. E' sù íyi skà suluë wambleke ie'pa tō. Ye' tō a' a' ichekene wës ye' tō iyë'bak es tō wépa serke es, ese pa kè döpa ì blúie Skököl tso' e' a.

22 Erë mik se' serke Skököl Wiköl wa, eta' se' ñi dalëritsöke, se' ttsë'rke buaë, se' serke bërë, ì kos dalë'ttsekese er bua' wa, se' ñi saù er bua' wa, se' er buaë chö s'malepa a, se' ttö moki,

23 kè se' e' ttsöka tajë, se' e' kkö'nù buaë. Se' serke es, e' ta' ttè dalöiëno kos, e' kè dalöseönewa se' wa.

24 Se' wák dër suluë, ñies ì kos suluë wamblak se' éna, ese kos watétsa se' dör Cristo Jesús icha e'pa tō. E' dör wës se' tō ese kos ttéwa wötéulewa krus mik es.

25 Se' serke Skököl Wiköl mik, e' kueki se' e' mù as ie' tō se' wëttssù.

26 Kè se' e' ttsökka tajë, kè se' ñi tsiriuk, kè se' ukyënuke ñi ki.

6

Se' kawöta ñi kimuk

1 A' yamipa, a' wele anemine ì sulu wamblè a, e' ta' a' serke Wiköl Batse'r wa, ese pa kè ie' kimuk er bua' wa as ie' e' kökane. Erë a' e' kkö'nù dö' ì sulu tō a' erkiowè ta' a' armi ì sulu wamblè a wës ie' es.

2 A' welepa kawö tköke suluë, e' ta' a' ñi kimú. A' tō iwé es, e' ta' a' serke wës Cristo ttè dalöiëno tō ichè es.

3 A' wele e' bikeitsö tō buaë idir imalepa tsata, ñermata kè dö' r, e' ta' ie' kitö'uke.

4-5 Is se' ser buaë ö suluë ese wërke se' wöki eköl eköl. E' kueki se' ulitane kè e' sauk tō is se' ser, e' wa se' e' kkö'nù. Se' serke buaë yësyesë, e' ta' se' ttsë'rdaë buaë se' wák a. Erë kè se' kàne e' kkö'nuk wës s'malepa serke es.

6 Ì buaë kos tso' a' wa ese kakmú wépa tō a' wöbla'weke Skököl ttè wa ese pa a.

7 Kè se' e' kitö'uk tō se' a' Skököl wayörmi kè nuí ta'. Ì kuatkésö buaë ö suluë, e' wà wöwëranesö.

8 Ì sulu kiane s'wák dër suluë e' ki wamblè, ese wamblésö, e' ta' e' wà dörane s'ki ta' se' weir michoë. Erë ì buaë kiane Skököl Wiköl ki wè ese wésö, e' ta' e' wà dörane s'ki ta' sene michoë döraë se' ulà a.

9 Ì buaë wekesö kekraë, kè ilo'yeta', e' ta' aishkuö ta' mik ikéwö de, eta' iské döraë se' ulà a. E' kueki kè se' shtrinuk ì buaë uk kekraë.

10 E' kueki mik se' a' ì buaë ormi, eta' iüsö sulitané a, bua'iewa s'yamipa erblöke Cristo mik, ese pa a.

Pablo e' chéat

11 Ttè bata i' shtök ye' tso' ye' wák ulà wa. A' isaù tō ikite bërë, es a' wa ijchermi tō moki ye' tso' ishtök.

12 Wépa tō a' keke a' wépa tottola kkuölit tók tsir, e'pa tō iweke es as ie'pa at buaë judiowak malepa ta. Ie'pa tō ichöpa tō se' tsatkërke, Cristo kötewa krus mik se' skéie, e' batamik, e' ma judiowak tō ie'pa we'ikera siarë.

13 Erë ie'pa wákpa tottola kkuölit tëule, e'pa kè tō Moisés ttè dalöiëno e' iütè seraa. Ie'pa tō a' keke a' tottola kkuölit tók tsir e' ttsöka iwákpa a tō ie'pa tō a' kè e' wakyuök wës judiowak es.

¹⁴ Erë ye' i', e' kě e' ttsöpakā ì ulitane kī. Skěkēpa Jesucristo kōtewā krus mik, e' ě kīkekekayō. E' batamik ì sulu kōs tso' ká i' ā ese dunewābak ye' ā, ñies ese ā ye' dunewābak.

¹⁵ S'tottola kkuōlit tēule tsir ö kě tēule, e' kě kī Skěkōl tkine. Ie' tō se' er mane'wé pā'ālī iWikōl wa, e' ě kiar ie' kī.

¹⁶ Wēpa kōs serke wēs ttè i' tō ichè es, as esepa ā ie' tō sene bēre mù ena isaù er siarē wa. Esepa dōr ie' ala'r chōk, esepa dōr Israel aleripa chōk ie' ā.

¹⁷ Ye' weine kōs Jesús tté kuēkī, e' tō tso' ye' wā ye' chkà kī. E' wa ye' tō iwà kkacheke tō ye' dōr ie' kanè méso moki. E' kuēkī i'tami kě yi tō ye' tsiriwariā ttè e' kī.

¹⁸ A yamipa, as Skěkēpa Jesucristo er buaē chō a' ulitane ā. Es e' idir.

Yëkkuö kit Pablo tö Éfeso wakpa a Efesios

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma wötëulewä s'wöto wé a Jesús tté buaë paké kueki e' ta. Ì bak ie' ta e' tso' kitule yëkkuö Hechos 28.17-31 e' ki. Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso ena ipamik e'pa a. E' kéwö ska' ta Éfeso dör ká bua'ie ena eë tajë u tso' ì dalöieke ie'pa tö Skëköl skéie e' dalöioie. E' bua'ie dör ie'pa kéköl eköl kiè Artemisa e' dalöioie (Hechos 19.23-31). Mik Pablo shka' Jesús tté buaë pakök, eta ie' dë'mi Éfeso (Hechos 18.18-21). Erë eë ie' sené bërber ë ta iminea. E' ukuöki ta iskä mineane ta isené eë duas mañal Skëköl tté kkachök. E' tso' kitule Hechos 19 ki.

Jesús mik erblökwakpa kë wä kabene ku' tajë. E' kueki Pablo kë wä ì kite tajë e' ki. E' skéie ì buaë tsakjé o' Skëköl tö se' a, ier buaë yë' siä e' batamik, e' ki ie' tö ikit kibiie. Ie' tö ichè tö e' kueki se' kawöta senuk Skëköl kikokaie. E' kit ie' tö yëkkuö i' ki.

Jesucristo wa Skëköl tö se' ulitane tsatké Israel aleripa ena pë' ulitane, ñies e'pa er bua'wëitö ñi ki.

Shké'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'rpa e' tkëulewä darërë Cristo Jesús mik serke Éfeso, e'pa a.

² Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Skëköl tö se' tsatké Jesucristo batamik

³ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yé, e' kikökasö tajë. Se' batsulewä Cristo mik, e' kueki Skëköl er buaë ché se' a ì kos buaë tso' ie' wä ká jai a e' wa.

⁴ Kam ie' tö ká i' yuö, e' yöki se' shukitbakitö as se' dö batse'r, kë ki ì sulu ta' yës ie' wöa, se' batsulewä Cristo mik e' batamik. Ie' éna se' dalër tajë,

⁵ e' kueki ie' tö ibikeitsbak tö se' tseratköitö ìla'rie Jesucristo batamik, e' kiane ie' wák ki, ñies e' tö ie' ttsé'weke buaë.

⁶ Ie' tö iwé es as se' tö ie' kiköka michoë ie' er buaë ché se' a tajë shutë e' kueki. E' kos wé ie' tö ìla dalër tajë ie' éna, e' batamik.

⁷⁻⁸ Cristo kötëwä se' skéie, ie' pë tène, e' wa se' yënettsa sene sulu ulä a ena se' nuì olo'yé Skëköl tö se' ki. E' wa se' isué tö ie' er buaë ché tajë shutë se' a. Ñies ie' tö erbikè buaë mé se' a as ì weke ie' tö e' wä ar se' a.

⁹ Ì bikeitsbak ie' tö wè, e' wawëitö ì o' Cristo tö e' batamik. Kuaë ta iblë'waitö sulitane yöki, erë iwä kkachéitö se' a.

¹⁰ Ie' ibikeitsbak tö mik ikéwö de, eta ie' tö Cristo tkerakä iyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' wökirie.

¹¹ Ì kos weke Skëköl tö, e' weke ie' tö iwák er wa wes ie' ki ikiane es, wes ie' tö ibikeitseke es. Es sa' dör judiowak e'pa shukitbak ie' tö as sa' dö ie' ichaie, sa' batsulewä Cristo mik e' batamik wes ie' tö ibikeitsbak es.

¹² Ie' tö iwé es as sa' erblë' kewe Cristo mik e'pa tö ie' olo tajë e' kiköka.

¹³ Es a' ñies, mik a' tö s'tsatkè tté buaë mokj e' ttsé ta a' erblé imik, eta a' batsewä Cristo mik ena Wiköl Batse'r muk ikablë' e' méitö a' a iwä kkachoie tö a' dör ie' icha.

¹⁴ Wiköl Batse'r tso' se' a, e' dör iwä kka-choie tö ì kos yé' Skëköl tö tö imeke, se' dör ie' icha, e'pa a aishkuö ta, e' meraëitö se' a. E' kueki se' wä ijcher tö ie' tö se' tsatkeraë da'a. E' kueki ie' olo ta' tajë, e' kikökasö.

Pablo tté Skëköl ta Éfeso wakpa ki

¹⁵ E' kueki, mik ye' tö a' tté ttsé tö a' erblöke mokjé Skëképa Jesús mik, ñies mik ye' ittsé tö s'batse'r malepa kos dalëritseke a' tö tajë,

¹⁶ e'tami wëstela yë'miyö Skëköl a a' dalërmik kekraë mik ye' ttöke ie' ta eta.

¹⁷ Ie' dör Skëképa Jesucristo e' Këköl. Ie' dör S'yé olo ta' tajë e'. Ie' a ye' tso'ie ikiök tö ie' tö a' kimé i'Wiköl wa as ie' iyi wä ar buaë a' éna, ñies as a' wä ijcher bua'iewä tö yi dör ie'.

¹⁸ Ie' tö se' klöo' ikablë' se' a e' wä panuk kröröë. E' tso' ie' wä mè se' dör ie' icha batse'rpa esepa a. Ye' tso'ie ie' a ikiök tö a' er ñi'uitö as kos kablè ñe' bua' dör ena olo dör e' wä ar a' éna.

¹⁹ Ie' diché ta' tajë iyi ulitane tsata. Ì kos ormi ie' a. Idiché e' wa ie' tso' se' erblöke Cristo mik, e'pa kimuk. Ye' tso'ie ikiök ie' a

tö a' er ñi'úitö as e' kos wà ar bua'ie a' éna. Diché e' dör tajë shute,

²⁰ e' wa Cristo kötëwä, e' shkeo'kane ie' tö. Diché e' wa ie' tö Cristo tkéka ká jaì a iulä bua'kka íyi ulitane wökirie.

²¹ Eë Cristo tkërka diché ta' tajë íyi wökir, íyi wák, íyi kéköl wä diché ta', ese kos tsata. Ie' tkënekä íyi ulitane tsata. Ie' dör ì kos tso' i'ñe ta ena aishkuö ta e' tsata.

²² Skéköl tö ì kos méwä ie' klö dikia. Nies ie' tö iméka se' dör ie' icha e'pa kos wökirie.

²³ Se' dör wës Cristo wák chkà es, ta' ie' dör wës s'wökir es. Ie' tö se' wëttseke ì kos kiane ie' kî wë ká i' kî, e' uk. Ie' tso' ká wa'ñe, kě ì a ie' wöklönuk.

2

Skéköl er buaë ché se' a se' tsatkoie

¹ Kam a' erblö Cristo mik, e' yöki a' bak e' wamblök suluë, e' kueki a' bak wës s'duulewä es Skéköl a.

² E' këwö ska' ta' a' bak senuk suluë wës wëpa kě tö Skéköl dalöie esepa ser es. Wimblu sulusi dör ì sulu kos tso' ká i' a e' wökir e' ttö iütök a' bak. Ie' tso' Skéköl ttë dalöseukwä wakpa esepa wörieikök.

³ Se' kos bak senuk wës ie'pa es. Ì sulu kos kiane s'wák dër suluë e' kî wamblë, ese wamblök se' bak. Se' erbikè sulu, e' ẽ wä wamblök se' bak s'wák ttsë'woie buaë. Se' bak wömeulettsä weinuk Skéköl ulä a wës pë' malepa es.

⁴⁻⁵ Se' bak duulewä se' nuì kî, erë Skéköl tö se' suë er siarè wa tajë. Ie' tö se' dalëritsé tajë. E' kueki ie' tö sene michoë mé se' a. E' dör wës ie' tö se' shke'wëkane Cristo ta' es. Ie' er buaë ché se' a tajë, e' kueki se' tsatkëne.

⁶ Se' batsulewä Cristo Jesús mik, e' kueki e' dör wës Skéköl tö se' shke'wëkane Cristo ta' ñita es. Nies ie' tö se' tkéka Cristo ta' ñita ká jaì a.

⁷ E' kos wë ie' tö es iwà kkachoie aishkuö ta' tö kos ie' er buaë ché se' a ì wë Cristo Jesús tö se' dalërmik e' batamik. E' dör tajë shute kě wöet ta' ekkë.

⁸⁻⁹ Skéköl er buaë ché a' a, e' batamik a' tsatkëne, a' erblöke Jesucristo mik e' kueki. E' kě dör ì buaë wë a' tö ie' wörki ese skéie. Ie' tö a' a imé ẽme wës íyi kakmè es. Ie' tö iwé es as kě yi e' ttsöka tö ie' tsatkëe ì buaë wëitö ese batamik.

¹⁰ Ie' tö se' er mane'wé pa'ali se' batsulewä Cristo Jesús mik e' batamik. Ie' tö iwé es as se' tö ì buaë kos ese ù. E' kos bikeitsbakitö as se' ser wës ie' kî ikiane es.

Judiowak ena wëpa kě dör es, esepa de wës wák eköl ẽ es Cristo batamik

¹¹ A' wëpa kě dör judiowak, kě a' éna ichökwa tö wës a' bak kam a' erblö Cristo mik e' yöki. Judiowak wëpa kos esepa tottola kkuölit tẽule tsir iwà kkachoie tö ie'pa dör Skéköl icha. Pë' kě dör judiowak, esepa kiè ie'pa tö tottola kkuölit kě tẽule ese wakpa. Es ie'pa tö a' cheke suluë. Ie'pa a' a' dör ñá.

¹² A' éna ianú tö a' bak e' butsulettsä bánet Cristo yöki. A' kě bak Ísrael aleripa shua. Ì uk Skéköl kablë' ie'pa a' ena ttë mène ie'pa a' tsakië e' shua a' kě bak. A' bak senuk ká i' a Skéköl chök kě ta', kě a' ì paneta'.

¹³ Erë i'ñe ta' a' batsulewä Jesucristo mik. E' kueki a' dewä Skéköl ska' buaë, Cristo Jesús kötëwä a' skéie, ie' pë tene a' tsatkoie, e' batamik.

¹⁴ Cristo tö judiowak ena pë' kě dör judiowak, esepa er bua'wé ñi kî. Se' bak ñi bolökpaie, erë Cristo tö se' er bua'wé ñi kî. Ie' tö se' wöiéwä ká etkë wakpaie. Ì tö se' wé ñi bolökpaie ese shulé ie' tö ikötëwä krus mik se' skéie e' wa.

¹⁵ Ttë me'atbak Skéköl tö judiowak a' dalöiëno, e' tö se' me'ka ñi bolökpaie. Erë Cristo kötëwä se' skéie e' kueki ttë e' kos kě diché ta'ia. Skéköl tö iwé es as sa' dör judiowak ena a' kě dör judiowak, e'pa dö ñi yamipaie batsulewä Cristo mik wës wák eköl ẽ es. Es ie' tö se' er bua'wé ñi kî.

¹⁶ Ì tö se' wé ñi bolökpaie, ese shulé Cristo tö. Ie' kötëwä krus mik se' skéie, e' wa ie' tö Skéköl er bua'wé judiowak kî ena pë' kě dör judiowak esepa kî. Es se' de wës wák eköl ẽ es Skéköl a.

¹⁷ Sene bërë Skéköl ta', e' ttë buaë pakök Cristo de, pë' kě dör judiowak e' butsulettsä bánet Skéköl yöki, esepa a, ñies judiowak kě e' butsulettsä bánet esepa a.

¹⁸ Cristo batamik se' kos döwami buaë S'yé ska', iWiköl dör eköl ẽ, e' wa.

¹⁹ E' kueki i'ñe ta' a' kě dör wës ká ku'ki wakpa es. A' de s'batse'rpa kîie. Nies a' de Skéköl ala'rie.

20 Se' dör wes u es. Jesús ttekölpa tsá ena Skököl ttekölpa, e'pa dör wes u kukulëwö es. Jesucristo wák dör wes u chkí es.

21 Cristo dör u wöklö'ukwak. Se' kos dör u e' yese alè. Cristo batamik u e' yörmir dö ide u etkue batse'r Skökëpa a ekkë.

22 Se' batsulewä Cristo mik, ñies se' batsulewä ñi mik, es se' kos dö wes Skököl wé es, e' a Skököl serke iWiköl wa.

3

Pablo klöne Cristo tté pakök pë' kë dör judiowak esepa a

1 Ye' wák tso' wötëulewä s'wöto wé a Cristo Jesús tté pakè kuëki a' kë dör judiowak esepa kimoie. Skököl er buaë ché a' a tajë, e' kuëki ie' a ye' tso' ikiök a' ki.

2 Ye' wä ijcher tö a' wä ittseüle tö Skököl er buaë ché ye' a, e' kuëki ie' tö kanè i' me' ye' a Jesús tté pakök a' kë dör judiowak esepa a.

3 Ibikeitsbak Skököl tö wè, e' blë'waitö erë iwà kkayë'itö ye' a. E' wä shtétke ye' tö a' a yëkkuö i' ki böt mañat.

4 Yëkkuö i' sué a' tö, etä a' éna iwà armi tö Cristo tté blëulewä se' yökí kuaë, e' wä ane ye' éna buaë.

5 Ibikeitsbak Skököl tö wè Cristo batamik, e' blëulewä kuaë. Erë i'ñe ta ie' tö iwà kkaché iWiköl wa sa' dör Cristo ttekölpa tsá e'pa a, ñies Skököl ttekölpa batse'r e'pa a.

6 Tté e' blëulewä se' yökí kuaë, e' wä dör i' es: A' kë dör judiowak, esepa kieke Skököl tö Jesús tté buaë e' wa as i kos tso' ie' wä mè sa' a, e' müitö a' a ñies, as a' döñak sa' ta ñita wes wák eköl ë es, as i kos muk Skököl kablë' sa' a e' dö a' ulä a ñies, a' batsulewä Cristo Jesús mik e' kuëki.

7 Skököl er buaë ché ye' a, e' kuëki ie' diché wa ie' tö ye' me'ka tté buaë ñe' wakanéuk.

8 S'batse'rpa kos, e' sulula ye' dör. Erë Skököl er buaë ché ye' a, ie' tö ye' shushté Cristo tté buaë e' pakök pë' kë dör judiowak esepa a. I tso' Skököl wä ie'pa a Cristo batamik, e' dör buaë shüte, kë se' a iwà bikeitsuk ekkë.

9 Ñies i bikeitsbak Skököl tö wè Cristo wa, e' wä pakök sulitane a ie' tö ye' patké. Tté e' bak blëulewä ká iaiaë, ie' dör iyi ulitane yuökwak e' wä.

10 Ie' kë wä ikkayëne yi a ká iaiaë ta, ie' tso' se' dör Skökëpa Jesús icha e'pa panuk e' kuëki. Se' wa ie' tö iwà kkaché i'ñe ta iyi wökir ena iyi wák tso' kë wërta'wä ese kos a as ie'pa éna iar tö ie' siwä' dör iskië tsakië iyi ulitane tsata.

11 E' kos wé ie' tö Cristo Jesús dör Skökëpa e' wa, wes ie' tö iwà yöbië e' bikeitsbak es.

12 Se' batsulewä Cristo mik, se' erblöke ie' mik, e' kuëki se' dömiwä buaë ttök ie' ta kë suarta', kë wöklör i a.

13 Ye' weirke kos a' dalërmik, e' wa a' ké e' ttsökka. E' kuëki ye' tö a' a ichè tö kë a' e' siaukwä.

Pablo tténe Skököl ta Éfeso wakpa ki

14 İyi ekkë kos kuëki ye' e' tkéwä kuchë ki S'yé wörki ttök ie' ta.

15 I kos dör ttsë'ka ká jai a ena ká i a, e' tso' ie' ë batamik.

16 Ie' olo ta' tajë shüte, e' a ye' tö ikieke tö ie' tö a' er diché iö iWiköl wa.

17 Ñies ye' tö ikieke ie' a tö Cristo mú ser a' er a, a' erblöke ie' mik e' kuëki. Ye' tö ie' a ikieke tö a' e' tköwä darërëë ñi dalëritsök ñies Skököl dalëritsök.

18 Ye' tö ikieke ie' a es as a' ena s'batse'r malepa, e'pa kos éna iwà ar tö kos Cristo éna se' dalër, e' dör tajë, shoë, batsjë, kakkeë, iskië, kë enukwa.

19 Ye' ki ikiane tö a' éna iwà anù buaë tö kos Cristo éna se' dalër, e' tkökä kos se' kabikeitsö e' tsata. Es ye' ki ikiane as a' ser buaë yësyësë, kabikeitsö buaë mokië wes Skököl wák es.

20 Skököl diché ta' tajë, e' tso' iwakanéuk se' er a. Ie' tö i buaë wëmi se' a, i kos kiekësö ena i kos bikeitsekësö e' tsata, e' kuëki ie' kikökasö.

21 As Skököl kikökä se' dör Skökëpa Jesús icha e'pa tö. Ñies ikikökasö Cristo Jesús kuëki kekraë. Es e' idir.

4

Se' dör wes ñi yamipa es Wiköl Batse'r wa

1 Ye' tso' wötëulewä Skökëpa Jesús tté kuëki. Skököl er buaë ché a' a tajë Cristo batamik, e' kuëki ye' kköchö a' a tö a' senú buaë yësyësë wes Skököl tö a' klö'bak senuk es.

² A' e' wööwa bërë, a' senú buaë ñita kë kësik wa. A' ñi dalëritso, ñies a' ñi dalë'ttsö er bua' wa.

³ A' kos dör wes ñi yamipa es Skëköl Wiköl wa. A' e' chö darërë as a' kë ñi blabatsölor ñi yöki. A' senú bërë ñita.

⁴ Se' kos dör wes wák eköl ë es. Skëköl Wiköl tso' se' ta e' dör eköl ë. Skëköl tö se' kos klöo' as se' ser michoë ie' ta, e' wà paneke se' kos tö ñita ttsë'ne buaë wa.

⁵ Se' Këköl dör eköl ë, ttè mik se' erblöke e' dör etkë. S'wöskuè etkë a se' ulitane wösune.

⁶ Skëköl dör eköl ë, e' dör se' ulitane yë. Ie' dör se' ulitane wökir. Ie' tso' iwakanéuk se' ulitane wa, ñies ie' tso' se' ulitane ta.

⁷ Se' kos dör wes wák eköl ë es, erë Cristo tö imé se' a eköl eköl kanebloie ie' a kuä'ki kuä'ki wes ie' ki ikiane es.

⁸ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

“Mik ie' e' aléka ibolökpa ki

etä ie' míkane ká jai a.

Ibolökpa klö'wéwaitö tajë, e'pa mítser iwa e' ta,

ñies i buaë méitö iwakpa a.”*

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

⁹ Wé ichéitö tö “ie' míkane kákke”, etä çima e' wà dör? E' wà dör tö ie' dër'ró kewe ká diä kaska'.

¹⁰ E' wà kiane chë tö ie' dër'ró ká diä kaska', e' ë mine'kane ká jai a íyi ulitane tsata ká kos wà ioie ie' olo tajë e' wa.

¹¹ Cristo tö diché mé se' a eköl eköl kanebloie ie' a. Se' welepa shushtë ie' tö kaneblok ie' a ittekölpa tsáie. Se' welepa skà shushtë ie' tö Skëköl ttekölpaie. Se' welepa skà shushtë ie' tö itte buaë pakökwakpaie. Se' welepa skà shushtë ie' tö itte klö'ukwakpa wökirpaie ena s'wöbla'ukwakpaie itte wa.

¹² Esepa kanè dör s'batse'r malepa kos wöbla'uk kaneblok buaë ie' a ena ñi kimuk buaë. Se' serke wes ie' ki ikiane es, e' ta se' kos dör wes Cristo chkà es, e'pa er diché kí iërdaë Cristo tté a.

¹³ Es se' kos döraë erblök ñikkëë Jesús dör Skëköl Alà, e' mik. Ñies se' kos wà ijcherdaë ñikkëë se' er a tö wes ie' dör. Se' döraë wes wëm kibineone es. Se' serdaë buaë yësyësë wes Cristo es.

¹⁴ Es se' kë döpaia wes alala es kitër tottola ttè ulitane wa. Esepa dör wes dichawö ppé siwa' tö es. S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa erbikö tajë, ie'pa tö ttè pa'alí yuemi s'kitö'woie. Mik se' kibine Cristo ttè a, etä esepe kë kitöonukia yi a.

¹⁵ Kë se' e' muktsa kitö'wè kache tté wa. E' skéie ttè moki, ese chekesö ñi a se' ñi dalëritso e' kueki. Se' tö iwé es, etä se' diché iërke buaë Cristo dör s'wökir, e' ttè kos a.

¹⁶ Cristo batamik se' kos dör wes s'chkà es. S'chkà a s'dichéwö tso', s'kicha tso' ena s'yese skà tso' tsakië, e' kos tso' iëulewä buaë ñikkëë, kanebloke buaë ñikkëë ñita. Es se' dör tajë, e'pa kanebloke Cristo a eköl eköl kanè dör kuä'ki kuä'ki, erë Cristo batamik se' dör wes chkà etkë es, iëulewä buaë ñita, kanebloke buaë ñita. Es se' mir buaë, ñi kí diché iöke buaë ñikkëë ñi dalër wa.

Kë se' senukia wes pë' kë tö Skëköl dalöie es

¹⁷ Skëkëpa Jesucristo ttö wa ye' tö a a ichè tö kë se' seriä wes pë' kë tö Skëköl dalöie ser es. Ì kos bikeitseke ie'pa tö, e' wà kë dör iie bua'.

¹⁸ Ie'pa erbikè tsenewatke. Skëköl ttè moki, e' wà kë ane ie'pa éna yës. Ie'pa er darërëë, e' kueki sene moki meke Skëköl tö se' a, e' kë dë' ie'pa ulà a.

¹⁹ Ie'pa er burinewä. Ie'pa e' mettsa i sulu kukuétökwa darërëë. Ie'pa e' ia'uke sene sulusi wa, kë e' wöklö'uta' yës.

²⁰ Erë Cristo ttè kë wa se' wöblane senuk es.

²¹ Moki a' tö ie' ttè ttsé, a' e' yué ie' ttè moki wa.

²² E' kueki se' bak senuk suluë, ese kos olo'yösö. Ñies se' wák dër suluë, e' olo'yösö. E' tö se' kitö'weke i sulu wamblök. Se' tö iüté es, e' ta se' er sulurdawä.

²³ Erë se' erbiköne kuä'ki buaë yësyësë.

²⁴ Skëköl tö se' wák dër suluë, e' mane'wëttsä pa'alí wes ie' wák es, e' kueki se' senü yësyësë ena batse'r wes ttè moki tö ichè es.

²⁵ E' kueki a' kë kachökia ñi ki. Se' kos dör wes wák eköl ë es, e' kueki i cheke a' tö ñi a, e' chö ttè moki wa.

²⁶ A' ulune, e' ta kë iwà wamblar. A' er buanúne kam katuirwä e' yöki.

* 4:8 Salmo 68.18

²⁷ Kë kawö mar bé a as ie' tö a' kö ì sulu wamblök.

²⁸ Yi bak akblök, e' kë akblökia. E' skéie ese kanabló iwák ulà wa as iulà a iwà dö ta ikakmèitö s'siarëpa a.

²⁹ Ttè sulusi kë charia. E' skéie a' tö ttè buaë ese ë chö s'malepa kukua as ie'pa kí er töwä Skëköl mik darërëë. Es a' tö ie'pa kimëmi buaë mik ie'pa kí ikiane eta.

³⁰ Skëköl tö iWiköl me' se' a iwà kkachöie tö se' dör ie' icha. Es se' wä ijcher moki tö Skëköl tö se' bleraë buaë dö mik se' tsatkërdattsa aishkuö ta, e' këwö ska' ta. E' kueki kë ì sulu wamblaria as Wiköl Batse'r kë eriar.

³¹ Kë a' kësik blökia ñi ki. Kë a' ñi saukia suluë. Kë a' ulunukia ñi ki. Kë a' wöñanukia ñi ki. Kë a' ñi chökia suluë. Ese kos olo'yö.

³² E' skéie ì buaë ë ú ñi a. A' ñi saü er siarë wa. Ì sulu wambleke a' tö ñi ki, ese nuí olo'yö ñi ki wes a' nuí olo'yé Skëköl tö a' kí Cristo batamik es.

5

¹ A' dör Skëköl ala'r dalër tajë ie' éna, e' kueki a' senú buaë yësyësë wes ie' ser es.

² A' ñi dalëritsö kekraë wes Cristo tö se' dalëritsé es. Ie' e' mettsa ttëwä se' skéie. E' wër buaë Skëköl wa wes iyi mekesö ie' a ala'r buaë masmas es.

³ A' senú wes s'batse'rpa ké senuk es. Kë a' kàne trënu. Kë a' kàne e' ia'ukka sene sulusi wa. Kë a' kàne iyi kkechök. İyi ese yöki a' e' kkö'nú bua'iewä as kë yi tö a' kkatö iki.

⁴ Ttè sulusi kos, ttè kë wà ta' kos, ttè tsuleie kulüie kos, ese kë char. E' skéie Skëköl ë küköka.

⁵ A' wä ijchenú buaë tö wépa trërke ena wépa tö iyi sulusi wambleke, ñies wépa tö iyi kkecheke (e' dör wes iyi diököl dalöie skëkölle es), esepa kos kë döpa ì blüie Cristo ena Skëköl e'pa tso' e' a.

Sene buaë yësyësë

⁶ İyi sulu ekkë kos kueki wépa tö Skëköl ttè dalösewéwä, esepa kí Skëköl kësik ardaë. E' kueki kë a' e' muktsa yi a kitö'wë ttè kë wà ta' ese wa.

⁷ Kë a' e' tiük ie'pa esepa ta, a' e' skö ie'pa yöki bänet.

⁸ A' bak senuk suluë, e' dör wes a' bak senuk ká ttsettseë a es. Erë i'ñe ta a' tso'

batsulewä Skëkëpa Jesús mik, e' dör wes a' serke ká ñi a es. E' kueki a' senú wes s'ser ká ñi a es.

⁹ S'serke wes ká ñi a es, esepa er buaë, ser yësyësë ena ttö mokië.

¹⁰ A' e' chö e' wöbla'uk ì wër buaë Skëkëpa wa ese wa.

¹¹⁻¹² Ì sulu wambleke wépa ser wes ká ttsettseë a es, esepa tö, ese kë dör ìe bua'. Ì sulu wambleke ie'pa tö akirie, ese pakè tö s'jaëwë ekkë. E' kueki kë ì sulu wamblaria yës wes ie'pa es. E' skéie ì buaë kí ú kekraë. E' tö ie'pa a ikkachëmi tö ì wambleke ie'pa tö e' dör suluë.

¹³⁻¹⁴ Erë ká ñiwe tö iyi ulitane kkachëwa buaë mia ñiweie. E' kueki mik ì sulu wambleke ie'pa tö e' kkachésö ie'pa a, e' ta ie'pa welepa éna iarimi tö e' dör suluë ta ier mane'umi ta imia ser buaë wes ká ñiwe wakpa es. E' kueki ttè tö ichè i' es:

“A' dör wes s'kapötkëter es, esepa ti'nú, a' dör wes s'duulewä es, esepa shkenúkane, eta Cristo tö a' er ñi'weraë.”

¹⁵ E' kueki a' ser kkö'nú a' tö. Kë a' senukia wes wépa kë er ta' esepa ser es. E' skéie a' senú yësyësë.

¹⁶ Tajë pë' tö iyi sulu wambleke i'ñe ta, e' kueki ì buaë ormi se' a, e' ta iüsö kos se' a iormi ekkë.

¹⁷ Kë a' senuk wes kë se' erbiköta' buaë es. Erë ì kiane Skëkëpa Jesús kí tö se' tö iwë, ese wà anú a' éna.

¹⁸ Kë a' e' ttökkaiä blo' wa yës. E' tö s'sulu'wekewä da'a. E' skéie a' senú buaë yësyësë kekraë Wiköl Batse'r diché wa.

¹⁹ Mik a' ñi dapa'uke, eta a' ttsö ñita Salmo wa ena Skëköl ttsé wa, ñies ttsé meke iWiköl tö a' a ese wa. A' ttsö Skëköl a ikikokaie a' er kos wa.

²⁰ Wëstela chö kekraë Skëköl dör S'yé e' a Skëkëpa Jesucristo ttö wa.

Wes se' ké senuk ñita

²¹ Cristo dalöieke a' tö, e' kueki a' ñi dalöiö.

²² Alakölpa ké iwëpa dalöiök wes ie'pa tö Skëkëpa dalöieke es.

²³ Alaköl wëm dör ie' wökir wes Cristo dör ie' ichapa wökir es. Ie' dör ie'pa tsatkökwa. Ie'pa dör wes ie' chkà es.

24 E' kueki alakölpa ké iwëpa dalöiök ì kos a wes wëpa dör Cristo icha esepa tö ie' dalöieke es.

25 A wëpa, a' alakölpa dalëritso wes Cristo tö se' dör ie' icha esepa dalëritseke es. Ie' e' mettsa ttëwä se' skéie.

26 Ie' tö iwé es se' batse'woie. Ie' tö se' paiklé ittè wa as se' dō maneneë Skëköl wōa. E' wà suekesö mik se' wösune etä.

27 Ie' tö iwé es as se' dō ie' wák wörki batse'r, kë ki ì sulu ta' yës, olo ta' taië wes alaköl ulabatsöketke es, ese paiëule buaë, kë iauleka, idatsi' kë wöklïuleka.

28-30 Es ñies wëpa ké ilakölpa dalëritsök wes ie'pa e' dalëritsö es. Kë yi e' sautä' suluë. E' skéie se' e' kkö'nù buaë, e' tiö buaë. E' kueki wëm tö ilaköl dalëritseke, e' wa ie' wák e' dalëritsö. Es ñies se' dör Cristo icha, e'pa dör wes ie' chkà es, e' kueki ie' tö se' kkö'neke buaë.

31 Itso' kitule Skëköl yëkkuö ki i' es: "Wëm kë serpaia iyé ena imi e'pa dapömik, e' skéie iserdawä ilaköl ta. Ie'pa bōl serdaë ñita ta ie'pa mía wes wák eköl ë es."*

32 Ttè e' dör taië iskië, kë se' éna iwà ar bet. Eré ye' a ta, ttè e' tso' Cristo ena se' dör ie' ichapa e'pa chök.

33 Eré ñies ttè e' tso' se' a ichök tö wëpa kos ké ilakölpa dalëritsök wes iwákpa e' dalëritsö es. Ñies alakölpa kos ké iwëpa dalöiök.

6

1 A ala'rla, a' yé ena a' mì, e'pa ttö dalöiö Skëkëpa Jesús dalërmik, e' dör buaë yësyësë e' kueki.

2-3 Ttè dalöiëno me'atbak Skëköl tö e' et tö ichè: "A' yé ena a' mì e'pa dalöiö. A' tö iwé es, e' ta a' kawö tköraë buaë ena a' serdaë ká taië ká i' ki."* Ttè e' dör ttè dalöiëno tsá kablé se' a ilè uk iütè skéie e'.

4 A' dör ala'rla yëwöpa ena imiwöpa, kë a' tö a' ala'r uluukkä. E' skéie ie'pa tala'ü buaë, ie'pa shulö er bua' wa. Ñies ie'pa wöbla'ü Skëkëpa Jesús ttè wa.

5 A' klöulewä kanè mésoie, a' wökirpa tso' ká i' ki, e'pa ttö iütö er mokï wa. Ie'pa dalöiö suane wa painè wa. A' kaneblö ie'pa a buaë wes a' chöpa kaneblök Cristo a es.

6 A' kaneblö buaë ie'pa a kekraë, kë dör mik ie'pa tö a' sueke e' ë ta ie'pa wökatoie tö a' dör kanè mésopa buaë ese. Mokï a' dör Cristo kanè mésopa, e' kueki a' kaneblö ie'pa a kaneë wes Skëköl ki ikiane es.

7 A' kaneblö ie'pa a kaneë wes Skëkëpa Jesús wák a s'kaneblö es, kë dör wes s'kaneblö s'ditsö a es.

8 A' wä ijcher tö wëpa tso' klöulewä kanè mésoie ena wëpa kë dör es, esepa kos a Skëkëpa Jesús tö iské meraë eköl eköl wes ì buaë wësö es.

9 A' dör kanè wökirpa, a' kanè mésopa dalöiö ñies. Kë ie'pa pauñar. A' éna ianú tö a' ena ie'pa, e'pa kos wökir dör Skëköl tso' ká jai a e'. Se' kos kawötä ie' ttè dalöiök. Se' dör kanè wökirpa ö se' dör kanè mésopa esepa, esepa kos dör ñies ëme ie' a.

Se' e' tsatkö bë yöki

10 A yamipa, ibataie ta ye' tö a' a icheke tö a' e' diché iö kekraë a' batsulewä Skëkëpa Jesús ta e' wa, ñies ie' diché taië e' wa.

11 Ì kos mé Skëköl tö a' a e' tsatkoie ì sulu yöki, e' dör wes ì kos tso' ñippökwakpa wä e' tsatkoie es. E' iö a' tö as a' e' tsatkö, e' wa a' e' tköwä darèrè bë éna se' kitö'wak e' yöki.

12 Kë se' ñippökü' s'ditsö ta. E' skéie se' ñippöke iyi sulusi diché ta' kë wërta'wä esepa ta. E'pa dör iyi wökir ena iyi wák tso' ì sulu kos tso' s'pamik wes stui a es ese wëttsuk.

13 E' kueki ì kos mé Skëköl tö a' a e' tsatkoie, e' iö a' tö, e' klö'ü as mik ì sulu datse a' erkiöuk ì sulu wamblök, etä a' a iwöklör. A' tö iwé es kekraë, e' ta a' e' alöraka ì sulu ki ta a' a e' tkërdawä darèrè mokïë.

14 E' kueki a' tso' erkï ñippök ì sulu ta. Skëköl ttè mokï e' klö'ü a' tö, e' dör wes ñippökwakpa kipamo es. A' senú yësyësë Skëköl a, e' tö a' kimeräë wes iyi daloie ieke ñippökwakpa tö ibatsi' ki e' tsatkoie es.

15 Skëköl tö a' er bua'wéne ie' ki Cristo batamik, e' ttè buaë klö'wé a' tö, e' dör a' a wes ñippökwakpa klökkuö iökä as kë ikulirttsä es.

16 Ñies a' erblö kekraë Skëkëpa Jesús mik, e' dör wes ì tso' klöule ñippökwakpa wä iulà a shoë e' tsatkoie es. E' wa a' tö ì sulu kos patkeke bë tö a' ki ese kos wöklö'weraë.

* 5:31 Génesis 2.24 * 6:2-3 Deuteronomio 5.16

E' dör wes kuaböt wõnarke bö'ie uyeke ñippökwakpa k̄i, e' wöklö'weke wöshteke ì tso' ie'pa wà iulà a e' wa es.

¹⁷ Skëköl tō a' tsatkeraë, e' bikeitsö a' tō kekraë, e' dör wes iyi daloie tkekeka ñippökwakpa tō iwökir k̄i e' tsatkoie es. Ñies a' er múwà ie' ttè k̄i, e' dör wes ie' Wiköl tabè es.

¹⁸ Ì kos a ta ikiö ie' a tō ie' tō a' kimè. Ie' ta a' ttō kekraë iWiköl wa, kē ilo'yar yēs. Ñies ie' a ikiö s'batse'r malepa kos k̄i.

¹⁹ Ñies ikiö ie' a tō ye' a ttè mèitō wà pakè as ye' tō Jesús tté buaë blëulewà k̄a ìaiaë, e' wà pakō kē suarta'.

²⁰ Ye' patkëule ttè buaë e' pakök, erë ì ñe ta ye' tso' wötëulewà s'woto wé a ttè e' kuëk̄i. A' ikiö Skëköl a ye' k̄i as ye' tō iwà pakō buaë kē suarta'.

Pablo e' chéat

²¹⁻²² Ye' k̄i ikiane tō a' wà ijcher tō is ye' tso' ena ì weke ye' tō. E' kuëk̄i ye' tō yëkuö i' patkeke Tíquico ulà a. Ie' dör s'yami dalër tajè sa' éna. Ie' dör Skëképa Jesús kanè méso yësyësè ese. Ie' tō a' a ichèmi tō is ye' tso'. Ñies ie' tō a' er diché ièmi.

²³ Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa tō sene bërè mù s'yamipa kos a. Ñies as Skëköl tō ie'pa kimù ñi dalërìtsök buaë. Ñies as ie'pa erblö Skëköl mik kekraë.

²⁴ As Skëköl er buaë chō wépa éna Skëképa Jesucristo dalër kekraë kē man-erta'ttsà esepa kos a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filipos wakpa a Filipenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit, eta ie' tso' Roma wötëulewā s'wōto wé a Jesús tté buaë pakè kueki. E' tso' kitule Hechos 28.14-31 e' ki. E' yōki mik Pablo dē'rō Filipos Silas ena Timoteo e'pa ta Jesús tté buaë pakök, eta tajë pē' erblē' Jesús mik (Hechos 16.11-40). Mik Jesús mik erblökwakpa wa ijchenewa tö Pablo tso' wötëulewā, eta ie'pa tö inuköl ena ilè skà patkē'mi Epafrōdito ulà a ikimoie. E' ki wëstela ché Pablo tö yëkkuö i' ki.

Filipos wakpa weirke Jesús mik erblē e' kueki. E' kueki Pablo tö ie'pa a ikkaché tö eré ie' weirke, eré ie' ttsē'rke buaë. Ie' tö ie'pa a iché tö ie'pa ké senuk wës Jesús sené es. Ie' e' wōawa diōshet s'malepa kimoie. Es se kawōta senuk ñi kimoie.

E' kīie ta ie' tö ie'pa a ibiyō ché tö Israel aleripa wēlepa tso' s'wōbla'uk suluë. E' yōki ie'pa kawōta e' kkō'nuk. Ie'pa ñekkēpa s'wōbla'wēke tö kē se' tsatkēpa erblē Jesús mik e' ē wa. Eré Pablo tö iché tö e' kē idör es.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ñies Timoteo tso' ye' ta iē. Sa' dör Cristo Jesús kanè mésopa. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r batsulewā Cristo Jesús mik serke Filipos e'pa a, ñies a' wōkirpa ena ie'pa kīmukwakpa e'pa kōs a.

² Skököl dör S'yē ena Skökēpa Jesucristo as e'pa er buaë chō a' a ena sene bēre mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skököl a Filipos wakpa dalërmik

³ Bitökicha ye' er ane a' ska', eta ye' tö wëstela cheke Skököl a' a' dalërmik.

⁴ Këkraë mik ye' tö ikieke Skököl a' a' ki, eta ye' ttsē'ne buaë.

⁵ Kuaë dō ikkē ta, buaë a' tö ye' kīmeke Jesús tté buaë pakè e' kané wa. E' kueki ye' ttsē'ne buaë a' dalërmik.

⁶ Ye' wa ijcher buaë tö i' buaë tsá tkéwamitke Skököl tö a' er a, e' wà kī weraëitō buaë dō mik Jesucristo dōne eta.

⁷ A' dalër tajë ye' éna, e' kueki e' dör buaë tö ye' tö a' bikeitsè es. Këkraë a' er tso' ye' ska'. Eré ye' tso' wötëule s'wōto wé a' Jesús tté buaë kueki, eré a' er tso' ye' ska'. Ñies mik ye' kē ku' wötëule tso' Jesús tté buaë tsatkök ena ichök tö e' dör moki, eta a' er tso' ye' ska'. Skököl er buaë ché ye' a' e' kueki kanè méitō ye' a' Jesús tté buaë pakök. Kanè e' a' a' ulitane tso' ye' ta ñita. E' kueki buaë idir tö ye' tö a' bikeitsè es.

⁸ Skököl wa ijcher buaë tö kōs ye' éna a' dalër wës Cristo Jesús éna a' dalër es.

⁹ Ye' tö Skököl a' ikieke tö a' kī ñi dalëritsō tajë. Ñies ye' tö ie' a' ikieke tö as a' kī erbikō yësyēsē ena a' kī éna ká ar buaë

¹⁰ as i' dör ibua'ie ese shushtō a' tö wë këkraë. Es a' sermi batse'r, kē kī i' nuí ta' dō mik Cristo dōne eta.

¹¹ Es Jesucristo batamik a' sermi yësyēsē, e' wërdaë buaë wës kal bua'buwa wör buaë ese wër es. E' dör es, eta Skököl dalöierdaë buaë ikikardakā tajë a' batamik.

Pablo tso' wötëule eré Jesús tté buaë kī pakarke

¹² A' yamipa, ye' kī ikiane tö a' wa ijcher tö i' sulu tköke ye' ta, moki e' kē wa Jesús tté buaë wöklōne. E' skéie ikī pakarke tajë.

¹³ Shkëkipa kōs tso' iē ká i' wōkir kibi u a, ñies imalepa kōs tso' iē, e'pa wa ijcher tö ye' tso' wötëule Cristo tté kueki.

¹⁴ Ñies ye' tso' wötëulewā moulewā, e' tö tajë s'yamipa tso' ká i' a, e'pa kī erkiōwé tté pakök kē suarta'ia, ie'pa kī erblōke Skökēpa mik e' wa.

¹⁵ Moki s'yamipa wēlepa ukyërke ye' kī, ie'pa wötköke ye' kī, e' kueki ie'pa tö Cristo tté pakeke. Eré wēlepa tö ipakeke er moki wa.

¹⁶ Ie'pa éna ye' dalër tajë, ñies ie'pa wa ijcher buaë tö ye' tso' wötëulewā iē, e' dör Jesús tté buaë tsatkoie. E' kueki ie'pa tö Cristo tté pakeke.

¹⁷ Eré wēlepa skà tso' e' ē bikeitsök, esepa tö ipakeke, eré e' kē dör er moki wa. Ie'pa éna ye' kī we'ikak ye' tso' s'wōto wé a' e' dalewa.

¹⁸ Eré ipakarke er sulu wa ö er moki wa, e' kē dē' wës ye' a. Ibuwa'ie dör tö Cristo tté buaë e' pakarke, e' tö ye' ttsē'wēke buaë.

Eta ye' kī ttsē'rdaë buaë.

19 E' wà dör tö ye' wà ijcher tö ye' yërdattsane e' kieke a' tö Skëköl a' e' batamik, ñies Jesucristo Wiköl tso' ye' k̄imuk e' batamik.

20 Moki yō iklō'wé tö ye' kē jaënuḱa Cristo k̄i s'shulōkwakpa wörki. Ye' wà ijcher tö mik ye' e' tsatkōke ie'pa wörki, eṭa ye' ttōraë ie'pa ṭa kē suane wēs kekraë ye' tö Cristo ttē pakeke es aṣ ie' k̄ikarka tajë ye' wa. Ye' serkeia ö ye' ttēwà e' wa Cristo k̄ikarkeka.

21 Ye' a ṭa, ye' serkeia, e' dör Cristo k̄ikōkka. Erë ye' blēnewa, e' ṭa ye' e' alé.

22 Ye' serkeia ká i' a, eṭa es ye' kanēblōmiiḱa Cristo a ṭa e' wà k̄i dōrattsā buaë. Ye' wák kē wà ijcher tö wēne dör ibua'ie.

23 Darërë ishukit ye' a. Sulu ye' shkakmitke Cristo ska', e' dör ibua'ie ichōkle.

24 Erë a' a buaë idir tö ye' serkeia a' k̄imoie.

25 Ye' wà ijcher buaë tö e' dör moki, e' kuëki ye' wà ijcher tö ye' serkeia ká i' a a' k̄imoie aṣ a' k̄i tsë'r buaë ttē mik se' erblōke e' a.

26 Ñies ye' serkeia ká i' a e' dör aṣ a' tö Cristo Jesús k̄ikōka tajë mik a' tö isuë tö ie' wà ye' dene a' ska' eṭa.

Sene wēs Cristo k̄i ikiane es

27 Iba'ie dör tö a' senú yēsyesē wēs Cristo ttē buaë tö ichè es. Ye' de a' ska' ö ye' kē dē' a' ska', erë ye' k̄i ikiane tö a' ser es aṣ ye' tö a' ttē tsō tö a' er méwà ñita ñikkëë. Ñies aṣ ye' tö ittso tö a' e' tkéwà darërëë ñita Jesús ttē buaë mik se' erblōke e' tsatkök.

28-29 Skëköl er buaë ché se' a, e' kuëki ie' tö kawō mé se' a erblök Cristo mik ñies weinuk idalërmik. E' kuëki kē a' suanuk se' bolökpa yöki. Ie'pa tö se' we'ikeke, e' dalë'ttsésö er bua' wa, e' ṭa e' tö ikkacheke ie'pa a tö ie'pa weirdaë siarë aishkuö ṭa, erë se' tsatkërdaë. E' kōs dör Skëköl kanë.

30 I'ñe ṭa a' weirke wēs a' tö isu' tö ye' weine mik a' ṭa ye' bak eṭa es. Ñies i'ñe ṭa a' tö ittse tö ye' tso'ia weinuk.

2

Se' ké e' wöökwa diōshet wēs Cristo e' wöawa es

1 Cristo tö a' er kuweke. Ie' éna a' dalër tajë e' tö a' er pableke. A' batsulewà ñi mik

Skëköl Wiköl wa. Ñies a' ñi saü er bua' wa, er siarë wa.

2 E' kuëki ye' tö a' a ikië tajë tö a' er múwa ñita ñikkëë. A' ñi dalëritso ñikkëë. A' erbikö ñikkëë Skëköl a. A' senú buaë ñita ñikkëë, e' wa a' tö ye' tsë'ú buaë.

3 Kē i' wār wōtkoie ñita. Kē i' wār e' tsoka ñi k̄i. E' skéie a' e' wōōwa bërë. Ibikeitsö tö s'malepa dör buaë a' tsata.

4 Kē a' e' tkiuk a' wákpa íyi è k̄i. A' ké s'malepa k̄i tkinuk ikimè wa isuë wa.

5 Se' erbikö wēs Cristo Jesús erbikö es, e' dör i' es:

6 Ie' wák dör Skëköl je', erë ie' kē tkine e' k̄i tö iwák dör Skëköl.

7 E' kōs méatitö iwák er wa, ie' de ká i' a yöne s'ditsöie wēs kanë méso es. Ie' kune' s'ditsöie.

8 Mik ie' bak ká i' a, eṭa i' kōs kiane Skëköl k̄i e' iutë'itö seraḱ

dō ie' e' me'ttsa ttēwà wōtëulewà krus mik wēs pè' sulusi es.

Ekkë ie' e' wōa'wa.

9-11 E' kuëki Skëköl tö ie' tkéka íyi ulitane tsata.

Ñies ikië mékaitö Këköl íyi ulitane tsata. Ie' tö iwé es aṣ i' kōs tso' ká jaì a, ena ká i' a ena ká diōshet e'pa kōs e' tulōwà kuchë k̄i Jesús wörki idalōioie, ñies aṣ sulitane tö ichōka tö Jesucristo dör Skëköl, Skëköl dör S'yé e' k̄ikoka tajë.

Sene yēsyesē pè' sulusipa shua

12 A ye' yamipa dalër tajë ye' éna, Cristo tö Skëköl ttē iutë buaë, e' kuëki ye' tö a' a ichè tö a' tsatkëne e' wà ú suane wa painè wa. Mik ye' bak a' ska' eṭa kekraë a' tö Skëköl ttē iutë buaë, erë i'ñe ṭa ye' kē ku' a' ṭa, eṭa ikí iutö bua'iewa.

13 Skëköl wák tö a' erkiöwé i' kiane ie' k̄i wè ese woie. Ñies ie' tö idiché mé a' a iwakanéwoie. E' kuëki a' tö iwakanewëmi buaë.

14 I' kōs weke a' tö, e' ú bërë, kē dör kabene wa, kē dör ukyëne wa.

15 Iú es aṣ kē i' sulu ttē kur a' k̄i. Es a' sermi pè' sulusipa shua yēsyesē kē k̄i i' nuí ṭa wēs Skëköl ala'r es. Ie'pa shua a' dör wēs bëkwō wōñar ká ttsetse a es.

16 Jesús tò sene michoë mè se' a, e' tté wà pakó ie'pa a. A' tò iwakanewé es, e' ta ye' ttsè'rdaë buaë mik Cristo dene eta. Es ye' tò isueraë tò ye' kanèblé darërë e' kè weine ë.

17 A' erblöke Jesús mik, a' tò Skëköl ttè iuteke buaë. Ñies a' e' mettsa weinuk ie' ttè kueki. E' dör wes iyiwak jchè sacerdote tò mè Skëköl a es. Isalema ie'pa tò ye' ttèwami Jesús ttè kueki. E' wà tka ye' ta, e' ta ye' döraë wes vino tekettsa iyiwak jchène mè Skëköl a e' ki es. Ie'pa tò ye' ttèwami, erë ye' ttsè'r buaë a' ta ñita.

18 Es ñies a' ttsè'nú buaë ye' ta ñita.

Timoteo

19 Skëkëpa Jesús ttò wa ye' mú tò Timoteo patkëmi bet a' ska'. Ie' tò a' a ye' biyö meraë buaë, e' tò a' ttsè'weraë buaë. Ñies ie' wà a' biyö döraë ye' a as ye' ttsè'r buaë.

20 Kë yi skà ku' ye' ta tkirke a' ki moki wes ie' es.

21 Imalepa tkirke i kiane ie'pa wákpa ki, ese ë ki, kë tkirta' i kiane Jesucristo ki ese ki.

22 Erë a' wà ijcher tò Timoteo tò ikkayë'bak tò ie' dör Jesús kanè méso buaë. Ie' kanèblëule buaë ye' ta Jesús tté buaë pakök wes ye' wák alá es.

23 E' kueki mik ye' wà ijchertke tò wes ye' dömi ie, eta ye' mú tò Timoteo patkëmi a' ska'.

24 Ñies ye' erblöke Skëkëpa mik tò ye' dömine a' ska' kukuie.

Epafrodito

25 Ñies ye' tò ibikeitsè tò ye' kawöta s'yami Epafrodito patkëmine a' ska'. Ie' dör wes ye' ël es. Ie' kanèblöke buaë ye' ta. Ie' tò Jesús tté tsatkeke buaë ye' ta. A' tò ie' patkë'bitu ye' kimuk a' skéie.

26 Ie' ki a' kiane suë kröröë. Mik ie' wà ijchenewä tò a' tò ibiyö ttsè' tò ie' duöke, eta e' tò ie' eriwéka taië.

27 Moki ie' kirinebak. Tsir eta ie' blënewä, erë Skëköl tò isuë er siarë wa, e' kueki ie' buanene. Es Skëköl tò ye' suë er siarë wa ñies. Epafrodito duöpawä, e'ma ye' ki eriane taië.

28 E' kueki sulu ye' éna ipatkakmi bet a' ska' as a' ttsè'rne buaë isaukne, ñies as ye' kë ki eriarä.

29-30 A' tò ie' kiöwä ttsè'ne bua' wa wes Jesús mik erblökwakpa ñi kiöwä es. Tsir eta ie' blënewä Cristo kanè wë kueki. Wes a' kë a ye' kimer, e' kueki ie' tò ye' kimé a' skéie. Eë iekké ta ie' blënewä. E' kueki se' esepa dalöiö.

3

Cristo dör buaë ichökle i ulitane tsata

1 A yamipa, e' kïie ta ye' tò ichè a' a tò a' ttsè'nú buaë Skëkëpa Jesús batamik. I kitbak ye' tò yëkkuö ki a' a, e' skà shtekeneyö a' a i' ta. Ye' kë shtrine iskà chökne a' a. E' dör buaë a' a a' tsatkoie wëpa éna a' kitö'wak esepa yöki.

2 A' e' kkö'nú pë' sulusipa datse wes chichi sulusipa es esepa yöki. Ie'pa e' wamblörak suluë. Ie'pa icheke tò wëpa tottola kkuölit tëule tsir wes Moisés tò ikitat es, esepa ë dör Skëköl ala'r chökne. Ie'pa éna a' er sulu'wakwä ttè ese wa. E' kueki a' e' kkö'nú esepa yöki.

3 E' kë dör wes ie'pa tò ichè es. Se' tò Skëköl dalöieke iWiköl batamik, esepa je' dör Skëköl ala'r chökne. Kë se' erblöku' se' wákpa mik e' tsatkoie. E' skéie se' erblöke i o' Cristo Jesús tò e' mik, e' wa se' e' tsökeka taië.

4 Yile e' ttsöka tò itsatkërmi iwák batamik, e' ta ye' e' ttsökami taië e' tsata.

5 Mik ye' ki ká deka pàköl (8) eta ye' tottola kkuölit tëne tsir wes Moisés tò ime'at es. Ye' dör Israel aleripa e' eköl. Ye' dör Benjamín ditséwö. Ye' dör hebreo ditséwö chökne. Ye' bak fariseowakie e' kueki Moisés ttè kitule dalöiëno e' dalöiök ye' bak buaë wes fariseowakpa es.

6 E' këwö ska' ta ye' bak ttè e' tsatkök darërë dö Skëkëpa Jesús icha esepa we'ikök siarë. Sene yësyësë kiekë ttè ñe' tò se' a e' wà iutëule ye' wà seraa, kë ki i sulu tté ta' yës.

7 Ye' bak ibikeitsök tò iyi ekkëpa kos e' dör buaë ye' a e' tsatkoie, erë i' ñe ta ye' éna iane tò e' kos kë dör iie bua' ye' a. E' kueki e' kos kë wà ta'ia ye' a Cristo dalërmik.

8 E' kïie ta, Cristo Jesús dör ye' Këköl, e' mik ye' bätse buaë, moki e' dör buaë ye' a iyi ulitane tsata. Ie' dalërmik iyi malë kos watëttsayö, e' dör ushñaie ye' a as ye' ulà dö ie' ska'

⁹ ena ye' b́atswá ie' mik da'aie. Es Skéköl tó ye' kló'wé wés pè' buaé yésyèsè es ie' wórkí, e' kè dór Moisés ttè dalóieño e' dalóieyó buaé e' kuèkí. E' skéie ie' tó ye' kló'wé wés pè' buaé yésyèsè es ye' erblé Cristo mik e' kuèkí. E' wà dór tó mik ye' erblé Cristo mik etá, e' kuèkí Skéköl tó iché tó ye' dór pè' buaé yésyèsè ie' a. Nies ie' tó ye' kímé senuk yésyèsè ie' a.

¹⁰ Ye' kí e' batsak Cristo mik bua'iewá. Ie' kótwa pè' tó e' shkeo'kane Skéköl tó ie' diché taiè wa, e' diché kiane ye' kí ye' er a. Ye' e' chak weinuk ie' dalèrmik wés ie' weine ye' dalèrmik es. Ye' e' chak ttèwá ie' dalèrmik wés ie' kótewá ye' dalèrmik es.

¹¹ Ye' senak es as Skéköl tó ye' shke'ùkane aishkuó tá.

Kam se' ser yésyèsè wés Cristo es

¹² Ye' kè tó icheku' tó e' kos wétkeyó. Ye' kè tó icheku' tó ye' dekatke ser yésyèsè wés Cristo Jesús ser es. Erè ie' tó ye' klóo'bak as ye' dō wés ie' es. E' kuèkí ye' e' tkéwá darèrèè as ye' dō wés ie' es.

¹³ A yamipa, ye' kè ibikeitsè tó iyi ekkè kos detke ye' ulà a. Ì o' ye' tó, ese kè biekeitseku' iayó. E' skéie ì tso' Skéköl wá ye' a aishkuó tá, ese è yuleke ye' tó darèrèè.

¹⁴ Ye' e' tkéwá darèrèè kekraè dō mik ye' demi ká jai a etá as iské dō ye' ulà a. E' dór sene michoè Skéköl tá. E' tso' ie' wá bil yi klóule ie' wá Cristo Jesús batamik esepa a.

¹⁵ Se' ulitane erbló buaé Cristo mik, esepa kawóta ibikeitsók ñe' es. A' welepa tó ilè biekitseke kuá'kí etá Skéköl tó a' er ñi'werane.

¹⁶ Erè ibua'ie dór tó se' ulitane ké senuk yésyèsè kos se' a ikkayène eköl eköl ekkè.

Se' dór ká jai wakpa

¹⁷ A yamipa, a' senú wés ye' serke es. Nies wépa serke wés sa' serke es esepa webló tá a' senú es.

¹⁸ Ye' tó a' a iyè' taiè tó pè' tso' e' chō tó ie'pa erblóke Jesús mik, erè ie'pa serke wés Cristo kótewá krus mik e' bolókpa es. E' ská chèneyó a' a' i' tá iè wa.

¹⁹ Ie'pa ekkèpa michoè ewèwa. Ì kiane ie'pa kí ese dór ie'pa kéköl. Warma ì tó ie'pa ké jaènuk taiè, ese wa ie'pa e' ttsòkeka. Ie'pa er me'rie ì tso' ká i' a ese è kí.

²⁰ Erè se' dór ká jai wakpa. Skékèpa Jesucristo dór S'tsatkókwak tso' ká jai a, e' datskene, e' paneke se' tó kröröè.

²¹ Ie' wá diché tso' taiè e' aloká iyi ulitane kí. Idiché wa ie' tó se' chkà nurta'wá e' mane'werattsa as idō wés ie' wák chkà olo tá' taiè es.

4

¹ A yamipa, a' e' tkówá darèrè Skékèpa Jesús a kekraè. Suluè ye' éna a' suakne, a' dalèr taiè ye' éna. A' tó ye' ttsè'weke buaé. A' dór wés ye' kaneblóke Skéköl a' e' ské es.

Evodia ena Síntique

² A Evodia ena Síntique, a' bōl dór Skékèpa Jesús icha, e' kuèkí ye' kköchō a' a tó a' erbikō ñikkèè.

³ Eköl tso' a' shuá, e' dór ye' kímukwak buaé, e' a' ye' ikiè tó alakólpa e'pa kímú er buanukne ñi' kí. Ie'pa bak kaneblók buaé ye' tá Jesús ttè buaé pakè wa. Ie'pa ena Clemente ena imalepa bak kaneblók darèrèè ye' tá, e'pa kiè kos tso'tke kitule sene michoè yèkkuó kí.

A' ttsè'nú buaé kekraè

⁴ A' ttsè'nú buaé kekraè a' dór Skékèpa Jesús icha e' kuèkí. Ye' tó iskà chène a' a tó a' ttsè'nú buaé.

⁵ Sulitane saú er bua' wa kekraè. Skékèpa Jesús datskene bet.

⁶ Kè ì tó a' eriauk, e' skéie ì kiane a' kí, ese kos mú Skéköl ulà a, ie' a' ikiè wa ena kköchè wa. Nies wèstela chō iá.

⁷ A' tó iwé es, e' tá sene bèrè meke ie' tó e' meraèitō a' a. E' dór taiè iskiè kè se' éna iwà ar ekkè. E' tó a' er ena a' erbikè kkō'neraè Cristo Jesús batamik.

⁸ A yamipa, ibataie tá ye' tó a' a icheke tó ì kos dór mokiè, ì kos dalóiertá', ì kos dór yésyèsè, ì kos dór batse'r, ì kos dór buaala, ì kos kikauleka buaé, iyi ese kos kí a' er múwá kekraè. Ì kos dór buaé ena ì kos kíkarkata', ese biekeitsō kekraè.

⁹ Ì kos wa ye' tó a' wöbla', ttè kos yè' ye' tó a' a, e' ttsè' a' tó. Wés ye' serke, e' su' a' tó. A' senú es, e' tá Skéköl dór sene bèrè mukwak, e' tso' a' tá' kekraè.

Pablo tó ie'pa a wèstela ché

¹⁰ Ye' ttsè'ne buaé tó bata ekkè tá a' er dene ye' ska'. Ì patké a' tó ye' a, e' wà de ye'

ulà a, e' tō ye' ké wēstela chök Skëkëpa Jesús a. Ye' éna iane tō moki a' kē er chē'wa ye' ska', erē a' kē ulà dē' wēs ipatkoie ye' a.

¹¹ Ye' kē ku' e' chök a' a ilè kī kianeia ye' kī e' kuēkī. Ye' wöblanewatke ttsē'nuk buaë ì kōs tköke ye' ta e' a.

¹² Ye' wöblanewatke senuk mik ye' wā íyi tso' taië etā, ñies mik ye' kē wā íyi ta' yēs etā. Ye' wöblanewatke ì kōs tköke ye' ta e' dalē'ttsök. Íyi tso' ye' wā ñè ö íyi kē ta' ye' wā ñè, erē ye' ttsē'rke buaë. Ì tso' ye' wā taië ö ì kē ta' ye' wā yēs, erē ye' ttsē'rke buaë.

¹³ Íyi kōs dalē'ttsērmi ye' a buaë Cristo batamik, e' tō ye' a diché meke e' kuēkī.

¹⁴ Erē buaë idir tō a' tō ye' kímé ye' weirke taië e' shūa.

¹⁵ A yamipa, a' wā ijcher buaë tō mik a' tō Jesús tté buaë e' tsá ttsē', e' kēwö ska' ta' ye' e' yē'ttsa Macedonia ta' a' erule serke Filipos e'pa è tō ye' kímé inuköl wa. Kē imalepa skà wā ye' kímène wēs a' es.

¹⁶ E' kīie ta' mik ye' bak Tesalónica, etā a' tō íyi patkē' ye' a e' kimoie bötökichakkē.

¹⁷ Ye' kē ku' ì kakmeke a' tō ye' a e' è bikeitsök. Ì buaë kī merke a' a ká jai a ì kakmé a' tō ye' a e' skéie, ese bikeitsök ye' tso' bua'ie.

¹⁸ A' wā ijchenú tō ì kōs patkē' a' tō ye' a, e' dē' ye' ulà a, e' kuēkī taië ye' wā itso'. E' kīie ta' ì ipatkē' a' tō Epafrodito ulà a, e' kōs ta' ye' wā itso' taië shūte. Ì wé a' tō e' wēr buaë Skëköl wa wēs íyi meule ie' a ala'r buaë masmas es. Ese kiar ie' kī.

¹⁹ E' kuēkī ye' Këköl tō ì kōs kiane a' kī senoie ie' a ese meraë a' a ì tso' ie' wā buaë taië shūte e' wa Cristo Jesús batamik.

²⁰ ;skëköl dör S'yé, e' kíkōkasö taië kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

²¹ Jesucristo icha batse'r e'pa kōs shkē'ú ye' a. Ñies s'yamipa tso' ye' ta, e'pa tō a' shkē'wémi.

²² Ñies s'batse'rpa serke íe, e'pa kōs tō a' shkē'wémi. Sa' shūa wēpa kanablöke Roma wökir kibi a, e'pa tō a' shkē'wémi bua'iewa.

²³ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chö a' a.

Yëkkuö kit Pablo tö Colosas wakpa a Colosenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit eta ie' tso'ia wötëulewā Roma s'wōto wé a. Wēs ì bak ie' ta e' tso' kitule Hechos 28.17-31 e' kī. Pablo wák kē wā Jesús tté buaë pakane Colosas. Wēm eköl kiè Epaфра, e' tö Colosas wakpa a ipaka'. E' ukuökī ie' dē'rō Pablo weblök s'wōto wé a ta ie' tö Pablo a ipaké tö Colosas wakpa shuā kabene tso' taië.

Epaфра tö ie' a ipaké tö pē' wēle tso' s'wōbla'uk Jesús tté wa erē kē dör yēsyesē. Pē' ñe'pa tö s'wōbla'wēke tö Skëköl kē wā iyi kōs yöne Cristo wa. Ñies ie'pa tö icheke tö Jesús kē dör kēkēpa taië ese. E' skéie Jesús mik erblökwakpa kawōta tkinuk bua'ie ì kī Israel aleripa tkirke ese kī, es ie'pa tö s'wōbla'wēke.

E' kuekī Pablo tö yëkkuö i' kit ñippoie ie'pa ñekkēpa ta Jesús tté buaë tsatkoie. Ie' tö ichè tö Jesús ē a se' tsatkēmi. E' kuekī Skëköl tö ie' tkē'ka sulitane ena iyi ulitane tsata. Ñies ie' ichè tö ì kkacheke pē' esepa tö e' kē dör ìie bua' ena e' kē a se' tsatkēnuk. E' kīie ta ie' tö ikkaché tö wēs se' kawōta senuk Skëköl wörki.

Shke'wē

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ñies s'yami Timoteo e' tso' ye' ta ie.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r serke Colosas e'pa a. A' dör s'yamipa e' tkëulewā darērē Cristo mik. Skëköl dör S'yé as e' er buaë chō ena sene bërē mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a ie'pa dalërmik

³ Këkraë mik sa' tö ikieke Skëköl a a' kī, eta sa' tö wëstela cheke ie' dör Skëkēpa Jesucristo Yé e' a a' dalërmik.

⁴ Sa' tö a' tté ttsé tö a' tso'ia erblök buaë Cristo Jesús mik. Ñies sa' tö ittsé tö a' tö s'batse'r malepa kōs dalëritseke buaë. E' kuekī sa' tso' wëstela chōk ie' a a' dalërmik.

⁵ Mik Jesús tté buaë mokië e' dē' a' ska' kuaë, eta a' tö ittsé' tö Skëköl wā ì buaë tso' blëule a' a, e' tso' a' panuk ká ja

a. E' wà paneke a' tö kröröë, e' kuekī a' erblöke Cristo mik ena a' ñi dalëritsöke buaë këkraë.

⁶ Ttè buaë e' pakarke taië ká wa'ñe, e' klö'wēke pē' tö taië. E' tö ie'pa er mane'wēke as iser buaë yēsyesē. Es ñies ibak a' ta kuaë mik a' tö ittsé' ta iklö'mi moki tö Skëköl er buaë ché se' a Cristo batamik. Kuaë dö ñe ta ttè e' waka-neorkear buaë a' shuā.

⁷ Ttè e' paka' Epaфра tö a' a, ie' dalër taië se' éna. Ie' dör Cristo kanè méso wēs sa' es. Ie' dör Cristo kanè méso yēsyesē a' kimoie.

⁸ Ie' wā a' tté de sa' ska' tö a' tö sa' dalëritseke taië Skëköl Wiköl wa.

⁹ E' kuekī mik sa' tö a' tté ttsé' kuaë, eta sa' utmi S'yé ta a' kī. E' kē olo'yeta' sa' tö dö ikkē ta. Sa' tö ikiear Skëköl a tö ie' Wiköl tö a' er ñi'ú kabikeitsoie buaë, as ì kiane ie' kī tö a' iwē e' wā ar buaë a' éna.

¹⁰ E' ane buaë a' éna, e' ta a' serdaë buaë yēsyesē wēs wēpa dör Skëkēpa Jesús icha, esepa ké senuk es. A' serke es, e' ta ì kōs wēke a' tö, e' wër buaë ie' wa. Ì buaë kōs wēraë a' tö taië wēs kal wör taië buaë es. Ñies wēs Skëköl dör, e' wà kī ar michoë a' éna buaë.

¹¹⁻¹² Sa' tö ikieke S'yé a tö ie' tö a' er diché iō, ie' olo taië, ie' diché taië, e' wa. Es idir, e' ta a' weirke kōs e' dalë'ttsërmi a' a er bua' wa. Ñies ì kōs wé S'yé tö a' a, e' kī wëstela cheraë a' tö ie' a ttsé'ne bua' wa. Ì tso' ie' wā mè se' dör ie' icha batse'rpa e'pa a ilo bur taië e' a, e' yök a' yuétkeitō as idō a' ulà a ñies.

¹³ Ie' tö se' yéttsa ì sulu kōs dör wēs stui es, ese ulà a ta se' tsëmiitō wēpa blúie ilà dalër iéna e' tso' esepa kīie.

¹⁴ E' batamik se' tsatkéitō ena se' nuì olo'yéitō se' kī.

Skëköl er buanene se' kī Cristo batamik

¹⁵ Skëköl kē wërta'wā, erē Cristo wa ie' e' kkeyè' s'ditsö a. Kam iyi ulitane yör, e' yöki Cristo tso'tke. Ie' dör iyi ulitane kōs e' tsata.

¹⁶ Ì kōs tso' ká jaì a ena ká i' a, e' yö' Skëköl tö Cristo ta ñita. Ì wërta'wā, ñies ì kē wërta'wā iyi wökirie ena iyi kékölíe ena iyi wákíe wā diché ta' ese kōs yö' ie' tö Cristo ta ena Cristo kikoka.

17 Kam íyi ulitane yör, e' yöki Cristo tso'tke. Íyi ulitane yöne ie' ta ñita ta i'ñe ta e' qos kicha a'tser ie' wa.

18 Nies se' dör ie' icha, e'pa wökir ie' dör. Se' dör wes Cristo wák chkà es, eta ie' dör wes s'wökir es. Ie' kötewa, e' shkenekane se' tsáie as ie' dö íyi ulitane tsata. E' kueki ie' dör se' sene michoë, e' wì kicha bua'ie.

19 Wes Skèköl dör, e' qos wënewa Cristo ki, es Skèköl tò ibikeitsbak.

20 Nies ie' tò ibikeitsbak tò íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a ena ká wa'ñe e' dörane ie' ulà a Cristo batamik. Es ie' tò se' er bua'wëne ie' wák ki Cristo kötewa krus mik, ipè tene tajë se' nuì skéie e' wa.

21 Kenet se' bak i' sulu wamblök ena i' sulu bikeitsök, e' kueki se' bak Skèköl bolökpa siulettsa bánet ie' yöki.

22 Erë ie' tò se' er bua'ne ie' ki Cristo kötewa se' nuì skéie e' wa as se' döwa ie' wörki batse'r, kë ki i' sulu ta, kë ki i' nuì ta'.

23 Erë se' kawöta e' tkökwa darërëë kekraë se' erblö Cristo mik e' a. Ttè buaë ttsé' a' tò wà paneke a' tò e' kë olo'yar, e' ta iwà döraë a' ulà a. Ttè buaë e' pakane sulitane a ká wa'ñe ñies ye' tso'ñak ipakök.

Kanè mène Pablo a

24 Erë ye' weirke a' dalërmik, erë ye' ttsé'rke buaë. Cristo weine ie' icha dalërmik. Ie'pa dör wes ie' chkà es, e' kueki ie'pa weirke e' dör wes ie' wák tso'ia weinuk es. E' kueki ye' weirke qos a' dalërmik, e' dalë'ttsök ye' tso'. Es ye' tso'ñak weinuk Cristo ta. E' tò ye' ttsé'weke buaë.

25 Skèköl tò kanè mé ye' a Skèkëpa Jesús icha e'pa kanéuk. Ie' tò ye' patké ie' tté buaë qos e' pakök a' a.

26 Se' bak ká iaiaë, e'pa yöki ttè buaë e' bak blëulewa, erë i'ñe ta ikkayëne ie' icha batse'rpa a.

27 Ie' tò ibikeitsbak tò ttè e' kkacheraë ie'pa a. Ttè e' dör buaë shütëë, e' wa ie' er buaë chömi pè' qos kë dör judiowak esepa a. Ttè buaë blëulewa, e' dör tò Cristo tso' se' er a, e' batamik se' dörañak Skèköl olo ta' tajë, e' ska'. E' wà paneke se' tò kröröë.

28 E' kueki sa' tò Cristo tté pakeke sulitane a. E' wa sa' tò sulitane patteke wöbla'weke kabikeitsë buaë yësyësë wa as sa' tò ie'pa qos mù Skèköl ulà a yöuletke buaë batsulewa Cristo ta ñita.

29 E' kueki ye' e' tkéwa darërëë kaneblök diché tajë meke Cristo tò ye' a, e' qos wa.

2

1 Ye' ki ikiane tò a' wa ijcher tò ye' tso' kaneblök darërëë a' dalërmik kë shtrirta'wa. Nies ye' tso' kaneblök s'yamipa serke Laodicea e'pa dalërmik ena s'yamipa malepa kë wa ye' suule, e'pa qos dalërmik.

2 Ye' kaneblöke darërëë ie'pa dalërmik as ie'pa er diché ki iër buaë, ñies as ie'pa ki ñi dalëritsö tajë wes s'yamipa ekka ñi dalëritsö es. E' dör es, e' ta ttè buaë blëulewa Skèköl wa kuaë, e' wà qos ardaë ie'pa éna buaë. Ttè buaë e' dör Cristo wák.

3 Skèköl erbikö qos, ena Skèköl wa íyi jcher qos, e' tso' Cristo a blëule wes íyi bua'buatü darërë blësö es.

4 Ye' tò a' a ichë es as kë yi tò a' kitö'ü ttè ttsër buaë, erë kë dör ttè moki, ese wa.

5 Ye' wák kë ku' a' ta, erë e' dör wes ye' wák tso' a' ta es. Ye' wa ijcher tò a' e' tkéwa darërë ñikkëë a' erblö Cristo mik e' a wes wák eköl ë es. E' tò ye' ttsé'weke buaë.

Sene pa'ali Cristo a

6 A' tò Jesucristo klö'wétke e' këkölie, e' kueki a' senú wes ie' ki ikiane es.

7 A' e' tköwa darërëë ie' mik wes kal wì kicha klörwa es. A' talanú ie' mik wes kal talar iwí mik es. A' ki erblö ie' mik kekraë wes a' wöbla'ne es. Wëstela mú kekraë ie' a.

8 A' tso' erki as kë yi tò a' kitö'ü ttè kë wà ta' ese wa. Ttè e' ttsër buaë erë iwà kë dör moki, ese dör s'ditsö ttè ë. Ttè ese qos pakane'bitü ká iaiaë, e' dör ttè ëse tso' ká i' ki ese kë idör Cristo ttè.

9 Cristo dör s'ditsö erë wes Skèköl dör, e' qos wënewa ie' ki.

10 A' batsulewa ie' mik, e' kueki kë i' skà kianeia a' ki Skèköl wörki. Íyi wökir wa diché ta' kë wërta'wa ese qos tsata ie' dör. E' kueki kë a' e' kitö'ük ttè kua'ki wa.

11 A' batsulewa Cristo mik, e' tò a' wák dër sulué yëttsa. Es ie' tò a' wakyué a' er a iwà kkachoie tò a' dör ie' icha. E' dör wes sa' judiowak wöblar iwëpa tottola kkuölitla ttök tsir es iwà kkachoie tò ie'pa dör Skèköl icha.

12 A' tò iklö'wé moki tò Cristo shkeo'kane Skèköl tò idiché tajë wa. E' kueki mik a' wösune, eta e' dör wes a' wötënewa ena a' shkenekane Cristo ta es.

13 Kenet ta a' dör ì sulu wamblökwakpa, e' kèwö ska' ta a' kè dör Skèköl icha, e' kueki a' dör wes s'duulewa es ie' a. Erë ie' tō a' shkeo'kane, sene moki méitō a' a Cristo ta ñita. Sene sulu e' nuí kōs olo'yéitō a' kī.

14 Ie' ttè dalöiëno, e' dalöseo'wa se' tō, e' nuí kōs e' kī se' kkatëne. E' dör wes se' nuí kōs tso' kitule yèkkuō kī es. Erë ie' tō e' nuí kōs patuéttsa Cristo kōtewa e' batamik. E' dör wes ie' tō se' nuí yèkkuō wötë'wa krus mik Cristo ta ñita es.

15 Cristo batamik ie' tō íyi wökir ena íyi wák wa diché ta' kè wërta'wa esepa diché yè'lur. Ie' e' ali'ka ie'pa kī ta ijaëo'itō wes s'klöulewa ñippè shua jaëwè sulitane wörki yi e' aléka kī e' tō es.

Ì tso' ká jai a ese kī a' er múwa

16 E' kueki kè yi kar a' kkatök chke kī di'yè kī. Ñies kawō tkō'weke judiowak tō duas bit ena si' pa'ali bit ena eno diwō bit ekkè, ese kè tkō'wè a' tō e' kè kī yi kar a' kkatök.

17 E' kōs me'atbak Skèköl tō ie'pa a iwā kkachoië tō ì weraë Cristo tō mik ide eta. Erë Cristo dè'bak. Es ttè e' kōs wà tka. E' kueki ttè dalöiëno kèchke ese kè dalöiaria.

18 Wépa e' ò tō ie'pa dör pè' buaë ser bërë, esepa tō Skèköl hiyöchökwakpa dalöieke. Ñies ie'pa e' chō tō Skèköl tō íyi kkacheke ie'pa a kabsueie. E' wa ie'pa e' ttsökeka tajë. Erë ie'pa ttè kè wà ta', e' dör iwákpa kabikeitsō è. Kè a' e' muktsa e' kitō'uk ie'pa esepa ttè wa.

19 Ie'pa esepa kè ku'ia e' batsökwā Cristo dör s'wökir e' mik. Cristo dör wes s'wökir es, eta se' dör wes ie' chka es. Se' wöbla ta', se' kukuöña ta' ena s'yese skà tso' tajë ku'a'kī ku'a'kī, e' kōs iëulewa buaë ñikkèë ta ikaneblöke buaë ñita. Erë iwökir kè ta' eta s'chka kōs e' kè dör ië bua'. Es se' dör Cristo ta ñies. Se' batsulewa Cristo ta, e' ta se' kōs ser buaë ñita, ñi tsatköke buaë wes s'chka etkè es. E' dör es, e' ta se' er diché kī iërdaë buaë wes Skèköl kī ikiane es.

20 A' duulewabak Cristo ta ñita ttè èse tso' ká i' a ese kōs yökī. A' kè ku'ia idikīa. ¿Wes a' tō iütekeia? Ttè ese dör i' es:

21 Chkè se' kè kar; chkè wī kè katar, kè ñar; chkè dió kè kar.

22 Ì kōs dör ñá cheke ttè ese tō, e' erta'wa. Mik ichké one, di'yé one, eta kè ita'ia. Ttè

ese kōs e' dör ttè dalöiëno me' s'ditsō tō ese è.

23 Kuaë ta ittèsō tō ttè ese dör moki, wà ta'. Wépa tso' ttè ese iütök, esepa wër wësua ie'pa tō Skèköl dalöieke buaë mokië. Ie'pa e' ò tajë, suèsō tō wësua moki idir. Ie'pa wák e' we'iköke tajë. E' kueki iwër tō ttè ese dör buaë, erë kè idör es. Ttè ese kè a' i wamblak s'wák dër suluë éna ese wöklönuk yès.

3

1 Se' shkeulekane Cristo ta ñita, e' kueki ì kōs tso' ká jai a, e' kī se' er múwa. E' Cristo tkër Skèköl ulà bua'kka dalöiërta' tajë.

2-4 Se' duulewa Cristo ta ñita. Se' sene mokië e' tso' blëule Skèköl wa Cristo ta ñita, e' kueki kam ikkayërwa da'äie. Cristo dör sene moki se' a. Mik ie' dene ká i' a, eta ikkayërdaë sulitane a. Se' kkayërdaë ie' ta ñita olo ta' tajë. E' kueki se' er múwa kekraë ì tso' ká jai a ese kī. Kè se' er mukwa, ì tso' ká i' a, ese kī.

Wépa dör Cristo icha, esepa serke wes ie' kī ikiane es

5 E' kueki, ì sulu tso' ká ì a tō se' erkiöweke, ese kōs olo'yō a' tō. Trë kōs, sene sulusi kōs, s'er me'rie trë kī, s'erbikō sulusi kōs, ese olo'yō a' tō. Ñies íyi kkechë tajë, e' olo'yō a' tō (e' dör wes íyi diököl dalöie skèköl ie es).

6 Íyi ekkè kōs kueki, wépa kè tō Skèköl ttè iüteta', esepa kī Skèköl kèsik ardaë.

7 A' bak senuk ì sulu kōs ese diché dikīa.

8 Erë i'ñe ta a' kawōta ì sulu skà tso' kōs e' olo'yök. Ulune, kèsik, ñi wamblö sulu, ese kōs olo'yō a' tō. Kè a' ñi chökīa suluë. Kè a' tō ttè sulusi chökīa.

9 A' wák dër suluë ena wes e' ser, e' olo'ya' a' tō, e' kueki kè a' kachök ñita.

10 A' wák dër suluë, e' maneonebak sene pa'ali wa. Skèköl tō a' er yuëne pa'ali. Ie' tō a' er mane'wè michoë kekraë as a' er dō wes ie' wák er es. E' uk ie' tso' as a' dō ie' sini'pa chökīe.

11 Se' dör Cristo icha, e' shua s'tso' dör judiowak ena s'tso' kè dör judiowak. Se' shua s'tso' datse ká bánet, ñies s'tso' kè yöule tajë esepa. Se' shua s'tso' klöulewa kanë mésoie ese ena s'tso' kè dör es. E' kōs kè dè' wes se' a. Cristo batamik se' kōs dör ñikkèë. Ie' dör íyi ulitane tsata, ñies ie' tso' se' kōs er a.

12 Skëköl tö a' shukitbak iwák a. A' bat-seo'itö ena a' dalër tajë ie' éna. E' kueki a' ñi saú er siarë wa, er bua' wa. A' e' ówa diöshet ñi yöki. A' senú bërë. Ýi kos panú a' tö enaë.

13 A' ñi dalë'ttsö er bua' wa. Yile tö ì sulu wamblé a' ta, eta e' nuí olo'yö a' tö iki. A' nuí olo'yö a' tö ñi ki wes Skëképa tö a' nuí olo'yé es.

14 Ýi ulitane ekkë tsata, a' ñi dalëritsö kekraë, e' dör iwì bua'ie. A' ñi dalëritsöke es, e' ta a' serdaë buaë ñita wes wák eköl è es.

15 Moki Skëköl tö a' klöo'bak senuk bërë ñita wes wák eköl è es. E' kueki a' e' mú as Cristo tö a' wëttsü senuk bërë ñita kekraë. Ñies wëstela chö a' tö ie' a kekraë.

16 Cristo ttë blö a' tö a' er a kekraë. A' ñi wöbla'ú iwa, a' ñi pattö iwa erbikè buaë kos meke Skëköl tö a' a, ese wa. Wëstela chö a' tö kekraë Skëköl a' er a Salmo wa ena Skëköl ttsé wa ena ttsé meke Wiköl Batse'r tö se' a ese wa.

17 Ý kos weke a' tö, ñies ì kos cheke a' tö, e' kos ú ena ichö Skëképa Jesús ttö wa. Kekraë wëstela chö a' tö Skëköl dör S'yé e' a Cristo batamik.

Wes se' ké senuk ñita

18 A alakölpä wëm ta', a' wëm ttö dalöiö wes Skëképa mik erblökwakpa kawöta iuk es.

19 A wëpa, a' alaköl dalëritsö, kë kësik blök iki.

20 A ala'r, a' yé ena a' mì, e'pa ttö dalöiö, e' wër buaë Skëképa wa e' kueki.

21 A iyëpa, kë a' tö a' ala'r uluwarka è ichökle as ie'pa kë eriar tajë shute.

22 A' klöulewä kanë mésoie, a' wökirpa ttö dalöiö kekraë. A' kanëblö buaë ie'pa a kekraë, kë dör tö mik ie'pa tö a' sueke e' è ta ie'pa wökatoie. E' skéie a' kanëblö ie'pa a er moki wa, Skëképa dalöieke a' tö e' kueki.

23-24 Ñermata a' dör Cristo kanë mésopa, ie' dör a' wökir moki. A' kanëblöke buaë ká i' a a' wökirpa a, e' ta e' ské meraë Cristo tö a' a aishkuö ta. E' kueki ì kos weke a' tö e' ú kanë wes a' tso' iuk Skëképa wák a es, kë dör wes s'ditsö a iwè es.

25 Erë Skëköl a sulitane dör ñies ème, e' kueki wëpa tö ì sulu wambleke, ese nuí ki ie' tö ie'pa we'ikeraë aishkuö ta.

4

1 A' wëpa wä kanë mésopa tso', esepa tö ie'pa saú er bua' wa yësyësë. A' éna ianú tö a' wä wökir tso' ñies, e' dör Skëképa tso' ká jaì a e'.

Se' e' chö ttök Skëköl ta

2 A' e' chö ttök Skëköl ta kekraë, kë ilo'yar. Mik a' ttöke ie' ta, eta e' è wä bikeitsö, ñies wëstela chö ie' a.

3 Ye' tso' wötëule ie' s'wöto wé a Cristo tté buaë blëulewä kuaë, e' pakè kueki. E' kueki ikiö Skëköl a tö ie' tö sa' kimú Cristo tté kí pakök buaë ká wa'ñe as kë ì tö sa' wöklö'ù.

4 Ikiö Skëköl a tö ye' mú ipakè buaë yësyësë wes ye' kawöta ipakök es as suli-tane éna iwà ar buaë.

5 Mik a' tso' pè' kë dör Jesús mik erblökwakpa, esepa ta, eta a' senú buaë wes Skëköl ala'r ké senuk es. Kë a' kawö chök è. Kawö yöttsa kapakök ie'pa ta. Cristo tté buaë pakö ie'pa a.

6 A' ké ttök ie'pa ta tté bua'buä wa as ie'pa tö a' ttö tso' er bua' wa. A' tso' erkí ì kos chakeke ie'pa tö a' a eköl eköl, e' iütök yësyësë.

Pablo e' chéat

7 Tíquico tö ye' biyö cheraë a' a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna ese. Ie' dör ye' kimukwak yësyësë ese. Ie' dör Skëképa Jesucristo kanë méso ye' ta.

8 E' kueki ye' tso' ie' patkök a' ska' as ie' tö a' a ichö tö is sa' tso', ñies as a' er kuütö.

9 Ie' ta Onésimo mi'ke ñies. Ie' dalër sa' éna, ie' dör s'yami e' tkëulewä darërë ese. Ie' datse a' ká a. Ie'pa böl tö a' a icheraë tö is sa' kawö tköke.

10 Aristarco tso' wötëule ye' ta s'wöto wé a, e' tö a' shke'wémi. Ñies Marcos dör Bernabé duö', e' tö a' shke'wémi. A' a iyënetke tö ie' de a' pakök, eta ikiöwä buaë.

11 Jesús kiè ñies Justo, e' tö a' shke'wémi. Wëpa tso' ye' ta ì blúie Skëköl tso' e' kanë a e'pa shua ie'pa mañal è dör judiowak. Ye' er pablérakitö tajë.

12 Epafras dör a' wakpa eköl, e' tö a' shke'wémi. Ie' dör Cristo Jesús kanë méso. Kekraë ie' kköchöke Skëköl a' a' dalërmik tö a' mú e' tkéwä darërëe Cristo tté a kë ibikeitsè bötböt ena e' meulettsa da'aie ì kiane Skëköl ki ese woie.

¹³ Ye' wák tō ie' cheke mokī tō ie' kaneblōke darērēē a' dalērmik, ñies Jesús mik erblōkwakpa tso' Laodicea ena Hierápolis, e'pa dalērmik.

¹⁴ Lucas tō a' shke'wémi. Ie' dör s'kapeyōkwak dalēr taiē se' éna. Ñies Demas tō a' shke'wémi.

¹⁵ S'yamipa serke Laodicea, e'pa shke'ú sa' a. Ñies Ninfa ena Skëképa icha erule ñi dapa'úke ie' u a, e'pa shke'ú sa' a.

¹⁶ Yëkkuö i' aritsé one a' tō sulitane kukua, e' ukuökī tā ipatkōmi a' tō Skëképa icha erule ñi dapa'úke Laodicea, e'pa a as ie'pa tō iaritsō ñies. Ñies yëkkuö patkē' ye' tō Laodicea wakpa a, e' saú mik ide a' ska' eta.

¹⁷ Ichö Arquipo a tō Skëképa Jesucristo kanè mène ie' a wè, e' wà ú ie' tō seraa buaë.

¹⁸ Ñies ye' dör Pablo, e' tō shkene i' shté ye' wák ulà wa. Kë a' éna ichökwa tō ye' tso' wötëule s'wōto wé a. As Skëköl er buaë chō a' a.

Yëkkuö Tsá Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a 1 Thesalonicens

Pablo tö yëkkuö i' kit duas dabom skeyök ena skeyök kī et Jesús kune'bak e' ukuöki (50-51 AC) e' shu ulat. E' kueki i' dör yëkkuö tsá kit ie' tö e'. Mik ie' skà dë'rö Tesalónica Skëköl tté buaë e' pakök etá Timoteo ena Silvano e'pa mir ie' ta. Mik Pablo tö Skëköl tté paka' ká e' a, etá taië pë' uluneka ie' kī, e' kueki ie' bakshkarmi dö Atenas. E' ukuöki ie' shkakmine kanëblökne Tesalónica Jesús mik erblökwakpa kimuk, erë kë ie' dë'röne. Erë Jesús mik erblökwakpa we'ikeke taië pë' kë dör Jesús mik erblökwakpa esepa tö, e' kueki Pablo tö Timoteo ë patkë'mi yëkkuö i' muk ie'pa a ier diché ioie (Hechos 12.1-14).

Ì kit Pablo tö yëkkuö i' kī e' dör i' es: Et: Ie' tö wëstela mé Skëköl a ì buaë o' ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a e' kī. Ñies Pablo tö ie'pa a ieri mène tö Skëköl tso' ie'pa ta.

Böt: Pablo tö ie'pa a ieri méne tö wës ie' bak senuk ie'pa shua ena wës ie' tö ie'pa dalërits. Ie' tö ikit es ie'pa er diché ioie senuk Jesús a.

Mañat: Pablo tö ie'pa er diché ié senuk kekraë Jesús a. Ñies ì tköraë Jesús mik erblökwakpa ta mik iblërulune etá, e' paké ie' tö ie'pa a. Ñies ie' tö ikkachè tö wës se' kawötá Jesús datskene e' panuk kröröë.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta íe. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skëkëpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewá Skëköl dör S'yé e' mik, ñies Skëkëpa Jesucristo mik. As ie'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Tesalónica wakpa dalërmik

² Kekraë sa' tö wëstela cheke Skëköl a a dalërmik. Mik sa' ttöke ie' ta, etá kekraë sa' tö ikieke a' kī.

³ Sa' éna iane tö a' erblöke Jesús mik, e' kueki a' tö ì kos buaë weke. S'yé dalër taië a' éna, e' kueki a' kanëblöke darërë ie' a.

Skëkëpa Jesucristo datskene, e' paneke a' tö mokië, e' kueki a' e' tkéwa darërë ie' mik. E' kos kueki kekraë mik sa' ttöke Skëköl ta, etá sa' tö wëstela cheke ie' dör S'yé e' a a dalërmik.

⁴ A yamipa dalër taië Skëköl éna, sa' wa ijcher tö ie' tö a' shukitbak ie' ala'rie.

⁵ Mik sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, etá kë sa' wa ipakane tté ë wa. Ñies Wiköl Batse'r diché e' kkayë' sa' tö a' a. A' tö isuë tö ì ché sa' tö, e' ché sa' tö er mokië wa. A' wa ijcher buaë tö sa' bak senuk yësyësë a' shua iwà kkachoie tö a' kawötá senuk es.

⁶ Es a' dë'bak senuk yësyësë wës sa' ser es, ñies wës Skëkëpa Jesús ser es. Mik a' tö Jesús tté buaë klöo'bak, etá e' kueki pë' tö a' we'ik siarë, erë a' tö tté e' klö'wekeia ttsë'ne bua' wa Wiköl Batse'r batamik.

⁷ E' wa a' tö iwà kkaché Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia ena Acaya, e'pa kos a' tö wës s'kawötá senuk Skëköl a.

⁸ A' batamik Skëkëpa Jesús tté buneka Macedonia ena Acaya. Ká wa'ñe, wé ye' mirwa, eë pë' kos wa ijcher tö a' erblöke Skëköl mik. E' kueki kë ì ku'ia ché yi a' tté e' kī.

⁹ Sulitane tö sa' a' icheke tö a' tö sa' ki'wa buaë. Ñies ie'pa tö icheke tö iyi diököl tso' dalöie, ese kos watëttsá a' tö kanëbloie Skëköl chökle eköl ë e' a.

¹⁰ Ñies ie'pa tö icheke sa' a' tö a' tso' Jesús datse ká jaí a, e' panuk er moki wa. Ie' dör Skëköl Alà. Ie' kötewa, erë Skëköl tö ie' shkeo'kane. Ie' tö se' tsatkée, se' weirdaë siarë aishkuö ta, e' yöki.

2

Ì o' Pablo tö Tesalónica

¹ A yamipa, a' wa ijcher buaë tö sa' sene' a' shua, e' wà kë dör éme, e' tö a' kime' buaë.

² A' wa ijcher tö kam sa' dö a' ska' e' yöki Filipos wakpa tö sa' yé' suluë, sa' we'ik siarë. Ñies a' ká a' pë' bak e'pa éna sa' wöklö'wak erë Skëköl tö sa' kime'. Ie' tö diché mé sa' a' Jesús tté buaë pakoie a' a.

³ Sa' kë tö s'patteta' kache tté wa ö iyi sulusi dalërmik ö s'kitö'woie.

⁴ Sa' kë tö s'patteta' es. Skëköl tö sa' er webleke, e' tö sa' shukit. Ie' tö kanë me'at sa' ulà a' Jesús tté buaë pakök. E' kueki sa'

ipakeke as sa' wër buaë ie' wa, kë dör s'ditsö wa.

⁵ A' wä ijcher tö sa' kë dë'rö a' ska' a' kikökka kache tté wa. Kë sa' wä a' pautule inuköl kiane sa' kī e' kueki. Skëköl wä ijcher tö sa' kë wä iwamblëne es.

⁶ Sa' kë dë'rö a' ska' as a' tö sa' kiköka ö yi skà tö sa' kiköka.

⁷ Sa' dör Cristo ttekölpa tsá, e' kueki sa' wä kawö ta' as a' tö sa' saü buaë, erë e' kë kine sa' wä a' a. Sa' tö a' suë wes alá mì tö ila'rla suë es.

⁸ Sa' éna a' dalër taië, e' kueki sa' ttsë'ne buaë a' pattök Skëköl tté buaë wa. Kë dör e' ë wa, ñies sa' e' mumittsa weinuk a' dalërmik.

⁹ A yamipa, a' éna iane tö mik Skëköl tté buaë paka' sa' tö a' a, e' dalewa sa' kanëblë' darërë. Sa' kanëblë' ñië nañeë as sa' kë tö a' ulà panù sa' tioie.

¹⁰ A' wä ijcher, ñies Skëköl wä ijcher, tö sa' sene' batse'r yësyësë kë kī ì sulu tté ta' a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa shüa.

¹¹⁻¹² A' wä ijcher tö sa' tö a' paut, a' er pablë' eköl eköl wes iyé tö iwë iwák ala'r ta' es. Ñies sa' tö a' a iyë' kekraë tö a' senü yësyësë wes Skëköl kī ikiane es. E' tö se' klöo'bak as se' dö ì blúie ie' tso' olo ta' taië e' kīie.

¹³ Mik sa' tö Skëköl tté paka' a' a, eta' a' kë wä itsène wes s'ditsö tté es. E' skéie a' tö itse' wes Skëköl tté mokī es, ta' es je' idir. E' kueki kekraë sa' tso' wëstela chök Skëköl a' a' dalërmik. Ie' tté batamik, iwakanewëkeitö a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa er a.

¹⁴ A yamipa, a' wakpa ditséwöpa e'pa tö a' we'ik siarë. Es ñies ibak Skëköl icha erule erule erblö Cristo Jesús mik tso' Judea e'pa ta. Judiowak malepa tö ie'pa we'ik siarë ñies.

¹⁵ Judiowak tö iwakpa we'ik Jesús tté kueki, e' wakpa ë tö Jesús kötwa wes ká iaiä ie'pa tö Skëköl ttekölpa kötulurbak es. Ñies ie'pa ë tö sa' trëo'yal. ¡Ie'pa kë wër buaë Skëköl wa! ¡Ie'pa kë wödör yi mik!

¹⁶ Mik sa' tö Skëköl tté pakeke pë' kë dör judiowak esepa a' as ñies ie'pa tsatkër, eta' judiowak ñe'pa tö sa' ma'wé wöklö'wë as kë sa' tö tté e' pakö, erë ie'pa kë ulà dë' iska'. Es ì sulu nuí, e' kī kieke ie'pa tö e' kī taië. Bata ekkë ta' Skëköl tö ie'pa kichatëttsatke.

Pablo shkakne ie'pa weblök

¹⁷ A yamipa, sa' manétyal, sa' kë ku'ia a' ta' ñita, erë sa' er me'rie a' kī. Sa' manétyal erë bet ta' sa' éna shkakne suluë a' weblökne.

¹⁸ Sa' tö ima'wé, ye' wák tö ima'wé tsee erë Satanás tö sa' wöklö'wé.

¹⁹ Mik Skëképa Jesús dene, eta' çyi tö sa' ttsë'wëmi buaë mokīe ie' wöa? ¡E' dör a'! ¡Ie' buaë paneke sa' tö Jesús wörki a' batamik. A' dë' Skëköl ala'rie, e' tö sa' ttsë'wëraë buaë Jesús wörki.

²⁰ Yëne e', a' wa sa' e' ttsökeka, a' tö sa' ttsë'wëke buaë.

3

Timoteo patkémine Tesalónica wakpa ska'

¹ Bata ekkë ta, mik sa' kë a' idalë'ttsëneia, eta sa' tö ibikeits tö "sa' bül atë ië Atenas

² ta' s'yami Timoteo e' patkekemi sa' tö a' weblök." Ie' dör Skëköl kanë méso Cristo tté buaë pakök wes sa' es. Sa' tö ie' patkë'mi a' kimuk as a' diché kī iër Jesús tté a' ena a' erblöia mokīe imik.

³ Sa' kë kī ikiane tö a' wele eriawë, a' weirke siarë Jesús tté kueki, e' tö. E' tköraë se' ta' wake'.

⁴ Mik sa' bak a' ska', eta sa' tö a' a iyë' taië tö se' weirdaë pë' kë dör Jesús mik erblökwakpa esepa ulà a. A' wä ijcher buaë tö iwà tka es.

⁵ E' kueki mik ye' wák kë a' idalë'ttsëneia, eta Timoteo patkë'miyö a' tté ttsök tö çis a' erblöke Jesús mik e' mir? Ye' suane siarë dö' Satanás tö a' erkiöwë ta' a' èmine ta' kos sa' tö a' patté e' weirdawa é.

⁶ Erë Timoteo tso' a' ska', írö ie' dene. Ie' wä biyö buaë debitü sa' a. Ie' ichè tö a' erblökeia Cristo mik, ñies a' ñi dalëritsökeia buaë. Kekraë a' tö sa' bikeitseke er bua' wa. A' éna sa' suakne suluë wes sa' éna a' suakne es.

⁷ A yamipa, a' erblöke Jesús mik buaë, e' tö sa' er pableke taië sa' eriarke kos sa' weirke kos e' shüa.

⁸ Mik sa' ittse' tö a' e' tkéwa darërë Skëképa mik, eta sa' er dekane.

⁹ A' tö sa' ttsë'wé buaë ichökle Skëköl wöa. Kekraë sa' tö wëstela cheke ie' a' taië a' kī, erë e' kë dör wë'.

¹⁰ Sa' tö ie' a' ikieke taië ñië nañeë as kawö mütö sa' a' a' suoie a' kī wöbla'woie as a' kī yör erblök Jesús mik.

Pablo tté Skököl ta

¹¹ Skököl dör S'yé e' ena Sköképa Jesús e'pa a sa' tö ikieke tö sa' kimú shkoie a' ska'.

¹² As Sköképa tö a' kö ñi kí dalëritsök tajë shute ñies sulitane dalëritsök wes sa' tö a' dalëritseke es.

¹³ As ie' tö a' er diché kí iö as a' dö Skököl dör S'yé e' wörki batse'r, kë kí i sulu tté ta', mik Sköképa Jesús datskene ie' icha batse'rpa ta' eta. Es e' idir.

4*Sené wër buaë Skököl wa ese*

¹ A yamipa, sa' tö a' wöblaö' tö a' senú wes Skököl wa iwër buaë es, e' iuteke buaë a' tö. I' ta sa' tö a' a' ikieke, sa' tö a' patteke Sköképa Jesús ttö wa, tö a' kí senú yësyësë këkraë.

² Ì uk a' ka' ye' tö Sköképa Jesús ttö wa, e' jcher buaë a' wa.

³ Skököl kí ikiane tö a' ser batse'r, e' wà kiane chë tö a' e' sköttsa trë kos yöki.

⁴ A' e' wöbla'ú e' kkö'nuk batse'r dalöier'ta'.

⁵ A' kë kàne senuk wes pë' kë e' batsö'ta' Skököl mik es. Ie'pa trër tajë wes iwákpa kí ikiane es.

⁶ A' dör ñi yamipa Jesús ttè wa, e' kueki kë a' kàne ñi tsiriuk a' alakölpa wa. A' ñi wamblö es, e' ta a' ñi dalöseukewa. Sa' tö a' a' iyë'bak tö wépa tö iwambleke es esepa we'ikeraë siarë Sköképa Jesús tö.

⁷ Skököl kë wa a' klöone e' ia'ukka sene sulusi wa. Ie' tö a' klöo' senuk batse'r ie' a'.

⁸ E' kueki yi tö ttè i' watéttsa, ese kë wa s'ditsö ttè watënettsa, ie' tö Skököl tö Wiköl Batse'r mé se' a, e' ttè watéttsa.

⁹ Skököl wák tö a' wöbla'wé ñi dalëritsök, e' kueki kë i' shteku'ia sa' tö ttè e' kí.

¹⁰ A yamipa, e' yëne tö Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia, e'pa kos dalër tajë a' éna. Erë sa' tö a' kí patteke tö a' kí ñi dalëritsö tajë shute.

¹¹ Ñies a' e' chö senuk bërë. Pë' kë tsiriwar kanë wa, ttè wa, i' wa. A' wakpa íyi ë wà sa'ú wà shuló. A' kanëblö a' wákpa ulà wa wes sa' tö a' iyë' es.

¹² A' tö iwé es, e' ta pë' kë erblö Jesús mik, esepa tö a' dalöieraë. Ñies a' tö iwé es, e' ta i' kos kiane a' kí senoie, e' döraë a' ulà a' as a' kë tö yile ulà panù a' kanéwoie.

Sköképa Jesús datskene

¹³ A yamipa, sa' kí ikiane tö a' wa ijcher tö i' tköraë se' blërulunebak esepa ta' as a' kë eriar wes wépa kë ku' i' panuk, esepa eriar es.

¹⁴ Se' tö iklö'wé tö Jesús kötëwa shkenekane, e' kueki ñies se' tö iklö'wé tö wépa batsulewa ie' mik blërulunebak, esepa tserabitü Skököl tö Jesús ta' mik idatskene eta.

¹⁵ E' kueki i' kkayë' Sköképa tö sa' a' e' chekene sa' tö a' a, e' dör tö mik ie' dene, eta se' dör ie' icha tso' ttsë'ka, esepa kë mîne se' malepa blënewa, esepa yöki kewe.

¹⁶ Mik Sköképa wák bitukene ká jai a, eta ittöraë aneule darërë ttersaë sulitane tö. Ñies Skököl biyöchökwakpa wökir kibi, e' ardaë ta' Skököl duk bla'wëraëitö tajë. Eta wépa batsulewa Cristo mik blërulunebak, esepa shkerdakane kewe.

¹⁷ E' ukuöki ta' se' tso' ttsë'ka ká i' a, esepa kos busdaka ie'pa ta' ñita mö a' ta' Sköképa Jesús kuëraësö kashuk a, eta es se' tso'ie ie' ta' këkraë.

¹⁸ E' kueki a' ñi er diché iö ttè e' wa.

5

¹⁻² A yamipa, a' wa ijcher buaë tö mik Sköképa Jesús datskene, eta kéwö e' datse kë biyö yëule wes akblökwakpa döwa se' u a' nañewe es. Kë yi wa ijcher tö mik idatskene, e' kueki e' kéwö kë kituk sa' a' yëkuö kí a' a.

³ Mik sulitane tö iché: "Ire' sulitane serke bërë ñita, kë pauirku'", e' bet ta' i' sulu döraë ká i' kí ta' s'ditsö weirdaë siarë. Ie'pa kë tköpashkar iulà a' wes tayë alà kurke e' kë tköpashkar iweir tajë e' ulà a' es.

⁴ Erë a yamipa, a' kë serku'ia ká ttsettse a' wes ie'pa es. E' kueki e' kéwö kë döpa a' kí wes akblökwakpa döwa es.

⁵ A' kos serke yësyësë Jesús ttè dikia, e' dör wes se' serke ká ñiwe a' es. Sköképa Jesús kéwö, e' tö a' ttsë'wëraë buaë. Kë se' tö i' sulu wamleku'ia wes ká ttsettse wakpa es.

⁶ E' kueki kë se' kàne senuk wes ie'pa es. Ie'pa dör wes se' kapötulur es, kë ku' i' panuk. Erë se' kawö'ta' senuk wösh wa, kabikeitsöke buaë wes s'tso' kkáme es.

⁷ Wépa kapötkëter, esepa kapötkëter nañewe. Wépa tteke blo' tö, esepa tteke blo' tö nañewe.

⁸ Erë se' dör wes ká ñiwe wakpa es, esepa ké kabikeitsök buaë wes s'tso' kkáme es. Se' erblö Jesús mik, ñies se' ñi dalëritsö, e' tó se' bleraë wes íyi daloie ieke ñippökwakpa tó ibatsi' k_i kuaböt yök_i es. Ñies se' tsatkërdaë, e' panusö kröröë, e' tó se' tsatkeraë wes íyi daloie tkekeka ñippökwakpa tó iwökir k_i e' tsatkoie es.

⁹ Skëköl kë wá se' klöone ie' ala'rie se' we'ikoie. E' skéie se' klöo'bakitö se' tsatkoie Skëképa Jesucristo batamik.

¹⁰ Cristo kötewá se' skéie as se' ser michoë ie' ta ñita. Se' blënewá ö se' tso'ia ttsë'ka, e' kë dë' wes ie' a mik ie' datskene eta.

¹¹ E' kuek_i a' ñi er pablö, a' ñi diché iö, ttè ikkë wa wes a' tso' iwà uk es.

Pablo tó ie'pa kí patté

¹² A yamipa, wépa tso' kaneblök darërë a' wökirpaie Skëképa Jesús ttè a, esepa tó a' kkö'neke, a' patteke as a' ser buaë yësyësë Skëköl a. E' kuek_i sa' tó a' a ikieke tó ie'pa dalöiö.

¹³ Ie'pa dalöiö tajë. Ie'pa dalëritsö ie'pa kanë kuek_i. A' senú bërë ñita.

¹⁴ Ñies sa' tó a' patté tó a' wépa bikëne, kë éna kaneblak, esepa uñú. Wépa eriarke, esepa er pablö. Wépa kë ku' tkëulewá darërë erblök Jesús mik, esepa kimú. Sulitane dalë'ttsö er bua' wa.

¹⁵ A' e' kkö'nú. Mik yi tó ì sulu wamblé a' k_i, eta kë a' tó ì sulu wamblökne ie' k_i iskéie. E' skéie a' e' chö kekraë er buaë chök ñi a' ena sulitane a.

¹⁶ A' ttsë'nú buaë kekraë.

¹⁷ A' ttö me'rie Skëköl ta.

¹⁸ Ì kos k_i wëstela chö Skëköl a. A' dör Cristo Jesús icha, e' kuek_i Skëköl k_i ikiane tó a' ser es.

¹⁹ Ì weke Skëköl Wiköl tó a' shua, e' kë wöklö'war.

²⁰ Ttè Skëköl ttekölie, ese kë watarttsa.

²¹ Iwà kos bikeitsö bua'iewá. Wé dör buaë ese blö.

²² Ì sulu kos, ese yök_i a' e' sköttsa.

²³ Skëköl dör sene bërë mukwak, as e' tó a' kimù senuk batse'r. Ñies as ie' tó a' chkà, a' er, a' wiköl, a' wák wa'ñe kkö'nú kë k_i ì sulu tté ta' yës dö mik Skëképa Jesucristo datskene eta.

²⁴ Yi tó a' klöo'bak, e' ttö mok_ië. Ie' tó ese kos wawëraë.

Pablo e' chéat

²⁵ A yamipa, a' tó ikiö Skëköl a sa' k_i.

²⁶ S'yamipa kos shke'ú sa' a ñi dalër wa.

²⁷ Ye' tó a' ké Skëképa Jesús ttö wa yëkküö i' sauk s'yamipa kos a.

²⁸ As Skëképa Jesucristo er buaë chö a' a.

Yëkkuö Skà Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a, i' ta ide böt 2 Tesalonicenses

Mik Pablo bak Corinto etä ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a. I' dör yëkkuö skà kit ie' tö ie'pa a, i' ta ide böt. S'wöbla'ukwakpa wele tö ichè tö Jesús skà dë'röbakne e' kueki kē s'kawōta kanablök. Jesús mik erblökwakpa welepa tö e' klöo', e' kueki ie'pa kē kanablōia chke yuloie. E' kueki Pablo tö Jesucristo skà datskene e' paké ie'pa a.

Pablo éna ie'pa a ichak yësyësë tö Jesús kam döne e' kueki ie' tö yëkkuö i' kit. Ie' tö ie'pa a iché tö Jesucristo datsketkene e' yöki wëm döraë eköl sulitane kitö'uk. E' kanablōraë Satanás diché wa. Nies ie' tö ie'pa a iché tö mik Jesús dene etä pē' kos kē erblēne ie' mik e' we'ikeraë Skököl tö.

Erë kam Jesús döne etä ie' mik erblökwakpa kawōta senuk yësyësë ena ie'pa kawōta kanablök e' kkö'noie. Es Pablo tö ie'pa a iché.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta ië. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skökëpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewä Skököl dör S'yë ena Skökëpa Jesucristo e'pa mik.

2 As ie'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Mik Jesús dene, etä pē' suluë we'ikeraëitö

3 A yamipa, kekraë sa' kawōta wëstela chök Skököl a a' dalërmik. A' erblöke Jesús mik, e' kī mir buaë. E' sù a' nì dalëritsöke, e' kī mir buaë. E' tö sa' ké wëstela chök Skököl a.

4 Sa' tö a' tté ppéka buaë Skököl icha eruleë kos e'pa shua. Erë a' weirke siarë s'bolökpa ulà a, a' töierke siarë Jesús tté kueki, erë a' e' tkéwä darërëë, a' erblökeia Jesús mik buaë, e' kueki sa' tö a' kikéka.

5 E' kos wa iwënewä tö Skököl tö s'shulë yësyësë. Ie' dör se' blü, e' tté kueki a' weirke. E' wa iwënewä tö ie' tö ibikeitseke tö a' je' didir i' blüie ie' tso' e' kīie.

6 Skököl tö s'shuleke yësyësë kekraë, e' kueki buaë idir tö wépa tö a' we'ikeke esepa we'ikeraë ie' tö siarë.

7 Ta a' weirke siarë e'pa enuraë sa' ta nita. E' kos tköraë mik Skökëpa Jesús datskene ie' biyöchökwakpa diché ta' taië e'pa ta ena bö'wö ñarke taië e' shua eta.

8 Wépa kē e' batsöta' Skököl mik, kē wa Skökëpa Jesús tté buaë e' iütëne, esepa kos we'ikök ie' datse.

9 Ie'pa weir mīchoë siarë busdattsa bānet Skököl diché ta' taië olo ta' taië, e' yöki.

10 E' kos tköraë mik Skökëpa Jesús datskene etä. E' kēwö ta' ie' icha batse'rpa kos tö ie' kikeraka. Se' erblé ie' mik, esepa kos tö ie' dalöieraë. A' tö tté yë' sa' tö a' a, e' klö'wé e' kueki a' tso'ñak e'pa shua.

11 E' kueki sa' tö Skököl a ikieke kekraë a' ki. Sa' tö ikieke ie' a as ie' tö a' saü tö a' serke yësyësë wes ie' tö a' klöo'bak senuk es. Nies sa' tö ikië ie' a tö ie' tö a' kimù i' buaë kos kiane wë a' ki e' wä uk buaë ie' diché wa. E' kos wak a' éna a' erblöke Jesús mik e' kueki.

12 Sa' tö ikieke es as Skökëpa Jesús kikarka a' batamik, ñies as Skököl tö a' kikōka buaë. Ie' ena Skökëpa Jesucristo e'pa er buaë chö a' a, e' kueki ie'pa tö a' kīmeraë iwä uk buaë.

2

Wëm Sulusi Ichökle

1 A yamipa, mik Skökëpa Jesucristo datskene, etä se' busdaka kashuk a nì dapa'uk ie' ta, e' tté pakeke sa' tö a' a i'ñe. Sa' tö a' a ikieke kröröë tö

2 yile iché tö Skökëpa Jesús datskene, e' kēwö detke, e' ta kē a' e' kitö'uk e' tkiuk tté ese wa. Isalema yile tö a' a icheke tö Wiköl Batse'r tö sa' a ikkaché tö Jesús denetke. Isalema yile tö icheke tö sa' tö ie'pa a iyë' ö sa' tö ikit yëkkuö ki tö Skökëpa Jesús denetke ká i' a. Yile tö iché es, e' ta e' dör kache.

3 Kē a' e' kitö'uk tté ese wa yës. Skökëpa Jesús kam döne e' yöki taië pē' tö Skököl waterattsa. Nies wëm sulusi ichökle wömenettsabak weinuk e' döraë.

4 I' kos tso' dalöie skökölle, ese kē kiarpa ie' ki. Ie' wák e' ttsöraka ese kos tsata. Ie' ki ikiane tö sulitane tö ie' e' dalöie. Ie' e' tköraka Skököl wé kibi a ta ie' chōraë: "ye' dör iji ulitane kéköl."

⁵ Mik ye' bak a' ska', eta íyi ekkë yë'yö a' a, ye' a ta e' ane a' éna.

⁶ Ì tò wëm sulusi ñe' wöklö'wekeia as kë idö kam ikéwö dö e' yöki e' jcher a' wa.

⁷ Erë i'ñe ta Satanás tso'tke iwakanéuk bër akirie as s'ditsö tò Skëköl ttë watöttsa. Erë wëm sulusi ñe' kë döpa dö mik yi tso' iwöklö'uk e' yënettsa eta.

⁸ Mik iyënettsa, eta wëm sulusi e' döraë sulitane wörki. Erë mik Skëkëpa Jesús de, eta ie' e' alöraka iki ilo taië wa ta itterawaitö ikkö siwé ë wa.

⁹ Mik wëm sulusi ñe' de (kam Jesús tò ittöwa e' yöki), eta ie' döraë Satanás batamik. Satanás diché wa, ie' tò ì kë or yi a ese kos wëraë s'kitö'woie.

¹⁰ Ì sulu kos wa ie' tò s'wömeulettsa weinuk aishkuö ta esepa kitö'wëraë. Ie'pa kë wa Jesús ttë moki e' dalëritse e' tsatkoie, e' kueki ie'pa wömeulettsa weinuk.

¹¹ E' kueki Skëköl tò ie'pa wömerattsa as ie'pa e' kitö'ù Wëm Suluë Ichökle e' kache wa.

¹² Es ie'pa kë tò ttë mokië ñe' klö'wë. E' skéie ie'pa ttsë'r buaë ì sulu wamblök, e' kueki Skëköl tò ie'pa wömerattsa weinuk aishkuö ta. Esepa kos ki inuí döraë.

S'yë tò se' shukitbak tsatkë

¹³ Erë, a yamipa, a' dalër taië Skëkëpa Jesús éna. Tsawe ta Skëköl tò a' shukitbak tsatkë iWiköl tò a' batse'wë e' batamik. Ñies a' tsatkëne ttë mokië klö'wë a' tò e' batamik. E' kos kueki sa' kawöta wëstela chök Skëköl a' kekraë a' ki.

¹⁴ Sa' tò Jesús ttë buaë paka' a' a, e' wa Skëköl tò a' klö'bak as a' ser michoë Skëkëpa Jesucristo ta ñita e' olo taië e' a.

¹⁵ A yamipa, e' kueki, ttë wa sa' tò a' yö' mik sa' bak a' shua eta, ñies mik sa' tò yëkkuö kit a' a eta, ttë e' kos blö buaë a' er a, kë ilo'yar.

¹⁶ Skëkëpa Jesucristo ena Skëköl dö S'yë, e'pa éna se' dalër taië. Ie'pa er buaë chë se' a, e' tò se' er pablë michoë. Ñies ie'pa kablë sene michoë muk se' a, e' panuk kröröë se' tso'ie.

¹⁷ As ie'pa tò a' er pablö. As ie'pa tò a' er diché ki iö as a' tò ì buaë kos ù ttë wa ena iwawatke.

3

S'yë a ikiö sa' ki

¹ A yamipa, bata ekkë ta, a' tò Skëköl a ikiö sa' ki as Skëkëpa Jesús ttë pakeke sa' tò, e' ki pakar bet ka ulitane wakpa a ta e'pa tò iklö'wë wës a' tò iklö' es.

² Ñies pë' tso' taië kë erblöku' Jesús mik, e' kueki a' ikiö Skëköl a' tò ie' tò sa' tsatkö pë' sulusi yöki.

³ Erë Skëkëpa Jesús ttö mokië, ie' tò a' se'wëraë tkëulewa darërë ie' mik ta a' tsatkëraëitö ì sulu yöki.

⁴ Sa' e' mué ie' mik tò ie' tò a' kimeraë. E' kueki sa' wa ijcher tò ì uk a' ké sa' tò, e' wawé a' tò ta a' iwë michoë.

⁵ As Skëkëpa tò a' kimü kos Skëköl éna se' dalër e' wà anak. Ñies as a' kimuitö a' weirke kos e' dalë'ttsök wës Cristo tò ie' icha dalë'ttsé' es.

Se' kawöta kanëblök

⁶ A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttö wa sa' tò a' a' icheke tò s'yamipa welepa bikërke, esepa yöki a' e' skö. Wëpa kë tò ttë me'at sa' tò e' iuteku', esepa yöki a' e' skö, kë iutar.

⁷ A' wa ijcher buaë tò a' kawöta senuk wës sa' bak senuk a' ska' es. A' kë wa sa' sune bikënu.

⁸ Sa' kë wa yi chkë ñane kë patoule. E' skéie sa' bak kanëblök darërë ñië nañë shtrine wa ì wa chkoie, di' yoie as sa' kë tò yi tsiriü e' tië wa e' kanewë wa.

⁹ Mik sa' bak a' ska' warma a' kawöta sa' sauk, sa' kkö'nuk, erë sa' kë wa ì kine a' a es. Es sa' kanëblë' a' ska' as a' wöblar kanëblök wës sa' tò a' a' iwà kkayë' es.

¹⁰ Mik sa' bak a' ska', eta ttë i' yë' sa' tò a' a: "Yi kë kanëblak, ese kë tiar."

¹¹ Sa' tò ittse' tò a' welepa bikërke taië. Ie'pa kë kanëblöku' yës, e' skéie wëpa kanëblöke esepa tsiriwëkerakitö ñië.

¹² Pë' esepa pattë sa' tò, ñies ie'pa ké sa' tò Skëkëpa Jesucristo ttö wa kanëblök darërë bërë e' kanéwoie.

¹³ Erë, a yamipa, kë a' shttrinuk ì buaë uk kekraë.

¹⁴ Ttë shtéyö yëkkuö i' ki, e' kë iutë yile tò, e' ta ichö a' malepa a. Ie' yöki a' e' skö as ijaërka ta ier mane'üne.

¹⁵ Erë kë ie' suar suluë wës s'bolök es, e' skéie ipattö er bua' wa wës s'ël es.

Pablo e' chéat

¹⁶ Skëképa Jesús dör sene bërë mukwak, as e' tö sene bërë mù a' a' kekraë ì kòs tköke a' ta' e' shua. As ie' tkërie a' ulitane ta' kekraë.

¹⁷ Ye' dör Pablo, e' tö shkëne i' shtë ye' wák ulà wa wës ye' tö ishteke yëkkuö kòs shtëyö ese kî es. Es sulitane wà ijcher tö ye' wák tö ishtë.

¹⁸ As Skëképa Jesucristo er buaë chõ a' ulitane a' taië.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a 1 Timoteo

Pablo tö yëkkuö kit mañat Jesús mik erblökwakpa wökirpa a, e' et e' dör itsá kititö Timoteo a e'. Yëkkuö i' dör ie' pattoie wes ie'pa kawötä s'wëttsuk s'wökirpaie.

Timoteo dör Pablo wapiöuk ikanè a. Mik ie' bak duladula etä Pablo tö ie' klöo' kaneblok ie' ta. Timoteo bak senuk ká kiè Litra atë Asia eë. Ie' yé dör griegowak ena imi dör Israel aleri. Mik Pablo tö Jesús tté buaë paka' Litra etä Timoteo erblé' Jesús mik. E' ukuöki mik Pablo skà bak Litra etä ie' tö Timoteo shukit kaneblok ie' ta (Hechos 16.1-4). E' ukuöki Timoteo kaneblé' taië Pablo ta Jesús tté buaë pakök ká kuä'ki kuä'ki a. E' ukuöki ta Timoteo bak Jesús mik erblökwakpa wëttsuk Éfeso. Pablo tö yëkkuö i' kit Timoteo a ie' kimoie wes ie' ké senuk kaneblok.

E' kieta se' wése ké kaneblok Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena e'pa kimukwakpaie, e' kit Pablo tö Timoteo a. Nies Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso e'pa shua kabene tso' taië. Pë' welepa tö s'wöbla'weke kache tté wa, esepa ki talarke taië, e' ché Pablo tö Timoteo a tö wes ie' kawötä tté ese shulök.

Yëkkuö i' tö se' kimèmi taië i'ñe ta. Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö se' wése kawötä shushtë s'wökirpaie, nies se' wése kawötä shushtë s'wökirpa kimukwakie. E' kieta wes s'wökirpa ké kaneblok e' tso' kitule yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a e' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Skököl dör S'tsatkókwak ena Cristo Jesús mik se' erblöke, e'pa ye' ka' kanè e' wà uk.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dör wes ye' alà chök es tté mik se' erblöke e' wa. Skököl dör S'yé ena Skökëpa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chö be' a ena be' saü er siarë wa nies sene bërë mù be' a.

Se' wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa wöklö'ú

³ Mik ye' minea Macedonia, etä ye' kköyè' be' a: "Be' e' tsuat Éfeso pë' welepa tso' eë e'pa a ichö tö kë s'wöbla'war kache tté wa."

⁴ Ie'pa kawö chöke taië se' ditséwö bak ká iaiaë e' tté pakè wa. Ttè e' kë erta'wa, e' dör tté ese. Ichö ie'pa a tö kë yi wöbla'waria kache tté ese wa. Ttè ese ki sulu s'ñi chö. Ttè ese tö, i weke Skököl tö se' erblé ie' mik e' wa, ese wöklö'weke.

⁵ Ye' ki ikiane tö s'yamipa ñi dalëritsö er maneneë wa, erbikè bua' wa. Mik ie'pa ñi dalëritsö es, etä e' wa iwënewa tö moki ie'pa erblöke Jesús mik. E' kuëki ye' tö be' ké s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa wöklö'uk, kë kar s'wöbla'uk.

⁶ Ie'pa welepa tö tté moki méat ta ittémirak biraraë.

⁷ Ie'pa erkiöke s'wöbla'uk tté dalöiëno wa. Erë ipakekerakitö wes ichöpa éna iwà anerak buaë es, erë iwákpa kë éna iwà ane.

⁸ Se' wä ijcher tö tté dalöiëno e' dör buaë, erë se' kawötä iwà jchenukwa tö i kuëki imeneat.

⁹ Se' wä ijcher tö tté dalöiëno, e' kë meneat s'ser yësyësë esepa shuloie. E' skéie imeneat wépa kë senak yësyësë, wépa tö tté dalösewekewa, wépa dör pë' sulusi, wépa e' wamblö sulu, wépa kë tö Skököl ena ie' siwé dalöië, wépa tö imi ö iyé ttéwa, wépa dör s'ttökwakpa,

¹⁰ wépa trër, wépa serke wépa ta alakölpa skéie, wépa tö s'ditsö ekibleke watuè, wépa dör kachökwakpa, wépa tö s'kkateke kache wa, nies wépa tö i skà kë dör tté yësyësë sini'kuè ese wambleke, esepa kos shuloie tté dalöiëno meneat.

¹¹ Es tté buaë ichökle e' tö se' a ikkacheke. Ttè e' pakè kané me'at Skököl kikauleka taië, e' tö ye' ulà a.

Pablo tö wéstela ché Cristo a

¹² Skökëpa Cristo Jesús tö ye' er diché ieke. Ie' isuëwa tö ye' ttö mokië, e' kuëki ye' me'kaitö kaneblok ie' a. E' kuëki wéstela chëyö ie' a taië.

¹³ Ye' bak ie' chök suluë. Nies ye' bak ie' ttökatapa chök suluë, we'ikök siarë. Erë Skököl tö ye' sué er siarë wa, kam ye' erblö ie' mik e' kuëki. I wamblé' ye' tö ie' ta, e' wà

kë ane ye' éna tö e' dör suluë, e' kueki ie' tö ye' sué er siarë wa.

¹⁴ Es Skëkëpa Jesús er buaë ché ye' a tajë shute as ye' erblö ie' mik, ñies as ye' tö s'malepa dalëritsö buaë Cristo Jesús ttö wa.

¹⁵ Cristo Jesús dë'bitu ká i' a pë' sulusipa tsatkök. Ttè e' dör yësyësë je', sulitane ké iklö'uk. Ye' bak e' wamblök suluë sulitane tsata.

¹⁶ Erë Skëköl tö ye' sué er siarë wa, ie' tö ye' tsatkëe sulitane a ikkachoie tö kos Jesucristo tö se' dalë'ttseke énaë er bua' wa. Ie' tö iwé es as sulitane erblö Jesús mik wës ye' es ta sene michoë dö ie'pa ulà a.

¹⁷ Skëköl dör s'blú yöbië, kë duöta'wa, kë wërta'wa, e' dör eköl ëme. As sulitane tö ie' dalöiö tajë, ie' kiköka tajë këkraë!

¹⁸ A Timoteo, be' dör wës ye' alà es, ye' tö be' ké iwakanéuk wës Skëköl tteköl tö iyë'bak be' a es. Be' e' tköwa darërë wës ñippökwaq bua'buwa ñippö es.

¹⁹ Be' erblö michoë Jesús mik. Be' erbikö buaë e' wà iutö. Welepa kë wà ierbikö buaë e' wà iutëne, e' kueki ie'pa erblöke Jesús mik e' olo'yé ie'pa tö.

²⁰ Esepa tso' böi kië Himeneo ena Alejandro. Ie'pa méttsa ye' tö Satanás ulà a as iwötkirdak tö Skëköl kë yërta' suluë.

2

Skëköl a ikiösö sulitane ki

¹ A Timoteo, ttè i' cheke ye' tö be' a e' dör ttè bua'ie: Jesús mik erblökwaqpa kawöta Skëköl a ikiök sulitane ki këkraë. Ichö ie'pa a tö ie' a ikiö tö ie' tö sulitane kimé, ñies wëstela chö ie' a sulitane ki.

² Ie' a ikiö wëpa tso' se' blúpaie se' wökirpaie esepa kos ki as ie'pa s'wëttsü buaë. Ie'pa tö iwé es, e' ta se' serdaë bërë buaë Skëköl dalöiök ë, kë ñi chöta' suluë.

³ E' dör buaë, ñies iwër buaë Skëköl dör S'tsatkökwaq e' wa.

⁴ Ie' ki ikiane tö sulitane tsatkër. Ñies ie' ki ikiane tö sulitane éna ttè mokie e' wà ar.

⁵ Ttè e' dör i' es:

Skëköl dör eköl ëme.

Ñies wëm tso' eköl ëme, e' tso' se' tté chök Skëköl a, e' dör Cristo Jesús.

⁶ Ie' wák e' me'ttsabak ttëwa sulitane nuì skéie.

E' bak mik Skëköl tö ikéwö me'wa eta, as sulitane wa ijcher tö mokie ie' éna se' tsatkak.

⁷ Ttè e' wà pakök Skëköl tö ye' klö'bak Jesús ttekölpa tsá e'pa ekölie. Ie' tö ye' patkë' pë' kë dör judiowak esepa wöbla'uk ttè mokie mik se' erblöke e' wa. I ché ye' tö e' dör mokie, e' kë dör kache.

⁸ Bitökicha a' ñi dapa'uke ká wa'ñe, eta ye' ki ikiane tö wëpa ttö Skëköl ta er batse'r wa, kë ulune yi ki, kë ñi chöta'.

⁹ Ñies ye' ki ikiane tö alakölpa e' paiö buaë, kë dör ichka kkachök. Alakölpa kë kàne iyi tulökka taië itsà ki. Ñies ie'pa kë kàne e' kitkökka taië iyi wöñarke dalölöë oroie iie ese wa. Datsi' tuë darërë ese kë iër e' ttsoka taië.

¹⁰ E' skéie ie'pa ké e' kitkökka i buaë wëkerakitö ese wa wës alakölpa e' chö tö ie' tkëulewa darërë Skëköl ttè a esepa ké senuk es.

¹¹ Ie'pa kawöta s'wöblarke e' kittsök bërë dalöie wa.

¹²⁻¹⁴ Skëköl tö Adán yö' kewe, e' ukuöki ta Eva yö'itö. Ñies Adán kë kitëne, Eva kitëne, es ie' tö Skëköl ttè dalöse'wa. E' kueki mik a' ñi dapa'uke Skëköl dalöiök, eta ye' ki ikiane tö alakölpa tulur bërë. Ye' kë tö kawö mè ie'pa a s'wöbla'uk. Ñies ye' kë tö kawö mè ie'pa a e' alökka wëpa ki.

¹⁵ Erë alakölpa tö ila'r kaneweke buaë ena ierblöke Jesús mik ena s'dalëritseke ena iserke batse'r ena ierbiköke buaë yësyësë e' kos a itkërie, e' ta itsatkërdarak.

3

Skëkëpa Jesús ichapa erule e'pa wökirpa

¹ Ttè i' dör yësyësë: Yi éna kanëblak Skëkëpa Jesús ichapa erule e'pa wökirie, e' ta ese éna kanë buaë wak.

² E' kueki esepa ké senuk yësyësë, kë ki i sulu kupa yi tö ikkatoie. Esepa ké alaköl tsukwa eköl ë, e' dalöiök taië, kë kàne trënuq. Esepa ké e' kkö'nuk buaë, kabikeitsök buaë, ñies senuk yësyësë as idalöier. Esepa ké s'yamipa datse banet, esepa kiökwa buaë iu a. Esepa a buaë s'wöblar Skëköl ttè wa.

³ Esepa kë kàne e' ttökka blo' wa. Esepa kë dör kësik tsiriwëta', e' skéie ie' er buaë chö

sulitane a ta iserke bërë. Esepa kë er me'rie inuköl ki.

⁴ Esepa dör iu wökir buaë. Nies esepa ala'r wöblane buaë ie' ttö dalöiök, nies sulitane dalöiök.

⁵ Esepa kë dör iwák u wökir buaë, e' ta ¿wes idömi Skököl ichapa erule e'pa wökirie buaë?

⁶ Wépa míwa erpa Skököl ttè a, esepa kë menukka s'wökirpaie dö' ie' ttsöka tajë ta iwömerittsa weinuk wes bë es.

⁷ Nies e' wakpa ké senuk yësyësë as wépa kë dör Skökëpa Jesús ichapa esepa tö idalöiö. Kë dör es, e' ta ie'pa tö iwayuëmi ta ijaerkami ta iarmine wes bë ki ikiane es.

Skökëpa Jesús icha wökirpa e'pa kimukwakpa

⁸ Es nies Skökëpa Jesús ichapa erule wökirpa e'pa kimukwakpa ké senuk yësyësë as idalöiër. Esepa ké ttök moki. Esepa kë kàne e' ttökka blo' wa. Esepa kë kàne inuköl klö'uk kache wa.

⁹ Esepa ké e' tkökwa darërë ttè mik se' erblöke kkeyëne se' a, e' a erbikè maneneë wa.

¹⁰ Wépa merkeka iwökirpa kimukwakpaie, esepa kawöta suë kewe tö is iserdak. Kë iki i nuí ta', e' ta imerkami kimukwakpaie.

¹¹ Esepa alaköpa nies ké senuk buaë as idalöiër. E'pa kë kàne biyöblök, kë kàne e' ttökka blo' wa. E'pa ké i kos uk yësyësë.

¹² Wépa kaneblak kimukwakpaie, esepa ké alaköl tsukwa eköl ëme, e' dalöiök tajë, kë kàne trënu. Esepa wöblane buaë ila'r wëttsuk nies ie' dör iwák u wökir buaë.

¹³ Kimukwakpa tö iwakaneweke buaë, e' ta ie'pa dalöiërdaë, nies Cristo Jesús tté mik se' erblöke, e' pakeraëitö kë jaëne.

Jesucristo siwé kkeyë' Skököl tö se' a

¹⁴ Ye' mú mi' bet be' weblök. Ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a

¹⁵ dö' ye' wöklör eta be' wa ijcher tö wes se' dör Skököl yamipaië esepa kawöta senuk. Se' dör Skököl chök e' ichapa, e'pa dör wes u chkí bua'ie es ttè mokië e' tsatkoie iwöklö'woie.

¹⁶ Jesucristo siwé e' kkeyë' Skököl tö se' a, ttè e' dör mokië buaë shuteë. Ttè e' dör i' es:

Jesucristo yöne s'ditsöie.

Ie' dör yësyësë e' kkeyë' Skököl Wiköl tö.

Ie' su' Skököl biyöchökwakpa tö.

Ie' ttè buaë e' pakane ká wa'ñe wakpa a.

Ie' mik pë' erblöke ká wa'ñe.

Ie' kinewa buaë ká jaì a olo ta' taië ee.

4

S'wöbla'ukwakpa kache ttè wa

¹ Skököl Wiköl tö ichë yësyësë tö mik ká i' erkewatke, eta tajë pë' tö ierblö Jesús mik e' waterattsa. E' skéie ttè datse wimblupa tö s'kitö'weke esepa wa ena aknamapa wa ese klö'wekerakitö.

² Pë' e' ö sulu kachö tajë erbikè burinewatke esepa iutekerakitö.

³ Pë' ñe'sepa kë tö s'kè senukwa. Nies ie'pa tö icheke tö chkè wésele kë katar, kë nar. Erë chkè kos me'atbak Skököl tö se' a katanoie ñanoie. E' kueki se' dör Jesús mik erblökwakpa wa ttè mokië e' jcher, e'pa wa kawö ta' chkè ulitane katök ñuk wéstela chekesö ie' a e' wa.

⁴⁻⁵ Ì kos yö' ie' tö e' dör buaë, kë se' kàne iwatöktsa. Chkè kos batse'ormi ie' ttè wa ena ie' a ikië wa. E' kueki ie' a wéstela chésö iki, e' ta iñemisö.

Jesucristo kanè méso buaë

⁶ Ttè ekkè wa be' tö se' yamipa wöbla'wé, e' ta be' döraë Cristo Jesús kanè méso buaë ese. Nies iwënewa tö be' er diché iërke buaë ttè moki mik se' erblöke e' kos wa. Ttè e' wà iutë'bitu be' tö buaë dö ikkè.

⁷ Erë kapakè ëse, kë wà ta', kë tö Skököl dalöië, ese kos kë iutar. E' skéie be' e' paulaú kekraë senuk wes Skököl ki ikiane es.

⁸ Se' e' diché iöke e' pa kë'woie e' dör bërëbërë buaë se' a ká i' ki ë. Erë sene wes Skököl ki ikiane es, e' tö sene buaë shuteë e' meraë se' a ká i' ki nies aishkuö ta.

⁹ Ttè e' dör yësyësë, sulitane ké iklö'uk.

¹⁰ Se' erblétke Skököl chök e' mik, e' kueki se' dobchöke darërë kaneblök ie' a. Ie' dör sulitane tsatkökwak, erë bua'iewa ie' dör wépa erblé ie' mik esepa tsatkökwak.

¹¹ Ttè ekkè wa s'yamipa wöbla'ú ta ikö iwà iutök.

¹² Kë be' e' muktsa watè be' dör duladula e' kueki. E' skéie be' ttö wa, be' ser wa, be' s'dalëritsè wa, be' erblö wa ena be' ser batse'r wa ikkachö s'malepa erblöke Jesús mik esepa a tö wes se' ké senuk.

¹³ Kam ye' dö e' yöki be' e' chö Skököl yëkkuö aritsök s'yamipa a mik a' ñi

dapa'uke eta. Ie'pa wöbla'ú iwa, ie'pa pattö iwa.

¹⁴ Mik Skëkëpa Jesús icha e' wökirpa ulà me'kabak be' k_i, eta Skëköl ttekölpa tö iyë' be' a tö ì me' Wiköl Batse'r tö be' a kanebloie Skëköl a, e' wakaneú ie' a buaë, kë iwe'ikar.

¹⁵ Be' e' chö ttè ekkë kos e' wakanéuk as sulitane tö isaù tö be' kí yörke buaë Cristo ttè wa.

¹⁶ Wes be' ser ena wes s'wöbla'wëbö e' kkö'nú. Be' tö iwé es këkraë, e' ta be' ena wëpa tö be' ttöke e' ttsé, e'pa kos tsatkerdaë.

5

Wes be' ké senuk Jesús mik erblökwakpa ta

¹ Wëpa këkëpatke esepa kë uñar kësik wa, e' skéie ie'pa pattö er bua' wa wes s'yëwö es. Duladulapa pattö wes s'ëlpa es.

² Es ñies alakölpa këkëpatke, e' pattö wes s'mì es. Ñies busipa pattö wes s'kutapa es er yësyësë wa.

³ Alakölpa schö siarëla, kë wa yi ta' e' kkö'nuk, esepa dalöiö, esepa kkö'nú.

⁴ Erë schöpa wa ala'r ta' ö uyökpa ta' ö w_i'chkepa ta' esepa ala'r ö isibayökpa kawötä e' wöbla'uk iwikëla ö imì ate siarë e' kkö'nuk imipa tö ie'pa kkö'na' e' skéie. E' wër buaë Skëköl wa.

⁵ Alakölpa schö kë wa yi ta' e' kkö'nuk, serke ekörla, morke Skëköl ë mik, ttöke ie' ta' ñië nañeë, esepa kawötä kimè.

⁶ Erë alakölpa schöpa e' mettsa ì sulu wamblök e' ttsé'woie buaë esepa tso' ttsë'ka, erë Skëköl a ie'pa dör wes s'duulewa es. Esepa kë kawö ta' kimè.

⁷ Ttè e' wà iütök s'yamipa kö as kë yi tö ì sulu kù ie'pa k_i ikkatoie.

⁸ Es yi kë tö iyamipa kkö'nè, kë tö iyamipa ekka kkö'nè bua'iewa, ese tö ttè mik se' erblöke e' watéttsa. Ie' dör suluë tkökä pë' kë erblötä Jesús mik esepa tsata.

⁹ Alakölpa schö k_i duas de dabom teryök (60) ö kí ta, senewabak wëm eköl ë ta, esepa ë kiè shtö kimè.

¹⁰ E' k_iie ta ijcher sulitane wa tö ie'pa s'kimeke buaë, ie'pa ala'r talaö' buaë, ie'pa tö ipakökwakpa datse bánet esepa ki'wa buaë, kë ie'pa tkine kanè ëse uk s'batse'r malepa kimoie, ñies s'weirke esepa kimeke ie'pa tö, ie'pa e' muke íyi buaë kos ese uk e'

waweke ie'pa tö. Alakölpa schö esepa kiè shtök se' kawötä yëkkuö k_i ikimoie.

¹¹⁻¹² Erë alakölpa schö kam k_i duas dö dabom teryök (60) esepa kiè kë shtar yëkkuö k_i, esepa kë kawötä kimè. Ie'pa tö ichèmi Cristo a tö kë sa' serpawane, erë ie'pa erkiöwéne wëpa tö, e' ta ie'pa serdawane. Es ie'pa ttè me' kuaë, e' kë dalöiene ie'pa wa, e' ta e' nuí ate ie'pa k_i. E' kuek_i esepa kiè kë shtar yëkkuö k_i as kë itkö ie'pa ta es.

¹³ Ñies a' tö alakölpa schö esepa kimé eta ie'pa bikërdaka taië, michoë upakök u èt u èt biyöblök suluë, e' tiü mir mir s'yamipa tsiriuk, ttè kë yër ta' ese cherami shabat-shabat.

¹⁴ E' kuek_i alakölpa schö ià busipa, esepa a ye' tö ichè tö a' senúwane, a' ala'r kökane, a' wákpa u kaneú. Ie'pa tö iwé es eta pë' kë wöbatsö Jesús ttè wa e'pa kë tö se' chepa suluë.

¹⁵ Alakölpa schö welepa anemibakne Cristo ttè yök_i tso'ne Satanás ttö iütök, e' kuek_i ye' tö ichè es.

¹⁶ Alaköl isie dör Jesús mik erblökwak, e' yamipa alè dör alakölpa schö, eta ie' ké ie'pa kkö'nuk as kanè e' kë arka Skëkëpa icha malepa k_i. Es imalepa tö alakölpa schö kë wa yi ta' e' kkö'nuk, esepa kkö'nemi.

¹⁷ Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpa tö se' wëttseke buaë, esepa kawötä dalöie taië patuë buaë. Ie'pa wëpa e' ché s'pattök s'wöbla'uk Skëköl ttè wa, esepa kawötä pasuë bua'iewa.

¹⁸ Skëköl yëkkuö tö ichè: “Baka wë'ñe tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kë kawö ta' kkö payuëwa itso' kanëblök e' dalewa as ie' tö trigowö katö.” Ñies ichèitö: “Kanëblökwakpa kawötä patuë.” E' kuek_i s'wökirpa pasauk buaë se' kawötä.

¹⁹ Yile debitu s'wökirpa eköl kkatök, ese kë iutar. Erë mik idebiturak bül mañal ikkatök ta' iché tö ie'pa tö isuë, eta ttè e' wà chakö tö iyëne ö kë iyëne.

²⁰ S'wökirpa tö ì sulu wamblekeia, kë éna ilo'yak, esepa wöuñú s'yamipa ulitane wörk_i as imalepa suarka ta' ie'pa kë tö íyi sulu wamblö.

²¹ Ye' tö be' a' icheke Skëköl wörk_i ñies Jesucristo wörk_i ñies Skëköl biyöchökwakpa shukitule e'pa wörk_i tö ttè ekkëpa wà iütö

ñikkëë s'wökirpa ulitane ta. Ie'pa saú ñikkëë.

²² Kë yi markā betbet s'wökirie. Mik be' tō imekeka, eta iwā bikeitsōwā buaë kewe. Wēm tō ì sulu wamblé, ese mékabō s'wökirie e' ta ie'pa tō ichèmi tō be' tso' ie' pabakök. Ñies be' sueraë suluë ie'pa tō. Be' e' kkō'nú batse'r ì sulu kōs e' yöki.

²³ Be' shu dalër ñië, e' kueki kë be' kàne di' ë yok. Mikle ta vino yö elkela kapöliie.

²⁴ Ì sulu wambleke welepa tō ese jcherwā sulitane wā bet, kam ishulir e' yöki. Erë ì sulu skā tso' ese kë jcherwā yi wa dō aishkuō ta mik ishuline eta.

²⁵ Es ñies ì buaë wekesō ese wërwa bet. Erë kë iwēne bet, e' ta iwërdaë aishkuō ta, kë iblénuk. E' kueki kë yi markā betbet s'wökirie kam iwā bikeitswā buaë e' yöki.

6

¹ Wépa tso' klöulewā kanè mésoie, esepa a ichō tō ie'pa kawōta iwökirpa dalöiök er bua' wa as iwökirpa kë tō Skéköl chō suluë, ñies as ie'pa kë tō ttè buaë wa se' tō s'wöbla'weke, e' chō suluë.

² Ie'pa wökirpa dör Jesús mik erblökwakpa, e' ta ie'pa kë kàne idalöseukwā, ie'pa de ñi yamiie Jesús ttè wa e' kueki. E' skéie ie'pa ké kanëblök bua'iewā. E' wā dör tō iwökirpa dör ñies Jesús mik erblökwakpa. Ie'pa dör ñi yamipa ñi dalër taië. Ttè ekkë wa s'wöbla'ü, ichō sulitane a tō iütö.

Se' er me'rie inuköl ki, e' dör suluë

³ Ttè buaë wa se' wöbla' Skékëpa Jesucristo tō, e' tō se' a ikkacheke tō wes seneke yësyësë Skéköl a. Ttè e' wa se' tō s'wöbla'weke. Yile tso' s'wöbla'uk ttè kuā'ki wa, kë dör wes ttè wa se' tō s'wöbla'weke es,

⁴ e' ta ie' e' ttsōka taië, erë ie' kë wā ì jcher yës. Ttè kë wā ta, ese ë tso' ie'pa er a, e' kabewekerakitō ñië se' tsiriwoie. Wépa tō ie'pa ttè iuteke, esepa ukyërke s'malepa ta, ñi blabatsökelor, ñi chōke suluë ena ñi bikeitsōke suluë.

⁵ Kekraë ñi tsiriukerak ttè kueki. S'wöbla'ukwakpa ttè kuā'ki wa, esepa er me'rie ì sulu ë ki. Ttè mokì ese kë ku'ia ie'pa wā. Ie'pa tō ttè kuā'ki pakeke e' blu'woie ëme.

⁶⁻⁷ Erë ye' tō a' a ichè tō mik se' kune, eta se' kë wā ì dë'ka. Ñies mik se' blënëwā, eta kë

se' wā ì mìnë yës. E' kueki se' serke yësyësë wes Skéköl ki ikiane es ena se' ttsë'r buaë, ì tso' se' wā e' ë wa, e' ta e' dör buaë shute se' a inuköl taië tsata.

⁸ E' kueki se' wā chke ta' datsi' ta', e' ta se' ké ttsë'nuk buaë, e' dör wë' se' a.

⁹ E' skéie wépa e' blu'wakka taië, esepa erkirke ì sulu wamblök ta ñanemine ì sulu ulā a wes dúla klörwā sho' a es. Ie'pa klöulewā sene sulu a, erë ese tō ie'pa sulu'weke, erë ie'pa tō iwawekeia, bata ekkë ta ie'pa yilitewā idikia weinuk.

¹⁰ Inuköl dalër s'éna e' dör ì sulu tsakië e' wì. Welepa tō inuköl kkecheke taië, e' ukuömik ttè mik se' erblöke e' olo'yérakitō ta iweirke eriarke siarë.

Pablo tō Timoteo bata patté

¹¹ Erë be' dör Skéköl kanè méso buaë. Be' e' sköttsa ì sulu kōs ekkë yöki. E' skéie be' e' chō senuk yësyësë wes Skéköl ki ikiane es. Be' erblö Jesús mik kekraë. S'malepa dalëritsō. Be' weirke kōs e' dalë'ttsō er bua' wa. S'malepa saú er bua' wa.

¹² Be' erblöke Jesús ttè buaë e' mik, e' kueki be' e' tkōwā darërë ñippök ì sulu datse be' ki e' ta. Mik be' erblë' Jesús mik kuaë, eta e' yë'ka be' tō pë' tso' taië e' kukua. E' kéwō ska' ta Skéköl tō be' klö'bak senuk michoë ie' ta, ttè e' mik be' e' klö'ü darërëë kekraë, kë arwa as iwā dō be' ulā a.

¹³ Skéköl dör sene mukwak e' wörki, ñies Cristo Jesús e' tsatkë' ttè mokì wa Poncio Pilato ska', e' wörki ye' tō be' a ichè tō

¹⁴ ì uk ye' tō be' ké e' wā iütö yësyësë as kë yi tō ì sulu kù be' ki be' kkatoie dō mik Skékëpa Jesucristo datskene olo ta' taië eta.

¹⁵ Mik ikéwō de, eta Skéköl tō Jesucristo patkerane kkachè sulitane a.

Skéköl kïkarkeka taië, e' eköl ë dör íyi ulitane tsata.

Ie' dör blu'pa kōs e'pa Blú ena skékölpa kōs e'pa Kéköl.

¹⁶ ¡Ie' eköl ë kë duōta'wā!
Ie' serke ie' olo ta' taië e' shuā,
kë yi dōpawā e' ska'.

Kë yi wā ie' sūle iwöbla wa, ñies kë yi a ie' sunukwā.

¡Ie' ë kawōta kïkëka kekraë!

¡Ie' ë diché ta' taië kekraë! ¡Es e' idir!

¹⁷ A Timoteo, inuköl blúpa a ichō tō ie'pa kë kàne e' ttsökka taië. Inuköl erta'wa,

chöta'wa e' kueki ichö ie'pa a tö ie'pa kë kàne e' maukka inuköl mik. E' skéie ie'pa a ichö tö a' e' maúka Skököl ẽ mik. Ie' tö se' a iyi buaë meke taië sēnoie, se' ttsē'woie buaë.

¹⁸ Ichö ie'pa a tö ì buaë ú taië s'kimoie. A' kë kàne kkë'blök. S'kimú a' inuköl wa er bua' wa.

¹⁹ Ie'pa tö iwé es, e' ta iské merane buaë Skököl tö ie'pa a aishkuö ta. Es sene chökle e' dōraë ie'pa ulà a.

Pablo e' chéat

²⁰ A Timoteo, Skököl tté buaë mène be' ulà a, e' wakaneú er moki wa. Kapakè kë wà ta', kë dör Skököl dalōioie, ese kos yöki be' e' sköttsa. Ie'pa wákpa tö iché tö e' dör ttè mokië. Ie' chōrak tö ie'pa wā iyi jcher taië, erë e' dör kache.

²¹ Se' welepa tö iché tö ttè ese sini'kuérakitö ta ttè mik se' erblöke e' olo'yérakitö. E' kueki be' e' sköttsa bánet ttè ese kos yöki.

As Skököl er buaë chō a' ulitane a.

Yëkkuö skà kit Pablo tö Timoteo a, i' ta ide böt 2 Timoteo

Pablo bak wötëulewà Roma s'wöto wé a, e' yënettsà duas dabom teryök ena teryök kī böt Jesús kune'bak e' ukuöki (60-62 DC) e' ulatök. E' ukuöki ta ie' skà minea Jesús tté buaë pakök i' ta ide tkëtökicha. E' kèwö ska' ie' tö yëkkuö tsá kit Timoteo a ena Tito a. E' ukuöki ta wëm kiè Nero e' yöne Roma blúie eta Pablo skà wötënewane s'wöto wé a. Mikie' tso' wötëule e' dalewa ie' tö yëkkuö i' kit Timoteo a. I' ètökicha Pablo wötënewa kua'ki. Kewe ie' bak wötëule iwák u a. I' ètökicha ie' wötënewa ká suluë ena sèseë ese a. Nies ie' monewà tabechka kicha wa. Ie' wà ijcher tö e' dör ie' kanè bata, e' kuëki yëkkuö i' kit ie' tö Timoteo a. I' es ie' tö ikit. Et: Pablo ittse' tö ie' atë ekörla e' kuëki ie' siánewà. Wëpa kiè Figelo ena Hermógenes dör ie' wapiepa e'pa tö ie' méat. Nies wëm kiè Demas e' ena imalepa skà tö ie' méat. E' kuëki ie' kī ikiane tö Timoteo bitu bet ie' kimuk.

Böt: Jesús mik erblökwakpa we'ikeke siarë Roma blú ñe' tö, e' kī Pablo tkirke tajë. E' kuëki ie' tö Timoteo patté tajë tö ie' kawöta e' tkökwa darërë Jesús tté a. Nies ie' tö Timoteo a ichè tö ie' kawöta Jesús tté buaë e' kī wa s'wöbla'uk. E' kīieta ie' tö Timoteo a ichè tö ie' kawöta e' chöktke weinuk Jesús tté buaë kuëki.

Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö wës se' kawöta senuk Jesús a. Nies se' a ichèitö tö se' kawöta e' chök weinuk Jesús mik erblè kuëki. Welepa tö ibikeitsè tö i' dör yëkkuö bata kit Pablo tö e'.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ie' kablé sene michoë muk wëpa batsulewà Cristo Jesús mik esepa a, e' tté pakök ye' patkè'itö.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dalër tajë ye' éna wës ye' wák alà es. Skëköl dör S'yé ena Skëképa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chö be' a ena be' saü er siarë wa nies sene bëre mù be' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Timoteo dalërmik

³ Skëköl dalöieke ye' tö erbikè maneneë wa wës ye' yëpa bak ká iaiaë idalöiök es. Këkraë mik ye' ttöke ie' ta ñië nañeë, eta ye' er arke be' ska' ta wëstela chekeyö be' dalërmik.

⁴ Mik ye' minea, eta be' ii' siarë. Mik e' anewà ye' éna, eta ttsësquia ye' mú be' suëne as ye' ttsë'rne buaë.

⁵ Nies ye' éna iane tö be' erblöke Jesús mik er moki wa. Ye' wà ijcher buaë tö be' erblöke Skëköl mik wës be' wj'kela Loida ena be' mi Eunice e'pa erblè' imik kewe be' yöki es.

Kë be' jaënuK Jesús tté buaë pakök

⁶ E' kuëki i me' Skëköl tö be' a kanebloie ie' a mik ye' ulà me'ka be' kī eta, e' kë olo'yar, e' kī wakaneú bua'iewa.

⁷ Skëköl kë wà se' a iWiköl mène as se' suar. E' skéie iWiköl tö se' a diché mé sènoie yësyèsè ie' a, ñi dalëritsoie, nies erbikoie buaë yësyèsè. E' kuëki be' kaneblo Skëköl a kë suarta'.

⁸ Kë be' jaënuK Skëképa Jesús tté buaë pakök. Nies ye' tso' wötëule Jesús tté pakè kuëki, e' kë kī be' jaënuK. E' skéie ye' tö be' a ichè tö be' e' chö se' weirke Jesús tté kuëki e' dalè'ttsök ye' ta Skëköl diché wa.

⁹ Skëköl wák tö se' tsatkè'ttsa nies ie' tö se' klöo' senuk batse'r ie' a. E' kë dör tö se' tö i buaë wé ie' a e' skéie. E' dör tö ie' wák tö ibikeitsé es ta iwawéitö, ie' er buaë ché se' a, e' kuëki.

Kam ká i' yöre e' yöki ie' tö ibikeits tö ie' er buaë chöraë se' a Cristo Jesús batamik.

¹⁰ Cristo Jesús dör S'tsatkökwaK e' dë'rö ká i' a se' a ikkachök tö Skëköl er buaë ché se' a. Ie' kōtewà shkenekane, e' wa ie' tö iwà kkaché

tö ie' e' aléka duèwa kī. Ie' tté buaë e' tö se' a ikkacheke tö se' kë duöpawà da'a, e' skéie sene michoë dōraë se' ulà a ie' tté buaë e' batamik.

¹¹ Tté buaë e' wà pakök ena s'wöbla'uk iwa Skëköl tö ye' klöo' Jesús ttekölpa tsá e'pa ekölie.

¹² E' kuëki eré ye' weirke, eré ye' kë jaëne e' kī. Yi mik ye' erblöke, e' mik ye' bätse

buaë, e' dör Jesús. Ye' wà ijcher buaë tò kanè me' Skèköl tò ye' a e' kkö'neraë ie' wák tò dō mik Skèkèpa Jesús datskene etā. E' kuëki ye' kē jaëne weinuk ie' dalërmik.

¹³ Ttè yësyësë wa ye' tò be' wöbla' e' wà iutō. Be' e' tkōwā darërëë erblök Jesús ë mik. Ñies s'malepa dalëritsō Cristo Jesús batamik.

¹⁴ Ttè mokië mène be' a, e' wà kkö'nú buaë Wiköl Batse'r tso' se' a e' wa as kē yi tò imane'üttsa.

¹⁵ Be' wà ijcher buaë tò s'yamipa serke Asia, e'pa seraā iekkē tā ye' watë'ttsa, e'pa bōl kiè Figelo ena Hermógenes.

¹⁶ Erë Onesíforo kē jaëne ye' tso' wötëule e' ki. Këkraë ie' tso' ye' er pablök. As Skèkèpa Jesús tò ie' ena iyamipa saù er siarë wa.

¹⁷ Mik ie' de íe Roma, etā ie' tò ye' yulé poë tā ye' wakuéitō.

¹⁸ Skèkèpa Jesús datskene, mik e' kēwō de etā as ie' tò Onesíforo saù er siarë wa. Be' wà ijcher buaë tò wëkkē ie' tò se' kime' Éfeso.

2

Be' weirke Jesús ttè kuëki e' dalë'ttsō

¹ A Timoteo, be' dör ye' alàie, Skèköl er buaë chō se' a Cristo Jesús batamik, e' mik be' e' diché iō.

² Wëpa ttō mokië dirmi buaë s'wöbla'uk esepa yulō tā i yë'yō s'yamipa taië e' kukua, ttsë' be' tò ese wa ie'pa wöbla'ú as ie'pa tò s'malepa wöbla'ù iwa.

³ Se' weirke Cristo Jesús ttè kuëki, ese dalë'ttsō darërëë wes ñippökwak buaë tò iweirke kōs e' dalë'ttseke es.

⁴ Mik ñippökwakpa tso' ikanè a, etā ie'pa kē ku' e' tiük i kua'ki a as iwër buaë iwökir wa.

⁵ Es ñies wëpa inukë esepa kawōtä ittë iutök buaë. Kē iwā iutëne, e' tā kē e' alōpaka.

⁶ Wëpa kanëblöke darërë iyi kuatök, esepa ulà a iyiwō tsá dōraë kewe.

⁷ Ìcheke ye' tò be' a ttè i' wa, e' wà bikeitsō buaë tā Skèkèpa Jesús tò be' kimeräe as be' éna iwà kōs ar buaë.

⁸ Be' tò Jesucristo bikeitsō me'rie. Ie' dör se' blú bak ká iaiäe kiè David e' aleri. Cristo kötëwā shkënekane, e' ttë buaë pakeke ye' tò.

⁹ Ttè buaë e' kuëki ye' weirke siarë. Ye' tso' wötëulewā moulewā s'wōto wé a wes pè' sulusipa es. Erë Skèköl ttè e' kē ku' wötëulewā.

¹⁰ E' kuëki ye' tò i kōs dalë'ttseke wëpa shukitbak Skèköl tò esepa kimoie as ie'pa tsatker ena olo yöbië dō ie'pa ulà a Cristo Jesús batamik.

¹¹ Ttè i' dör yësyësë:

Se' bätsewā Cristo kötëwā, e' tā ñita, e' tā se' ser michoë ie' tā ñita.

¹² Se' weirke Cristo dalërmik, e' dalë'ttsésö, e' tā ñies se' dōraë s'wökirpaie ie' tā ñita.

Se' tò iché s'malepa a tò se' kē dör Cristo icha,

e' tā ñies ie' tò icheraë aishkuō tā tò se' kē dör ie' icha.

¹³ Ie' wák kē a e' watënuke, e' kuëki erë se' tò ie' watëmittsa,

erë ie' kē tò se' watëpattsa.

Be' kanëblö as be' wër buaë Skèköl wa

¹⁴ Be' tò ttè ekkëpa chō ie'pa a as ie'pa er arne iska' këkraë. Ie'pa pattō Skèköl wörki tò a' kē kane ñi wötkök ñië ttè ëse ki. E' kē dör lie bua'. E' tò wëpa tso' ittök esepa sulu'wëkewā.

¹⁵ Be' e' chō kanëblök Skèköl a buaë as ie' wa be' wër buaë. S'wöbla'ú yësyësë ttè mokië e' wa, kē shiliwar shilitshilit as be' kē jaërka be' kanë ki.

¹⁶ Kapakë kē dör Skèköl dalöioie, kē wà tā', ttè ese kōs yöki be' e' sköttsa. Ttè ese tò se' wëttsëmi i sulu ë a, kē tò Skèköl ttè iutëia.

¹⁷ Ttè ese tò s'sulu'wëwami wes smewō tò s'katë es. Wëpa bōl kiè Himeneo ena Fileto e'pa s'wöbla'wëke kache ttë wa.

¹⁸ Ie'pa tò ttè moki watëttsa. Ie'pa tò s'wöbla'wëke kache ttë wa. Ie'pa tò icheke tò mik se' wöskuëe, etā e' dör wes se' wiköl du'wā shkënekane Skèköl a es. E' kuëki mik se' duowā, etā se' nu kē shkërpakane aishkuō tā. Ttè e' wa ie'pa tso' wëlepa er sulu'uk tā kē ierblöiarak Jesús mik.

¹⁹ Ie'pa tò s'wöbla'wëke kache ttë wa, erë Skèköl ttè dör moki e' kē manerta', e' kē wötirta' wes ak blubluë kē wötirta' es. Itso' kitule Skèköl yëkkuō ki, e' tò ichë: "Wëpa dör Skèköl icha, esepa suule ie' wa buaë." Ñies e' tò ichë: "Wëpa iché tò ie'pa

dör Skëköl icha, esepa kawöta ì sulu kos wamblekerakitö e' olo'yök."

²⁰ Inuköl blu' u a tka' tso' daklilië welepa yöule orochka wa, inukölchka wa, ese dör tka' bua' bua ikawö tkö'uke buaë ese tkéie. Nies u e' a tka' ëse tso' yöule skauchka wa, nies kal yöule tka'ie ese dör tka' ëse.

²¹ Es se' dör. Se' e' kkö'nuke ì sulu ñe' yöki, e' ta se' dömi wes tka' bua' bua maneneë es, batse'oule, dör buaë se' Blú a iyi ulitaneie tso'tke ì kos buaë ese woie ie' a.

²² Ì sulu wamblak duladulapa éna, ese kos yöki be' tköshkar. E' skéie be' e' chö senuk yësyësë. Be' kí erbló Jesús mik. S'malepa dalëritsö. Nies be' senú bërë sulitane ta. E' kos yulö s'malepa tö Skëképa chakè er maneneë wa esepa kos ta ñita.

²³ Ttè kè wà ta', ese kabewekerakitö, e' kè iutar be' tö. Be' wa ijcher buaë tö ttè ese tö sulu se' ké ñippök.

²⁴ Skëképa Jesús kanè méso kè kawöta e' tiuk ñippè a. E' skéie ese ké senuk bërë sulitane ta. Ese a s'wöblarmi buaë Skëköl ttè wa, sulitane dalë'ttsekeitö er bua' wa.

²⁵ Wépa kè éna ttè mokì iutak, esepa kawöta shulëitö er bua' wa, isalema wekkè alè ta ie'pa er mane'umi Skëköl a ta iyörmine ttè mokì wa.

²⁶ Ie'pa er mane'wéne, e' ta es ëme ie'pa tköbishkar bë ulà a. Ie' wa ie'pa tso' klöulewa wes dúla klöulewa sho' a es as ie'pa e' wamblö wes ie' kí ikiane es.

3

Mik ká i' erkewa, eta s'ditsö e' wamblöraë suluë

¹ Be' kawöta wa ijchenuk tö mik ká i' erkewatke, eta kawö suluë datse tajë s'ki.

² Pè' wák ë e' dalëritsöraë. Ie'pa er murawa inuköl ki. Ie'pa e' ttsöraka tajë, kè tkirpa yi skà ki. Ie'pa ñi chöraë suluë. Iyë ena imi, e'pa ttö kè iuteparakitö. Ie'pa er suluë, kè wëstela chepa yi a. Ie'pa kè tö Skëköl dalöiepa.

³ Kè er ttsë'rpa buaë yi ki, kè er buarpane yi ki. Ie'pa biyöblöraë tajë. Ì sulu datse ie'pa er a, ese wà wambleraë ie'pa tö. Ie'pa tö s'we'ikeraë siarë. Ì buaë kos sueraë suluë ie'pa tö.

⁴ İyi sulu wambleraë akirie, iyi wambleraë kè ulè klöule. Ie'pa e' ttsöraka tajë shuteë. Skëköl kè dalëritsepaitö, e' skéie ì tso' ká i' a s'ttsë'weke buaë, ese ë wa ie'pa wöbatsöraë tajë.

⁵ Ie'pa e' ö tö mokì Skëköl dalöiekerakitö, erë wes ie' wamblörak e' wa iwënewa tö e' dör kache.

Esepa yöki be' e' kkö'nú.

⁶ Wépa esepa welepa micho u ët u ët ta iwachekerakitö tö itso' s'pattök, erë e' dör kache. Ie'pa tso' alaköpa kitër tottola esepa dakiñuk. Alaköpa esepa tso' klöulewa ì sulu wamblekerakitö ese ulà a. Ì sulu wa ie'pa wöbatsö, ese tö ie'pa erkiöweke tajë.

⁷ Ie'pa e' yuak ttè kuak'ki wa mirmir kekraë, erë Skëköl ttè mokì kè ska' ie'pa er dè'.

⁸ Ie'pa esepa tö Skëköl ttè mokì cheke suluë wes ká iaiaë Janes ena Jambrés tö Moisés yë' suluë Skëköl ttè kuëki es. Ie'pa kè a kabikeitsia buaë. Ie'pa kè erblökü'ia mokì Jesús mik.

⁹ Erë ì wambleke ie'pa tö, ese wà kè ki ká döpa tajë. Bet ta sulitane wa ijcherdawa tö ie'pa ttè e' kè wà ta' wes ibak ká iaiaë Janes ena Jambrés e'pa ta es.

Pablo tö Timoteo bata patté

¹⁰ Erë ttè wa ye' s'wöbla'weke e' jcher buaë be' wa. Nies wes ye' ser, ì kiane ye' ki, wes ye' erbló Jesús mik, wes ye' tö s'dalë'ttseke er bua' wa, wes ye' tö s'dalëritseke, wes ye' weine e' kos dalë'ttsë'yö, e' kos jcher buaë be' wa.

¹¹ Wes ye' yë'bak suluë pè' tö, wes ie'pa tö ye' we'ik siarë Antioquia ena Iconio ena Listra, e' kos suule buaë be' wa. Ye' weinebak tajë siarë erë Skëképa Jesús tö ye' tsatkè' e' kos yöki.

¹² Ttè i' dör mokì: yi senak yësyësë wes Cristo Jesús ki ikiane es, esepa kos weirdaë siarë ie' ttè ki.

¹³ Erë pè' sulusipa ena s'kitö'ukwakpa esepa kí e' wamblöraë suluë shute, s'kitö'uk ena e' kitö'uk.

¹⁴ Erë be' e' tköwa darërëë kekraë ttè wa be' wöblaone e' a. Ttè e' dör mokì e' jcher yësyësë be' wa. Wépa tö be' wöbla' iwa e'pa suule bua' be' wa, e' kuëki be' e' tköwaia kekraë.

¹⁵ Es ñies, mik be' ià alala, età Skèköl yèkkuö batse'r e' sùule be' wà, e' a be' talane. Ttè e' tò be' a ikkachèmi tò Skèköl tò se' tsatkèmi se' erblé Cristo Jesús mik e' batamik.

¹⁶ Skèköl yèkkuö kòs, e' kitule yèsyèsè wès ie' wák tò ibikeits es. E' dör buaè se' a s'wöbla'woie, s'wöuñoie, s'shuloie, ñies ikkachöie se' a wès seneke yèsyèsè

¹⁷ as wépa dör Skèköl icha, esepa yör buaè da'äie tso'tke ì buaè kòs ese uk.

4

¹ Cristo Jesús datskene s'blúie ká i' a olo ta' tajè s'blèrulunebak kòs ena s'tso' ttsè'ka kòs esepa shulök. Ie' wöa ena Skèköl wöa, ye' tò be' a ichè tò be' ké

² ie' tté buaè pakök kröröë, be' éna ipakak ö be' ké éna ipakak, erè ipakö kekraë. S'shulö, s'uñú, s'pattö, s'wöbla'ú enaè er bua' wa.

³ Kawö datse età pè' ké tò Jesús tté moki e' ttsepaia. E' skéie s'wöbla'ukwakpa yuleke ie'pa tò tajè ie'pa wöbla'woie ttè wése ttsak ie'pa éna ese è wa.

⁴ Ttè mokiè e' waterattsarakitö ta kapakè èse kòs ese klö'werarakitö.

⁵ Erè be' e' tköwà darèrèë. Be' erbikö buaè yèsyèsè. Kòs be' weirke e' dalè'ttsö buaè. Jesús tté buaè pakö. Kanè kòs me'at Skèköl tò be' a, e' wakaneú er bua' wa.

⁶ Ye' duökewà, e' kéwö dökewatke. Ye' a ta e' dör wès iyi mekesö Skèköl a idalöioie es.

⁷ Ye' e' tkéwà darèrèë kanè me' Skèköl tò ye' a e' a, e' wawéyö buaè, ye' e' batseitsé iwawoie kekraë.

⁸ E' kueki sene yèsyèsè ské, e' tso' blèule ye' a. Mik ikéwö de, età imeraè ye' a Skèkèpa Jesús dör s'shulökwak yèsyèsè e' tò. Kè dör ye' è a, ñies e' dör wépa éna ie' dalèr tajè ena itso'rak ie' datskene olo ta' tajè e' panuk esepa kòs a.

Pablo ttè bata ché Timoteo a

⁹⁻¹¹ Demas tò ye' méat, ì tso' ká i' kì e' dalèrmik ta imía Tesalónica. Ñies Crescente mía Galacia ena Tito mía Dalmacia. Lucas è ate ye' ta. E' kueki be' shkö bet ye' weblök, ké be' e' wöklö'uk ì wa. Marcos yulö ta ikiöbitü e' ta. Ye' kì ie' kiane e' kimuk ye' kanè wa.

¹² Tíquico patkémio Éfeso.

¹³ Be' we'ikèyö, mik be' datse, età ye' paio kikküö me'atyö Tróade Carpo u a, e' tsúbitü ña. Ñies ye' yèkkuö me'at tseë, e' shüa wele tso', e' dör iyiwak kkuölit yöule yèkkuöie, ese kòs kiane ye' kì, ttè bua'iewa tso' kitule iki e' kueki, e' kòs tsúbitü ña.

¹⁴ Alejandro dör iyi yuökwak tabechka wa, e' e' wamblé suluè ye' ta. Skèkèpa Jesús tò ie' patuèraè wès ie' e' wamblé es.

¹⁵ Ttè buaè pakekesö e' ché ie' tò suluè. E' kueki be' e' kkö'nú ie' yöki ñies.

¹⁶ Ye' tsá mine shulè s'wökirpa ska' età ké yi dè' ye' kimuk. Sulitane tò ye' méat ekörla. Skèköl mú ké tò ie'pa we'ikè e' kì.

¹⁷ Erè Skèkèpa Jesús tò ye' kímé, ie' tò ye' a idiché mé as ye' tò S'tsátkökwak tté pakö sulitane tso' ee, ké dör judiowak, e'pa kukua. Es Skèkèpa Jesús tò ye' tsátkée ye' bolökpa éna ye' ttakwa e'pa ulà a.

¹⁸ Ñies ie' tò ye' yerattsà ì sulu kòs e' ulà a. Ie' tò ye' tserami ká jai a wé ie' tkèr s'blúie ee, es ye' tsátkeraëitö. ìIe' kikökasö tajè kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

¹⁹ Prisca ena Áquila ena Onesíforo yamipa, e'pa shké'ú ña.

²⁰ Erasto e' tséat Corinto. Trófimo kirirke, e' me'atyö Mileto.

²¹ Be' mú bitü kam tskiridiö döwà e' yöki. Eubolo, Pudente, Lino, Claudia ena s'yamipa kòs tso' ierö e'pa tò be' shké'wémi.

²² As Skèkèpa Jesucristo tso'ie be' ta. As Skèköl er buaè chö a' ulitane a tajè.

Yëkkuö kit Pablo tö Tito a Tito

Mik Pablo bak klöulewā Roma e' yēnettsa, etā yëkkuö i' kititö Tito a duas dabom teryök kī mañal ena teryök kī skel Jesús kune'bak e' ukuökī (63-65 DC) e' ulatök. S'wā ijcher tö Tito erblē' Jesús mik Pablo ttö wa. E' ukuökī tā ie' kanéblé Pablo ena Timoteo e'pa tā ñitā. Mik Pablo tsá bak klöulewā e' yēnettsa etā ie' kanéblé Tito tā kánane blubluë tso' dayè kiè Mediterráneo e' a e' et kiè Creta ee. E' ukuökī tā Pablo minea bánet tā ie' tö Tito méat e' skéie. Pablo ena Tito bak senuk e' kéwö ska' tā Creta wakpa bak senuk suluë. E' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit Tito a ipattoie tö se' wése kawöta shushtë Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena ikimukwakpaie.

Ñies Pablo tö ie' patté tö wes ie' tö wépa ké kī Jesús tté buaë kiane, esepa wöklö'wèmi. E' kīie tā Pablo tö ie' a ichè tö s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa döraë s'kitö'uk.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Skököl kanè méso. Ñies ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá e'pa eköl. Ie' tö ye' patké' wépa shukitbakitö, esepa kimuk as ikí erblödrak bua'ie ie' mik ena siwā' mokī e' kī wā ar buaë ie'pa éna.

² Es ie'pa ser michoë aishkuö tā Skököl tā, e' wā paneke ie'pa tö kröröë. Skököl ké kachö tā'. Kam ká i' yör e' yökī ie' kablē' sene michoë muk se' a.

³ Mik kéwö me'bakitö e' de, etā ie' tö Jesucristo tté buaë e' wā kkaché sulitane a. Tté e' wā pakök ye' ka' Skököl dör S'tsatkökwak e' tö.

⁴ A Tito, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Tté mik se' böi erblöke e' wa be' dör wes ye' alà chök es. Skököl dör S'yé ena Jesucristo dör S'tsatkökwak, as e'pa er buaë chö ena sene bèrè mù be' a.

Wes Sköképa Jesús ichapa wökirpa ké senuk

⁵ Ye' tö be' méat Creta, kanè kianeia wè, e' eukwa. Ñies ye' tö be' méat ee as be' tö wépa tköka Sköképa icha wökirpaie wé

itso'rak erule erule ee Creta kos a wes ye' tö be' a iyé' es.

⁶ Wépa serke yësyësë, ké yi tö ì sulu kuepa ie'pa kī ikkatoie, esepa yulö. Esepa ké alaköl tsukwā eköl è, e' dalöiök taië. Es-epa ala'r kos ké erblök Jesús mik buaë, ké kkatènuk ì kī. Esepa ala'r ké ie'pa ttö dalöiök buaë. Wépa esepa tköka be' tö Sköképa Jesús icha erule erule wökirpaie.

⁷ Sköképa icha erule erule e'pa wökirpa dör wes Skököl kanè kueblupa es. E' kueki esepa ké senuk yësyësë, ké yi tö ì sulu kuepa ie'pa kī ikkatoie. Esepa ké e' ttsö tö ie'pa è wā íyi jcher taië sulitane tsata. Esepa ké dör kësikie, ké e' ttötā'ka blo' wa. Esepa ké kàne ñippök yi tā. Esepa ké kàne inuköl klö'uk kache wa s'kitö'wè wa.

⁸ E' skéie ie'pa ké s'yamipa datse ie'pa pakök, esepa kiökwā er bua' wa. Esepa ttsè'r buaë ì buaë kos e' uk. Esepa ké erbikök buaë, senuk yësyësë ena batse'r ena e' kkö'nuk.

⁹ Jesús tté yësyësë wa ie'pa wöblaoule, e' a ie'pa ké e' tkökwā darèrè, ké kàne ilo'yök. Es esepa tö s'malepa kimèmi Jesús tté mokī wa. Ñies wépa tö tté mokī cheke suluë, esepa a ikkayèrmi tö wes ie'pa tö ibikeitseke, e' dör suluë.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹⁰ Jesús mik erblökwakpa serke Creta e'pa shūa taië s'tso' ké éna Jesús tté mokī e' iütak. Ie'pa esepa kibiiepa dör judiowak tö s'wöbla'weke tö Jesús mik erblökwakpa kawöta senuk wes judiowak ser es. Tté pakeke ie'pa tö, e' ké wā tā'. Ie'pa tö s'kitö'weke.

¹¹ Ie'pa mir u èt u èt s'wöbla'uk kache tté wa, es ie'pa tö u wákpa welepa tso', e' kos wöa kachöwekewa kache tté wa. Ie'pa tö s'wöbla'weke es inuköl è klö'woie. E' kueki ie'pa esepa kawöta wöklö'wè.

¹² Ká iaiaë wëm bak eköl Creta e' wā íyi jcher taië, ie' tö iwakpa yè' i' es: "Creta wakpa kachö taië kekraë. Ie'pa dör wes iyiwak kañiru es, ie'pa bikèr taië, chkö taië."

¹³ Ì yè' ie' tö, e' yène, e' kueki ie'pa uñú darèrèe as ie'pa tö tté mik se' erblöke e' iütö yësyësë.

¹⁴ Es ie'pa tö judiowak tö kache tté pakeke ké wā tā', ese ké iütèpaia. Es ñies

wépa tō ttè mokië e' watéttsa, esepa ttè dalöiëno kë dalöiepaia ie'pa tō.

¹⁵ Wépa er maneneë, esepa a ì kos dör maneneë. Erë wépa er suluë, kë erblö Jesús mik, esepa a kë ì dör maneneë. Ie'pa er ena ie'pa erbikè dör suluë.

¹⁶ Ie'pa e' chö tō ie'pa bàtse buaë Skököl mik, erë wes iserdak sulu, e' wa iwënewa tō e' dör kache. Ie'pa dör suluë ichök, kë tō Skököl ttö dalöierak, kë iarak ì buaë or yës.

2

Wes se' kawöta senuk Skököl a

¹ Erë be' ké s'wöbla'uk këkraë Jesucristo ttè moki wa.

² Wépa këkëpatke, esepa wöbla'ú tō ie'pa ké e' kkö'nuk sene sulu yöki. Ie'pa ké senuk buaë yësyësë as sulitane tō idalöiö. Ie'pa ké erbikök buaë yësyësë. Ie'pa ké e' tkökwa darërë ttè mik se' erblöke e' a. Ie'pa ké s'dalëritsök mokië ena ì kos dalë'ttsök er bua' wa.

³ Es ñies tayëpa këkëpatke, esepa wöbla'ú senuk Skököl dalöie a. Ie'pa kë kàne blo' kukueblökwa. Ie'pa kë kàne biyöblök. E' skéie ie'pa ké s'wöbla'uk senuk buaë.

⁴ Ie'pa ké tayëpa wöbla'uk tō ikawöta imaso ena ila'rla e'pa dalëritsök buaë.

⁵ Ie'pa ké erbikök yësyësë. Ie'pa ké senuk kë trërta'. Ie'pa ké iu kanéuk buaë. Ñies ie'pa ké iwëm dalöiök buaë as kë yi tō Skököl ttè chö suluë.

⁶ Ñies duladulapa pattö tō ie'pa ké e' kkö'nuk sene suluë kos yöki.

⁷⁻⁸ Be' senú yësyësë ie'pa wörki as ie'pa ser wes be' ser es. Mik be' tso' ie'pa wöbla'uk, eta iwöbla'ú yësyësë er moki wa Skököl dalöioie, es kë yi a ì sulu yërpa be' ki. Es be' bolökpa kë a ì sulu kunuk be' ki, e' kueki ie'pa jaërdaka se' ki.

⁹ S'tso' klöulewa kanè mésoie, esepa pattö tō ie'pa ké iwökirpa ttö kos e' iütök er bua' wa as iwërdak buaë iwökirpa wa. Ie'pa kë kàne iwökirpa iütök kësik wa.

¹⁰ Ie'pa kë kàne iwökirpa íyi ekiblök, e' skéie ie'pa ké ì kos wekerakitö e' uk buaë yësyësë iwà kkachoie ì kos wa tō Skököl dör S'tsatkökwak, e' ttè dör buaë.

¹¹ Skököl tō s'tsatkè, e' watkekeitö silitane a. Es ie' tō se' a iwà kkacheke tō ie' er buaë ché se' a.

¹² Mik se' éna iane tō kos Skököl er buaë ché se' a, eta kë se' éna ì sulu wamblakia wes wépa kë tō ie' dalöie esepa es. Ie'pa er me'rie ì suluë ë ki. E' skéie se' erbikak buaë. Se' senak yësyësë ena batse'r ie' a wes ie' ki ikiane es, se' serkeia ká i' ki e' dalewa.

¹³ Se' tso'ia ká i' ki eta se' tso' Jesucristo datskene olo ta' taië, e' panuk, e' tō se' ttsë'weke buaë. Ie' dör S'tsatkökwak, ie' dör Se' Kököl taië e'.

¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttèwa se' skéie se' yottsaië ì sulu kos e' ulà a, ñies se' er paikloie manene. Es se' de ie' wák a, es se' er de ì buaë uk këkraë.

¹⁵ A Tito, ttè e' chö ie'pa a, ie'pa pattö, ie'pa uñú diché wa. Es kë yi tō be' watepattsa.

3

Wes Jesús mik erblökwakpa ulitane kawöta senuk

¹ A Tito, iskà chöne ie'pa a tō ká wökirpa ena s'shkëkipa, e'pa dalöiö, ie'pa ttè iütö. Ichö ie'pa a tō a' tso' erki ì buaë kos e' woie.

² Ie'pa kë kàne yi chök suluë; ie'pa ké senuk bërë, sulitane a er buaë chök. Ie'pa ké sulitane sauk er bua' wa.

³ Se' bak senuk suluë, kë kabikeitsöta' buaë, kë Skököl ttè iüteta'. Se' bak senuk kitöoule; se' bak klöulewa ì sulu ulà a. Ì sulu kiane se' ki wamblë, ese ë wamblök se' bak. Ì sulu tō se' ttsë'weke buaë, ese ë wamblök se' bak. Se' bak senuk ì sulu ë a. Se' bak ukyënuke ñi ki. Se' sauk suluë s'malepa bak, ñies ie'pa sauk suluë se' bak.

⁴ Erë Skököl dör S'tsatkökwak, e' er buaë ché sulitane a, ie' éna se' dalër taië, e' kkachéitö se' a Jesucristo wa.

⁵ Ie' tō se' tsatké ie' wák er wa, kë dör tō se' serke yësyësë e' kueki. Ie' se' sué er siarë wa, e' ë kueki ie' tō se' tsatké. Skököl tō Wiköl Batse'r mé senuk se' a, e' tō se' er paiklé mane'wé yué pa'ali. Sene pa'ali méitö se' a.

⁶ Skököl tō iWiköl mé se' a taië Jesucristo dör S'tsatkökwak, e' batamik.

⁷ Skököl tō se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es ie' wöa, ie' er buaë ché se' a, e' kueki. Ie' tō iwé es as se' ser michoë ie' ta. E' wà paneke se' tō kröröë, ttsë'ne buaë wa. E' kos kueki ie'pa ké senuk buaë yësyësë Skököl a.

⁸ Ttè ikkë dör yësyësë. Ye' k̄i ikiane tō be' tō ttè ikkë wa s'k̄i wöbla'wè tajë buaë as wépa erblöke Skëköl mik, esepa tso'ie ì buaë uk. Íyi ikkë dör buaë sulitane a s'k̄imoie buaë.

⁹ Erë be' e' sköttsa ttè tō suluë s'blabatsélor ñi yök̄i ese k̄os yök̄i. Pë' welepa éna s'bak k̄á iaiaë, esepa ditséwö ese ttè pakak kekraë, esepa yök̄i be' e' skö. Ñies pë' welepa ñi uñuke kësik wa kekraë ttè dalöiëno mène Moisés a e' k̄i, esepa yök̄i be' e' skö ñies. Ñi uñë esepa k̄os kë wà ta', kë dör ìe bua', kë a s'k̄imer ì wa.

¹⁰ Yi tō Jesús mik erblökwakpa blabatsélor, ese wöuñú darërëë etökicha bötökicha. Kë itō iiütè, etā ie' uyöttsa a' shuā.

¹¹ Be' wā ijcher buaë tō pë' ese er sulu'wéwa ì sulu tō. Ì sulu wambléitō, ese tō ikichatéttsatke.

Ttè bata yëne Tito a

¹² Artemas ö Tíquico, e' eköl patkekeyö be' ska'. Mik ie' de, etā be' kawö yöttsa ta be' shkó kröröë Nicópolis wé ye' tso' ee. Ee ye' tō ibikeitsétke tskiridiö tkö'uk.

¹³ Zenas dör s'shulökwak ena Apolo, e'pa k̄imú buaë ì kiane ie'pa k̄i k̄os e' wa, as imi'rak buaë.

¹⁴ Se' icha wöbla'ú buaë ì k̄os buaë e' uk. Ñies ie'pa wöbla'ú s'siarëpa k̄imuk. Es ie'pa sermi buaë Skëköl wörki.

Pablo e' chéat

¹⁵ Ie'pa k̄os tso' ye' ska', e'pa tō be' shke'wémi. Wépa éna sa' dalër ttè mik se' erblöke e' dalërmik, e'pa shke'ú ña. As Skëköl er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filemón a Filemón

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma s'wöto wé a etä. E' kèwö ska' ta ie' tö yëkkuö kit Éfeso ena Filipos ena Colosas wakpa a. Ie' tö yëkkuö i' kit iklé eköl kiè Filemón e' a. Ie' serke Colosas ee. Ie' tö kanè méso kë patueta' ese to'ttsa eköl e' kiè Onésimo. E' ukuöki ta Onésimo tö ie' iyi blélur ta ibakshkarmi. E' kèwö ska' ta akblökwakpa ttekelur. E' kueki Onésimo bakshkarmi dö Roma. Ee Pablo tso' wötëulewä Jesús tté buaë pakè kueki. Pablo tö Onésimo a Jesús tté buaë paké ta ierblé Jesús mik. E' kueki ie' shkakmine iwökir Filemón ska' ie' a kët kët chökne.

E' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit Filemón a as ie' kë ulurka Onésimo ki. Pablo tö iché Filemón a tö Jesús éna ie' dalène taië ena i sulu nuí tso' ie' ki e' olo'ya'itö ta iki'wä buaë. Es ñies ie' kawöta Onésimo ki inui olo'yök ta ikiökwä wes iyami ekka es.

S'kiè Onésimo griegoie e' wä kiane ché kanenamé buaë. Erë yëkkuö i' tö iché tö kam Onésimo tö Jesús tté klö'ù etä ie' kë dö kanenamé buaë. Es Pablo tso' ichök tö Jesús batamik Onésimo dömi wes ikiè wä kiane ché es.

Shke'wè

¹ A Filemón, ye' dö Pablo tso' wötëule Cristo Jesús tté pakè kueki, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' ena s'yami Timoteo, e'pa tö be' shke'wémi. Be' dalër taië sa' éna, ñies be' tso' kanëblök Cristo a wes sa' es.

² Ñies sa' tö s'yamipa kiè Apia ena Arquipo, e'pa shke'wémi. Arquipo dö Jesucristo tté buaë e' tsatkökwak buaë wes sa' es. Ñies Skëképa Jesús icha erule daparke be' u a, e'pa kos shke'wémi sa' tö.

³ Skëköl dö S'yé ena Skëképa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mü a' a.

Pablo tö wëstela ché S'yé a Filemón ki

⁴⁻⁵ Ye' tö be' tté ttsé tö be' erblöke buaë Skëképa Jesús mik, ñies s'batse'r malepa kos dalër be' éna. E' kueki mik ye' ttöke Skëköl ta, etä kekraë wëstela chekeyö be' dalërmik.

⁶ Ttè mik se' erblöke e' a be' e' tköwä buaë s'yamipa ta ñita. Ye' tso' ikiök Skëköl a tö e' wa i buaë kos wëmisö Cristo dalërmik, e' ar be' éna.

⁷ A yami, s'batse'r malepa kos er pableke be' tö buaë, ie'pa dalër taië be' éna. E' tö ye' ttsé'weke buaë, ttsësquia ye' er dekanë.

Pablo tö Onésimo tté ché Filemón a

⁸⁻⁹ E' kueki ye' tö be' a ikiè er bua' wa tö i kiekeyö be' a, e' wä ú. Cristo tö ye' a kawö mé be' kök iuk. Erë se' ñi dalër taië, e' kueki ye' tö be' a ikieke er bua' wa. Ye' dö Pablo këképatke tso' wötëulewä Cristo Jesús tté pakè kueki e'.

¹⁰ Ye' be' a ikiè tö Onésimo saüne er bua' wa. Ie' erblé Jesús mik ye' ttö wa íe wé ye' tso' wötëule ee. E' kueki ie' dö wes ye' alá es.

¹¹ Kuaë ta ie' bak be' wä toulettsa be' kanè mésoie kë dö iie bua' be' a, erë i'ñe ta ie' dö buaë be' a ñies ye' a.

¹² Ie' dalër taië ye' éna, erë ye' tö ie' patkëmine be' a.

¹³ Ye' a ta imú e' tsuat ye' ta ye' kimoie be' skéie ye' tso'ia wötëulewä Jesús tté buaë pakè kueki e' dalewa.

¹⁴ Erë kë ye' éna i wak kam be' tö ikéwö mü e' yöki. Ye' ki ikiane tö i weke be' tö, e' übö be' wák er wa, kë dö tö ye' tö be' ké iuk e' kueki.

¹⁵ Isalema ie' minea be' yöki ekuölö è as idöne tso' be' ta kekraë.

¹⁶ Erë ie' dene e' kë dö kanè mésoie è, ie' dene be' yamiie Jesús tté wa dalër taië be' éna, e' dö buaë shute kanè méso èse tsata. Ie' dalër taië ye' éna, erë ie' dö be' kanè méso, ñies ie' dö wes be' èl es Jesús wa. E' kueki be' ké idalëritsök, ye' tö idalëritseke e' tsata.

¹⁷ Be' tö ye' klö'wé be' yamiie Jesús mik erblé e' wa, e' ta ie' klö'ú wes ye' wák es.

¹⁸ Ie' tö ilè sulu wamblé' ö be' tö ie' ña'weke ilè kueki, etä ye' ña'ú iskéie.

¹⁹ Ye' dö Pablo tso' yëkkuö i' shtök ye' wák ulà wa, e' wák tö ie' nuí patueraë. Kë ye' éna ichak, erë kë be' éna ichökwa tö ye' ttö wa be' tö Jesús tté klö', e' kueki be' wä nuí ta'ia ye' a.

²⁰ A yami, be' we'ikèyö, be' mü er buaë chö ye' a Skëképa Jesús dalërmik. Ye' er pabló Cristo batamik.

²¹ Ye' wā ijcher buaë tō be' tō ye' iṭteraë, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna iane buaë tō i kiéyö be' a, e' tsata be' tō iweraë.

²² Ñies Skëköl mú tō kawö mè ye' a a' pakoie wës a' tso' ie' a ikiök es. E' kueki u yulö ye' a.

Pablo e' chéat

²³ Epafra tō be' shke'wémi. Ie' tso' wötëule ye' ta Cristo Jesús tté pakè kueki.

²⁴ Ñies Marcos, Aristarco, Demas ena Lucas, e'pa kanëblöke Skëköl a ye' ta, e'pa tō be' shke'wémi ñies.

²⁵ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chö be' a.

Yëkkuö kitule hebreowak a Hebreos

Yëkkuö i' kite Israel aleripa erblé Jesús mik e'pa a. Ñies ie'pa kiè hebreowak ena judiowak. Kë yi wa ijcher yi tö yëkkuö i' kit. Pë' wele tö ibikeitsè tö Pablo tö ikit. Wele skà tö ichè tö Bernabé tö ikit. Wele tö ichè tö Apolo tö ikit erë kë s'wa ijcher yi tö ikit. Wele tö ibikeitsè tö ikite Roma wakpa tö Jerusalén suluw'wa e' yöki duas dabom kuryök Jesús kune'bak e' ukuöki (70 D.C.).

Israel aleripa erblé Jesús mik e' kueki e'pa bak weinuk. Ie'pa welepa éna ierblö Jesús mik e' olo'yak ta ishkakne Moisés ttè dikia. E' kueki yëkkuö i' kite ie'pa a ikimorak e' tkökwa darërëe Jesús mik. S'kitöukwakpa tö ie'pa wöbla'weke tö Jesús kë diché ta' ie'pa kimoie, e' kueki ie'pa kawöta ie'pa erblö imik e' olo'yök. E' kueki yëkkuö i' kite Jesús mik erblökwakpa a Jesús kkachöie ie'pa a i' es: Skököl e' kkaché se' a Jesús wa as se' éna iar buaë. Kä iaiaë ta' ie' utbitu se' ta ittekölpa wa ena ibiyöchökwakpa wa ena Moisés wa, erë bataie ta iut se' ta ilà eköl ë Jesucristo e' wa.

E' kúie ta' kä iaiaë Skököl tö iyë'bak tö ie' kablörane Israel aleripa a. E' wà tka Jesucristo wa e' ché yëkkuö i' tö. Ñies sacerdotepa tö iyiwak jcheke Jerusalén kä bit ekkë judiowak nuì olo'yoie. Iyiwak jcherke e' kë diché ta' se' nuì paiklottsa da'äie. E' kueki ie'pa tö ijcheke kekraë erë e' kë dör buaë shute Skököl wöa. E' kueki Jesucristo köte'wa etökicha ë se' nuì paiklottsa, e' je' dör buaë shute Skököl wöa. E' kueki Jesús dör ibua'ie. E' kueki se' kawöta erblök ie' mik ena ie' ë kawöta ttö iutè. I'ñeta ie' tkër Skököl wörki se' tté chök Skököl a. Ie' dör ibua'ie e' kueki Israel aleripa erblé ie' mik e'pa kë kawöta ie' olo'yök. Ie' wa iyë tö ñala yö' se' a dökä ikaska'. E' kueki se' kawöta senuk e' meulettsa weinuk erblé Jesús mik e' kueki. Se' tö ie' watéttsa e' ta Skököl tö se' shuleraë wës ie' tö Israel aleripa shuli' es.

Skököl ut se' ta ilà wa

* 1:5 Salmo 2.7 † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13 ‡ 1:6 Deuteronomio 32.43 § 1:7 Salmo 104.4

¹ Skököl utbitu taië se' yépa bak kä iaiaë e'pa ta ittekölpa wa. Ie' utbitu ie'pa ta taië kua'ki kua'ki.

² Erë i'ñe ta, mik kä i' erkewatke e' kéwö ska' ta, ie' tté se' ta iwák alà patké'itö kä i' ki e' wa. Tsawe ta ie' tö íyi ulitane yö' ilà ta ñita. Ñies ie' tö ilà tkë'kabak as íyi ulitane dö ie' ulà a aishkuö ta.

³ Skököl Alà dör iyë olo taië e'. Wës Skököl dör e' suë ie' dör. Íyi ulitane kicha a'tser ie' wa itte diché taië e' wa. Se' nuì paiklétttsaitö e' ukuöki ta' ie' tkéka kä jaì a dalöiërta' taië Skököl ulà bua'kka.

Skököl Alà olo ta' taië shute Skököl biyöchökwakpa tsata

⁴ E' wa iwënewa tö Skököl Alà dör Skököl biyöchökwakpa tso' kä jaì a, e'pa kos tsata. Es ñies wës Skököl tö ie' kiè iwák alà, e' dör bua'iewa wës ie' tö ibiyöchökwakpa kiè e' tsata.

⁵ Skököl yëkkuö ki itso' kitule tö Skököl tö iché ilà a:

“Be' dör ye' alà;

i'ñe yö ikkachétke tö ye' dör be' yé.”*

Erë tté e' kë yëule ie' wa ibiyöchökwakpa isie a. Ñies Skököl yëkkuö ki Skököl tö ilà tté ché i' es:

“Ye' tö icheraë tö ye' dör ie' yé,

eta' ie' dör ye' alà.”†

Erë Skököl kë wa ibiyöchökwakpa isie tté yëule es.

⁶ Ñies mik ie' tö ilà eköl ëme, e' patkeketke kä i' a, eta' ie' tö itté yé' i' es:

“Ye' biyöchökwakpa ulitane kawöta ie' dalöiök taië.”‡

Tté ekkë kos kueki se' wa ijcher tö Skököl Alà dör Skököl biyöchökwakpa ulitane tsata.

⁷ Mik Skököl tö ibiyöchökwakpa tté cheke, eta' ie' tö iché i' es:

“Ye' tö ye' biyöchökwakpa patkeke wës siwa' batsir es,

e'pa dör ye' kanè mésopa patkekeyö wës bö' wörkua wöñar es.”§

⁸ Erë ie' tö ilà tté cheke i' es:

“¡A Skököl, be' tö s'wëttseke s'blúie e' dör yöbiè!

Be' tö s'wëttseke yësyësë.

⁹ Sene yěsyēsē dalēr be' éna, erē sene sulu ar suluē be' éna; e' kueki, ye' dōr be' Kēkōl, e' tō be' klō'wē tā ttsē'ne buaē méyō be' a tajē be' malepa ulitane tsata.”*

¹⁰ Ñies Skēkōl tō ilà tté cheke i' es: “A Kēkōl, tsawe tā be' tō ká i' yō', ñies ká jaì ena ì kōs tso' ikì e' yō' be' wák tō.

¹¹⁻¹² E' kōs chōrawa erdawa wēs datsi' nurwā tā ierwa es, e' kōs manerdattsa wēs s'datsi' mane'wē tā iwōtrēwā es.

Erē be' tso'tke kenet. Be' kē manerpattsa, be' ser michoē.”†

¹³ Skēkōl tō iché ilà a i' es:

“Be' e' tkōser ye' ulà bua'kka dō mik ye' tō be' bolōkpa mérō be' klō dikia eta.”‡

Erē Skēkōl kē wā ttē e' yēule ibiyōchōkwakpa isie a.

¹⁴ Skēkōl biyōchōkwakpa dōr wēs siwā' es kē wērtā'. E'pa kōs kaneblōke Skēkōl a. Ie' tō ie'pa patkeke wēpa tsatkērdaē, esepa kīmuk. E' kueki ie' kē wā ttē ese yēule ie'pa isie a.

2

Skēkōl Alà tté buaē e' kawōtā dalōiè

¹ Skēkōl Alà dōr íyi ulitane tsata, e' kueki se' ké e' tkōkwā darērē ie' tté buaē moki ttsēule se' wā, e' a as kē se' mi'ne wēs kanō èmi di' kī es.

² Skēkōl tō ittē dalōiēno, e' me'atbak ibiyōchōkwakpa wa se' yēpa bak ká iaiāe e'pa a. Wēpa kōs kē wā ttē e' dalōiēne', e' nuí kī ie'pa weine wēs ikawōtā weinuk es.

³⁻⁴ Es íbak ie'pa tā, erē Skēkōl Alà tté buaē, e' ē wa se' tsatkēmi, e' dōr tté bua'iewā ttē ulitane tsata. S'tsatko tté, e' tsá yē' Skēkēpa Jesús wák tō. Wēpa tō ttē e' ttsē', e'pa tō iyē'ne se' a tā iwà kkachérakitō tō e' dōr tté moki. Ñies ì kē or yi a ese o' Skēkōl tō ie'pa wa tajē kuā'kī kuā'kī iwà kkachōie tō ì ché ie'pa tō e' dōr moki. Ñies Wikōl Batse'r wa ie' tō imé se' a kanebloie buaē ie' a tajē kuā'kī kuā'kī wēs ie' kī ikiane es. E' wa ie' tō iwà kkaché tō ie'pa ttē dōr moki. Ttē e' wā kē dalōiēne se' wā, e' tā ¿wēs se' tkōmishkar inuí ulà a?

Jesús dē'bitu se'yamiie

⁵ Aishkuō tā ká i' mane'werattsane Skēkōl tō buaē pa'alī, e' chōk sa' tso'. Skēkōl tō ibikeitsbak tō ká pa'alī e' kē merpa ibiyōchōkwakpa a as ie'pa dō iwōkirpaie.

⁶ Kē idōr es. Ie' tō ibikeitsbak tō imerdaē s'ditsō ulà a. E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō iché:

“A' Skēkōl, ¿s'ditsō dōr yi? ¿Iōk e' ska' be' er de?

¿Wēs ie'pa kī be' tkine?

⁷ Erē ekuölō ē ie'pa yō' be' tō be' biyōchōkwakpa dikia diōshēt tsir.

Erē ie'pa yō'bō olo tā' tajē dalōiērtā' tajē.

⁸ Ie'pa tkē'ka be' tō íyi ulitane yō'bō e' wōkirie.”*

Yēkkuō e' iché tō Skēkōl tō se' tkē'ka íyi ulitane yō' ie' tō e' wōkirie. “Íyi ulitane” e' wā kiane ché tō kē ì ku', e' kē ku' se' ulà a. Erē i'ñe tā kam se' tō isaūwā es.

⁹ Erē se' wā ijcher tō ì ché yēkkuō e' tō, e' wā tka Jesús wa. Ie' yōne s'ditsōie, e' wōanewa Skēkōl biyōchōkwakpa dikia diōshēt tsir ekuölō ē. Skēkōl er buaē ché se' a, e' kueki ie' tō Jesús me'ttsā ttēwā sulitane nuí skéie. Jesús weine siarē kōtewā se' skéie, e' kueki Skēkōl tō ie' kīka'ka tajē, tkē'ka íyi ulitane blúie dalōiērtā' tajē.

¹⁰ Skēkōl dōr íyi ulitane wì, e' kōs tso' ie' wa ñies ie' a. Ie' kī ikiane tō se' tajē dōr ie' ala'r esepa dō ie' tā ñitā olo tā' tajē. E' wawé ie' tō Jesucristo wa. E' kueki buaē idir ie' a tō Jesús weine kōtewā s'tsatkoie. Es ì kōs kiane Skēkōl kī tō Jesús tō iwē s'tsatkoie, e' wéitō seraa.

¹¹ Jesús ena se' batse'wēkeitō, e'pa Yé dōr ekōl ē, e' dōr Skēkōl. E' kueki Jesús dōr Skēkōl Alà, e' kē jaēne ichōk tō se' dōr ie' ēlpa ena ie' kutapa.

¹² Es itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī wé ie' tō iché Skēkōl a i' es:

“A Skēkōl, ye' tō be' tté cheraē ye' ēlpa ena ye' kutapa a.

Mik ie'pa ñi dapa'uke, eta ye' tō be' kīkerakā ttsē wa ie'pa kukua.”†

¹³ Ñies iskà tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī wé Jesús tō iché i' es:

“Ye' erblōraē Skēkōl ē mik.”‡

* **1:9** Salmo 45.6-7 † **1:11-12** Salmo 102.24-27 ‡ **1:13** Salmo 110.1 * **2:8** Salmo 8.4-6 † **2:12** Salmo 22.22 ‡ **2:13** Isaías 8.17

Ñies ichéitö:
 “Īe ye' dur, wépa me' Skéköl tö ye' a ala'rie,
 e'pa ta.”§

14-15 Se' dör Jesús icha. Erë se' dör s'ditsö ě. Se' ulitane serkeia ta sulu se' suar s'duöwa yöki, e' wa se' tso' klöulewa. E' kueki Jesús yöne s'ditsöie. Ie' dë'bitu e' muktsa ttëwa se' skéie e' alokaie bé iane s'duöwa wiie e' ki. Es ie' tö se' tsatkéé, se' suar s'duöwa yöki, e' ulà a.

16 Iwënewa buaë tö Jesús kë dë'bitu Skéköl biyöchökwakpa kimuk. Ie' dë'bitu se' dör se' yé bak ká iaiaë Abraham, e' aleripa kimuk.

17 E' kueki ie' yöne s'ditsöie wes se' es as ie' dö sacerdote kibiie se' ttë chök Skéköl a e' wakanewëkeitö yësyësë. Ie' dör s'ditsö wes se' es, e' kueki ie' tö se' sueke er siarë wa. Ie' wák e' me'ttsa ttëwa se' skéie as se' nuï olo'yar se' ki.

18 Ie' weinebak ñies ie' erkiöone ì sulu wamblök, e' kueki i'ñe ta wépa erkiöörke ì sulu wamblök, esepa kimermi buaë ie' a.

3

Jesús dör Moisés tsatq

1 A yamipa, a' batseq' Skéköl tö. Ie' tö a' klö'ñak as a' dö ie' ichaie. Jesús bikeitsö bua'ie. Se' tö ichekeka tö ie' dör Skéköl tteköl bua'ie ena se' sacerdote kibi mik se' erblöke e'.

2 Skéköl tö ie' tkë'ka kanëblök se' sacerdote kibiie e' wakanewëitö yësyësë wes Moisés tö, kanë me' Skéköl tö ie' a, e' wakanëq' yësyësë es. Kos ì kiane wë Skéköl wé a e' o' Moisés tö yësyësë.

3 Erë Jesús dalöiërta tajë tköka Moisés tsata wes u wák dalöiër tköka u tsata es.

4 Se' wa ijcher tö u ulitane yué yile tö, erë Skéköl dör iyi ulitane yuökwak.

5 Mokij Moisés kanëblë' yësyësë Skéköl wé a ikanë mésoie. Ì o' ie' tö, e' wa ie' tö ì buaë kkachera Skéköl tö aishkuö ta Cristo wa e' klea'.

6 Erë Cristo dör Skéköl wák alà, e' kanëblöke yësyësë se' dör wes Skéköl wé es e'pa wökirie. Ì buaë yë' Cristo tö tö idoiä se' a, e' wà panekesö kröröë ttsë'ne bua' wa kë tö ilo'yë, e' ta mokij se' dör Skéköl icha.

A' e' kkö'nú Skéköl kë watarttsa

7 E' kueki, ì ché Wiköl Batse'r tö Skéköl yëkuö ki, e' wà iutö buaë. E' tö ichë i' es:

“Ī cheke Skéköl tö e' ttsé a' tö i'ñe ta,
 8 etä kë a' er darë'ukwa iyöki wes a' yépa bak ká iaiaë es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kësik kësik Skéköl wöa. Ie'pa tö ie' wöñatkë' ká sir poë wé kë yi serku' tajë e' ké a.

9 Skéköl tö iché tö duas döka dabom tkëyök (40),

e' dalewa ye' tö ì kë or yi a ese wé tajë ie'pa se'woie, ie'pa kkö'noie, erë ie'pa tö ye' wöñatkë' tajë.

10 E' kueki ye' uluneka tajë ie'pa ki etä ye' tö ie'pa ché i' es:

‘Këkraë ie'pa kë ki ikiar tö ye' ie'pa wëttsë, ie'pa kë senak wes ye' ki ikiane es.’

11 E' kueki ye' uluneka ie'pa ki etä ye' iché tö ie'pa kë döpawa wé warma ie'pa enuweke ye' tö ee.”*

12 A yamipa, a' e' kkö'nú dö' a' isie er sulurwa ta a' kë erblöia Skéköl chök e' mik ta a' e' batsöttsa iyöki.

13 E' skéie a' ñi er diché iö këkraë s'tsatkë këwö tso'ia i'ñe ta e' dalewa. A' tö iú es as kë a' isie e' kitö'ù sene sulu wa ta a' er darërwa Skéköl yöki.

14 Se' erblö Cristo mik buaë këkraë dö ibata ekkë wes kuaë es, e' ta mokij se' tso' ie' ta. E' kueki a' ñi er diché iö buaë.

15 Skéköl yëkuö tö iché i' es:

“Ī cheke Skéköl tö e' ttsé a' tö i'ñe ta,
 etä kë a' er darë'ukwa iyöki wes a' yépa bak ká iaiaë es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kësik kësik Skéköl wöa.”†

16 Wépa tö Skéköl ttö ttsë' erë ie'pa e' o' ie' wöa kësik kësik, ¿e' wakpa dör yi? ¿Kë dör ie'pa ulitane yë'ttsa Skéköl tö Egipto Moisés wa, e'pa ë?

17 ¿Yi ki Skéköl ulune dö duas dabom tkëyök (40)? ¿Kë dör ie'pa tö ì sulu wamblë' ká sir poë wé kë yi serku' e' a e'pa ë? E' nuï ki idurulune.

18 ¿Yi a Skéköl tö ichétke: “A' kë döpawa wé warma a' enuweke ye' tö ee”? ¿Kë dör ie'pa tö ie' ttë dalöseq'wa e'pa ë?

19 Es se' tö isué tö ie'pa kë erblëne ie' mik, e' kueki ie'pa kë dë'wa wé warma Skéköl tö ie'pa enuweke ee.

4

1 Ñies Skëköl kablë' se' a tö se' döwami ie' tö se' enuweke e' a. E' kueki e' tso'ia e' dalewa se' kawöta e' kkö'nuk tajë dö' se' wele kë ulà a idö.

2 Se' a Skëköl ttë buaë e' pakane wes ie'pa bak ká iaiaë, e'pa a ipakane es. Erë ie'pa kë erblëne imik, e' kueki ttë buaë ttsë' ie'pa tö, e' kë dör ìe bua' ie'pa a.

3 Se' erblé Skëköl mik, e'pa dörawa ie' tö se' enuweke e' a. Erë wépa kë erblöku' ie' mik, esepa ché Skëköl tö iyëkkuö ki i' es:

“Ye' uluneka ie'pa ki eta yö ichétke ie'pa kë döpawa wé warma ie'pa enuwekeyö ee.”*

Ie' tö iché es, erë ie' kanè enewa mik ká i' yöne one eta.

4 Skëköl tö iyi ulitane yö' dö ká teröl. Ká de kul ta ie' eni'. Es itso' kitule wele Skëköl iyëkkuö ki. E' tö ichè:

“Ká de kul eta ì kos yö'bituitö e' yöne one, e' kueki diwö e' wa ie' kë kaneblëne.”† E' kueki se' wa ijcher tö mokí Skëköl tö se' enuweke e' tso'tke.

5 Erë ttë kitule chétkeyö, e' ki Skëköl tö ichè: “Ie'pa kë döpawa wé warma ie'pa enuwekeyö ee.”‡

6 Es se' wa ijcher tö Skëköl tö se' enuweke e' tso'tke se' a. Erë wépa a ttë buaë e' pakane kuaë, e'pa kë dë'wa, ie'pa tö idalöseö'wa e' kueki.

7 E' ukuöki ta duas tka tajë eta Skëköl tö ttë e' ë skà pakène se' a ì kit se' blú bak kiè David e' tö e' wa. Ttë kitule ñe' chétkeyö, e' dör i' es:

“Ì cheke Skëköl tö e' ttsé a' tö ì ñe ta, e' ta kë a' er darë'ukwa iyöki.”

Es se' isué tö ikéwö skà mé Skëköl tö se' a as se' döwa ie' se' enuweke e' a, e' kéwö dör ì ñe.

8 Josué tö Israel aleripa enuúpa ie' kéwö ska' ta, e' ma Skëköl kë wa ene skà yënene.

9 E' wà kiane ché tö Skëköl tö se' enuwèmi wes ie' eni' mik ká i' yö'itö eta es, e' tso'ia wépa dör ie' icha esepa a.

10 Wépa dewa Skëköl ene e' a, esepa enuraë wes ie' eni' es.

11 E' kueki se' ké e' diché iök shkowa ene e' a as se' kë isie tö ñe'pa kë wa Skëköl ttë iütëne e'pa waköü.

12 Skëköl ttë dör ttsë'ka, diché ta' tajë, e' tö iwakaneweke buaë tköka tabè kà yaule di'dië wì'kë iö'kë e' tsata. Idökewa buaë dö se' er a, se' wiköl a. Ì kos dalërmik se' serke tso' blëule se' er a, ena ì kos bikeitsekese, ese weblekettsaitö tö buaë idir ö sulu idir.

13 Se' e' chöraka Skëköl a. Ie' yöki ì kos yö'itö e' kë a e' blënuqwa. Ì kos tso' áie ie' wörki. E' kueki se' e' tköwa darërë ie' ttë a.

Jesús dör se' sacerdote kibi buaë shutë

14 Se' wa sacerdote kibi tso' eköl, e' dör sacerdotepa ulitane tsata. E' dör Jesús, ie' dör Skëköl Alà. Ie' mineatke tso' ká jai a se' ttë chök Skëköl a. E' kueki se' kawöta e' tkökwá darërëe ie' ttë buaë klö'wekesö, e' a.

15 Se' sacerdote kibi e' wa se' wër siarë. Mik ie' bak senuk ká i' ki, eta erë ie' ma'oule ì sulu kos wamblök wes se' es, erë ie' kë wa ì sulu wamblëne yës. E' kueki ie' wa ijcher buaë tö is s'ttsër mik se' ma'orke ì sulu wamblök eta.

16 E' kueki a' shkōwa Skëköl wörki. Mik s'kimè kiane eta ikiösö ie' a, kë suar ta'. Ie' tö se' suëke er siarë wa, e' kueki ie' tö se' kimeräe er bua' wa.

5

1 Wépa dör sacerdotepa kibipa e'pa kos tso' shukitule iwakpa shua kanebloie imalepa ttë chök Skëköl a. Ie'pa kanè dör iyiwak jchëule ena ilè skà merke Skëköl a, ese wakanéuk imalepa nuì olo'yoie.

2 Ie'pa dör wes imalepa es. Ie'pa diché kë dë'ka buaë ì sulu wöklö'woie. Ie'pa weirke siarë wes imalepa weir ì sulu ulà a es. E' kueki imalepa kë wöblaule iyi buaë wa, arkedö ì sulu a kekraë, esepa wërmi siarë ie'pa wa.

3 Ñies ie'pa wakpa tö ì sulu wambleta', e' kueki ie'pa kawöta iyiwak jchök mè Skëköl a ie'pa nuì ki ñies imalepa nuì ki.

4 Kaneblök Skëköl a sacerdote kibiie, e' dör kanè buaë, dalöiertá' tajë. Kë yi yörtá' sacerdote kibiie iwák er wa. E' shushteke Skëköl ë tö ta itkéka sacerdote kibiie wes ie' tö Aarón tkë'ka es.

* 4:3 Salmo 95.11 † 4:4 Génesis 2.2 ‡ 4:5 Salmo 95.11

* 5:5 Salmo 2.7

⁵ E' sù Cristo kë e' tkënekä sacerdote kibiie iwák er wa e' kíkoka. E' skéie Skëköl tö iché ie' a:

“Be' dör ye' alà;

i'ñe ye' tö ikkacheke tö ye' dör be' yë.”*

⁶ Ttè kitule skà tö ichè i' es:

“Be' dör sacerdote këkraë wës Melquisedec ese es.”†

⁷ Mik Jesús tso'ia ká i' kî, etä ie' kköyë' Skëköl a tajë aneule wî'wîë ië wa ì wa. Skëköl ë a ie' yëmittsa duëwä ulà a, e' kueki ie' tö iki' Skëköl a tö ye' yöttsa iulà a. Ie' tö Skëköl dalöieke tajë, ittè iuteke buaë, e' kueki ì kiéitö e' iuté Skëköl tö.

⁸ Erë ie' dör Skëköl Alà, erë ie' weine tajë, e' wa ie' éna iane tö wës s'weir Skëköl ttè dalöie kueki.

⁹ Mik ì uk ie' patkëne e' wéitö seraa, etä ie' de S'tsatkëkwakie. Wépa tö ie' ttè iuteke, esepa kôs tsatkë michoë ie' tö.

¹⁰ Nies Skëköl tö ie' tkéka sacerdote kibiie wës Melquisedec ese es.

A' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yar a' tö

¹¹ Ttè ese tso'ia sa' wä yëno tajë, erë kë a' éna ianuk bet, e' kueki iwà pakë a' a e' dör darërëë.

¹²⁻¹³ Ká iaiaë a' erblë'mi Cristo mik, ikkë tã warmä a' detke s'wöbla'ukwakpaie. Erë a' skä kianene wöbla'wë Skëköl ttè tsawe tottola ese wa. A' dör wës ala'rla es kë a' chkö darërë ñar, tso' tsu' ë mik. Kam a' a' iwër tö ì dör buaë ì dör suluë.

¹⁴ E' skéie chkö darërë ese dör s'wöblauetke esepa a. Ie'pa a' iwënetke tö ì dör buaë ì dör suluë. E' kueki ie'pa éna iane mik tã buaë idir mik tã sulu idir.

6

¹ E' kueki Cristo tté tsá wa s'wöblane, e' ë kë chariä këkraë. E' skéie Cristo tté kî tso' tajë, ese wa se' kî e' yuö as se' yör iskië wës se' kibirwä es. Kë se' kàne e' wöbla'ukne Cristo tté tsá jchertke se' wä, ese wa. Se' wä ijchertke tö s'kawötä ì sulu nuí kî s'duowami, ese kôs olo'yök. Se' wä ijchertke tö s'kawötä erblök Skëköl ë mik.

² S'wöskuè tté ena s'ulà mùka s'yamipa kî ese tté wa se' wöblao'netke. S'duulewä shkerdakane ena s'weir michoë ese tté jchertke se' wä.

³ E' kueki kë se' e' wöbla'ukia ttè ese wa. E' skéie se' kî e' yuö Cristo ttè skà tso'ia ese wa. Skëköl tö ikéwö mé se' a, e' tã iwëraësö es.

⁴ Wépa wöa ká ñine'bak Cristo ttè wa, erë e'pa tö ilo'yé, e' tã çwës kawö mermine ie'pa a er mane'ukne? Ì buaë mé Skëköl tö se' a, e' kak ttsëule ie'pa wä. Wiköl Batse'r dë'ñak ie'pa kî.

⁵ Ie'pa éna iane tö Skëköl ttè dör buaë. Skëköl kéwö olo tã tajë datske aishkuö tã, e' diché kak sùle ie'pa wä.

⁶ E' kôs ttsëule ie'pa wä, e' watéttsa ie'pa tö, e' tã çwës ie'pa dömíne e' ska'? E' dör wës ie'pa tso'ne Skëköl Alà ttökwane wötëwane krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuök sulitane wö wa.

⁷ Se' dör wës tã es. Íyi kuatkëne iki, kalí yëne iki buaë, warmä e' wä tskirmi buaë wä wörmi buaë wës iwák kî ikiane es. Të ese a' Skëköl er buaë chöraë.

⁸ Erë tã e' kî dika'chka tskine, kualkö tskine, ì tskine, e' tã e' kë dör ìie bua'. Kukur tã iwayëmarketke ì sulu a' tã ñnardawä.

⁹ A yamipa dalër tajë sa' éna, sa' ttöke a' tã es, erë moki sa' iklö'weke tö a' shköke buaë s'tsatkë ñalé kî. A' kë dör wës wépa tö Cristo watéttsa esepa es.

¹⁰ Skëköl dör yësyësë. A' kanëblöke buaë ie' a. A' tö s'batse'r malepa kimeke buaë, e' wëkeia a' tö buaë. E' wa iwënewä tö moki a' éna Skëköl dalër. E' kôs kë ska' ie' er chöpawa.

¹¹ Erë sa' kî ikiane tö a' ulitane tö, ì buaë weke a' tö, ese kî ù er bua' wa dö ibata ekkë. Es ì buaë kôs panekesö, e' wä döraë a' ulà a' da'äie.

¹² Sa' kë kî ikiane tö a' bikër. E' skéie sa' kî ikiane tö a' dö wës wépa erblötä' moki Skëköl mik esepa es. Ì muk Skëköl kablë' se' a, e' wä panekesö énaë, e' wa iwà döraë se' ulà a.

Se' erblömi Skëköl kablë' se' a, e' mik

¹³ Mik Skëköl kablë' Abraham a, etä ie' kë kablëne yi skà ttö wa. Ie' kablë' iwák ttö wa, kë yi ku' ie' tsatä e' kueki.

¹⁴ Ie' tö iyë' Abraham a: “Moki ye' iché tö ye' er buaë chöraë be' a' tajë. Be' aleripa alöwëraëyö tajë.”*

† 5:6 Salmo 110.4 * 6:14 Génesis 22.17

15 Ttè e' wà pané Abraham tö enaë ta Skëköl kablë'ia, e' wà de iulà a.

16 Moki mik se' tö ttè mé yi a, etä imekesö yi dör se' tsata, ese ttö wa. Mik se' tö ttè métke es, etä ttè e' ki kè i skà ku'ia chë.

17 Es ñies Skëköl ki ikiane kkachë wöshak wëpa a ikablë' esepa a tö moki iwà döraë ie'pa ulà a, kè imane'wëpaneitö yës. E' kueki ikablë' iwák ttö wa.

18 Es se' éna iane buaë tö Skëköl tö itte mé se' a iwák ttö wa, e' kè mane'wëpaneitö yës, ie' kè kachöta' e' kueki. Ie' tö itte mé se' a iwák ttö wa tö se' erblöke ie' mik e'pa tsatkeraëitö. E' tö se' er pableke buaë. Ttè e' wà paneke se' tö kröröë, e' a se' e' tköwa darërë kekraë.

19-20 Ttè e' wà paneke se' tö, e' tö se' tkéwa darërëë wës tabechka tso' kanò wöklö'woie dayë shua es. Jesús míkane se' yöki kewe ká jai a. Eë ie' tso' Skëköl wé kibi e' úshu batse'r tajë shute, e' a. Úshu e' kköiëule àr datsi' buririë shukuar e' wa, e' etmik ie' tso' se' tté chök kekraë Skëköl wörki. Es ie' de se' sacerdote kibi kekraë wës Melquisedec ese es.

7

Jesús dör sacerdote kibi wës Melquisedec ese es

1 Melquisedec bak ká kiè Salem e' blúie. Ñies ie' kaneblë' sacerdoteie Skëköl dör íyi ulitane tsata e' a. Abraham e' ali'ka blu'pa skel wä ilayök Lot minetser e'pa ki. Mik Abraham dotkene iu a, etä Melquisedec dettsa ie' ñaletsuk ta ikié Skëköl a as e' er buaë chö ie' a.

2 Ñies dali kos dë'ne Abram ulà a ñippè shua, e' blatéitö dökä dabop, e' eyök méitö Melquisedec a. S'kiè Melquisedec, e' wà kiane chë “sene yësyësë e' blú.” Ñies ie' dör ká kiè Salem, e' blú. Salem, e' wà kiane chë “sene bërë,” e' kueki ñies ie' dör sene bërë blú.

3 Kè se' wä ijcher tö yi dör iyë, yi dör imi, yi dör iditséwö, mik ikune ö mik idu'wa. E' kos kè ku' kitule Skëköl yëkkuö ki. E' kueki se' tö ichëmi tö ie' dör sacerdote kè erta'wa wës Skëköl Alà es.

4 Ibikeitsö buaë, e' ta a' wä ijcherdaë tö Melquisedec dalöiërta' tajë sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa kos tsata. Abraham dör se' yé bak ká iaiaë dalöiërta' tajë

ese. Ñippè shua ibolökpa dali de ie' ulà a, e' blatéitö dökä dabop, e' eyök tsá méitö Melquisedec a.

5 Leví aleripa yé tsá dör Abraham wës Israel aleripa malepa es. Leví aleripa ë meneat sacerdotepaie. Ie'pa dör Israel aleripa malepa yamipa, erë itso' kitule Moisés ttè dalöiëno, e' ki tö Israel aleripa kos kawöta iíyi kos blatök dökä dabop, ta e' eyök tsá muk Leví aleripa a.

6 Skëköl kablë' Abraham a tö ie' döraë skëkëpa taië. Erë Melquisedec kè dör Leví aleri, erë e' a Abraham tö iíyi tsá mé. Ñies Melquisedec tö ikié Skëköl a as e' er buaë chö Abraham a.

7 Sulitane wä ijcher tö yi tö e' ché o'ka a, ese wák dör yi a iyëne e' tsata.

8 Israel aleripa tö iíyi tsá meke sacerdotepa duöta'wä esepa a. Erë Skëköl yëkkuö tö Melquisedec chë wës ie' tso'ia ttsë'ka es.

9-10 Mik Abraham tö iíyi tsá mé Melquisedec a, etä Leví kam kur. Erë se' tö ichëmi tö Leví aleripa bak tö iíyi tsá mé Melquisedec a Abraham wa, Abraham dör ie'pa yé tsá e' kueki.

11 Ttè dalöiëno me' Skëköl tö Israel aleripa a Moisés wa, e' ichë tö Leví aleripa ë meneat sacerdotepaie Israel aleripa tté chök Skëköl a as e' tö ie'pa nuì olo'yö. Erë e' mú a nuì olo'yarmi se' ki sëraa, e'ma kè sacerdote ské ku'ki kianeia. E' kueki Skëköl tö sacerdote ské patké. E' kè dör Leví aleripa e' eköl wës Aarón es. Ie' dör sacerdote wës Melquisedec ese es.

12 Sacerdote wësepa ské maneone ku'ki, e' ta ñies ttè dalöiëno tsá e' kawöta mane'wëttsa.

13-14 Sacerdote ské patké' Skëköl tö chëyö a' a, e' dör Skëkëpa Jesús. E' kè dör Leví aleripa eköl. Sulitane wä ijcher buaë tö ie' dör Judá aleri. Moisés kè wä i yëule tö Judá aleripa dömi sacerdoteie. E' kueki kè ie' aleri isie tkëuleka sacerdoteie.

15 Sacerdote ské tkënekane ku'ki wës Melquisedec ese es, e' ta se' éna iwà ane tö ñies ttè dalöiëno meneat Moisés a e' maneonettsa.

16-17 Skëköl yëkkuö ki itso' kitule tö ie' tö Jesús a iché i' es:

“Be' dör sacerdote kekraë wës Melquisedec ese es.”*

E' kueki se' wä ijcher tö Jesús kë tkënekä sacerdoteie ie' ditsëwö wa wës Moisés ttë kî itso' kitule es. Ie' de sacerdoteie ie' ser michoë, kë duöta'wä, e' diché wa.

18-19 Moisés ttë dalöiëno bak kenet, e' kë a yi onuk buaë yësyësë Skëköl wöa. E' kë diché tä', kë dör ìie bua' ese woie. E' kueki ttë e' maneonettsä. E' skéie ttë pa'alî wä panekesö kröröë e' dör ibua'ie ttë këchke tsata, e' wa se' e' batsöwami buaë Skëköl mik kë kî ì sulu nuî tä'ia.

20 Ñies mik Skëköl tö Jesús tkë'kä sacerdoteie, eta' ie' kablë'ia iwák ttö wa tö ikaneblö michoë sacerdoteie. Ie' kë kablëne es sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa a.

21 Erë mik ie' tö Jesús tkë'kä sacerdoteie, eta' ie' kablë'ia iwák ttö wa ttë i' wa:

“Be' dör sacerdote kekraë.

Ye' kablé be' a ye' wák ttö wa, e' kë olo'yepayö yës.”†

22 Es Skëköl kablë' Jesús a, e' wa se' wä ijcher mokî tö ttë pa'alî mène se' a, e' dör bua'iewä ttë këchke mène Israel aleripa a e' tsata. Jesús wa se' wä ijcher yësyësë tö iwä suerasö.

23 Ñies sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa duöta'wä, e' kueki ie'pa kë a kanëblëne kekraë. E' kueki ie'pa ské tkëulekä taië.

24 Erë Jesús ser michoë, e' kueki ie' kë skéie yi tkënučkä.

25 Wëpa kos shkökewä Skëköl wörki Jesús batamik, esepa ttë chök ie' tso'ie kekraë Skëköl a, e' kueki ie'pa kos tsatkërmi ie' a buaë kekraë.

26 Es se' isuë tö Jesús dör sacerdote kibiie chökle. Ie' dör batse'r. Kë ì sulu ku' iki, kë iaulekä sene sulusi wa. Ie' butsulëttsä pë' sulusipa yöki. Skëköl tö ie' tkéka ká jai a ìyi ulitane tsata. Sacerdote ese kiane se' kî.

27 Ie' kë dör wës sacerdote kibi malepa es. Ká bit tä' ie'pa kawöta' iyyiwak jchök më Skëköl a ie'pa nuî kueki. E' ukuöki tä' iyyiwak kî jchekerakitö më Skëköl a imalepa nuî kueki. Erë e' kos skéie Jesús e' me'ttsä ttëwä etökicha ë se' nuî patuoie, e' kë skä tköpaia.

28 Wëpa tkëulekä sacerdotepa kibiie Moisés ttë wa, mokî e'pa dör wës s'malepa

es, kë diché dë'ka e' kkö'nuk buaë yësyësë. Erë Moisés ttë kite, e' ukuöki tä' Skëköl kablë' iwák ttö wa tö ie' alä tkërdakä se' sacerdote kibiie, e' dör se' sacerdote kibi yöbië bua'iewä yësyësë e'.

8

Jesús dör ttë pa'alî me' Skëköl tö, e' wakanéukwak

1 Ì kos cheratse sa'tö e' wä dör i': Jesús tso' se' wä sacerdote kibiie. Ie' tkër dalöiërta' taië ká jai a Skëköl ulä bua'kka.

2 Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' tso' iwakanéuk Skëköl wé batse'r chökle tso' ká jai a e' a. E' kë yöne s'ditsö wä, e' yö' ie' wák tö.

3 Sacerdote kibi kos tkënekä iyyiwak tso'rak iwä jchè më Skëköl a ena ì skä mekerakitö, e' wakanéuk imalepa tsatkoie ie'pa nuî ulä a. E' kueki Jesucristo kawöta ñies ilë muk Skëköl a se' tsatkoie.

4 Erë ie' kë tö ikanewëku' ká i' a, iwakanewëkeitö ká jai a. Moisés ttë dalöiëno tö ichè tö Leví aleripa ë tkërkami sacerdoteie. E' kueki Jesús mú tö iwakanewëke ká i' a, e'ma ie' kë tkënučkä sacerdoteie, ie' kë dör Leví aleri e' kueki.

5 Ì kanewëke sacerdotepa tö ká i' a, ese dör ibua'ie tso' ká jai a, e' kleeke ie'pa tö ká i' a. E' dör wës ibak Moisés tä es. Mik Moisés tö u yueketke Skëköl a, eta' Skëköl tö iché ie' a: “Ittsö, ì kos yuö wës be' a ikkayëne Sinaí kébata a e' suë.” E' kueki se' wä ijcher tö Skëköl wé kibi tso' ká i' a, e' dör ichökle tso' ká jai a e' klí ë.

6 Erë Jesús tkënekä se' sacerdote kibiie, e' wakanewëkeitö buaë sacerdotepa tso' ká i' a e'pa tsata. Ñies ie' batamik ì muk Skëköl kablë' se' a ttë pa'alî wa, e' dör ibua'ie. E' kueki ttë e' dör buaë shutë ttë këchke tsata.

Ttë tsá mène Israel aleripa a, e' kë dalöta'ia

7 Ttë tsá mène Israel aleripa a, e' mú dör wë' as Skëköl tö se' kiöwä buaë, e'ma ttë skä pa'alî kë kianukia.

8 Erë ie' isuë tö ie'pa kë wä ttë tsá mène ie'pa a, e' wä iütëne buaë. E' kueki itso' kitule Skëköl yëkküö kî e' tö ie'pa chë i' es: “Skëköl tö ichè: Aishkuö tä' kawö döraë,

* 7:16-17 Salmo 110.4 † 7:21 Salmo 110.4

e' kěwō ska' ta ye' tō ttē pa'ali meraē Israel wakpa a ena Judá wakpa a.

⁹ Ttē e' kě dōr wēs ttē tsá me' ye' tō ie'pa yēpa bak ká iaiāē e'pa a es.

Ttē e' me'yō ie'pa a mik ie'pa ulaiē'yō er bua' wa ibak klōulewā Egipto e' yottsaiē eta.

Erē ttē me'yō ie'pa a, e' wà kě iūtēne ie'pa wa,

e' kueki ye' tō ie'pa me'at.

¹⁰ Nies Skēkōl tō ichē:

Ttē pa'ali meraēyō Israel aleripa a aishkuō ta, e' dōr i' es:

Ye' ttē dalōiēno e' merdaē ie'pa er a,

ta ie'pa tō iūteraē er bua' wa iwákpa er wa.

Ye' dōraē ie'pa Kēkōl,

ta ie'pa dōraē ye' icha.

¹¹ Ie'pa kōs, tsitsirpa dō kēkēpa,

e'pa batsdaē ye' mik.

E' kueki kě ikiarpaia tō yi tō iyamipa ö o'ka wōbla'weia as ibats ye' mik.

¹² Ì sulu kōs wamblekerakitō, e' nuí olo'yeraēyō ie'pa ki,

kě ibikeitsepaiayō."*

¹³ Es Skēkōl tō ichē tō ttē pa'ali meraēitō se' a. E' wa ie' tso' ichōk tō ttē tsá mēne, e' dōr kēchke wōitēwā. Ì kōs ianewatke kēchke, e' bet ta kě iku'ia.

9

Cristo dewā Skēkōl wé a ká jai a se' ttē chök

¹ Ttē dalōiēno tsá me' Skēkōl tō Israel aleripa a, e' a ttē tso' tō wēs ie'pa kawōta Skēkōl dalōiē e' wakanéuk. Nies ie'pa wā u tso' etkue batse'r ká i' a iwakanéwoie.

² Ie'pa tō u yō' Skēkōl dalōiē e' wakanéwoie, e' blatérakitō bōt. Úshu kewe e' kiē úshu batse'r. Úshu e' a bö'wō talokā tso' et, nies ká' tso' et, e' ki pan meke Skēkōl a, ese me'r.

³ Úshu skà tso' datsi' buririē shukuar, e' etmik, e' kiē úshu batse'r taiē shute.

⁴ Úshu e' a ká' tso' yöule orochka wa íyi masmas ña'woie Skēkōl a e'. Nies kalkuō tkēr ek, e' paiēulewā orochka wa. Kalkuō e' shuā tkā' tso' etk yöule orochka wa. Tkā' e' a chkē me' Skēkōl tō Israel aleripa a kiē maná, e' kak tso' blēule. Nies kalkuō ñe'

shuā Aarón shko kéli pēri tskineka, e' tso' blēule. Nies ishūa ak tak tso' bōt, e' ki Skēkōl tō ittē dalōiēno kit. Kalkuō e' kiē Ttē Mēne Nì A Kélkuō.

⁵ Kalkuō e' bata ki Skēkōl biyōchōkwak pik ta' kiē kērub, e' diōkōl tulur bōt. E' tō se' a iwā kkacheke tō Skēkōl olo tso' ee. Ipik meuleka kalkuō kkōshto bata ki, ee Israel aleripa nuí olo'yarke. Erē i' ta íyi ekkē kě wà pakanuktsā ye' a iskiē.

⁶ Es íyi ulitane bak kanequle buaē Skēkōl wé a, ta sacerdotēpa bak shkōkwā kekraē úshu batse'r e' a iwakanéuk.

⁷ Erē sacerdotē kibi, e' è a kawō tso' shkowā úshu skà tso' dōr batse'r taiē shute e' a. Eē ie' dōwami etōkicha è duas wa duas wa. Mik ie' mi'kewā ee, etā ie' wā iyiwak pé mi'ke mē Skēkōl a e' nuí ki, nies ì sulu wamblé pé' malepa tō kě wà jcher ie'pa wā, ese nuí ki.

⁸ E' kōs wa Wikōl Batse'r tō se' a iwā kkacheke tō úshu batse'r, e' wakaneorkeia, e' dalewa kě sulitane dōpawā úshu batse'r taiē shute e' a.

⁹⁻¹⁰ Ì kōs kaneweke judiowak sacerdotēpa tō ttē dalōiēno tsá mēne ie'pa a, e' wa, e' dōr chkeie, di'yeie, se' batse'weie, ese kōs dōr s'pa kikke è batse'woie. E' tō se' kimeke kam ttē manerne e' dalewa è. E' kueki ì meke ie'pa tō Skēkōl a idalōiē e' wakanéwoie, nies iyiwak kōs jcheke mē ie' a se' nuí ki, ese kōs kě a wēpa tō ie' dalōiēke es, esepa erbikē pairinuk. Ie'pa ittsé tō inuú tso'ia ie'pa ki. Erē ì kōs kaneweke ie'pa tō Skēkōl wé a, e' tō ttē pa'ali mé Skēkōl tō se' a Jesús batamik, e' wà kkacheke j'ñe ta.

¹¹ Cristo dē'bitubak. Ie' dōr se' sacerdotē kibi. Ie' dōr ttē buaē pa'ali me' Skēkōl tō se' a e' wakanéukwak. Ie' dur iwakanéuk Skēkōl wé tso' ká jai a, e' a. Skēkōl wé e' kě yöne s'ditsō wā, e' kě dōr wēs íyi tso' ká i' a es. E' kueki Skēkōl wé e' dōr buaē shute itso' ká i' a e' tsata.

¹² Etōkicha ème Cristo dewā Skēkōl wé tso' ká jai a e' shu batse'r taiē shute, e' a s'tsatkoie. Ì wé ie' tō ee, e' dōr wē', kě ie' mi'pane iskā kanéukne. Mik ie' dewā ee, etā kě ie' wā chibo ö baka pé mēne mē Skēkōl a se' nuí ki. E' skéie ie' wák kōtēwā e' pé mí ie' wā. Es ie' tō se' yēttsā michoē se'

* 8:12 Jeremías 31.31-34

nuì ulà a.

¹³ Wépa bak ttè kèchke dikia, esepa iane ñá, e' ta chibo pé ö baka wè'ñe pé ese sklippeke sacerdotepa tö ie'pa ki ö isalema baka alaki pupula ña'weke ese muluchka diöbléka di' wa e' sklippekerakitö ie'pa ki. Moki e' tö ie'pa pa kikke batse'wéne paiklé.

¹⁴ Erë e' dör es, e' yita buaë Cristo pé diché ta' taië iyiwak pé tsata. Skököl Wiköl yöbië, e' batamik ie' wák e' me'ttsa ttèwa se' skéie wes iyiwak kë ki ì sulu ku' mè Skököl a ese es. Ie' pé tö se' erbikè paiklèmi ì sulu nuì ki s'duöwami ese yöki as se' tö Skököl chök e' dalöiö.

¹⁵ Jesucristo dör ttè pa'ali me' Skököl tö se' a, e' wakanéukwak. Ì sulu kos wamblé' wépa bak ttè tsá mène e' dikia e'pa tö, e' nuì ulà a ie'pa yènettsa Jesús kötèwa krus mik e' batamik. Ñies e' batamik ì buaë yöbië muk Skököl kablè' wépa klöo'bakitö as idö ie' ichaie esepa a, e' döraë ie'pa ulà a.

¹⁶⁻¹⁷ Ye' tö iwà pakè a' a i' es: Kam s'duöwa e' yöki s'wöblane ì mekesö s'yamipa a, ese yèkkuö mukat. Yèkkuö e' wà kë merpa, yi tö imé ese tso'ia ttsè'ka e' dalewa. Iwak blènewa, e' è ta imermi. E' kueki s'kawöta isaukwa bua'ie tö yi tö imé, ese wák blènewatke yèkkuö e' wakanéwomi.

¹⁸ Es ñies ttè tsá mène, e' mène iyiwak jchëule e' pé tène ese wa.

¹⁹ Ttè tsá mène dalöiëno, e' wà paka' Moisés tö Israel aleripa kos a. E' ukuöki ta chibo ena baka wè'ñe pé shutuékaitö di' wa. E' sklippéitö yèkkuö ki Skököl ttè dalöiëno tso' kitule e' ki, ñies e' sklippéitö Israel aleripa kos ki kal kiè hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsé rratulewa e' wa.

²⁰ E' wekeitö ta icheramiitö i' es: "Pé i' dör iwà kkachöie tö ttè mé Skököl tö se' a e' tsá kaneonemitke."

²¹ E' sù Skököl wé ena ì kos tso'ia Skököl dalöie e' wakanéwoie, ñies ese ki Moisés tö pé sklippé.

²² Moki ttè dalöiëno tsá mène, e' wa ta tsir eta iyi ulitane batse'wékene pé wa. Ñies e' tö ichè tö iyiwak jchëule ese pé kë tène, e' ta se' nuì kë olonuk se' ki.

²³ İyi tso' Skököl wé tso' ká i' a e' a, e' dör ì tso' Skököl wé tso' ká jai a, e' klí è. İyi ekkè kawöta batse'wè iyiwak jchëule mè Skököl

a, ese pé wa. Erë Skököl wé a iyi tso' ká jai a, e' kawöta batse'wè ì dör buaë shute iyiwak pé tsata, ese wa.

²⁴ Ì buaë e' dör Cristo. Ie' kë dè'wa Skököl wé shu batse'r yöne s'ditsö wa tso' ká i' a, e' a. E' dör ibua'ie tso' ká jai a, e' klí è. E' skéie ie' de ká jai a Skököl wé chök e' a, e' ie' tso' Skököl a se' ttè chök.

²⁵ Judiowak sacerdotepa kibipa, e'pa kawöta shkökwa Skököl wé shu batse'r taië shute, e' a iyiwak pé muk Skököl a se' nuì ki duas bik ekkè etökicha etökicha. Erë Jesús kë dè'wa taië wes ie'pa es.

²⁶ Imú dör es, e' ma ká i' yöne dö ikké ta, eta ie' kawöta e' muktsa ttèwa duas bit ekkè. Erë e' kë dör es. E' skéie, i'ñe ta mik ká i' erkewatke, eta ie' de e' muktsa ttèwa se' skéie etökicha è se' nuì kos paiklottsa.

²⁷ Sulitane a kawö meneat duökwa etökicha è, e' ukuöki ta se' shulirdaë.

²⁸ Es ñies Cristo e' me'ttsa ttèwa etökicha è, se' taië e' nuì paiklottsa. Ie' skà dörane, erë e' kë dör se' nuì shulök. Ie' dörane wépa tso' ie' panuk esepa tsatkök.

10

Ttè dalöiëno kë a se' nuì pairinuktsa

¹ Ttè dalöiëno mène ká iaiaë Moisés wa, e' dör ì bua'ie doia se' a Cristo batamik aishkuö ta, e' biyö yöne. E' dör wes ilo es, kë dör iwà chök. E' kueki ttè e' kë a wépa dökèwa Skököl ska' iyiwak jchök mè ie' a këkraë duas bik ekkè esepa batse'onuk da'a.

² Ttè e' mú a ie'pa nuì pairinuktsa moki, e' ma ie'pa er kë tö ie'pa kkatèpaia ta ie'pa kë tö iyiwak jchepaia mè Skököl a.

³ Erë e' kë dör es. E' skéie mik ie'pa tö iyiwak jcheke mè Skököl a duas bit ekkè, eta e' tö ie'pa er awékene ì sulu wamblekerakitö ese ska'.

⁴ E' wà dör tö se' nuì kë pairirpattsä baka wè'ñe pé wa ena chibo pé wa.

⁵ E' kueki mik Cristo dökèke ká i' a, eta ì tso' kitule Skököl yèkkuö ki, e' chéitö Skököl a, e' tö ichè i' es:

"Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a,

e' kë kiane be' ki.

Erë be' tö ye' yueketke s'ditsöie chka ta' diché ta'.

6 Iyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a ena ilè skà tso' mè be' a nuì paikloie, e' kè wër bua' be' wa."

7 E' ukuökì tã Cristo tò iché Skèköl a: "A Skèköl, i' ye' dur ì kiane be' kì wè e' woie, wës ye' ttè tso' kitule be' yèkkuö kì es."*

8 Kewe ie' tò iché Skèköl a: "Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a, ñies iyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a nuì paikloie, ese kòs kè kiane be' kì, kè iwër bua' be' wa." Erè ie' tò iché es, erè ese kòs yè'atbakitò dalöie Skèköl ttè dalöiëno tso'tke kitule e' kì.

9 E' ukuökì tã ie' tò iché: "A Skèköl, i' ye' dur ì kiane be' kì wè e' woie." E' wa se' éna iane tò iyiwak jcheke ie'pa tò ttè tsá dikia ese kòs skéttsa Skèköl tò iské pa'alì mokane, e' dör Cristo kòtewa se' skéie e'.

10 Ì kiane Skèköl kì e' wà o' Jesucristo tò. Ie' wák e' me'ttsa ttèwa se' skéie etökicha è, kè skà tteta'waja. E' kuèkì Skèköl tò se' batseo'.

11 Kèkraë judiowak sacerdotepa tò iwakanewèke. Ká bit tã ie'pa tò iyiwak jcheke mè Skèköl a sene sulu nuì kì. E' è kanewèke ie'pa tò taië kèkraë, erè e' kè a nuì pairinuktsa.

12 Erè Jesucristo e' me'ttsa ttèwa se' nuì skéie etökicha è, kè skà tteta'waja, e' ukuökì tã ká jai a ie' tkè'ka dalöiërta' taië Skèköl ulà bua'kka.

13 Ee ie' tkèr Skèköl e' aléka ibolökpa kòs kì, e' mekerö ie' klö dikia e' panuk.

14 Ie' e' me'ttsa ttèwa se' skéie etökicha è, e' wa wépa dör ie' icha, esepa batse'wéitò buaë ichökle Skèköl a etökicha è, kè batse'wè kianeia.

15 Ñies Wiköl Batse'r tò ichè tò e' dör moki. Ie' tò iché Skèköl yèkkuö kì i' es:

16 "Kawö doraë tã ye' tò ttè pa'alì meraë ie'pa a,

e' tò ichè i' es:

Ye' ttè dalöiëno e' merdaë ie'pa er a, etã ie'pa tò iüteraë er bua' wa iwákpa er wa.

17 Ie'pa e' wamblö sulu kòs,

kè e' bikeitsepaia ye' tò."†

18 Es se' éna iane tò se' nuì olo'yane se' kì, kè se' kawötaia ì skà muk Skèköl a se' nuì kì.

Se' a kawö mène shkowã Skèköl wörki

19 A yamipa, e' kueki i'ñe tã se' döwami buaë Skèköl dör batse'r taië shute e' ska', kè suarta', Jesús kòtewa ipé tène taië, e' batamik.

20 Kè yi döta'wã Skèköl wörki éanas wës kè yi dè'wã éanas Skèköl wé úshu nanetkëar datsi' buririë wa e' etmik es. Erè Jesús kòtewa se' skéie e' ché datsi'ukuö jchënane e' tò. E' wa ñalã pa'alì dö Skèköl ska', e' kköyè'ttsa ie' tò se' a, e' dör sene michoë e' ñalé.

21 Jesús dör se' sacerdote taië. Ie' dör se' dör Skèköl icha, e'pa kòs wökir.

22 E' kuèkì se' shkõwã Skèköl wörki er moki wa ena erblè ie' mik yësyësë e' wa. Se' erbikè sulu e' pairiulettsa. Se' batse'ouletke, e' dör wës s'pa skuè buaë manene di' maneneë wa es.

23 Skèköl ttò mokië. Ì uk ie' kablè' se' a, e' weraëitò. E' wà panekesö kröröë. E' kuèkì se' e' tkõwã darërè ttè e' a, kè tò ibikeitsè böt böt.

24 A' tò ibikeitsö tò wës a' a ñi kimermi as a' kì ñi dalëritsö buaë, ñies as a' tò ì buaë kì ù taië ñi kimoie.

25 Se' ñi dapa'uke, e' kè olo'yar a' tò wës se' wépa wöblane iwamblök es. E' skéie a' er kì diché iö ñita. E' yita mik se' tò isuë tò Skèkëpa Jesús datskene, e' kèwö dökewatke, etã a' er kì diché iërmi ñita.

26 Ttè mokië e' jchertke se' wã, erè e' ukuökì tã ì sulu wamblekeiasö wöbla wa, e' tã kè ì ku'ia jchè mè Skèköl a e' nuì olo'yoie se' kì.

27 Iwamblésö es, e' tã s'pauirke shulè wa, e' è tso' se' panuk. E' dör bö' ñarke taië wa Skèköl tò ibolökpa ewerawa e'.

28 Ká iaiaë yi tò ttè dalöiëno me'at Moisés tò, e' dalösewéwã tã ikkatökwakpa dör bö' ö mañal, e' tã ese wák ttekewã kè ulé klöule.

29 E' dör es, e' tã wépa tò Skèköl Alà dalösewéwã ¿wës esepa kè weirpa taië shute? Jesús pé wa ttè pa'alì mène se' a e' wakaneone, e' pé tuè taië e' wa ie'pa batse'one, erè isuëkerakitò wës se' èse pé es. Ñies Skèköl Wiköl er buaë ché se' a, e' chekerakitò suluë. ¿Wës ie'pa tkömishkar e' nuì ulà a?

30 Skèköl mik se' batse e' tò ichè iyèkkuö kì i' es: "Ye' è wöki iské wërke wè. Yi tò ì sulu

* 10:7 Salmo 40.6-8 † 10:17 Jeremías 31.33,34 ‡ 10:30 Deuteronomio 32.35 § 10:30 Deuteronomio 32.36

wamblé ese ské werayö iki.”‡ Ñies ichéitö:
“Skököl icha kos esepa shuleraë ie' tö.”§

31 |Se' arwa Skököl chök ulà a weinuk, e' dör siarë ichök!

32 Erë a' éna ianú tö mik kuaë Skököl tö a' er ñi o' Jesús tté buaë wa, e' kéwö ska' ta pè' tö a' we'ik siarë Jesús tté buaë kueki. Erë e' kos dalë'ttsë' a' tö er bua' wa.

33 Mikle ta pè' tö a' yè' suluë, ie'pa tö a' we'ik siarë sulitane wörki. Mikle ta a' wák er wa a' e' ché weinuk wépa weirke es esepa ta.

34 Wépa wötëne s'wöto wé a' Jesús tté kueki, esepa su' a' tö er siarë wa, ie'pa kime' a' tö. A' wa ijcher tö i' bua'ie kë erta'wa ese tso' taië a' wa ká jai a, e' kueki mik pè' tö a' iyi kos yè'lur a' yöki, eta e' dalë'ttsë' a' tö tssé'ne bua' wa.

35 A' kë e' ökwa a' weirke e' yöki, e' ské merdaë a' a' taië, e' kueki iwöklö'ú a' tö darërë.

36 A' weirke e' dalë'ttsök a' kawöta bërë er bua' wa as a' tö iü wës Skököl ki ikiane es, ñies as i' buaë muk a' a' ie' kablë' e' mütö.

37 E' dör wës itso' kitule Skököl yëkkuö ki es, e' tö Cristo tté ché i' es:

“Wé kawöta dök e' datse kukuie,
e' kë ki kawö tköpa taië.

38 Erë wépa dör ye' icha serke yësyësë,
esepa erblé buaë ye' mik, e' kueki ie'pa ser
michoë.

Erë ie'pa wépa suanéka ta ye' tté
olo'yérakitö,

e' ta kë ye' wa ie'pa wërpaia buaë.”*

Es itso' kitule Skököl yëkkuö ki.

39 Erë se' kë dör wës wépa tö Jesús tté buaë e' olo'yé esepa es. Ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta. Se' erblöke buaë Jesús mik, e' kueki se' tsatkërdaë.

11

*Se' erblö Skököl mik wës këkëpa bak ká
iaiaë erblë' imik es*

1 Erblë Skököl mik, e' wà kiane ché tö se' tö iklö'wé mokie tö i' muk ie' kablë' panekesö, e' meraëitö se' a. Erë e' kë wërta' i'ñe ta, erë se' tö iklö'wé yësyësë tö iwà suerasö.

2 Se' yépa bak ká iaiaë, e'pa bak erblök Skököl mik, e' kueki ie'pa yè' ie' tö tö ie'pa dör buaë ie' wöa.

3 Se' erblöke Skököl mik, e' kueki se' wa ijcher tö ie' tö iyi ulitane yö' iwák tté wa. E' wà kiane ché tö i' kos wërta' suésö i'ñe ta, e' yöne i' kë wërta', e' é wa.

4 Abel erblë' Skököl mik, e' kueki i' mé ie' tö Skököl a' inui ki, e' dör bua'ie i' mé Caín tö, e' tsata. Abel erblë' Skököl mik, e' kueki Skököl tö ie' klö'wé wës pè' buaë yësyësë es. Ñies i' mé ie' tö Skököl a' e' wër buaë Skököl wa. Ie' blënewabak ká iaiaë, erë ie' erblë Skököl mik, e' tté pakarkeia i'ñe ta.

5 Enoc erblë' Skököl mik, e' kueki ie' kë blënewa. Ie' minetser tssë'ka Skököl wa, e' kueki kë yi wa ie' nu kune. Skököl yëkkuö iché tö kam Enoc mi'tser Skököl wa, e' yöki ie' wër buaë Skököl wa.

6 Yi isie shkakwa Skököl wörki, ese kawöta iklö'uk tö mokie Skököl tso'. Ñies ie' kawöta iklö'uk tö wépa tö Skököl yuleke er mokie wa, esepa ulà a' iwà döraë. E' kueki kë se' erblöku' Skököl mik, e' ta kë se' a' i' onuk wërmi buaë ie' wa.

7 Noé erblë' Skököl mik, e' kueki mik Skököl tö ie' a' iché tö i' sulu tköraë ká i' ki kë suule yi wa ese, eta ie' tö ittë iüté. Ie' tö kanö bërë yué etö, e' a' ie' ena iyamipa e' é tsatkëne. E' wa ikkayëne tö imalepa ki nu tso'. Ñies sene yësyësë dömi se' ulà a' s'erblë Skököl mik e' wa, e' de ie' ulà a.

8 Abraham erblë' Skököl mik, e' kueki mik e' tö iché ia: “Be' yú ká yè'yö tö imeraë be' a' e' a,” eta iütéitö. Erë ie' kë wa ijcher tö ká wé a' ie' mirö, erë bet ta ie' yéttsa iwák ká a.

9 Ie' erblë Skököl mik, e' kueki mik ie' de ká yëne ie' a' ee, eta ie' sené wës s'dami shkal ser es. Ie' sené úla yöule datsi'tak wa, ese a. Ie' alà Isaac ena itala Jacob, e'pa ñies sené wës ie' es. Ñies ie'pa a' ká e' muk Skököl kablë'.

10 Ká bua'ie kë erta'wa bikeitsbak Skököl tö, yö'itö ká jai a, e' wà pané Abraham tö. E' kueki ie' sene' wës s'dami shkal ser es, e' dalë'ttséitö er bua' wa.

11 Skököl tö iyë' ie' a: be' alà köraká be' alaköl Sara e' ta. Erë ie' dewatke këkëpala aluë, ñies Sara wake' kë döta' alàë, erë ie'

* 10:38 Habacuc 2.3-4

iklō'wé tō Skëköl kablë' ie' a e' wëraëitō. E' kueḡi diché mène ie' a alà kōka.

12 Ie' dewatke këkëpala aluë, erë es ie' de alàë. Ilà e' wa ileripa dë'bitu tajë kē shtar ekkë wës bëkwō tso' tajë ò tsa'wō tso' tajë dayë kkōmik kē shtar es.

13 Ie'pa ekkëpa kōs erblë' Skëköl mik, kē ilo'yane ie'pa wā, es ie'pa blërulune. Kā muk Skëköl kablë ie'pa a, e' wā kē dë' ie'pa ulà a ie'pa tso'ia tsa'ka e' dalewa. Erë ie'pa tō iklō'wé tō iwā dōraë ie'pa ulà a aishkuō ta. E' dör ie'pa a wës ilo suë kamië es. E' kueḡi ie'pa tō iyë' tō ie'pa ser ká i' kī wës ká kuā'kī wakpa dami shkal es.

14 Wëpa tō ichë es, e' wa iwënewā tō ie'pa tso'ia ká yulök iwákpa a.

15 Ie'pa mú tso'ia wé ie'pa manete, e' kē bikeitsök, e'ma ie'pa mi'mine buaë ká e' a.

16 Erë ie'pa tō ká bua'ie e' kkecheke, e' dör ká tso' ká jai a. Skëköl tō ká e' yō'bak ie'pa a, e' kueḡi Skëköl kē jaëne tō ie' kië ie'pa Këköl.

17-19 Skëköl kablë' Abraham a ttë i' wa: “Be' aleripa chökle, e'pa dōraë Isaac wa.” Erë e' ukuöki ta ie' tō iché ia: “Isaac ttōwa mē ye' a ye' dalöioie.” Ie' kī ikiane suë tō mokī Abraham erblöke ie' mik, e' kueḡi ie' ima'wé es. Abraham erblë Skëköl mik, e' kueḡi mokī ie' tō Isaac mekettsa wës Skëköl tō ie' a iyë' es. Ie' tō ibikeitsé tō ie' tō ilà ttëwā, e' ta Skëköl a ishkerkamine, e' kueḡi ie' tō ittekewā. Erë bata ekkë ta Skëköl tō ie' wöklō'wé. E' kueḡi ichëmisö tō e' dör wës Isaac kōtewā shkenëkane es.

20 Isaac erblë' Skëköl mik, e' kueḡi ie' tō iyë', ila'r Jacob ena Esaú, e'pa a tō aishkuō ta Skëköl er buaë chōraë ie'pa a.

21 Jacob erblë' Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' blërkewā, e' këwō dōketke, e'ta ie' tō iyë' italapa dör José ala'r e'pa a eköl eköl tō Skëköl er buaë chōraë ie'pa a. Nies Skëköl dalöié ie' tō ie' e' duedur ishko kéli mik e' dalewa.

22 José erblë' Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' blërkewatke, e'ta ie' tō iché tō aishkuō ta Israel aleripa e' yōrattsarak Egipto. Es ie' ichéat tō mik a' e' yëttsa ká i' a e'ta ye' nu tso' blëule e' tsúmi a' tō blëwā wé a' mīrō ee.

23 Nies Moisés yé ena imì, e'pa erblë' Skëköl mik. Mik ie' kune', e'ta ie'pa tō isuë tō alala buaala kune. Egipto blú tō iyë' tō Israel aleripa alala kurke wëpa, e'pa kōs

ttekelur. Erë Moisés yé ena imì, e'pa erblë Skëköl mik, e' kueḡi ie'pa kē suane blu' ttë yöki. Ie'pa tō Moisés blé dōka si' mañat itsatkoie.

24 Moisés talane Egipto blú duöchkeie dalöiërta' tajë. Erë ie' erblë Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' de këchke, e'ta e' kōs watëttsa ie' tō. Ie' kē kī ikiane tō ie' kirwā Egipto blú duöchke.

25 Ie' a ta weinuk wëpa dör Skëköl icha, esepa ta, e' dör buaë tkōka sene sulu tō s'ttsë'wëke buaë ekuölö è, ese kōs tsata.

26 Ì buaë dōraë ie' ulà a aishkuō ta iskëie, e' è kī ie' er me'rie. E' kueḡi ie' tō bikeitsé tō iweir kōs wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ttë kī, e' dör buaë shute, íyi bua'buatso' Egipto ese kōs tsata.

27 Moisés erblë' Skëköl mik, e' kueḡi ie' e' yëttsa Egipto, kē suane Egipto blú ulune yöki. Ie' e' tkëwā darërë Skëköl kē wërta' e' mik kē ilo'yane ie' wā.

28 Ie' erblë Skëköl mik, e' kueḡi ie' tō Israel aleripa patké Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' këwō tkō'uk. Ie' tō ie'pa patké obeja pupula ttōkwā ta ipë sklippök ie'pa ukkō kōs e' mik. Ie'pa tō iwé es as Skëköl biyöchökwak patké Skëköl tō s'ttökulur, e' kē mi'wā u a alà wëm tsá kune, esepa kōs ttökulur.

29 Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kueḡi ie'pa tkami Dayë Mat shuā wës íyök è kī shkë es. Erë mik Egipto wakpa mí ie'pa itōki, e'ta e'pa kī dayë unekā tō ie'pa kōs ttélur.

30 Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kueḡi ie'pa shkë ká kië Jericó kköiëule e' pamik dōka ká kul. E' ukuöki ta ká e' kköiëule kōs, e' tkënettsa iski.

31 Nies alaköl sulusi kië Rahab, e' erblë' Skëköl mik. E' kueḡi mik wëpa bōl patkë' Josué tō Jericó weblök bër akir, e'ta e'pa ki'waitö bërë blë' itsatkoie. E' kueḡi ie' kē dunewañak wëpa tō Skëköl ttë dalöšewëwā esepa ta.

32 Ye' a ikī yërmi tajë. Gedeón ena Barac ena Sansón ena Jifté ena David ena Samuel ena Skëköl ttekölpā kōs, e'pa kōs ttë pakarmi ye' a, erë ye' kē kawō kune i' ta ipakoie seraa.

33 Ie'pa ena pë' skà erblë' Skëköl mik wës ie'pa es, e' wa e'pa wëlepa e' aléka ká kuā'kī

kua'ki wakpa ki. Nies ie'pa welepa ttè dalöiëno e' wakanewé yësyësë. Nies Skëköl kablë' ie'pa a, e' wà de ie'pa ulà a. Ie'pa welepa tò ma'name kkö tsatéwa.

³⁴ Ie'pa welepa kë ki bö' dakaneka. Ie'pa welepa ttekewatke tabè wa, e' tsatkée Skëköl tò. Ie'pa welepa kë diché ta', erë idiché iëne. Ie'pa welepa ñippé darërë ta ie' aléka ká kua'ki ñippökwakpa ki.

³⁵ Nies alakölpä bak erblök Skëköl mik, e'pa welepa deütöpa shkenekane menene ie'pa a.

Pë' welepa skà erblë' Skëköl mik, e'pa klö'wéwa pë' tò ta iwe'ikérakitö tajë siarë dö iduowa ekkë. Erë ie'pa erblë Skëköl mik, e' kë watënettsa ie'pa wa. Ie'pa wa ijcher tò ie'pa shkerdakane aishkuö ta senoië buaë shüte, e' kueki ie'pa ekemine áie, e' kë kinewa ie'pa wa.

³⁶ Ie'pa welepa wayöne tajë, bune siarë. Ie'pa welepa skà monewa tabechka yöule tsa'ie ese wa, es iminerak s'wöto wé a.

³⁷ Ie'pa welepa ttélur ák wa. Welepa ttélur jchëulettsa shushaë. Nies welepa ttélur tabè wa. Ie'pa bak shkök wì a dià a paiëule obeja kkuölit ö chibo kkuölit wa. Ie'pa dör siarë, töiëne siarë, weine tajë.

³⁸ Ie'pa dör buaë shüte, kë dör bua' tò ie'pa ser imalepa serke ká i' ki e' shua. Erë ie'pa bak shkök wì a dià a ká sir poë wé kë yi serku' tajë ese ska' ö kabata a. Ie'pa bak senuk siarë ákuk a ö kauk a.

³⁹ Ie'pa ekkëpa kos erblë' Skëköl mik buaë, e' kueki ie' wa ie'pa wëne buaë. Erë ie' kablë' ie'pa a, e' wà kam mer ie'pa a,

⁴⁰ ie' tò iská bikeitséne bua'ie se' batamik e' kueki. Ì buaë meke ie' tò se' a aishkuö ta, e' kiane ie' ki tò ie'pa ena se', e'pa ulà a idö ñita. E' kueki kam idö ie'pa ulà a.

12

A' erblö Skëköl mik wës Jesús es

¹ A yamipa, se' erblöke Skëköl mik ena se' serke ie' a, e' dör wës s'tur e' aloka as ì merke sia e' dö se' ulà a es. Wépa erblë' Skëköl mik ká iaiaë e'pa durulunebak, e' dör wës ie'pa tune e' ali'kabak es. Ie'pa ekkëpa dör tajë, e' kos erblë' buaë Skëköl mik, e' dör wës ie'pa iëne se' turke e'

sauk es, tò is se' mir. E' kueki ì kos tò se' wöklö'weke ese ulà watösö. Ì sulu wamblekesö, ese dör wës tsa' mulitswa s'klö mik es, e' kueki ilo'yösö. Eta se' tunú darërë dö mik se' deka wé se' mi'kerö ee.

² Se' er mùwa Jesús ë ki. Se' erblöke Skëköl mik e' werke Jesús wöki tsawe dö bataie. Ie' kötëwa krus mik, e' dör jaë tajë, erë e' kë ki ie' tkine yës. Ie' wa ijcher tò ie' ttsë'rdaë buaë aishkuö ta, e' kueki idalë'ttséitö er bua' wa. Ìñe ta ie' tkërka dalöiërta' tajë Skëköl tkër ikulé ki e' ulà bua'kka.

³ Pë' sulusipa tò ie' we'ik tajë, e' kos dalë'ttséitö. E' bikeitsö buaë as a' kë shtrirwa erblök Skëköl mik ta ilo'yë.

⁴ Moki a' tso' ñippök sene sulu ta, e' kueki a' weirke tajë, erë kam a' weir dö a' duöwa pë tër tajë ekkë wës Jesús es.

⁵⁻⁶ Skëköl yëkkuö ki ie' tò a' pattè wës ie' ala'r es, wësua e' chowa a' éna, e' tò iché i' es:

“A ye' alà, wépa kos dalër Skëköl éna, esepa paruekeitö.

Wépa klö'wé ie' tò ila'rie, esepa uñekeitö.

E' kueki mik ie' tò be' parueke, eta e' kë watöktsa be' tò.

Mik be' uñekeitö, eta kë be' erianuk.”*

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö ki.

⁷ A' weirke kos, e' wa Skëköl tso' a' paruök, e' kueki e' dalë'ttsö er bua' wa. A' parueke e' wà kiane chë tò ie' tò a' sué wës ie' ala'r es. ¿Wé a' wa isule tò alala kë parueta' iyé tò?

⁸ Skëköl kë tò a' paruè wës ila'r ulitane es, e' ta e' wà kiane chë tò a' kë dör ie' ala'r chökle, a' dör wës ñalá alé es.

⁹ Mik se' bak ala'rla, eta se' yé tso' ká i' ki, e'pa tò se' parueta' ta ie' dalöië se' tò. E' dör es, e' yita buaë se' kawöta S'yé tso' ká jai a e' dalöiök tajë as sene michoé dö se' ulà a.

¹⁰ Se' yé tso' ká i' ki, e'pa tò se' parueta' ekuölö ë wës ie'pa wa iwër buaë es. Erë Skëköl tò se' parueke se' kimoie as se' ser batse'r wës ie' es.

¹¹ Mik se' padurke, eta e' kéwö ska' ta kë ittse'r buaë idalëne s'mik. Erë s'wöblane iwa, e' ta s'serdaë bèrë yësyësë.

¹² E' kueki a' er diché iöne. A' erblöke Jesús mik, e' kë armi a' tò a' shtrine kueki.

¹³ A' shkó kekraë ttè yësyësë e' ñalé wa as a' wépa kë erblöku' buaë Jesús mik,

* 12:5-6 Proverbios 3.11-12

shkökeia wēs s'klō kranewa shkō es, esepa kē kī ardō, e' skéie ie'pa buarne tā ishkōmi buaē.

Skököl er buaē ché se' a, e' kē watarttsa

14 A' e' mú senuk bĕrē sulitane tā. Nĕies a' e' mú senuk batse'r wēs Skököl kī ikiane es. Yi isie kē serku' es, esē kē tō Skēkēpa Jesús suēpa.

15 A' nĭ kkō'nú buaē as Skököl er buaē chōke se' a, e' kē watōttsa yi tō. Yi tō iwatēttsa, ese dōr a' shuā wēs kalkua sulusi tskirka es. Mik ideka, etā imalepa tajē sulu'wēwaitō.

16 A' kē kàne trĕnuk. A' kē kàne ì dōr batse'r ese dalōseukwa wēs Esaú es. Ie' dōr iyé alà tsá, e' kuēkī iyé iyi kuō meke ie' a. Erē e' watō'ttsa ie' tō iēl a chkē tka' etkē, e' ē skéie.

17 A' wā ijcher tō e' ukuōkī tā ie' kī ikiane tō iyé mú er buaē chō ie' a wēs ie'pa wōblar alà wēm tsá kune ese a er buaē chōk es. E' kiéitō iyé a iē wa kkōché wa tajē, erē kē wēs ie' a ionukia, iwake' watĕnettsa.

18 I'ñe tā a' kē dōku' Skököl wōrkī wēs ká iaiaē se' yēpa dē'rō ie' ska' es. Mik ie'pa dōkewatke Sinaí kēbata a, etā ká ttsenewa míā ttsettseē, e' shuā bō' tajē n̄arke kabata kī, siwā bitsirke darĕrē, e' kōs ttsé ie'pa tō sué ie'pa tō.

19-20 Duk blarke tajē ttsé ie'pa tō. Nĕies Skököl ttōke e' ttsé ie'pa tō. Ì ché ie' tō ie'pa a, e' yōkī ie'pa suane tajē. Ie' iché ie'pa a: “Yi deka kabata i' kī, se' ō iyiwak, ese kawōtā ttēwā ák wa.” Ttē e' kē dalē'ttsĕnuk ie'pa a. E' kuēkī ie'pa kkōché tajē tō mú kē ittōia ie'pa tā.

21 Moki ì sué ie'pa tō, ì ttsé ie'pa tō e' tō ie'pa suawé tajē. Nĕies Moisés wák kkōchōwĕitō tā ichéitō: “¡Tajē ye' painéka suane ē wa!”

22 Erē i'ñe tā kē idōr es a' a. E' skéie a' detke kabata kē wĕrta' kiē Siōn kēbata eē, e' dōr Jerusalén tso' ká jai a e'. Eē Skököl chōk serke. Eē ie' biyōchōkwakpa tso' tajē, kē shtar̄ta' ekkē, e'pa daparke ie' kikōkka.

23 Eē wēpa kōs de Skököl alà tsáie esepa tso' nĭ dapa'uk ttsē'ne bua' wa. Ie'pa kiē tso' kitule yēkkuō tso' eē e' kī, e'pa shū a' dōr. Eē a' detke Skököl dōr sulitane shulōkwak, e' wōrkī. Nĕies a' detke pē' bak senuk yēsyesē

ká i' kī, esepa tā n̄ita. Ie'pa yuétke Skököl tō yēsyesē, kē ì kianeia ie'pa kī.

24 Nĕies a' detke Jesús ska', ie' dōr ttē pa'ali me' Skököl tō se' a, e' kanéukwak. Ie' kōtewa ipē tēne tajē, e' wa se' batse'wē Skököl tō. Ie' kōtewa e' dōr s'tsatkoie, e' kē dōr wēs Abel kōtewa, e' nuí kī iēl tsaiēne es.

25 E' kuēkī a' e' kkō'nú. Skököl ttōke a' tā, e' kē watarttsa. Ká iaiaē wēpa tā ie' ut ká i' kī, e' watē'ttsa ie'pa tō, e' nuí kē ulā a ie'pa bakyal, e' tā wēs se' tkōyalmi i'ñe tā ie' ttōke ká jai a e' ttō watēttsasō e' nuí ulā a?

26 Ká iaiaē mik ie' ut ie'pa tā, etā e' tō ká i' wōtiō' darĕrē. Erē i'ñe tā ie' ichē: “kawō dōraē tā ká i' wōti'wĕraēyō etōkichane, erē kē dōr ká i' ē, nĕies ká jai kōs wōti'wĕraēyō.”†

27 Mik ie' tō iché es, etā e' wā kiane chē tō iyi kōs yō'itō wōtir̄ta', ese wōti'wĕraēitō, skeratt̄saitō as ì kē wōtir̄ta' kē erta'wa, ese ē atne iskéie.

28-29 Ì blúie Skököl tso' e' a se' tso', e' kē wōtir̄ta' kē erta'wa. E' kuēkī wĕstela chōsō ie' a. Ie' dalō tā' tajē wēs bō' n̄ar tajē es, e' kuēkī ie' dalōiōsō tajē suane wa, wēs ie' wa iwĕr buaē es.

13

Wēs Jesús mik erblōkwakpa kawōtā senuk

1 A' nĭ dalĕritsō buaē kekraē nĭ ēlpaie, kē ilo'yar.

2 Yi kē suule a' wā, ese de a' u a, etā ikiōwā buaē. Wēlepa tō io' es etā Skököl biyōchōkwakpa dē'wā ie'pa u a, erē e' kē ane ie'pa éna. E' kuēkī kē a' éna ichōkwa s'malepa kiōkwa buaē a' u a.

3 S'yamipa tso' wōtēule s'wōto wé a, esepa kimú wēs a' wákpa tso' wōtēule ie'pa tā n̄ita es. S'yamipa wēlepa weirke Jesús ttē kuēkī, etā a' tō ibikeitsō wēs a' wákpa weirke es.

4 S'senewabak e' ttē dalōiō. Wēpa tō ttē e' dalōsewēwā trē wa ì wa esepa wōmerattsa weinuk Skököl tō. E' kuēkī kē a' trĕnuk yēs. Kē a' tō s'senewabak dalōseukwa.

5 Kē a' er mukwā inukōl kī yēs. Skököl tō iyē'bak i' es: “Ye' kē tō be' mepaat yēs, ye' tō be' kkō'nē michoē.”* E' kuēkī ì tso' a' wā, as e' tō a' ttsē'ù buaē.

6 Se' erblōke Skököl mik, e' kuēkī kē se' suane ì yōkī. Se' tō ichēmi wēs itso' kitule Skököl yēkkuō kī es, e' tō ichē:

† 12:26 Hageo 2.6 * 13:5 Deuteronomio 31.6

“Skëköl dör ye' kımukwak,
e' kuëki ì wëmi s'ditsö tö ye' ta, e' kě yöki ye'
suane.”†

⁷ A' wökirpa bak a' wöbla'uk Skëköl ttè wa,
e'pa ska' a' er anúne. Wës ie'pa bak senuk
kos ena wës ie'pa blënewa, e' bikeitsö buaë
ta a' erblö Jesús mik wës ie'pa es.

⁸ Jesucristo kě manerta'. Wës ie' dör ká
iaiaë, es ie' dör ì ñe, ñies es ie' döraë aishkuö
ta kekraë.

⁹ E' kuëki kě a' e' muktsa e' kütö'uk ttè
kuä'ki kos kě dör Jesús tté mokí ese wa.
Ttè dalöiëno wele tö ichè tö chkè wésele kě
katar. Ttè ese kos kě dör ìie bua' se' er diché
ioie. Wépa tö ttè ese dalöieke, e' kě tö ie'pa
kımepa. Erë Skëköl er buaë chöke se' a, e'
je' tö se' er diché iëmi buaë.

¹⁰ Sacerdotepa bak ka' tso' íyi moka
Skëköl a' e' wakanéuk, e'pa a' kawö mène
iyiwak ña'wëkewa ka' e' ki ese chkà kak
katök. Erë se' erblöke Jesús mik, e' dör
wës ka' ñe' wakanewekerakitö es, ie' wa
se' tsatkërmi. Erë wépa tso'ia erblök ka' ñe'
mik, esepa kě a' e' tsatkënuke.

¹¹ Iyiwak jchök sacerdote kibi bak duas
bik ekkë nuì olo'yoie, ese pë tsukmi ie'pa
bak Skëköl wé shü batse'r taië shute eë. Erë
iyiwak ese nu ña'ukwa ie'pa bak ie'pa ká
döwa e' wishet.

¹² Es ñies Jesús kötëwä Jerusalén kköiëule
e' wishet se' batse'woie ipé wa.

¹³ E' kuëki kě se' erblöia judiowak ttè
dalöiëno e' mik. Mishka bánet Jesús ta
weinuk jaënuke wës ie' weine jaëne es.

¹⁴ E' wa dör tö ká i' a' kě se' wä ká ta' wës
Jerusalén es. E' skéie ká yöbië doia aishkuö
ta, e' panuk se' tso' kröröë.

¹⁵ E' kuëki Skëköl kikökasö kekraë Je-
sucristo batamik. E' dör buaë wës iyi-
wak jchësö mè ie' a' idalöioie es. E' kuëki
ikikökasö s'wák kkö wa.

¹⁶ Kě a' éna ichökwa ì buaë uk ena ñi
kımuk. E' dör buaë ñies wës íyi mekesö
Skëköl a' es. A' tö iwé es, e' ta e' wër buaë
ie' wa.

¹⁷ A' wökirpa wöñirke taië a' kkö'nè
batamik. Ie'pa éna iane tö e' ki ie'pa
chakerane Skëköl tö. E' kuëki ie'pa ttö iütö
ena idalöiö. E' ú as ie'pa ttsë'ü buaë ikanè

tö, kě kköchöku'. A' kě tö iwè es, e' ta e' kě
dör buaë a' a.

¹⁸ A' tö ikiö Skëköl a' kekraë sa' ki. Sa' wa
ijcher tö sa' er kě tö sa' kkateku' ì ki. Kekraë
sa' e' ché senuk buaë yösyësë.

¹⁹ Ñies ye' kköchö a' a' tö a' ikiö Skëköl a'
as ie' tö ye' a' ikéwö mü tö ye' mi'ne bet a'
weblök.

Yëkkuö shtökwak e' chéat

²⁰⁻²¹ Skëköl dör sene bërë mukwak e' tö
Skëkëpa Jesús shke'kane. As ie' tö ì kos
kiane a' ki senoie wës ie' ki ikiane es, e' mü
a' a. Ñies ì wër buaë ie' wa as ese kos uk ie' tö
a' kó Jesucristo diché wa. Jesús tö ttè pa'ali
yöbië mène se' a, e' kane' ie' pé wa. Ie' dör
se' kkö'nukwak kibiie. iCristo kikökasö taië
kekraë! Es e' idir.

²² A' yamipa, ttè böt mañat i' shtéyö a'
pattoie, e' mü klö'ü a' tö er bua' wa.

²³ Ñies ye' ki ikiane tö a' wä ijchenú tö
s'yami Timoteo bak wötëule, e' yënettsane.
Ie' de bet ye' ska', etä ye' wä ie' mi'ke e' ta
mik ye' mi'ke a' weblök etä.

²⁴ A' wökirpa kos ena s'batse'r malepa kos
shke'ü ña. Ñies s'yamipa dör Italia wakpa
tso' ye' ta, e'pa tö a' shke'wëmi.

²⁵ As S'yé er buaë chö a' ulitane a.

† 13:6 Salmo 118.6-7

Yëkkuö kit Santiago tö Santiago

Yëkkuö i' kit Santiago tö. Welepa tö ibikeitsè tö ie' dör Jesús ël eköl. Ie' bak senuk Jerusalén ena eë ie' bak Jesús mik erblökwakpa wökirie. Ñies mik Jesús ttekölpa tsá ena Jesús mik erblökwakpa wökirpa malepa e'pa ñi dapaö' Jerusalén Pablo kanè pakoie, eta Santiago tso' iwökirie (Hechos 15 saú). Mateo 13.55,56 tö Jesús ëlpa ena ikutapa e'pa chë.

Israel aleripa erblè' Jesús mik esepa taië bak senuk ká bánet kua'ki kua'ki a o'kapaie. E'pa a Santiago tö yëkkuö i' kit. Yëkkuö i' kit ie' tö kabene kua'ki kua'ki cheke erë e' yöki ie' tö iché: Mik se' serkeia ká i' ki eta se' weirdaë Jesús mik erblè kueki, e' wa Skököl tö se' kimeke senuk yësyësë ie' a. E' kueki kè se' kàne tkinukwa se' weirke e' wa. Se' ké ttsë'nuk buaë mik s'weirke eta. Es Santiago tö iché.

E' kúie ta ie' tö iché wës se' serke ena ì weke se' tö, e' wa iwënewa tö mokí se' erblöke Jesús mik ö au. Wës se' tö s'malepa sueke e' dör ibua'ie. S'siarëpa ki Skököl tkirke ena ie' wöa ta sulitane dör ñies. E' kueki kè se' kàne inuköl blúpa sauk bua'ie s'siarëpa tsata.

E' kíeta Santiago tö iché tö inuköl blúpa tö s'siarëpa watëttsa ena kè ipatuë buaë, esepa ki taië kabene tso' S'yë wöa, e' tö iwe'ikeraë s'siarëpa we'ikè e' nuí ki.

Shkë'wè

¹ Ye' dör Santiago. Ye' dör Skököl ena Skökëpa Jesucristo, e'pa kanè méso eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skököl icha* e'pa a. A' shkë'wémiyö.

S'weirke qos e' dalë'ttsösö

² A ye' yamipa, mik ì sulu tköke a' ta tsakië a' ma'woie, eta a' ibikeitsö: “¡Ayëcha buaë ye' ta!”

³ E' wà dör tö a' wa ijcher tö mik se' erblöke Skököl mik e' ma'orke, eta e' tö se' kimeke e' tkökwa darërëë.

⁴ E' kueki a' e' tköwa darërëë erblök Skököl mik, kè ilo'yar as a' er kurwa buaë darërëë wës ie' ki ikiane es, kè ì kiarpaia a' ki ie' wöa.

⁵ Erë a' welepa kè éna iane tö ì dör bua'ie wè, e' ta ikiö Skököl a' ta ie' tö a' kimeraë as a' éna iwà ar buaë. E' kiésö ie' a, e' kè tö ie' tsiriwè. Ie' tö ì buaë meke sulitane a' taië kè erta'wa ekkë. E' kueki ikiö ie' a.

⁶ Erë mik a' tö ilè kié ie' a, eta a' erblö darërëë ie' ë mik, kè ibikeitsar bötböt. Yi ibikeitséka bötböt, ese dör wës dayë uyë siwa' tö wí a dià a es, kè merta'wa bërë.

⁷⁻⁸ Yi dör es, ese erbiköke bötböt kekraë, kè erbikö etkëme. E' kueki ese kè tö ibikeitsök tö Skököl tö ì mëmi ie' a.

⁹ S'yamipa siarëpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shute, Skököl tö ie'pa tkéka pè' taië ie' a e' kueki.

¹⁰ Es ñies s'yamipa inuköl blúpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shute, Skököl tö ie'pa wöéwa diöshet e' kueki. Ie'pa ta itköraë wës ma'ma wörkua es.

¹¹ Mik diwö deka ba'baë, eta e' tö ma'ma wörkua alabëwéwa anewa, kè wëria buaë wës kuaë es. E' suë itköraë inuköl blúpa ta, ie'pa iyi tso' taië, e' shua iblërdawarak.

¹² Wëpa ma'orke e' dalë'ttsekerakitö er bua' wa, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dettsa buaë, e' ta sene michoë merdaë ie'pa a iskieie. E' muk Skököl kablè' wëpa éna ie' dalër esepa qos a.

¹³ Mik yi erkié ì sulu wamblök, e' ta kè ichar: “Skököl tö ye' erkiöwé ì sulu wamblök.” Kè yi a Skököl erkinuk ì sulu wamblök. Ñies Skököl kè tö yi erkiöwëpa ì sulu wamblök. E' kueki kè yi kàne ichök: “Skököl tö ye' erkiöwé ì sulu wamblök.”

¹⁴ E' skéie, se' wák dër suluë, e' tö se' erkiöwëke ì sulu wamblök ta sulu se' éna iwamblak.

¹⁵ E' ukuöki ta iwawamblésö. E' ukuöki ta se' wöblanewatke ì sulu ë wamblök, e' nuí ki s'duörawa.

¹⁶ A yamipa dalër taië ye' éna, kè a' e' kitö'uk.

¹⁷ Í qos dör buaë yësyësë tso' se' wa, ese meke se' a S'yë tso' ká jaí a, e' tö. Í qos dalöburke ká jaí a, e' yö' ie' tö. Íyi ekkë qos e'

* **1:1 a' dör Skököl icha:** Griegoie ttè ì dör: *ditsëwö dabom eyök ki böl bakyalmi ká wa'ñe.*

olo maneorta'ne, erë ie' kë e' mane'uta'ne. Ie' wák dër buaë yësyësë kekraë.

¹⁸ Ie' wák er wa, ie' tö ibikeits se' er mane'uk pa'alí ie' ala'rie, se' tö ie' ttè moki klö'wé e' batamik. Ie' tö iwé es as se' dö iyi kos yö' ie' tö ese tsá bua'ie.

Skököl ttè iutösö

¹⁹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsö. Mik yile ttöke a' ta, eta ikukueblö bua'ie, kë iutar bet ena kë a' ulunukka bet.

²⁰ Se' ulur e' kë tö se' kè senuk yësyësë Skököl wörki.

²¹ E' kuëki e' ya'wë kos ena ì sulu skà tso' tajë, ese kos watöttsa uyöttsa a' tö seraä. E' skéie Skököl ttè tso' se' er a, e' klö'ú, e' wà iutö bërë er bua' wa. Ttè e' tkëule a' a wës iyi kuatkësö es. Ttè e' a a' tsatkërmi.

²² Erë kë a' tö Skököl ttè kittsar kukuö ë wa, iwà iutö mokië. A' kë tö iwè es, e' ta a' e' kitö'uke.

²³ Yile tö Skököl ttè ttsé kukuö ë wa, erë kë itö iwà iutè, e' ta ese dör wës wëm e' saü wösuö wa es.

²⁴ Ie' e' sué wösuö wa ta imía, erë bet iéna ichowa tö ì suéitö iwö ki. Ta ¿iök ie' e' wö sué?

²⁵ Erë yi er me'rie ttè dalöiëno yësyësë tso' s'yottsa ì sulu ulà a e' ki, ta e' a ie' tkökewa darërë ena iwà iutekeitö buaë, kë ichötä'wa iéna, ese a Skököl er buaë chöraë ì kos wekeitö e' a.

²⁶ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skököl dalöiökwak mokië, erë kë ikkö ki ì sulu blërta'wa chë, e' ta ese e' kitö'uke siarë. Ie' e' bikeitsö tö ie' dör Skököl dalöiökwak, erë e' dör kache, kë wà ta'.

²⁷ Erë Skököl dör S'yë, e' wöa wépa tö ie' dalöieke yësyësë, kë ì sulu ta', esepa tö jchu'rlapa ena alaköpa schöpa weirke siarë, esepa kimeke. Nies ie'pa kë e' ia'uta'ka ì sulu tso' ká i' a ese wa.

2

Sulitane dalöiösö ñikkëë

¹ A yamipa, se' erblöke Skökëpa Jesucristo olo ta' tajë e' mik, esepa ké sulitane sauk ñikkëë.

²⁻³ Iwà kkachekeyö a' a i' es: ichösö tö wëm inuköl blú debitü eköl wé a' ñi dapa'uke eë, paiëule buaë datsi' bua'buwa, nies ula'tsio iéitö dalölöë. E' kiéwa a' tö

weshke ta ishke'wé buaë ta iché ia: “be' e' tköser ie kula' buaë i' ki.” E' wösha ta s'siarë debitü eköl datsi' nula sulu dö ë ta a' tö ichè ie' a: “Be' e' duödur see ö be' e' tköser iski.”

⁴ A' tö iwé es, e' ta a' e' wamblö suluë. A' er suluë, e' kuëki a' kë tö s'dalöieta' ñikkëë.

⁵ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsö: wépa dör siarë ká i' a esepa shukitbak Skököl tö as ie'pa dö erblè ie' mik e' blúie. Nies ie'pa shukitbakitö as idörak wépa blúie ie' tso' e' kúie wës ie' kablè' wépa éna ie' dalër esepa a es.

⁶ Erë ie'pa dalösewëkewa a' tö. E' skéie inuköl blúpa sueke a' tö buaë dalöieke tajë, erë esepa tö a' we'ikeke siarë. Ie'pa wa a' mi'ke kkatè s'shulökwakpa wörki.

⁷ A' dör Jesucristo icha erë inuköl blúpa tö ie' cheke suluë. ¿Wës esepa dalöiëmi a' tö s'siarëpa tsata?

⁸ Skököl ttè dalöiëno bua'ie kitule iyëkkuö ki, e' tö ichè, “A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es.”* Ttè e' wà iuté a' tö moki, e' ta e' dör buaë.

⁹ Erë a' kë tö sulitane suè ñikkëë, e' ta a' tso' ì sulu wamblök. E' wa a' tso' ttè dalöiëno bua'ie e' dalöseukwa.

¹⁰ Yi tö ttè dalöiëno e' dalöieke iekkë ta seraä, erë e' et dalösewéwaitö, e' ta e' dör wës ie' tö ttè kos dalösewéwa es. E' nuí kos ane ie' ki.

¹¹ E' wà dör tö Skököl tö iyè: “kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa,” nies e' wák tö iyè: “kë a' kawö ta' s'ttökwa.” Kë se' wa s'senewabak dalöseonewa, erë s'ttewasö, eta e' wa se' ianewa ttè dalöiëno e' dalöseukwawak.

¹² Ttè e' me'at Skököl tö se' tsatkoie se' er sulu e' yöki. Ttè e' wa ie' tö s'shuleraë aishkuö ta. E' kuëki a' ttö, a' senu wës ttè e' tö ichè es.

¹³ Kë sö s'malepa suè er siarë wa, e' ta mik se' shulirketke, eta Skököl kë tö se' suepa er siarë wa. Erë s'malepa suekesö er siarë wa, e' ta idörattsa buaë se' a mik se' shulirketke eta.

Ì buaë wésö s'malepa a e' wa iwënewa tö moki se' erblöke Skököl mik

¹⁴ A yamipa, yi e' chö: “ye' erblöke Skököl mik”, erë ese kë tö ì buaë wëku' s'malepa

* 2:8 Levítico 19.18

kimoié iwà kkachoié, e' ta' ie' e' chõ es, e' kě dör ìe bua'. ¿Wes ie' tsatkërmi?

¹⁵ E' wà kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö s'yami eköl, wëm ö alaköl, ese tso' siarë, datsi' kě ta', chkewö kě ta',

¹⁶ etä a' wele tö iché ie' a: “Be' shkõ wöbla wa, Skëköl be' kimè. Be' e' paiö buaë, be' chkõ buaë.” A' tö iché ie' a es, erë ì kiane ie' kî e' kě mène a' wä ie' a, e' ta' e' wa ¿ì buaë wé a' tö?

¹⁷ Es ñies se' e' chõ tö se' erblöke Skëköl mik, erë se' kě tö ì buaë wekü' s'malepa a iwà kkachoié, e' ta' se' e' chõ es, e' kě dör ìe bua'.

¹⁸ A' wele tö ichèmi ye' a: “ye' tsatkërdaë ye' erblöke Skëköl mik e' ë batamik.” A' wele skà tö ichèmi ye' a: “ye' tsatkërdaë ì buaë wekeyö e' ë batamik.”

Ye' tö ie'pa iütèmi i' es: S'erblöke Skëköl mik ena ì buaë wekesö, e' mir ñita. Se' kě wä ì buaë one, e' ta' kě se' a iwà kkayënuik tö se' erblöke Skëköl mik. Erë se' tö ì buaë weke, e' ta' e' wa se' tso' iwà kkachök tö moki se' erblöke Skëköl mik.

¹⁹ Se' e' chõ tö iklö'wésö tö Skëköl dör eköl ëme, etä e' dör buaë. Erë ñies aknamapa tö iklö'wé es, etä e' tö ie'pa suawekeka painuwekeka tajë.

²⁰ Kě a' senuk wes kě se' er ta' es. A' éna iwà anú tö yi e' chõ tö ierblöke Skëköl mik, erë kě itö ì buaë wekü', e' ta' ie' chõ es e' kě dör ìe bua'.

²¹ Se' yé bak ká iaiaë kiè Abraham, e' tö ilà kiè Isaac, e' méka ká' yö'itö iyi moka Skëköl a e' kî ttèwä ña'wèwa wes Skëköl tö iuk patkè' es. Moki ie' mí e' wä uk erë Skëköl tö iwöklö'wé. Skëköl tö isué tö moki ie' mí ittö wä iütök. E' kueki ie' tö iklö'wé wes wëm yësyësé es. ¿E' kě jcher a' wä?

²² Es a' éna iarmi tö moki ie' erblé Skëköl mik. Ie' tö Skëköl ttö wä iüté, e' tö iwà kkaché tö moki ie' erblé imik.

²³ Es ì tso' kitule Skëköl yëkuö kî e' wä ane se' éna, e' tö ichè: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki iklö'wéitö wes pè' buaë yësyësé es.”† E' kueki ie' kine Skëköl sini'.

²⁴ Es se' wä ijcher tö Skëköl tö se' klö'wé wes pè' buaë yësyësé es, ì buaë wekesö iwà kkachoié tö se' erblöke ie' mik ese batamik. E' kě dör tö se' erblöke ie' mik e' ë batamik.

²⁵ Es ñies ibak ká iaiaë alaköl trër tajë kiè Rahab, e' ta. Josué tö wëpa patké Jericó weblök tö wes iulà dömi iska'. Ká e' a e'pa kiéwä Rahab tö buaë ie' u a itsatkoie. E' ukuöki ta' ie' tö ñala kuä'kî kkaché ie'pa a as e' wa itköshkardak. Es ie' tö iwà kkaché tö ie' erblé Skëköl mik. E' batamik Skëköl tö ie' klö'wé wes alaköl yësyësé es.

²⁶ Mik se' duowä, etä se' wiköl míä ta' s'nu ë ate. E' sù mik se' e' chõ tö se' erblöke Skëköl mik, erë kě ì buaë wekü'sö iwà kka-choie, e' ta' se' e' chõ es, e' dör wes s'nu es, kě dör ìe bua'.

3

S'kkö paklòusö as kě sö ì sulu chõ

¹ A yamipa, a' wä ijcher tö sa' wëpa tso' a' wöbla'uk Skëköl ttè wa, esepa chakeraë aishkuö ta' Skëköl tö tajë s'malepa kě dör s'wöbla'ukwakpa esepa tsata. E' kueki kě a' e' yuökka s'wöbla'ukwakpaie tajë.

² Sulitane tö ì sulu wambleta' tajë. Erë wé kě tö ì sulu cheta' yës, ese dör buaë yësyësé. Ie' a e' wöklörmi as kě itö ì sulu kos wamblö.

³ Kabaio diché tajë, erë ikkõ payuekewasö ttsa'ukuöla wa ta' iwëttsëmisiö wes se' kî ikiane es.

⁴ Nies kanò blubluë shköke dayë kî, ese bikeitsö. E'pa dör bërie, e' uyeke siwä' tö darërë, erë ñakoie e' dör tsirlala, e' wa ñakökwak tö ñakeke buaë dö wé ie' kî ikiane tö imi' eë.

⁵ Es s'kkö dör tsirlala, erë e' a ì tajë wamblërmi wes bö'wö tsir tö tē tajë ña'wèwa es.

⁶ S'kkö dör wes bö' es, e' dör ì sulu chök tso' se' a. Se' tso'ia' ttsé'ka, e' dalewa e' tö se' wák kos e' sulu'wekewä kekraë wes bö' s'ña'wè es. Bö' e' datsé bö' kè a.

⁷ Iyiwak ulitane urutërmi se' a. Iyiwak kañiru kos, dù, tkabë, ñies ì tso' dayë a, e' kos urutöule se' wä.

⁸ E' skéie kě yi a ikkõ paklönuk as kě itö ì sulu chõ. S'kkö a ì sulu dökettsa kekraë, kě wöklör se' a. E' tö s'sulu'weke wes kapöli sulusi tö s'ttèwä es.

⁹ S'kkö wa se' tö Skëköl dör S'yé e' kikekeka e' ë wa se' alibchöke s'malepa yö'itö wes ie' wák es e'pa kî.

¹⁰ Se' er buaë chöke, se' alibchöke s'kkö e' ë wa. A yamipa, kě se' kane e' wamblök es.

† 2:23 Génesis 15.6

11 ¿Wé a' wá isuule tó di' tum etkë a yëri tskirke ena di' sēsē tskirke?

12 A' wá ijcher buaë tó higo klō kë wōrta' olivoie ö uva kicha kë wōrta' higoie. A yamipa, es ñies di' sēsē ena yëri kë tskirku' di' tum etkë a.

Skëköl siwé moki, e' tó se' ké senukyēsēsē

13 A' welepa e' bikeitsō tó a' wá siwa' meke Skëköl tó e' jcher taië iwà ane buaë a' éna, e' tã e' wà kkachō sene yēsēsē e' wa. A' senu' kë e' tšōtä'ka wēs wépa wá siwa' yēsēsē jcher esepa ser es.

14 Erë a' ukyërkeia ñita, a' kköwërkeia ñita, ese tso'ia a' er sulu'ukwa, e' tã kë a' e' tšökka tó a' wá siwa' yēsēsē jcher. A' e' tšökka es, e' tã a' tso' kachök.

15 Siwa' ese kë mène Skëköl tso' ká jai a e' wá. E' dör siwa' tskirke ká i' kī s'ditsō er a ese. E' meke se' a bë tó.

16 Mik se' ukyërke kköwërke ñi tã etã ee taië se' ñi chiliuke, ee ì sulu kos wamblërke.

17 E' skéie, wépa tó Skëköl siwa' datse ká jai a e' iuteke, esepa serke yēsēsē. Esepa serke bëre ñita. Ie'pa er buaë ñi kī. Ie'pa tó s'malepa sueke er siarë wa taië. Ie'pa tó ì buaë weke kekraë sulitane a ñikkë er moki wa.

18 Wépa tó s'patteke er bua'ukne ñi kī, esepa dör wēs iyi kuatkökwak es. Sene bëre kuatkeke ie'pa tó tã e' wà dörattsã sene yēsēsēie.

4

Yi éna sene sulu dalër, ese dör Skëköl bolök

1 ¿Ì tó a' ké ñi tsiriuk ñippök ñita? E' dör tó a' éna ì sulu wamblak e' tšsë'woie buaë, ese tso' ñippök, ì buaë tso' a' er a, ese tã.

2 Ilè kkecheke a' tó taië, erë e' wà kë dö a' ulà a, e' kueki a' tso'tke s'ttökwa. Ilè tó a' ukyëweke, erë e' kë dö a' ulà a, e' kueki a' ñi tsiriuke ñippöke ñita. Erë ì kiane a' kī, ese kë kiè a' tó Skëköl a, e' kueki kë idö a' ulà a.

3 Mik ilè kié a' tó Skëköl a, etã kë a' wá ikine er moki wa. A' éna iwà we'ikakwa a' wákpa kī e' tšsë'woie buaë. E' kueki kë a' ulà a idé'.

4 ¿A' kë tó Skëköl dalöie wēs trër wakpa kë tó imaso dalöie es! ¿A' kë wá ijcher tó ì sulu tso' ká i' a, ese wa se' wöbatsö, e' tã se' mía Skëköl bolök? Iskà chekeneyö, yi tó ì

sulu tso' ká i' a ese sini'kué, e' tã ese wák mía Skëköl bolök.

5 Kë a' tó ibikeitsök tó é Skëköl yëkkuö tó ichë: “Skëköl tó se' wiköl me'at senuk se' er a, e' ulatska tkënetsã se' kī, e' tó se' sibirtseke taië.”

6 Erë ì sulu wamblak se' éna ese wöklö'uk Skëköl tó s'kimeke taië. Es itso' kitule ie' yëkkuö kī wé ichëitö: “Wépa e' tšökka taië, esepa wöklö'weke Skëköl tó. Erë wépa e' wöéwa diöshet, esepa a ie' er buaë chö.”*

7 E' kueki a' e' mú Skëköl ttè dalöiök. Bë kë iutar tã ie' tkörashkar a' yöki.

8 A' e' batsö Skëköl mik tã ie' e' batsöra a' mik. ¿A' pë' sulusipa, sene sulu olo'yö, a' er batse'ú! A' erbikökeia bötböt, e' olo'yö, e' skéie a' erbikö etkëme Skëköl é a.

9 ¿A' erianú, a' kköchö taië, a' iú siarë! ¿Kë a' jañukia, e' skéie a' iú siarë! ¿Kë a' tšsë'nukia buaë, e' skéie a' erianú!

10 A' e' öwa bëre Skëköl wöa tã ie' tó a' kikeraka.

Kë se' ñi chök suluë

11 A yamipa, kë a' ñi chök suluë. Yi tó iyami cheke suluë ö iwatekeitö, e' dör wēs Skëköl ttè dalöiëno cheke suluë ena iwateke es. Es ese tó idalösewéwa. A' tó iwé es, e' tã a' e' tkéka iwà shulök, kë dör iwà dalöiök.

12 Skëköl eköl é tó ittè dalöiëno me'at se' a. Ie' é dör s'shulökwak. Ie' é a se' tsatkërmi. Ie' é a se' kichatërmi. Etã ¿yi tó a' a kawö mé s'malepa kichatök?

Kë se' e' tšökka

13 Ye' ttö tšsö. A' welepa tó ichëmi i' es: “Bulebök sa' mi'ke ká kua'kī, etã ee sa' serke duas ek tã sa' kanëblömi taië, inuköl klö'weraë sa' tó taië e' blu'woie.”

14 A' tó ichëmi es, erë ì tkömi a' tã e' kë ijcher a' wá. A' dör wēs mochka es, bla'mi tã sö isué, erë bet tã kë iku'ia.

15 A' kawöta ichök i' es: “Skëköl kī ikiane, e' tã sa' sermiia tã kanë wésele wëmi sa' tó.”

16 Erë a' e' tšökka taië, e' kueki a' kë tó icheta' es. A' ibikeitseke tó a' serke a' wákpa é mik. Se' e' tšökka es, e' kos dör suluë.

17 Ì dör buaë wè, ese jcher se' wá, erë kë se' wá iöne, e' tã e' dör suluë.

5

Inuköl blúpa pattè

* 4:6 Proverbios 3.34

¹ ¡A inuköl blúpa, ye' ttö ttsó! ¡Skököl tó a' we'ikeraë, e' kéwö döketke a' kî! ¡E' kuekî a' iú, a' kköchó taië!

² Í bua' bua' tso' a' wá taië, ese sunewatke, a' datsi' katétke powak tö.

³ Ñies a' orochka, a' inukölchka kos, e' döli tokatke weirketke. Döli e' tó iwà kkacheke tó a' kkë'blö suluë. E' kuekî aishkuö tã a' weirdaë bö' ké a. Ká i' erkewatke, erë a' tso'ia' íyi blök taië a' wákpa a.

⁴ A' tó ittso. Wépa kanebloke a' a' a' iyiwö shtök, e'pa kë patone a' wá. E' tó ie'pa kköchöweke taië, e' ttsé Skököl diché tã taië e' tó.

⁵ Ká i' a' a' wá íyi bua' bua' tso' taië e' ttsé'woie buaë. Ñermata a' dör wes köchi kiéiesö ttëwá es; köchi kë éna íane tó ì sulu datse iki.

⁶ Pë' ser yësyësë kë a' e' tsatkër a' yöki, esepa kkaté a' tó wöméttsá ttëwá.

Se' weirke dalë'ttsösö bërë er bua' wa

⁷ A yamipa, a' weirke kos, e' dalë'ttsö er bua' wa bërë dö mik Skökëpa Jesucristo datskene etã. Íyi kuatkökwakpa saú wes ie'pa tó iwörke e' wá paneke bërë er bua' wa es. Ñies ie'pa tó kalí paneke bërë er bua' wa as iyiwö tskir, talar buaë, wöne taië.

⁸ Skökëpa datskene e' kéwö döketke tsinet, e' kuekî e' wá panú bërë. A' e' tköwá darërëe' ie' a.

⁹ A yamipa, kë a' ñi chök suluë as a' kë we'ikö Skököl tó. Jesucristo dör s'shulökwak, e' döketke tsinet wes yi dökewatke ukkö a es.

¹⁰ A yamipa, Skököl ttekölpa bak ká íaiaë, e'pa weine taië, e' dalë'ttsë'rakitö bërë er bua' wa. E' saú, etã iwà ú es.

¹¹ Se' tó ichè: “Wépa weine siarë, e' dalë'ttsérakitö bërë er bua' wa, ayëcha buaë esepa.” A' wá ittseüle tó ká íaiaë wëm bak eköl kiè Job, e' weine taië, erë ie' tó idalë'ttsë' bërë er bua' wa. Ñies a' wá ijcher tó mik iweine siarë e' tka, etã Skököl er buaë yë' ie' a' taië. Skököl er dör buaë, se' wër siarë ie' wa, e' kuekî ier buaë yë' Job a' taië.

¹² A yamipa, ttè chekeyö i' e' dör ibua'ie: Mik a' tó ì cheke, etã kë ichar: “Í chéyö e' dör moki Skököl tó ká jai ena ká i' yö' e' wöwa” ö yile skà wöwa. A' ttö etkë. Mik a' icheke,

“tö”, etã es idir; mik a' icheke, “au”, etã es idir. A' ichö es as kë a' kichatër.

Ikiösö Skököl a' ñi kî

¹³ A' wele weirke eriarke siarë, e' tã ese ttö Skököl tã. A' wele ttsë'rke buaë, e' tã ese tó Skököl kiköka ittse wa.

¹⁴ A' wele duöke, e' tã ese tó Skökëpa Jesús icha erule e'pa wökirpa tsuk patkö, as e'pa bitu ikiök Skököl a' iki ena kiö tók iki Skökëpa ttö wa.

¹⁵ Ie'pa tó ikié Skököl a' erblè imik moki e' wa, e' tã ibuardane tã Skökëpa tó ik-erakane. Ñies ì sulu nuí tso' iki, e' tã e' olo'yeraëitö iki.

¹⁶ E' kuekî a' e' kkatöka ñi a' tã ikiö Skököl a' ñi kî as a' buarne. Mik s'ser yësyësë, esepa tó ì kié Skököl a' er moki wa, etã ie' tó iwà iuteraë buaë taië.

¹⁷ Skököl tteköl bak ká íaiaë kiè Elías, e' dör s'ditsö wes sulitane es. Erë ie' tó iki' Skököl a' er moki wa tó as kalí kë yër, etã kalí kë yëne dö duas mañal kî shaböts.

¹⁸ E' ukuöki tã ie' tó ikiéne Skököl a' tó as kalí yërne, etã moki kalí yënene tã íyi kuá kos talane buaë.

Í sulu wamblökwakpa kîmusö ilo'yök

¹⁹ A yamipa, a' wele tó ttè moki, e' olo'yé, erë a' wele skà tó ikimé as idöne iütökne, e' tã e' dör buaë.

²⁰ A' éna íanú tó wépa tó pë' sulusi kîmé ì wambléitö e' olo'yök, esepa tó ie' tsatkée ikichatër yöki, ñies inuì taië e' kos olo'yane iki.

Yëkkuö tsá kit Pedro tö 1 Pedro

Pedro, kiè ñies Simón, e' tö yëkkuö i' kit. Jesús ttökatapa shuá ie' dör kékè tajë imalepa tsata. Erë mik Jesús klönewa ttèwa eta Pedro ë tö iyë' tö ie' kë wa Jesús suule. E' ukuöki ta ie' eriane tajë ta ie' e' me' Jesús dalöiökne. Kë s'wa ijcher wé ie' bak senuk mik ie' tö yëkkuö i' kit eta. Ie' tö iché tö ie' bak senuk Babilonia (1 Pedro 5.13) erë ká bak böt kua'ki kua'ki Babilonia. Roma wakpa tajë bak senuk suluë Skëköl wöa wes Babilonia wakpa bak senuk es. E' kueki ie'pa ká kiè ñies Babilonia. E' kueki pë' tajë tö ibikeitsè tö mik Pedro tö yëkkuö i' kit, eta ie' tso' Roma.

Ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa bak senuk ká kua'ki kua'ki tso' Asia Menor shuá e'pa a. I'ñe ta ká e' kiène Turquía. Ie'pa bak weinuk, e' kueki Pedro éna ikimak senuk bats'e'ne këkraë Jesús a mik ie'pa weirke e' dalewa. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö Skëköl wák tö ie'pa klö'bak iwák ichaie, e' kueki ie'pa tuë tajë Skëköl a. E' kueki ie'pa kë káne tkinuk iwák ë ki. E' skéie ie'pa ké senuk tso'tke e' meulettsa er bua' wa weinuk Jesús dalërmik wes ie' weine ie'pa dalërmik es. Mik ie'pa weirke Jesús kueki eta ie'pa ké ttsë'nuk buaë Wiköl Batse'r tso' mokië ie'pa a e' kueki. Es Pedro tö iché.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pedro. Ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa shukitbak Skëköl tö iwák a mineyal senuk Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ñies Bitinia, esepa a.

² Skëköl dör S'yé e' tö se' shukitbak wes ie' tö ibikeitsbak kuaë es. Iwiköl wa ie' tö se' batseq' as se' tö Jesucristo ttè iutö, ñies as se' er pairir Jesucristo pë wa se' nuì yökì. As Skëköl er buaë chö ena sene bèrè mù a' a tajë.

Skëköl kükökasö

³⁻⁴ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yé, e' kikökasö tajë. Ie' tö se' sué er siarë wa. Jesucristo kötewá shkenekane, e' batamik ie' tö se' a sene pa'alì mé. Aishkuö ta i' buaë

kos tso' ie' wa blëule se' a ká jai a, e' döraë se' ulà a, e' wà panekesö kröröë. E' kos kë nurta'wa, kë surlurta'wa, kë erta'wa yës.

⁵ A' erblöke Jesucristo mik, e' kueki Skëköl tso' a kkö'nuk ie' diché wa as ie' tö a tsatkè, e' dö a' ulà a. E' tso'tke kkachè sulitane a ká erkewatke eta.

⁶ Isalema a' kawöta weinuk ekuölö wì sù diö sù Cristo tté kueki, erë e' dalewa a' ttsë'rke buaë a' wa ijcher tö Skëköl tö a' tsatkeraë aishkuö ta e' kueki.

⁷ A' erblö Jesucristo mik, e' ské dör orochka weirta'wa, e' ské tsata. Se' tö orochka ma'weke bö' wa iwà kkachöie tö moki oro wöchka idir. I' kë dör oro wöchka ese ñarkewa. E' sù a' weirke, e' dör a' ma'woie iwà kkachöie tö moki a' erblöke Jesucristo mik. A' dettsa buaë, e' ta mik Jesucristo datskene, eta Skëköl tö a' tté keraa, a' kikeraka buaë.

⁸⁻⁹ A' kë wa Jesucristo suule a' wöbla wa, erë a' éna ie' dalër. I'ñe ta a' kë ku' ie' sauk, erë a' erblöke ie' mik, e' wà tö a' tsatkeraë. E' kueki a' ttsë'rke buaë shute, kë ttè ta' iwà choie ekkè.

¹⁰ Ká iaiaë Skëköl ttekölpa tö s'tsatkè ñe' bikeits ena itö yulö'ttsarakitö. Ñies i' kos meraë Skëköl tö se' a ie' er buaë ché se' a e' dalërmik, e' yë'rakitö.

¹¹ Cristo Wiköl tö ie'pa ka' ijchenuk tö Cristo weirdaë siarë, e' ukuöki ta ilo kardaka tajë. Erë kë ie'pa éna iwà ane tö yi idir ö mik ö wes iwà tkömi.

¹² Erë Skëköl tö ie'pa a iwà kkayë' tö ttè e' kë wà tköpa ie'pa kéwö ska', e' skéie iwà tköraë se' kéwö ska'. Ttè buaë yé' ie'pa tö, e' dör Jesucristo tté buaë ttsë'bak a' tö e'. Ipakökwakpa tö a' a ipaka' Wiköl Batse'r patkëulebitu ká jai a e' diché wa. Ýyi ikké jchenakwa suluë Skëköl biyöchökwakpa wa.

Skëköl tö se' kié senuk buaë yësyësë

¹³ E' kueki a' erbikö buaë yësyësë, a' e' kkö'nú, a' tso' erkì. Mik Jesucristo datskene, eta Skëköl er buaë ché a' a, e' wà döraë a' ulà a. E' wà panú kröröë, e' ki a' er múwaie këkraë.

¹⁴ Skëköl ttè iutö wes ala'rla buaë tö s'ttö iutè es. Kë a' e' muktsane a' bak i' sulu wamblök ese ane wes a' bak kenet kë wa ie' ttè moki jcher es.

¹⁵ E' skéie a' senú batse'r kekraë, Skëköl tö a' klöö' e' dör batse'r e' kueki.

¹⁶ Skëköl yëkkuö tö ichè i' es: “Skëköl tö ichè: Ye' dör batse'r, e' kueki a' senú batse'r.”* Es iyè'itö.

¹⁷ Skëköl tö sulitane shuleke yësyësë ñikkëë wës se' serke es, e' kieke a' tö “S'yë”, e' ta a' kawöta ie' dalöiök suane wa a' serkeia ká i' ki e' dalewa.

¹⁸ A' wa ijcher tö ie' tö a' yè'ttsa a' ser suluë wës a' yëpa bak senuk suluë es, e' nuí ulá a. E' ské kë patone iyi erta'wa wës orochka ö inukölchka ese wa.

¹⁹ E' skéie ipatone Cristo kótewa pë tene tajë, e' wa. Ie' pë tuë tajë kë tonuk yi a. Ie' dör wës obeja wë'ne pupula jchë judiowak tö më Skëköl a es. Obeja e' dör bua'buäë kë iki i' sulu ku' yës. E' sù Cristo kë ki i' sulu ta' yës, erë ie' e' me'ttsa ttëwa se' skéie. E' kueki Skëköl dalöiösö kekraë.

²⁰ Kam ká i' yör, e' yöki ie' tö Cristo wöme'ttsabak ttëwa, erë i'ne ta mik ká i' erkewatke, eta iwà tka a' tsatkoie.

²¹ Cristo batamik a' erblöke ie' mik. Ie' tö Cristo shkeo'kane s'ðuulewa shua ta ilo me'itö ie' a buäë. Ie' tö io'bak es as a' erblö ie' mik, ñies as i' weraë ie' tö, e' wà panù a' tö.

²² I'ne ta ttë mokì e' dalöié a' tö, e' batamik a' batse'one ñi dalëritsoie er mokì wa. Es a' kí ñi dalëritsó a' er kos wa.

²³ A' a sene pa'alí mène, e' dör wës a' kurne erpa etökichane es. Erë e' kë dör wës s'kur erpa s'mì wa s'yë wa es, e' duöta'wa. A' kune' etökichane Skëköl ttë dör ttsë'ka tso' kekraë e' wa.

²⁴ E' dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè:

“S'ditsö ulitane dör wës kakö es, Ie'pa dör wës ma'ma wörkua es.

Kakö sinewa ta iwörkua anewa,

²⁵ erë Skëköl ttë e' tso' kekraë.”†

Ie' ttë e' dör Jesús ttë buäë pakane a' a e'.

2

¹ E' kueki, sene sulu kos olo'yö. Kë a' kachökia ñi ki. Kë a' e' ökia tö a' dör pë buäë. Kë ukyënukia. Kë yi charia suluë a' tö.

²⁻³ Skëkëpa Jesús er buäë ché se' a, e' kke ttsétke a' tö, e' kueki ie' ttë wák wöchka yulö

poë wës alala kune erpa ese tö imì tsu' yulë es as a' er kí diché iër buäë as a' tsatkër.

Cristo dör wës ák kibi tso' u katabloie es

⁴ A' shkōwa Skëkëpa Jesucristo ska', ie' dör wës ák tso' u yuoie es erë ttsë'ka. E' watë'ttsa s'ditsö tö wës u yuökwakpa tö ák kë dör buäë u yuoie ese këu es. Erë Skëköl a ta ie' dör wës ák shukitule tuë darërë es.

⁵ Es ñies se' dör wës ák tso' u yuoie es erë ttsë'ka. Se' wa Wiköl Batse'r tso' iwé yuök. U e' a se' dör wës sacerdotepa batse'r es. Ee se' tö i' wër buäë Skëköl wa ese meke ie' a Jesucristo batamik. I' wër buäë ie' wa, e' dör tö se' tö ie' dalöiö Wiköl Batse'r wa se' er wa ena se' ser kos e' wa.

⁶ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es. E' ki Skëköl tö Cristo ché i' es:

“Ittsö. Ye' tö ák kibiie tkëat ye' u katabloie

Sión,

e' dör ák bua'ie shukitule tuë darërëë ese.

Yi erblöke imik, ese kë eriarpa.”*

⁷ Ák e' dör Jesucristo. Se' erblöke ie' mik, esepa kikeraka Skëköl tö. Erë wëpa kë erblöku' ie' mik, esepa a ta e' kë dör es. Itkoke ie'pa ta wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

“Ák watë'ttsa u yuökwakpa tö,

e' yönene ák bua'buäie.”†

⁸ Ñies e' tö ichè:

“Ák e' mik pë' klastkërdaë,

ie'pa ardarö iski ák e' kueki.”‡

Ie'pa kë wa Jesucristo ttë buäë e' iütëne, e' kueki ie'pa weirdaë e' nuí ki. E' dör wës ie'pa klastkër Jesucristo mik es. Skëköl tö ie'pa wöme'ttsabak as itkö ie'pa ta es.

⁹ Erë a' kë dör es. Skëköl tö a' shukit as a' dö ie' wák ichaie. Ie' dör a' blú ena a' dör ie' sacerdotepa. A' dör batse'r ie' a. A' bak senuk i' sulu dikia wës s'ser stui a es, erë ie' tö a' yè'ttsa e' ulá a sènoie ie' olo buäë tajë e' a. Ie' tö iwé es as i' buäë kos wé ie' tö, e' wà pakö a' tö sulitane a.

¹⁰ Kenet ta a' kë dör ie' icha, erë i'ne ta a' dör ie' wák icha. Kenet ta ie' kë wa a' sune er siarë wa, erë i'ne ta ie' tö a' sueke er siarë wa.

Se' senù wës Skëköl ki ikiane es

* 1:16 Levítico 11.44-45 † 1:25 Isaías 40.6-8 * 2:6 Isaías 28.16 † 2:7 Salmo 118.22 ‡ 2:8 Isaías 8.14

11 A ye' yamipa dalër tajë ye' éna, se' tso' bërberla ð ká i' kī wēs upakè shkal es. Se' ká bua'ie e' dör ká jaì a. E' kueki a' wák dër suluë tò a' erkiöwēke ì sulu wamblök, e' kē iutar. E' tò a' wöklö'wēke as a' kē tò Skököl ttö iutè.

12 A' senú yēsyesē kekraë pē' kē tò Skököl dalöie esepa wörki. Erë i'ñe ta' ie'pa tò a' kateke wēs a' chōpa pē' sulusipa es, erë ie'pa tso' a' serke yēsyesē e' wà sauk. E' kueki aishkuö ta' mik Skököl de s'chakök se' nuì kī, etä ie'pa tò ie' kikerakā wēs a' serke e' kī. E' kueki a' senú buaë yēsyesē kekraë.

13 S'wökirpa kos ttè iutö a' tò Skökēpa Jesús batamik. Ká wökir kibi, e' ttè iutö, ie' dör s'wökir kibi ká i' kī e' kueki.

14 Ñies wēpa patkeke ie' tò s'wökirpaie, esepa ttè iutö a' tò. Ie' tò ie'pa patkeke wēpa tò ì sulu wambleke esepa we'ikök ena wēpa tò ì bua' wēke esepa kikökka.

15 Skököl kī ikiane tò a' tò ì buaë wè, pē' tò ie' ttè watéttsa, kē wā iwà jcher yēs, esepa siwā'blöwowaie as ie'pa kē tò a' chöia suluë.

16 A' senú wēs pē' tsatkēulettsa es. A' bak klöulewā ì sulu ulà a, e' yöki a' tsatkē'ttsa Skököl tò, erë e' kē klö'war a' tò ì sulu wambloie. E' skéie a' senú yēsyesē ie' kanè mésopaie.

17 Sulitane dalöiö. S'yamipa malepa dalëritsö. Skököl dalöiö. Ñies ká wökir kibi, e' ttè dalöiö.

S'weirke kos e' dalè'ttsösö

18 A' wēpa klöulewā kanè mésoie, esepa tò a' wökirpa ttö iutö. Wēpa er buaë tò a' sueke buaë, ñies wēpa er suluë tò a' sueke kēsik wa, esepa ttö iutö er bua' wa.

19 A' kē kī ì nuì ta', erë a' wökir tò a' we'ikeke éme, e' dalè'ttseke a' tò bërë, a' er me'rie Skököl kī e' kueki, e' ta' e' wër buaë ie' wa. E' kueki a' wökirpa ttö iutö.

20 Se' weirke ì sulu wamblekesö ese nuì kī, ese dalè'ttsésö bërë, e' ta' Skököl kē tò se' kīkepaka yēs. Erë se' weirke ì buaë wēsö ese kueki, ese dalè'ttsésö bërë, e' ta' e' je' wër buaë ie' wa.

21 Ie' tò se' klö'bak as se' tò idalè'ttsö es. Cristo weine tajë se' dalèrmik, e' dalè'ttsē' ie' tò bërë. Es ie' kī ikiane tò se' tò se' weirke ese dalè'ttsö bërë wēs ie' tò idalè'ttsē' es.

22 Cristo kē wā ì sulu wamblēne yēs, ie' kē kayēne yēs.

23 Mik ie'pa tò ie' yē' suluë iwöshaë, etä ie' kē wā ie'pa yēne sulu. Mik ie'pa tò ie' we'ik tajë, etä ie' kē wā yi pauine. E' skéie e' me'atitö, Skököl tò s'shüleke yēsyesē, e' ulà a.

24 Cristo kötēwā wötēulewā krus mik se' nuì kos patuoie as se' ser yēsyesē, ñies as ì sulu kē wamblöiasö. Ie' shka'ne ichkà kī tajë, e' batamik a' buanene.

25 A' bak wēs obeja chöwa es, erë i'ñe ta' a' dene Cristo ska'. Ie' dör a' kkö'nukwak buaë, ie' tò a' kkö'neke er bua' wa.

3

Wēs s'senewabak esepa ké senuk ñita

1 A tayëpa, a' wēpa ttö iutö er bua' wa. A' tò iwé es, e' ta' a' wēpa welepa kē erblöku' Jesús mik, esepa erblömi alè Jesús mik, a' serke buaë ie'pa ta, e' ð batamik, kē wà pakaule ie'pa a.

2 A' wēpa tò isuë tò a' serke yēsyesē, Skököl ttè dalöieke mokie, e' tò ie'pa erkiöwēmi erblök Jesús mik.

3 A' tayëpa, ¿moki a' e' ttsakka buaala? e' ta' kē a' e' kitkarka tajë a' chkà kī. Kē ì tularka tajë e' kī ena a' tsà kī wöñarke dalölöë oroië iie. Kē a' e' paiökka datsi' tuë darërë ese wa. Ese kos weirta' wa.

4 E' skéie er buaë ñies sene bërë, ese wa a' e' kitkö. E' kē weirta' wa ñies e' wër buaë shutē Skököl wa.

5 Alakölpa bak ká iaiaë tò Skököl dalöieta', esepa bak e' kitkök es. Ie'pa bak e' maukka Skököl mik, ñies ie'pa bak iwēpa ttè iutök buaë.

6 Sara tò iwēm Abraham ttè iutē' buaë ta iki'itö kēkēpa. A' tò ì buaë wēke, kē suarta' ì yöki, e' ta' a' dör wēs Sara es.

7 A wēpa alaköl ta', a' senú itä bërë er bua' wa. Ie'pa diché kē ta' tajë wēs se' wēpa es. Ñies ie'pa ulà a sene michoë dōraë se' ta' ñita Skököl er buaë ché se' a e' wa. E' kueki ie'pa dalöiö. Iú es as ì kieke a' tò Skököl a, ese kē wöklör.

Jesús mik erblökwakpa ké senuk buaë silitane ta

8 Es bata ekkē ta' ye' tò ichè a' ulitane a, a' senú buaë ñita bërë. A' ñi saü er siarë wa.

A' ñi dalëritso buaë ñi ëlpaie. A' ñi saú er bua' wa. A' e' ówa ñi yöki diöshet.

⁹ Yi tö ì sulu wamblé a' k_i, ese kë k_i iské wamblarne. Yi tö a' ché suluë, ese kë skéie charne suluë. E' skéie esepa a a' er buaë chöne. Skéköl tö se' klöo'bak er buaë choie se' a, e' kueki a' er buaë chö s'malepa a.

¹⁰⁻¹² E' dör wes Skéköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè:

“Skéköl wöbla me'rie s'ser yësyësë, esepa k_i ikkö'nuk.

Ì kieke ie'pa tö ie' a, ese meraëitö ie'pa a.

Erë wépa e' wamblö sulu, esepa suëkeitö ibolökpaie.

E' kueki yi k_i ikiane tö ikawö tkö buaë ttsëne bua' wa këkraë,

ese wák kawöta e' kkö'nuk as kë itö ì sulu chö,

as kë itö yi kitö'ù.

Ese wák kawöta ì sulu kos olo'yök,

kawöta senuk yësyësë.

Ie' ké e' chök senuk bëre këkraë sulitane ta.”*

¹³ A' e' tkéwa darërëë senuk yësyësë këkraë, e' ta kë yi a a' sulunukwa da'a.

¹⁴ Erë a' serke yësyësë, e' k_i a' weirmi alè, e' ta ayëcha e' dör buaë. Kë a' suanuk wépa tö a' we'ikeke esepa yöki. Kë a' tkinuk ì yöki.

¹⁵ E' skéie Cristo dalöiö a' tö e' blúie. Yile tö a' chaké Cristo paneke a' tö kröröë, e' k_i, e' ta a' tso'tke erk_i këkraë iwà iütök.

¹⁶ Erë iwà iütö bëre er bua' wa. A' senu yësyësë as a' er kë tö a' kkatö ì k_i. E' dör es, e' ta mik pè' tö a' ché suluë a' dör Cristo mik erblökwakpa e' kueki, eta e'pa jaërdaka ì ché ie'pa tö e' dör kache e' kueki.

¹⁷ Se' weirke ì buaë weke se' tö ese k_i, Skéköl k_i ikiane alè es, e' ta e' dör buaë. Erë se' weirke ì sulu wamblekesö ese k_i, e' ta e' dör suluë.

¹⁸ Nies Cristo weine siarë se' nuì patuoie. Ie' kötëwa etökicha ëme kë duöta'waiä yës. Ie' dör yësyësë, erë ie' e' mettsa ttëwa se' kë dör yësyësë e'pa skéie se' tsomi Skéköl ska'. Mok_i ie' kötëwa pè' tö, erë ie' shkeo'kane Skéköl tö iWiköl wa.

¹⁹ Nies Wiköl Batse'r wa ie' dë'rö wé wimblupa tso' wötëule ee, ie' e' ali'ka e' chök ie'pa a.

²⁰ Kä iaiäe ie'pa tö Skéköl ttö dalöse'wa Noé késka'. Noé bak kanò tajë e' yuök, e' dalewa Skéköl tö ipana' enaë tö pè' er mane'ù ie' a, erë ie'pa kë wa igone. E' kueki Noé ena iyamipa pàköl wa'ñe, e'pa ë tsatkëne kanò a di' tajë yöki.

²¹ Di' tajë bakmi Noé késka', e' tö di' a s'wöskueke e' tsatkoie i'ñeta e' klea' se' a. S'wöskuë e' kë dör s'chkà paskuoie. E' skéie iwà kkachekeitö tö se' tso' ikiök Skéköl a tö se' nuì olo'yö s'ki as se' er kë tö s'kkatöia. E' tö se' tsatkeke Jesucristo shkenekane e' batamik.

²² I'ñe ta Jesucristo mine'kane ká jai a e' tkër Skéköl ulà bua'kka† Skéköl biyöchökwakpa ulitane, ñies ì ulitane tso' s'wökirie wa diché ta' kë wërta'wa esepa kos tso' ie' klö dikia.

4

¹ Cristo weine tajë se' skéie, e' kueki a' e' chö a' weirke kos e' dalè'ttsök er bua' wa wes Cristo es. Yi weine ì buaë wëitö e' kueki, esepa kë éna ì sulu wamblakia. E' kueki a' e' chö weinuk.

² Wépa dör es, ese wakpa serkeia ká i' a eta kë ie'pa éna ì sulu wamblakia wes s'malepa tö iwambleke es. E' skéie ie'pa senak buaë yësyësë këkraë wes Skéköl k_i ikiane es.

³ Kenet ta a' kë wa Skéköl suule, e' kéwö ska' ta a' bak ì sulu ë wamblök tajë wes pè' malepa kë wa ie' suule esepa ser es. A' bak trënuke tajë. Ì sulu kukuétë'wa darërëë. A' bak e' ttökka blo' wa tajë. A' bak ñi dapa'uk blo' yök tajë. E' kéwa a' tö ì sulu k_i wambleke tajë. Nies iyi diököl tö s'dako'wë ekkë, ese dalöiök a' bak tajë skékölie.

⁴ Erë i'ñe ta a' kë mineia pè' kë tö Skéköl dalöie esepa ta ì sulu wamblök wes ie'pa tö iwambleke kë wöklörta' es. E' tö ie'pa tkiwëwa, e' kueki ie'pa tö a' cheke suluë.

⁵ Skéköl dör s'duulewa ena s'tso'ia ttsë'ka, e'pa kos shulökwak. Aishkuö ta ì sulu wamblë' ie'pa tö, e' kos k_i ie'pa kawöta e' chökka ie' wörki.

⁶ Cristo tté buaë e' pakanebak ñies s'durulune esepa a. Ie'pa durulune ì sulu wamblë' ie'pa tö e' kueki, wes Skéköl tö ime'at tö sulitane kawöta duökwa es. Erë

* **3:10-12** Salmo 34.12-16 † **3:22 ulà bua'kka:** E' kéwö ska' ta yi tkër blu' ulà bua'kka ese wák dalöiërta' tajë imalepa tsata.

Cristo tté buaë e' pakanebak ie'pa a as ie'pa wikölpä ser michoë wes Skököl ser es.

Se' ké ñi kímuk

⁷ Ká i' erkewatke, e' kueki a' tso' erki, a' e' kkö'nú buaë as a' a' s'yëyër buaë.

⁸ Ýyi kos tsata a' ñi dalëritso a' er kos wa. A' ñi dalëritsoke es, e' ta wes alè s'yamipa e' wamblö suluë a' ki, ese kë ki a' tkirpa.

⁹ A' tö s'yamipa kiöwä er bua' wa a' u a, kë isuar suluë.

¹⁰ Skököl er buaë ché a' a, e' kueki ie' tö imé a' a' kua'ki kua'ki ñi kimoie, e' kueblupa a' dör. E' kueki i' mène a' eköl eköl a' s'malepa kimoie ese wà kaneü.

¹¹ A' welepa a' imène ttè pakök, e' ta esepa kawöta Skököl ttè ë pakök. A' welepa a' imène s'kimuk, e' ta esepa kawöta s'kimuk kos Skököl tö e'pa a' diché métke ekkë. I' kos wekesö e' üsö buaë as Skököl kikarka taië Jesucristo batamik. Jesucristo diché ta' taië, olo ta' taië ýi ulitane tsata kekraë. Es e' idir.

Se' ttsë'nü buaë se' weirke eta

¹² A' yamipa dalër taië ye' éna, mik a' weirke siarë Cristo ttè kueki, eta kë e' ki a' tkinuk. Kë a' tö ibikeitsök tö a' ta itkömi wes i' kë sule yi wä tkö s'ta es.

¹³ E' skéie a' ttsë'nü buaë. Cristo weine kos e' bata de a' ki ñies, e' kueki a' ttsë'nü buaë. E' tköke a' ta es as a' ttsë'r buaë shüte mik Cristo dene olo ta' taië eta.

¹⁴ Ayëcha buaë mik ie'pa tö a' ché suluë Cristo kueki, e' wä dör tö Skököl Wiköl olo ta' taië e' tso' a' ta.

¹⁵ A' weirke s'ttëwä kueki, akblè kueki, i' sulu wamblè kueki ö ulà tië o'ka ýi a' e' kueki, e' je' ta a' jaënú.

¹⁶ Erë a' weirke se' dör Cristo icha e' kueki, eta kë e' ki a' jaënu. E' skéie Skököl kiköka a' tö ie'pa tö a' kiè Cristo icha e' kueki.

¹⁷ Skököl tö sulitane shuleketke, e' kéwö dökewatke. Erë ie' tö iwák icha shuleraë kéwe. Se' weirke i'ñe ta, e' dör sulitane weirdaë e' tsá, e' ta çì kë tköpa wépa kë tö ttè buaë me' Skököl tö e' dalöietä' esepa ta?

¹⁸ E' dör wes itso' kitule Skököl yëkküo ki es, e' tö ichè:

“Pë' serke yësyësë, iekkë ta esepa kë tsatkëne,

e' ta çì kë tköpa pë' sulusipa ena pë' e' wamblö sulu esepa ta?”*

¹⁹ Wépa mé Skököl tö weinuk ie' ttè kueki, esepa ké i' buaë wekerakitö, ese kí uk. Ie' se' yö', ie' ttö mokië, e' kueki se' e' mü bëre ie' ulà a.

5

Skökëpa Jesús icha wökirpa esepa patté Pedro tö

¹ I'ñe ye' tö ilè cheke a' dör Skökëpa Jesús icha wökirpa esepa a. Ñies ye' dör Jesús icha wökir eköl. Cristo weine siarë, e' su'yö ye' wák wöbla wa. Mik ie' datskene, eta ie' olo taië e' kkayërdaë sulitane a, e' a ye' tso'ñak a' ta. E' kueki ye' tö a' a' ichè tö

² wépa me' Skököl tö a' ulà a' kkö'nè wes obeja es, esepa kkö'nú buaë, er buaë wa wes ie' ki ikiane es. Kë dör tö a' kë éna iwak, erë a' tö iweke. E' skéie iwakaneü er bua' wa. Ñies kë ie'pa kkö'nar inuköl ë dalërmik, e' skéie ikkö'nü er bua' wa ie'pa kimoie.

³ Kë a' tö ie'pa wëttsuk kësik wa. Kë a' e' ttsökka taië ie'pa ki. E' skéie a' senü buaë yësyësë ie'pa wörki as ie'pa ser buaë wes a' ser es.

⁴ A' tö iwé es, e' ta mik Cristo dör se' ulitane wökir kibi e' datskene, eta iské buaë olo ta' taië, kë sulurta'wä e' meraëitö a' a.

Jesús icha malepa patté Pedro tö

⁵ A' duladulapa, a' këkëpa ttö iütö buaë. Ñies a' ulitane e' wöowa diöshet ñi yöki, a' ñi dalöio er bua' wa. Skököl yëkküo tö ichè: “Wépa e' ttsökä taië, esepa wöklö'weke Skököl tö.

Erë wépa e' wöowa diöshet, esepa a' ie' er buaë chö.”*

⁶ E' kueki a' e' wöowa diöshet ie' diché ta' taië e' yöki, as ie' tö a' kiköka mik ikéwö de eta.

⁷ Ie' er me'rie a' ki a' kkö'noie, e' kueki kë a' tkinuk i' ki. I' kos tö a' tkiweke, a' tsiriweke, e' múat ie' ulà a.

⁸ ¡A' tso' erki, a' e' kkö'nü! Bë dör a' bolök. Ie' tso' a' tötiuk wes ma'name arke taië, e' tö iyiwak tötiëke katëwa es.

⁹ A' e' tköwä darërë a' erblöke Skököl mik e' a, es a' tö Satanás wöklö'weraë. A' wä ijcher tö ká wa'ñe s'yamipa tso' weinuk

* 4:18 Proverbios 11.31 * 5:5 Proverbios 3.34

wes a' es. E' kuēki a' e' tkōwā darērē Skēkōl a.

¹⁰ Ie' er buaē ché se' a taiē shute. Ie' tō se' shukitbak as se' dōñak ie' olo yöbiē e' a, se' batsulewā Cristo mik e' wa. Se' weirke ekuölö ē kā i' a, mik e' tka, eta i' sulu tso'ia se' a, e' yerattsaitō sekka. Ie' tō se' tkewaraē darērē. Ie' tō se' er diché ieraē, kē i' e' alōpakaiā se' ki.

¹¹ Ie' diché ta' taiē iyi ulitane tsata. Ie' dör iyi ulitane wōkir kekraē. Es e' idir.

Pedro e' chéat

¹² Ye' tō Silvano ké yēkkuō i' shtök. Ye' wā ijcher tō ie' dör s'yami e' tkēulewā darērē ese. Yēkkuō i' shtéyō a' a a' er diché kí ioie. Skēkōl er buaē ché se' a taiē, e' shtéyō yēkkuō i' ki. Ye' tō ichè tō e' dör ttè mokiē, e' a a' e' tkōwā darērē.

¹³ Jesús mik erblōkwakpa kōs tso' Babilonia, e'pa tō a' shke'wēmi. E'pa shukit Skēkōl tō wes ie' tō a' shukit es. Nies Marcos dör wes ye' wák alà es, e' tō a' shke'wēmi.

¹⁴ A' ñi shke'ú er bua' wa.

A' kōs dör Cristo icha, e'pa senú bërē.

Yëkkuö skà kit Pedro tö, i' ta ide böt 2 Pedro

Yëkkuö skà i' kit Pedro tö. Ie' wà ijchenewà tö iblërkewatke, e' yë'itö 2 Pedro 1.12-15 e' kî. Jesús mik erblökwakpa weirke ierblö ñe' kueki, e'pa a Pedro tö yëkkuö i' kit ie'pa er one Jesús tté mokîe e' ska' as iserdak yësyësë ena kekraë Jesús a. E' kîieta ie' tö ie'pa a ieri mène tö pë' e' ð tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa esepa döraë ie'pa shuà ikîtöukrak. Ie' tö ie'pa a iché tö wes s'kîtö'ukwakpa ñe'sepa serdaë. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö s'kîtö'ukwakpa we'ikeraë Skëköl tö. E' kîieta i' tkömi ká i' erkewatke età e' eri mène Pedro tö ie'pa a. Ie' tö iché ká i' erkewa e' kéwö dewatke tsinet, e' kéwö ská' ta ie'pa kawötà senuk yësyësë Jesús kîkokaie.

Ñies Pedro tö iché tö mokîe Jesús datskene erë Skëköl tö sulitane sueke er siarë wa ena ie' kî ikiane tö se' er mane'ù ta se' erblö Jesús mik. E' paneke ie' tö er bua' wa, e' kueki kam ie' tö Jesús patköne.

Shke'wè

¹ Ye' dör Simón Pedro. Ye' dör Jesucristo kanè méso. Ñies ye' dör ittekölpa tsá, e'pa eköl. Jesucristo dör Skëköl ena S'tsatkökwa. Ie' dör yësyësë, e' batamik sa' de erblök ie' mik. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa de erblök ie' mik buaë mokîe wes sa' es, esepa a.

² Skëköl ena Skëképa Jesús as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a taië, a' kî batsmir buaë ie'pa mik e' a.

Se' er diché iö senuk yësyësë Skëköl a

³ Jesús tö se' klöq'bak as se' dö ie' ta ñita ie' olo taië e' a, ñies as se' ser wes ie' ser es. Se' bàtsë ie' mik, e' wa i' kos kiane se' kî senoie wes ie' kî ikiane es e' me'tkeitö se' a ie' diché taië e' wa.

⁴ Íyi ekkë kos wa ie' kablë' se' a as se' dö wes ie' wák dër es, as se' tköshkar i' sulu tso' ká i' a wamblak se' éna tö se' sulu'wëwami ese ulà a. Skëköl kablë' se' a, e' me'tkeitö se' a, e' dör taië buaë shute.

⁵ E' kueki a' e' diché iö a' erblöke Cristo mik, e' kîie senuk yësyësë. Sene yësyësë, e' kîie Skëköl íyi anuk.

⁶ Skëköl íyi ane, e' kîie e' kkö'nuk. E' kkö'nè, e' kîie íyi panuk bërë. Íyi panë bërë, e' kîie er mukwa Skëköl è kî.

⁷ Er mèwà Skëköl è kî, e' kîie ñi sauk er bua' wa wes ñi elpa es. Ñi suë er bua' wa, e' kîie ñi dalëritsök.

⁸ Íyi ekkë kos weke a' tö, ñies ikî weke a' tö kekraë, e' ta e' wà kiane ché tö mokî a' bàtsë buaë Skëképa Jesucristo mik. A' serke es, e' ta i' kos weke a' tö Skëköl a, e' wà dörattsa buaë.

⁹ Erë wépa e' chö tö ie'pa erblö Cristo mik, erë ie'pa kë tö íyi ekkë wawë, esepa dör wes s'wöbla kë wawër buaë es. Ie'pa kë éna iwà ane buaë. Wësua ie'pa éna ichowa tö i' sulu wamblë' ie'pa tö, e' pairi'ttsa Skëköl tö ie'pa kî.

¹⁰ A yamipa, a' e' diché iö senuk buaë yësyësë kekraë, e' wa iwà kkayërdaë tö mokî Skëköl tö a' klöq'bak, a' shukitbakitö iwák a. A' tö iwé es, e' ta a' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yepa a' tö yës.

¹¹ E' wa aishkuö ta a' kirdawà buaë i' blúie Skëképa Jesucristo dör S'tsatkökwa, e' tso' e' a. E' dör yöbië.

¹² Íyi ekkë jcher a' wà buaë. Ttè mokî wa a' e' wöblao', e' a a' tso' e' tkëulewà darërëë. Erë ye' tö a' a' ikî ché michoë as a' kë éna ichöwa.

¹³ Ye' tso'ia' ttsë'ka, età ye' a' ta buaë idir tö ye' tö a' a' ttè i' kî ché as a' tö íyi ekkë wà bikeitsö kekraë.

¹⁴ Skëképa Jesucristo tö ye' a' iyë' tö wekkë alè ta ye' kë ku'ia' ká i' kî.

¹⁵ Ye' tö i' kos weraë as ttè i' kë chöwa a' éna yës i' ñe ta ñies mik ye' blënewatke e' ukuöki ta.

¹⁶ Skëképa Jesucristo olo ta' taië, e' su' sa' tö sa' wákpa wöbla wa. E' kueki mik sa' tö a' wöblao' ie' diché ta' taië ena ie' datskene e' tté wa, età kë sa' wà ipakane a' a' ttè kë wà ta' wes sa' wákpa tö ibikeitsè ché es a' kîtö'woie.

¹⁷⁻¹⁸ Mik sa' dë'rö ie' ta kabata batse'r, e' tukir kî, età eë Skëköl dör S'yé, e' tö ie' kîkëka taië. Ttö datse Skëköl olo ta' taië e' ska', e' tö ie' ché i' es: "Së dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër ye' wa buaë shute." E'

kos su' sa' tö. Ttõ ñe' datse ká jaì a, e' ttsé' sa' tö, sa' tso'ñak ie' ta eë e' kueki.

¹⁹ Í su' sa' tö, ì ttsé' sa' tö, e' tö ikí cheke se' a tö Jesús tté tso' kitule Skéköl yëkkuö kî ká iaiaë ittekölpa wa, e' yéne moki. E' kueki tté kit ie'pa tö yëkkuö kî, e' wà iütök a' kawöta bua'iewa. Tté e' dör wes bö'wö batsèka stui a tö ká olo ppeeke ese es. E' tö se' er ñi'weke as se' éna iar tö ì dör moki, ì dör kache. Tté e' tö se' kimeræ dö mik Skékëpa Jesucristo datskené eta. Mik ie' de, eta ì kos ardaë buaë se' éna, e' dör wes ká ñir s'kî es. Jesucristo dör wes bëkwö bërie wërke bla'mi e' es.

²⁰⁻²¹ Eré ì kos tsata a' wa ijchenú tö ì yé' Skéköl ttekölpa tö, tso' kitule Skéköl yëkkuö kî, e' kë yéne ie'pa wa ie'pa wákpa er wa. Eré Skéköl tö ie'pa ké ichök wes ie' kî ikiane es Wiköl Batse'r wa. E' kueki ì kit Skéköl ttekölpa tö ká iaiaë, e' kë yéne ie'pa wa iwákpa er wa, e' dör Skéköl tté moki.

2

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹ Ká iaiaë Israel aleripa shua kachökwakpa e' ka'ka e' chök tö ie'pa dör Skéköl ttekölpa. Es ñies i'ñe ta a' shua kachökwakpa e' köraka e' chök tö ie'pa dör s'wöbla'ukwakpa Skéköl tté wa. Ie'pa e' ð tö ie'pa tso' tté moki pakök, eré tté wa ie'pa tö s'wöbla'weke, e' tö s'er sulu'wëwami e' iütésö, e' ta Skéköl tö s'we'ikeraë. Skékëpa Jesucristo tö ie'pa nuì to'ttsa, eré e' wák watétsa ie'pa tö. E' kueki ie' tö ie'pa we'ikeraë bet.

² Eré taië s'yamipa ardarö kache tté e' a itrërdarak taië wes iwöbla'ukwakpa es. Ie'pa kueki tté moki e' cheraë suluë p' malepa tö.

³ S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa kî inuköl ë kiane taië, e' kueki ie'pa tö a' inuköl yerattsa tté kë wà ta' pakeke ie'pa tö ese wa. E' kueki ká iaiaë ie'pa esepa wöme'ttsabak weinuk Skéköl tö, e' kë chë'wa ie' éna.

⁴ Ká iaiaë Skéköl biyöchökwakpa wëlepa tö ì sulu wamblë' ie' kî, e' nuì kë olo'yane ie' wa ie'pa kî. Ie' tö ie'pa batrélor bö' ké a, eë ie'pa tso' wötëule moulewa stui a ie'pa kichateraëitö aishkuö ta e' panuk.

⁵ Ñies ká iaiaë wakpa bak senuk Noé këska' ta, e'pa tö ì sulu wamblë' taië, e' nuì

kë olo'yane ie' wa ie'pa kî. Noé tö ipaka' ie'pa a tö ie'pa kawöta senuk yësyësë, eré ie'pa kë wa ie' tté iütëne. E' kueki Skéköl tö ie'pa ewéwa di' taië wa. Noé ena imalepa döka kul (7), e'pa ë tsatké Skéköl tö di' taië yöki.

⁶⁻⁸ Ñies ká iaiaë ká böt kië Sodoma ena Gomorra, e' wakpa dör pë' sulusi. E'pa shua wëm serke eköl kië Lot, e' serke yësyësë. Ie'pa trër taië, e' ttseke, e' sueke ie' tö këkraë, e' tö ie' dör buaë e' eriawëke siarë. Ie'pa nuì kî Skéköl tö ie'pa wöméttsa ewëwa. Ie' tö ie'pa ena ie'pa ká e' kos ña'wëwa seraa imuluchka ë ate. Eré Lot, e' ë tsatkéttaitö. Ie' tö ie'pa ewéwa es iwà kkachoie sulitane a tö es itköraë pë' sulusipa kos esepa ta.

⁹ E' kos bak ká iaiaë, e' wa se' wa ijcher tö wépa serke buaë yësyësë, esepa tsatkërmi buaë Skéköl a ì kos tö ie'pa we'ikeke e' ulà a. Ñies se' wa ijcher tö wépa dör ì sulu wamblökwakpa, esepa tso' blëule ie' wa ishulirkerak e' kéwö panuk.

¹⁰ Wépa e' mettsa e' ia'ukka sene sulusi wa wes ie'pa wák dër sulu kî ikiane es ena Skéköl tté watétsarakitö, esepa kos we'ikeraëitö taië s'malepa tsata.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa e' wamblörak kësik kësik, kë tö ì ulé klö'wëta', iwökir darërëë. Ie'pa kë suane wépa olo ta' taië, esepa chök suluë.

¹¹ Skéköl biyöchökwakpa diché ta' taië, olo ta' taië s'wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa tsata, eré ie'pa kë tö imalepa dör suluë esepa cheta' Skéköl a suluë as ikichatër.

¹² Eré ì sulu wambleke s'wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa tö, e' wamblekerakitö kë wà bikeitsule wes iyiwak kañiru kë a ká arta' tso' klö'wëwa ttëwa es. Ì kë ane ie'pa éna, e' kos cheke suluë ie'pa tö. Ie'pa duörawa wes iyiwak kañiru ttëwa es.

¹³ Ie'pa tö s'malepa we'ikeke, e' skéie ie'pa weirdaë siarë. Ì sulu tö ie'pa ttsé'weke buaë, ese kos wambleke ie'pa tö taië ñiwe kë jaër ta'ia, ese tö ie'pa ttsé'weke buaë. Mik a' ñi dapa'uke chkök ñita di'yök ñita, eta ie'pa tso' a' shua ì sulu wamblök e' ttsé'woie buaë. Ese wa ie'pa éna a' kitö'wak. Es ie'pa tö a' kawö sulu'wëkëwa. Ie'pa tö a' jaëwekëka taië.

14 Ie'pa er me'rie trë ë k_i. Ie'pa kë shtrirta'w_a ì sulu wamblök. Wépa kë e' tkënew_a darërë S'tsatkök_wak ttë a, esepa dakiñekerakitö as ie'pa tö ì sulu wamblöne wes ie'pa es. Ie'pa tö inuköl ë kkecheke tajë kekraë. Ie'pa wöme'ttsabak kichaté Skëköl tö.

15-16 Ie'pa dör wes s'cholur es. Ñala yësyësë e' olo'yé ie'pa tö e' wamblöie wes ká iaiäe Beor alá kië Balaam dör Skëköl tteköl, e' e' wamblë' es. Ie' mí ì sulu wamblök inuköl ë dalërmik, erë Skëköl tö ie' burro ké ttökka ie' ta ta iuñéitö ta ichéitö ia: ¿Ì wambleke be' tö aliie? E' tö Balaam wöklö'wé.

17 S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa dör wes di' tum itö kë a di' ta' es. Ie'pa dör wes kal_i morka mochka a uyè siwa' tö kë wà yërta' es. Ie'pa wömeulettsa weinuk michoé stui ké a.

18 Ttë pakeke ie'pa tö e' ttsë'r buaë, erë kë iwà ta'. Ì sulu kukuéña ie'pa w_a ena ì sulu kiane s'wák dër sulu e' k_i, e' wa ie'pa tö wépa e' yéttsa tsaririë iserkerak kitëule e' ulà a, esepa erkiöwekekane as iarmine ì sulu a.

19 Ie'pa tö icheke: “A' tö sa' ttè iuté, e' ta a' kë ku'ia klöulew_a ì ulà a, a' sermi wes a' wákpa k_i ikiane es.” Ie'pa tö icheke es, erë ie'pa wákpa tso' klöulew_a ì sulu ulà a, ie'pa kë a e' yèrpatts_a wes. Mik se' kë a e' yènettsa ì ulà a, et_a e' wà dör tö se' tso' klöulew_a iulà a.

20 Skëképa Jesucristo dör S'tsatkök_wak e' mik se' e' batsé, e' wa sene sulusi tso' ká i' a e' olo'ya'sö. Erë se' anemine ì sulu ulà a, kë tö ilo'yeta', e' ta se' a e' dör sulu ichökle kewe tsata.

21 Se' tö sene yësyësë e' tté klöo'bak buaë kewe. Erë e' ukuök_i ta ttè dalöiëno batse'r mène se' a, e' olo'yésö, e' ma buaë idir tö kë sö iklö'upa.

22 E' dör wes ttè mok_i i' tö iché es: “Chichi chöli tuéttsa, e' ukuök_i ta iñéwaneitö.”* Ñies skà tö iché: “Köchi kuöwésö buaë, e' mí_a kuekane dö a.”

3

Skëképa Jesús dörane

* 2:22 Proverbios 26.11

1 A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' tö yëkkuö tsá kit a' a, e' skà shtekeyö a' a, i' ta ide böt. Yëkkuö böt e' k_i ye' tso', ttè jchertke a' w_a, e' chökne a' a a' pattök as a' er arne iska' ta iwà bikeitsö bua'iew_a yësyësë.

2 Ì yè' Skëköl ttekölpa batse'r e'pa tö ká iaiäe, e' ska' a' er anú. Ñies ttè dalöiëno me'at Skëképa dör S'tsatkök_wak e' tö, e' ska' a' er anú. Sa' dör ittekölpa tsá, e'pa tö ttè e' yè' a' a.

3 A' w_a ijchenú bua'iew_a tö ká i' erkewatke e' kéwö ska' ta pè' serke suluë esepa döraë. Ie'pa tö ì sulu ë wambleke wes ier sulu tö ikieke ia es. Ie'pa tö a' wayueraë

4 ta a' a ichakeraë: “Jesucristo kablë' dökne ¿wes e' de? Ikkë ta kë iwër ta, ¿wé idir? Se' këképa blërulunebak, et_a íyi kos mir iwák suë wes iyöne kuaë es.”

5 Erë ie'pa w_a ijcher tö ì cheke ie'pa tö e' kë yëne. Ie'pa kë k_i ikiane ttsëno tö ká iaiäe Skëköl tö ká jai ena ì kos tso' ia, e' yö' ittö ë wa. Ñies ká i' ena ì kos tso' ik_i, e' yö' ie' tö ittö ë wa. Ká i' dë'ka ie' w_a di' a, es di' tso' ká i' pamik shkit.

6 Ie'pa kë k_i ikiane ttsëno tö ì ulitane bak senuk ká i' a, e' e_o'wa Skëköl tö di' tajë bak e' wa.

7 Erë ká jai ena ká i' tso' i'ñe ta, e' kicha a'ria ie' w_a iwák ttè wa dö mik ie' tö iewekewa bö' wa aishkuö ta et_a. E' kos tköraë mik pè' sulusipa shulirke kichatërkettsa e' kéwö de et_a.

8 A yamipa dalër tajë ye' éna, kë a' éna ichökwa tö Skëköl a ká etkë, e' dör wes duas döka mil eyök es, ñies duas döka mil eyök, e' dör wes ká etkë es.

9 Skëképa Jesús kablë', e' wà tköraë. Ie' datskene sulitane shulök mik Skëköl k_i ikiane et_a. E' kë dör tö ie' kablë' e' chowa ie' éna wes pè' welepa tso' ibikeitsök es. E' kë dör es. Ie' kë k_i ikiane tö yi weir aishkuö ta. Ie' k_i ikiane tö sulitane er mane'ù ie' a. E' wà panuk ie' tso' énaë. E' kuek_i ie' kam döne.

10 Erë ie' dörane, kë tköpa. Mik ie' datskene, et_a e' kéwö döraë kë e' biyö yëule wes akblök_wakpa döw_a nañewe es. Mik ie' de, et_a ká jai kos blardaë tajë ta ichörawa kë wërpaia. Ì kos tso' ká jai a, e' ñardawa

diardawa. E' sù ká i' ena ì kòs tso' iki, e' ñardawa sèkka, kě ì atukia.

¹¹ E' kòs erdawa es, e' ta ¿wes kě se' serpa batse'r e' tkèulewà darèrèè Skèkòl ẽ a?

¹² E' kèwö panuk se' tso' poë, e' dalewa se' e' chö senuk wës Skèkòl kị ikiane es as ikéwö e' dö bet. Mik e' kèwö de, età ká jai ñardawa ena ì kòs tso'ia, e' diardawa erdawa bö' wa.

¹³ Erè Skèkòl kablè' ká jai pa'ali ena ká i' pa'ali e' yuök se' a. Wépa serke yësyësë, esepa ẽ serdaë ee. Eë ì sulu kě ta'. E' wà paneke se' tö poë.

¹⁴ A yamipa dalër taië ye' éna, a' tso' íyi ekkè wà panuk, e' dalewa a' e' tkówa darèrèè senuk as mik e' kèwö de, età ie' tö a' kù senuk bèrè ñita, kě iauleka, kě kị ì sulu ttè ta'.

¹⁵ A' éna ianú tò Skèkèpa Jesús kam dö, ie' tso'ia ipanuk as s'tsatkër. Nies ttè e' kitat a' a' yèkkuö kị s'yami Pablo dalër taië se' éna e' tö. Ie' tö ikitat erbikè taië me' Skèkòl tò ie' a' e' wa.

¹⁶ Ttè i' kit Pablo tò yèkkuö kòs kit ie' tö ekkè kị. Ie' ttè wele dör darèrè, kě wà ar se' éna bet. Pè' welepa kě yöule buaë, kě e' tkèulewà buaë Jesucristo ttè a, esepa tò Pablo ttè darèrè, e' wà shkuli'wekewà wës ie'pa tò Skèkòl ttè kitule yèkkuö kị malepa, e' wà shkuli'wekewà es. E' nuí kị ie'pa weirdaë siarè.

Ttè bata

¹⁷ A yamipa dalër taië ye' éna, íyi ekkè kòs jchertke a' wà buaë. E' kuëki a' e' kkö'nú pè' sulusi ñe'sepa yöki as a' kě tò ie'pa ttö iutö. A' tso' erki as a' e' tkèulewà buaë S'tsatkòkwak mik, e' kě olo'yö a' tö.

¹⁸ Skèkèpa Jesucristo dör S'tsatkòkwak, e' er buaë ché se' a, e' ttè wa a' kị e' yuö. Ie' mik a' kị e' batsö bua'ie. ¡As ie' kıkarka taië i'ñe ta ena kèkraë! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Juan tö 1 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö ikit Jesús mik erblökwakpa serke Asia e'pa a. I'ñe ta ká e' kiè Turquía. Ie' tö ikit eta ie' dewatke kékëla. Nies yëkkuö skà kit ie' tö döká tkël, e' böt dör tsitsir, böt dör blublu. Yëkkuö blublu e' et kiè 'Jesús Tté Buaë kit Juan tö' ena iët kiè 'I Kkayë' Jesucristo tö Juan a e' Pakè.'

Skököl éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë ena íyi tajë buaë o' ie' tö ie'pa a Jesucristo batamik, e' pakè Juan tö yëkkuö i' kî. Nies ie' tö iché tö mik se' ñi dalëritsöke eta se' wá ijcher tö Skököl dör se' wák, e' kueki se' kawötá ñi dalëritsök.

E' kúie ta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a s'wöbla'ukwakpa kache ttè wa esepa biyö choie. Ie'pa tö s'wöbla'weke tö Jesús kë dör wes s'ditsö es. Ie'pa tö ichè tö ie' wër se' sù erè kë idör se' es. Jesús mik erblökwakpa kë kàne ie'pa ttö ttsök. Ie'pa dör s'kitö'ukwak. Skököl Wiköl e' je' tö Skököl ena ilà Jesucristo e'pa ttè moki e' kkacheraë se' a. Es Juan tö iché yëkkuö i' kî.

Sene michoë mukwak

1 Itso' eköl dör ttè tö sene michoë meke se' a e'. E' ttè pakeke ye' tö a' a yëkkuö i' kî. Tsawemi ta ie' tso'tke, erè i'ñe ta sa' tö ichè a' a tö ie' ttö ttsë' sa' tö, ie' su' sa' tö ena i o' ie' tö e' su' sa' tö, ñies ie' ka' sa' tö sa' ulà wa.

2 Ie' dör sene michoë mukwak, e' patkë'bitu S'yé tö ká i' a s'ditsöie e' kkachök se' a, e' su' sa' tö. E' kueki sa' tö ie' ttè moki e' pakeke a' a. Sa' tö ichè a' a tö ie' tö sene michoë meke se' a. Ie' bak S'yé ta ñita kuaë kekraë, erè S'yé tö ie' kkayë' sa' a.

3 Es ie' su' sa' tö, ittö ttsë' sa' tö, e' ttè pakeke sa' tö a' a i' ta as a' batswá sa' mik wes sa' batsulewá S'yé mik ena ilà Jesucristo mik es.

4 Yëkkuö i' shteke sa' tö a' a as a' ttsë'r buaë mokië.

Sene yësyësë

5 Ttè wa Jesucristo tö sa' wöbla', e' wá pakeke sa' tö a' a, e' dör i': Skököl dör buaë

yësyësë, kë kî i' sulu ta' wes ká ñi kë a ká ttsettse ta' es.

6 E' kueki se' e' chö tö se' batsulewá ie' mik, erè se' tso'ia i' sulu wamblök, e' ta se' tso' kachök. Se' kë tö ttè moki e' iuteku'. E' dör wes se' serkeia ká ttsettse a es.

7 E' skéie, se' serke yësyësë wes ie' ser yësyësë es, e' ta se' batsë buaë ñi mik. Nies ie' alà Jesucristo, e' pé wa se' pairirke se' nuí kos e' kî.

8 Se' e' chö tö se' kë tö i' sulu wambleta', e' ta se' wák e' kitö'uke, ñies ttè moki kë ku' se' er a.

9 Erè Skököl ttö mokië ena ie' dör yësyësë. E' kueki se' e' kkatéka ie' a, e' ta se' nuí olo'yeraëitö se' kî, ñies sene sulu nuí kos paikleraëitö se' er a.

10 Se' e' chö tö se' kë tö i' sulu wambleta', e' ta se' tso' ichök tö Skököl kachötá, ñies iwënewá tö ie' ttè kë ku' se' er a.

2

1 A' ye' ala'rla, ye' tso' ttè ikkë shtök a' a as a' kë tö i' sulu wamblö. Erè se' wele tö i' sulu wamblé, e' ta s'atsätkökwak tso' eköl S'yé ska', e' dör Jesucristo dör yësyësë e'.

2 Jesucristo e' me'ttsa ttewá se' skéie sene sulu nuí olo'yoie se' kî. Erè ie' kë kötewá se' è nuí kî, ñies ie' kötewá ká ulitane wakpa nuí kî.

Se' kawötá ñi dalëritsök

3 Skököl ttè dalöiëno e' dalöiekesö, e' ta e' wa se' wá ijcher buaë tö se' batsë ie' mik.

4 Yi e' chö: "Ye' batsë buaë Skököl mik", erè ese kë tö ittè dalöieku', e' ta ie' tso' kachök, kë ittö moki.

5 Erè yi tö ie' ttè dalöieke, ese je' éna ie' dalër mokië. Es se' wá ijcher tö se' batsulewá ie' mik.

6 Yi e' chö: "Ye' tkërie Skököl mik", ese ké senuk wes Jesucristo sene' es.

7 A yamipa dalër tajë ye' éna, ttè dalöiëno shtekeyö a' a i', e' kë dör ttè pa'alí a' a. Tsawe ta ttè e' yënebak a' a. Ttè e' meneat ká iaiaë, e' ttsëuletke a' wá, e' dör i': se' kawötá ñi dalëritsök.

8 Ttè e' meneat ká iaiaë, erè e' kèwö ska' ta se' er tso'ia wes ká ttsettse a es, e' kueki kë se' éna iwà ane buaë. Erè i'ñe ta se' er a ká ñirketke Cristo ttè moki e' kueki. Wes Cristo éna se' dalëne, ñies wes a' ñi dalër, e' wa iwër wësua tö ttè e' dör pa'alí.

⁹ Yi e' chõ: “Cristo ttè tò ye' er ñi'wé”, erë ese éna iyami ar suluë, e' ta ie' er kam ñir, ie' er tso'ia ká ttsettse a.

¹⁰ Erë yi éna iyami dalër moki, ese er a ká ñine buaë, kë ì tò ie' epamine sene sulu a.

¹¹ Erë yi éna iyami ar suluë, ese er tso'ia ká ttsettse a. Ie' e' wamblö suluë, kë ie' wa ijcher ì dör suluë. Ie' dör wes s'shköke ká ttsettse a es. Ká ttsettse kë tò ie' kawö mè ká sauk, e' kueki kë ie' wa ijcher wé ie' mörö.

A' kë kàne er mukwà ì kos tso' ká i' a ese ki

¹² A ala'rla, a' nuì kos olo'yane a' ki Jesús batamik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹³ A' dör kékëpatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' ali'ka bë ki, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

A ala'r, a' dör wes ye' ala'rla es, a' bätse S'yé mik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹⁴ A' dör kékëpatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' tkéwa darerë Skëköl ttè a, e' tso' a' er a, ñies a' e' ali'ka bë ki, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹⁵ Kë a' er mukwà ká i' ki ena ì tso' iki ese ki. Yi er méwa iki ese kë éna S'yé dalërta'.

¹⁶ ¿Ì tso' ká i' a? E' dör ì kos tò s'wák dër sulu ttsë'weke buaë ese. Ñies e' dör ì kos wa s'wöbatsö kkechekesö taië ese. Ñies e' dör íyi tso' se' wà wa se' e' ttsöká taië ese. Íyi ekkë kos tso' ká i' a, ese kë menëbitu S'yé wà se' a, e' datse ì sulu tso' ká i' a ese wà. E' kueki kë se' er mukwà íyi ekkë ki.

¹⁷ Ká i' erkewatke, ñies ì sulu kos tso' iki tò se' erkiöweke ese erkewatke. Erë wépa tò ì kiane Skëköl ki ese weke, esepa ser michoë.

¹⁸ A ye' ala'rla, ká i' erkewa e' kéwö döketke. A' éna iane tò sa' tò a' a iyé' tò mik ká i' erkewatke, eta eköl idatse kiè Cristo Bolök. Es i'ñe ta a' tò isueke tò taië Cristo bolökpa tso', e' kueki se' wà ijcher tò ká i' erkewa e' kéwö döketke.

¹⁹ Ie'pa bak se' éltëpa ta, erë ie'pa e' yélurne. E' wa iwënewà tò ie'pa kë dör moki se' éltëpa. Ie'pa chõpa se' éltëpa moki, e' ma ie'pa tso'ia se' ta. Erë ie'pa e' yélurne, e' wa iwënewà wöshak tò ie'pa kë dör se' éltëpa.

²⁰ Cristo dör yi dör batse'r ichökle, e' tò a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' kueki a' wà Cristo ttè moki e' jcher.

²¹ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a, e' wà kë dör tò a' kë wà Cristo ttè jcher. E' skéie a' wà ie' ttè jcher buaë, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A' wà ijcher tò kachökwakpa kë tò ttè moki paketa'.

²² Eta ¿wépa dör kachökwakpa? Wépa tò icheke tò Jesús kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör kachökwakpa. Esepa dör Cristo bolökpa, ie'pa tò S'yé ena ilà watëttsa e' kueki.

²³ Wépa tò icheke tò Cristo kë dör Skëköl Alà, esepa tso' ie' watöktsa, ñies ie'pa tso' S'yé watöktsa. Erë wépa tò icheke tò Cristo dör Skëköl Alà, esepa tso' buaë S'yé ta.

²⁴ Cristo ttè moki ttsë' a' tò mik a' tò iklöo' tsawe ta, e' seú a' er a kekraë. E' wé a' tò es, e' ta a' serdaë batsulewà S'yé ena ilà mik kekraë.

²⁵ Ì muk Jesucristo kablè' se' a e' dör i': sene michoë e'.

²⁶ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a as a' e' kkö'nù s'kitö'ukwakpa yöki.

²⁷ Erë Cristo tò a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' tso'ie a' a, e' kueki ye' wà ijcher tò ie'pa kë tò a' kitö'wëpa. Wiköl Batse'r mène a' a, e' tò a' er ñi'weke as ttè ikkë kos wà ar buaë a' éna. Ttè wa ie' tò a' wöbla'weke, e' dör ttè moki, kë dör kache. E' kueki a' kë ki ikiane tò yi skà bitu a' wöbla'uk. Es a' senú batsulewà Cristo mik wes Wiköl Batse'r tò a' wöbla'weke es.

A' kë e' muktsa e' kitö'uk yi a ì sulu wambloie

²⁸ A ala'rla, a' senú batsulewà Cristo mik kekraë as a' kë suar ena a' kë jaër ie' wörki mik idatskene eta.

²⁹ A' wà ijcher tò Cristo ser yësyësë, e' kueki a' wà ijcher ñies tò wépa serke yësyësë, esepa dör Skëköl ala'r.

3

¹ A' ittso tò wekkë Skëköl dör S'yé e' éna se' dalër, ie' tò se' kiè iwák ala'r. Moki se' detke ie' ala'rie. Erë wépa kë tò ie' dalöie, esepa kë e' batsötä' ie' mik, e' kueki ie'pa kë éna iwà ane tò se' dör ie' ala'r.

² A yamipa dalër taië ye' éna, i'ñe ta se' tso'tke Skëköl ala'rie, aishkuö ta ie' tò se'

mane'weraë bua'ie, erë kam se' éna iwà ar tö wes se' maneormi. Mik Cristo datskene, eta se' tö ie' wák sueraë, e' kuëki se' wà ijcher buaë tö se' doraë wes ie' wák es.

³ Wépa kos tso' ttè e' wà panuk, esepa e' batse'uke sènoie yësyësë wes Cristo ser es.

⁴ Yi tö Skëköl ttè dalöiëno e' dalösewëkewa, ese tö i sulu wambleke. E' kuëki wépa tö i sulu wamblekeia, esepa tö Skëköl ttè dalöiëno, e' dalösewëkewa.

⁵ A' wà ijcher buaë tö Jesucristo dë'bitu ká i' a se' nuì olo'yök. Ie' kë tö i sulu wambleta' yës.

⁶ E' kuëki wépa tkërie Cristo mik, esepa kë ku'ia i sulu wamblök. Erë wépa tö i sulu wamblekeia, esepa kë wà Cristo sùle moki, ie'pa kë bats ie' mik.

⁷ A ye' ala'rla, a' kë e' muktsa e' kitö'uk yi a i sulu wambloie. Yi serke yësyësë, ese dör yësyësë wes Cristo dör yësyësë es.

⁸ Erë yi tö i sulu wambleke, ese dör bë icha. Ie' e' wamblö sulu kuaëmi', es ie' dör këkraë. E' kuëki yi tö i sulu wambleke, ese dör ie' icha. Erë Skëköl Alà dë'bitu e' wà dör bë kanë kos e' olo'yökwa.

⁹ Wépa erblé Jesucristo mik, esepa kunene etökichane Wiköl Batse'r wa, ie'pa dör Skëköl ala'r, e' kuëki ie'pa wák dër wes Skëköl wák es. E' kuëki ie'pa kë serku'ia klöulewà i sulu ulà a. Ie'pa dör Skëköl ala'r e' kuëki ie'pa kë a i sulu wamblënukia.

¹⁰ ¿I wa isuëmisö tö wépa dör Skëköl ala'r ö bë ala'r? Wépa kë ser yësyësë, kë tö s'yamipa dalëritsë, esepa kë dör Skëköl ala'r.

Se' ñi dalëritsö

¹¹ Kuaë, mik a' tsá erblé' Cristo mik, e'tami ttè i' ttsë'bitu a' tö: se' ñi dalëritsö.

¹² Kë se' kàne ñi sauk suluë wes Caín tö iël su' suluë es. Ie' dör bë icha. Ie' tö iël kötwa. Ie' e' wamblö suluë erë iël ser yësyësë, e' kuëki ie' tö ikötwa.

¹³ A ye' yamipa, wépa kë tö Skëköl dalöie esepa tö a' suëke suluë, e' ta' kë e' ki' a' tkinuk.

¹⁴ Se' ñi dalëritsöke e' wa iwënewa tö Skëköl tö se' er mane'wëttsa pa'alì. Kam se' erblö Skëköl mik, eta se' dör wes s'duulewà es ie' a, erë i'ñe ta' se' dör ttsë'ka ie' a. Yi kë tö iyami dalëritsë, ese tso'ia wes s'duulewà es ie' a.

¹⁵ Ie' a wépa kos tö s'yamipa suëke suluë, esepa dör s'ttökwa wakpa. A' wà ijcher tö s'ttökwa wakpa kos kë wà sene michoë ta'.

¹⁶ Jesucristo e' me'ttsa ttëwà se' skéie, e' wa ie' tö iwà kkaché tö wes se' kawöta ñi dalëritsök. E' kuëki se' kawöta e' muktsa s'yamipa kimuk se' wák er wa dö s'ttëwà ie'pa skéie ekkë.

¹⁷ E' kuëki yi wà iyi tso' ká i' a, ese tö s'yamipa sué tö iweirke, erë ie' er téwà darërë iyöki, kë tö i kalmë ia, e' ta' ¿wes ie' ichëmi tö ie' éna Skëköl dalër?

¹⁸ A ye' ala'rla, kë se' kàne ñi dalëritsök kkö è wa, e' skéie se' kawöta ñi dalëritsök mokië iwawatke.

¹⁹⁻²⁰ Se' ñi dalëritsöke, e' wa se' wà ijcher mokië tö se' serke buaë wes Skëköl ttè moki tö ichë es. Mikle ta' se' wák er tö se' kcateke tö kë se' ku' iwà iütök buaë. Erë Skëköl dör se' er tsata, ie' wà iyi ulitane jcher. E' kuëki se' ñi dalëritsöke, e' ta' se' er ttsë'rdaë buaë ie' wöa kë suane.

²¹ A yamipa dalër taië ye' éna, se' er kë tö se' kkatè, e' ta' se' ttsë'rmi buaë Skëköl wöa kë suane.

²² Ie' ttè iütokesö ena i wër buaë ie' wa ese wëkesö, e' ta' i kos kiekësö ie' a, e' meraëitö se' a.

²³ Ie' ttè dalöiëno, e' dör i': se' kawöta erblök ie' alà Jesucristo mik, ñies se' kawöta ñi dalëritsök wes Cristo tö se' a iyë'at es.

²⁴ Wépa tö ie' ttè dalöieke, esepa serke batsulewà ie' mik, ñies ie' tso' batsulewà ie'pa mik. Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wà ijcher tö ie' tso' batsulewà se' mik.

4

A' ké ttè ulitane wà sauk buaë tö moki idir

¹ A yamipa dalër ye' éna, taië kachökwakpa tso' ká wa'ñe e' chök tö ie'pa dör Skëköl ttekölpa. Esepa weblö buaë tö ie'pa dör Skëköl icha ö au.

² Wépa tö ichekeka tö Jesucristo yöne s'ditsöie, esepa dör Skëköl icha. Es a' wà ijchermi tö wépa a Skëköl Wiköl tso'.

³ Erë wépa kë tö Jesús chë es, esepa kë a Skëköl Wiköl ku'. E' skéie Cristo Bolök wiköl tso' iarak. A' wà ittseule tö ie'pa esepa datske, itso'rakte i'ñe ta' ká i' a.

⁴ A ala'rla, a' dör Skëköl icha. Ie' Wiköl tso' a' a, e' diché taië tköka yi tso' wépa kë

tö ie' dalöieta' esepa a e' tsata. E' kueki a' e' aléka kachökwakpa ñe'pa ki.

⁵ Ie'pa kë tö Skököl dalöie, e' kueki ie'pa tö s'wöbla'weke ttè ese wa. Imalepa tö ie'pa ttè ttseke buaë.

⁶ Erë se' kë dör es, se' dör Skököl icha. Wépa bàtse ie' mik, esepa tö se' ttè ttseke buaë. Wépa kë dör ie' icha, esepa kë tö se' ttè ttsepa. E' wa sö isuëmi tö yi tö s'wöbla'weke ttè mokì wa Wiköl Batse'r wa, ö yi tö s'wöbla'weke kache tté wa.

Skököl tö se' dalëritseke tajë

⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, Skököl tö se' a diché mé ñi dalëritsoie, e' kueki se' ké ñi dalëritsök. Wépa ñi dalëritsöta', esepa dör ie' icha, ñies ie'pa bàtse ie' mik.

⁸ Skököl wák éna s'dalër, es ie' dör, e' kueki wépa kë ñi dalër, esepa kë bats ie' mik.

⁹ Ie' tö ilà eköl ëme e' patkë' ká i' a as sene michoë dö se' ulà a ilà batamik, e' wa ie' tö se' a iwà kkaché tö se' dalër ie' éna.

¹⁰ Skököl dalër se' éna, e' kë dör iwà. Iwà dör tö ie' tö se' dalëritsé ta ilà patkëitö ttèwa se' skéie as se' nuì olo'yar.

¹¹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ekkë Skököl tö se' dalëritsé, e' kueki se' ké ñi dalëritsök.

¹² Kë yi wa ie' suule iwöbla wa, erë se' ñi dalëritsöke mokie, e' ta e' wa iwënewa tö ie' batsulewa se' mik ena se' ñi dalëritsöke wes ie' ki ikiane es.

¹³ Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wa ijcher tö se' batsulewa ie' mik ena ie' batsulewa se' mik.

¹⁴ Ñies sa' tö isu' tö S'yé tö ilà patkë' ká i' a sulitane tsatkök. Í cheke sa' tö, e' dör mokì.

¹⁵ Wépa tö iklö'wé ta icheke tö Jesús dör Skököl Alà, esepa mik Skököl batsulewa, ñies ie'pa batsulewa ie' mik.

¹⁶ Es se' wa ijcher ena iklö'wésö tö Skököl éna se' dalër tajë. Kekraë ie' wák éna se' dalër tajë. Wépa éna s'malepa dalër ena ie' dalër, esepa batsulewa ie' mik ena ie' batsulewa ie'pa mik.

¹⁷ Se' ñi dalëritsö wes ie' ki ikiane es, e' ta es se' serke yësyésé ká i' a wes Jesucristo ser es. Se' serke es as kë se' suar s'shulirke e' kèwö yöki.

¹⁸ Se' suane Skököl yöki, e' ta e' wà kiane ché tö se' éna iane tö se' weirdaë i sulu wamblekesö ese nuì ki. Erë wépa éna ie'

dalër ena s'malepa dalër, esepa kë suane ishulirkeke aishkuö ta e' yöki. E' kueki wépa suane e' yöki, e' wà kiane ché tö kam ie'pa éna ie' dalër ena s'malepa dalër buaë wes ie' ki ikiane es.

¹⁹ Skököl tö se' dalëritsé kewe, e' kueki se' ñi dalër.

²⁰ Se' e' chö tö se' éna ie' dalër, erë s'yamipa erblöke Jesús mik, esepa suëkesö suluë, e' ta se' tso' kachök. S'yami suésö, ese kë dalër se' éna, e' ta ¿wes Skököl kë sune s'wa e' dalërmi se' éna? E' kueki se' wa ijcher tö se' e' chö es, e' ta s'tso' kachök.

²¹ Ie' tö ttè i' me'at se' a dalöie: yi éna Skököl dalër, ese ké iyamipa dalëritsök ñies.

5

Se' erblö wa se' e' alöka i sulu tso' ká i' a ese ki

¹ Wépa kos tö iklö'wé mokie tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör Skököl ala'r mokie. Yi tö iyé dalëritseke, ese tö ila'r dalëritseke ñies.

² Skököl dalër se' éna ena itte dalöiëno e' wà iutekesö, e' wa se' wa ijcher tö mokì se' tso' Skököl ala'r dalëritsök ñies.

³ Skököl dalër se' éna e' wà dör tö itte dalöiëno e' wà iutekesö. Ie' ttè dalöiëno, e' kë dör darërëe se' a iuté.

⁴ E' wà dör tö wépa dör Skököl ala'r, esepa e' alöka i sulu tso' ká i' a ese ki. Se' erblöke Jesús mik, e' wa se' a diché mène e' aloka i sulu kos ese ki.

⁵ Wépa tö iklö'wé mokie tö Jesús dör Skököl Alà, esepa e' alöka i sulu kos tso' ká i' a ese ki.

⁶ Jesucristo dë'bitu ká i' a, e' wösuk Juan tö di' a, ñies ie' kätëwa krus mik ipé tène tajë; e' wa se' tö isueke tö ie' dör Skököl Alà. Ie' kë dë'bitu wöskuë ë, ñies ie' dë'bitu ttèwa pé tène tajë. Skököl Wiköl tö se' a ikkacheke tö mokie idir, ie' ttö mokie kekraë e' kueki.

⁷ Jesucristo dör Skököl Alà, e' wà kkayëne se' a íyi mañatökicha wa.

⁸ Skököl Wiköl tö icheke se' a tö mokì idir, ñies ie' wösune di' a, ñies ie' kätëwa krus mik ipé tène; ttè mañat e' tö icheke ñikkëe.

⁹ S'ditsö ttè klö'wésö, e' yita Skököl ttè klö'wëmisö buaë, e' dör ibua'ie e' kueki. E' dör ie' Alà chéitö se' a e' tté.

¹⁰ Yi erblöke ie' alà mik, ese wa ijcher buaë tö mokì Jesús dör ie' Alà wes ie' tö iyé'

es. Erë yi kě tō iklō'wè, ese tō Skëköl suëke kaçhökwakie, ie' kě tō ittè klō'wè e' kuëki.

¹¹ Ttè e' dör i' es: Skëköl tō sene michoë meke se' a ie' Alà batamik.

¹² Yi batsulewā ie' Alà mik, ese wā sene michoë tso'. Erë yi kě ku' batsulewā imik, ese kě wā itā'.

Ttè bata

¹³ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' erblöke Skëköl Alà mik esepa a as a' éna iar buaë tō a' wā sene michoë tso'.

¹⁴ E' dör es, e' tā kě se' suane ilè kiök Skëköl a. E' wā dör tō se' wā ijcher tō ilè kiésö ie' a e' dör i' kiane ie' ki ese, e' tā ie' tō ittse.

¹⁵ Se' wā ijcher tō ie' tō ittse, e' tā se' wā ijcher tō i' kiésö ie' a, e' detke se' ulā a.

¹⁶ Yile tō isué tō iyami erblöke Cristo mik, ese tso' i' sulu wamblök, erë e' kě ki ie' kichatë nuk aishkuö tā, e' tā a' kawötā ikiök Skëköl a iki tā ie' tō inuí olo'yeraë iki tā sene michoë meraëitö ia. Erë i' sulu tso' et, e' nuí kě olo'yepa Skëköl tō se' ki, e' nuí ki se' kichatërdaë wake'. Ye' kě tō icheku' tō a' tō ikiö yi tō i' sulu e' wamblé ese ki.

¹⁷ I' sulu kos wamblekesö, e' dör suluë S'yé wōa. I' sulu wamblekesö kos e' nuí olo'yëmiitö se' ki. Erë i' sulu chéyö ñe' ë nuí kě olo'yepaitö se' ki.

¹⁸ Se' wā ijcher tō wépa wā Skëköl tso' i'Yëie, esepa kkö'neke Skëköl Alà tō as bé kě a ie'pa or wes, e' kuëki ie'pa kě tō i' sulu wamblëia.

¹⁹ Se' wā ijcher tō se' dör Skëköl icha, ñies se' wā ijcher tō pë' malepa kos tso' klöulewā bé ulā a.

²⁰ Nies se' wā ijcher tō Skëköl Alà dë'bitu ká i' a, e' tō se' er ñi'wé as se' e' batsö yi dör Skëköl ichökle e' mik. I'ñe tā se' serke batsulewā yi dör ichökle e' mik, se' batsulewā ilà Jesucristo mik e' wa, e' dör Skëköl ichökle ena sene michoë e' mukwak.

²¹ A ala'rla, a' e' kkö'nú, íyi diököl tso' dalöie ese kos yöki.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide böt 2 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö yëkkuö skà kit doka tkël. Pë' welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit alaköl eköl ena ila'rla e'pa a. Erë iëltëpa tö ibikeitsè tö “alaköl” ena “ala'rla” e' wà kiane chë Skëkëpa Jesús icha erule wele. E' kueki welepa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Skëkëpa icha erule wele a.

S'kitö'ukwakpa dë'mi Jesús mik erblökwakpa shua e'pa kè tö s'wöbla'weku' Jesús tté buaë e' wa. Ie'pa éna Jesús mik erblökwakpa tsakmi ñala sulusi ki. E' kueki Juan tö yëkkuö i' kit pë' ñekkëpa biyö choie ie'pa a. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblökwakpa kawöta ñi dalëritsök.

Shke'wè

¹ A tayë*, be' shukitbak Skëköl tö. Ye' kiè a' tö blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a ena be' ala'r a. Mokië a' dalër taië ye' éna. Ñies wépa tö Skëköl ttè moki e' klö'wé, esepa kos éna a' dalër taië.

² Ttè moki e' tso' se' kos er a, e' tso' se' ta kekraë, e' kueki sa' éna a' dalër taië.

³ Skëköl dör S'yé ena ilà Jesucristo, as e'pa er buaë chö a' a ena a' saù er siarë wa. As ie'pa tö sene bërë mù a' serke ttè moki a ena ñi dalëritsè a, esepa kos a.

Se' kawöta ñi dalëritsök

⁴ Ye' wà ijchenewa tö be' ala'r welepa tso' S'yé ttè mokië, e' wà dalöiök buaë wes ie' tö ime'at se' a es. E' tö ye' ttsé'weke buaë.

⁵ A tayë, ye' tö be' a ichè tö se' ulitane kawöta ñi dalëritsök. Ttè e' kè dör ttè dalöiëno pa'alì shtekeyö a' a. E' dör ttè yënebitu se' a tsawe e'.

⁶ Se' serke yësyësë wes Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es, e' ta se' tso' Skëköl dalëritsök mokië. Ie' ttè dalöiëno tö ichè tö se' kawöta ñi dalëritsök. Ttè e' ttsé'bitu a' tö tsawe.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

⁷ Taië s'kitö'ukwakpa tso' ká wa'ñe. Ie'pa tö icheke tö Jesucristo dë', erë kè

idë'bitu s'ditsöie. Yi tö icheke es, ese dör s'kitö'ukwak ena Cristo Bolök.

⁸ A' e' kkö'nú pë' esepa yöki as sa' kaneblë' a' shua, e' kè wà weirwa éme. Ye' ki ikiane tö iské mú dō a' ulà a seraa.

⁹ Ttè wa Cristo tö s'wöbla', e' kè klö'weku'ia yile tö erë iki kuötkékaitö taië kos Cristo tö iyë', e' tsata, e' ta ese kè batsulewa Skëköl mik. Erë yi e' tkéwa darërëë Cristo ttè moki a, ese batsulewa S'yé mik ena ilà mik.

¹⁰ Yile de a' ska' kè wà Cristo ttè moki mir, eta kè ese a weshke char, kè ishke'war.

¹¹ Yi tö ishke'wé, ese tö i sulu awamblekeitö e' kimeke. E' kueki esepa kè shke'war.

Juan e' chéat

¹² Taië ye' wà iyi tso' chë a' a, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö ki. Ye' mú mi' a' ska' ta se' tö iwà chëmi ñi a. Es se' ttsë'rdaë buaë shute.

¹³ Be' èl shukitbak Skëköl tö, e' ala'r tö be' shke'wémi.

* **1:1 tayë:** Es Juan tö Skëkëpa icha erule a ie' tso' yëkkuö i' shtök e'pa kiè.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide mañat 3 Juan

Juan tö yëkkuö et ena böt kit e' wák tö i' kit. Ie' tö ikit isini' eköl kiè Gayo e' a. Ie' tö yile patkë' Gayo ska' Jesús tté buaë pakök erë wëm eköl e' ttsöka tajë kiè Diótréfes e' kë éna Juan tö ipatkë' e'pa kiakwa. E' kë mène buaë Juan a, e' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit Gayo a. Ie' wöa iwëne buaë tö Gayo tö s'wöbla'ukwakpa kiekewa buaë e' chak ie' éna Gayo a ena ie' kï ikiane tö e' kï wë Gayo tö es. E' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wè

¹ A Gayo, ye' dör blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna be' dalër tajë Jesús tté mokï e' kuëki.

Juan tö Gayo kíkëka buaë

² A yami dalër tajë ye' éna, ye' tso' ikiök Skëköl a tö be' mú mir buaë ì kos tso' be' wa e' a, ena be' mú tso' buaë kë duöta' wës be' er tso' buaë Skëköl ta es.

³ Mik s'yamipa welepa dë' ye' ska', etä e'pa tö ye' a iyë' tö be' serke buaë këkraë yësyësë wës Skëköl tté mokïë tö ichè es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

⁴ Këkraë mik ye' tö ittse' tö wépa dör wës ye' ala'r es, esepa serke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokï tö ichè es, etä e' tö ye' ttsë'weke buaë tköka iyi ulitane tsata.

⁵ A yami, be' dalër tajë ye' éna, s'yamipa shköke ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök, esepa kiekewa be' tö buaë këkraë, bua'iewa wépa kë suule be' wa esepa.

⁶ Ie'pa welepa dene sa' ska', e'pa tö be' paké Skëkëpa Jesús icha erule e'pa a tö be' éna ie'pa dalër tajë. Ye' tö be' a ichè tö ie'pa esepa kï kimú. Ì kos kiane ie'pa kï shkoie Jesús tté buaë pakök, ese kos wa ie'pa kimú. Ie'pa kimú er bua' wa wës Skëköl kï ikiane es.

⁷ Ie'pa mi'ke ká wa'ñe kanëblök Jesu-cristo a, ie'pa kë tö ì kieta' pë' kë tö Skëköl dalöieta' esepa a. E' kuëki ie'pa kimú.

⁸ Se' ulitane kawöta' ie'pa kimuk, ì kos kiane ie'pa kï e' wa. Es se' kos tö ie'pa kimekeñak Jesús tté mokï e' wà pakök.

Diótréfes dör se' e' ttsöka tajë ese

⁹ Skëkëpa Jesús icha erule serke a' ká a, e'pa a ye' tö yëkkuö kit. Erë wëm tso' eë eköl kiè Diótréfes, e' wöbatsö e' tköka imalepa wökirie, e' kuëki kawö mène ye' a Jesús ttekölie, e' watëttsaitö.

¹⁰ E' kuëki mik ye' de a' ska', etä ì sulu wamblé ie' tö, e' cherakayö a' ulitane kukua. Ie' tso' kachök ye' ta. E' kïie ta mik s'yamipa de a' weblök, etä e'pa kë kiëwa ie' tö. A' welepa éna ie'pa kiakwa e'pa wöklö'wekeitö, uyekettsaitö Skëkëpa Jesús icha erule e' shua.

¹¹ A yami dalër tajë ye' éna, ì sulu wambleke pë' tö, ese kë wamblar be' tö. E' skéie pë' ser buaë yësyësë, es be' senú buaë yësyësë. Yi serke yësyësë, ese dör Skëköl icha. Yi e' wamblö sulu, ese kë bätse Skëköl mik.

¹² Sulitane tö icheke tö wëm kiè Demetrio, e' dör pë' buaë. Ie' serke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokï tö ichè es. E' wa iwënewa tö ie' dör pë' buaë. Ñies sa' tö ichè tö ie' dör pë' buaë. Be' wa ijcher tö ì kos cheke sa' tö e' dör mokï.

Juan e' chéat

¹³ Ye' wa iyi tso' tajë chë be' a, erë kë ye' éna ishtak yëkkuö kï.

¹⁴ Ye' mú mi' be' ska' bet, e' wa ye' tö be' a iwà chë.

¹⁵ As be' ttsë'r buaë. Íe s'yamipa tö be' shke'wémi. S'yamipa tso' be' ska', e'pa shke'ú ña eköl eköl.

Yëkkuö kit Judas tö Juan

Yëkkuö i' kit Judas tö. Kë s'wä ijcher mokië tö yi dör ie'. Erë welepa tö ibikeitsè tö Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Judas cheke Lucas tö (Lucas 6.16; Hechos 1.13), e' tö ikit. Pë' taië tö ibikeitsè tö ie' dör Jesús ël eköl wes Santiago es. Mateo 1.55 ena Marcos 6.3 e' tö Jesús ël kiè Judas e' chë, e' kueki welepa tö ibikeitsè es.

Judas tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a, ie'pa a s'wöbla'uk kache ttë wa, esepa biyö choie. Pë' esepa dë'bitu e' chök tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa erë ie'pa dör s'kitö'ukwakpa ëme. Ie'pa ki Jesús mik erblökwakpa kiane tsëmi ñala sulu ki. E' chök Judas tso' ie'pa a tö a' e' kkö'nú iyöki. Ie'pa esepa tö s'wöbla'weke tö Skëköl ëna se' dalër taië ena i sulu nuí tso' se' ki e' olo'ya'itö s'ki, e' kueki se' a i sulu ki wamblërmi. Judas tö iché tö e' kë dör es. Ká iaiäë wépa bak e' wamblök suluë e'pa we'ik Skëköl tö siarë. E' sù ie' tö s'kitö'ukwakpa ñe' we'ikeraë. E' kkachak Judas ëna Jesús mik erblökwakpa a e' kueki ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wè

¹ Ye' dör Judas, ye' dör Jesucristo kanë méso, ñies ye' dör Santiago ël, e' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Skëköl dör S'yé e' tö a' klö'bak ie' ala'rie. Taië a' dalër ie' ëna. Jesucristo tso' a' tsatkök i sulu kos yöki.

² As Skëköl tö a' saü er siarë wa ena sene bërë kí mù a' a. Ñies as a' kí ñi dalërirtsö taië.

Jesús ttë buaë, e' tsatkö

³ A yamipa, a' dalër taië ye' ëna. Kewe ta ye' ibikeitsé yëkkuö shtök a' a se' tsatkëne e' ttë pakoie. Erë ye' ittse tö ye' kawöta kköchök a' a tö ttë mik se' erblöke e' tsatkö kekraë. Ttë e' meneat etökicha ëme s'batse'rpa a' kkö'nè kekraë.

⁴ Pë' welepa dewä a' shua, erë a' kibiiepa kë wä ijcher tö e'pa dör s'kitö'ukwakpa. E' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Esepa kë tö Skëköl dalöieta' moki. Ie'pa tö icheke tö ie' er buaë ché se' a, e' kueki i sulu kos wamblak se' ëna, e' wamblëmisö, kë ulé

klöule. Erë kë idör es. Ttë e' wa ie'pa tö Skëkëpa Jesucristo dör se' blú eköl ë, e' dalösewéwa. Ká iaiäë Skëköl tö iyë'bak iyëkkuö ki tö esepa kos wömeuletsatke weinuk aishkuö ta. E' kueki ye' tso' a' a ichök tö Jesús ttë buaë tsatkö ie'pa esepa yöki.

Skëköl tö i sulu wamblökwakpa we'ikeraë

⁵ A' wä ijchertke buaë, erë ye' ëna ichakne a' a, as a' ëna iarne tö Skëköl tö Israel aleripa tsatkë'ttsa egiptowak ulä a, yë'ttsa Egipto. E' ukuöki ta ie'pa wépa kë erblëne ie' mik e'pa eo'waitö.

⁶ Ñies a' ëna ianú tö Skëköl biyöchökwakpa, e'pa welepa tö kanë mène ie'pa a, e' olo'yé ta ie' yélur wé ie'pa bak senuk ee. E' kueki ie' wä ie'pa tso' wötëule stui ké a. Eë ie'pa tso' moule tabechka kë butstä'ttsa yöbië ese wa. Eë ie'pa tso' ikichatërke e' këwö panuk.

⁷ Es ñies a' ëna ianú tö Sodoma ena Gomorra wakpa, ñies ká tso' tsinet ie'pa o'mik e' wakpa, e'pa bak trënuke taië ena e' ya'uk suluë. E' kueki Skëköl tö ie'pa kos we'ik michoë bö' wa. Ie'pa wa ie' tö ikkaché tö i tköraë i sulu wamblökwakpa ta'.

⁸ Es ñies wépa chök ye' tso' a' a, esepa e' wamblö suluë. Ie'pa e' ia'ukeka trë wa ta ichekerakitö tö e' kkayëne ie'pa a kab-suë a. Ñies Skëköl ttë watekerakitö ena ibiyöchökwakpa olo ta' taië, e'pa chekerakitö suluë.

⁹ Ká iaiäë mik Moisés blënewa, eta bé ki inú kiane, erë Skëköl biyöchökwak wökir eköl kiè Miguel, e' kë tö imè ie' a, e' kueki ie'pa ñi iuté iki. Miguel dör Skëköl biyöchökwak olo ta' taië ese, erë ie' kë wa bé yëne suluë as ikichatër. Ie' tö iché ia: "Skëköl tö be' unú." E' ë ché Miguel tö ie' a. Eta ¿wes wépa chök ye' tso' esepa tö Skëköl biyöchökwakpa chëmi suluë?

¹⁰ I kë ane ie'pa ëna, i kë jcher ie'pa wa, ese kos cheke suluë ie'pa tö. Erë i jcher ie'pa wa iwákpa er wa, ese wambleke ie'pa tö kë wä bikeitsule wes iyiwak es. E' kueki ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta.

¹¹ ¡Wëstela ina ie'pa ta! Ie'pa e' wamblö suluë wes Caín e' o' es. Ie'pa tö ttë moki olo'yé inuköl klö'woie wes Balaam es. Ie'pa tö Skëköl dalösewéwa wes Coré tö Moisés

dalösewə es. E' kueki aishkuö ta ie'pa weirdäe siarē wəs Coré es.

¹² Mik a' ñi dapa'uke chkök di'yök ñita er bua' wa Cristo kötewə e' kəwö tkö'uk, eta e' sulu'wekewə ie'pa tö wəs ie' wamblörak ese wa. Ie'pa kē jaēr ì sulu wamblök kawö e' a. Ie'pa er me'rie iwákpa ē kkö'nuk. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa wəs kalì dami siwa' wa tajē, erē kē iwà yēr yēs es. Ie'pa dör wəs kal kē wör ta' mik iwörke e' kəwö ska' es. Ie'pa dör wəs kal ponettsa iwiē e' sirwə es.

¹³ Ie'pa tö ì sulu wambleke kē jaēr ta', e' uyekerakitö wəs dayē tö iyi tso' kos ie' a e' uyèttsa u'rkì es. Ie'pa dör wəs bēkwö kē ku'ar ek tsinì ěme es. Skököl wə ká tso' ie'pa a ttsettseē, eē ie'pa wötērdawə kē yērpattsaiä.

¹⁴ Adán aleripa de ie' itökì dōka kul, e' shuə wēm eköl bak, e' kiē Enoc. Ie' tö pē' sulusi esepa yē' i' es Skököl ttekölìe: "Ye' ttö ttsö. Skököl dōraē ibiyöchökwakpa batse'r tajē shütē e'pa ta

¹⁵ sulitane shülök. Pē' sulusipa kē tö ie' dalöieku' tö ì sulu wambleke tö ie' cheke suluē, esepa kos wömerattsä ie' tö weinuk."

¹⁶ Wépa chök ye' tso' a' a, esepa wa iyi ulitane wēr suluē, iyi ulitane tö ie'pa kköchöweke. Ì sulu kiane ie'pa kì wamblè ese wamblekerakitö. Ie'pa e' ttsökä tajē. Ñies s'malēpa dakiñekerakitö ttē ttsē'r bua' ese wa as tö iü wəs ie'pa kì ikiane es.

A' e' tköwə darērēē Skököl ttē a

¹⁷ Erē a yamipa, a' dalēr tajē ye' éna. Ì yē' Skökēpa Jesucristo ttekölpa tsá e'pa tö, e' ska' a' er anú.

¹⁸ Ie'pa tö se' a iyē': "Mik ká i' erkewatke, eta s'wayuökwakpa datse tajē. Ie'pa serdaē wəs ie'pa wák dēr suluē kì ikiane senuk es."

¹⁹ Ye' tö a' a ichè tö pē' esepa tso' a' shuə a' blabatsök. Ie'pa serke wəs ie'pa er tö ikieke ia es. Skököl Wiköl kē ku' ie'pa ta.

²⁰ Erē a yamipa dalēr tajē ye' éna, ttē batse'r ichökle mik se' erblöke, e' a a' kì er diché iö. A' ttö Skököl ta Wiköl Batse'r wa.

²¹ Skökēpa Jesucristo tö se' suē er siarē wa, e' kueki sene michoē dōraē se' ulä a aishkuö ta, e' wà panuk se' tso' er bua' wa. E' dalewa kē a' éna ichökwa tö Skököl éna se' dalēr tajē, e' a a' e' tköwə darērēē.

²² A' wépa erblöke Jesús mik, erē ibikeit-sekeia bötböt, esepa saü er siarē wa ta ie'pa kimú.

²³ A' wépa skà mi'ketke ì sulu a, esepa tsatkö wəs s'ñarkewa ese tsatkēsö es. A' wépa skà tso' ì sulu wamblök tajē ichök, esepa saü er siarē wa ta ikimú, erē a' tso' erki dö' a' armi ì sulu wambleke ie'pa tö e' a. Ì sulu wambleke ie'pa tö, e' yökì a' suanú tajē; e' kē kiarwə a' a elkela wē'ia.

Ttē bata

²⁴ Skököl ē a se' kkö'narmi as kē s'armine ì sulu a. Ie' ē a se' nuì olo'yarmi as se' dö ie' olo tajē e' wörki ttsē'ne buaē wa, kē kì ì sulu ta' yēs. E' kueki ie' kikökasö ttē bua' wa.

²⁵ Ie' kikökasö Skökēpa Jesucristo batamik. Ie' dör eköl ěme. Ie' dör S'tsatkökwa. Tsawe ta, i'ñe ta, ñies dö kekraē ie' olo ta' tajē, ie' diché ta' tajē iyi ulitane tsata. Ie' dör se' blú tajē. As sulitane tö ie' kikökä er bua' wa kekraē. Es e' idir.

Ì kkayë' Jesucristo tö Juan a, e' tté pakè Apocalipsis

Jesús ttekölpa tsá eköl kiè Juan e' tö yëkkuö i' kit. Ie' bak klöulewä dayënanè kiè Patmos eë. Eë ie' bak senuk mik ie' tö yëkkuö i' kit etä.

Jesucristo wák tö Juan ka' ishtök. Ì kōs kkayëne ie' a ena yëne ie' a kabsueie, e' shtök Jesucristo tö ie' ka'. Mik Jesucristo e' kkayë' ie' a kabsueie etä e' tö ika' yëkkuö i' shtök Skëkëpa icha erule erule dōka kul serke ká kuä'ki kuä'ki tso' Asia shuä e'pa a.

E' kīie tā Satanás ñippōke Skëköl tā wes e' ukuö miriä Juan kēwō ska' ena e' ukuōki, e' paké ie' tö yëkkuö i' ki as Jesús mik erblökwakpa wä ijcher tö Skëköl ena Jesucristo e' alōrakā da'äie Satanás ena iklépa ki.

Shkë'wë

¹ Ttè shtök ye' tso' yëkkuö i' ki e' dör ì kkayë' Skëköl tö Jesucristo a as ie' tö ikkachōne ikanè mēsopa a as ie'pa éna iar tö ì tkōraë bet. Ye' kiè Juan, ye' dör Cristo kanè méso. Ie' tö ibiyōchōkwak patkë' eköl ye' ska' íyi ikkë kkachök ye' a.

² Ì kōs sué ye' tö, e' shteke ye' tö yëkkuö i' ki seraä. Ye' tö a' a ichè tö e' dör Skëköl ttè mokī, ñies e' dör ttè mokī kkayë' Jesucristo tö e'.

³ Ì shteke ye' tö yëkkuö i' ki, e' wä dōketke bet. E' kueki wépa tö iaritseke ena ittseke ena iwä iuteke, ayëcha buaë esepa.

⁴⁻⁵ Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skëkëpa Jesús icha eruleë serke ká kuä'ki kuä'ki dōka kul atē Asia e'pa a. Skëköl ena iWiköl ena Jesucristo, as e'pa er buaë chō ena sene bërè mù a' a. Skëköl e' tso'tke tsawe tā, i'ñe tā, ñies këkraë. Wikölpa Kul* tso' wé Skëköl tkër s'blúie e' wörki. Jesucristo tö Skëköl ttè cheke yësyësë këkraë. Ie' dör s'duulewä e' tsá shkenekane sulitane yōki kewe e'. Ie' dör ká ulitane blúpa e'pa blú. Ie' éna se'

* **1:4-5 Wikölpa Kul:** Mik yëkkuö i' tö Wikölpa Kul cheke, etä e' wä kiane chë Wiköl Batse'r. Isalema Juan tö ikié es ichoie tö ì kaneweke Wiköl Batse'r tö ese dör tsäkië buaë kë ì kianeia iqi. Apocalipsis 3.1; 4.5; 5.6 saü. † **1:14 suiyök ena mochka:** Si'kuaie e' dör lana ena nieve.

dalër tajë. Ie' kötewä, ie' pë tēne se' skéie, e' wa ie' tö se' tsatkée sene sulu nuí ulä a.

⁶ Ie' tö se' shukit as se' dō s'blúpaie ena sacerdotepaie kanëblök Skëköl dör ie' yé e' a. Jesucristo olo tā' tajë, ie' diché tā' tajë, as sulitane tö ie' kikōkā këkraë. Es e' idir.

⁷ Ittsō! Jesucristo datse mò a.

Sulitane tö ie' sueraë,
ñies wépa tö ie' kötewä, ie' tkë'rakitō kuaböt wa,

e'pa tö isueraë.

Mik ká ulitane wakpa tö isué,
etä ie'pa iuraë siarë suane yōki.
Es iwä tkōraë. Es e' idir.

⁸ Skëköl diché tā' tajë íyi ulitane tsata, ie' tso'tke tsawe tā, i'ñe tā, ñies këkraë. Ie' tö ichè: “Ye' dör íyi wì ena íyi bata.”

Juan tö Jesucristo sué kabsueie

⁹ Ye' dör a' yami Juan, e' batsulewä Jesús mik e' wa ye' tso'ñak a' tā wépa blúie Skëköl tso' esepa shuä. Ñies ye' tso'ñak weinuk a' tā ena idalë'ttsök a' tā er bua' wa. Ye' tö s'wōbla'wé Skëköl ttè wa, ñies ye' tö Jesús tté paké sulitane a, e' kueki ie'pa tö ye' uya'mi senuk dayë nane kiè Patmos e' a.

¹⁰ Skëkëpa Jesús diwō, e' dör Domingo, e' kēwō ska' tā Skëköl Wiköl de ye' ki tajë, etä ye' ittsé ye' tsikka tö yi tté ye' tā, e' ttō dör darërëë wes duk blar es.

¹¹ Ie' tö ye' a' ichè: “Ì sueke be' tö, e' shtō yëkkuö ki tā ipatkōmi Skëkëpa Jesús icha eruleë serke Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia ena Laodicea e'pa kōs a.”

¹² Ye' wōtrée isaük tö yi ttōke ye' ta, etä bö'wōla wōbastulur dōka kul, e' sué ye' tö. E' tular itulokā yōule orochka wa e' ki.

¹³ Bö'wōla kul shuä, ye' tö isué tö ì dur s'ditsō suë. Ie' datsi' dör batsië dōttsa iklökue ki. Ikiparuo àr icho' mik e' dör oro.

¹⁴ Ie' tsakō dör saruru shuteë wes suiyök es wes mochka saruruë es† Ie' wōbla wër wes bö'wō wōñar es.

¹⁵ Ie' klō wër dalölöë wes tabechka bua'buā ba'wë bö' a ena ipaiklè tā iwër

dalölöe es. Ie' ttö ttsër wës di' blar tajë ákttö mik es.

¹⁶ Ie' ulattö bua'kka a ie' wä bëkwö tso' döka kul. Ie' kkö a tabè dettsa kaoule di'dië wì'kë iö'kë. Ie' wö wër dalölöe wës mik diba arke buaë etä diwö wër es.

¹⁷ Mik ye' tö ie' sué, etä ye' anewa wöwakköt ie' klö ska' wës s'duowa es. Erë ie' ulà bua'kka méka ye' kî ta ichéitö ye' a: "Kë be' suanuk. Ye' dör ttè tsá ena ttè bata.

¹⁸ Ye' dör sene michoë e' wák. Ye' du'wä e' tso'ne ttsë'ka këkraë. Ye' wä diché tso' s'duöwä kî. S'wimblu ké e' wëkkö yottsä tso' ye' wä. Ie'pa shkeormikā ye' a.

¹⁹ Ì tso' i'ñe ta ena ì kos datseia suëke be' tö e' shtö yëkkuö kî.

²⁰ Bëkwö döka kul sué be' tö ye' ulattö bua'kka a ñies bö'wöla tulokā yöule orochka wa, e' wä cheke ye' tö be' a i' ta. Bëkwö kul, e' tö Skëköl biyöchökwakpa döka kul e'pa wä chë. E'pa dör Skëkëpa Jesús icha eruleë serke ká kul a ñe' kkö'nukwakpa. Bö'wöla döka kul, e' tö Skëkëpa Jesús ichapa eruleë serke ká kul a ñe' wä chë."

2

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Éfeso, e'pa a

¹ Etä ie' tö ye' a iché: "Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Éfeso, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kî ishtömi ie' a i' es:

'Yi wä bëkwö kul tso' iulatö bua'kka a, ñies yi shködur bö'wöla tulokā yöule orochka wa, e' shuā, e' tö ichè a' a i' es:

² Wës a' serke e' kos jcher ye' wä. A' kanëblöke darërëë, a' weirke kos ye' kuëkî, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa, e' kos jcher ye' wä. Ye' wä ijcher tö pë' sulusipa kë wër a' wa buaë. Wépa de a' ska' e' chök tö ie'pa dör ye' ttekölpa erë ikachörak, esepa ma'wé a' tö ta a' isué tö ie'pa dör kachökwakpa.

³ A' weirke tajë ye' tté kuëkî, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa, kë ilo'yane a' wä.

⁴ Erë ye' wä ilè tso' kî a' kkatè: a' kë ñi dalëritsöku'ia ena a' kë ye' dalëritsëia wës kuaë es.

⁵ E' kuëkî wës kuaë ta a' éna ye' dalër, ñies wës kuaë ta a' ñi dalërits e' anú a' éna. A' er

mane'üne ta a' senüne wës a' sene' kuaë es. A' kë er maneone, e' ta ye' datskene bet a' ska' ta a' bö'wöla tulokā e' yerattsä ye' tö.

⁶ Erë ì sulu wambleke Nicolaiwakpa tö e' suëke a' tö suluë wës ye' tö isuëke es, e' tö ye' ttsë'wé buaë.

⁷ Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tö! Wépa e' aléka ì sulu kî, kë wä ye' tté olo'yaule, esepa kos a ye' tö kawö meraë sene michoë e' kéli wö katök. E' kéli àr ká buaala tso' ká jai a eë.' "

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Esmirna, e'pa a

⁸ E' ukuöki ta ie' tö iché ye' a: "Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Esmirna, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kî ishtömi ie' a i' es:

'Yi dör ttè tsawe ena ttè bata. Yi kötëwä e' shkenekane, e' tö ichè a' a i' es:

⁹ A' weirke siarë ye' tté kuëkî ñies a' kë wä ì ta', e' kos jcher ye' wä, erë a' dör Skëköl icha e' kuëkî a' dör wës inuköl blúpa es. Ñies ye' wä ijcher tö pë' welepa tö a' cheke suluë. Ie'pa e' chö tö ie'pa dör Skëköl icha, ñermata ie'pa dör Satanás icha.

¹⁰ A' weirdaë kos, e' kë yöki a' suanuk. Ye' ttö ttsö: Bë tö a' welepa uyerawä s'wöto wé a, a' erblöke ye' mik e' ma'woie. A' weirdaë siarë döka ká dabop ë. Ie'pa tö a' ttëwami ye' tté kuëkî, erë a' erblöke ye' mik, e' kë olo'yar a' tö yës, e' ta sene michoë meraëyö a' a' iskéie.

¹¹ Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë esepa a, e' ttsö a' ulitane tö! Wépa e' aléka ì sulu kî, kë wä ye' tté olo'yaule, esepa kë duöpawä bötökicha.' "*"

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Pérgamo, e'pa a

¹² E' ukuöki ta ie' tö iché ye' a: "Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Pérgamo, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kî ishtömi ie' a i' es:

'Yi wä tabè tso' kaoule di'dië wì'kë iö'kë, e' tö ichè a' a i' es:

¹³ Ye' wä ijcher tö a' serke wé Satanás tkër blu'ie eë, erë a' e' tkëwä darërëë ye' a. Erë ye' tté chökwak eköl yësyesë kiè Antipas, e'

* **2:11 kë duöpawä bötökicha:** S'duöwä bötökicha e' dör se' uyëwä bö' ké a wé s'weir michoë eë e'. Apocalipsis 20.16 saú.

kötwa ie'pa tö a' ké a wé Satanás serke ee, erë a' kē wā a' erblöke ye' mik e' olo'yane.

14 Erë ilè tso' ye' wā böt mañat kī a' kkatè: A' shūa wēlepa tso', e'pa tso' ttè sulu iūtök. Ttè e' dör wēs ttè wa Balaam bak s'wöbla'uk es. Ká iaiäë Balaam tö Balac wöbla'o' as ie' tö Israel aleripa kö ì sulu wamblök. Balaam tö Israel aleripa dakiñé chkè meule íyi diököl tso' dalöiè ese a, ese katök ñies trēnuk taijē.

15 Es ñies a' shūa wēlepa tso', e'pa kē ēna Nicolaiwakpa ttè olo'yak.

16 E' kuēkī a' er mane'üne Skēköl a. A' kē tö iwē es, e' tā bet ye' datske ñippök ie'pa tā tabè tso' ye' kkō a' e' wa.

17 j'Ì cheke Skēköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tö! Wépa e' aléka ì sulu kī, kē wā ye' ttè olo'yaule, esepa kos tieraeýö chkè tso' blēulewā kiè maná ese wa. Ñies ákwōla sarurula meraeyö ie'pa a eköl eköl, e' kī kiè pa'alī tso' kitule. Kiè e' kē jcher yi wā. Yi a imène, ese ē wā ijcherdaë."

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Tiatira, e'pa a

18 E' ukuökī tā ie' tö iché ye' a: "Yēkkuö shtö Skēköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Tiatira, e'pa kkö'nuk e' a. Yēkkuö e' kī ishtömi ie' a i' es:

'Skēköl Alà, e' wöbla wēr wēs bö'wö wōñar es. Ie' klö wēr dalölöë wēs tabechka bua'buā paiklèsö tā iwēr dalölöë es, e' tö ichè a' a i' es:

19 Wēs a' serke e' kos jcher ye' wā. Ye' wā ijcher tö a' ñi dalëritsöke buaë ena a' erblöke ye' mik. Ñies ye' wā ijcher tö a' ñi kīmuke ñikkēë buaë ena a' weirke kos, e' dalē'ttseke a' tö er bua' wa. I'ñe a' tö ikī wēke bua'ie, kuaë a' tö io' e' tsatā.

20 Erë ye' wā ilè tso' kī a' kkatè: alaköl tso' a' shūa kiè Jezabel, e' a' a' tö kawö meke s'wöbla'uk. Ie' e' chö tö ie' dör Skēköl tteköl, erë ie' tö s'wöbla'wēke, e' wa ie' tö ye' kanè mésopa dakiñeke as itrēr ñies as itörak chkè meule íyi diököl dalöiè ese a, ese katö.

21 Ye' tö ie' pané taijē as ie' tö íyi suluë e' olo'yö tā ier mane'ü ye' a, erë ie' kē er mane'wak yēs.

22 E' kuēkī súyö duè patkè ie' kī darërëë as kē ikarkaiā. Ñies wépa kos trēne ie'

tā, esepa we'ikerayö. Ie'pa kē er mane'ü, kē tö ì sulu e' olo'yè, e' tā bet ye' tö ie'pa we'ikeraë.

23 Ñies ye' tö alaköl e' klépa tteralur. Es ye' icha eruleë serke ká wa'ñe, e'pa wā ijcherdaë tö ye' wā sulitane er sūle buaë tö wēs idir, wēs iser. Ye' tö a' ulitane a' iské meraë eköl eköl wēs iser es.

24 Erë a' malepa tso' Tiatira, a' kē ku' ttè sulu e' iūtök. Ttè e' kiè ie'pa tö "Satanás ttè blēulewā se' èsepa yöki." Ttè e' dör suluë. E' kē iūtēne a' wā, etā e' dör buaë. E' kuēkī ye' tö a' a' ichè tö ye' kē tö ttè dalöiëno darërëë ese skà kī meku' a' a' dalöiè.

25 Erë ye' ttè tso'tke a' wā klöule, e' a' a' e' tkōwā darërë michoë dö mik ye' datskene etā.

26-27 Wépa e' aléka ì sulu kī, kē wā ye' ttè olo'yaule, wépa serke wēs ye' kī ikiane es dö mik s'ēnewa ekkē, esepa a' ye' tö kawö meraë s'blúpaie wēs ye' Yé tö ye' a' imé es. Ie'pa tkerakā ye' tö ká ulitane wakpa wökirpaie. Ie'pa tö ká ulitane wakpa wēttseraë yēsýēsë kē janéweta' yēs. Wépa tö ie'pa ttè dalösewéwā, esepa olordawā wēs skauña olorwā es.

28 Ñies ye' tö bēkwö kiè dukir wērke bla'mi e' meraë ie'pa a.

29 j'Ì cheke Skēköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tö! "

3

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Sardes, e'pa a

1 E' ukuökī tā ie' tö ye' a' ichè: "Yēkkuö shtö Skēköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Sardes, e'pa kkö'nuk e' a. Yēkkuö e' kī ishtömi ie' a i' es:

'Yi wā Skēköl Wikölpa Kul* tso'. Ñies yi wā iulatö a' bēkwö tso' dōka kul, e' tö ichè a' a' i' es: Wēs a' serke e' kos jcher ye' wā. Sulitane tö ibikeitseke tö a' serke buaë ye' a' erë ye' wā ijcher tö e' kē dör es. A' kē serku'ia ye' a' buaë. Ye' a' tā a' dör wēs s'duulewā es.

2 Ye' tö isué tö a' serke Skēköl a, e' kam dōka wē ie' wōa. E' kuēkī a' tī'ñüne, a' senüne ye' a' buaë. Ì buaë tso'ia a' a' elkela, e' a' a' e' diché iöne kam ichōwa da'a' e' yöki.

* 3:1 Apocalipsis 1.3 saú.

³ Ttè buaë wa a' wöblane, e' ska' a' er anúne. Ttè e' iutóne. Ì sulu wamblé a' tò, ese olo'yó ta a' er mane'ú ye' a. A' kè tò iwè es, e' ta ye' dóraë a' ska' wës akblökwak es a' we'ikök, e' kèwö kè jcherpa a' wa.

⁴ Erë a' tso' Sardes, e'pa welepa kè e' iaoneka sene sulu wa. E'pa serke yësyësë ye' a, e' kueki aishkuö ta ie'pa shkoraë ye' ta paiëule buaë datsi' saruru wa.

⁵ Es ñies wépa e' aléka sene sulu ki, kè wa ye' tté olo'yaule, esepa ki datsi' saruruë iërdaë. Ie'pa kiè kè yepattsayö sene michoë e' yëkkuö ki. E' skéie ye' tò icheraë Skëköl wörki ena Skëköl biyöchökwakpa wörki tò ie'pa dör ye' icha.

⁶ ¡Ì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tö! ”

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Filadelfia, e'pa

⁷ E' ukuöki ta ie' tò ye' a ichè i' es: “Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Filadelfia, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' ki ishtömi ie' a i' es:

‘Yi dör batse'r ena ttö mokië e' ulà a' s'blú bak kiè David e' ké ukkö yottsä tso'. Ie' wa kawö ta' iyi ulitane ki. Mik ie' tò iukkö yétsä, eta kè yi a iwötënuwane. Mik ie' tò iukkö wötéwa, eta kè yi a ikkö yënuksane. Ie' tò ichè a' a i' es:

⁸ Wës a' serke e' kos jcher ye' wa. Ye' wa ijcher tò erë a' kè dalöiërta' tajë, erë a' tò ye' tté iuté buaë, a' kè wa ye' watënettsä. E' kueki ukkö yétsä ye' tò a' a, kè yi a iwötënuwane.

⁹ Ye' ttö ttsö. A' shüa welepa tso', e'pa dör Satanás icha. Ie'pa e' chö tò ie'pa dör Skëköl icha, erë ie'pa kachö. Ie'pa keraë ye' tò e' tulökwa kuchë ki a' wörki. Es ie'pa wa ijcherdaë tò ye' tò a' dalëritseke.

¹⁰ A' weirke ye' tté kueki, e' dalë'ttsé a' tò er bua' wa wës ye' tò a' patkë iwà uk es. E' wà iuté a' tò buaë, e' kueki ye' tò a' tsatkeräë mik s'weirke tajë e' kèwö de ká ulitane wakpa ki ima'woie eta.

¹¹ Ye' datsene bet. Ye' tté wa a' wöblane, e' a' e' tköwa darërë kekraë as kè yi tò a' ulà a' iské buaë e' yöttsä.

¹² Wépa e' aléka sene sulu ki, kè wa ye' tté olo'yane, esepa dóraë wës u chki bua'ie es Skëköl wé tso' ká jai a e' a. Eë ie'pa ser

michoë kekraë. Skëköl kiè shteraëyö ie'pa mik. Ñies Skëköl ké, e' kiè shteraëyö ie'pa mik. Ká e' kiè Jerusalén Pa'alí, e' datse ká jai a. Ñies ye' wák kiè pa'alí, e' shteraë ye' tò ie'pa mik.

¹³ ¡Ì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tö! ”

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Laodicea, e'pa

¹⁴ E' ukuöki ta ie' tò ye' a iché i' es: “Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Laodicea e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' ki ishtömi ie' a i' es:

‘Yi dör i kos yë' Skëköl tò e' wà, yi tò ie' tté cheke yësyësë kekraë, yi ta ie' tò iyi ulitane yö', e' tò ichè a' a i' es:

¹⁵ Wës a' serke e' kos jcher ye' wa. Ye' wa ijcher tò a' tò ye' tté dalöieke bërëbërë ë, kè bua'ie. A' dör wës di' bashbash es, kè dör ba'baë, kè dör seseë, a' dör bashbash ë. ¡A' mú dör ba'baë ö seseë!

¹⁶ Erë a' dör wës di' bashbash es ye' a. A' kè dör ba'baë, ñies a' kè dör seseë. E' kueki ye' tò a' tuerattsä ye' kkö a.

¹⁷ A' tò ichè tò a' dör inuköl blúpa. A' tò ichè tò a' kawö tköke buaë, kè i' k' kianeia a' ki. Erë a' kè wa ijcher tò ñermata ye' a ta a' dör wës pè' weirke siarë es. A' dör wës se' wër siarë s'yamipa wa es. A' dör wës pè' kè wa i' ku'ia es. A' dör wës pè' wöbla kè wawër es. A' dör wës pè' kè wa datsi' ta' es.

¹⁸ E' kueki ye' tò a' patteke tò a' tò orochka taú ye' ska'. Oro ese dör oro bua'bu diaqule bö' wa ibua'bu yottsä ese. E' je' tò a' blu'wëmi buaë. Ñies datsi' saruruë ese taú ye' ska'. E' wa a' e' paiömi buaë as a' kè jaëria. Ñies a' tò kapöli taú ye' ska' a' wöbla bua'woie as iwawër buaë.

¹⁹ Wépa dalër ye' éna, e'pa kos uñeke ye' tò shurueke ye' tò as iserdak buaë. E' kueki ye' dalöiö er bua' wa. Ì sulu wambleke a' tò, ese watöttsä. A' er mane'ú bua'iewa ye' a.

²⁰ ¡Ye' ttö ttsö! Ye' dör wës wëm dur eköl ukkö a' a' a ikiök tò ye' a kawö mú shkowa es. Yi tò ye' tté tsé ta ye' kiéwaitö weshke, e' ta ye' dörawa ta ye' chkoraë ie' ta.

²¹ Ye' e' aléka iyi ulitane ki ta ye' e' tkéka ye' Yé ta wé ie' tkër blu'ie ee. Es ñies wépa e' aléka i' sulu ki, kè wa ye' tté olo'yane, esepa

a kawö meraë ye' tō e' tköksēr ye' ta wé ye' tkēr blu'ie eē.

²² Ĵi cheke Skëköl Wiköl tō ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tō! ”

4

Skëköl kĳkarkeka buaë ká jai a

¹ E' ukuökĳ ta ye' tō íyi skà sué kabsueie. Ye' isué tō ká jai a ukkō tso' áie ta s'ttō ttsē' ye' tō kewe wēs duk blar es, e' tō ye' a ichē: “Be' shkōka íe, etā ì wamblērmi i' ukuökĳ ta, e' kkacheke ye' tō be' a.”

² E' wōsha ta Skëköl Wiköl de ye' kĳ taië, ta ye' tō blu' kulé tso' ká jai a e' sué et. E' kĳ itkēr eköl.

³ Yi tkēr kula' e' kĳ, e' dalöburke dalölöë wēs ák bua'buā dalöbur es, e' wōaule spašpa ena mat wēs ák bua'buā kiè diamante ena rubí es. Íe' kula' pamik shkaba' tkērke oloburke dalölöë, e' wōaule spašpa wēs ák bua'buā kiè esmeralda es.

⁴ Nies ie' kula' pamik blu' kulé skà suéyö dōka dabom böyök kĳ tkël (24). E' kĳ kēkēpa tulur dōka dabom böyök kĳ tkël (24), e'pa paiëulewā datsi' saruruë wa, ñies ie'pa wā orochka tso' yöule tkēuleka iwökĳ kĳ wēs blu'pa es.

⁵ Blu' kulé sué ye' tō kewe, eē alá wōñarke taië, talachke blarke taië. Kula' e' wōshaë bö'wō ñarke kul wēs kuàtak wōbatsesö es. Bö'wō kul, e' tō Skëköl Wiköl chē.

⁶ Kula' e' wōshaë ì me'r dayëie kkuëie wēr sarërëë wēs vidrio es.

Ì ttsē'ka tso' kula' pamik dōka tkël e'pa wōbla dör taië tsĳkka wōkka.

⁷ Itsá e' wökĳ wēr ma'name suë. Iëtö wökĳ wēr baka wē'ñe suë. Iëtö skà wö dör s'ditsö wö suë. Ibata wēr wēs pu ur àr es.

⁸ Itsá pik dör teröl, es imalepa kōs pik dör teröl ñies. Ie'pa pa kōs e' dör wōbla ë döttsa ipik dikĳa. Nĳe nañeë ie'pa tso' Skëköl ttseittsök, kē ie' wöklö'uta'rak ta ichekerakitö i' es:

“Skëköl dör batse'r taië, ie' dör batse'r taië, ie' dör batse'r taië.

Ie' diché ta' taië íyi ulitane tsata.

Ie' tso'tke tsawe ta, ì'ñe ta, ñies kēkraë.”

Es ie'pa tō icheke kēkraë.

* 5:6 Apocalipsis 1.3 saú.

⁹ Skëköl yöbië tkēr kula' e' kĳ, e' pamik ì ttsē'ka tso' tkël, e'pa tso' ie' kĳkōkka, ie' olo kĳkōkka, ie' a wēstela chök kēkraë.

¹⁰ Mik ie'pa tso' e' uk, e' dalewa kēkēpa dōka dabom böyök kĳ tkël (24) tulur ie' pamik, e'pa e' tulökeser iskĳ wōwakköt itkēr kula' kĳ e' dalöioie. Ie'pa tso' Skëköl ser mi-choë e' dalöiök, e' dalewa ì tkēr ie'pa wökĳ kĳ yöule orochka wa, e' kōs mekewarakitö iskĳ Skëköl kula' wōshaë ta ichekerakitö:

¹¹ “A Sa' Këköl, íyi ulitane yö' be' tō.

Íyi ulitane tso' be' wák ttö wa.

E' kuëkĳ sa' ulitane kawötā ichök tō be' olo ta' taië.

Sa' ulitane kawötā be' dalöiök ñies be' diché kĳkōkka.”

5

Yëkkuö kitule wörratule ena Obeja Pupula, e' pakè

¹ E' ukuökĳ ta ye' tō isué tō itkēr kula' kĳ, e' wā yëkkuö wörratule a'tser iulā bua'kka, e' kĳ itso' kitule ikĳkē ena ishūa. Yëkkuö e' kkō wōbatsulewā dōka kul.

² Etā Skëköl biyöchökwak sué ye' tō eköl, e' diché taië, e' tō ichaké aneule: “¿A yi wëë, yi e' didir yëkkuö wōbatsulewā, e' kkō batsöök wé iwōbatsulewā eē ta ishuppöök?”

³ Erë ká jai a ena ká i' kĳ ena ká dià kaska' kē yi didir yēs yëkkuö e' shuppöök ena iwà sauk.

⁴ Ye' iuke taië, kē yi didir yëkkuö e' shuppöök ena iwà sauk e' kuëkĳ.

⁵ Etā skëkēpa tso' eē dabom böyök kĳ tkël (24), e' eköl tō ye' a iché: “Kē be' iukĳa. Ittsö, eköl kiè Ma'name e' dör judáwak ditséwö, ie' kēköl dör blu' bak ká iaiaë kiè David e'. Ie' e' ali'kabak ibolökpa kōs kĳ. Ie' je' didir yëkkuö wōbatsulewā kul e' kkō batsöök ena ishuppöök.”

⁶ Etā ye' tō obeja wē'ñe pupula sué etö, e' pa kĳ itö tso' wēsua ijchēulea mè Skëköl a, ese shkenekane. E' dur itkēr kula' kĳ e' o'mik, ì ttsē'ka dōka tkël ena kēkēpa dōka dabom böyök kĳ tkël (24) e'pa shushā. Obeja e' dula' dōka kul ñies iwōbla dōka kul. Iwōbla dōka kul e' wā dör tō Skëköl Wiköl Kul* patké Skëköl tō ká wa'ñe.

7 Obeja Pupula e' de itkër kula' k_i e' ska' ta' yëkküö a'tser itkër kula' k_i e' ulà bua'kka, e' klö'wéitö.

8 Mik ie' tö yëkküö klö'wé, eta' ì ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök k_i tkël (24), e'pa kôs e' télur wöwakköt Obeja Pupula wörki. E'pa kôs wä ma'ma tso' blano kicha ta' kié arpa. Nies tka' yöule orochka wa, ese tso' ie'pa kôs wä. Tka' e' a' iyi masmas tso' ña'wë Skëköl a, ese tso' chikchië. E' tö s'batse'rpa ttöke ie' ta' e' wä chë.

9-10 Ì ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök k_i tkël, e'pa kôs ttsëmi ttsë pa'al_i wa Obeja Pupula k_ikokäie. Ie'pa tö ittseittsé i' es:

“Be' kötulewä, be' pë tène taië wës obeja pupula jchë mè Skëköl a es, e' wa be' tö s'ditsö ttö kuä'k_i kuä'k_i ena ditsöwö kuä'k_i kuä'k_i ena ká kuä'k_i kuä'k_i wakpa to'ttsä as ekkëpa ulitane shüa se' dö taië Skëköl ichaie. E'pa klö'wé be' tö as ie'pa kanëblö Skëköl a blu'paie ena sacerdotepaie. Ie'pa döraë ká ulitane wakpa blúpaie, es ie'pa tö s'wëttseraë. E' kueki be' je' didir mok_i yëkküö wörratule se, e' klö'uk ena ikkö batsökök wé iwöbatsulewä eë.”

11 E' ukuök_i ta' ye' wökéka eta' ye' tö isué tö Skëköl biyöchökwakpa tso' taië, kë ishtanuk yi a, e'pa ttö ttsé ye' tö. Ie'pa tso' itkër kula' k_i ena ì ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök k_i tkël, e'pa pamik.

12 Ie'pa tö ittseittsé w_i'w_ië i' es:

“Obeja Pupula kötulewä, e' je' k_i sulitane ie' k_ikëka e' mène buaë. Ie' olo ta' taië, ie' dör iyi ulitane wák, ie' wä iyi ulitane jcher, ie' diché ta' taië, e' kueki sulitane kawötä ie' dalöiök, ie' k_ikokka.”

13 Nies ye' tö ittse tö iyi ulitane yö' Skëköl tö tso' ká ja_i a ena ká i' k_i ena ká dià kaska ena dayë a, e' kôs tö iché i' es:

“Itkër kula' k_i ena Obeja Pupula, e'pa olo ta' taië, diché ta' taië iyi ulitane tsata,

e' kueki sulitane kawötä ie'pa k_ikokka, ie'pa dalöiök këkraë.”

14 Ì ttsë'ka dökä tkël e'pa tö iché: “iEs e' idir!” Kékëpa dökä dabom böyök k_i tkël, e'pa e' télur wöwakköt Skëköl ena Obeja Pupula wörki ie'pa dalöiök.

6

Yëkküö wörratule e' kkö batsulewä dökä kul e' batsée Obeja Pupula tö etk etk

1 E' ukuök_i ta' ye' tö isué tö Obeja Pupula tö yëkküö wörratule e' kkö batsulewä dökä kul e' tsä batsée. Eta' ì ttsë'ka dökä tkël, e' eköl ttö ttséyö, e' ttö darërëë wës alá blar es. Wépa tso' ipatkërke e' panuk e' eköl a ie' tö iché: “iBe' yú!”

2 Ye' wökéka ta' kabaio saruru suéyö etö. Yi tkërka iki, e' ulà a shkame' ar, nies ì tkekeka wökir k_i iwà kkachoie tö ie' dör e' alökwak ese mène ie' a et. Ie' miä k_i e' alökka ibolökpa k_i.

3 Mik Obeja Pupula tö yëkküö kkö batsulewä, e' skä batsée et, eta' ye' tö ittse tö ì ttsë'ka dökä tkël, e' skä tö iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skä a: “iBe' yú!”

4 Eta' kabaio batsë dettsä. Yi tkërka iki, e' a kawö mène sene bërë ñita' e' yöttsä ká i' a as pë' ñi ttöwä. Ie' a tabè bérie mène.

5 Mik Obeja Pupula tö yëkküö kkö batsulewä, e' skä batsée et, i' ta' ide mañat, eta' ye' tö ittse tö ì ttsë'ka dökä tkël, e' skä tö iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skä a: “iBe' yú!” Ye' wökéka eta' ye' tö kabaio dalolo sué etö. Yi tkërka iki, e' wä iyi es ma'woie dami iulà a.

6 Ì ttsë'ka dökä tkël, e' shüa ye' tö ttö ttsé tö iché: “Harinachka kilo elka ë e' tordaë s'kanëblö ká et e' ské ekkë. Nies cebada kilo mañalka tordaë s'kanëblö ká et e' ské ekkë; erë olivo kié ena vino e' kë sulu'warwä be' tö.”

7 Mik Obeja Pupula tö yëkküö kkö batsulewä, e' skä batsée et, i' ta' ide tkël, eta' ye' tö ittse tö ì ttsë'ka dökä tkël, e' bata tö iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skä a: “iBe' yú!”

8 Ye' wökéka eta' kabaio tskrittskris suéyö etö wër suluë. Yi tkërka iki, e' kié dör S'duöwä. E' itöki eköl skä datse e' kié dör S'wimblü Ké. Ie'pa a kawö mène ká ulitane

wakpa e' mú blatèsö tkël tsiní ta e' et tsiní eukwa tabè wa, bli wa, duè wa ena iyiwak dör se' name ese wa.

⁹ Mik Obeja Pupula tö yèkkuö kkö bat-sulewā, e' skà batsée et, i' ta ide skel, etā s'kötulewā Skëköl ttè paka' ie'pa tö taniniè e' kuëki, e'pa wimblupa suéyö ka' tso' íyi moka Skëköl a e' dikia.

¹⁰ Ie'pa tso' ichök Skëköl a aneule: “A Sa' Këköl, be' dör íyi ulitane tsata, be' dör batse'r, be' ttö mokiè. ¿Dö mik be' tö wépa serke dià íyök ki tö sa' kötulur esepa dalè'ttsekerö? ¿Mik be' tö ie'pa wömekettsa weinuk ì wamblè'rakitö sa' ki, e' nuí skéie?”

¹¹ Etā ie'pa wakpa bil ekkè e'pa a datsi' saruru mène iè. Skëköl tö iché ie'pa a: “A' enúia bërber è dö mik pè' tö a' malepa dör ye' kanè mésopa kianeia ttélur, e'pa kos ttekeluria wes a' kötulurakitö es etā. E'pa panúia tsir.”

¹² Mik Obeja Pupula tö yèkkuö kkö bat-sulewā, e' skà batsée et, i' ta ide teröl, etā í tka darërèè. Diwö ttsenewā míā ttsetseè wes datsi' daloloè es. Si'wö míā batsè wes pé es.

¹³ Bëkwö darolone íyök ki wes kalwö tkëttsa siwā' tö mik ibitsirke taiè etā es.

¹⁴ Etā ká jai, e' wörratēwā wes yèkkuö wötrēwasö es, kë iwërtaia. Kabata ulitane, dayè nane ulitane, e' kos e' skélur bánet.

¹⁵ Etā ká blúpa kos, pè' taiè kos, ñippökwakpa wökirpa kos, inuköl blúpa kos, s'dalöier ta' taiè esepa kos, ñies s'klöulewā kanè mésoie, ñies kanè mésopa malepa, esepa kos e' blélur ákuk a ena ák blublu tso' kabata a ese dikia e' tsatkoie.

¹⁶ Etā ie'pa tö iché aneule kabata a ena ák blublu a: “¿Sa' blö a' dikia, sa' kkö'nú Skëköl tkër ikula' ki ká jai a e' yöki! Ñies Obeja Pupula kësik yöki sa' kkö'nú.

¹⁷ Ie'pa tö sulitane we'ikeraè siarè e' kèwö detke, kë yi tköpushkar e' ulà a.”

7

Skëköl kanè mésopa wakyöule ie' a

¹ E' ukuöki ta ye' tö Skëköl biyöchökwakpa sué döka tkël, e'pa iëter wé ká i' erkerö e' kkö mik. Böi iëter diwö tskirke e' kke; eköl dur ulà bua'kka, eköl dur ulà bakli'kka. Böi iëter diwö mi'kewā e' kke; eköl dur ulà bua'kka, eköl dur ulà bakli'kka. Ie'pa tso'

siwā' kos bitsirke e' wöklö'uk as kë ibitsiria ká i' ki, dayè ki, kal ki, ì ki yès.

² Ie'pa a kawö mène ká i' ena dayè sulu'ukwā. Ñies ye' tö Skëköl biyöchökwak skà sué eköl, e' datse diwö tskirke e' kke. E' ulà a íyi tso' s'wakyuoie Skëköl chök wā, e' a'tser. Ie' ane imalepa tkël tsakā ta ichéitö ie'pa a:

³ “¿A' kë tö ká sulu'ukwā, dayè sulu'ukwā, kal sulu'ukwā kam sa' tö Skëköl kanè mésopa wakyö iwötsa ki e' yöki!”

⁴⁻⁸ Etā bil wakyöule e' yène ye' a. Wépa wakyöule e'pa dör se' yè bak ká iaiaè kiè Israel, e' ala'r dabom eyök ki böi (12), e'pa aleripa shukite iditséwö wa iditséwö wa. Ie'pa ditséwö kiè Judá, Rubén, Gad, Aser, Neftalí, Manasés, Simeón, Leví, Isacar, Zabulón, José ena Benjamín. Ekképa ditséwö shukite döka 12.000 iditséwö wa iditséwö wa. Ishukite e'pa dör seraa 144.000 ekkè.

⁹ E' ukuöki ta ye' wö kēka ta ye' isué tö s'ditsö dapane taiè kë shtanuk yi a ekkè. E'pa dör ká ulitane wakpa, ttö kuā ki kua'ki, ditsöwö kua'ki kua'ki. Ie'pa iëter, itkër kula' ki ena yi kiè Obeja Pupula, e'pa wörki. Ie'pa kos datsi' ié saruruè. Ie'pa ulitane wā sí kö dami iulà a.

¹⁰ Ie'pa tö iché aneule:

“¿S'tsatkè e' datse Skëköl tkër kula' ki ena Obeja Pupula e'pa wā!”

¹¹ Këképa döka dabom böyök kí tkël (24) ena ì ttsé'ka döka tkël, e'pa pamik Skëköl biyöchökwakpa kos iëter. E'pa kos e' télur wöwakköt, itkër kula' ki, e' dalöioie

¹² etā ichérakitö:

“¿Es e' idir!
Be' dör sa' blú yöbiè, sa' tö be' kikekeka kekraè.

Be' olo ta' taiè, be' wā íyi ulitane jcher buaè. Sa' tö wéstela cheke be' a kekraè.

Be' dalöieke sa' tö kekraè.

Be' diché ta' taiè íyi ulitane tsata, be' è a ì kos or,

¿Es e' idir!”

¹³ E' ukuöki ta këképa döka dabom böyök kí tkël (24), e'pa eköl tö ye' a ichaké: “¿Ie'pa

paiëule datsi' saruru wa, e'pa dör yi? ¿Wé ie'pa datse?"

14 Ye' tō ie' iuté: “A kēkēpa, ye' kē wā ijcher, ichō ye' a.” Etā ie' tō ye' a iché: “Ie'pa dör wēpa weine siarē sulitane weirke taiē e' kēwō ska' e'pa. Erē e' dalē'ttsē' ie'pa tō buaē. Ie'pa tō idatsi' skué yi kiē Obeja Pupula e' pé wa etā idatsi' mía saruruē.

15 “E' kueki ie'pa iēter Skēkōl tso' ikulé ki, e' wörki.

Ñiē nañeē ie'pa tso' ie' dalöie e' wakanéuk iwé a.

Ie'pa tso' ie' tā ena ie' tō ie'pa kkō'neraē kekraē.

16 Ie'pa kē duōpaia bli wā, ie'pa kē er sir-paia.

Diba kē tō ie'pa ña'wepaia, kaba kē tō ie'pa we'ikepaia.

17 Obeja Pupula tso' Skēkōl kula' o'mik, e' dör ie'pa kkō'nukwak, e' kueki ie'pa kē weirpaia yēs.

Obeja Pupula tō ie'pa wēttseraē di' tum tō sene michoē meke se' a, e' di' yök.

Skēkōl tō ie'pa wöriō kos e' paikleraē as ie'pa ttsē'r buaē.”

8

Obeja Pupula tō yēkkuō wörratule e' kkō batsulewā dōka kul, e' bata batsée

1 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō wöbatsulewā, e' bata kkō batsée, etā ká jai a ká mía mejmeē dō hora shābōts ekkē.

2 E' ukuōki tā Skēkōl biyöchökwakpa dōka kul iēter Skēkōl wörki, e'pa suéyö. Ie'pa a duk mēne eköl eköl.

3 E' ukuōki tā Skēkōl biyöchökwak skà de wé ka' tso' íyi moka Skēkōl a e' wörki. Ie' wā iulà a tkā' yöule orochka wa ese a'tser. Ie' a íyi masmas mēne taiē s'batse'rpa kos e'pa ttöke Skēkōl tā e' kí ioie as ie' tō iña'ù ka' yöule orochka wa iña'woie tso' Skēkōl kulé wö shaē, e' ki.

4 Etā ie' tō íyi masmas ña'wé ka' ñe' ki, e' shkle tka ie' ulà mik deka Skēkōl wörki s'batse'rpa ttöke ie' tā e' tā ñita.

5 Ie' tō itka' wà iéka bö' wörkua tso' ka' ñe' ki, e' wa. Bö' wörkua e' uyémi ie' tō íyök ki. Etā ká wa'ñe ki alá wöñane taiē, iblane taiē, ká wötí'wé taiē í tō.

Duk dōka kul

6 Skēkōl biyöchökwakpa dōka kul, e'pa wā duk tso' iwakpa bil ekkē, ie'pa tso'tke iduk bla'weke e' panuk.

7 Etā Skēkōl biyöchökwak eköl tō iduk bla'wé kewe. Etā mò wöli wösi seseē, ñies bö'wö shütuule pé tā, ese dane taiē íyök ki wes kalí yēr es. Ká i' ena kal e' ñanewa taiē. Ká i' ena kal kos e' mú blatèsö mañat tsiní tā e' et tsiní ñanewa. Ñies kakö kos tso' ká i' ki e' ñanewa seraä.

8 E' ukuōki tā Skēkōl biyöchökwak skà tō iduk bla'wé. Etā i biteshka kabataie bērie wöñarke bö'ie, e' anewa dayē a. Etā dayē mú blatèsö mañat tsiní tā e' et tsiní mía péie.

9 Iyiwak kos serke dayē a ena kanò kos shkōke dayē ki, e' mú blatèsö mañat tsiní tā e' et tsiní enewa.

10 E' ukuōki tā Skēkōl biyöchökwak skà tō iduk bla'wé, i' tā ide mañatökicha. Etā bēkwö bērie wöñarke wes kuàtak wöñar es, e' biteshka anewa di' a ena di' tum a taiē. Di' tso' kos ena di' tum tso' kos, e' mú blatèsö mañat tsiní tā e' et tsiní a bēkwö anewa.

11 Bēkwö e' kiē Bacha'bachaē. Wé bēkwö e' anewa, e' di' kos mía bacha'bachaē. Di' e' tō s'ttélur taiē.

12 E' ukuōki tā Skēkōl biyöchökwak skà tō iduk bla'wé, i' tā ide tketökicha. Etā diwö ena si'wö ena bēkwö, e' kos mú blatèsö mañat tsiní tā e' et tsiní kos ttsenewa. E' kueki ñiwe ena nañewe, e' mú blatèsö mañat tsiní tā e' et tsiní ttsenewa.

13 E' ukuōki tā ye' wökéka tā ye' tō pu sué et ur àr kashuk a, e' tō iché aneule: “¡Ayewëë, ayewëë, ayewëë! ¡Wéstela ina ká ulitane wakpa tā, mik Skēkōl biyöchökwakpa tso'ia mañal e'pa tō iduk bla'weke etā!”

9

1 E' ukuōki tā Skēkōl biyöchökwak skà tō iduk bla'wé, i' tā ide sketökicha. Etā bēkwö et anewabak, e' suéyö iski. Eē kauk ter taiē iskiē, kē s'wö dē'mi ekkē. Kauk e' kkō wötēule, e' kköyottsā mēne bēkwö suéyö iski, e' a.

2 Mik ie' tō kauk kköyéttsa, etā e' a ishklé deka taiē wes bö' wöñar taiē e' shkle es. E'

tö kashuk ttsewéwa, e' kueki diwö kë olo bunea.

³ Shkle e' shua ditski blubluë dettsa taië iyök ki, poneka ká wa'ñe, ká ulitane wá iéwa. Ie'pa a kawö mène s'we'ikök wes bachë' tö s'kuëwa ta idalë'r es.

⁴ Ie'pa kë a kawö mène kakö kos, kalkö kos, e' katök. Ie'pa a kawö mène, wépa kë wakyöule Skëköl wá iwö tsà ki, esepa ë we'ikök.

⁵ Erë ie'pa kë a kawö mène ittökukur. Ie'pa a kawö mène irreuk idalë'r taië wa dö si' skel ekkë. E' dalër taië wes bachë' s'kuëwa es.

⁶ E' kéwö ska' ta s'ditsö tö duëwa yuleraë poë, erë duëwa wák, e' tkörashkar ie'pa yöki.

⁷ Ditski e' wër wes kabaio tso' ñippoie ese payöule es. Iwökir ki itkëuleka, i tkëka blu' tö iwökir ki yöule orochka wa ese süë. Iwö wër wes s'ditsö wö wër es.

⁸ Itsà batsië wes alakölpä tsà es. Ikà dör wes namu kà es.

⁹ Tabechka àr ibatsi' mik wes ñippökwakpa tö ieke e' tsatkoie e' sü. Ipik blar taië wes carreta skè kabaio tö tuneule michoë ñippök es.

¹⁰ Ikirë dör wes bachë' kirë es, e' diché wa ie'pa tö s'we'ikeke dö si' skel ekkë.

¹¹ Ie'pa blú e' dör Skëköl biyöchökwak dör kauk iskië, e' wökir. Hebreoie e' kiè dör Abadón. Griegoie e' kiè dör Apolión (kiè e' wá kiane chë: Se' eukwawak).

¹² Ýyi sulu e' tsá tka et, erë iskà kianeia böt.

¹³ E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak skà tö iduk bla'wé, i' ta ide tektökicha. Ye' tö s'ttö ttsé datse ka' tso' yöule orochka wa ýyi moka Skëköl a eë. Ka' e' bata tkël a iyöule dula'ie, e' shua s'ttö ttséyö.

¹⁴ E' tö iché Skëköl biyöchökwak tö iduk bla'wé irö e' a: "Skëköl biyöchökwakpa doka tkël tso' moulewa di' taië kiè Éufrates e' kkömik, e'pa wöttsölor be' tö."

¹⁵ Skëköl biyöchökwakpa doka tkël e'pa tso'tke Skëköl wá iwakanéwoie i' kéwö ska'. Ie'pa kanë dör pé' taië eukwa. Pé' ulitane mú blatèsö mañat tsiní ta e' et tsiní erdawa seraa ie'pa ulà a. Eta Skëköl biyöchökwakpa doka tkël wöttsérolone iwakanéuk.

¹⁶ Eta ye' a iyëne tö ñippökwakpa dami kabaio ki, e'pa doka 200.000.000.

¹⁷ Ñippökwakpa ekkëpa dami kabaio ki, e' sué ye' tö, e'pa wá tabechka àr ibatsi' mik e' tsatkoie, e' wöaule batsë wes bö' wörkua suësö es ena sië wes ák bua'buä kiè jacinto es, ena tskiriri wes azufre es. Kabaio ekkëpa wökir wër wes namu wökir es. Ñies ikkö a bö' ena shkle ena azufre, e' dökettsa.

¹⁸ Bö' ena shkle ena azufre dökettsa kabaio ekkëpa kkö a, e' dör i mañat suluë döke pé' ki e'. E' tö pé' ewéwa taië. Pé' ulitane mú blatèsö mañat tsiní ta e' et tsiní enewa seraa.

¹⁹ E' wá dör tö kabaio ekkëpa wá diché tso' ikkö a ena ikirë a s'we'ikoie. Ikirë bata dör tkabë chök wökir es, e' wa s'shka'wekeitö.

²⁰ Erë pé' malepa atë kë durulune i sulu tka e' wa, e'pa kë wá i sulu wamblekerakitö ese olo'yane. Ñies aknamapa ena ýyi diököl dalöiekerakitö esepa kë olo'yanerak iwa. Ýyi diököl ñe'pa yöule orochka wa, inukölchka wa, broncechka wa, ákchka wa ena kal tak wa, ese kos wöbla kë wawër, kë kukuö wattsër, kë shko, erë ie'pa tso'ia idalöiök ikëkölie.

²¹ Ie'pa kë er maneone. Ie'pa s'ttekewaia, alibchökeia, trërkeia, akblökeia.

10

Skëköl biyöchökwak e' wá yëkuö a'tser iulà a

¹ E' ukuöki ta ye' tö Skëköl biyöchökwak sué eköl, e' diché ta' taië. Ie' datse ká jai a paiëulewa buaë mò wa. Shkaba' tkënear iwökir tsaka. Ie' wö dalöburke wes diwö es. Ie' klölobo wa'ñe wër wes bö' wöñar es.

² Ie' wá yëkuö tsitsirla a'tser iulà a shubukaule. Ie' klö bua'kka tkékaitö dayë ki, iklö bakli'kka tkékaitö ká sí ki.

³ Eta ie' ane taië wes ma'name ar es. Mik e' one, eta alá blane doka kuktökicha.

⁴ Iché alá tö e' shtök ye' mí yëkuö ki, erë ttö ttséyö datse ká jai a e' tö iché: "Kë ishtar, iblöwabö bërë."

⁵ Eta Skëköl biyöchökwak suéyö iklö et tkërka dayë ki, iklö et tkërka ká sí ki, e' ulà bua'kka kéká ká jai a

⁶ ta ichéitö: "Skëköl ser michoë e' tö ká jai ena ká i' ena dayë ena i kos tso'ia, e' yö'. Ie' wörki ye' tö iché tö i cheke ye' tö e' dör moki. Skëköl kë tö i panepaia.

⁷ Ì tso' Skëköl wa ier a blëule wè, e' yë'bakitö ikanè mésopa dör ittekölpa e'pa a, e' wà ordaë mik Skëköl biyöchökwak bata tö iduk bla'wé eta."

⁸ Eta s'ttö ttsë'yö datse ká jai a, e' tténe ye' ta ta ichéitö: "Be' yú Skëköl biyöchökwak klö et tkërka dayë kî eta iklö et tkërka ká sí kî, e' ska', eta yëkkuö a'tser iulà a shubukaule, e' klö'ú."

⁹ Eta ye' mí Skëköl biyöchökwak dur e' ska' ta yëkkuö e' kiéyö ie' a. Ie' tö ye' a iché: "Íkë, ikatöwabö. Be' kkö a be' tö ittseraë tö blo'bloë idir wës bulali es, erë be' shua imiaraë bacha'bachaë."

¹⁰ Eta yëkkuö a'tser Skëköl biyöchökwak ulà a, e' klö'wéyö ta ikatéwayö. Ye' kkö a ta blo'bloë idir wës bulali es, erë mik ide ye' shua, eta imia bacha'bachaë.

¹¹ Eta ttè i' yéne ye' a: "Ì wamblërmi ká kua'kî kua'kî wakpa taië ta, ñies ditsöwö kua'kî kua'kî wakpa taië ta, ñies s'ttö kua'kî kua'kî wakpa taië ta, ñies ká blúpa taië ta, e' kos chök be' kawötä Skëköl ttekölie."

11

Skëköl ttekölpa bül

¹ Eta ye' a kua' mène ká ma'woie. Ye' a iyéne: "Be' yú, Skëköl wé kibi, e' ma'uk. Ñies ka' tso' íyi moka Skëköl a, e' ma'ú. Bil s'tso' Skëköl dalöiök iwé a, e' shta'úttsa.

² Erë Skëköl wé kibi upa atë u'rki e' meule pè' kë dör judiowak esepa a, e' kueki e' kë ma'war be' tö. Ie'pa tö Skëköl ké, e' dör Jerusalén dör batse'r e', e' klö'werawa, sulu'werawa ì sulu wa dö si' döka dabom tkéyök kî böt (42) ekkë.

³ Eta eë ye' tö ye' ttekölpa patkeraë bül ye' tté pakök ká döka mil eyök kî cien böyök kî dabom teryök (1.260 días) ekkë. Ie'pa paiëule datsi' kra'kraë wa s'ká datsi' sù."

⁴ Olivo klö bölka ena bö'wöla tulur ituloka kî döka böt tso' Skëköl wörki ká jai a, e' yë'bak ká iaiaë Zacarías tö, e' wà dör ttekölpa bül e'.

⁵ Yi datse ie'pa bül we'ikök suluë kiane ppè, kiane ttèwa, e' ta ese ewerawa ie'pa tö bö' dökettsa ie'pa kkö a e' wa.

⁶ Ie'pa tso' Skëköl tté pakök ittekölpaie, e' dalewa ie'pa a kawö mène kalî wöklö'ukwa as kë iyër. Ñies ie'pa a kawö mène di'

mane'uktsane péie. Ñies kawö mène ie'pa a ì sulu kos mukka ká i' wakpa kî bitökicha ie'pa kî ikiane ekkë.

⁷ Erë mik ie'pa tö Skëköl tté paké one, eta iyiwak sulusi aknamaie e' döraka kauk taië iskië e' a. E' ñippöraë ie'pa ta, eta ie' alöraka ie'pa kî, eta itteraluritö.

⁸ Ie'pa nu ardaë tkëter Jerusalén ká shushaë sulitane wörki. Ká e' a ie'pa Këköl kötwarakitö wötëulewa krus mik. Skëköl a ká e' dör suluë wës Sodoma ena Egipto es.

⁹ Pè' datse ká wa'ñe, ditséwö kua'kî kua'kî, ttö kua'kî kua'kî ena ká kua'kî kua'kî wakpa e'pa tö Skëköl ttekölpa nu sueraë dö ká mañat kî shaböts ekkë. Ie'pa kë tö kawö mepa yi a inú wötökwa.

¹⁰ Ká ulitane wakpa ttsë'rdaë buaë, ie'pa bül duolur e' kueki. Skëköl ttekölpa bül tö ie'pa we'ik siarë, e'pa duolur, e' tö ie'pa ttsë'weraë buaë, e' kueki ie'pa íyi kakmeraë ñi a.

¹¹ Mik ká mañat kî shaböts e' tka, eta Skëköl tö ittekölpa bül duolur, e'pa shke'wékane ta ie'pa e' duéka. Wépa tö e' sué, e'pa kos suane iyöki taië.

¹² E' ukuöki ta ttö darërë datse ká jai a, e' ttsé ittekölpa tö, e' tö iché: "¡A' shkoka íe!" Eta ie'pa mika ká jai a mò shua, e' sué ibolöka tö.

¹³ E' wösha ta í tka darërëë, e' tö Jerusalén mú blatesö döka dabop ta e' et tsini chöraë í ulà a. Iwakpa duolur döka mil kuryök (7.000). Imalepa atë ttsë'ka, e'pa kos suanerak taië. Ie'pa tö Skëköl tso' ká jai a, e' kikéka.

¹⁴ Es ì suluë skà tka, i' ta ide bötökicha. Ì suluë skà datseia bet, e' ta ide mañatökicha.

Duk blane, i' ta ide kuktökicha

¹⁵ Eta Skëköl biyöchökwak bata tö iduk bla'wé, i' ta ide kuktökicha. Eta s'ttö ttsëne taië darërëë ká jai a, e'pa tö iché:

"I' ta ká ulitane wakpa ena iwökirpa, e'pa de Skëköl ena wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e'pa ulà a. Ie'pa tö s'wëttsë michoë blu'ie."

¹⁶ E' ukuöki ta këkëpa döka dabom böyök kî tkël (24) tulur ikula' kî Skëköl ska', e'pa e' télur wöwakköt Skëköl wörki idalöiök.

¹⁷ Ie'pa tö iché:

“A sa' Këköl, be' diché ta' tajë íyi ulitane tsata.

Be' tso'tke tsawe ta, be' tso' i'ñe ta, ñies be' tso' aishkuö ta kekraë.

Be' e' tkéka ká ulitane wakpa blúie be' diché tajë wa,

e' kueki sa' tö icheke wëstela be' a.

¹⁸ Ká ulitane wakpa wépa dör be' bolökpa, esepa we'ikeketke be' tö kësik wa, e' këwö de i' ta.

E' kueki ie'pa ulune tajë be' ki.

S'duulewá kos e' shulirke, e' këwö detke.

Ñies be' kanë mésopa ena be' ttekölpa ena s'batse'r malepa tö be' dalöieke, pë' dalöiërta' esepa ena pë' ësepa,

e'pa kos a iské meketke be' tö, e' këwö de.

Wépa tö s'ditsö ewéwa ká i' ki,

esepa ewekewa be' tö, e' këwö detke.”

¹⁹ Eta Skëköl wé tso' ká jai a, e' wëkkö bunane, e' shua Skëköl tö ittè me' se' a, e' kélkuö suéyö. Eta alá wöñane blane tajë, e' ttséyö. Í tka darërëë, ñies mò wösi sesëë blubluë, e' dane tajë kaljie.

12

Alaköl eköl ena bë dör këtali këköl e'

¹ E' ukuöki ta ilè tajë suéyö ká jai a ilè wà kkachöie. E' dör alaköl eköl parratulewá diwö wá. Si'wö tso' ie' klö dikia. Iwökir ki ì tkërka wës blu' wökir ki itkëka es, e' yöule bëkwö döká dabom eyök kí böt (12) e' wa.

² Alaköl batsöketkër buklú, e' kirine-mitke, e' tö ie' kköchöweke tajë.

³ E' ukuöki ta ye' tö ilè skà sué ká jai a ilè wà kkachöie. E' dör iyiwak sulusi aknamaie blubluë, e' dör këtali këköl wák batsë e'. Iwökir döká kul, e' ki idula' tulturka döká dabop. Ñies iwökir kos ki itulurka wës blu' wökir ki itkër es.

⁴ Bëkwö kos mú blatèsö mañat tsiní ta e' et tsiní kaléttaitö dö ká i' ki ikirë wa. Ie' e' duéka alaköl alá kurketke, e' wöshaë ipanuk ilà kurketke e' katowaie.

⁵ Alaköl alá kune wëm, e' suletënebak ká ulitane wakpa wëttsuk iblúie. Ie' tö ie'pa wëttseraë yësyësë idiché tajë wa. Erë alá e' yënettsa imi ulá a, minetsër wé Skëköl tkër ikulé ki eë.

⁶ Alaköl e' tkashkar këtali këköl yöki ta imía ká sir poë wé kë yi serku' tajë ese ska'. Eë Skëköl tö ká me'baktke ie' a. Eë ie'pa

tö alaköl se'weke ká döká mil eyök kí cien böyök kí dabom teryök ekkë (1260).

⁷ E' ukuöki ta ie'pa ñippémi tajë ká jai a. Skëköl biyöchökwak kibi kiè Miguél, e' ena imalepa, e'pa ñippé tajë këtali këköl ta. Këtali këköl ena iklépa, e'pa ñippé tajë ñies,

⁸ erë Miguel e' aléka ie'pa ki. E' kueki këtali këköl ena iklépa, e'pa kë a kawö mène senukia ká jai a.

⁹ Es këtali këköl bërie uyéttarakitö ká jai a döttsa ká i' ki iklépa kos eta. Këtali këköl e' dör tkabë bak ká iaiaë kiè Bë ena Satanás e'. Ie' dör ká ulitane wakpa kitö'ukwak as ie'pa tö ì sulu wamblö.

¹⁰ E' ukuöki ta ttö darërëë ttséyö ká jai a tö iché:

“Bata ekkë ta Skëköl tö se' tsatkée, ie' e' tkékatke ì ulitane blúie diché ta' tajë.

Wé pairi'bitu ie' tö idi' wa s'blúie

e' detke ká ulitane wakpa wökirie.

Satanás bak s'yamipa kkatök ñië nañëë Skëköl a,

erë bata ekkë ta ie' uyéttaitö.

¹¹ Obeja Pupula kötewa, e' pë tène se' skéie, ie' mik s'yamipa erblé,

e' tté buaë paké ie'pa tö,

e' kueki ie'pa e' aléka Satanás ki.

Ie'pa kë tkine tté buaë e' dalërmik ittewa e' ki.

¹² ¡A Skëköl biyöchökwakpa serke ká jai, a' ttsë'nú buaë!

Erë ¡wëstela ina wépa tso' ká i' ki ena dayë ki esepa ta!

Bë wá ijcher tö ie' këwö dökewatke tsinet, e' kueki ie' ulune tajë, ie' dë'ttsa a' we'ikök.”

¹³ Mik këtali këköl tö isué tö ie' uyanettsa döttsa ká i' ki, eta ie' tö alaköl alá kune', e' tötiémi.

¹⁴ Erë alaköl a pu pik mène as iur kamië këtali këköl yöki ie' ká tso' ká sir poë wé kë yi serku' eë. Eë ie'pa tö ie' se'weraë dö duas mañal kí shaböts.

¹⁵ Eta këtali këköl tö di' tué ikkö a tajë as e' tö alaköl katömi.

¹⁶ Erë íyök tö alaköl kimé. Íyök tskinane ta di' tué këtali këköl tö ikkö a, e' yéwa íyök tö.

¹⁷ E' tö këtali këköl uluwéka tajë alaköl ki. E' kueki ie' mía ñippök alaköl e' aleripa datse ie' itöki e'pa ta. Ie'pa dör wépa tö

Skëköl ttë dalöiëno, e' iuteke buaë e'pa. Ñies ie'pa e' tkëwā darërëë këkraë Jesús tté moki e' a kë olo'yeta'.

¹⁸ Eta këtali këköl demi e' duéka dayë kkö mik.

13

Iyiwak sulusi aknamaie e' deka dayë a

¹ Eta ye' tö isuë tö iyiwak sulusi aknamaie deka etö dayë a, e' wökir döka kul, idula' tukurka dabop. Idula' kos ki itulurka wes itkër blu' wökir ki es. Ie' wökir bik ekkë ki kië kitule et et, e' kos tö Skëköl cheke suluë.

² Iyiwak sulusi suë ye' tö, e' dör wes namu es, iklö dör wes sini'urri bërie klö es, ikkö dör wes ma' name kkö es. Iyiwak sulusi e' a këtali këköl tö idiché ena kawö mé s'blúie s'wëttsöie.

³ Iyiwak sulusi e' wökir döka kul, iwökir ek shka'ule tajë wësua ittëwamiitö ekkë. Erë e' buanene bet. E' tö ká ulitane wakpa tkiwëwā tajë. E' kueki ie'pa tö ie' klö'wé iblúie.

⁴ Këtali këköl tö idiché me'baktke iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' a, e' kueki ie'pa tö idalöié ikëkölíe. Ñies ie'pa tö iyiwak sulusi e' dalöié. Ie'pa tö iché: "Kë yi dör wes ie' es. Kë yi e' alöpakā ie' ki."

⁵ Iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' a kawö mène e' ttsökka tajë, Skëköl chök suluë. Ñies kawö mène ie' a blu'ie s'wëttsuk si' döka dabom tkëyök ki böt ekkë (42).

⁶ Eta es ie' tö iwà wamblé. Ie' tö Skëköl ena Skëköl kië e' ché suluë. Ñies ie' tö Skëköl wé ena wépa serke ká jai a, e' kos ché suluë.

⁷ Ñies kawö mène ie' a ñippök s'batse'rpa tso' ká i' ki e'pa ta e' alökka ie'pa ki. Kawö mène ie' a blu'ie ká ulitane wakpa, s'ttö kuā'ki kuā'ki, ditsöwö kuā'ki kuā'ki, e'pa kos wëttsuk.

⁸ Wépa dör Obeja Pupula kütulewā se' skéie, e' icha, esepa kië tso' kitule iyëkküö ki kuaë, mik Skëköl tö ká i' yö' e' yökí. Yëkküö e' dör sene michoë e' yëkküö. Wépa kië tso' kitule yëkküö e' ki, esepa kë wā iyiwak suluë e' dalöiëne'. Erë ká ulitane wakpa malepa, wépa kië kë ku' kitule sene michoë yëkküö ki, esepa kos tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' dalöié ikëkölíe.

⁹ Ì cheke ye' tö, e' ttsö a' ulitane tö:

¹⁰ "Wépa suletë'bak Skëköl tö klö'wëwā, esepa tserdami klöulewā.

Wépa suletë'bak Skëköl tö duökwā tabè kkö a, esepa tterawā tabè wa."

E' wa s'batse'rpa e' tköwā darërë ena ierblö ie' mik e' wërdaë.

Iyiwak Sulusi aknamaie deka etö iyök a

¹¹ E' ukuöki ta ye' tö iyiwak sulusi aknamaie skā suë etö, e' deka iyök a. Idula' dör bötö wes obeja wë'ne dula' es, ittö wes këtali këköl ttö es.

¹² Ie' wā kawö tso' i' kos wöie wes iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' wā itso' es. Ie' kanëblöke iyiwak sulusi dë'ka dayë e' a. Ie' kanë dör ká ulitane wakpa kök iyiwak sulusi dë'ka dayë a shka'ule tajë iwökir ki wësua ittëwamiitö, e' dalöiök.

¹³ Ì kë or yi a, ese wëitö tajë döka bö' kiëitö ká jai a, e' ta ibiteshka tajë dötsā ká i' ki sulitane wörki.

¹⁴ Ì kë or yi a, ese wé tajë ie' tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' wörki. E' wa ie' tö ká ulitane wakpa kë dör Skëköl icha, esepa kos kitö'wé tajë. Ie' tö ie'pa a iché: "Iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' shka'ule tajë iwökir ki tabè wa erë ishkenekane e' diököl yuö iwák suë idalöioie."

¹⁵ Iyiwak sulusi dë'ka iyök a e' a kawö mène siwā' muk iyiwak dë'ka dayë a e' diököl yöne e' a as ittöka, ñies as tö wépa kë tö idalöié, esepa ttökwā patkö.

¹⁶ Ñies iyiwak sulusi dë'ka iyök a, e' tö ká ulitane wakpa ké e' muk wakyuë iulā bua'kka ki ö iwötsā ki. Pë' esepa ena pë' dalöiërta', pë' siarëpa ena pë' inuköl blúpa, pë' klöulewā kanë mésoie ena pë' kë dör es, e'pa kos kawötā e' muk wakyuë.

¹⁷ Wépa wakyöule es, esepa ë a kawö mène íyi taük ena íyi wataük. Ie'pa kos wakyöule iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kië wa ö ikië e' número wa.

¹⁸ A' kawötā iwā bikeitsökwa buaë as a' éna iar tö i' kiane yënk. Wépa didir ena ká ane buaë, esepa éna iwā armi buaë. Iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' número dör s'ditsö eköl e' número, e' dör cien teryök ki dabom teryök ki teröl (666).

14

Obeja Pupula ena wépa tsatkéne esepa

¹ E' ukuöki ta ye' tö Obeja Pupula sué tö idur kabata kiè Sión e' wöbata ki. Ie' ta pè' tso' taiè döka 144.000 ekkè. Ie'pa kos wötsa ki Obeja Pupula ena iyé, e'pa kiè tso' kitule.

² E' ukuöki ta ye' tö ittse tö i blarke taiè ká jai a, e' blar wes di' blar taiè ákttö mik es, wes alá blar taiè es, e' dör wes s'blar taiè ma'ma kiè arpa wa es.

³ Pè' tso' taiè döka 144.000, e'pa iëter Skököl kulé wöshaë ñies itso' ttsé'ka döka tkél ena kéképa döka dabom böyök ki tkél (24), e'pa wöshaë ie'pa iëter. Ie'pa tso' ttsök ttsè pa'ali wa. Ká ulitane wakpa shua e'pa è tsatkéne, e' kueki ké yi skà a e' yönuk ttsè e' wa.

⁴ Ie'pa dör yësyësë, ké e' iaoulekä trë wa yës. Ie'pa michoë Obeja Pupula itöki wé imi'ke eë. Ie'pa tsatkéne, ie'pa dör wes íyi tsá mène Skököl a ena Obeja Pupula a es.

⁵ Ie'pa ké kayëule yës. Ie'pa ké ki i sulu ta Skököl wöa.

Skököl biyöchökwakpa döka teröl

⁶ E' ukuöki ta ye' tö Skököl biyöchökwak skà sué eköl urkear kashuk a. E' wa Skököl ttè buaë yöbië e' dami wä pakè ká ulitane wakpa a, s'ditsöwö ulitane a ena s'ttö kua'ki kua'ki ulitane a.

⁷ Ie' tö iché aneule: “Skököl tö sulitane shuleketke, e' kéwö detke. E' kueki Skököl dalöiö, ie' kiköka. Kashuk ena ká i' ena dayë ena di' ulitane, e' kos yö'itö, e' kueki idalöiö sulitane tö.”

⁸ Eta Skököl biyöchökwak skà debitu idè'bitu kewe, e' itöki, e' tö iché: “Ká kibi taiè bua'iewa kiè Babilonia, e' enewa seraa, sulunewa. Babilonia wakpa tö ká malepa wakpa erkiöwé i sulu wamblök ie'pa ta wes s'ttëka blo' wa senokka ita es. E' kueki ká e' wakpa enewa.”

⁹ Eta Skököl biyöchökwak skà debitu itöki, e' tö iché: “Wépa tö iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' ena idiököl dalöié ta ie' mérak wakyuè iwötsa ki ö iulà kkue ki,

¹⁰ esepa we'ikeraë Skököl tö. Ie' kësik taiè e' ardaë seraa ie'pa ki. E' dör wes ie' tö ie'pa ké i bacha'bachaë e' yökwa seraa es. Ie' tö ie'pa we'ikeraë taiè kekraë bö' wönarke azufre ta e' wa ibiyöchökwakpa batse'r e'pa wörki ena Obeja Pupula wörki.

¹¹ Wépa tö iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' dalöié, ñies idiököl dalöierakitö, e'pa e' me' wakyuè iyiwak sulusi e' kiè wa, esepa weirke bö' ké a, e' shkle batrö michoë ké iwöitta'wa ñië nañeë.”

¹² S'batse'rpa tö ie' ttè dalöiëno, e' iutë buaë, ñies ie'pa tkëulewa darërëë Jesús mik. E' wa ie'pa diché wërdaë.

¹³ E' ukuöki ta ye' tö ttö datse ká jai a e' ttsé. E' tö ye' a iché: “I'ne ta ena aishkuö ta wépa erblë' Jesús mik ta idurulune es, ayëcha buaë esepa.” Ñies Skököl Wiköl tö iché: “E' dör mokí, ie'pa kanëblë' darërëë Skököl a ká i' ki, e'pa enuraë aishkuö ta. I' buaë kos o' ie'pa tö, e' ské döraë ie'pa ulà a.”

¹⁴ E' ukuöki ta ye' tö mò saruru sué, mò saruru e' ki yi tkër eköl wër tö ie' dör S'ditsö Alà. Ie' wökir ki itkëuleka i tkekeka blu' wökir ki yöule orochka wa ese. Tabe kà di'dië tso' iyiwö toie, ese a'tser ie' wa.

¹⁵ Eta Skököl biyöchökwak eköl e' yéttsa Skököl wé tso' ká jai a e' a, eta iché aneule yi tkër mò bata ki e' a: “Ká ulitane wakpa dör wes iyiwö es, e' kéwö detke wöshtè wes íyi wöshtësö es. E' kueki e'pa wöshtö be' tabè wa.”

¹⁶ Eta yi tkër mò bata ki, e' tö itabè waté ká i' ki, eta iwà wöshtéitö.

¹⁷ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà e' yéttsa Skököl wé tso' ká jai a e' a. Ie' wa tabè kà di'dië a'tser.

¹⁸ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà tso' e' dör ka' tso' íyi mokä Skököl a e' bö kanéukwak. Ie' dettsa ta ichéitö aneule wé wa tabè dami e' a: “Üwawö kos tso' ká diä a e' detke wöshtè, e' kueki uwawöli kicha tö tabè wa.”

¹⁹ Eta Skököl biyöchökwak, e' tö uwawöli kos kicha té ta iékaitö ákuk a wé iwöli ñateke idiö yottsäie e' a. Ákuk e' wä kiane chë tö Skököl tö ibolökpa we'ikeraë ikësik wa wes uwawö ñatësö es.

²⁰ Ákuk e' tso' Jerusalén bánet, e' a iwöshtë Skököl biyöchökwak tö e' iëne. Mik inatëne, eta s'pé tène taiè wër wes di' taiè suèsö es. Ibatsí dör kilómetro döka cien mañayök (300) ekkè, ishóló dör metro et ki shaböts.

15

I sulu bata datse

¹ E' ukuöki ta ye' tö ì skà sué ká jai a ilè wà kkachöie, e' tö ye' tkiwéwa. E' dör Skököl biyöchökwakpa döka kul, e'pa wa ì sulu bata datse döka kul ká i' wakpa ki, e' dami. Mik ì sulu ikképa tka, eta Skököl kësik tajë e' wöklöne.

² Nies ye' tö isué tö ì me'r bërie dayë suë, e' wër wösuochka suë sarërëë shutuule bö' wörkua wa. Nies wépa e' ali'kabak iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' ki ena idiököl ki, esepa suéyö. Ie'pa kë e' menettsa wakyuë iyiwak sulusi kiè e' número wa. Ie'pa iëter dayë e' kkömik. Ma'ma blarta' kiè arpa me' Skököl tö ie'pa a, e' a'tser ie'pa wa.

³ Skököl kanè méso kiè Moisés e' ttsè, nies Obeja Pupula ttsè, e' ttseittseke ie'pa tö, e' tö ichè i' es:

“A Skököl, be' diché ta' tajë iyi ulitane tsata. Ì kos wé be' tö, e' dör tajë buaë, e' tö sa' tkiwéwa.

Be' ë dör ká ulitane wakpa blú.

Be' dör yësyësë, be' ttö etkë.

⁴ A Skököl, sulitane tö be' dalöieraë.

Sulitane tö be' kikeraka.

Be' ë dör batse'r.

Sulitane wa ijcher tö be' tö s'shüleke yësyësë,

e' kueki ká ulitane wakpa döraë be' ska' be' dalöiök.”

⁵ E' ukuöki ta Skököl wé tso' ká jai a, e' úshu dalöiërta' tajë shute, e' suéaryö áie, e' shua ttè me'bak Skököl tö se' a e' tso' bléule.

⁶ Skököl biyöchökwakpa döka kul wa ì sulu datse ká i' ki e' damirak iwa iulà a, e'pa dettsa Skököl wé e' a. Ie'pa datsi' yöule datsi' kiè lino ese wa e' dör saruruë wöñarke dalalaë, ikiparuo àr iwa icho' mik, e' dör oro.

⁷ Ì tso' ttsë'ka döka tkël, e' eköl tö tka' yöule orochka wa, e' mé Skököl biyöchökwakpa kul a eköl eköl. Tka' e' a Skököl ser michoë e' kësik iëne chië.

⁸ Eta Skököl wé e' wà iëneka Skököl olo tajë ena idiché tajë e' shkle wa. Kë yi döpa wa Skököl wé e' a dö mik, ì sulu dami Skököl biyöchökwakpa kul wa, e' wà tka eta.

16

¹ Ye' tö yile ttö ttsé darërëë Skököl wé a, e' tö iché Skököl biyöchökwakpa kul a: “!A'

yú ta a' tka' wà iëne Skököl kësik wa, e' wà tköttsa ká dià ki!”

Tka' wà iëne Skököl kësik wa döka kul

² Skököl biyöchökwak tsá, e' tö itka' wà tkéttsa ká i' ki, eta wépa wakyöule iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kiè wa nies idiököl dalöierakitö, esepa kos ki s'méwö sulusi tskine dalër tajë.

³ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà tö itka' wà tkéttsa dayë ki. Eta dayë mia péie wes wëm kötulewa pé es. Iyiwak kos tso' dayë a duolur yës.

⁴ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà tö itka' wà tkéttsa di' kos ki. Eta di' kos mia péie.

⁵ E' ukuöki ta ye' tö ittse tö Skököl biyöchökwak dör di' kkö'nukwak, e' tö iché:

“A Skököl, be' dör batse'r, be' tso'tke tsawe ta, ìñe ta ena kekraë.

Kekraë be' tö s'shüleke yësyësë, e' kueki e' dör buaë tö be' tso' ie'pa we'ikök es.

⁶ Ie'pa tö s'batse'rpa ena be' ttekölpa, e'pa kötulur pé tene tajë, e' kueki e' dör buaë tö be' tö ie'pa we'iké es.

Ìñe ta be' tö ie'pa ské kéne pé yök.

Es ie'pa ki inuí ské dene.”

⁷ E' ukuöki ta ka' tso' iyi moka Skököl a ee ttö ttséyö se' ttöie e' tö iché: “A Skököl, be' diché ta' tajë iyi ulitane tsata, ayëcha e' dör mokie, be' tö ie'pa nuí shulé mokie yësyësë.”

⁸ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà tö itka' wà tkéttsa, e' ane diwö ki. Eta diwö a kawö mène s'ditsö ña'ukwa iba tajë e' wa.

⁹ Diba e' tö sulitane pa shayo'wéttsa tajë. Ì sulu ikké kos patké Skököl tö ie'pa ki, erë ie'pa kë éna ì sulu wambleke ie'pa tö ese olo'yak, ie'pa kë er mane'wak ie' a. Ie'pa kë éna ie' kikakka. E' skéie ie'pa tö ie' ché suluë.

¹⁰ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà tö itka' wà tkéttsa, e' ane wé iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' tkërka e' ki. Eta ie' ká kos ttsenewa wes stui es. Ká ulitane wakpa tö iku' kueke ipà dalër tajë e' ë kueki.

¹¹ Erë ì sulu wambleke ie'pa tö, ese kë olo'yè ie'pa tö. Ie'pa pa dalër tajë nies ie'pa

tteke smewö sulusi tö, e' kueki ie'pa tö Skököl tso' ká jaì a e' ché suluë.

12 Skököl biyöchökwak skà tö itka' wà tkéttsa, e' ane di' tajë kiè Éufrates e' a. Eta di' tajë e' sinewa as blu'pa datse diwö tskirke e' wa, esepa tkömi buaë iñippökwakpa ta.

13 E' ukuöki ta ye' tö wimblupa sulusi sué bukuë'ie mañat. Et dettsa këtali kéköl e' kkö a. Et dettsa iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kkö a. Ibata èt dettsa iyiwak sulusi e' tteköl kkö a.

14 Bukuë' e'pa dör aknamapa. Ì kë or yi a, ese ormi ie'pa a. Ie'pa mi'ke blu'pa tso' ká wa'ñe, e'pa dapa'uk ñippök Skököl diché ta' tajë iyi ulitane tsata, e' ta, mik ikéwö de sulitane shulök eta.

15 Skökëpa Jesucristo tö iché i' es: “Ye' ttö ttsö. Mik ye' datsene, eta ye' datse kë e' biyö yëule wes akblökwak döwa es. Wépa tso' erkí ye' panuk, idatsi' tso'tke buaë iënoie, ayëcha buaë esepa. Es ie'pa kë shköpa sume sulitane wörki ta ijaërkarak.”

16 Eta aknamapa mañal, e'pa tö blu'pa dapa'wéka ká kiè hebreoie Armagedón ee.

17 Eta Skököl biyöchökwak bata tö itka' wà tkéttsa, e' ane kashuk a. Eta se' ttöie darërëë ttsé ye' tö datse blu'kulé tso' Skököl wé a e' ska', e' tö iché aneule: “iYe' tö iwakanewétke!”

18 Eta alá wöñane tajë iblane tajë. Í tka darërëë, e' tö ká wötí'wé tajë kos í bakule ká i' ki e' tsata.

19 Ká wa'ñe wé s'ditsö serke, e' ké kos enewa. Ká kibi tajë bua'iewa kiè Babilonia, e' tskinewa ate mañat tsiní. Es Babilonia ki Skököl kësik suluë blé, ì sulu wamblekerak-itö ese nuí kueki. E' dör wes Skököl tö ie'pa ké ì bacha'bachaë yökwa sera es.

20 Dayë nane kos, kabata kos, e' cholur.

21 Ñies mò wöli wösi seseë, e' wösi es tköka dabom tkëyök (40) kilo tsata, ese dane tajë s'ditsö ki wes kalí yër es. E' tö s'ditsö we'iké tajë e' kueki ie'pa uluneka Skököl ki ta ie' ché suluë.

17

Alaköl trër tajë e' weirdaë

1 Skököl biyöchökwakpa döka kul wà tka' tso', e' eköl de ye' ska' ta ye' a ichéitö: “Be' shkó ye' ta, súyö be' a ikkachè wes Skököl

tö alaköl trër tajë kkeauleka tajë, e' we'iké. Alaköl e' tkërka di' tso' tajë e' bata ki.

2 Ká ulitane blúpa e' mettsa trënuke ie' ta. Ñies ká ulitane wakpa e' mettsa ì sulu wamblök wes ie' es kë wöklörtá' wes s'tteke blo' tö es.”

3 E' ukuöki ta Skököl Wiköl de tajë ye' ki ta Skököl biyöchökwak wà ye' mítser ká sir poë wé kë yi serku' tajë ese ska'. Eta ee ye' tö alaköl sué eköl tkërka iyiwak sulusi dë'ka dayë a wák batsë e' ki. Iyiwak sulusi e' pa kos ki kiè tso' kitule tajë kua'ki kua'ki. Kiè e' wà kos tö Skököl cheke suluë. Iwökir döka kul, idula' döka dabop.

4 Alaköl e' paiëule buaë idatsi' dör siëlsiel ena batsë. Ikítkeule buaë tajë oro wa ena ák bua'buwa wa ena ákwöla bua'buwa kiè perla ese wa. Tka' yöule oro wa, e' a'tser iwá wà iëule chië blo' wa. Blo' e' tö ì kos wër suluë Skököl wa ena alaköl e' ia'wéka trë wa e' ché.

5 Ie' wötsa ki ttè tso' kitule. Ttè e' wà blëulewa se' yöki, e' tö iché: “Ye' dör ká kibi tajë kiè Babilonia. Ye' dör alakölpa trër suluë esepa kos mì. Ñies ye' dör ì kos tso' ká i' ki wër suluë Skököl wa ese mì.”

6 Eta ye' tö isué tö alaköl tteke blo' tö. Blo' e' dör s'batse'rpa kótulur ie'pa tö Jesús tté kueki, e'pa pé. E' tö alaköl e' tteke blo'ie. Mik ye' tö ie' sué eta ye' tkinewa tajë.

7 Eta Skököl biyöchökwak tö ye' a ichaké: “¿Ì kueki be' tkinewa? Alaköl e' ena iyiwak sulusi wökir döka kul, idula' döka dabop, e' ki alaköl tkërka, e' wà pakeke ye' tö be' a.

8 Iyiwak sulusi sué be' tö, e' bak senuk ká iaiaë, e' kë ku'ia i'ñe ta, erë ie' döraka kauk tajë iskië, kë s'wö dë'mi ekkë, e' a. E' ukuöki ta Skököl tö ie' we'ikök patkeraë kekraë. Wépa kiè kë ku' kitule kuaë sene michoë yëkuö ki kam Skököl tö ká i' yuö e' yöki, esepa kos tkirdawarak mik ie'pa tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' sué eta. Iyiwak sulusi e' bak senuk, e' kë ku'ia i'ñe ta, erë ie' dörane.

9 “Wépa didir ena ká ane buaë, esepa éna ì cheke ye' tö a' a e' wà armi buaë. Iyiwak sulusi e' wökir döka kul, e' wà kiane ché kabata döka kul, e' ki alaköl sulusi tkërka. Ñies e' wà kiane ché blu'pa döka kul.

10 E' skel blërulunebak, e' eköl tso' blu'ie, blu' bata doia itöki erë e' kë kanëblöpa ká

tajë blu'ie.

¹¹ Iyiwak sulusi bak senuk ká iaiaë, e' kë ku'ia i'ñe ta, mik ie' dene blu'ie, eta ide paköl, ie' dör blu' bak kul e' eköl ñies. Erë ie' dene blu'ie weinuk ë.

¹² “Idula' dökä dabop sué be' tö, e' wà kiane chè tö blu'pa dökä dabop e'pa doia. Ie'pa a kawö merdaë s'wëttsöie iyiwak sulusi e' ta ekuölö ëme.

¹³ Blu'pa dökä dabop, e'pa er mé ñikkëë iwákpa bil ekkë, kawö ena diché tso' ie'pa wa s'wëttsöie, e' muk iyiwak sulusi e' a.

¹⁴ Ie'pa ñippöraë Obeja Pupula ta, erë e' e' alörakä ie'pa ki. Ie' dör skökölpa ulitane e' këköl, ñies ie' dör blu'pa ulitane e' blú, e' kueki ie' e' alörakä ie'pa ki. Wépa tso' ie' ta, e'pa klöobak Skököl tö, ñies ie'pa shukitbakitö. Ie'pa dör Obeja Pupula ttökatapa e' tkökewä darërëë ie' a ese.”

¹⁵ Ñies Skököl biyöchökwak tö ye' a iché: “Di' tso' tajë sué be' tö, e' bata ki alaköl trër tajë, e' tkërka, e' wà kiane chè, ká tso' tajë e' wákpa s'tso' tajë ttö kuä'ki kuä'ki e'.

¹⁶ Idula' dökä dabop ena iyiwak sulusi, e'pa tö alaköl trër tajë e' sueraë suluë. Ì kos tso' ie' wa, e' yerattsarakitö iulà a, imeraarakitö sume. Ie'pa tö ie' chkä katerawa eta ikuö atë e' ña'werawa ie'pa tö.

¹⁷ Skököl wák tö blu'pa dabop er méwa ñikkëë as ie'pa wa kawö tso' s'wëttsöie, e' mütörak iyiwak sulusi e' a. Es ie'pa tö iweraë dö mik iwà tka wes Skököl tö iyë'at es.

¹⁸ Alaköl trër tajë sué be' tö, e' wà dör ká kibi tajë. Ká e' wakpa e' alékä ká malë blúpa ki.”

18

Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewa

¹ E' ukuöki ta ye' tö Skököl biyöchökwak skä sué eköl datse ká jai a, e' diché ta' tajë. Ilo tajë, e' bunekä ká i' kos ki.

² Ie' tö iché aneule:

“¡Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewa!
Ká e' sulunewa míane aknamapa kéie.
Eë wimblupa sulusi tsakië e' dapa'wéka senuk.
E' dör iyiwak sulusi dör ñá ena dù dör ñá, ese wé.

³ Ká ulitane wakpa erkiöwéka Babilonia wakpa tö

trënuke wes s'tteke blo' tö es.

Ká ulitane blúpa senéka ie' ta.

Ì sulu kos tueke ie' tö ì sulu wambloie, e' tö dalì wataukwakpa ulitane blu'wéka taië.”

⁴ Ttö skä ttsé ye' tö datse ká jai a, e' tö iché: “Wépa dör ye' icha, e'pa kos e' yölor Babilonia

as a' kë tö ì sulu wamblërke eë e' wamblöñak.

Ñies a' e' yölor as ì sulu datse ie'pa ki e' kë dö a' ki.

⁵ Ì sulu wamblé ie'pa tö, e' dör tajë shute, e' mú dapa'wèsö, e' ma idekä ká jai a.

Ì sulu wamblé ie'pa tö, e' jcher buaë Skököl wa.

⁶ Eta ttö ttsé ye' tö e' iché inamépa a:

Ì sulu wamblé ie'pa tö pë' malepa ki, e' nuí ské patköne ie'pa ki tajë dö bötökicha.

Ì sulu wamblé ie'pa tö pë' malepa ki, e' dör wes ie'pa tö pë' malepa ké ì bacha'bachaë yök es.

E' kueki ibaché dökä bötökicha, e' ské yökwa ie'pa kó inuñie.

⁷ Ie'pa e' kkeökä tajë, ie'pa wa iyi bua'buatso' tajë shute,

ekke ie'pa we'ikó tajë shute.

Ie'pa e' bikeitsö:

‘Se' tso' buaë wes alaköl dör blu' es, se' kë dör wes schö es weir siarë.’

⁸ Ie'pa e' bikeitsö es, e' kueki ì suluë döraë ie'pa ki bet.

Ie'pa teraë bli tö, ie'pa weirdaë siarë,

ie'pa duöralur, ie'pa ñardawa bö' a.

Skököl diché ta' tajë iyi ulitane tsata,

e' wa ie' tö ie'pa wöme'ttsabak weinuk.”

⁹ Ì sulu wambleke Babilonia wakpa tö, ese wamblëñak ká blúpa tö ie'pa ta. Ñies iyi bua'buatso' tajë Babilonia, e' tö ie'pa ttsé'wé buaë. Mik ie'pa tö Babilonia ñarkewa e' shkle sué, eta ie'pa eriardaë tajë, iuraë siarë.

¹⁰ Ie'pa suardaë dö' ì sulu e' dö ie'pa ki ñies. E' kueki ie'pa e' tsuraarak kamië ikí sauk ta icherarakitö:

“¡Wéstela ina Babilonia wakpa ta!

Ie'pa dör pè' tajë. Ie'pa ká dör tajë buaë.
 jì sulu wamblé ie'pa tò e' nuí de ie'pa kì bet,
 ekuölöie ie'pa enewa, ie'pa ká sulunewa!”

11 Dalì wataukwakpa tso' ká i' kì e'pa
 eriardarak siarë jurarak tajë, kè yi ku'ia
 Babilonia ie'pa dalì taük e' kuëki.

12 Dalì watuëke ie'pa tò e' dör orochka,
 inukölchka, ák bua'buá, ákwöla bua'buá kiè
 perla, datsi' bua'buá kiè lino ena seda, ñies
 datsi' bua'buá wöaule sielsiel ena batsë;
 ñies kal ulitane alar jamamaë; ñies íyi uli-
 tane bua'buá yöule marfil*, ena kaltak
 bua'buá wa, ena tabechka kiè hierro e'
 wa ena tabechka kiè bronze e' wa, ena ák
 bua'buá kiè mármol e' wa;

13 ñies canela klö e' kkuölit, ñies íyi poie
 alar jamamaë ena íyi masmas ña'wè, kiö
 masmas kiè mirra ena íyi masmas poie
 tuè darërë kiè olibano; ñies vino ena kiö,
 ñies harina bua'buá ena trigowö; ñies baka
 ena obeja ena kabaio ena carreta; ñies pè'
 klöulewá kanè mésoie ena pè' skà tso' watuë
 ese. Íyi ekkè kòs watuëke ie'pa tò.

14 Dalì wataukwakpa tò icheraë:

“A Babilonia wakpa, ì kòs bua'buá kiarke
 a' kì tajë,
 e' kè ku'ia a' wá.
 Íyi bua'buá kòs wër buaë wöñarke dalölöë,
 e' kòs kè dè'ia a' ulà a.”

15 Dalì wataukwakpa e' blu'wé Babilonia
 wakpa wa, e'pa e' tsuraarak kamië ikí saük.
 Ie'pa suane dō' ì sulu tka Babilonia wakpa
 kì, e' dō ie'pa kì ñies. Ie'pa eriardaë siarë,
 iuraë tajë.

16 Ie'pa tò icheraë:

“jWëstela ina Babilonia wakpa ta!
 A' e' paiëule datsi' bua'buá kiè lino ese wa
 ñies datsi' wöaule sielsiel ena batsë ese wa.
 A' e' kítkeule buaë oro wa ena ák bua'buá
 wa ena ákwöla bua'buá kiè perla ese
 wa.

17 jKá etkë ta a' wá íyi tso' bua'buá tajë, a'
 blune tajë, e' enewa!”

Es ñies kanò blubluë shköke tajë dayë kì,
 e' wökirpa kòs ena ikaneblökerak kòs ena

wépa shköke kanò shua, wépa kòs inuköl
 klö'wëke kanëblök kanò wa, esepa kòs e'
 tséat kamië Babilonia kisaük.

18 Mik ie'pa tò ká e' ñanewa e' shklë sué,
 eta ie'pa ane tajë: “jKá wé skà dör buaë tajë
 wes Babilonia es?”

19 Ie'pa tò ká po tkéka e' wökir kì iwá
 kkachoie tò ie'pa erianerak tajë ta iuke tajë
 ta ichéraitö aneule:

“jWëstela ina ká e' buaë tajë, e' wakpa ta!
 Sa' kòs wá kanò tso', e'pa blune tajë ie'pa
 batamik.
 jKá etkë ta ká e' sulunewa!”

20 jA a' tso' ká jai a,
 Skököl tò Babilonia wakpa ewéwa,
 e' kuëki a' ttsé'nú buaë!
 A' dör batse'rpa,
 ñies Jesús ttekölpa tsá,
 ñies Skököl ttekölpa, je'pa kòs ttsé'nú buaë!
 Skököl tò Babilonia wakpa we'iké,
 ì sulu wamblé ie'pa tò a' kì, e' nuí ské de
 ie'pa kì,
 e' kuëki a' ttsé'nú buaë.

21 E' ukuökì ta Skököl biyöchökwak skà de
 eköl diché ta' tajë. E' tò ák bërie kéka, ák e'
 dör kòs ák tso' wawè ekkè, e' uyémiitö dayë
 a ta ichéitö:

“A Babilonia wakpa, a' chörawa
 wes ák i' chowa dayë a es,
 kè yi tò a' suepaia.

22 Ma'ma tso' bla'wè kiè arpa ena flauta ena
 duk,
 ese kè blarpaia a' ká a.
 A' kanè mésopa kòs kè ku'ia.

Ák tso' wawè ese kè blarpaia a' ká a.

23 Bö'wö ñarke e' kè wöñarpaia a' ká a.

Kè yi ku'ia ulabatsök.

A' dalì wataukwakpa e'pa kkeauleka tajë,
 ie'pa dör pè' tajë ká i' kì.
 Es a' tò ká ulitane wakpa kitö'wé alibchö
 wa,
 e' kuëki íyi ikkè sulu de a' kì.”

24 Skököl ttekölpa ena s'batse'r malepa
 kòs kótulur Babilonia wakpa tò, e'pa pè'tène

* 18:12 marfil: E' dör iyiwak kiè elefante ese kà taléki wá.

ie'pa ká k̄i. Ñies p̄e' malepa taj̄e kötulur
ie'pa t̄o. E' kuek̄i e' nuí de ie'pa k̄i.

19

¹ E' ukuök̄i t̄a ye' t̄o ittse t̄o ká jai a p̄e'
daparke taj̄e, e'pa tté darèrè t̄a ichérakit̄o
aneule:

“Skököl t̄o s'shulè yēs̄yēsè ttè mok̄i wa,
e' kuek̄i jik̄ik̄ok̄as̄o!
Ie' dör S'tsat̄k̄ok̄wak.
Ie' olo t̄a t̄aj̄e, ie' diché t̄a t̄aj̄e íyi ulitane
ts̄ata.

² Babilonia wakpa dör wēs alaköl trēr taj̄e
es.
Ie'pa bak ká ulitane wakpa erkiöuk ì sulu
wamblök wēs ie'pa es.

Ie'pa t̄o Skököl kanè mēsopa kötulur.
E' nuí k̄i Skököl t̄o ie'pa ká sulu'wēwā t̄a
iwakpa ewēwait̄o.
E' kuek̄i se' wā ijcher t̄o ie' s'shuleke yēs̄yēsè
mokiè.”

³ E' ukuök̄i t̄a ie'pa t̄o iskà chéne:
“ìSkököl kik̄ok̄as̄o!
Babilonia shklè dià e' batrö michoè.”

⁴ Kékēpa dōka dabom böyök k̄i tk̄el (24)
ena ì ttsè'ka dōka tk̄el, e'pa e' t̄elur ìski
wōwakköt t̄a Skököl tk̄erka ikulé k̄i, e'
dalöierakit̄o. Ie'pa t̄o iché: “ìEs e' idir!
ìSkököl kik̄ok̄as̄o!”

⁵ Skököl tk̄er e' ska' ttō ttsé ye' t̄o, e' iché:

“ìA' ulitane t̄o se' Kököl kik̄ok̄a,
se' tsitsipa ñies se' blublupa.
A' dör ie' kanè mēsopa t̄o ie' dalöieke,
e'pa qos t̄o Skököl kik̄ok̄a!”

Obeja Pupula ulabatsöke e' kēwō tkō'uk

⁶ Et̄a ye' t̄o ittse t̄o ì blarke taj̄e wēs s'tso'
taj̄e ttō es, wēs di' blar taj̄e ákttō mik es, wēs
alá blar taj̄e es, e' t̄o iché:

“ìSkököl kik̄ok̄as̄o!
Kékè dör se' Kököl, e' diché t̄a t̄aj̄e íyi uli-
tane ts̄ata.
Ie' detke s'blúie s'wēttsuk,
e' kuek̄i ik̄ik̄ok̄as̄o.

⁷ Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kēwō
dewatke,
e' tayē e' kané wētke ulabatsoie ie' t̄a.
E' kuek̄i se' ttsè'nù buaè kaneè, ie' olo
kik̄ok̄as̄o.

⁸ Ie' tayē a datsi' bua'buakiè lino e' mène e'
paioie,
Datsi' e' dör saruruè, wōñarke dalalae.
Datsi' e' wà kiane ché
s'batse'rapa ser yēs̄yēsè e'.”

⁹ Skököl biyöchökwak t̄o ye' a iché: “Ishtō
yēkkuō k̄i i' es: ‘Wēpa shkēñaule Obeja
Pupula ulabatsöketke, e' kēwō tkō'uk,
ayēcha buaè esepa.’ ” Ñies ie' t̄o iché ye'
a: “Ttè e' dör Skököl ttè mokiè.”

¹⁰ Ye' e' tēwā ìski wōwakköt Skököl
biyöchökwak wōshaè idalöiök, erè ie' t̄o ye' a
iché: “ìSē kē wā! Ye' dör Skököl kanè mēso
wēs be' ena be' malepa e' tkēulewā darèrè
Jesús tté a e'pa es. ìSkököl è dalöiö!”

Jesús tté e' t̄o Skököl ttekölpa erkiöweke
s'pattök.

Itkērka kabaio saruru k̄i

¹¹ E' ukuök̄i t̄a ye' t̄o isuè t̄o ká jai a ukkō
tso' áie, eē kabaio suéyō etō saruruè. E' k̄i
itkērka, e' kiè dör Ttō Yēs̄yēsè Kékraè. Ie' t̄o
s'wēttsēke yēs̄yēsè. Mik ie' e' kēka ñippök e'
kē dör è.

¹² Ie' wōbla wēr wēs bö'wō wōñar es. Ie'
wōkir k̄i ì tkērka taj̄e wēs itso' tkēka blu'
wōkir k̄i es. Ie' k̄i ikiè tso' kitule. Kiè e' kē
jcher yi wā, e' jcher ie' wák è wā.

¹³ Ie' datsi' nuuleka p̄e wa. Ie' kiè dör
Skököl Ttè.

¹⁴ Ñippökwaipa tso' taj̄e ká jai a, e'pa datse
ie' itök̄i kabaio saruru k̄i. Ie'pa paièule
datsi' bua'buakiè lino esē wa, datsi' e' dör
saruruè wōñarke dalalae.

¹⁵ Ie' kkō a tabè dōkettsā kà yēule di'diè,
tabè e' wa ie' e' alōrakā ká ulitane wakpa
k̄i. Ie' t̄o ie'pa wēttsēraè yēs̄yēsè idiché taj̄e
wa. Skököl diché t̄a t̄aj̄e íyi ulitane ts̄ata,
e' kēsik wa ie' t̄o ibolökpa ñatskerawā wēs
uwawō ñatskēwasō s'klō wa idiō yottsā es.

¹⁶ Itu' shà ie' paio k̄i itso' kitule, e' t̄o iché:
“Blu'pa ulitane e'pa Blú, skökölpa ulitane
e'pa Kököl.”

S'tsat̄k̄ok̄wak e' aléka iyiwak sulusi k̄i

¹⁷ E' ukuök̄i t̄a ye' isuè t̄o Skököl
biyöchökwak dur eköl diwō k̄i. E' t̄o iché
aneule dù qos urke kashuk a e' a: “ìA' shkō,
a' ñi dapa'úka chké tso' taj̄e Skököl wā a' a
e' katök!”

¹⁸ A' shkō blu'pa chká katök, ñies
ñippökwaipa wōkirpa ena wēpa kēsik suluè,

esepa chkà katök a' shkõ. Kabaio ena iwákpa e'pa chkà katök a' shkõ. S'klöulewà kanè mésoie ena pè' kè dör es, ñies s'dalöier ta' tajè ena se' èsepa ena pè' ulitane chkà katök a' shkõ."

¹⁹ Età ye' tò iyiwak sulusi dè'kà dayè a e' sué. Ká ulitane blúpa ena iñippökwakpa, e'pa tso' ie' ta. E'pa ñi dapa'uke ñippök itkërka kabaio saruru ki ena iñippökwakpa e'pa ta.

²⁰ Iyiwak sulusi dè'kà dayè a ena itteköl e'pa klö'wéwarakitö. Itteköl e' tò i kè or yi a ese o' iyiwak sulusi wörki. Ese wa ie' tò wépa e' me' wakyuè iyiwak sulusi e' kiè wa ena idiököl dalöie', esepa kitö'ka. Età iyiwak sulusi ena itteköl, e'pa batréormi ttsé'ka bö' me'r tajè batsöriie e' a. Eè bö' wöñarke tajè azufre ta.

²¹ Imalepa ttélur itkërka kabaio ki e' tò, tabè döketsa ikkõ a e' wa. Età dù tò ie'pa chkà katé tajè dö che.

20

Skököl e' aléka Satanás ki

¹ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak sué ye' tò eköl, e' datse ká jai a. Ie' wà kauk ter tajè iskiè e' kköyottsà tso'. Ñies tabechka kichaie bérie e' a'tser iwa.

²⁻³ Età ie' tò kètali kèköl klö'wéwa. Kètali kèköl e' dör Bè kiè Satanás dè'kà tkabèie ká iaiäe e'. Skököl biyöchökwak tò ie' muéwa tabechka kichaie wa batréemi kauk ter tajè iskiè e' a. Ta e' kkõ wötéwaitö daloie ena iwakyuèitö as kè yi a ikköyerttsane. Eè ie' wötène dö duas mil eyök as kè ie' a ká ulitane wakpa kitèria. Erè mik duas mil eyök deka, età ie' wötsénardaè erè ekuölö è.

⁴ E' ukuöki ta ye' tò s'blúpa kulé sué tulus ká jai a. Wépa tulus kula' e' ki, e'pa a kawö mène s'wëttsuk. Ñies wépa kuli' tèrdulune Skököl tté ena Jesús tté moki pakè kuèki, esepa wiköl sué ye' tò. Ie'pa kè wà iyiwak sulusi dè'kà dayè a ena idiököl dalöiene'. Ñies ie'pa kè e' mène wakyuè iyiwak sulusi kiè wa iwötsa ki ö iulà kkue ki. Ie'pa shkenekane, età ie'pa tò s'wëttsé Cristo ta doka duas mil eyök.

⁵ Ie'pa shkenekane e' dör s'duulewà e' tsá shkenekane. S'duulewà malepa e'pa kè shkerpakane dö mik duas mil eyök ene eta.

⁶ Wépa shkerdakane kewe, ayècha buaè esepa. Ie'pa dör wépa batseq' Skököl tò esepa ki. Ie'pa kè duöpawà bötökicha. Ie'pa kaneblöraè Skököl a ena Cristo a sacerdotepaie. Ñies ie'pa tò s'wëttseraè Cristo ta ñita dö duas mil eyök ekkè.

⁷ Mik duas mil eyök deka, età Satanás yèrdattsane wé itso' wötèulewà eè.

⁸ Ie' e' yörattsà Gog ena Magog kitö'uk. Gog ena Magog, e' wà kiane ché ká ulitane wakpa. Satanás tò ie'pa dapa'weraè ñippök Skököl ta. Ie'pa ñippökwakpa dör tajè wes dayè tséwö es.

⁹ Ie'pa ulitane datse ká wañe demi Jerusalén. Eè s'batse'rpa serke. Ká e' dalèr tajè Skököl éna. Ie'pa tò ká e' kköiéwà shkit s'batse'rpa ewowa, erè bö' biteshka ká jai a, e' tò Skököl bolökpa ewéwa sera.

¹⁰ Età Bè tò ie'pa kitö', e' batréemi bö' wöñarke azufre ta me'r tajè batsöriie e' a. Eè iyiwak sulusi dè'kà dayè a ena itteköl e'pa uyanemibak. Eè ie'pa weir michoè ñie nañeè.

Skököl tò sulitane shuleke bata ekkè ta

¹¹ E' ukuöki ta ye' tò isué tò Skököl tkèr ikulé ki. Ikula' dör bérie saruruè. Ká jai ena ká i' e' tkashkar ie' yöki, kè iwèneia yès.

¹²⁻¹³ Età ye' tò isué tò s'duulewà kos ièter Skököl kulé wörki as ishulirdak. Wépa datse s'wimblu ké a esepa tso', ñies wépa durulune dayè a esepa tso'. S'dalöier ta' tajè ena s'èsepa kos ièter Skököl wörki as ie' tò ie'pa shulö wes ie'pa e' wamblè' es. Yèkkuö tso' tseè eè, e' ki i kos o'sö ena i kos wamblè'sö e' tso' kitule. Yèkkuö skà tso' eè et, e' dör sene michoè yèkkuö. Yèkkuö e' ki wépa ulà a sene michoè döraè, e'pa kiè tso' kitule. Yèkkuö e' shuppélor, età s'duulewà kos shulé Skököl tò wes ie'pa e' wamblè' es, ñies wes itso' kitule iyèkkuö ki es.

¹⁴ E' ukuöki ta s'duöwà ena s'wimblu ké e' kos batréemi bö' me'r tajè batsöriie e' a, e' dör s'duöwà bötökicha e'.

¹⁵ Wépa kos kiè kè ku' kitule sene michoè yèkkuö ki, e'pa batréemi bö' ñe' a.

21

Ká jai pa'ali ena ká i' pa'ali

¹ E' ukuöki ta ye' tö isué tö ká jai tsá ena ká i' tsá, e' kě ku'ia, e' kos ské yönene pa'alí. Nies dayë kě ku'ia.

² Eta ye' tö isué tö ká batse'r dör Jerusalén pa'alí e' datse ká jai a Skököl ska'. Ká e' wër buaala wes tayë ulabatsketke e' paiö buaala iwëm wörki es.

³ Skököl tkër, e' ska' ttö ttsé ye' tö, e' tö iché aneule: "Ittsö, i'ñe Skököl de senuk s'ditsö shuá. Ie' serdaë ie'pa ta kekraë. Ie'pa döraë ie' ichaie.

⁴ Ie'pa wöriö kos paikleraëitö. Kě yi duöpawaia, kě yi eriarpaia, kě yi kköchöpaia, kě yi mik i dalërpaia, iyi ekkë kos bakbak e' kueki."

⁵ Eta Skököl tkër ikula' ki, e' tö iché: "Ye' tso' iyi kos yuökne pa'alí." Nies ie' tö ye' a iché: "Ttè i' dör mokië, e' mik be' erblömi, e' kueki ishtö yekkuö ki."

⁶ E' ukuöki ta ie' tö iché ye' a: "Iwà yöne one. Ye' dör iyi wì ena iyi bata, ttè tsá ena ttè bata. Wépa ersine, esepa a kawö meraë ye' tö, sene michoë di' yök éme, kě tuë ta'.

⁷ Wépa e' aléka i sulu ki, kě wa ye' tté olo'yaule, esepa a iyi ekkë kos ské meraë ye' tö. Ye' döraë ie'pa Kéköl ena ie'pa döraë ye' alarie.

⁸ Erë wépa tö ye' tté olo'yé suane kueki, wépa kě erblöta' ye' mik, wépa e' ia'uke i sulu wamblekerakitö ese wa, wépa dör s'ttökwakpa, wépa trërta', wépa wöbatsö alibchök, wépa tö iyi diököl dalöieke skökölie, nies wépa dör kachökwaipa, esepa kos batreerami bö' wönarke azufre ta me'r tajë batsöriie e' a. E' dör s'duöwa bötökicha e'."

Jerusalén pa'alí kkayëne Juan a

⁹ Skököl biyöchökwakpa döka kul suéyö kewe tö tka' damirak iwá wà tkëttsa ká ulitane wakpa we'ikoie, e' eköl de ye' ska', e' tö iché ye' a: "Be' shkó ye' ta. Obeja Pupula ulabatsöketke, e' tayë kkacheke ye' tö be' a."

¹⁰ Eta Skököl Wiköl de tajë ye' ki ta Skököl biyöchökwak wa ye' mítser kabata bérie kakkeë e' ki. Ie' tö Jerusalén dör batse'r datse ká jai a e' kkaché ye' a, e' dör Skököl ké.

¹¹ Ká e' wönarke dalölöë Skököl olo tajë e' wa. Ká e' olo burke tajë dalölöë wes ák bua'buwa tuë darërëë kië jaspe es. Ák e' wöaule spaspa ena mat, e' wër sarërëë.

¹² Ká e' kköiëulewa shkit kakkeë buririë. E' ukkö döka dabom eyök ki böt (12). E' ukkö kos a Skököl biyöchökwakpa iëter eköl eköl. Nies Israel aleripa ditséwö döka dabom eyök ki böt, e'pa kië tso' kitule eköl eköl ukkö kos e' mik.

¹³ Ukkö tso' mañat diwö tskirke, e' kke. Ukkö tso' mañat diwö mi'kewa, e' kke. Ukkö tso' mañat wì wa. Nies ukkö tso' mañat i' wa.

¹⁴ Ká e' kköiëulewa shkittke, e' yöule ák blubluë ki döka dabom eyök ki bök. Obeja Pupula ttekölpa tsá dabom eyök ki böt, e'pa kië tso' kitule eköl eköl ák blubluë kos e' mik.

¹⁵ Skököl biyöchökwak tso' ttök ye' ta, e' wa orochka yöule batsië ká ma'woie, ese a'tser. E' wa ie' tö ká kos ñe' ma'weke, ikköiëulewa shkit ena iukkö kos e' ma'weke ie' tö.

¹⁶ Ká e' yöule ñikkëë, kos ibatsí dör, ekkë ishóló dör. Skököl biyöchökwak tö ká e' ma'wé ká ma'wo a'tser ie' wa e' wa. Ká e' batsí dör kilómetro döka mil böyök kí cien tkëyök (2.400); nies ishóló ena ikákke e' dör ekkë nies.

¹⁷ E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak tö ká kköiëulewa shkit, e' burri ma'wé. E' dör metro döka dabom teryök kí teröl (66). Skököl biyöchökwak tö ima'wé wes s'ditsö tö ká ma'wé es.

¹⁸ Ká kköiëulewa shkit, e' yöule ák bua'buwa kië jaspe ese wa. Ká e' yöule orochka wák ë wa; e' damiwa sarërëë wes vidrio es.

¹⁹ Ák blubluë tuluulewa ká kköiëulewa e' chkíie, e' mik ák bua'buwa kuá'ki kuá'ki bastulur tajë. Ák blubluë e' tsá e' dör ák bua'buwa kië jaspe; ák blubluë skà dör zafiro; iskà dör ágata; iskà dör esmeralda;

²⁰ iskà dör ónice; iskà dör cornalina; iskà dör crisólito; iskà dör berilo; iskà dör topacio; iskà dör crisoprasa; iskà dör jacinto; ibata dör amatista.

²¹ Ukkö döka dabom eyök kí böt, e' dör ák bua'buwa saruru kië perla döka dabom eyök kí böt. Ukkö bit e' dör perla et. Ká e' ñalé kibi e' yöule orochka wák ë wa damiwa sarërëë.

²² Kě ye' wa Skököl wé sune ká e' ki. Skököl diché ta' tajë iyi ulitane tsata ena Obeja Pupula e'pa serke ee, e' kueki Skököl wé kě ta'.

²³ Skëköl olo burke tajë ká e' a, ñies Obeja Pupula olo burke tajë ká e' kos a wes bö'wö tajë olo bur es. E' kueki diwö kë ta', si'wö kë ta'.

²⁴ Ká ulitane wakpa serdaë ká e' olo burke e' a. Ká ulitane blúpa wá íyi bua'buatso' e' bituraë ie'pa wá mè ká e' wakpa a.

²⁵ Ká e' a nañewe kë ta', kekraë ká dör ñiwe. E' kueki iukkö kë wötërta'wá yës.

²⁶ Ká ulitane wakpa wá íyi bua'buatso' e' bituraë mè ká e' wakpa a.

²⁷ Erë íyi ulitane kë dör batse'r, ñies wépa tó ì wër suluë Skëköl wa ese wambléta' ö s'kitö'weta', esepa kos kë döpa wá ee. Wépa kiè tso' kitule Obeja Pupula yëkküö kî, yëkküö e' dör sene michoë yëkküö, e'pa ë döwami ee.

22

¹ E' ukuöki ta' Skëköl biyöchökwak tó ye' a di' kkaché etö. Di' e' dör maneneë, damiwa sarëreë, e' dör sene michoë dí. E' tskirke wé Skëköl ena Obeja Pupula tukur ikulé kî e' ska'.

² Di' e' dami ká e' ñalé kibi e' shushaë. Di' e' kkömik kal tso' wî'kë iö'kë. Kal e' dör sene michoë moie se' a. E' wörke si' bit ekkë. E' wá kiane chë tó duas ek ta' iwöne döka dabom eyök kî bötökicha (12). Kal e' kö dör buaë kapölie ká ulitane wakpa bua'woie.

³ Ì kos kë dör buaë Skëköl wöa, e' kë ku' ká e' a. Eë ie' ena Obeja Pupula, e'pa tukur ikulé kî. Eë Skëköl kanè mësopa tó ie' dalöieraë.

⁴ Ie'pa tó ie' suëraë iwöbla wa. Ie' kiè tso' kitule ie'pa wötsa kî.

⁵ Ká e' ñi'weraë ie' olo tó, e' kueki nañewe kë ta'ia ká e' a. Kë yi kî diwö ena bö'wö kiarpaia ká suoie. Ká e' wakpa tó s'wëttsë michoë blu'paie.

Jesucristo datskene e' kèwö dökewatke tsinet

⁶ Eta Skëköl biyöchökwak tó ye' a iché: “Ttè kos ttsé be' tó e' dör mokië e' mik be' erblömi. Skëköl tó ittekölpa patké' ittë pakök, e' wák tó ibiyöchökwak patké' ì tköraë bet, e' kkachök ikanè mësopa a.”

⁷ Jesús tó iché: “Ìttsö! Ye' datskene bet. Ì tköke i'ñe ta' ena ì tköraë aishkuö ta' ese ttè tso' kitule yëkküö i' kî. Wépa tó ttè e' wá iuteke, ayëcha buaë esepa.”

⁸ Ye' dör Juan. Ye' tó íyi ikkë ttsé sué. Mik ye' tó ittse ena isuë, eta ye' e' téwa wöwakköt Skëköl biyöchökwak wörki idalöiök.

⁹ Erë ie' tó ye' a iché: “Ìsë kë war! Ye' dör Skëköl kanè méso wes be' ena be' yamipa dör Skëköl ttekölpa ena wépa kos tó ttè tso' kitule yëkküö i' kî e' wá iuteke, esepa es. ÌSkëköl ë dalöiö!”

¹⁰ Ñies ie' tó ye' a iché: “Ttè tso' kitule yëkküö i' kî, e' wá tköketke bet, e' kueki kë iblarwa be' wák ë a.

¹¹ Wépa e' wamblö sulu esepa múat as ikí e' wamblö sulu. Ñies wépa e' ia'uke sene sulusi wa esepa múat as ikí e' ia'ù sene sulusi wa. Erë wépa dör yësyësë as esepa kî ser yësyësë. Ñies wépa batseo' Skëköl tó as esepa kî ser batse'r.”

¹² Jesús tó iché: “Ye' datskene bet. Ye' wá iské datse mè sulitane a eköl eköl wes iser es.

¹³ Ye' dör íyi wí ena íyi bata, ttè tsá ena ttè bata. Ye' tso'tke íyi ulitane yökí kewe, ñies ye' ser michoë kekraë.”

¹⁴ Wépa tó idatsi' skueke Obeja Pupula pé wa as idöttsa buaë maneneë Skëköl a, ayëcha buaë esepa. Esepa ë a kawö merdaë dökwá Skëköl ká a, sene michoë e' kéli wö katök.

¹⁵ Erë wépa dör ì sulu wamblökwakpa, wépa wöbatsö alibchök, wépa trërta', wépa dör s'ttökwakpa, wépa tó íyi diököl dalöieke, wépa wöbatsö kachök, esepa kos ate u'rkî, kë dë'wá Skëköl ká a.

¹⁶ Jesús tó iché: “Ye' dör Jesús, e' tó Skëköl biyöchökwak patké' ttè i' kos chök ye' icha eruleë e'pa a. Ye' dör s'blú bak ká iaiaë kiè David, e' aleri datse s'blúie ie' skéie e'. Ye' dör wes bëkwö olo burke dalölöë ká ñirketke eta es.”

¹⁷ Wiköl Batse'r ena Obeja Pupula tayë, e'pa tó iché: “ÌA' shkó!” Ñies wépa tó ttè i' ttsé, e'pa tó ichö: “ÌA' shkó!” Wépa kos ersine éna sene michoë dí yák, esepa mú dö sene michoë dí yök éme kë tuë ta.

¹⁸ Ì tköraë e' tso' kitule yëkküö i' kî, wépa tó ittse, esepa a ye' tó iché i' es: Yi tó ttè i' kî kuötkéka, e' ta' esepa we'ikeraë siarë Skëköl tó ì sulu kos tso' kitule yëkküö i' kî ese wa.

¹⁹ Ñies yi tó ttè tso' kitule yëkküö i' kî e' wele yëttsa, e' ta' esepa a Skëköl kë tó

kawö mepa senuk Skököl ká batse'r e' a, “Mok̄i ye' datskene bet.”
 sene michoë kéli wö katök wēs itso' kitule Es e' idir. ¡A Skökēpa Jesús, be' shkō!
 yēkkuö i' k̄i es. ²¹ As Skökēpa Jesús er buaë chō
²⁰ Jesús tö ttè i' kōs ché a' a, e' tö ichè: s'batse'rpa ulitane a.